

6756#104

UAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECA

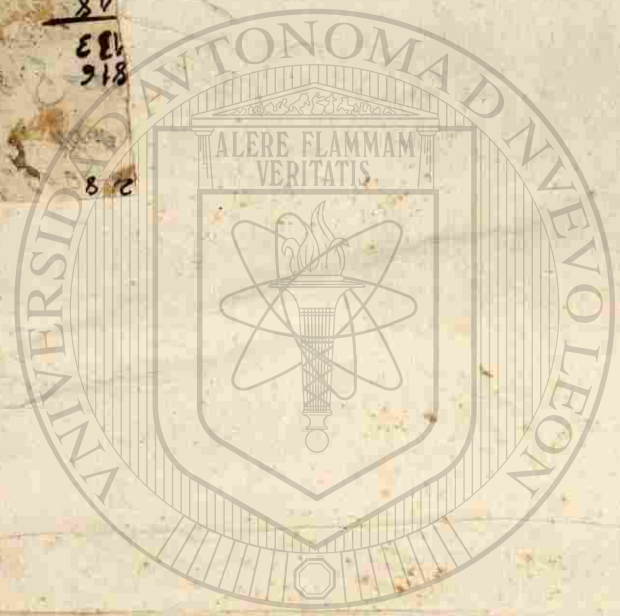

E.JA2150
.G88
A2
1601-70
v.5
c.1

20 265 50114
3
1
9
33
80
9511
639
203
1
821
918
872

UANL

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN

DIRECCIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

maxavillosas qu
ravillosas que
maxavillosas qu
maxavillosas q

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA

DIRECCIÓN GENERAL DE

D. IOANNIS
GVTIERREZ
HISPANI,
IVRISCONSULTI, CANONICI
Doctoralis almae Ecclesiae Ciuitatensis.

46393
PRACTICARVM QVÆSTIONVM

CIRCA LEGES REGIAS HISPANIÆ
secunda partis Nova Collectionis Regiæ,

TRACTATVS DE GABELLIS,
VNIVERSAM MATERIAM, SATIS AMPLAM ET DIFFVSAM
quidem, nunquam tamen ita congestam, certa quadam methodo,
miro ordine contexens.

OMNIBVS IVRISCONSULTIS TVM IN FORO, TVM IN SCHOLIS
versantibus apprime utilis et necessarius.

EDITIO NOVISSIMA CÆTERIS EMENDATIO.

LVGDVNI,

Sumptibus LAURENTII ANISSON

M. DC. LXX.

ILLVSTRI AC ADMODVM REVERENDO
D. D. ANTONIO
DE IDIAQVEZ MANRIQVE,
EPISCOPO CIVITATENSI,

Regis Consiliario meritissimo: Doctor Ioannes GYTIERREZ Canonicus
Doctoralis eiusdem Ciuitatis.

RENDVNT VR Principibus, Nobilissime Praesul, à subditis vectigalia
& tributa, tum humili professione obedientiae obsequentis, tum grata bene-
ficiozum agnitione. At vicissim rependant Principes, & semper exorabile
numen hilarèmq; vultum, & peruisibilem, fidèmq; suorum tutelam. En
quoque nos quasi vectigalem pensationem cernui offerimus tibi, libram qui-
dem de gabellis, quia nostrum iam trum, ut tuo summòque iure vindica-
re posses, ni propinaretur sponte. Nec fastidendum munus, quantumvis exiguum, nam &
Praestamus al que vala, id est, quod dignitati respondeat tua, adfectum quidem, & ani-
mum, nec diis ipsis ingratum, aut despicabile. Ea partes, functionèsque mea. Tuae vero,
quas obliuisceris nunquam, exequeris semper. Quippe, qui secularis, auitque nobilitatis
splendori religiosum adiungis, munificèmq; beneficentiam, qua literatos (quibus apud Prin-
cipem, penes quem ex fide, ex solertia magni tui semper extiterit patroni) mire, & faues, &
foues, quin & fouebis (auguror) aeternum.

Dum res, & aetas, & fororum
Fila trium patiuntur atra.

Progredere ergo, Clarissime Vir, progredere qua, & non alia iter ad Astra, mèque iam penè
deficientem benevolentiae tuae iucundissima aura, & recrea & instamma. Fateor enim, me ex
iis esse, quos solida gloria, optimorumque fauor,

quemuis perferre laborem
Suadet, & inducit noctes vigilare serenas.

Quo si quid in re literaria profecerim, tuo nomini dicandum dico, edico. Vale, Praesul amplif-
sime, ut studiosi valeamus omnes.

INDEX LEGVM,

Et Quæstionum huius Libri septimi, super secunda parte nouæ collectionis Regiæ, & tractatu de Gabellis.

- QVÆSTIO PRIMA.**
Vid sit census, tributum, & gabella?
QVÆSTIO II.
De origine alcaualis, & de eius iustitia.
QVÆSTIO III.
An gabella non petita, debeat in foro conscientiar?
QVÆSTIO IV.
An Rex iure possit gabellas, & cætera iura Regalia distrahere?
QVÆSTIO V.
Ius exigendi gabellas, an possit consuetudine immemoriali præscribi contra Regem?
QVÆSTIO VI.
Alcauala an sit odiosa, vel favorabilis censenda?
QVÆSTIO VII.
An à tempore venditionis, vel traditionis alcauala debeat, & peti possit?
QVÆSTIO VIII.
An ex venditione conditionali debeat gabella?
QVÆSTIO IX.
Ex venditione nulla, an debeat gabella?
QVÆSTIO X.
An ex venditione rescissa, vel ex legitimis causis resoluta, debeat gabella?
QVÆSTIO XI.
An ex venditione rescissa ob rehibitoriam actionem, fisco, vel gabellarius debeat gabellam recedere?
QVÆSTIO XII.
Ex venditione quæ rescinditur remedio l. 2. C. de rescind. venditione, an debeat gabella?
QVÆSTIO XIII.
An ex venditione, vel permutatione per restitutionem in integrum rescissa, debeat gabella?
QVÆSTIO XIV.
An ex venditione vel permutatione rescissa doli mali, metulæ causa, vel à minore ætate celebrata, debeat gabella?
QVÆSTIO XV.
Ex venditione rei alienæ an debeat gabella?
QVÆSTIO XVI.
An renovata sententia de remate in via executina lata debeat gabella, & soluta repeti potest, necne?
QVÆSTIO XVII.
De gabella debita ex contractu venditionis, eo pacto celebrato, vt de ea fiat scriptura, an debeat, interueniente acta?
QVÆSTIO XVIII.
De venditione quanti Titius æstimauerit, vel ad pondus, numerum, vel mensuram.
QVÆSTIO XIX.
An in specie legis quoties C. de reuendicatione, vna, vel duplex gabella debeat?
QVÆSTIO XX.
An noua gabella debeat ex augmento, vel diminutione pretij prius constituti, omnibus integris momentibus?
QVÆSTIO XXI.
De quibus contractibus debeat gabella?
- QVÆSTIO XXII.**
An ex venditione necessaria debeat gabella?
QVÆSTIO XXIII.
Ex venditione in solutum voluntaria, vel etiam necessaria, an gabella debeat?
QVÆSTIO XXIV.
An ex consensu debeat gabella?
QVÆSTIO XXV.
An respectu gabellæ ultimario faciat emptionem?
QVÆSTIO XXVI.
An ex interesse soluto, pro non adimplemento contractus principalis debeat gabella?
QVÆSTIO XXVII.
Circa intellectum, & praxim gabellæ soluendæ ex permutationis contractu.
QVÆSTIO XXVIII.
A quo tempore in permutationibus incipiat gabella deberi?
QVÆSTIO XXIX.
An ex contractibus innominatis gabella debeat?
QVÆSTIO XXX.
An duplex, vel vna tantum gabella debeat, quando ex vna parte rei aliqua, sine specie, ex altera vero pretium, & alia res datur?
QVÆSTIO XXXI.
Ex contractu, & obligatione dandi rem aliquam in specie pro pecunia, an debeat gabella?
QVÆSTIO XXXII.
An ex pretio libertatis seruo datur debeat gabella?
QVÆSTIO XXXIII.
Gabella an debeat ex iuribus horrei publici, distributa à Republica inter vicinos pretio ab ea constituto?
QVÆSTIO XXXIV.
Gabella an debeat de alimentis pretij certo salario, vel pretio pro eis constituto?
QVÆSTIO XXXV.
De locatione, & conductione an debeat gabella?
QVÆSTIO XXXVI.
An gabella debeat ex locatione minorum?
QVÆSTIO XXXVII.
Ex venditione, vel locatione finium vnus, vel plurius annorum an gabella debeat?
QVÆSTIO XXXVIII.
An ex locatione fundi ad pæctum, & culturam debeat gabella?
QVÆSTIO XXXIX.
Ex pretio speciei datur pro operis hominis an debeat gabella?
QVÆSTIO XL.
An ex locatione ad longum tempus debeat gabella?
QVÆSTIO XLI.
Vtrum debeat gabella ex venditione cum pacto, quod dominium rei venditæ ad emptorem non transeat?
QVÆSTIO XLII.
Laius dominus terrarum, vel decimarum locans eas iam

Index Legum, & Quæstionum.

- iam collectæ penes tertios existentes, an teneatur ad solutionem gabellæ?
QVÆSTIO XLIII.
An ex sublocatione vsus rei debeat gabella?
QVÆSTIO XLIV.
Conductores decimarum Ecclesiasticarum an debeant soluere gabellam ex venditionibus eorundem fructuum?
QVÆSTIO XLV.
An ex transactione, compromisso, vel fideiussione gabella debeat?
QVÆSTIO XLVI.
Ad quem ex contrahentibus spectet, & incumbat onus soluendi gabellam, tam iure communi, quam Regio?
QVÆSTIO XLVII.
Ex promissione de vendendo, an debeat gabella?
QVÆSTIO XLVIII.
An venditioni consentiens, teneatur soluere gabellam?
QVÆSTIO XLIX.
Vtrum de venditione iure celebrata habita fide de pretio, debeat statim gabella?
QVÆSTIO L.
An ex remissione partis pretij conuenti debeat gabella?
QVÆSTIO LI.
An ex franquitiâ, hoc est, de franquitiâ, que se habet in el precio de alcauala gabellæ debeat?
QVÆSTIO LII.
An ex pretio pro quo res venit deducantur expensæ, antequam gabella, vel ex toto pretio sit soluenda?
QVÆSTIO LIII.
An de pretio rei venditæ deduci debeat prius gabella, quam alia debeat?
QVÆSTIO LIV.
De constitutione census, an debeat statim gabella?
QVÆSTIO LV.
Censu constituto super bonis in alio territorio sitis, cui gabellatio debeat gabella census?
QVÆSTIO LVI.
Ex venditione census ad vitam, an debeat gabella?
QVÆSTIO LVII.
Vtrum ex constitutione census vitalis vel perpetui redimibilis constituti super iuribus Regalibus, debeat gabella?
QVÆSTIO LVIII.
Ex censu emphyteotico, vel fundo in eum dato, an debeat gabella?
QVÆSTIO LIX.
An debeat gabella ex fundo dato pro pecunia, & sub annuo reddito?
QVÆSTIO LX.
Ex cessione rei emphyte, vel alias acquisitæ eodem pretio factæ, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXI.
Si de la carria de lasto para cobrar de los deudores, & de los demas fiadores se deuia alcauala?
QVÆSTIO LXII.
An ex cessione conductionis gabellarum, vel aliorum reddituum, debeat gabella?
QVÆSTIO LXIII.
Vtrum ex restitutione, repudiatione, vel renuntiatione pretio factæ, absque cessione alicuius iuris debeat gabella?
QVÆSTIO LXIV.
De donatione an debeat gabella?
- QVÆSTIO LXV.**
Ex contractu donationis in quo pretij donatio fit, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXVI.
De donatione remuneratoriâ, vel reciproca, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXVII.
De pactis in venditionibus, & permutationibus appositis, quando, & quibus casibus pars pretij censentur, quo ad gabellam?
QVÆSTIO LXVIII.
An specie l. si quis stipulatus fuerit ff. de solut. debeat gabella?
QVÆSTIO LXIX.
Gabella pro pignore suo iusto valore, vel ultra dato, ratione pecuniæ mutue exsoluendæ, an debeat?
QVÆSTIO LXX.
Ex contractu depositi pecuniæ soluendæ Petro, si is deducit fundum, sequenti fundi datione, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXXI.
De diuisione bonorum circa intellectum l. 35. ff. de lib. 9. non collectio. Reg. an debeat gabella?
QVÆSTIO LXXII.
Ex rebus in dotem datis, an debeat gabella? & quomodo intelligendum sit?
QVÆSTIO LXXIII.
Cuius temporis valoris tritici, &c. ad matrimoniam deducti, si habenda ratio in hac materia, in quo deducit in fuit ad matrimonium, vel quo fuit matrimonium solutum?
QVÆSTIO LXXIV.
An gabella debeat ex his, quæ pro animæ explanatione ex bonis defuncti venduntur?
QVÆSTIO LXXV.
Et venditione facta præcepto testatoris in testamento de vendendo, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXXVI.
De pane cocto quare non debeat gabella?
QVÆSTIO LXXVII.
Quare non debeat gabella de los cauallos, mulas, ni machos de silla que se vendieren, y trocaren en fillados, y ensrenados.
QVÆSTIO LXXVIII.
De pluribus rebus ex quarum venditione gabella non debeat.
QVÆSTIO LXXIX.
Cui gabellatio debeat gabella ex venditione rei consentienti in pondere, numero, vel mensura?
QVÆSTIO LXXX.
Ex pretio materis alienæ, ex qua quis bona fide speciem fecit, an debeat gabella?
QVÆSTIO LXXXI.
De quo debeat gabella in specie textus in l. si quis am. ff. qui potior. in pign. hab.
QVÆSTIO LXXXII.
Ex capitibus, pedibus arietum cæterorumque animalium, quorum corpora iubentur ponderare, vtrum debeat gabella?
QVÆSTIO LXXXIII.
Vtrum ex duabus rebus vno pretio venditis, quarum vna libera est à solutione gabellæ, an ipsa debeat?
QVÆSTIO LXXXIV.
De personis, quæ teneant, & non teneant soluere gabellam.

Index Legum,

QVÆSTIO LXXXV.
Fiscus an soluere teneatur gabellam conductoribus gabellarum ab ipso titulum locationis habentibus, & quid de aliis gabellis locantibus

QVÆSTIO LXXXVI.
Consuetudo ciuitatis, vel villæ non soluendi gabellam ex venditionibus à se celebratis, an excuset ab eius solutione, quando de hoc nihil conuenit in locatione gabellarum à prædicta communitate facta in conductorem.

QVÆSTIO LXXXVII.
De Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis immunibus à solutione gabellarum.

QVÆSTIO LXXXVIII.
Ex bonis hereditatis iacentis clerici, venditis, vt creditoribus satisfiat, an gabella debeatur?

QVÆSTIO LXXXIX.
Ex parte hereditatis clerici minoris ætatis vendita qui postea petita restitutione in integrum aduersus suam additionem repudiatur hereditatem, an debeatur gabella?

QVÆSTIO XC.
An clericus hæres defuncti adiens cum beneficio inuentarij eius hereditatem euidenter damnolam, vt non soluatur gabellam, sed vt fiat integrior solutio creditoribus hereditatis, teneatur adhuc eam soluere ratione fraudis præsumptæ necne?

QVÆSTIO XCI.
An clericus primæ tonsuræ tantum debeat soluere gabellam ex suis venditionibus, & permutacionibus.

QVÆSTIO XCII.
Clerici, Ecclesiasticæque personæ, an teneantur soluere sitam, vel aliam contributionem à Rege, vel aliis iudicibus secularibus virtualibus impostam, como es los millones concedidos a su Magest. por el Reyno, absque licentia Summi Pontificis?

QVÆSTIO XCIII.
De clerico negotiatore, quod gabellam soluatur.

QVÆSTIO XCIV.
Coram quo iudice clericus negotiator conueniendus sit pro gabellæ solutione?

QVÆSTIO XCV.
De hospitalibus, fratribus, & sororibus tertij ordinis Beati Francisci, Eremitis non clericis, & fratribus Ordinum Militarium, & aliis personis infra dictis, an soluatur gabellam?

QVÆSTIO XCVI.
Al arrendador de que tiempo pertenece el alcuala, ex venditione facta inter patrem, & filium familias?

QVÆSTIO XCVII.
De venditione duobus præsentibus facta, quem ego ex eis elegerim, cuius temporis gabellario gabella debeatur.

QVÆSTIO XCVIII.
Cui gabellario debeatur gabella rei venditæ in publica subhastatione.

QVÆSTIO XCIX.
Cui gabellario soluenda sit gabella medicamenti lucti, quod ex re vendita reuendenda obuenerit in partem pretij assignatæ.

QVÆSTIO C.
Reuendita ex pacto retractandi per viam noui contractus cui gabellario debeatur gabella?

QVÆSTIO CI.
In casu 134. titul. 19. lib. 9. non coll. Reg. cui gabellario debeatur gabella?

QVÆSTIO CII.
Cui gabellario debeatur gabella venditionis eo pro-

ductio facta quo partes postea se conueniunt.

QVÆSTIO CIII.
Ex venditione facta per nummum, vel epistolam, cui gabellario debeatur gabella?

QVÆSTIO CIV.
Cuius loci gabellario soluenda sit gabella in l. 5. tit. 17. libro 9. nouæ collection. Reg.

QVÆSTIO CV.
Quo in loco debeatur gabella ex venditione rei in genere generalissimo in l. 5. tit. 17. lib. 9.

QVÆSTIO CVI.
Gabella fructuum futurorum venditorum, cui gabellario debeatur?

QVÆSTIO CVII.
An frans fiat in specie quaestionis præcedentis ex transmissio pecorum in alium locum diuersum?

QVÆSTIO CVIII.
De venditione facta in confinio duorum oppidorum, quo in loco debeatur gabella?

QVÆSTIO CIX.
Cui loco ex duobus domiciliis, que aliquis habet, sit soluenda gabella?

QVÆSTIO CX.
Rerum immobilium venditarum, quo loco sit soluenda gabella?

QVÆSTIO CXI.
Arborum secandorum venditorum, antequam scindantur, cui gabellario soluenda sit gabella?

QVÆSTIO CXII.
Quo in loco soluenda sit gabella de actione personali vendita?

QVÆSTIO CXIII.
Quo in loco solui debeat gabella ab eo qui durante generali conuentione alicuius loci domicilium alibi transiit?

QVÆSTIO CXIV.
De eo qui in vno loco haberet bona mobilia, & se-mouentia, atque culturam, in ciuitate capite illius loci viciniam impetravit.

QVÆSTIO CXV.
Quando, & in quo termino gabella solui debeat?

QVÆSTIO CXVI.
Cui membro pertinet gabella in casibus de quibus in sequenti quaestione?

QVÆSTIO CXVII.
Ex venditione fundi cum fructibus pendentibus cui gabellario soluenda sit?

QVÆSTIO CXVIII.
Ex venditione rei compositæ pluribus speciebus, & materijs diuersorum membrorum, cui membro debebitur gabella?

QVÆSTIO CXIX.
Quando tempore præscribitur gabella alicuius contractus in particulari contra conductores Regios gabellarum?

QVÆSTIO CXX.
An transacto tempore præscriptionis gabellæ, venditor securus sit in conscientia, eam non soluens?

QVÆSTIO CXXI.
Malæ fidei possessor gabellæ debitor, an præscribat, & in foro exteriori, transacto tempore præscriptionis?

QVÆSTIO CXXII.
A quo tempore incipiat tempus pendendi gabellam in venditionibus sub conditione suspensua celebratis?

QVÆSTIO CXXIII.
An contra gabellarium impeditum agere de dolo aduersarij, curat præscriptio?

QVÆSTIO CXXIV.

QVÆSTIO CXXV.

QVÆSTIO CXXVI.

QVÆSTIO CXXVII.

& Quaestionum.

QVÆSTIO CXXIV.
De obligatione venditoris.

QVÆSTIO CXXV.
De pactis factis cum conductoribus gabellarum.

QVÆSTIO CXXVI.
De lo que son obligados a hazer los compradoros, y de baxa de que penas?

QVÆSTIO CXXVII.
An emptor soluens Gabellam pro venditore possit ab eo eam repetere.

QVÆSTIO CXXVIII.
Lo que son obligados a hazer los concejos, y infanzones, y de baxa de que penas?

QVÆSTIO CXXIX.
De las penas contra personas en esta materia de alcualas.

QVÆSTIO CXXX.
De lo que puede hazer el cobrador de las alcualas, conforme a las leyes de estos Reynos.

QVÆSTIO CXXXI.
An gabellæ Regiæ locari possint, & quot sint earum species?

QVÆSTIO CXXXII.
Conductores gabellarum qui esse possint?

QVÆSTIO CXXXIII.
De fideiussoribus præstandis à conductoribus gabellarum, & ad quid teneantur gabellarum conductores?

QVÆSTIO CXXXIV.
An per secundum licitorem liberetur primus?

QVÆSTIO CXXXV.
De tempore, & modo locandi gabellas?

QVÆSTIO CXXXVI.
De conditionibus ligantibus conductorem maiorem

QVÆSTIO CXXXVII.
De las condiciones que obligan al arrendador mayor.

QVÆSTIO CXXXVIII.
An condiciones primæ licitationis possint deinde mutari?

QVÆSTIO CXXXIX.
Locatio facta à summis Computatoribus, an possit auferri ob non solutionem ab his, quibus fuit addicta, & aliis locati?

QVÆSTIO CXL.

QVÆSTIO CXLI.
Conductor vnus anni pinguis, an compelli possit ad conducendum pro altero anno sterili ob defectum conductorem?

QVÆSTIO CXLII.
De las posturas, y puas, y quantas maneras ay dellas.

QVÆSTIO CXLI.

QVÆSTIO CXLII.

QVÆSTIO CXLI.

QVÆSTIO CXLI.

QVÆSTIO CXLI.
Quomodo adlectio quarti faciendi sit, vt valeat?

QVÆSTIO CXLIII.
An dies vltima mensis habentis 31. dies sit computanda ipso mense quo ad adlectionem quarti intra tres menses faciendam.

QVÆSTIO CXLIV.
Vtrum licitatio facta calore iracundie valida sit?

QVÆSTIO CXLV.
An possit fieri postura, puia en muchos partidos juramentos.

QVÆSTIO CXLVI.
Vtrum in conditionibus iurium Regalium folia aliorum recipi possint vltra ea, que sunt paria?

QVÆSTIO CXLVII.
Ad pretium falsæ impostum super quo licitatur, vtrum sit attendendum an stantium sit vero pretio?

QVÆSTIO CXLVIII.
De temporibus soluendi redditus gabellarum à conductoribus carum.

QVÆSTIO CXLIX.
De fidedad, y feles.

QVÆSTIO CL.
De speciebus subhastationis.

QVÆSTIO CLI.
Quid sit promissum, & quid quarta? & de aliis in proposito.

QVÆSTIO CLII.
De amissione promissorum.

QVÆSTIO CLIII.
Quid sit remate, hoc est addictio, & de aliis in proposito.

QVÆSTIO CLIV.
De fideiussoribus reddituum Regalium.

QVÆSTIO CLV.
Del torno de la renta al precedente ponedor, ó puador.

QVÆSTIO CLVI.
De redditu ad subhastationem.

QVÆSTIO CLVII.
Del recudimiento.

QVÆSTIO CLVIII.
De los derechos salvados.

QVÆSTIO CLIX.
Escriuano de renta.

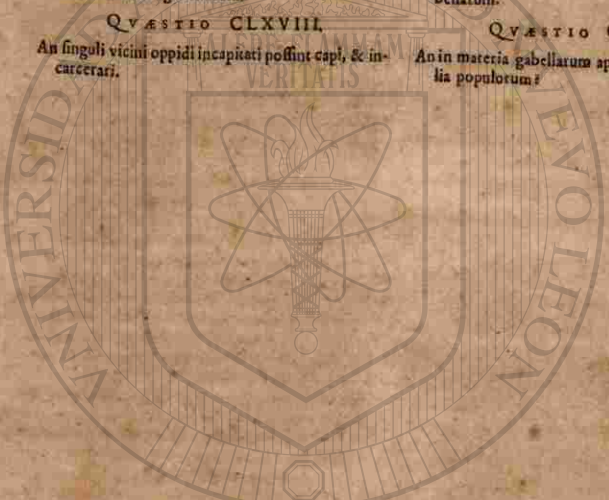
QVÆSTIO CLX.
De la orden judicial de alcualas.

QVÆSTIO CLXI.
Vbi debeat conueniri debitor gabellæ.

QVÆSTIO CLXII.
De conuentione rei in iudicio pro solutione gabellæ?

Index Legum, & Quæstionum.

QVÆSTIO CLXIII.
De probationibus requisitis in materia gabellarum?	QVÆSTIO CLXIX.
De hypotheca fisci in bonis debitoris gabellæ?
QVÆSTIO CLXIV.
Qua via conveniri queat debitor gabellarum?	QVÆSTIO CLXX.
An gabellarij conductores possint cedere bonis?
QVÆSTIO CLXV.
De modo, & forma executionis in materia gabellarum.	QVÆSTIO CLXXI.
An appellatio habeat locum in materia gabellarum.
QVÆSTIO CLXVI.
An pro solutione gabellarum debitores sub fideiussione de sanamento relaxandi à carcere.	QVÆSTIO CLXXII.
Quomodo procedendum sit in via executionis contra debitores gabellarum?
QVÆSTIO CLXVII.
De exceptionibus competentibus adversus executionem in materia gabellarum.	QVÆSTIO CLXXIII.
De exemptionibus, & privilegiis conductorum gabellarum.
QVÆSTIO CLXVIII.
An singuli vicini oppidi incipiant possint capi, & incarcerari.	QVÆSTIO CLXXIV.
An in materia gabellarum appellati possint ad concilia populorum?

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DIRECCIÓN GENERAL DE

D. IOAN.

CLARISSIMI I.C.D. IOAN. GVTIERREZ, PRACTICARVM QVÆSTIONVM, circa leges Regias Hispania, Secunda Pars nove collectionis Regia.

TRACTATVS DE GABELLIS.

QVÆSTIO PRIMA.

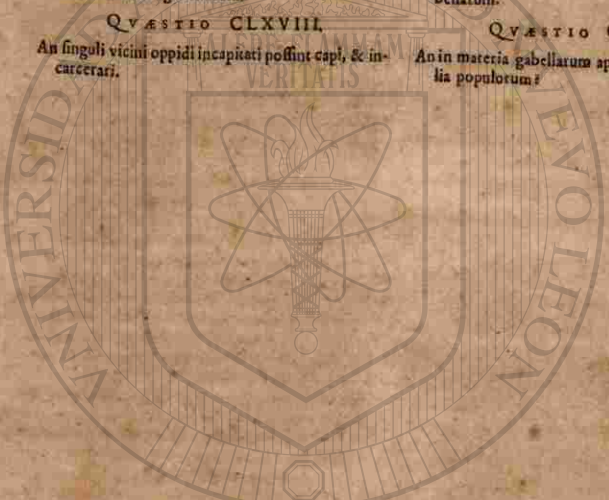
SVMMARIA.

- 1 **C**ENSUS à censendo (hoc est) estimando dictus est, estimatio quippe honorum cuiusque, quo fiebat, ut iuxta illorum quantitatem, ac valorem tributum imponebatur, census dicta est.
- 2 Censui nomen accommodatum est, ad significandum, tum facultates, ac bona cuiusque, eo quod censeri, ac estimari consueverint, ut intelligeretur, quantum quisque subuenire in bello Reipublica posset; vel etiam ad tributum imponendum: tum etiam ad significandum tributum ipsum, quod ex eis soluebatur: inde extensum est nomen, ad ea etiam tributa significanda, que per capita imponebantur, præsertim in subiectionis, ac domini iurisdictionis recognitionem.
- 3 Censui tamen huiusmodi apud Christianos Principes non est usu frequens, eo quod ad superbia iuandem potius, & auaritia sit, & pertinet, quam ad publicorum sumptuum necessitatem.
- 4 Tributum, tribuendo, siue contribuendo dicitur, eo quod quisque stipem tribuat, & quoniam antiquitus illa stipem contributio non fiebat, nisi ad alendum publicum militem, inde etiam stipendium derivatum est.
- 5 Tributum differt à censu ratione materie, & finis: ut hic.
- 6 Tributum à tribuendo dictum, optime potest extendi ad significanda etiam vectigalia omnia, eaque, que ad vectigalia reducuntur, ut sunt, Alcaualas, Montazgo, & huiusmodi, veluti iura, salinarum, piscationum, mineralium, &c. si que frequenter sumuntur.
- 7 Censui utroque modo sumptus, est tributum.
- 8 Vectigal differt à censu, & tributo, sine, & materia: soluitur enim de maritimis, que venduntur negotiationis gratia ad murorum, portuum, aliorumve id genus publicorum operum refectioem, & dicitur

- à vehendo, idemque à portu, portorium, quia portorii soluitur, & Hispanie, portazgo, & num. 9.
- 10 Vectigalis, & tributi differentia.
- 11 Vectigalis ratioe olim illius pari debita erat: hodie autem decima est omnium rerum pars, sed apud nos Almozavilazgo dicitur, & l. s. rit. 7. par. 5. octava pari affirmationis solvenda erat, nunc vero quandoque decima, quandoque minor esse solet, pro diversitate locorum.
- 12 Gabella large, & generaliter comprehendit omnem exactionem publicam.
- 13 Alcauala in Hispania est ius quoddam, quod modo Principibus apud nos competit, & venditur decima partis pretij omnium rerum, que venduntur, aut permittuntur, ut latius hic.
- 14 Alcauala mentio iure communi Romanorum nulla sit: licet apud eos frequens quoddam venditionis tributum fuerit gabella nostri temporis non dissimile, ut hic, quinimo & aliarum rerum venalium centesima pari fisco soluebatur, ut in num. 15.
- 16 Alcauala Regalis decima verè, ac propriè tributum non est, sed verum velut lex, & seruitus quadam est venditionibus, & permutationibus imposta, ut in num. 17.
- 18 Gabella, que ex contractu debetur iuri gentium refragatur, non sic tributa, que Regibus debentur.
- 19 Alcauala est ius, cuiusque personale Regi debentur à vendoribus, & permittatoribus, eos obligant, seu adstringent ad solvendam decimam partem pretij rei vendite, & affirmationis, vel valoris rei permittate, & numerus sequentibus hoc declarat.
- 20 Alcauala non est ius Reale, sed personale hic ostenditur, ideoque clericis non tenentur ad collectas, & gabellas: nisi quando gabella exigi non potest ab eo, qui rellè eam debet, & sic in subsidium, quando res vendita transit in clericum, vel alias exemptum, ut in n. 21.
- 21 Res, ex quibus Regi aliqua contributio debetur, sunt tacite hypothecata primo eius solutioni.
- 22 Prædia sunt tacite hypothecata pro collectis Regibus.
- 24 Prædia sunt tacite hypothecata pro decimis Ecclesia debitis, etiam in electione eius: non debentur decime, nec exigere ab antiquo, vel novo possessore.

Index Legum, & Quæstionum.

QVÆSTIO CLXIII.
De probationibus requisitis in materia gabellarum?	QVÆSTIO CLXIX.
De hypotheca fisci in bonis debitoris gabellæ?
QVÆSTIO CLXIV.
Qua via conveniri queat debitor gabellarum?	QVÆSTIO CLXX.
An gabellarij conductores possint cedere bonis?
QVÆSTIO CLXV.
De modo, & forma executionis in materia gabellarum.	QVÆSTIO CLXXI.
An appellatio habeat locum in materia gabellarum.
QVÆSTIO CLXVI.
An pro solutione gabellarum debitores sub fideiussione de sanamento relaxandi à carcere.	QVÆSTIO CLXXII.
Quomodo procedendum sit in via executionis contra debitores gabellarum?
QVÆSTIO CLXVII.
De exceptionibus competentibus adversus executionem in materia gabellarum.	QVÆSTIO CLXXIII.
De exemptionibus, & privilegiis conductorum gabellarum.
QVÆSTIO CLXVIII.
An singuli vicini oppidi incipiant possint capi, & incarcerari.	QVÆSTIO CLXXIV.
An in materia gabellarum appellati possint ad concilia populorum?

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DIRECCIÓN GENERAL DE

D. IOAN.

CLARISSIMI I.C.D. IOAN. GVTTIERREZ, PRACTICARVM QVÆSTIONVM, circa leges Regias Hispania, Secunda Pars novæ collectionis Regiæ.

TRACTATUS DE GABELLIS.

QVÆSTIO PRIMA.

SVMMARIA.

- 1 **C**ENSUS à censendo (hoc est) estimando dictus est, estimatio quippe honorum cuiusque, quo fiebat, ut iuxta illorum quantitatem, ac valorem tributum imponebatur, census dicta est.
- 2 Censui nomen accommodatum est, ad significandum, tum facultates, ac bona cuiusque, eo quod censeri, ac estimari consueverint, ut intelligeretur, quantum quisque subvenire in bello Reipublica posset; vel etiam ad tributum imponendum: tum etiam ad significandum tributum ipsum, quod ex eis soluebatur: inde extensum est nomen, ad ea etiam tributa significanda, quæ per capita imponebantur, præsertim in subiectionis, ac domini iurisdictionis recognitionem.
- 3 Censui tamen huiusmodi apud Christianos Principes non est usu frequens, eo quod ad superbia tuendam potius, & avaritia sit, & pertinet, quam ad publicorum sumptuum necessitatem.
- 4 Tributum, tribuendo, siue contribuendo dicitur, eo quod quisque stipem tribuat, & quoniam antiquitus illa stipem contributio non fiebat, nisi ad alendum publicum militem, inde etiam stipendium derivatum est.
- 5 Tributum differt à censu ratione materie, & finis: ut hic.
- 6 Tributum à tribuendo dictum, optime potest extendi ad significanda etiam vectigalia omnia, eaque, quæ ad vectigalia reducuntur, ut sunt, Alcaualas, Montazgo, & huiusmodi, veluti iura, salinarum, piscationum, mineralium, &c. si que frequenter sumuntur.
- 7 Censui utroque modo sumptus, est tributum.
- 8 Vectigal differt à censu, & tributo, sine, & materia: solvitur enim de marimonio, quæ venduntur negotiationis gratia ad murorum, portuum, aliorumve id genus publicorum operum refectioem, & dicitur

- à vendendo, idemque à portu, portorium, quia portorii solvitur, & Hispanie, portazgo, & num. 9.
- 10 Vectigalis, & tributi differentia.
- 11 Vectigalis ratio est alim alimona pari debita erat: hodie autem decima est omnium rerum pars, sed apud nos Almozavizgo dicitur, & l. s. rit. 7. par. 5. octava pari affirmationis solvenda erat, nunc vero quandoque decima, quandoque minor esse solet, pro diversitate locorum.
- 12 Gabella large, & generaliter comprehendit omnem exactionem publicam.
- 13 Alcauala in Hispania est ius quoddam, quod modo Principibus apud nos competit, & venditur decima partis pretij omnium rerum, quæ venduntur, aut permittuntur, ut latius hic.
- 14 Alcauala mentio iure communi Romanorum nulla sit: licet apud eos frequens quoddam venditionis tributum fuerit gabella nostris temporibus non dissimile, ut hic, quinimo & aliarum rerum venalium centesima pari fisco soluebatur, ut in num. 15.
- 16 Alcauala Regalis decima verè, ac propriè tributum non est, sed verum velut lex, & servitus quadam est venditionibus, & permutationibus imposta, ut in num. 17.
- 18 Gabella, quæ ex contractu debetur iuri gentium refragatur, non sic tributa, quæ Regibus debentur.
- 19 Alcauala est ius, cuiusque personale Regi debentur à venditoribus, & permittatoribus, eos obligant, seu adstringent ad solvendam decimam partem pretij rei vendite, & estimationis, vel valoris rei permittate, & numerus sequentibus hoc declarat.
- 20 Alcauala non est ius Reale, sed personale hic ostenditur, ideoque clericis non tenentur ad collectas, & gabellas: nisi quando gabella exigi non potest ab eo, qui rellè eam debet, & sic in subsidium, quando res vendita transfuit in clericum, vel alias exemptum, ut in n. 21.
- 21 Res, ex quibus Regi aliqua contributio debetur, sunt tacite hypothecata primo eius solutioni.
- 22 Prædia sunt tacite hypothecata pro collectis Regibus.
- 24 Prædia sunt tacite hypothecata pro decimis Ecclesia debitis, etiam in electione eius: non debentur decimæ, nec exigere ab antiquo, vel novo possessore.

2 in n. 25. Idem est in fundis Ecclesiæ, ut in n. 26. & in vestigalibus cuiuscunque civitatis, vel municipii, ut in num. 27. & in pensione Ecclesiastica, ut in num. 28.

QUESTIO I.

Quid sit census, tributum, vestigal, & gabella?

VARO. Pro introductione, & intellectu huius materie gabellatum, quid sit census, tributum, vestigal, & gabella? Et quo ad primum.

Census à censendo, hoc est, æstimando dictus est: æstimatio quippe bonorum cuiusque, quæ fieri debet, ut iuxta illorum quantitatem, ac valorem tributum imponatur, census dicta est, ut habetur in l. vicia, & in l. viciat, ff. de censu l. 2. c. 3. de censu lib. 1. & in aliis iuribus præsertim citatis à D. Covar. lib. 3. var. resolu. 7. n. 1. & Alon. Valac. de iur. empby. g. 32. n. 1.

Inde nomen accommodatum est, ad significandum, tam facultates, ac bonis cuiuscunque, eo quod censetur, ac æstimari consuevit, ut intelligeretur, quantum quisque subiacere in bello Reipublice possit, vel etiam ad tributum imponendum: tum etiam ad significandum, tributum ipsum, quod ex eis solubatur, atque in hac vltima significatione sumitur census in l. 2. c. sine cens. vel relig. inde vero extensum est nomen ad exactam tributum significandi, quæ per capita imponebantur, præsertim in subiectis ac dominij iurisdictionis recognitionem, quo pacto sumitur Math. 23. 21. & Luc. 20. quando interrogatus fuit Christus: Licet census dari Casari an non? & de hoc late agunt Orator. de nobilit. 2. part. 2. per totum, & Molin. Theolog. 2. part. de iur. & iur. dispensatione 38. in prin. column. 826. & in 3. part. de tributis, dispensatione 66. n. 2. column. 77. 2. cum seqq.

Huiusmodi tamen census apud Christianos Principes non est vlti frequens, eo quod ad superbiam tumorem potius, & ad avaritiam sit, & pertineat, quam ad publicum sumptuum necessitatem, ut late probat Dominicus à Soto, lib. 3. de iur. & iur. g. 6. art. 7. paulo post princip. Aragón. de iur. & iur. g. 6. art. 3. pag. 23. col. 2. Ludovic. Carb. in tracta. de resu. q. 32. versu. Primum.

Tributum autem à tribuendo, sine contibuendo dicitur, eo quod quisque sive tribuat, & quoniam antiquitas illa stipum contributio non fiebat, nisi ad alendam publicum militum, inde etiam stipendium dicitur, ut in l. eger. ff. de verb. significat. 7. Differunt autem à censu, quoniam hic terminatus est, & tributum communiter conveniuntur, ratione materie & finis, quia tributum de terre nascentibus in subsidium Regis, vel Reipublice contribuitur: census vero de capite ad proficiendum subiectionem, ut prædicimus, Carbo, ubi supra, & de diversis tribuitis agit Molin. d. dispensatione 66. n. 4. cum seqq. ubi numer.

11. quod nihilominus hoc vocabulum tributum à tribuendo dictum, optime potest extendi ad significanda etiam vestigalia omnia, & quæ ad vestigalia reducuntur, ut sunt, Alcaualas, Mentas, & his similia, veluti iura salinarum, piscationum mineralium, &c. hecque frequenter sumitur à Doctoribus, & in communi vlti loquentium sermone Hispano, in

ea que significatione reperitur viurpatum in legibus Partitarum.

Quod vero census utroque modo acceptus, sit tributum sumptum per se, est communis Doctorum sententia, ut affirmat Molin. d. dispensatione 66. n. 3. ubi cum late iure, & auctoritatibus sacre Scripturæ comprobatur.

Vestigal autem ab utroque differt, sine, & materia, soluitur enim de mercimoniis, quæ vehuntur negotiationis gratis, ad mercatores, pontium, aliorumve, id genus publicorum operum refectionem, & dicitur à vehendo: quod idemque à portu portorium, quia portori soluitur, & Hispanæ portus quo, Alphonso Castri. lib. 1. de leg. p. cap. 30. versu. 1. ex eadem conclusionem col. 1678. Orator. ubi supra, n. 9. Molin. d. dispensatione 66. n. 3. 7. Unde gloss. in l. 1. §. 1. verb. pendant. ff. de public. & vestig. distinguit vestigal à tributo, quod vestigal sit id, quod soluitur ex rebus, quæ vehuntur dictum à vehendo: tributum vero, quod soluitur ratione soli ab eo, qui illud possidet, ad dicit Molina, vel ratione totius patrimonij, aut per capita familiarum.

Omni ratione vestigal octava pars debita erat, l. ex præstatione. C. de vestigal. l. 3. tit. 7. part. 1. hodie autem decima est omnium rerum pars, teste D. Covar. in reg. peccatum 2. part. §. 5. in princip. ubi, hodie nomen de regalis iuris in 6. Sed apud nos hodie, Alon. xarago dicitur, & l. 3. tit. 7. part. 5. octava pars æstimationis solvenda erat, ut notat ibi Gregor. Lopez in gloss. Et octavo nunc vero quandoque decima, quandoque minor esse solet, ut cauetur in toto tit. 2. lib. 9. Nona Collectio Regis, teste Lassare de decim. vend. & permutatio præfatione n. 7. de quo etiam loquuntur alie leges huius Regni, quas citat Girond. in prælud. de gabella n. 4. ubi quod soluitur de rebus, quæ exportantur, quoniamque, scilicet, per centum, iuxta l. 3. tit. 25. lib. 9. Collect. Regis, hæc lucrativa pietorum pro diversitate locorum introducta est, ut patet ex dictis l. Regis.

Gabella autem, quæ non modo Hispanie, verum, & in aliis quoque provinciis in vlti est, large, & generaliter comprehendit omnem exactiorem publicam: Bertrandus in tractatu de gabella, in prin. p. D. Covar. in reg. peccatum, 2. part. §. 5. post princip. de regalis iuris in 6. Orator. ubi supra, n. 2. Lassare in præfatione de decima vend. n. 4. In nostra vero Hispania, ut ex supra dictis auctoribus, & Alphonso à Castro ubi supra, patet: Hoc verbum, Alcaualas, de quo in toto hoc lib. 9. Nona Collectio Regis, & præcipue tit. 17. agitur, est ius quoddam, quod modo Principibus apud nos competit, & redditur decimæ partis pretij omnium rerum, quæ venduntur, aut permutantur publice, vel privatim rerum mobilium, vel immobilium, aut se moventium ratione contractus, vel ut iure tribui Regi, vel eius vicem obtinentibus solvenda.

Ceterum, licet frequentissimum sit ius istud, de quo agimus, hoc est, i. Alcaualas, in his Regnis, & in aliis quoque provinciis exercetur: de iure tamen communi Romanorum nulla eius mentio fit, licet apud eos frequens quoddam venditionis tributum fuerit gabellæ nostri temporis non dissimile, ex mancipiorum venditione, non quidem decimæ partis, sed vigesimæ quintæ, quæ tamen principio ab emptoribus solveretur, tempore Neronis Imperatoris ad venditores translata est, eo quod iustus, & commodus ita fieri videretur, ut in his Regnis in gabella contingit ex l. 15. in quatuor gabellarum.

Quinimo, & aliarum rerum venalium centesima pars Filco solubatur, quam Tyberius Cæsar in ducentesima relaxasse dicitur, ut ex probatis aucto-

bus

bus commemorat Lassare ubi supra, n. 16. cum sequentibus, res idem, Alcaualas ius sic generale, & ut apud nos est, nunquam Romanos Principes habuisse.

16 Regalis autem ista decima, quæ Alcaualas dicitur, veterè ac proprie tributum non est, ut per Lassare in præfatione, n. 19. & 30. 7. Vbi quod verius venit lex, & servitus quædam est venditionibus, & permutacionibus inposita, quod idemque, ut belle dixit Bald. in l. contractus, n. 2. C. de fide instrumentor. gabella, quæ ex contractu debetur iuri gentium, tetrahatur, non sic tributa, quæ Regibus debentur, non enim sunt contra ius gentium, ut probat Lassare, ubi supra.

19 Est autem Alcaualas, ut forsitan videri quibusdam poterit, onus quoddam personale Regi debitum à venditoribus, & permutacionibus, eos obligans, seu adstringens ad solvendam decimam partem pretij rei venditæ, & æstimationis, vel valoris rei permutatæ, ut in l. 1. §. 2. tit. 17. lib. 9. huius nomen Collectio Regis, quæ ita se habent l. 1. Mandamus, que los vendedores paguen el alcavala, y dello se cobra desta manera: que paguen por ruzon della de cada diez maravedis uno, de todo el precio porque vendieren, l. 2. Porque las trueques, y las ventas se den en ruzon por una misma causa. Mandamos, que de todas las trueques que se hizieren de unas cosas a otras semejantes, y no semejantes, quez in ruzon en ello dinero, no, que de todo se pague el alcavala el nuestro arrendador, si lo cogedor, pero no cada una sola apreciada por lo que valen, &c.

19 Hæc tamen forma definitionis sigillatim explicanda venit in hunc modum. Diximus Alcaualas esse onus personale: quia cum eam debet venditor, vel permutator, peres quos rei venditæ, vel permutatæ non remanet, non potest esse onus reale, consistit siquidem in persona abique re, iuxta doctrinam Bald. in l. si certis annis, num. 17. C. de pall. ubi quod ius, quod non reperitur nisi in ipsa obligatione, est ius personale: Obligatio itaque solvendi hænc gabellam principaliter est personalis, quia imponitur personis pro rebus, ut docet Bart. in l. prima, §. 1. n. 4. ibi, quæra de vestigalibus pedagia, & similia, ff. de public. & vestigal. sequitur Girond. de gabellis prælud. n. 30. & l. 1. Bald. in l. placet. C. de sacrosanct. Ecclesiæ. dum tenet cum Bart. clericos non teneri ad collectas, & gabellas, quia sunt extrajudicialia munera, & non possunt imponi non solutis: ergo sunt personalitate quo habemus hodie expressam, l. 6. titulo 18. lib. 9. Nona Collectio Regis, de qua late agimus infra aliis sequentibus.

21 Nihilominus tamen, quando gabella hæc exigi non potest ab eo, qui dicitur debet gabellam, si transiit in clericum res venditæ, vel alias exemptum, in subsidium remanet obligata pro solutione gabellæ, ut in l. 1. del quadernos de las alcavalas, hodie l. 8. & titulo 18. libro 9. quæ obligatio realis est, tanquam hypotheca obligationis personalis præfata.

22 Sic enim t. iure communi videmus, res, ex quibus Regi aliqua contributio debetur, tacite esse hypothecatas pro eius solutione, text. & ibi gloss. & De Avores in l. prima. C. in quibus causis tacite pign. contrah. Alexand. & Iason. in l. apud Iulianum, §. bares. ff. de legatis primo. textus optimus in proposito in l. Imperatoris, ff. de public. & vestigalibus, in vestigalibus ipsa præfata, §. l. 2. titulo 13. part. 5. & ibi Gregorius Lopez, in glossa. Obligados al Rey.

23 Item t. est in collectis, quia pro illis prædia sunt tacite hypothecata secundum Iason. post alios à se citatos in d. apud Iulianum, §. bares. n. 5.

24 Item t. probant in decimis respectu Ecclesiæ, Hostiensis & Ioan. Andreas in cap. Pastoralis, de decimis, ubi Abbas n. 5. Everard. in loco de tribus. ad de-

16 civil. 6. ad finem, titulo 20. par. 1. & l. fin. eiusdem tituli. 7. Etque in electione eius, cui debentur decime, extinguitur ab antiquo, vel novo possessore, secundum Petrum de Anchar. in c. commissum n. 8. de decim. pro quo est, d. l. fin. tit. 20. par. 1.

17 Item est in fundis Ecclesiæ, secundum Iason. in l. si damus, §. fin. n. 3. ff. de legat. 1. Procedit etiam in vestigalibus cuiuscunque civitatis, vel municipii, secundum Iason. ibidem n. 18. & 19.

20 Et t. in pensione Ecclesiastica decurtata secundum Philip. Francum in c. fin. prope fin. de officio ordin. lib. 6. l. 3. in tractatu de pension. g. 59. per totum, & iterum quæst. 4. volum. 1. tractat. divers. Doct. ubi dicit, ita obtinuisse Venetiæ in maxima quantitate. Diximus lib. 1. Canoniarum quæstionum cap. 1. num. 100. & de his omnibus late agit Petrus Pechius de Eccl. repar. cap. 19. per totum, & Alon. Valac. de empby. g. 17. num. 17. cum seqq.

21 Videtur igitur ex prædictis, quod hoc ius, & onus solvendi gabellam sit partim personale, & partim reale, & sic utraque consideratione sumpta, simul sit ius, & onus mixtum.

Et quamvis in permutacionibus utraque pars remaneat cum re permutata, nihilominus non desinit esse onus solvendi quæ gabellam, quoniam, quilibet permutantium desit habere rem suam, & tamen cum ea, quæ sibi traditur pro suo loco pretij, & cum tamen solvit gabellam rei suæ, quam permutacione vendit alteri, non vero rei alterius, quæ sibi loco alterius traditur.

Rursus ex supra dictis videtur, potius vestigalium minus personale esse, sed patrimoniale, ut pro constituto probat Paladorius: sed nihilominus hoc falsum esse probat Lassare de decim. vendit. cap. 19. numero 97. & prius in præfatione, numero 33. decidens sine dubio, dicendum esse, nec personale esse, quia non imponitur ratione personæ, nec etiam patrimoniale, quia non inducitur ratione status rei, nec itidem mixtum, quia nec ratione personæ, & rei simul imponitur: sed quod est quarta, ac nova species munerum, quod imponitur ratione contractus, ut in simili gabella docet Bald. in l. prima, numero 3. & A. C. de contrahend. empby. ut res æt. agnouit Montan. in l. 10. versu. Que Faran, ad fin. glossa. versu. cum vero lex civilis, titulo 6. part. 1. quæquid ipse prius in eadem glossa, versu. res non respondeat; voluisse videatur, Alcaualas tributum esse rebus imponitum.

Diximus præterea in definitione à venditoribus, & permutacionibus, &c. non quæ diximus à contrahentibus venditionis, & permutacionis: ut intelligatur de venditione, vel permutacione perfecta deberi, & esse solvendam gabellam, & ad extinctionem nuda conventionis contractuum huiusmodi, à quibus de integra contrahentes discedunt, ut infra dicemus, ubi etiam in tractatu rei requiritur, ad hoc, ut gabella debeatur.

Cætera definitionis verba, eaque circa ipsa exponenda hic consulto omisissimus facimus, ne totam gabellarum materiam hic exaceremus confuse, & indistincte, idco consulto ea relinquimus suis locis, & quæstionibus distincte, & clarius discutenda, atque resolventa.

Sed, & alia plura nomina collectarum, onerumque exponunt præcitati auctores, præcipue Bertach. de gabellis, in principio, Orator, ubi supra. Sylvester in summa verb. Gabella, & nouissime Molina Theolog. dicit. 3. part. de tributis, disp. 66. per totum.

SUMMARI A.

1. Alcauala ius a quo tempore originem habuerit, & an iustum sit, et si fuerit que eius causa, & concessio, vel ad huc oner, & an numeris sequentibus.
2. Alcauala ius tempore Regis Alphonsi Vnde cimi, seu duodecimo primario in Hispania in traditum fuit ad certum tempus ab causis, de quibus hic sed postea in perpetuum simpliciter prorogatum ut in n. 3. & num. 4. ad decimum reditum fuit, & de aliis in proposito num. sequentibus, & numer. 5. quod hodie causa concessiois magis viget: reclamant tamen populi tantum tributum integre solvere, & adeo pro minoribus in omni incapitatum fuit, ut in moneta seq.
3. Alcauala quare sit dicta iuris?
4. Alcauala originem traxit ab Hebraico verbo, Causal, quod tantum significat, quantum receptis.
5. Alcauala iustitia, & quo tempore caperit, hic referunt tamen ultra decimum partem pretij exigi potest per Regem, nec per dominos temporales, ut in num. 16. & num. 17. videtur in opinio contraria Cardinalis Toleti, censentis videri hodie mensuram alcaualam, & contrariari probatur, 20. 21. & sequ.
7. Magister Banez in origine huius alcauale a tempore Catholicorum Regum Ferdinandi, & Elizabet, audiendum non est.
9. Tributorum leges divino numine derivantur.
10. L. 1. tit. 1. 9. lib. 9. nova Collect. Reg. olim l. 120. del qualerno de la alcuala a ratablino.
11. Gabella iura, & tributa Principi debita non solvere, an in foro conscientia sui condemnandi ad restituendum? num. 21. cum sequentibus, affirmativa resolutio: facti in velle gubellu in iustitia, ut in n. 24. dummodo ab ista mendacium, & perjurium, ut in n. 26. & fundatum, ut in n. 27. & quid in dubio, n. 28.
23. Tributa sunt iniusta, quando non adest auctoritas vel quando imponitur nova gabella sine causa, vel quando accedit, vel est immoderata.
29. Gabella, quando est iniusta, an non est certum esse iniustum peccatum esse, cum non solvere, & obligatur hanc ad restituendum.

QUESTIO II.

De origine alcauale, & de eius iustitia.

QUERO secundum a quo tempore ius istud alcauale originem habuerit, & an iustum sit, et si fuerit que eius causa, & concessio, vel ad huc dicitur:

1. Circa primum de origine obervandum est, quod ut historici Hispani volunt, tempore Regis Alphonsi Vnde cimi, aut (ut alij vocant) duo decimi, ius istud solvendum alcaualam introducum fuit: Primum enim huius Regi in civitate Butgentis, id postulant, concessum fuit ad certum tempus, bello que contra Mantros durante, & deinde a reliquis Castellæ, & Legionis civitatibus, oppidis, & locis libenter admiffum, & concessum fuit, quatenus in Hispania Regna illa patent, que sola sub illius Regis ditione erant, idque pro expellendis Mauris, & nominatim pro expugnatione civitatis Algezite, Anno Domini 1342. ut patet ex Chronica eiusdem Regis Alphonsi Vnde cimi, cap. 162. & referunt, ac id probentur Parlad. lib. 1. rerum quorundam, cap. 2. in principio. 15. cum sequentibus, & Zamalloa in compendio histor. Hispan. lib. 24. cap. 17. ubi: *Que se lo otorgo con dinstiuid, con condicion que solumente gozasse durante el cerco de Algezira, y que despues la ciudad de Leon, y el resto de los pueblos de los Reynos de Castilla, y Leon, hiciessen la misma que las subeas, con dinstiuid al Rey*

Alonso el Doño, de veynte y no de alcuala, y que despues con sus necessidades de guerras vino a doblarse este tributo: cuius etiam meminit Doctor Yllecas Hispan. Pontifical. histori. lib. 6. cap. 19. quos, & alios ex nostris iuris professoribus citat, & sequitur Lassart. in prefatione sui tractatus de decim. vendit. numer. 19. & 20. eundem sententia est Humada in l. 49. l. 3. num. 6. tit. 6. par. 1. quamvis dicat, hoc contigisse Anno Domini 1380.

Addit tamen Lassart. ubi supra, num. 21. cum seqq. quod postea Anno Domini 1349. cum iam expugnata, captaque esset Algezira, congregatis Compluti solemnibus Comitibus, propter novas ipsulmet Regis Alphonsi, necessitates, & non modo durantis, sed & crescentibus bellorum malis, & ex aliis causis relatis i Montal. in l. 50. versu. *Que Faraon. col. 4. versu. de l. un. tributo, tit. 6. par. 1. item simpliciter concessum est ius istud alcauale, & in Regale patrimonium, sicut cetera iura hactenus instituta perpetuo reditum, quod & refert Zamall. in compendio histor. Hispan. lib. 24. in vita Regis Alphonsi Vnde cimi cap. 23. Adon de dice, que fue para cercar la ciudad de Gibraltar, y que Toledo contradicho esto al principio, pero que despues vislas las noticias, y grandes necessidades del Reyno con finio en ella, y lo mismo hicieron los de mar Reynos, vislas las causas legitimas, que el Rey representava: y no declara esse autor, que esta concession fue por cierto tiempo, sino a do, como la otra primera, sino dice simplemente, que se lo concedieron los Procuradores de Cortes, y assi le alega y si que en este sentido, que simpliciter hoc ius iterum concessum fuit hoc tempore. Lassart. ubi supra, num. 21. in hac 2. concessione, que simplex, & indefinita fuit, tota istius iuris vis, & iustitia consistit.*

Sed cum tunc non decima, sed vigesima, seu portus trigesima pars venditionum concessa fuisset hoc nomine alcauala, ex concessione liberali Regni istud ad decimam, quo iure nunc vitium, cedendum fuit, Anno Domini 1366. in preditione Borgensium, tempore Regis Enrichi II. & in eius favore, vivente adhuc Rege Petro, cognomento Caudexi, ut tradit Petrus Lopez de Ayala Hispanus historiographus in Chronica huius Regis Petri, Anno Regni sui 17. & 14. & referunt Zamalloa in compendio histor. Hispan. lib. 24. in vita istius Regis Petri, cap. 17. & Lassart. in d. prefat. n. 22. Adde, quod hec decima exacta fuit per totum tempus, quo Rex ille Enrichus II. & Ioannes primus eius filius his Regnis possit sunt.

Eis namque mortuis, cum Enrichus III. Ioannis filius adhuc impubes in Regno successisset, eius tutores Regnicolis indulgentes, non nisi vigesimam partem venditionum exegerunt, ut ex historia Regis Enrichi III. manuscripta recenfer Lassart. ubi supra, n. 22. & affirmans, id ita obervatum fuisse per tres annos, donec Rege pubescente tutorem, & ac potestas finita fuit, iuxta Hispanie consuetudinem, de qua per Gregor. Lop. in l. 3. versu. *De veynte annos, tit. 1. par. 2. nempe ex anno Domini 1390. vique ad annum 1393. quo tempore Rex Enrichus pubes factus, cum Regni administrationem suscepisset, ultra vigesimam partem venditionum sex monetis exegit a Regno promissas, quarum redditus pars fere erat prout vigesima: & hoc fortassis obtinuit donec paulatim ad octavam Regis ius istud alcauale ad primitivam decimam quantitatem iam die concessam, redatum est: quo iure hodie vitium: quod & nouissime probavit Giuonda, in prelatione de gabelli, numero 7. cum sequentibus. & ubi numer. 10. quod prout prima causa concessiois hodie magis viget, &*

viget, cum permissa gens Flandrie & Anglie pertinet hactenus insistant, noliteque Rex Philippus sit moros, & antemodale contra tantam infidelium inundationem, quod desumpsit ex Humada ubi supra, numer. 13. & supradict. prope omnia refert etiam, & probat nonissime Molina Theologus in 3. par. de iustitia & iure, de tributis, dispensatione 663. numero c. eodem. 791. cum seqq.

10. Arbitratur tamen Molina ubi supra, de dispensatione 663. sub numer. 1. versu. *Arbitror tamen, nunquam exacte fuisse traditam, & acceptam, sed semper reclamasse, & remissis populorum tantum tributum integre solvere.* Unde mortuis Regibus Catholicis, administranteque hac Regna prudentissimo, religiosissimo, ac rectissimo Archiepiscopo Toletano fratre Francisco Ximenez incapitatum fuit hoc tributum pro ea summa, quam Regnum totum contribueret, que neque ad vigesimam partem pertingebat.
11. Attingit vero circiter annis, exhausto Regis patrimonio, crescentibusque bellorum sumptibus, & audita sunt alia tributa, & hoc cepit exacte, ac dure exigi, non sine populorum querimonia, multisque in locis incapitatum fuit pro longe quidem maiori summa, quam nunquam antea, sed, que non pertingit ad decimam exacte perfolutam, multa que minime incapitata remanserunt, ex quibus decima exigitur, ac soluitur, sed non sponte omnino, sed quia subditis non aliud permittitur. Hactenus ille, idem disput. 874. num. 9.
12. Appellatur autem Alcauala, ex eo, quia cum prout Rex Alphonsus ad Mantros ex Hispaniis depellendis, expugnandamque in particulari Algezira civitatem, tributum per se tentaret imponere, quod pecho in hoc Regno dicitur, & quod solentur etiam in nobilibus, quos hidalgos vocant, ne plebs reliqua nimium gravaretur, nobilibus ut suam immunitatem a solvendis eius generis tributis illam conservarent responderunt: *Tributo no lo daremos, mas d. r. le hemos a lque vaba tanto, como lo que pide, hoc est aliud diversum, in ratione videlicet vestigali, aut vestigali assinis, a quo solvendo nobilibus non sunt immunes.* Ita refert contigill: Castillo in Hispan. Gothorum Regum historia, lib. 4. discursu 8. fol. 118. & est vulgarissima hac derivatio, & magis placet Lassart. in prefatione de decim. vendit. num. 28. & eum ex transit Molina ubi supra, d. disput. 663. n. 1. Idem prope voluit in re, quamvis diversum in facto, Magister Banez de iustitia & iure, q. 62. art. 3. pag. 126. dicens, quod vocata est merito Alcauala, quia quidam de consultoribus tempore quo concessa fuit, adinveniens hunc modum tributum, quod non esset illud, sed molestam, sicut illud, quod dicitur Pecho dixit: *Yo dire al que vola tanto, y mas que pecho, y no sea pecho: mihi tamen, etsi priorem denominationem huius nominis alcauala improbet Parlad. lib. 1. rerum quorundam, cap. 3. in principio. num. 20. dicens quod nullum habet fidei fundamentum preter vulgarem opinionem, que plerumque fallax est, & incerta, magis, & placet, certiorque videturque alia ab eodem auctore inventa.*

Nempe alcaualam originem trahere ab Hebraico verbo, Causal, quod tantumdem significat, quantum receptio, ut nota Nevezanus ex Pici Mirandola lect. in syna nupial. lib. 5. num. 3. quasi alia cabala, alia, notaque receptio esset, quam amplectitur Doct. Joan. Orosio lib. 1. emblem. 4. 11. referente eodem Parladocio in 2. additione prout operi in additione marginaria.

Et origo preda alcauale exactior veritiorque videtur, quam relata a Dominico a Soto, lib. 3. de iustitia, & iure, quest. 6. artic. 7. in versu. *Causa autem* quamvis in idem vitaque tendere videtur, saltem respectu finis, & iustitie huius exactiois: Ait si quidem, lo-

quens de alcauala, quod hec tributi forma a centum, paulove pluribus hinc annis ortum apud nos habuit, idque ista de causa, nimirum, dum Rex Alphonsus Regnum Granate bello petebat: post veto, non modo durantis, verum etiam crescentibus bellorum malis, factum est perpetuum, & non tantum reficiendis mutis, ac pontibus adscriptum esse, sed & publicis Regis sumptibus, neque inde iniquitatis condemnandum esse, quod nouum sit: nam dum tributum alia facultatibus civium, & negotiationibus imposita, alendo Regi, sustentandisque Reipublice necessitatibus, non sufficiunt, necesse est alia via id providere: quod refert, & sequitur Anton. de Cordoua in sua summa de casor de conscientia, quest. 115. in versu. *sculo 2. dicitur* Adde, quod nec domini temporales, qui habent iusto titulo gabellas, nec Rex possunt eas ultra decimam partem venditionis exigere, seu agere, cum ab origine eius concessiois ultra non fuit concessa.

Unde nec in tempore originis huius alcauale audiendum est Magister Banez, lib. 3. de iustitia & iure, quest. 62. artic. 3. in 3. dubio, versu. *Tertio observandum est, pagina 216. colum. 2. dum censet hoc genus tributum, nempe alcauala, impositum fuisse, originemque habuisse, quando Reges Catholicos Ferdinandus, & Isabella bellum movebant contra Regnum Granate, quod Saraceni occupabant, & in subsidium huius belli postulerunt a Regno necessarium tributum, tuncque decretum fuisse, quod daretur Regibus decima pars pretij eorum, que venderent, & postea finito huiusmodi bello, mansisse huiusmodi tributum in Corona Regia non cum tanto rigore, ut decima solueretur, sed trigesima paulo plius minufve, quod pactum vulgo dicitur: *Encabez amiente.**

Cum antiquius hoc ius alcauale fuerit introductum modis, & causis a nobis exprobatas chronicis, & bonis auctoribus Hispanis relatis, quos oportebat legis vitum alias doctissimum atque vigilantissimum, ut originem huius negotij perfecte nonisset, & scripsisset. Minus audientis est in proposito Reverendissimus Cardinalis Toletus in sua summa, lib. 5. cap. 74. versu. *Ex his patet, dum censet, gabellam nostram Hispanie videri iniustam, quæ exigitur cum d. mercibus, tum ex his, que in propriis vitis emuntur, & quod non solum ex hac parte iniusta videtur, sed etiam quia iam cessant finis propter quem fuit imposita, puta bellum Granate, & quamvis bellum esset Reges nostri sunt adeo divites facti, & gabelle etiam alie adeo pingues, ut possit primo videri sufficienter abique tanta exactioe: hac namque omnia non ita se habent, nec vera sunt, ut patet ex prædictis, & necessitates nostrorum Regum sunt ingentissimæ, ita ut patrimonium Regum pene exhaustum sit, & ideo merito, ut a nostris Summis Pontificibus quotidie novis gratis super redditibus Ecclesiasticis nostris Regibus succurratur contra Turcas, & alios inimicos Fidei Catholicæ, & primo defensione suorum Regnorum.*

Ex prædictis patet responso ad secundum, de quo in titulo questionis: nempe iustum esse huiusmodi tributum alcauale, & Regibus nostris omnino debitum: quia durat adhuc, imo & crescit in dies necessitates, atque bellorum mala, ceteraque causæ, ob quas concessum fuit principio, ut omnibus patet: tum etiam quia iterum postea simpliciter, & abique præfatione temporis concessum fuit a Regno, ac proinde redatum perpetuo in Regale patrimonium, sicut cetera iura hactenus instituta, ut permissimus merito igitur per leges nostras Regis huius libri 9. *nove collectionis Regie, præcipue in titulo 17. contentas præceptum est, alcaualam solvi de pretio venditio*

uenditionum, ac de permutationibus, q uibus etiam forma tradita est, de quibus contra dicitur, & rebus solvenda sit, & de quibus non, quæ quantitate, quando, & quomodo, in quo loco, & fratribus hominum frequentibus, & ceteris adiectis obuiatur, & quæ personæ, & loci sint exempta à solutione gabellæ, de conductione gabellarum, & ordine iudiciali in eis procedendi, de aliisque plurimis opportunis in materia discutitur, ita ut ordo iudicium, & legitimus, omni que iure debitus obseruetur in his locandis, atque exigendis.

19 Tributorum namque leges à diuino nomine deriuantur, ut probatur in materia etiam nostræ gabellæ loquentes Dominicus à Soto ubi supra, & libro 6. de iustitia & iure, q. 6. artic. 4. & Alphonsus à Castro latius libro primo, de potestate, l. par. cap. 11. vers. 2. ex eadem conclusione, solum mibi, l. 638. cum sequentibus, & Ortolanus de nobilitate, part. 6. 3. num. 7. & Lassalle in præfatione huius operis, num. 2. alique plures, quicquid contrarium dixerit Toletus ubi supra, minus recte informatus de iustitia huius tributi.

20 Hinc fit, & deducitur vera interpretatio ad l. 1. 20. de quatuor de las alcavalas, hodie l. 3. titulo 19. libro 9. huiusmodi Collectiæ Regiæ, qua constitutum est, venditorem cuius que rebus, quæ Regiæ alcavalæ debentur, sententiâ pœna alterius decimæ facere publicano illam venditionem: etenim licet duplicata in iudicio interiori nequaquam debita sit ante condemnationem: tamen quoad idem iudicium venditor profecto peccat, & tenetur ad restitutionem decimæ simpliciter, ipsi publicanis faciendam, ut in terminis probat Dominus Covarruvias in regula peccatum 2. part. 5. numer. 3. in princip. & in vers. 10. Tertio hinc inferitur de regulari iuris in 6. & Ortolanus de nobilitate in prima part. cap. 3. numer. 8. & Castro ubi supra, & expressius libro 2. de potestate, l. par. cap. 2. vers. 4. & huiusmodi mibi 1686. & Menchaca de successione, l. 8. numer. 28. vers. 10. ex superioribus, Menochius de arbitrar. iudiciali 397. Angles in Floribus Theologicis, q. 3. in quaest. de verbigal. restit. in 2. dubio, Ledemini in 2. 4. quaest. 17. artic. 2. fol. 27. column. 4. in vers. sed punitur, & fol. 27. segg. fol. 29. column. 1. vers. huius animaduersus: & est communis doctrina, secundum Anto. de Cordua in sua summa, quaest. 95. in 1. dubio, & plures alios allegantes Molin. 3. part. de iustitia & iure, disputatio. 667. numer. 1. column. 832. & Parlad. lib. 1. rerum quoad. cap. 3. in princip. cap. 8. & 29. & Toletus ubi supra, cap. 7. in princip. eamque, ut certam, probat Ludovicus Carbo de restitutione, q. 32. vers. 1. conclusio, & in versiculo 2. conclusio, & in versiculo 3. conclusio, ubique etiam si leges humane non obligent in conscientia, adhuc leges pertinentes ad solutionem tributorum obligent ad eorum solutionem, licet non ad pœnam ante sententiam latam, & ipsius executionem, & hanc quoque videtur tenere Vega in sua summa de casu de conscientia, lib. 2. casu 140. post relationem diuersarum opinionum, & iterum lib. 5. casu 655. in princip.

21 Quamuis enim Angel. in summa verb. Pedagiam, q. 6. opinetur in conscientia iudicio, non esse condemnandum ad restitutionem, qui hæc iura, & tributa Principi, aut publicanis non reddiderit, quocies lex, quæ ea iudicat, est iniusta sit, pœnam tamen temporalem non reddenti ob hanc causam imponit, quasi factis censet legislator transgressorẽ humane l. pœna temporali puniri, nec eum velit ad mortalem culpam obligare, cum sufficiat transgressionem ipsam se obtolle pœnulo pœnæ: quam opinionem tenent etiamque esse existimant Matheyl. notabi. 78. Capol. con-

fil. l. 1. col. 2. Dec. in e. nam concepscentiam in 21. l. 1. de cons. Gomex. in e. 2. num. 60. de cons. lib. 2. post Hostien. & Ioan. Andr. in c. reclusum de cleric. non res. quos sequitur lat. in l. 2. n. 143. Cde iur. employ. & in 3. item si quis postulant, n. 78. in l. de alti. & latissime generaliter loquens, idem comprobatur, & sequitur Nauar. in Manual. c. 23. n. 54. cum segg. vsque ad n. 65. & in materia alcavalæ idem videtur probare Menchaca de successione, l. 8. num. 28. vers. 10. reuertendo, licet postea eodem numero vers. ex superioribus, contrarium probet.

Hæc tamen opinio vera non est, nec iure defendi potest, præterquam, quod si vera esset tota humanarum legum vis periret, nihilque proderet legum latorem cura, & diligentia scilicet pœna ipsi legis ad maiorem eorum vim addiderit, eas imbecilliores redderet: est iur. contraria sententia verissima, & tenenda: nempe humanam legem, siue Ecclesiasticam, siue seculari, quæ iusta sit, vi humani præcepti ad culpam, eius transgressorem obligat, quandoque mortalem, quandoque venialem, etiam si pœnam humano præcepto legis conditor addiderit satis ostendunt D. Thom. in 1. 2. q. 96. art. 4. & ibi Caiet. Gabriel in 4. sententiarum distinctio. 16. q. 3. notab. 6. Florent. in 1. par. sua summa tit. 18. c. 1. §. 1. Adrian. in 4. sentent. lib. 6. art. 1. Ioan. Molin. in 4. sentent. dist. 15. q. 4. & in 3. sentent. dist. 37. q. 16. Driedæ lib. 1. Christi. l. 1. Abb. & committer DD. in 1. & in e. qua in Ecclesiasticam de constit. idem Abb. in e. qua plerumque de immuni. Eccles. & in præm. Rex pacificus, col. 4. & in e. 2. de maior. & obed. & alique plures auctores ubique quos refert, & sequitur Matien. in l. 2. tit. 2. gl. 3. n. 8. lib. 5. Noua Collect. Reg. dicens, quod omnes Iustitiperti, & Theologi in hoc consentiunt, est etiam communis secundum Magistrum Aragon. de iust. & iur. q. 6. art. 3. pag. 231. sed omnia latissime probat Alphonsus à Castro lib. 1. de potestate, l. par. c. 4. & 5. & D. Covarr. in relict. regula peccatum. 2. par. 5. n. 2. cum segg. de reg. iur. in 6. est communis secundum Cereub. ubi supra in responsione ad 1. & 2. dubium, & Nauar. in 1. qua lex humana obligat ad mortale, c. 23. n. 8. cum segg. ubi late declarat & Girond. de gabellis in 1. 2. par. n. 8. & sequitur huius sententiam lib. 1. Canonie, quaest. 87. n. 20. ubi quod Thom. in hoc communiter est receptus, & in terminis etiam gabellæ hæc sententia est communissima omnium obligare in foro conscientie ad restitutionem ante condemnationem secundum Ludovicum Carbo de restit. q. 32. vers. quod autem expectatur: est communis DD. Theolog. & Iustitiperti secundum Bannex de iust. & iur. q. 62. artic. 3. pag. 217. col. 2. vers. in principio, & Girond. ubi supra, eamque sequitur, & probat, dicens esse communem contra Ang. ubi supra, nouissime Greg. de Valent. in D. Tho. 2. 2. q. 5. dist. 5. q. 6. de restit. p. 205. pag. 926. vers. secundo queritur.

Quibus fit, ut in terminis nostris alcavalæ, teneatur quis in anime iudicio præter mortalem culpam ad restitutionem alcavalæ, & aliorum tributorum Regalium, modo tributa iusta sint, nec legem iustæ exactionis egrediantur, ut probant omnes vno ore communitur, quos citamus ubi supra in vers. Hinc fit, & aliter præterea, Abb. & DD. in e. innocenti de cens. lib. & plerique alii, quos referunt, & sequuntur, dicentes, hanc opinionem communem esse Beatach. de gabell. p. 3. in princip. vol. 1. r. diuers. Dist. & S. v. ubi. Gihella. n. 17. & 21. Mead. de consuet. q. 13. Castro, & reliqui supra citati, & eos referens iterum. Covarr. ubi supra, n. 5. vers. Hinc igitur, & Ortolanus de nobilitate, 3. n. 8. communis secundum Nauar. in Manual. c. 17. n. 200. cum segg. est communis doctrina, quæ probatice non eget secundum Ludovicum Carbo de restit. quaest. 33.

in princip. vers. Primum dictum: est etiam communis, ut plures allegans, proficitur Mexia in præfatione famis, conclusio in 42. Mench. de successione, 510. num. 648. in vers. illud autem, & 28. n. 28. in vers. Ex superioribus apparet communis secundum Parlad. lib. 1. rerum quoad. c. 3. in pr. n. 13. est communis vera, & tenenda, ut latissime comprobatur Hamedo ubi supra, gl. 3. n. 5. cum segg. vsque in fi. & secundum Girond. plures allegantes de gabell. in 12. p. n. 6. cum segg. Bannex ubi supra in vers. pro decisione.

24 Loquuti sumus de tributis iustis, proest, et alcavalæ, & similia, quod si vectigalia iniusta sint, nempe ab eo iniusta, qui ius indicendi non habet, vel absque vlla causa præter iustam laboris, & regiminis mercedem à Principe instituta, non tenebitur quis in conscientia fore ea solvere, poteritque absque villo crimine, cuiusque facte eorum solutionem cautelis, aliisve modis omittere, Bart. in l. Vectigalia, ff. de publ. & vectig. quem alii DD. frequentissimo omnium consensu sequuntur secundum D. Covarr. ubi supra d. n. 5. vers. per. incipit quod si vectigalia sequitur alios allegans, Mexia ubi supra, & ex Theologis probat late Caiet. in sum. verb. vectigalia, & plerique ex supra citatis & Molin. de iust. & iur. 3. par. disput. 674. column. 877. n. 2. conclusio, ubi quod consensatis in hac specie non solum non cogat restitueret, quod ex talibus tributis iniustus fuerit defraudatum, sed etiam permittit facere compensationem eorum, quæ in tributis iniustis, fuerit solum, de fraudando tantumdem ex aliis tributis iustis, inquit Alphonsus à Castro, lib. 1. de leg. par. c. 11. quod si tributa sunt ex omni parte iniusta, pollent omnino ea non solvere, & in totum defraudare: si vero sint ex parte iniuste, ratione proportionis, possunt etiam ex parte fraudare, quem refert & sequitur Ludovicus Carbo, d. q. 31. vers. quarta conclusione, & Aragon. de iust. & iur. q. 62. art. 3. p. 2. col. 2. sunt autem iniusta, ut præmissimus, quando non adest auctoritas, vel quando impositi noua gabella sine causa, vel quando excedit, vel est inmoderata secundum Peir. de Vin. dia. traib. de duob. fratrib. 5. p. n. 37. & alij secundum Carbo. ubi supra. in 5. concl. & Ortolanus de nobilitate, p. cap. 3. n. 10. & de requisitis ad institutum tributorum, & gabellarum agit etiam Aragon. ubi supra, col. 1. & 2. & prius pag. 2. & 2. Molin. d. disputatio. 674. per totam, & Carbo. ubi supra d. conclusio. 9. refert nonnullas causas, ob quas licet nouas gabellas imponere, de quibus per Anton. 3. p. cap. 13. §. 2. Gabriel in 4. dist. 15. quaest. 5. articuli. 2. conclusio 3.

25 Quod autem prædictum, licitum esse cautelis aliisve modo his tributa iniusta defraudare, & atque eorum solutionem omittere, intelligendum est ex doctrina sana omnium, dummodo mendacium & peritium absit, quia his nullo modo vti licet, ut est notissimum, & iure probatum.

26 Ratione tamen scandalii, vitandi iniusta tributa solvenda sunt secundum Alphonsus à Castro ubi supra, & confirmatur ex illo Mathari c. 5. & quicumque te angarizauerit mille passus vade cum illo, & alia duo refert, & sequitur Carbo. ubi supra in 5. conclusio.

28 Sed an, quando populus dubitat, an tributa nouiter imposita, sint iniusta necne: possit exactores fraudare, late agit Ludovicus Carbo de restit. quaest. 33. per totam, & Vega ubi supra, casu 663. per totum: sed in hac re Aragon ubi supra, d. conclus. 3. resoluti, quod si tributum fuerit antiquum, & longa consuetudine receptum, non obstant hoc dubio erit in conscientia solvendum, ut docet Castro lib. 1. de lege par. cap. 10. Si vero tributum de nouo imponatur, & sic dubium de illius iustitia, non tenebuntur ciues in conscientia illud solvere, quia in dubiis melior est con-

ditio possidentis, sequitur, & probat vtrunque, dicens, sequitur, & probat vtrunque, dicens, illud primum esse communem doctrinam Ludovicus Carbo ubi supra, d. quaest. 33. in 1. & 2. dist. de quo est etiam videndus Molin. ubi supra d. disputatio. 674. in 5. conclusio, column. 877. & supra, quando gabellæ est iusta, aut non est certum esse iniustam, tunc peccatum est non solvere, & obligatur homo ad restitutionem, quia est contra iustitiam, subditus namque, nisi ei sit nota iniustitia, debet facta Principum, ut iusta probare, ita Romanus Cardinal. Tolet. in sua summa, libr. 5. cap. 75. vers. 10. Tertium est.

S V M M A R I A.

- Gabella non petita an debeatur in conscientia, quando eam debent nulla usus est fraudis, aut simulationis, ut occulta fuerit? & numeri sequentibus affirmatiua eliguntur sententia.
- Refertur prima opinio Soti, & aliorum negatiua cum restitutione, sed ei respondetur num. 7. & contrarium probatur, n. 16.
- Alia opinio Angelus declaratur, & ceterorum etiam negatiua, sed ei respondetur n. 8. & 9.
- L. 19. cap. 20. tit. 17. lib. 9. Novæ collectiæ, Reg. adducitur pro parte negatiua, sed ei respondetur, n. 18. & sequentibus.
- Lex de solvenda gabella est pœnalis, y poniendo se vno a poligro de la pena, parece que le escuela de pecado y restitucion, no la pagando, sed respondetur, n. 10. & n. 21. & 23.
- Gabella non petita debetur in foro conscientia, etiam si eam debent nulla fraude, aut simulatione vitatur, verior est, & tenenda, ut hic late ostenditur.
- Consuetudo Hispaniæ habet, ut solvatur gabella etiam non petita, & n. 13.
- Consuetudo, ad hoc ut possit interpretari leges, alio requiruntur de quibus.
- Princeps licet sciat suas leges non seruari, nec etiam punit transgressores, nisi quando occulsa, hæc indulgentia non est sufficiens argumentum ad ostendendum, quod Princeps eam consuetudinem approbet, ut latius ibi differitur.
- Debetur vna Regiæ, quamvis nemo petat, tenetur solvere gabellam.
- Venditor non tenetur deferre gabellam ad domum gabellarij, sed tantum ei notam facere venditionem intra diem quintum.
- Lex pœna pœnalis non talis obligationem ad culpam, quæ per præm. legem non aliter fuerit imposita.
- Obligatio solvendi iustum tributum à iure diuino procedit.
- Tributum, quando nullum est, impositum pro rebus, quæ à provinciâ in provinciam transfuerunt, sed tantum pœna aliqua hæc in foro conscientia non debetur, nisi post sententiam.
- Gabella non petita debetur in conscientia etiam post transf. usum terminij leg. alia.
- L. 19. & 20. tit. 17. lib. 9. Collectiæ, Reg. imellitur circa forum conscientia.
- Angles minus bene loquitur in hac materia, & contra d. Regiam.
- Gabella proculdubio debetur in conscientia etiam nunquam petita, quando venditio, vel permutatio occulte, & fraudulenter fit, ut ea non innocenscat.
- Gabella non petita non debetur in conscientia, ubi consuetudine legitime præscripta obtentum fuerit contra leges Regiæ, quod venditionis, aut permutacionis denunciatio non sit necessario faciendâ publicanis, & quæ gabella, vel restituta eis non solvantur, nisi, vel donec fuerint petita.

- sed in his Regnis vniuersaliter, id est contraria existendo iuxta leges Regiar. vi in n. 32.
- 31 *Pendunt interrogari a quæstoribus, vel gabelario, an vendiderit interit: ut dicere verum, nec potest id celare contra opinionem Nauar. vi in n. 33.*
- 32 *Gabella non petita non debetur in foro conscientie, quando el arrendador siel o cogedor que huuere de cobrar las alcualas non huuere hecho pregonar por las placas, y mercados, y otros lugares acostumbrados como es arrendador siel, o cogedor, y donde mora, y posta, iuxta l. 120. del qualerno de las alcualas, hodie l. 3. tit. 19. li. 9. Nona Colled. Reg. hoc tamen verum est, si venditur id ignorans, sicut si seiat, vi in n. 33.*
- 36 *Gabella non petita non debetur in conscientia, quando venditur, vel permutatur notam fecit gabelario venditionem, vel permutacionem, & tamen gabella vlla tempora non fuerit petita.*
- 37 *Gabella non petita non debetur in conscientia, quando venditio facta fuerit coram tabellione publico del numero, vel loci, iuxta formam l. 101. del qualerno de las alcualas, hodie l. 10. tit. 17. lib. 9. Nona Colled. Reg.*
- 38 *Gabella non petita non debetur in conscientia, quando gabelario, sicut ei facta non sit notoria venditio, tamen tamen seiat alias certo celebratam fuisse, & tamen gabelam adhuc non petiit, & numeris legg.*
- 40 *Regula iuris, qua habet, cum qui certus est, non oportere amplius certiorari, quomodo procedat, & intelligatur.*
- 41 *Veras venditoris habent bonam fidem, & nascit an sit soluta gabella, & lapsus est terminus l. Regia ad ea petenda, non tenetur in conscientia eam soluere.*
- 42 *Gabella non petita nec soluta de rebus minutis, non debetur in conscientia propter paruitatem materia, vi hic.*
- 43 *Empor quando in subsidium tenetur soluere gabellam, si ab eo non petatur, eam in conscientia soluere non tenetur.*
- 44 *Portaria, & alia tributa Regia earum rerum, que quis portat, vel vendit ad suam, vel sua familia necessitatem extremam, vel magnam, an debeantur in conscientia, si non petantur, & n. legg.*
- 46 *Portazgo, passagge, passio per la puente, & similia tributa (prater alcualam) non debentur, nisi petantur.*
- 47 *Tributa de puertos Secos, non debentur, nisi petantur.*
- 48 *Vestigalia, & gabella imposta contra importantes vel exportantes, inferentes, vel extrahentes mercos vitatas, vel permissas cum solutione vestigialis in Regnum, vel vrbes, vel ab eis, non debentur, nisi petantur.*
- 49 *Tributa, & impositiones portariorum, id est portazgos, an debeantur in conscientia, cum plerumque contingat carere iustitia, eo quod desint causas ad suam iustificacionem requisitas, & quæ si ea debentur soluere, causa redimentis suam vexacionem se occultauerint, discurrendo ad tizneretium. 50.*

QVÆSTIO III.

An gabella non petita debeat in foro conscientie?

Quæstio tertia: An venditur, vel permutatur gabella iustam debita, nulla reuocata fraude aut simulatione, ad hoc, ut occulta sit venditio, vel permutatio, vel publicanos alias laicæ ipse contrahens, vel mor-

cum transmissio tenetur in foro conscientia ad restitutionem gabella (hoc est) Alcaualas, alteriusve iusti vestigialis vel tributum, si ab eo non petatur per Fiscum, vel publicanos conductores gabellarum, ceterorumque vestigialium.

In hac quaestione Dominicus a Soto, li. 3. de iust. & iur. quæst. 6. art. 7. ad fin. & lib. 2. q. 6. art. 4. in vers. de illo autem: cenet, quod dum hæc vestigalia magno cum rigore exiguntur, satis est, quod quisque dum tributum petitur soluat obedienter, maxime vbi debitum non est magno momenti: & hæc opinio tenetur sequitur expresse Auenda, in suo diction. legum Particularum, ver. b. Alcaualas, in fine, & probat late ex professo Magister Bannez de iust. & iur. quæstio. 62. articulo. tertio, vers. pro decisione in 2. conclusio. & voluit Nauar. in Manual. c. 17. n. 20. in fine, & latius c. 23. num. 55. & 60. cum segg. & Ludou. Beua in suis casibus de conscientia, casu 13. voluit etiam Angel. in summa verb. Pedagogum, §. 6. dicens, quod vbi imponentes iusta pedagoga non laborant loco, & tempore pro vniuersali vilitate, scilicet viarum, pontium, saluatione personatum, & rerum iuxta suum posse, ad quod tenentur, non peccat, qui ea defraudant, sine mendacio, & peritio, nec tenentur ad restitutionem, nec etiam credit, quod peccent mortaliter fraudantes, quamvis predicti laborent pro loco, & tempore: ea ratione, quia communiter sic instituntur, scilicet, statuumus, quod quilibet soluat, & sub pena cadendi in commissum, si aliter inuentus fuerit, & ideo istud statutum non obligat ad mortale, etsi obiciatur, quod damnificatur gabellas ementes, respondet, quod suum dampnum, quia ita, & sub ista conditione emunt, vt vigilent, alias sibi impetretur, in quibus vltimis verbis videtur aperte hanc primam partem tenere, sed eam expresse probat frater Angles in suis Floribus Theologicis. Quæstionem in quæstio de vestigial. restitutione in 1. dubio, dicens: Quod secundum consuetudinem Hispanie nemo tenetur in foro anime, sed ipsum potest gabelatio, Regiamque decimam soluere, donec ab illo exigatur & petatur, sufficereque paratum habere animum solendi, quando conque petatur, dummodo venditor, & quicunque alius decimam debens non ex industria, & fraudandi animo occulte controuertat, nec donationis, locationisve titulo, alio modo veram ventilationem occultet, quod nouissime probauit Bannez vbi supra, & prædiximus quæstione præcedenti, eo quod huiusmodi tributum in Hispania semper visum fuerit dum post bellum Granatensem, & præterea mitigatum esse à Regibus, vt nõ exigatur decima proculus, sed trigesima, plus minus vt & cum conditionibus, que tributum reddant suauis: videlicet, quod venditor soluat illud tributum, quando requisitus fuerit, & quod esset durissimum, & intolerabile, quod qui vendit rem suam necessitate coactus, tenetur implere querere publicanum, & reddere illi decimam partem pretij: ex eadem affirmat, hoc esse iam receptissimum in Hispania inter viros timoræ conscientie, & doctissimos, quod huiusmodi venditor non tenetur soluere huiusmodi tributum, nisi fuerit requisitus, ex quo inquit sequitur quod l. 120. del quaderno, nunquam fuerit vlt recepta, vt pote, que reputata est acerbissima: hæc etiam partem nulla fraude intercedente, probat Parlad. lib. 1. verum quæstio. cap. 3. in princip. num. 29. ad fin. & summa Tolet. lib. 5. c. 75. vers. Quartum est, vbi limitatur stance consuetudine in contrarium.

Et hæc sententia patrocinantur, l. 19. & 20. tit. 17. lib. 9. noua Colled. Reg. dum præcipiunt, quod gabella petantur intra certa quedam tempora ab eisdem

eisdem legibus ad id designata, que præfixa, & quod vterius peti non possint, ergo in nostro foro debentur, nisi petantur intra illa tempora: siquidem si dem legistatutes, qui sancunt gabellam solvendam esse de pretio venditionis, & de permutacione hoc præcipiunt in dictis li. 19. & 20. nempe, ita demum esse solvendam, si petatur intra prædicta tempora, alias secum.

Secundo facit, quia lex de solvenda gabella est pœnalis, & potiendo se vno a perigo de la pena, parit que se excusa de peccato, & restitucionem, como lo resolue. Nauar. in Manual. c. 23. n. 54. cum segg. idem in suo tractatu que lex humana obliget ad mortale, c. 23. n. 55. cum segg. & late cum Ludouic. Beua in responsad. casum conscientie, c. 13. vers. perpendendum, & alij ad hoc relati in quaestione præcedenti.

Nihilominus tamen, etsi hæc opinio graues habeat auctores viuos, & multos: contraria sententia tenetur mihi tenere vlti fuit, & tenenda, tanquam efficacia illius temporibus, & consideracionibus fundata, atque munita, iuxta quam solitus (cum consulere, imò quod cum d. l. 120. del quaderno de las alcualas, que hodie est l. 121. tit. 19. lib. 9. noua Colled. Reg. tenetur venditor denunciare notamque facere publicanis, vel aliis collectoribus intra quinque dies venditionem ipsam, vel permutacionem, si præd. haberi possunt, vel deponere gabellam penes iudicem, vel aliam personam ab eo nominandam, alias tenetur eam cum duplo eius desolueri, ad idemque tenetur compari intra triiduum sub pena. pena, si venditor hoc facere omiserit item seruandum atque tenendum est in foro conscientie: alioqui præfatam denunciationem omittentes ex capite damni dati tenebuntur ad restitutionem gabella, etiam si gabella non petatur, non vero ad duplum, si quoque sunt intelligende leges Regie de hoc agentes, prout in terminis tenet D. Cuius in relectione, seg. peccat. 2. par. §. 5. num. 3. vers. sic hoc probatur, ad fin. & Alphonsi. à Castro lib. 2. de leg. penal. cap. 2. in princip. vers. quarto de huius columnis 1686. & Ledesma. in 2.4. quæst. 18. art. 2. fol. 157. vers. Sed punctum, & fol. segg. præcipue fol. 259. column. 1. in versibus animaduersis sequitur etiam Antõia Cordub. in sua summa q. 95. in responsione ad primum dubium. ibi: *Y la ley que ay ea Castilla, & Ludouic. Lopez in 1. par. instrutorij consilio. cap. 1. §. 86. in vers. At vero pag. 439. & Magister Arag. de iust. & iur. q. 62. artic. 3. pag. 132. conclusio 10. & 3. & huiusmodi, & ex professo contra Priores idem probat Nauar. de restitutione, lib. 3. cap. 11. n. 29. cum segg. & optime Lassate de decim. vendit. cap. 18. n. 20. cum segg. vbi post Cordub. vbi supra, addit, hæc etiam esse, consuetudinem Castellæ, iuxta d. l. 120. & 129. del quaderno, hæc etiam sententiam probat, & sequitur, dicens esse communem ex aliis pluribus, quos citat Girondo de gabell. in 2. par. n. 7. & ex professo aduersus proterum, hæc probat, & sequitur late agens Vega ex suo caso de conscientia, lib. 3. casu 65. per totum, & prior lib. 2. casu 24. vers. Quæ postea secundum priorem impressionem. Denique quæstionem hæc ad vtranque partem, late examinat Molina Theolog. in 3. par. de iust. & iur. disputatio 674. col. 874. cum segg. & tandem in 3. conclusio. col. 876. in fine concludit, quod qui sibi perualerit omnia alicuius provincie tributa esse iusta, is in conscientia foro restituere cogendus est, quicquid inde quouis modo fuerit defraudatum non soluat, etiam si ministri publici non comparuerint.*

Qua opinione, vt veriori, & magis recepta ac secutioni in foro anime reuera: non obstant modo auctoritates, & fundamenta supra adducta pro priori parte negatiua, & non quidem auctoritas Domini a Soto, quia ipse loquitur nominatim, quando vestigalia

hæc cum magno rigore exiguntur, gabella venditionis, & permutacionis non est iustissimo, quia licite, & iuste exigunt, & potest exigi, vt supra reuoluimus, & iuxta etiam dicemus, cessat ergo opinio Soti: præterea eius dictam præcipue procedit, vbi debitum non est magno momenti, vt ipsemet profiteretur, ibidem & nos infra dicemus, ergo nihil contra nostram sententiam facit.

Ad auctoritatem Auendan. respondeo, quod ipsemet fatetur ibi esse suam sententiam contra opinionem nostrorum Doctorum.

Ad auctoritatem Angeli respondeo primo, esse etiam contra communem opinionem Doctorum, vt supra summet ibi expresse profertur, necnon & Sylu. in summa, verbo gabella. 3. n. 1. dicens, quod omnes Doctores, ac Summi hæc tenent: & ibi reprobat Angelum, vbi supra, contrarium tenentem, eandem communem sententiam tenent etiam D. Th. in opuscul. 2. lib. 1. de regimin. Princip. ca. 2. & est communis sententia Theolog. secundum Magist. Arag. de iust. & iur. q. 62. pag. 211. Et hæc est communissima omnium sententia contra Angel. vbi supra, secundum Ludou. Card. de restit. quæst. 3. vers. loquendum autem, pag. 206. in princip. quam tenent alij plures auctores, quos retulimus supra in quaestione proxime præcedenti.

Secundo respondeo, quod Angel. vbi supra limitat suam præfatam contra communem sententiam, quando statutum, ex quo vestigalia imponuntur, esset præceptum, quia eo casu, secundum ipsum haberet locum, quod communiter tenent Doctores, sed sic est, quod l. 120. del quaderno de las alcualas, hodie l. 121. tit. 19. lib. 9. noua Colled. Reg. est præceptum, quia ita præcipiendo disponit: *Mandamos, que los vendedores paguen el alcualal, y de ellos se cobre en esta manera: Que paguen por razon de cada diez marrauides vno de todo el precio porque vendieren: ergo ipsa debetur in foro conscientie, etiam si non petatur, nec vigilent gabellarij, secundum opinionem eiusdem Angeli.*

Ad Nauar. in Manuali, cap. 17. numero 202. in fin. & cap. 23. numero 55. respondeo, ipsum non loqui in solutione gabella, sed generaliter in fraudante legem temporali pena munitam, vt non quidem incidat in peccatum spirituale æternam, quod non est verum, vt infra prohibemus. Non obstat etiam, quod item Nauar. firmat, dicit capit. 13. numero sexta, quia loquitur in vestigialibus, que Hispania, alcualas, & sicut Itali, & Galli gabellam vocant, in prohibitis importari, aut exportari, inferri, & extrahi in Regna, & vrbes, & ab eis, vel permissa, non soluto vestigiali, & portorio, de quibus nos hic non agimus, sed de alcualala proprie dicta, que statuitur in Hispania ex venditionibus, & permutacionibus, iuxta leg. Regiar. del Quaderno Real de las alcualas: hæc enim iusta est, & debita in foro conscientie, etiam si non petant, quia nota fieri debet gabellario iuxta eisdem leges: at vero portoria, que in Hispania minimè vocantur alcualala, non debentur, nisi petantur, vt infra dicemus.

Ad responsonem casus conscientie 13. Magistri 11 Beua, eisdem modis respondemus, quibus Angelo, & Nauarro vbi supra, quia Beua non loquitur in nostra gabella, de qua hic agimus, sed de illis vestigialibus, & gabellis, de quibus agunt Angel. & Nauar. vbi supra, vt patet ex ipso, & quia refer Ang. & Nauar. supra citatos, eosque sequitur, vnde nobis nihil obstat.

Ad Angles, & Bannes respondemus, quod falluntur hi fratres in facto, quod referant contrariæ consuetudinis Hispanie nostris legibus Regis del Quadre

Quidam præcitat; ille enim cum sit Valentinus, & sic origine a iungena ab his Regnis Castellæ, & Legionis, nimirum si lapsus sit circa consuetudinem eorum: & ideo merito Ludovic. Lopez ubi supra, col. 1. a. referens eandem Angles: ubi supra, dubitat an prædictus modus in consuetudine solvendi, ut dum occulte non vendatur, vectigal non solvatur, nisi petatur, sit vniuersaliter receptus in tota Hispania, sibi namque hoc non constat: & ideo inquit servandum esse modum in vnaquaque parte Hispaniæ receptam: quoniam Lassare ubi supra expresse interpretatur atque reprehendit Iosephum Angles, ubi supra, tam in facto, quam in iure, assumans consuetudinem horum Regnorum esse in hoc conformem dictis legibus Regni, ac proinde non esse veram opinionem Angles.

13 Ille vero Magister Bannes, ut parum verusatus in Chronica Hispaniæ, non attingit verum principium, & originem huius tributi, alicuius Hispaniæ, & cum sit Theologus, nimirum si præxim, & vnum dict leg. Regiæ, 120. del. Quæderno, ignoravit, & ita consilium Magister Aragon ubi supra, conclusione tertia, inquit, quod non putat esse consuetudine receptam, quod tributa, maxime vulgo dictum, Alcauala, non reddatur nisi petatur: idque sic probat, quia contrarium faciunt, scilicet a iudicibus puniuntur: Et præterea, quia hæc consuetudo non solvendi tributa, nisi petantur, plurimos lætæ: ergo non habet vim interpretandi leges, atque ex consuetudine tantum intelligenda, ut lætæ, obligabuntque in conscientia, etiam ante traditionem.

14 Ad hoc enim, ut consuetudo possit leges interpretari, duo requiruntur: vnum est, quod consuetudo sit adeo recepta, ut neminem possit lætæ: talis enim in iure proprie dicitur consuetudo: Unde quamvis aliquid a multis frequenter observetur, occulte tamen & ita: ut probabilis sit illud ad notitiam Principis non peruenisse, talis consuetudo non poterit leges interpretari. Secundum requiritur, quod Princeps formaliter, vel interpretative approbet eum modum servandæ legi, quem consuetudo induxit: quod quidem tunc erit, quando cogita consuetudine non puniet legum transgressores, etiam si in iudicio deferantur.

15 Nam quamvis Princeps faciat suas leges non feruari, nec etiam puniat transgressores, nisi quando accusantur, hæc indulgentia non erit sufficiens argumentum ad ostendendum, quod Princeps eam consuetudinem approbet, vel formaliter, vel interpretative: cum talis indulgentia oriri possit, vel ex negligentia Principis, vel ex quadam animi levitate, & non ex voluntate, quam habeat approbandi talem consuetudinem, ut late probat Aragon ubi supra, pagina 134. col. 1. Ergo ita in proposito dicendum est, &c.

16 Qui igitur via Regia vendit, quamvis nemo petat, tenetur solvere gabellam, ut tenet Doctor Bafius de Navarra, En la exposicion que hizo de alcavalas, cap. 7. sequitur Navarra. ubi supra, num. 122. Per ad. casu 655. colligentes ex hoc, non bene dixisse Soto ubi supra, dum tenent, quod si cum rigore requirantur gabellæ, licet non sit licitum cludere exactorem, licet tamen non solvere, ut exigunt, quia loquitur Soto de animo rigore, id est, de iusto vectigali, tunc licitum esse cludere circa mendacium, de quo non dubitamus: de iusto loquitur, sicut est rigidum, sed iustum precium debetur antequam petatur, hanc præd. consuetudine secundum prædictos. Et ita censet tenendum, quamvis Metymus Salmantici. & cum eo instructiorum conscient. in fin. d. c. 186. tenet opinionem Soti ubi sup. sed iam improbat Vega late ubi supra.

Non tamen tenetur venditor deferre gabellam ad domum gabellarii, sed tantum eam notam facere in termino quinque dierum, ut in dict. l. 10. del. Quæderno, ubi Soto tenet de se lo hazer saber, se pagu el alcavala de ello dentro de cinco dias, p. 1. m. 1. signifi- catur: & observant Navarra ubi supra, & Vega d. casu. 655. in fine.

Non etiam obstant fundamenta prioris partis: & non quidem primum de l. 1. §. 20. in 17. lib. 9. nou. collect. Reg. quoniam, & si hæc præscribant tempora gabellaris, intra que debeant gabellas petere, ita, ut veteris eas petere non debeant, nihilominus non liberant debitores eorum a denuntiatione, & certioratione, quam ipsi tenentur facere gabellaris intra præd. quinque dies, ex dict. l. 10. del. Quæderno, quæ hodie est, §. 1. in 19. lib. 9. nou. collect. Reg. unde cum d. l. 9. in 17. eod. l. 9. quæ antea erat. l. 12. §. 1. del. Quæderno, sit ordine posterior d. l. 120. quamuis in eodem volumine sit posita, videtur intelligenda iuxta priorem, nempe d. l. 120. hoc est, quando venditores, vel permutantes denuntiantur, & certiorantur gabellaris: De la venta, o trueque que vieren hecho, para que ellos, lo sepam, y puedan pedir, y cobrar el alcavala, que se les deuiera: porque entonce si no lapidieren dentro de los terminos de la dicha ley 120. merito, que despues nola puedan pedir por su negligencia: y porque concesso condicion las leyes del Quæderno le dan, y conceden la peticion de la alcavala. Y en este caso, no la pidiendo en tiempo dñado, no es para obligo al vendedor, o permutante en justicia, ni en conciencia apagar la despues de aquel tiempo, porque cumplio con manifestar la en tiempo: y el alcavala es para obligo a pedir la en tiempo: y no lapidiendo en el, no la puede pedir despues, ni el dador es obligo a pagar la argumenta correlatiua, que en este caso corra bien.

Però quando el vendedor, o permutante no la manifeste dentro del termino, que era obligo, y el alcavala no se supula tal venta, ni trueco, aunque fuisse hecha en publico, como le ha de correr prescripcion de tan breue tiempo, teniendo ignorancia de la deuda: Y aun se puede presumir fraude del que hizo la venta, o trueco, de que por no pagar el alcavala, no lo manifeste al cogedor, o alcavaler, como era obligo a hazer loz con mala fe: por ningun tiempo se prescribe, conforme a la regla de derecho.

Quod si dixerit ob generalitatem dict. l. 129. præxim eam accepisse indistincte, & generaliter, siue venditor, vel permutator denuntiat gabellaris venditionem, vel permutationem, siue non, ut voluit Lassare dict. casu. 18. numero 68. Respondimus, esto, quod ita esset: nihil omnino venditorum, vel permutatorum ex capite damni dati ob omissionem culpam d. denuntiationis teneri ad restitutionem gabellæ, quia tenebatur, vel solvere debitam pecuniam publicano, vel saltem creditor ignoranti debitum notum id facere, ut, vel creditor remittat debitum, vel ad solvendum dilationem concedat, cum interm. creditore ignorante, pecunia eo inuito retineatur: siquidem ignorans in voluntarius sit, & est venditor, qui denuntiat publicanis venditionem, culpæ damnum eius infert, circa rem sibi debitam, cum teneatur venditorem ipsis notam facere intra præd. quinque dies, & publicani ob ignorantiam eius debent petere omissionem, que ignorantia in dubio præsumitur iuxta alteram iuris regulam: cum in iudicio observantur D. Couar. ubi sup. §. de mente eorum, qui eius opinionem sequuntur, quos supra recitamus: & quæ quid sit, nisi persuasus esse non potest, dict. l. 129. del. Quæderno, procedere posse, nisi quando debitor gabellæ venditionem, vel permutationem notam fecerit gabellaris, aut alii collectibus iuxta formam d. l. 120. aliis secus ex rationibus, de quibus sup. Ad

22 Ad secundum fundamentum partis contrariæ de lege penalis, quod non obliget ad restitutionem, dupliciter respondemus. Primo, magis communem sententiam esse in contrarium, ut per Anton. de Cordub. dict. quæst. 95. in responsione ad secundum dubium: & hæc est communis doctrina Doct. ut contra Navarra. affirmat, eam sequitur Ludovic. Lopez in 1. par. instruat. conscientia, c. 186. de tribu. vectigal. §. c. in vers. sed in in dubium: ibi tertio dicitur pag. 439. col. 1. & comprobatur latissime ad oculum loquens in terminis legum gabellarum, y de los portezgos, Alphonso Calte. lib. 1. de leg. p. 1. a. l. cap. 1. in vers. 2. eadem conclusio, col. mibi. 138. dicitur contrarium esse fallam doctrinam, & etiam continere, ut diximus supra in quæstione precedenti.

23 Secundo respondeo, quod lex pure penalis non tollit obligationem ad culpam, quæ per priorem legem moralem fuerit imposita, ut probat Castro de potest. l. penul. lib. 1. cap. 10. per 101um, & cum eo Navarr. in cap. fraternitas 12. q. 2. n. 2. cum sequentibus, & nos libro 2. canonice quæstionum, cap. 27. nu. 12. sed in illa gabella, & tributum debetur in foro conscientie: ut cum receptissima sententia probauimus supra. Imo nascitur obligatio solvendi eam ad iure naturali, quævis quota sit de iure positivo, & obligatio solvendi iustum tributum ad iure diuino procedit, ut probat Castro dict. lib. 3. cap. 1. in dist. vers. 2. ex eadem, & Beya casu 13. in princip. Ergo obligatio hæc non tollitur per impositionem penæ, sed imo augetur.

Hinc est, quod in his rebus, quæ a provincia in provinciam transmittuntur, si nullum vectigal sit pro eorum transmissione institutum, nec debitum, sed tantum pena sit statuta ad iudicium transmittentes res venditas, hæc pena in iudicio interiori conscientie exigenda non est: nec necessario solvenda ante sententiam, ut cum Medina in dict. regula peccatum. i. p. relect. §. 5. in fine.

Nunc autem suprad. nostra principalis sententia, & magis recepta, sic comprobata ampliat, ut procedat, ne dum durante tempore gabellaris concessio ad prædictis leg. Regis ad petendas gabellas, sed etiam illo legitimo tempore transacto, nam quamvis prescriptio manibus sit, qui illam non soluent, quo ad forum exterius, ut ab eo gabella peti non possit propter legalem temporis prescriptionem, iuxta dict. l. 19. §. 20. in 1. lib. 9. nou. collect. Reg. nihilominus tamen in foro anime ad restitutionem gabellæ tenebatur ex rationibus, de quibus supra: fuit enim in culpa omittendo prædictam denuntiationem, quam gabellaris facere tenebatur ac proinde in mala fide, non igitur ex eo com modum reportare debet, cum re vetera gabella debita sit in conscientia, ipseque venditionem seu permutationem notam facere tenebatur cessante consuetudine contraria. Neque obstat, quod præd. d. l. 19. §. 20. nuncupatim prescriptionem gabellarum inducat, & sic denegat actionem ad eas petendas post transactum illud legale tempus, quia procedunt, & debet intelligi, data bona fide præscriptibentis, vel saltem facta præd. denuntiatione, ut supra dicebamus, & in terminis ita tenet Ioseph. Angles in suis flor. Theolog. quæst. in quæst. qui a restitutione sit lib. in 4. dubio sit 8. difficult. concl. 2. pag. mibi 187. cum sequentibus, ubi inquit, quod qui est mala fidei possessor in conscientia ad restitutionem tenetur, quia agit contra conscientiam lætam, & edificat in gehennam, omne enim quod non est ex fide, peccatum est, cap. fin. de prescrip. cum similibus. & quod hinc est, cap. fin. de prescrip. cum similibus. Et quod hinc est, ut licet non detur actio emptori decepto intra dimidium, tenetur tamen venditor ad restitutionem, quia retinendo agit contra conscientiam: & idem est iudicium de

possessore mali fidei, qui legis auctoritate se tenet, & de domino non solvente stipendium famulo iuxta annum legis auctoritate, & de non solvente vectigal propter negligentiam quæstoris iuxta legem Regiam, tenetur enim in conscientia solvete, licet, quibus faciendâ est solutio, ad petendum in iudicio actionem non habeant hæc ille, quem refert, & sequitur Lassare dict. c. 18. n. 72. & ita proculdubio censet esse tenendum: tamen si Pala. Rub. in repetitione cap. per quærat, in fine citius operis de donat. inter vir. & vxor. hanc quæstionem non resoluit: & super ea cogitandum reliquit. D. Azquez in d. l. 9. n. 3. §. 4. & quomodo Didac. Peraz in l. 2. in gloss. le fiziere adulterio, in vers. ex qua inferri potest, pag. 304. ad fin. cum sequitur in hoc contrarium. Præsupponit tamen consuetudinem esse, ut non nisi petenti gabellario debeatur, quam quidem verum est non vigere, ut prædicimus.

Hinc constat minus bene loquutum fuisse Angles in loco proxime citato, quam in priori præarrato, in quo affirmat secundum consuetudinem Hispanicam, nullum teneri vectigalia solvere, donec a quæstoribus exigantur, & quod vendentes proprias merces in foro, nec quæstorum vectigalia quætere, nec venditionem manifeste tentant, siquidem præserta consuetudo non est certa, idemque auctor tenet, in conscientia teneri venditorem solvere gabellam non solum propter negligentiam quæstoris, sicut in iudicio actionem quæstor non habet. Et præterea licet verum sit, quod mercator non tenetur deferre ad domum exactoris gabellam, tenetur tamen venditionem ei notam facere intra quinque dies, ut expresse canetur in dict. l. 10. del. Quæderno, & in terminis per eam ita tenent Cordova, & Navarra ubi supra n. 324. & Vega d. l. 5. casu 655. ad fin. y en de or lo contrario Angles, en 2.º no. claramente, y habla contra la dicha l. 120. del Quæderno, que no cita ali: la qual no habla en todas las ventas, y trueques indistintamente, aora se hagan publicas, o secretamente.

Vna cosa es si se da, en que se da en conciencia el alcavala, aunque nunca se pida: scilicet quando se vende o trueca oculta, y fraudulosemente se pella la venta, o trueque, poniendo la otra nombre de comerte, o de donacion, por que no se sepa, y entienda la venta, o trueque verdadero, pagando, y simulando otra cosa, pro no pagar alcavala. Por que en este caso, y en los semejantes, todos los Autores arriba citados, nemine dissentiente, consueyeron, y resoluieron que se deie el alcavala, portezgos, y diez. mos del man: gual, dolos, & fraos nemini patrocinantur, & plus valere debet, quod agitur, quam, quod similitate concipitur, & nemo ex suo delicto commodum reportare debet, iuxta regulas iuris vulgari: & tamen etiam in terminis Castro lib. primo de lege penal. cap. 10. in vers. secundo, ex eadem conclusione, col. mibi 1638. cum seqq. diximus quoque supra in quæstione precedenti.

Nostra vero præfata superior, & principalis sententia licet præmissis, ampliat, limitatur primo, ut non procedat, ubi consuetudine legitime prescripta obtinuit fuerit contra leges Regias, quod venditionis denuntiatio, aut permutationis non sit necessaria faciendâ publicanis, & quod hæc gabellæ vel vectigaliæ eis non solvantur, nisi, vel donec fuerint pertrahuntur namque in anime iudicio non tenebitur quis ad gabellæ, vel vectigalium solutionem ante publicanorum pretionem, dummodo nulla in hoc intercesserit fraus, dolos, aut simulatio, ad hoc ut occulta sit venditio, vel permutatio, aut ut publicanos lætaret mercium transmissio, ut in terminis licet sub

sub verbo fortassis, tenet D. Covarr. ubi supra circa fin. dicitur, in vers. ceterum, & D. Soto lib. 4. de iustitia, & iur. q. 6. art. 4. & Ledesma ubi supra, f. 29. col. 2. concl. 2. & 4. Magister Aragon ubi supra in secunda conclus. & ubi quod si veniat quæstor & quartat ab illo, an vendiderit, tenetur dicere verum, nec potest id celare: & Conarr. sequuntur Cordub. ubi supra, ibi. Porque aunque aya ley si la consuebre legitima del Reyno usa lo contrario, esto es loque vale: & D. Azouedo ubi supra, & Vega dicit. casu. 655. vers. semper: & instructorium conscientia ubi supra.

32 Veniam, & vt prædictum in his Regnis circa alevale solutionem non est contraria eisdem legib. Regnis consuetudo saltem universalis, fortasse namque in aliqua eorum parte, vel partibus subsistit contraria consuetudo, que sibi fuerit, secun. la erit, alias fecus: quia præd. ill. Regie vigent, & observantur in præd. nec consuetudine aliqua vilo tempore fuerunt sublata, vt inquit Lasarte ubi supra n. 43. Vnde in foro conscientia obligat sub pena peccati mortalis, & restitutionis, iuxta supra dicta.

33 Quib. etiam si sit, vt opinio Navarra. in Manuali. 17. n. 202. ad fin. dum censet, quod quando publicanus petit ab aliquo, vt intoret, vendiderit, & quantum vendiderit, vt inde collet, quantum tribui debeat, non tenetur iurare, adque in onus suo conscientie recipere, sed satis esse si dicat se paratum esse solvere, & quocumque publicanus probaverit ipsum debere, vera quidem minime sit, sed potius fictitium, hoc sane est, & contrarium præd. ill. his de rebus statutis: vt recte inquit Molina Theolog. d. 3. part. de iustitia & iur. dispensatio 674. colum. 875. idem etiam quod Navarra. & resoluens, quod hic interrogatus, cogetur in foro exteriori solvere quantum publicanus petierit, esto publicanus id non prebet, nisi sub iure iurando assinet, quam, & quato pretio ea vendiderit, quod si legem fuerit transgressus, non manifestando illas tempore congruo, eas amittet, aut in altam penam legi statutam incidet, & contra Navarra. tenent etiam Cortion sua summa de casu de conscientia, quæstio. 195. instr. ill. conscientia. 2. parte, cap. 37. columna 282. & cum eo Emanuel. Kollig. in sua summa. 1. n. 673. n. 4.

34 Secundo limitatur præd. nostra sententia affirmativa, & communis, vt non procedat: Quando el arrendador, es el, o cogedor, que oniere de cobrar las alcavalas noniure ubi supra. pugnans publicamente por las plazas, y alcavalas, y otros lugares asy sembrados, como es arrendador, si el, o cogedor, y donde mora, y pofa iuxta formam dict. l. 120. del Quaderno, hodie l. 3. tit. 19. libro 9. nouæ collect. Reg. Porque la misma ley de tal manera obliga a los vendedores a manifestar sus ventas para que sobre de ellos el alcavalas que primero obliga al arrendador, si el, o cogedor, a que haga la dicha diligencia. Porque los vendedores no se puedan excusar de pagar las alcavalas, que desean, y para que oyan a se lo hazer saber en la dicha cosa que sunnalar: y manda, que hecho el pregon, los vendedores se an obligados donde en adelante a hazerles saber lo que auieren vendido venderem. Ergo a contrario sensu, diligencia præd. omnia, poterunt bene se excusare venditores a solutione gabellæ. Præterea, ablatius ille abolutus Hicho el pregon, inducit conditionem, iuxta l. de testatore, & ibi glossa, & Doctores, ff. de conditio. & demonstratio. Ergo ante prædict. præconium, venditores ad solvendam gabellam non tenentur. & sed hoc velim intelligas, quando venditor id ignoraret: si enim sciret, licet non esset præconizatum, tenetur quidem in conscientia notam facere venditionem gabellaris iuxta iuris regul. que habet, quod qui cæcus est, amplius certiorari non oportet: cessat namque iam tunc ratio finalis præconii sciendi, de quo

in dict. l. 120. & forus conscientia est amicus veritatis.

Tertio limitatur eo casu, quo notam faceret venditor, vel permutator gabellaris venditionem, vel permutationem, & tamen gabella non fuerit petita vilo tempore: Tunc enim cum venditor fecerit, atque adimpleverit, quod tenebatur iuxta dict. l. 120. de Quaderno, & gabellaris sciens, & prudens non exigat gabellam ab eo, iustam habet causam se reputandi tutum in conscientia venditor, vel permutans, ex quo tacita remissio inducitur videtur interim, quod non petitur, aut saltem dilata solutio: accedat, quod in hac specie nulla videtur superesse obligatio restitendi, siquidem gabellaris certioratus gabellam non exigit, & ita demum sit ei concessa gabella, si certioratus eam petierit intra præfata tempora ab eisdem illis vero transactis, venditor, aut permutator, nulla lege eam solvere tenetur, si tamen debito tempore petatur, soluenda erit proculdubio.

40 Quarto, limitanda videtur eadem sententia principalis, quocies venditio facta fuerit coram tabellione publico del numero, vel loci iuxta formam, l. 101. Quaderno de las alcavalas, hodie, l. 10. tit. 17. libro 9. collect. Reg. qua cauetur: Que por que los recaudadores de las alcavalas no reciban danno en la ocultacion de las ventas, y trueques de los bienes rayzes, todas las ventas, trueques, y enagenamientos de los bienes rayzes, passen, y seligan ante los dichos escriuanos, y estos sean obligados a dar copia de las dichas ventas, y trueques a los arrendadores de las dicha alcavalas, cada vez que los arrendadores, y fises, y cogedores de la dicharenta se la demandaren una vez, cada mes, y se ojeran penas, y en la forma alli contenidas: luego por esse auinio puden tambien saber los su lodichos, y cobrar las dichas alcavalas, con entera noticia, y fe publica de escriuanos, que basta para que regan ellos obligacion de darlas, si quisieren bien, y ansy como el vendedor, y el que haze el trueque se lo auisara, y notificará por su persona sin escriuano, luego sino la pidieren: sibi imputent, aunque el vendedor no los auise, pues tienen buen auiso, y mejor con las copias, que sibi parte les auisara: & vltima mora nocet, neque obstat si se dixerit, que la dicha ley 120. del Quaderno, que manda, y obliga al vendidor auise al alcavalero, y le haga saber la venta de cierto tiempo, & mas nueuas en orden, que la dicha, 101. Por que esto se responde, que no parece que se requiere lo vno, y lo otro copulatinamente, sino que basta qualquiera cosa de ellas, en quanto a quedar libre el vendedor en conciencia, y sino se le pidieren el alcavalero: por que las leyes del Quaderno, procuran proueer de remedios competentes, para que no se oculten las ventas, y trueques, y no se defrauden las alcavalas. T por qualquier via que se remedie esto, cessala presumpcion de fraude, y se consigne el fin que se pretende.

38 Quinto temperanda quoque videtur eam principalis sententia, quando gabellaris etiam si sibi venditor, vel permutans notam non fecerit venditionem vel permutationem, prout tenebatur, eam alias certioratus, & tamen gabellam non petiit, nec adhuc petit: cum enim præd. denuntiatio a venditore facta gabellaris requiritur in eum tantum finem, vt sciat eam gabellaris, & gabellam petere posse, quod interest, quod est nota non fiat a venditore, si alias habet eius notitiam gabellaris, idque sciat venditor, ob idque delinat eam eisdem notam facere, viroque enim casu eadem ratio militare videtur, nempe, vt gabellam petere possit gabellaris, saltem in conscientia, in qua sola veritas attenditur: ergo si gabellaris eam non petat, sibi imputet, tunc namque post præfationem videtur teneri in conscientia venditorem gabellam

gabellam solvere, quando venditionem notam non fecerit gabellaris, prout teneatur ad hoc, vt id sciat, & petere possit gabellam. Ceterum si absque præd. denuntiatione, alias sibi nota sit, vel præfata, non teneat ei venditor in foro conscientia gabellam solvere, nisi legitimo tempore ab eo exigatur.

39 Sed videtur, quod hæc limitatio vera quidem non sit, quia pro forma requiritur a legibus Regis, vt nota fiat venditio, vel permutatio per venditorem, vel permutantem gabellaris, non quidem ad simplicem scientiam tantum sed etiam ad hoc, vt ipse gabellam petere tenet, & sibi curat obligatio, & tempus eam petendi ergo cum hæc forma non fuerit obseruata, quia venditor eam notam minime fecerit gabellaris, prout teneatur, quamuis ipse alias eam sciat, in culpa esse videt venditor omittens facere præd. denuntiationem, ob idque non omnino liber remanere videtur in conscientia. & præfatum, quod reglaris iuris, quam habet, eum qui certus est, certiorari amplius non oportet, procedit, quando denuntiatio solum requiritur ad simplicem scientiam: secus si præter hoc requirit ad aliquod amplius faciendum, vt contingit in denuntiatione facienda ab emptore venditori de lite mota, vt cum defendatur, & liberet, tunc enim non sufficit, quod venditor sciuit litem motam, nisi denuntiatio eius sibi fiat, iuxta communem opinionem, quam adducimus & sequitur sumus in tractatu de iuramento confirm. 1. parte, c. 1. num. 3. & 4. & in terminis de quibus agimus, contra limitationem præfatum tenet D. Conarr. in d. regula peccatorum 2. par. releo. 85. n. 5. ubi: Igitur tenetur venditor in iudicio interiori anime solvere pecuniam lege iustissima debitam, etiam publicano scienti, & ignoranti denuntiare venditionem factam fuisse, &c. & nihilominus tamen limitatio nostra præfata videtur est, & tenenda meo iudicio in foro anime, in quo soli veritati standum est, nec aliquod amplius requirit, quam quod de veritate sit certus nec præd. denuntiatio ad aliquod aliud requiritur videtur, quam vt gabellam contet de contractu, ex quo debetur gabella vt illam petere possit. Præterea omnia modo proxime adducta contra hanc quintam limitationem tantum procedere videntur quoad forum extertius, non vero quoad interius animum, in quo ea cessant: solum superest, auctoritas Covarr. contraria, que profecto maxima est, ceterum eius bona venia sit dictam, quod in transitu, & pluribus loquutus est, quantum ad publicanum scientem sine examine, & discussione negotii: Vera igitur est eius sententia principalis, nempe quoad publicanum ignorantem contractum, vt ei in conscientia sit facienda præd. denuntiatio, aut soluenda gabella: secus vero videtur dicendum in publicano scienti, nisi ab eo gabella petatur.

40 Sexto superiore nostram principalem sententiam limitat quoad casu D. Azemed. in dict. l. 19. num. 3. tit. 17. libro 9. nouæ collect. Reg. nempe, quocies lapso termino, dict. l. 19. venditor mortuus est, cuiusque hæres est in bona fide, nihil de hoc sciens, & lapsus fuit terminus dictæ legis, tunc enim indubitanter credit non deberi gabellam in conscientia. Quæ sententia iure probari & teneri potest.

41 Septimo limitatur ex Soto ubi supra, quocies res, que vendita fuit, non est grandis pretii, & sic in rebus minimis, que opinio propter paritatem materie subsistere potest, quamuis eam improbet Navarra lib. 3. de restit. c. 1. numero 235. & Vega d. lib. 5. casu 655. in vers. Tambien. etiam dicens que Soto in isto bábala de gracia quia nullam reddit

rationem, & quia vix assignari potest, quod sit grande præiudicium, & sic semper remaneret scrupulus: sed nihilominus hæc limitatio probari potest, data, vt prædixi, paritate materie: alias fecus secundum Aragon ubi supra pag. 234. col. 3. ubi hoc limitat quando tantum elicit nocumentum subsequutum ex illa parui pretii venditione, vt ratione damni illati teneantur omnes ad restitutionem, ac si iniqui pretii vendidissent, sicut illi c. solet de illis, qui singulos tazemot accipientes totam vineam decussauerunt, ex quo grauissimum damnum domino fuit subsequutum: etiam limitatorem loquens in moderate fraudante sequitur Molina Theologus in 2. parte de iust. & ini. disp. 674. colum. 878.

(Octavo obtinendum erit quod et si iuxta l. 120. del quaderno hodie l. 3. tit. 19. hodie l. 9. emptor in subsidium, l. est, eo casu, quo venditor præd. denuntiationem omisit, teneatur admonere exactorem de præd. venditione, non tamen emptor hoc omittens teneatur in conscientia gabellam, nec penam solvere: sequere superiora limitantur in emptore, quia eius respectu dict. l. est omnino pernalis, cum ipse gabellam minime eo iure debeat, sed venditor, præterquam in penam, si omisit facere præd. denuntiationem gabellaris, vt in terminis recte probant Navarra ubi supra n. 273. dicens, quod ita se habet consuetudo, & quod sane admodum onerosa esset illa lex, si in conscientia obligaret quæstoris emptorem ad querendos exactores, quibus denuntiaret.

44 Nono limitatur præfata principalis sententia in portoribus, & alia tributis Regis publicis eorum rerum, que quis portat, vel vendit ad suam, vel suæ familie necessitatem extremam, vel magnam: tunc namque gabellam, nec alia tributa solvere tenentur in conscientia, vt docet Caiet. in summa, verb. velligal. in prin. Soto de iust. & iur. lib. 3. q. 6. artic. vltim. Angles in summa verb. padrigum, §. 3. numer. 6. Navarra in Manuali confess. cap. 17. num. 202. Syluest. verb. gabella 5. pag. 5. Arriall. Aurea, verb. gabella, §. 2. Pedraza in 7. præcept. q. 26. Magill. Beya in responsione ad casum 13. & Navarre. d. lib. 3. cap. 1. num. 235. & en portageor, idem probat l. 5. tit. 7. par. 5. & l. vniuersi. C. de velligal. & requirit Vega d. lib. 5. casu 666. in vers. nota: ubi id late probat, etiam si pauper vendat immobilia contra Navarra. ubi supra, nec consuetudo contraria valet, secundum Angl. in summa verb. padrigum.

45 Contrarium tamen in hoc tenet, & probat sanct. Anton. in 2. part. sua summa cap. 12. quod est verius, & quotidianus vsus comprobatur: quia consuetudo potest inducere id omne, quod lex, cap. si de consuet. 2. C. qua si lang. consuet. & certum est, hoc legi statui posse, nempe vt de his soluantur gabella, aliudve tributum, vt etiam dicit eundem Anton. & Navarra. d. 17. num. 204. & tenet Aragon ubi supra in vers. tunc etiam aliquæ res: ubi eadem dicens, quod consuetudo totius fere Christiani orbis tenet contrarium, & quod ita de facto sæpe videmus poni tributum, quod vulgo vocatur sisa, circa carnes, vinum, pices, &c. non est damnandum, quia vix potest reperiri commodior via ad succurrendum publicis necessitatibus, vt recte docet Medina, quem ibi refert. Nec videtur negandum, quod ex causa vigenti, & valde necessaria Republicæ iura huiusmodi possit imponi tributum, vt bene Gabriel. in 4. distict. 15. quæst. 6. artic. 2. Syluest. verb. gabella quæstio 5. cum alii pluribus, & tenet etiam Ludouic. Lopez ubi supra pag. 440. qui hoc probat contra priores: quod

quod ego sumo quoad nostram gabellam hoc est, alcaualam, quia leges gabellarie, & hunc casum comprehendunt in sua generali, & vniuersali de cessione nulla namque earum inuenitur hic casus exceptus, aut inuicem, & vniuersalis indistincte hoc iam procul dubio recipit, & ita est tenendum, quicquid alij contendunt, consuetudinem in his non valere, quos refert Nauarr. vbi supra n. 137.

46 De iure non procedit principalis sententia, de qua agimus, in ceteris tributis præter alcaualam: Como es el peño, pajo por la puente, y portazgo: hac enim non tenentur vitare, nisi petantur, quia diuersissimum esset obligare aduersus ad sciendum huiusmodi nature: Satis si bunt esse leges, o costumbre de ello, si pena de averia perdidio, ita Cordona dicitur casu, 5. in responsibus ad secundam dubium, ibi: T. agora: & Medio. Salmanticensis in sua prima secunda, & Ludonit. Lopez. dicitur casu, 186. ver sic, sed descendendo, 47 pag. 279. column. 2. ubi idem tenet de tributis per 48 saltem hoc est de portis, fecit. Quod etiam procedit in ceteris vectigalibus, & gabellis impositis contra importantes, vel exportantes, infantes, vel extrahentes merces vitatas, vel permittas eam solutione vectigalis in Regnum, vel verbes, vel ab eis, vt tenent Angli, Nauarr. Beya, & plerique ex supra citatis pro priori parte principali, quorum opinio in his tributis saluati, & tenet potest non vero in gabella iuste debita ex venditione, vel permutatione, iuxta præd. ll. del Quaderno de las alcavalas.

49 Quintimo addit Ludouic. Lopez vbi supra, pag. sequenti, cum Driedone, Cordona, & Victoria, quod quia his temporibus tributa, & impositiones portitorum, id est, portazgos, plerumque contingit carere iustitia, eo quod d. sint causæ ad suam iustificationem requiritur, vt refert Syluest. verbo, gabella. 3. q. 2. §. 3. Idcirco non tam facile sunt in conscientia damnandi huiusmodi portoria defraudantes: maxime, si cum pauperes sint, per dominos, vel populos adiguntur ad soluendum tantundem, ac diuites; quia ins ciuile, & canonicum reprobatur exactiones pro exportatione rerum ad vltus domi necessarios: quare non sunt culpandi hi, si causa redimendi suam vexationem se occultauerint, diuertendo ab itinere: non enim inquit ob id audeat eos damnare, licet hoc facere, hoc est occultare, vel diuerrere à via reliquis non sit ita tutum, aut permittum, contra Victoriam, quinimo hoc non licere rectius censet Alphonsi. à Calto in posteriori loco supra relato, sed quod potius teneantur ad restitutionem.

S Y M M A R I A.

- 1 Reges an iure possint iura exigendi gabellas & pedagia, aliisque huiusmodi distrahere, & alicui populo, vel privato concedere, & numeris sequentibus, pars affirmatiua eligitur.
- 2 Rex non potest bona, & res Regia dignitatis alienare, quia ipsa potius sunt Regni, quam Regis, declaratur numer. 10.
- 3 Dominus temporalis cum rigore exigunt gabellas: Rex vero solet se cum populo componere, nihilominus tamen præd. dominus temporalis illud iure facere possunt, vt in num. 22. Cap. super quibusdam §. p. ætate de verbor. sig. habet locum in gabellis, vt in no. 5.
- 6 Privilegium colligendi gabellas concessum à Principe non potest reuocari, quia transit in vim pacti, vel conventionis.

7 Principi ius questum ex contractu etiam in spe ab iure infra causam tollere non potest, secus in privilegio gratioso, vt in num. 8. & 9.

11 Princeps potest causa remunerationis rem aliquam ad dignitatem Regiam pertinencem donationis titulo in aliquem transferre, qui de republica sit bene meritus.

12 Gabellarum iura, aliisque publica vectigalia, atque puniendi aliquem sanguinis pena excepta intelliguntur in alienatione ciuitatis, vel castri a Rege facta, nisi in ea hæc iura exprimantur, & tunc adhuc suprema iurisdictio, & quod ad Regem appelleretur, exceptum intelligitur.

13 Dominus oppidi superiorum in temporalibus recognoscens cum iuribus Regalibus, non potest iura illa Regalia alienare.

14 Ius exigendi gabellas alicui concessum a Principe, non potest ab iure concedenti licentia alicui vendi, sicut vt in num. 15. nec transit ad singularem successorem vt in num. 20. nisi vt ibi.

16 Ius, & privilegium colligendi gabellas concessum a Principe nobili, transfertur ad filios vel heredes.

17 Legatum priuim debet heredi legatarij.

18 Ius patronorum alicui in testamento relictum transfertur ad heredes, non tamen ad filium non heredem, nec ad filiam dotatam exclusam a successione per statutum, vt in nu. 19. sed ad bonorum possessorem transfertur ibidem.

21 Princeps minime potest concedere suam supremam iurisdictionem, nec donare clares Imperij, &c.

22 Reges, & Principes habent potestatem a iure concedendi priuilegia primati, aut vniuersitatibus vectigalium ob benemerita, & seruitia, vel pretio, aut alias ex iusta causa.

L. 16. tit. 30. lib. 5. noua collect. Reg. intellectus, & an habeat locum in gabellis a Rege concessis alicui domino temporali.

Q V Æ S T I O I V.

An Rex iure possit gabellas, & cetera iura Regalia distrahere;

Q Væto quarto, an iure possint Reges nostri iura hæc exigendi gabellas, & pedagia, aliisque huiusmodi distrahere, & alicui populo, vel privato concedere;

Videtur namque prima inspectione id minime locum habere, cum Rex non possit alienare bona, & res Regia dignitatis, quia ipsa potius sunt Regni, quam Regis, vt notant late Abb. & ceteri in intellecto, de iur. Hostien. & Felyn. c. dilectis de maior. & obed. Ioan. Lup. de Palat. Rub. in cap. per vestras. 2. notab. §. 1. nu. 40. de donat. inter vir. & vxor. Regia l. 1. tit. 17. §. 1. l. 1. tit. 15. p. 2. quas adducit D. Couar. in ea quamuis pallium §. 2. nu. 4. de pall. in 6. est communis, vt plures allegans, affirmat Menoch. de succ. cetera. §. 26. n. 3. 2. qui num. 19. addit, quod ipsemet Rex debet reuocare à se distrahata non obstante iuramento de non reuocando, maxime si prius iuratus non alleparet, & Azced. in l. 1. num. 47. cum seq. tit. 15. lib. 4. noua coll. Reg. & alij plures.

Accedit & secundo, quia domini quibus hæc iura, vel tributum venduntur, ad rigorem exigunt, vt dicimus quoque nomam exactissime exposant, cum tamen Rex vis vniquam vigehimur precipiat, vt inquit Dominic. à Soto lib. 1. de iust. & iur. q. 6. art. 7. ad finem vers. ceterum. ibi addit, quod dominus, vbi etiam, quod quamuis declina sit Regi consignata, tamen

tamen nisi vbi vigens Regni necessitas istud possit late, nimis grane esset, tributum hoc ad rigorem exigere: quod quidem Rex sancte animaduertens de huiusmodi quota solet cum Regno componere, ac pariter, vt reuocatis fiat pensio, ac tolerabilior, quod tamen inferiores domini non faciunt: hinc insuper, inquit, & aliud accedit damnum, quod cum leges exigendi hoc tributum, si Regij tantum quales existerent, tolerabiles sint, reliqua tamen questio-rum turba in fraudem populi illis abutuntur.

4 His tamen non obstantibus, contrarium est verius & in praxi tenendum, prout videmus introductum, & passim fieri, nempe posse Reges nostros iura gabellarum distrahere, & cetera vectigalia priuatis privilegio concedere, atque alienare, ex textu in super quibusdam §. Præterea, de verb. signif. cuius verba sunt hæc:

Præterea cum pedagia, guidagia, salinaria tibi legauimus dixeris memoratis, auctoritate Apostolica diuinitus declarandum, illa esse pedagia, salinaria, guidagia, iura dicta, que non apparent, Imperatorum, vel Regum, vel Lateranensis Concilij largitione concessa, vel ex antiqua consuetudine a tempore, cuius non existat memoria, aut odia, &c.

5 Et quantum textille nuncupatum non loquatur in gabellis, & sic in nostra à causa, idem tamen virtualiter continetur, & continetur in eisdem aliquibus omnia hæc sunt vectigalia, iurisque Regia, nec quo ad ea exigenda aliqui iure interest: & interminis ita tenent Bart. & DD. in l. si publicanus §. in omnibus. ff. de public. & vectigal. & plures allegans Barachin. de gabell. in parte. 9. questio. num. 23. vol. 1. et ad. dicitur, de iur. in l. 1. in antiquis, sequitur Aniles incipit §. 1. rat. in gl. alcaualas num. 3. La-fista alio allegans de decim. vend. in præfatum. 27. & Girond. de gabell. 1. par. num. 9. estque optima lex Regia pro hac parte in l. tit. 1. lib. 6. noua coll. Reg. ibi: Non tenendo priuilegio, ni carias de los Reyes de donde me venimos, ni de nos, porque pa diessen en marlo: & item ibi: Non tenendo carias priuilegio, pargos lo puedan tomar, vbi D. Azced. super eisdem verbis num. 6. 7. & id expresse notat plures DD. allegans.

6 Quintimo huiusmodi privilegium colligendi gabellas concessum à Principe non potest reuocari, quia transit in vim pacti, vel conventionis, vt in l. quod semel. vbi Bart. ff. de decret. ab ordin. fac. & in reg. de re. concessum. de reg. in ar. 6. vbi gloss. verb. manifestum, & nuncupatum Betrac. vbi supra num. 24. item concludens in privilegio, ne tenetur quis ad coll. tras secundum Bart. in d. quod semel. & in l. nonne populi, num. 30. ff. de iust. & iur. & alios quos citat, refert & sequitur Aniles vbi supra num. 4. nec non, & Girond. dicens communem, cuius hæc est ratio, quod quoniam Principes ius questum ex contractu etiam in spe, abique causa publica tollere non potest iuxta late tradita per D. Moh. lib. 3. de Hispan. primog. cap. 3. num. 16. cum seq. Gitond. vbi supra numer. 1. cum sequent.

7 Nec contra supra dicta in vers. quinimo n. 6. dom resoluimus, Principem non posse reuocare priuilegium colligendi gabellas à se concessum, obstat, quod alias dici solet, Principem priuilegium à se subdito concessum moderare, tollere, & reuocare posse, iuxta text. & ibi Innoc. in cap. in nescita de iur. gloss. in d. reg. de reg. de regul. iur. in 6. Abb. & communiter DD. in cap. nouis de iudi. super gloss. in verbo, quicquid. Angel. in l. Antiochenus ff. de priuileg. credit. Felyn. in cap. qua in Ecclesiastum. num. 48. de consuet. Alex. consil. 216. lib.

2. numero. 18. Doc. consil. 87. lib. 3. quorum sententia eorumque omnium iudicio recepta videtur, tenendum Couar. lib. 3. var. res. cap. 6. nu. 1. & alios: quod facere potest Princeps etiam sine causa, vt cum Roslio, & aliis prosecutus Gitond. vbi supra, n. 1. cum seq. hoc enim secundum ipsum lib. num. 17. procedit in priuilegiis gratiosis: ea namque Princeps reuocare potest, secus vero est in priuilegiis quæ transferunt in vim contractus, & conventionis, vt præmissis, nempe ex causa onerosa propter seruicia impensa, vel pretium: hæc enim reuocari non possunt, quia non potest Princeps tollere ea, que sunt iuris gentium, prout sunt contractus l. ex hoc iure ff. de iust. & iur. sine causa legitima, iuxta communem opinionem à nobis traditam in repetitio. l. nemo potest. n. 7. ff. de leg. 1. & tunc soluto pretio fuit bono cambio, vt ibidem probatimus n. 73. denique quia priuilegium concessum per Principem, quod transit in vim contractus, vt puta pretio mediante, vel ob seruicia per generalem clausulam, non obstantibus &c. non censetur derogatum, imo et abique iusta causa Princeps derogare non potest, vt post alios plures resoluimus vbi supra, n. 175. estque verissimum, iurique naturali conforme, vt in l. ff. de pall. in cap. 1. & 2. de pall. & probat latissime cum aliis Declianus resp. par. 1. num. 5. cum sequent. volum. 2.

8 His sic resolutis, reliquum est, vt respondeamus fundamentis contrariis supra iactis princip. questio-nis, & quidem non obstat primum, nempe, quod Rex non possit alienare bona, & res ipsius Regis dignitatis: hoc namque intelligendum est, vbi alienatio tenderet in maximum præiudicium Regni, secus si in modicum: tunc enim valeret quidem iure huiusmodi alienatio, secundum Abb. & communem in d. c. intellecto, sequitur, plures refertens D. Couar. in cap. quamuis pallium. 2. p. §. 2. sub numero 4. de pall. in 6. & est verita, & communis, vt plures refertens affirmat Menoch. d. §. 26. numero. 83. & Azced. in d. l. 1. numero 48.

9 Similiter etiam potest causa remunerationis rem aliquam ad dignitatem Regiam pertinentem donationis titulo in aliquem transferre, quide ipsa Respublica sit benemerita (quo iure suprema Principes Ecclesiastici, & temporales vniuersitatibus in benemeritis Ecclesie vniuersitatis Christiane Religionis, atque humane Reipublice) arguunt. text. optimi in l. cum plures, §. cum, inior ff. de administr. tutor.

10 Hinc etiam obtinet l. 9. tit. 4. p. 5. qua canetur, quod si Rex aliquam ciuitatem, vel eorum Regie dignitatis iura ex causa alienauerit, excepta intelligantur iura exigendi gabellas, publica vectigalia, atque puniendi aliquem sanguinis pena, nisi hæc iura expressa fuerint, atque tunc adhuc suprema iurisdictio, & quod ad Regem appelleretur exceptum intelligitur, secundum Couar. vbi supra, versicol. est etiam: vbi addit, quod si quis superiorum in temporalibus recognoscens habeat villam, vel ciuitatem cum iuribus Regalibus, non poterit iura illa Regalia alienare, vt respondet Soccin. consil. 7. volum. 2.

11 Similiter etiam ius exigendi gabellas alicui concessum à principe, non potest sine concedenti licentia alteri vendi, vt voluit Bart. licet non firmet potes: in l. diem in sine princ. n. 5. ff. de aqua pluuiam arcend. sed est verum, vt probat, & tenet Betrac. de gabell. 2. p. 1. q. n. 39. cum seq. & hoc opinio est firmiter tenenda, vt per Adm. Barbat. & Alex. in per Bart. & secundum Gitond. in d. l. 1. par. de gabell. num. 6. cum sepe.

15 Limitatur tamen hæc opinio, quando concessum sit alieni h. o. ius colligendi gabellas, & simul pro se, vel alio cuiusque iurisdictione, vel h. o. iurisdictione, & successori- bus quibuslibet, quæritur enim intelligitur etiam de successore particulari, & sic de emprote, ac proinde ad alienationem non esset necessaria alia licentia Principis secundum Bertach. vbi supra num. 40. & licet enim privilegium, & ius exigendi gabellas a Principe alie nobili concessum transferatur ad filios, vel heredes, vt videtur Baldi in l. i. sup. num. 40. & licet eadem colligat. Et legatum purum debeat heredi legatum, vt inquit Baldi in l. si quis in legatum antiq. C. de iure delicti. & in aliis locis relatis a Bertach. de gabell. 1. par. 19. quæst. 8. l. 1. p. num. 53. vbi idem probatur. Et ius patronatum alicui in testa- mento relicto non transit ad heredes iuxta gloss. l. si op. antea, vbi dicitur. ff. de spec. liber. Baldi in l. de decedent. c. 1. q. 1. sup. d. p. 1. in l. v. C. de in voc. gloss. Et Archidia. cap. consuetudinem. 16. q. 7. & voluit Innocentius in c. i. de iur. patr. quos referunt. & sequuntur vbi supra Bertach. & Girona. in l. 54. sed Innocentius potius hoc voluit in vrb. iur. 4. eodem tit. de iur. patr. sed et alia similibus gloss. in clem. 1. de iur. patr. quæ sequuntur Iasob. relatus in l. si sita scripta. 5. fin. nu. 5. ff. de lib. & post. vbi eius Adhe. dicit esse communi opinionem, & eam appellat ordinariam plures allegans idem Iasob. in l. 1. q. 7. ff. de leg.

16 Ad filium autem non heredematum, & ad filiam dotatam excludit iam a successione per statutam, non transit ius patronatus Ecclesie, secundum Feder. de Sent. consil. 139. item filius: sed ad honorum possessorum transit iusdem Feder. consil. 237. si opinio Ioan. de. & quæ sequitur in vtrouque Bertach. vbi supra. Non tamen transit ad singularem successorem huiusmodi privilegium exigendi gabellas, ac proinde aliam concedere non potest, sine Principis licentia, nisi concessione adiectum fuisset, pro se, & heredibus, & successoribus quibuslibetque se, vndum supradic- tos.

21 Similiter non obstat tractata per Amelien. c. Praetor. ff. l. 1. q. 4. quia licet verum esse principem mi- nime posse concedere suam supremam iurisdictionem, nec donare laicos Imperii seu Regni, nec vice- ra Imperii suscipere, quia esset homicida sue digni- tatis: non tamen inde aliquid deducitur, quod con- tradicat decisioni nostre questionis principalis, cum alienatio iuris percipiendi gabellas & vectigalia ali- quorum oppidorum, vel quarundam civitatum non sit huiusmodi, vt pote remanentibus Regi aliis red- ditionibus Regalibus ex quibus vitare possit, & conseruare suam Regiam dignitatem.

22 Ad illud, quod ad iussumus ex Dom. de Soto respon- demus non inde sequi villo modo restringi Regibus, acque Principibus potestatem, & facultatem quam a iure habent concedendi privilegia vectigalium Per- matis aut vniuersitatibus ob benemerita, & seruitia, vel pretio, aut alias ex iusta causa, quod domini infirmes familia privilegia habentes, & eorum ex- cutores rigore, vtque ad decimam illa iura exi- gendi nihil probatur, cum re vera id facere possint, sicut Princeps poterat vtendo iure omnimodo sibi à Rege concessio, in modo vltra decimam non exi- gant: licet igitur Rex sua liberalitate & beneficio minus de ea prorsusque percipiat: potest nihilominus dominus inferior in suo territorio, vbi ius habet à Rege exigendi, sibi in perpetuum hanc deci- mam, eam integram ex gere: gratia igitur in hoc facta à Rege suo Regno, alius dominis, ad ius habenti- bus ab eo non preiudicat, vt aduersus Sotum

vbi supra, tenet, & probat Antonius à Cordona in sua summa, quæstio. 143. dicens, ita fuisse promon- tiatum in Regali Cancellaria, & Consilio superio- ri. Secus tamen erit secundum ipsum ibi, quando do- mini inferiores non habent dominium integrum iuris percipiendi gabellas: sed tantum ius quo- dam exigendi sibi ex illis aliquam numerum quantita- tem, vel omne, quod reddiderint g. balle talis oppidi- tone enim ipsi non possunt subiri abasas las ole- ualas, secundum ipsum vbi supra, & benefited nihilominus opinionem Soti, de qua supra aduersus Cor- dub. sequuntur, & de sententia Frater Ludonic. Lopez, & Emanuel Rod. ab eo relatus in sua summa secundo tomo, p. 72. num. 7. & l. 1. 6. tit. 1. libro 5. non. collectio- nis Reg. vbi caecum: *Que las personas a quien el Rey hubiere hecho merced de Marmitas y anar- uas, & otras cosas, por las que se piden, y tributen se entienda, que aquellos a quienes se hicieron las tales mercedes, las yvan de aquellas personas, y al tiempo, y en la manera, que se en Magistad las aya de auer y que las tales personas las ayan, segun adueniente se acordar. De quo etiam agit Salou. de iurisdic. & iur. pagina 244. in fine. cum sequuntur, ad quem, & ad Ludovic. Lopez. se referit temp. scilicet Azoned. in l. 1. sub numero 15. tit. 17. de libro 9. Sed illa l. Regia parum, aut nihil profecto, vt per hoc secun- da sententia, siquidem ipse nunquam non loquitur in gabellis, & prerogativa, vt patet ex eius narra- tione, & ad quod terminos, & forma solutionis dictorum iurium, & iura privilegia Regia, quæ habent necesse civitates, oppida, & loca, in quibus aliquæ personæ: *Son francos, y otros deuen ser prendidos por ellos ciertos bienes suyos y sobre estas cosas que luego se ha de dar la ley arriba referida, de tempo, que las personas a quien el Rey hubiere hecho merced de los dichos derechos, las yvan de aque- llas personas, y al tiempo, y en la manera que se en Magistad las aya de auer, y segun adueniente se acordar. y mas no habia esa ley en algunas, ni respeto del que se ha de dar por razon de ellas. Con todo esto parece, que si va en general el alguna manera favorece esta segund opinion. Quid igitur est tenen- dum in proposito, Ego in primis casu atenden- dam esse tenorem instituenti venditionis, aut con- cessionis percipiendi gabellas, à Rege celebrati, ipsum que omnino esse obseruandum ad vnguem circa quantitate que percipienda sit nomine, & iure gabellarum, quod si hoc non consistet ex illo insti- tumento, & Rex vendat, vel concedat id ius, quod ipse habet ad illas gabellas percipiendas, & lenitas crede- rem profecto, quod si priuatus illas habeat, ex titulo emptiouis pretio celebrate, procedat prior opinio Cordub. h. vero privilegio ob benemerita, & seruitia Regi impensa, secunda Soti, & reliquorum in qua specie loqui videtur emptiouis, non in gabellis dict. l. Regia. Et quamvis priuatus ob benemerita, & seruitia censetur etiam onerosus, ac proinde acquiratur titulo emptiouis & venditionis: nihilominus tamen hoc quod quæritur gratis, quæterio nocere non potest, saltem interpretari debet, quod executionem ip- sius iuris, & ad iustas, & formam antiquam, qua Regia Maiestas ea iura habita erat, argu. d. l. Regia. 16.**

S V M M A R I A.

1 Præscriptio possessio exigendi gabellas contra Regem: & numeris seqq. pars negatiua probatur. 6. cum sequuntur.

8 Immemo

2 Immemoriale consuetudo habet vim privilegij, ad præscribenda iura Regalia, & in num. 3. vbi n. 4. quod in hac præscriptione immemoriali, non requiritur scientia, & patientia Principis: immo sufficit in proposito loco immemorialis præscriptio- nis possessio 40. ann. cum titulo, & cum scientia, & patientia Principis, vel suorum officialium, vt in d. num. 4.

7 Immemoriale consuetudo, vel præscriptio per- cipiendi gabellas completa ante decisionem l. 2. tit. 13. lib. 4. colle. Reg. incensetur sublati ab eadem lege: & numeris sequent.

8 Consuetudo futura licet per legem impediri pos- sit, ius tamen acquiritur ex præscriptione perfe- cta, & iam completa, vbi non potest.

9 Regalia tempore etiam immemoriali queri non possunt.

10 Domini temporales, nisi titulum legitimum per- cipiendi gabellas ostenderint, non possunt eas præ- scribere etiam tempore immemoriali. vt hic, & in duobus n. l. qq.

13 Portazgos, peages, rodas, y castillerias, præscrip- tione queri possunt, non vero gabella.

14 L. 1. vbi l. 6. non colle. Reg. & l. 1. ad fin. tit. 13. lib. 4. non colle. Reg. qua videtur con- traria, intelligitur, & concordia, & num. 15.

16 Tertia Regia concessio nobis Regibus à Summis Pontificibus, præscribi possunt contra Regem ab aliis dominijs particularibus tempore immemoriali, & num. 10.

17 Equæ sunt de patrimonio Regis, que ei non de- bentur in signum, & recognitionem suprema potestatis, & subiectionis (exceptis gabellis) tempore immemoriali præscribi possunt.

18 El servicio y montazgo, tempore immemoriali præscribi potest.

19 Immemoriale præscriptio, vel consuetudo, data in capitate, non iuuat.

21 Decima Ecclesiastica cum allegatione tituli ha- biti ante Concilium Lateranense probata immemoriali per laicos præscribi possunt.

22 Privilegia non soluendi gabellam, que valeant, & que non?

23 Alio quæ contra solutionem gabellæ, quod eo loci à principibus Regibus non fuerit concessio, non prodest.

24 Immemoriale consuetudo, vel præscriptio non soluendi gabellam introducit eam scientia, & patientia Regis, vel suorum Auditorum, an sit valida?

25 Consuetudo non soluendi gabellam de aliqua ve- ceris, ex qua nunquam ea, vniuersi solui, an excusetur?

Q U Æ S T I O V.

An iuxta exigendi gabellas possit consuetu- dine immemoriali præscribi contra Regem.

Q Væto quinto, an ius exigendi gabellas, hoc est, las alcualas, possit acquiri, siue præscribi contra Regem, vbi, & consuetudine, vel præscrip- tione immemoriali, siue acquiratur concessione, & privilegio Regis, vt in questione præcedenti?

Et profecto hæc quæstio, attento iure communi, in dubia videbitur, ex textu in cap. super quibusdam g. Præterea, de vob. sig. vbi ex prelo deciditur, quod privilegia quidam, & salinaria acquiruntur largitu- ne, hoc est, privilegio Imperatorum, vel Regum, vel Lateranen. Concilij, vel ex antiqua consuetudine a tempore, cuius non existat memoria in introducta: Ex quo text. veluti in hoc expresse communitur

Doctores deducunt, consuetudinem immemoria- lem habere vim privilegij, addentes alium textum in idem, nempe legem 2. §. dist. aqua, ff. de aqua quanti liana, & affina, de quo plura adduximus, & concessimus libro 3. præterea, quæstio 14. num. 70. cum sequens. Et profecto non solum nititur hæc prima opinio pro decisione nostre questionis principalis, ille communis diuerbio deducto ex dict. §. Præterea: verum etiam litera illius text. & principalis eius dictio illi fauet: quamvis enim non loquatur nuncupatum in gabellis, de quibus nos hic agimus, idem videtur in eis dicendum, cum nulla maior ratio possit assignari in illis, quam in illis, vtæque enim eadem iura videntur, & sunt Regalia, & nihilominus privilegio Regum, & consuetudine immemoriali acquiruntur.

Secundo, hæc eadem pars affirmatiua iure quo- que nostro Regio probari videtur, scilicet, in l. i. tit. 1. de las imposiciones, tributos, y portazgos, lib. 6. non. colle. Reg. ibi: *No teniendo carta, o privilegio, por que lo pueda tomar, no lo auiendo ganado por uso de santo tiempo, que se pueda ganar segun derecho.* Ecce legem expresse loquentem: *En portazgos, peages, rodas, y castillerias, que son iura Regalia, consonantem ad litteram cō d. §. Præterea, vel saltem relative: Igitur, &c. vbi Azoned. ad nu. 6. cum sequens, vt que in fin. cum alijs quo citat in casu illius text. hanc partem expresse probat, & optime Ioan. Cephalab. eo allegatus, consil. 129. nu. 3. cum sequentibus, nec non, & Decian. resp. 43. numer. 3. 101. 103. & 106. vbi numer. 2. & Nauar- rus consilio 1. titulo de consil. addit Azoned. vbi su- pra numero 10. nos referens, cum magis communi sententia, non requiri in huiusmodi præscriptione immemoriali scientiam, & patientiam Principis: Imo, & sufficere in proposito loco immemorialis præscriptionem quadraginta annorum, cum titulo, scientia, & patientia Principis: & quod in casibus in quibus hæc requiritur, sufficit quod officiales, & procuratores Regis id sciatur, vt ei præiudicent iuxta nostram sententiam, & aliorum, quos ibi citat: tametsi in proprijs terminis nostre quæstio- nis requiri scientiam, & patientiam Principis, probet B. tuch. Ratim citandus.*

Sed, & in terminis proprijs nostre questionis, nempe non solum in iure colligendi pedagia, sed etiam gabellas, quod possit queri præscriptione, vel consuetudine immemoriali, sicut privilegio ex præ. cap. super quibusdam g. præterea, tenet, & probat post alios plures, quos citat Firmian. Bertac. de gabell. 1. part. princip. num. 26. cum sequentibus, quem refert, & sequitur Aulles in cap. 13. Præterea gloss. alcualas, numer. 5. & tandem probat, distinc- tionem Bald. que est huiusmodi, nempe, quod si iste, qui percipit vectigalia, incipit à privilegio, aut privilegium est solenne, & sufficit solum privilegium, quia inducit quicquid oporteat non privilegium dat causam præscribendi propter aliquem in illum errorem, & tunc verumque requiritur copulatiue, scilicet, privilegium, & præscriptio, siue consuetudo, & sufficit tunc tempus quadraginta ann. Si autem incipit à consuetudine, & non est ibi ali- quod privilegium, tunc huiusmodi iura Regalia non præscribuntur, incipio Principe, nisi tanto tempore, cuius contrarij memoria non extiterit eo sciente, & patiente scilicet tempus quadraginta annorum, quasi Princeps tacite, tunc prohibitionem suam videatur remisisse: quam distinctionem in effectu sequitur Azoned. vbi supra, sed non loquitur nuncupatum in gabellis, sed in pedagijs, & ceteris de quibus in dict. cap. super quibusdam g. Præterea, B. 3.

et in d. l. tit. 1. lib. 1. de l. lib. 6. nona collectio.

6. His tamen non obstantibus in terminis nuncupati... Hic tamen non obstantibus in terminis nuncupati...

Sont tamen qui obligati dicantur, & puniuntur... Sont tamen qui obligati dicantur, & puniuntur...

Sed hæc ponsuatio, atque assertio vera mihi... Sed hæc ponsuatio, atque assertio vera mihi...

id est, & sit ex causis iuris precedentibus... id est, & sit ex causis iuris precedentibus...

Nulla igitur prescriptio, siue consuetudo immo... Nulla igitur prescriptio, siue consuetudo immo...

Nulla igitur prescriptio, siue consuetudo immo... Nulla igitur prescriptio, siue consuetudo immo...

Non obstant modo adducta pro prima parte... Non obstant modo adducta pro prima parte...

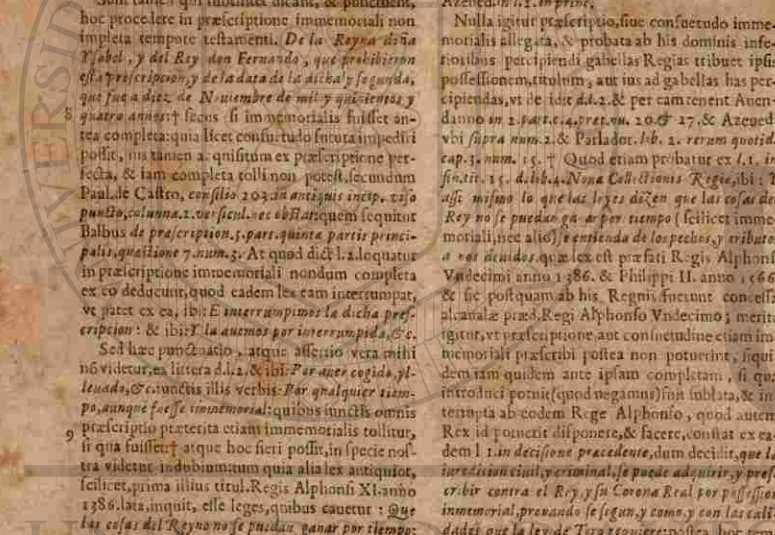
de quibus loquitur d. l. tit. 1. lib. 6. nona Collectio... de quibus loquitur d. l. tit. 1. lib. 6. nona Collectio...

13. Aplo censo verba generalia præcitata d. l. tit. 1. lib. 6... 13. Aplo censo verba generalia præcitata d. l. tit. 1. lib. 6...

Ceterum præcipue portazgos, y radas, y castella... Ceterum præcipue portazgos, y radas, y castella...

scripibili: hoc namque verum non est, siquidem... scripibili: hoc namque verum non est, siquidem...

Ex quibus omnibus iam clare deduci potest... Ex quibus omnibus iam clare deduci potest...

iuris percipiendi has decimas vulgo dicitur, et dicitur, privilegio Apostolico Regi concessi, nisi allegaretur titulus habitus ante Concilium Lateranense, tunc namque probata immemoriali consuetudine possent laici decimas percipere, vt resoluimus supra, lib. 1. *Pract. quæstio. 1. 6. per totam.* Ergo ubique prædicti laici sunt incapaces eas percipiendi & cetera incapaces sunt immemoriali præscriptio, vel consuetudo non iurata, vt in cap. 2. & ibi Ioan. And. de *pract. lib. 6. cum finali.* & ita dicebat Montal. in *Repercor. legum. Parisia. verb. decimo*, quod laici ex Regis concessione sunt incapaces percipiendi has decimas. Ergo eas percipere non possunt ex præscriptioe immemoriali.

20 Respondemus namque primo, quod cum hæc decima vulgo dicitur, *Tercia*, tam primi ergo Apostolico Regibus Hispaniæ sunt concessi, & in patrimonio ipsorum rediit, vt in *dict. tit. 21. lib. 1. Nova Constitutio Regis*, & sic exierit a patrimonio Ecclesiarum, reputantur vt cetera patrimonialia Regum, ac proinde ab ipsis possunt haberi in laicos transferri, & per ipsos laicos possideri, ac percipi quocumque titulo legitimo, ac proinde sunt capaces ipsarum tertiarum, quamvis quidem ceteras decimas, quæ in dominio Ecclesiarum sunt, & remanent pro sustentatione ministrorum ipsarum deputata possideri, aut percipere non possunt absque privilegio Apostolico concessio ante Concilium Lateranense, vt probauimus cum aliis *dict. lib. 1. Pract. quæstio. decimo quinto sic est tenendum contra Montal. in repercor. legum. Orleanensis, littera R. post verbum, item promissit Rex Enri. III. in additione magna, incipit. cum Rex Lud. XI. fin. quem refert Lassat. de decimis, vendit. & p. decimo nono, numer. vigesimo nono.* & Valium Rub. de e. dubitantem. Ergo & præscribi per laicum possunt prædictæ tempore immemoriali, vt merito disputat *dit. l. 1. tit. 12. lib. Nou. Collat. Reg.*

21 Secundo respondemus, quod allegando titulum habitum ante Concilium generale Lateranense, & probata immemoriali possessione percipiendi decimas, laici sunt capaces ipsarum etiam quod non sunt tertie supradictæ, vt resoluimus *dit. quæst. 16. per totam.* Relinquitur ergo ex supradictis, præscribi posse à laicis tertias Regis esse que capaces ipsarum præscriptioe immemoriali, per supradicta.

22 Similiter etiam privilegium concessum non soluendi gabellam, seu alcavalam, nec etiam vfus, aut consuetudo immemorialis valet, nec excusatur, solvere debet, emisso fuerit essendo la tal franquiza assentada en los libros Reales de lo saluado y sobre escripto de los Contadores mayores, de su Magestad, vt cauetur in l. 1. tit. 12. lib. 9. non. Collat. Reg. per totam, quam l. in ordine 4. in quaterno gabellarum in hoc citant, & recte adduxit Auius ubi supra, numero 4. & Girond. de gabell. 1. 2. ar. 1. in p. c. 1. 47. & Lassat. de decimis, vendit. 1. 19. in 2. cum seq. qui num. 5. ad fin. refert ex *Mench. de success. creat. 5. 10. num. 22. §. 116. numer. 14.* huiusmodi validamque esse prohibitionem præscriptiois *dit. l. 1. ex cuius verbis excluditur immemorialis consuetudo, nec ea sufficit, quantum alias ipsa vim præscriptiois expressit, & sufficienter solet habere: cum tamen aliud in casu *dit. l. 1. requiratur, ut privilegium, nempe quod sit scriptum in libris Reales de lo saluado, y sobre escripto de los Contadores mayores de su Magestad, quod suppetere non potest, consuetudo, siue præscriptio immemorialis, vt recte probat Auius in 2. 7. ar. 1. cap. quarto. præscriptio. 27. post Greg. Lop.**

1. 6. verb. Tributos, in 2. 9. ar. 2. & Lassat. ubi supra, in 6. ubi hoc verum intelligit in gabella, seu alcavala, de qua agimus, nam tertio tributa facilius præscribuntur, vt in cap. super quidam §. præsertim de verbor. signifi. & bene aduertit Ioan. in *Antinom. iur. inter. P. n. 49. in fin.* in quo tenenda est distinctio, quam supra hac questione adduximus n. 15.

Nec etiam proderit allegare, quod nunquam eoloci, in quo exigitur gabella, talis decima soluta & exacta fuerit, non tanquam consuetudine præscripta, ne obstat d. l. Regis, sed tanquam Regibus Castellæ, & Legionis in eo loco à principio non concessa: hoc namque falsum esse conuicit ab historia supra in alia questione, relata, ex qua constat, omnia loca, omnesque villas, & ciuitates horti in Regnum Castellæ, & Legionis hanc decimam concessisse Regi Alphonso XI. Qui in quoque loco, aut quocumque particularis persona se librum, & exemptum à solutione: huius gabellæ esse contendat, privilegium scriptum in Regalibus libris de lo saluado, & subscriptum à for. calculatibus maioribus ostendere debet, alias namque ab ea non liberabitur, etiam probata immemoriali possessione, consuetudine, aut præscriptioe iuxta expressam, & principalem decisionem d. l. 4. del quadero bodie d. l. 1. tit. 12. lib. 9. noua Collect. Regis, ubi etiam expresse cauetur, quæninguna ni alguna ciudad, villa, alugar, se escripta de pagar las alcavalas por vno, ni consuetudine, aunque sea immemorial, ni por otra razon, ni privilegio alguno, salvo si las tales mercedes, y franquizas fueren asentadas en los libros de lo saluado de su Magestad, y sobre escriptas de sus Contadores mayores, ita etiam & probat Lassat. de decimis, vendit. d. cap. 19. n. 7. Et recte.

Quinimo dubito de limitatione d. l. signata à 14. Girond. de gabell. 8. par. m. 36. in fin. cum sequatur Azevedo in d. l. 1. n. 26. dum censet, quod si immemorialis hæc consuetudo, cum scientia, & patientia Regis fuerit introducta, vel fuorom Auditorum seruanda erit, nam cum privilegium ipsarum non sufficit, si non fuerit essendo la tal franquiza assentada en los libros Reales de lo saluado y sobre escripto de los Contadores mayores, como puede guardarse la tal franquiza, aunque sea immemorial, e introducida en la conciencia y paciencia del Rey, de sus Oydores, puta falsa lo demas que se requiere por la dicha ley, que es estar assentada la franquiza en los libros de lo saluado de su Magestad, y sobre escripta de sus Contadores mayores, y la ciencia, y paciencia del Rey, y mucho menos de sus Oydores ninguna cosa inscripta, ni basta para escripta ninguno de pagar alcavala, que no basta en esta materia para adquirir vno derechos, ni possession contra su Magestad, aunque sea de tiempo immemorial, vt in l. 1. tit. 15. lib. 4. Noua Collect. Regis. Illa namque patientia Regis non inducit consentum, nec privilegium sufficienter in futurum, tanque processit potius ex quadam naturali oblatione, & leuitate præ multitudinem negotiorum, & incuria fuorum officialium, quam ex iusta voluntate indulgendi simile privilegium, tamen etiam, quia est vitio, nec & ex proposito id concessisset, non sufficeret, nisi esset a scriptum in libris Regii, de lo saluado, y sobre escripto de sus Contadores mayores, vt cauetur in d. l. 1. ad fin. tit. 12. lib. 9.

Dubitari tamen potest, utrum si consuetudo non soluendi gabellam, non ad per omnes, nec locum referatur, sed tantum ad rem quandam particularem, de cuius venditione nunquam consuevit solui alcavala,

valde, talis consuetudo realis, non vero personalis, vel localis excuset in particulari à solutione gabellæ, exemptioe, inique præbeat? Et non excusatur, præstat argumentum ab identitate rationis d. l. 1. tit. 18. lib. 9. Si enim consuetudo immemorialis non soluendi alcavalam non excusatur personam ipsam, quæ nobilitate est iusto re vendita, minus excusare debet consuetudo rem ipsam. Secundo, quia si huiusmodi consuetudo realis de qua agimus, excusare deberet, id esset ratione specialis privilegij, & exemptionis ipsi rei à legibus Regis gabellaris sub tit. 17. huius lib. 9. concessi, ubi in l. 34. cum pluribus sequentibus, & in tit. 18. quibusdam rebus conceditur non cupatum, vt ex venditione ipsarum gabellam non soluatur, sed non est ita, quia ibi non reperitur hic casus consuetudinis non soluendi alcavalam ex venditione alius rei particularis exceptis, ergo non valet prædicta consuetudo, nec excusabit à solutione alcavala.

Nihilominus tamen contrarium verius esse censet, & tenendum in praxi: quia est casus hic non reperitur expressus, aut exceptus à nostris illi contentis sub *dit. tit. 1. 7. 18. huius lib. 9.* reperitur tamen expresse decisis in l. 1. in *ver. sic. De qualiter cogit de preda, in fin. tit. 12. eodem lib. 9.* Et hoc sufficit, ut ratio condita illa à nostro Rege Philippo II. quinto die Iunii, anno 1566. ubi agens de los derechos del almoraxifazgos, disponit, & præcipit: *Que de las cargas de preda non han de pagar alcavala, porque no se acostumbra a pagar: ergo habemus in eadem, quæ exempla non attendant regulam, sed animi insinuat per eorum in finalibus verbis, sic de duon. insel. & quando ratio expressa est in dispositione in ea comprehendi intelligitur, omnes casus, qui ipsi rationi conueniunt, non quidem per viam attentionis, sed sicut genus comprehendit suas species, vt probauimus lib. 3. Practicum Quæstionum, quæst. 17. n. 80. Accedat huiusmodi d. l. 1. tit. 12. lib. 9. Noua Collect. Regis, ubi: *Adonde honre escriptura de cobrar la dicha alcavala, &c. Loquitor: De los Comendadores de Santiago, Alcaualas, y Caluaras: ergo à contrario sensu: Adonde no la buenire, &c.**

Quæ decisis iustificari etiam potest, quia si valet consuetudo, vt ex certis fructibus nulla solvatur decima, nec eius aliqua portio Deo, & eius ministris, vt pote de seneo, herbis, vel oleo, & similibus, modo ex aliis redditibus superflua sacerdotum sustentatio, idemque est in consuetudine non soluendi decimas minutas, nempe calcorum, ouillis lanæ, vel etiam animalium, & fructuum minutorum, vt cum aliis resoluimus lib. 2. Canoniarum Quæstionum, c. 21. n. 10. à fortiori debet valere consuetudo, quæ habet, vt ex venditione certæ cuiusdam rei non solvatur alcavala: præsertim, cum lege prædictæ Regis, ita expresse cautum sit.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella, hoc est alcavala, an sit odiosa, vel fauorabilis?
- 2 Gabella, quæ ex contractu debetur, iuris gentium refertur.
- 3 Gabella, quatenus respicit contractum, & personas à quibus soluendo erit, est odiosa, & stricte interpretanda, & num. 1. & 7. sed contrarium probat Parlador. vt in numer. 6. distinguitur, num. 8.
- 4 Omnis recessus à iure communi est odiosus.
- 5 Recessus, quæ à liberis patronis debetur ex

parte patroni continet fauorem, & ideo proleganda ad heredes extraneos patroni, ex parte vero liberi continet odium, & ideo restringenda, vt heredes extraneos liberi non comprehendat.

- 10 In dubio contra gabellam est iudicandum.
- 11 In contra dubio sicum respondens non delinquit, sed intelligi debet, quando sicut agit de lucro captando, proventus vero de damno euicando, vt in num. 13.
- 12 In dubio contra commune loci iudicandum.
- 14 Dubia quæstio in proposito siles, vel contra eum in dubio sit iudicandum, intelligitur, vel resolutum in vno, quia sunt plures opiniones, vel resolutum pro baronibus, vel in caso linter pares, si de re iudic. & cap. final. eodem titulo.
- 15 De gabella debito confitetur, aut ex fraudis derogatur, seruandum est gabella, & siles.
- 16 Gabella solutio, quatenus respicit personam Regis, quod sit fauorabilis constat in pluribus ex legibus del quadero de las alcavalas, quarum nonnulla referuntur, num. 17.

Q V Æ S T I O VI.

An alcavala sit odiosa, vel fauorabilis censenda?

¶ Vtro sextor. An gabella, hoc est alcavala, sit odiosa, vel fauorabilis censenda? Si enim odiosa est, stricte in ea erit procedendum: si vero fauorabilis amplanda, summiusque fauoribus adiuuanda: roderit igitur hæc quæstio, & resolutio, quæ in ea erit sumenda, multum in praxi pro intellectu bene totius materię huius gabellarum tractatus, & præsertim plurium questionum infra examinandum.

Et videtur prima inspectioe, gabellam, seu alcavalam odiosam esse, ac proinde stricte in ea esse procedendum: Primo, quia gabella, quæ ex contractu debetur iuri gentium refertur, ita d. l. in *Contratibus, g. 2. C. de sile instrum.* Cum enim liberatus quedam sit, vt pote contra naturam libertatem contractum, qui eo iure innocenti iure vt in l. ex hoc iure de iust. & iur. bene sequitur, quod gabella iuri gentium refertur dicitur.

Secundo, quia gabella, seu alcavala nostra, quatenus respicit contractum, & personas, à quibus solui debet, odiosa est in hoc, si licet sensu, vt stricte, & proprie ea interpretanda sit, quia cum onerosa sit, & iuri gentium ac communi refertur, minuit enim iusta pretia rerum respectu decimæ Regi soluendo, ratione contractus, venditionis, vel permutationis eorum, & tanto minus gaudet in effectu, pretio rei sive venditor, vel permutator iniustus, cum reuera mallet integro gaudere, cum sit dominus integer rei sive distractæ: nimirum si ex hac parte odium continet, ac proinde sit restringenda. ¶ Omnis enim recessus à iure communi est odiosus, iuxta communem sententiam plurimorum Doctorum, quos ad huc citat Titag. in *præfatione retract. ligon. numer. 62.*

Quibus sit, vt hanc primam partem, nempe quod gabella, hoc est alcavala sit odiosa censenda, ac proinde stricte in ea procedendum, remiserint communi

communiter DD. & in primis voluit Bald. ubi supra dicitur, statutum civitatis imponens gabellam licite esse intelligendum, quoniam refertur, & sequitur Bertach. de gabell. l. par. num. 18. in princ. volum. 1. ad d. vnes. Dicitur deinde tenuit Abbas consil. 3. num. 2. lib. 1. Philipp. Comes consil. 181. littera Q. num. 6. volum. 2. & consil. 199. n. 17. lib. 1. Iafan. l. sententia. n. 17. ad fin. ff. solut. matrim. Tiraguel in tractatu de retr. l. ligat. §. 1. gl. 1. n. 1. eadem in legib. communal. gloss. 5. num. 29. Argidius Bossius in sua practice. tit. de Festigal. num. 10. & 11. Didac. Perez. in rubric. tit. 2. lib. 8. ordinamenti. pagin. 33. in fin. cum sequenti colum. Martine. in l. 1. tit. 3. lib. 5. noue Collect. Reg. gloss. 2. num. 2. Octavia. decif. Pedemont. 4. n. 7. est communis sententia secunda. Lallart. de decim. vend. ubi supra, n. 31.

6 Verum Ioan. Parlador. aduocatus quondam Pintian. videtur perdidit in suis lib. 1. rerum gestar. lib. 3. num. 30. in princip. agens ex professo de hac nostra questione, et sitotum opinio, in casu, de quo agunt, veram esse censet, nequaquam tamen ad nostras ill. Regias protrahendam esse opinatur: ipsi namque loquuntur in regulis ab statutis municipalibus infunctis: statuta vero odio laborare manifestum est. Nostra vero ill. Regia /c alcaualia agentes non statutorum, sed iuris communis naturam sortitur, vt notat Palat. Rub. in traditio. rubricæ de donat. inter virum, & uxorem, n. 9. Ergo tale odium cas non tangit. Resoluit igitur Parlador. contrarium sententiam, nempe has nostras gabellarias leges odiosas non esse, quia vterque ius à iure communi introducta, non sunt odiosa, sed favorabilia, vt in l. 1. ff. de loc. public. fruend. ubi dicitur: *interdictum hoc publice fruend. ubi dicitur: interdictum hoc publice fruend. causa proposita palam est, tunc enim vterque ius, &c.* At quod alcaualia continet publicam utilitatem palam est, vt constat ex adductis à nobis supra quest. 2. per totum, & demeritis his deficientibus cogatur Regia Maiestas maioribus tribus subditos querere, vt inquit l. 1. tit. 28. par. 3. hanc opinionem Parladorij sequitur, & late comprobat Girond. de Gabell. §. par. num. 1. cum sequentibus, dicens, nulli esse odium, veram esse hodie, & defendendam, quandoquidem in totis vniuersi, & Christianæ religionis fauorem conuertatur gabellaria, & ad defensionem fidei, per ea quæ tradit Montali. in l. 50. tit. 6. par. 1. in glo. verb. *Franguezar, vbi dicitur: sed tributum, & causa rationis eius in dies creuit.*

7 Sed obferuo, non ob id, quod gabella iusta sit, & ex publicis, & necessariis causis ad hoc duratibus, tunc, & in dies crescentibus introducta, ac proinde publicam admodum contineat utilitatem horum Regiorum, favorabilis iudicanda sit, cum in pædo suo etiam iusto principio, ex parte gabellam soluere debentium continet odium, & rigorem, ac patrimoniorum suorum aliquam diminutionem, quamvis alio respectu tunc temporis excludi queat odij consideratio propter gratitum illam, & spontaneam populi concessionem de qua supra quest. 2. nihilominus tamen patrimonium remaneat adhuc gravata hoc onere solvendi gabellam: quid igitur dicendum, & tenendum est in hoc casu?

8 Mihi pro vera resolutione huius questionis, & cetero dia opinio, vt iurata distingendum: quod gabella, seu alcaualia, de qua in nostris ill. Regiis, quatenus respicit contractus & personas à quibus solui debet, odiosa sit in hoc, scilicet, vt stricto ac proprie eam interpretemur, quia cum

encrota sit, & iugentium, & communi restituetur, vt probatur, & tenet præterea decisio Pedemont. ubi supra, constat esse stricti iuris, & in hac consideratone recte procedit, accipiendum, & obseruanda est communis sententia DD. primo loco supra adducta: quatenus vero gabella, seu alcaualia respicit Regis personam, cuique solum, cui ipsa debetur, & in cuius fauorem concessa fuit, favorabilis dici debet, & est in hoc sensu accipiendum est secunda opinio præfata contraria modernorum.

Sic etiam videmus, quod reuerentia, quæ à liberis patronis debetur, ex parte patroni continet fauorem, & ideo proroganda ad heredes extraneos patroni: ex parte vero liberi continet odium, & ideo restringenda, vt heredes & extraneos liberi non comprehendat, iuxta gloss. communiter approbatam, de qua per Covar. lib. 1. varior. resolut. cap. 11. num. 3. vbi & alius exemplis hoc confirmat, & secundum Lallart. ubi supra sub diti. numer. 31. qui in terminis gabellæ præd. distinctionem prius applicuit, & tenuit, quæ meo iudicio vera est, & tenenda, & cum ea tranfite videtur Azueved. in l. 1. n. 21. tit. 17. hoc lib. 9.

Ex cuius quidem distinctionis primo membro deducitur, quod in dubio contra gabellam, & sic contra alcaualiam erit iudicandum secundum Bar. in l. si pupillus, in princ. n. 33. ad l. Falcidiam, tenet, quod ubi concurrunt in vno actu due causæ, inspicienda est, quæ minuit gabellam, A. c. h. consil. 264. promittendum, Angel. consil. 9. Comes d. consil. 199. colum. 4. in vers. Et facit pro predictis, vol. 1. & Consil. 106. littera D. & consil. 194. littera H. lib. 1. ad l. an l. 1. in princ. ff. si ex noxal. caus. agatur. Decius consil. 43. n. 10. S. quos sequitur Grauert. consil. 111. in fin. de off. Pedemont. supra citatum, num. 4. & Lallart. ubi supra, n. 31. ubi dicitur: *gabellæ.*

Nec mirum est videri debentem pro regala iuris habeamus, cum non delinqueret, qui in dubiis questionibus contra Fiscum facile responderit, vt in l. non par. 10. ff. de iure fisco, & vbi glossa, & Doctores. Item est contra commune loci secundum Bonifac. in traditio. malef. in princ. numer. 5. fol. an. 12. 2. 4. et Verum debet intelligi, quando Fiscus agit de lucro captando, & priuatus de damno euitandò (vt contingere videtur in exactione gabellæ) secundum Doctores in proprio loco: est communis, & magis communis sententia, secundum Anton. de Fran. de pignor. 2. par. numero 4. num. 178. etiam in communione Anton. Gomez in l. 9. Tit. 2. n. 5. referre plures eos sequutus, loquens in pena Becceus consil. 5. num. 19.

Dubia autem questio in proposito d. l. non puto, intelligitur vel respectu iuris, quia sunt plures opiniones, vel probationes, vel in casu l. inter par. res. de re iud. & c. fin. eodem titulo, secundum Roden. Suarez. in præmio legum feri ad fin.

Ex secundo autem membro præfate distinctionis deducitur, quod constituto de debito gabellæ, aut ve fraus aliqua detegatur, de eius solutione, & doli detectione agatur, faciendum est gabellæ, & sisco, cum fiscalis ratio, & militibus, & priuatis, ipsique templis, & cunctis Reipublice utilis, & necessaria sit, vt in aut. de mand. Præcip. §. publicorum cell. 3. quo fit, vt omnes leges quatenus gabellarum, quæ hominum fraudibus in velligium confirmationem diligerent occurrunt, & alcaualia teneant, æquissime sint, & vt favorabiles animabus subditorum, & Regio patrimonio sustinende: & ita intelligenda est, dicit.

dicitur. ff. de loc. publ. fruend. in verbis prænarandis.

Quod autem gabellæ solutio, quatenus respicit Regis personam, cuique solum sit favorabilis, vt prædictum, ex pluribus comprobari potest, quæ ex legibus del qualerno de las alcaualas euidenter constat, in quibus materia hæc soluendi alcaualam Regij, cuique solum ex omnibus venditionibus, & permutationibus hominum pluribus favorabilis conceditur, atque fulcitur præter regulas iuris communis, qui si sigillatim referendi nunc essent, prolixum videretur, & nihil utilitatis adferret, præterquam, quod hæc necessarium foret, cum sufficiat ad probationem prædictorum inspicere ipsamet leges.

Nihilominus tamen duo, vel tria hic breuiter subiungam, ex quibus interim lector id satis intelliget: & primo considero casum, l. 10. del quadero ho ho de l. 1. tit. 1. 19. hac lib. 9. Noua Collectio. Regis, de qua supra egimus, quest. o. 2. qua cautetur: *Que el vendedor, y comprador, sean obligados a denunciar, y hazer saber al alcaualero dentro de ciertos dias la venta, y trueque de que se deve alcaualia, y pagarla, declarando por granado, y por menado, &c.* Et pena del dolo, non enim sufficit publice contrahere, & bona fide, vt satisfactum sit legibus, requiritur denunciatio præd. sub pena dupliat hoc valde favorabile est sisco, eoque tendit vt desidia, & negligentia exactorum, non noceret Regi, cuique sisco, nec venditoribus & permutantibus profuit. Duplici ergo onere hi grauantur, nempe, vt venditiones à se factas exactoribus, siue publicanis intra quatuor diem denuntient, & notamque faciant, nec alcaualam soluant intra prædictum terminum. Quinimo emptores ipsi eandem notificationem facere tenentur intra quatuor sub eadem pena, licet respectu, contrahentium gabella sit odiosa, cum tamen respectu Regis, cuique sisco sit res favorabilis, merito illi hæc omnia introducta, & iustissime decreta sunt, quoties gabella debetur, Secundo comprobatur, iure Regio concessus, quæ eisdem legibus del quadero de las alcaualas introducta sunt, eorum iudiciali exactioni iuxta ordinem procedendi, hoc est, in ordine iudiciali, in pleyto de rentas Reales, præter aliarum causarum oculum, quæ patent ex toto tit. 7. del orden iudicial en pleyto de rentas Reales, hoc lib. 9. præcipue à l. 1. cum sequentibus eiusdem tit. quæ longam, & laboriosam esset enumeratio.

Tertio idem man fesse deducitur, ex quampluribus legibus tit. 8. de las rentas Reales, quæ nunguna persona usurpe, ni boga por donde venga a valer mensura, cuius maximis penis afficiuntur delinquentes contra Regem & sisco, in hac materia reddunt Regalium & contra usurpantes, & defraudantes hæc iura.

GENERAL DE SVMMARIA.

- 1 Gabella à quo tempore deberi incipiat, an à tempore celebrati contractus, & traditionis, vel pretij solui? cum pluribus sequentibus resoluatur num. 16. cum sequentibus, quod à tempore contractus celebrati: & num. 26. referuntur auctores hæc partem tenentes.
- 2 Venditio perficitur traditione rei vendite.
- 3 Terminus soluitiois pretij, currit à tempore traditionis rei vendite.
- 4 Terminus soluitiois dotis soluitenda non incipit currere, nisi à die nuptiarum.
- 5 Leges Regie, quibus probari videtur, gabellam à

tempore traditionis deberi, & non ante, sed ex responsione numero 27.

- 6 Gabella quando iure communi ex sola consensione debetur, solui debet in loco conventionis & contractus.
- 7 Gabella ex permutacione à tempore traditionis debetur.
- 8 Traditio vera, vel res alia, quæ pro traditione habeatur requiritur ad debitum gabellæ.
- 9 Cessio pro traditione habetur, quando venditur im, vel actio eadem quando venditur for, subius uentur, vel iustus reuicidit in omnibus iuribus incorporalibus venditis, vt in num. 10.
- 10 Quando res venditur pretulo emptoris ante traditionem hac consensio pro traditione habetur.
- 11 Mora venditoris qui pretium accepit, vel fidem de e habuit intradendo rem vendendam habetur pro traditione quoad debitum gabellæ.
- 12 Cum per aliquem stat, quominus aliquid fiat, habetur pro facto, quo ad eius præiudicium, idem in condicione adimplendi statutum est, vt in numer. 14.
- 13 Traditio non est necessaria in venditione facta in fauorem Ecclesie, vel Republicæ, quia in eas statim celebrato contractu transfertur dominium absque traditione.
- 14 Emptio, & venditio solo consensu perficitur.
- 15 Gabella à legibus Regia debetur ex contractu venditionis nuncupatiuæ, non vero impunitur hoc vni generaliter alternari, cuiusque.
- 16 Perfidia emptoris & venditoris triplex est, vt hic & in num. 10.
- 17 Emphyteota vendens emphyteosim sine consensu domini non cadit in commissum, nisi demum sequatur rei reuicidit, idem obtinuit in fructu alienatione, vt in num. 21.
- 18 Redhibitoria alio statim competit ex die venditionis, nec ratiocinatio suspensio.
- 19 Terminus nonem diem, ad retrahum iure sanguinis, iure Regio concessus computatur ex die venditionis.
- 20 Laudemium potest peti statim facta venditione, etiam si sit super traditione.
- 21 Leges Regie ex quibus probari videtur gabellam deberi, ex die venditionis ante traditionem.
- 22 L. 1. C. de nudiis priuilegiis non cessat, si tempore mundanarum factus fuerit contractus, & non traditio.
- 23 Gabella ex contractu pura emptorie, & venditionis statim debetur, licet dominij translatio, vel ius percipiendi fructus dilata sit in aliquod tempus, & præsent gabellarius eam habeat, non vero futurum illo tempore, vt in n. 30.
- 24 Gabella ex contractu venditionis habita fide de pretio celebrato statim debetur, nullo interuallio medijs temporis venditori soluto, vbi soluitur, nec venditor liberabitur in hac specie cedendo alio nomen gabellario, vt que ad quantitatem decime centura emptorem, vt in num. 32.
- 25 Gabella ex venditione census redimibile super meo bono inpositi in fauorem terti statim debetur, & peti potest.
- 26 Gabella ex consensu emphyteotico redimibile statim debetur, & peti potest antequam redimatur, sed verius, & tenendum est contrarium, vt hic.
- 27 Gabella non debetur ex re in censum perpetuum irredimibile concessa.
- 28 Gabella tamen debetur in precedenti specie, si postea ex partium consensu redimatur talis census, & debetur gabellario illius temporis.

QVÆSTIO VII.

An à tempore venditionis, vel traditionis censuali debeat, & peti possit?

Quæstio septima: A quo tempore incipiat deberi gabella hoc est, an a tempore celebrationis contractus, traditionis, vel pretij soluti, hoc est, an ex sola venditione debeat gabella, an etiam requiratur traditio?

Et videtur primo dicendum, tam iure communi, quam Regio, gabellam debitam pro venditione rerum non nisi cum traditio fuerit, vel pro traditione iure habita debentur, peti posse iure communitatis, quia traditio rei venditæ perficitur venditio, ut in l. 1. multa gloss. verb. Perfectam, C. de iur. fidei. 10. de qua late egimus in nostro tractatu de iuramento. Constituitur per Bart. cap. 15. sub num. 23. versio quarto. & textum in l. si quis alienam, ff. de ad. emp. ubi multa gloss. l. de dicitur, quod si aliquis alienam rem vendiderit, & medio tempore habet dominium rei extiterit, cogitur implere venditionem tradendo rem.

3. Hinc est, quod si emptor attingeretur ad solvendum pretium intra duos menses à tempore contractus non curit tempus, nisi à die traditionis rei venditæ, ut per Bart. Bald. Angel. Paul. in l. si cui legatur in princ. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. l. 1. num. 4. gloss. 2. num. 41. cum segg. & gloss. 10. numer. 108. per l. tunc stipulatione in princip. ff. de iur. dot. 4. Vbi promissio dotis solvenda anno proximo, intelligitur non quidem de anno proximo à die promissionis, sed à die nuptiarum animum esse numerandum concordat l. 1. r. 1. par. 4. de quo Tiraquel. ubi supra & Anton. Gomez. in l. 7. Taur. num. 16. col. 3. aliter numerat in princip. & quod ante traditionem venditio non sit perfecta, probatur ex decisio. l. quæres C. de rei vendit. ubi in re duobus vendita, præstatur ille, cui primo tradita fuit.

4. Vbi promissio dotis solvenda anno proximo, intelligitur non quidem de anno proximo à die promissionis, sed à die nuptiarum animum esse numerandum concordat l. 1. r. 1. par. 4. de quo Tiraquel. ubi supra & Anton. Gomez. in l. 7. Taur. num. 16. col. 3. aliter numerat in princip. & quod ante traditionem venditio non sit perfecta, probatur ex decisio. l. quæres C. de rei vendit. ubi in re duobus vendita, præstatur ille, cui primo tradita fuit.

Secundo, quia cum ipsamet venditio respectu contractuum ante traditionem firma quidem non sit, cum re integra ante traditionem contrahentes possint à conventionem discedere: ut ff. de C. quando liceat ab emptione discedere, merito, ut neque gabellæ obligatio ante traditionem firma, & incommutabilis non sit, cum huiusmodi non maneat ipsa venditio, que est causa efficiens, & productiva obligationis gabellæ.

Tertio, & in terminis nostre questionis, iure communi attento, hanc partem probavit Bald. consil. 143. incip. tempore, & consil. 13. incip. licet ista allegaciones, lib. 4. ubi late, & scienter hoc disputat, quem refert Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloss. 2. num. 46. & Pelaez de mayorat. 4. par. 9. 24. numer. 4.

Iure Regio eadem prima pars, nempe, quod ex sola venditione rei ante traditionem non debeat gabella, probari videtur ex l. 1. 16. del quaderno de las alcavalas, ubi: Para las alcavalas de vender, y entregar en otra parte, & Batim, ibi: O se vendiere, y entregare fuera del lugar de do lo fizo hasta un mes, que lex hodie est l. 10. r. 1. ubi lib. 9. idem probat l. 107. del quaderno ubi: Si en el lugar de señorio se vendieren, y entregaren, que est hodie l. 17. tit. 17. hoc lib. 9.

Secundo, quia clare consideratur traditio rei venditæ, ad hoc, ut in vno vel altero loco gabella debeat in l. 7. quæres hodie l. 18. tit. 12. hoc

lib. 9. & in l. 112. hodie l. 5. tit. 17. hoc lib. 9. dum igitur dal. obviare inveniunt fructibus, que facile ex traditione contingere possent, saltem tacite inveniunt, & necessariam esse traditionem ad hoc, ut gabella debeat, alias namque si sola venditio sufficeret, quorum leges præfate agerent de obtinendo fructibus, que extrahendo rem de vno loco ad alium ad traditionem faciendam occurrere possent, atque contingeret Taciti autem, & expressi idem est iudicium, cum quid ff. si scriper.

Nec supradictis obstat l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ibi: Los vendedores paguen el alcaval, & ibi: De todo el precio por que vendieren, & quia verbum, vendieren, in ea l. postum intelligi debet cum effectu, l. si quis doceret, ff. ut quis cum qui in iur. est, ut eximatur, & in cap. per laum de clerico, non resid. & non dicitur res vendi cum effectu ante traditionem, ut in h. vendite, nisi de re. dicitur, & in cap. r. m. i. in princip. de fide instrum. Tiraquel. de re. alt. lignag. §. 1. gloss. 2. num. 44. & gloss. 10. r. 10.

Secundo respondetur, quod quamvis d. l. 1. traditionis non mentierit, non tamen ideo probat, traditionis non requiritur, quia tantum decidit, quod venditores solvant gabellam, & ab eis exigantur decima pars pretij, quo res vendita fuerit iure recipere videtur eandem iuris interpretationem, nempe sequuta traditione, & sic ex venditione perfecta, si enim non traditur res, nec pretium solvitur de quo debet solvi gabellam, nunquid ex nummis propriis venditoris? Minime, esset enim hoc absurdum, & valde operulosum, cum tantum lex dicat: De cada diezmo de dicho el precio por que vendieren: At pretio non soluto, nec traditum, non dicitur solvi gabella de pretio, sed de aliis pecuniis. Ego præsupponere, atque innere videtur hanc l. quod ante rei traditionem, & pretij numerationem gabella non debeat, nec solvenda sit.

Nec etiam obstat, si aliquis obicit, l. 112. del quaderno de las alcavalas, hodie l. 5. tit. 17. lib. 9. Nova Collectio Regia, quatenus regalia el pagar el alcaval por la entrega, vendiendo se la cosa en un lugar, y entregando se en otro en las ventas solamente de las cosas muebles, y sinovientes? Ergo locus est in immobilibus, & sic in his contractum decidere videtur, argumento l. cum prior ff. de iudic. cum similib. recipere cum l. 1. del quaderno hodie l. 10. 10. & 11. de iur. loquentes in rebus immobilibus venditis non faciant mentionem traditionis, nec de ex loquantur, sed hoc vnum disponunt, quod solvatur gabella, ubi sita sunt bona immobilia. Cum igitur dixerit l. sint stabilia, atque late super solutione gabellæ rerum mobilium, & le mouerium, ex vna parte, & immobilium ex altera, dixerunt ius voluerunt inducere in hoc inter bona mobilia, seque mouerium atque immobilia: Sed hoc non obstat, dici potest, in immobilibus etiam requiritur traditionem ad hoc, ut debeat gabella, sicut in mobilibus, & le moueribus, quia licet h. l. postremo allegare nihil dicant de traditione immobilium, nec etiam decidant, ut solvatur gabella de solo contractu venditionis immobilium, nec in loco contractus, non tamen potest congrua ratio differentiæ assignari in hoc inter præd. bona: cum ius, & obligatio solvendi gabellam sit idem, & in vniuersis bonis militet eadem ratio: ergo, & idem ius statui debet in eisdem l. id est vno similib. ff. ad l. Aquil.

Accedit alia consideratio assumpta, ex eadem l. 112. dum enim dicit: Que se vende el alcaval de ista la cosa vendida: idem sentire videtur, ac si diceret: Dónde se entregare, quia bona immobilia alibi

alibi tradi non possunt nisi ubi sita sunt, siue vere, siue per actum solutum traditio fiat. Idcirco cavendo lex, quod solvatur gabella, ubi bona immobilia sita sunt, vna fuit secundum naturalem rationem cauere, ut solvatur gabella, ubi traditio fuerit facta, quandoquidem alibi tradi non possunt: nec opus fuit alia expressione, cum tacite necessario hoc insit, quinimo superflue, & minus apte, similis expressio traditionis fieret.

Denique cum iure communi, quando ex sola conventionibus debeat gabella, solvitur in loco ipsius conventionis, & contractus, Abb. & Felin. in cap. fin. de foro compei. & tam d. l. 101. hoc innovaverit, cavendo, solvi gabellam rerum immobilium venditarum in loco ubi ipse sita sunt, & sic, ubi necessario tradenda erant, videtur legem hanc, quod solutionem gabellæ huiusmodi rerum ad plus respexisse, quam ad conventionem ipsam, nempe ad res ipsas immobiles, & traditionem ipsam, potius ergo videtur sancire ea lex hanc partem, quam ei contradicere.

Et ne etiam auctoritate careamus in hac parte, eam probantur, & tenent duo Regnicolæ non contentende auctoritatis: nempe Montano in l. 61. gloss. vnic. ad fin. 5. par. 5. & D. Castellus in l. 70. Tauri in glo. 1. el alcaval, in addit. nec non & nouissime Villalobos in arario commun. opinio. litera E. num. 3. in fin.

Et recenta hac opinione, idem dicendum esset in contractu permutacionis, & cambij, ut in ipso quoque traditio vera, vel per actum solutum requiratur, ad hoc, ut gabella debeat, & peti possit, præmaximè attentio iure communi, tam quia est contractus innominatus, de v. des, ubi ex verbo date obligatur contrahens ad dominij translationem, ut in l. 1. ff. de rerum permut. que translatio fieri non potest absque traditione, tum etiam quia sine implemento, & traditioe permutatio iure communi non producebat actionem, nec eam habebat alter, qui ex sua parte non adimplet, ut ex placito Cui. de rerum permut. quamvis iure nostro Regio aliud sit, ut alibi docuimus.

Quod autem prædiximus, videri requiritur traditionem rei venditæ, ad hoc, ut debeat, & peti possit gabella, intelligendum est (ut supra quoque innumis) O circa causa que sea anida por entrega: veluti si ius, vel actio venderetur, ut in tit. Ced. de heredit. vel act. vendit. Tunc enim cessio pro traditione habetur, idem quando venditur fors, euentus dubius vel iactus rei.

8. Et denique in omnibus iuribus incorporalibus venditis, gloss. in l. fin. C. quando fise. vel priuat. & in l. final. in princip. in gloss. verb. portionib. ff. de donat. Bart. & Bald. in l. 1. C. de actionib. & oblig. 1. Similiter etiam, quando res venderetur periculo emptoris ante traditionem, l. cum emptor. ff. de rescind. vendit. l. fin. C. de peric. & commod. rei vend. quia tunc habetur res pro tradita ex illa conuentione, ut in d. l. cum emptor. in fin. 1. Similiter pro traditione haberetur, si venator, qui recepit iam pretium, vel habuit fidem de eo, nollet rem tradere, quia huiusmodi venditor est in mora, quin etiam debet viaras, de quibus in l. curabit cum materia. C. de action. empt. & l. Iulianus. §. de vendit. ff. eodem titulo, & in præiudicium morosi venditoris habetur res pro tradita. 1. Cum enim per alium fiat, quominus quid sit, pro facto habetur in eius præiudicium, iuxta quam plurima iura, & nonnullos auctores, quos in hoc congerit Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloss. 2. num. 7. & non habe-

tur pro obtaculo, quod debitor gabellæ sibi met imponat, argumento l. si bona fidei ff. de nozal, nec illud quod ipse remouere potest. l. qui potest ff. de reg. iur. c. final. de elec. 1. Et conditio habetur pro completa, cum fiat per. cum, qui eam implere potest. l. Labeo scribitur ff. de contrab. emptio. 1. Denique traditio non est necessaria in venditione facta in fauorem Ecclesie, vel Reipublice, quia in eas statim, celebrato contractu, transfertur dominium absque traditione, ut in l. inter diuinum. C. de Sacrosanct. Ecclesie, & sic in reliquis similibus casibus.

Superioribus tamen in hac questione adductis non obstantibus: contrarium verius est atque in præxi proculdubio tenendum, quod ex tempore contractus mutuo consensu celebrati & perfecti, etiam ante rei venditæ traditionem, & pretij solutionem debeat, & peti possit gabella, idque sequentibus fundamentis.

Primo, quoniam emptio, & venditio solo consensu perficitur, non quia iuris gentium sit, ut videbatur innuere, l. 1. §. fin. ff. de contrab. empti. sed quia ita inter gentium, vique receptum fuit, ut cum de re, & pretio pure conuocissit, emptio, & venditio essentialiter intelligeretur esse perfecta, quamvis nec traditio rei, nec solutio pretij sublequeretur, ut in princip. insit. de empti. & vendit. in d. l. princ. insit. de oblig. que ex consensu nascuntur. & in §. perficitur, insit. de donat. l. 1. ff. de rerum permut. & in l. 2. de contrab. empti. l. 1. §. 6. 7. & 8. tit. 5. par. 5. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gl. 2. n. 41. est communis Doctorum sententia, ut ex aliis affirmat Lassart. de decim. vend. cap. 3. n. 6. ubi quod pretij numeratio, & rei venditæ traditio, que in venditionibus fieri solent, & debent, non ad substantiam contractus, sed ad executionem pertinent, quod & ceteri fatentur.

Accedat, quod si hinc ageremus, & lex onus alcavalæ imponens loqueretur de alienatione, merito ut traditio requireretur: sed cum non dicatur gabellam deberi ex alienatione rerum, sed ex contractu venditionis, constat non requiri, nec expectari debere traditionem ad debitum, & petitionem gabellæ: sed satis esse, quod venditio mutuo consensu celebrata sit, nam etiam, nec solutio pretij, aut traditio intercessit, ex regula iuris æquissima, & significatione verborum in proposito tradita, & explicata in l. alienatum in princip. ff. de verb. signific. ubi ita scribitur: alienatum non proprie dicitur, quod adhuc in dominio venditoris manet: venditum tamen certe dicitur: ex quibus verbis iam clarè constat, id proprie esse venditum, quod etiam manet in dominio venditoris, quia res non fuit tradita.

Est namque triplex perfectio emptiois, & venditionis. Vno modo, ex quo non possint discedere contrahentes, ut in l. sicut ab initio. C. de action. & obligat. secundum quem modum emptio etiam conditionalis, est perfecta. Secundo modo, quando est pura quo ad periculum. Tertio modo, quando res traditur, tunc enim dicitur plus perfecti adhuc, siue impleri, ita gloss. in l. 1. verb. Post perfectam. C. de pericul. & commod. rei vend. similis in princip. gl. 1. insit. de emptio. & venditio. & vtrobique communiter Doctor. & late per Marthe. de Afflic. de cisa. Neapolis. 280. per rotam, & Domin. Couarru. in Practicis Quæst. cap. 3. sub num. 6. ubi ampliat, ut etiam in rebus venditis ad mensuram, ante mensuram adhibitam obligatio perfecta sit ad hunc effectum, ut non sit locus pecnitentiæ.

Cum igitur nostre l. Regie gabellarum simpli-

ciet de venditoribus loquantur, simplicem actum venditionis requirunt, vt debito gabella locus sit, vt in terminis respondet Carol. Molin. in consuet. Paris. lib. 1. §. 2. n. 40. in fine ubi locus esse dicit in iuribus, & oneribus feudalibus, quia hac principaliter respiciunt translatiorem feudi, & mutationem vassalli, Ioan. Garzia de expens. & melior. cap. 18. quos refert, & sequitur Lassare de decim. vend. cap. 3. n. 8. & iterum, cap. 1. n. 13.

Fit igitur ex his, quod sola venditio, mutuo consensu celebrata, sufficit ad hoc, vt gabella debeat, licet solutio pretij, vel traditio rei venditæ non intercesserit, cum hic sit primus perfectionis modus ipsius contractus emptionis, & venditionis. Et est perfectio essentia, vt scientissime probat Francisc. Accet. in l. si fideiussor, §. memi- nisse, c. 1. u. 2. super 2. ff. de legat. 1. quem refert, & sequitur Tiraque. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. n. 48. & de hoc modo perfectionis solum loquuntur leges nostre Regie gabellarum: non vero de ceteris duobus, quia, vt prædicimus, rei venditæ traditio, & pretij conuenti solutio non tam venditionis essentia, & perfectio est, quam eius exsequutio: hinc cessant prope omnia fundamenta contraræ partis, cum ipsa procedant quoad alios actus, & effectus iuris, in quibus requiritur traditio: non tamen sine ea venditio præcedens est nulla, sed potius valida, & efficax, quo ad perfectionem, & valorem, respectu aliorum effectuum, vt gabella debeat.

Sic etiam procedit communis sententia Doctorem, quæ habet, emphyteotam vendentem emphyteotam sine consensu domini in commissum non cadere, nisi traditio sequatur, ve eam latè probat & sequitur, professus esse communem Ant. Gom. in l. 45. Tau. n. 9. 4. estque communior, vt plures allegans, resoluit Tiraque. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. n. 43. Iulius Clarus lib. 4. recept. sem. §. emphyteotici, quæst. 1. Lex namque final. C. de iur. emphy. quæ prædicantur imponit, potius respicit alienationis effectum, quam venditionis, vt constat ex ipsa, paulo post princip. ubi alienare, vel ius emphyteoticum in alium transferre. Neque obstat, quod inferius eadem l. in versis. Minime, loquatur, per verbum vendere, vel ius emphyteoticum transferre, quia debet intelligi de alienatione iuxta præcedentia, & subiectam materiam hoc est, de venditione, per quam transfertur dominium, vt in d. l. alienatum, ff. de verb. signific. quorum ratio in promptu est, nam per nudam venditionem absque traditione, non præiudicatur domino emphyteotico, cum ipsa ad alium possessorem nondum transeierit, sed tunc de iure, cum dominium traditione transfertur. Idem obstat in feudi alienatione, nempe vt feudatarius non cadat in commissum ex sola venditione sine traditione, vt plures allegans, resoluit Tiraque. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. n. 45. quem refert, licet corrupte Lassare ubi supra, d. cap. 3. sub num. 7. ad fin.

Secundo eadem verior, & recepta sententia probatur arg. res. in l. sciendum in fin. cum l. sequenti, ff. de adilit. edict. ubi ad hoc redhibitoria, quæ ratione contractus datur, sicut, & gabella debetur, statim competit ex die venditionis, nec rei traditio expectatur: cum enim actio datur ratione alicuius actus, tempus actionis est die illius actus committitur, licet lex, ff. ad l. Aquil. 7. Hinc est etiam, vt terminus nomen dierum à iure nostro Regio datur ad retrahendum rem inter sanguinis, &c. computetur ex die venditionis, non vero à die traditionis rei venditæ, vel pretij soluti, cum il. Re-

giz, de hoc agentes, simpliciter de venditione loquantur, sicut il. gabellarum, quod in Franc. maiori ex parte oblatur iure optimo secundum Tiraque. ubi supra, n. 48. & iterum §. 1. gloss. 10. num. 1. c. cum sequ. sequitur Montala. in l. 3. gloss. magna, vers. Item quare à quo tempore sicu. 10. lib. 3. for. leg. & cum communio sententia resoluit Martien. in l. 7. gloss. 6. num. 3. tit. 1. lib. 5. Nona Collectio. Reg. & cum eo Lassare de decim. vend. c. 3. sub num. 4. & uos late lib. 2. Practic. quæst. 3. 2. per totam, & post nos sequitur Molin. de iustit. & iur. 2. par. disputatiõne 337. column. 303. vers. ex eadem definitione.

Et in similibus terminis, iure communi attento, hanc 2. par. probat. Maluc. in sua præf. tit. de retract. col. vltim. in versis. Item pone emptor, versis. Quia de domino, nempe, quod dominus potest petere laudemia ex hismodi venditione ante traditionem, etiam si filis sit inter emptor, & venditor super traditione rei sufficit enim, aut ille item esse venditam, l. 1. & 2. C. de rescind. vendit. mo. vero Stephan. Bertrand. consil. 1. 9. viso casu, lib. 1. respondet, in hac specie debet laudemia examini contrahentes ante traditionem discesserunt à contractu: (hoc tamen verum intelligi, vt primum dicemus, quando ex interno fit discessus: sicut si in continenti) & supra dicto refert, & sequitur Tiraque. l. 4. glo. 2. num. 48. licet enim emptor non sit dominus rei empta ante traditionem, competit tamen ei actio ad rem sibi tradendam, & dominium in se transferendum, si venditor erat dominus, exemplo in princip. ff. de alit. empt. & l. in connemalibus in fin. ff. de verb. oblig.

Sei, & iure nostro Regio eadem secunda sententia verior, & tenenda probatur, vel maxime in l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. Nona Collectio. Regie, in illis verbis: Los vendedores, & ibi: De todo el precio por que vendieren, & ex quibus deducunt manifeste, quod hæc aleuala non ratione traditionis rei venditæ, vel pretij soluti debetur, & soluetur, sed ratione contractus venditionis: nec potest suppleri, & intelligi hoc verbum, sequuta traditione, vel pretij solutione, quasi requirita pro vltima perfectione eiusdem contractus, vt pro parte contraria argumentabamur: Nam præterquam, quod lex illa hoc non dicit, cum tamen si esset de substantia, id exprimeret debuisset, cum continet primam, & precipuam regulam generalem in hac materia gabellarum, scilicet obligationem preciam solvendi decimæ: ac proinde nec nos dicere debemus iuxta l. non distinguemus, ff. de iuris. l. de precij, ff. de publi. in rem act. cum similibus substantia, & essentia venditionis, ipsiusque prima perfectio consistit in conuentione, & celebratione ipsius, simul atque de pretio conuenitur inter partes ante traditionem: traditio autem ipsa vel pretij solutio, quamvis sit alia perfectio: magis tamen expectatur ad executionem venditionis, quam ad ipsos essentiam.

Coadiunatur hoc fundamentum ex l. 10. in fin. ibi: Por no ser acabada la paga, tit. 17. hoc lib. 9. ubi deciditur, propter pretium non solutum executionem gabelle non retardari, quod resoluunt & tenet Avenda. resp. 29. ex prin. Lassare de deci. c. 3. n. 5. & iterum c. 6. num. 27. Unde iam cessat requirere fundamentum supra adductum pro contraria parte, nempe gabellam esse soluentiam de ipso pretio rei venditæ, iuxta mentem d. l. 1. non vero de aliis numis venditoris, nam nec d. l. 1. hoc dicit, nec aliquid in conuentionem sequitur, quod venditor ex aliis suis numis solueti debeat gabellam, cum scire debeat, se statim, quod celebrata

giz, de hoc agentes, simpliciter de venditione loquantur, sicut il. gabellarum, quod in Franc. maiori ex parte oblatur iure optimo secundum Tiraque. ubi supra, n. 48. & iterum §. 1. gloss. 10. num. 1. c. cum sequ. sequitur Montala. in l. 3. gloss. magna, vers. Item quare à quo tempore sicu. 10. lib. 3. for. leg. & cum communio sententia resoluit Martien. in l. 7. gloss. 6. num. 3. tit. 1. lib. 5. Nona Collectio. Reg. & cum eo Lassare de decim. vend. c. 3. sub num. 4. & uos late lib. 2. Practic. quæst. 3. 2. per totam, & post nos sequitur Molin. de iustit. & iur. 2. par. disputatiõne 337. column. 303. vers. ex eadem definitione.

celebrata sit ab eo venditio, teneri ad solutionem gabellæ iuxta l. huius libri: Ergo ipse videat, quomodo vendat.

Secundo eadem nostra, & verissima sententia iure Regio probatur manifeste in l. 3. 1. ubi: Despuer del otorgamiento, 7 fecha de la venta, tit. 19. hoc lib. 9. ubi quinque dies ad solutionem gabellæ assignati numerantur a tempore contractus, non vero a rei traditione, vel pretij solutione, vt perspicue ibi habetur, & asserit Molin. ubi supra, col. 503. vers. sic hæc. Et non solum hæc sententia iuribus & legibus Regis probatur, sed etiam ab auctoribus Regnicolis, & Cohispans nostris tenetur, & defenditur, eam probat Auenda. resp. 29. per totum, & late Lassare d. c. 3. n. 2. cum omnium sequ. ubi quod præc. dubio verior, & tenenda est contra Montala. & ceteros sequaces: & iterum incidenter c. 6. n. 24. & c. 18. n. 34. & Girond. de gabellis, par. 3. vnic. c. 11. dicit, hoc affirmare omnes à se præcitati auctores: & Azcu. multipliciter amplians, & limitans in d. l. 1. n. 8. cum sequentibus, tit. 17. hoc lib. 9. nec non, & nouissime Molina Theolog. de iust. & iur. 2. par. disp. 337. col. 502. vers. quia ergo.

Ex qua communi, & receptori sententia plures effectus deducuntur, quos enumerant, referunt, & sequuntur Lass. Azcu. & Molin. ubi supra, in num. & versis sequentibus, in quibus sciendum, an, cui, & in quo loco, & quando gabella debeatur, semper attenditur tempus celebratione venditionis, non vero eius traditionis, vt ibi late per ipos.

Modo non nocent leges Regie pro contraria parte supra expensæ: quia ipsæ non probant, nec tacite innunt absolute, nec pro regula requiritur traditionem rei venditæ, aut pretij solutionem ad hoc, vt gabella debeat, & exigi possit, cum loquantur in casibus parti. natiuis, in quibus ob diuersitatem locorum prætoritur ex traditione tribui ius quo ad gabellam alicui loco, vel gabellario in præiudicium alterius, merito igitur, vt illi præfate in eisdem casibus decident, cui debeat solui gabella: At vero nos agimus in nostra questione principali, an regulatim gabella statim debeat, & peti possit, celebrato contracta venditionis: motuo consensu ante traditionem rei, & pretij solutionem, & sic ea non expectata, vel post: in quo nostra l. Regie pro hac secunda parte verior citare per modum regulæ, & præcepti dispanunt, gabellam deberi, & soluentiam esse à venditoribus, vsque ad decimam partem pretij venditionis, nulla facta mentione traditionis, aut soluti nisi pretij: Ergo licet propt. faciat, sunt intelligenda, eum alie il. pro priori parte citate non loquantur in hac specie, sed in aliis diuersis: & cum his remanet satis probata, & clara secunda sententia præfata & communis, quam sequimur.

Vnde si sit etiam, vt si tempore nudinarum factus fuerit contractus, & non traditio, non cessabit priuilegium illi. C. de nudin. concessum in vltimis, cum iam ex contractu à stricti sunt contrahentes ad ipsam implendum, arg. l. 3. §. 1. de minor. ita Bald. in d. l. 1. de gabellis in 2. membro. 3. quia 1. par. n. 19. Tiraque. d. l. 1. glo. 2. n. 5. idem dicendum est in venditione facta in nudinis sub conditione, quæ postea, nudinis transactis, perficitur. Gabella namque illius venditionis non est soluentia, quia adhuc nudinarum priuilegium locum habet propter conditionis retroactionem, iuxta regul. 1. par. 5. 1. & l. 1. de iur. & §. si prius ff. qui pot. in pign. hab. secundum Bald. vt si si vera

ubi supra, sequitur plures allegans Ignat. Salzed. in addit. ad Bernard. Diaz. de Lug. in regul. 116. in versis. ex quo 3. & Lassare de decim. vend. c. 3. sub n. 10. vers. quinimo, & Gironda de gabell. 6. par. n. 16.

Similiter si contractus emptionis, & venditionis sit potius, sed domini translatio, vel ius percipiendi fructus dilata sit in aliquod tempus, statim debetur gabella, vt nuncupatum tenet Bart. in l. sancimus in fine per illum tex. & ibi quoque Jo. de Platea circa med. C. de consue. lib. 1. 1. Ex quo ipse inferit, quod præsens emptor gabellarum ea habebit, non vero, quod est tempore, in quo effectus venditionis dilatus fuit, quos refert & sequitur Tiraque. d. §. 1. gl. 10. n. 11. Ant. Gom. de qual. castelli. n. 30. col. 2. vltim. num. & Girond. de gabell. 6. par. n. 3. cum sequ. sicque indicatum fuisse asserit Ioseph. Lydo dees. Persus. 14. & sequitur Lassare. c. 6. n. 12. & Azcu. in d. l. 1. n. 9. tit. 17. lib. 9. Quid enim finis habet necessitatem consequentiam ad principium, semper inspiciendum est principium, l. 3. §. si quis cum minore, & ibi communis doctrina, ff. de minor.

Item est dicendum, quando venditio fit habita fide de pretio, nempe, in qua conuenitur licet partes, quo ad eius solutio fiat certo, vel certis quibusdam temporibus. Licet enim in hac specie pluribus rationibus, & auctoritate præterea Alex. Rod. Suar. Part. quos refert, & sequitur lib. 3. rer. quæ. c. 3. num. 48. in disputando defendi subtiliter possit, gabellam peti non posse, antequam dies solutionis conuenitus adueniret: nihilominus tamen, vt ex supra dictis patet, verius est, & in præxi pro indubio tenendum, quod gabella in hoc casu statim celebrata venditione, peti, & exigi possit, termino solutionis minime expectata, nec aliquo interualio medijs temporis venditori à gabellario soluto, & præcipue ex tempore citata, l. 3. tit. 19. hoc lib. 9. quæ generaliter iubet, vt statim intra quinque dies post venditionem celebratam gabella soluat, quæ quidem lex minime patitur declarationem & restrictionem Parla. nempe, vt intelligatur, nisi habita fide de pretio, venditio facta sit, quæ namque putat, non solum quantum diem expectandum, sed & eum, qui pretij solutioni ex conuentione partium adiecta sit, ac proinde limitatio præd. Parla. falsa priorius est, vt prope contra generalitatem illius, & contra cetera supra adducta par. 2. par. verior communis, & tenenda in questione nostra principali: Quibus manifestum sit tenendum, idem esse in venditione celebrata habita fide de pretio ad certum tempus, vel in plures terminos, nempe, vt statim gabella peti atque exigi valeat, nullo interuallo medijs temporis venditori soluto, vt dicimus, vt cum Ant. resp. 29. hoc tenente iustissime probat tenet atque defendit, & iudicant Lassare de deci. vend. c. 6. n. 1. n. 1. & Gironda de gab. 4. p. §. 1. cum sequ. & Azcu. in d. l. 1. n. 9. tit. 17. hoc lib. 9. ubi affirmat, se vidisse hanc opinionem secuta Regia sententia in Senato Regio patrimonij, & sic decidit, nullo interuallo medijs temporis venditori per gabellariu soluto, aut soluto quomodo citis bene probat l. 10. in fin. 17. hoc lib. 9. ubi præcipitur: Que los escriptanos no dexen de dar sus copias de las ventas, y rrenguar un caso quien diga que es un embargo de las cartas por no ser acabada la paga, ni en otra manera. In eo. n. d. debet curari de pretij solutione. Quæ bet, si sit, vt venditor in hac specie, qui nondum sine sua culpa exigit, non liberetur cedendo actionem gabellario, quæ quantitate decime contra emptor, vt rectè in nostra aleuala contra Carol. Molin. in similit

UNIVERSITATIS NOMINATA PALACIO

in consuet. Paris. l. p. tit. 1. s. 27. n. 4. i. si. probat Lall. d. c. n. 28.

33 Denique ex superioribus probanda venit alia doctrina communis, & in praxi quotidie obsema- ta, quam habet, quod ex ventilatione census redimibilis super n. eis bonis impostu in fauorem altioris tertii, gabella statim debet, & peti potest, quia vera, & perfecta venditio est, vt com alijs probat Lall. de deci. ven. c. 18. n. 4. cum seq. post Auz. d. resp. 29. & etiam Felician. de censib. lib. 2. c. f. n. 1. Gi- ron. de gabell. s. p. s. 1. n. 1. & Azeu. in d. l. 1. n. 98. de quo prima alia questione principali latius agemus.

34 Sic etiam videbatur dicendum, quod ex censu emphyteotico redimibilis statim debeat, & peti possit gabella, ante que redimatur ex supra- dictis, nempe, quando aliquis concedit rem suam immobiliem alteri sub censu aliquo quotannis soluendo redimibili, quoniam videtur statim perfe- cta venditio, pro vt in terminis tenet, & probat Auz. d. resp. 29. Nihilominus tamen verius est, ar- que tenendum in proxima specie non posse statim peti, nec exigi gabellam, sed tunc demum cum redem peto sit, & tunc pertinet, & debet gabellario existenti tempore, quo ipse census emphyteoticus redimatur nulla namque contrahitur venditio statim in datione huius census, emphyteoticus, quia concedens remanet cum dominio directo eiusdem rei, & solum transfert dominium velle in emphy- teotiam, & in recognitionem directi restandi an- nua sibi pensio soluitur, donec redimatur, iuxta l. 1. c. de re emph. Interim ergo, quod non redim- tur non interuenit pretium, & ita non potest dici emptio, nec venditio, vt in s. pretium in d. de empt. & vend. vt expresse docet Caro. Mol. in consuet. Paris. tit. 7. s. 23. q. 16. n. 56. sed potius est pactum quoddam nudum rei datur traditioe ve- fteum, sicut in traditione ff. de pact. & l. f. c. de ver. p. rem quem text. ad hoc allegat D. Sor. l. 6. de iust. & iur. q. 5. art. 1. in prin. Ergo ex hoc contractu non debetur, nec potest peti gabella, & quouque census ille, vel annua pensio redimibilis, redimatur, eiusque capitale soluat, quo facto ipsa debetur, & peti potest, pertinereque ad gabellarium, qui illius etiam temporis gabellas conductas habeat, non vero ad eum, qui tempore concessionis rei ad cen- sum emphyteoticum existebat gabellarius. Ita late & bene probatque Lall. de deci. vend. c. 10. n. 51. cum seq. allimans, hanc esse quotidianam, & communem praxim in pluribus huius Regni locis obseruatum, eamque amplectitur, & vbi que loco- rum eam obseruatum esse existimat, quia iustissi- ma iuris ratione fundatur, & Mol. Theol. de iust. & iur. 2. p. disp. 3. s. 1. vers. idem Lall. vbi quod est ipis- sima veritas, idem affirmat, & sequitur Giron. de gabell. s. p. s. 1. num. 2. c. 3. & Azeu. in d. l. 1. n. 103.

35 ¶ que gabellam secundam supra s. debetur, soluet concedens rem in emphyteotico non vero eam accipiens, & redimens censum. ¶ Quod si res in censum perpetuum inredimibilem conce- dere, nulla prioris gabella deberetur vilo tem- pore ex supra dictis, nisi postea ex partium con- sensu redimat talis census, tunc namque gabella deberetur gabellario illius temporis secund. Lall. vbi sup. n. 56. sequitur Azeu. vbi sup. n. 107. De quibus etiam latius agemus prima alia questione p. incipia.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella non debetur ex contractu conditionali dum pendente conditio, sed demum ex existente, & tunc ea debetur primo gabellario, vt hic, intellige, & declaratur in n. 8. cum seqq.
- 2 Pendente condicione neuter contrahentium fas est altero iniure, a contractu discedere.
- 3 Gabella non debetur ex contractu conditionali, si ante impleri conditionem ab eo mutuo consensu partes discesserint, quod procedat etiam si ante, pendente condicione, irraditione vendita emptori fiat, vt in n. 4.
- 4 Gabella nulla debetur desiciente condicione ven- ditionis apposta, etiam si conditio potestatiua sit, & n. 11.
- 5 Gabella non debetur ex venditione conditionali, etiam si petri per vnum ex contrahentibus, quo minus conditio non impleretur, & n. 7. quousuo hic intelligatur.
- 6 Gabella ex contractu sub condicione casuali, vel mixta, aut potestatiua celebrata, condicione imple- ta, cui gabellario debetur, & n. 10.
- 7 Condicio potestatiua non retrahitur ad tem- pus celebrati contractus.
- 8 Gabella an debetur, vel non ab immuni sub exceptio ab eius solutione tempore contractus sub condicione casuali, vel mixta celebrati insufficientem est, non vero tempore impletae condicione, li- mitatur, & 3. quod procedit, quando venditio conditionalis celebrata fuit, secus si tantum promissio de vendendo, vt in n. 14.
- 9 Gabella fructuum alienius fundi, vel vinea ven- diturorum, quando s. cui gabellario debetur.
- 10 Gabella herbarum, cui gabellario debetur, & n. 17. & 18.
- 11 Gironda opinio circa gabellam ex herbis venditis declaratur.
- 12 Quinque dies a lege Regia assignati ad notam faciendam venditionem, & gabellam soluendam gabellario non currunt in venditione condicio- nis, donec conditio casualis, vel mixta adimple- tur, etiam si traditio rei vendita interim condicio- ne pendente fiat, vt in n. 21.
- 13 Ex venditione modalis perfecta statim debetur gabella, & de pura.

Q V E S T I O V I I I.

An ex venditione condicionali de- beatur gabella?

Q V A E S T I O. An ex venditione condicionali debeatur gabella? Et quidem dum pendet condi- tio, certum est gabellam non deberi, sed demum ea existente, & tunc quidem ea debetur primo gabellario, hoc est, loci, & temporis in quo fuit cele- bratus contractus condicionalis, non vero ei, qui gabellarius est tempore, & loco condicione exi- stentis. Hec est communis opinio secund. Ant. Go. de qual. contrah. 1. tom. n. 30. col. 2. illius non ver- terium esset, & tenent omnes secund. Tiraq. de retr. in s. 1. gl. 2. n. 23. & Gloss. 10. n. 46. idem probat Par. ter. quor. l. 1. c. 35. 3. non. 2. s. & late Lall. de deci. vend. c. 5. n. 1. & 10. vbi quod hanc est vera, & communis DD. e. solutio, quam etiam sequitur plures allegans Giron. de gabell. 6. p. in prin. 1. cum seq. vbi n. 10. quod est tenenda in iudica- do, & consulendo, sequitur etiam etiam Azeu. in l. 1. n. 111.

num. 96. & 97. tit. 17. hoc li. 9. & dicens esse com- munem Mol. Theolog. de iust. & iur. 2. p. disp. 337. col. 507. vers. vbi cum Bal. & col. 106. vers. quando

- 2 autem. ¶ Vbi quod quomvis pendente condicione neutri contrahentium fas sit altero iniure ab eo contractum discedere, vt cum glossis, & communi affirmat Lall. vbi sup. d. n. 1. sicut eo ipso ius in
- 3 spe filio quatuor ad id tributum, & nihilominus si ante conditionem impletam contrahentes mu- tuo consensu dissoluant contractum, gabella non debetur, vt recte Lall. affirmat, & probat ibid. n. 6. Non enim in his Regnis est concessum, neque de- betur hoc tributum gabellae, nisi ex pura, ac perfe- cta venditione, aut permutatione. At vero condi- tionalis venditio pendente condicione non est pura, nec perfecta. Vnde si mutuo consensu con- trahentium pendente adhuc condicione dissolu- tur, merito quod gabella ex ea non debetur, quia nunquam fuit perfecta venditio: ¶ quod procedit etiam in eadem specie traditio rei venditae pen- dente condicione emptori fiat, atque ideo transla- tum esset dominium meum: adhuc namque si con- trahentes pendente condicione, ab ea venditione mutuo consensu discedant, gabella ab ea non de- betur, vt probat Lall. d. c. 5. n. 4. & Mol. vbi sup. col. 507. ubi quo fit.
- 5 Deficiente autem condicione venditionis appo- sita gabella non debet, vt probat Lall. de deci. vend. c. 5. n. 7. quod procedit etiam si conditio po- testatiua fuerit, vt aduertit ibid. Lall. d. c. 5. n. 7. ¶ Vbi etiam, quod si sub quacumque alia condicione venditio contracta sit, & per eum cuius fortasse interest, condicione non impleti, factum fuerit, quo minus impletur, quomvis, quod ad alterum contrahentem atinet pro impleta habeatur condi- ditio ex reg. iure civili, ff. de cond. & demonstr. non ita criti quo ad gabellatum, quia reg. praed. locum non habet in iure texti, vt recte censuit Carol. Mol. in consuet. Paris. tit. 1. s. 23. n. 16. ¶ Quod ita intelligendum esse bene affirmat Lalla. modo ille contrahens, quo ad quem, solum locutum praed. reg. hoc est, quod quomvis conditio habeatur pro impleta, nisi noluerit iure suo: quia illo non venite, minime dici poterit purificata venditio, & con- ditio impleta: secus vero, si ille contrahens iure suo venite fecerit, vt venditio procedat, quasi impleta conditio foret ex reg. d. iure civili. Tunc namque poterit quoque & filius gabellarius ve- declinam suam petere, quia iam verum est & per- fectam, & puram venditionem esse in effectu, cum pro tali iure habeatur. ¶ Limitatur tamen praefata communis assertio, vt procedat, quando venditio contracta est sub condicione caluali, vel mixta: tunc autem merito, vt impleta condicione ga- bella debetur primo gabellatio, non vero secun- do, quia adimpleta conditio retrahitur ad tem- pus venditionis, l. qui balneum, s. amplius, & l. qui prior in prin. ff. qui possit. in pig. hab. cum simi. Secus tamen erit, si conditio venditioni ad- iecta potestatiua sit, quia tunc adimpleta hac con- ditio gabella vitimo, hoc est, existenti tem- pore condicione impleta gabellario debetur,
- 5 non vero primo, ¶ quia conditio potestatiua non retrahitur, iuxta communem doctrinam Bar. l. si filiusfamil. ff. de verb. oblig. quam referat, & sequitur Ant. Gomez vbi sup. dist. num. 30. & D. Couar. praed. q. 9. cap. 39. n. 3. vers. tertio est, & optime Menoch. alios allegans conf. 96. num. 24. cum seq. vol. 10. Ae proinde cessabit ille effectus in fauorem primi gabellarij, vel domini animaduertus, vt animaduertunt, & tenent Ant.

Gom. d. num. 30. vers. limita tamen, & Mol. vbi sup. col. 507. ad fin. & col. seq. ¶ Quod quidem sublimitat D. Couar. vbi sup. vt non procedat ista limitatio in condicione potestatiua, que iniure eo, in cuius potestate est, impleti potest, quoniam huc etiam retrahitur, l. qui balneum, s. amplius. ff. qui possit in pig. hab. Ergo in ea quoque condicione potestatiua procedet text. in l. necessario, vers. quod si pendente condicione, ff. de per. & commod. rei vend. qui loquitur in condicione casuali, vel mixta, cum vtraque retro- trahitur.

Nihilominus tamen Lall. vbi sup. d. cap. 5. num. 1. 1. falsam esse affirmat communem supra. Bar. limitationem etiam restrictam, vt per Couar. vbi sup. & rectissime dicendum existimat, quomcum- que conditionalem contractum sub quacumque condicione casuali, mixta vel potestatiua concep- tum, ea impleta ad tempus, contractus retro- trahi, viderique ad principio iure celebratum, vt ibid. & duob. n. seq. late nititur probare: Ego vero communem praefatam limitationem te- qui malo restrictam, & sublimitatam, vt sup. contra Lall. tum quia communis est, ac proinde sequenda in iudicando, & consulendo: tum etiam, quia quomvis Lallart. latifacere nitatur, l. quidam cum filium, s. vbi ff. de verb. oblig. cui communis innititur, non tamen sufficienter satis- facit d. s. amplius. Vnde illa limitatio, vt eam Couar. restringit, aperte colligitur secund. Mol. vbi sup. p. 1.

Illud tamen pro-udubio obseruandum est in 11 nostra specie huius questionis principalis, quod- deficienti condicione, sub qua fuit celebrata ven- ditio, non debet gabella sicuti quando pendet conditio, quia nulla tunc est emptio, sicut nec valida est stipulatio, d. necessario in prin. l. pecuniam, vers. proinde, & ibi notant D. ff. si cer. per. & in terminis ita tenent Paul. Cast. in l. 1. v. v. n. 5. c. quando, sic, ab emptioe distat, & Tiraq. de retrah. lig. s. 1. gl. 2. n. 23. Ant. Gom. 2. tom. v. r. fol. c. 11. nu. 3. vers. tertius effectus, Ma- tian. in l. 1. v. v. n. 2. lib. 5. non. Collet. Reg. & Paris. vbi sup. n. 35. quos refert, & sequitur Lall. vbi sup. n. 1.

Obseruo etiam, quod si conditio casualis, vel mixta, sub qua venditio celebrata fuerit ab eo, qui tunc temporis gabellae solutioni subiectus erat, adimpleatur tempore, quo ipse venditor iam immunis a solutione gabellae reperitur, procul- dubio illam soluere tenebitur ex communi do- ctrina de qua supra in principio huius quastio- nis. Idemque erit & conuerso, si tempore contra- ctus immanis esset, & cum conditio impletur tributarius reperitur, etenim tempus contractus erit inspiciendum, ac proinde gabellam non debet, non vero tempus condicione impleta, vt in terminis vtrumque probat exemplificans hunc vltimum casum in eo, qui primam cozonam, & beneficium habens, postea vxorem duxit, Lall. d. c. 5. n. 31. vbi in condicione potestatiua, idem esse censet, nempe vt incipiat tempus contractus, sed contractum in hoc vltimo est tenendum cum communi limitatione, de qua sup. cum sua sub limitatione, quis conditio potestatiua, quam impleti non potest, iniure altero contrahentium, non retrahitur ad tempus contractus: sed tantum illa, quam impleti potest iniure altero contrahen- tium, vt praediximus cum Couar. & Mol. contra eum de Lall. Ergo iuxta hoc, vel non debetur gabella in prima specie primi casus in secundo vero

debebitur, & e converso in secundo casu, qui con-

stitui dicitur supra ibi, idemque erit.
Licitur tamen procedens modo observatio,
quando conditio est talis, quam si adesse tempore
celebrati contractus, esset venditorum liberum
a solutione gabellæ, illam quoque immunitatem
redderet, eisdem tempore venditionis immunitas non esset,
quoniam conditio est sub qua venditio collata est
D.D. intrinsecam vocant in l. si. post. gl. ubi. ff. de stipul. ser. veluti si ita laicus vendidisset: vado tibi fundum si ad sacerdotij gradum ascendero, vel si cum eisdem primæ tonsuræ, dixi: vado tibi fundum, si tale beneficium curatum, aut simplex adipiscar: tunc namque adimpleta etiam præd. conditio, gabella non debetur, quoniam licet attendendum sit principium, & non tempus impletæ conditionis, ut non semel docuimus, sed quia adimpleta conditio retrotrahit contractus ad tempus, quo factus est, quasi tunc pure, presentique ea conditio fuerit celebratus, eadem conditio retrotrahit censetur ad idem tempus, quasi tunc fuerit presentis, eaque de causa immunitatem illam tunc reddit ad tributo illo, hoc est gabella, quasi iam tunc ordinibus sacris esset initiatus, ut ex d. l. si. & aliis in trib. do. ce probat vbi sup. l. l. d. e. 1. n. 3. cum seq. & sequitur Molin. vbi sup. d. col. 508. in vers. adnumerum: hoc verum esse intelligens, dommodo eiu modi conditio apposita non sit in fraudem, ne tributum illud solvatur, ut in d. l. si. probatur, & idem Lass. affirmat.

Secundo limitatur eadem procedens observatio, ut præstat, quando venditio conditionalis intercedit, si utaq; & celebrata fuisse, si nulla venditio proprio facto fuit, sed promissio tantum de vendendo in euentum, quod pretium fundi empti non solueret, etiam venditori in pecunia numerata vsque ad certum tempus designatum, nempe, quod eisdem vender anuum redditum redimibilem vsque ad quantitate pretij super eodem fundo, & aliis bonis immobilibus pro solutione d. pretij. Si enim tempore, quo hæc promissio conditionalis de vendendo celebrata fuit, promittens erat laicus gabellæ subiectus, & tempore, quo facta adimpleta præd. conditio esset clericus laicus initiatus, vel beneficiatus, profecto nullam debet gabellam necuti gabellario: licet enim videbatur prima facie principium esse attendendum à quo habet necessariam consequentiam finis, hoc est tempus adimpletæ conditionis, iuxta reg. eadem d. l. 1. §. si quis cum minor. ff. de minor. duo tamen in hac specie concurrunt, quibus excluditur, & perimitur præfata reguli. Primum est, quod nulla fuerit venditio celebrata, sed tantum promissio de vendendo, de qua non debet gabella, sed de ipsa tantum venditione pure celebrata, ut in hoc tractatum non semel diximus, & dicemus: At tempore venditionis clericus erat iam in sacris, vel beneficiatus, ergo gabellam ex ea minime debet. Secundum est, quia in quacunque promissione de iure inesse intelligitur tacita conditio, & hæc clausula, rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus, estque verissimum, & receptum iuxta à nobis tradita in tractatu. de iura. conf. in l. p. c. 29. n. 6. & c. 71. n. 6. Ergo licet attenda prima conuentione, si idem status duraret, deberetur gabella ex venditione celebrata sub conditione, adimpletata tamen si tempore adimpletæ conditionis motus est status venditoris, quia effectus reperitur immunitas a solutione gabellæ, eam non debet, multoque minus cum nulla venditio celebrata fuisset, sed tantum promissio conditionalis de vendendo: nec obstat quod fuit con-

stitutum in ea certum pretium, quo vendi debebat, & imponi dicti anqui redditus redimibiles in euentum d. conditionis, quo videbatur, idem esse promissio de vendendo, quod ipsa venditio: nam primo respondeo, pretium præd. non inducere venditionem, nec aliqui operari in præposito, quia tacite inerat cum sit legale prædictum, nempe ad rationem quatuordecim pro singulis milliabus. Secundo quod nihilominus nulla interuenit à principio, venditio, sed promissio de vendendo, ex qua promissione nulla debetur gabella, sed tantum ex ipsa venditione actuali, ut patet ex l. Regis gabellarum. Tertio, quod d. promissio, ut prædiximus, intelligitur, rebus sic stantibus, &c. Ex quibus verissima redidit hæc secunda limitatio & secundum eam obtinuit in præd.

Ex priori resolutione circa venditionem sub conditione casuali, vel mixta celebratam, ut ex ea non debetur gabella statim, sed post impletam conditionem: deducitur, idem resolendum esse in venditione fructuum alioquin facti, vel vineæ pro certo pretio, quia venditio illa iure conditionalis censetur, debetur §. verisimile, ff. de contrab. emptio. l. 2. n. 1. §. p. 3. quia et ipsa illa conditio inest, si fructus nascantur, ut in l. in eadem, ff. de verb. oblig. §. l. 1. in fin. ff. de condit. & demonstr. vbi D.D. Vnde decima non debetur, hoc est, aleuata, donec fructus nati sint, & sic tacita conditio impletur, debetur tamen ius gabellaris, quærant tempore conuentionis, non vero existentibus tempore natiuitatis fructuum, & sic conditio in impletæ, præterquam si venditio fructuum futurorum anni sequentis fiat presentis anni in standem gabellaris, qui illo anno sequenti factus est, & ut minori summa gabellæ debito satisfiat, ita etiam Lass. de decim. v. d. cap. 5. n. 19. & 20. sequitur Molin. vbi sup. col. 508. ad si. idque probat l. l. c. 4. d. l. quædam de las alcavalas hodie l. 2. n. 17. hoc lib. 9. inquit: Que las arrendadores que fueren de las alcavalas de las yeruas del Mastrazgo de Calatrava, han de recibir, y recaudar el alcavala de las yeruas de aquel año, o años en que entraren los ganados: puesto que se cumpla el dicho año, o temporada quan los ganados han de entrar en el otro año siguiente, & equarum legem hanc esse existimare veram rationem, & intellectum Lass. de decim. vend. c. 5. n. c. fundis iis, que dixerat c. 3. n. 11.

Ego vero hoc procedere intelligerem iuxta terminos d. l. 2. nempe in fructibus singulorum annorum, hoc est, ut alcavala venditionis herbe vniuersi anni debeatur gabellario, de aquel año, o años en que entraren los dichos ganados a pastar, in non vero gabellario illius anni sequentis in quo impletur, el dicho año, o temporada quan los ganados han de entrar en el otro año siguiente, v. g. venden se las yeruas de un año, o temporada en que se han de pastar, que es desde S. Miguel de Septiembre, o desde Santos de un año, hasta el mes de Abril, o Mayo del año siguiente: la alcavala de la venta de las yeruas se debe, y ha de cobrar el alcavala de aquel año, o años en que entraren los dichos ganados, y no el alcavala que fuere del año siguiente, en que han de salir los dichos ganados, si a caso fuere otro diferente, y esto por que el contrato comienza en el año antes, quando entraron a pastar los dichos ganados: y alcavala de las yeruas del año siguiente deuen a el alcavala de la yerua del año nado, que entraren los ganados adelante en su año a pastar la yerua, y no a poner mis por ea, si que se arriada, v. d. la yerua de una dehesa por

por das, o tres, o mas años, juntamente en una feria, v. g. contrato por venio a persona era el alcavala de todos estos años al arrendador que era el primero año en que se hizo el contrato, aunque después haya diuersos arrendadores de la alcavala de las yeruas en los años siguientes. Parece que si conforme a la doctrina arriba referida de Lass. y Molin: mas a mi lo contrario me parece, y tengo, aunque cesse todo fraude, Lo primero, por es que muy ordinario, y usado arrendarse yeruas, o de bestias de pasto por muchos años, en ellos quer diuersos arrendadores de la alcavala dehesa (por que si fuesen siempre vnos mismos, o si se cogiesen las alcavalas de aquel los años para vn mismo dueño, non auria duda, ni dificultad) y seria cosa muy in iusta quel arrendador del alcavala de las yeruas del primero año lleuasse el alcavala de los años siguientes de las yeruas que no nacen en su año, y la quinta de los arrendadores del alcavala de los dichos años siguientes en cuyo tiempo nacen, y secrian, y pasan. Lo segundo, por la misma l. 2. arriba citada, pues muestra que los arrendadores de las alcavalas de las yeruas ayun de recibir y recaudar el alcavala de las yeruas del dicho Mastrazgo de aquel año, o años en que entraren los dichos ganados: luego a contrario sensu los arrendadores de los años siguientes han de aver, y cobrar el alcavala de las yeruas dehesa en que entraren los dichos ganados, pues no entras en el año, y tiempo del arrendamiento del primero arrendador de las dichas alcavalas si no en el año de los años siguientes.

Sicque non video, quomodo intellectus, siue ratio Lass. ad d. l. 2. del quadrato, & d. l. 2. allegata conset ex licet carnalem legem, neque quod ibi fiat prolatio, nec vlla distinctio gabellariorum, temporis contractus, & temporis adimpletæ tacite conditionis, nisi eas in iudicium, ut prædixi, quo sensu ex venditione herbarum, vel aliorum fructuum, fundi, vel vineæ in plures annos simul facta, censetur gabellam debere singulis gabellaris, cuiusque anni respectu: v. g. ut si primi, secundum, vel alium anni existat vnus gabellarius, ad illum quique pertinet gabella fructuum illorum, ad alios vero diuersos gabellarios, gabella fructuum reliquorum annorum: quia in his cessat ratio retrotractionis ad tempus contractus venditionis, de qua supra quia singulis annis respondere debet qualibet retrotractio d. tacite conditionis, si fructus nascant, nempe, cuiuslibet anno natiuitatis fructuum illius anni: non vero natiuitatis fructuum posteriorum, venditionis prioris, quod supra in principio huius quæstionis soluius, gabellæ venientibus conditionalis, verificata conditione gabellario temporis contractus, debitam esse ex vi retrotractionis, non vero gabellario existentem tempore adimpletæ conditionis, id quidem verum est, & procedit in venditione vna, vnius eiusdemque rei: ceterum in venditione fructuum plurium annorum, quamuis in ea sit tacita conditio, si fructus nascant singulis annis: tamen, cum hæc venditio sit fructuum plurium annorum diuersorum, totidem esse venditiones quot fructus, & anni, ac proinde merito gabella cuiusque anni expectabit ad gabellarium illius anni, natis fructibus non vero ad gabellarium præcedentis anni proxime cum l. 1. 3. eiusdem l. 1. 7. & lib. 9. dicit, Que se aya de demandar el alcavala de las yeruas por el arrendador a quien pertenece, y la demande hasta fin del año da la salida de los ganados, por lo qual parece se da a entender, que en aquel propio año de la entrada del ganado a entrar se

deuenga el alcavala, & quia si aliud diceremus, esset in manu venditoris herbarum, vel aliorum fructuum prædictorum dominus, & conductoribus, futuris gabellarum, eoque suo iure distinguitur, venditio herbas, vel alios fructus in plures annos simul, quod esse non debet, etiam si abique fraude id fieret, sed vt sibi consulari ratione magni præiudicij prædictominis, & gabellaris futuris inde reluctantis: quod si id fiat, tendendum est quod ad gabellæ solutionem, quod prædiximus, quia tot sunt contractus, quot sunt rei cõtentæ, & deductæ in ipso contractu, licet sub vnica conceptione verborum exprimant, v. g. in l. scire debemus, ff. de verb. oblig. cum alij cumulari per Ant. Gom. 2. tom. var. resol. c. 1. de qual. contrah. n. 6. Quod patet in proposito, quia si vnica tantum venditio esset, & hæc annua, non deberetur nisi vnica tantum gabella pro omnibus annis, argue hæc illi conductoribus gabellarum, qui erat tempore contractus iuxta tradit. per Ant. Gom. vbi sup. vers. 44. v. c. secunda effectus: At nemo negabit in nostra specie singulis annis deberi gabellam pretij: Ergo sunt plures venditiones, quod ex eo etiam, vel maxime confirmatur, quia iuxta nostram l. l. 17. boc. lib. 9. gabella debetur ex pretio venditionis: sed quolibet anno venditionis a signatur diuersum pretium, est eiusdem quantitas: ergo qualibet anno incipit deberi noua gabella, ac per consequens soluenda est gabellario illiusmet anni. Quicquid Giron. de gabell. 3. p. n. 23. existimat contrarium, nempe, vt gabella ex herbis venditis tantum debeatur, quoribus tempore venditionis herba est iam demonstrata: secus vero alias ex c. 26. De los nuevos apunamientos, ibi: Después de estar mostrados los dichos frutos, & c. Itemque ibi intelligit Giron. in dictaneis, glandibus, & aliis fructibus, terra, vt ex eorum venditione debeatur gabella, si tunc temporis erant fructus demonstrati aliter, nempe locatio, & non venditio, vt late auctent Rip. de pest. ut de priuile. contrah. caus. p. 1. n. 46. cum seq. & loquitur hanc opinionem Azcon. d. l. 13. n. 1. & 2. nisi aliud de consuetudine antiqua citaretur, & declaratum, manente seruari. Ego vero censio singulis annis deberi gabellam herbarum, & ceterorum fructuum futurorum, prout vidi probari in patria mea. Nec obstat, c. 26. puncti natiuitatis non enim dicitur, Que de los otros años del arrendamiento no se debe alcavala, ni trata de ellos, sino del alcavala de los frutos mostrados, que le deua, aunque las referidas dican que son arrendamientos, siendo como son ventas. Secunda igitur etiam consuetudo in hoc facta non demonstratur.

Vltimè proleuendo materiam venditionis conditionalis obliuandam est: quinque dies à l. 31. tit. 19. hoc lib. 9. præfinitos ad gabellæ solutionem, non currere in venditione conditionali, donec conditio casualis, vel mixta impleatur, nisi infra eos dies eod. litio non adimpletur, gabella ante perfectionem venditionis deberetur, & solueretur, vt alias arguit Iurif. Grotius in l. al. ff. de iur. dot. nec verificarentur verba d. l. 31. ibi: Después de fecha la venta, y a bene Lass. de decim. vend. c. 5. n. 1. Idem in termino novem dierum ad restatendam rem patrimonij, & annorum consanguineis concessio à tempore conditionis impletæ, resoluius cum veriore, & receptiori sententia supra in præd. q. 1. n. 3. Et procedit isthæc observatio etiam statim eam venditio sub conditione celebratur res, vendita tradatur emptori: Etenim, licet Titius de retrah. h. g. n. 2. n. 28. & iterum gl. 10. n. 52. cum seq. quod sup. de retrah. venditionis conditionalis

diximus, temperet quando processum fuit ad traditionem rei, quia ex huiusmodi venditione conditionali scilicet traditione ante impletam conditionem, transfertur dominium, l. dicitur fructum, §. de eum statim seq. ff. de iur. dot. & ita tunc statim contraxit tempus retractandi in illominus tamen respectu gabella, de qua agimus, nihil interest, an tradita res sit ante conditionis implementum, nec non: adhuc, namque gabella non debetur, nisi ex venditione perfecta, quousque conditio adimpletor. & venditio sit perfecta, atque purificata, & quamvis dominium rei alienetur, non ideo perfecta venditio magis purificatur, nec perficitur, ut patet ex l. necessario vers. quod si pendente, ff. de perc. & commod. rei vend. l. 2. §. si sub condicione, ff. pro empt. ut in terminis bene adducit, & probat Lass. d. e. §. n. 4. Cui ad id non esse veram illam limitationem, & modificationem Titag. in materia retractus nisi tantum, quando consistat per traditionem voluntate recedere partes, à conditione premissa, ut cum aliis late probauimus lib. 2. pract. q. 153. n. 4. versi. nunc vero.

Quæ autem dicta sunt in hac questione de venditione conditionalis sub condicione casuali vel mixta, non procedunt in venditione sub modo celebrata, hanc namque para, & perfecta est, & ab illa differet, ut in simili legato probat ex l. liberitatis, §. hac scriptura ff. de manum. test. ac proinde ex venditione modalis, inter statim ac de re, & pretio eo modo contentum sit, debetur gabella, quam ex pura, & non qualificata venditione: Ratio differentiæ est, quia conditio actum suspendit, & interim non nascitur actio, nec obligatio, l. legata sub condicione, ff. de condit. & demonst. l. eedere diem, ff. de verb. signifi. modus autem dispositionem, & contractum purum qualificat, ita ut statim obligatio sine efficacia actio detur, premissa cautione de modo implendo, l. demonstratio falsa, §. si & l. si cui, ff. de cond. & demonst. D. D. communiter in quibus diebus, §. Therasius, ff. de cond. & demonst. & alibi sapissime. Ex quibus hanc observationem, & differentiam in terminis gabellæ, de quibus agimus, tenet Lass. d. e. §. n. 9, & sequitur Molin. vbi supra, col. 107. versi. non vero.

SVM MARI A.

- 1 Gabella ex venditione nulla non debetur, & soluta repeti potest.
- 2 Lex statutum, vel consuetudo de contractu agens, nempe ut ex eo soluantur gabella, intelligitur de contractu valido, non vero de nullo.
- 3 Quod sit contra legem est nullum, non solum quoad contractum, sed etiam quoad ea, qua inde sequuntur, deficiente substantia, deficit substantiandum.
- 4 Venditio rei, qua non est in commercio hominum, hominis liberi scienter loci facti, & religiosi, ac cuiusque rei inalienabilis nulla est.
- 5 Contractus bone fidei est nullus, quoties dolum venditoris ei dedit causam.
- 6 Gabella non debetur ex contractu bone fidei, cui dedit causam dolum venditoris, sed contra n. 9, scilicet in contractibus fructu iuris, præterquam in foro conscientie, ut in n. 7. nisi si, qui dolum passus est, voluerit stare contractui bone fidei, quia tunc contractus etiam, & tunc gabella debetur gabellario eius temporis, quo dolum passus declarauerit, se velle stare contractui, ut in n. 8.
- 9 Gabellam debet venditor etiam si eius dolum dederit causam contractui, & n. 13. & 16.

- 10 Dolum passus cogitur declarare, an velit stare contractui, vel eum rescindere.
- 11 Gabellam debet venditor ex contractu nullo propter metum, vel simulationem ab eo illatam.
- 12 Turpitudinem propriam, nec agendo, nec excipiendo licet allegare, nisi lata sententia super natalitate, sed vide n. 13.
- 14 Gabella debetur ex venditione facta in fraudem, quia venditio tenet.
- 15 Gabella debetur ex parte permutantis, dolum adhibentis, qui dederit causam contractui, secus ex parte dolum passus, nisi permutantis voluerit stare.
- 17 Gabella integra debetur ex contractu, cui incidia dolum licet ei causam non dederit.
- 18 Gabella rei propria ignoranter empta non debetur, quia est nulla.
- 19 Venditio est nulla ob defectum substantialium huius contractus.
- 20 Gabella non debetur ex venditione conditionalis, deficiente conditione.
- 21 Gabella non debetur ex contractu nullo, secus ex valido, ut in exemplis hic positis.
- 22 Venditio facta ab uxore solita negotiaria, vidente & permittente marito, est valida.
- 23 Gabella non debetur ex venditione sepulchri à laico facta, & n. 25. q. 2. par. 1. n. 26.
- 24 Sepulchri iura extraneis cedi non possunt.
- 25 Sepulchri iura quo ad usum bene possunt à laicis possideri, & aliis cedi, secus quo ad proprietatem, & n. 25.
- 26 Præx communis referatur circa alienationem ab Ecclesiis, tamenque prælatis sepulchrorum, capellæ, & arcuum in ipsi Ecclesiis præ defunctis sepeliendis.
- 27 Gabella debetur ex vniuersitate rerum temporalium, quibus annexa sunt sepulchra, capella, vel ius patronatus.
- 28 Gabella debetur ex toto pretio, quo hereditas vendita est, etiam si in ea Regalia que sint, qua immunitate alius fungantur non soluentur gabellam.
- 29 Gabella debetur ex venditione sepulchri facti non interueniente Episcopi auctoritate, secus alius, ut in n. 30.

QVÆSTIO IX.

An ex venditione nulla debeatur gabella?

QVÆRO: An ex venditione nulla debeatur gabella, hoc est nostra alicui? Et in hoc communis resolutio est pro parte negativa, scilicet, quod ex venditione nulla non debeatur gabella, ve supra resoluimus in questione proxime præced. n. 11. vbi plures hoc tenentes citauimus: & præterea etiam Giron. de gabell. §. par. n. 25. cum seq. post Tirag. & ab eo velatos de otroque retract. tit. 1. §. 1. l. 2. n. 7. Parlat. lib. 1. rerum quorundam. §. 3. §. 3. n. 34. & Azcu. in l. 1. n. 70. tit. 17. hoc lib. 9. vbi quod si soluta est, repeti potest, ut per Tirag. de retr. conuention. §. 6. gloss. 2. n. 6.

Cuius ratio est, quia lex, statutum, vel consuetudo de contractu agens, nempe, ut ex eo soluantur gabella, intelligitur de contractu valido, non vero de nullo, l. 3. §. condemnatum, & vbi Dd. ff. de re iud. l. 1. §. hac autem sobass. quod dicitur iur. & ibi gl. & D. D. non putant, §. 3. n. 9. quousque de bon. possess. contra tabulas, cum si n. l. & proprie loquendo non potest dici venditio illa, quæ nulla est, iuxta glossam

glossam in l. 1. verb. contractus bene licet habet lib. 1. Lass. post alios de decim. vendit. c. 14. n. 2. & quod enim fit contra litem non solum quoad contractum, sed etiam quoad ea, quæ inde sequuntur, hoc est, quoad gabellam, est etiam nullum, D. D. in l. non dubium per tex. ibi. C. de legib. & deficiente substantia deficit substantiandum, l. in venditionibus versi, inde queritur §. ff. de contrab. emr. l. 20. tit. 5. par. 5.

Exempla venditionis nullæ, ex qua gabella non debetur, sunt veluti si res vendita non erat in commercio hominum, ut in l. si in emptione, §. omnium, ff. de contrab. emr. ibi, quæ vero natura, vel gentium iura, vel vniuersitatis commercio exonerant, carum nulla venditio est, liberum hominem scienter emere non possunt. Idem est in venditione loci facti, & religiosi, ac denique cuiusque rei iure inalienabilis, §. si n. ff. de emr. & vend. l. 5. tit. 5. par. 5. quam aliquando propter venditoris dolum, ex eo contractum, qui nullus est, actio ex emto competit iuxta distinctionem textus in l. 1. cum duobus sequentibus ff. de contrab. emr. Anton. Gom. secundo tom. capitul. 2. n. 60.

Ex quibus deduci videtur, quod quando contractus bone fidei est nullus, ut patet quia ei dedit causam dolum venditoris iuxta communem resolutionem, de qua per gl. Bar. & communiter Doctores in l. 8. allegatur, ff. de dol. l. si dolo, & ibi gl. ff. C. de res. conuict. & ibi communiter Doctores gloss. Abb. & communiter D. D. in cap. cum dilecti, de emr. & vendit. Conat. in regula possessor. 2. par. §. 6. n. 6. de reg. iur. in 6. Medin. de retr. quæst. 37. Contractus de retr. in summa. ad questionem 57. disto 14. vna cum 107. & ibi subintra, & Aluat. Valate. de iur. emphy. quæstio 1. n. 9. Si uelle, in summa verb. culpa, §. 7. Angel. verb. dolum n. 9. est communis, ut per D. Molinate 2. par. de iust. & iur. disputatio 159. column. 19. & eundem disputatio 35. column. 189. versi. scilicet. Ita ita constituit, & Padilla in l. aran. saluone finit. n. 5. C. de transact.

Gabella non debetur ex contractu non debetur lectandam Lass. d. e. de decim. vendit. caput. 4. n. 2. qui est suppletus loqui in contractibus bone fidei, in quibus dolum dedit eis causam contractum, ac proinde contractus, & eo modo celebratus, est nullus, iuxta prædictam communem resolutionem, & cum sit nullus ex eo non debetur gabella, & Secus in contractibus fructu iuris, in quibus dolum dans causam contractui validus est, ut plerique ex Doctores prædic. & alij præfentur: & in foro exteriori probat Molin. vbi supra column. 594. versi. sic. quæta conclusio, in sequendo loco citatus, dicens, secus esse in foro conscientie, quia in eo nullus est sed cum loquatur in terminis gabellæ, quæ debetur ex contractu venditionis & permutantis, qui bone fidei sunt, ut in §. actionem in l. 1. de aliam. consequntur non deberi gabellam ex contractu dante illi causam dolo, ut tenet Lass. d. e. ff. n. 2. n. 36. hoc verum intelligens numer. 57. nisi is qui dolum passus est, voluerit stare venditioni, quia tunc venditio etiam ex resolutio per D. Lar. Perez in rubrica. l. 2. lib. 3. Ordini. pag. 104. Et in hac specie gabella debetur gabellario existenti tempore, quo circumueniens, se stare oportet, ut declarauit, quia tunc incipit esse efficax venditio, quæ prius nulla erat, non vero gabellatio, qui erat tempore contractus, in Lass. d. e. numero 57. quem sequitur Azcu. in l. 1. n. 148. tit. 17. hoc lib. 9.

Mihi tamen in specie principali prædictæ, nempe contractus bone fidei, ubi dedit causam

dolum, ut ex eo venditor, vel permutator, sic decipiens, tenetur soluere gabellam, ut ior. & tenenda videmus, prout etiam arbitrat e m probans Molin. vbi supra, & præsertim column. 594. versi. pete, d. disputatio 33. loquens in venditore decipiente ex eo, quod frans, & dolum nemini patrocinator, & quia ex parte ipsius venditoris decipiens validus est contractus, illumque obligat si deceptus velit stare contractui, satisque est ex parte venditoris contractum esse validum, ut si quis ab eo gabellam comparauerit, eamque exigere valeat, quod ius semel questum, non amittit, tamen si postea deceptus noluit stare contractui propter dolum venditoris, iuxta regulam iur. nostram, de reg. iur. in 6. Quamvis enim contractus bone fidei dolo factus, dante cessante contractui sit nullus in fauorem doli passus, habet præfata communis respectu tamen doli claudicat contractus in suum odium, & sic valet contra regulas iuris communis, l. nullius, §. si à pupillo, ff. de action. emr. l. non ideo minus, C. de procurat. ut in terminis etiam Padilla vbi supra, id. n. 5. in versi. claudicat igitur: ubi etiam, quod cogent dolum passus de latere, si an velit contractum stare, vel potius eum rescindere, ut in d. Julianus, §. si quis colludente, quem ibi in hoc Bar. notauit.

Accedit tamen in super pro hac nostra sententia contra Lass. quia idemmet auctor d. caput. 14. numer. 64. in eadem specie, nempe quando venditio est nulla propter dolum venditoris, quominus, vel propter metum ab eo illatum, vel propter simulationem contractus, licet decimam tunc non deberi palam esse, repetat: faceret tamen, quod si gabellarius decimam petat à venditore fundatam, habebit intentionem suam ex prædicta venditione de facto pro, edente, nec audiam eum esse venditorem contra gabellarium agentem, allegantem, venditionem nullam esse ex dolo, menti, vel simulatione, quia allegat turpitudinem suam, quod neque agendo, neque excipiendo licitum cuique est, & cum nemini debeat delictum patrocinari, l. si seruus plur. n. 5. l. si de legat. 1. Aran. saluone cum ibi notari, C. de transact. cum similibus, nisi in vno solo casu, quo iam per sententiam iudicis inter partes formales litam contractus venditionis nullus esse fuerit declaratus, tunc enim inquit poterit venditor propter turpitudinem ab alio iam detectam allegare contra gabellarium decimam petentem, quia tali casu liquido constat indebitum esse, & quod secus erit, si eam suam turpitudinem causam ab alio detectam allegauerit agendo contra gabellarium, repetens ab illo, ut indebitam decimam, quæ soluitur semel, quia tam sciens indebitam esse, soluerit: Et igitur, quomodo Lass. in his verbis futerit, & probat, nostram sententiam contra suam priorem, de qua supra egimus & sic sibi tenet contractus videtur in hoc? At quod deinde dicit numer. 64. inquit (ut præfati sumus) vno solo casu indebitam esse prædicta gabellam, nempe, quo iam per sententiam iudicis inter partes formales litam, contractus venditionis nullus esse fuerit declaratus, verum esse non credimus, sed aliterius etiam post prædictam sententiam peti posse, ac soluendam esse præcipiendum, quoniam ex parte venditoris valida quidem fuit ab imino venditio, quo ad hoc, vel si quis gabellam comparauerit, quod ius quominus semel non amittit, quod si deceptus postea noluit stare contractui propter dolum venditoris, etiam si super nullitate sententia ad petitionem decepti postea lata fuerit: ipsa namque inter partes ius facit.

non vero tertio, qui est fensus, nocet, nihil impediente, quod turpido sit iam detecta, vel non: siquidem ex parte decipientis validus fuit statim contractus: hic, quod inficit ad debitum gabellæ, quamvis postea nullum esse delectetur cum ab initio fuerit valde ius quæsitum filco pro sua gabella. Faciunt tradita per Parlador, lib. 1. rerum quæst. cap. 1. §. 5. numero 39. & 37. ubi quod venditio facta in fraudem tenet, ac proinde ex ea gabella debetur, quidquid hoc intelligendum esse dicat Lassart, iuxta suam resolutionem.

14 Ex quibus omnibus idem probandum venit in permutatione, dolo dante causam huic contractui, nempe, ut respectu doli tenet permutatio, ac proinde ex ipsa parte tenetur solvere gabellam, non vero permutatio deceptus, emtor vero si deceptus regulariter gabellam non debet, sed decipiens: ut præsumimus, nisi adhuc permutationi voluerit stare in d. l. supra dicta n. 8.

15 Fit igitur ex supradictis veriorum videri atque esse, & tenendam nostram, & Molinæ sententiam aduersus Lassart, ac proinde gabellam a vendito etiam permotante decipiente debitam ab initio propter validitatem contractus ex sua parte gabellario tunc temporis celebrati contractus, si fortæ alius existebat.

16 Quod si dolo non dedit causam contractus sed illi incidit, quia alter emtorus erat rem sed non tanto pretio, quo casu contractus validus est, sed datur actio deceptus, etiam non ultra dimidiam iusti pretij deceptus sit, iuxta communem resolutionem Doctorum, de qua per DD. vbi supra, tunc quidem proculsubito gabella debetur integra, nec gabellarius tenetur remittere, aut restituere de gabella debita ratione primi contractus, & hoc ratione doli venditoris, ut nuncupatum tenet Molin. d. diffin. 32. col. 195. vers. Petes.

17 Similiter emtor rei proprie, vel ignoranter celebrata non valet, ac proinde ex ea, gabella non debetur, & sua rei ff. de contr. ab. em. l. 8. tit. 1. p. 1.

18 Erat præterea venditio nulla ob defectum substantialium huius contractus, l. pacta conuenta, & ibi gl. verb. ex pretio ff. de contr. em. & in l. i. venditionibus, ff. eodem tit.

19 Nec non si venditio sub aliqua conditione suspensiva celebratur, eaque deficiat, tunc enim venditio nulla erit, & gabella ex ea non debetur, ut resoluimus sup. in q. 8. proxime præcedenti, art. 1.

20 Alia plura exempla venditionis nullæ congerit Ant. Gomez vbi supra.

21 In summa pro regula obseruandum est, quod ex venditione iure valida debetur gabella: si vero venditio ex se iure non subsistat minime, nempe lege, vel natura prohibente, siue ratione rei vendite, ut in præd. casibus, siue ex defectu solemnitatis, ut in l. lex qua tuores, C. de administr. tutel. siue ex defectu auctoritatis, ut in venditione facta per vxorem sine licentia viri, siue propter incapacitatem personæ, ut in furioso, & prodigo, cui bonis interdictum est, siue ex fraude in legem commissa siue propter simulationem, quibus casibus nulla est venditio, ut latius prosequitur Tiraquel. de veritate rer. ab. tit. 1. §. 1. glo. 2. n. 5. cum sequentibus & Lassart. d. cap. 1. §. 1. n. 5. cum sequentibus, vbi idem tenet, quando propter dolum dantem causam venditioni, venditio non subsistat, sed in hoc contractum probauimus numer. 9. 13. & 16. Sed quod de venditione per vxorem nupquam dixi, intelligi debet, præterquam si talis vxor sit solita negotiati, vidente, & permittente marito, quia tunc valida erit venditio, ac per consequens ex ea gabella

debetur, ita in terminis voluit Azenedo in d. l. i. num. 69. tit. 17. hoc l. b. 9. c. quod de venditione facta ab vxore sine licentia viri non debetur gabella probat bene Girond. de gabell. 9. par. in principio. n. 23. & 24. nisi à marito fuerit approbatus talis contractus.

Ex superioribus 7 ex facto consultus Parlador. lib. 1. rerum quæst. cap. 1. §. 3. num. 35. respondit, quod cum laicus quidam, sepulchrum quod in æde sacra habebat pretio vendidisset, vestigial non debet, quia nullus esset contractus iure Pontificio, ciuili Regioque resurgantibus, cap. abtenda de sepulch. locum. C. de religio. & sumpt. fun. l. 1. tit. 13. par. 1. Sepulchrum igitur auctoritate Episcopi constructum vendi, seu pignori non potest, nec etiam ius mortuum in huiusmodi sepulchrum inferendi, ut in d. l. 1. vbi Greg. Lopez in gloss. vender, inquit, simoniacas esse eas pactiones, quæ fieri solent cum clericis, vel religiosis, ut pro capella aliquod pretium, vel aliquod annuum censum præstetur, quia cum hæc religiosa sint, non potest pro eis aliquid temporale præstari: quod verum, atque iuridicum est, quoniam frequenter male obseruati, vel etiam pãrari solent sic secundum D. Molin. lib. 1. de Hispan. v. m. gen. cap. 24. numero 40. sed nec iura sepulchrorum extraneis cedi possunt, iuxta perinde, §. 1. ff. ad Trebellian. Ioan. Faber in §. 1. colum. vlt. inquit. de acqui. per arrogat. licet transeat ad hæredem extraneum, l. vel qua in principio, qualescumque sint. ff. de relig. & sumpt. fund. ius sepulchri. C. eod. tit. Tiraquel. de retr. all. i. ag. §. 16. gl. 1. n. 5. 2. f. Sed contra hoc responsum Parlador, insurgit Lassart, vbi supra, d. cap. 14. n. 5. dicens, quod ex eo inquit d. iura sepulchrum vendi non posse, quia cum sit terra sacra, vel religiosa in nullius bonis est: atque ideo commercium eius haberi nequit: At hoc procedit, quo ad proprietatem sepulchri duntaxat, 7 secus, quo ad vsum, quem bene potest habere laicus in bonis suis, ad hoc, ut nullus præter eum sepeliri possit eo loci, ut cum aliis probat Abb. in d. cap. abtenda, numer. 5. & Syluest. in summa verb. sepulchra, n. 3. & Anchar. cons. 1. 13. n. 3. Ius enim hoc vendi, propter eam rei non lædit, argumento eorum, quæ alias resoluunt Paul. de Castro in l. 4. n. 2. ff. de seruit. & alij DD. Et quia vñs de quo per Abb. & Syluest. non est proprie accipiendus, ut seruitus formalis esse intelligatur, de qua insit. de usu, & habit. nulla enim seruitus esse potest in his rebus, quæ in nullius bonis sunt, ut in l. 1. & ibi DD. ff. de usu, & habit. quam lex pressit in re sacra, & religiosa exemplificat Longualius in repet. Imperium 4. par. fol. 54. ff. de iuris d. omnium iudic. Sed accipiendus est potius pro facultate, & commoditate vendi, quæ differt à vera seruitute vñs: Si igitur hæc facultas vendi capella, & loco sacro imperiosa laici esse potest, quia à te ipsa sacra distinguitur, & seccimur, atque differt: Ergo in aliam transtertur, & cedi potest pro pecunia absque labe simoniæ & venditio valet, & ex ea debetur gabella; 7 Accedit praxis communis, iuxta quam ab Ecclesiis, cuiusque prælati mortantiquo hæc facultas, & ius sepeliendi in eo loco licite, ut creditur, & absque labe simoniæ laici vendunt, eo quod non quid sacrum aut religiosum veniat, sed ius quoddam honoris, & temporale illi potius, quam alibi sepeliendi, ut explicat Dominicus à Soto lib. 9. de iust. & iur. quæst. 7. art. 1. in responsione ad tertium argumentum. Similiter & capella, atque altaria, & arcu: quotidie pretio annuæ pensionis perpetua, & sepul-

ture laicis conceduntur, ut videmus ergo & ab ipsis laicis aliis cedi, vendique possunt, si aut gratis concedi. Cum igitur hæc venditiones communiter fiant, & pro validis reputentur, atque habeantur, gabella ex eis à laicis vendentibus debetur, propter ceteros contra Parlador, Lassart.

Nihilominus tamen Ecclesiæ censuræ ac correctioni superiora subiecto, dum diximus à laicis fieri posse præfatas venditiones licite, & absque simonia: quoniam vix posse in praxi obtineri censeo, ut ex præfata venditione solvatur gabella, cum negari non possit, quin illa facultas, vñs, & commoditas vendi capella, vel sepulchro, in quo venditio consistere prætenditur, ita sacris rebus, & religiosis adhaereat, ut re ipsa vñm ab alio seccimur, aut separari non possit. Vnde nil mirum, ut quod præcipuum est consideretur, siquæ gabella non debetur, quia magis dignum attrahit ad se minus dignum. Et præterea, quando in vno acta duæ rationes, vel cause concurrunt, inspicenda est, quæ minus gabellam, quia in dubio contra gabellam est indicandum, ut resoluimus supra quæst. 5. n. 10. Ex quibus defendi potest opinio Parlad. à qua, ut ipse postea inquit, in secunda editione, immerito, nulloque iure discessit Lassart vbi supra.

27 Vno tamen casu postea procedere opinio Lassart, contraria nempe in venditione vniuersali rerum temporalium, quibus in heret, vel annexa est capella, vel sepulchrum huiusmodi pretio. Itaque sub ipsa vniuersitate bonorum vendita transfertur in consequentiam iura sepulchrorum, sicut & alias ius patronatus potest alienari inter vivos titulo vniuersali, ut in cap. ex literis, & de iur. patron. cum similibus, tunc enim de toto pretio debetur gabella, quia non venditur, nec veni potest, quod spirituale est, sed transit sub vniuersitate vendita in quadam consuetudine, & vniuersitas, quæ venditur expectanda est, non singule res in ea contentæ, l. in modicis, ff. de contrab. emptio. l. 1. ff. de fund. dor. l. quodam ff. de acqui. rerum domi. & d. cap. ex literis, 28 de iur. pat. 7 Vnde hereditate vendita, si in ea res aliquæ sint, quæ immunitate alias fungantur, nihilominus integra decima ex toto pretio debetur, ut in terminis probat Parlador, lib. 1. rer. quæst. c. 3. §. 2. n. 26. & 27. supra Lassart, de decim. vend. c. 9. n. 39.

29 Similiter, & in venditione sepulchri facti, non interveniente Episcopi auctoritate, hoc namque potest vendi, atque alienari, quamvis enim iure ciuili considerato, alienari non possit, quia eo ipso, quod quis inferret mortuum in sepulchrum, locum religiosum efficiat, l. cum similibus, C. de relig. & sumpt. fun. cum tamen hoc de iure canonico non procedat, nisi auctoritate Episcopi ad huiusmodi vñm sepulchri locus deputatus sit, iuxta textum in cap. ad hæc, de religio. domib. vbi communiter scribentes id notant, gl. in cap. in Ecclesiastico, verb. si terram, 13. quæst. 2. & ibi DD. Innocenti. & scribentes in d. abtenda, de sepulch. lat. Dec. in cap. quanto, n. 9. de iudic. post Felin. ibidem n. 4. D. Molina vbi supra, n. 39. Cessante tamen proptè cessat de iure canonico prædatione iuris ciuili, casus debet & eius præd. dispositio, ut resoluunt Felin. vbi supra, & Gregor. Lopez in d. l. 1. in gl. verb. vender, quod verissimum videtur Molinæ vbi supra n. 39. reiecta opinione Fabij, & aliorum, qui contrarium absque iuridica ratione censuerunt: Cum igitur sepulchrum, factum absque auctoritate Episcopi vendi atque alienari possit, ut resoluimus, consequitur, ut ex eius venditione alcauala debeatur.

30 Secus autem erit dicendum in sepulchro con-

structo cum auctoritate Episcopi: hoc namque cum vendi nec pignori possit, nec etiam ius mortuum in huiusmodi sepulchrum inferendi, iuxta textum in cap. quanto, n. 9. quæst. 2. & in d. l. 1. & ibi Greg. Lopez, & late probat Molin. vbi supra, n. 40. quicquid nimis subtiliter, & peno philosophando distinguere velit in hoc Lassart, vbi supra, consequens est, ut gabella in hac specie, si de facto venditio fiat, non debeatur, rationibus à nobis supra consideratis pro hac parte.

S V M M A R I A.

- Gabella an debeatur ex venditione resoluta, vel ex legitima causa resoluta, & numerus legq.
- Gabella non debetur ex venditione, vel permutationis contractu, quando partes in continentibus ab eo recedunt: scilicet si ex intervallo, & an tunc noua alia gabella debeatur ex distractu? n. 3. & n. 4.
- Gabella debetur ex augmento contractus ex intervallo aditæ.
- Gabella debetur ex venditione puro celebrata, etiam si ante traditionem partes ab ea mutuo consensu discedant, & a fortiori, si recedant post traditionem, ut ibi, & in n. 7. & 8.
- Gabella an, & quando debeatur, quæstio res celebrata venditione pretium, aut traditio rei remittitur.
- Gabella non debetur quando venditio resoluitur ex pacto directo legitime constituta, vel adiectionis in diebus in ipsa venditione, vel in continenti verbis directis appositis, tunc si ex intervallo appositum fuerit, ut in num. 11. Item quando propter verba obligata pacto adiecta, non ipso iure sit resolutio contractus, sed per sententiam iudicis, ut in num. 12. & quid si pactum illud longo tempore conclusum n. 13. ubi quid de fructibus, interius perceptis?
- Gabella an debeatur ex venditione in hunc modum celebrata, nempe, ut si emptori displicerit emptoria, sit vel distralla sit ad beneficium emptori, si tamen postea emptori non placuerit, & numerus legq.
- Venditio celebrata, si placuerit, vel nisi displicerit, arbitrio boni viri commissa intelligitur, & iuxta id indicandum, an debeatur gabella, vel non, limitatur in casu positionis, 2.
- Gabella debetur in præmissa specie, si resolutio fieret etiam iusta causa post terminum in contractu, vel iure assignatum.
- Termino ad displicendum in re debitoria, quando à partibus non assignatur in contractu, vel post in continenti, est sexaginta dierum, quem terminum partes sua conventionie immutare, & perpetuum efficere possunt, ut in numero 18. Sed si res morbosa, vel vitiosa sit, nihilominus termino displicentia non adiecto in conventionem intra sex menses, reddi fieri potest, ut in n. 19.
- Venditione rei ita celebrata, si tibi placet, statim placere debet, nec prodesse placere dicit sequari.
- Gabella debetur ex venditione facta cum pacto de retrovendendo: ex renuntiatione autem prædicti, alia gabella non debetur, ut in n. 23. nisi prædicti renuntiationis fieret nullo appposito pacto de retrovendendo, ut in num. 24.
- Gabella debetur ex venditione facta cum pacto, quod si emptor eam rem vendere vellet, tenetur in ea præferre primam venditorem ceteris emptoribus.

- 26 Gabella duplex debetur ex venditione facta cum pacto de retrovendendo intra certum tempus, si postea prorogetur per partes illi terminus, & transacto primo termino intra tamen prorogatum reuendatur.
- 27 Gabella non debetur ex venditione e in pacto de retrovendendo verbis directi concepto, ut in exemplo de quo hic resoluitur affirmatiue. n. 28.
- 29 Gabella debetur ex venditione iuris pacti de retrovendendo in venditione appositus in fauorem tertii pretio facta, tresque gabella in hac specie debentur, ut redema per illum tertium. Prima ex venditione ipsa principali. Alia ex venditione seu cessione dicti pacti. Tertia, ex redemptione, & nu. 30. cui incumbat onus soluendi hanc tertiam gabellam.

QVÆSTIO X.

An ex venditione rescissa, vel ex legitimis causis resoluta, debeatur gabella?

Quarto decimo: An ex venditione rescissa, vel ex legitimis causis resoluta debeatur gabella. Et quia in hoc articulo DD. nostri maxime variant, atque nimis consule, & diffuse procedunt, ita ut pene intelligatur, aut memoriæ retineatur, quid tenendum sit iure, & in praxi, ut constat ex late adductis & congeitis pro Tiraquel, de retract. conuen. §. 6. glo. 2. nu. 4. cum segg. & ex aliis nouioribus, ut hac materia omnibus deinceps clarescat, notaque fiat, sublati nubibus, eam clario, illustrique stylo exponam, procedendo per casus sigillatim.

1 Primus casus est, quando partes celebrato contractu emtionis, & venditionis, vel permutationis, simpliciter, & absolute statim in continenti, hoc est, antequam ad alia diuerterentur, ab eo mutuo consensu recedunt: & tunc quidem non debetur gabella ex contractu, nec distractu: secus si ex intervallo, quia tunc sentiel fisco questum ab eo auferri per partes non potest, Bald. in l. si constante, col. 2. per illum sex. C. de donation. ante nup. Doctores omnes in Lab emtionis, ff. de pacti. secundum Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 13. glo. 5. numero undecimo, & voluit idem §. 22. numero 10. Et hac est communis sententia, & resolutio secundum Anto. Gomez, qui alios allegat, 2. tom. variar. resolut. capit. 2. de emtione, & venditione, numer. 31. sequitur plates allegans Tiraquel, de retract. conuenio. §. 6. glo. 2. num. 10. vbi id verum intelligit, etiam si ante traditionem rei vendite partes discesserint a contractu, nisi in continenti discedant, sequitur etiam Arias Pinel, in l. 2. in 2. par. cap. 3. nu. 36. col. 2. illius numeri. C. de rescind. vend. Mensura de iure, seruat. §. 2. numero 5. Didac. Perez. in l. 1. tit. 7. lib. 3. Ordinar. pag. 196. vers. sic. sed dubium est: Parado. lib. 1. rerum quod. capit. 3. §. 4. num. 3. §. 6. etique vera, & communis resolutio secundum Ioseph. Ludou. decis. Peras. 113. quem ad hoc refert, & sequitur Lassar. de deci. vendit. capit. 14. numer. 7. cum segg. male tamen hic auctor inquit, gabellam deberi ex venditione, à qua partes in continenti re integra discedunt, cum neque id verum sit, nec communis, & vera resolutio, quam ipse citat, id habeat: sed potius contrarium, nisi cum ex intervallo partes à venditione discesserint, ut constat ex omnibus Docto-

ribus de hoc agentibus: Distinctio igitur prædicta, & communis est, atque tenenda, ut & contra Lassar. vbi supra, censet Ioan. Garzia in tract. de expens. & melior capit. 18. numer. 48. in additionibus nouis, est etiam communis secundum Molin. Theolog. qui cum sequitur in 2. p. de iust. & iur. dispensatione 373. col. um. 772. vers. quando contrallus, & iuxta eam intelligenda est opinio Vegz lib. 5. sue summa casu 632. in princip. alias etiam fallat similiter, & Auend. resp. 20. num. 1. ibi fiseus, & Azcu. in l. 1. nu. 36. tit. 17. hoc lib. 9. dum tenent, quod licet partes penituerint, & venditionis post eam perfectam, debetur gabella, intelligendi sunt, quando penitentia est ex intervallo: secus si in continenti ante quam ad actus extraneos partes se diuertant, iuxta prædict. veram & communem resolutionem.

Quinimo, quando partes ex intervallo à venditione discedunt, postquam ad traditionem rei, pretij solutionem transierint, si resolutio fiat per actum priori dissimilem, nempe, reddendo venditori rem à se venditam, & emtori iam traditam directo pretio: quia non tam priorem venditionem rescississe, quam nouam contractisse videtur, ex l. 1. & 2. ff. de rescind. vendit. alia noua gabella, quasi ex altera noua venditione debetur, & soluenda erit, iuxta precum secundo loco definitum: secus, si actus priori similis retro agens venditionem intercesserit, iuxta l. 1. C. quod si, licet ab emtione, disce. quia tunc vnica tantum gabella ex prædicto contractu soluenda est, ut post alios probatur Parador. num. 6. & Lassar. vbi supra, nec non, & Molin. Theolog. 2. p. de iust. & iur. disp. 373. col. 775. 4. vers. subditum. Quæ distinctio procedit in ea venditione, quæ nec omnino perfecta est omni perfectione, nec omnino in eares est integra, veluti, cum ex altera tantum parte impletus est contractus, nempe traditio rei, vel solutione pretij: secus vero, si utrumque factum sit, quia tunc vera est secunda venditio, manente prima, & ex proinde quando traditio rei est facta, & pretium solum quomodocumque, & quibuscumque verbis contrahentes distractum, nouam alcaualam debet reuenditor ex traditis per Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 22. n. 19. & 20. & in terminis ex eis ita tenet Lassar. d. cap. 14. num. 9. & Molina. col. 775. in vers. illud, vbi quod hac secunda gabella erit soluenda gabellatio, ab domino, qui fuerit tempore secundi contractus, & iuxta hanc distinctionem intelligendi sunt Ant. Gom. Tiraq. Molin. & ceteri DD. supra citati, tenentes indistincte ex resolutione, & discessu a contractu, hoc est, à distractu non deberi gabellam, & que tradit in materia feudali Pegnera de feud. vers. 1. amplia. 15. n. 89.

Quod si contractus ille non dissolutus omnino, sed ex intervallo, vel pretium mutuo consensu augetur, aut minuat, vel metz pro eodem pretio augetur: recessum quidem censetur à priori emtione, & facta noua, quatenus hæc postior à priori diuersa est, & gabella augmenti pretij debetur, non vero gabellaris aliquid restituitur, aut remittere tenebitur, si pretium prius ex intervallo diminueretur de gabella prioris contractus, quia ad eam totam à principio ius plenum acquisisset, cui pariter non potuit variatio in contractu ex intervallo effecta, ita & recte censet Molina vbi supra, d. col. um. 772. ad fin. vers. quod si contractus, & col. um. seg. ex. us in hoc sententiam probat: modo eam intelligamus, quoties variatio prædict. interuenit ante traditionem rei, vel pretij solutionem, ut credo fuisse de mente eiusdem auctoris

auctoris, & innuitur in eius verbis in vers. vbi additur ibi, reque integra iuncta vers. subsequenti: ibi quo loco obferua. Et ideo merito tenet, non debetur tunc nouam gabellam, eo quod contractus esset item aliquotulum variatus: secus tamen esse videtur, si hæc variatio post traditionem rei, vel solutionem pretij intercesserit, quia iam tunc videtur nouus contractus: Nihilominus tamen aliter idem videtur probandum, & in hac specie quod in priori, nempe ante traditionem rei, vel solutionem pretij, scilicet, ut in viroque procedat sententia Molinæ, ut pote quod potius videatur additio noua priori contractus, quam nouus in totum contractus.

Ex superioribus deinceps minime habere locum in nostra materia gabellarum conclusiones, quas late cum suis ampliationibus, & limitationibus, probat, & prosequitur Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 55. glo. 1. n. 32. cum segg. & prior §. 3. glo. 5. nu. 12. cum sequentibus.

Prima enim conclusio erat: ante realem traditionem finis licere penitere, siue distractum, ut nulla iura debeantur, neque de contractu, neque de distractu, quam conclusionem ibi ampliat quatuor modis, & limitat vno modo.

Secunda conclusio erat: post realem traditionem finis, non licere penitere etiam ante quando minus præuenit, nisi in ipso traditionis actu, vel in continenti sequatur, sit traditio, & penitentia, quia traditio facta non videtur, quæ nullo spatio stetit, vel nisi emtori traditione accepta intra modicum tempus fecisset, aut solum verterit decepto venditore.

Hæc enim conclusiones Molinæ dato, quod in sua materia, quam ibi agit, recte procedere possessionem nostram tamen minime sic simpliciter locum habent: sed omnino profus redocenda sunt ad præfatas communes resolutiones, & distinctiones: nempe, quod gabella, hoc est, alcauala in his nostris Regnis debeatur, & peti possit ex solo contractu valido ante traditionem, nisi in continenti per partes antequam ad extraneos actus diuerterat, ab eo discedant, secus si ex intervallo, quia tunc, vel vna, vel duplex gabella debebitur iuxta præcedentem resolutionem.

Similiter in hac nostra materia ex prædictis non procedit resolutio eiusdem Carol. Molinæ d. §. 14. glo. 5. num. 15. & 17. tenent, etiam si traditio inter cedente, posse contrahentes libere discedere, dummodo patronus non præuenit, vel emtor non ceperit possidere, vel feni, &c. contrarium namque respectu gabellæ tenendum est: prout tenent omnes scribentes in Lab emtione, ff. de pacti. & alij, quos refert idem Molinæ d. no. 15. & Fimia de gabell. 3. p. 8. parisi. q. 14. Nam iuxta receptissimam sententiam supra relatam, partes ex intervallo recedere non possunt à venditione in pædicatum iuris, seu gabellæ tertio, vel fisco quæsti, vel quæstire: sed tantum in continenti, & quod si ante partium penitentiam gabellaris in iudicio præuenit, petendo gabellam, procul dubio hæc debetur, licet postea partes à contractu resisterint, quia iam dicti non potest res integra, ut constat ex Molinæ vbi supra, contra Tiraquel. de consuet. poss. p. 1. n. 9. & p. 3. lim. 7. n. 4.

Quod si recte celebrata venditione pretium remisit venditor, vel emtor rem: videtur supra dicto modo distinguendum, ut si quidem in continenti id fiat, gabella non debeatur, si vero ex intervallo, debeatur.

Mhi tamem hæc in specie, ita tenenda videtur optima distinctio circa retractum in materia feudali tradita per Carol. Molinæ in consuetud. Paris. tit. 1. §. 13. numero 3. quæ ita ut quod ipse dicit, & decidit in iure vtriusque retractus, & emtoris rationibus tenendum sit, & practicandum quod ad gabellam, & distinctio prædicta est huiusmodi.

Quod, quando fundo vendito certo pretio, remittitur ipsum pretium ex intervallo, valet venditio, quæcumque ex causa sit remissio, ut in l. si solus habitationem, ff. de retract. ac per consequens locus sit vtriusque retractus (atque ita in nostra specie gabella debeatur) & proinde quo ad retractum integrum pretium erit refundendum: etiam si venditor pure liberaliter donauerit emptori pretium, quia de donatione pretij nihil ad rem.

Si vero in continenti, subditinguendum sit: aut causa pure, & liberaliter donationis remittitur, aut ex alia causa. Primo casu non est venditio feudalis, sed vera donatio, l. cum in venditione, ff. de contrahent. empt. & cetera vtriusque retractus: & ita in omnibus iudicandum sicut de fundo donato (nec etiam hæc in specie debetur gabella.) Quod ita demum procedit, si constituit de causa pure, & liberaliter donationis, seu vtriusque apparet, donatorem non habuisse animum vendendi feudum, ita quod pretium non est appositum causa venditionis, sed causa donationis fore æstimanda, iuxta dict. l. cum in venditione: secus si constitat, quod non habuit animum donandi feudum, sed eius pretium: feudum autem vendere voluit, tunc enim manet venditio feudalis quamuis in continenti pretium donationis causa remiserit, quia non casit donatio, nisi super petito, quod frequenter inquit, enenire potest: veluti si donator noster exinde repropinquos suos à retractu sed pretium donate vult emptori: igitur hoc casu locum habebunt omnia iura feudalia, sicut vera venditione: addo ego, & debetur gabella multoque fortius, si in suis fraudem prædict. remissio facta fuerit.

Secundo vero casu, quando scilicet, ex alia causa quam pure, & liberaliter donationis remissio pretij in continenti fit, manet venditio, & in omnibus idem iudicandum, quod de fundo vendito, etiam si remissio fuerit in continenti non ex causa delicti, sed ad antiquata ex causa simplicis remunerationis, quia huiusmodi remissio magis est genus permutationis, quam donationis, l. sed & si lege, & consuetud. vers. scilicet plane, ff. de per. hered. cum spoliis, ac per consequens debetur gabella in hac specie pro qua distinctio est optimus textus in l. si spoliis, ut vbi sol. circa venditionem, ff. de donat. inter virum, & uxorem, vbi Insuper similiter distinguit in venditione facta à marito uxori, ut inspicitur eius animus, an fuerit donandi, vel vendendi, & ita tenent iudicandum in nostra materia quo ad gabellam, prout in terminis Molinæ sequimus, eius consideratione consentit Lassar. de decimis, d. capit. 14. numer. 6. tametsi Tiraquel. de retract. in donationem, §. 1. glo. 14. num. 123. distinctionem Molinæ improbare videatur, sed opinionem Carol. Molinæ, & Lassar. sequitur Molin. Theolog. 2. pari. de iust. & iur. dispensatione 373. col. 773. vers. sic obiter.

Secundus casus principalis nostre questionis est, quando venditio resoluta ex pacto directo legis committitur, vel additionis in diem in ipsa venditione, vel in continenti verbis directis appositis, veluti si dicant, si intra tantum tempus non solueris, res sit inuenta, vel si intra

tale tempus alius meliorem conditionem attulerit. res sit inempta, ut in *titul. ff. de lege commiff. & fin. diem additione*, vel in alio quocumque pacto resoluitio, ut in *specie l. 1. ff. de contrahenda emptio*. Et hac in specie vera, & communis solutio Doctorum est gabelam non deberi, & si soluta fuerit, petendam esse ex gabelatio, quia licet à principio pura venditio sit, suprad. *l. 1. ff. de in diem addit.* ac proinde necessario statim nascitur obligatio ex eo contractu, ut in *pr. inf. de empt. & vend.* & consequenter statim quo que gabelia obligatio sicut quærat, ut in quoque tamen ius tã quæstum partibus, quã sicut, resolubile est, sub conditione illa, si pretium in termino non solvatur, vel si alius meliorem conditionem attulerit, & sic dependenter ex eo, quod id non sequeretur, ita ut si pacti conditio non comparatur, perfluit venditio, & gabelia innotuabitur debeat: si vero, pacti conditio adimpleretur, ut quia pretium in termino solutum non sit, vel conditio melior allata fuerit venditori, ac proinde tem inemptam fieri velit, iuxta *dist. l. 2. ff. de in diem addit. & l. 3. tit. 1. c. 1. de vendit. & l. 1. ff. de in diem addit.* si vero, pacti conditio adimpleretur, ut quia pretium in termino solutum non sit, vel conditio melior allata fuerit venditori, ac proinde tem inemptam fieri velit, iuxta *dist. l. 2. ff. de in diem addit. & l. 3. tit. 1. c. 1. de vendit. & l. 1. ff. de in diem addit.*

Et quod gabelia quoque non debeat in nostris terminis, tenet Pet. de Bellag. & Paul. Cast. *column. 2. in l. 1. ff. de qua, & communia de legat. & ubi Doctores*, quos refert Anton. Gom. in 2. tom. *variar. resolut. tit. 2. de empt. & vendit. numer. 31.* licet eorum non sequatur addens, quod si forte gabelia fuit soluta factio contractus, postea resoluta, poterit reser. tanquam indebita soluta secundum eorum auctores, est communis secunda Par. *lad. lib. 1. de non quæst. cap. 3. §. 4. num. 7. ubi* quod nemo est, qui ab hac temore dissentiat nisi Ant. Gomez ubi supra, sequitur Martens in *l. 7. tit. 1. §. 1. ff. de in diem addit. l. 1. ff. de in diem addit.* hanc etiam sequitur & late probat, & communem esse profertur Lass. de decim. *vendit. cap. 14. numer. 10.* cum sequentibus, necnon, & Molin. Theolog. *2. p. de inf. & iur. dist. 178. column. 309. in vers. tota autem difficultas*, qui etiam improbant Ant. Gom. ubi supra, contractum tenentem, & Menchae. *lib. 1. controuers. of. in frequen. c. 1. n. 2. eorumque fundamentis* satisfaciunt.

Limitatur tamen primo hæc vera, & communis sententia, quando pactum legis commissoria, vel additionis in diem appositum laisset post factio, hoc est, ex interuallo, tunc enim cum semel incommutabiliter ius quæstum sit sicut ad gabeliam, non contractum voluntate, aut pacto, in eius præiudicium aut ferri non potest, aut contractu ex regula *ad quod nostrum ff. de reg. iur. & constat ex prædictis*, & volumi præiudicium auctores præcipue Lass. *num. 18. & Mol. col. 309. in princ. vers. idem.*

Limitatur secundo, quando propter verba obliqua pacto adiecta, non ipso iure sit resolutio contractus, sed per sententiam iudicis: licet enim, & in hac specie Car. Mol. in *confut. Pat. tit. 1. §. 2. n. 13.* in proposito consuetudinis lux in feudali. æquiperet eadem directæ resolutionis ipso iure factæ per verba directæ appositus in illis pa-

ctis, & casum obliquæ resolutionis, per verba mere obliqua pacto adiecta, dummodo retro ad non causam relocatur venditio, & resolutio non ex noua causa, sed ex necessitate, & causa veteri ipso contractu existenti: ut utroque casu nulla iura vitia parvum debeantur, & soluta repeti possint, etiam si medio tempore ad traditionem realem, & translationem dominij ipso iure non reuertibilis procellum fuisset: nihilominus tamen, in nostra specie, & materia alcalæ aliud iudicandum censet, quando non ipso iure, & verbis directis pacto adiectis, sed per verba obliqua sit rescissio venditionis per sententiam, vel via actionis, aut exceptionis nemp: ut debeat quidem gabelia, & ideo ea soluta, minime sit repetitio loci, cum in hoc casu venditio semper maneat ipso iure, & valida sit, ut fatetur omnes, & constat ex traditis per Dom. Covarr. *lib. 3. variar. resolut. cap. 2. numer. 1. & Mercha. lib. 1. controuers. usqueque. cap. 69.* Ergo, ex ea debetur gabelia, cum ad hoc solum legibus Imperis Regis consulerem, & inspicitur simplex actus, vere, & validæ venditionis, quamvis postea non daret ex voluntate contractum, dum modo ipso iure non sit resoluta, quamvis ex veteri causa ipsi contractui existenti venditio rescindatur, & in terminis ita recte tenet Lass. *dist. cap. 14. numer. 29.* & Giron. *ubi supra, numer. 29. & Molin. ubi supra, col. 8. ad fin. ubi* quod in hoc committit DD. concenire.

Tertio limitatio colligi potest ex eodem Carol. Molino *4. §. 15. glo. 1. num. 163. cum sequentibus*, dum iure nititur probare, leges illas de in diem additionem, & commissoria, locum tantum habere, quando pacta illa modico tempore concluduntur, ut exemplum ponit in *l. 1. ff. de in diem addit.* propt. plurimum contingit, non autem quando in multis annis protrahuntur, quod rarissimum, & insolitum est, II. namque referuntur ad ea, quæ frequentius accidunt, *l. nam ad ea sicut legitur*, quid enim absurdum, quam emptorem longo tempore verum dominum, & vallum, vel censuram fuisse, & pacifice possidisse, & tamen de se, que tot annos manum mutant nulla iura domino directæ deberi, nec semel quidem, sed si receperit, restituere teneat: Ergo idem videtur dicendum respectu gabelæ solvendæ: Fac enim fundum venditum mille, receptis quingentis, ea lege, ut nisi emptor intra decennium reliquam persolvat, res sit inempta, lapso decennio, persoluitone non facta, venditor iustitatis quingentis fundum recuperat, cur gabelam iam solutam recuperabit, cum tanto tempore venditio duraverit, & in dominio emptoris fuerit: Nihilominus tamen cum venditio ex causa, & pacto ad initio inexistenti, pro infecta habeatur, etiam retro quo ad fructus, qui restitui debent, *l. siem quod. & l. Imperator in principio ff. de in diem addit. l. lege in fundo. ff. de leg. commiff.* quominus pro rata pretij soluti æquum sit emptorem dominum, & possessorum suos fructus facere, *l. vltim. in fine. de fund. dotat. Bald. in l. si traditio. quæstio vltima. c. de alio emptio*, & aliose ferens Carol. Molin. *ubi supra dist. §. 55. glo. 1. numer. 16.* in principio, Nil mirum, ut nulla gabelia debeat, & soluta repeti possit, cum defecta conditione, venditione habeatur, ac si à principio facta, nec celebrata fuisset, ac proinde cessant iam eius omnes effectus, sicut in venditione conditionali supra cum communi resoluimus. Neque pro rata pretij soluti fructus lacere emptor, quæquam in proposito facit, cum id potius de acqui-

tate, & per modum eius, quod licite interest, potius statum sit, quam quod ex vi venditionis à principio resoluatur, saltem virtualiter ratione pacti directi id sustineri queat: nec etiam quod longum tempus eluxerit, conueniam interest, cum hoc ex vi pacti conuenienter contingat, eademque iuris ratio misceat in modico, vel longo tempore, quia magis, & minus non differunt in genere, *l. final. ff. de fundo instruit. præterquam*, quod tempus non solet esse modus inducende, vel tollende obligationis, præcipue contra voluntatem partium, quorum actus non debent operari ultra eorum intentionem, ut de utroque sunt iura vulgaria: denique conuenio, ut in perpetuum redhibito valet *l. quod si nolit. §. si quod ita. ubi si vero conuenit. ff. de adilit. edit.* Quinimo ex eodem textu, si dictum fuerit in contractu, licere emptori, vel venditori, quando-cunque ab eo discedere, perpetuo quilibet eorum potest pœnitere, iuxta *gloss. in cap. illo vos. ver. b. an. de pignor. Bald. in l. 2. §. vltim. ff. qui suis d. cog. Cremen. singul. 1. 1. Domin. Covarr. lib. 1. variar. resolut. cap. 9. numer. 1. qui numer. 4.* hoc verum intelligit de præcipue. *to. vel 20. ann. secus de præscriptio. 30. annorum.* tamen in pacto, *l. commissoria*, hunc discursum procedere posse, licet peraro, longum temporis intervalum ei adimiculetur. In pacto autem adiectum in diem minime, quia hoc prope semper breui tempore solet concludi.

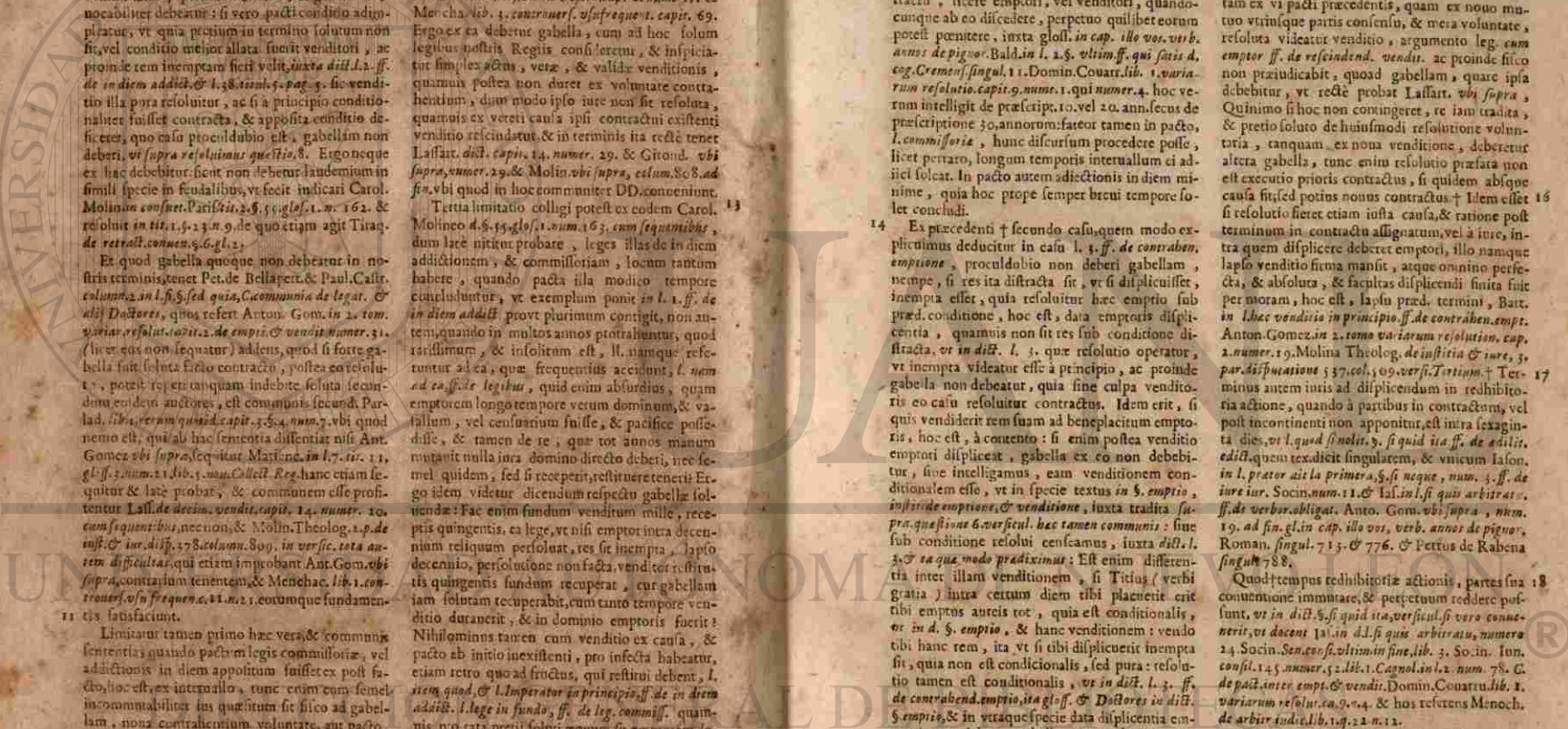
Ex præcedenti secundo casu, quem modo explicimus deducitur in caso *l. 1. ff. de contrahen. emptio*, proculdubio non debetur gabeliam, nempe, si res ita distracta sit, ut si displicuisset, inempta esset, quia resolutio hæc emptio sub præd. conditione, hoc est, data emptoris displicentia, quamvis non sit res sub conditione distracta, ut in *dist. l. 1.* que resolutio operator, ut inempta videatur esse à principio, ac proinde gabelia non debeat, quia sine culpa venditoris eo casu resolutur contractus. Idem erit, si quis vendiderit rem suam ad beneplacitum emptoris, hoc est, à contento: si enim postea venditio emptori displicat, gabelia ex eo non debebitur, siue intelligamus, eam venditionem conditionalem esse, ut in specie textus in *§. emptio. in fine de emptio. & venditio*, iuxta tradita supra. *quæstio 6. vers. scilicet. hæc tamen communis*: siue sub conditione resoluti censamus, iuxta *dist. l. 3. & ea que modo prædicimus*: Est enim differentia inter illam venditionem, si Titius (verbi gratia) intra certum diem tibi placuerit erit tibi emptor autis tot, quia est conditionalis, ut in *d. §. emptio*. & hanc venditionem: vendito tibi hanc rem, ita ut si tibi displicuerit inempta sit, quia non est conditionalis, sed pura: resolutio tamen est conditionalis, ut in *dist. l. 2. ff. de contrahen. emptio. in glo. & Doctores in dist. §. emptio*, & in utraque specie data displicentia emptoris non debetur gabelia, ut prædicimus, & probatur præterea ex doctrina Baldi *consilio 415. idã solennit. lib. 2. ubi tenet*, quod si tempore contractus fuit actum de eo resoluendo, resolutio, que fit postea, non est proprie resolutio, sed executio ipsius contractus per leg. *terciam. §. si ab ignoto. ff. de manumiss. & l. 1. in fine. ff. de manumiss. & l. 1. in fine. ff. de rebu. eorum. idem Bald. consilio 164. maritus, numero 1. vers. sic dicitur istam, libro 5. in ea sententia, ut quando res vendita, aut data in solutum sui potest ex pacto appositum in contractu, non debeatur ga-*

bella, quæ ex statuto iubetur solui ob contractum, cum non sit plene intransacta, *l. manna sua. nemo ff. de contrahen. emptio. quem refert, & sequitur Tiraquel. de retru. conuent. §. 6. glo. 2. n. 15. ad finem.*

Verum pro expeditiori intelligentia huius doctrinæ obseruandum est in proposito, eam venditionem, si placuerit, vel nisi displicuerit arbitrio boni vici commissam intelligi, ut docet Bart. *consil. 166. numero 2. & consilio 168. numero 5. ex l. si quis arbitratu, numer. 7. & ibi Socin. num. 22. ff. ff. idem Bart. in 1. n. §. 1. C. de S. O. Eccle. Abb. in c. 1. n. 22. ad fin. de iudi. probat Lass. de decim. *vendit. cap. 14. num. 30.* & plures allegans Menoch. *de arbit. iudic. lib. 2. quæstio 3. numer. 7. cum sequentibus*, ita ut si abique velle ratione discesserit emptor à venditione, & venditor consenserit: non tam ex vi pacti præcedentis, quam ex nouo mutuo vniusque partis consensu, & mora voluntate, resoluta videatur venditio, argumento leg. *com emptor ff. de rescindend. vendit.* ac proinde sicut non præiudicabit, quoad gabeliam, quare ipsa adhibetur, ut recte probat Lass. *ubi supra*. Quinimo si hoc non contingeret, re iam tradita, & pretio soluto de huiusmodi resolutione voluntaria, tanquam ex noua venditione, deberetur altera gabelia, tunc enim resolutio præfata non est executio prioris contractus, si quidem absque causa sit, sed potius nouus contractus, si idem esset si resolutio fieret etiam iusta causa, & ratione post terminum in contractu assignatum, vel à fore, intra quem displicere debet emptori, illo namque lapso venditio firma manet, atque omnino perfecta, & absoluta, & factas displicendi finita fuit per moram, hoc est, lapso præd. termini, Bart. in *liber. vendit. in principio ff. de contrahen. empt.* Anton. Gomez. in 2. tomo *variuar. resolut. cap. 2. numer. 19.* Molina Theolog. *de iustitia & iure, 3. par. diff. 1. quæstio 37. col. 109. vers. Tertium. & Terminus autem iuris ad displicendum in redhibitoria actione, quando à partibus in contractu, vel post incontinenti non apponitur, est intra sexaginta dies, ut *l. quod si nolit. §. si quid ita ff. de adilit. edit.* quem tex dicit singulariter, & vnicum Iason. in *l. prator ait la prima. §. si neque, numer. 3. ff. de iure iur. Socin. num. 11. & l. in l. si quis arbitrat. ff. de verbor. obligat. Anto. Gom. ubi supra, numer. 19. ad fin. gl. in cap. illo vos. ver. an. de pignor. Roman. singul. 713. & 776. & Petrus de Rabena singul. 788.***

Quod tempus redhibitorie actionis, partes suæ conventionione immutare, & perpetuum reddere possunt, ut in *dist. §. si quid ita, vers. scilicet. si vero conuenit. ut docent 10. in d. l. si quis arbitratu, numero 24. Socin. Sen. cons. vltimam sine lib. 3. So. in. Iun. consil. 145. numero 52. lib. 1. Capollin. 12. num. 78. C. de pact. inter empt. & vendit. Domin. Covarr. lib. 1. variar. resolut. ca. 9. n. 4. & hos refert Menoch. *de arbit. iudic. lib. 1. n. 22. n. 11.**

Sed et obiter dicam ille rex de præfato termino sexaginta dierum, intelligendus quidem est, quotiescunque res non est mobilia, vel vitiosa, sed emptori non placet alia causa (iuxta tamen arbitrium boni vici, ut prædicimus) quam ea, que extra pactum poterat agere redhibitoria, vel quanto minoris, quia si esset talis causa morbi, vel vitij, bene posset agi intra terminum ordinatum sex mensium, & anni respectu, non obstante illo textu, quia quod favore alacrius introducitur est, non debet in eius odium retrogeri, ut in regula iuris vulgarit. Ita probat Capolla *lib. 1. c. 1. §. 16. &*

in Ladites, numer. 15. ff. eodem titul. & Menoch. ubi supra, num. 13. demque Carpol. d. num. 16. intelligit illum testum, respectu eius, quod interest, ut transacto tempore duorum mensum preti non possit, neque etiam pretium, quando res vendita non est morbosa, sed si ipsa morbosa sit, vel vitiosa, bene potest agi ad pretium, restituta te, etiam si sint elapsi sexaginta dies.

20 Quod si venditio altius rei, non ut premisimus, si placuerit, vel nisi displicerit, celebrata fuerit, sed hoc modo, si tibi placet, statim placere debet, nec prodesset, placere die sequenti, ut post Mathely. probavit Alber. in l. remittit. argumento tex. illius loquentis in iuramento deorsum delato à parte parti. ff. de iur. iur. quos refert, & sequitur Grego Lopez in l. 8. glo. 1. titulo 11. par. 3. dicens, ita videlicet pronuntiam in simili questione, in qua post similem obligationem elapsi erant multi dies, sequitur etiam Lassar. de decim. vendit. cap. 11. n. 30. ad fin.

21 Verum si superiora (quibus resoluimus, eam venditionem, si placuerit, vel nisi displicerit, arbitrio boni viri commissam intelligi, ac proinde gabellam debere, si absque ulla ratione discesserit emptor ab emptione) non procedunt, quando verba contractus circa resolutionem, ipsius meram, absolute & liberam voluntatem impoſtant, ad hoc, ut præd. displicentia sit adhibita: tunc enim, licet displicentia sit absque ratione, hoc est, irrationabilis, expressa tamen, & executioni tradita intra terminum à partibus assignatum, vel alias intra sexaginta dies, iuxta d. l. quod finelit. si quid ita venierit, ff. de adilit. edict. non debetur gabella, siue is contractus conditionalis iudicetur, vel patens cum pacto resoluto, utque enim casu, data præd. displicentia, ex mente, & voluntate partium à principio factam deducta, annullatur venditio, atque pro non facta habetur, ac proinde nulla gabella debebitur, quamvis res fuerit tradita, & pretium solutum sub præd. conditione suspensiva, vel pacto resoluto: Mens namque expressa, quæ in contractibus, & vltimis voluntatibus semper attendenda est, l. Celsus, §. 1. ff. de contrab. emptio. in l. in conditionibus, ff. de conditio. & demonstrat. non sult vendendi, ff. de emendi, si emptori displicuerit, non obstante, quod pretium solutum fuerit, veluti pignus, vel in euentum, quod res vendita placeret emptori, & res vendita, quod tradita fuerit ad probationem, placeant, vel displiceat, l. si ex pignus, §. quidam, ff. ad l. Aquil. & omnis actus non debet operari ultra intentionem agentium, l. non emis cum similit. ff. si cert. petat. At quod ex venditione conditionali, deficiente conditione, vel sub pacto resoluto, verbis directis ipso iure celebrata, veluti legis commissio, adiectionis in diem, vel si tibi displicerit, res sit inempta, non debetur gabella resoluta venditione tempore debito tam supra suo loco probauimus.

22 Tertius casus principalis est, quando res venditur cum pacto de retrovendendo, iuxta terminos, l. 2. c. de pall. inter empt. & vendit. & tunc procul dubio dicendum est, gabellam semel ex huiusmodi venditione deberi, & solum repeti non posse, quoniam venditio illa prima sit pura, & perfecta, nihil impediens pacto de retrovendendo appositum, quare ius semel ex ea venditione quantum, non amittitur resolutione po-

lita contractus vi pacti de retrovendendo adiecti. Ex reuenditione autem præd. alia gabella non debetur, quoniam illa non est secunda venditio, sed resolutio prima, ique vi executionis pacti de illa dissoluenta appositum in prima venditione, antequam illa perficeretur. Ita tenet alios allegans Tiraquell. de retrall. conuention. §. 6. glo. 2. num. 15. & Carol. Molin. in consuetud. Parthen. titul. 1. §. 22. quæst. 3. num. 12. 15. & 40. & §. 23. quæstion. 8. numer. 26. & titul. 2. §. 55. glo. 1. quæstion. 4. numero 47. cum sequentibus. Anton. Gomez in 2. tom. variar. resol. cap. 2. de emptio. & vendit. sub numer. 31. & in l. 70. Tauri, numer. 30. Axiat. Pinel. in l. 2. 2. par. cap. 3. numer. 36. C. de resold. vndit. ubi dicit tutorem, & receptionem, C. de resold. vendit. Matien. in l. 7. titul. 11. lib. 5. Nova Castellæ Reg. glo. 3. num. 14. Parlad. lib. 1. rer. quæst. cap. 3. §. 4. num. 5. sequitur eos referens præter Carol. Molin. Fall. de dec. vendit. cap. 14. numer. 36. cum seq. & nouissimè Molin. Theolo. 3. par. de iust. & iur. dif. 374. col. 782. in versic. dubium est, ubi quod DD. committit in hoc consentiunt, & in vers. minus dubium est: & Girond. de gab. §. p. in princip. num. 30. Azcond. in l. 1. num. 99. titul. 17. lib. 9. Nova Castellæ Regie. Qui quid alias distinguit Peguer. in sua repetitione feud. fol. 34. num. 6. in laudem venditionis rei feudalis, vel emphyteoticæ, an pactum redemptionis sit ad modicum tempus, ut tunc ex ea venditione laudemium non debeatur: aut yero ad longum tempus, & tunc ipsa debeatur, quocumque enim modo fiat venditio cum præd. pacto, gabella statim debetur, quia venditio pura est atque perfecta: & quod ex venditione cum pacto de retrovendendo debeatur laudemium, indicauit Senatus Pedemontanus contra opinionem multorum, quos refert Boerius decis. 182. numer. 39. & decis. 234. in fine, secundum Anto. Theaur. decis. Pedemontana, 75. num. 2. & 3. latè agit, an debeat alterum laudemium ex reuenditione facta postmodum. Aponte in trat. de laudemis, quæst. 37. per totam.

24 Quod si post venditionem semel vtrumque perfectam mercis, ac pretii, traditione, nullo appposito pacto de retrovendendo, conueniant postea contrahentes, ut res pro eodem pretio redimeretur, tunc illa censetur noua omnino venditio, debereturque ex ea noua, & distincta gabella gabellatio existenti tempore secunde venditionis, ut probat Molina ubi supra. columna. 83. in princip.

Vbi quod si tempore primæ conventionis pactum de retrovendendo apponeretur, ut res pro maiori, aut minori pretio redimeretur, aut pars mercis redimeretur pro toto pretio, censetur secunda venditio, distinctaque gabella pro illa deberetur, secundum Lassar. ubi supra, num. 41. Et rectè.

25 Quod si venditio à principio fieret, iuxta terminos, l. 2. c. de pall. inter empt. & vendit. & tunc procul dubio dicendum est, gabellam semel ex huiusmodi venditione deberi, & solum repeti non posse, quoniam venditio illa prima sit pura, & perfecta, nihil impediens pacto de retrovendendo appositum, quare ius semel ex ea venditione quantum, non amittitur resolutione po-

resolutio primi contractus, sed noua venditio, iuxta Molin. ubi supra in vers. sequitur etiam post Molin. ubi supra, num. 42. cum Carol. Molin.

26 Sed si venditio facta esset cum pacto de retrovendendo vique ad sex annos verbi gratia, & ante quam illi compleretur, prorogatio temporis de consensu partium fiat, veluti vique ad alios sex annos, aliudve tempus, transactique prioribus sex annis intra alios sex redemptio fiat, debetur alia distincta gabella, ut cum Carol. Molin. & Tiraquell. tenet, & probat Lassar. ubi supra, n. 43. & Molin. etiam ubi supra, ad fin. d. col. 783.

27 Maxime si tamen conuentionis est apud incipientes, vtrum superiora procedant in pacto de retrovendendo verbis directis concepto, nempe cum dictum fuerit, ut oblato pretio emtori à venditore intra tale tempus, res sit inuenta, necesse videtur namque tunc non requiri traditionem rei ad translationem domini, sicut, nec quando apponitur pactum legis commissio, vel adiectionis in diem verbis directis, ut iure probare nituntur, & constantè affirmant Paul. de Cast. & alii plures, quos refert, & sequitur D. Couat. lib. 3. var. resol. cap. 3. sub nu. 2. in vers. verum & in hac specie, dicens esse sibi iure venorem, & communiter ex testimonio Lal. conf. 128. n. 4. lib. 4. Tiraq. qui eam sequitur de retrall. conuention. tit. 1. glo. 7. n. 15. quibus ad stipulatum tex. insignis in l. voluntate. §. vltimo. §. quibus modis pign. vel hypotec. solu. cui non potest congrue responderi secundum Couat. ubi supra. Quod si hoc ita absolute verum est, inde sequitur, gabellam nullam deberi ex huiusmodi pacto de retrovendendo verbis directis adiecto, cum absque traditione oblato pretio resoluatur venditio à gumento eorum, que in prædicta sunt in secundo casu circa pactum l. commissio, & adiectionis in diem.

Rursus sunt alii quamplures auctores probantes etiam tunc, nempe in pacto de retrovendendo, verbis directis concepto, requiri traditionem ad domini translationem, & quod sic ex obligatione sola pretii, statim præd. pacto eo modo concepto, non translatetur dominium, sicut nec quando hoc pactum de retrovendendo verbis obliquis concipitur, quo casu certum est, aut altem verius, & receptus, traditionem requiri ad translationem domini, quando venditor virtute huius pacti vult rem suam retinere, ut patet ex Tiraquell. ubi supra num. 12. ubi communiter profertur plures citans, iunctis Paul. de Cast. & alii ab eo præcitat. num. 7. cum sequentibus aliud velint adhuc in hac specie, sed quod prædictis cum communi proculdubio ab omnibus frequentissimo omnium consensu receptum est secundum Cumanum in l. 1. ff. de donat. & frequentiori Doctorum sententia probatum secundum Couat. ubi supra, d. nu. 2. per totum. Et quod hoc procedat, etiam pactum de retrovendendo fiat verbis directis, tenet Barr. in d. l. 1. numer. 10. ff. de donat. estque communis, aut saltem magis recepta secundum Couat. supra, licet priorum, vltimè sibi vltorem probet, ut prædictum. Quod si hæc secunda opinio magis communis tenenda est, profecto iuxta eam videtur gabellam deberi ex prima venditione cum præd. pacto de retrovendendo verbis directis celebrata, licet alia gabella non debeatur ex ipsa reuenditione, sicut resoluimus in venditione cum pacto de retrovendendo verbis obliquis adiecto, celebrata.

Sed si, quo ad nostram materiam gabellam, aliqua vis fieri potest in translatione domini ip-

so iure, vel per reuenditionem in proposito huius pacti de retrovendendo verbis directis appositæ, profecto indubium videtur, nullam tunc gabellam deberi, etiam si opinione hæc præcedentem magis communem sequamur, quam in hac materia amplectitur Lassar. de decim. vendit. cap. 14. sub num. 36. quia ut cumque sit, ea tantum obtinet quo ad dominium directum, & ductum in reuenditionem: si quidem vult dominium, & vltis in rem actio absque traditione competit venditori ex pacto reuenditionis etiam iuxta communem formam oblique concepto ex rez. singulari in l. si emi venderet, ff. de pign. actio. ubi Paulus de Castro hoc obierunt, & colligunt, atque probant alii plures, quos refert, & sequitur, dicens esse magis communem D. Couat. ubi supra num. 3. Ergo cum dominium saltem vult transferri in hac specie sine traditione, si ad hoc solum attendendum esset, nec in presenti questione deberetur gabella, procul dubio nec quando pactum de retrovendendo adiectus fuisset verbis obliquis, quod esset contra communem resolutionem supra positam in principio huius tertii casus.

28 Quid si tenendum; Ego censeo non esse attendendum in proposito nostro ad sciendum, an debeatur gabella, necne, ex prima venditione facta cum pacto de retrovendendo ad domini translationem ipso iure factam, vel per traditionem, sed solum ad id, an venditio à principio pura, & perfecta fuerit, iulque numeris absoluta, non obstante pacto de retrovendendo: cum leges nostræ Regiæ gabellam tantum loquantur de venditionibus huiusmodi. Hinc fit, ut cum venditio facta cum pacto de retrovendendo, siue verbis obliquis, siue directis, à principio vtroque casu valida sit, atque efficiat, ac proinde emptor interim gaudeat fructibus, nec eoi teneatur restituere postea medio tempore perceptos, nisi à tempore petiti solui, vel oblari per venditorem ut in l. 2. c. de pall. inter empt. & vendit. & ibi gloss. ordinaria, & communiter DD. l. 2. art. 5. par. 5. Anton. Gomez. 2. tomo variar. resolut. cap. 2. de emitione, & venditione, nu. 27. debeatur statim gabella: Nec ad rem pertinet quod oblato pretio à venditore res habeatur pro inempta, & sic, quod prima venditio videatur resoluta, quando huiusmodi pactum de retrovendendo verbis directis conceptum fuit, iuxta verba contractuum, sicut in pacto l. commissio, & adiectionis in diem: quia in his constat de clara intentione contractuum verbis etiam expressis, volentium nullam venditionem censeri celebratam veniens ipsi pactis legis commissio, vel adiectionis in diem: At in pacto de retrovendendo constat de mente ipsorum, verbis etiam adionata, nempe de retrovendendo, quod supponit, priorem venditionem adhuc validam remansisse, si quidem eadem res reuendi debet: cui sensus, & voluntati non videtur derogatum per verba sequentia, ea, scilicet, ut tunc res sit inempta: hoc namque, statibus præcedentibus, impropium, & potius iuxta fictionem, quam secundum veritatem stare potest, quia verum non comparatur eam præcedentibus: diuersi huiusmodi multum sunt pacta legis commissio, adiectionisque in diem à pacto de retrovendendo illud enim legis commissio respicit solutionem pretii rei emptæ, & sic adiectione pro cautela, & securitate solutionis ipsius ea mente, ut si non soluantur pretium intra tempus constitutum, nulla sit venditio celebrata: illud vero pactum adiectionis in diem ut si alius meliorem conditionem

atque licet, nulla sit venditio celebrata: At vero pactum de retrovendendo verbis directis, aut obliquis appositum non respicit solutionem circa primam venditionem faciendam, nec annullat ipsam venditionem, sed tantum concedit redemptionem eiusdem rei eodem pretio facienda siue ipso iure, siue per traditionem insequendam, oblato pretio à venditore: Ergo siue pactum de retrovendendo sit verbis obliquis conceptum, siue directis, utroque casu iure optimo consistat ex prima venditione deberi gabellam in primo casu iuxta communem sententiam, & verissimam, quam supra adduximus in principio huius tertij casus principalis. In secundis casu iuxta proxime à nobis dicta, & considerata, quod puto verissimum, & probant in terminis Paulato, ubi supra, & Lalla. d. cap. 4. num. 36. Alias enim, cum venditur pretio fixato, & emptor re empti gaudet multis fortasse annis, siue scilicet venditor, eam posse gerere, ut restituro postea pretio, solus filius remanet immunitus, & frustrans: In præiudicium igitur filij non proderunt verba directa in pacto de retrovendendo adiecta, sed tantum quo ad ipsos contractantes, & pro maiori securitate, & causa venditoris: scilicet, ac in pacto legis commissoria, & adiectionis in diem, quia hæc diuersa sunt nimis, ut patet ex prædictis.

Ultimo q̄ observandum est in proposito, quod si venditor cum pacto de retrovendendo vendat, vel cedit pretio, hoc ius redimendi rem à se venditam (quod iure fieri posse late probat cum aliis contra Angel. & Carol. Molin. Tiraquel. de retr. l. i. signat. §. 3. glo. 3. in princip. n. 1. cum seqq.) debet tunc quidem gabella ex hac secunda venditione, vel cessione iuris redimendi, cum ex traditis in simili questione per Carol. Molin. in consuet. Paris. §. 25. num. 26. non obstant, quod ipsemet in ea questione, num. 28. tenet contrarium, quia fundatur ea ratione, quod ius illud, de quo ibi ipse loquitur, non debetori nisi quando ipse fundus venditur, que cessat in nostro casu, quia gabella debetur ex omni venditione tum etiam, quia iuxta nostras l. Regias hoc planius est, cum per l. i. tit. 17. lib. 9. noua Collect. Reg. præcipitur generaliter, que hoc venditoris pagentur alcaualia de die, uno, &c. & comprobatur à fortiori ex alia doctrina eiusdem Molin. tit. 2. §. 5. glo. 1. num. 58. ubi, quod si venditor instrumento venditionis alij pacificatur, ut hic tertius possit sibi redimere, & hic redimat postea tempore constituto, debetur ex hac redemptione facta per tertium laudemium, quia cum non sit verus dominus vultus, non potest vere dici redimere, sed de nouo acquirere, pro ut veritate est tertius nouus acquiritor, & quia antiquus censarius non sibi luit, nec recuperat, cessat ratio secunde partis tertij casus principalis supra adductæ, ac proinde in præsentis specie noua gabella debetur: non enim redeunt partes ad statum pristinum, ac proinde effectus sequentis non est, nec dici potest resolutio precedentis contractus, cum non sit actus hic inde similis: sed nouus contractus per se, nihil habens commune cum priori: nec ad rem pertinere, quod fiat ex necessitate clausulæ in priori contractu posite, si nec est in consideratione, quantum ad hæc iura, an venditio, vel quæuis secudi mutatio fiat, ex necessitate testamenti, sententiæ, contractus, vel alterius dispositionis, ut considerant Molin. d. §. 5. glo. 1. n. 97. & 99. Fit igitur ex supra dictis, ut in specie proxime precedenti debeantur tres gabellæ, vna ex venditione, ipsa principali cum pacto de retrovendendo, soluenda quidem per primum rei venditorem, alia

per eundemmet primum venditorem ex venditione, ten cessione pretio à se facta dicti pacti, & iuris redimendi: tertia ex redemptione, in re redemptione postremo facta virtute dicti pacti de retrovendendo, hoc est, cum ipsum exquiror in fauorem cessionarij, ut in terminis similibus tenet, & probat Carol. Molin. d. §. 5. glo. 1. n. 59.

Sed q̄ est pulchrum, & nouum doctum in proposito, quia debet, & tenetur soluere hanc tertiam gabellam filio, vel publicano, hoc est, conditori gabellarum? Videtur namque clari iuris esse, eam debere primum emptorem, qui emit à principio hanc rem cum pacto de retrovendendo, quia iuxta nostras l. Regias venditores tenentur soluere gabellas debitas, non vero emptores: denique, si aliud diceremus, sequeretur inde, primum venditorem grauari, & onerari ad solutionem omnium trium gabellarum præd. ut patet, quia hæc tertiam gabellam cessionarij soluere non tenetur, quia habet loco emptoris: Ergo expectabit ad primum venditorem. Hoc autem videtur multum absurdum: Ergo non est dicendum.

Rursus pro primo emptore facit, quia ipse non debet, nec tenetur soluere gabellam ex distractu, ut pacti de retrovendendo in ipso contractu: vel post in continenti appositu, quia est executio prioris contractus, ut cum communi resolutimus supra quæst. 1. n. 23. Ergo nec hic tenetur gabellam soluere in specie præmissa. Quid dicendum?

Ergo in hoc articulo tenentur ita distinguendum, ut si quidem, pactum de retrovendendo fuit à principio adiectum, non solum in fauorem ipsius venditoris, sed etiam alterius tertij, tunc sigillatim nominati, vel eius, quem venditor ipse vellet, aut nominaret, tunc emptor primus, qui cum hoc pacto rem emit, vltus fuit se obligare oneri noui contractus, quia scilicet tenetur ad redimendum in forma noui contractus, itaque pactum illud loco pretij videtur subintrasse, iuxta l. fundi part. ff. de contrah. emptio. ac proinde idem emptor primus tenetur ad solutionem huius gabellæ.

Si vero primus emptor à principio se obligauit redimere primo venditori, tunc tantum videtur fuisse actum via, & modo distractu, ut verba sonant, non vero per modum noui contractus, ac proinde, si venditor primus cedat, aut vendat alij tertio hoc ius sibi competens ex præd. pacto de retrovendendo, ipse quidem factu suo tenebitur ad solutionem huius tertij gabellæ, non vero emptor primus, cui præiudicari in hoc non potuit abique eius factu per cessionem venditoris, argumento tex. in l. non debet alteri, ff. de regul. iur. cum ipse primus emptor tantum fuerit, & sit obligatus ad redimendum primo venditori, vel eius heredi, & sic per viam distractus, quia non tenetur ad solutionem gabellæ, etiam si hæres venditoris redimat, ut tenet Carol. Molin. d. n. 59. Non enim debet esse in manu primi venditoris onerare emptorem hoc onere gabellæ præter ipsius consensum, & voluntatem, quia esset iniuriam, & contra omnia iura: si quisque impulerit venditor, si has gabellas soluat, cum hoc suo proprio facto, & voluntate contingat, & sit in causa, ut distractus conueniatur in contractum, ex quo debetur nona gabella ipse videtur à principio, de seque conueniatur. Vnusquisque igitur horum, id est, venditor, & emptor in hac contractu vltus fuit breui qualiam manu dare alteri, quod tenebatur dare, & recipere, quod debebat recipere, argumento, l. licet §. quæritur, ff. de iur. dot. & celebritate coniugendarum actio-

30

num vnam actionem occultari, l. 1. §. fin. ff. de donat. inter vir. & vxor.

Operabit tamen, ut filius, vel conductor gabellarum conueniat simul in hoc casu pro hac tertia gabella: utranque, nempe, al primo comprador que reuendit, y al primer vendidor, que cedio el derecho al tercero, y a qualquiera dellor que pareciere estar mai, y maior obligado a la paga desta alcuala con preestacion, que con una paga della sera contenta: porque el vno no se escuse con el otro: aunque a mi la distincion arribadichame parece se deve tener.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella debetur, & solua non repetitur, ex venditione rescissa per redhibitoriam.
- 2 Gabella soluenda est ex venditione rei, patrimonij, vel generis, quæ postea hoc iure à consanguineo retrahitur, limitatur n. 5. in persona, alia prius privilegiata à solutione gabellæ.
- 3 Gabella alia non, debetur ex redhibitione, quia redhibitorie proprie dici non potest venditio.
- 4 Sponte non videtur aliqui fecisse, qui ad id à iudice cogi potuisset aliter coactus non fuisset: quilibet enim tenetur bonam fidem agnoscere, etiam rei aliena administrator.
- 5 Gabella altera non debetur ex retrahit rei patrimonij, vel generis, sed tantum vnica ex prima venditione, sicut nec ex vno contractu in alium transfusa, & translatofallit quando retrahit sit post terminum ad retrahendum lapsus, nempe post nouem dies à tempore prima venditionis, ut in n. 7. Secundo fallit, quando retrahit etiam infra dictum terminum sit maior, vel pretio, quam res primo fuerat vendita, ut in n. 8. & quid quando emptor rei patrimonialis, & generis dimittit consanguineo rem illam retrahenti infra dictum terminum non quidem per viam retrahit, sed venditionis, vide n. 9. cum seq.
- 6 Gabella non debetur ex omnibus venditionibus intermedijs intra tempora retrahit celebratis, & pacto de retrovendendo, & commissoria, & adiectioni in diem durante, n. 5. & n. 17. & 18. agitur de primo, & limitatur, n. 19.
- 7 Alio ad retrahendum est in rem scripta, vocaturque conditio ex lege, & datur nequm contra primam emptorem, sed etiam contra alium quemlibet tertium possessorem intra terminum nouem dierum.
- 8 Gabella non debeatur ex venditione facta ab herede rei legatæ sub conditione, impleta postea conditione, & an per ad venditio interim facta, sit valida.
- 9 Res aliena vendi potest, vltaque venditio, & ex ea debetur gabella: sed si nomine domini ab aliquo eius mandato vendatur.

dem resoluimus, venditione præd. adhuc rescissa ob eam iustam causam, gabellam debetur, nec repeti posse soluta: quinimo cum iure communi ad eam tenebatur emptor, in hac specie, si eam soluerit, repetet illam à venditore, quia emptor immunitus discedere debet propter redhibitoriam, ut probat expresse l. debet ff. de adit. edict. per quem tex. ita tenet Bald. l. si prædium, numero sexto, versicul. sed nunquid redhibitione, C. de adit. edict. quem sequitur Greg. Lopan. l. 6. §. in glo. verb. conuati. tit. 5. par. 5. Tiraquel. de retrahit. signat. §. 2. glo. 4. numero 1. & de retrahit. conuati. §. 6. glo. 2. numero secundo, & 11. Arias Pinel. in l. 2. C. de res. ad. vendit. 2. par. cap. 3. numero 35. Berach. de gab. 8. par. memb. 3. numero 33. vol. 11. et alij, dicitur. Doct. in antiquis, Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 22. numero 40. ad finem. Ioan. Gath. de expens. & meliora cap. 18. numero 53. Parlat. lib. 1. ver. quorid. cap. 3. §. 5. numero 2. & 3. ubi quod si venditor soluerit hanc gabellam sicuti lege Regia tenetur, nempe l. i. tit. 17. lib. 9. noua Collect. Reg. l. i. quod damno nec crediti vero emptor ex pactione eam forte soluit, redhibitoria actione à venditore recuperabit ex d. l. debet. idemque esse affirmat, si prædium redhibitorum fuerit, quod pestilens sit, vel lechiferas habeat herbas, sequitur alios allegans Lass. de decim. vendit. cap. 14. numero 10. & in addit. ibidem, & Molin. de iust. & iur. 2. par. diffin. 3. §. 2. col. 5. q. 4. concl. 3. & in 4. conclus. §. 5. 9. vers. si petens, & diff. 3. §. 2. col. 6. 2. ad fin. & doctrinam Bald. ubi supra, & reliquorum, sequitur etiam plures referens Giton. de gabell. §. par. §. vnus. num. 19.

Huius communis traditionis ratio efficacia est, quod d. l. i. tit. 17. hoc lib. 9. statens gabellæ ex quacunque venditione deberi de die vno simpliciter actum venditionis concernit, ut iam supra docuimus alio loco, & in nostra questione venditio formalis contracta valida fuit, licet ea ex iusta causa ob interesse alienius ex contractibus per iudicem rescindatur, & ad non causam reducatur ut probat l. cum autem §. Iulianus ait, & l. facta ff. de adit. edict. Vnde gabella deberi non desinit, quia sufficit legit. conditionem legis Regiæ extitisse, licet non detur venditio, arguendo l. si quis, C. de iust. & iust. sub condit. fact. Et in simili statuto DD. ita notant, quos citat Tiraquel. de retrahit. signat. §. 2. §. 5. glo. 2. numero 1. præter eum cum in rescissione nulla culpa filij, aut gabellati interueniat, argumento eorum, quæ notant Alexand. in d. l. si quis numero secundo. Ex venditione enim præd. sequuntur sui effectus ab initio debiti gabellæ, ex quo ius questum fuit filco, vel publicano eius nomine, quod ex post facto ei auferri factu partium non potuit, iuxta doctrinam Bald. communiter approbatam in l. si constante, C. de donat. ante nupt. q. 10. de qua supra n. secundo. Et quoniam eius causa coarctat, a que retro annullentur, dum tamen semel contracta venditio ex aliquo pacto resolutorio à principio adiecto non sit resoluta, ut retro intelligeremus, nullam fuisse venditionem, effectus iam productus ex præd. causa, qui per se subsistit, non cessat, argumento, l. si post mortem, §. final. in fine. ff. de bonorum possess. contr. tab. ibi, cum enim semel beneficio aliorum ad id beneficium fuerint admisi, iam non curantur, potant illi, nec ne bonorum possessionem, Bald. in l. si mater, C. de donat. ante nupt. licet nec filius morte patris desinit esse filius.

Q V Æ S T I O X I.

An venditione rescissa ob redhibitoriam actionem, filius, vel gabellarius debeat gabellam reddere?

Q Væto modo: An re, pure vendita, & rescissa venditione ob redhibitoriam actionem iure admittitur ob vltimum, vel mortuum iuxta adititium edictum, filius, vel publicanus debeat quoque reddere gabellam sibi iam soluat ex illa venditione? Et qui-

Secundo etiam illa ratio reddi potest, nempe, quod licet facta redhibitione iudicis sententia, & decreto, & non ante venditio rescindatur, & retro

absque dubio dicendum putat, quod siue per formam, & verba sonantia venditionem, vel retractum simplicem illud fiat, non alia, & noua gabella, siue decima debeatur, quia quicquid a partibus dictum sit, reuera solus retractus peragitur, & illud præualeat ex rubrica, plus valet, quod agitur, ac per consequens emtorem illum primum obligatum non esse de euictione, & hoc nisi aliud constet expresse facere voluisse contractentes, nec nominatim disissent, malle se emtione vti, quam retractu, vel alia ratione id constaret ex aliquibus coniecturis, vt quia se obligaret iste emtor de euictione, quibus casibus, veram esse censet resolutionem Caroli Molinei prædicti. & totum hoc maxime tribuendum discretioni iudicis de causa cognoscens, qui iuxta verborum, personarum, & rerum qualitates, quid in ea statuendum sit, iudicabit.

10 Quid tenendum in hoc casu? Ego profecto opinionem doctissimi Molinei omnino non relicto, sed potius eam admitto, & probō cum moderatione, & declarationibus proxime relatis à Lassari, cuius nouam resolutionem omnino probō, quia reuera prudens, & iuxta conformis atque menti contrahentium videtur, & corroboratur eius prima pars ex aliis duabus doctisimis verisimilibus. Prima, quæ habet, non esse curandum de nomine contractus, sed illud, quod agitur, esse attendendum, & sic ad rei veritatem esse attendendum, vt pluribus exemplis probat Menochius de arbitrio, libro 1. questionem 7. numer. 23. cum sequens. & late Beccius consilio 35 in principio, & numeris sequentibus. Secunda est, quod in dubia iuris questione, an debeatur, necne gabella iudicandum est contra fiscum, quia gabella est res odiosa, vt supra resolutionis questione sexta, numero decimo.

Neque obstat, si dicatur, quod in dubio facta emtione venditionis, de natura venditionis venit, & debetur euictio, etiam si ipsa expresse non promittatur, vt in l. non dubitatur, cum similibus, C. de euictio. Ergo in præmissa questione cum verba sonent expresse venditionem, debetur euictio, etiam si ipsa non promittatur expresse: Ergo si debetur euictio, & gabella quoque debetur, iuxta limitationem vltimam Lassari.

13 In summa quocumque ex actu, qui geritur super hoc, constat de intentione, & mente agentium, volentium per viam retractus rem petitam eo iure dimittere, & accipere repective, & ratione ipsius contractus: tunc et si videntur verbis venditionem sonantibus, non debetur ex hoc alia noua gabella, dum tamen eodem pretio, & conditionibus concedatur, & infra terminum iuris petitus sit retractus. Ceterum si non ratione retractus, sed alias nouiter vendere constet tractantes, vt in exemplis, & limitationibus, de quibus per Lassarem vbi supra, debetur noua gabella, in quibus profecto casibus vera est, & saluatur opinio Caroli Molinei: Recte igitur asseruit Lassari, hoc totum maxime

tribuendum discretioni iudicis de causa cognoscens, qui iuxta verborum, personarum, & rerum qualitates, quid in ea statuendum sit iudicabit. Consaltius autem erit, vt emtor dimittere, & cedens ex causa retractus dicat: *Non me obligando nisi sanamento, &c.* caueat insuper idem emtor, ne alia noua diuersa pacta, & conditiones introducat in huiusmodi dimissione, & cessione omnia supradicta in retractu sanguinis habere locum par est in ceteris retractibus ratione communio- nis, &c.

14 Sed si an ex omnibus venditionibus intermediis intra tempora retractus celebratis gabella debeatur? agit Lassari decim. vend. c. 13. n. 24. cum seq. & resoluti debent. Potest enim emtor, durante tempore retractus, rem alij vendere, quia est dominus rei, antequam ab eo retrahatur, cum interim non possit res manere in pendenti. siue in aere, vt no stri loquuntur, iuxta nota per glossam in l. si ego, ff. de solut. & per tex. in l. si ex duobus, §. sed & Marcellus, ff. de in die adiecti. Traquet. de retrah. lig. 5. n. 2. gl. 1. n. 1. Ergo nil mirum, quod huiusmodi emtor ex sua venditione, cum sit valida, soluat gabellam, cuius debitum in solo valore venditionis fundatur, iuxta l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. & diximus non semel, licet res postea ab eo retrahatur: actio namque, quæ ad retractandum competit, est in rem scripta, vocaturque conditio ex lege, & datur ne dum contra primum emtorem, sed etiam contra quemlibet alium tertium possedentem intra terminum nouem dierum, vt probat Montaluisin dicit. l. 1. §. 1. tit. 10. lib. 3. for. gloss. magna. col. 4. ad fin. Anton. Gemin. l. 70. Tour. n. fin. Traquet. alios allegans, vbi sup. n. 2. cum seqq. Lassari. d. cap. 13. n. 24. & 25. vbi quod iste retractus, non in locum omnium emtorum succedit, sed in locum illius duntaxat, qui à priore venditore rem habuit patrimonialem, vel communem: prima enim venditio retractui causam dedit. Vnde cum per retractum consanguinei ius emtoris extranei resoluitur, & per consequens emanat ius ceterorum qui ab eo causam habuerunt per intermedias venditiones, nullum ius manet arg. nemo plus iuris, ff. de reg. iur. & reg. nemo potest ead. tit. li. 6. nihilominus tamen ille intermedie venditiones non resoluitur, nec rescinduntur quoad ipsos contractentes, sed quoad retrahentem duntaxat, qui rem auferit à quocumque possessore, tanquam de re aliena venditione facta, facit Car. Mol. in consuetudin. Parisiens. tit. 1. paragrapho 13. in §. questionem 5. numero 44. ad fin. vbi, quod patrimonius retrahens feudum pluries vendit, ex prima, & antiqua venditione, non tenetur de oneribus post illam venditionem impositis, sed resoluitur, sicut ad aduentum antiquioris creditis: Idem erit probandum in venditionibus intermediis post primam cum pacto de retrovendo celebratis, dum re illa fructus primus emtor ante obligationem præti, & similiter durante pacto legis cummissoria & adiectionis in diem, vt recte probat Lassari vbi supra n. 26. & 27.

Tandem si opinio Lassari confirmatur ex aurea doctrina Bart. in l. si §. si autem sub conditione, n. 1. & ibi communiter ceteri DD. C. commun. delegat. vbi tenet, quod si hæres rem legatam sub conditione, interim dum pendet conditio, alicui vendiderit, quamvis postea impleta conditio res illa ab emtore auferatur, resoluta ipsius, & hæresis iure adhuc gabella illius venditionis debetur: licet enim dominium rei vendite, quod erat apud hæredem

hæredem, & emtorem ipso iure resoluitur, vt explicat DD. ibi, non tamen resolutio venditio illius rei inter ipsos contracta, quæ licet de re aliena esse fingatur, ex dispositione d. §. si autem, bene potest consistere, ex l. rem alienam, ff. de contrah. emp. Præsertim quod res subiecta relictioni sub conditione possunt interim ante conditionem alienari, & alienatio transfert rei dominium, & possessionem in emptorem, vt est casus in l. seruo legato, paragrapho, si testator, ff. de leg. 1. & in l. si hæres instituitur, paragrapho 1. ff. de Trebell. & in d. §. si autem sub conditione, & ibi tenent communiter DD. post gl. ibi, verb. celebrata, & etiam in l. rem pater, §. liberti, ff. de leg. 2. & in §. quomodo in antea restit. fiduciarum, vt affert Traquet. alios allegans, de retrah. lig. 5. n. 29. gl. 1. n. 2. Carol. Molin. in consuet. Parisiens. l. 1. §. 22. n. 16. ad fin. est communis secundum Bartachide gabell. in 3. membro, §. p. princip. quæst. 23. n. 49. dequitur cum alio Martene in l. 7. tit. 11. gloss. 3. n. 1. lib. 1. non est illi Reg. & Girond. de gabell. §. par. in princip. n. 14. Peregrin. de fideicommiss. vniuers. ar. 40. n. 10. vbi, & in n. 17. limitat, quando simul cum prohibitione legis concurret prohibitio alienationis testatoris expressa, facta favore alieni, est communis vt plures allegans docet D. Molin. de Hæres. primogen. lib. 1. cap. 16. numero 33. Ergo merito, quod cum d. alienatio, & venditio res sub conditione, vel in diem certum fideicommissio relictæ, atque expressa prohibitione testatoris, sit valida: ex ea venditione debeatur gabella, iuxta doctrinam Bart. vbi supra, cum quo est communis DD. sententia, secundum Lassari d. l. si. sed quia nostra n. 8. & eam post alios sequuntur Bartach. Tiraq. & Molin. vbi supra n. 35. etique communis, & verissima secundum Lassari d. l. 3. n. 27. non tamen vt dicebamus resoluitur tunc contractus, & venditio aduentu conditione, sed solum resoluta dominium rei in persona emptoris, ac si nunquam fuisset in eam à venditore grantato translatæ nec venditio celebrata, & semper res illa legata ab initio fuisset legatarij ex morte defuncti, qui eam sub conditione legauerat, ac proinde nunquam fuisset in dominio hæredis venditoris, ex d. l. seruo legato, §. 1. ff. de leg. 1. Venditionis tamen contractus nihilominus tenet quoad ipsos contractentes, vt ad interesse inter eos agatur, iuxta nota in l. 1. ff. de arb. & emp. & hoc modo intelligendus est text. in d. §. si autem, tamen Carol. Mol. vbi supra aliter com. intelligat, nempe non resumi in eius specie dominium hæredis pro tempore præterito, sed in futurum, quod multis nominibus falsissimum esse asserat, & probat Lassari cap. 14. numero 23. sequentes priorem intellectum, quem prædictus ad dict. §. si autem sub conditione, quem etiam probatur gloss. Bald. Paul. l. 1. & omnes Doctores in d. §. si autem, per tex. in l. sancimus, §. cum autem, C. de Testib. & ex re- ferentis Marc. Anton. Peregr. vbi supra n. 7. quod clare videtur probare tex. ille in d. §. si autem, in illis verbis: *Sciatis, quod conditio impleta ab initio causa in iuribus reuocatur, quasi neque scripta, nec peritiua fuerit celebrata.*

Relinquitur ergo satis comprobata, ex supradictis opinio Lassari d. 13. cum sequens, quam tenuimus, debent nempe gabellam ex omnibus venditionibus intermediis intra tempora retractus celebratis.

17 Nihilominus si tamen contrarium in hac specie probabilius indicat Mol. Theol. de iust. &

in l. 1. part. d. l. 371. col. 762. eo quod intermedie illæ venditiones tacitam illam habeant conditionem, dummodo retractus non fiat, quod duobus rationibus (mihi insufficientibus) persuaderi intendit, ac proinde nullas reddi præterdit venditiones illas intermedias, factis retractu. Verius tamen est, validas ab initio fuisse, ac nunc esse, quoad ipsos contractentes, quidquid sit quoad retrahentes, vt supra probauimus, adeoque veritas, & probabilior longe est sententia Lassari. præd. cum insufficientibus ad debitum gabellæ, quod venditio fuerit valida quoad ipsum venditorem, siue sit perpetua, siue temporalis, ex l. non mansura, ver. §. Sylua cedua, ff. de contrah. emp. & iuxta notata in l. si. cum glossa, verbo, contractus, C. de legat. 1. & siue res vendita sit propria, siue aliena, si vt suam eam quis vendiderit, & res aliena vendi potest, vt in l. rem alienam, ff. de contrah. emp. & sic si alienam nomine domini venderet sine eius mandato, tunc namque si dominus non haberet ratum, non deberet de decima, & semper ex venditione debetur gabella: dum tamen venditio effectum habeat, & sit valida: licet alia, vt cum Lassari in schol. d. l. 1. n. 1. tit. 17. hoc lib. 9. probat Beccius in d. l. 1. n. 13. cum sequens, & n. 158. tit. 17. hoc lib. 9. Cum ergo præd. intermedie venditiones, in specie de qua agimus, sint validæ, vt potest à domino rei factæ, quomnis res retrahi possit à consanguineo, consequitur, ex eis debent gabellam, quomnis temporalis sunt, & à consanguineo postea per sententiam retractus res sic vendita retrahitur, atque auocatur à possessore. Præsertim, cum à hinc dicerent præd. venditiones intermedie, quoad ipsos contractentes repective euictionis quoad interesse, vt prædictimus, quia absoluit, & valida fuerunt, quicquid contrarium in hoc etiam abique vilo iuris fundamentato, veli Molin. vbi supra, ver. l. si n. 20. l. 762. Non obstant modo eius fundamenta, quoniam negamus, præd. venditiones inter medias tacitam illam habere conditionem, quam puras Molin. scilicet, dummodo retrahens aliquis in ven. iugo prima non subrogetur primo emptori. Vnde enim hoc deducit Molin. siquidem primus emptor rem à se emptam simpliciter, pure, & absolute alij vendidit, vt potest in sui prædictum, & hic alius alij, nulla facta mentione retractus futuri, ex quo statim de natura ipsius venditionis venditor ipse remanet obligator de euictione: Accedat præterea in factorem huius partis, quod emptor hic primus, nec non & secundus, cum fuerit, vel scire debere, rem à se emptam posse iure sanguinis ab eo retrahi, eam nihilominus absolute alteri ven. l. Ergo, nulla conditio tacita subintelligitur emptoribus, alia forte non inuenit reuerentis nihil operatur, presentiam in prædictum alterius contrahentis, alia forte non emittit. Pute namque de sub conditione res vendi potest. Si iñitor pure vendidit, & non sub conditione celebrata fuit, siue conditio aliqua subintelligatur tacite est, quæ non est ex natura contractus, quod si aliud voluit venditor, quare non expressit: Et ideo contra eum, qui legem apertius dicere potuit interpretatio facienda est, l. vtriusus, ff. de pactis, li. quicquid ad fructuenda, ff. de verb. oblig. cum similibus. Nec pro Molin. quodam facit in proposito decisio l. quæst. C. de rei vendit. quo arg. ipse primo vsus est ad probandum prædictum tacitam conditionem, quoniam illa loquuntur in venditione duobus facta eundem rei successore: Præsertim namque secundus emptor, cui res tra-

data fuit: At vero in nostra specie primus emptor, duobus sic cessare mutim vendit, sed in tantum rem per l. alias retractum subiectam. Unde venditio illa quamcumque traditione sequitur legis beneficio retractus, ratione sanguinis, vel communis esse nullo modo potest, ex quo actio, quæ ad retrahendum competit, est in rem scripta, vocaturque conditio ex lege, & datur non solum contra primam emptorem, sed etiam contra alium quemlibet tertium possessorem, ut ex aliis supra probauimus. Nulla igitur consequentia ex hoc deduci potest, ut prædictæ venditiones intermedie sub prædicta conditione sint factæ, neque quod omnino nullæ reddantur, eo ipso quod retractus intentatur, neque quod dominium continuo translatum renouetur. Secundum etiam fundamentum Mol. nempe quod primus emptor, qui eam rem secundo vendidit, ceterique deinceps venditores non tenentur de emptione facta retractu sequentibus emptoribus, saltem est, ut supra probauimus, præterquam, quod implet Molina in nullo modo probat. Vera igitur est, ut patet, sententia, quod ex prædictis intermedis venditoribus pure, & absolute factis, debetur gabella, etiam si postea retractus loquatur cunctis rei.

Limitamus tamen hæc sententia, ut non procedat, quoties hæc intermedie venditiones non pure, nec absolute herent, sed sub conditione, si retractus postea non fiat, vel cum pacto, vel conditione resolutionis ipsius venditionis in ea, vel statim in continentis appositis in euentum retractus: tunc namque merito, ut eo subsequuto gabella non debeatur, quia à principio reddidit venditio nulla, ac si nunquam ipsa celebrata fuisset, ex his, que late supra alia quæst. discutimus in venditione conditionali, vel cum pacto resolutionis ipsius.

SVM M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur ex venditione rescissa remedio l. 2. C. de rescindenda vendit. & numer. 2. & 3.
- 2 Resolutio contractus remedio l. 2. C. de rescindend. vendit. resoluuntur hypothece, & omnia onera rei imposita medio tempore per acquirentem, ut in num. 1.
- 3 Gabella cuius periculo cedat, rescissa venditione, remedio l. 2. C. de rescindend. vend. & numer. seqq.
- 4 Gabella non debetur in casu l. si sponsus, §. circa venditorem, ff. de donat. inter vir. & vxor.

Q V A E S T I O XII.

An ex venditione, quæ rescinditur remedio l. 2. C. de rescindend. vend. debeatur gabella.

Quæro modo an ex venditione completa, quæ rescinditur remedio l. 2. C. de rescind. vend. debeatur, exigique possit gabella? Et eam non deberi, emptore exigente ditraditum, & restitutionem rei, & quod ex acta debeat restitui, probatur primo, quoniam venditio in prædicta specie cum sequitur ex ea annullatur, & ad non causam reducitur, si que ex causa antiqua existentia à principio venditionis, & necessaria, si non præfuit, saltem ex officio, nisi male emptor pretium supplere: quod videtur suf-

ficere, præsertim cum sola rescissio, & restitutio sit in obligatione. Imo etiam si utrumque ellet pariter in obligatione alterutrum, adhuc idem videtur esse dicendum: quia electa restitutio rei, apparet retro nihil fuisse cum effectu acquisitum sicut acquisitio enim gabellæ oritur, de fundatur in contractu, ut in l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. Unde respiciet omnes conditiones, & qualitates illius contractus. Sed contractus, & traditio inde sequuta habuit implicitam statim resolutionis, & annullationis in hunc euentum: Ergo eodem modo, & gabella sicut acquisita cum non potuerit acquiri, nisi sub eadem qualitate, & onere, ex l. si, & qua ibi notant Paul. de Carr. Alex. & Val. ff. si ex nuda causa agatur.

Secundo, hæc pars conuincitur ex eo, quod resolutio contractus per viam dictæ l. 2. C. de rescindend. vendit. resoluuntur hypothece, & omnia onera rei imposita medio tempore per acquirentem, secundum Baldum dist. 1. 2. quæst. 13. num. 17. & ibi Alexand. in addit. Saicet qu. 1. num. 18. Paul. Cast. col. 3. num. 11. Pantaleon de Crem in repeti. col. 19. & 43. num. 189. & est verior, & magis communis, ut plures allegans, alibi notat Arias Pinel. in dist. 1. 2. par. 6. §. sub n. 1. ad fi. C. de rescind. vendit. & Socin. Nepos, quem citat, col. 1. §. 1. num. 19. lib. 2. & eam sequitur Pinel. ubi supra num. 13. tametsi num. 1. in princip. retinet contractum tenuisse constantissime Bar. in l. si res. ff. quib. mod. pig. vel hypot. soluitur, & in l. ubi autem §. Marcell. ff. de in alien. adieci. & in l. in diem, ff. de acq. plus. arer. & alios Doctores, quos ibi citat, esseque communem ex Boticio de off. 181. num. 10. & tandem Pinel. numer. 16. cum sequentibus, ex Bald. & Salycet. ubi supra refert, eam opinionem intelligendam fore, quando emptor ex necessitate iudicij rem restituit: licet si extra iudicium omnino voluntarie, quo casu admittunt opinionem Bar. communem, sed ipse Pinel. ibidem contrarium probat. Et merito, quia licet non est emptori agnoscere bonam fidem ante iudicium, ubique villa stande, ut probauimus supra q. 1. n. 4.

Hæc prima opinio fallit, emptore eligente supplere istum pretium, quia tunc ex illo supplemento venditori soluto soluet etiam, & ipse gabellam, non tantum ex primo pretio.

Quod si emptor deceptus sit, & agit contra venditorem ipso venditore eligente excessum iusti pretij, eisdem rationibus, & licet tenebitur etiam deducere, vel restituere pro rata de decima pretij, siue gabella recipienda, vel accepta, quia hæc tenus apparet retro non fuisse cum effectu debitæ: Quod si venditor eligat pretium redere, & rem recuperare, nihil habebit sicutationis gabellæ, & acceptam restituet: Non enim ipsi iuria sit, si suum suum gabellæ ad limites, & vires contractus, vel actus, ex quo oriuntur, reducatur, & distingatur, nec etiam vlla capio, quia non renebitur aliquid restituere, nisi quod tenus factus est, & manet locupletior: Et ita ex prædictis rationibus loquens in venditione rei fœdalis completa, rescissa per remedium d. l. 2. respectu iurium patrono alias debitorum, hoc est reletui vel laudemij in emphiteusi domino directo debiti, tenet, & probat Carol. Mol. in consuet. Paris. tit. 1. §. 2. num. 18. ad fin. & Iarius eodem §. 2. in §. quæst. num. 44. & generaliter in omni specie restitutionis per viam iustitiam, siue ex capite minoris ætatis, siue alienius iustæ causæ maioris concessæ, siue in otio sem modum restitutio, puta ex causa metus, ideò probat ipse Molina ubi supra dist. num. 18. ad fin. & num. 39. & 40. quæst.

quem refert, & sequitur Arias Pinel. dist. 1. 2. C. de rescind. vendit. 2. par. 6. n. 33.

Hic tamen omnibus non obstantibus contrarium in specie nostre quæstionis: nempe respectu gabellæ sicut, vel eius publicano soluende, tenendum, & probandum est, ac practicandum procul dubio, imò quod venditione rescissa, aut rescissa, ex remedio d. l. 2. C. de rescindend. cum similit. gabella adhuc debeatur de venditione, & iam soluta condici, aut repeti minime possit, etiam si res vendita reddatur, atque restituitur. Et hoc vnica, & peremptoria ratione ea, scilicet, quia cum hæc ipsa venditio, non ipso iure resoluatur, sed actione personali per lesum intentata rescindatur, propterea ex nunc nulla ratio est, que ius semel gabellæ gabellario quantum, ex venditione valida eidem auferatur, voluntate, & factio partium postea subsequatur, ut in substitutione supra q. 11. resoluimus: Et quæuis iuxta opinionem Bald. in d. l. 2. q. 13. n. 17. verior, & receptori secundum Arias Pinel. ubi supra n. 11. ad fin. rescissio venditionis in casu d. l. 2. sit necessaria, & non voluntaria: quæuis contrarium, imò, quod sit voluntaria, non vero necessaria tenent Bar. & alii communis contraria, cum supra resista, nihilominus negari non potest, quin præfuit non sit necessaria, sed tantum casu, ut prædictum: nec enim laesum habeat electionem, rescindendi contractum, vel statim suppendo istum pretium, vel restituendo excessum eius respectu. Ergo secundum quid rescissio est voluntaria, scilicet, quatenus sua mera voluntate & spontanea eligit potius vnum, quam aliud. Hæc igitur voluntatis electio nocere non debet gabellario innocio, cui erat ius quantum iuxta doctrinam Bald. & communem in l. si constant. col. 2. C. de donat. ante nupt.

Quare merito hanc opinionem in terminis nostris in iudicio probatur, & tenet idemmet Carol. Mol. d. l. 2. n. 40. ad fi. Arias Pin. ubi supra d. n. 33. vers. soluitur autem. Parlad. lib. 1. ver. quæstio d. 3. §. 3. n. 5. Lassar. de decim. vendit. 1. 4. n. 3. Girond. de gabell. 6. p. §. vnica. n. 22. & conueniant omnes secundum Moli. Theolog. de iust. & iur. 2. p. dist. 349. col. 171. vers. dubium.

Ad fundamenta contraria respondemus loqui, & locum habere posse, quoties ipsa venditio est nulla, vel resoluta ipso iure, ex pacto in ipsa appositæ, vel etiam si à principio sit valida, agitur tamen de iure, & oneribus, feudallibus, quæ principaliter respiciunt translationem feudij, & mutationem vassallorum, unde merito, quod si feudum venditum, vel permutatum redhibetur, non debetur quantum pretij, nec redemptum, & exactum restitui debeat. Et ideo opinio Carol. Mol. prior in suo casu est vera: & nobis in nostro nihil obest, §. Secus vero esse, quando venditio est valida à principio, quod fuisse, quo ad debitum gabellæ, quæ simplicem actum contractus concernit, ut sape diximus supra in alia q. Et hæc est optima, & iudicia differentia inter has causas, prope semetipsum explicat Car. Mol. dist. n. 40. ad fin. quem ceteri merito sequuntur.

Non etiam obest, illud de hypothece interim contracta ab emptore in re vendita quæ secundum opinionem Bald. magis communem, atque veriorum resoluta, vel vendita restituta: remedio d. l. 2. quia hoc distinetur a terminis nostre quæstionis: Illa enim hypothece fundatur in permanentia ipsius contractus, & ideo, resolutio iure dantis, resolutur, & ius acceptoris, iuxta velle alii, ff. de pig. nor. Ar. vero gabella hoc non respicit, scilicet permanentiam contractus, sed tantum valorem ipsius, siue postea resoluatur.

Hic sic recte constituitur, supra est modo, ut o. 4. ceamus, cuius periculo soluto gabellæ cedat in prænarata iam explicata specie, emptoris, an venditoris lesi, vel lædenti? Qua in re, omnia dispositione consola Arias Pinel. ubi supra numero 38. cum sequenti, exploratque eius opinionem, dum magis inclinat contra Jacob. Carr. Brug. quod rei conuenti detrimentum sit propter culpam lesionis, cum quo transire videtur Ioannes Gas. de expens. c. 18. n. 4. Rursus & opinio Parladot. lib. primo, rerum quæstio 3. part. 5. c. 6. qui verius, & propius (suo iudicio) talem iudicatur ad actorem, qui contractus resolutionem postulat, spectare.

Militat autem in re hac, attenda decisio, l. 1. tit. 5. 17. hoc lib. 9. dum precipit: Quæ res vendidit, paguen el alcauald, obleruandum primo videtur, ut omni soluendi gabellam in prædicta specie spectet ad venditorem, quando ipse agit remedio dict. l. 2. & sibi ab emptore suppletur istum pretium, ut cum Lallar. dist. cap. 14. num. 11. probat Molina Theolog. ubi supra, col. 571. vers. quod vero, ubi quod gabella hæc pertinet ad dominum, & gabellarium existentes tempore prius venditionis: non vero ad eos, qui fuerint, quando venditio ad æqualitatem reducitur, quia non est noua venditio, sed reductio prioris ad æqualitatem: Et in hoc casu gabellarius habebit decimam nedum pretij à principio inter partes conuenit, sed & supplementi postea soluti: quia supplementum sortitur naturam illius pecunie, quæ suppletur, & iuxta eam in litatur, sicut secum §. cum inter, & ibi Alberic. ff. de part. d. lib. l. etiam ubi Bal. & alii. C. de iur. dot. & in arch. qualitas, C. de part. conuen. l. si proprietatis, ff. de iur. dot. Socinus consilia 15. 4. incipit. pulchra, num. 10. volum. 2. & consil. 296. in presentia, vers. si quæ nro, & vltim. ad finem, num. 5. eodem volumine. Itaque de retractu, ligatur, §. 1. glossa 1. 8. num. 51. & em. eademque res non debet diuerso iure censeri, cum qui, ad ea, ubi Bar. in secundum notabil. ff. de v. sac. & tandem quia hoc totum est verum pretium rei venditæ solutum, vel solvendum, quod verus quidem videtur, tametsi Lallar. in addit. cap. 14. de decim. vend. super nu. 17. tenet, quod decima supplementi in prædicta specie pertinet ad gabellarium existentem tempore supplementi.

Secundo tamen idem esse dicendum censeo, si emptor hic potius eligat rem ipsam restitute, quam supplere istum pretium: Si enim bona fide emerit, credens, si licet, iusto pretio emisse, ad venditorem quoque solutio gabellæ spectabit iuxta pretium à principio conuenitum, duntaxat non computato eo, quod alias supplementum foret, si rem emptor habere mallet, iuxta verba dict. l. 2. Regie, ibi: De rudo el precio parque vendidier, & c. Secus si sciens rei valorem data opera vilia emiserit: ut in aursice, quia iustico, vel alio quoque ignorante paruo pretio lapsum pretiosum emiserit: tunc namque emptor hic, ultra restitutionem rei, tenebitur quoque gabellæ damnum venditori solvere, atque recipere ex legali æquitate desumpta ex texto in l. debet, ff. de edict. edict. i. cum enim in ea, venditor decipiens soluit onus legale emptori decepto impositum, ita, & in hac specie soluentia erit ab emptore gabella, quæ alias venditori imposita est, ut recte in eo iudicio in casu nostro argumentatur, & probat Lallate, de decim. vendit. cap. 14. nu. 15. & 16. & sequitur Molina, ubi supra col. 572. vers. si venditor. Quod si venditor conuenit ab emptore remedio dict. l. 2. velit potius

rem suam accipere, restituo toto pretio, quam ea demissa, excessum sibi pretij restituere (si Lassar. crederetur) computanda, & solvenda erit gabella. ita totum pretium conventum, sine deductione iniqui excessus, quia vere pro illo integro pretio venditio fuit celebrata, quo circa de toto illo fonsada est gabella, iuxta dict. l. i. in ista enim, vel iniustitia pretij non spectat ad gabellatum, sed tantum pretium conventum inspicendum est, licet sit excessivum, & etiam suppletum nrum ipsius, quando concessum est remissius, *ve modo probavimus*: Itemque esset probandum, si venditor vellet adhuc stare venditioni, & excessum iusti pretij emptori laeso restituere: etenim adhuc gabella totius pretij conventi solvitur est, quia gabella ista non ratione rei venditæ, aut pretij recepti, vel dati, sine iniuri, vel iniusti debetur, sed ratione contractus venditionis, iuxta quantitatem pretij conventi, ut patet ex dict. l. i. vel suppleti ex prædictis: Et licet aliquantulum lex illa in hoc dura videatur, ita tamen scripta est, atque idem observari debet, iuxta l. prospexit ff. qui, & quibita in terminis tradit Lassar. dicto cap. 14. numer. 17. & prius in schol. numer. 13. sequitur Azue, in dict. l. i. nu. 156.

Idem quoque iuris dicendum esse, inquit Lassar. ubi supra: ubi venditor ille, cum vultet, adhuc venditioni stare, non totum pretium, sed ita sibi venditæ, restituit, sed illud tantum, quod ultra iustum rei valorem accepisset, quia tunc etiam in hoc casu erit venditor decimam totius pretij conventi solvitur ex prædictis: Molina tamen ubi supra, columna 572. paulo post princip. arbitrat, hoc esse saluum, neque adherendum ita esse verbis, liquando rem duram, dissonamque à recta ratione dissonantem, si ut primo aspectu sonare videntur, intelligerentur, præsertim quando congruum habent interpretationem, prout contingit in proposito, quia dict. l. i. n. 17. non exprimit nec dicit, eius decisionem procedere, etiam si pretium publici iudicis sententia pronuntiatum sit iniustum: Nec verisimiliter præsumendum est, Legislatores id intendisse, sed solum de pretio, de quo non constaret, esse iniustum, quia alias videtur esse legem duram, & inquam: Quare dicendum esse proculdubio affirmat per Azue, non esse intelligendam eam l. de pretio, quod sententia iudicis pronuntiatum sit iniustum, ac proinde de parte illa iniuste accepta ultra pretium rigorosum, restituendam esse gabellam acceptam, idemque probat, quando dissolvitur contractus, restitente venditore integrum pretium, & recuperante rem venditam: necens, quod ita audit servari in practica in Lusitania: Quid tenendum;

Ergo in puncto iuris, & attenda veritate hanc secundam sententiam Molina potius, veritatem probat, & tenendam esse censet, confiso de iniustitia sententia publicæ lætæ à iudice super iniustitia, & excessu pretij conventi, qua locum habere tergedium dict. l. 2. C. de rescindend. vendition. declaratur, eaque in rem iudicatam transfacta: alias secus, tamen videatur Molina sibi contrarium esse postea, columna 573. versul. si vera saltem, in prædict. ultimo casu, quando dissolvitur contractus, restitente venditore integrum pretium, & recuperante rem venditam.

Ultimo ꝑ docto, inspecta procedere in terminis l. 2. C. de rescindend. vendition. ceterum in casu, si sponsus, & cetera venditionem, ff. de donat. inter vium & vxor. n. 18. ubi maritus vxori

vendit rem quindecim pro quinque, quo casu duo habet remedia, primum ex d. l. 2. C. de rescindend. vendition. aliud, ut reliquum valoris, tanquam donatum, renocetur, ex prohibitione illius tituli, quod si fiat, decima pecunie sic restituit non solatur gabellatio, illa siquidem tanquam male donata renocatur, non vero tanquam rei pretium restituitur, ut recte perpendit Lassar. dict. cap. 14. numero 18.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeat ex venditione, vel permutatione per in integrum restitutionem rescissa, & numerus sequentibus.
- 2 Restituitur ad gratiam, non restituitur ad temporis prioritatem, nec præfertur ei, cui medio tempore gratia facta est, sed intelligit, ut in num. 9.
- 3 Prius in collegio, vel ordine, deinde restituitur, non recuperat antiquitatem, vel pristinum locum, sed habetur tanquam de novo receptus, intelligit, ut in num. 9.
- 4 Prius in gremio vniuersitatis, & nominationibus, & deinde restituitur, postponitur omnibus medio tempore nominatis, sed intelligit iuxta dict. nu. 9.
- 5 Minor vendens, si ledatur habet restitutionem in integrum aduersus contractum, non tamen aduersus gabellam debitam ex uenditione valida, quia vti facti iure communi, & nu. 6. sed contra ueritatem seq.
- 6 Restituitio in integrum, quando extenditur ad iura quæstia reuocis, & quando non?
- 7 Gabellam, ad hoc, ut restituat gabellarius, rescisso contractu per restitutionem in integrum requiritur, quod causa plene cognita, sententia lata sit super restitutione in integrum concessione, quamuis gabellarius aduersus non fuerit, nisi de collusionem opponatur: & notoria, & sententia æquiuocantur in hoc casu, ut in materia euasimus.
- 8 Minor restituitur ad supplementum iusti pretij, sibi faciendum: gabellam quoque ex eo soluit.
- 9 Gabella non debetur à minore ex venditione nulla suarum rerum, & soluta repert potest, nisi venditio illa, vel permutatio iuramento minoris roborata sit.
- 10 Gabellarius, licet pendente super nullitate venditionis, vel permutationis minoris, non potest, ex his contractibus gabellam petere, donec lis finiatur.
- 11 Minor restituitur aduersus venditionem, vel permutationem à se factam eo pacto, ut altera pars solueret gabellam, tam cum reliquo pretio est restitueretur.
- 12 Gabella debetur restituito minore aduersus emtionem à se factam, reddita re emta venditori, & minori suo pretio, & cuius periculo gabella inde soluta cedatur; nu. 16.
- 13 Gabella debetur ex omnibus venditionibus interuocatis, minore restituito contra ultimum possessorem, nec ad minorem læsum hoc damnus expectare videtur, ut in num. 18.

QVÆSTIO XIII.

An ex venditione, vel permutatione per restitutionem in integrum rescissa debeat gabella?

Quæro ꝑ vterius, quid si minor rem suam vendiderit, aut permutauerit valide quidem, nempe rem mobilem curatorem non habens, vel eum habens cum ipsius auctoritate, vel rem immobilem cum solemnibus decreto, sed propter læsionem restituitur est in integrum iura vigesimo nono anate suo annum, an gabellam debeat ex ea venditione, vel permutatione, & soluta repetat à gabellario, necne? Certum enim est, quod ex restitutione, vel secunda mutatione rei, nihil debetur gabellario, cum non sit nouus contractus, sed resolutio primi: quod autem quæritur, est, an ex prima venditione, aut permutatione debeat, & soluta repert iure possit, restitutione in integrum aduersus illam iure posita, & concessa.

In qua questione videtur primo dicendum, gabellam deberi, & solutam repert minime posse: quia venditio, vel alienatio merito iure tenent, ut supponimus. Ergo gabella debetur, ut in l. 1. titul. 17. lib. 9. non collectis. Regie, ubi solum consideratur contractus ipse venditionis, ut ex ipso debeat gabella, similiter, & permutationis, ut in l. 2. eadem titulo.

Neque obstat, quod restituito in integrum concessa aduersus contractum, decretum, & alienationem trahitur retro ad omnia in pristinum statum reponenda: quia licet hoc verum sit, non tamen extenditur contra tertium, nec in ipsius præiudicium, cui medio tempore est ius quæsitum.

Vnde ꝑ restituitur ad gratiam, non restituitur ad temporis prioritatem, nec præfertur, sed postponitur ei, cui medio tempore gratia facta est, cap. quatuor, de rescipit. 6.

Sic etiam prius in collegio, vel ordine, deinde restituitur, non recuperat antiquitatem, vel pristinum locum, sed habetur tanquam de novo receptus, l. 2. & ibi Bart. & Ioan. de Platea, C. de his qui eximantur dat. restitut. libro decimo, textus etiam in cap. ex infirmatione in fine de simon.

Et ꝑ qui prius in gremio vniuersitatis, & nominationibus, & deinde restituitur, postponitur omnibus medio tempore nominatis, ut decidit Petrus Rebuffus in tract. nomin. questione 21. num. 21. & in materia feudali decidit Bald. in cap. 1. in princip. colum. 4. versic. pone Rex Francorum hic finitur lex de in dict. consuetud. in vrb. feud. & ibi sequitur Alarot, numero 20. & Preposit. colum. fin. Carol. Molin. in consuetud. Parisiens. paragrafo 22. quæst. 6. num. 35. Anle: in c. 44. Prat. gl. 1. n. 36.

Secundo ꝑ eadem opinio corroboratur, quoniam est minor vendens restituitur aduersus emptorem ex eo, quod vel in hoc læsus sit, quod vendidit, cum magis expedit ei, rem venditam rehabere: vel ex eo, quod minoris vendiderit, quam oporteret, iuxta l. 1. & per totum C. si aduers. vendit. & l. 1. titu. fin. partit. 6. & distinctionem glossæ in l. si quidem, C. de præd. minor. de cuius veritate agit Arias Pinel. in l. 2. C. de rescindend. vendit. in 3. part. cap.

1. n. 20. Attamen postquam vendidit decimam soluens, læsus non est, neque circumscriptus in hoc dici potest, qui iure communi est, l. non videtur qua est l. fin. C. de in integrum restitutione min. & l. 6. in fin. tit. 19. partit. 6. iuxta optimus, in l. inter eos. 6. cum inter ff. de fideiuss. Titag. de retract. lignag. ad fin. tit. num. 51. ꝑ Quod omnino procedit, cum quid minor necessario facit, ex dispositione legis, vel statuti, ut si compromittat ex statuto cogente consanguineos, & affines compromittere: Ceterum, si non cogitur id facere: sed quod facit, lege permittente facit, & tunc licet non præsumatur circumscriptus per eadem iuramentum si vere reperitur circumscriptus, restituitur, ut cum adit hereditatem, quam diligentissimus quisquam patefaciamus adiunxit, ut, que omnibus appareat esse locupletis, & tamen debitis postea detectis reperitur pauperima, ut sæpè contingit, certe minor vltus fuit iure communi, & tamen restituitur, l. 4. §. 1. ff. de fidei commiss. lib. 1. l. 1. & 2. C. si minor ab herede ff. ubi. l. aut Prator. 5. sed et ff. de minor. sed minor valide vendens, aut permutans soluendo gabellam necessario hoc facit ex dispositione dist. l. i. tit. 17. hoc lib. 9. Ergo eam non repert, nec restituitur ad eam repetendam per prædicta, & in terminis nostre questionis principalis innixus sola priori ratione hanc opinionem tenet Lassar. de decim. vendition. cap. 14. num. 44. ad si. quem sequitur Molin. de iust. & iur. 2. parte disputatione 77. colum. 2. 17. loquitur tamen Lassar. quando minor vendens soluit gabellam, ut patet, & sicut non possit eam postea repetere, licet in venditione læsus fuerit, & contra eam restituitur: non vero, quando nondum soluerat gabellam, quasi innuere videatur in hac vltima specie ad gabellam non teneri, quandoquidem restitutus fuerit in integrum aduersus venditionem, antequam gabellam soluerit: tamen in nuncupatim hoc non expressest Lassar. videtur tamen esse de mente ipsius. Sed postea ipsemet declarant contractum nouis addition. super dict. num. 44. nempe, quod minor non habet restitutionem aduersus gabellarium ad denegandam, vel repetendam gabellam, ut ex l. dispositione vendendo se obligabit.

His nihilò scias non obstantibus contrarium dicendum videtur: imo, quod restituito in integrum concessa minor aduersus venditionem, vel permutationem à se factam, eo quod fuerit in ea læsus, quia non oporteret ei vendere, vel permutare rem suam, minime debeat gabella, & ideo ab eo exigi non possit, & solutam ipse recuperare queat, idque ex sequentibus.

Primo, ꝑ quia licet præfata venditio, aut permutatio iure valeret, nihilominus per restitutionem in integrum rescinditur, atque omnino annullatur, & retrahitur, prout ex tunc, ac si à principio celebrata non esset: restituito enim omnino in pristinum statum redigit, quia tantum ipsa adfert, quantum abtulit læsio, quod si minor, & restituitur, ff. de minor. cum similit. etiam aduersus tertiam personam. l. 1. C. de reputat. Ergo, & aduersus gabellarium: alias enim non indemnis remaneret omnino minor læsus, nec ei profuisset restituito, sicut nocuit læsio, si gabellam principio à se solutam repetere non valeret.

Deinde, ꝑ quia restituito in integrum extenditur etiam ad iura quæstia tertio, quando sunt ei quæstia immediate ex causa, que per restitutionem in integrum restituitur: & annullatur: secus si sint ei quæstia ex alio contractu, vel causa extrinseca:

hoc fuit dictum originale Jacob. de Bellois in d. cap. 1. ubi fuit lex, quod referunt, & sequuntur, plures Doctores congeſti per Carol. Molin. d. §. 22. ſub dicit. numero 33. cum ſequentibus, idem late probat, & bene declarat: Ergo cum gabellarius non preſentat, niſi immediate ex cauſa ſoluta, & annullata per reſtitutionem in integrum, que ex iuſta cauſa, & debita, & non ex gratia conceditur, ſcilicet autem agat de lucro captando, abſque dubio reſtitutio preſata extendenda videtur, etiam contra Fiſcum, & gabellam ab eo receptam. Neque obſtat, quod gabellarius, qui hanc gabellam recepta minore, ceſſet etiam de damno evitando, quia pectio contractus a Fiſco hoc ius exigendi, & recipiendi gabellas, quoniam prima cauſa originalis Fiſci locandi conſideranda eſt, cuius lucro cedunt gabellæ, non vero conductioſis accidentalis, cuius conductio iurandi cauſa a Fiſco facta alterare non debet iuris diſpoſitionem, nec ratio non erit: Et in terminis loquens in iuribus reſejuj debitis patrono ſeudi, ita probat, & tenet Carol. Molin. dicit. §. 22. num. 35. cum ſequentibus, & in noſtra ſpecie gabellæ Ioan. Yannez Parladot. rerum quotidianar. cap. 3. §. 5. num. 41. in prima impreſſione, tametsi cum reprober Laſſare. ubi ſupra, quem ſequitur etiam Girona de gabell. 5. par. 5. v. 2. & 23. ſed poſtea idem Parladot. in alia impreſſione anni 1593. dicit. cap. 3. §. 5. num. 16. cum ſeq. deſendit ab impugnationibus Laſſare, cuius que fundamentis reſpondeo, & iterum priorum ſuam opinionem probat, & confirmat, & tenendo hanc præſentem.

9 Non t obſtat modo primum fundamentum contractum, quod habet, vt reſtitutio integrum, licet reponat omnia in priſtinum ſtatum, non tamen extenditur contra tertium, nec in ipſius præiudicium, cui medio tempore eſt ius quaſitum: ac proinde reſtitutio ad gratiam, non reſtituit ad temporis prioritatem: & priuatum collegio, & ordine, deinde reſtitutum, non recuperare priorem antiquitatem, vel priſtinum locum, ſed haberi tanquam de nouo receptum, &c.

Quia hæc procedunt, quando reſtitutio fit ex gratia, & per nouam promiſſionem, non vero in reſtitutione facta, ex iuſtitia, annullando præcedentem promiſſionem, ita quod non eſt opus noua promiſſione, collatione, nominatione, vel receptione, tunc namque, etiam priorem antiquitatem, & locum recuperabit talis reſtitutus: Vbi autem ex gratia, & per viam nouæ collationis, vel promiſſionis, quis reuerſitur, tunc eſt introductum, quod priſtinum locum non recuperet, quia promiſſio præcedens non reducitur ad non causam, ſed magis confirmatur, & approbatur, vt in cauſa, quo Petrus Rebnifus reſpondit quibusdam canonicis Bituri conſiſ. & ita ſunt intelligenda adducta pro contraria parte, ſecundum Carol. Molin. ubi ſupra, nu. 35.

Cum igitur (& nunc ad propoſitum) reſtitutio in noſtra quaſtione concedatur minori aduerſus venditionem, vel permutationem a ſe factam, quia magis eſt expeditæ, non veniſſe, vel permutaſſe de rigore iuſtitie, ex iuſta cauſa, per quam prius contractus ab initio reſcinditur, & annullatur, & ad non causam reducatur, merito videtur, vt hoc extendatur etiam contra tertium, non vero reſtitutio, que fit ex mera gratia, vt aliis decidiſt Nellus de Sauto Gemioſian. in trakt. hanc. in prima parte tertij temporis, quaſtione 1. in ſin.

Raphaël. Coman, & Iaſin. l. Gallus, in §. quid ſi tantum, ſectur. 2. colum. 1. 4. ff. de lib. & p. ſu. per l. quod ſi minor. §. Scandla. & ſequitur Carol. Molin. dicit. §. 22. num. 35. ubi hoc ampliat tribus modis.

Non obſtat etiam ſecundum fundamentum partis aduerſæ, quoniam ſicut minor in vendendo ſuit læſus, ita etiam & in ſoluendo gabellam illius venditionis, & permutationis in conſequentiam contractus principalis, & ex eo læſus videtur, cum acciſſionum lequatur læſionem reſtitutionem in integrum petere poſſet, videtur argumento l. ſi ex cauſa §. ſi in commiſſum, ff. de minorib. ubi cauetur, quod minor reſtituitur aduerſus comiſſum vendiſſi, & in incurſum per legem, ſi dolus ipſius non interceſſerit.

Quod autem minor, qui læſus ſuit iure communi, in contrahendo non reſtituitur, procedit in eo, qui contraxit, aliquemque actum fecit, quem præſente iure communi facere teſebatur, & ad id cogi poterat, vt ibi gratia, in exemplo ſupra relato a Titique & ſimilibus, nempe, committendi ex vi ſtatuti: quo nullo modo eximi poterat: At vero licet ſimpliciter, & abſolute minor valide vendens, aut permutans rem ſuam, teneatur præſente ſoluere gabellam: quo tamen intelligitur, & procedit læſione non concurrente: Verum ſi in principali contractu fuerit vere læſus minor, ita vt iure contracti eſt reſtitutio in integrum, quia non oportuit ei vendere, vel permutare, & in eo fuerit grauiter læſus, inde ſequitur, vt ad gabellam quoque reſtituendus ſit eadem ratione, & in neceſſariam conſequentiam læſionis principalis contractus: ſiquidem ſi non veniſſet, aut permutaſſet, gabellam ſoluere non teneretur, nec eam ſoluere, neque aliquo iure communi ad eam ſoluendam compelleretur: Ergo reſtitio principali, acciſſionum quoque ex principali neceſſario conſequentium reſcindi debet per eandem in integrum reſtitutionem poſtulata: Reſtitutio namque huiusmodi omnia reponit in priſtinum ſtatum etiam in præiudicium tertij, qui ius immediate habet ex cauſa, que per in integrum reſtitutionem reſoluitur, ſupra probauimus.

Hæc quamvis ita recte conſtituta videbantur, nihilominus ea contraria nouiſſime dicit Laſſare, qui in prædijſis nouis additionibus, iterum ſuam opinionem primam aduerſus Parladotium in ſecunda ſua noua editione priorum commentariorum defendit, reſpondens fundamentis nouioribus, quibus eum increpauerat Parladotius in ſequentem modum, quod in ſpecie dicit. l. ſi. in ſup. non videtur, C. de in integrum reſtit. min. Ideo minor reſtitutionem petit, quia vere re ipſa læſus eſſet, quia aliter ratione, tantum minoris ætatis ſulta peteret, quod illi erat perpetuo denegatum, ex regula text. in l. non omnia, ff. de minor. & l. 2. in 1. 8. par. 6. cum alijs: & quia proinde decilio illius non foret dubitabilis, ſed ideo in d. l. minoris, quantumvis læſo reſtitutio non conceditur, quia in eo, quod fecit, iure communi vius eſt, hoc eſt, quia id non tam ex ſua voluntate, & arbitrio, aduerſarij ve dolorem ex legis neceſſitate procedit, vt contingit quoque in Laſſare eor. §. cum inter. ff. de p. ſu. ſu. propter quod apparuit, eum minoris non ſui facilitate, vel dolo aduerſarij deceptum, vel læſum eſſe, quorum alterum cum minori ætate neceſſarium eſt ad reſtitutionem in integrum impetrandam, nec ſufficit læſio reiſpæ contingens, vt in exemplo

de

de ſtatuto compellente cõſanguineos compramittere ſuas lites comprehendit namque minores ætate, & quamvis in eo lædantur, non reſtituuntur, ex dicit. l. ſi. Sic igitur in propoſito, inquit ille, licet minor læſus fuerit in venditione, & aduerſus eam læſionem ſibi iure reſtitutio competat, non tamen ei competit aduerſus gabellarium ad denegandam, vel rependendam gabellam, cui ex legis diſpoſitione vendendo ſe obligauit, quia quamvis vendendo deceptus ſit: poſtquam tamen veniſi in gabellæ debito deceptus non eſt, ſiquidem lege præcipiente id fecit, quæ minores quoque obligat, vt ibi probat reſolvens: ideo minor vendentem, non magis venditio reſciſſa per reſtitutionem a gabellæ ſolutione excuſari, quam quilibet alius ætate maior non excuſatur, qui venditionem ſemel, & valide a ſe contractam ex legitimis cauſis reſciderit.

Quid tenendum? ego proſecto quaſtione hanc arduam, & diſſicilem valde eſſe cenſeo, & in qua non immerito variz noſtorum ſententiæ reperiantur. Caterum probabilior, & verior, æquiorque eſſe cenſeo, & tenendam ſecundum principalem ſupra fundatam, cum Carol. Molinico, & Parlaſorio, quia huius ſententiæ fundamenta validiora mihi eſſe videntur, maiorique ponderis. Ex quibus proſecto lati fieri poſſo fundamentis, & replicis contrarijs Laſſare, & quia contra ſiſcum in dubijs quaſtioniſus iudicari poſſet, vt in l. non p. 10. ff. de iur. ſc. eo magis quod gabella fit re, oſioſa, iuxta communem Doctorem ſententiam, atque ideo ſi de gabella dubitetur, an, ſi licet, debeatur, necne; ſtricta eſt ſa tendi interpretatio, cum oneroſa ſit ex parte ſoluentis, & inſpicendum eſt quod tollit, aut minuit gabellam, vt late, & recte reſoluit idem Laſſare, in præſatione de decim. vendit. num. 31. per totum, & diximus ſupra quaſtione. 6. num. 10. At, quod in maioribus ætate reſcendentibus, ex legitimis cauſis venditionem ſemel, & valide a ſe contractam, aliuſ ſtatutum ſit, atque reſolutum diuerſis rationibus, recte procedit, vt ſingulis quibusque quaſtioniſus de iis viſum eſt, & dicitur in inferioribus.

10 Ad hoc autem, vt ſuperior noſtra ſententia cum Parladotio procedat, neceſſarium eſt, vt ſententia ſuper reſtitutione in integrum in fauorem minoris lata ſit in contradictorio iudicio, & ſic cauſa plene cognita prononciata: tunc namque ius faciet contra gabellarium & ſiſcum, quia cum legitimo contradicatore lata eſt, nec erit admittendus gabellarius, etiam ſi citans in lite non fuiſſet, ſi velleſt a ſententia appellare, aut alia quacunque via contra eam agere, vel excipere, niſi colluſionem contrahentium in factõ, quod opponat, & probare offerat, alias tenebitur iuxta latam ſententiam ſuper prædicta reſtitutione, receptam decimam reſtituere iuxta tradita in ſimili per Laſſare, dicit. cap. 1. 4. num. 63. ubi fecus eſſe recte probat, quoties ſententia eſt arbitraria vel continuata, alicuius contrahentis lata, hæc namque non facit ius contra gabellarium: notorium tamen in hoc, & ſententia æquiparatur, vt in materia euictonis ſtatutum eſt in l. emptorem ff. de a. empti.

11 Limitat tamen præcedens ſententia Carol. Molin. & Parladotium probauimus, quando minor in præmiſſa ſpecie reſtitutus ſuit a luſus læſionem prædictam quod tenet, firmo manente contractu venditionis, vel permutationis, condemnatus ſuit ad iuſti præij ſupplementum: tunc enim minor tenebitur ad ſolutionem gabellæ, non tantum reſ-

pectu præij contenti, ſed etiam ſupplementum ipſius, ſicut maior, cui extremum l. 2. C. de reſc. dicit. veniſi ſibi ſupra ſuppletur iuſtum præcium, iuxta ſupra reſoluta quaſtione proxime præcedenti.

Quod ſi venditio, aut permutatio minoris nulla ſit ipſo iure, vt pote ſi rem immobiliem vendiderit, vel cum alia permutauerit, ſolemnis non obſeruatæ, vel le coratorem habens, abſque eius autoritate, & licentia contraxerit, procul dubio, & abſque vlla quaſtione non debebitur gabella, & ſoluta repeti poterit, quia ex venditione, aut permutatione nulla non debetur gabella, cum de valuiſis tantum contractibus ipla debeatur, vt non ſemel in alijs præmiſſis: præterquam ſi prædicta venditio, vel permutatio, alias in re nulla, iuramento aduſi ſit roborata iuxta textum authenticum ſacramenta p. b. u. C. ſi aduerſ. vend. tunc namque gabella in ſubie debebitur, vt reſoluit Laſſare, dicit. cap. 1. 4. num. 46.

12 Lite tamen pendente ſuper nullitate venditionis, vel permutationis inter ipſos contrahentes, non poterit interim gabellarius, donec lis finiatur, gabellam ex his contractibus petere, quia non conſtat adhuc deberi, vt probat Cald. in repet. l. ſi curatorem habens. C. de in integrum reſtit. verbo. infra legitimum tempus num. 14. & voluit Parladot. lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 3. §. 7. num. 18. in nouiſ. & cum eis in terminis Laſſare, dicit. cap. 1. 4. num. 64.

Si autem minor vendiderit, aut permutauerit 14 eo pacto, vt emptor gabellam ſolueret, & poſtquam ipſe eam ſoluerit, minor ipſe reſtituitur in integrum aduerſus eam venditionem, vel permutationem, hanc cum reliquo rei præcio reſtituet minor, cuiusque damno illa gabella imputabitur, cum reſtitutio ponat omnia in priſtinum ſtatum, non tantum reſpectu minoris, cui conceditur, ſed etiam eius aduerſarij iuxta ſtatutum, & ius aduerſarij, iuxta l. quod ſi minor. §. reſtitutio. ff. de minor. melior text. in l. vni. C. de rep. ar. vt in proprijs terminis ex his reſoluit Laſſare, dicit. ca. 1. 4. num. 43. cum ſequentibus, ubi late, & bene agit de Intellectu, qui rei ſuae ſubie applicat. ff. de ſol. qui videtur contrarius, eandem opinionem ſequitur Molin. 2. par. de iuſti. & iur. diſp. 573. col. 2. 118. in princ.

Si vero minor emendo fuerit læſus, & in integrum reſtitutus, reddita re venditori, præcium ſuum conſequatur, adhuc decima a venditore debetur, nec ſoluta condici poſſet, quia reſciſſa quidem per indi em reſtitutionis, non ipſo iure reſoluta venditio eſt, ſecundum Laſſare, dicit. cap. 1. 4. num. 53. prout contingit in ſimili venditione per reſcibitoriam, vel remedio læſionis vltra dimidiam reſciſſa, vt ſupra in ſis proprijs locis reſoluimus.

16 Verum quamvis hæc opinio principalis de minore emente læſo, & in integrum reſtituto, & reddita re vendita, præcium ſuum conſequente verum ſit, gabella tamen in eadem ſpecie ſoluta per venditorem, videtur quod damno ipſius minoris cedet, eamque venditor ſoluet, ſicut in præcedenti cauſa, ſi quidem reſtitutio omnia ponat in priſtinum ſtatum, etiam reſpectu ſui aduerſarij, vt prædiximus: contrarium tamen aſſertimus propter culpam venditoris, qui minorum circumuenit.

17 Imo ſi dum e conuerſo minor in vendendo circumſcribitur, contingat, illum emptorem alij vendere, ſe, vt per plures perſonas illius rei cõp. tio ambulauerit, & per mille manus tranſiſſit, ac propterea minor reſtitutus contra vltimum poſſeſſorem, venditiones omnes reſcindat, teneque

E 3 ipſiam

ipfam confecturam, iuxta notata in l. in causa, ff. de minor. & per P. in l. in 2. par. cap. 1. num. 23. & 14. C. de rescindend. vendition. tot decimæ debebantur, quot illius rei venditiones intercellerint, ut recte probat Laffar. vbi supra num. 14. addens, quod tunc, quilibet emptor, qui alij vendidit præter primum ad auctorem suum revertetur, ut in l. sed ubi restitutio ff. de minor. gradatimque fiet, ut damnus totius gabellarum summa ad priorem emptorem, qui minorem circumvenit, convertatur, totumque ipse luat: & Laffare sequitur Molin. vbi supra col. 2. 18.

18 Nec ad minorem l'um hoc expectare videtur, licet restitutio eidem concessa alias, ut prædiximus, conferret ad restitutionem suam illi sum, atque indemnem, quia id verum est, atque recte procedit respectu illius damni, quod ex pacto contractus, vel ab ipso contractu immediate obvenit, ledenti, ut puta onus solutionis gabella ex pacto incontinenti emptori apponit, ut in præmissis casu ad damnus, quod emptor ipse postea sua voluntate vendens alij, & hic alius alij, sibi intulit, sibi imputet, non enim videtur, quod minor primus venditor ad hoc teneatur, ratione restitutionis in integrum à se postulate, & impetratae, ac sibi concessæ.

SUMMARI A.

- 1 Gabella an debeatur ex venditione, vel permutatione rescissa doli mali, metusve causa, vel à minore ætate celebrata? num. 2. p'ns affirmativus eligitur.
- 2 Venditio facta à venditore coactio, tenet, quia voluntas coacta voluntas est. Venditio per metum facta ipso iure valet, eod. num. 2.
- 3 Gabella onus respicit enim, qui dolum metumne fecit, eod. num. 2.
- 4 Venditio nullius facta per minorem, adveniente maiori ætate per lapsum quinquennij confirmatur, tuncque gabellario illius temporis debetur gabella, non vero gabellario temporis contractus, quia tunc nulla fuit venditio.
- 5 Gabella non debetur ex venditione pupilli facta sine tutoris autoritate, donec ex novo consensu pupillus efficaciter obligetur, & tunc gabellario huius temporis gabella debetur, idem præbatur in illo, qui pupillo vendidit empti absque tutoris autoritate, ut in casu hoc eodem num. postea.

QVÆSTIO XIV.

An ex venditione, vel permutatione rescissa doli mali, metusve causa, vel à minore ætate celebrata, debeatur gabella?

1 Nullam gabellam deberi in præmissa specie constat ex Montal. in l. 3. §. fin. in fin. tit. 10. lib. 3. for. & Carol. Molin. in consuet. Patichent. tit. 1. §. 21. num. 40. vbi, seu ad omnem modum rescissionis p'nta ex causa metus, quorum in hoc opinio a consideratione roadiuasi potest: quod Prætor non habet ratum contractum huiusmodi violentum ad hoc, ut alienario metu facta habeat vim iuris effectum, quantum de facto teneatur, atque ideo vim, aut metum patienti concedit actionem vimem in

rem ultra personalem, Bartol. in r. metum. §. volenti. & in l. si mulier. §. quod metus ff. de eo quod metus causa. Petoni igitur in hac specie gabellam, poterit opponi de nullitate contractus eius, quod in iure consistit, quia nullitate stante, nulla erit obligatio gabellæ, quia in iure consistit, & cum principalis causa non subsistit, nec quod inde sequitur, aliquid valet, ut in l. non dubium ff. de legib. reg. cum principalis, de reg. iur. in 6. cum similib.

Nihilominus tamen contrarium proba, imo, quod in præd. specie gabella debeatur, & sit vendenda, quia licet venditor coactus vendiderit, venditio tamen tenet, quia voluntas coacta, voluntas est, ut in l. si mulier. §. si metu ff. quod met. causa. merito 15. quod l. i. §. fin. tit. 1. par. 3. Greg. Lopez in l. 2. §. tit. 1. par. 5. in glo. surando, explicat optime de Contractu de sponsal. 1. par. cap. 4. §. 1. num. 1. & nominatim, quod venditio per metum facta ipso iure valet, tenet g'of. verb. irrita est in l. 1. C. de rescind. vendit. & Greg. Lopez in l. 56. tit. 5. par. 3. in glo. 1. incip. desheco: Ergo si venditio tenet, gabella debetur, quæ tantum respicit contractum, ut sæpe in hac materia diximus, & in specie nostra ita tenet Parador. rerum quotidianar. lib. 1. cap. 3. §. 5. num. 4. addens, hoc onus gabellæ respicere enim, qui metum, dolumque fecit: etenim hæ actiones totum factum in pristinum statum restitunt, illud verum est, ff. quod metus causa l. arbitrio ff. de dol. sequitur utramque Laffar. dicit. cap. 14. num. 5. & Girond. de gabell. 5. par. §. onis. num. 23. & 24. & Molin. de iustitia & iur. 2. tomo, distinctione 352. colum. 595. versicul. per ar. vbi quod gabellarius restituit non tenetur de gabella debita ratione primi contractus, quia puniendus est venditor propter dolum in solutione integre illius iuxta l. debet ff. de editu. edit. & quod in Lusitania restituit tenetur emptori vna cum parte pretij, quod plus accepit, partem gabellæ, quam quo ad eam partem pretij emptor soluit.

Non obstat autoritas Montalosi contrarium tenentis in loco, de quo supra, quia infirmior nititur fundamento, nempe, quod præfata venditio non teneat, vel non sit perfecta: verumque enim iure non subsistit, quia valida est, & perfecta venditio illa, licet rescindatur exceptione doli, metusve.

Nec etiam nocet autoritas Caroli Molin. quia non loquitur in nostra specie gabellæ, sed relevij patrono seu fidi soluendi propter mutationem vassalli, quæ mutatio non contingit, cum venditio rescinditur, & ad pristinum statum reducitur: Ac gabella ex solo contractu venditionis valido debetur, esto, quod postea voluntate partium aliaue causa iusta rescindatur, ut resoluimus in quæst. præcedentibus.

Ad considerationem supra in contrarium factam, respondemus quod Prætor habet ratum huiusmodi contractum ad iuris effectum: siquidem voluntas coacta voluntas est, & ideo iure validus est, tametsi ope exceptionis rescindatur, ex quo præsupponitur validitas ipsius, quia prius iure supponit habitum l. decem §. ff. de verb. oblig. cum similib. ad dissolvendum, de despons. impub. Decius, consil. 278. num. 6. in princ.

Quando vero venditio nulliter per minorem contracta, absque solemnitate legis, lex que tutores, C. de admitt. tut. adveniente maiori ætate per lapsum quinquennij confirmatur, iuxta l. fin. & qua ibi notantur, C. si maior factus, & tunc re vera à principio fuit nulla, ac prouide cum vt ex nunc per tacitam ratihabitionem venditio illa valideret, præfenti

præfenti gabellario d. debetur decimæ, ex resolutis per Bald. Petre. in l. si curator in habens verb. infra legitimum tempus, m. 21. C. de integ. restit. m. 2. ex quibus ita tenet Laffar. d. cap. 14. num. 38. & Azeved. vbi supra.

4 Si vero pupillus vendat sine tutoris autoritate, cum tunc minime poterit obligari, & ita ex sua parte claudicat contractus. l. Iulianus §. si quis a pupillo ff. de aliam. emptio. procul dubio non debebitur gabella, quia nulla venditio est, ut resolut D. Franciscus Sarm. de reddid. Eccl. tit. 1. par. cap. 2. num. 17. donec ex novo consensu pupillus efficaciter obligetur ad venditionem, cuius temporis gabellario gabella debita, & soluenda erit, non vero primo, si dixerit fuerint pro diversis temporibus gabellarij, seu domini. Item probat Laffar. vbi supra, num. 59. in illo, qui pupillo vendidit empti, absque sui tutoris autoritate, cum eo casu ex parte pupilli dicatur claudicare contractus quia ipse non obligatur, alter vero in id obstructus manet, & si quis a pupillo, & Greg. in princ. in l. de autor. tut. in eam finem, ut si ex autoritate tutoris de novo accedente, pupillus velit stare contractui, efficax efficiatur venditio, quasi renouata, & modo perfecta fiat, etiam sine novo consensu alterius, ut in l. si ad, quod ff. de rescind. vendit. Interim igitur tam claudicat venditio, ipsa perfecta non est, nec absoluta ab utraque parte, sed pendet à futuro euentu nouæ approbationis, & solemnis ratificationis: Ergo merito gabella ex ea non debetur, quousque accedat nouus pupilli consensus cum autoritate tutoris, & tunc debetur gabellario huius ultimi temporis, non vero primo existenti tempore primæ celebrationis contractus.

SUMMARI A.

- 1 Gabella an debeatur ex venditione rei alienæ? & numeris seq. affirmatiua eligitur, declaratur, num. 4. ut procedat, quando venditio est valida, alia scilicet.
- 2 Res aliena vendi potest, quamvis rei emptori aufertur possit.
- 3 Gabella an debeatur ex re maioratus, vel subiecta restitutions, venditio sine licentia, & facultate Regia?
- 4 Gabella non debetur ex venditione rei dotalis contra prohibitionem, l. Iulia de fundo dotali facta, stante nullitate contractus: scilicet si à marito, vel alio extraneo vendatur fundus dotalis, ut proprius, quia valet venditio rei alienæ, ut in n. 7.
- 5 Gabella rei immobilis minoris vendita absque decreto iudicis ab ipso minore non debetur, quia nulla est venditio, secus si ipsa fiat à tutore, curatore, vel alio extraneo, eadem distinctio seruatur in venditione facta rei prohibita alienari per contractum ex pacto ad hoc expresso, in l. hypotheca speciali eiusdem rei, vbi in n. 9.
- 6 Gabella exigi non potest ab eo, qui rem aliquam nomine alieno vendidit, sed à vero domino rei vendita, vel ab ipso re vendita.
- 7 Gabella an debetur ex re alienæ ab amico vendita eius nomine, credente eum ratam habiturum venditionem, qui postea eam ratam habuit tempore, quo iam erat effectus immunitatis à solutione gabellæ, & tunc gabellario debetur? & non. leg. præcipue num. 13, & 16. & quid si tempore venditionis erat immunitas, tempore vero ratificationis non vide, num. 18.
- 8 Venditio nomine alterius facta sine eius mandato,

non prius censetur perfecta, quam ratificatio accedat.

Cum duo ad perfectionem alius requiruntur, ex ultimo dicitur perfectæ, ac consummari, ibid.

- 9 Gabella debetur statim, quoad dominus ratam haber venditionem suo nomine, absque eius mandato factam, utroque tempore legi gabellaria subiectus, & debetur gabellario existenti tempore ratificationis, ut in n. 16.
- 10 Quinguo dies à l. 1. tit. 19. lib. 9. noue coll. Reg. assignati ad solutionem gabellæ, cum putantis sunt à die ratificationis à domino facta venditionis rei sue, absque eius mandato.
- 11 Ratificatio venditionis facit, quod venditio censetur facta à vero domino ratificante, non ab ipso re aditore.
- 12 Ratificatio venditionis nomine domini non facta, non retrotrahitur, sed solum operatur, ut ex nunc in præiudicium approbantis.
- 13 Gabella rei absentis vendita ab eius amico, & ab eo postea approbata, cui gabellario debeatur?

QVÆSTIO XV.

An ex venditione rei alienæ debeatur gabella?

Abellam non deberi ex venditione rei alienæ, ex eo comitente licet, quod l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. inquit: Mandamus, que los vendes res paguen el alcavala, y de ellos se cobre en esta manera, que paguen por su on della de cada diez maravedis uno, de todo el precio por que vendieren: Non igitur debet lex hæc ita literaliter, & nude intelligi, ut de quacunque venditione à quolibet facta, debeatur solui gabella, sed de facta à domino, vel ab eo ratificata. Vnde non videtur sufficere, quod sit valida quantum ad effectum personalem actionis emptio ad interesse contra venditorem, & in eius præiudicium dumtaxat, quo respectu valet venditio rei alienæ, ut in l. rem alienam ff. de contrahen. empt. sed intelligi debet de valida & efficaci rei petiti rei vendita: Vnde si venditor non alienauit, se dominum, sed habere iura, vel actiones ad rem, quantum tamenque dicitur, se ipsam rem vendere, debet interpretari secundum subiectam materiam, hoc est, iura, & actiones ad rem, argum. l. in solum ff. de præscript. verb. Quod si venditor auferit, se dominum, vel alias simpliciter vendidit rem, quo casu tacite suam esse asseruit, licet habeat fundatam actionem gabellarij ex sola forma contractus detecto tamen, venditorem non fuisse dominum, non poterit gabellarij petere hoc ius gabellæ, imo acceptum deberet restitui: idemque esse videtur, si vendens nihil asserat, sed vendat quicquid iuris habeat in re, & in terminis feudali aliena vendit, ut ex ea venditione non debeatur patrono fendi iura quinti, ita tenet, & probat Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 2. num. 36. & 37.

Nihilominus in terminis nostre l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. nempe solutionis gabellæ contrarium proculdubio resolutum tenendum in praxi, scilicet, ex venditione rei alienæ deberi gabellam hoc, viuo fundamento. Certum tamen que est, valere venditionem rei alienæ, l. rem alienam ff. de contrahen. empt. vbi inquit tex. rem alienam distrahere quem posse, nulla dubitatio est: nam emptio, & venditio est: led res emptori aufertur potest, l. 19. & 4. tit. 3. par. 5. l. si quis alienum ff. de aliam. empt. Alex. consil. 60. in princip.

princip. volum. 4. Math. de Affili. decis. Neapoli. 40. num. 3. & iterum decis. 36. n. 2. cum seqq. Anton. Gomez. 1. tom. 6. 2. de empir. & vendit. n. 8. Rolandà Valle consil. 60. n. 5. cum seq. volum. 4. & optimè Medin. in suo C. de res. tit. 3. 2. per totum: Ergo debetur gabella ex venditione rei alienæ: Nec enim requiritur ad debitum gabellæ, quod venditio fiat rei propriæ, sed tantum, quod venditio teneatur, & sit valida: quia d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ut vidimus tantum loquitur de venditoribus simpliciter, & indistinctè, sed venditor rei alienæ est verus venditor, quia tenetur ad interesse, si ab emptore res emittatur. Ergo tenetur solvere gabellam, quia lex generaliter loquens generaliter, & indistinctè est intelligenda iuxta iura vulgaria: & in terminis nostræ Regiæ, ita indubie tenet, sic eam interpretans Lassa de dec. vendit. in scholis ad d. l. 1. sub n. 1. 4. & 1. 5. & iterum, n. 10. lib. n. 37. & C. 14. n. 2. & ca. 1. 5. n. 6. in fin. & Girond. de gabell. 5. p. in princip. num. 28. ubi quod dominus non tenetur solvere gabellam de huiusmodi venditione, sequitur Azueved. in l. 8. n. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

Non obstat authoritas C. de gabell. adducta in contrarium, quia ipse loquitur in sua consuetudine, quam interpretatur circa iura debita patronis ex venditione rei feudalis, quæ effectum rei inspicit, ita ut dominium fundi feudalis venditi manum, & vasallum mutet, ut ex eamutatione per venditorem facta, quantum venditionis patronus habeat quod ipse ibidem, & passim explicat, nempe, & in d. tit. 1. §. 2. n. 20. ad fin. & tit. 1. §. 1. n. 1. 5. & 37. At nos loquimur quo ad obligationem, & solutionem gabellæ, simplicem actum venditionis valde potestatem, & requiritem, ex d. l. 1. ut supra citatis docuimus.

Verum hanc nostram sententiam principalem, quæ habet venditorem rei alienæ teneri ad gabellam solutionem, interpretandam esse censet iuxta valorem, vel invaliditatem ipsius venditionis rei alienæ, ita, ut quibus casibus non valet venditio rei alienæ, in casibus gabella non debeatur, sed tantum ubi præfacta venditio valida fuerit. Ita delictor ex l. si emptio, §. item ff. de emptor. ff. de contraben. empt. ubi habetur, quod si emptor & venditor sciens, furtivum esse quod venit, à neutra parte obligatio contrahitur: si emptor solus scit, non obligabitur venditor: non enim ex vendito quicquam consequitur, nisi vltro, quod venerit prætor. Quod si venditor sciens, emptor ignoraverit, utriusque obligatio contrahitur, addit glos. ibi verb. furtivum in fine, quam sequitur Afflic. d. l. 1. decisio. 369. num. 2. quod si vterque sciat rem alienam esse, non furtivum, valet venditio iuxta dicta l. rem alienam: De consimili distinctione venditionis domus exultæ venditæ, ignoranter, vel scienter agit, l. domum 17. ff. de contraben. emptor. cui convenit l. 14. tit. 1. par. 5. Vnde in casu eorundem iurium idem resolvendum erit, quo ad debitum & solutionem gabellæ: nempe, ut in quibus casibus venditio valet, & tenet, dominus exultæ venditæ debeatur, & solvenda sit gabella: secus in quibus non valet.

Hinc scire licebit, quid dicendum sit in re maritatus, vel subiectæ restitutioni, venditæ sine licentia, & facultate Regiæ, à iure requisita, vel in casibus à iure permissis, abque Regiæ facultate, an debeatur gabella, veniens: Et quidem in hoc vltimo casu plana res est, nempe, debent gabellam, quando in casibus à iure permissis res alienatur: in priori autem specie, nempe, quando venditio, vel permutatio rei maioratus, vel subiectæ resti-

tutioni extra casus à iure permissos sit absque Regiæ facultate, tres casus resolutivè distinguendi sunt.

Primus, & is casus clarius est, quando illa res, quæ venditur, non est expressè prohibita alienari per institutorem maioratus, sed duntaxat est restitutio, & fideicommissio subiecta in favorem proximioris consanguinei iuxta institutoris vocationes, & tunc cum alienatio pro vita venditoris, possessio, & tuncque maioratus valeat & tenetur, iuxta communem resolutionem, quam supra adduximus alia questione, gabella debebitur ex ea venditione, & doctrinam Bar. communem in l. si, §. fin. autem, C. communia, de legat. ut ibidem quoque resolvimus.

Secundus casus est, quando res illa maioratus vltra fideicommissum, & prohibitionem legis expressè per maioratus institutorem alienari est prohibita iuxta l. huiusmodi, §. Dimissio, de legat. 1. cum materia & l. cum patre, §. libertas, ff. de legat. 2. & nihilominus venditur, vel permutatur cum alia à possessore maioratus absque Regiæ facultate, & tunc cum venditio non tenet, quia potest statim venditari à sequenti in gradu, non expectato die fideicommissi, iuxta communem resolutionem, de qua supra, nulla debebitur ex ea venditione gabella, quæ non debetur ex venditione nulla, ut omnes fatentur, eisque vtilissimum.

Tertius casus est, quando alius tertius, & extraneus vendiderit rem subiectam restitutioni, & expressè per testatorem absque Regiæ facultate, & tunc cum valeat venditio rei alienæ, ut supra docuimus, debebitur quidem gabella ex ea venditione, aut permutacione, tum ex ibi dictis, tum etiam ex doctrina, & distinctione Bar. communiter approbata in l. cum lex n. 3. ff. de fideiuss. docentis.

Quod si mulier vendiderit fundum dotalem contra prohibitionem legis Iulie absque iuramento, nulla est venditio, quia ipsa est prohibita alienare, & si ad contractum teneretur ex personali actione, ad alienationem quoque rei obligaretur contra ipsius prohibitionem, cum sit domina, ex notatis in l. cum manufacta, ff. de contraben. emptis. Sed neutrum est: Ita ergo venditio nulla est, ac per consequens gabella ex ea non debebitur.

Si vero maritus, vel quicumque alius extraneus fundum dotalem vendiderit, venditio tenet, cuiusque rei alienæ ex d. l. rem alienam, quia sola fundi dotalis alienatio prohibita est lege Iulia, non vero venditio, aut quicumque alius contractus, qui super re aliena contrahi possit, ut constat ex l. 4. & 109. tit. ff. de fund. dotal.

Quam Bar. bimbrem distinctionem sequuntur Abb. & DD. communiter in eum contingat. n. 2. de iur. iur. Anton. Gom. in l. 53. Taur. n. 61. & nos de iure. Confir. 1. par. ca. 1. n. 94. & nos referens Lass. de dec. vendit. d. 1. n. 33. ubi quod idem dicunt DD. de re immobili minoris, quia si ab ipso minore venditor sine decreto nulla erit venditio, ac proinde ex ea gabella non debebitur: At si ab ipso tutore, curatore, aut alio extraneo vendita sit absque decreto, & solemnitate aliqua tenet venditio, ut constat ex traditis per Doctores in l. est in C. de præd. min. & glos. in l. 4. verb. Por. ræ. on. tit. 12. par. 5. & resolut. Anton. Gomez. ubi supra num. 60. & gabellæ locus fiet per prædicta: itaque in hoc nostro tertio casu, & in omnibus similibus modo relatis, quibus resolvimus valere venditionem à tertio factam rei alias expressè prohibite alienari, debebitur gabella.

Item

9 Idem erit dicendum in specie de casu, si creditur §. fin. ff. de dr. tract. pag. de cuius materia, & intellectu late egimus in repet. l. namo potest, num. 24. cum seqq. ff. de legat. 1. nempe quod cum pactum de non alienando rem iunctum cum hypotheca speciali prohibeat in contra tribus alienationem, ab ipso prohibito alienari facta, ut in hac specie gabella non debeatur: secus si quicumque alius possessor illius rei eam venderit, quia valet venditio sicut cuiusque rei alienæ, ac ideo ex ea venditione gabella debebitur secundum Lassat. d. cap. 14. num. 34. addendum sic debet intelligi, ac declarari, quæ de gabellâ, & laudemio tradit Aucuda. respos. 1. num. 2. & 3.

10 Ab eo autem, qui nomine alieno vendidit aliquam rem, ut alienam, vel tantquam eius procurator gabella exigi non potest, sed à vero domino rei venditæ, vel ab ipso rei venditæ, quæ transit cum sua onere solvendi gabellam, argumen. l. Imperatores ff. de public. & vendit. vel cum Lassat. contra Girond. probat Azueved. in hac l. num. 76. cum sequentibus, tit. 17. lib. 9. nota Collect. Verum in hac re latius, & verius distinguit, & resolvit Lassat. de decim. vendit. cap. 1. §. num. 4. cum sequentibus, & que ad n. 9. 3. in fin. cuius dicit probat, & dicemus latius infra quæstio. 49.

11 Dubium tamen elegans se offert in proposito huiusmodi: Quisnam crederet amicum suum absentem vendere vel rem aliquam, ea oblata occasione nomine ipsius amici absentis, ante negotium eius gerens, vendidit, altingens se, amicum ratum habiturum, qui tunc temporis legi gabellatæ erat subiectus: postea amicus absens immunis iam factus à gabella, l. ratum habuit, queritur, quando censetur per se sua venditio, & an gabella ex ea debeatur, & cui gabellario, vel domino prædenda sit, an existenti tempore celebrationis contractus, an vero tempore ratificationis, & cuius loci?

12 In hoc solemnè dubio primo observandum est, non prius venditionem præfatam censeri perfectam quam ratificatio accedat: quia psum nominè alterius robust non tenet, nisi cum ratum habitum est, cap. si rati absentis, de præd. in 6. cum notatis per Tiraquell. de retrall. lignag. §. 1. glof. 1. v. num. 67. Ac proinde venditio præd. ante ratificationem domini non tenebit, cum mandatum absentis, cuius nomine venditur, venditor non habuerit, l. qui absentis, ff. de acq. poss. cum enim ad perfectionem actus duo requirantur ex vltimo dicatur perfecti, ac consummari, l. quæritur, C. de rei vendit. ita Alber. in l. 2. in fin. princip. ff. de procur. vltimus glof. in Clem. vltim. verb. collato ad fin. l. i. pendens. Tiraquell. ubi supra n. 68. Lassat. de decim. vendit. c. 4. n. 24. Molin. Theolog. de iust. & iur. 2. tom. disp. 337. colum. 5. 10. in versic. dubium est.

13 Ex quo primo inferitur, quod gabella non debetur ex huiusmodi venditione, donec ratificatio sequatur, ratificacione autem sequuta à domino vltroque tempore legi gabellatæ subiecto, statim ab eo debetur gabella gabellatio illius temporis, nempe, quo ratificatio fit.

14 Secundo deducitur, quoniam illos dies à l. 31. tit. 19. lib. 19. nota Collectio. Reg. assignatos ad solutionem gabellæ, computandos esse ex tempore ratificationis, perquam venditio incipit esse perfecta, & vestigantur verba præd. l. 31. ibi: Desponsa de lotor gamento, & fecha de la venta: & non ex tempore contractus alterius nominis facti, qui interim nullus est ita tenent Lassat. cap. 1. num. 24. in versic. ex hac exeg. resolutionis, & Molin. ubi supra, in versic. bene quod ad alienationem, & præ-

mam alienationem tenet etiam Azueved. in d. l. 1. n. 130. tit. 17. hoc lib. 9.

Secundo principaliter observandum in proposito, quod quando iste dominus rei, tempore venditionis ipsius erat subiectus solutioni gabellæ, tempore vero ratificationis immunis ab ea, dicendum est, cum nihilominus teneat ad solutionem gabellæ, quia licet tempore ratificationis, immunis reperitur, nihilominus tamen hoc attendendam, nec curandum videtur, sed tempore venditionis, quo tributarius erat, si quidem ratificatio sic præcedentia confirmat, ut ad priorem actum retrotrahatur in omne præiudicium eius, qui ratum habet, ac si à principio mandasset, l. licet ff. de iud. & in l. fin. C. ad Maced. cum simili. & illa efficit, quod venditio censetur facta à vero domino ratificante, non ab ipso venditore l. si Pupilli §. item queritur, ibi sed & ratificatio fecit eum negotium, ff. de neg. gest. l. 12. tit. 12. & ibi Gregor. gl. Quer non p. 5. & utrumque resolutum ex communi sententia Tiraq. ubi supra, num. 64. 66. & 69. & cum eo Lassat. d. c. 1. num. 24. in versic. & certe quo ad primum, ubi ex prædictis hanc opinionem in terminis gabellæ, de quibus agimus, expressè tenet & probat, nempe præd. dominum teneri ad solutionem gabellæ gabellario, aut domino illius temporis, quo venditio præfacta fuit celebrata, licet tempore ratificationis esset immunis à solutione gabellæ: secus esse dicit, & protestatur n. 25. & 26. cum seq. ff. de tempore ratificationis dominus rei venditæ tributarius quoque esset, non vero immunis à solutione gabellæ, quia tunc ea debetur gabellario existenti tempore ratificationis, non venditæ, qui erat tempore venditionis iuxta sententiam Bal. 4. in l. 1. ob remore §. post hæc, ff. de offic. P. ovesul. & aliorum quos referet, & sequitur Tiraq. ubi supra, num. 70. Vnde sententiam declarat Lassat. ubi supra, n. 28. ut procedat, quando venditio facta à principio nomine domini, quia alias ratificati non poterit, l. si Pupilli §. sed si ego ff. de negot. gest. ratum, de reg. iur. in 6. sed & tantum ad præiudicium approbanti, 17. probati: & huiusmodi approbatio non trahitur retro, sed solum operatur, ut ex nunc, & sic ac si modo vendidisset, &c. & ita tenendum esse censet: tamen præd. doctrinam sibi certe dicit non probat Molin. ubi supra, colum. 5. 1. iure tamen, ut vidimus, probatur, quibus & fit, ut sit rei dominus immunis erat à gabella tempore venditionis celebratæ, etiam tempore ratificationis immunis non esset, gabellam non debebit propter eandem rationem iuris fictione ad tempus celebratæ contractus ut proficitur idem Molin. in prædictis verbis illius disputationis, col. 5. 12.

Cuius autem loci gabellatio, aut domino debeat præfacta gabella, constat ex prædictis, & ex §. tit. 17. hoc lib. 9. & in terminis iuxta eam tradit, & distinguit in proposito Lassat. d. cap. 4. num. 24. quicquid simpliciter Girond. 6. par. de gabell. n. 67. cum seqq. quæ in fin. dicit præmissa specie gabellam debet tempore contractus, & gabellario, qui tunc erat, & non tempore ratificationis, licet tunc perfectionem acceperat, & debet incipiat, sed distinguendum vere est, ut supra.

SVMARIA.

1 Gabella debita ex venditione rerum per sententiam, de remane, & ubi dicitur auctoritate iudiciali facta pro solutione debiti renovata censetur

ita ut, & semel soluta repeti possit, reuocata postea per superiores in gradu appellacionis per a. executionis & sententia, & omnibus inde sequens eligatur opinio affirmatiua, cum 2.

QVÆSTIO XVI.

An reuocata sententia de remate in via executiua lata, debeatur gabella, & soluta repeti possit, necne?

Q Vero etiam: An quando executionis sententia de remate vulgo dicta, appellacionis iure fuerit reuocata, & omnia inde sequuta & bona ob executionem capta, in sum sit restitui reo executiua: Tales, y tan buenos como estauan quando se fueron tomados y executados, libremente y sin costa alguna: gabella qua semel racione subsequente iudiciali venditionis, ut creditori satisfecit in eadem sententiam de remate, eiusque tenore fuit debita, reuocata etiam remaneat cum ipsa executione, & sententia de remate, & si fuerit soluta fuerit repetenda sit a gabellario, vel domino qui eam receperat, ipsique auferenda, usque?

In hac re D. Suarez de Paz in sua pract. 1. tom. 4. p. cap. 17. num. 1. s. affirmat sententiam negatiuam in fauorem gabellarij, insum tamen rationibus, vt patet, & probat Lassus respondens de decim. vendi. cap. 1. sub num. 6. v. s. f. dicitur tamen, ad eandem aliam fortiorum, & suo iudicio precisam, & inuitabilem, ob quam censet, vix obtinendum fore in ea specie, vt gabella ista non soluator, vel repetatur soluta nempe: quia quamuis iure appellacionis, vel nullitatis intentandæ dici queat, sententiam finalis additionis fuisse suspensam, & postea per superiores res iudices ratione nullitatis, aut iniustitie reuocaram, nullum vnquam effectum habuisse, ac si lata non esset, vt infra probatur, id sane de venditione iudiciali subsequuta, vel satisfacti traditori, non obitante quacunque appellacione & nullitate, iux. l. 3. in fin. & l. fin. tit. 2. l. 4. Non. Colle. Reg. dici non potest, quia iudicis, & ex forma legis Regiæ celebrata est, ac proinde dici non potest, quin valida semel fuerit & gabella locum fecerit, quequid postea per superiores sententiam rescindatur, ne iuste pronocant nocere valeat, iuxta tex. in l. cum ex causa ff. de appellat. ac proinde, cum venditio ista retro non resoluator, aut nulla fuisse declaratur aliquo iure, sed ex nunc potius rescindatur & reuocetur, id sine preiudicio gabellarij, vel filci intelligendum est, vt damnum male exequentis cedat, quia sufficit semel legis gabellariæ conditionem extitisse, quamuis non duret, quam opinionem sequitur etiam simpliciter Girond. de gabell. s. par. in principio. num. 57.

His nihil fecius non obstantibus, contrarium veritas esse censio, & tenendum in praxi, imo quod in premissa specie gabella non debeatur, & soluta repetatur executiua lata, qua executio, & omnia inde secuta reuocantur, & annullantur, precipiendo, quod bona capta libere sine expensis reo restituantur. Primo, quia hæc venditio nunquam fuit firma, nec iure valida, sed potius reuocabilis, quarens de facto processit, eius valore in suspensio existens, sicut, & ipsius executionis, tamen propter eius fauorem, & vt celerius satisfiat creditoris sententia de remate præstita fideiussione retractus, vt aiunt, iuxta formam l. Tolci

executioni tradita, & mandata sit, & restitutori satisfactum, quousque per superiores iudices supet ea re, quid iuris esse debeat, stabilitum vltima sententia fuerit: Ergo cum postea reuocatur, & annullantur omnia supradicta per iudices supremos, iam constat perpetram exequutum, ac processum fuisse in eisdem, ac proinde bona libere restituti iubentur sine expensis reo, ac si à principio executio, & omnia inde sequuta facta non fuissent, rescinduntur. Ergo, & annullantur, non propterea nunc, sed potius propterea tunc, vt patet, siquidem, bona restitui iubentur talia, & ita bona, vt existebant tempore executionis, eorumque captio, libere, & sic expensis, & cum fructibus, & redditibus illo medio tempore perceptis, & cum hoc cessant fundamenta contraria, & ratio illa, quæ præfata, & inuitabilis videbatur Lassus.

Lex ergo l. tit. 17. lib. 9. de venditionibus loquens, vt soluant gabellam de iis venditionibus, intelligenda est, quæ à principio valide, & perfecte omnino sunt, & sic quousque legis gabellariæ conditio semel extiterit, quamuis postea alia ratione, vel iusta causa ab iplo tamen contractu venditionis non orta, non duret, & reuocetur: atramen in proposito, de quo agimus, à principio peccauit executio, & venditio iudicialis, & est latentes hoc vitium, quo vsque fuit declaratum per sententiam superiorum in rem iudicaram transactam, qua omnia annullantur. Ergo venditio præd. à principio fuit nulla si fuit nulla, minime ex ea gabella debetur.

Secundo hæc eadem sententia aduersus præcitos auctores eo conueniunt fundamento, quod appellatio subsequuta effectum sententia late suspendit sine extinguit iux. l. s. in fin. ad Torpillum, & l. fin. ff. de his, quos iud. infam. & que communiter notant Canonistæ in rubric. de appellat. & in c. venientes, de iur. iur. Et quamuis iure Regio executio sententiæ de remate in casibus executionis per appellacionem, & nullitatem propositam non suspendatur, id idem præcipitur, ne ob multas allegaciones, & dilaciones non differatur solutio debiti liquidæ ex confessione clara facta in iudicio, vel in instrumento grauentis publico contenta, aut chirographo in iudicio recognito, vel mandato iudicis, vel in literis exequentis contenti, & sic in fauorem creditorum reuocabilitatem tamen, quia non ob id impeditur, satisfacta prius parte, & præstita ab eo fideiussione retractus, effectus deuolutiuis appellacionis: Ergo si appellatio prodest appellanti quo ad ipsam executionem principalem, & subuersionem iudicalem videntem sententiæ de remate factam, prodeffe quoque debet, quo ad gabellam inde à debitori præsentam, vt hæc quoque non soluator, & soluta repetatur, nec etiam eam debet creditor, licet in culpa fuerit, propter executionem male peccitam: siquidem nulla fuit, & ex venditione nulla gabella à neutra parte debetur, vt non semel in hoc opere docuimus, sic etiam nec decima hoc casu exequentori debetur secundum Auendan. in 1. par. cap. 17. par. num. 1. v. s. f. que dicta sunt, & ceteros nostri Regni auctores. Et ita semper iubentur in sententia in premissis iudicium, cum similis executio reuocatur, & annullatur: præcipitur enim in ea, quod bona capta propter executionem libere restituantur reo sine expensis, & iuris executionis, & tunc creditor in eis non condemnatur. Tandem sententia de remate, quæ non obstante appellacione, vel nullitate exequitur, semper habet in à principio, & transit eius executio cum illo onere, & vitio, morboque interio

interiori reuocacionis, & annullacionis fiendæ per superiores, si hoc ius dicitur, ac proinde, nil mirum si gabella in nostra specie non debeat, declarata postea iniustitia, & nullitate executionis, & sententiæ de remate.

Et in eisdem seet terminis hæc nostram sententiam probant & etiam Abb. consil. 69. incip. Christe cuiusque Mauru. lib. 1. Socin. consil. 76. volum. 1. quem refert, & sequitur Agisius Boffius in tit. de vellig. pro quibus rebus soluat. & meminit Alcia. in l. capisse, ff. de verborum significatio. Titraquell. de iur. iur. retract. tit. 2. s. 6. glof. 2. numero decimo septimo. & sequitur ac probat aduersus D. Paz Lassus. d. l. tit. cap. 1. 4. num. 1. per totum, tamen si (vt prædictimus) postea dicat, quod est hæc vera sint, vix tamen obtinebitur, vt gabella ista non soluator, propter rationem ab eo excogitatum, quam supra recitamus, & sufficienter subtilimus: quare desitudo eius fundamentum corruit suum edificium, argumentum tex. in e. cum Paulus 1. quæst. 1. cum simi. ac proinde remanet defenata nostra vera, & tenenda sententia.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an, & quando debeatur ex venditione eo pacto facta, vt ex ea scriptura fiat? & numeris sequentiis præcipitur, numer. 6. cum sequentibus, idem seruandum est in permutatione, eodem pacto facta, vt in n. 1.
- 2 Penitentia loci quando fit in venditione de qua conuenit, vt de ea fiat scriptura.
- 3 In dubio, quando non constat, an statim partes voluerint habere pro perfecta contractum venditionis ante scripturam confessionem, standum est decisionem, l. s. tit. 5. par. 5. præcipitur, vt loci penitentia soluitur, quando est conuictus in aliud appareat, vt hic, & in num. 4. nempe irraditione rei, vel solutione preij facti statim, vel ex intervallo.
- 4 Conuentio partium post venditionem mutuo consensu celebrata, quod fiat de ea scriptura, non suspendit contractum, sed solum ad maiorem firmitatem, facilitatemque probationem id factum intelligitur, ac proinde non licet penitere ante scripturam confessionem.
- 5 Quinque dies à l. Regia assignati ad solvendam gabellam, non currunt, nisi à die confectæ scripturæ, quousque de ea facta conuenit, & cui gabellario debetur iure gabella?
- 6 Partes antequam fiat scriptura conuentia de venditione licite possunt penitere, vti iam, quacunque eorum altera iniusta, & etiam iniurio fisco.
- 7 Gabella, confecta scriptura, non debetur, ab eo, qui tunc erat inuicem à solutione eius, licet tempore venditionis de qua scriptura conficienda conuenit, se esse tributarium, num. 8. ad fin.
- 8 Gabella statim venditione facta debetur gabellario illius temporis ante confessionem scripturæ in casibus in quibus non est licita penitentia ante confessionem scripturæ.
- 9 Alphonsus à Posa opinio declaratur.
- 10 Gabella an, & quando debeatur ex permutatione de qua conuenit, vt feret scriptura? & numer. 12.
- 11 Permutatio an hodie per traditionem rerum reuocabilis fiat? & num. 14.
- 12 Gabella ex venditione pure celebrata absque mentione scripturæ debetur in loco contractus, licet alibi scriptura fiat.

16 Gabella ex rebus venditis in mandatis liberis a gabella non debetur, licet instrumentum, vel traditio fiat circa mandatis, & num. 17.

18 Gabella venditionis de qua debet ex confessione confici scriptura debetur in loco ubi scriptura fuerit confecta.

19 Gabella ex venditione pure facta absque scriptura intercedente, tamen arrha ex qua tempore debeatur, & cui gabellario? & an in ea loci sit penitentia, & num. seqq.

QVÆSTIO XVII.

De gabella debita ex contractu venditionis, eo pacto celebrato vt de ea fiat scriptura, an debeatur interueniente arrha?

Q Vero etiam: An, & quando, & cui gabellario debeatur gabella ex venditione facta eo pacto inter partes, vt de ea scriptura fiat, & sicut in scriptis venditio fiat?

Veritas huius questionis dependet à decisione alterius difficilis, an stante hac conuentione, possint partes penitere ante confessionem scripturæ, necnequam lastime examinamus, lib. 3. Præclaræ. Questionum. quæst. 94. per eam 7. ubi tandem num. 21. relatis aliorum opinionibus, resoluimus, tunc demum penitentia esse locum in specie premissa ante confessionem scripturæ, iuxta l. 6. tit. 5. p. 5. quando ex modo contrahendi colligere expresse, vel ex coniecturis arbitrio boni viri, partes omnino non habuisse pro abolito contractum ante confessionem scripturæ in contractu, de quo agitur, essent plura pacta, & capitula, de quibus difficile inter partes conueniri posset, nisi facta scriptura, vt in conuentione pacis, & similibus: locus vero, quando confitatur ex modo contrahendi, perfectam omnino fuisse venditionem, tamen scripturam de ea esse conficiendam partes conuenierint: & hoc stante, d. incip. Pars c. d. d. que aliquando se quis obligat, tit. 16. lib. 5. Nova Collect. Reg. & sic in casu limitationis eisdem l. 6. Partis, Gregorij Lopez ibidem glof. 1. in fin. & in glof. sequenti, quam limitationem semper in praxi probamus, & iuxta eam consoluimus, & affirmamus dicta. quæst. 94. num. 1. 3. allegando etiam pro ea Decium & Didac. Perez, & nonnullum eam tenet Mollio. Theologia 2. tom. de iur. & iur. d. d. p. 377. colum. 504. ad fin. & in principio colum. 2. sequentis, & iterum disp. 37. colum. 95. in vers. sicut quando: ubi idem probat in permutatione, sicut sunt conciliandæ duæ opiniones contrarie, de quibus per nos: ubi supra, numero 11. cum sequentibus, & per Azueod. in leg. numero 124. cum sequentibus, tit. 17. hoc libro nono.

Altimus nunc none pro maiori declaratione huius articuli, quod in dubio, quando non constat, an statim partes voluerint habere pro perfecta contractum ante scripturam confessionem, necessarium erit decisionem, d. l. 6. tit. 5. par. 5. quæ expresse & in diuisuo generaliter incidit, quod ex eo soluitur: Que el comprador dice al vendedor: Quiero se a desta vendida carta fecha, venditio non est consumata, hasta que se a fecha la carta, & otorgada, y que antes desto se puede arreserir qualquiera della: ex hoc tamen non excluditur limitatio Gregorij. Lopez ad illam l. vt ipsa non procedat,

procedat, quando aliquibus contractibus constat de intentione partium, nempe, quod noluerit per hoc in scriptis consistere sed voluerit scripturam tantum ad probationem sequitur Lassar. de decim. v. d. cap. 1. nu. 14. & Molin. in 4. loco supra citato, & probare quoque videtur Girond. de gub. lib. 1. par. princip. 17. dum limitat, quando res non esse integra.

4. Hanc tamen limitationem veram intelligit Lassar. vbi supra n. 17. vbi statim sine longo intervallo cum de re, & certo pretio conventum fuit, res traditur, vel pretium soluitur: secus vero si ex post facto ante scripturam confessionem traditio rei, vel solutio pretij fit, quia cum iam à principio conditionalis remaneret venditio in scriptis celebranda, non iustificabitur donec scriptura fiat, vt inquit considerasse Montala. in l. 3. anglos. ante que el preso tit. 10. lib. 3. for. cuius in hoc declarationem probare non possunt, cum videam utroque casu, nempe, sine principio, hoc est, statim traditio, vel solutio fiat, sine ex post facto, constat, acque de intentione partium, scilicet, scripturam fieri voluisse de venditione ad probationem tantum, non vero pro substantia venditionis, cum ex implemento ipso ante confessionem scripturæ factio in continenti, vel post, ea mens fuisse à principio, aperitur, vbi de contraria voluntate, aut mente non constat, ad probationem potius, quam pro substantia voluisse scripturam esse faciendam.

5. Quintimo omnes conveniunt, quando post emptionem, & venditionem mutuo consensu celebratam, partes de scriptura ea de re conscientia agunt, aut conveniunt, id non suspendere contractum, sed solum ad maiorem firmitatem facilliorum probationem de scriptura agere, & inde fit, vt ante talem scripturam ventis fas sit recedere à contractu illo, mutuo consensu perfecto, vt astat Molin. de col. 504. vbi sic omnes autem, & probant nos vbi supra n. 15. Anto. Gomez. 2. tom. variat. folio 2. nu. 17. & cum aliis Azevedo in d. l. 1. o. 1. 2. 3. tit. 1. 7. lib. 2.

6. Hac igitur secunda questione decisa, nostra prima principalis quaestio circa gabellam, eodem modo, & iuxta decisionem secundam resoluenda est: nempe, vt quibus casibus dixerimus, partes possent penitere ante confessionem scripturæ, vbi de scriptura faciendâ à principio convenit gabella ex ea venditione non deberatur, donec scriptura fiat, quia antea nullatenus perfecta venditio est. Hinc est, quod quinquæ dies solutionis huius gabellæ non current similitur, donec scriptura fiat. Nec præterea hæc gabella debetur gabellario tempore venditionis, sed ei gabellario, vel domino, qui tempore instrumenti conf. est extiterit, vt in terminis probavit Anto. Gomez. 2. tom. variat. folio 2. cap. 2. nu. 17. vbi sic in scriptis, & Lassar. de cap. 1. nu. 13. & numer. 24. vbi sic quod idem est ante contractum de gabellis 3. membro 8. par. princip. quaest. 47. nu. 67. & sequitur Girond. de gabell. 5. par. in 8. princip. nu. 18. cum sequentibus. † Addit Lassar. d. cap. 2. nu. 15. quod interim, antequam scriptura fiat, licite poterunt partes, vel quæcumque eorum à contractu recedere, à terra inuita, & etiam imitro fisco, secund. Anto. Gomez. vbi supra in vers. ex quibus inferunt, & Molin. vbi supra dicit. col. 504. vbi sic quæ dicitur sunt, & col. 505. vers. quando, & supradicta probat etiam Azevedo in l. 1. nu. 110. cum sequentibus, in 17. huc lib. 9. Ex quo etiam inferit Molin. vbi supra, quod si tempore scripturæ confessio venditor immunitis erat ab eo tributo, illud

non debeat, esse tempore conventionis immunitis non fuerit.

7. Ac per contractum vbi iuxta supradicta, & resoluta partes ante confessionem scripturæ penitere non possunt, gabella itatim ex ea venditione debetur gabellario illius temporis solvenda, non vero cum scriptura conficitur, nec gabellario tunc existentem, vt inquit, iam sic iudiciale contra Dozem del Infantado, cuiusque sententia per superiores iudices confirmatam fuisse Lassa. vbi supra, nu. 15.

8. Hinc intelligenda, & interpretanda venit opinio quedam Alphonsi à Vega lib. 5. sua summa casu 660. (ne illam damnosam tanquam indigestam, & minus caute prolatam) adferant, quod licet venditio in particulari fiat absque offi. publico, hoc est, tabellione, debetur gabella, dummodo res vendita sit penes emptores ex Navarra quem citat. Hæc namque assertio intelligi necessario debet, quando nulla conventio interuenit de celebranda scriptura, tunc namque statim per facta venditione debetur gabella, non expectata traditione, vt alio capite resoluimus supra. Ceterum si conventio de celebranda scriptura venditionis, seruanda est distinctio, quam supra fecimus.

9. Idemque est in hac specie dicendum in permutatione, quod in venditione, & reliquis contractibus quo ad effectum scripturæ actum, vt probat text. in l. contractibus ubi venditorum, & permutatio. nu. 1. C. de fide instrum. & ibi DD. commentat, vt cum eis, & Lassar. affirmat Molin. vbi supra, disp. 397. col. 2. 5. in vers. sicut quando non ergo debetur gabella ex ea permutatione, donec scriptura fiat, quoties de ea faciendâ actum fuit in ipsa permutatione, & tunc ei gabellatio debetur, qui tempore quo scriptura fuerit confecta extiterit admittat venditionis, nisi ex aliquibus coniecturis appareat, partes ad solam probationem non ad contractus permutationis substantiam scripturam desiderasse, ita recte probavit L. Har. de decim. c. 17. nu. 49. † vbi nu. 50. affirmat eundem coniecturam esse in proposito, si in permutatione præter traditionem rerum sit soluta gabella gabellario, ad hoc, vt censetur, eos per mentionem scripturæ conscientia, non int. ad id solvendo contractum, sed solum vt ad probationem, maioremque securitatem scriptura fiet, ita tenet Lassar. & Molin. vbi supra. Vnde secundum eundem, nec partes in hac specie penitere possunt ante confessionem scripturæ, nec si penitere gabella repeti poterit, nec si postea scriptura fiat, gabellarius, aut dominus eius temporis confessionis, scilicet, scripturæ quocumque petere poterit, vel præterire contra gabellarium, qui erat tempore contractus, aut contra heredes prioris domini circa illam gabellam, quæ semel tanquam ex perfecto contractu soluta est, hæc à principio convenit hæc de eo scripturam, cum per solutionem gabellæ statim factam, videlicet partes non tam ad substantiam, quam ad solam probationem scripturam requisit. Addit Lassar. vbi supra, quod ita iudicant in causam non levis quantitas inter eundem dom. del Infantado, & heredes Marchionis del Cenete eius matris, & gabellarios ab ea in ex. conductione habentes.

10. Non tamen sufficeret secundum Lassar. d. cap. 7. 13. nu. 49. & Molin. vbi supra, col. 9. 11. in vers. admittere vero, quod statim à permutationis rerum traditio facta sit, nisi gabellarius quoque gabellario solvatur: provt alias sufficit in venditione ad scriptura

Scripturam contracta dictum est, quia hoc locum non habet in permutatione: quia cum ex natura sua re contractus, initium ipsius est rei traditio, quæ tamen in venditione consummata quadam perfectio est, vt in l. 1. ff. de rerum permut. ubi traditio initium obligatorum præbet, atque ita ex traditione, quæ necessaria est ad initium contractus secundum suam naturam, nihil noui comedate licet, quo ad scripturæ effectum, provt alias recte conicitur in venditione, eo quod solo consensu ex natura sua perfectus, nec traditionem requirit, iuxta l. 2. ff. de contr. ab. empt.

11. Hanc tamen opinionem ex eo probare non possum, cum sciam iuxta vltorem, & receptionem sententiam hodie attentam l. 1. tit. 16. lib. 5. Nova Collect. Reg. in esp. Parencio que vno se quis obligat in contractibus inominatis do vt des, &c. prout est contractus permutationis, non esse locum penitentia, etiam ante traditionem, vt resoluimus in nostro tractatu deramento Confirmatio, 1. par. cap. 3. nu. 1. Ergo licet permutatio verbis fiat, ex pacto, vt ex ea scriptura conficiatur, si statim facta conventionem res tradantur, procul habeo conici potest, sicut in venditione diximus, partes permittentes scripturam desiderasse ad probationem, & ritulium suorum contractuum, non vero ad eorum substantiam, cum res tradiderit sibi inuicem, & hodie contractus permutationis de sui natura ad perfectionem irrevocabilem traditionem non requirit: quo fit in permutatione ad scripturam conuenta, traditis rebus ante scripturæ confessionem, gabella debetur gabellario illius temporis, non vero illi, qui tempore scripturæ celebratæ gabellarius existit.

12. Quod si partes in contractu venditionis scripturæ non meminerint, sed venditionem simpliciter celebraverint in vna ciuitate, in alia vero instrumentum de ea confecerint, debetur gabella in loco contractus, non vero in loco, vbi instrumentum postea fuit confectum, stante statuto, quod de contractu solvatur gabella, vt præcipit, & decidit nostra l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. secus si statutum diceret quod de instrumentum solvatur gabella ita firmam de gabell. 6. nu. 5. & alios allegans Girond. de gabell. 6. nu. 11.

13. Vbi etiam, quod si contractus celebratus fuerit in nominis libris à gabellis, & instrumentum, vel traditio fiat extra nundinas tantum erit animaduertendus locus, & tempus contractus, non tempus instrumenti facti ex Bald. in l. 1. nu. 4. C. de nu. dice. alij, quos ibi allegat, Confirmatur hæc sententia ex doctrina Bald. in l. vniuersa in fin. C. de precib. imper. offerend. quem in proposito refert, & sequitur Ertia. vbi supra, d. numer. 5. † tenentis, quod pro solutione gabellæ debet inspicri locus celebrati contractus, non vero locus memorati contractus, quæ rememoratio fit per instrumentum confessionem de eo, quod alibi fuit inter partes conuentum, vt consulo, quod ita fiat, & non ad euitandas lites: quod si contractus venditionis à principio celebratus fuit sub conditione, vel conventionem, † quod de eo fieret scriptura in eadibus præd. quibus alias possunt partes ante scripturæ confessionem penitere, & postea fiat scriptura in alio loco, ibi, & non in priori debebitur gabella, vt prædiximus: secus si scriptura requisita fuit tantum ad probationem non vero ad substantiam contractus, vel vbi partes penitere non possunt ante confessionem scripturæ, vt constat ex supradictis.

14. Sed si venditio pure celebrata sit absque scri-

ptura archa tamen intercesserit, dubium est, an ex tempore contractus venditionis gabella debeat domino, vel gabellario tunc temporis existenti, vel expectandum sit aliud tempus.

15. Hæc questio etiam pendet à decisione alterius à quo tempore, scilicet, præd. venditio, perfecta esse videatur, & fit: Quia in re variz sunt iuris peritorum sententia, & opinionis circa hoc, nempe, qualiter possit, quælibet pars à contractu recedere, & ad quid teneatur, vt refert Anton. Gomez. 2. tom. variat. res. fol. cap. 2. nu. 18. †. concludens esse tertiam sententiam, quam in practica feruari dicit Salic. in l. contractibus. ff. illud. nu. 14. C. de fide instrum. scilicet, quod quælibet pars possit licite à venditione recedere, & tantum perdat archam, quam dedit, vel duplicatam reddere, quam recepit ex l. 7. tit. 5. par. 5. vbi notat Greg. Lopez in glo. verb. Despuer, & bene Molin. de iust. & iur. 2. tom. disp. 338. col. 1. 13. Non tamen explicit Anton. Gomez. an interim eo casu præd. venditio tenuerit, & perfecta fuisset hoc declarat Didac. Perez in l. 2. tit. 7. lib. 5. De dona. pag. 189. col. 2. dicens, † eo casu statim à principio perfici venditionem, ac si pure sine archa contracta foret: etenim archa datio id solum operatur, vt quicumque sine altero ex contractibus possit mutato consensu sub sola archæ amissione distrahere, quia sic tacite inter eos actum videtur, vt ex poena contenti sint, prout notant Greg. Lopez, & Molin. vbi supra. post Azor, Salic. Anto. Gom. & præd. l. Regiam Partite, id quod ipsamet l. 7. aperte significare videtur, ibi: Tunc valde despuer est venditio: Innuerit ergo, cum à principio tenuisse, quamuis archa data fuerit, quia pura est, etiam si postea mutato alterius consensu in posterum distrahatur: Debebitur igitur gabella à principio ex hac venditione, quia pura est, & ratione contractus debetur, qui perfectus est, simulatque inter partes de certo pretio conuenit: Vnde quamuis archa amissa, quæ licet ex contractibus à venditione recedat, non ideo minus gabella debetur, quæ semel sicut vel gabellario ex venditione perfecta, quæ est: licet enim vere venditio distrahatur ex tacto partium pacto ab initio præsumpto, atque ex mente contractuum collecto ex sola datione archæ, vt præmissum, non quidem in partem reuoluitur, sed in futurum reuoluitur ex d. l. 7. Regia in verbis supra relatis, ibi: Despuer: Ergo si nunc remanet gabella debitum à principio contractus, sicut contingit in pacto expresse de reuocando, quia licet id postea in executionem deducatur, nihilominus ex prima venditione rei præd. pacto adiecto facta, debetur, & solvenda est gabella, nec soluta repetitur: tametsi postea res reuocandatur vt suo loco resoluimus supra sua quaestione, & in terminis nostre quaestiones de archa ita resoluunt Lassar. de decim. vend. c. 2. nu. 18.

16. Sed hæc sententia vera minime quidem videtur, nec est, quoniam eo ipso, quod tradita archa iuris dispositione per nullum est à contractu distradere, suspensa videtur venditio, vt perfecta non censetur, quoniam traditio fit facta, sed fas utriusque contractuum sit, illi non stare amittendo archæ valorem, nec hoc sane est relinquire, & reuocare contractum, sed illi non stare, tanquam infirmo adhuc ad obligandum. Accedat præterea, quod cum de iure huius Regni venditor teneatur soluere integrum gabellæ tributum, vt in supra allegata, l. 1. dicit. 17. hoc lib. 9. durum esset, emptorem non stante contractu, iure id illi permittere contra venditoris voluntatem, teneat

F nihil

nihilominus venditorem solvere hoc tributum integrum, quod esse poterit longe plus quam artha, quam emptor amittit, quibus fundamentis hanc secundam sententiam aduersus priorem Lassar. tenet, & probat Molin. ubi supra, colum. 514. vers. vtrum est, ibi: Hac sententia mihi non probatur, hanc secundam sequitur etiam contra Lassar. dicens, male ipsam tenuisse priorem, Azueced. in d. l. Regia 1. a. 9. l. tit. 17. hoc lib. 9. nec tenendo hanc sententiam obstant verba d. l. Regia 7. tit. 5. p. 5. sup. pro priori parte expensa, ibi: T. no valdra deis fines esta vendida quia verum est tunc, & sic postea declarari non valituram præstatam venditionem, sed ex pacto tacito parium, iuncta inris dispositione à principio inpena videtur, ac proinde perfecta non est, quousque traditio sit facta: nec exemplum de pacto de retro vendendo supra adductum pro priori parte, quoquam veget, quia in eo prima venditio perfecta semper mansit, & secunda ex pacto postea celebratur: At in nostra specie locus est, vt prædicimus.

23 Limitatum tamen hæc nostra venior, & tenenda sententia, & contraria saluatur, vt procedat prima opinio cum artha datur non tantum pro signo, sed insuper, & pro parte pretij, tunc namque cum nulla pars possit discedere à præd. venditione iuxta d. l. 7. ad fin. Nimirum est, quod debeat gabella ex tempore contractus, vt notat Greg. Lopez in d. l. 7. in glo. E. al. precio, & Anton. Gom. d. num. 18. ad fin. & est l. 1. tit. 10. lib. 3. Fori, vbi Montalu. in glo. Partida del precio. Ioan. Orocin l. iuris gentium. Sadeo, num. 7. & d. ff. de pacti. Girond. de gabell. 5. par. in princip. n. 18. & 19. & Michael Salon de iust. & iur. cap. 19. colum. 454. vers. tertio nota cum sequentibus, Vega ubi infra citabitur, sequitur Azueced. ubi supra, n. 92. vbi n. 93. recte oblerat, quo in primo casu cum datur artha pro signo, si nulla ex partibus discedat à venditione, debetur gabella gabellario, qui erat tempore contractus, non vero tempore traditionis.

Non ergo auctores prædictos, aut aliquem eorum vidit frater Ludou. Lopez in 2. par. sui instrum. confic. c. 4. q. 4. fatetur, se non inuenisse hoc exemplum aliquem Doctorem, quem refert Vega in sua summa lib. 1. cap. 6. l. 2. ad fin. dicens, non esse clarum hunc casum in iure, nisi consuetudine introductum sit, quod possit in hac specie peti gabella.

SVMARIA.

- Gabella quo ad solutionem rei vendita, quanti Titius, vel alius estimauerit, cuius temporis habenda sit ratio, an contractus, vel estimatio facta: & numero sequentibus, ubi resoluitur tempus estimationis attendendum esse, non vero tempore contractus: & n. 5. quo ad diuersas gabellaris exemplificatur.
- Movetur illo, qui pretium venditionis estimare debet, nulla venditio est, nullaque gabella debetur, quod si vinas, & differat estimare an compelli possit ad petitionem fisci gabellarii, vt pretium definit: supra n. 4.
- Gabella non debetur ex venditione facta ad beneficium emptoris, si postea ei displicet.
- Venditio ad beneficium emptoris arbitrio boni viri commissi intelligitur, & statim declarare debet emptor, quod sibi placet, si indeterminata ita venditur, sibi placet, nec sufficit, quod die sequenti dicat, sibi placere, vt in n. 8. Sed si ita dicitur, nisi displicerit, intra sexaginta dies displicere debet, vt in n. 9. nec hoc sufficit, nisi

intra dictos sexaginta dies rem restituat, vt in n. 10.

- Venditio earum rerum, quæ pondere, numero, & mensura consistunt, an sit pura, vel conditionalis: & numero sequentibus.
- Gabella ex venditione rerum, quæ pondere, numero, vel mensura consistunt primo gabellario debetur, existenti tempore venditionis, non vero secundo, qui existit tempore ponderis, numeri, vel mensuræ, d. n. 11. & interim non est locus punitentia, vt in n. 12.
- Gabella ex venditione rerum, quæ pondere, numero, vel mensura consistunt peti non potest ante pondus, numerum, vel mensuram, sed postea, quia conditionalis est hac venditio, & imperfecta.

QVÆSTIO XVIII.

De venditione quanti Titius estimauerit, vel ad pondus, numerum, vel mensuram.

QVÆSTIO XVIII. Celebrata venditione, quanti Titius, vel alius estimauerit, cuius temporis habenda sit ratio ad debitum gabella, an contractus, vel estimatio facta: Quod magni momenti est in praxi, vt si forte contingat, quod tempore conventionis vnu gabellarius sit, aut gabella domino, tempore autem pretij definiti alius existat, an scilicet, primo gabellario, vel domino gabella debeat, & solvenda sit, quasi in plena venditione, venditio fuerit retracta ad tempus contractus, an vero hæc secundo debeat, quasi nunc venditio perficitur, cum pretium definitur, prout de venditione in scriptis celebrata supra cap. precedenti resoluitur.

Et videtur primo, domino, vel gabellario deberi, quasi huiusmodi venditio conditionis sit, vt probat tex. in §. pretium inst. de emp. & vend. & l. fin. C. de contrahend. emp. ibi sub hac conditione fuerit contractus, id, quod libenter factum Angel. in d. §. pretium in princip. in vers. nota, quod talis emptor: & invariabile esse dicit Philip. Come. consilio 50. litera A. numero 2. in fine, lib. 1. ac proinde pretio estimato retractatur conditio ad tempus contractus, & debetur gabella ex eo contractu domino, seu gabellario illius temporis, non vero existenti tempore implete conditionis, prout in contractibus conditionalibus resoluitur supra suo loco.

Nihilominus tamen in præmissa specie contractuum censo, & probato, nempe secundo gabellario, vel domino deberi gabellam, non vero primo, quia in specie illorum inrim nulla est conditionalis venditio, quæ definitio pretio, ad tempus contractus posse retrahi, quin potius incepta quædam venditio est, quæ tunc temporis perficitur, & consummatur, cum de certo pretio per tertij definitionem consistere incipit: Etenim, dum de re, & certo pretio non omnino consistente, perfecta, seu contracta venditio esse non potest, vt in principio inst. de emp. & vendit. & l. 2. ibi: sine pretio nulla est venditio ff. ff. eodem tit. & in d. §. pretium autem, ibi, tunc omnino, & ibi tunc pro nihilo, & clarè in l. 9. tit. 5. par. 3. ibi. Est autem, quæ dictio extrematè repens significat l. 4. §. ff. vbi glo. & DD. ff. de cond. & demoli. & in terminis nostræ gabellæ ita resoluit Lassar. de decim. vendit. c. 7. num. 19.

num. 19. & 20. vbi respondet inrimbus in contrarium allegatis, nempe solum dici in eis sub hac conditione stare contractum, vt si Titius estimet pretium, venditio tunc autem non estimet nec pretium declarat, nullo modo contrahitur venditio, ac proinde videtur in ea conuentione, conditionalis venditionem esse: non autem dicitur, nec vere dici potest, quod interim dum pretium definitur, & declaratur, aliqua venditio sit vere contracta, vt vter contractantur conditionales venditiones, iuxta notata per ipsum anthonem, c. 5. Addimus nos in præmissa specie notata, venditionem esse vilo modo conditionalis, prout esset, si ita contraheretur: vendendo hæc rem si natus ex Acta venerit, vel similiter: sed pretium venditionis relinquitur definiti iudicio tertij, quod est diuersum, & sic non obstant, quæ de venditionibus proprie conditionalibus supra alio c. in contrarium resoluimus. Nec hæc pertinet, quod ibidem etiam adseruimus de sine habente necessitatem consequentiam ad principium, quia in nostra hac præsentia nulla fuit venditio à principio, vt pote sine pretio, ac proinde tunc vere venditio celebratur, cum tertius, cuius iudicio pretium definiendum relinquitur, illud definit, & ideo merito præmissam sententiam Lassar. sequitur Girond. de gabell. 9. par. 5. vnic. numer. 27. pag. 194. & optime probat Molin. Theolog. 2. tom. de iustitia & iure, disputatio 437. col. 506. vers. sunt vero, & Azueced. in d. l. 2. n. 128. cum sequentibus, d. 17. hoc lib. 9.

3 Quod si tertius ille moriatur ante definitionem pretij, nulla venditio est, vt in d. l. 9. & gabella non debetur, quod si viuat ille tertius, & partes non curant vt pretium definit, an possit compelli ad petitionem fisci eius favore, vel gabellarii, quod pretium definit, vt contractus perficiatur, & sibi soluat gabella, agit pro, & contra Balus cons. 444. per totum, volum. 4. & tandem resoluit, gabella non debet solui, sed debet eis defecti iuramentum purgationis, quia nihil simulauerint in præiudicium gabellæ, quem referant Agidius Bofius in sua prædicatione, tit. de Vestigal. quod soluitur ex contractu 4. pag. 693. & Lassar. d. c. 3. m. 22. & Azueced. ubi supra n. 130.

4 Similiter, si tempore pretij desitit, privilegium aliquod exemptionis fuerit venditor assequutus, quod non habeat tempore contractus, vel è contractu, vltimum tempus erit necessario attendendum ad iudicandum, an debeat solvere gabellam ex eo contractu, vel non, vt qualis eo tempore venditor reperitur, talem enim ad gabellæ solutionem iudicemus: idemque erit in ea venditione, quæ per scripturam contrahitur, ex supra resolutione, & in terminis in vtroque ita recte probat Lassar. d. c. 3. n. 22. & 23. & Azueced. ubi supra, n. 129.

5 Illud autem obseruandum est, quod venditione rei facta ad beneficium emptoris, si postea res emptori displicet, proculdubio ex ea venditione gabella non debetur, vt recte probat Lassar. d. c. 1. num. 4. num. 30. & Addens, quod ea venditio arbitrio boni viri commissi, intelligitur ex Bar. cons. 166. num. 2. & cons. 168. num. 5. & Abb. in cap. 1. num. 22. ad fin. de iudic. & facit l. Thais. §. favore, ff. de fideicommiss. lib. 6. & Et quod si indeterminate ita vendatur, si tibi placet, statim placere debet, nec sufficit, quod die sequenti placeat, vt per Gregar. Lopez in l. 8. glo. fin. d. 1. par. 3. & Si vero sine præiudicium quocumque tempore dictum sit ita, nisi tibi displicerit, intra sexaginta dies displicere debet, l. quod si natus. §. si quid ita, ff. de aul. edict. & notat Anton. Gomez in 2.

tom. variar. cap. 2. num. 19. quæ omnia sequitur Azueced. in d. l. leg. 1. n. 137. cum sequentibus. & Addens 10 n. 139. non sufficere dicere intra illos sexaginta dies, quod sibi displicet, nisi & rem restituat intra illos, secundum Lassar. l. si quis arbitratu, n. 24. ff. de verbos. obligat.

6 Illa autem principalis questio in proposito se offert examinanda: an in his, quæ pondere, numero, vel mensura consistunt, eoque modo venduntur pura, incepta, an patitur, conditionalis venditio contrahatur? quam lacrimè Lassar. de decim. vendit. cap. 5. num. 21. cum sequentibus, circa intellectum l. quod sape, §. in his, ff. de contrahend. emp. & tandem n. 29. quo ad nostram materiam gabellæ attinet, resoluit, decimam in præmissa specie primo gabellario, vel domino, qui erat tempore venditionis ad pondus, numerum, vel mensuram factæ debet, non vero secundo existenti tempore ponderis, numerationis, vel mensuræ, cum interim ante pondus, numerationem vel mensuram non possit alter ex contrahentibus altero inuito à præd. venditione recedere, sicut nec ab alia qualibet venditione conditionalis iuxta communem resolutionem Doctorum, quam ibi refert ex Menoch. consil. 26. num. 28. volum. 1. Dec. consil. 179. n. 1. vol. 1. & Covarr. in Pract. Quæstio. cap. 1. n. 6. Eandem sententiam principalem in nostra specie sequitur Parlado. lib. 1. rerum quorundam. c. 3. §. 2. 26. & Azueced. in d. l. leg. 1. num. 140. cum sequentibus, præcipue n. 143. & Et 13 quibus constat, non statim deberi gabellam, non peti posse, sed facta mensura, pondere, vel numero, quia conditionalis est hac venditio, & imperfecta ante mensurationem pondus, vel numerum: eandem sententiam tenet etiam Molin. Theolog. d. c. 2. 10. de iust. & iur. disp. 366. col. 698. vers. quia ergo, ad fin.

SVMARIA.

- Gabella vna, an duplex debeat in specie, quoties, Cade rei vendit, & nom. seqq.
- Gabella non debet iterum solui de re semel gabellata.
- Emptor prior concurrentis cum secundo ante traditionem rei vendita vtrique in solidum, preferatur secundo.
- Vendens eandem rem duobus in solidum diuersis temporibus, & contrahentibus, dolum committit, & pona falsi iure punitur.
- Ius semel fisco acquisitum ex contractu parium, non potest ex intervallo facto ipsarum, vel cuiuslibet earum auferri.
- Gabella duplex debetur ex re bis vendita diuersis emptoribus, quoties à prima iam perfecta mutuo consensu parium disceditur.
- Emptor primus si ex conuentione, vel statuto gabellam soluit, eam non repetet à gabellario, sed à venditore, inquam interesse, & damnum ei obueniens culpa, & dolo venditoris, à quo indennit reddat, & remanere debet.
- Gabella iure nostro Regio tot debetur ex re vendita quot venditiones illius celebrato fuerint.
- Gabella an debeatur excessione? distinguitur, vt hic.
- Eandem duplex, aut relictam, non debetur in specie dictæ leg. quoties. Cod. de rei venditatioe ex ratione de qua hic.

QVÆSTIO XIX.

An in specie l quories. C de rei ve nd. vna, vel duplex gabella debeatur

Quarto etiam: An in specie, l quories. Cod. de rei venditione cui consonat l. 50. tit. 5. par. 1. cum duobus insolidum, & separatim vna, ac eadem res ab vno, & eodem domino venditur, vna, vel duplex debeatur; Et in prima facie videtur vnicam tantum deberi, argumento textus in l. vnicam. §. quæstio ff. de public. & quæ ibi tradunt glos. verb. veterana, Bartol. & Doctores, præcipue Angel. nempe, quod ex te semel gabellata non debet iterum gabella solui: Et addit Bart. ibidem, quod si promissum rem vendere, & de promissione soluta est gabella, non debet iterum ex venditione solui.

Secundo, & magis peremptorie hæc eadem pars probatur, quia lex gabellata ita ex venditione vnicam deberi ait, vt iuxta ipsam venditionis pretium solendum esse dicat, vt patet ex l. 1. titulo 17. hoc libro 9. cuius verba sunt hæc: Mandamus, quæ los venditores paguen el alcavalá, y de ellos se cable en esta manera, que paguen por razon de ella de cada diez maravedis, vno, de todo el precio por que vendieren.

Ergo si in duplici venditione non nisi vnum pretium est vere, & realiter, vt pote vtraque venditio ad vnicam duntaxat pretium tendit, ac redigitur, illius pretij gabella semel soluta per venditorem prædicat. Regia factis sit, etenim qui bis contrahit in specie dist. l. quories, vnicam vnus rei alienationem, & vnicum pretium querit, non duplex, licet emptorem mutauerit, alteram decipiens, & ideo hanc partem ex hoc efficaci fundamento, & inenitabili (vt ipse inquit) tenet Lassar. de decim. vendit. cap. 13. num. 17. vbi quod facile videtur suo in praxi recipitur, & præterea conset, regulandum esse gabellam iuxta pretium venditionis, quæ cum effectu tenuerit ex decisione, dist. leg. quories.

Hæc opinio benigna, & æquior quidem est, ideo forsam in praxi recipietur. Attamen in puncto iuris, attentis verbis dist. leg. 1. tit. 17. hoc libro 9. supra clatis, contraria sententia proculdubio verior, & tenenda videtur ex sequentibus, & his quidem fortissimis fundamentis.

Primo, quia gabella debetur, & solutio ipsius respicit tantum ipsammet contractum venditionis, & sic venditionem ipsam validam, licet postea venditio voluntate partium, vel cuiusque ipsorum non duret, vt probatur ex dist. leg. 1. & ipsemet Lassar. hoc ipsum agnoscat, pro regula generali in hac materia sapissime in pluribus locis sui operis tradit, & docet: Sed hic sunt due venditiones perfecta, & valida, vna quæque de per se consistens insolidum certo quodam pretio vnicique conuento. Ergo ex vna quæque debetur gabella.

Secundo, quia quod gabella in præmissa specie debeatur de illa venditione, quam traditio completit, nullum dubium est, nec aliquis contrarium audebit dicere.

Adde ex venditione, in qua traditio defectit, etiam gabella debetur, quia traditio non est de substantia, nec requiritur pro debito gabellæ contrahendo, sed tantum, quod venditio sit pura certo quodam pretio conuento, quo perficitur ipsa venditio vt supra late probauimus alia questione.

Quinimo licet alias ad hoc, vt gabella ex venditione pura, & semel perfecta deberetur, requireretur traditio rei, quæ reuera ad hoc non requiritur, vt prædictimus: nihilominus in specie dist. leg. quories, adhuc gabella deberetur ex venditione illa, cuius traditio non fuit subsequuta, nisi re integra in contenti, quo venditio celebrata fuit, partes communi consensu ab ea discederet, quia tunc nulla gabella deberetur: scilicet si ex interuallo hoc facerent, vt resoluimus supra questione 7. Ceterum in casu dist. leg. quories, si emptor, cui non fuit res tradita, inisset super suo contractu, & ab eo non discedat, & à fortiori si ambe partes ex interuallo ab illa venditione recedant, vt diximus, paulo post alienus tenebitur venditor ex prædicta venditione etiam gabellam solvere, quia cum per eum scienter fiterit, quominus traditio rei fiat licet emptori, habetur in sui præiudicium pro facta traditio, vel ad minus ac si facta fuisset, nec ex suo facto, & dolo debet præsumi, & vitiosum reportare: Itemque etiam si emptor hic pro sua venditione non inisset in iudicio: si quidem illa venditio firma remansit, & ratione ipsius ins petendi in iudicio habetur, l. si bona fidei ff. de noxalibus, nempe, pro pretio forte soluto damnis, & interese, in eadem dist. leg. 50. tit. 1. §. par. 5. ¶ Quinimo ante traditionem secundam factam, si ambe emptores concurrant ad perendam traditionem rei, tunc, quia vterque habet solum titulum, ille præterit, cui prius fuit vendita, siue prima venditio fuerit iurata, siue non, vt optime probauit Gregor. Lopez in l. 7. glo. finititulo 7. quicquid inconstituta contrarium tenent Anton. Gomez 2. tom. variarum resolut. cap. 2. de emptio. & venditio. numero 20. vers. quinto principaliter: Ergo prima venditio firma, & valida fuit, ac proinde ex ea gabella debetur, & vendens rem eandem duobus insolidum diuersis temporibus, & contractibus dolo committit, & peena falsi iure puniatur, vt in l. qui duobus 21. ff. ad l. Cornel. de falsis & dist. leg. 7. vers. Oro si dezeri tit. 7. par. 7. tamen si illis iuribus, quo ad hoc derogatum esse per generalem consuetudinem affirmet practica Papien. & Contradi, quas refert & sequitur Iulius Clarib. §. Rescripti §. saluum, in vers. vendens eandem rem duobus, & c.

Tertio eadem sententia probatur, quia ex prima venditione perfecta sit ius questum gabellario, licet res non tradatur primo emptori, dummodo ab ea partes incontenti non potest per secundum contractum venditionis, eiusdem rei ex interuallo factam hoc ius sicut auferri sicut partium, vel cuius liber earum, iuxta doctrin. Bald. in l. si constituit ad fin. C. de donat. ante nupt. communiter approbatam, de qua supra alia quæst. quem etiam sequitur, plures allegans Girona. de gabell. §. par. 5. num. 15. quam in propositum præsens ibi adducit.

Nec dissimilis potius est casus ille, cum quis rem suam vendit certo pretio, & postea ab hac priore venditione discedens, nullo contrahentium consensu, vel alia ratione, iterum rem illam vendit alteri emptori ex nouo contractu: quo casu duplex proculdubio gabella debetur. Prima ex priori venditione, ex qua cum semel fuerit sicut ius questum, non potuit per contrarium venditoris consensum, aut iudiciale venditionis rescissionem esse auferri per nos. in l. ab empto ff. de pac. & l. debet. ff. de adit. edict. Altera gabellæ secunda venditione, quæ sequitur: licet enim vtraque vera, ac distincta venditio, & ita sæpe iudicantur in hoc casu Lassar. vt ipse affirmat. de. 1. §. 3. 8. & 8. excm

exemplificans in animali vendito, quod soluta iam gabella eius venditionis, vt morbosum redhibetur, & iterum postea venditur, ex quo etiam aliam deberi gabellam merito affirmat, & contendit: inquit tamen, hoc dissimile esse casus dist. l. quories, quia in illo, de quo in hoc versicul. nec dissimilis, & c. vtraque est vera distincta venditio, non in idem tendens, pro diuersis temporibus, vt probat alias contingit, in hoc casu, nempe dist. leg. quories.

Ego autem quo ad eandem iuris dispositionem in vtroque casu dicendam, nullam dissimilitudinem inter hos casus inuenio, cum in vtroque sint plures, & distinctæ venditiones factæ in solidum duobus diuersis temporibus in idem tendentes, & concurrentes eadem ratio, illa scilicet, quod si semel questum sicut ab eo multo, auferri non possit, nec debet: denique nulla vis consistit in eo quod ambe partes de communi consensu à venditione ex interuallo discedant, quo casu nulli dubium est gabellam ex contractu deberi, vel quod venditor, multo prius emptore, ab ea conuentione recedat, vendendo postea eandem rem alteri: Quinimo à fortiori in hac vltima specie gabella ex ea prima venditione deberi debet propter dolum & culpam ipsius venditoris: Sibi igitur imputet damnum duplici gabelle nec aliquis eius mi eratur in hoc.

Quibus sit, vt si emptor primus ex conuentione, vel statuto gabellam soluerit ex sua prima emptione, eam non repetet à gabellario, sed à suo venditore, tanquam interese, & damnum ei obueniens culpa, & dolo venditoris, à quo indennis reddi, & remanere debet, argumento dist. l. debet, ff. de adit. edict. & post hæc scripta vili hæc meam opinionem contra Lassar. vbi supra, late & bene probantem, & tenentem Girona. de gabell. §. par. 5. de gabell. §. vni. numer. 21. cum pluribus sequentibus, dicentem quod eam semper tenent in iudicando & consulendo: sed & scio eam sine scriptis nondum impressis tenuisse grauissimum quendam Iuriconsultum in iuris Regni vitz iam fundum, quia ea vidi, & legi.

Supereft, vt fundamentis contrariæ partis satisfaciamus: ad primum de eo, quod tradunt Doctores in l. interduum §. quories ff. de publi. & veltigal. respondemus illud argumentum inefficax esse ad propositum, quod certum sit, iure nostro Regio ex quacunque re tot gabellæ deberi, quot venditiones illius celebratae fuerint, vt consuetudo ipsa, & praxis quotidiana demonstrat, & per locum ab speciali probat, l. tot. tit. 18. hoc lib. 6.

Doctrina etiam Bar. in dist. §. quories in similibus verbis diuersa est nostra specie: Etenim ex eo illa procedit, quoniam licet in statuto, de quo loquitur Bar. ex quocumque contractu gabella debeatur, & promissio de vendendo, & venditio ipsa postea sequuta duo contractus esse censentur; attamen, quia in ea quaestione promissio de vendendo est quod accessorium, & præambulum quoddam venditioni coherens postea sequatur, vnica gabella debetur, quasi ex vno contractu.

Sicut, & alias stante eodem statuto, si soluta sit gabella venditionis, & queratur, an excessione quoque soluenta sit: DD. ita distinguunt, vt si quidem cessio sit exequutio, siue exercitio prioris contractus venditionis, vt quando procreator cedit domino, & tunc ex cessione non soluit noua gabella: si vero cessio sit nouus contractus de per se, nonnotiens ex priori, noua gabella debetur: quia vbi nouum factum, ibi noua obligatio: sed vbi vnica, & idem factum, non dicitur noua obli-

gatio, ita Bald. in Leumper eos Cod. si quis alit, vel sit. in fine, & ibi Salicet, sequitur Firmian. in tract. de gabell. in §. princip. 19. volum. 1. 1. tractatum diuersi Doct. & Parlat. verum quous lib. 1. c. 3. §. n. 27. Lassar. de decim. d. c. 13. n. 6.

Ad secundum fundamentum contrarium, quod inuitabile reputat Lassar. respondemus, facili negotio dissoluit: quia in casu dist. l. quories, non vnum, sed duplex pretium definitum fuit, nempe, in quolibet venditione suum pretium: quo si primum non fuit solutum id contingit culpa venditoris, nolentis stare priori venditioni, vendendo secundo eandem rem alij simili, vel diuerso pretio. Denique omnino enervatur præd. fundamentum ex eadem l. 1. tit. 7. hoc lib. 9. quatenus in fine dicit: De todo el precio por que vendieren. Obsecra multum hæc verba quia comprehendunt primam venditionem, sicut secundam, cum non dicat lex De todo el precio por que vendieren, y recibieren, si enim hoc ad detet, bene loqueretur Lassar. cum vero simpliciter dicat: De todo el precio por que vendieren: ista verba ita verificentur in prima venditione perfecta, sicut in secunda. Igitur de vtraque, solui debet gabella cum vna, & eadem res sæpe, ac sæpius vendi possit, & solet, & de vnaquaque venditione solui debet gabella.

Prior autem opinio contraria potest procedere in materia laudemij, vel teluqj, & in iurij parroco feudi debitorum, quæ quidem non soluntur, nisi ex venditione, ex qua transferatur, & mutata dominium vere, & efficaciter: Insuper requiritur, & hoc durare, alias præd. non debentur: At gabella tantum respicit ipsum contractum venditionis, licet ex eo dominium non transferatur, nec mutetur, vt sæpe diximus, & constat ex Carolo Molin. in consue. Par. tit. 1. §. 2. 2. n. 40. ad fin. & tit. 2. §. 5. n. 15. & 37. imo licet res sit aliena, vt sup. resoluimus, q. 1. §.

SVMARIA.

- 1 Gabella noua an debeatur ex augmento & diminutione præij prius constituti, omnibus integris manentibus, & sequent. vbi late distinguitur, iudicium auctoritatis ponitur n. 4.
2 Contractus nouus alteri non præiudicat, cum quo inius non est.
3 Gabella soluta ex contractu celebrato in protocollo, an eo combasto, iterum debeatur ex eodem recepto: n. 6.
4 Gabella an debeatur ex pecunia postea data, vt emptor traditionem, vel possessionem habeat?

QVÆSTIO XX.

An noua gabella debeatur, ex augmento, vel diminutione pretij prius constituti, omnibus integris manentibus?

Quarto præterea, an in casu, & specie, l. palli a conuente, ver. Paulus ff. de contrahen. emptio. & l. 2. ff. de resond. vend. noua venditio contrahatur, ita quod duplex gabella debeatur, an vero vna tantum? Et vt hæc quaestio melius percipiatur, refoto licetam vtriusque lillius enim ita se habent: Si omnibus integris manentibus de augendo, vel diminuendo pretio, rursus consentit, recessum à priori contractu & noua emptio intercessisse videtur.

Posteriores vero l. verba, ita se habent: Si quam te à se emi, eandem rursus à se plurimiorve emero F 3 discessimus

diffimus à priori venitione idem aliis iudibus, & pluribus Doctoribus comprobatur Tirac. de retractu l. g. d. 6. et l. 18. num. 54. & 55.

Respondent igitur DD. questioni supra propofita, quod aut pactum fecundo apponitur cum vno ex pluribus, & tunc pro parte tantum receditur, ne contractus in totum renouetur, vt in *l. iuris gentium. §. adeo, verfic. sed cum dicitur cum eodem*, & tunc aut verba non sunt apta ad renouationem contractus, verbi gratia, tunc, quam tibi vendidi pro viginti volo, quod emptam habeas prima emptione, & remitto tibi decem, vel prima emptioni addo decem, & non videtur renouatus contractus: aut verba sunt apta ad renouationem contractus, vel sunt ambigua, quia possunt trahi ad vtrumque, & videtur renouatus vt in *l. p. a. i. conuenit, verfic. Paulus*, & iuxta hoc iudicandum est de gabella, vt in primo casu noua gabella non debeatur, in fecundo vero casu illa debeatur. Ita distinguit Bart. numer. 1. Paul. de Cast. num. 2. in d. §. adeo, & est communis distinctio, secundum *l. i. ubi num. 6.* & magis communis secundum Ioan. Oroscabi num. 11. quibus addo Tirac. *de retractu conuention. ad fin. tit. 1. §. 6.*

Quod autem nouus contractus alteri non praeiudicat, cum quo initus non est, probat *l. vltim. ff. de pact. & tenet alios allegans, & bene probans Tirac. quod. d. §. 1. glo. 18. num. 36.* vbi quod quando ex contractu, vel occasione contractus per dispositionem legalem est ius questum alicui tertio re vel spe, non potest ab illo contractu recedi in eius praeiudicium: secus est, quoad eos qui contracterunt, non autem quantum ad alios, quorum interest, quibus ipsi contractantes postea praeiudicare non possunt, vt per ipsum Tirac. *quod. d. §. 1. num. 38. §. 1.* Sed à communi distinctione præcedit Laffare de *decim. vend. ca. 1. num. 12.* dicens, quod quoties is casus in praxim venit, nempe, quod venditione semel contracta, pretium alteri dicitur temper intelligitur, factum esse, vt prior venditio reformetur, non vt noua contrahatur, quia cum vere noitur partes in totum à venditione recedere, sed, vel pretium augetur, vel minuitur, verisimiliter est, hoc solum eos effectus, quam nouam venditionem superfluo contrahere, ita vt animaduertendum sit, vt si præ posterius pactum prius pretium minuitur, id sisco, aut gabellario non nocet, quia iam fuit eis à principio ius questum, & ita iuxta prius pretium gabella debeatur, quod si auctum sit, sisco procedent, quia vere tantum venditur.

Ego vero, ita resoluendum censo in nostra quæsti. principali: quod quando verba non sunt apta ad renouationem contractus, vel sunt ambigua, quia possunt referri ad vtrumque, intelligendum sit, vt prior venditio reformetur, non vero in noua contrahatur, & à priori videtur recessum: quod si ipsa reformatio fiat incontinenti, debetior gabella, iuxta pretium reformatum sine sit maior, vel minus primo: si autem illa reformatio fiat ex intervallo, & pretium prius sit maior, & per posterius pactum minuitur, tunc procedat opinio Laffari, quæ habet, vt id sisco, aut gabellario non nocet, quia iam fuit eis à principio ius questum, unde ex post facto ab ipsis iniuris auferri non potest, & ita iuxta prius pretium gabella debetur, quod si prius pretium per secundum pactum, siue incontinenti, siue ex intervallo id fiat, augetur, sisco, aut gabellario præcedit, quia tunc res venit intelligendus est itaque necessario Laffari licet ipse ita non aperiat iuxta superiora, nempe, quod loquatur, quoties reformatio contractus, hoc est, additio, vel diminu-

tio pretij sit ex intervallo: Secus si in continenti, quia tunc tantum attenditur ad posterius pretium, siue maior, aut minus sit, cum in continenti licitum sit partibus pecunieret: Unde ipsa tantum soluenda est de secundo pretio: si vero ex intervallo expresse reformatio fiat prioris contractus, ex quo primo receditur, & nouus contractus venditionis celebratur, datus gabellas deberi videtur, nisi hæc reformatio incontinenti fiat, quia tunc vnica tantum gabella debetur, ex pretio reformato, siue maior, vel minus si priore, quod pro nulla censetur, quasi ex venditione infecta.

Dicitur est dicendum, quoties celebratus est contractus inter partes & antequam publicetur, combustum est protocolium: partes vero iterum eum restituerunt, ne pereat: si enim de primo rogatu soluta fuit gabella, non debet iterum solui pro eodem reformato, quia noua reformatio non dicitur nouus contractus proprie sed quedam declaratoria primi, *l. manuum. l. manuum. ff. de inst. & iur. §. item, 6.* quia huiusmodi reformatio habet oculos retro, & dicitur in pristinum statum repositio, ita firmi, *de gabellis. p. princip. quæst. 6. num. 10.* idem cum Pectro Anchara. probat Aules in *cap. 22. Prat. in gloss. Torres. num. 26.* Bolus in *sua prædic. in. veltigal. quod soluitur. nu. 2.* Callan. in *consuet. Burgund. ad fin. tit. de gabellis. fol. 37. num. 5.*

Hoc autem verum intelligo, quoties in refectione nihil aliud agit, nec immutatur, sed prior contractus & instrumentum, prout antea erat, restituitur: siue reformatur priori forma non mutata nec pretio alterato: Ceterum si in hac refectione contractus renouetur, ita à priori recessum videatur, nouus contractus celebratus, vel veteri pretio additum vel diminutum, tunc profecto obseruanda erit prior nostra reformatio.

Quod si emptor soluat pretium contentum, & postea aliquid det, vt traditionem habeat, siquidem soluit iustum pretium valoris rei, non debetior gabella de hac summa postea datur: sed tantum de primo iusto pretio: quia hanc summam vltimam dedisse præsumitur causa redimenda litis, & non in fraudem sisci vel gabellarij: Idem si post emptionem dominij rei emit nullam possessionem, quia si vtrumque pretium non excedit valorem rei, de vtroque debetior gabella.

Quod si primum pretium æquabat valorem rei satis est de illo solui. Reliquum namque videtur causa redimenda vexationis datum, quarum nihil inde debetur, nec sisco, seu gabellarius debet questum facere de incommodo alterius, prout obseruat in similibus terminis, nempe quiri, vel laudemij solucndi domino directo feudis eius alienatione, Carol. Molinus in *conuetudin. Parisiens. tit. 1. §. 55. glossa 2. num. 35.* que sententia in proposito tenenda videtur, tamen si repugnare videatur generalitas verborum, *l. 1. tit. 17. hoc libro 9.* dum statuitur *decima totius pretij, pro quo res fuit vendita, soluitur*, quibus verbis motus Laffare de *decim. vendition. cap. 14. numero 17.* tenet, quod si emptor fuit lesus, quia ultra dimidiam iusti pretij rem emit & venditor velit reducere ad equalitatem contractum, restituendo excessum pretij ultra supremum iustum rigorosum, obtinere debet sisco integram gabellam iuxta pretium iniustum in primo contractu constitutum: sed hoc esse falsum probat Moline. Theologus in *secundo tomo de iustitia & iur. diffinitione 349. colum. 572. ibi, arbitror*

arbitror tamen, vt docuimus, supra quæstione 12. num. 8.

Nihilominus tamen præfata opinio Carol. Molinæ applicata ad nostros terminos gabella procedere in praxi non videtur ex verbis *diff. leg. 1. que* hunc casum vere comprehendunt, in quo venditor titulo venditionis, & pro pretio id, de quo agimus, consequutus fuit, ac penes se retinet: exemplum vero Laffare, & Molin. de quo supra diuersum est à nostro, vt per se in illo emptori restituitur excessus iusti pretij in nostro vero minime: Quare data paritate terminorum in nostro casu, nempe, quod venditor fuisse condemnatus iudice ad restituendum, quod præ. vexatione extorsit iniuste ab emptore, eidemque eo restituro proculdubio censetur ex eo gabellam non deberi, prout in terminis Laffare non vltima dimidiam restituit Molin. vbi supra.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur ex omni contractu alienationis, an vero ex solo contractu venditionis? & nunc is sequenti, restituitur numero tertio ex solo contractu venditionis illam deberi.
- 2 Venditionis appellatio generaliter accipi debet.
- 3 Venditio in dubio potius intelligenda est, quam locatio facta mentione pretij.
- 4 Venditio & emptio, quid sit & n. 6.
- 5 Litem mansuata §. vltim. ff. de contrahend. empt. intelligitur.
- 6 Gabella solum solui debet ex contractu emptionis & venditionis, & ex contractu permutationis: eodem nu. 6. vbi ratio assignatur, nisi in fraudem veltigalium alius soluenda alius contractus singulari, & celebratur, vt in n. 7.
- 7 Pretij mentione facta, vel venditionis in dubio præsumitur esse contractus emptionis & venditionis, nisi aliud constet ex formalitate, & essentia contractus.

Q V Æ S T I O XXI.

De quibus contractibus debeatur gabella?

Q Vero circa intellectum, & praxim d. l. i. tit. 17. hoc libro 9. non colli. Regan illis verbis: *Los vendedores paguen el alcavala de cada diez maravedis uno de todo el precio por que vendieren: an hoc verbum, vendieren, intelligendum sit de larga significatione venditionis (hoc est) ex omni contractu alienationis per quem dominium transferitur, an vero de sola stricta eius significatione nempe venditione pretij facta?*

Et videtur primo dicendum de larga significatione venditionis esse intelligendam nostram hanc l. Regiam, hoc est, de omni contractu alienationis, ex qua dominium transferitur: Venditionis namque appellatio generaliter accipi debet, vt in l. sicut. §. venditio, ff. de quibus mod. pign. vel hypothec. solu. vbi glof. 1. ex eo text. notat appellatio venditionis omnem contractum contineri ex quo dominium transferatur, vt ibi & in l. statu liberi in fin. ff. de stat. lib. & in l. 1. §. eam, ff. quæ rei pign. obl. poss. & in l. an quorum. ff. de pign. & in l. fin. C. de reb. alien. non alien. cum similib. & late supra vocabulo, verb. vendere intelligitur pro omni specie commu-

tationis, secundum Balin l. 1. ff. de cond. ob. caus. cum similib.

Nihilominus tamen respondemus, quod cum materia gabellarum sit odiosa debet hoc verb. vendieren, nostræ l. Regiæ stricte accipi, non vero in amplissimo significato, secundum Balin l. contractus, columna 1. C. de fide instrumentor. late Parlador. res. un. quotidian. lib. 1. cap. 3. §. 2. sub numero 22. Et in dubio contra gabellam iudicandum est, vt supra late probauimus: & quando lex, vel statutum disponit, quod de pretio soluta ur gabella, intelligitur disponere, quod soluta de contractu venditionis, eo quod pretium, & venditio sunt correlatiua, gloss. & Balin l. eam dotem. C. adde in. dor. Et quauis verbum conueniat etiam locutioni, l. 1. §. 2. ff. locat. cum similib. & nihilominus in dubio potius venditio intelligenda est, quam locatio, facta mentione pretij, secundum Ioan. de Platas, in l. final. C. ad da. prædic. cur. libro 10. praxim cum in hac materia habeamus præfatam, l. 1. tit. 17. hoc libro nono. expresse loquentem in venditione & pretio.

At venditio est distractio rei pro pretio, id est, contractus, quo res pro pretio alienatur, & emptio est rei pro pretio contractus, id est, contractus, quo comparatur dominium: aut quis dominium pro pretio, vt defuit Dominic. à Soto lib. 6. de iustitia & iur. quæstione 2. articulo 1. restat post alios Molina Theologus de iustitia & iur. tomo 2. diffinitione. 226. columna 497. post medium, vbi columna leg. ver. fortasse, inquit melius dici posse, quod venditio est contractus, qui consensus perfectus inter res pretio: non vero secundum ipsam de ratione venditionis est, quod res vere alienatur, dominiumque transferatur, etenim si res venditis non sit, licet venditio valida sit, vt supra. late probauimus, dominium tamen non transferatur, etiam accedente traditione, vt docuit idem Molin. diffin. 327.

Est ergo solum de ratione venditionis, quod quantum est ex se sit translatio dominij pro pretio, accedente ad litione: esto, aliunde id impediatur, vt colligitur ex *litem mansuata. §. vltim. ff. de contrahend. emptio. ibi, nemo potest vendi rem vendidisse, de cuius dominio id agitur, ne a tempore transeat, sed hoc, aut locatio est, aut aliud genus contractus, quorum verborum hic est sensus, de ratione venditionis esse, vt dominium eius, quod venditur, quantum est ex vi contractus, transferri intendatur, teste Molin. d. diffin. 326. col. 408.*

Iure igitur nostro Regio attento, gabella tantum soluenda est de venditione pretio facta proprie sumpta, non vero de aliis contractibus, præterquam ex permutatione, que speciali lege, nempe, 2. eadem tit. 17. lib. 9. nominatim expressa est, ex qua gabella quoque soluenda est, vt in d. l. 2. cauetur: Si enim appellatione venditionis omnis contractus alienationis in proposito continetur, frustra, in d. l. 2. & olim in l. 102. in quate no gabellarum exprimeretur idem forte in permutatione, cum tamen emptio & venditio, item, & permutatio plusquam ceteri contractus assimilentur: Et in terminis quod statutum de soluenda gabella ex certo pretio de sola venditione intelligatur, tenet Fierman. de gabell. 3. membr. 3. op. princip. manu. 8. volum. 1. 1. tractat. diuers. Doct. & probat late Laffare de *decim. vendit. cap. 1. num. 18.* cum sequentis. Et de iure Regio in sola venditione & permutatione, non ex aliis contractibus hoc iure videtur, secundum Laffare. *ibidem num. 4.* & tenet F 4 Molin.

Molin. ubi supra col. 499. quidquid de iure communi male dubitet Pinel. in rub. de rescind. vend. l. 1. p. 647. n. 27. Quare autem magis ex venditione, & permutacione, quam ex reliquis contractibus ius illud gabellæ debeatur, declarat Lassart. ubi supra n. 43. expl. in sufficienci ratione Ioan. à Medina in suo C. de resc. q. 1. s. vers. copulatiue sequitur in fin. nempe, quia quanto hi duo contractus venditionis, scilicet, & permutacionis magis necessarii pte ceteris, & vto frequentiores sunt, vt inquit gloi. verb. contrahitur, si pro empt. tanto pluris tributum hoc Regium adaugeretur, & vberius foret pro succurrenda inopia ararij Regij propter necessitatem bellorum & temporum.

7. Ceterum quoties ex non extensione d. verbi vendere, occasio euadens resolutæ fraudandi gabellam, & leges gabellariæ illuloræ redderentur, tunc quantumque materia, de qua agitur, sit stricta, vel penalit, extendenda est, vt notatur in l. 1. §. fin. ff. de calumniat. l. sed Juliano, §. musus dationem, ff. ad Macedo. si cuius, & ibi Dominie. de sententia excommunicat. lib. 6. & in correctoris locutione Corneus in auct. ex causa colum. §. numer. 11. C. de lib. prat. vel ex hered. fraudibus enim & malitiam hominum est obuiandum. l. cum hi. §. si cum lu. ff. de tran. l. fin. §. fin. ff. de suspens. nec enim dari debet intellectus adeo propius & strictus, vt reddat illuloriam, & sine effectu, iuxta late tradita per Felin. in cap. Rudolphum, numero 4. & 5. Ideoque in ea specie non extenditur ad amplex signifiatus, sed ad æquivalentes & similes, ex quibus idem effectus resultet, qui erit attendendus, potius quam ad proprietatem nominis & vocabuli, prout extenditur in casu. l. 3. §. generaliter, ff. de inst. ill. que priuat. ibi ex omnibus causis, qua insar venditionis habent, &c. & l. apud Colsum, §. si quis autem ibi, item in similibus, qui vicem emptoriam continent, ff. de dol. mal. & mer. excepti. Et in nostris terminis, quod pred. nostra responsio principalis ita demum procedat, si modo in fraudem veterigalis conventiones tales non fiant, tenet Parlad. ubi supra n. 1. Sed in aliis casibus, in quibus huiusmodi euadens occasio fraudis cessauerit, sequenda erit natura dispositionis strictæ, & odiose, intelligendo legem in casu, in quo proprie loquitur sine extensione ad alium, & iuxta hanc distinctionem est intelligendum verbum, vendiderit, nostre legis, & similitum.

Similiter erit obseruandum in hac materia, quod etiam si in contractibus quando sit mentio venditionis, vel pretij in dubio presumant esse contractus emptiois, & venditionis, vt verba sonant, argum. tex. an §. pretium, insit. de empt. & vend. glo. singular. in l. cum dotem, & ibi Bald. C. de iur. dot. l. fin. C. de prad. curial. lib. 10. Specula. de emptio. & vendit. §. nunc dicendum, vers. sed pone statum communis, vt plures allegans concludit bene eam declarat Cartotius de locat. & conduct. 2. par. de malit. prime emptiois, n. 2. cum sequenti. attamen si ex formalitate, & essentia contractus constituerit, alium esse contractum, quam emptiois & venditionis, veritate quidem erit standum, non vero nomini imposito, & erroneo, à re difsonanti iux. legem insulam, ff. de donat. caus. mort. l. Lutus, ff. de donat. Bald. in l. 2. ff. commod. & in rubric. in fin. C. de iur. emptiois. Imola, & Cardinalis Clementia 1. §. final. de reb. Eccles. non alienand. & in cap. vestra de location. diximus supra questione 12. de redditoria, citantes in idem Menoch. de arbitrar. iudic. libro primo, quæst. 7. n. 3. cum sequent. & Becchini consilio 33. in princip. & numeris sequent. Per nostrum nam-

que affirmare, vel negare non morari substantia, & veritas rei. l. assumptio, ff. ad municipal. & quod carer. est. Cui etiam nomine carer, l. cum precibus, C. de probacion. & verba debent consonare rebus, & text. in §. est & aliud genus instituta de donat. & scribere debent nature contractus, cui adiciuntur, Bald. in l. 2. Cod. commod. Et in terminis, quod quando ad verbum pretium præcedit verbum conduco, tunc sit locatio non vero venitio, cum Iason. p. obat Cartot. ubi supra n. 9.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex venditione necessaria? num. seq. resolutur affirmatiue n. 7. & 16.
- 2 Necessitas à tributo excusare solet, & etiam à gabella, vt in exemplo hic posito sed vte, num. 16.
- 3 Alienans compulsus non dicitur venire contra prohibitionem de non alienando, vte n. 18.
- 4 Officium non debet esse alicui damnosum, sed vide, num. 19.
- 5 Laudemium domino directo soluere non debent diuidentes inter se rem emphyteoticam ex necessitate, vt socij, & heredes vide numer. 20. & 21.
- 6 Emptio, & venditio sine consensu voluntario effici non potest.
- 7 Retractus vterque habet locum in datione insolutum, tam voluntaria, quam etiam si fiat ex causa necessaria.
- 8 Laudemium debetur ex venditione necessaria.
- 9 Gabella debetur ex distualibus i. compulsione ipsius pro necessitate Reipublice subleuanda, & numero vndecimo.
- 10 Compulsio iudicis in id directa, vt subditus faciat id, quod iure tenetur, dici non potest constringere voluntatem hominis, sed potius eam liberare à seruitute appetitus.
- 11 Alius non dicitur voluntarius ad quemvis compelli potest, quamuis actu non compellatur.
- 12 Statutum non solum dicitur simplex populi consensus, sed etiam consensus lege vallatus, munus.
- 13 Omne solvendi gabellam ab effectu venditionis prouenit, non vero, à causa.
- 14 Casus fortuitus non debet præiudicare dampnum passu.
- 15 L. Casar. ff. de public. & veltig. intellectu.
- 16 Dua res quando sunt ad finem vnius, ex necessitate, tunc amba sunt illa vna.
- 17 Quoties ex duobus actibus posterior est executio prioris, ambo sunt ille prior.
- 18 Diuisio est contractus mixtus participans de distractu & contractu, & de permitt. & venditione, & tamen propriam, & distinctam habet naturam, & totus contractus dicitur diuisus, & ex eo nulla tara debetur.
- 19 Cum quis iure cogitur rem suam iusto pretio vendere, de iuramentum gabellæ ex illo iusto pretio soluenda, sibi reseruari debet, ita vt iusto suo pretio, eaque franco res vendita maneat, & quomodo hoc intelligatur?
- 20 Gabella non debetur ubi Rex auferat alicui rem suam, soluto bono cambio.

QVÆSTIO XXII.

An ex venditione necessaria debeatur gabella?

1. QVARTO præterea, an ex venditione necessaria debeatur gabella, nemp. cum quis non sponte, & volens, sed ex necessitate vendiderit, vel ne ex aliqua iusta causa per legem, Regem, aut Magistratum coactus, vel compulsus iusto pretio recepto, vt in casibus de quibus per D. Commatru. late lib. 3. variat. resolut. cap. 1. 4. per totum, & l. 2. ad fin. titulo. 1. par. 2. ubi Greg. Lop. & in similibus?

Et quidem in hac questione pars negatiua, scilicet, quod ex huiusmodi venditione gabella non debeatur, sequentibus fundamentis, & autoritatibus astituitur.

1. Primo, quod necessitas à tributo excusare solet, l. Casar. & l. fin. §. si propter necessitatem, ff. de public. & veltig. vbi Bart. & Doctores, & l. 1. C. de naufrag. libro 11. vbi Barto. expresse decidit, quod si propter vim, & tempestatem maris, vel incursum, & timorem hostium, & Pyratum res, & nauis ad portum venierit ad quem, nisi ea vigeret necessitas non veniret gabella non debetur, quæ alias si sponte ad eum portum peruenisset, soluenda foret.

2. Secundo, quia non dicitur contra prohibitionem de non alienando venire, quia compulsus alienat. l. Diuus ff. de petit. hered.

3. Tercio, quia regula iuris est, quod ex his, que quis ratione & necessitate officij fecit, sibi dampnum resultare non debet, l. eum quodam, ff. de adm. iust. ratio iur. & in l. post legatum §. aduocatum, & in l. lictores ff. de bis quibus indig. & in l. filius ff. de iust. testam.

4. Quarto, quia ita etiam, qui propter necessitatem rem emphyteoticam diuiserint inter se veluti socij, & heredes non tenentur soluere laudemium domino directo, secundum Guillerm. de Cugn. Bart. Bald. & Paul. de Cast. in l. 1. & l. ideo ff. de conit. futuri. l. fin. n. 47. & 48. vbi dicit communem, C. de iur. emphyteot. Auendan. qui bene hoc declarat, distinguens inter voluntariam, & necessariam venditionem, resolut. 1. n. 6. Et hæc est opinio passim tra. lita distincto, secundum Lassart. de decim. v. notat. cap. 19. n. 105. tradit Titaeque alios allegans, de trad. titulo 1. §. ff. l. 4. n. 10. & plures Gironda de gabell. 3. parte in princip. n. 49. & Amodeus à Ponte, questione laudemial. 26. in princip. vbi inquit esse receptam, eamque bene amplias, & limitat.

5. Quinto, quia venditio sine consensu effici non potest, nec solet, quia solo consensu contrahitur, l. 1. §. fin. ff. de contrahend. emptio. leg. prima, in versiculo item emptio, ff. de reum permutatio. ideoque nolenti, & invito impossibile est, quod venditio fiat, l. iniurium, C. de contrahend. emptio. etia enim requiruntur in venditione, res, pretium & consensus, vt probat text. in princip. ff. de emptio. & venditio.

differte videtur à venditione, vel permutacione mere voluntaria, ex quibus solum gabella debetur, & soluenda est. Et in terminis nostre questionis, ita probauit & tenet Ioan. Parladot. v. r. m. quosd. lib. 1. cap. 3. n. numero 26. & voluit Auendan. de l. resolut. numero 6. in vers. admittit igitur, ad finem, ibi: Quod ex alienatione necessaria non debeatur gabella, nec laudemium, dicens sic concludere iudicandum Cassan. in consuetud. Burgund. rubr. 106. §. sub n. 4. & loquens in gabella tenet Albert. in 2. parte s. h. n. 221. quem refert & sequitur Amodeus à Ponte, §. laudi 26. in vers. ex hac conclusio.

His nihilò secius non obstantibus contraria 7 sententia verior est, & tenenda: imo, quod ex prædicta venditione necessaria gabella debeatur, quia re vera venditio est, & nulli bili repetitur exempta ab hoc tributo, nisi in diuisione hereditatis, de qua infra late agemus, ideoque comprehenditur sub dispositione generali nostre, leg. 1. titulo 17. hoc libro nouo, noua collect. Reg.

Sed vt magis omnibus clarescat veritas huius nostre sententia, oportet considerare, trifariam posse, quem compelli ad vendendum: Dili. vtravim igitur per singulos modos coactionis, & necessitate venditionis. Primum est, quando compulsio habuit principium voluntarium. Secundum, quando compulsio oritur, à iustitia ciuili & naturali legis, quamuis adit voluntas particularis, nec libera venditoris. Tertium, quando compulsio, & necessitas de facto prouenit coactione violentia, aut metu.

Circa primum modum (hoc est) quando compulsio hæc habuit principium voluntarium venditoris, ex quo sequitur postea compulsio, & necessitas, sciendum est, eam dici causatam, seu potius voluntariam, vt pote, quia quis se in ea posuerit sponte, vt contingit in omnibus contractibus, qui à principio sunt voluntarij, postea vero efficiuntur necessarii, si sicut ab initio, C. de action. & obligatio, probat late ipsemet Auendan. de l. resolut. 1. numero 6. vers. quedam alia: & in hoc casu, nempe quando virtute contractus, aut sententia contra aliquem late sit executio, & bona voluntarij, hæc non dicitur alienatio necessaria, sed coactio ad vendendum & soluendum creditori, quia processit primum ex mera voluntate debitoris, cuius solutio nis index est merus executor: & ideo iudice vendente bona ex causa executionis, & maiori licitatori in subhastatione illa ad iudicantem pro satisfactioe creditoris, venditio dicitur sua origine voluntaria, quia debitor ipse sua voluntate videtur rem dare, & sic vendere, vt notat Bald. in cap. quoniam frequenter, §. fin. numero 9. vt late non consistit. Et ideo in hac specie factum iudicis censetur factum patris, siquidem ex voluntate præcedente partis, hoc index executor, alias non facturus, vt in l. ab causam, cum similibus, C. de iustit. Et quia idem est alienare, & sic vendere, quod facere illud, ex quo sequatur alienatio, l. codicillis, §. alienatio, & ibi Bart. de leg. 2. l. fin. C. de legit. iur. Et mod non censetur necessarium, quod habuit principium voluntarium, tenet præterea Bald. consilio 120. quid importet, libra secundo. Hinc recte docet Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 1. §. 1. §. 4. n. 40. & 47. Quod in donatione in solutum, tam voluntaria, quam etiam si fiat ex causa necessaria: imo, si fiat iudicis autoritate per sententiam, & interpositionem decreti, habet locum vterque retractus, quod sequitur, alios allegans, & late id probans iure, & consuetudinibus particularibus quorundam

quo. nam locorum Tiraquel. de retrah. ligna. 5. i. gloss. 4. numero 12. cum sequentibus, reprobandos alios plures tenentes contractum, quos supra retulit, n. 8. cum sequentibus. & nos quoque de hoc late egimus, libro 2. proff. 9. 157.

Ex quibus ha debet ex hac venditione, tanquam voluntaria considerata eius origine, & prima radice laudemium, vt hinc probat Auendan. vbi supra dict. numero 6. versic. 7. isto casu, & in versic. cum igitur, & per totum respons. & Antonin. Thelaur. dicit. Pedem. 23. numero 1. cum sequentibus, quicquid contractum velint Doctores, in l. & ideo ff. de condit. furtiu. & l. in l. fin. numero 47. & 48. Cod. de iur. empitient. supra citatis, cum aliis quos refert Tiraquell. num. 14. in loco statim citando, loquens in datione in solutum, &c. Ergo & gabella proculdubio debebitur, vt probauimus late infra gsequenti.

10 Circa secundum modum compulsionis & necessitate venditionis, nempe, quando oritur ex iustitia ciuili & naturali legis, deiectione etiam voluntate particulari & libera venditoris, idem obseruandum erit, nempe, vt ex ea venditione gabella quoque debeatur.

11 Veluti cum tempore necessitatis hoc est, cum Respublica annoe inopia premitur, compellitur habens victualia, vt ea iusto pretio vendat, & in similibus casibus, vt in l. 1. & vbi communiter DD. C. de Episcopali. D. D. in cap. 1. de empion. & vendit. optimus text. in l. 2. ff. de mand. l. 5. tit. 5. parit. D. Conarr. lib. 3. varior. resolut. cap. 14. num. 3.

Primo, quia sicut obligatio in ducta à legē, ratione naturali subnixta, & in bono publico fundata, est licita & iusta causa, ita etiam est humilimodi in actib. consequentibus ab ea, prout est gabella, nisi illius famis, & ibi Bald. C. de Macced. Non enim vim patri dici potest quifacit, quod tractat, quinimo illa est vera libertas, & qui aliquid facit, contrariando rationi natur. & iustitiae, dicitur esse veluti seruus proprii appetitus, & iniquitatis prout sunt bruta animalia ratione carentia. Hinc dici solet à Philosophis, quod homo rationi & iustitiae alieniens exitur à legē, quod solum contra malos, & iniustos lata est, vt inquit Rebus in proemio consil. Regni. gl. 1. n. 52.

11 Hinc etiam fit, quod compulso iudicis in id directa vt subditus faciat id, quod iure tenetur, dici non possit constringere voluntatem hominis, sed potius cum liberare à seruitute appetitus, vt eleganter dicit Bald. in questione schismatis, n. 17. in versic. quid sit libertas quaeritur. C. si quis aliquis resar. prohib. & paulo inferius, in versic. hoc itaque promissio, n. 26. inquit, quod licet compulso in hac specie sit cum compedibus, & vinculis, non dicitur exacta voluntas facit, vt in l. 3. §. 1. ff. de ea, quod met. caus. exequimur enim in his, qui non habet in se iniuriam. In iniuriam ff. de iniuriis. Secundo, quia si ego agnosceus sponte legis iustitiam, ab qua vlla compulsionē, venale facerem meum frumentum, proculdubio teneret soluet gabellam: Ergo idem dicendum erit, si compulso auctoritate legis, Regis, vel Magistratus id faciam: Alias enim maximum esset absurdum eximere à solutione gabellae resistentem iniuste legi iuste & qui abique compulsionē noluit et obediēte est melioris conditionis obediēte Denique victualia, exceptis alimentis necessariis pro subleuatione propria cuiusque familie, cadant sub nomine mercaturae, sicutque venalia, non solum habita, sed etiam destinatione domini in eum finem ea seruanti. Ergo, dici non potest coa-

ctus id facere, quod consonat fini, & destinationi eiusdem domini.

Præterea, si contractum diceremus, fraudibus locus preberetur. Illi enim, qui alias essent venditori, consulo affectarent iudicis compulsionem, vt liberarentur à solutione gabellae, sique patrimonium Regium, & dominicum hoc ius vengalium habentium, nimis defraudaretur, atque diminueretur. At fraud. præcipue adeo euidentibus est obseruandum: Quinimo etiam si lege expressum foret, quod ex venditione tantum voluntaria deberetur gabella, non vero de necessaria, ad euitandas humilimodi fraudes extensio fieri deberet de vna ad alteram venditionem, iuxta supra adducta quæst. 21. n. 7. vbi regimus an leges gabellarie de venditione loquentes debeant intelligi de venditionibus stricte sumptis, vel etiam large. Quinimo si aliud diceremus, sola potentia, vel metus compulsionis liberaret à solutione gabellae, quamuis actu compulso non adesset: Non enim dicitur actus voluntarius, ad quem quis compelli potest, quamuis actu non compellatur, vt docent Ancharran. consil. 195. rationes, col. 2. & Arcim. consilio 24. quæstio dubia, in secundo dubio, per text. in l. inuicissime versic. quid si compulso, ff. quod fals. in authentic. ibi. memens ne compelleretur, vbi Ripa, & Bald. notant text. illum ad hoc, quod idem operatur timor totum entorem, quod ipsa tormenta. Ad idem est text. in l. apud Labbeum, §. ait Praetor, versic. quaestione, ff. de iniuriis, de quo late agit Anton. Gomez in tertio. tom. varior. resolut. cap. de reor. reor. n. 4. & Ro. et. Itaque in sua allegatione. 23. in princip. Itaque non solum compulso actualis, sed etiam metus ipsius in habitu extimeret venditores à solutione gabellae, quod esset, imo est absurdum & falsum. Ergo, &c.

14 Tertio, quia etiam si necessitas liberaret à solutione gabellae, minus dici potest violenta venditio iudicia à lege, vel consuetudine, cum enim recepta sit, prout est, in iustitia Respublica præfata lex voluntas implicita & in genere facti voluntati omnino, quod ex ea procederet, tanquam de voluntate, & communi consensu gentium, l. 1. ff. de legibus, vbi lex dicitur sponsio, & promissio populi: & inquit Bald. in l. si ex cautione, in fin. n. 18. C. de non numer. pecu. ¶ quod statutum non solum dicitur simplex populi consensus, sed etiam consensus lege vallatus, & munitus: quod sic iustificata venditione, iustificatur etiam gabella eius consequentia, vt per Bald. in l. filiusfamil. C. ad Maccedon.

15 Quarto, quia onus soluendi gabellam ab effectu venditionis prouenit, non vero à causa. Licet enim contractus venditionis sit de eorum numero, qui consensu contrahuntur: obligatio tamen soluendi gabellam, non oritur, nec prouenit saltem mediate ex consensu, hoc est, de forma, sed de formato, id est, de ipsa venditione, & ex l. ipsa, quæ cum sit præceptiuā, sicut inquit Bald. in rubric. num. 1. C. de condit. ex lege. Dubium itaque gabellae est effectus necessarius, qui sequitur ex venditione iam formata, vel, nolit venditor, prout est obligatio alendi uxorem propriam, quanto ad id vit sit compulso, vel accipere uxorem, quam accipere tenetur, & ad id iure à iudice Ecclesiastico competenti compelli potest & debet.

14. n. 2. Circa tertium modum compulsionis, & necessitatis per coactionem violentam, vel motum, cum voluntas exacta voluntas sit, & debebitur etiam gabella, ex ea venditione, vt resoluimus supra quæst. 14. n. 2.

Quare

Quare in terminis hanc nostram sententiam indistincte probauit (nempe, quod ex venditione necessaria debeatur gabella) Lallart. de decim. vendit. cap. 19. num. 100. dicens, quod iuxta eam ex facto respondit, & prædicatum fuit, & numeris sequentibus respondit fundamentis contrariis: nempe, illud, quod dicitur, necessitatem à tributis excusare, locum habere & procedere in propositis, & aliis tributis his similibus, de quibus loquitur prædicatur: Et de his ad gabellam nostram argui non potest quæ generalissima est, & omnem validam venditionē à laico facta comprehendit, nisi in casibus ab eisdem gabellaris exceptis: At venditio, quæ ex necessitate fit, vera venditio est, l. 1. in princip. ibi. Et si plures sint facti, necesse est habere partes suas, quas in seruo possident, vendere, vbi expresse, qui cogitur partem serui sui pro iusto pretio dare, vendere dicitur, nec necessitas facit, quo minus rei datio pro pecunia legis præcepto venditio sit, ac voluntario fiat, iuxta res. l. naturalis, §. & siquidem, ff. de præscript. verbis, vt latius ratiocinatur Lallart. vbi supra, numero 106.

17 Similiter non obstat. l. Celar. ff. de public. & ver. sigil. Nam communiter allegatur ad hoc, quod casus fortuitus non debet præiudicare damnum passio, vt inquit, glossa ibi verborum Bacc. Albert. & reliqui Montan. in l. 8. ad medium gloss. titul.

18 31. part. 7. C. de l. in l. 2. Tau. fol. 19. colum. 1. ¶ quoniam hoc solum probat illa lex, quod si cotes, quæ semel inter permillum locationis tempus à portu fuerant extractæ, iterum Ad portum vi aliqua reuertantur, nauis tempore dolata, & intra prohibitam tempus exeat, non ob id videtur, quicquam contra legem contractus fieri à mercatore extrahente, non enim illa l. in tempore, & casu necessitatis fundatur: sed in eo, quod ille cotes iam ab initio euertæ, & extractæ videantur, cum semel è portu nauis à principio proficisceretur, nec si demum propter tempestatem reuertatur iterum extrahi dici possunt contra legem contractus quæ semel iuste extractæ fuerunt vt constat ex litera illius text. & latius interpretatur Lallart. vbi supra num. 102. vbi num. 105. cum sequentibus bene etiam respondet, l. fin. §. si propter necessitatem ff. de public. & vengalibus.

Ad tertium ex dict. l. Diuus ff. de per. hered. nempe non dicit contra prohibitionem de non alienando venire, qui compulso alienat. Respondemus, hoc procedere respectu penarum, in quas abique voluntate liberz non incurritur, quia vbi non est culpa, non est pena: At hic nos agimus de obligatione, & onere annexis voluntate legis, & non venditoris, contracto venditionis valde celebrato. Vnde cū venditione necessaria sit valida, ex approbatione effectus debiti gabellae & emittionis, licet pena incurritur, quæ multum differt à prædicta. Ad aliud fundamentum contrarie partis, quod habet, ¶ damnum non debet resoluere alimenx his, quæ ratione, & necessitate officij fecit, respondemus, ex hoc nihil inferri necessario ad exemptionem gabellae, cum etiam si quis ratione officij admittatur venditor, non liberaretur à solutione gabellae: & ideo bellissime concludit Carol. Molin. in consuetud. Parisien. titul. 2. §. 22. num. 14. differens Bari. & sequatur inter voluntariam, & necessariam venditionem non procedere in hac materia, sed in alia, nempe legum loquentium in iudicis terminis, scilicet, vbi agitur de prohibitione vendendi, vel de suspicionē fraudis in venditore, non autem vbi agitur, de iure competente, vel competuto tertio ex venditio-

ne: quia sine voluntatis, sine necessitatis sit venditor, hoc nihil pertinet ad illum tertium, si que in effectu hanc nostram sententiam tenet, & probat Carol. Molin. ibidem numero 14. & prius numero 13. nempe quod ex venditione necessaria, prout est illa, quæ auctoritate iudicis fit in publico sub habitatione, quæ ita sic vendita ad iudicaturus offerenti, instantibus, creditonibus, debetur gabella.

10 Ad quartum de communi opinione Doct. quæ habet, quod de diuisione necessaria, quæ fit inter locios, vel heredes emphyteosis non debetur laudemium, respondemus. Primo procedere in materia laudemij, in qua Authores præcitati loquuntur, & vbi agitur de prohibitione alienationis & venditionis, de suspicionē fraudis in vendente, vt, scilicet, non videatur fraudem facere, vel prohibitionem incurere qui necessario alienat, prout contingit indiducite tem communem singulam, vel emphyteoticam, aut feudalem, vt probat text. in l. fin. versic. exceptis, ibi diuisionis, C. de iur. & in authent. de litigio. §. 1. ibi, heredes autem eius: non vero dict. communis sententia procedit, vbi agitur de iure competenti, vel competitio alicui tertio ex simplici actu venditionis, vt prædicimus ex Carol. Molin. vbi supra, quem in proposito huius responsionis refert Lallart. vbi supra n. 105.

11 Secundo de respondentis prædict. communi sententia, quod in ea materia diuisionis emphyteosis communis necessitas non operatur exemptionem gabellae, sed tantum, quod media, (quibus diuisio fit, nempe permutatio & vendita diuisioni incidens, sine quibus ipsa commode expedi non potest) habeantur pro vultis, & coherentibus ipsi diuisioni, vbi incidunt, & cum ea confundantur, veluti re, de qua principaliter agitur, & de per se separatam, & distincte non censentur, & confunduntur, sed vt accessorium sequi statutam sui principalis, indeque recipiant formam, & denominationem, atque à fine diuisionis, quæ fit finis namque trahit ad se omnia, quæ tendunt ad finem, l. si non sunt §. perueniamus, ff. de iur. & argent. legat. ¶ Sicut in contractu dotis, & maritimo accessoria, quæ faciunt emptionem incidentem ipsi contractui dotis, non est separata ab ipsa dote, sed caput contractus dotis, quod cum ea confunditur, iuxta gloss. & DD. in l. quoniam C. de iur. dot. iteque matrimonio, non sequuto, non solum principali, quod est ipsa dote, sed etiam emptio incidens spirat, l. in rebus d. valibus, C. de iur. dot. & quando dicitur res sunt ad finem vnus ex necessitate, cum ambæ sunt illa vna l. illud §. si ff. ad legem Aquil. Bald. in l. cum dicitur, ad fin. n. 2. C. de iur. dot. & l. cum seruus & ibi Paulus & Imol. ff. de canas. & demonstrat. Afflicti de cap. 1. §. vlt. alibi, quo fit regal. l. in l. qui minor in iustis, not. ab om. 20. ff. de summo, §. sic etiam quoties ex duobus actibus posterior est exequuto prioris, ambo sunt ille prior, quia vbi vnus propter alterum, vel duo propter vnum, vtrique vnus tantum vt in dict. l. cum seruus, & ibi Paul. & Imol. & post alios Carol. Molin. in consuetud. Parisien. titul. 2. §. 55. gloss. 1. num. 10. ad fin. Necessitas igitur in proposito à solutione gabellae non liberat, sed operatur confusionem horum meliorum, quæ confusio in causa est, vt gabella non debeatur, & necessitas incidentie horum meliorum est tanquam causa causæ & iuxta hoc est intelligenda præfata communis sententia, de qua per Doctores in d. l. & ideo ff. de conditio. furtiu. & in aliis locis supra allegatis: huiusmodi

modi

modi namque necessitas confundens media venditionis & permutationis operatur, ut ipsa transeant in speciem negotij principalis, nempe diuisionis, ex qua non debetur laudemium, ut habet communis sententia nec gabella, ut infra agemus in questione vtrum de diuisione hereditatis debeat gabella.

24. Diuio namque est contractus mixtus participans de distractu & contractu, & de permutatione, & venditione & tamen propria, & distinctam habet naturam, ut in § penultim. instituta de effe. iudic. & in §. quodam instit. de alio. & hoc non obstante, totos contractus dicitur diuisio, & consequenter ex eo nulla iura debentur, ut probat Carol. Molin. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 2. n. 74. & §. 1. in fin. Et distractus, qui eo tendit, ut dominium distrahatur, & dare vnicuique suam portionem, & per eam non conferat nouum dominium nec dicitur alienatio, nec noua acquisitio inter coheredes, sed ex quoque prioris acquisitionis, & dominij, & distributio partium portionum in eadem quora ad distrahendam communionem, & semper censetur res haberi iure successio primitiuo, cuius virtute facta est diuisio, ut probat Carol. Molin. in consuetud. Parisien. tit. 2. §. 1. n. 11. vbi quod hinc dicitur necessaria alienatio, vti ple dicit n. 1. §. 2. quæstio 21. non tamen vis est in hac qualitate necessaria alienatio, quia quantum necessaria locum habent illa iura feudalia, de quibus ibi agit si est nouus acquiritor, sed vis est in hoc, quod per diuisionem sequentem non censetur fieri noua acquisitio respectu domini disticti, & horum iurium a priori acquisitione per successionem & hereditatis additionem, sed censetur exequutio & distributio portionum, secundam naturam prioris acquisitionis & secundum causam illi ab initio implicatam, quo fit, ut res videretur in eodem statu manere, l. vltima, & ibi late Alexand. & Jaf. ff. de ex. naxal. cas. agitur, ideoque diuisio habet formam & naturam distinctam mediorum venditionis & permutationis in ea incidentium, ut patet ex toto iure, in quo pro diuersa ponitur tituli tractatibus & actionibus, diuisionis, venditionis, & permutationis. Ideoque ex diuisione non debetur gabella, quia nihil amplius operatur, quam mediorum consuetudo, quod sic hinc fieret in alio contractu, ex quo deberetur gabella necessitas non facit ad rem, de qua agimus, nempe, ut liberet a solutione gabellæ: & secretum sublatum sufficiat quattuor fundamentum patris aduersæ.

Quintum etiam cessat ex responsionibus ad cetera fundamenta contraria assignatis.

25. Obseruandum tamen etiam in proposito, quod cum quis iure cogitur rem suam iusto pretio vendere, detrimentum gabellæ, ex illo iusto pretio soluenda, sibi relaxari debet, ita vt iusto suo pretio, eoque franco res vendita maneat, vt bene probat Lassate de desmo. vendition. cap. 19. num. 108. qui num. seq. hoc verum intelligit in his rebus, quatum pretium lege aliqua taxatum non sit alias fecerit, veluti in frumento hordeo, & aliis fructibus: cum enim ultra pretium definitum lege vilo pacto res hinc vendi non possit, si prater illi relaxandum esset damnum gabellæ ad se iure expectans, iam ultra taxam reciperet, quod est prohibitum: debet igitur vtrumque contineri intra latitudinem pretij taxati a lege, & ita, inquit, iape in facto conuulsi, & esse practicum.

26. Si nota plane procedunt in venditione quantumque necessaria & coacta: Ceterum vbi

proprie venditio non esset, sed ablatio rei propriæ, veluti cum Rex sibi aliqui auferret vasallo soluto bono cambio, vel alius dominus inferior Rege in terra suavit in casu l. a. instit. 1. partia. 2. in versiculo. Et si per auentur, gabella non debetur: & ita caute illa negotium hoc non appellat emptionem, & venditionem, sed quasi refectionem, & satisfactionem damni illati, & ablatæ rei, non quia necessitas excuset: sed quia efficit eo casu, vt venditio non sit, vt in terminis probat Lassate d. c. 19. n. 107.

S Y M M A R I A.

- 1 Gabella an debeat ex datione insolutorum voluntaria, vel etiam necessaria & numeris sequentibus, resoluatur affirmatiue, num. 4. cum sequentibus in datione in solutum voluntaria in necessitate vero vide num. 9. cum sequentibus.
- 2 Datio in solutum non est propria, & vera venditio, sed ficta, & similitudinaria, sed contra num. 6. & 7.
- 3 Retractus iure sanguinis non habet locum pro re patrimoniali in solutum data, sed contra num. 5.
- 4 Gabella ex iudicialibus venditionibus prius deducenda est, quam satisfiat creditoribus, etiam privilegiatis, & numero 17.
- 5 Datio in solutum pro debito partim vero, & partim falso, est nulla, & num. 19. vbi quod tunc de fructibus, sed vide in numeris sequentibus.
- 6 Datio in solutum reddatur nulla, quando res ita data longe plus valet quam debitum, & numeris sequentibus alia modis ampliatur.
- 7 Gabella debetur ex datione pecuniarum, pro re immobili, quam quis tenebatur alteri dare, vel tradere: & num. seq. vbi distinguitur.
- 8 Liberatio testatoris facta in fauorem alterius de eo omni, quod sibi debet, non comprehendit id, quod rei venditionis ab eo potest emitti.
- 9 Estimatio litæ in actione reali constituit, & est pretium, in actione vero personali, est interesse.
- 10 Gabella non debetur ex remissione actione personalis, quam facit actione pro pecuniis recedendo a lite.
- 11 Regula iuris, qua habet, quod qui actionem habet ad rem ipsam habere videatur, intellectui.
- 12 Alio, & passio non possunt concurrere in eodem subiecto.
- 13 Actio personalis proprie sedi non potest ipsi contra quem cedatur, quamvis in executione cessione transferri possit, si tamen de facto cedatur eidem debitori, nihil aliud operatur, quam liberationem, non vero transmissionem.
- 14 Traditio creditoris instrumenti debiti vni ex ceteris debitoribus solidam, quid operatur?
- 15 Gabella non debetur ex interesse soluto pro genere mutuo dato mora debitoris.
- 16 Gabella an debeat ex da iene insoluitum pro pecuniis prius mutuo datis?
- 17 Gabella an debeat ex promissione decem in mille dari?

Q V Æ S T I O XXIII.

An ex datione in solutum voluntaria, vel etiam necessaria gabella debeat?

DE datione in solutum voluntaria, an ex ea gabella debeat primo agamus: Et de hac gabella non debetur, sicut nostra l. tit. 17. hoc lib. 9. vnde Collect. Regiæ ipsa namque agit, & loquitur de venditionibus propriis, versique idem precipit, venditores teneri soluere gabellam de eo, quod vendiderint, non vero de impropiis, & fictis venditionibus, arguendo, l. 15. hinc verba cum similit. ff. de negot. gest. diximus supra. At tunc datio in solutum non est propria, & vera venditio, sed ficta, & similitudinaria i. pradium, C. de cuiuslibet ibi, non huiusmodi contractus vicem venditionis obtinet: & in l. elegerit in princip. ff. de dignitat. alio l. in ff. ex quo casu possessor, refert plures Tiraquel. de retract. l. 1. §. 1. glo. 2. n. 1. & 4. tenet Montalan. l. 1. §. 1. verb. Par. vtra heredit. instit. 10. lib. 3. for. Paris. consil. 11. n. 41. & consil. 190. num. 41. Galum. 1. & consil. 82. num. 18. & consil. 102. num. 12. volum. 2. & plures citans consil. 81. num. 31. volum. 2. Roland. Valle consil. 6. num. 6. & consil. 86. num. 1. lib. 1. Be. cius consil. 42. num. 5. & consil. 94. n. 1. & Panierol. consil. 97. n. 3. Laurent. de Pinn. consil. 17. n. 19. Ideoque pro re patrimoniali in solutum data, non habet locum retractus iure sanguinis, alius competens, iuxta opinionem Specul. & aliorum plurimorum auctorum, quos congestimus lib. 1. practica. quæst. 17. n. 1.

Et in terminis, quod ex datione in solutum voluntaria non debeat gabella tenet Ioan. Parladotus. l. 1. ver. quæst. d. c. 3. §. 2. n. 30. & ante eam Montalan. in d. l. 3. verb. Par. vtra heredit. in final. verbis, tit. 10. lib. 3.

Nihilominus tamen contraria opinio in praxi, & sic affirmatiua, quod gabella debeat, & soluenda sit ex datione insolutorum voluntaria procoludibus tenenda est, cum non solum ex huiusmodi datione in solutum intendatur fieri distractus, sed inde quoque voluntate partium fiat re ipsa vera venditio ex incibus supra allegatis, nempe d. l. si pradium, cum similit. C. de eiusd. Alias enim mille fraudibus locus fieret, ac tunc proinde retractus quoque ius locum tenet in datione in solutum, iuxta veram, & receptam sententiam, quam late probat plures allegans Martene, in l. 7. §. 7. num. 2. cum seq. tit. 11. lib. 1. non. collect. Reg. & nos retulimus, & proculdubio probauimus, vbi supra, loquentes tam in datione in solutum voluntaria, quam in necessariis, & probat etiam Carol. Molin. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. §. 1. ex n. 46. cum seq. quæst. 10. Ex communi Doctorum sententia, que habet quod si ratio rei insolutorum pro debito pecuniario non tam est similit. venditioni, quam vera, & propria venditio, cum omnia substantialia concurrant, scilicet, consensus, res, & certum pretium, vt notant Barr. & Bald. in d. l. elega. ver. in princip. Et tunc ideo quidquid dicitur de emptione & venditione, habere locum in huiusmodi datione in solutum, notant Cyn. Bald. Salyc. & Paul. de Cast. in l. libera. C. de sentent. & interlo. om. i. iudicium, l. Imol. consil. 8. n. 7. & alij plures, quos ibi ad hoc citat n. 47. & communem profertur Lassate de decem. c. 7. n. 47. vers. vtrum: & respectu laudemij idem probat cum alijs Pegarra in repet. c. item n. super n. 86. fol. 32. & Girol. de gabellis p. in princip. 3. &

latissime plures citans Amodà Ponte in q. l. n. 1. m. 27. per tot. Et in terminis nostræ gabellæ hanc opinionem tenet, & probat Bertachin. in tr. de gabell. 3. membr. 8. par. prin. q. 4. n. 9. vol. tr. diuers. Doll. Decius consil. 344. applaudens rationem in secundo dubio, n. 3. quem tenet: & sequitur Gironda de gabell. 5. par. in princip. n. 41. cum sequitur: & probat latissime Lassate de decem. vnde, 7. n. 1. & n. 3. vers. vtrum, cum n. sequent. t. vbi n. 48. quod hæc sententia, vltra quod pluribus fundamentis fulciri potest, valde approbata est in hoc Regno, ex longa praxi, que habet, ex datione rei in solutum, pro alia re debita duplicem decimam deberi, quasi permutatio sit, & locum habeat in ea dispositio l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. Pro pecuniario vero debito vna decima penditur, quasi ex vera venditione, & quod vix est, vt ab hac opinione queat discedere in iudicando, & consulendo.

Nunc autem videamus de datione insolutorum necessaria que fit auctoritate iudicis, veluti in casu authentice, hoc nisi debeat, cum similit. C. de solut. vel quando creditori adducuntur, & ad iudicantur bona debitoris executioni subiecta, iuxta stylum l. fin. tit. 2. lib. 5. non. coll. Reg. & notata in si finitæ 6. postquam autem ff. de damn. infect. & l. a. dno Pio §. si pignora ff. de re iudic. Et non debet gabellam in premissa specie probat, & tenet Bertachin. vbi supra. n. 10. & Parladot. etiam vbi supra. n. 29. & constat ex additis per Tiraq. de retract. l. 1. §. 1. glo. 1. 4. n. 2. & sequens, & per Amod. de Ponte d. q. 17. & tenet Lassate de decem. vendit. d. c. 7. n. 1. vbi n. 14. inquit, hinc se intelligere etiam fuisse communem praxim, que habet, vt ex adjudicatione rei executioni subiectæ in fauorem creditoris facta iuxta text. in d. §. pignora, decima non exigatur: & ita censet tenendam, tametsi Gironda de gabell. 5. par. 1. princip. sub num. 49. contrarium in hoc probet hinc temporibus, iure Regio attendit, & ante eum iure communi respectu laudemij cum alijs probat Tiraquel. vbi supra. num. 14. nempe, gape, gabellam debet in premissa specie, quod in adjudicatione facta creditori per iudicem executionis, venditione iudiciali non facta, minime procedit, quia non est venditio, sed ad iudicium pro debito: sed tantum, quando in publica subhastatione, virtute sententiæ de remate, plus offerenti, vel licitanti venditur, vt infra statim dicemus.

Secus vero erit, si in publica subhastatione alteri extraneo, aut etiam ipsi creditori placis licitanti, res illa executioni subiecta venderetur, tunc pura, & vera venditio contrahitur, ac proinde ex ea iudiciali venditione gabella debetur. Quod tunc enim fit a iudice in hac specie censetur fieri ab ipso debitore, qui primo debitum specie contraxit, ideoque tunc que de emptione tenetur, ac si ipse fecisset, l. si ob causam, vbi Barto. ac alij de em. l. 1. §. si pignora, C. de em. l. 1. & probat late, plures citans Tiraquel. vbi supra. num. 13. & respectu laudemij, Amod. vbi supra, & in terminis gabellæ, ita tenet Carol. Molin. in consuetud. Parisien. tit. 1. §. 2. n. 1. & ad fin. & Parladot. d. d. cap. 3. §. 2. n. 9. Gironda vbi supra. sub n. 49. cum sequitur, Amondan. late resp. n. 13. n. 4. C. in vers. sed quando virtute contractus, & Lassate de decem. sub n. 4. vbi quod hæc distinctio communi prædicta recepta est, & eam iure communi probat numeris sequentibus, & iure quoque Regio, nempe l. 9. tit. 1. lib. 5. non. cadet. Reg. que erat l. 70. Tit. 9. vbi fit mentio gabellæ, ex huiusmodi iudiciali venditione soluentur, & l. 13. tit. 1. hoc lib. 9. per locum ab speciali,

quantitas de rebus venditis ratione Bullæ Cruciatae præcipit, gabellam non debent: & num. 36. assignationem diffinitam in proposito, nec ex adjudicatione bonorum creditum facta, gabella non debetur, cum tamen ipsa debeatur ex sublimitatione publica, & in terminis *si per adium, C. de evulsion. cum similibus*, & *supradictam opinionem*, tenet etiam Molina Theologus de iustitia, & iur. 2. *anno 1571. in resolutione 566. colum. 2045. in versicul. illud vero, in n.*

12 tamen debetur statim decima, sique dum capitur possessio bonorum, secundum Azaved. in l. 1. num. 133. tit. 17. hoc lib. 9.

Limitatur primo hæc sententia, ut non procedat, quando debitor, in quem facta est executio, solvit debitum intra tres dies, postquam subhactio facta est rerum mobilium, & intra novem dies rerum immobilium, qui termini iuxta consuetudinem huius Regni dantur huiusmodi debitori ad laudam res suas sic per executionem subhactas, & remanens, & vulgo dicitur, de qua longa consuetudine restantur nostrates, quos reculis, & sequitur sui lib. 1. Practicæ quæstion. 161. num. 1. & aliquos postea retulit, & sequitur Lassar. *dist. cap. 7. num. 17.* Hæc namque in specie hoc est si debitor solvat debitum iuxta quemlibet doctorum terminorum, respectu gabellationum debetur, ut

14 recte probant Lassar, ubi supra, dum tamen secundum ipsum ibi non. 38. non idem dicatur in casibus, in quibus extra præd. tempora superiores iudices decreverunt, solum debitorum per debitorem, restituenda esse sua bona subhacta ac vendita, quia cum illud fiat ex gratia potius quam ex iure, ut bene notat Couar. lib. 2. var. resol. cap. 1. num. 1. præiudicari non debet gabellario, cui insperantur esse legitimum tempore transactionis: utramque sequitur Azaved. in d. l. tit. 17. num. 133. & 134. hoc lib. 9.

15 Quod verum intelligi, nisi executio pro nulla iudicetur, & omnia inde sequuta pro talibus reuocentur & annullentur, & bona per executionem capta libere absque iuribus executionis imbecantur reo restitui cum fructibus, tunc namque cum ex iure, & iustitia exigente hoc fiat ex præd. executione & venditione in dicitur nulla à principio, & pro tali declarata, nulla decima debetur, iuxta resoluta supra quæstion. 9. num. 12. & gabella exacta prius repeti potest à gabellano.

Quod si bona per superiores iubeantur restitui debitori, solum debitor in qua licentiam propter lesionem ultra dimittam iusti pretij probatam, vel propter impetram iuxta communem Castellæ stylum & praxim, ut per Mancos in l. 2. nu. 31. C. de rescind. vend. & nos lib. 1. Practicæ quæstion. 161. num. 3. rescripta venditione ex reuocata gabella debetur, ut resolutum supra quæstion. 12. num. 3. & in terminis tenet Lassar. d. num. 5. ad fin. & iuxta præd. resolutionem intelligendum est Molin. Theolog. ubi supra, *supra*, 2045. *versicul. illud vero*, ubi tamen, & dicens reuocatur, quod si iuxta præscriptum legis res habeatur pro impetra, reddendaque debitori sit in euentu, quod debitor intra certum tempus debitum soluat, non debetur tributum illud gabellæ, sed à gabellario est tollendum, si id iam recepit, nempe, ut in hæc sermone distinctionem supra traditam ex Molinæ & alius, & notram sublimitationem, de qua supra ibi, & quod verum intelligi.

16 Obiervandum est præterea in proposito, nempe in huiusmodi iudicialibus venditionibus, in quibus locum forte gabellæ dictum est, prius deducendam esse gabellæ quantitatem, & ex reliqua pecunia satisfaciendam esse creditoribus pro qua parte

sufficit: nam partitionis quantitas computatur, deducto eo quod explendatur venditionem causam in proxiorens, preconiis & gabellis impenditur, quæ sunt, & ibi *xi. ff. de Doctores. ff. ad l. Falcid. & l. quod privilegium versis, plene ff. de pign. alio modo erit in decima executionis propter text. expellam in l. 7. tit. 21. lib. 4. Nonæ Collectionis Regiæ, ut vtrumque, & hoc vltimum contra Anvendans c. 17. præter n. 10. lib. 1. probat, & tenet Azaved. in l. 1. n. 133. tit. 17. hoc lib. 9. Lassar. d. c. 7. m. 9. & Molin. Theol. g. ubi supra, de colum. 2045. *versic. pulchram vero*, hocque de gabella verum esse intelligit, & probat Lassar, ubi supra, etiam quantomconque privilegium & hypothecatum sit debitum illud, pro cuius solutione est facta executio, quia adhuc prius est soluenda gabella gabellario, quam priori creditoribus si liceat satisfat ex principali debito.*

Secundo limitatur præfata principalis sententia ut procedat, & intelligatur in datione in solum facta iusto pretio, & pro vero debito in totum: Nam si pro debito partim vero, & partim falso res in solum data sit, nulla erit hæc datio in solum, ac proinde hæc contractus non obtinebit vicem venditionis, l. si non forem. §. si centum. ff. de cond. ind. ubi notat hoc sunt verba: *si centum debens, quasi decem debentur fundum duceretur, solus competere repetitionem* Matellus lib. 20. *Digestorum* scribit *et centum manere stipulationem: licet cum placuit rem pro pecunia solutam parere liberationem, tamen si ex falsa debiti quantitate maioris pretij res soluta est, non fit consilio partis rei cum pecunia, ut non enim iuribus compellitur ad communionem*. Constat igitur ex hoc text. dationem in solum pro maiori pretio factam, quam recura deberetur, in totum nullam fuisse, & ita ibi tradunt in terminis per illum text. Bar. n. 6. dicens, multum tendendum menti pro dationibus in solum, que sunt tota dies per iudicem, quod si in aliquo minimo reperitur in plus facta, vitatur in totum, & sic fructus interum percepti debent restitui, vel computari in sortem ad eam extendendam, Paul. Call. ibi. n. 1. & Alex. n. 2. ubi, quod sequuntur committit DD. Ial. & Dec. in *l. cum amplius ff. de reg. iur.* Baldus in *l. certi conditio col. 4. versic. secundo si inde* num. ff. si cert. per. Roman. consil. 154. sub n. 1. idem Dec. consil. 57. sub n. 5. ad finem alibi ab ipso citatis, qui dicunt, totam dationem in solum vitari, si apparuerit minus deberi, etiam vno auro, quam esset verum creditum. Et ratio est, quia si pars tantum reuocaretur, & sequeretur prædicta manere communia inter contrahentes, ipsis huius, quod esse non debet, sequuntur etiam Pancel. consil. 142. n. 6. & Laut. de Pinu. consil. 95. n. 12. & consilio 69. num. 1. Ergo si in hac specie datio in solum in totum vitatur, & est nulla, non debetur gabella.

Quod si sequamur opinionem tenentium, huiusmodi dationem in solum vitari tantum pro parte, pro qua non est verum, nec iustum pretium, & pro alia parte valere, idem erit adhuc dicendum respectu gabellæ, vel pro parte, quæ valet datio in solum, debetur gabella, pro parte vero, pro qua non valet, non debetur gabella: hæc autem distinctionem, nempe, ut datio in solum iudicialis facta per iudicem ex officio ultra veram crediti quantitatem, quod saltem pro non concurrenti quantitate reuocetur, & fructus percepti huius partis in sortem impotentur, tenet Bapt. Martian. consil. 89. num. 21. citans Bald. in d. *certi conditio §. quantum col. ff. si cert. per. ad hoc*, quod missio in possessionem facta per idem de credito

credito pro parte vero, & pro parte falso, in totum vitatur, vel saltem secundum aliam opinionem reuocetur, & magis communem in d. §. si centum, annullatur tantum pro parte excessiua, ut alibi etiam voluit Bald. in *l. cum apud, colum. 2. n. 7. Cod. de bon. auth. iud. possid. cum aliis concordant, allegatis per Cesar. Donum Montilianens. in suo verberum consilio circa processum, n. 36. cum pluribus sequentibus. Hæc Bapt. Martian. ubi supra. Eandem sententiam etiam sequitur decif. Rotæ Genuens. 13. n. 36. dicens, quod licet adjudicatio facta per iudicem plus debito in totum vitetur, seorsum etiam in datione in solum facta à parte, quia hæc valet etiam, quod res in solum data plus valeat (vel quæ erratum fuisset in estimatione) ex quo debitor tantum æstimat videtur rem suam, ut inquit Paul. Castren. in d. §. si centum, quem refert & sequitur ibi Alexand. n. 3. idem Castren. in l. a diu Pio §. si pignora. ff. de re iudic. & ibi Ial. colum. 2. versic. 2. Addit Rota Genuens. ibi, quod valet etiam datio in solum, nullo constituto pretio de tota metretis olei pro parte debiti, & sic pro dimidia, iuxta *l. in rem sistorum §. portiones. ff. de verb. significat. sic valet, quando simpliciter facta est, quia intelligitur pro toto debito secundum communem, teste Alexand. in d. §. si pignora, n. 24. tamen si Philip. Dec. d. consil. 57. n. 5. tenet dationem in solum ad arbitrio factam laudem pro pluribus summis debitis ei, cui adjudicatio facta fuit, his debitis non expressis, esse nullam, tanquam ex arbitrio, & sine causa cognitione factam. Quid tenendum circa hanc diversitatem opinionum?**

11 Et profecto in puncto iuris verior videtur prima opinio in terminis supra positæ per text. in d. §. si centum, qui euitat commode non potest: imo coniungendo eam cum decif. Bartol. & Doctorum, habet locum, sine datio in solum fiat à parte, siue à iudice, nempe, ut in totum vitetur, si in aliquo minimo non sit debitum, secundum Ial. & ibi, n. 1. Concordat tamen hæc opinio, Bald. in cap. quoniam frequenter, §. si autem in 1. colum. n. 2. ut licet non consistat, quod text. in d. §. si centum, & notabile Doctorum ibidem hoc est præfata communis opinio procedat, quando erratum est in summa debiti principalis, quod erat de centum, & credebatur esse decem. Si autem totum debitum esset verum, sed erraretur in estimatione rei, quæ traditur in solum, tunc valeat pro rata concurrentis debiti, & reliquum repetitur, & in hac specie procedat secunda opinio Paul. de Call. ubi supra, licet adhuc ratio assignata in d. §. si centum, quam supra retulimus, facit refragetur in vtroque casu.

12 Nihilominus tamen in praxi pro resolutione huius articuli, ita distinguendum est, ut prima opinio procedat quando datio in solum fit à iudice pro debito partim vero, & partim falso, tunc enim nulla est in totum: secus vero erit, quando datio in solum fit à parte, & non fuit erratum in summa debiti: tunc enim valet datio hæc, & quod res data in solum valeat plus, ex quo debitor videtur tantum æstimat rem suam, & ideo non debet rescindi, ut tenet Paul. de Call. in d. §. si pignora, & ibi Alexand. num. 26. Bartol. & Ial. in d. *versic. secundo supra citati*, quos sequitur Paul. Paris. consil. 81. num. 36. 17. & 18. volum. 1. Et sic quomvis debitor sit deceptor in hoc casu, debetur gabella, sed incepti speciei huius distinctionis, cum in totum datio in solum vitetur, ipsa non debetur, &

præterea, quia quando bona addicuntur à iudice creditori pro suo debito, etiam gabella non debetur, ut supra resoluimus, n. 9.

Similiter, & datio in solum reddere nulla, quando resita data, longe plus valet, quam sit summa, & quantitas pro qua in solum data fuit, secundum Paris. d. consil. 81. num. 24. volum. 1. præmaxime si pretium d. rei excedit medietatem eius quantitatis, pro qua fuit in solum data, ut ibidem, num. 25. & præcipue si datio in solum fuit facta simpliciter, & non limitato, nec limitato pretio certo, ut ibidem, num. 26. quo casu saluatur, & procedit opinio Decij d. consil. 587. numero quinto, supra relata. Idem si si possessio fuit assignata loco pignoris, & hypothecæ, & non in solum data, ut per Paris. ubi supra, num. 26. Quinimo, in datione in solum ex coniecturis iudicatur, an sit pignus, vel venditio ut inquit Socin. consil. 93. colum. 3. & 4. volum. 1. quem refert, & sequitur Paul. Paris. consil. 54. num. 8. volum. 1. præ addens, quod etiam datio in solum iudicatur feneratoria, & simulata ex coniecturis, potissime quando concurrunt illa tria, pactum de reuocando, pretium iniustum, & quod contrahens huiusmodi solutus sit feneratori. In his ergo casibus cum datio in solum non sit venditio, vel iudicatur feneratoria & simulata, ex ea non debetur gabella.

Sed quid erit dicendum, quando quis tenetur ad dandum, & tradendum alteri rem aliquam immobilis, & loco eius daret pecuniam, ut a præd. obligatione rem dandi liberetur an tunc debetur gabella?

Et videtur non deberi, quia hic potius agitur distractus ex quo non debetur gabella, quam contractus igitur, &c.

Nihilominus tamen in hac specie distinguendum esse censet in actione reali, & personali cella, & sic constituo duos casus.

Primus est in actione reali cella, nempe, ut si quidem rem, quam ego possideo, rei vendicatione à me petatur, & sic actione reali, & pecuniis à me traditis mihi cedunt eadem rei, & fit titulus eius, vel si non res ipsa, saltem actio realis, & si alteri competens mihi creditur tunc quidem erit idem, quod venditio, ac proinde gabella debetur, quia cedens recipit à me pretium respectu domini eundem rei cellæ, vel iuris ipsius cedentis, l. eius rei 47. de rei vendic. eius rei (inquit Paulus Iur. consultus) qua per in rem actionem petita tamen assignata est, quantum in litem actor curauerit, dominium illatum ad possessorem peritior, transisse enim suum est, & dist. disse videtur eo pretio, quod ipse constituit: Neque obstat, quod de transactione non debetur gabella, sed tantum de venditione & permutatione, iuxta l. huius Regni, quia respondemus, quod quando ex transactione fit cessio rei petite per rei vendicationem, vel cedunt ipsa actio realis, aut ius reale in rem competens, tunc virtualiter adest ibi emptio & venditio, ac proinde ex ea debetur gabella, ut infra latius probauimus, & dicemus in questione, de transactione. Sicque cessat ratio in contrarium supra adducta, nempe, quod in questione præmissa potius fiat distractus quam contractus: si enim vtrumque, nec solum agitur de liberatione rei) conuenit à lite mota, sed etiam de cessioe ipsius, vel iuris realis aditus pretio conuenta. Præterea ille à quo aliquid petitur actione reali, non dicitur debitor, sed rei petite possessor, ut per Angel. Accin. in §. 1.

13 Et proinde in actione reali cella, & personali cella, & sic constituo duos casus.

Primus est in actione reali cella, nempe, ut si quidem rem, quam ego possideo, rei vendicatione à me petatur, & sic actione reali, & pecuniis à me traditis mihi cedunt eadem rei, & fit titulus eius, vel si non res ipsa, saltem actio realis, & si alteri competens mihi creditur tunc quidem erit idem, quod venditio, ac proinde gabella debetur, quia cedens recipit à me pretium respectu domini eundem rei cellæ, vel iuris ipsius cedentis, l. eius rei 47. de rei vendic. eius rei (inquit Paulus Iur. consultus) qua per in rem actionem petita tamen assignata est, quantum in litem actor curauerit, dominium illatum ad possessorem peritior, transisse enim suum est, & dist. disse videtur eo pretio, quod ipse constituit: Neque obstat, quod de transactione non debetur gabella, sed tantum de venditione & permutatione, iuxta l. huius Regni, quia respondemus, quod quando ex transactione fit cessio rei petite per rei vendicationem, vel cedunt ipsa actio realis, aut ius reale in rem competens, tunc virtualiter adest ibi emptio & venditio, ac proinde ex ea debetur gabella, ut infra latius probauimus, & dicemus in questione, de transactione. Sicque cessat ratio in contrarium supra adducta, nempe, quod in questione præmissa potius fiat distractus quam contractus: si enim vtrumque, nec solum agitur de liberatione rei) conuenit à lite mota, sed etiam de cessioe ipsius, vel iuris realis aditus pretio conuenta. Præterea ille à quo aliquid petitur actione reali, non dicitur debitor, sed rei petite possessor, ut per Angel. Accin. in §. 1.

14 Et proinde in actione reali cella, & personali cella, & sic constituo duos casus.

Primus est in actione reali cella, nempe, ut si quidem rem, quam ego possideo, rei vendicatione à me petatur, & sic actione reali, & pecuniis à me traditis mihi cedunt eadem rei, & fit titulus eius, vel si non res ipsa, saltem actio realis, & si alteri competens mihi creditur tunc quidem erit idem, quod venditio, ac proinde gabella debetur, quia cedens recipit à me pretium respectu domini eundem rei cellæ, vel iuris ipsius cedentis, l. eius rei 47. de rei vendic. eius rei (inquit Paulus Iur. consultus) qua per in rem actionem petita tamen assignata est, quantum in litem actor curauerit, dominium illatum ad possessorem peritior, transisse enim suum est, & dist. disse videtur eo pretio, quod ipse constituit: Neque obstat, quod de transactione non debetur gabella, sed tantum de venditione & permutatione, iuxta l. huius Regni, quia respondemus, quod quando ex transactione fit cessio rei petite per rei vendicationem, vel cedunt ipsa actio realis, aut ius reale in rem competens, tunc virtualiter adest ibi emptio & venditio, ac proinde ex ea debetur gabella, ut infra latius probauimus, & dicemus in questione, de transactione. Sicque cessat ratio in contrarium supra adducta, nempe, quod in questione præmissa potius fiat distractus quam contractus: si enim vtrumque, nec solum agitur de liberatione rei) conuenit à lite mota, sed etiam de cessioe ipsius, vel iuris realis aditus pretio conuenta. Præterea ille à quo aliquid petitur actione reali, non dicitur debitor, sed rei petite possessor, ut per Angel. Accin. in §. 1.

num. 11. Et in fine de alium. Et Cyprianus in l. reditoris opposi ff. de verbis. significatio. Alexan. fol. 1. num. 30. ff. si cert. per. Unde et est, ut liberatio a restitutor facta in fauorem alterius de omnino eo, quod sibi debet, non comprehenditur, nec includit illud quod ille debitor possidet, & ab eo potest rei venditari, quia hic talis dici non potest proprie debitor: sed detentor & possessor. l. Auel. §. Menia ff. de liberat. legal. Officius, ff. de legat. 3.

31 Cui accedit, quod æstimatio litis in actione reali constituit, & est pretium: in actione vero personalis est interesse, ut inquit Bald in litem si fundi, quest. 5. colum. 1. ff. de usufruct.

32 Ceterum si actor actione reali nihil cessit, nec titulum possessionis præbuit, aut loco sui posuit, sed solum a lite decellit, obliganturque se ad non petendum: est tantum simplex transactio, ex qua non debetur gabella, vt dicemus late infra in questione de transactioe.

Secundus casus principalis est in actione personali, nempe quando possessor rei est dominus ipsius rei non vero actor, qui tantum eam petit a possessore actione: personali, & vt possessore, qui forte actione prædict. personali, tenebatur actori eam rem tradere, seu dare, & vt ab ea licet, & actione personali liberaretur, transactioe inita inter partes actori dedit pecuniam: & in hac specie gabellam non debet: constat, quia non est datio in solutum: in ea namque rem datus, & ipsius rei dominus, vel: vt talis eam tradit, & non domino tradit, & memm transferit dominium, vel vltimipendi conditionem: & præterea datus rem in solutum tenetur de conditione, atque pretium recipit pro eadem rei, hoc est, quod ipse debebat, vel liberationem eius, non vero interesse, nihil itaque in datione in solutum ad venditionem desideratur de substantialibus, aut naturalibus ipsius contractus: At nostro casu actor nihil facit ex supra dictis, quinimo licet antea res fuerit mea, si eam in alium transiit, amplius non dicitur mea, quamuis postea ille mihi eam debeat actione personali; Quinim Mutus, §. argente, & ibi glossa, & l. scribit in principio, ff. de auro, & argente. leg. de ideo non possum eam habenti dare, nec tradere, nec transierit dominium, quod non habeo, nec causam præscribendi eidem concedere, quia ipsemet debitor eam possidet, dominusque eius est: hic itaque contractus non mutat dominium rei, quia dominus remanet cum ea, nec valet, vt venditio, quia rei proprie emptio non consistit, l. si debitor rei. ff. de contrad. vend. empti. l. debitor. ff. de pignor. actioe. Unde ex eo contractu creditor ad emptionem non obligatur, sed tantum, quod actio personalis vera sit ad hoc, vt datum pro ea, indebitum non dicatur, ac promide repeti non possit conditione iadebit: Datur igitur pecunia ratione actionis personalis, quam actor ad rem habet: Creditor ergo nihil dat ex sua parte, sed facit, hoc est, præstat liberationem, & dissolutionem, & dissolutionem actionis personalis, quam habebat, quia liberatio est factum, non vero datio, vt in §. sed, & tale instituta, de legat. qui enim liberat, remittit non vero dat, l. Julianus la parua. ff. de consis. & demonstrat.

33 Nec supra dictis obstat regula iuris, que habet, quod qui habet actionem ad rem, ipsam habere videtur: hoc enim improprie procedit, & per fictionem ad alios effectus: Vere namque multo minus est habere actionem ad rem, quam rem

34 ipsam, dominus ff. de regul. iur. nimirum que æstimatur actio, quam res ipsa, vt per Doctores, in l. per dicitur, C. mandari. late per Traquenell. de retrah. conuent. §. 2. gloss. vnic. num. 8. At in materia gabellarum, de qua agimus, quia est stricta, & odiosa proprietatis, contractus venditionis attendendus est, vt supra iam diximus: Ergo ex liberatione actionis personalis ad rem gabella non debetur: Et quamuis prædict. liberatio, & extinctio actionis personalis facta debitori, improprie dicitur aliquando cessio non enim est actio, & passio possunt concurrere in eodem subiecto, vt notatur in l. si vxor tua, C. de bon. auth. iud. possid. Carol. Molino in consuetud. Paris. tit. l. §. 13. sub numero 16. ac 17. proinde actio personalis proprie eedi non possit ipsi, contra quem datur, quamuis in extraneam cessione transferri possent: tamen si de facto cedatur debitori, contra quem competere debet, nihil aliud operatur quam liberationem non vero transmissioem, secundum Bald. in l. 1. quæstio. 1. 1. num. 22. C. de alior. & obligat. per tex. in l. si sponalibus in fin. ff. de her. dot. & ibi gloss. quia debitor in se ipsum non habet actionem: Hinc est, vt traditio creditoris instrumenti debiti vni ex correctis debenti in solutum facta, operetur contra alterum eorum cessioem, & respectu illius, cui fit traditio liberatione, secundum Alexan. in l. labeo, num. 10. post Bartol. lib. num. 5. ff. de pact. & iuxta supra dict. distinctionem debet intelligi, quod simpliciter, & indistincte dixit Parlat. vt in quod. libro primo. cap. 3. §. 2. num. 1. nempe ex litis æstimatione, sicut nec ex transactioe veltigal non debet.

35 Similiter obseruandum erit, quod si genere mutuo dato, non illud, sed æstimatio reddatur propter mortam debitoris, iuxta materiam l. vnum. ff. si cert. per. & l. s. rario. 1. par. 5. ff. de pact. & iuxta specie gabella, quia ea æstimatio non ex mutuo consenti debitoris & creditoris, sed ex natura contractus mutui proficiscitur, & soluitur: nisi si an aliqua occultande venditionis eo mutui colore, ex aliquibus coniecturis detegatur, quia tunc id, quod vere adum erit celebrabitur ex 11. iudolo 17. hoc libro vno. & in terminis probat Lassat. de decim. vendic. cap. 1. n. 16.

36 Illud autem dubitari contingit in proposito an ex datione in solutum pro pecunia prius mutuo receptis debeat gabella: Ratio dubitandi est, ex doctrina Bartol. in l. 1. in principio, numero 3. ff. si cert. per. que habet: quod si ab initio mutuatui pecuniam, & postea pro illa pecunia soluat mihi species quadam de mea voluntate, nihilominus fuisse mutuum, sequitur, alios allegans, Purpurat. ibi num. 18. Sed ex contractu mutui non debetur gabella, sed tantum ex contractu venditionis, & permutationis, vt in l. 1. & 2. in l. 17. hoc lib. 9. Ergo, &c.

37 Nihilominus tamen in specie præmissa contractum probat ex supra resolutis in hac questione in datione in solutum voluntaria, vbi quo modo hoc sit intelligendum declarauimus. Neque obstat doctrina Bart. supra in contrarium adducta, quia fatetur, eam veram esse: sed procedere respectu prioris contractus mutui, cuius natura non mutatur per dationem in solutum subsequentem & sic per distrahendum. Et ita debemus dicere, quod iuxta doctrinam Bart. sit mutuum, inspecto tempore præterito: quicunque namque actus superueniens non potest facere, quod mutuum non dicitur, quod semel constatum est, l. 1. §. si vir. ff. de acquir. possessio. sed post solutionem mutui,

mutui, obligatio finitur vt in princip. in fine, quibus mod. tollitur obligatio, & ideo cum iudicio Bartol. inquit, mutuum fuisse, ita declarat eius conclusionem Purpurat. vbi supra sed quamuis prior contractus non alteretur, non ideo tamen definit nasci atque omni ex prædict. datione in solutum nouus contractus, quando solutio sit in alia re, quam debita, quia nec solui debetur, nec recipi in illa specie, abque noua partium conventionem, tunc enim hæc solutio non est simplex distractus, sed ex ea nouus contractus celebratur, vt tenet Bald. in l. 3. §. contrarium. ff. de contror. iudic. tutel. qui nouus contractus vicem venditionis obtinet vt in l. si prædium, C. de collation. cum similit. ex qua iuste gabella debetur vt supra probauimus.

40 Sed quid erit dicendum de promissione decem in melle dati, vt in specie, l. si quis ita stipulatus 5. ff. de sint. si semel soluat ante quam decem petita fuerint, an in hac specie aliud pro alio solutum sit, ac promide decima debeat: agit latissime Lassat. de decim. vend. cap. 7. num. 3. cum pluribus sequentibus, & distinguit duos casus.

Primus est quando hæc stipulatio interposita est, nouande alterius obligationis causa, veluti, si cum mihi deberes decem in pecunia, sic stipulatus sum a te nouandi animo, vt pro ea pecunia decem eadus mellis mihi dares, & tunc gabella non debetur, sequitur Molin. Theolog. in 2. tome, de iustitia & iure distributiuo 59. colum. 1998.

Secundus casus est, quando stipulatio prædict. ex causa donationis, & sic liberata contrahitur, nec ab alia præmisa obligatione pendet: in quo late philosophatur Lassat. plures casus distinguens circa intellectum d. l. si quis ita stipulatus, & tandem circa quæstionem gabellæ an debeat in hoc secundo casu, consule nimis procedit præter morem, nec aperit quæstionem: Ergo vero censet, in hoc secundo casu gabellam quoque non deberi, cum ex donatione ipsa non debeat & soluitur, quod promissum fuit à principio.

SVM M A R I A.

1 Gabella an debeat ex constituto quando me constitui debitorem ad solvendum Petro in frumento certam quantitatem pecuniarum, quam ei debebat Ioannes, & numeris sequentibus.

2 Gabella non debetur in præmissa specie, quando prædict. constitutum fuit factum contra voluntatem & prohibitionem debitoris, vel alias, quando non competit constituti alio, vel recusus ad repetendum a debitore, quod pro ipso soluitur.

3 Gabella an debeat in præmissa specie, quando soluitur est habitum, regressum contra debitorem.

QVÆSTIO XXIV.

An ex constituto debeat gabella.

Q Vero: Ergo me constitui debitorem ad solvendum Petro in frumento certam quantitatem pecuniarum quam ei debebat Ioannes, an debeat gabella ex hoc constituto, & solutione eius vitare facta? Licet enim respectu meæ obligationis, & solutionis non relinquitur illa datio in so-

lutum, quia eandem rem à me promissam solui, ac non aliam, atque ideo videtur gabellam non deberi: nihilominus respectu pecuniarum à Ioanne Petro debiturum adest datio in solutum, quia loco pecuniarum soluitur frumentum, ex quo venditio contrahi videtur.

Quare pro decisione huius quæstionis distinguendos esse censet duos casus. Primus est, quando ego me constitui debitorem pro Ioanne contra ipsius voluntatem & prohibitionem, vel alias, ita, vt mihi non competat actio, vel recusus contra ipsum ad exigendum ab eo, quod soluerim, vt in casu l. si pro te ssumat. & in l. final. C. de negot. gest. & tunc nulla gabella debetur, quia Ioannes primus debitor noluit celebrari hoc constitutum solvendi fructum, & ita non fuit venditor, nec etiam constitutus aliquid vendit, nec vllum pretium triciu recipit, sed potius Ioannem gratioso liberare à sua obligatione, & sic eadem donare, quam titulum suum vendit.

Secundus casus est, quando ego me constitui debitorem pro Ioanne in prædict. specie, habiturus sum regressum contra ipsum, quia non a fuit eius contradictio, vel si contradidit, lero id fecit, nempe, post constitutum, & non ante: ita quod nihil operata sit huiusmodi contradictio, vt in l. vnum ff. de consis. pecun. & in hac specie habeo vnum ex duobus remediis contra Ioannem, vel actione mandati, si coram eo, vel eius mandato, vel negociorum gestorum, si eo inficio & ignorante me constitui debitorem pro eo, & solui iuxta dist. l. vtrum: quo fit, vt in priori specie, nempe cum competit mihi actio mandati aduersus Ioannem, debeat gabella, & sic solvenda ab noiet Ioanne, non vero à me, quia ipse huiusmodi dationem in solutum facere videtur: non vero ego, cum tantum ipsius procurator, fideiussor, vel mandatarus, eius nomine, scientia, & concientia, id fecerit, l. ex mandato: ssumat. & l. qui partur, ff. eadem titulo, & l. si fideiussor, Cod. eodem titulo, & ideo competit mihi actio contra ipsum ad aliud triticum recuperandum, potius quam pecuniam.

In altera vero specie, quando ex venditione frumenti, mihi non competit actio mandati, sed negociorum gestorum, quia in absentia Ioannis, & abique eius scientia, & consensu me pro debore constitui Petro ad solvendum pro pecunia ei à Ioanne debitis, vt in dist. l. vtrum, ff. de consis. pecun. & tunc si Ioannes ratum habuit constitutum, & solurio, vt præmittitur, fuit facta in frumento, ipse Ioannes debet gabellam, quia satisfactio extortatur, & mandato comparatur, vt in regula iuris: quod si Ioannes constitutum, vel solutionem non ratificauit, gabella debetur, & ego eam solvam, non vero Ioannes, nec ipse tenebitur mihi solvere triticum, sed pecuniam à se principio debitas, quia illud solvere non mandauit, nec constituto pro se facto consensit, nec illud postea ratum habuit, vnde ego à Ioanne id consequar actione negociorum gestorum, quod in sui utilitatem feci, id est solutionem pecuniarum in pecuniis, non vero, quod ipius utilitati non cessit, nempe dare frumentum in solutum cum nouo onere solvendi gabellam abique eius mandato.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex æstimatione, qua fecit emptionem? & numeris sequentibus præcipue. nu. 8. cum sequentibus.
- 2 Æstimatio iure facta in dubio facit emptionem: & num. 13. limitatur numeris sequentibus.
- 3 Æstimatio habetur pro pecunia numerata.
- 4 Permutatio rei æstimata facit emptionem.
- 7 Maritus soluto matrimonio, vel eius heres habet electionem reddendi suadum in dotem datum æstimatam, quæ æstimatione, quæ emptionem facit, vel præd. æstimationem, quod valuerit, sed contra, num. 24.
- 10 Æstimatio rerum dotalium, quando faciat emptionem, & numeris sequentibus.
- 13 L. 16. si in l. 1. par. 2. intellectus, quæ non permittit læsionem in intra dimidiam in æstimatione dotalium.
- 14 Æstimatio non facit emptionem, quando res æstimata sic datur, ut non æstimatur, sed res ipsa reddi debet, ut in exemplo hic posito.
- 15 Æstimatio non facit emptionem, quando res simpliciter æstimata traditur super negotio, quod venditori repugnat.
- 16 Gabella non debetur, quando res æstimata vendenda traditur, sed de venditione ipsa respectu pretij quo venierit, ut in n. 17.
- 18 Gabella an debeatur in specie, l. si pro mutua, C. si cor. pec. cum similib. & n. 19.
- 20 Laudemium an debeatur ex emphyteusi æstimata datur in dotem: & numeris seqq. præcipue num. 26.
- 21 L. quæritur, C. de iur. dot. intellectus, & n. 22.
- 23 Æstimatio iure facta in dotibus hæc facit emptionem, non expectat, utrum maritus eligat restituere soluto matrimonio.
- 24 L. an rebus C. de iur. dot. intellectus.

QVÆSTIO XXV.

An respectu gabellæ æstimatio faciat emptionem?

Quæto etiam in hac materia: An æstimatio faciat emptionem, ita ut ex ea debeatur gabellæ? debet videtur: quia Æstimatio iure facta in dubio facit emptionem, l. ex conventionem, C. de pact. l. quoties. C. de iur. dot. l. 1. §. 1. par. 4. l. §. æstimatur, & §. æstimatur, C. de rei vxo. ad. §. 1. & ibi Bartol. ff. locat. & l. peremptio, §. si ante ff. de iur. dot. ubi dicitur, quod est vera traditio, Titiaquell. plures referens de retrah. l. i. §. 1. gloff. 14. num. 20. cum sequentibus, est communis secundum D. Couarr. in Pract. Quæst. cap. 28. num. 1. & per totum cap. agit late de hac materia, & nos post ipsam consil. 17. n. 19. cum pluribus sequentibus, Lassar de decem. vendit. c. 11. n. 1.

3 Æstimatio enim habetur pro pecunia numerata, ut in l. si pro mutua, verb. æstimatur, C. si cor. pec. Greg. Lopez in l. 1. in verb. Tal. vultra c. 5. n. 6. par. 5.

4 Quæ adeo procedunt, ut etiam permutatio rei æstimata faciat emptionem, ut tradunt DD. in l. 1. per gloff. ibi, verb. taxata, C. de rerum perm. & in terminis statuti præcipientis, ut de contractu emptionis solvatur gabella, hoc probat, & tenet Paul. de Caltrensiu l. 1. num. 10. ff. de rerum perm.

ubi loquitur, quando permuto rem meam cum alia, quam tu expolueras vitale pro certo pretio, & tibi tradidi rem meam æstimatam: tunc namque effectus contractus emptionis, nam video emitte rem tuam pro decem, & pro illis decem dedisti rem meam in solutum, & Paulum sequitur Decius consil. 160. in causa monasterij, colum. 1. n. 1. Ludovic. Bologn. consil. 21. Stat. Statutum, & iterum consil. 27. in amplissimo, ubi id dicit singulariter, & utrobique addit statutum loquens de retractu rei vendite habere locum in tali contractu, sequitur & probat alios referens, Titiaquell. ubi supra, num. 19. & 22. Arias Pinel. in vrbic. de rescind. vendi. 2. par. cap. 3. num. 23. tametsi in hac eadem specie contrarium vult Carol. Molin. in consue. Parisien. tit. 2. §. 55. gloff. num. 106. sed in his Regnis cum ex permutatio debeat duplex gabella, nullum dubium habet hæc de qua agimus, ampliatio, attentat. l. 2. tit. 17. lib. 9. noue Collect. Reg.

Fit igitur ex supradictis, ut si rem meam tibi dero æstimatam certo quodam pretio, licet venditionis non fiat mentio, erit nihilominus emptio & venditio, ex eoque contractu gabella debebitur, quod in terminis laudemij probatur Speculator in tit. de loca. verfic. num. aliquantibus 109. & 110. in questione illa famigerata rei emphyteuticæ in dotem datur æstimata, quæ vendita intelligitur, quod omnes fere ubique sequuntur cum hac limitatione quod fit æstimatio talis, quæ faciat emptionem: alias secus, secundum Carol. Molin. in consue. Parisien. tit. 2. §. 56. n. 40. & Peregr. in rep. cap. item de super. num. 8. fol. 70. & sequuntur alij relati per Titiaquell. de retrah. l. i. §. 1. gloff. 14. num. 108. ubi num. 109. eam appellat receptam, & videtur communior Bertrandus consil. 380. duo sunt, videlicet, quæ communis distinctio, et si res emphyteuticæ datur æstimata in dotem, & æstimatione, quæ facit emptionem, debetur laudemium, si vero in æstimata, non debetur secundum Amod. Aponte, in questione laudemij, l. 29. per totam.

Carol. tamen Molin. ubi supra, & numeris sequentibus, inquit DD. in hoc valde aberrasse: ad pauca aspicientes, & disparata permittentes, quia Speculator non loquitur in quavis datione in dotem, sed quando implet mulier, quæ suæ potestatis est, dar sponso suo pro dote sua, & latè bene loquitur nisi quod nimis indistincte, non aduertendo ad praxim, quia Æstimatio, quæ in dotem datur æstimatam etiam tali æstimatione, quæ venditionem facit, censetur venditam, non absolute verum est, nec quo ad omnia, quæ dicitur ff. de iur. dot. sed tunc demum fit contingat maritum, vel eius heredem soluto matrimonio male d. æstimationem, & non fundum restituere: secus si mulier, ipsum fundum restituere, pro potest, & electionem habet per l. plerumque in fin. ff. de iur. dot. quia tunc nunquam censetur venditissimè, sed in dominio mulieris remansisse, l. si constans ff. si maritus, in fin. ff. sol. matrim. l. in rebus. C. de iur. dot. late Ioan. Igneus in l. 1. §. si vir aut vxor ff. ad Syllan. Non ergo debentur laudemia, nisi in fine post solutum matrimonium, consummata venditione per electionem pretij: Hæc enim Molinæ resoluens, quod interit, nec venditio, nec alienatio absolute procedit.

Quintimo contra communem superiorum sententiam indistincte in vtroque, nempe casu non deberi laudemium, ea solum ratione, quod sit alienatio necessaria tenet Val. in l. fin. quæst. 9. num.

num. quadragesimo nono, Cod. de iure emphyte. & Bertrand. ubi supra, Aymon. Ciarr. consil. 23. §. eam limitans, & declarat ex mente sal. ut per Amod. ubi supra, de lationem alij sequuntur, quos refert Titiaquell. ubi supra, n. 109.

8 Quid tenendum in quaestione principali, nec non in illa de emphyteusi data in dotem?

Ego in illa, nempe in re pecunia æstimata, alicui data pro tot pecuniis solvendis ipsi domino rei/extra causas dotis, & dimissionis hereditatis, in quibus iure nostro Regio non debetur gabella: ut in discorsio huius tractatus late dicemus, regulariter teneo ex hoc contractu deberi, & solvendam esse gabellam per iura supra allegata expressè, & in iniuriis probantia, æstimationem esse venditionem, de qua loquitur, & præcipit, quod solvatur gabella, l. 1. tit. 17. lib. 9. noue Collect. Reg. Idem in permutacione specierum, quæ æstimata traduntur: duplex enim tunc gabella debetur iuxta l. 2. eiusdem tit. Cum enim res sic æstimata datur non, ut res, sed æstimatio ipsa necessario reddatur, aperta est emptio & venditio, ut est omnium Doctorum verissima, & communis resolutio, præcipue Bar. in l. si certis §. nunc videndum, numero 4. ff. commod. ac proinde gabella debetur, ut patet, & in terminis tenet Lassar de decem, vendit. dist. cap. 11. num. 2. & 6.

9 Dixi regulariter, ut excipiam casus, in quibus æstimatio non facit emptionem, quos congerit, & declarat late D. Couarr. in Pract. Quæst. cap. 28. per totum, & nos ubi supra, quia in his perinde est, ac si tradita res esset inæstimata, quod ad solutionem laudemij, ut tenet Amodeo in d. quæst. laudem. 29. ad fin. Ego, & quæ ad solutionem gabellæ per

10 supradicta, ut inde obleruemus æstimationem rerum dotalium, vel alias, tunc efficere emptionem, cum æstimatio sit ad quantitatem dignam pro ipsarum rerum iusto pretio: alias secus, secundum Bald. Salic. lal. & Dec. in l. ex conventionem. Cod. de pact. estque communis omnium sententia probatur, ac receptum secundum Socin. iun. consil. 141. num. 11. lib. 1. ubi eam iure probat, congerit plurimos huius opinionis auctores D. Couarr. ubi supra num. 9. & sed intelligenda, est prima pars æstimationis huius conclusionis communis, dum requirit iustum pretium æstimationis, ad hoc, ut ipsa emptionem faciat, nempe, vel fere iusto secundum Salycet. ubi supra, quem ad hoc refert Couarr. & eum sequitur dist. num. 9. & Roland. à Valle consil. 92. lib. 2. §. consil. 93. num. 18. lib. 4. ubi num. 19. quod in dubio præsumitur iustum pretium conventionem, & ita semper capienda est coniectura, quoties potest, ut æstimatio faciat emptionem, ut cum alio probauimus dist. consil. 17. num. 24.

11 Secundum vero partem negatiuam præd. communis opinionem Couarr. ubi supra, d. num. 9. tunc admittit, cum æstimatio facta fuerit pretio minus iusto, ex deceptioe ultra dimidiam iusti pretij: Et enim in hoc casu propter maximam pretij iusti diminutionem, vel augmentum, præsumatur ad alium effectum forsitan factam fuisse æstimationem, non vero ad constituendam, nec efficiendam emptionem: alioquin enim si in dubio, scilicet, quando simpliciter pretium non est iustum, contrarium admittitur, cum varia contingant de iusto pretio simpliciter testimonia, nec pretium iustum consistat in individua certitudine, magis esset locum iustus habere de re, & controuertitur, nec posset frequenter ad praxim deduci communis illa regula, quæ habet, æstimatio-

nem rerum dotalium in dubio emptionem efficere.

Neque huic communi resolutioni obstat, l. 6. tit. 1. v. par. 4. secundum Couarr. ubi supra, dum probat, in æstimatione rerum dotalium, quæ simpliciter facta fuerit, non esse permitendum, quod vxor, vel maritus aliquam, etiam infra dimidiam iusti pretij læsionem patiantur, quod est iure communi attentio verius, & receptius, vrlate, plures allegans probat contra alios Matien. in l. 1. gloff. 8. num. 21. & 22. tit. 1. lib. 5. noue Collectio. Reg. quibus verbis lex illa Regis non statuit æstimationem factam pro pretio maiori, vel minori, quam iustitia commutationis patitur, non efficere venditionem, sed maxime censet eam factam esse, modo iustum per additionem, vel diminutionem constitatur, quia forsatis Regia hæc consultatio ita intelligitur, ut obtineat quoties læsio contingit intra dimidiam, quod si læsio ultra dimidiam in pretio contigerit, tunc locus fit opinioni Baldi & aliorum, ut æstimatio non faciat emptionem, saltem ubi læsio esset in vxoris damnum, quæ respicitur, & intelligentia ad illam iustitiam potest, non in eam sensum, ut tollamus mulier remedium læsionis ultra dimidiam iusti pretij, si ea deceptio contra ipsam contingat, & velit eo remedio vi: cum maiori ratione hac in specie d. l. Regia admittit emendationem læsionis ultra dimidiam, quasi senserit Couarr. contrarium, ut censet Matien. d. num. 22. miratur Couarr. quod supra modo intellexerit d. l. Regiam, non enim hoc voluit, nec senserit in ipsa Couarr. sed tantum, quod illa lex Regia intelligatur (nempe, dum innot, æstimationem rerum dotalium efficere emptionem, etiam ubi læsio in ea æstimatione contigerit) de læsione intra dimidiam, locus de læsione ultra dimidiam, lex illa non dicit, æstimationem efficere emptionem. Vnde est locus opinioni Baldi & communis, quæ habet, quod æstimatio concurrenti tamen enormi læsione non faciat emptionem: Non tamen ideo Couarr. sentit, quod ea res tunc maneat tanquam inæstimata dotalis in dispendium mulieris, cum ipsemet Couarr. in finalibus verbis dicat, quod in damnum mulieris æstimatio tunc non faciat emptionem: Vult igitur Couarr. expresse, si fuerit enormiter læsa, scilicet, ultra dimidiam in rei dotalis æstimatione, æstimatio emptionem non faciat: Potest ergo mulier in æstimatione rei dotalis decepta sine intra dimidiam, sine ultra petere, quæ sit hæc hæc hæc hæc, ut expresse cauetur in d. l. Regia, quod non negatur Couarr. cum allegauerit eam legem: sed tantum inquit, quod quando læsio contingit ultra dimidiam in æstimatione rerum dotalium, æstimatio non facit emptionem, saltem ubi læsio esset in vxoris damnum. Et hæc sit prima limitatio ad communem opinionem supradictam, quæ habet, quod æstimatio in dubio facit emptionem, ut procedat, quando sit iusto pretio, ut in dubio præsumatur, alias secus.

Secunda limitatio est, ut non procedat præd. 14 communis sententia æstimatoria, quando res æstimata sic datur, ut non æstimator, sed res ipsa reddi debeat, veluti, si eam dedit ad ostentationem, & pompam, ac proinde, tunc temporis gabella non debebitur, ut bene probat Lassar. ubi supra num. 3. Quod si actum sit, ut vel res ipsa, vel æstimatio ei reddatur, interim quod electio non fit, dici non potest venditio, ut in l. quod si fundum ff. de fund. dotal. ac proinde interim gabella non debebitur, sed demum facta electione solutionis æstimationis,

quia tunc verum est fieri venditionem: quod si elegerit, rem retinere, non erit venditio: & ideo nulla gabella debebitur: patet ex resolutione per Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 16. n. 4. & in terminis tenet, & probat Laffa. ubi supra, num. 4. versic. Si vero.

15 Tertio limitatur præfata communis sententia, quando res simpliciter æstimata traditur super negotio, quod venditioni repugnat, ut in Leano duobus. §. d. n. ff. pro socio qua agit Bald. in l. 3. ff. lo. cu. & in specie texa. l. 2. §. si in alia ff. quar. rerum aut. non datur, iuxta tertiam interpretationem glossæ, ubi verb. vendam, scilicet, cum rem æstimatam lu. d. omne namque venditio non est, ac proinde gabella non debetur, ut probant Bartol. & communiter DD. secundum Laffa. dist. cap. 1. n. 1. quia hoc latius probat in specie nollæ gabellæ.

16 Nec etiam gabella debetur, quoties res æstimata vendenda traditur, quia non est propria venditio, sed tantum præparatorium venditionis, ut in l. ff. de æstim. Alio. Parado. verum quod libro primo, cap. 3. §. 2. n. 3. Laffa. d. cap. 1. n. 4. Girond. de gabellis, g. par. in princ. 32.

17 De venditione autem, quæ postea fit eiusdem rei debetur gabella iuxta quantitatem pretij, quo veniet, ut in l. 1. tit. 1. hoc lib. 9.

18 Denique gabella non debetur in specie l. si pro mutua. C. si cert. per. & l. pro. auro, secundum communem eius intellectum, de quo in gloss. l. ibi. C. de usur. ubi cum rogales me, ut mutuum tibi pecuniam crederem, nec eam habere, lanceam, aut equum, vel alias species, utriusque consensu æstimatas, dedi, ut eadem æstimatio statim tibi mutua esset, quidquid de illis rebus postea fieret, quia hæc non est venditio, sed potius mutuum fictio, brevis manus, quæ efficit, ut pecunia ex illis speciebus æstimatis redacta, vel redigenda mihi videtur à te soluta, & iterum tibi à me credita, ut probat l. singularia in fin. ff. si cert. per. & in terminis latissime ita probat, & resoluunt Laffa. d. c. 1. n. 7. cum seqq. respondens, qui negotium in versic. hic argumentum sumpsit, dat. quæ videbatur probare contrarium, & tandem in l. 1. declinat, hoc procedere, quando species, quas tibi æstimatas tradidi, ut tu eas venderes, & contra pretio veteris, venales non habeant. Tunc enim verum est dicere, magis me vidisse mutuatæ, quam vendere: Secus vero si eas species venales habeam, quia tunc non vendidisse minus, quam mutuas videtur iuxta distinctionem l. v. n. ff. si cert. per. ac proinde gabella debetur in hac vltima specie.

Nunc videamus de illa secunda questione supra indicata, nempe, an de emphyteusi æstimata data in dotem debeat laudemium, in qua, ut vidimus, communis opinio contra laudemium debet, quia æstimatio præ l. in dotibus in dubio facit emptionem, & eam tenet etiam Aluar. Valasc. de emphyteusi. l. 1. tom. questio 1. n. 3. & ita in praxi, & in puncto inuis est proculdubio tenendum: gabella tamen ex datione dotis æstimatæ etiam æ estimatione, quæ emptionem facit in l. si Regni minime debetur, ut in l. 3. tit. 1. hoc lib. 9. de quo infra late sua questione agemus.

Nec communis supra dictæ resolutioni de laudemio debito, atque solucio ex emphyteusi æstimata ex æ estimatione, quæ emptionem facit in dotem data, obstat, quæ noviter contra eam tenuit Carol. Molin. ubi supra, eius namque opinio, ut hominis arrogancia pleni atque motadici, & satyrici

quamvis alias doctissimi, sed parum modesti, falsa est, atque non tenenda, vix infra dicendis liquido apparebit.

In primis enim (inquit) vulgare illud dictum, rem in dotem datam æstimatam etiam tali æ estimatione, quæ venditionem faciat, censeri venditam, non absolute verum esse, nec quoque omnia, ut in l. quosvis de iur. dot. quæ lex decidit, quod euita te in dotem data æstimata vit ex empto contra mulierem ager, & quidquid eo nomine fuerit consequtus, dotis actione soluto matrimonio ei præstare oportet: addit lex (& tunc pro Molinæo) quæ sententia habet æquitatem, quia non simplex venditio sit, sed dotis causa, nec debeat maritus lucrari ex damno mulieris. Sufficit enim maritum indemnem præstare, non etiam lucrum sentire, hoc namque ex æquitate potius, quam iuris rigore lex sua clementia voluit, ut ex ipsa expresse constat, quod nec in illa specie, quo ad pretium æ estimationis reddendum contradicit venditio, imo eam format, nempe, ut si venditio dotis causa facta, nec procedit, sita illum casum, sed tantum in eo æquitas pleno, ne maritus lucratur ex damno mulieris, qui casus ad nostrum, de quo agimus, nihil attingit: In ceteris vero extra illum, inconcessa manet communis regula, quæ habet, quod æstimatio in dotibus regulariter facit mentionem.

Comprobatur etiam, quia æquitas d. l. quoties, solum locum habet, quando res dotales, quæ sunt euita, est data æstimata ab ipsa muliere: secus si ab extraneo vel patre mulieris, quia tunc locum non habet æquitas, d. l. quoties, ut per Bald. Nouell. de dote privileg. ac quem referit & sequitur Gregori. Lopez in l. 18. in gl. El pro. si el damno tibi quod tamen in l. 1. par. 4.

23 Addit vero Carol. Molin. tunc demum æ estimationem in dotibus facere venditionem, si contingat maritum, vel eius heredem soluto matrimonio male d. æ estimationem, & non fundum restitueret: secus si male potius ipsum fundum restituere, pro ut potest, & electionem habet per ple. usque, in fin. ff. de iur. dot. quia tunc fundus nunquam censetur venditus fuisse, sed in dominio mulieris permansisse, ut in l. si constans, §. si maritus, in fin. ff. solut. matrim. & in l. au. rebus, Cod. de iur. dot.

23 Hæc tamen additio falsa prolixi est, tum quia omnia intra prælegata ad hoc, quod æstimatio in dotibus facit emptionem, indistincte loquuntur, & procedunt statim re in dotem data æstimata, ea æ estimatione, quæ facit emptionem, non expectato an maritus eligat æ estimationem, vel rem ipsam restituere, soluto matrimonio, & ad hoc plene probandum sufficit, mihi vel sola vna lex, aliis quam plurimis omisissis, nempe eadem l. plerumque à Molinæo in contrarium allegata, ubi, si ante matrimonium æstimata res dotales sunt hæc æstimatio quæ sub conditione est, nunquam hæc habeat conditionem si matrimonium fuerit sequutum: sequuti igitur nuptiæ æstimatio rerum per factum, & si vera venditio, non ergo ad hoc expectari debet matrimonij solutio, nec mariti electio: quod etiam patet ex vlt. statim sequenti, etiam l. libi, æstimatio enim venditio est.

24 Alterum autem, quod affirmat Carol. Molin. nempe, stante præ d. æ estimatione posse maritum, si velit, pro electionem habere, restitueret fundum æstimatum in dotem datam, non vero teneri eius æ estimationem præstare, ex d. l. plerumque in fin. plusquam manifeste falsum est, ex eadem, & l. plerumque in fin. capiendum sensum à vlt. præcedenti. Loquitur

Loquitur enim, quando in æ estimatione dotis conuenit, ut aut æstimatio, aut res præstentur, ut patet ibi, si res in dotem data fuerit æstimata, verum conuenit, ut aut æstimatio, aut res præstentur, si quidem fuerit ad electio, utrum mulier velit, ipsa eligi, utrum malis petere res, an æ estimationem: verum si sua fuerit ad electio, utrum maritus velit, ipsius erit electio: aut si nihil de electione adiciatur, electionem habebit maritus, utrum malis res offerat, aut pretium eorum non, & cum illa, aut illa res præstentur rei electio est, utrum præstet: sed si res non erit, æ estimationem omnia maritus præstabit hæc sunt illarum quomodo literaliter & verè loquitur, quando expresse conuenit in datione dotis æstimatæ, quod aut æstimatio, aut res præstentur, quo casu distinguitur, ut videmus in verbis illius l. præparatis, & approbatur illa decisio, dum loquitur in dote in l. 1. §. 1. par. 4. Loquitur etiam generaliter in alia promissione alternatiua termini, quod debitoris sit electio, cui decisioni conuenit, l. 2. §. 2. n. 1. par. 5.

At Carol. Molin. ubi supra, nec nos loquimur in hac specie conuenitionis alternatiua restituenti res ipsas dotales, aut eorum æ estimationem, quo casu verum est, esse electionem præstantiam marito aut uxori, cui in conuentione præfata fuerit relicta, & nulla data electione, maritus eliget, quia in alternatiua debitoris est electio.

Sed loquimur, & loquuti sumus manifeste, non stante prædicta conuentione alternatiua, sed tantum quando simpliciter res in dote dantur æstimatæ regulariter: quo casu nec dicta l. plerumque loquitur, nec verum est pendere ab electione faciendâ à viro, vel eius herede soluto matrimonio, an velint æ estimationem, vel fundum æstimatum restituere, ut alius censet Molinæus, sed statim nuptiis sequentis perit, & esse veram venditionem, ut in dicta l. plerumque, & in d. l. 18. cauetur.

Et præterea minime maritus, aut eius heres prædictæ electionem, sed prædictæ tenebitur, æ estimationem restituere, quia vera, & perfecta venditio fuit statim sequentis nuptiis.

25 Alias enim maximum præiudicium, & damnatum fieret dotibus siquidem re ipsa æstimata in dotem data viliori effectu absque culpa mariti semper, maritus eius, vel heres, soluto matrimonio, eligerent ipsam restituere: æ estimationem vero per contrarium, quando res æstimata precliosior esset, quod quantum præiudicaret mulieribus, & fauori dotium contra iuris dispositionem vniuersique facile conicere poterit: præterquam, quod contrarium expresse etroque iure communi, & Regio statutum est: nempe, ut periculum, damnatum aut commodum rei æstimatæ in dotem data contingens, si matrimonium sequutum fuerit, pertinet ad maritum: si in æ estimationem vero data sint, ad uxorem, ut in d. l. plerumque per totam, & in l. 18. §. 1. tit. 1. par. 4. ubi periculum damnatum, aut commodum rei æstimatæ nuptiæ sequantur in rebus æstimatis, contingat: tunc namque ad mulierem pertinebit, quia datus est conditionalis, si nuptiæ sequantur: ac proinde ad mulierem, quousque nuptiæ sequantur, damnatum aut commodum expectat, quamuis maritus dotem habeat & possideat, ut in dictis legibus cauetur, & late per Couar. in suis Practic. Quæstionibus, c. 18. n. 5.

25 Tertium quod præstat Carol. Molin. de dicta l. in rebus, C. de iur. dot. ubi mulieri, soluto matrimonio, etiam pro re æstimata competet rei vendicatio, nihil ob est, quoniam lex illa loquitur, & pro-

cedit in rei vendicatione vtili in subsidium propter concursum aliorum creditorum, nec mulier indotata remaneat, & sic specialiter fauore dotis, ut dicitur tibi Doctores, & nuncupatim Amodeus ubi supra, ad fin. & nihilominus tunc inquit res, quod secundum legem subleuatur præ d. bona æstimata in dotem data peruenire videntur, atque transmittunt fieri in patrimonium mariti.

26 Quartum & vltimum, quod ex præcedentibus suis dictis infert Carol. Molin. ubi supra, quod in præmissa specie de emphyteusi æstimata data in dotem non debeantur laudemia, nisi in fine, soluto matrimonio, consummata venditione per electionem pretij, iam corruit ex supra à nobis probatis: Deficiente autem in fundamento corruit iudicium, cap. cum Paulus 1. questione 1. cum similib. præterquam, quod opinio singularis Molinæi præfata, est contra communem, & ideo cum merito improbat Amodeus, ubi supra dicta, quest. laudem. 2. ad finem, quem post hæc scripta vidimus, nec non de Aluar. Valasc. ubi supra in tome 1. de emphyteusi, quest. 1. §. 2. n. 1. cum sequentibus de eorum & in fin. quod declaratio Carol. Molin. ubi supra, ad communem de qua supra, nec est vera, nec seruatur in praxi.

SUMMARI A.

- 1 Gabella non debeat ex interesse soluto pro non adimpleto contractu principalis, & numeris sequentibus præcipue, num. 4.
- 2 Contractus omnis recipit formam, & denominationem, a modo contrahendi, non vero a modo implendi.
- 3 Interesse, quod ob non implatum contractum soluitur, non est pretium, quod venditionem efficiat.
- 4 Interesse subrogatur loco falli non adimplati, & subrogatum debeat solvere natura subrogati primordiale, non vero accidentale, qua postea casu superueniat.

QVÆSTIO XXVI.

An ex interesse soluto pro non adimpleto contractu principalis debeat gabella?

Hæc questio intelligenda est quando ex contractu principali non adimpleto non debeat alia gabella, nempe mitui vel alterius nominati: & videtur adhuc ipsam deberi, quia loco pretij soluitur interesse: sed contrarium proculdubio est verius, & in praxi tenendum, si modo tamen cessante, sequentibus fundamentis, & iudiciis rationibus.

Primo, quia omnis contractus recipit formam, & denominationem à modo contrahendi, non vero à modo implendi, iuxta gloss. in l. si inter. ff. de pact. & in l. si quis cum debitor. ff. de iur. iur. Angel. in l. i. §. 1. in princip. ff. de pact. Bartol. & Alexand. in l. cum in re. C. de transact. Salyet. in l. cum proponat. num. 6. C. de dol. Dicit autem, ut fiat, non est venditio, ex qua solum, & ex contractu permutacionis debetur gabella iure nostro Regio per l. 1. §. 2. tit. 17. hoc lib. 9. noia Coll. Regia: Ergo ex solutione eius, quod interest ob non adimpletum contractum principalem à solutione gabellæ immunem, ipsa non debetur.

Secundo,

Secundo, quia re vera interesse, quod in hac specie soluitur, non est pretium, quod venditione efficit, quia non datur pro re, sed ratione damni ob non implerum factum, vel non redditum mutuum: & quia alias pretium commensuratur rei, pro quo venditur ipsa res: At interesse excedit eam, & pretiumque plurimum, denique pretium est certum, prout esse debet, alias non est venditio: At interesse est incertum, & variabile, item pretium non augetur, nec minuitur: Interesse autem habet tractum successivum, in quo ob mortem creticit, & ob damna emergentia, & lucra cessantia.

Pretium prætere oritur immediate ex ipso contractu emptionis, & venditionis, Interesse autem ex mora, vel facto contingente post contractum: Pretium nascitur ex conventionione, interesse vero ex provisione legis, quod vltimum dicit Bartol. in l. cum stipulatus. num. 4. ff. de verborum obligationibus. Decius in l. semper in stipulationibus. num. 4. ff. de regulis & constant. hæc omnes differuntia ex Doctoribus in Luvic. Cod. de sentent. que pro eo, quod inter profertur quamvis in eo, quod interest, includitur valor rei, quam dedit contrahens, qui ex sua parte adimplevit: quo respectu text. & Doctores in lege prima, Cod. de his, qui a non domin. manu in. decidunt, pretium esse interesse, sed hoc verum est, & procedit materialiter scilicet, vel materia eius, quod interest: non vero formaliter, ut id, quod interest, sit forma pretij: formaliter namque pretium, & interesse inter se differunt specie.

Tertio quia interesse subrogatur loco facti non adimpleti, & subrogatum debet sapere naturam huiusmodi facti, in quo late distinguit Bartol. in l. 1. §. hæc actio. num. 1. ff. si quis testam. liber. esse iussit. fuer. & hoc intelligitur de natura primordiali, non vero accidentali, que postea casu in peruenit, gloss. in l. certi conditio in principio. glossa magna. verb. ex omni e. Luffa in fin. ff. si cert. per. quam sequitur Baldus in l. cum §. qui inuenerunt. num. 1. ff. si quis cau. & testatur communem ibi Ioan. Orosio. num. 5. eandem glossam, sequitur ibidem Bartol. scilicet, in dict. §. qui inuenerunt. num. 13. dicens, multum notabilem, & non alibi, & inquit Paul. de Castro ibidem. num. 14. per omnes tenet illa gloss. & ideo sequitur naturam facti, vt non sit pretium, sed causa: iuxta distinctionem Baldi in lege prima, colum. 1. numero primo, Cod. de actionib. & obligationib. & sic, quod non constituat venditionem: non enim estimatio eius, quod interest in proposito ex mutuo consensu debitoris, & creditoris proficitur, & soluitur, sed ex natura prioris contractus.

Quarto, quia ea actio, qua interesse petitur, personalis quidem est: at licet estimatio litis in actione personali venditionem faciat, vt in lege prima ff. pro emp. & in l. litis estimatio, ff. eodem tituli. Lassar. de decim. vend. cap. 1. num. 1. san actio tamen personali est interesse, non vero pretium secundum Bald. in litem si fundi, quæst. 3. ff. de usufruct. & proinde gabella non debetur, vt resoluimus supra quæst. 23. num. 31. quibus hæc nostra sententia recte efficitur, quam simpliciter tenet loquens in contractu mutui Lassar. d. cap. 16. numero. 16. vbi recte sic obseruandum esse ait, nisi fructus aliqua occultande venditionis eo contrahendi colore ex aliquibus contextibus detegatur (intellige sufficientibus) quia tunc id, quod verum actum erit, obseruabitur ex l. 1. tituli. 17. hoc lib. 9.

Tunc autem fructus probata videretur, si tractatus de vendendo precederet propinquus valde ipsi contractui simulari, vel etiam tractatus simulari gabellam, vel si factum adimplendum adeo parum velle esset damni ob id rem loam, vt verisimile non sit, eo motum fuisse dantem, sed vt pretium reciperet, quod postea sub nomine interesse libi præstatur, vel si adeo faciliter illud factum adimpleri poterat, vt inde euadens sit, consulto, & asseclare procuratum fuisse factum non adimpleri, vel per contractum, si adeo difficile impleri erat, vt principio constaret necessitatio, & præse deueniendum esse ad pretium, vel pecunias, hoc est, ad interesse, dum tamen hi nunci commensuratur pretio rei datur ob factum: Si enim aliud esset, nempe, vel nimio valde excedere, vel minuetur verum pretium rei datur, potius coniectari posset, non esse venditionem, ac proinde gabellam non deberi: Non enim verisimile sit, si partes de venditione agerent, emptorem plus illo pretio datur pro re sibi data, nec venditionem minus recipere, si hoc plus, vel minus excedit quantitatem gabella soluenda, vel sic ad quatuor.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella debetur ex permutatione vnus rei cum alia, & num. sicum sequi.
- 2 Statutum, vel lex disponens, gabellam debet i ex venditionibus, extendi non debet ad permutationes.
- 3 Statutum permittens conjugando retrahere rem venditam, non habet locum in permutatione.
- 4 Statuta loquentia in permutationibus, non habent locum in permutationibus, nisi fructus intervenierit.
- 5 Permutatio vicem venditionis obtinet, vt hic late probatur.
- 6 L. 2. tit. 17. lib. 9. Noua Collectionis Regia præcipiens, que delos trueques se pague alcavala, moribus totius Regni est admissa in praxi, & quod non disponat, num. 7.
- 7 Laudemium debetur de permutatione.
- 8 Euphyntia licet non tenetur requirere dominum, ad velis permutare, tenetur tamen postquam ipse permutauit cum alio, requirere dominum vt illum inuestiat, & in possessionem ducat, & pro istis laudemium accipere debet.

Q V Æ S T I O XXVII

Circa intellectum, & praxim gabellæ soluendæ ex permutationis contractu.

LEX tit. 17. hoc lib. 9. nouæ Collectionis Regiæ ita cauetur: Porque los trueques y las ventas se deuen irazgar por vna misma cosa. Mandamos que de todos los trueques que se hizieren de vnas cosas a otras semejantes y no semejantes, quise interuenga en ello dinero, o no que de todo se pague el alcavala a nuestra arrendador, si el cogedor, siendo cada vna cosa apreciada por lo que vale y que lo aprecie el alcavala, o iuez que conosciere de la causa de la dicha alcavala, o otro hombre bueno a quien el dicho iuez lo cometierte, y la alcavala, lo que se montare en ello a respeto de diez vno, se pague al dicho nuestro arrendador a los plazos en que se ha de pagar el alcavala de las ventas y las penas en que incurren los que no la pagan.

Sed

Sed imprimis pro ratione dubitandi contra decisionem huius nostre litem in iurgo. In hoc peculiendi gabellis. Regibus nostris ab initio concessum, tantum fuit in communis Regis ex venditionibus: non vero ex permutationibus, vt constat ex origine in chronica supra, quæst. 1. citatis: ergo tanquam res odiosa extendi non debuit ad permutationes rerum, præter concessionem intentionem, & voluntatem: Statutum enim seu lex disponens, gabellam solui ex venditionibus ad permutationes extendi non debet, quia per venditio, & permutatio diuersi contractus sunt, & tanquam species oppositæ, vt constat ex l. 1. ff. de contrahen. emptio. & l. 1. ff. de rerum permut. & l. fin. ff. de condit. caus. dat. & ex l. naturalis. §. si quidem ff. de præscript. verb. & vbiq. Doctores notant: & in specie Barach. de gabell. 3. par. 8. part. principal. num. 3. quem ad hoc refert Lassar. de decim. vendi. Tybec. Decian. resp. in §. 9. num. 1. vbi quem refert Acevedo in hoc l. 2. nu. 10. Sic etiam statutum permittens conjugando retrahere venditam non habet locum in permutatione: vt tenent plures, quos refert Titac. de retr. lig. §. 1. gl. 14. nu. 29. & 35. vbi eam opinionem sequitur, quando permutatio sit sine fraude, secundum Ioan. Igneum in repet. l. adum. col. auerpen. in vers. sed an is qui prohibetur, & multi seq. C. de contrah. emptione & alios quos ibi allegat, vbi, quomodo in specie cognoscitur, fraudem admittam fuisse. Et supradict. est receptor sententia, & iure nostro Regio in materia retractus iure sanguinis approbata in l. 7. tit. 1. lib. 1. nou. col. Regi: Por otra heredad trocar, secundum Marien. ibi. gl. 1. nu. 1. vbi num. 9. cum communi limitat, quod lo permutatio fietet in fraudem, & ibi Acevedo. Scilicet, & per generaliter dicunt DD. statuta loquentia in venditionibus non habere in permutationibus nisi fructus intervenierit, vt constat ex Titac. vbi supra num. 30. Semper enim alia venditio proprie sumpta (prout sumi debet in statutis) non comprehendit permutationem, vt patet ex text. in c. 1. vbi id nuncupationem notat Abb. in 1. notab. de his que sunt a prælat. & voluit etiam Bald. in l. cum hi §. si cui. ff. de transact. in prima lectura, quos refert & sequitur Titac. vbi supra, num. 31. Idem igitur dicendum videbatur in materia nostra gabellarum permaxime cum, ipsa sit odiosa, & stricte intelligenda, vt sæpe docuimus, & quia diuersis nominibus nuncupantur hi duo contractus, nempe, emptionis & venditionis, ex vna parte: item, & permutacionis ex alia: & quia si permutatores fuerint Regnorum, qui hoc tributum primitus concesserunt ex simplicibus venditionibus, vellent etiam concedere ex permutationibus, hoc expressissent, cum nulla difficultas esse hoc exprimendi, non expresserunt, neque concesserunt ex permutationibus, sed tantum ex venditionibus, igitur nostra hæc secunda procedere non potest.

His tamen non obstantibus, ipsa contractum decidit, ea submissa ratione decidendi: Porque los trueques y ventas se deuen irazgar por vna misma cosa, quod iure communi probatur.

Quia permutatio vicem venditionis obtinet l. 2. C. de rerum permuta. quod ideo esse explicat ibi gl. & Doctores committunt, quia multi, & idem est, etus ex vtroque resultant, nempe causa præceptionis, emittio, & redhibitio: & certe in se ipsi similes ac vicinos esse eos contractus, ait Ioan. consultius in l. 2. ff. de rerum permut. Denique vtriusque contractus vnus est, & idem finis propter quam a iure gentium ambo inuenti sunt, scilicet,

licet, vt vtilia nobis inutilibus acquireremus, vt inquit Iurif. consultius in l. 1. ff. de co. iraben. emptio. Vtroque enim contracto, sine vendentes, sine permutantes, id agimus, vt res nostras non tam viles, secundum temporum, ac rerum necessitates, alienemus, & alienas nobis vtiliores, & quiritamus, quod nullo alio contractu ita contingi, potuisset explicat ex supra. tit. 6. par. 5. Vtrique enim permutantium, quam emptoris, & venditoris loco esse videtur, vt alias dixit Iurif. consultius in l. sciendum, vers. sed si quis permutauerit ff. de ad lit. edict. Quirimo, vt probatissimis authoribus deducit Titac. de retr. lig. §. 30. gl. 1. num. 19. verb. permutare accipitur pro vendere, ideoque prædict. l. 2. Porque los trueques y las ventas se deuen irazgar por vna misma cosa, sufficientem vtilitatem, vt vel ita a principio in illius tributi origine, & concessione cauetur, vel postea lege lata per Reges nostros ad euitandas fraudes, quod de venditione erat inductum ad permutationem extenditur, vtrum autem horum factum sit, non bene constat, vt inquit Lassar. d. l. cap. 17. num. 2. & prius in schol. ad dict. l. 2. etiam num. 2. sed legem nostram finem habuisse ad obuiandum fraudibus constat ex ea in suo originali antiquo, nempe l. 10. 2. del. Quaderno de las alcavala, ibi dum dicit: Porque en los trueques que se hazen, encubren algunos el alcavala, y no la pagan, &c.

Dispositio autem facta ad obuiandas fraudes est fauorabilis, lateque debet interpretari, vt infra dicemus: Sed neque hæc ratio sufficienter videtur, siquidem ob fraudem aliquorum malorum hominum regula in contrarium fieri non debebat, nec decisi generaliter, quod ex permutationibus omnibus soluatur gabella, cum ipsa sit res odiosa, onus, & impositio præter voluntatem, & intentionem concedentium. Nec ob stare videtur, quod permutatio sit similis venditioni, vt prædicimus, quia omne simile non est idem.

Nihilominus tamen illud palam est, immo moribus totius Regni id fuisse, ac esse admissum, ac in praxi vigere, quod ex permutationibus soluatur gabella, iuxta decisionem dict. l. 2. & prius dict. l. 10. 2. del. Quaderno de las alcavala, vt proficitor Parladus. lib. 1. rerum quonidianarum cap. 3. §. 2. num. 22. ad finem: Ergo tacitus hic consensus inueteratus Regni, vt de permutatione soluatur gabella, idem nunc operari debet, quod expressus a principio induxit in venditionibus. Eadem enim Regna, quæ primum ius gabellæ concesserunt, postea eam concessionem interpretata sunt, vt de permutationibus quoque gabella soluatur, que consuetudo interpretatiua prioris concessionis maximam vim habet, & obseruari debet, iuxta late a nobis explicata, iureque probata, lib. 1. prædictar. quæstione 61. num. 15. 26. & 27. Tandem lex nostra recepta fuit ab his Regnis, estque in viciis obseruantiâ, & ideo ligat: quæ per licet noua vicia fuerit Montalino in l. 2. in glossa, Con apprehensio, in fin. tit. 4. lib. 3. for. in eo magis noua esse videtur, quod nouum modum exigendi gabellam ex permutatione præstet, ad euitandas fraudes, vt ipsa atque in eo, quod generaliter permutationis gabellam solui præcepit, hoc enim tanquam ius antiquum relatum est, vt satis ex serie nostre l. constat, & perpendit in specie Lassar. d. l. ca. 17. num. 2. Hinc est vt de permutatione, quoque debeatur laudemium, vt late per Amodeum de Ponte, quæstione laudem 28. per totam, & Ludovic. Pegour. in repetitio. cap. item ne super laudemio, ampliat. 14. num. 87. dicens, quod etiam si

si emphetici non teneretur require dominum an velit permutare, tenetur tamen, postquam ipse permutat eum alio, require dominum, ut illum inueniat, & in possessionem ducat, & pro illis landem accipere debet: in terminis statuti præcipiant, quod de qualibet compra soluat gabella, ut de iure communi habeat locum in permutatione, probat Firmian. vbi supra n. 1. neque ipse ibi n. 3. allegatus pro contraria parte eam tenet, ex quo nostræ l. 2. decisio remanet, tam iure communi attento, quam communitotius Regni receptione, & observantia satis comprobata.

Nec obstant, quod in permutatione non habeat locum tractatus, secundum receptionem sententiam supra adductam, quia in eo iure communi attento, sunt opinionēs, & iure nostro Regio probata est opinio negatiua, ut prædicimus: At vero in nostra specie gabella probata est opinio affirmatiua, tanquam vlt. & tacito consensu totius Regni probata.

SUMMARI A.

- 1 Gabella a qua tempore debet incipiat in permutatione?
- 2 Gabella venditionis debetur statim, quod emptor & venditor de pretio conveniunt, quia tunc perficitur venditio ante traditionem.
- 3 Permutatio contractus minime mutuo consensu perficitur, sed iure domini cum ree permutat aradantur, & ideo ante traditionem hinc inde sequitur, nisi locus penitentia.
- 4 Lex tit. 17. lib. 9. nova collect. Reg. præcipiens, quod permutatio solvatur gabella, de permutatione valida, & perfecta intelligenda est.
- 5 Gabella ex contractu nullo, & sic non perficitur, non debetur, idem iurisdictione: adeo, ut si solvatur competat solventi repetitio, & conditio indebiti, ut in n. 6.
- 6 Gabella, attento iure communi, non debetur, nec peti potest ex permutatione ante traditionem rerum, hinc inde factam nec etiam si ab una tantum parte fuerit sequuta, quousque ab utraque parte fuerit opere completa: nec debetur penitentia signata.
- 7 Gabella permutationis, attento iure communi, debetur domino, vel gabellario existenti tempore traditionis, & implementi, non vero ei, qui talis erat tempore contractus permutationis.
- 8 Gabella, attento iure nostro Regio, an debeatur ex permutatione, ante vel post traditionem, & numeris sequens, resolutur affirmatiue.
- 9 Penitentia in contractibus innominatis, ad hodie attento iure nostro Regio locum habeat, ante implementum, & traditionem rerum, & numeris sequens, resolutur negatiue cum veriori, & receptiori sententia.
- 10 Gabella non debetur ex conventionione, & promissione formalis permutando, sed ex ipsa permutatione facta, ut hic.

QVÆSTIO XXVIII.

A quo tempore in permutationibus incipiat gabella debet?

QVæro circa eandem l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. an ex huiusmodi permutationibus incipiat deberi gabella, & exigi possit statim, quod permuatantur

res consensu conveniunt permutare res suas ante traditionem earum, vel requiratur ipsa traditio ab utraque parte ad hoc, ut gabella debeatur, & peti possit.

Et profecto magna differentia est in proposito, saltem attento iure communi, quoad perfectionem contractus, inter emptorem, & venditionem ex vna parte, & per mutationem ex alia. In primo enim statim, quod de pretio emptor, & venditor conveniunt perficitur venditio, ac proinde debetur gabella ante traditionem, ut late probavimus supra, quæst. 7. Contractus autem permutationis minime mutuo consensu perficitur, sed tunc demum, cum res permutate traduntur. Vnde ante traditionem hinc inde sequuntur ex natura contractus recedere possunt ab eo permuatantibus verbis, penitentia dicitur, cum non fuerit contractus ipse perfectus, ut in l. 1. ff. de rerum premi. cuius verba sunt hæc: Alioquin si res nondum tradita sit, nuda consensu contractus obligatio non dicitur, quod in his dantur recipiam est, que non habent suum habent, ut in emptio, venditione, condictione, mandato. Idem probat l. ex plura eadem tit. l. 1. ad finit. 6. par. 5. Nec sufficit, quod vna tradat, nisi, & alius quoque tradiderit, quia per traditionem volus non erit permutatio, ut late probat Fortun. Gat. l. iuris gentium, in prin. fol. 2. 5. 4. col. 4. in fin. ff. de post. quem refert & sequitur Lassat. de decim. vend. c. 17. n. 3. & 4. ad fin.

Ergo ex permutatione ante implementum vniutque partis non debetur gabella, quæ nostræ l. Regi statuens, ut ex permutatione gabella solvatur, de valida, & perfecta intelligenda est arg. l. 1. §. hæc autem verba ff. quod quisque iur. & l. 4. §. condemnitum, & ibi committitur D. D. ff. de re iudic. non punitur §. non quis ff. de bon. poss. contra tabul. l. 2. in fin. ff. quædam mod. test. apud l. filium. §. si quis binorum, ff. de leg. præstana. Idem consuetudine loquente de venditione vel permutatione, quod intelligi debet de valida per præd. iura præbent Carol. Molin. infra statim citandus. Ex contractu enim nullo, & sic non perfectio debetur gabella, ut alias per l. vel statuti ex contractu debeatur, l. 2. vbi Bal. & Salyc. C. de contrah. Bar. in l. vel. §. in antem, & ibi quoque Baldus §. sed quia nostra maiestas, col. 1. ver sic. querit. hic etiam Paul. de Castro, col. 2. Cornutus, col. 2. l. vel. fin. C. commun. de leg. Betrach. de gabell. in §. par. n. 7. & in 2. memb. §. par. n. 12. Carol. Molin. consuet. Paris. §. 2. n. 32. vbi plurima congerit, sequitur, plures allegans, Tiraquel. de retrall. lig. n. 5. §. glo. 2. n. 7. & de retra. convention. §. 6. glo. 2. n. 5. & utrobique idem sentit in laudemio Rolandus à Valle consil. 46. n. 39. lib. 1. est communis secundum Lassat. de decim. vend. c. 14. n. 1. Et in terminis gabelle de qua agimus, quod ipsa non debeatur ex contractu nullo, idem probat Averdun. resolut. c. 13. n. 3. & Gomez in l. 6. §. Tauri, n. 14. Montalau in l. 3. glo. fin. tit. de las vendidas lib. 1. for. Castell. in l. 76. Taur. in glo. 1. et alcañada, Didae. Perez in l. 1. tit. 7. lib. 3. ordin. colum. 106. cum Segura, quem refert, & Parlad. lib. 1. verum quorid. cap. 3. n. 35. & 36. Mexia in l. Regia Tolet. in 2. par. fundamento §. n. 10. Ioan. Gut. de expens. & vellor. c. 18. n. 48. Atlas Pinel. in l. 2. C. de rescindend. vend. 2. par. cap. 3. n. 35. an fin. Matienzo l. 7. tit. 11. glo. 3. n. 20. lib. 5. non Collect. Reg. est que verba, & tenenda sententia, secundum Lassat. vbi supra, refert plures, & sequitur Girond. de gabell. §. par. in prin. c. 25. cum seq. 7. Adeo, quod si ex contractu nullo solvatur gabella, vel laudemium, competit solventi repetitio, & conditio indebiti, ut probat Ioan. Gathia vbi supra n. 47. quæ sequitur Girond. d. 25. par. n. 7.

Quibus

Quibus sit, ut attento iure communi, procul dubio gabella non debeatur, nec peti possit ex permutatione ante traditionem rerum permutarum hinc inde factam, nec etiam si ab vna tantum parte fuerit sequuta, quousque ab utraque parte sit opere completa permutatio, similiter non debetur gabella penitentia sequuta, ut constat ex Mench. lib. 1. controuers. vbi frequenter ca. 1. 1. num. 2. 1. qui hoc vltimum tenet, quem refert, & sequitur Lassat. d. c. 17. n. 2. §. & iterum num. 34. vbi utrumque probat, & primum probauit prius Parlad. cap. 3. §. 3. num. 35. & ante eos Carolus Molin. d. §. 22. num. 10. quem, & alios plures referens idem proculdubio probat Girond. d. §. par. in prin. n. 12. & iterum in 9. par. in prin. n. 5. & 7.

Vnde gabella in præcedenti specie debetur domino loci, publicano, siue gabellario existenti tempore traditionis, & implementi, non vero ei, qui talis erat tempore contractus permutationis, secundum Lassat. d. cap. 17. num. 4. cum seq. aduersus Ant. Gom. variis resolut. 2. tom. cap. 8. de contrah. in nom. num. 2. vers. tertius effectus, quem sequitur Parlad. cap. 3. §. 3. num. 35. ad fin. sed opinionem Lassat. præd. probat, dicens esse mirabile in praxi Girond. in d. 9. par. prin. n. 5. in fin. & num. 6. & Molin. Theolog. in 2. tom. de iustit. & iur. distribut. 377. col. num. 933. & seq. hæc attentio iure communi.

De iure nostro Regio, non parum dubium est, an gabella debeatur statim facta permutatione ante traditionem hinc inde sequutam, stante l. 2. tit. 16. lib. 5. nou. coll. Reg. qua cauetur: Que faciendæ, que aliquo se quis obligat a oro por promissionem, & per aliquo conrato, o en otra manera, ser tenudo de cumplir aquello a que se obligo; no puada poner excepcion, que no fue hecha stipulation, que quiere dezir prometiemento, con cierta solennidad de derecho, & o. Ex hac namque lege videtur superiora omnia iure communi tradita esse correctæ. Si siquidem omnis promissio obligat, quamvis stipulatio non intercesserit. Ergo comprehendit contractum permutationis, & ceteros contractus innominatos, etiam ante traditionem, & sic cum promissio sit valida, non erit locus penitentia: ante traditionem, ut resoluimus in nostro tractat. de iuran. confirmat. 1. par. cap. 25. num. 1. & est verior, & communior sententia, secundum Azeved. in d. l. 2. num. 13. tit. 16. lib. 5. & in l. 1. num. 5. cum seq. tit. 21. lib. 4. & in l. 2. num. 13. tit. 17. lib. 9. Si igitur promissio, & sic permutatio verbalis est valida, ita quod non sit locus penitentia, perfectus contractus ante traditionem, & debetur statim ab eo gabella gabellario præsentanti, non expectato tempore traditionis, nec illius temporis gabellatio, sicut in venditione perfecta ante traditionem resoluimus in contractu præcedenti, ut tenet, & probat late Azeved. in d. l. 2. num. 13. cum sequens. tit. 17. hoc lib. 9.

Secundo, pro hac eadem parte considero l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. nou. coll. Reg. que præcipit: Que de todas las trueques se pague alcavala, simpliciter, & indistincte loquendo: nulla facta mentione de traditione, sed tantum: Que de todas las trueques que se hizieren de unas cosas a otras se pague alcavala: ea forsan ratione, quia cum hæc sit nouior multo illa secunda, tit. 2. lib. 5. nou. coll. Reg. pro constituto haberit ex sola promissione permutando, hoc est, ex ipsa conventionione de permutando oriti obligationem præcisam adimplendi illam conventionem, correctio iam iure communi, quod traditionem rerum requirebat

ad hoc, ut contractus hic irrenocabilis ferret. Alias enim si hoc ipsum in causa non fuisset traditionem rerum exigeret, ut necessarium requisitum ad validitatem permutationis, prout foret, si non haberemus decisionem, d. l. 1. tit. 16. lib. 5. sed standum esset iuri communi, quia l. nostra. tit. 17. hoc lib. 9. dum simpliciter, debet tunc intelligi iuxta ius commune, de permutationibus perfectis & validis, irrenocabiliter sequuta hinc inde traditione: Attamen cum hodie ad perfectionem, & irrenocabilitatem conventionis, cuiuscunque, & præsentis permutationis non requiratur traditio, sed statim ea conventio, siue promissio obliget irrenocabiliter, ut prædicimus: consequitur, legem nostram de solvenda gabella de permutatione loquentem, verificari sufficienter in conventionione de permutando perfecta omnino, cum omnibus suis conditionibus ante traditionem, & ideo videtur, consulto omnifide traditionem, cum ea hodie non sit necessaria ad valorem, & perfectionem irrenocabilem permutationis, sed tantum nuda conventio, alias omnino perfecta, ideoque lex nostra contenta est loqui generaliter: De todas las trueques que se hizieren de unas cosas a otras: hodie namque effici dicitur permutatio ante traditionem, quamvis, iure communi attento, aliud esset decursum.

Tertio, quia quando permutatio fiebat per stipulationem solemnem cessabat etiam iure communi dispositio d. l. ex placito. Cod. de rera pennis. ut in ea cauetur, sed hoc die promissio pacto modo facta valet, ac si præd. stipulatio solennis intermisset, ut in d. l. Regia. 2. tit. 16. lib. 5. expresse cauetur. Ergo habemus intentum.

Quarto, accedat alia non infima ratio assumpta pro hac parte ex principio eiusdem l. 2. tit. 17. lib. 9. dum dicit: Porque los trueques y las ventas se desenzagaron por una misma cosa mandamos, que de todas las trueques & c. que ratio (ut patet) mouit Legislatorem ad stabilendum, quod ex omnibus permutationibus solvatur gabella: Ergo idem ius statui debet in eis, quod in venditionibus: sed in his pure celebratis statim debetur gabella ante traditionem, ut resoluimus procul dubio supra q. 7. ergo, & in illis: Puer est an equiparandas anas cosas con otras, en quanto a esto, tunc ex identitate rationis, iuxta l. illud cum similibus. ff. ad l. Aquil. tum etiam ratione æquiperationis, quod argum. in iure est validum, ut per Euetard. in sua censura legal. loc. 45. à par. & c.

Quo fit ut incredibile omnino videretur, stantibus his verbis, & identitate contractum, præmaxime stante d. l. 2. tit. 16. lib. 5. quod iure possit aliud dici, aut teneri, quam quod iuxta has leges nostras Regias ex permutatione omnino perfecta alias quam per traditionem rerum debeatur statim gabella ante traditionem hinc inde sequutam, correctio iam iure communi quo attento probauimus contrarium: & in terminis ista etiam tenet Azeved. in d. l. 2. num. 13. cum seq. tit. 17. hoc lib. 9.

Nihilominus tamen contractum etiam, attento iure nostro Regio, & non obstantibus prædictis l. nou. coll. Reg. voluit, tenet & probat Parlad. lib. 1. rerum quotidianar. cap. 3. §. 3. numero 35. Girond. in locis supra adductis præcipit in d. l. 5. par. n. 12. dum nulla vtiuque iuris facta differentia, tenet gabellam non deberi ex contractu permutationis ante traditionem, sed eos in probat merito Azeved. vbi supra.

Quare Lassat. d. l. cap. 17. n. 28. cum sequens. H perpen

pendens difficultatem huius articuli nec non videtur (quo i. Menchae de successores lib. 2. §. 1. 2. num. 64. quem sequitur Menel. in l. naturalis. §. 1. um. 1. §. ff. de prescrip. verb. tenet aduersus frequentiore nostrorum sententia, nempe, quod imo d. l. 2. §. 1. 6. lib. 3. non colligit. Regie, nihil inmutatum fuerit in contractibus innominatis, quorum obligatio respectiva est. sed quod tantum loquatur & procedat ea lex in obligatione simplici, & quod huius quoque opinionis fuerit Greg. Lopez libri contractibus, in l. 1. in gloss. gran. pro titulo 11. par. 5.) mediam in hoc palis, & in terminis nostræ principalis questionis amplectitur sententiam, & quam ab omnibus accipiendam putat bimbembem. nempe, quod aut in permutatione incipitur à re, vel à conventionione de permutando: si à re, ut quia absque ulla promissione, sed tractu quodam habito in præfatione contractus de re mea cum tua permutanda, statim rem meam, veluti hanc mulam dedi tibi, vt tuam, veluti equum mihidares, profecto antequam tu des mihiequum, ego tibi nulla obligatione teneor, quia nihil promisi, nullaque causa obest, ex quo obliget, cum adhuc ego nullam rem acceperim, sed tu solus obligaris tui interuentu, eo quod rem meam accepisti, vt tuam dares, vt in l. iuris gentium in princip. ff. de pact. l. 1. ff. de rerum permutatione ac proinde possum penitere, ex l. si pecuniam. ff. de condit. caus. dat. & hæc penitentia locum habet etiam, attempta l. 2. titulo 16 libro 5. nona collectio. Regie, secundum ipsum eo quod lex illa loquitur, vbi quis se obligare voluit: hic autem ex mea parte nulla est obligatio, nec vllus animus me obligandi, quia nihil promisi: sed statim feci, quod eram promissurus, solumque obligor ad euersionem rei à me tradite, sequito adimplemento alterius partis per traditionem rei loze: Vnde in præmissa priori specie tenet author hic Lassate gabellam debent non posse, quasi ex imperfecto contractu, etiam iure Regio, ex supra dictis: & quod ita procedit opinio Menchae. & Menel. & Grego. Lopez, vbi supra, contra priores supra citatos.

Quod si a promissione de permutando incipiamus sicut fit in specie dict. leg. ex placito. Cod. de rerum permutatione non habet locum hodie absque dubio penitentia: & statim gabella debetur dummodo de modo faciendi permutationem omnino, & perfecte conueniat, nempe, vt rem meam talem dem tibi pro tali re tua cum tali, & tali conditione: etiam si ab ea postea discedamus vel tradidit à neutra parte sequuta fuerit, attempta dict. l. 2. titulo 16 libro quinto, non collecti. Reg. quæ hoc casu verificatur, vt probat late Lassate. dict. cap. 17. n. 30. cum seq. & n. 36. cum pluribus sequent.

Quid tenendum? Ego priorem partem in primo casu Lassate tenendam esse confesso, nempe, vt hodie attentis prædict. leg. Regis ex contractu permutationis statim celebrato ante implementum vtriusque partis, & etiam si ab vna parte sit sequutum implementum, antequam ab altera fiat, sic contractus perfectus & irrenouabilis, ac proinde statim debetur gabella publicano illius temporis, non expectata traditione, & adimplemento alterius partis, quia in contractibus innominatis in nostro Regno non habet locum repetitio, ex capite penitentia, vel causæ non sequitur: sed pars potest agere contra alteram partem, non adimplentem actione ex ipso contractu, & remedio competentis ad obseruantiam contractus, vel ad interesse, sicut quando iure communi interuenit

stipulario, vt habet verior & receptior sententia, quam supra tenuimus, & bene cum aliis probat Anton. Gomez 2. tom. c. 8. de contract. innomin. n. 5. vers. ex quibus. Vnde si sua voluntate pars, quæ adimpleuit, velit recedere à contracta permutationis: hoc nocere non debet scilicet, cui ex illa conventionione perfecta permutationis fuit ius questum ad gabellam. Et ita merito secundum Anton. Gomez ibi n. 5. in fin. gabella in hac specie soluenda erit primo gabellario, qui erat tempore præfate conventionionis, non vero ei, qui erat tempore traditionis, quem sequitur Parladot libro 1. rerum quotidianar. dict. cap. 1. §. 3. n. 33. ad finem. quorum opinio iure tantum Regio sustineri potest: secus vero attento iure communi per supra dicta, & hæc quoad primum casum Lassate.

Quoad secundum vero casum Lassate, nempe in conventionione & promissione de permutando formalit teneo contra ipsum, imo quod indistincte de promissione sola de permutando non debeat gabella, nisi loquatur ipsa permutatio vel traditio, quia præfata l. Regia. 2. huius tituli 17. de permutatione ipsa præcipit, soluendam esse gabellam, non vero de promissione de permutando quantumcumque formalit: Ergo ex ea non debetur gabella, quousque permutatio ipsa fiat, vel rem vtrinque tradantur, non enim antea permutatio est, nec perfecta esse intelligitur, etiam secundum communem & vulgarem loquendi usum vt patet, quicquid contractum dicat Lassate, vbi supra n. 38. At quod in præmissa specie partes obligentur, & compelli se possit attento nostro iure Regio, adimplendum contractum ipsum permutationis, nihil obest: siquidem antequam celebratur, saltem verbis, ipse contractus permutationis de præsentibus non dicitur factus, nec perfecta permutatio ad effectum, vt debeat gabella, nisi & postquam ipsa fuerit celebrata, vt prædiximus.

Et ita hanc partem contra Lassate, merito probauit late Melin. Theologus in 2. tom. de iustitia & iure disputatione. 397. in ver sicul. n. 1. vero columna 952. cuius sequenti, & A. quædam in dict. leg. 2. n. 18. §. 19. vbi recte hoc declarat, nisi constituerit de veto partium consensu, volentium, permutationem esse factam, etiam ante traditionem, tametsi Azueed. aliter pro hac parte Lassate, vbi supra, sed re vera Lassate tenet, quod prius diximus.

Quibus fit, vt cum gabella non debetur in hoc 2. casu nisi ex ipsa vera permutatione, vel traditione rerum illa, quæ tunc debetur, pertinet ad gabellarium, vel dominum illius temporis scilicet, quo debetur, non vero existentem tempore promissionis de permutando, cum tunc nulla debeat, nec deberi incipiat, sed à tempore permutationis, vel traditionis rerum sub præambula promissione de permutando comprehensarum.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeat ex contractibus innominatis & n. sequ.
- 2 Trueque verbum de quo in l. 2. tit. 17. lib. 9. coll. Reg. quid proprie sit: vbi de verbo cambio & cambio.
- 3 Promissio dandi aliquid in genere eorum, quæ in pondere, vel mensura consistunt, est contractus generalis innominatus, do vt des.
- 4 Equæ consistunt in pondere, non vel mensura possunt promitti in specie, vt hic, imo, & pecunia, vt in n. 5.
- 6 Homo, bos, equus potest promitti in genere & non in specie.

in specie de designata, & erit contractus innominatus generalis.

- 7 Genus promitti potest, non tamen datur, nec dari potest, nec possidetur, & n. seq.
- 8 Permutatio fit de rebus certis & signatis tempore contractus, & in eo, sed vide n. 10.
- 9 Gabella debetur ex contractu innominato, do vt des resolutur affirmatus limitatur, n. 13. cum seq.
- 11 L. 2. titulo 17. libro 9. non. coll. voluit fraudibus obviare, ac proinde est saniorabilis, & late debet interpretari, vt in n. 12.
- 12 Gabella non debetur de ceteris contractibus innominatis, do vt facias, vel facio vt des, vel facio vt facias, limitatur n. 10.
- 20 Gabella vt solvatur ex permutatione estimatio rerum fieri debet per bonum virum, qui est iuste index vel alius, quem index designauerit, etiam si sit index pedaneus, vt in n. 21. & si aliter fiat non erit nullum, vt in n. 22. vbi quod debet fieri iusto pretio, & statim estimatio solus vnus boni viri cum iuramento, vt in n. 23. & in n. 24. an debeant partes citari ad nominationem boni viri faciendum?
- 25 Estimatores eligendi sunt à partibus cum reservatione iudicis, de quo hic.
- 26 Permutantium vnusquisque debet solvere gabellam valentis rei, quam receperit, non obstante quod partes alii assignent, vt in n. 27. declaratur n. 28.
- 29 Gabella non debetur ex parte rei inestimabilis permutata, cum altera ex parte rei inestimabilis, vel capella, vt in n. 30.
- 31 L. 24. titulo 18. libro 9. non. collecti. Regia limitatur in casu de quo hic.

Q V Æ S T I O XXIX.

An ex contractibus innominatis gabella debeat?

Primo, Videmus de contractu innominato do vt des, & postea de ceteris tribus contractibus innominatis, nempe, do vt facias, facio vt des, facio vt facias agemus. Et pro intelligentia huius questionis, & notate l. 2. tit. 17. lib. 9. non. coll. Reg. obseruandum quidem est, quod trueque, de quo cadem l. 2. præcipit, se pague aleanala, proprie est, quædam species contractuum innominatorum consentitum in do vt des: nempe cum datio ex vtraque parte est rei certæ sigillatim designatæ, non vero pecunie, & ideo appellatur permutatio glo. & Doctores in l. 1. c. de rerum permutat. & in l. 1. in princip. ff. de rei permutat. & in l. 1. ff. de rerum permutat. naturalis. §. 1. ff. de prescrip. verb. quem contractum leges septem partitum vocant vulgari nomine, cambio & cambio, l. 1. tit. 6. par. 5. quamvis Latine, hoc nomen cambium generaliter sit, complectens omnem commutationem, vt tenet Bald. in cap. 1. cum autem, num. 1. de contrones. inuestit. in vltimo sensu. Sed in nostra lingua materna significat tantum permutationem, de cesari ciertas, & seldalata, vt dicitur in d. l. 1. T. ass. conuante se llama trueco, y cambio: præterquam in materia numorum: quia in his licet cambia sint pecunie in genere, & incerte, & sic nominentur permutationes, nihilominus tamen vocantur cambia, sed de his cambiis nec gabella debetur, vt in l. 34. tit. 18. lib. 9. nec de eis est nobis hic agendum.

Cum vero promittimus dari aliquid in genere veluti eorum, quæ consistunt in pondere, numero, & mensura, erit contractus innominatus generalis do vt des: vnde hi duo contractus specialis, & generalis, do vt des, non differunt natura rerum, quæ commutantur, sed tantquam genus & species. Nihilominus tamen ea, quæ natura sua sunt generica, & consistunt in pondere, numero & mensura, possunt promitti in specie, veluti cum eorum aliqua quantitas promittitur, quando sunt certa & designata: Como el trigo que esta en la traxera, granero, y el vino de tal cuba, o tinaja, & hoc potest petire genus autem minime, vt in l. si in rem & ibi glo. C. si certum petatur, cum similib.

Imo, & nonnisiquam pecunia, quæ potius respicit functionem in suo genere datur, vel promittitur vt species certa, & ipsa pecunia certa sit, & demonstrata, sed est certus, de legat. 1. & l. plane, §. sed est eadem, ff. eodem titulo.

Per contractum, & ex dictis promitti potest in genere, homo, bos, equus, domus: & quia promittitur in genere, & non in specie designata, erit contractus innominatus generalis, & non permutationis: vt per Doctores in dict. leg. 2. in princip. ff. si certum petat. & in leg. 1. Cod. de rerum permutat. & in l. 1. titulo 9. p. 5. & ibi Gregor. Lopez.

Ideo autem diximus, genus promitti posse, quia ipsum non datur, nec dari potest, nec possidetur, Iason. in l. adita actio, numero 11. Cod. de adend. vbi quod ideo in eo non cadit in rem actio, & cum peruenit ad implementum generis promissi, iam definit esse genus, & est species certa in individuo, leg. cum incertus, ff. de legat. 1.

At hoc igitur, vt contractus, qui geritur sit permutationis, res, seu species promissa vel data, debent esse certa, & signata tempore contractus, & in eo: genus autem nec recipitur, nec possidem, nec est in vllius dominio, vel loco circumscriptur, Bar. in l. quod legetur, ff. de iudic. & in l. 3. in princip. ad fin. Cod. comm. de legat. & prædistingtionem facit glo. in d. l. c. de rerum permutat. in verbo, postulat, vbi ab omnibus approbat gloss. etiam in l. 1. verbo nonen sumo, ff. de rerum permutat. & constat ex l. x. tit. 6. par. 5. & in l. ratione la segunda, §. diligenter, ff. ad legem Falcid. & tenet Angel. Gomez lib. 2. variar. resolutio. cap. 5. in fin. etque communis opinio, vt plures referens testatur Menel. in dict. leg. naturalis. §. & si quidem numero nono, & Parladot. libro primo. rerum quotidianar. cap. 3. §. 3. n. 33.

Hic sic præcognitis, nostræ questionis principali respondemus, quod ex contractu permutationis do vt des hoc est, quando species certa datur pro specie certa, proculdubio gabella debetur, vt in nostra l. 2. titulo 17. hoc libro nono. Si vero conueniat, vt datur vnum genus pro alio, veluti vinum pro frumento, est contractus innominatus, do vt des: & idem si conueniat, quod datur species pro genere, & tunc, quamvis lex nostra videatur nuncupatum loqui in contractu permutationis, & sic quando res certa, & designata pro alia huiusmodi datur, nihilominus in hoc generali contractu, do vt des, idem statuendum iure est, nempe, vt ex eo debeat gabella, quia per eum postea peruenitur ad specialem contractum permutationis, nempe, quia cum peruenit debet ad implementum: res certe tradendæ signantur, quia genus ipsum dari non potest, vt supra probauimus.

Acedat quod lex nostra Regia non vitur vocabulo permutationis, sed nostro vulgari, *trunque*, & apud nos communis loquendi usus, qui attendi debet, ut in l. *Labor cum similibus*, ff. de *supellect. legat.* habet, ut hoc nomine, *trunque*, omnes illi contractus innotinatio do, ut des comprehendantur, non enim alio appellantur nomine, & generaliter præcipit nostra secunda: *Que de todos los trueques que se hizieren de vnas cosas a otras, &c. se pague alcavala, sicut & comprehenduntur sub verbis, quibus, quod idem sonat, ut resoluuit D. Conar. de numismat. c. 7. n. 4. versic. bno save ratione*, & est expressa l. *in ibi*, la primera, tit. 6. par. 5.

10 Tercio, quia secundo maiore sententiam vera permutationis fit in quibuslibet rebus, siue certis, siue incertis, speciebus, sicut genericis, ut resoluuit Pinell. in *rab. de rescind. vendi.* 2. p. 1. n. 10. Padilla allegans in l. *naturalis*, §. *si quidem*, n. 9. ff. de *prescrip. verb.* & Laffar. de *desim. vendi.* c. 7. n. 7. pro quibus videtur text. expressus, in §. *item permutationis*, ubi, *vinum sibi comparasse aut, permutatis quibusdam rebus, instituta de emp. & vend.*

11 Quarto, quia lex *102. del quadero de las alcavalas*, ex qua sumpta fuit l. nostra secunda, *huim tit. 17. lib. 6. collect. Reg.* voluit fraudibus obviare, ut ipsam inquit in sua præfatione, ex qua causa finalis colligitur, ubi: *Porque en los trueques que se hazen en endren algunos el alcavala, y no la pagan, mandamos, &c.* dispositio autem, que fit ad obviandas fraudes, est favorabilis, lateque debet interpretari l. 1. §. *pecunia*, ff. de *calumnias*. etiam in materia odiosa, cap. *si ciuitas*, de *sententia excommunicat. lib. 6. Actio. consilio 2. numero. versic. ad secundum, consilio 77. col. 6. in fin. & consilio 80. columna penult. in fin. n. volum. 1. C. *tenet. de antiquitate tempor.* 4. par. *questio de indempto. numero 8. 9. & 10.* Quæ questio est in fine libri.*

12 Et in terminis nostre questionis hanc opinionem tenet Ioan. Præad. *di. cap. 3. §. 3. numero 33.* & Laffar. *vbi supra, numero 7.* Girond. de *Gabell.* 9. p. 5. *omic. n. 3.*

13 Limitanda tamen est hæc sententia, quando non datur res pro alia re, sed alteri do rem, ut eandem rem Titio det post aliquod tempus, iuxta l. *quoties*, cum *similibus*, in C. de *donat. que sub mod.* vel etiam si tibi centum dederit, ut ex eis Titio des quinquaginta: vel si dederit tibi fundum, ut ex eius fructibus des tibi decem annua, iuxta l. *final. C. de rerum permutat.* Etenim his casibus licet negari non possit, quin innominatus contractus celebretur, do vt des, nullatenus permutatio dici poterit, sed pactum quodam rei interuentu veltum, iuxta l. *legem cum materia. C. de pall. ac* proinde ex eo gabella non debetur, cum in hac specie res pro alia re non datur, quæ est permutationis natura & substantia, ex d. l. 1. *part.* Secus autem si rem do, ut eandem, vel eius partem alij, vel mihi des, ex prædictis Laffar. *d. c. 1. 7. n. 7. ad finem.*

14 Sed & aliam limitationem colliges ad præd. resolutionem de contractibus innominatis, do vt des, ex *Parlador. vbi supra*, nempe cum genus pro eodem genere datur, nempe vinum pro vino, quia tunc est contractus mutui, ex quo gabella non debetur.

Sed profecto generaliter nimis, atque indistincte loquutus est author hic, imo, ut inquit Laffar. *di. cap. 17. numero 9.* inadverte enter contra text. in l. *hac nostra Regia. 2. titul. 17. libro 9.* ubi: *Que hizieren de vnas cosas a otras semejantes, o no semejantes*, idem voluit Laffar. in *sebol. ad di. leg. 2. num.*

4. Quare idem Laffar. *di. n. 9. cum sequent.* late disseit articulum hunc, & distinguit, ex coitis dictis hæc summaria, & vera in eo iudicio colligitur resolutio.

Quotiescunque vnum, vitium, vinum, vel similit. pro alio datur, tunc alicuius commodioris nature, vel qualitatis, que licet genus non mutet, facit tamen illud alteri ex contrahentibus vtilius esse, quam suum, & alter malit aliquid quam suum, est vera permutatio, & ex ea gabella debetur, ut in l. *hac nostra leg. Regia. 2.*

Secus erit dicendum, si mutare partes volumus in qua specie procedit, & loquitur doctrina Bartol. & communis in l. 2. in *principio. numero 6. ff. si cert. in pri.* dum inquit, esse hunc contractum mutui, sed autem si ex verbis, & mente contrahentium appareat, alium contractum in præd. specie hinc voluisse, secundum Dec. ibidem *num. 11.* Alexand. *in versic. & omnia tracta* per Bart. *Vnde est*, ut si partes non quidem mutuum, nec permutationem gerere voluerint, sed depositum, locationem, vel condictionem, aut dotis dationem, vel mandati, is contractus indicandus erit, quem constituit partes celebrare voluisse, & de venditione, & permutatione debebitur gabella, de ceteris vero contractibus misime, nisi in fraudem gabelle fiant. Principalis igitur contrahentium mens, & intentio inspicienda, & attendenda est in hac materia, ut iuxta eam iudicemus, quem contractum partes gerere voluerint, & an gabella ex eo solvenda sit, vel non, ut latius persequitur Laffar. *vbi supra*, exempla fingent in praxi *vbi.*

De ceteris vero contractibus innominatis, veluti do vt facias, vel facio vt des, vel facio vt facias, gabella non debetur, nec solvenda erit, quia nec sunt emptiones aut venditiones, & magis ad naturam locationis & condictionis accedere videntur. *di. l. naturalis*, *sub cum do. ff. de prescrip. verb. ita tenent Parlador. vbi supra nu. 34. ad fin. Laffar. num. 25. Girond. num. 3. & Azueud. in di. l. 2. n. 11. & 12. tit. 17. hoc lib. 9.* ¶ limitat Laffar. l. principaliter celebraretur contractus innominatus do vt des, & in consequentiam veniat factum, & erogatio expensarum, veluti in donatione, mutuaque rei debita, & exacte translatione ad inuicem facta inter pacificos, tunc enim cum illa mutua concessio non veniat in consequentiam actus exactio-nis, sed ex principaliori & vtiliori pacto, non debet occultari, nec potest iste contractus do vt des sub altero contractu facio vt facias, quin illius prioris rationem habeamus ad solutionem gabelle, de qua agimus, iuxta decisio. di. l. *Regie. 1.* quæ in specie ampliat, quod modo docuimus, gabellam, scilicet deberi ex contractu innominato, do vt des nempe vt procedat, etiam si in consequentiam veniat, & contineatur factum ad executionem principalis contractus, do vt des.

Deinde, & tertio pro intellectus, & praxi nostre l. *Regie. 1.* quæ de permutationibus gabellam esse solvendam præcipit, observandum erit, quod ex rebus permutatis gabella solvenda est, iuxta cuiusque rei æstimationem per bonum vitum faciendam, qui est ipse index, vel alius, quem ipse designauerit iuxta tradita, in l. *continuum*, §. *cum ita ff. de verb. obligat.* & in l. *37. titul. fin. part. 7.* qui index competens in materia gabellarum, & vt ordinarius cuiusque loci, ut patet ex l. 1. *titul. 9. libro tertio, nona collect. Reg. & l. 2. titul. 7. hoc libro nono.* In l. *hac nostra l. 2. ibi: O jnez, que concier de la causa de la dicha alcavala*, quod procedit secundum Azueud. *in*

in *di. l. 2. 48.* etiam si sit index pedaneus, nam & hic de gabellarum negotiis cognoscere potest, ex *di. l. leg. 11.* ¶ Quod si ipse index æstimare velit, cum vt vir bonus alearit, bonos viros debet consultare petitos in arte, ut ita sententiam ferat, ex l. 23. *tit. 4. part. 3.* & traditis per *Azueud. in tractatu de excepti. numer. 37. in versic. ino & aliud.* & in terminis probat Laffar. *d. cap. 17. num. 16.* non tamen tenetur erit nullum, quod alias factum fuerit, cum nostra l. *Regia* nullum non requirat, sed simpliciter facultatem tribuat æstimandi iudici, vel nominandi alium vitum bonum qui præd. æstimationem faciat.

Debet tamen, à quouis certum fiat, iusto rei pretio fieri, iuxta l. *pretia rerum, ff. ad legem Falcidianam*, ex dictis per *Dioac. Petez. in l. 2. tit. 23. libro secundum.* Ordinar. & *Duennas in reg. 34.* ex quibus in terminis ita tenent Laffar. in *sebol. ad nostram l. 2. n. 3. in fin. & Azueud. super ea, num. 47.*

13 Quod si index hanc æstimationem facere noluerit, poterit etiam alteri bono viro committere faciendam, cuius dictio cum iuramento stabitur in hac materia, ut in *hac nostra l. Regia*, licet regulariter alius duo periti in arte sint eligendi iuxta text. in *anhenus. de non alienan. aut permut. rebus. Eccl. quod actem ibi, duobus per testimonium*, si modo haberi queant in loco, & notat Anton. Gomez in *terris non variis. v. sol. cap. 3. numer. 28.* & Bernard. Diaz in *regul. 461.* & ibi *Ignat. Salzed. & Azueud. in di. leg. 2. numero 49.*

14 cum sequenti. ¶ Vbi quod cum hic æstimator à partibus approbatus non est, debent partes citari ad eius nominationem faciendam per iudicem, licet in praxi receptum sit, non ex hoc esse nullam electionem & nominationem persone æstimatoris factam per iudicem sine citatione partium, secundum *Conar.* quem refert *libro secundum variis. resolut. cap. 1. numero 1.* requirit tamen, contendit Azueud. *numero quinto citationem partium*, vel earum presentiam ad videndum iurare prædict. æstimatorem, licet non ad prolationem iuramenti ab æstimatori preferendi, secundum *Conar.* *vbi supra conclus. 7.* addit Azueud. *numero quinquagesimo primo, cum sequent.* quod si æstimator hinc inique adhibitus fuerit & æstimaverit in quocunque excessu, poterit lesus petere reductionem ad arbitrium boni viri, *argumento l. si liberatus. ff. de oper. liberi.* & notat in terminis Laffar. in *sebol. ad nostram hanc legem secundam, num. 8.*

15 Et aliud in hac materia speciale, nempe, si æstimator hic eligatur a iudice, ¶ cum alias æstimatores eligendi sint à partibus, ita vt unusquisque suam eligat, idque ita fieri iudex habet, referens sibi nominationem in defectum partis cuiusque, & terti quoque in causam discordie, ut habet communis praxis, quo iura vitimus, secundum *Ioan. Carl. de expen. & melior. cap. fin. num. 19.* refert & sequitur Laffar. in *sebol. ad d. l. 2. numer. 7. cum sequentibus.* & Azueud. *super ea, num. 53.*

16 Denique vaniquisque permutantium debet solvere gabellam valoris rei, quam receperit, quasi ille valor sit pretium rei fore ad similitudinem venditoris, iuxta leg. 1. *ciusdem titul. 17. lib. 9.*

17 Nec præstabit dicere, quod partes in contractu permutationis, quod principaliter gerunt, tantum pretium rerum suarum, seu formale pre-

tium constituent, quibus verbis loquitur in *Iurisconsultus, in l. lege Falcidia 62. in fin. iud. glosa 1. ibi, in prima expositione. ff. ad leg. Falcid.* veluti si rem æstimatam in decem, dedi tibi pro alia re in eadem quantitate taxatam, iuxta l. 1. *C. de rerum permut.* & quæ ibi Doctores notant: non enim ad hanc æstimationem attendendum est ad solutionem gabelle, sed ad eam quam index, vel alius bonus vir, quem ipse egerit, fecerit, dum tamen semper ab initio de rebus permutandis partes tractaverint: adhuc namque non venditio, sed remota vera permutatio contracta intelligitur, sic vt in ea quoque specie locum habeat dispositio *di. leg. 2. titulo 17. hoc libro 9.* iuxta resolutionem *Alij Pinell. in rubr. Cod. de rescind. vendit. 2. par. cap. 1. num. 16.*

18 Secus autem erit, si pretium rei date in pecunia fuerit definitum, & postea ex accidenti in re alia taxata solutio fiat, quia tunc vera venditio manet, iuxta terminos *l. praxi. C. de rescindend. vendit.* sicque vnus rei gabella debebitur, iuxta quantitatem pretij in pecunia definiti, alioquin autem rei date insolutum, pretij venditionis gabella solvenda erit, ut in terminis probat Laffar. *d. c. 17. n. 17.*

19 Quarto, præpendendum erit l. nostre secundæ dispositionem non habere locum, in permutatione vnus rei æstimabilis cum alia re inestimabili, quia ex ea parte gabella solui non debet, ut in terminis tenet *Montalu. in reportio legum ordin. verbo, alcavala*, quem refert & probat Laffar. *di. cap. 17. numero 18.* & prius in *sebol. ad d. l. 2. numero 6.* cum deficiant in hac specie verba nostra legis ibi: *Siendo cada cosa apreciada por lo que vale: Ergo deficiente eius illi positio, iuxta l. 4. §. taliter. ff. de dumm. inst. & doctrinam Bar. communiter approbatam in §. *praxi aut eisdem l. final.* addit Laffar. quod in hoc casu nemo ex contrahentibus decimam debet. ¶ Is enim, qui sepulchrum dedit, gabellam non soluit, quia etiam si pro pecunia dedisset, quasi vendens, eo iure non tenetur, propterea quod locus ille facer ad sepeliendum destinatus vendi non potest omnino, atque ideo tanquam ex venditione nulla gabellam non deberitimo, nec ille, qui rem prophanam dedit pro iure sepulchri: quia vltra quod nullus est rei spiritus in permutatione cum re prophana, iuxta text. in l. *fin. Cod. de rerum permutation.* res à se recepta æstimari non poterit: qua ratione licet valida sit permutatio rerum spiritualium iuxta *glos. & Doctores in cap. ad questiones de rerum permut. & gloss. in cap. super eo, de transact.* ex ea permutatione nempe sepulchri cum alio sepulchro, vel capella, non deberent gabella, quia neutra res æstimari poterit per supra dictos.*

20 Quinto observo, quod si rem, quæ alias vendita innotinatio esset à solutione gabelle, in pretium rei sine alter ex contrahentibus recipiat, non ideo rei illius privilegio excusabitur, veluti si funtum desecto pro equo ornato, sella & freno, vel libris, aut alio ex enarratis in l. 34. *titul. 13. hoc lib. 9.* quibus potius secundum æstimationem, & hinc bromium valorem gabellam solvam, iuxta *di. l. 1. id enim privilegium locum habet, quando res illæ in contractum veniunt, ut mere non vt pretium, atque ita debet intelligi, & limitari dict. l. 34. ut inquit Laffar. *vbi supra num. 19.**

S V M M A R I A.

- 1. Gabella una an duplex debeat, quando ex una parte res aliqua, sine specie datur ex altera vero pretium, & res aliqua & numero seq. & de tantis sit venditio, vel permutatio n. 2. cum sequentibus.
- 2. Punctis an permutatio sit, quando ex una parte res, ex altera vero res, & pretium datur, & multaq.
- 15. Dicit esse contractus non videtur posse dici, ubi unum, id est unum negotium actum est & n. 17.
- 16. Vna cademque res non debet diuerso iure censeri, & n. 18. quomodo sit intelligendum.
- 19. Falsaria nulla sit a pari.
- 20. In materia equalitatis, nulla maior ratio considerari potest, ut unum plures habeatur, quam aliterum.
- 21. Gabella debetur in diuersis attentis l. 2. tit. 17. lib. 9. coll. Reg. in ipso titulo huius quæst. 3. sed contra n. 22.
- 24. L. 3. tit. 18. lib. 9. non collect. Regia quatenus ipsa decidit, quod de pecunia numerata non soluitur gabella in his casibus.
- 25. Gabella quando debeat de pecunia numerata, & quando non eodem n. 24.

Q V Æ S T I O XXX.

An duplex, vel vna tantum gabella debeatur, quando ex vna parte res aliqua, siue species, ex altera vero pretium & alia res datur?

Quamuis de hac questione supra agere decreueram q. 21. nihilominus hinc, ut proprio loco ipsius eam reuoluimus & dicimus, pendere ab altera, an scilicet in hac specie censetur celebratus contractus permutations, an emptiois & venditionis? In priori namque casu duplex gabella debetur, tanquam ex permutacione, ut in l. 2. tit. 17. lib. 9. In secundo vero vna tantum, tanquam ex venditione, ut in l. 1. tit. 17. lib. 9. Necessario igitur resolunda q. præd. quam secutam decidamus.

Ad rem igitur deueniendo communis resolutio Doctorum est, ut contrahentium mens, & verba in hoc inspiciantur, nempe, ut si vendere & emere voluerint, venditio sit, quod si permutandi animus, intentio fuerit, permutatio esse indicetur, præcipue cum agitur tantum de eadem partium contrahentium præiudicio, ut tenent Ioan. Cardinal. Florent. Panormit. & alij in ead. questione de rerum permitt. Bar. Bald. in l. si in emptione, per illam text. ff. de contrah. empt. Bart. in l. Aristo, n. 2. ff. de donat. sequitur plures referens, de retrah. lig. §. 30. gloss. 1. n. 2. D. Conarr. lib. 2. var. resolut. cap. 4. n. 9. Anton. Gomez lib. 2. var. resolut. cap. 2. n. 10. Arias Pinel. in rubr. C. de rescind. vendi. l. 2. p. cap. 1. n. 1. sequitur etiam & probat, atque communem esse profectus, plures referens, Matien. in l. 7. tit. 11. gloss. 1. o. m. 2. 3. & alij non collecti. Reg. communem etiam resolutur. l. 1. tit. de decim. vend. cap. 17. n. 22. & Molin. Tricol. de iust. & iur. 2. o. m. diffinitione. 336. col. 498. verus est, ambiguum est.

Coniure autem dicunt, quod principaliter partes intendam, ex nomine contractus ab eis

expello, ut si permutacionem dicunt, sit permutatio: si emptioem emptio, secundum Paul. de Cast. in dicit. Aristo. n. 2. in fin. cum sequen. Abb. in dicit. cap. ad questiones, n. 2. voluit Bar. in l. eorum. §. qui taximus, in §. quæst. n. 2. ff. de pub. lic. & veris, & probat Titaque. alios allegans ubi supra, n. 7. & de Matien. n. 4. post Arrium Pinel. ubi supra, n. 2. qui numer. 3. appellat eam receptissimam conclusionem.

Nisi talis nominatio repugnaret nature conventionis, seu deinde in conventionem, & nomen expello: tunc namque potius inspicitur natura, & effectus actus, quam nomen a contrahentibus impostum, l. infulam. ff. de rescip. verb. l. si alij cum ibi notatis. C. locat. l. si vna in princip. ff. eodem tit. ubi, ita dicitur Oled. d. conf. 139. ad habendum, col. 1. Decius in auben. ex testam. n. 6. veris, sed certe. C. de collat. Bar. dicit. 1. 4. n. 2. post mod. Trag. d. §. 30. gloss. 1. n. 11. & 12. §. 2. ff. de iur. iur. 24. Matien. ubi supra, n. 1. qui n. 6. post alios, quod tunc dicitur repugnare nominationi partium nature contractus, quoties pecunie excessus sit magnus, qui excedat valorem rei ab eodem date, quia tunc censetur venditio, etiam si contrahentes expriment permutacionem, idem e contra, si excessus rei sit ad pretium, quia tunc erit permutatio iuxta communem præd. Doctorum sententiam, quam etiam cur alij profiterentur, Mol. Theo. ubi supra, col. 498. tamen si contrarium iure probet aduersus receptam præd. declarationem Pinel. ubi supra, n. 11.

Penam maxime communis præfata sententia procedit, si agatur de præiudicio tertii, vel utriusque respectu retractus, (vel filii in nostra materia gabellarum) cuius magis interit, quod venditio potius, aut magis permutatio esse intelligatur illa conventio: tunc namque ne fraus aliqua tertio fiat per nominationem partium, magis inspicendum est, quod re vera agitur, quam quod a partibus simulate concepitur: puta, si ex venditione debeat gabella, vel latissimum, non vero ex permutacione, vel e contra: vel in venditione sit locus retractui, non vero in permutacione, prout apud nos extat de hie. 7. tit. 11. lib. 5. non coll. Reg. ita ex aliis resolutis Tirsequel. d. §. 30. gloss. 1. n. 1. & 12. D. Conarr. ubi supra, n. 9. & Anton. Gomez d. n. 10. & Pinel. ubi supra, n. 3. dicens, esse communem: quod etiam profiterentur, Item sequenti, Matien. n. 6. & Lassari, n. 2. ubi supra, & Molin. ubi supra, col. 499. Videt cum in nostra materia de iure tertii dicitur, nempe filii pro gabella adquirenda vna, vel duplici, magis inspicendum est in ea quæst. quod re vera agitur, quam, quod a partibus dicitur.

Habemus igitur ex præd. primam casum verus. 7. que quæst. & is est, ut attendatur contrahentium mens, & verba an vendere, vel permutare voluerint, ut in primo casu venditio sit, vnaque gabella debeat: in secundo vero permutatio duplexque gabella ab ea debeat, iuxta decisionem. d. l. 2. tit. 17. lib. 9. nisi alias nominatio repugnare nature conventionis: tunc namque magis inspicenda est natura, & effectus actus, quam nomen a contrahentibus impostum, nec tertio præiudicium fiat.

Secundus casus est, quando contrahentes non expriment non contractus, & tunc, qui contractus sit, indicatur ex eo, quod plus est (vel ille notabiliter) vel res data plus valet, quam pecunia, quæ simul cum re datur, censetur permutatio: si vero pecunia excedat, dicitur venditio ita tenent,

tenent, ac probant DD. communiter in dicit. cap. ad questiones de rerum permitt. per illum text. & plurimos congerens Tiraque. dicit. §. 30. gloss. 1. n. 9. ubi dicit Conarr. D. Conarr. Anto. Gom. & Pinel. ubi supra, l. 1. tit. 6. par. 5. & ibi Greg. Lop. in gl. 1. & alios allegans Matien. ubi supra, n. 7. & Lassari. ubi supra, l. 2. tit. 17. lib. 9. in vers. igitur, & communem eam sequitur profectus Molin. ubi supra, col. 498. Quo fit, ut in nostra materia quo casu permutatio sit, duplex gabella debeat: quo autem casu venditio vana solui debeat ex prædictis.

Tertius & ultimus casus in specie proposita superest in dubio quando res, & pretium per omnia paria sunt, & eundem estimationis, ita ut neutrum alteri præualeat, seu perponderet: tunc quidem DD. maxime variant: Bald. etiam in præd. sent. col. 4. ver. se pro intellectu. horum. n. 11. censuit, eo casu venditionem potius contrahi, quam permutacionem, quæ plures alij sequuntur: Ac contra, quod permutatio potius sit quam venditio communiter, & receptor est sententia, ut constat ex Tiraque. ubi supra, n. 13. cum pluribus sequent. & id affirmat Matien. ubi supra, n. 8. post Pinel. etiam ubi supra, n. 5.

Quæ equalitas & pretij in puncto esse non debet: officio namque quod differentia non sit notabilis, vel considerabilis, ut censo, argumento l. in modis. ff. de contrah. emptio. 7. & prædicta receptor sententia necellario intelligenda est, ex mente scripturam, quando partes non expriment certam nomen contractus: alias enim iudicaretur conventio, iuxta specialem nominationem contrahentium, tunc namque non dicitur res esse in dubio, nisi res, pro qua datur alia & pretium simul existit venialis, quia tunc contractus censetur emptiois, non vero permutacionis, vel nisi pecunia detur nomine pretij, quia censetur emptio, ut ex aliis probat Pinel. ubi supra, n. 6.

Retenta igitur in præd. receptione sententia, debetur duplex gabella in hac specie, ut ex permutacione.

Verior tamen contra communem videtur aliorum multorum opinio in hac specie, de qua supra n. 9. ut duplex censetur contractus, vna emptiois & venditionis pro media parte, alter inmodum permutacionis pro altera dimidia parte, cum æquales sint utriusque pecies, & pecunia, arguente l. Larius ff. de præscript. verb. l. si sponsum. 3. circa. cum hie status sponsum. ff. de don. inter virum & uxorem. Aristo. ff. de donat. ita Alciat. in l. 2. in prin. numero 30. ff. si certi. per. & in aliis locis reclaris & Tiraque. dicit. §. 30. gloss. 1. n. 18. qui n. 40. & 41. eam comprobat & videtur sequens: sed & Alciat. in hoc probauerunt D. Conarr. lib. varior. resolut. cap. 3. n. 9. verus tamen est, ubi alios citat, & Arias Pinel. (responsum argumentis contractus Louerij) in 2. par. Rubric. C. de rescip. vendi. c. 2. n. 8. & 9. ubi quod hæc opinio præcipue procedit, quando ex huiusmodi contractu potest ius deferri tertio, prout est notabiliter casus gabelle: & Matien. ubi supra, n. 8. ad fin. necnon & Lassari. d. c. 17. n. 21. ad fin. quæ sententia in puncto iuris verissima & tenenda videtur, nec non & in præd. cum sit etiam recepta, & magis veritati consonet, & tanquam diuisiogens inter alias diuersas, nec non & quia in dubio contra gabellam indicandum est, ut resolutissimus supra q. 9. n. 10.

Imo fit et ea recentia, quatenus & ex qua parte venditio est, vna duntaxat gabella debeat: a

venditore soluenda, ut in l. 1. tit. 17. lib. 9. ex parte vero, qua permutatio est, duplex gabella lona debeat ab utroque, scilicet, contrahente ex lig. 2. eundem tituli, & libri.

Nec contra hanc veniorem sententiam facit, 15. quod cum vnum tantum negotium actum sit, non videtur posse dici quos esse contractus, ut in simili dicitur in l. 2. §. 1. ff. locat. cum similibus congestis per Tiraque. ubi supra, n. 19. neque t. vna, & eadem res debet diuerso iure censeri, ita, qui ad h. ff. de usu. cap. cum aliis congestis a Tiraque. ubi supra, n. 15. & 39. & iterum §. 1. §. 1. n. 11. & latius in l. si unquam, verb. dominice largitus n. 12. in vers. tertia ratio. C. de vend. donat.

Ad primum namque respondemus, dicitur hic contractus in hac conventionem veniunt, nempe emptiois, & venditionis, atque permutacionis: Quare non minus separandum est, quod ius ipsum censetur separatum nempe partem rei venditæ a parte permutatæ, & in aliis casibus mixtis, idem Pomponius h. ff. si plumbum, & ibi gloss. de rei vendit. & in casu d. ff. sponsum, generaliter, & ibi gloss. de donat. inter virum & uxorem. & L. 1. tit. 17. lib. 9. quid ergo, ff. de usufruc.

Ad secundum, quod regula communis sumpta, ex ad. cum qui adit, cum similib. nempe vnam ea idemque rem non debere diuerso iure censeri, procedat, quando nulla differentis ratio adest: sed si diuersa ratio in parte eiusdem rei considerari possit, quam in altera parte: itaque diuersis respectibus, diuerso iure censeri potest vna eademque res, ut in simili §. pro parte ff. de legat. 2. & in l. hinc quæritur. §. 1. ff. de pecul. Abb. in cap. cum in via ad fruem, de decim. & multis aliis iuris locis probat Tiraque. dicit. §. 1. n. 21. cum seq. & Pinel. plures allegans, ubi supra, n. 9.

Merito igitur, quod sententiam Alciat. & ab aliis receptam probauerunt: & quia nulla victio sit a parte, ut in l. 1. tit. 17. lib. 9. de usu. n. 7. Denique, quia in materia equalitatis nulla maior ratio considerari potest, ut vnum plures habeatur, quam alterum, argumento text. in l. generaliter, verus h. ff. de fideiussor. i. cum dua sine eiusdem potestatis, non potest reperiri, quam altera potius altera consuetudine.

Hæc præcedens casum distinctio, atque resolutio, quo ad gabellæ debitum & solutionem, iure communis attentis, recte procedit, vt potest deducta a communibus, & veris iuris traditionibus, quoad diuisionem contractuum emptiois & permutacionis, quibus standum est, quo ad cognoscendum, quæ contractus censeri debeat celebratus in specie huius questionis principis.

Ceterum, quoad debitum & solutionem gabelle, hæc correctæ videtur præfata distinctio, ac probe inde iustitiam tenent, ita attendita nostra l. 2. tit. 17. lib. 9. cuiusque generalitate, ut quosque eamque res aliqua pro alia res datur, siue pecunia non sit, siue ipsa interueniat quomodocumque principaliter, aut accessorie, ut vt iuxta eiusdem regulas permutacionis, adhuc contractus maneat, aut propter pecunie interuentum in venditionis contractu transeat: conventio, ex venditione gabella debeat, iuxta iudicalem estimationem, ut generaliter decidit dicit. 1. ibi. Quæ interuenit in ello diuerso modo: quibus verbis supra habemus disputationem & distinctionem voluit penitus dirimere, atque destrucere, ut si iudicium meum dederit tibi pro mille autis, & vno seruo, vel fundo centum aureorum, pro vobis dicitur huius quod quamuis eo casu ex præd. Doctorum resolutio, non

permutatio, sed vera emptio & venditio à parte contrahentium. et quod pretium sine pecunia rei simul dare præponderet, duplex adhuc gabella solvenda. si nempe ex utraque re, iuxta iudiciale estimationem: & ita fiet, quod nedium venditor decimam, sive est gabellam solnet nulle aureorum, quos recepit, & estimationis quoque fundi, seu servi simul cum ea pecunia recepit: sed & emptor quoque pendere debet gabellam fundi, seu servi quem dat, quasi in ea parte permutare potius, quam emere censetur, iuxta d. l. 2. que sic indistincte debet intelligi & praticari, secundum Lassar. d. cap. 17. num. 13. qui non solum hanc opinionem tenet, & nu. 24. explicat qualiter in hoc casu ab uno quoque contrahentium Regalis hæc decima solvenda sit eadem opinione novam Lassar. sequitur Molin. ubi supra col. 500.

Ego vero nihilominus etiam attentæ nostræ præd. l. Regiæ adhuc præbo, præfatam distinctionem calum, etiam quoad debitum & solutionem gabellæ, cum videlicet præfata nostra l. 2. simpliciter loquatur, nec aliquid exprimat nuncupatione de æqualitate rei & pretii simul datorum, pro altera re, nec an pecunia principaliter interveniat, aut accessorie, sed tantum disponat & præcipiat: *Que de todas las cosas que se hicieren de otras cosas a otras, semejantes, y semejantes, que intervenga en ello dinero no que de todo sepague el alcaval, &c. siendo cada una cosa tal y para lo que vale.*

Hæc namque lex intelligi, & interpretari debet iuxta ius commune, nempe, quando etiam si interveniat pecunia, nihilominus est contractus permutationis, ut patet ex ipsa lege, ubi, dum loquitur *De todas las cosas que se hicieren de otras cosas a otras, &c.* Ergo, quando iuxta iuris communis dispositionem, & doctrinas communis Doctorum non fuerit contractus permutacionis, sed emptio & venditio, nec lex loquitur, nec eius dispositio locum habet, quia ubi non habet, non operatur, & non infertur. *in l. 1. de iur. iur.*

Quando igitur pecunia accessorie venit in huiusmodi contractu ad rem, non egreditur formam permutacionis, & debet sequi rem, tanquam suam principale, ac ideo erit contractus permutacionis, si in emptio, in princip. ff. de contrahen. emptio. Si autem pecunia esset principalis, abundum foret dicere, quod sequeretur rem vilem, aut minoris valoris: quæ accessoria quod enim pretiosius, attendi debet. Ridiculum namque esset tantæ summe accedere, ut inquit iustitiam consultus in l. 1. in fine in princip. ff. de adist. edict. et sicque corrigere, si fundi partem ff. de contrahen. emptio. quod iudicat partem pretii venditionis esse pactum accessorie illi coherentem cum præfata pretii: quod inquit est dicendum, sed imo potius in dubio evitanda est correctio, cap. cum expedit, de electione lib. 6.

Lex ergo nostra Regia secunda, de qua agitur tit. 17. hoc lib. 9. intelligi non debet de contractu composito duarum rerum eiusdem potestatis & valoris, ubi non potest repetiri, cui una potius, quam alia consummatur, ut in generali ter, vers. si veque enim, ff. de fideiuss. & multo minus, quando pretium præstat speciei datæ: sed tantum quando species data præstat pecunie etiam datæ, & sic quando pecunia ipsa est accessoria, res autem principale, à qua denominatur contractus, nempe permutacionis.

Non etiam obest l. 3. del quadero de las al.

canalar, que hodie est, l. 3. tit. 18. lib. 9. disponens, quod de pecunia numerata non solvatur gabella, quia procedit, & loquitur atque intelligi debet, quatenus pecunia numerata consideratur, ut vendita ex parte dantis: sed vero quatenus pecunia fungitur vice pretii ex parte eam recipientis insolutum rei sue, & ideo eam recipientem, ut pretium verum in pecunia numerata, solnet gabellam tanquam venditor: Observanda igitur erit adhuc attentæ nostræ l. Regiæ præfata distinctio casuum, quo ad debitum & solutionem gabellæ, ut prædicimus, & scienda opinio contraria Lassar. atque intellectus ab eo assignatus ad d. l. 2. & tenendus ut verissimus, quem modo eidem l. 2. assignavimus, per quem vitatur iuris communis correctio, saluo saniori iudicio alicuius rectius sententis.

SUMMARI A.

1. *Quæstio an debeatur ex contractu dari aliquid in specie pro pecunia?* & no. legq. affirmative resolutur, & indistincte num. 1.
2. *Emptio & venditio contractus est, cum pecunia datur pro recipiendo sermo: sed si partes utantur verbis dare, quia tunc erit contractus innominatus, scilicet, contrahentes expresse cum venditionem appellant, quia tunc quod est in nomine, præsumitur esse in re, ut in n. 4.*
3. *Venditio ex sui natura non obligat necessario ad transferendum dominium.*
4. *Translatio domini, licet non sit ex substantia venditionis, est tamen de ipsius natura, licet non de necessitate.*
5. *Vendens seruum debet seruum tradendum, non dandum, quia species est in obligatione, non factum.*
6. *Obligatus actione ex emptio non dicitur obligatus ad præsum factum, sed ad mixtum, ubi, quomodo hoc intelligatur.*
7. *Pretii appellatione in dubio præsumitur contractus emptio & venditio, ibid.*
8. *Quando illud, quod pecunia datur, est quid genericum, consistens in pondere, numero, vel mensura, verbum dare, est de natura venditionis, quia transfertur dominium in recipientem.*
9. *Destinatio rei venalis operatur, ut contractus eius sequens censetur factus iuxta destinationem præcedentem.*
10. *Verbum dare in nostra lingua Hispana est commune, & indistinctum ad dationem & traditionem, eoque promiscue utitur, & quid de iure communi, nu. 13.*
11. *Venditio est, quando pecunia datur pro specie, non ut pretium contra Bald. distinguendum in hoc.*

QVÆSTIO XXXI.

An ex contractu, & obligatione dandi rem aliquam in specie pro pecunia, debeatur gabella?

Quæro deinceps: An ex contractu, in quo quis obligatur ad dandam rem aliquam in specie, ut alter det illi pecuniam pro ea debetur gabella? Dubium facit, quia licet, quando pecunia

pecunia datur pro recipiendo seruo, sit contractus emptio & venditio, ut in l. 1. de iur. iur. & si quidem ff. de prescrip. verb. hoc tamen verum esse intelligunt interpretes nostri, præterquam si partes utantur verb. dare, ut in nostra quæstione: Tunc enim dicitur esse contractum innominatum non vero esse emptio aut venditio, l. 1. ff. de cordis. caus. d. 1. 2. & ceteris rei talis est: quia enim vendendo obligatur, solum tenetur, tradere rem venditam, licet eius dominium non transferat in emptorem, l. exemptio, ff. de action. empt. Sed, qui obligatur ad dandum, tenetur dominium transferre, alioquin non implet promissionem suam, & ideo, quia obligatur ad ipsam tradere, contractum innominatum efficere videtur, non vero nominatum emptio & venditionis, ut per Doctores in d. l. 1. ff. de cordis. caus. d. 1. 2. ff. si certi. petatur.

Nihilominus tamen ex huiusmodi contractu gabellam deberi, atque soluendam esse censo: sine sit contractus emptio & venditionis, sive innominatus do ut des, quia de utroque gabella debetur, ut in l. 1. ff. de iur. iur. 17. hoc lib. 9. Nova Collectio Regiæ, iunctis iis, qui supra resoluimus, quæstion. 29. ubi probavimus, ex dict. leg. secunda, ex contractu generali, do ut des, deberi gabellam: nam de speciali contractu permutacionis nulli dubium est, ipsam deberi, sicut ex venditione.

Sed pro intelligentia rationis dubitandi supra posite obvietandum erit præmissum contractum procedubio esse emptio & venditionis in quatuor casib. infra proximis.

Primus est, quando contrahentes, expresse eum contractum venditionis appellant, vel venditionis meminerant, ut probavimus supra eum communi, q. 30. m. 3.

In dubio enim, quod est in nomine præsumitur esse in re: lingua namque est nuntia cordis, iuxta late dicta pro Bal. in quæstione schismatici. ff. si quis alig. re. in. prohib. & in hoc nomine venditionis fundatur Bart. in l. coram ferro. ff. qui maximo, vers. quinto quæra. numero 11. ff. de publ. & vchigal. dum dicit, standum esse verbis, ut si dico, em, sit emptio, & induceretur secundum naturam emptio: ubi dico loco, sit locatio: necnon, & Pinell. in rubrica. Cod. de rescinden. vendit. in 2. par. cap. 3. numero vigesimo tertio, & vigesimo quinto. dicens, hoc esse de mente Doctorum, scilicet, quod dict. leg. fin. dum probat, quod cum datur pecunia, ut Strichus dicit, non esse contractum emptio & venditionis, procedat in casu dubio, quando alias non intelligitur, quod contractus sit venditio ex nomine, vel alia ratione: sed ubi contingeretur contrahentes agere de emptio, vel ubi verbum emendi, seu vendendi ab eis prolatum fuisset quia tunc vera emptio resultat, & quod ita Doctores committere intelligunt, dict. leg. fin. ff. de cordis. caus. d. 1.

Licet enim venditio ex sui natura necessario non obliget ad transferendum dominium, l. si ea distrahatur, ff. de contrahen. empt. non tamen contradicit naturæ venditionis.

Quinimo licet translatio domini non sit ex substantia venditionis, est tamen de ipsius natura, licet non de necessitate, secundum Rip. in dict. leg. 2. numero trigesimo. Decius in l. certi conditio numero 12. Digest. si certi. petat. & tradit latus Pinell. in rubrica Cod. de rescinden. vendit. 1. par. cap. 3. numero 15. 16. & 17. † Vnde ex hoc inquit Bald. in leg.

unic. numero 61. Cod. de senten. qua pro eo, quod interest præsumitur, quod si vendidi seruum, deberet seruos tradendus, non dandus, quia species est in obligatione, & non factum, † & obligatus actione ex empto non dicitur obligatus ad præsum factum, sed ad mixtum, gloss. & Bar. in dict. leg. certi conditio, vers. sic hoc expostio, quæro, ut cum ex omni. numero. 17. cum seqq. tametsi communiter DD. reproberent eam glossam, ut proficitur ibidem Bartol. num. 20. qui eam saluat num. 21. in eo, qui non est dominus, qui licet possidendo rem teneatur eam tradere, & si est dominus dominium transferre in emptorem: sed si non est dominus, leg. exemptio in principio, ff. de action. empt.

Secundus casus est, quando quantitas pecunie datur sub nomine pretij, quia appellatione pretij in dubio præsumitur contractus emptio & venditio, ut probatur in leg. fin. Cod. de de præd. Decur. libro 10. & ibi gloss. verb. intelligi, Axias Pinell. in 2. p. rubric. cap. 3. Cod. de rescinden. vendit. numero 25. ubi numero 26. quomodo hoc intelligendum sit, & Padill. in l. voluntas, num. 10. & 11. C. de fideicommiss. sed indistincte id probat Alciat. in l. 2. in prin. n. 23. ff. si certi. petatur.

Tertius casus est, quando illud, quod pecunia datur est quid genericum consistens in pondere, numero, vel mensura: in his namque dare, est de natura venditionis, quia transfertur dominium in recipientem, Bart. & Doctores in l. 2. in princip. ff. si certi. petatur. gloss. in l. si dominus, ff. de evictio, ff. de legat. 1. Quod non tam de natura contractus contingit, quam natura obligationis generis, secundum Paul. de Castr. in dict. leg. fin. n. 5. de condit. cau. dat.

Quartus casus est, quando obligor ad dandam rem quæ alias erat venalis domini destinatione, ut quia eam expostam habebat venditioni: tunc enim contractus sequens censetur factus iuxta destinationem præcedentem, ut probatur ex traditis per Andream Rabecca, de pactis, num. 517. & Bald. in d. l. fin. in 1. oppos. & Pinell. ubi supra n. 23. & Tiracuell. de retract. lignag. §. 1. gl. 24. n. 22. & 24.

Sed quamvis hos casus enumeravimus, nihilominus tamen in specie quæstionis propositæ censo, indistincte deberi gabellam, ut præmissimus, utpote ex contractu emptio & venditionis, cuius naturam alterare non debet adiectio verbi dare in prædicatum recti, hoc est sibi vel gabellarum: Ductum enim esset, quod ex mutatione vobis verbi contrahentes eadem solutionem gabellæ, ita ut præfata l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. verbis, & non rebus esset imposita contra l. 2. in fin. Cod. commun. de legat. & in cap. quanto de privileg. & in cap. commissa de elect. in sexto, fraudibus namque est obviandum leg. cum bi. paragrafo si cum lii. Digest. de transactio. l. fin. §. fin. ff. de suspens. tut.

Denique in nostra lingua Hispana verbum, dare, est commune, & indistinctum ad dationem, & traditionem, eoque promiscue utitur, & probatur in l. 3. tit. 1. par. 4. & communis vobis loquendi est attendendus, ut in l. Labeo cum simul. ff. de suspens. legat.

Præterea præfata distinctio, & differentia inter verbum, dare, & verbum, tradere, ut scrupulosa & magis verbis, quam rebus consistens, per aliquos

aliquos Doctores reiecta est, inter quos sunt Alciat. in dicit leg. in princip. numero 26. ff. si corr. petat. & maxime Hicory. Burgig. ibidem numero 43. Decius in fin. 1. lictor. verji. non dicit. & Cozar. lib. 2. miscell. cap. 9. numero. 5. & Pinel. ubi supra numero 22. tandem dicit verisimile videri, vt decisio dicitur procedat in terminis stictis, & subtilitatibus de apibus inris portus, quam secundum consuetudinem vsum loquendi Superfligitur, vt dicit leg. 1. titul. 17. hoc lib. 9. que loquitur in venditionibus, intelligi etiam debeat in his, in quibus idem effectus reuoluet, quoniam alias fraus esset inenitabilis, vt diximus supra g. 30. num. 6. abique eo, quod alia probatione indigamus in re sic euidenti.

Idem erit probandum, quando pecunia datur pro specie, non vt pretium, sed quia illa res danda est: licet enim Bald. in l. i. colum. 1. num. 1. C. de alio. & obligatio. distinguit in hoc casu, dicens, quod si pecunia datur tanquam pretium, erit emptio & venditio: si vero datur pecunia tanquam causa, erit contractus innominatus: nihilominus tamē in utroque casu erit contractus emptiois, & venditionis eisdem rationibus prædictis præcipue respectu terij, qui est silcus, vel gabellarum conductor.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex pretio libertatis seruo data: & numeris sequens per totam questionem resoluitur affirmatiue.
- 2 Datio libertatis pro pretio non est emptio, & venditio, sed contractus innominatus facio, vt dei. vel. de. et. facias.
- 3 Libertatis est factum.
- 4 Dominium, quod dominus habet in seruo in eundem seruum vt potest, bene tamen in ipsum seruare, & extinguere potest, non tamen eade, nec transmitti potest in num. 3.
- 6 Inter traditam, & recipientem debet esse differentia.
- 7 Libertas domino la. 10. ff. pro emp. intelligitur.

QVÆSTIO XXXII.

An ex pretio libertatis seruo data debeat gabella?

Varo etiam: An dominus serui debet gabellam soluere ex pretio sibi dato ab eodem seruo pro sua libertate? Et videtur ex hoc contractu gabellam debere: quia in effectu, & rei veritate dominus vendere videtur in hac specie seruum (hoc est dominium & seruitutem quam in illo habet pro illo pretio, ac si illum venderet alij, & hic emptor libertatem donaret eidem seruo. Beil. in hoc casu dominus de pretio serui sui venditi proculdubio teneretur soluere gabellam, quia vera venditio tui rei est. Ergo, & in casu questionis. Secundo ex Libertate domino la. 10. ff. pro emp. ubi parus ancille subreptæ, datur domino à seruo pro sua libertate, præscribitur ab ipso domino, titul. pro emptore: quia quodammodo venditio inter seruum, & dominum contracta est: ergo ex ea venditio debetur gabella: Accedat & tertio, quia si aliud diceremus facile fraus committi posset in præiudicium filij, & gabellarij: ergo fraudibus est abutendum, & in terminis

nis ita tenet Girond. de gabell. g. 9. s. 1. num. 1. cum seq. quem refert & loquitur Azeued. in l. 2. num. 3. tit. 17. hoc lib. 9.

Nihilominus tamen in specie nostre questionis præmissa contractum videtur esse dicendum, imo, quod non debella: quoniam contractus hic inter dominum, & seruum non est emptiois venditionis, sed contractus innominatus facio, vt des, vel do vt facias, de quo non debetur gabella, vt supra quæst. 29. num. 18. reuoluimus, & Libertatio enim est factum, text. in 3. sed & tal. & in 5. si quis debitori in l. i. de legat. fact. l. si mandato meo. & quoties 3. mandato tibi faciendi causa scilicet, vt liberet. & voluit Alexan. in l. iuris gentium in princip. non 3. ff. de pact. Secundo, quia, scilicet, dominum, quod dominus habet in seruo, sit vendibile, & transferebile in alium eundem in seruum transferri non potest: non enim possunt in vno eodemque subiecto concurrere dominium, & seruitus sicut nec actio & passio, vt notatur in l. si ex. ma. C. de bon. auct. in p. post. & Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 3. §. 1. num. 56. & bene in huiusmodi dominium, quod dominus habet in ipsum erit refutabile, & extinguibile, non tamen inextinguibile, nec transferebile: & inter rem traditam namque, & recipientem debet esse differentia, vnumque idem, vtromque esse non potest, l. seruis communis, & ibi Bart. ff. de stipul. sermor. Hocque patet fit, quia si in præd. specie soluto pretio à seruo pro sua libertate dominus teneretur ex sua parte adimplere, seruus non deberet petere traditione sui ipsius sed potius libertationem & libertatem, quod est factum, vt probauimus: Atque hic fit contractus facio vt des, vel do vt facias, probatur ex l. iuris gentium in prin. verfi. sed & si in alium ff. de pact. & in l. de d. s. 1. ff. de condi. cau. dat. eum siml.

Ad primum & tertium in contractum adiecta fundamenta, iam patet responsum ex supra dictis: Ad secundum nempe d. l. seruis domino respondemus primo, ibi diuersum factum esse à nostro: Signidem in casu d. lignatur de prescribendo partui, & ancilla surreptiua pro libertate à seruo d. m. nio data, que ibi loco rei vendite habetur, & factum libertatis serui manumissi lingunt vice rei vendite. At quod idem tibi venditius censetur, & seruis sit sui ipsius, est incompatibile postus, atque impossibile: Itaque quod dominus facit in nostra specie, est resolute dominum ex causa pretij sibi dati, non tamen vendere, nec illum in alium transfere. Secundo, quod in casu d. l. seruis, non est venditio, vt constat ex ea ibi, quodammodo: quod denotat impropriam, l. ex autem. 1. tit. 17. hoc lib. 9. loquens de venditione intelligenda est: non vero de impropria, vt reuoluimus supra g. altera.

Nihilominus tamen prior opinio affirmatiua, nempe, vt dominus serui in præmissa specie teneretur soluere gabellam ex pretio sibi dato à seruo suo pro libertate & manumissione sua à domino concessa, tenenda est in iudicando & consulendo ex fundamentis Girond. ubi sup. & precipue ex l. i. in prin. ff. de manum. cuius verba sunt hæc: l. i. qui. suis nuntis emittit, epistula dinorum futrua ab Vrbium Maximam in eam conditionibus redigitur, vt libertatem adpiciatur. Et primo quidem nuntis suis non proprio videtur emptor dici, cum suos nuntios seruis habere non possit. Seruum conuenientibus oculis credendum est sui nuntis cum redemptum, cum non nuntis eius, qui cum redemptis comparatur.

Proinde

Proinde sine expeculo, quo ad venditorem pertinet, siue ex ademptio lucro, siue etiam amici beneficio, vel libertate, vel prorogante eo, vel re-promittente, vel se delegante, vel in se recipiente debitum redemptus succedendum est, suis nuntis eum redemptum: satis est enim, quod is qui emptiois suum nomen accommodauerit, nihil de suo impendit.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex pretio horrei publici distributo inter vicinos à Republica pretio certo quodam constituto, & de usu negatiue testatur Parla. sed non est solida eius opinio, vt in numero. 2.
- 2 De los privilegios concedidos a los postos tambien gozan las que por bien vniuersal de los vezinos del pueblo fueron instituydos, aunque sea por personas particulares y sin autoridad Real, teniendo los tales postos, caudal, arca, y mayordano y ordenanzas, pero no el trigo de las tierras, y rentas de los conuejos o la harina de los molinos en que consisten su propio que no esta destinando para a la provision de los pueblos, sino que lo venden para gastos.
- 4 Gabella non debetur ex pretio horrei publici distributo à Republica inter vicinos pretio, quo constituitur cum expensis.
- 5 Reiores ciuitatis, vel ville sunt administratores eiusdem Reipublice, ipsique & Reipublica idem sunt.
- 6 Tutores & curatores minorum gabellam non debent ex frumento, quod emunt pro alenda minorum familia, licet postea in redditione rationum exigant pretium frumenti cum expensis.
- 7 Frumentum horrei publici, quod perit, vel putrescit absque culpa administratorum, periculo vicinorum perit.
- 8 Maritus emens fundum, vt patet dotali satisfactio non censetur emere nomine suo, nec pro se, sed vxoris & datus assignanda causa, nec aliqua iura ex hoc debentur, vt in n. 10. secus si fundum suum proprium maritus in dotem assignauerit.
- 9 Vbi vnum propter aliud, utrobique est vnum tantum.
- 11 Gabella debetur ex frumento publici horrei venditio exteris, pro quibus comparatum non fuit, vel vicinis cuiusquam constituit.
- 12 Las panaderas que venden pan cozido del trigo que reciben del posteo por precio, y sin el de lo que le dan particulares à amasillar para que se lo bueluan en pan cozido tantos panes por hanega si ellas o el señor del trigo denen alcauala, o no? & num. 13.
- 14 Casus in praxi contingens circa prædicta de casu.

QVÆSTIO XXXIII.

An gabella debeatur ex tritico horrei publici distributo à Republica inter vicinos pretio ab ea constituto.

Varo vterius, concilium ciuitatis, vel ville emittit frumentum para la provision del pueblo, y posteo del albondiga: postea id frumentum, vel aliquam eius quantiam ex causa inter vicinos

partitur, & distribuitur certo quodam pretio ab eadem Republica constituto pro quilibet fanega, an in hac specie, ex hoc pretio debeatur gabella necne?

Et in hoc Parla. lib. 1. ver. quæ. cap. 3. §. 2. num. 53. inquit, quod hoc iure vitium, vt ab eis, scilicet, horreis publicis vectigal non exigatur, quasi rei suæ emptio non detur, l. cum res. C. de contrah. empt. & quia, que in vsum publicos comparata sunt maximo semper iuris fanore, & prærogatiua effecta sunt, l. fin. C. de condi. & public. borr. l. 3. vt nemini liceat se exensare. l. 1. C. de conditione ex l. Ac proinde si exteris frumentum videtur vectigal deberi dicendum esset. Hæc Parla. ubi supra.

Sed quo ad primum assertum Parladorij, nempe, vt non debeatur gabella ex frumento venditio vicinis ex publicis horreis magis id probat vlti, quam iure, præter quam, quid nimis generaliter loquitur: non enim videtur omnino absolutam, quod vicini habeant dominium tritici horrei publici, sed tantum eius vsum pecuniis sibi computandum: quod si prius essent veri domini ipsius frumenti, pretio id non emerent, sed ad libitum possent, vt de re propria disponent, vel id consumerent.

Quare videtur dominium immediatum ipsius frumenti penes Rempublicam eiusque administratores, hoc est concilium ciuitatis, vel ville existere: At quod de vlti affirmat Parla. non semper erit vniuersalis vbique locorum, sed diuersi mores in hoc introducti erunt. Hic Ciuitatem, non soluitur præd. gabella de frumento horrei publici venditio, alibi forsam soluetur. Quare opinio præfata Parlador. non erit solida, nec perpetua in omnibus partibus: Ad iuris igitur fundamenta deuenientium est, vt hæc questio conuenienter decidatur, & pro cuius rei plena cognitione obseruandum erit. Que general mente de los privilegios concedidos à los postos tambien gozan las que para bien vniuersal de los vezinos del pueblo fueron instituydos, aunque sea por personas particulares y sin autoridad Real, pues si endo el beneficio comun, et incho que se amplien en su favor los dichos privilegios, teniendo los dichos privilegios, teniendo los tales postos, caudal, arca, mayordano y ordenanzas de posteo, como lo prouea y tien e Castilla de Bouen su Polu. de Correg. lib. 3. cap. 3. n. 57. adonde anada, que el trigo de las tierras, y rentas de los conuejos, o la harina de sus molinos, en que consisten su propios, que no esta destinada para la provision del pueblo, sino que lo venden para los gastos publicos, edificos, y pleytes, y otras cosas, no se puede ll. anar trigo del posteo, ni se ha de regular segun la disposicion, y penas de la prematia, y privilegio de los postos, porque esto es hacienda distinta, y de otra calidad, y destinada para otras cosas.

Hoc supposito in præfata questione principaliters casus sunt distinguendi. Primus est, quando concilium vel Reipublica nihil amplius exigit pro pretio huius frumenti à vicinis, quam id, quo computatum fuit, & insuper expensas, per cada hanega a campo saliere de los portes, y de los personas que lo fueron a comprar, y lo traxeron, & siml aora valga mas, o menos al tiempo que se repatte: & tunc quidem non debetur gabella in præmissa specie, duobus copulatiue concurrentibus. Lo primero, que se comprasse al principio para el posteo, y vezinos del tal lugar. Lo 2. que no se lleue mas por ello lo que cofos, y sale de costa y gastos: y a qui tambien podrá entrar los redoros de los censos, si la albondiga a los tiempos, y tiene

ene sobre si con facultad Real para comprar el pan. Et hoc ea ratione fundatur, quia distributione hac facta frumenti, dominum non mutat, sed remanet penes eoldem vicinos, pro quibus fuit emptum à principio: Neque solutio pretij cum expensis efficit nouum contractum emptionis & venditionis, sed tantum operatur solutionem Republicæ factam pretij ab ea soluti administratorio nomine eorundem vicinorum pro eodem frumento emendo in vilitatem eorum, & pro ipsis, que puto por ellos la Republica, y al bondiga de su caudal, para cobrarlo despues dello, para quando lo han de pagar sin ganar nada en ello.

5 Rectores enim ciuitatis, vel villæ sunt administratores eiusdem Republicæ ipsique, & Republica idem sunt, ac veluti, tutores & curatores ipsius, vt constat ex dictis per Ioan. de Platæa, in l. 2. Cod. de administrat. Republicæ lib. 11. Bart. & DD. in l. 1. de iur. iur. ff. de cert. pet. ad eosque expectat cura, & promissio victualium. l. ex factis, ff. de negot. gest. ibi ad diligenciam emendam. Distribucio igitur frumenti inter vicinos suo potius nomine emptum pretio, quo constitit cum expensis, est dare vicinique, quod suum est, non vero nouam venditionem efficere. Sic contingit in curatoribus, & tutoribus minorum ementibus frumentum pro alenda eorum familia: hi enim administratores, & similes nullam gabellam debent soluere exemptione frumenti ad alendam familiam suorum minorum, licet postea in redditione rationem exigant pretium frumenti cum expensis: Alias enim officium suum esset sibi damnosum. Accedat, quod in specie nostre questionis frumentum casu peccat, vel purecat abique culpa administratorum, periculo vicinorum perit. Sic etiam quando maritus emit frumentum à tertio, vt pacto dotali satisfacta, non censetur emere nomine suo, nec pro se, sed nomine vxoris, vel dotis assignandæ causa, & non sunt duo actus per se, sed vnus, vel duo subordinati, quorum posterior est executio prioris. & vbi vnus propter alterum, vtrobique est vnus tantum, cum feruus, & ibi Paul. de Cast. & Ioan. de Imol. ff. de condit. & demonstrat. Bald. in l. quiunque, col. 1. C. de seru. fugi. & in c. ex tenore, de rescriptis, & in rubric. de post. præl. glo. in c. lutores, verbab. officio, de cler. excom. ministr. l. in repetitione l. quominus, q. notabili, ff. de summo. Et ita in hac specie vltima ex præd. assignatione in dotem vxoris facta, nihil debetur, quia iste secundus actus non est emptio & venditio, sed implementum pacti dotalis. Secus si maritus non emit à tertio, sed fundum suum proprium in dotem vxoris assignauerit, quia tunc iura debentur ex venditione, vt probat Carol. Molin. in consuetudin. Paris. titul. 2. §. 55. glo. 1. numero 110. Cuius distinctio in primo membro multum conuenit in proposito, & ideo eam adduxi pro decisione huius primi casus cum limitatione modo præmissa eiusdem Molini.

11 Secundus casus principalis est, quando hoc frumentum venditur à Republica ex tertis personis, hoc est extraneis, quibus comparatum non est, vel etiam vicinis, maiori tamen pretio, quam constitisset, computatis expensis, vt res propria concilij, & non à dominis frumenti, vel si frumentum esset ex redditibus, & propriis concilij, non vero, del posito, o de la alhondiga, vel si fuisset comparatum alio fine, non vero pro vicinorum sustentatione, & in his omnibus casibus erit vera venditio, ex eaque gabella debetur, iux. l. 1. tit. 17. hoc

lib. 9. vt ex eius decisione patet, & ex supra modo dicti.

Tertius casus est in pistrinibus, hoc est, las panaderas, ex annona publica recipientibus triticum, pro quo certos numos redderent pro qualibet faneca, & ex ea panes coctos ab ipsis confectos venderent publice in platea publica, vt suos. Et in hoc casu secundum Azuec. statim citandum, an tritici, & annonæ deberet gabellam, ex tritici venditione, quia vere tunc venditio est, cum pistrices ipsæ sic euentes, siue à priuato, siue ab horreis publicis, suum efficiant triticum pretio emptum, ipsæ tamen pistrices nullam debebunt gabellam ex pane cocto. Sed si ipsæ pistrices pretio non emerent præ frumentum, sed singulas fanecas recipient, vt tantum redderent domino tritici sustentatione sua, & suæ familie, vel annonæ publicæ, vt pro ipsa annona per eius administratorem venderent pro publica sustentatione, tunc nulla vique debetur gabella à domino, vel annonæ, etiam si conuentum esset, vt tot panes mihi ex faneca tritici mei redderent. Ita distinguit Azuec. in l. 34. numer. 5. b. & 7. titulo hoc libro 9. dicens, quod hæc est vera solutio, & distinctio, secundum quam ipsæ, & alij consulerunt: cuius distinctionis secundum membrum desumpsit Azuec. ex Lallar. cap. 20. numer. 12. & Bobadilla vbi supra n. 5. 8.

Primum tamen membrum huius tertij casus intelligo verum, præter quam in specie primi casus supra positi, nempe quando frumentum positorum pistrinibus, pretio, quod constitit cum expensis, & non plus, quia tunc non debetur gabella ex ibi dictis. Pero si las panaderos diessen pan cozido por trigo seña permitida, y rruco, y deuenia alcuala el que da el trigo, y el que da el pan cozido, non ita tenet Lallar. vbi supra nu. 12. & Bobadilla. di. numer. 8.

Et casum nostre questionis principalis iam habui in paxi decidendum in quodam posito. Quo in particular fundo de sui bienes para que se distribuyesse en cada un año el trigo del entre sus dueños, y no otras, parte dello que se les diese para sembrar por san Miguel de cada año, por el precio que entonces valiesse a pagar a la cosecha siguiente, y beneficiarlo en trigo al precio que valiesse entonces: y otra parte del trigo se les diese en trigo para comer en cierto tiempo, dado de gracia y de limosna, y otro en pan cozido. Dudo, si se denia alcuala de la venta del dicho trigo, y de lo demas y asiéndose causado gran pleyto sobre esto, y prouado la costumbre antiquissima de aquel pueblo de reparir alcuala al pan del posito general, que tambien auia en el, que se vendia, declarar, que se pudiesse reparir, y se pagasse del trigo se diese para sembrar por precio a los parientes del fundador particular de aquel posito, pues se pagaua por el trigo del general que era para todos los vezinos del pueblo, por auer en ello venta, y compra, y de ordinario con ganancia, y darse solamente a los parientes que tuuiesen posibilidad para pagarlo: que del trigo que se daua de limosna, ansi en grano, como en pan cozido a los parientes del fundador, no se pagasse, ni repartiesse alcuala alguna, porque tantos menos se dexaria de dar y no se daria de limosna a los pobres, si se buuiera de pagar alcuala dello, y ser obra pia, iuxta resoluta, infra, q. 74.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur de alimentis pistrinis certo salario, vel pretio pro eis constituto? como lo hazen los Bachilleres de pupilos, o otras personas, & si seq. resoluitur negatiue, & ampliatur, n. 4.
- 2 Nauta, caupona & stabularij gabellam debent ex victualibus a se venditis vtatorib. & n. 4.
- 3 Los obligados de la Republica, deuen, alcuala de lo que venden en sus obligaciones.

Q V Æ S T I O XXXIV.

An gabella debeatur de alimentis pistrinis certo salario, vel pretio pro eis constituto?

Q Væro etiam: quid dicendum sit de alimentis pistrinis pro eis constituto? como lo hazen los Bachilleres de pupilos, o por otra persona que dan de comer, y alimentan de lo necesario otros por vn tanto en dinero que dan por cada persona, an teneantur ad gabellam, del precio que les dan por lo sobredicho, o no?

Et quidem pars negatiua in hac questione videtur tenenda: huiusmodi enim conventiones non sunt emptiones & venditiones, sed contractus innominatus do vt facias, scilicet, doyre tanta cada dia, o por cada año, porque me alimentes: vel contractus locationis, & conductionis, scilicet, porque tengas cargo, y cuydado de comprarne de comer, y que lar melo, y darme lo, y lo demas, se doy, por tu trabajo, enyada, y ministerio, tenetur enim ad factam huiusmodi personam.

2 Dixerunt criti censendum in caupone, & stabulario, qui pretio sustentibus, & hospitibus res suas certas vendunt, nempe, tantos celemines de cenada, y tanta paja, y tantas acumbres de vino y tantas gallinas, y otras cosas venales, certo quodam pretio pro singulis rebus constituto: hæc enim vera venditio est, ex qua gabella debetur, & soluetur est.

Ceterum in specie nostre questionis principalis, persona que ad alios alimentandos obligatur, ad factum tenetur, & ideo est contractus do vt facias, vel locationis & conductionis respectiue, vt prædicimus. Quia si res, quibus alimentandi essent, in contractu venissent, essent certæ in substantia, qualitate & quantitate. Sed quia ipsæ res in contractu non veniunt, sed factum alimentandi, non est venditio, quia pretium certum pro singulis non constituitur, nec pro omnibus sed pro ipso proprio facto alimentandi, cui accedit, & assimilatur, quod ab aliis comparatur, vt obligationem suam alimentandi alios adimpleat, argumento text. in l. plenum, §. fin. incip. operatus ff. de vsu, & habit. Vbi probatur, quod licet vicarius serui non possit operas ipsius serui locare, poterit tamen eis vt in fundo conducto, nihil enim interest, in quam rem opera eius vtatur. Præter igitur personæ, qui alios alendos certo pretio suscipiunt, comparando ab aliis res pro illorum alimentis, magis dicuntur in rem propriam constituere, & expendere, quam nouam venditionem efficere. Probantur etiam superiora, in litem si pretio in princip. ff. locat. ibi, quousi autem faciendum aliquid datur, locatio est: ex quo text. inquit Bar. in l. 1. ff. locat. quod quando factum est principale pro vt in casu nostro es omnis aliment-

tandi) licet secundario a dist. traditio rerum, que sunt necessaræ ad factum, nihilominus est contractus locationis. Idem Bart. in decisione quædam sue questionis principalis, incip. publicanus. Et licet quando res insolutum datur, que absque voluntate partium dari non poterat, nec recipi, nouus contractus venditionis reseruet, & ex hac solutione gabella debeatur, vt resoluimus supra q. 23. n. 1. cum sequentibus. Ceterum quando eadem res debita dator atque soluitur (vt sunt alimenta in nostra questione) hoc potius est solutio, & distractus, quam nouus contractus, ac proinde ex eo gabella non debetur.

3 Dixerunt criti obseruandum in obligatis Reipublicæ ad victualia, vt in obligationibus publicis ipsis, nempe, del abasto, sustentaciones de las carnicerías, tabernas, azeytes y del pescado, y otras bastaciones. Hi enim, cum obligentur principaliter, & ex proposito ad vendendum certis quibusdam pretis constitutis à Republica, pro singulis victualibus & mercibus, consequens est, vt ex eisdem venditionibus gabellam soluere teneantur, iuxta pretia constituta in pacto, lege, vel privilegio del Rey asentado en sus libros de lo salado, si immunes, & exempti à solutione gabellæ pro parte, vel in totum reperiantur.

4 Limitanda tamen videtur resolutio principalis supra facta circa eam questionem, de los que se obligan a alimentar a otros por cierto precio, y tiempo, quando illi res proprias in eam obligationem expendunt tunc enim cum vera harum rerum venditio efficiatur, videtur de eorundem iusto pretio gabellam soluendam esse, nisi adhuc maius potius attendendum esse videatur factum ipsum alimentandi, quod est principale, ex quo non debetur gabella, quam traditio rei propriæ, que secundario, & minus principaliter accedit huic negotio, inesse ipsi facto iuxta doctrinam Bart. vbi supra sicque limitatio præd. non procedat, nec tenenda, videtur, vel saltem intelligenda, iuxta ea que infra in questione sequenti latius differemus.

Secus est in caupone, & stabulario, in quibus separatim venit venditio rerum factum à facto hospitandi, & ita pro singulis horum diuersorum pretium soluitur, & constituitur, quando se hinc la cuenta con ellos, para pagarles lo que se le deuie: merces enim pro hospitio, ex qua non debetur gabella: pretia vero pro victualibus venalibus, ex quibus gabella debetur, & soluenda est, proculdubio.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur de locatione & conductione & si seq. resoluitur negatiue, n. 4.
- 2 Locatio & conductio in pluribus venditioni assimilatur.
- 3 Atreces in pecunia numerata de substantia requiratur in locatione, nec aliter locatio dici potest sicut venditio sine pretio.
- 5 Pretij mentio proprium & peculiarem contractum emptionis & venditionis demonstrat.
- 6 Venditionis contractus non solum nomine, sed etiam re ab aliis contractibus distinguitur, vt hic.
- 7 Verbum emptionis & venditionis apud nos ex communi usu loquendi in his Regibus intelligitur tantum de emptione & venditione proprie, non de ceteris contractibus.
- 8 Gabella debetur ex contractu celebrato, qui reuera est

est emptiois & venditionis, licet partes sint locutionis & conductionis appellentur.

- 9 Empio & venditio, item locatio, & conductionis familiaritatem in quibusdam habent, sicut videtur, quia eorum contractus sit, ut patet in specie l. 1. de locat. & §. adeo. in l. 1. eodem tit. cui contradicere videtur. Item si pretio, §. 1. eodem ex qua iuris antinomia vera non videtur distinctio Parladori hic relata, in num. 10. sed concordia, & distinctio ad cognoscendum, quia contractus celebrari intelligitur in praemissa specie, ponitur. n. 1. cum leg.
- 16 Dominium aliquod an transferatur ab aurifice in eum, qui deus sibi aurum, ut ex eo illi faceret annulos, mercede propria constituit, ut in specie l. 1. §. adeo. in 2. rel. ponit. locat. n. 16. cum leg.
- 17 L. 2. §. adeo. ff. de locat. cum similit. dispositio procedit nomen in annulis aureis, vel argenteis de quibus loquitur, aut alius speciebus, que ad antiquam, & rudem materiam reverti queant, sed & alius quoque, veluti lignis, aut marmoreis, que ad pristinam formam reduci non possunt, idemque probandum est in specie, l. item si pretio, §. 1. ff. locat.
- 19 L. in namem Salsari, versio. aut eiusdem. Digest. locat. in l. 1. ff. locat.
- Autem, vel argentum dupliciter aurifici dari potest ad considerandum ex eo opus aliquod ipsi dari, & tunc distinguitur, ut hic circa dominii translationem in auctem, eodem num. 19.
- 20 Gabella an debeat a fabro quocunque opus facienti certo quodam pretio ad futuram alterius.
- 21 Aurifices quam gabellam solvant ex operibus a se confectis & venditis? & n. 22.
- 23 L. 18. tit. 17. libro 9. Nova Collect. Reg. distinctio inter aurum alienum, & aurum aurificis est faciendum in argento, & alio quocumque metallo, quantum attinet ad inspicendam materiam contractus, & vim legis gabellarum: secum autem qua ad privilegium taxata quantitate, que solvi debet, ut hic.
- 24 Omnia dicta de auro & argento circa materiam gabellarum intelligenda sunt generaliter in quocunque alia materia, veluti ferro, vestigio, vel plumbo, panno, lana, sericeo, corio, vel lignis, & marmoribus, & quocunque alia re, in qua mechanice artes exerceri solent, & in l. bordadores, ut hic, & in sigillis, ut in num. 23. non vero in infellere hoc est, en il tintorero, que esse non no deus alcalala; ut in n. 26.
- 25 Bordadores, aleros, y tintoreros, si deuen alcalala? n. 25, & 26.
- 27 Los texeros, y los que hazen ladrillos, deuen alcalala de todo ello indistintamente.
- 28 Los pescadores, cazadores, y beruolarios, si deuen alcalala de lo que venden. n. 29, & 30.
- 31 Los aguadores an debeat gabellam ex aqua venali, quam vendunt? & n. leg.
- 33 Gabella an debeat ex aqua venali in specie mellis, §. fin. ff. de aliment. & cibari. locat.
- 34 Gabella an debeat ex melle vendita, & n. 35.

QVÆSTIO XXXV.

An de locacione, & conductione debeatur gabella?

Quarto insuper: An de contractu locacionis & conductionis gabella debeat, & solvenda sit, necne. Et pars affirmativa ex eo probari videtur, quod licet l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. nova Collect. Reg. de venditione tantum loquatur, & l. 1. eundem tituli, & libri de permutatione, ut supra late diximus nihilominus tamen locacionem, & conductionem comprehendere videtur. Namque sicut permutatio indicatur pro eadem re, quod venditio, & ideo de permutatione præcipitur, dist. leg. 2. quod solvatur gabella, sicut venditione, & ita etiam locatio, & conductione in pluribus venditioni similatur. Etiam illa solo consensu perficitur, & rem, ac pretium, hoc est, mercedem requirit necessario, iuxta communem glossam & Doctorum sententiam, ut probat text. in l. 2. §. 1. Digest. locat. & conductionem in princip. & in §. adeo in l. 1. eodem titulo, & ibi glossam l. naturalis, §. at cum do, versio. res Digest. de præscripti. verb. glossa in l. si olei. Cod. locat. & in princip. in l. eodem titulo, & in l. 1. §. si quis seruum per tex. ibi, Digest. de positi. & in l. 2. verb. mercede, Digest. locat. bar. & communiter DD. in præd. locat. & alibi, & ut resoluunt Anton. Gomez in 2. tom. var. res. cap. 1. n. 3. & qui omnes tenent, mercedem in pecunia numerata de substantia locacionis requiri, nec alter locacionem dici posse, sicut nec venditionem sine pretio numerato, l. 1. in princip. ff. de contrahen. empt. Et ab hac receptissima sententia nemo discrepat, præter Ioan. Corral. lib. 2. miscella cap. 11. quem sequitur Atlas Pinell in rubr. Cod. de rescind. vendi. §. par. c. 3. ex n. 29. cum seq. ut inquit Lollar. de decim. vendi. c. 1. n. 24. qui numeris sequentibus, communem, probat, & defendit ab impugnatione Corral. & Pinell. latini faciendo, text. in dist. leg. si olei. & l. exceptio. Cod. locat. qui magis recepte sententia obstat videbatur. Ergo de locacione solvenda quoque erit gabella.

Secundo eadem pars concludenda videtur ex ratione, qua ex permutatione diximus, solvendam esse gabellam, nempe, ut obvietur fraudibus, que eidenter contingere possent, si aliud diceremus, quia consulto contractantes prope lem per hoc potius contractu videntur, nempe locacionis, & conductionis, quam emptiois, & venditionis, hincque in illum simulate conacterent in prædictum sisci & gabellarum, ut gabellam fraudarent. Igitur, ut obvietur fraudibus proventus fieri debet, dicamus ex contractu locacionis & conductionis gabellam deberi, & solvendam esse.

Nihilominus tamen in questione principali supradicta contrarium respondemus, & resolvimus, nempe ex contractu locacionis, & conductionis regulariter gabellam non deberi, nec solvendam esse, & quidem primum.

Quia II. nostra gabellarum tantum præcipiunt, eam solvendam esse ex venditionibus, & permutationibus, non vero ex aliis contractibus. Ergo cum sumus in materia odiosa, & contractus ius commune, iuxta ea que de gabellarum statutis inquit Abb. consilio 87. numero 2. libro 2. imo contra ius gentium, ut sic Bald. in l. contra. ff. n. 2. C. de fid. instrum. & diximus supra question.

question. 6. numero 2. minime extendenda sunt, ex regula odii, de regul. iur. in l. ex eo. proinde dist. leg. 1. tit. 17. hoc lib. 9. de propria, ac vera venditione intelligenda est, non vero de alio contractu, ut alibi probavimus, præsertim cum eadem l. 1. pretij mentionem faciat, ibi: De eodem el precio porque venderen, quod quidem sic in sola vera, & propria venditione reperitur, ut mentio pretij propriam, & peculiarem, & venditionis contractum demonstrat, ex sententia glossæ communiter receptæ, in l. eundem. Cod. de iur. dat. probata in leg. fin. Com. de præd. Decret. libro. 10. & diximus supra quaest. 31. num. 8.

At in locacionis & conductionis contractu non pretium pecunia appellatur, sed merces, in quo primum distinguitur hic contractus.

Secundo, quia contractus venditionis re, non solum nomine à ceteris contractibus distinguitur, & sicut elegantem nomine appellatur, iuxta notata in l. iurigenium, in princip. ff. de pactis, sic eius non vna, diuersa, ac separata natura est à quocunque alio contractu, alias frustra diversis nominibus nuncuparetur, lex hæc iure. ff. de iust. & iur. & in §. ius autem gentium, in §. de iur. nat. & gent. & civil. quos vna, ac eadem vis, & potestas locasset, ut alias inquit text. in l. si idem. C. de codicill. denique in venditione transfertur dominium in emptorem, vel saltem viciandi conditio, l. cum mansura ff. de contrahen. empt. cum similit. in condictionem vero minime, sed remanet penes locatorem, l. non solet. ff. locat. l. fin. C. de acquire. poss. ff. saltem principaliter, ut infra dicemus, & quamvis antiquitus, hoc verb. emere facile in locacionibus veteres videbantur, ut ex Felso Caplepio in Dictionario, verb. redemptor. n. 3. & probat Lollar. de decim. vendi. cap. 1. num. 31. apud nos tamen ex communi usu loquendi in his Regnis Castellæ, & Legionis, verbum emptiois & venditionis, intelligitur tamen de emptione & venditione propria, non de ceteris contractibus, ut bene notat gloss. peregrina, verb. usque circa princip. Parladori, rerum quotid. lib. 1. cap. 3. §. 2. num. 21. & Lollar. de c. 1. n. 4. & vbi n. 40. quod hoc iure videtur, & communis usus loquendi attendi debet etiam contra propriam significationem verborum, l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de legat. 3. & l. Labro, ff. de suppellect. legat. prout ex aliis in simili proposito considerat Titiaquel. de retr. & lignag. §. 1. glof. 2. num. 3. Consequitur igitur ex locacionis, & conductionis contractibus, gabellam non deberi, sed tantum ex contractu venditionis & permutationis, ut in terminis ultra supradicta probat Lollar. de c. 1. n. 23. cum seq. Girond. de gabellis §. in princip. num. 8. vbi, quod hæc sententia in praxi recepta est, nec de hoc unquam videtur dubitari.

Non obstat primum fundamentum contrarium, quoniam multum distat contractus emptiois, & venditionis à contractu locacionis & conductionis, ut probavimus supra in fundamentis nostra sententia, & communis.

Secundum etiam fundamentum non obstat, quoniam si vera contractus, qui geritur sit emptiois & venditionis, non vero locacionis & conductionis, ut apparet, & constare potest ex multis, & debeturi gabella, quamvis partes dixerint contractum locacionis & celebrare, quia plus valet, quod agitur, quam, quod simulate concipitur, & quando constat de substantia, & natura contractus, non statim nominationi contrariæ partium vel late ostendimus supra, quaest. 30.

n. 4. & tunc proprie procedit secundum fundamentum contrarium evitande fraudis: Ceterum quando re vera contractus locacionis, & conductionis sit, qui facile dignoscitur, nulla proculdubio gabella debetur, nec tunc aliqua fraus fieri dicitur, cum vnusquisque contractus de se pateat, & aliter ab altero distinguitur.

Hæc quamvis ita se recte habeant, veteraque sint, & in praxi procedant, sunt tamen permulti casus, qui vtriusque contractus venditionis, & locacionis faciem habere videantur, & nonnulli veram mixturam habent, in quibus dubitari merito contingit, an & quando debeat ex eis gabella, qui in praxi necessario sunt sciendi, ut inde facile iudex partibus ius dicere possit: Ideoque oportet, ut de eis nunc agamus. Et ita quarto, quid dicendum sit in casu, l. 2. adeo. ff. locat. & in §. adeo in l. 1. eodem tit. inquit enim ibidem Caius Iurisconsultus,

Alco autem familiaritatem aliquam habere videntur emptio & venditio, item locatio, & conductionis: ut in quibusdam quæris solent, vtrum emptio, & venditio sint an locatio, & conductionis, ut ecce, sicum aurifice mihi conaueris, ut ex auro suo annulos mihi faceret certi ponderis, certaque forma: & acceperis (verbi gratia) trecenta, vtrum emptio & venditio sit, an locatio & conductionis? Sed placet vnum esse negotium, & magis emptiois & venditionem esse: quod si ego aurum dederò, mercede pro opera constituta, dubium non est, quin locatio & conductionis sit: Idem probat text. in §. item quæritur in §. de locacione, & conductione. & tradit Carrot. locat. & conductionis. par. de similitud. locat. §. 1. fol. 43. column. 4.

In contrarium autem facere videtur l. item si pretio, §. 1. ff. eodem titulo, locat. & conductionis, vbi sic dicitur, cum in iuriam adificandam loco, ut sua impensa conductor omnia faciat, proprietatem quidem eorum ad me transferri, & tamen locatio est: locat enim artifex opera suam, id est faciendi necessitat.

Ex qua iuris antinomia vera non videtur generaliter distinctio Ioan. Parladori, rerum quotidianarum, l. 1. c. 3. §. 1. n. 24. dicentis, quod quando artifex dat operam & materiam, tunc emptio & venditio est: at quoties is cui opus fit, præstat materiam, ex qua opus fiat, opifex vero tantum dat operam locatio quidem est, non emptio & venditio, ut tradit Fabian. de Monte in tractatu de emptio & venditio, quaestio. 2. n. 2. Licet enim hæc doctrina in specie dist. l. 1. §. adeo. ff. locat. & conductionis, & in dist. §. item quæritur, in §. de locat. & conductionis, vera quidem proculdubio sit, prout est tamen, quod in hac vna specie posita ad multas possit transferri, ut ibi inquit Parladori, falsa est, vbi in solo meo ex materia tua adificas pro pecunia, est enim locatio, ut in dist. l. 1. §. item si pretio, §. 1. vel cum per fermentationem partem aliquam rei meæ adiangit artifex, qui tunc locatio est secundum Lollar. de decim. vendi. cap. 2. n. 17. iunctis prius ab eo resolutis eod. num. 13.

Quare pro resolutione, & intellectu huius materie dictæque antinomiarum, & pro decisione nostre questionis principalis hæc est constituta regula generalis, atque distinctio, scilicet, quod si aut in contractu venit sola traditio rei pro pecunia, & est venditio, ut in l. conueni. ff. de contrahen. emptio. & in l. naturalis. §. 1. siquidem, ff. de præscriptio. verb. aut in contractu venit aliquid factum, ex quo non sequitur dominium alicuius rei, & tunc si certa merces constituitur, locatio est, l. qui operat. ff. locat. l. cum mansura. §. fin. ff. de contrahen. emptio. vel cum fundus aliquis, aut domus

1 a fruenda

13 fructu conceditur pro certa pecunia, si merces, si qui suum ff. locat.

Quod si in contractu veniat utrumque, nempe factum & alicuius rei traditio, vel datio, atque ideo dubium sit, quis contractus celebretur, ita distinguendum est (& non ad rem) quod aut principaliter venit traditio, secundario vero factum, & tunc emptio, & venditio sit, inspecto eo, quod principaliter est, ut in *dicit. l. 2. gudeo in 1. resp. ff. locat. & in dicit. §. item queritur*, veluti cum do pecuniam artificis, vt annulos mihi faciat ex suo auro, aut principaliter venit factum, traditio autem, vel datio alicuius rei secundario, & tunc locatio & conductio est, vt in *dicit. l. 2. gudeo in 1. resp. ff. locat. & in dicit. §. item queritur*, veluti cum do aurum artificis, vt ex eo annulos mihi faciat, mercede propria constituta, vel etiam cum pecuniam do, vt in solo meo edifices tui impensis, vt in *dicit. §. item si pretio. §. 1.* qui in hac specie loquitur, & procedit ad idem *dicit. Sabini. & l. plenius §. 1. ff. de usufructu* ita distinguit Lassar. *d. cap. 2. numero 1. cum sequentibus*, sequitur Molin. *Theolog. 2. tom. de iust. & iur. disp. 336. col. 501. in versio. vi. item discernere nescias*.

Ceterum si contingit dubitari, utrum factum, an rei datio magis principaliter in contractu veniat, vt in contractu superficialio, de quo *in l. 1. ff. de superfic. §. pretium*, aut mercedis quantitas eo casu emptioem a locatione discernit: ita, vt si vnicuique pretium datur, venditio sit, si autem aliquod annuum pendatur, locatio sit, iuxta doctrinam glossæ in *d. l. 1. §. 1. verb. agendo. ff. de superfic. §. ita Bart. ad idem, & in locoten. ferro. §. qui maximus. ff. de publi. & vectig. & in §. 4. incip. publicanus*, cum quo omnes Do. communitur transiunt in *pred. locat. & in l. 1. C. de iur. emp. h. prout late, septem casus distinguendo, resoluit Menoch. de r. i. vend. pass. §. emend. 4. ex n. 7. & agnoscit Lassar. *d. c. 2. n. 1. & 3.* vbi quod est Bar. & communis Doctorum distinctio, & regula vetustissima omnibus iuris principis fuit.*

Et iuxta eam resoluendum erit, deberi gabellam extra speciem auri quoties venditionem celebratam esse iudicauerimus: & non deberi, quoties locatio, & conductio contra censetur.

Attamen dum Bart. vbi supra voluit, imo aperte ait, quod quando do tibi aurum, vt ex eo mihi facias annulos, certa mercede propria constituta, vt in *d. l. 1. §. adeo in 2. resp. ff. locat.* aliquid dominium in me transferatur ab auctore, licet secundario: similiter, & dum idem probat in specie *d. l. item si pretio. §. 1. ff. locat.* & expresse tradit cum aliis Menoch. vbi supra. n. 17. falsum hoc esse in vtraque specie probat Lassar. vbi supra. n. 3. cum seqq. quia solum factum veniunt in eo contractu principaliter, & omni modo in specie, *d. §. adeo in 2. resp. ff. locat.* non vero illa rei datio, ac traditio, ac ideo nullum dubium fuisse apud veteres, quin locatio & conductio esset: vt inquit in *consultus in dicit. §. adeo in 2. resp. ff. locat.* cuius l. decilio, ne dum procedit in annulis aureis vel argenteis, de quibus loquitur, aut aliis speciebus, que ad antiquam, & rudem materiam reuerti queunt: sed, & in aliis quoque veluti lignis, aut marmoreis, que ad pristinam formam reduci non possunt, Idemque probandum est in specie præmissa, *d. l. item si pretio. §. 1. ff. locat.* quia id solum requiritur, vt facias & edifices, non vt factum edificium des mihi: quia eo ipso, quod in meo edificas, naturali ratione meum sit, cum sit edificium, non quidem ex contractu locationis, sed ex regula tex.

in §. cum in suo versio. ex diverso. *instit. de rerum diuis. §. l. adeo §. ex diverso §. ff. de acquir. rerum dom. cum similit.* Igitur in ea locatione solum factum est principaliter, & omni modo, non vero aliqua rei traditio, vel datio contra Bart. vbi supra, sed cum eodem in *redemptores §. de venditio. idque constat ex dicit. l. item si pretium §. 1. ibi locat. enim artifex operam suam, hoc est, faciendi necessitatem.*

Potest tamen præmissa sententia Bart. à Lassari. improbatu saluati secundum ipsum n. 8. respectu remanentis, quibus, vt instrumentis edificium factum est: ad hoc namque materiam dominus proprietatem, & dominium eius retinetur, nisi voluntate sua intelligeretur alienata: secus vero de toto edificio, quia hoc est factum, ad quod principaliter respicit conductor in specie, *d. §. item pretium §. 1.* nempe, quod fieret edificium, & quod sibi illud remanere naturali ratione, hoc vitium absque alienatione locatoris, sed eo etiam inuito ex iuribus prædictis, atque ita solum factum & necessitas edificandi principaliter ex parte locatoris præstare, veram ac propriam locationem contrahi, concludit in eo text. Iuri consilium, nec carui de particulari instrumentorum dominio, quia licet id in conductorem transeat, id quidem accessorium est, & secundarium, vt constat ex *l. eum, qui ad. ff. de usufructu*.

Omnia tamen prædicta conturbare videtur text. in *l. in nauem Saufes in versio. aut eiusdem. ff. locat.* vbi argentum datum artificis, vt vasa vel annulos faciat in ipsius dominium transeat, & sic cessare videtur rationes supra adductæ, vt locationem contractam fuisse diceremus; nihilominus tamen pro solutione huius difficultatis obseruandum erit dupliciter aurum, vel argentum a tibi dari posse.

Primo, vt ex eodemmet auro, vel argento annulos, vel vasa conficiat, & tunc dominium materię datur in ipso conductore manet, & tunc procedit aperte decisio text. in *d. l. §. adeo in 2. resp. ff. locat.*

Secundo, quando aurum, vel argentum datur potius, vt ex eodem, aut simili materie genera annuli, vel vasa postolata conficiantur, iuxta speciem text. in *d. l. in nauem Saufes, versio. aut eiusdem*: & tunc dominium auri, vel argenti datur in artifice, nec transeat in se faciendum certo pretio erit quidem emptio, & ex ea gabella debetur: sed locatio & conductio, excedens notissimos locationis terminos, vt contingit in pecunia deposita, ex eadem l. ibidem iuris esse in deposito, & *l. 2. §. tit. 3. par. 5. & Doctores quos refert & sequitur hoc bene declarans, & rationem reddens Lassari. *d. cap. 2. n. 19.* vbi a. 19. late agit de tertio modo, quo artificis dari potest, nempe, vt non ex eo auro, sed ex preste ex alio annuli fiant, quid tunc dicendum sit?*

Ex superioribus in summa obseruandum est, quod si faber lignarius, vel ferrarius, vel quicumque alius faber ex suo ferro, ligno, vel alia materia suscipiat in se faciendum certo pretio erit quidem emptio, & ex ea gabella debetur: si vero ex mea materia sua tenent opera id faciendum accipiat, erit quidem locatio & conductio, ex qua gabella non debetur: quod si faber, vel architectus in meo solo, vel pomo opus edificandum suis impensis suscipiat certo quodam pretio, vel ad taxationem peritorum, quod vulgo dicitur, *à desiaio por cierto precio, & iustation*, erit quidem locatio & conductio quia principaliter venit factum, secundario vero datio, vel traditio materie & instrumentorum, quibus adifi

edificium sit, ac proinde ex hoc contractu gabella non debetur: per *supradicta*, sequitur Molin. *Theolog. vbi supra dicit. col. 501. in versio. vbi refert præterea, & à fortiori quando opus sit, per *normales no se deuea alcuala*.*

21 In artificibus autem certa forma soluendi gabellam tradita est *l. 18. tit. 17. hoc libro 9. Noua Collectionis Regiæ, vbi cauetur: Que e platero, o cobrador, o mercader, que compra plata de qualquiera persona que sea, pague cinco maravedis por marco de alcuala, y no mar, y que no sea obligado a manifestar al arrendador el comprador, ni cayga en pena alguna por ello: pero que este platero cobrador, o mercader si vendiere peca de plata de un marco, o dende arriba que pague otros cinco maravedis por marco, y no mar, y si fuere de ay ab ato de cosas menudas, que solamente pague el alcuala de lo que ganare en aquella plaza quitada la cosa: y que otras personas algunas no paguen alcuala de la plata que vendieren, y que estos plateros cambiadores, y mercaderes sean creydos por su instrumento ansi en la venta, como en la compra, sin otra prouença alguna.*

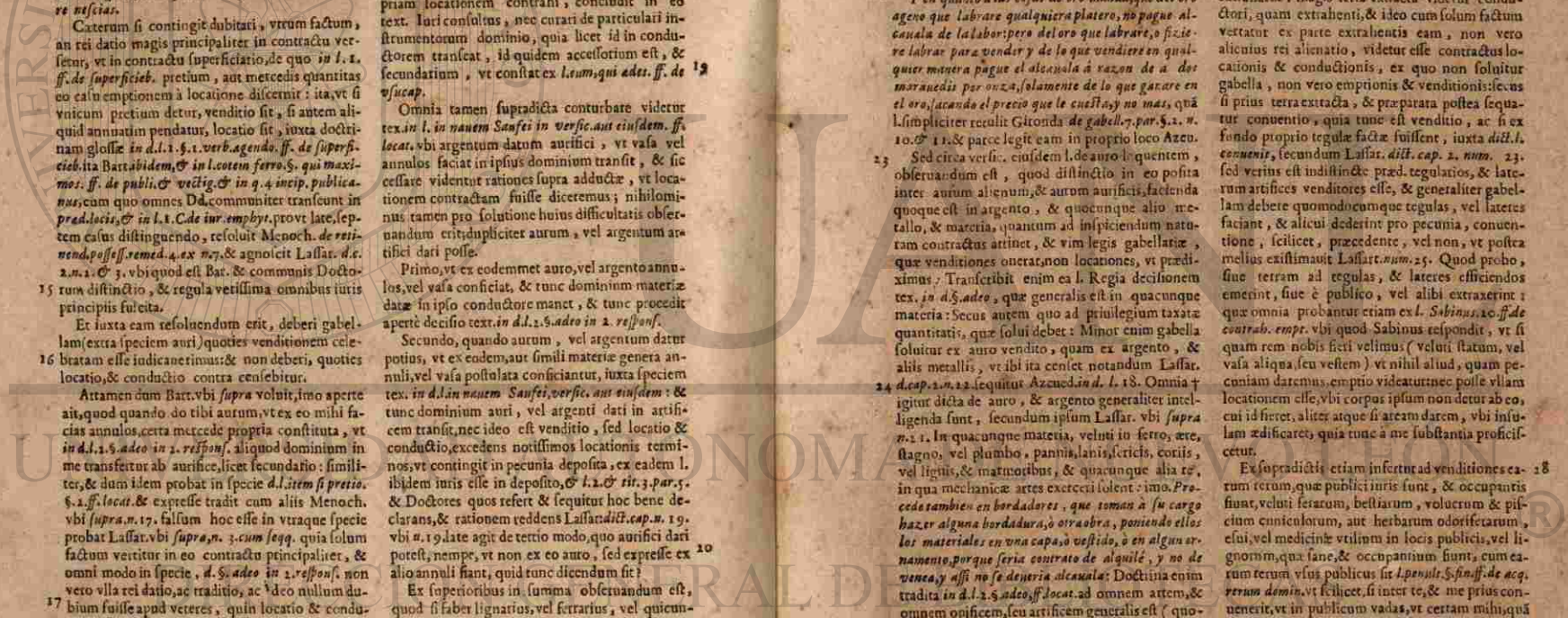
22 Ten quanto a las cosas de oro manda, que del oro agra que labrare qualquiera platero, no pague alcuala de la labor, pero del oro que labrare, o fiziere labrar para vender y de lo que vendiere en qualquier manera pague el alcuala a razon de a dos maravedis por onza, solamente de lo que ganare en el oro, sacada el precio que le cueste, y no mas, quã simpliciter recolat Girona de gabell. 7. par. §. 2. n. 10. & 11. & par. legit eam in proprio loco Azco. Sed circa versio. eiusdem l. de auro loquentem, obseruandum est, quod distinctio in eo posita inter aurum alienum, & aurum artificis, faciendã quoque est in argento, & quocunque alio metallo, & materia, quantum ad insipientium naturam contractus attinet, & vim legis gabellarie, que venditiones onerat non locationes, vt prædiximus: Transferit enim ea l. Regia decisionem text. in *d. §. adeo*, que generalis est in quacunque materia: Secus autem quo ad privilegium taxatã quantitatis, que solui debet: Minor enim gabella soluitur ex auro vendito, quam ex argento, & aliis metallis, vt ibi ita cenlet notandum Lassar. *d. cap. 2. n. 22.* sequitur Azco. in *d. l. 18.* Omnia igitur dicta de auro, & argento generaliter intelligenda sunt, secundum ipsum Lassar. vbi supra. n. 21. In quacunque materia, veluti in ferro, aere, stagno, vel plumbo, panna, lanis, sericis, coriis, vel lignis, & matmoribus, & quacunque alia re, in qua mechanicæ artes exerceri solent: imo. *Procedo tambien en bordadores, que toman a su cargo hazer alguna bordadura, o otra obra, poniendo ellos los materiales en una capa de vestido, o en algun ornamento, porque enya contrato de alquila, y no de venta, y assi no se deuea alcuala*: Doctrina enim tradita in *d. l. 2. §. adeo. ff. locat.* ad omnem artem, & omnem opificem, seu artificem generalis est (quorum artificum generare censet, *l. 1. C. de excusat. artis. lib. 10. & sigillatim explicat Cassan. Catalog. gloria mundi. 11. part. considerat. 34.*) & probatur etiam in *l. conuenit. 65. ff. de contrahend. emp. vbi deciditur, quod si conuenit inter me, & te, quod ex meo fundo regulas tibi factas darem, est venditio, & conductio: Toties enim conductio alicuius rei est, quoties materia, in qua aliquid præstat, in eodem statu eiusdem manet: quoties vero, & immutatur & alienatur, emptio magis, quam locatio intelligi debet.*

Vendicare optimo sigili, qui ij opifices, sunt qui vasa faciunt ex terra in figuris, vt inquit gloss. in *l. 1. C. de excusat. artis. lib. 10.* semper ad gabellam obligantur. Vt plurimum enim ex terra iam sua, sibi que acquisita operantur, quam ad id minimum emunt, unde siue ex præcedenti conuentione vasa aliqua certa forma, & lege postolata efficiant, siue iam arbitrio suo facta vendant aliis pretio, gabellam debent, quia venditores sunt ex decisione *dicit. l. conuenit*, vt in terminis recte probauit Lassar. *d. dicit. cap. 2. n. 25. & Girona de gabell. 7. par. §. 2. num. 14.* vbi inquit, Regia executoria compulsio fuisse præd. sigulos soluere gabellam, & *num. 15.* dubitat, quid in inspectore (hoc est) en el tintorero, & tandem probat, eum gabellam non debere, & quod sit executoria Regia, vnde decidit: vt tuncque refert & sequitur Azco. in *d. l. 18. num. 1. ad fin. & numero 2.* etque pro hac parte, *l. 7. tit. 7. hoc lib. 9. ibi: T cosas de pellicerias y barro.*

Quod si casu dicit. l. conuenit, nempe, præcedente conuentione, de faciendis regulis certo quodam pretio, terra de loco publico, & equa tegula fiant, extrahatur, magis terra extracta videtur conductori, quam extrahenti, & ideo cum solum factum vectatur ex parte extrahentis eam, non vero alicuius rei alienatio, videtur esse contractus locationis & conductionis, ex quo non soluitur gabella, non vero emptio & venditionis: secus si prius terra extracta, & præparata postea sequatur conuentione, quia tunc est venditio, ac si ex fundo proprio tegula factæ fuissent, iuxta *d. l. conuenit*, secundum Lassar. *d. dicit. cap. 2. num. 25.* sed verius est indistincte præd. regulas, & laterum artifices venditores esse, & generaliter gabellam debere quomodocumque regulas, vel lateres faciant, & alicui dederint pro pecunia, conuentione, scilicet, præcedente, vel non, vt postea melius existimauit Lassar. *num. 25.* Quod probat, siue tetram ad regulas, & lateres efficiendos emerint, siue è publico, vel alibi extraxerint: que omnia probantur etiam ex *l. Sabini. de off. de contrab. emp.* vbi quod Sabini respondit, vt si quam rem nobis fieri velimus (veluti statum, vel vasa aliqua, seu vestem) vt nihil aliud, quam pecuniam daremus, emptio videtur nec posse vllam locationem esse, vbi corpus ipsum non datur ab eo, cui id fieret, aliter atque si artem darem, vbi insulam edificaret, quia tunc à me substantia proficiscetur.

Ex prædictis etiam inferunt ad venditiones extrarum terram, que publicis iuris sunt, & occupantis fiant, veluti ferarum, bestiarum, volucrum & piscium cuniculorum, aut herbarum odoriferarum, elui, vel medicinæ vitium in locis publicis, vel lignorum, qua sane, & occupantium sunt, cum eorum terram vltus publicus sit. *l. penult. §. fin. ff. de acqu. rerum dom. vt scilicet, si inter te, & me prius conuenit, vt in publicum vadat, vt certam mihi quã petiero, herbarum, aut lignorum quantitatem portes, venatione, aut piscatione illo die studeas nomine meo, certa mercede pro labore constituta, locationi evidens sit, iuxta *l. 2. versio. sed si quis operari ff. de postulat. ac proinde gabella non debeatur ex eo facto: Scens autem si prius collegis, & postea, conuentione sequuta, dederis mihi pro pecunia, quia tunc rei tuæ, quam occupaueris, alienatio sit, ac proinde vera venditio contrahitur, gabellaque debetur, ita Lassar. *d. c. 2. n. 26.***

Idem cenleo dicendum in priori specie, 29 quando conuentione præcessit, non tamen certa

merces pro labore constituta fuit, sed pretium certum pro singulis rebus ex luptabilis tradendis...

Hic cum duo contractus diuersi inter se videtur, vnus locationis operatum, si nihil capitur...

Quinto si quod caprum fuerit, certo quodam precio venditum fuerit, & si spes ipsa gabella huius precii debetur...

Deducitur & tertio ex precedentibus, tunc deum aquatores tenent soluere gabellam de aqua...

Verum contrarium indistincte in aquatoribus ex publico decernitur, & asportantibus, aquam probat...

effusum, aut perditum sunt, sed vt laboris potius, ac opere suae mercedem consequantur, totum illius...

Limitem tamen haec sententia in aqua privata venali, quibus est illa, cuius meminit l. Atella...

Quod si asportantes nitem, de publico eam ducant, quia eam reconditam minime habeant...

SVMARIA

- 1 Gabella an debeat ex locatione minarum...
2 Frangit legi gabellaria non sit locando...
3 Peto non facit, qui iure communi videtur...

Merces, aut illius ex co solo, quod praecipit proloquens de mino, quia emptor non...

Lapidaria, & ceterorum fodina sunt res locabiles, licet fructus earum non renascantur...

Abstrahunt possessores in Hispania, qui ganisti sunt fructibus minarum non tenentur eos restituere...

Diuisio, si sit in fundo, ff. solut. maritim. l. uelletur, & num. seq. praecipue, num. 21, 22, & 23.

Lapidaria an sint fructus, ita, vt ad maritima pertinent, necne? l. 27. ff. de iur. iur. l. 1. §. 1. §. 2.

QUESTIO XXXVI.

An gabella debeat ex locatione minarum?

Varo, an ex locatione lapidariae res fodinae, quae fodinae, argenti fodinae, seu alia venae...

Tota vis huius quaest. consistit in cognitione huiusmodi contractus, an locationis & conductio...

Haec caute agerit si in ea specie, & similibus locatis potius, quam vendamus. Primum enim motus...

dic. l. qui saxum, quia cum reque possimus vendere, vel locare, quicumque contractus electus fuerit...

Est tamen, & altera difficultas circa inquitentiam rationem & modum qualiter locatio sit in specie...

His namque verbis Iuris consulti ubi aperte significat, non ipsum opus fodientis, aut praedium ipsum...

Haec licet recte ita se habeant, veteraque sententia filomnis tamen adhuc non plenam, nec plenam rei cognitionem praestant...

6 In primis videtur, quod licet contrahentes exprimat locationem lapidicinz, & similibus facere, & quibusvis verbis vtantur, nihilominus tamen in rei veritate locatio esse non possit, quia lapis non renascitur in Hispania, nec alibi maior ex parte, & ideo pretium datur pro substantia, & dominio rei, non veto pro vltimo eius remanente domino proprietate. *l. si ex lapidicinz ff. de iur. dot.* Quod si esset locatio, non transferretur dominium rei. *l. conueniens ff. de contrahen. empt.* Cum ergo ad conductorem fructus rei locata pertineret debent, non vero ipsa res locata, & cum lapis non renascitur non sit fructus, vt in *l. diuortio ff. de iur. dot.* si vir in fundo ff. solut. matrim. necessario dicendum esse videtur, quod nullo modo in premissa specie sit locatio, sed venditio: quod ex eo etiam conuincitur, quia conductor recipit rem locatam, vt usufructuarius, qui ea vi debet, salua reum substantia, vt in *preterea, & in §. pro usu, in §. de locat. Ar. in nostra specie, cum eadem met res consumatur, non remanet salua eius substantia. Ergo non est locatio: quibus rationibus iam adiunximus in Regali Cancellaria Granaten. in simili specie pronuntiatum fuisse a notariis esse venditionem, & inde gabellam deberi.*

His tamen non obstantibus pro vera intelligentia, & cognitione huius materia, & notitia questionis aliquos casus distinguendos esse censo.

7 Primus est, quando proprietates lapidicinz, & similibus, hoc est, ius eximendi lapides venit in contractu, pretio conuenito: & tunc clarum est, venditionem contrahi, non veto locationem: datur namque ipsa res, & eius substantia, non veto vfus, nec commoditas annuus, vel annua huius iuris eximendi. Idem est, quoties aliqua quantitas lapidis exempti, & euulsi pretio datur non veto, vt vfus commoditas lapidicinz, vt probatur in *dict. l. si ex lapidicinz*, que loquitur in lapide iam exempto & euulso, secundum Paul. de Castr. & *l. si in l. si fundus, num. ff. solut. matrim.* & ideo quia iudicatur principaliter, & per se, non veto accessorie, vt fructus, ut in *l. fundus, §. si rita & causa ff. de alion. empt. si voluntate mulieris vendatur, num. ex. ca. venditione recepti sunt dotis. Similiter est contractus emptiois & venditionis, quando pretio conceditur, vt eximatur lapidicinz quidam numerus plantarum: tunc namque ipsius lapis principaliter, & per se, tanquam euulsi venit in contractu, & vt talis ratione numeri fuit consideratus, non veto vfus lapidicinz, argumento *l. qui pendentes ff. de alion. empt.* quibus casibus cum emptio & venditio proprie contracta esse intelligatur, ex ea debetur gabella: Idemque probandum est in ceteris fodinis & venis, quoties ad pondus, numerum, vel mensuram aliquid ex eis pretio venit, seu conceditur.*

10 Secundus casus est, quando vfus lapidicinz, & ceterarum fodinarum locatur, videlicet, ius eximendi, extrahendi, euellendi lapides, &c. in tot annos: tunc namque dictum ius principaliter venit in contractu, & commoditas, atque vfus lapidis, & similibus, qui eximitur in consequentiam, & ideo etiam contractus locationis, & conductiois, non veto venditionis, & emptiois, quia domino remanet saluum ius illud eximendi, & euellendi: quod loco proprietatis habent, vt in *l. si usufructum ff. de iur. dot. lapidicinz, & cetera, que euelluntur pro usu, & obventione iuris illius locati, & conducti, vt in usufructuario probatur in *l. dotis fructus, & in dict. l. si usufructuarius**

ff. de iur. dot. Competit enim etiam usufructuatio usufructus lapidicinarum, & ceterarum fodinarum, vt in *l. item si fundus ff. de usufructu*. vbi si nisi usufructus sit locatus alicui, quicquid in fundo nascitur, quicquid inde percipi potest ipsius usufructuarius est, & ideo si lapidicinz habeat, & lapides euellere velit, vel cetera fodinas habeat, vel arenas, omnibus his vi debet, text. etiam optimus in *l. acquiritur ff. sed si inter duos ff. de eodem titulo de usufructu*. ibi. *proinde venas quoque lapidicinarum, & metallorum huiusmodi poterit inquirere: ergo, & aurum, & argentum, & sulphuris, & ætis, & ferri, & ceterorum fodinas, vel quis pater famul. instituit exerceat poterit, et ego hic lapidicinarum, & similibus vfus est locabilis, arguente §. fundus in princip. in versu. nec ulli, in §. de v. n. & habit. & locatur ad instar usufructuarij haberet, Decius consil. col. 2. num. 2. Rip. de privileg. conuall. caus. p. 1. in versu. sexus casus, n. 4. vbi pluribus leg.*

Nec iure debitari potest lapidicinz, & ceterarum fodinas esse rem lo. alitem, licet fructus in eis non renascantur, vt patet ex *dict. l. qui sacrum ff. de donation. & in l. celar ff. de publican. & regulabil.* vbi lapidicinz cotate Cretenses locata fuerunt, & in *l. sed & huiusmodi* sub nomine publicanorum comprehenduntur conductores minarum argenti, pumblis, cetera, &c. que non renascuntur: & quotidie in praxi habemus locationes Regis harum minarum in annos, quibus elapsis, Regie Maiestati remanent loco proprietatis minarum ipsarum, que ius in corpora eximendi metalla, & conductiois competit quod ex ipsis minis eximitur, & non renascitur. Idemque videmus in ceteris dominis particulatibus, que tamen mineros de alumbre, & similibus. Et ita se habet generalis consuetudo horum Regnorum Hispanie, que potest id locale efficere quamuis iure non esset huiusmodi, vt in *l. si quis donaturus ff. de usufructu*. quoniam videtur licet exemplum locationis venarum ferri penes Corneum consil. 152. p. 1. & volum. 4.

13 Quod si aliud diceremus, sequeretur inde maximum absurdum, nempe, quod maioratum possessorum in Hispania, qui gausi sunt huiusmodi fructibus minarum, que non renascantur, tenerentur namque ad eorum restitutionem facientiam successoribus proprietatis: quod minime est dicendum, nisi tantum eo casu, quo ex venis lapides, que renasci non solet, inuentione, fundus maioratus deterior reddatur, iuxta late probata, & resoluta per D. Ludouic. Molin. libro primo, de Hispan. primogen. cap. 25. n. 8. cum sequent. consil. 1. 2. 3. & 4.

In hoc igitur secundo casu principia gabella non debetur, nec soluenda erit, cum locatio & conductio, non veto emptio & venditio.

15 Nec supra dictis obstat text. in *l. diuortio. §. si vir in fundo ff. solut. matrim.* ibi: *quia neque in fructu est marmor, nisi talis sit, vt lapis ibi re. idcirco, quales in Gallia sunt, & in Asia: ergo vbi lapis ex lapidicinz non renascitur, quod est regulare non est in fructu; si non est in fructu, locari non dicitur, sed prius vendi.*

Qui text. communiter per DD. ibi, demptis Paulo de Castr. & Fulgocio, intelligitur in prima sui parte, vt loquitur in ea lapidicinz, que se mel excelsa ex fundo dotali, renasci solet, & ideo merito ad maritum pertinet, nec est impensa prestatore: non autem in ea, que non renascitur, quamuis ex eius inuentione dotalis fundus fructuosior efficiatur:

efficiatur: Lapis namque excelsus, qui non renascitur non dicitur esse in fructu, ideoque ad maritum non pertinet, etiam si ex eius inuentione fundus vtilior reddatur, vt probatur ex text. in *l. diuortio. §. si fundus, & ex d. l. si ex lapidicinz ff. de iur. dot. & ibi per Scribent. & tenuit gloss. d. l. si vir in fundo quam ibi sequuntur Bart. ante num. 1. Bald. colum. 1. Alexand. num. 1. Iaf. num. 1. communiter DD. secundum Molin. vbi supra. num. 8. in versu. sed intellectus iste: quoniam probari videtur in *l. 27. tit. 11. part. 4. in illis verb. Cast. lapidicinz fuisse de natura, que non crescit de fructu que taxat se de ella, que dicitur de la muger, & no del marido.**

Non inquam obest d. §. si vir in fundo, iuncto illo communi prædicto: quoniam verior est ad illum textum intellectus, quem ei assignat in proprio loco Paul. de Castr. num. 1. & Fulgoc. ibidem, nempe, vt procedat non solum, quando maritus reddit fundum dotalem vtiliorem ex inuentione lapidis, qui excelsus renasci solet, sed etiam quando renasci non solet, sed ex alia causa fundus vtilior redditur, vtroque enim casu lapides cresci sunt mariti, quem intellectum probatur etiam Duran. ibidem verbo fructuosorem fecerit. vbi optime respondet ad text. in *l. fin. ff. de fund. dotali*. qui pro communi opinione citari solet, & D. Molin. vbi supra n. 9.

Et insuper non obstat ille text. in *dict. §. si vir in fundo*, dum probat, quod quando lapis non renascitur, in fructu non est: nam quamuis verum sit proprie, atque stricte loquendo, lapides seu cetera metalla, que non renascuntur, in fructu non esse, vt ibidem deciditur, habentur tamen nihilominus loco fructuum, obventionum, atque commoditatum, ideoque is, qui fructibus sui debet, commoditatis etiam, atque prouentibus rei fructu, quamuis proprie loquendo, fructus non sint, vt probatur ex *l. usufructu legat. ff. de usufructu leg. & præcitata l. item si fundus ff. de usufructu*. quod adnotatur Paul. de Castr. in *d. §. si vir in fundo, num. 3. & ibi Duran. in princip.* quos sequitur D. Molin. d. num. 9. vers. non obstat, vbi inquit, hoc apertius probari in illo text. dum decidit, impensa non esse marito præstandam ex eo, quod lapis non renascitur: Ergo illo casu maritus lapidibus excelsis sui debet alias enim text. non diceret, quod non est impensa sibi præstanda: Ex est pro hoc optimus text. in *l. si fundus. §. ff. solut. matrim.* vbi deciditur, quod si fundus in dotem datus sit, in quo lapis dicitur, lapidicinarum commodum ad maritum pertinet, quia palam sit eo animo de hisse mulierem fundum, vt iste fructus ad maritum pertineat: Ecce vbi commodum lapidicinarum appellatur fructus, non tamen simpliciter, sed cum relatione ad commodum lapidicinarum, hoc est, iste fructus.

17 Duobus igitur modis in proposito fructus consideratur, videlicet, diuersis modo, respectu lapidis cæsi, qui impropre dicitur fructus, nihilominus tamen habetur loco fructus, in quantum est commoditas, & vfus lapidicinz, & sic ad maritum pertinet, tanquam fructus, & commoditas fundi dotalis, & constante matrimonio habitus, vel habitus. Secundo modo respectu proprietatis: & tunc si lapis renascitur erit fructus proprietatis, quia per apertionem huiusmodi lapidicinz fructuosior effectus est fundus: & ideo in hac specie impensa est præstanda viro non solum vtilis, sed etiam necessaria, vt decidit expresse *l. final. ff. de fundo dotali*. contra opinionem Labeo.

18 Si vero lapis non sit eius nature, vt renascatur, non est in fructu quo ad proprietatem, & ideo impensa facta à marito in apertio huiusmodi lapidicinz, est in soluida ab vxore, quia per eam proprietates fundi dotalis non est effectus fructuosior, sed maritus fructus, lapidibus cæsis, tanquam commoditatibus eiusdem lapidicinz, que non renascitur, vt in *dict. §. si vir in fundo*, quod etiam probatur in *d. l. fin. partim expresse, nempe id, quod diximus de lapidibus cæsis à marito, quod sint eiusdem partim tacite, nempe, quod in hac specie, nempe quando lapidicinz aperta à marito in fundo dotali, non est de iis, que renascuntur, impensa non sit soluida ab vxore viro, cum tantum decidat textus ille, esse soluendam impensam viro, quando talis sit lapidicinz in qua lapis crescere possit.*

Non etiam obest *dict. l. 27. tit. 11. part. 4. in verbis præarratis*, que videtur communem intellectum probare: quia ipsa non loquitur in casu, quo maritus fundum dotalem, in quo lapidicinz inuenta est alius fructuosior fecerit, prout text. in *dict. §. si vir in fundo loquitur*: Vnde quando fundus dotalis aliter fructuosior effectus fuerit, dicendum erit, prout in *dict. §. si vir in fundo*, decidit, quia lex noua secundum distinctionem l. antique accipienda, & intelligenda est, argumento *l. sciendam, in prin. & ibi glossa & Doctores ff. qui satis dar. cogant. & in l. Decurionib. C. de sentent. lib. 1. 2. qui intellectus verior & probabilior, videtur Molin. vbi supra, num. 10. reiecta communi illius interpretatione, que non potest, absque pluribus erroribus, atque diuinationibus sustineri, & sequitur Barbol. in *d. §. si vir in fundo, numero 11. & Ioannes Gali. de expens. & melior. cap. 22. num. 4. ad fin.**

Cum igitur lapides, & cetera metalla, que non renascuntur loco fructuum, obventionum, atque commoditatum, (vt dicebamus) habeantur, licet proprie in fructu non sint, locari possunt, vt probatur in iugibus præallegatis: & non solum vfus rei sine fructu, veluti equi, serui, vel domus comprehenditur sub nomine fructus, sed etiam interitus, quod ex re sequitur, licet re vera fructus non sit *l. hoc corpus. §. 1. ff. si seruit. vendit. & l. si quid, & ibi Bald. ff. de seruit.*

Non etiam obest, quod conductor, sicut usufructuarius vti debet re conducta, salua rerum substantia, quia iam diximus, lapidicinarum ipsam, aliaque metalla, insigne ab ipsis euellendi lapides, &c. remanere dominis salua loco proprietatis, & lapides cæsi, tanquam commoditates lapidicinz pertinent ad conductorem.

19 Quæ omnia, non solum in vena lapidea, sed in quacunque alia, siue aurea, argentea, metallica vel salinaria, aut simili pari ratione dicenda erunt, vt supra quoque nos diximus in probantes ex *l. item si fundus ff. de usufructu*. vbi de lapidibus, & aliis venis indistincte, idem disponitur, quod sic resoluti glossa in *dict. §. si vir in fundo, verbo habentur, & in l. si ex lapidicinz verbo, fructus ff. de iure dot. & probat Alber. in *d. §. si vir in fundo*, & Bart. ibi in sumario, expressius Angel. & Imol. ibidem. quos refert & sequitur D. Molin. lib. 1. de Hisp. primogen. cap. 25. num. 10. vers. quæ omnia.*

Nec huic verissimæ & receptæ sententiæ obstat text. in *d. §. si vir in fundo, versu. sed si dum videtur loqui discretiue de lapidicinz & aliis venis, distinguens in eis, vt prædiximus, quare melioramenta indistincta disponit viro cedere debere.*

vt patet in eodem tex. ibi sed si certa fundina, vel arri, vel cuiusvis alterius materia, sint vel arena vitige in fructu habentur. Ex quibus verbis videtur, iurisconsultum aperte voluisse, differentiam constituit inter lapidicinas, & alias venas: quia secundum Molin. vbi supra, Iurisconsultus hæc non diuisit, vt in eis diuersa iris ratio constituta esset, sed solum gratia clarioris intelligentiæ, id in vena lapidea dixisse, vt in aliis venis generice in fine id text. statueret, quod gloss. & communiter Scribentes sic intellexerunt: quamuis alias natura illius dictionis, sed, repugnare videatur: Sed hoc argumentum tollitur aliis illi quibus de lapidicinis, & aliis venis indifferenter, atque vniuersimode disponitur.

21 Vel potest dici, & verius meo iudicio, ne impropietatem verum sensum, & naturam dictionis, sed vt quod d. h. si vir in fundo, negat esse in fructu, in matore, quoad vtilitatem perpetuam proprietatis, id ipsum affirmat in fructu haberi in creta fodinis, vel argenti, vel cuiusvis alterius materie sint, vel arena, quia hæc vtiq; in fructu habebuntur, vt inquit litera illius text. Itaque sensus illius text. sit, quod in omnibus prædictis tam lapideis, quam in cæteris, idem indistincte disponat, iuxta communem illius textus intellectum: Differentia tamen est in hoc, quod lapides casti ex lapidicina, non sint proprie fructus quando lapsi non renascuntur, quomodo eorum commoditas ad matum spectet, & ideo ei non sit præstanda impena ab vxore: At vero, quod casum fuerit in cæteris fodinis aliarum materiarum, in fructu habebitur, quamuis minus renascantur, & nihilominus efficitur maritus, quæ impena non soluitur ab vxore, sicut in lapideis excisis, idem statuit Iurisconsultus in priori parte illius text. Aduersatio igitur tantum adest, & verificatur in eo, an excisum sit in fructu, acene, cæterum in vtriusque idem ius disponitur, quoad acquisitionem mariti, & non solutio. nem impena ipsi faciendam, & sic conformis est hæc decisio, iecioni textum d. litem si fundi.

22 Quare autem magis casum ex cæteris metallis habeatur in fructu, quam ex lapidicina excisum, ea esse potest, nempe propter maiorem æstimationem, & pretiositatem cæterarum minarum, quam lapideæ, ideo illarum apertio fructuosior rem reddat fundum in proprietate, quam huius, scilicet lapideæ: & nihilominus adhuc improprie in fructu esse id, quod exciditur ex cæteris minis insinuat text. ille, quandoquidem inquit, vterque in fructu habebuntur. Quod igitur non esse in fructu in lapidicina, inquit text. hoc loco fructus haberi in cæteris minis, affirmat Iurisconsultus ibidem.

S Y M M A R I A.

- 1 Gabella an debeat ex venditione, vel locatione fructuum, vnius, vel plurium annorum: cum seqq.
- 2 Fructus fundi, & vendi, & locari potest.
- 3 Alienatio fructus fundi facta pro vnica pecunia quantitate semel soluenda, est mera venditio, seu si fiat pro pensione in plures annos, vel mensibus distributa, quia erit locatio: præcipue si fiat per verbum vendendo, vt in n. 4. vel loco vt in n. 5. Secus si per verbum concedo, quia erit venditio, vt in n. 6. si fiat vnico pretio, nam si sit diuisio in singulos annos erit locatio, vt ibidem quod si proximè oritur partes verbo loco & vendendo, attenditur effectus de vnica, vel multipli-

ci solutione, vt in n. 7. sed aliter distinguit in hoc Menoch. vt in n. 8. & aliter Ioan. de Imola, vt in n. 9. aliter Carrot. vt in num. 10. & 11. aliter Lassar. vt in n. 12. & 13. vbi quæst. n. 17. exclusiue, quo numero, & aliis sequentibus breuiter, & expeditius auctor resoluti articulum hunc, & in n. 20. docet quoad gabella solutionem standum esse in hac specie consuetudine, & in num. 21. & 23.

21 Consuetudo iuris gabellarum derogatoria & contra, etiam immemorialis excluditur, ex l. 1. tit. 18. lib. 9. non collecta. Reg. secus consuetudo interpretatiua, & declaratoria.

14 Condicio 26. de los apuntamientos de las alcavalas, intelligenda est, iuxta consuetudinem solvenda, vel non solvenda gabellam existentem in loco, de quo agitur.

25 Los Comendadores de las Ordenes militares de Santiago, Alcántara, Calatrava pagan alcavala de las ventas de sus Encomiendas, adonde ay costumbre de pagarla: y adonde no la pagan.

Consuetudo interpretatiua legum sufficit decem annorum, licet alias ad præscribendum requiratur tempus immemorabile.

Q V Æ S T I O XXXVII.

An ex venditione, vel locatione fructuum vnius, vel plurium annorum gabella debeat?

Quæro modo in proposito de questione admodum difficili, sed in praxi quotidiana, an ex venditione, seu locatione fructuum vnius, vel plurium annorum debeat, & solvenda sit gabella, necne?

Punctus huius difficultatis consistit, in eo, an quando fructus fundi pretio conceditur sit locatio, vel venditio: In quibus enim casibus locatio erit, proculdubio gabella non debebitur, quod si venditio fuerit, debetur gabella.

Sed difficile nimis est agnoscere, atque discernere in hac specie locationem à venditione. Fructus namque fundi & vendi, & locari potest, vt patet ex l. in venditionem §. 1. vbi vendere vel locare debet, & l. aut. Prator. §. in eum ibi qui neque locatæ fructuum prædij nec vendidit. ff. de bon. aucto. iudic. passid. l. si usus fructus ibi, vel locat, vel vendat. ff. de iur. dot. l. arboribus, §. usus fructuarium ibi vel locare, vel vendere potest ff. de usufructu. tex. in specie in clement. 2. de reb. Ecclie. non alienant. ibi ad locationes, vel reddituum, vel fructuum venditiones: Quando autem alterutrum horum fiat, aut fieri dignoscatur in dictis iuribus non exprimitur, hinc est, vt DD. maxime variant in huius rei disquisitione, & agnitione.

In primis enim Carr. in q. 4. incip. Publicanus n. 3. 11. & in l. cotemferro §. qui maximus n. 3. ff. de public. & vbi docet, quod aut alienatio fructus fundi meicit pro vnica pecunia quantitate semel soluenda, & est vera venditio: aut alienatio pro pensione in plures solutiones, & annos, vel menses distributa, & erit locatio, iuxta doctrinam glossæ in l. 1. verb. agendo ff. de superficibus. nec curandum, an contraheutes vbi sint verbo, locationis, vel venditionis, & ita intelligendam esse alterutram iurium prædictorum: quam A. d. d. inam Bart. latè prosequitur, & probat cum aliis, quos refert Philip.

Philip. Cornets consilio 38. per totum vol. 2. & consil. 11. per totum, vol. 4. & plures citans Tiraq. de retrat. ligat. §. 2. glof. 14. n. 26. & est communis secundum Lassar. de decim. vendit. cap. 2. n. 47. cum sequentibus. communis vt plures allegans testatur Cortotius locat. & condit. 1. parte de qual. 4. vnica solut. folio 44. n. 1. cum sequent. vbi n. 5. cum seq. distinguit quatuor casus.

4 Primus est verbum concedo, quod generale est, & hoc casus est locatio si sit diuisio pretij in singulos annos, iuxta glo. in l. 2. C. de tur. emphyt. & communem opinionem, de qua per Ripam de priuileg. contra pestem n. 5. 4. Secundus casus est per verb. loco, & est locatio, sine pretium sit singulis annis, sine pro vno anno secundum Paul. Casti. in d. d. §. qui maximus, & in l. 2. C. de adoe. ff. locat. 7. Tertius casus est, in verbo vendendo & erit venditio si vnicum est pretium, locus si fiat diuisio, in singulos annos, quo casus erit locatio, iuxta doctrinam Bart. & communem vbi supra, vt per Corrot. qui supra n. 7. vbi & ampliat, vt sit locatio, quando ab initio vnica est constituta solutio, sed diuisa præstatio in temporarium modo præstatio sit vniuersalis, secundum Corrotum & Rip. quos ibi refert declarando mentem Bart. 4. Quartus casus est si promiscue utatur verbo, loco, & vendendo, & tunc attenditur effectus de vnica vel multiplici solutione, vt distinetur est ita cum aliis Carrot. n. 8.

7 Promiscue utatur verbo, loco, & vendendo, & tunc attenditur effectus de vnica vel multiplici solutione, vt distinetur est ita cum aliis Carrot. n. 8.

8 Iacobus Menoch. de retinend. posses. remedio 4. n. 18. cum sequent. admittit præd. Bart. & aliorum distinctionem cum in dubiis versamur, quia ignotatur, an principaliter veniat factam, vel dano: vt tunc, si pretium, quod semel tantum præstatur, conuenit æstimationi redemptio dicatur: si vero pretium, quod præstatur, non semel præstatur sed annuatim, tunc sit locatio.

9 Rursus Ioan. de Imol. in d. d. §. qui maximus à præd. Bart. & communi distinctioni discendens, eamque improbandam, censet contra Bart. verba contrahendum attenda essentia vt dixerint vendendo & emendo sit sit, si vero loco & conduco locatio, potio contracta esse videatur, in dubio autem quod seruetur præd. distinctio Bart. & communis veluti si ita dixerit: Concedo tibi fructus fundi mei in decem annos proximos pro mille aureis venditio sit. Si autem dixerit concedo fructus in decem annos pro centum aureis annuis locatio sit. 4. Sed Carrot. vbi supra n. 5. inquit dicant igitur contrahentes quicquid volum attenditur effectus, vt ibi late inter probat dicens, hanc esse communem opinionem, plures allegans, & inserius folio 50. q. 6. de venditione in verba inquit quod si vendidit Remprono fructus calis fundi vt vulgo dicitur in herba licet ex facie verborum videbatur venditio, item ex conuentione certi quodammodo pretij contrarium est verius & sic sit locatio vel eius naturam mutet, secundum Battol. in d. d. l. cotemferro §. fin. numero 11. ff. de public. & vbi Baldo in l. 1. Cod. de contrahenda emptione & alios quos ibi citat.

10 Rursus Ioan. de Imol. in d. d. §. qui maximus à præd. Bart. & communi distinctioni discendens, eamque improbandam, censet contra Bart. verba contrahendum attenda essentia vt dixerint vendendo & emendo sit sit, si vero loco & conduco locatio, potio contracta esse videatur, in dubio autem quod seruetur præd. distinctio Bart. & communis veluti si ita dixerit: Concedo tibi fructus fundi mei in decem annos proximos pro mille aureis venditio sit. Si autem dixerit concedo fructus in decem annos pro centum aureis annuis locatio sit. 4. Sed Carrot. vbi supra n. 5. inquit dicant igitur contrahentes quicquid volum attenditur effectus, vt ibi late inter probat dicens, hanc esse communem opinionem, plures allegans, & inserius folio 50. q. 6. de venditione in verba inquit quod si vendidit Remprono fructus calis fundi vt vulgo dicitur in herba licet ex facie verborum videbatur venditio, item ex conuentione certi quodammodo pretij contrarium est verius & sic sit locatio vel eius naturam mutet, secundum Battol. in d. d. l. cotemferro §. fin. numero 11. ff. de public. & vbi Baldo in l. 1. Cod. de contrahenda emptione & alios quos ibi citat.

11 Rursus Ioan. de Imol. in d. d. §. qui maximus à præd. Bart. & communi distinctioni discendens, eamque improbandam, censet contra Bart. verba contrahendum attenda essentia vt dixerint vendendo & emendo sit sit, si vero loco & conduco locatio, potio contracta esse videatur, in dubio autem quod seruetur præd. distinctio Bart. & communis veluti si ita dixerit: Concedo tibi fructus fundi mei in decem annos proximos pro mille aureis venditio sit. Si autem dixerit concedo fructus in decem annos pro centum aureis annuis locatio sit. 4. Sed Carrot. vbi supra n. 5. inquit dicant igitur contrahentes quicquid volum attenditur effectus, vt ibi late inter probat dicens, hanc esse communem opinionem, plures allegans, & inserius folio 50. q. 6. de venditione in verba inquit quod si vendidit Remprono fructus calis fundi vt vulgo dicitur in herba licet ex facie verborum videbatur venditio, item ex conuentione certi quodammodo pretij contrarium est verius & sic sit locatio vel eius naturam mutet, secundum Battol. in d. d. l. cotemferro §. fin. numero 11. ff. de public. & vbi Baldo in l. 1. Cod. de contrahenda emptione & alios quos ibi citat.

12 Si concedo tibi ius percipiendi fructum ex meo fundo certa pecunia, est venditio non locatio, si vero in fundo alieno concedo tibi ius vsufructus, quod ipse habeo, inspicendum est, an per pacta in conuentione apposta notata alterutrinus contractus magis eluceat, vt quia dictum sit, quod ob bellum, vel similem causam fiat retrocedis remissio, nam tunc dicitur locatio: Ita respondit Sot.

Philip. Cornets consilio 38. per totum vol. 2. & consil. 11. per totum, vol. 4. & plures citans Tiraq. de retrat. ligat. §. 2. glof. 14. n. 26. & est communis secundum Lassar. de decim. vendit. cap. 2. n. 47. cum sequentibus. communis vt plures allegans testatur Cortotius locat. & condit. 1. parte de qual. 4. vnica solut. folio 44. n. 1. cum sequent. vbi n. 5. cum seq. distinguit quatuor casus.

4 Primus est verbum concedo, quod generale est, & hoc casus est locatio si sit diuisio pretij in singulos annos, iuxta glo. in l. 2. C. de tur. emphyt. & communem opinionem, de qua per Ripam de priuileg. contra pestem n. 5. 4. Secundus casus est per verb. loco, & est locatio, sine pretium sit singulis annis, sine pro vno anno secundum Paul. Casti. in d. d. §. qui maximus, & in l. 2. C. de adoe. ff. locat. 7. Tertius casus est, in verbo vendendo & erit venditio si vnicum est pretium, locus si fiat diuisio, in singulos annos, quo casus erit locatio, iuxta doctrinam Bart. & communem vbi supra, vt per Corrot. qui supra n. 7. vbi & ampliat, vt sit locatio, quando ab initio vnica est constituta solutio, sed diuisa præstatio in temporarium modo præstatio sit vniuersalis, secundum Corrotum & Rip. quos ibi refert declarando mentem Bart. 4. Quartus casus est si promiscue utatur verbo, loco, & vendendo, & tunc attenditur effectus de vnica vel multiplici solutione, vt distinetur est ita cum aliis Carrot. n. 8.

7 Promiscue utatur verbo, loco, & vendendo, & tunc attenditur effectus de vnica vel multiplici solutione, vt distinetur est ita cum aliis Carrot. n. 8.

cin. Senior consil. 38. col. 2. vers. quod etiam dignoscitur lib. 1. quem sequitur, & probat Menoch. vbi supra n. 25. & 26. relatus per Lassar. n. 25. quod si nihil actum appareat seruanda sit distinctio Ioan. de Imol. supra relata.

Cæterum si non ipsum ius, aut commoditas vsufructus concedatur sed potius res ipsa, scilicet, fructus & corpora colligenda, concessa sint, aut conceduntur fructus apparentes, qui pendunt in arboribus, & tunc vera ac perfecta venditio est, quomodo cunque contrahatur, siue contrahentes vbi sint verbo, venditionis vel locationis, vt in propriis terminis gabellæ, inquit decidere capitul. 26. de los apuntamientos que su Magestad embro a los lugares no enlabrados el año pasado de mil y quinientos y setenta y seys, quos allegat el año de 1575. porque entonces ex la fecha de la cedula Real de su Magestad impresa, y firmada de su Real mano en el Pardo a 26. Noviembre del dicho año de 1575. que tengo original, y es la condicion del tener siguiente.

Condicion 26. de los apuntamientos de las alcavalas.

T porque se ha tenido relacion, que en algunas ciudades, y villas y lugares de estos Reynos, despues que han labrado y cultivado algunos personas heredades, que tienen, y labran de panes, y viñas, y olivares, y otras frutas, y algunas: y despues de estar mostrados los dichos frutos, y esquilmos, antes de los coger, las venden a otras personas, y se libran en de pagar el alcavala de las ventas de estos frutos, con color, que las escrituras que hazen de esto, fue una y dicen, que son arrendamientos, sin embargo, que hasta aqui no se aya acostumbrado pagar alcavala de la sujo dicho, ni de qualquier cosa de ello.

Aduertit tamen Lassarus vbi supra n. 55. quod quamuis mens, & pratum pascuam, lylia vel colles, aut quicunque pascuus ager paratum fructum, nempe herbam habere solet, adhuc tamen in his pascuis rectissime cadit locatio, siue prompta & patens herba sit, siue nascitura & etiam venditio, vt vtrunque probat l. 23. titulo 7. libro 7. huius non collect. Reg. ibi: T permitidos, que el que tuviere ganado pueda arrendar la yerba que ouiere menester para ello, y una tercera mas: y si algo le sobrare de ella, y la quisiere vender, & c. quo casu cum in dubiis seruande sint coniecturæ supra tradite, nempe, vt prius inspicimus quid actum sit iuxta opinionem Socinos & Menoch. vbi supra deinde, quibus verbis vbi fuerint contrahentes, iuxta sententiam Ioan. Im. vbi supra ultimi pretij qualitas attendatur iuxta sententiam Bart. & communem supra adductam, ita vt deficiente prima coniectura, quæ omnium potior est, ad secundam sit denendum & deinde ad tertium, cum secunda defecerit: quibus obseruatis impossibile est, inquit Lassarus, quin contractus qualitas detegatur.

Quod si futuri fructus, siue vnus, vel plurium annorum tibi concedantur pro certa pecunia, ita vt cura, & cultura fundi ad te transeat, erit locatio, iuxta l. si olei, C. locat. siue vnica pensio pro omnibus annis, siue plures pensiones soluantur: Si vero

vero in præmissa specie cura, & cultura fundi, apud dominum maneat, & soli fructus liquidi & putres abique villo facti, & labe tradidit sunt ei, qui precium dicit, propterea venditio est, non locatio, sine precium pensione, nisi, siue in singulos annos distribuatur, atque solvantur, prout bene considerat hanc speciem Petrus de Salazar in 17. de usu & consue. Car. 1. n. 30. atque ita procedit venditio fructuum in l. nec emptio, & in l. si debitor ff. de contrahen. emptio. Et iuxta hanc distinctionem sunt accipienda iura in principio questionis allegata: Quod si in contractu non exprimitur, ad quem spectare debeat cura, & cultura fundi, seu fructuum, tunc si contractus fiat super quota parte, vel quantitate fructuum fundi, cura, & cultura in dubio pertinet ad dominum fundi, qui reliquos fructus habere debet. Si vero contractus sit super omnibus fructibus fundi, cura, & cultura in dubio ad eum transit, qui precium dedit, iuxta doctrinam Bart. in l. item ferro. §. vicinus. num. 10. ff. de pubic. & vellic. Hactenus Lassart. ubi supra.

Hæc tamen longa distinctio Lassart. maiorem occasionem confusionis, & difficultatem cognitionis præcipue videtur ad discernendum in praxi quis contractus iudicandus sit in specie nostræ questionis principalis locationis, vel venditionis, ac proinde an gabella solvenda sit, vel non?

17 Quare breuius, & magis expedite dicendum est: Quod cum in venditione precium principaliter pro dominio rei venditæ constituitur, atque datur, l. consequens. l. cum mansura ff. de contrahen. emptio. in locazione vero precium, seu merces constituitur, & solvitur pro usu rei principaliter: & in eius consequentiam veniant fructus accessorie, vel commoditates rei locatæ, l. 2. in princip. ff. locat. l. 2. §. pariter. Anton. Gomez. in 2. tom. variar. resol. cap. 3. in princ.

Si in contractu, in quo fructus pro pecunia conceduntur, veniunt fructus per se, & principaliter, abique respectu huius rei, vel iuris vnde exierunt: licet ipsa res, ex qua percepti sunt fructus, nominetur in contractu, non quidem ad concedendum usum eius, sed casu demonstrationis fructuum, erit contractus venditionis, ut in l. qui pendentes ff. de actio. emp.

18 Ceterum si fructus non veniunt in ipso contractu principaliter, sed consequuntur ad usum rei locatæ, quæ principaliter venit in contractu, tunc erit quidem locatio, & non debebitur ex ea gabella: in priori vero casu, cum sit venditio, gabella debebitur.

19 Iuxta quam distinctionem accipiendum est, quod tradit Imol. & Cardinal. in clementina prima §. si de rebus ecclæ. non alienand. & ceteri: nempe, quod venditio, & locatio fructuum sint Synonyma, & locationem significantia. Et hæc resolutio tenenda videtur, & si quid ei defuerit, pro casuum contingencia mutuo accipiendum erit, ex distinctione latiore Lassart.

20 In contractibus autem concessionis, seu locationis herbe pro precio vnius, vel plurimum annorum quoad hanc materiam gabella solvenda, vel non ex eis, tandem est consuetudini, quæ est optima legum interpret præcipue in casibus dubiis, hæc enim potest interpretari contractus hominum, ut in l. tempus in stipulationibus, & ibi late Decius. ff. de regul. iur. & præmissa in nostra specie, in qua potest venditio, & locatio fructuum celebrari: Ergo alibi consuetudine antiqua introductum fuerit, ut ex locazione, vel venditione her-

barum, aut glandium quomodocunque contractum sit, gabella non solvatur, ipsa non debetur, nec solvenda erit, prout hic Civitatem. proculdubio ab immemorabili tempore solvitur, nec in ceteris partibus solvenda erit, ubi viguitur similis consuetudo.

Nec superioribus obstat *lega prima*, titul. 18. 2. libro nono, huius nona collectio. Reg. dum præcipit, quod omnes solvant gabellam ex venditionibus suis, & quod nullus ab ea solvenda immunis sit: Por. vso. vi. es. s. v. m. b. r. e. a. n. g. u. e. s. e. a. i. m. m. e. m. o. r. i. a. l. & c. Por. que esto habita, y se entiendo, ubi consuetudo est iuris gabellarum derogatoria, & contraria: Secus de consuetudine interpretativa, & declaratoria contractus, qui celebrari censetur, quando herbe precio conceduntur, & sic, quod censetur potius contractus locationis, & non venditionis celebrari, quam venditionis, cum uterque possit celebrari, ut in iuris civitat. in principio huius questionis, quæ consuetudo interpretativa non censetur sublata a præfata l. 1. titul. 18. hoc lib. 9. sed tantum derogatoria legis gabellarum, ut resolutimus supra alia quæst. & tenet Lassart. de decim. cap. 2. num. 10. 34.

21 Ceterum in locis, & partibus, ubi consuetudine introductum est, ut ex locacionibus, vel venditionibus herbarum, & glandium, quocumque modo contrabantur, debeatur, & solvatur gabella, quasi, ubi semper venditio herbe, non vero precium locatio contrahi videatur, ex antiqua consuetudine, quæ sic hoc negotium interpretata est, servanda erit eadem ratione præfata consuetudo, & gabella proculdubio solvenda, & hoc iure vivimus. Hæc tamen in secunda specie disponit text. sic intelligendus, secundum Lassart. d. cap. 2. num. 36. titul. 17. hoc lib. 9. ibi: Por. que los arrendadores de las alcavalas de las yermas del Musstrazgo de Calatrana, de que nos solemos y acostumbramos cobrar alcavala, sepan como han de cobrar y coger las dichas alcavalas, mandamos, & c. Eodem modo, & secundum prædictam distinctionem debet intelligi lex sequens: nempe l. 1. titul. 1. §. in fine, quæ generaliter disponit: Que el arrendador a quien pertenecen las alcavalas de las yermas, las aya de demandar, y demande hasta el fin del año de las salidas de los ganados, y no demande en adelante: nempe in locis, ubi: Por. costumbre antigua de la tierra, se due, y ha de dargos alcavala de las yermas: secus ubi contraria consuetudo viguerit, iuxta prædicta: Tansi ay diversas costumbres acerca desta en estos Reynos. Por. que en Plasencia por costumbre muy antigua de arrenda mimos de yermas, y bellota, aumen sejan por años, se paga alcavala, y selama alcavala de yermas, y laoder, ut testis sum, & præterea affirmat. Doctor. Azuned. in l. 2. titul. 7. lib. 7. novae collectionis. Regia, num. 10. T. lo mismo en otras lugares de Estremadura: pero aqui en Ciudad Rodrigo por costumbre immemorial no se paga alcavala del arrendamiento de las yermas, o venta dellas: y lo mismo en otras muchas partes, como tambien de ellas lo refiere Azunedo, ubi supra.

22 Ceterum in locis, & partibus, ubi consuetudine introductum est, ut ex locacionibus, vel venditionibus herbarum, & glandium, quocumque modo contrabantur, debeatur, & solvatur gabella, quasi, ubi semper venditio herbe, non vero precium locatio contrahi videatur, ex antiqua consuetudine, quæ sic hoc negotium interpretata est, servanda erit eadem ratione præfata consuetudo, & gabella proculdubio solvenda, & hoc iure vivimus. Hæc tamen in secunda specie disponit text. sic intelligendus, secundum Lassart. d. cap. 2. num. 36. titul. 17. hoc lib. 9. ibi: Por. que los arrendadores de las alcavalas de las yermas del Musstrazgo de Calatrana, de que nos solemos y acostumbramos cobrar alcavala, sepan como han de cobrar y coger las dichas alcavalas, mandamos, & c. Eodem modo, & secundum prædictam distinctionem debet intelligi lex sequens: nempe l. 1. titul. 1. §. in fine, quæ generaliter disponit: Que el arrendador a quien pertenecen las alcavalas de las yermas, las aya de demandar, y demande hasta el fin del año de las salidas de los ganados, y no demande en adelante: nempe in locis, ubi: Por. costumbre antigua de la tierra, se due, y ha de dargos alcavala de las yermas: secus ubi contraria consuetudo viguerit, iuxta prædicta: Tansi ay diversas costumbres acerca desta en estos Reynos. Por. que en Plasencia por costumbre muy antigua de arrenda mimos de yermas, y bellota, aumen sejan por años, se paga alcavala, y selama alcavala de yermas, y laoder, ut testis sum, & præterea affirmat. Doctor. Azuned. in l. 2. titul. 7. lib. 7. novae collectionis. Regia, num. 10. T. lo mismo en otras lugares de Estremadura: pero aqui en Ciudad Rodrigo por costumbre immemorial no se paga alcavala del arrendamiento de las yermas, o venta dellas: y lo mismo en otras muchas partes, como tambien de ellas lo refiere Azunedo, ubi supra.

23 Ceterum si fructus non veniunt in ipso contractu principaliter, sed consequuntur ad usum rei locatæ, quæ principaliter venit in contractu, tunc erit quidem locatio, & non debebitur ex ea gabella: in priori vero casu, cum sit venditio, gabella debebitur.

24 Iuxta quam distinctionem accipiendum est, quod tradit Imol. & Cardinal. in clementina prima §. si de rebus ecclæ. non alienand. & ceteri: nempe, quod venditio, & locatio fructuum sint Synonyma, & locationem significantia. Et hæc resolutio tenenda videtur, & si quid ei defuerit, pro casuum contingencia mutuo accipiendum erit, ex distinctione latiore Lassart.

25 In contractibus autem concessionis, seu locationis herbe pro precio vnius, vel plurimum annorum quoad hanc materiam gabella solvenda, vel non ex eis, tandem est consuetudini, quæ est optima legum interpret præcipue in casibus dubiis, hæc enim potest interpretari contractus hominum, ut in l. tempus in stipulationibus, & ibi late Decius. ff. de regul. iur. & præmissa in nostra specie, in qua potest venditio, & locatio fructuum celebrari: Ergo alibi consuetudine antiqua introductum fuerit, ut ex locazione, vel venditione her-

eodem modo, ubi fuerit contraria consuetudo servanda erit, quia contrariorum eadem est disciplina.

24 Iuxta prædicta etiam circa consuetudinem solvendi, vel non solvendi gabellam ex locazione, vel venditione herbe, vel glandium intelligenda videtur dicta collectio 26. de los apuramientos de las alcavalas, & que alias simpliciter, licet late, tradit Girona de gabell. §. parte, n. 16. cum sequentibus. probans de precio dato pro glandibus gabellam deberi, quando venditio, seu locatio sit pro vnicuo anno.

25 Superiora comprehendunt etiam ex decisione text. in l. 9. titul. 18. lib. 9. novae collectionis. Regia, ubi cavetur: Que los Comendadores de las Ordenes de Santiago, Alcántara, y Calatrava, y San Juan, paguen alcavala de las yermas de sus Encomiendas, que adonde huviere costumbre de pagar la dicha alcavala, manda que la paguen los dichos Comendadores, segun y como la pagan, y la costumbre pagar las otras personas segundiere: luego donde huviere, y ay costumbre de no la pagar, ni otros, no se debe, ni ha de pagar, argumento sumpto à contrario sensu, que es fortissimo, valido en decreto l. 1. §. huius rei ff. de officio eius cui mand. est iuris. Euerard. late in centuria legal. loco 4.

26 Tunc estat *leyes desieren a la costumbre tanta en esta materia de derechos, y pagar se alcavala de las yermas, por la misma razon se debe, y ha de estar a la costumbre contraria de no la pagar de ellas, sea que existe a ello la dicha ley. 1. n. 18. lib. 9. que no habla en costumbre interpretativa, ni declaratoria, sino en contraria, y derogatoria, como avemos dicho.*

26 Quinque consuetudine interpretativa legum (pro. ut est hæc de qua agimus) sufficit decem annorum, licet alias ad præscribendum requireretur tempus immemorabile, ut cum communiter resolutimus lib. 3. præf. §. 6. n. 26. §. 27.

SUMMARIUM

- 1 Gabella non debetur ex locazione fundi ad pastum, & culturam: & quid si conductor fundo usus non fuerit propter fugam, negligentiam, aliamve causam, quæ cum ab obligatione non liberant? n. 1. & n. 2. quid si propter sterilitatem, pestem, aut bellum aliamve causam ab quam locator pensionem remittere iure teneatur, & quid si conductor renunciat casibus fortuitis.
- 2 Periculum casuum fortuitorum rei conductæ non pertinet ad conductorem, sed ad locatorem.
- 3 Diviso pretij conventi locationis fundi ad pastum, & culturam, quomodo fieri debeatur?

QUESTIO XXXVIII.

An ex locazione fundi ad pastum, & culturam debeatur gabella?

1 Q Væro circa præmissa an ex locazione alienius fundi ad pastum & culturam, vulgo a pastu, & labor, debeatur gabella in locis, & partibus, ubi iuxta consuetudinem gabella debetur, ex venditione, vel locacione herbe, hoc est pastum?

Respondeo, quod si in contractu partes fundi ad pastum & culturam fuerint distinctæ, ex parte pastus debebitur gabella, ex parte vero cultura non debetur: partibus vero non distinctis, usus viriisque rei partem cuiuslibet infirmabit, & solvetur gabella æstimationis eius partis, quæ pastui fuerit exequutiæ destinata, non vero eius, quæ ad culturam servavit: Quod si nihil ad culturam fuerit redactum, totius pastus debebitur gabella, quamvis fundus in contractu ipso ad pastum, & culturam fuerit locatus, ut veritas attendatur, & tradibus obvietur. Si vero in præmissa specie, quæ fundus ad pastum, & culturam fuerit locatus, conductor totam fundam coluerit, pars pastus fundi, quæ ignoratur in dubio erit dimidia, arg. l. gnoia, §. heredes ff. de hered. inst. & l. etiam ff. de usus, & l. nomen filiarum, §. pariter. ff. de verborum significationibus, ex eaque debebitur gabella, quamvis conductor totum fundum coluerit, quia hoc locatori, & filio, & gabellaris nocere non potest, nec eius auferri ius ex contractu quæritur. Quod si contractus alteratiue conceptus fuerit, nempe ad pastum, vel culturam: secus erit cum conductor sit electio sit. Si enim tunc totus fundus cultus fuerit, non debebitur inde gabella: Si vero totus, vel pars eius pastu servavit ex toto, vel ex parte pastus, solvetur gabella respectuæ. Si vero a principio fundus ad pastum solum locatus fuerit, & conductor postea eum totum, vel partem eius coluerit ex toto, etiam ex parte culta debebitur gabella, vltus namque conductoris, & propria eius voluntas ex intervallo subsequuta alterare non potest naturam contractus præcedentis in præiudicium locatoris, nec filii: pæterquam si se intergra incontinenti partes voluntatem mutaverit, quia tunc licitum est eis à contractu discedere, ut ff. de Cod. quando licet ab emptione discedere: Ergo, & alterate, abique eo, quod filius, nec alius tertius possit conueni, nec allegare, sibi præiudicium inferri non posse.

Sed quid erit quæro in specie nostræ questionis, nempe, quando fundus ab initio fuit locatus ad pastum & culturam, impartibus pastus, & cultura non designatis, & conductor fundo usus non fuit, propter fugam, negligentiam, aliamve causam, quæ cum ab obligatione non liberant, non liberant, cuius partem debebitur gabella? Et puto in dubio dimidiæ partis, quæ pastui servavit debebat gabellam deberi, ut dicebamus supra in simili casu: nisi minor, vel maior pars fundi sit, quæ non solet coli, quia tunc iuxta coli consuetum censetur locatus fundus, & iuxta pasturari solitum concedi ad pastum, & ex hoc tantum debebitur gabella.

Ceterum si conductor fundo usus non fuerit, propter sterilitatem, pestem, aut bello, aliamve causam ob quam locatore pensionem remittere iure teneatur, huiusmodi casibus in contractu non renunciatis, credetem profecto, locatorem ad plus gabellarum non teneri, quam pretij eius partis pastus, quod à iudice sibi præcipietur accipere, & eo conventum esse: quia & periculum 4 casuum fortuitorum rei conductæ non pertinet ad conductorem, sed ad locatorem, ut in l. si merces, §. vii. maior, & ibi glossa & communiter Doctores, ff. locat. & in lege conditio §. ff. eadem, & in l. licet. Cod. locat. text. in cap. propter sterilitatem eodem in tit. leg. 22. tit. 8. partia. 5. Anton. Gomez. in 2. tom. variarum resol. cap. 3. de locat. n. 18.

Secus erit dicendum si conductor renunciauit predictis casibus fortuitis, quia tunc non excusabitur à solutione pensionis, vt in l. si quis fundi, ff. locat. l. item queritur, §. si Gemma, eodem titulo, l. 23. titulo. 8. partia 3. late Anton. Gomez. vbi supra, numero decimo nono, ac proinde locator tenebitur in hac specie soluere gabellam pensionis, sine pretij passus, licet ipse sponte eam pensionem, vel aliquam eius partem conductori remisit, hoc enim sibi nocere non potest, sed tantum ipsi locatori: cum alias conductor iure teneatur integram pensionem soluere propter renunciationem sufficientem casuum fortuitorum à se factam.

Diuisio autem pretij conuenit pro locatione rotis fundi, pro parte passus, & cultura in imperioribus casibus mixtis ad sciendum, cuius partis pretij soluenda sit gabella debita, fiet iuxta estimationem solitam in similibus casibus in illo loco, vbi dubium versabitur, vel arbitrio peritorum in ea materia.

SUMMARIUM.

Gabella an debeatur ex pretio speciei date pro operis hominis?

QUESTIO XXXIX.

An ex pretio speciei date pro operis hominis debeatur gabella?

Varo etiam circa hanc materiam locationis, & conductionis, Conduxit hominem, vt laboraret in meo fundo, pro specie aliqua quam illi dedi, vel promisi, nempe, aliquam suppellectilem, vel aliam rem pro suis operis, an ex pretio huius speciei debeatur gabella? Et quidem distinctio operis est pro decisione huius questionis: aut enim à principio contenta fuit merces quedam, vel salarium pro predicto operis conductis, & postea fuit data in solutum species pro mercede, vel pretio à principio contento: & tunc ex hac datione in solutum proculdubio gabella debebitur, iuxta late à nobis supra resoluta questio. 23. Quod si principio nulla merces constituta fuit, nec salarium, sed seruitium fuit factum, operisque impense sub promissione satisfactiois simpliciter, & tunc si pro huiusmodi seruitio, & operis lege, vel statuto, vel consuetudine erat taxatum certum quoddam pretium, illud intelligitur promissum, & species postea pro eo tradita: noua conuentione in solutum, erit datio in solutum, & ex ea, vt præliximus, debebitur gabella. Caterum si neque à partibus, neque à lege, statuto, vel consuetudine est taxatum, nec constitutum aliquot pretium, merces certa, quæcumque datur species pro his operibus, antequam impendantur, vel post, non debebitur gabella, quia non est contractus emptionis venditionis, sed inominatus do vt facias similibus locutionibus, si tibi solenda, & in l. natura, l. 3. at cum do. ff. de pre. script. verb. ex quo non debeatur gabella, vt resoluimus supra quest. 29. num. 18.

- 1. Gabella an debeatur ex locatione ad longum tempus decem, videlicet, vel plurimum annorum, & non sequentibus, vt in num. 3.
2. Dominium velle transferatur ex locatione ad longum tempus, etiamsi contrarium dicatur in ipsomet contractu locationis, vt in num. 3.
3. Laudemium debetur ex locatione ad longum tempus rei emphyteutis, vel feudali, sed contrarium, num. 5.
4. Retractus non habet locum in locatione ad longum tempus, etiam si esset perpetua si tamen pensio singulis annis solatur: quia nihilominus adhibere retinetur dominium directum, quod remanet penes locatorem & cum quo rem suam in emphyteusim concessit, vt in n. 7.
5. Gabella non debetur ex locatione ad longum tempus, etiam si pro eo toto tempore vnum pretium constituitur.

QUESTIO XL.

An ex locatione ad longum tempus debeatur gabella?

Varo vltimus, an ex locatione ad longum tempus decem, videlicet, vel plurimum annorum debeatur gabella. Et ipsam deberi ex eo probari videtur, quia si per eam transferatur velle dominium in conductorem, & sic est alienatio, vt in l. 1. & 2. ff. si ager vtilis, vel emphyteus. per. iuxta communem intellectum, & ita tenent communiter doctores, vt constat ex Tiraquel. de retract. ling. n. 2. §. 1. glo. 1. 4. num. 84. cum dubijs segg. & Valar. vbi supra. num. 10. Parlad. rer. quæst. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 28. Ex emphyteus autem gabella non debetur, vt infra late agemus quæstione altera. Et in terminis gabella quod ipsa non debeatur ex locatione ad longum tempus in illis de probat Parlad. a. num. 28. dummodo in fraudem contractus non fiat, & in idem citat Boer. decis. 234. num. 4. ad fin. & Lassat. de decim. cap. 2. num. 59. Girond. de gabell. 9. part. princip. §. unio. num. 9. cum segg. vbi idem citat Anchar. consil. 72. & Boer. vbi supra.

Nec obstat, quod ex locatione ad longum tempus, & ex contractu emphyteutico transferatur velle dominium in conductorem contra naturam locationis, & sic efficitur alienatio, vt in primo fundamentum prioris partis, quia si nihilominus adhuc retinetur dominium directum, quod remanet penes locatorem, & cum quo rem suam in emphyteusim concessit, vt resoluti Avenda. respons. 12. num. 5. & probat in l. 28. titul. 3. part. 5. & in l. 3. titul. 4. part. 1. At ex natura contractus emptionis & venditionis est, vt venditor, si sit dominus rei venditæ, transferat in emptorem dominium velle, & directum eiusdem rei venditæ, ex l. emptor. in principi. ff. de alim. emptio. cum similibus. præmaxime si tenentur opinionem Pinel. vbi supra, num. 66. ver. sic facile legitur. vbi contra omnes nititur probare, regulariter ex locatione ad decem, vel paulo longius tempus, iure cuius non transferatur vllum dominium. Quam opinionem saltem in praxi, minime probamus, cum communiter, & receptissima sententia omnium centrorum contrarium habeat, nempe ex locatione ad longum tempus velle dominium transferitur. Nec & iure hoc probatur. Caterum iussit in proposito dominium directum in prædicta specie non transferi, sed remanere penes locatorem, vt probauimus.

Non obstat secundum, nempe quod de locatione ad longum tempus solatur laudemium: hoc enim sumum, & inconcessum non est, plures liquidem auctores præbent, & tenent contra quos

quos, & alios refert probat, sequitur Amodeus à Ponte in quæst. laudemium l. 34. per. termin. dicens, hoc veritas videtur de iure circumscripta consuetudine, & quod etiam in venditione fructuum, quando sit vltra nomenium. Senatus censuit deberi laudemium, vt tollatur in fraudibus, eandem opinionem sequitur Pegnera vbi supra, numero 75.

Ergo eadem ratione ex locatione ad longum tempus gabella debetur, quod sensu Bertach. de gabell. 8. part. princip. §. mens. num. 6. volum. 1. 1. trakt. diuers. Dec.

Histamen non obstantibus, proculdubio contrarium est tenendum in praxi tanquam verum in iure, imo, quod gabella non debeatur ex locatione ad longum tempus si pensio solatur singulis quibusque annis: quia in hac specie locatio vtilis, & effectus est quædam concessio in emphyteusim, neque ad venditionem accedit, quia in hoc discernitur locatio à venditione, nempe per constitutionem annue pensionis iuxta doctrinam Bar. in locum ferre. §. qui maximo. num. 3. ff. de public. & vellig. At si quod locatio ad longum tempus & etiam si esset perpetua, si tamen pensio singulis annis solatur, vtilis, & effectus sit quædam concessio in emphyteusim, & idem de vtroque indicandum, ac proinde non habeat locum eo casu retractus, qui alias in venditionibus locum habet, resoluti, plures allegans, Tiraquel. de retract. ling. n. 2. §. 1. glo. 1. 4. num. 84. cum dubijs segg. & Valar. vbi supra. num. 10. Parlad. rer. quæst. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 28. Ex emphyteus autem gabella non debetur, vt infra late agemus quæstione altera. Et in terminis gabella quod ipsa non debeatur ex locatione ad longum tempus in illis de probat Parlad. a. num. 28. dummodo in fraudem contractus non fiat, & in idem citat Boer. decis. 234. num. 4. ad fin. & Lassat. de decim. cap. 2. num. 59. Girond. de gabell. 9. part. princip. §. unio. num. 9. cum segg. vbi idem citat Anchar. consil. 72. & Boer. vbi supra.

Nec obstat, quod ex locatione ad longum tempus, & ex contractu emphyteutico transferatur velle dominium in conductorem contra naturam locationis, & sic efficitur alienatio, vt in primo fundamentum prioris partis, quia si nihilominus adhuc retinetur dominium directum, quod remanet penes locatorem, & cum quo rem suam in emphyteusim concessit, vt resoluti Avenda. respons. 12. num. 5. & probat in l. 28. titul. 3. part. 5. & in l. 3. titul. 4. part. 1. At ex natura contractus emptionis & venditionis est, vt venditor, si sit dominus rei venditæ, transferat in emptorem dominium velle, & directum eiusdem rei venditæ, ex l. emptor. in principi. ff. de alim. emptio. cum similibus. præmaxime si tenentur opinionem Pinel. vbi supra, num. 66. ver. sic facile legitur. vbi contra omnes nititur probare, regulariter ex locatione ad decem, vel paulo longius tempus, iure cuius non transferatur vllum dominium. Quam opinionem saltem in praxi, minime probamus, cum communiter, & receptissima sententia omnium centrorum contrarium habeat, nempe ex locatione ad longum tempus velle dominium transferitur. Nec & iure hoc probatur. Caterum iussit in proposito dominium directum in prædicta specie non transferi, sed remanere penes locatorem, vt probauimus.

Non obstat secundum, nempe quod de locatione ad longum tempus solatur laudemium: hoc enim sumum, & inconcessum non est, plures liquidem auctores præbent, & tenent contra

quos, & alios refert probat, sequitur Amodeus à Ponte in quæst. laudemium l. 34. per. termin. dicens, hoc veritas videtur de iure circumscripta consuetudine, & quod etiam in venditione fructuum, quando sit vltra nomenium. Senatus censuit deberi laudemium, vt tollatur in fraudibus, eandem opinionem sequitur Pegnera vbi supra, numero 75. Ergo eadem ratione ex locatione ad longum tempus gabella debetur, quod sensu Bertach. de gabell. 8. part. princip. §. mens. num. 6. volum. 1. 1. trakt. diuers. Dec.

Quod autem nonnullam dubitationem habet in terminis nostre quæstionis illud est, an idem sit dicendum respectu gabellæ, vt non debeatur ex locatione ad longum tempus, si pro eo toto tempore vnum pretium constituitur: videlicet enim ex hoc temporalem ipsius fundi venditionem contracti, vt resoluti cum alijs Tiraquel. vbi supra, n. 66. Denique, quia in hac eadem specie emptus videtur futurus euentus, ac proinde huic conductori non fiet remissio pretij propter guerram, ita Bertachin. de gabell. 2. part. quæstio. 23. numero 43. Ergo in hac specie gabella debetur, & limitanda videtur hoc casu resolutio nostra præcedens.

Nihilominus tamen contrarium constat ex auctoribus præcatis, indistincte tenentibus, ex locatione ad longum tempus gabellam non deberi præstationibus: Nec obstat, quod vnum pretium sit constitutum pro omnibus annis, & sic pro toto tempore locationis: per hoc namque dominium directum non transferatur in conductorem, sed remanet penes ipsam locatorem, nec etiam mutat naturam contractus: Ergo idem ius statuendum est in hac specie quod in prioribus, quæ quando in singulos annos pensio soluenda constituitur locatione ad longum tempus, & ita merito in terminis hanc opinionem probauit Lassat. vbi supra, dist. n. 59. Nec obstat doctrina, qua monetur Tiraquel. de qualitate pretij obertuanda, quia intelligentia est in casu dubij, quando non constat, quis contractus à partibus celebrator: locus vbi de aperta locatione constat sine breui, sine longa non enim ex constitutione vici pretij, debet esse contractus locationis & conductionis, aut saltem vtilis, & effectus emphyteutis, ex quibus gabella non debetur.

SUMMARI.

Gabella an debeatur ex venditione cum pacto, quod dominium rei venditæ ad emptorem non transeat distinguatur, vt hic.

QUESTIO XLI.

An debeatur gabella ex venditione cum pacto, quod dominium rei venditæ ad emptorem non transeat?

Varo etiam An debeatur gabella ex venditione cum pacto celebrata, vt dominium rei venditæ ad emptorem non transeat? Et videtur, nullam gabellam deberi in præmissa specie, cum nulla venditio sit, sed locatio, aut alius contractus, iuxta text. in Leu. man. a. vers. nemo possit, ff. de con. trah. emptio.

Nihilominus tamen ita distinguendum censetur

in hac specie: n. mpe. ut si posse intelligi ex præd. modo contrahendi, alium contractum fieri, puta locationis & con iuctionis, aut alium que conu- que. ¶ Le Cornandus sit, ex d. l. l. cum mansuata. in fin. Si vero nullus alius contractus fieri, intelligi conu. ole. potest, præterquam venditio, tunc quidem vitabitur pactum, & venditio valet, ex nota- tis in l. ubi ita donatur. ff. de donat. caus. mar. & per Bald. in l. si paterfamil. ff. de adop. per. tex. in l. cum præcio. ff. de pretiar. ca. proinde gabella debebitur, iuxta l. a. iul. 1.9. hoc lib. 9. ita in terminis distin- guit Cassan. in consuetud. Burgund. in tit. de re- tractu. rubric. 10. in glo. se. vendetur. n. 2. & 3. ca- ratione, ne qua via fraudibus aperiat, pro ut notat quos Titacuell. de retractu lignag. §. 1. glo. 2. n. 37. quos refero, & sequitur in proposito nostre quæstionis Lassar. de decim. vend. c. 2. n. 60. quos li- berter sequor.

SUMMARIA.

1. Gabella an debeat ex locatione tertiarum iam collectarum penes tertios existentium à domino earum facta resoluatur affirmatiue.
2. Multum distat inter rem separatam, que princi- paliter de per se existit, & inter rem accessoriã uniuersam suo principali.
3. Casus fortuitus contingens in fructibus collectis locatis, seu potius venditis non pertinet ad loca- torem, nec potest ei opponi sterilitas guerra, nec pestis.
4. Gabella debetur de locatione fructuum pen- dentium.
5. Gabella debetur ex locatione agri frumento semi- nati, eo iam nato, & in herba producto, quia est venditio.

QVÆSTIO XLII.

An laicus dominus tertiarum, vel decima- rum locans eas iam collectas penes tertios existentes, teneatur ad solutionem gabellæ?

1. Quamuis prima facie videatur dicendum, ga- bellam in præmissa specie non deberi, cum lo- cationis contractus: nihilominus contrarium est di- cendum quia cum iam fructus sint collecti, & se- parati à solo, vere venditio eorum fit, non veto lo- uatio, nisi nomine tenus: hic enim in contractu non venit principaliter usus decimandi, ut in con- sequentiam eius usus veniant fructus: sed imple- met fructus collecti principaliter in hoc con- tractu deducuntur per se, & sic eorum dominium: Ergo venditio principaliter contrahitur horum fructuum, non veto locatio, quicquid aliud partes velint, ac dicant: multum tamen distat inter rem separatam, que principaliter de per se subsistit, & inter rem accessoriã uniuersam suo principali, ut in litem si fundi, sed si insula. ff. de usufructu. Hinc t. est, ut in nostra specie casus fortuitus contin- gens in præd. fructibus sic locatis, seu potius ven- ditis, non pertinet ad locatorem, nec potest ei opponi sterilitas, guerra, nec pestis, secund. Paul. consil. 4. n. 10. 7. libro primo, per l. damnum. Cod. locat. & Bald. in l. licet eodem tit. & Bartol. in l. cotem ferro §. qui maximo, n. 4. ff. de publico, & veltig. & per l. si quis ita ff. de usufructu. Ergo debetur gabella ex hoc contractu, cum proprie sit

venditio, non veto locatio, iuxta l. i. tit. 17. hoc lib. 9.

Idem erit dicendum in locatione fructuum pend. n. mpe. præ maxime eorum, qui sunt proximi collectioni, & separationi: quia in frandim gabel- le locali videtur, cum tamen proprius sit venditio, quam locatio: Quinimo idem est dicendum etiam si fructus pendentes non sint proximi eorum col- lectioni, sed tantum apparentes, cum tamen prop- rius adhuc sit venditio quam locatio, ut probat intrepide Lassar. de decim. vend. c. 2. n. 33. & dixi- mus supra q. 37.

Similiter, & si quis agrum frumento semina- tum, eo iam nato, & in herbis producto alteri lo- caret: erit venditio, ex qua debebitur gabella, licet hanc contractum partes locationem & conductio- nem appellent: quia reuera euentus huius semen- tis venditus est domino namque agri dulos, he- ructibus, simiero, y sambadura adherente, a la- tiero, que sunt, velut fructus pendentes: in qui- bus domino nulla alia remanet proprietas: & quamvis terra agit adhuc producendis perfecte fructibus sit necessaria: nihilominus cetera, ut separata iudicantur, in quibus, ut prædictimus, nulla domino remanet proprietas, sed tantum in terra, que sola frumentum non producit, sed cæ- tera omnia suprãdicta simul, que affirmatione prævalent.

SUMMARIA.

1. Gabella an debeat ex sublocatione usus rei.
2. In usus, quod primus conductor recepit, est cessi- bile, & locabile, ut hic.
3. Ususfructus est locabilis, licet usufructuarius non habeat proprietatem.
4. Conductori datur, idem quod usufructuario con- ceditur.
5. Gabellarum & similiarum locatio ad instar usufructuarius habetur.
6. Emphyteuta, vel feudatarius aliam loco sui sub- rogan, domino directo approbante, habetur loco domini directi.
7. Dominium idem non potest esse insolidum apud plures, saltem diuersis respectibus, ut in n. 8.
8. Primus conductor sublocans alius, remanet ut dominus directus rei locata, & eius periculo re- manent sterilitas, & omnis quicunque casus for- tuitus contingens in fructibus rei sublocata ab eo, nisi eiusdem facti renuntiatum per secundum conductorem.
10. Sublocatio, vere & proprie est locatio: nisi par- ter in contractu agerent, ut esset venditio, & tunc ex ea gabella deberetur ut in n. 11. idem, si in hac specie contractus usus rei locata principaliter non venit et in hac sublocatione, sed fructus ipsius ut in n. 12.
13. Fructus collecti, & à solo separati, vel etiam pen- dentes dupliciter considerantur, principaliter, & de per se, & non in consequentiam fundi, & tunc pretio dati venditionem præferunt, & sicut bo- na mobilia secundo modo accessoria, & ut appen- dices ipsi fundo, & tunc sunt immobilia, pro ut est ipsemet fundus, & n. 14.
15. Fructus pendentes proxime collecti continen- tur sub legato honorum mobilium.

QVÆST

QVÆSTIO XLIII.

An ex sublocatione usus re debeat gabella?

1. Vero modo circa præmissa in quæstionibus de locatione: quod si in quo eandem rem ali- quam, hoc est, usum principaliter res ipsius & sic fructus, veniunt in consequentiam uniuersam sublocet alij, hoc est, re arrende au ex hac sublocatione de- beat gabella?

Videtur enim hæc sublocatio venditio, cum primo conductori nulla remaneat rei proprietas, pro ut remanere debet locatori, ad hoc, ut po- tius dicatur locatio quam venditio, l. conuenit, & l. cum mansuata ff. de contrah. emp. Ergo debetur gabella.

Nihilominus tamen resoluimus, gabellam ex hac sublocatione non deberi: licet enim locator concedat usum rei locatae, sibi remanente eiusdem rei proprietate, ut per Bald. in l. i. ff. locat. glo. & Bartol. in l. non sicut ff. locat. t. adhuc tamen ipsum usus usus, quod pamm conductor recepit, est cessabile, ut in consequentiam eius usus habeantur, & recipiantur commoditates, & fructus rei locatae, licet non prohibetur. Locat. & l. si tibi la- 2. ff. de loco ritul. & l. cum in plures, & l. qui vni- uersus, §. si ff. eodem ritul. t. sicut similiter usufruc- tus est locabilis, licet usufructuarius non habeat, pro ut non habeat proprietatem, ut in §. si ff. de usu, & habet: sufficit enim proprietatem ipsius iu- ris incorporalis usufructus, que distinguitur à fructibus, l. dicitur fructus ff. de iur. dot.

Idemque quod usufructuario conceditur, con- ductori datur, nempe rem vendam, & fructum, ut in §. præterea inffit. de locat. & conduct. & in §. pro usu eodem ritul. t. & locatio gabellarum, & similiarum usufructum admittit usufructuarij habetur, Dec. consilio quarto, colun. 2. numero secundo.

Sic etiam si emphyteota, vel feudatarius, qui non habet dominium directum, sed vile tantum, alium loco sui constituat, vel alij subinfeudet eandem rem feudalem, dominiumque vile conce- dat, domino directo approbante, habetur adin- stat domini directi respectu sub emphyteote, vel feudatarij, ut constat ex Carol. Molin. in consuetud. Parisien. titulo. 1. §. 1. glo. 6. numero. 4. licet enim idem dominium non possit esse insolidum apud plures, l. si ut certo, §. si duobus ff. commod. l. heredi- tatem. §. pater ff. de castres. pecunio. licetque vide- batur, ut eiusdem feudi, vel emphyteosis non possint esse duo, vel plures domini directi, vnus immediatus alter, & superiores mediati, & pa- ter duo, vel plures domini viles, scilicet, va- fallis primus, & omnes subuassalli: t. nihilomi- nus directus respectibus plures possunt esse directi domini, vel viles, vel vnus directus tantum, & viles tantum simul eiusdem rei. Vnde primus author feudi, vel emphyteosis dicitur esse domi- nus directus respectu primi vassalli, vel emphyte- otis immediate, & respectu subuassallorum, & sub emphyteote mediate: idem dicendum de primo vassallo respectu secundum vassalli, & vltiorum, & sic de alijs: Pariter primus, aut alter medius va- fallis dicitur, dominus viles respectu domini su- perioris, & dominus directus respectu inferioris, vassalli. Nec est inconueniens propter diuersas rationes, quia dicitur regula contraria loquitur ne

de domino eiusdem speciei, sed etiam eiusdem relationis, ut in his terminis tenet Ioan. Faber. de suden. colun. 2. numero. 4. insit. de locat. & sic re- peritur directum dominium superioris domini, & directum inferioris, & vile dominium super- rioris domini, & vile inferioris, ut in eiusdem terminis tradit Curt. in 4. par. priuile. feud. numero 2. l. 4. §. 1. & probat late Molin. ubi supra, d. m. 4. §. 5.

Ita, & eodem modo in specie nostre quæstio- nis primus conductor sublocans alij, remanet ut dominus directus rei locatae, & ita eius pericu- lo remanebit sterilitas, nec non, & quicunque alius casus fortuitus contingens in fructibus rei sublocatae ab eo, nisi eisdem fuerit renuntiatum per secundum conductorem. ¶ Fit igitur, ut sub locatio vere, & proprie sit locatio, ut iure vo- catur, in d. l. nemo prohibetur cum simili, C. locat. non vero venditio, & sic ea non debe- bitur gabella.

Limari tamen meo iudicio poterit hæc sen- tentia, quando partes agerent in contractu, quod esset venditio præsublocati, quia tunc erit ven- ditio, secundum Bartol. in locum ferro, §. qui ma- ximo num. 8. ff. de publico, & veltigal. non enim materia in ea specie respicitur receptionis forma, locationis, vel venditionis, tuncque periculum pertinet ad emptorem: Ergo debetur tunc gabella facta, & voluntate partium, natura con- tractus non repugnante.

Similiter si in hac specie contractus usus rei locatae principaliter non veniat in hac subloca- tione, sed fructus ipsius, erit venditio eorum, non vero sublocatio, nec proinde gabella debetur, ut resoluimus supra q. 3. per totam præcipuum num. 18.

Sicut, quando fructus collecti, & à solo se- parati, vel etiam pendentes pretio dantur, vel conceduntur, ita ut constet, ipsos fructus venire principaliter, & per se in contractu, & non in consequentiam fundi, est venditio, quia de ipsi fructibus qui principaliter veniunt in contra- ctu, nulla alia proprietas domino remanet, ligni pendentes ff. de alio. empri. t. Multum enim in- terest, cum fructus considerantur tanquam acces- sories ac velut appendices ipsi fundo, ut in exem- plis positis à Tiraquell. num. 42. & 43. statim ci- tando, vel quando considerantur per se principaliter diuisim, & separatim.

In prima namque specie fructus sunt bona im- mobilia pro ut impletur fundus, cuius pars sunt fructus pendentes, at vero principaliter per se ipsi considerati fructus, & sic in secunda specie, quoniam sunt pendentes, sunt bona mobilia, ut bene probat Tiraquell. ubi supra num. 44. t. Quæ ratio- nis respondet Paul. de Castro consil. 132. videtur dicendum, quod dicitur frumentum, num. 2. vbi- tum. 1. in pulchro casu legati facti aliquibus per testatorem de bonis mobilibus ad eum perti- nentibus, ut intelligatur, & comprehendatur frumentum & alij fructus, qui tempore testa- menti conditi erant pendentes, quia, scilicet, tunc non essent res mobiles in actu, erant tamen in habitu, & sperabantur de proximo fieri res mobi- les, & ad hoc erant ordinati, & destinati, secundum suam propriam naturam, & ideo proinde est ac si tem- pore testamenti fuissent res mobiles. Et opinionem Pauli ubi supra, sequitur Decius consil. 472. n. 15. Tiraquel de vtroque retract. tit. 1. §. 1. glo. 7. n. 4. post Decium ab eo allegatum. Et quamuis Alciac lib. 9. consil. 181. & Crauet. quos refert & sequitur

- 22. Retrahitur habet locum, cum res manet apud ipsum possessorem, dato aliquo pretio, non quidem ipsius rei, sed iuris ipsius transigentis.
- 23. Gabella ex transactione debetur quando litis astutatio soluitur ex causa transactiois.
- 24. Gabella ex transactione debetur, quando pecunia datur pro pretio rei, vel actionis & iuris.
- 25. Gabella an debeatur ex transacione simplici, quando res dimittit rem a se petitam alicui pecunia sine concessione nomi tituli aut concessione sui iuris.
- 26. Gabella an debeatur ex transacione, quando transigentis resulat & renuntiat suum pro pecunia & iureq.
- 28. Transactio nimium liberalis, capitula & fraudulenta presumitur.
- 29. Gabella de compromisso non debetur.
- 30. Gabella non debetur de fideiussione.
- 31. Gabella non debetur de cessione iuris in contractu, vel fideiussoris facta in casu, h. Modestinus, ff. de solut.

QVÆSTIO XLV.

An ex transacione compromisso, vel fideiussione gabella debeatur.

Quo ad primum, an ex transacione gabella debeatur? Pars affirmativa ex eo laudari videtur, quia transactio aliquantulum emptioni & venditioni coniungitur: est enim alienationis species, l. i. §. v. in autem, ibi ubi si transigit, ff. si quis in fraud. patro. quam in id nuncupatum expendit Bald. in l. i. post princip. & ibi Salic. C. si aduers. transf. & voluit idem Bald. in c. contingit, col. 1. in dubio loci, de r. anull. & alius, quos refert & sequitur Tiraq. l. de retr. l. i. §. 1. gloss. 14. n. 65. & 67. tametsi idem Bald. in c. de contron. inter vassal. & alium, & ibi Cardinal. Alexand. tenet contrarium, sed cum Firmino eos reprobat Tiraq. ubi sup. n. 7. §. 1. est etiam transactio contractus, & contractus in princip. C. de fide. inst. mon. l. cum te transigisse, C. de transactio. l. fin. C. de litig. Barr. in l. sine apud alia, & ibi communiter Doctores, Cod. de transactio. & Tiraquell. ubi sup. num. 65.

Et in terminis nostre questionis, quod stante statuto, quod ex contractu debeatur gabella, ea ex transacione debeatur tenet Bald. in l. si donatione in sine Cod. quod metus caus. Alexand. in d. l. sine apud alia, n. 13. Petrar. de gabell. 3. membro 8. part. princip. quæst. 11. num. 19. vol. 11. & traditur. Doff. fol. mibi 35. in antiquis Tiraq. ubi sup. n. 61.

Imo etiam stante statuto, quod ex alienatione debeatur gabella ex transacione debetur, vt tenet Angel. consilio 215. obmota ale est, col. vltima. & Berach. ubi supra, num. 13.

Imo vero idem Ang. consilio 210. instrumentum, inquit, appellatione emptionis comprehendit, & transacionem ex eaque similiter deberi gabellam, ac ex propria emptione, quem refert & sequitur Tiraq. d. num. 6. ad fin.

Nihilominus ratio regulariter contrarium est tenendum in his Regnis, adeo quod ex transacione gabella non debetur ex contractu emptionis & venditionis, & ex permutacione l. i. §. 2. tit. 17. hoc

li. 9. Ac transactio non est inuimodi, vt patet, quia specificum habet nomen alterius contractus ab illis, & verbis diuersum: Ergo ea non debetur gabella, arguendo l. si idem C. de codicill. cum similib. At quod Bald. & ceteri iuris communis interpretes aliud teneant, nihil prestat, quoniam loquuntur, stante generali statuto, quod ex contractibus vel alienationibus soluat gabella: sed nos tenet l. Regie hoc restingunt ad contractus emptionis & venditionis, & permutacionis, & quoniam numero non est transactio: Ergo, &c. §. Secundo quia reuera transactio est contractus innominatus, do vt facias, nempe, vt a lite discedas, ex notatis in dict. l. sine apud alia, & in l. si pro fundo. C. de transf. & probat Tiraq. ubi sup. n. 61. Et in terminis transacionis, quod non ex ea non soluat gabella probat cum alius Cassin. in consensu. Burg. rubric. 15. §. 3. tit. de transf. verbo ex alienatio, numer. 21. & in tit. de retrayt. §. 1. verb. vendi. num. 4. rubric. 11. §. 1. verb. retentio ad fin. Et in laudemio, quod ex transacione domino directo non debetur, probat late Peguera in sua repet. de fend. n. 83. & ante eum Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 22. num. 67. & distinguit Amodeus de Aponte, in questione laudemial. 31. Et in his Regnis, quod ex transacione gabella non debetur probant, ac profertent Parladot. rerum quorid. lib. 1. cap. 3. §. 2. num. 31. & Lassart. de decim. vend. cap. 7. num. 5. in fin. & cap. 17. num. 51. Girond. de gabell. 10. part. num. 10. par. 2. & Azco. in l. 2. n. 20. tit. 17. hoc lib. 9.

Que opinio vltra supradictos in transacione super actione personali comprobatur hoc radicali fundamento: quoniam transactio simplex ex se, sed aliud non interueniat, quod eius naturam alteret, & in aliam speciem contractus digredi faciat, est contractus innominatus, quilibet est factio principali partium refutat: si enim vtraque pars dederit, erit contractus innominatus do vt des: si vero vna pars, det, altera vero pars det altera vero faciat, erit, contractus innominatus do vt facias, vel e contra factio vt des: si vero ambe partes faciunt, erit, factio vt facias, l. a d. in d. sine apud alia, col. vlt. final. Paul. de Casti. cons. 279. primo videndum est, volum. 1. At vero licet, ex contractu innominato, do vt des, debeatur gabella ex ceteris vero contractibus innominatis ptenartatis, in quo factum ex vna, vel vtraque parte interuenit, minime gabella debetur vt supra resoluimus, quæst. 29. contractus innominatus do vt des, esse non potest in transacione, nisi tunc demum, cum in lite agitur rei vendicione, & ex causa transacionis res, que venditur, apud eum pretio dimittatur: sed vero, quando res petitur actione personali, etiam si ea actio competat ad rem dandam, vt tradendam, quia tunc, & si actor pretio liberet rem ab actione personali non ex hoc potest dici, eidem dare, sed liberationem facere, vt sibi aliquid detur. Est igitur contractus factio, vt des, non vero do vt des, §. non enim actio personalis est cessibilis, aut vendibilis in debitore, licet in certum cedi, aut vendi possit, quia actio, & passio non possunt cadere in vnu, & idem subiectum. l. si ianus, fideius non simplicibus: ergo actio que in debitore inest, si sine non potest simul in eo ad alium permanere, contra eum Bald. in l. emptor numero 2. C. de hered. vel alien. vendi. §. Hinc est quod actio ad alium creditoris successione debitoris statim perit, extinguitur, & confunditur, inuentio non facta, l. fin. §. in computatione in vers. ff. vero, & ibi communiter

communiter DD. C. de iur. de lib. Quod igitur actor reo dare potest, non est ipsamet actio personalis actus, sed refutatio, liberatio, & extinctio obligationis passiuæ debitoris, quod est contractus innominatus factio, vt des, non vero do, vt des.

12. Quia, vt inquit Bald. in l. si item si fundi, quæst. 5. columnæ 3. ubi quia in personali, quod soluitur, &c. ff. de usufruct. restitatio litis in actione reali est vt pretium rei: sed in personali est vt inter: de. Ergo ex transacione super actione personali gabella non debetur.

Quod eodem procedit in transacione super actione personali, sed etiam si transactio simpliciter fiat super actione reali rei vendicionis: transactio namque vera ex sui natura non sit super re ipsa petita, sed super lite secundum Bald. in l. 1. §. 1. sed nonquit, C. de bon. mater. §. Non enim tunc actor creditur transmitti in eum dominium rei petite, sed solum lite discedit, faciendo pactum de non petendo, quod est certa quodam refutatio sui iuris iuxta glossa. in l. de fidei commissio, C. de transacione & ibi DD. non vero per eam intendit dominium transferre, nec reo titulum dare rei petite, ex quo dimissio hanc loco actionis haberetur, sed non est ita, nec res traditur, sed relaxatur, vt traditur Bartol. Alexand. & alij DD. in l. stipulatio ista §. 1. numero 7. ff. de verborum obligatione addit Cassin. in consuetud. Burg. titulo de retract. rubr. 10. numero 15. vbi quod dimissio rei existentis in lite ex causa transacionis non est alienatio ex d. l. si profundo, & ibi DD. præcipue Iason. numero 9. Alexand. consilio 41. numero 1. & 2. volum. 6. & Anton. Gomez libro 2. var. resolut. capitulo 2. num. 28. vbi alios allegat, est communis, vt plures referens,

14. testatur Padill. in d. l. si profundo numero 10. §. vbi, quod omnes tenent per illum textum in hac specie actorem deficientem a lite non teneri de cui-

15. ctione. §. Quod adeo verum est, nempe ex vi propria transacionis rem ipsam non dari, aut cedi, nec titulum ad eam, vt quamvis actor dicat, quod retentur litis, & causæ, & ab eis discedit: nihilominus reus ex hoc ius nouum, nec titulum rei à se possessio recipere dicatur sed in pace remanere cum iure sibi antea competente, & ideo dimittens, non tenetur de emptione, vt post alios tenet, & probat Alexander in d. l. si profundo numero 5. vbi alios allegat.

16. Actor itaque cum simplicitate transigit cum reo super actione reali rei vendicionis intentate ab eodem actore, si eidem rem petitam vel titulum ad eam non dederit nec ius suum cesserit, quamvis aliquid à reo recipiat, vt à lite discedat, & liti, & causæ cedat, non ideo dicit potest contractum innominatum do vt des, facere, sed potius factio, vt des, vel do vt facias, ex quo gabella non debetur.

17. Quod autem maiorem dubitationem habet in proposito est: an ex transacione in qua actor cedit omne ius suum, quod in re litigiosa habet pro pecunia à possessore soluta, vel soluenda, aut e contrario tunc ex huiusmodi transacione debeatur gabella nec ne.

18. Et in hoc distinguendi sunt duo casus. Primum est clarus, nempe quando transactio fit super ipsamet re petita non vero solum super lite ita vt reus conueniens det actori pecuniam expresse, vel acqui-pollentur pro ipsa rei: & actor pro ea recipere constituitur, atque ideo reo cedit dominium reale, quod in ea habetur: tunc namque negati non potest hanc esse venditionem, atque proinde gabellam pro-

culdalis ex ea debetur: Item namque est dominere rem possidentem pro pretio vel eam vendere quando talis dimissio fit in finem transferendi dominium, vel titulum præbendi l. cum rei ff. de rei vendicatione Iason. in d. l. si profundo numero 9. Vnde secundum ibi pulchre inquit Baldus in l. si inter vos C. commun. vers. inque videt, quod d. l. si profundo in fin. procedit quando contractus celebratur super instantia litis, secus quando concernit rem ipsam quam sequitur Alexander in dict. l. si profundo numero quadragesimo primo in fin. & Bertrandus consilio 2. quæstionum vol. 3. Rubens consilio 152. col. 2. §. Et quemadmodum nomen venditionis non excludit transacionem l. cum ea que C. de transacione ita nomen transacionis non excludit, quod ex se est venditio.

Secundus casus est quando transactio, & cello fit totius iuris, & actionis realis, quod actor habet in re litigiosa pro pecunia, & tunc quidem etiam contrahitur aperta venditio vt nuncupatum tradit Bartol. in l. 1. numero 2. ff. pro emptione quod Paulus de Castro ibi etiam numero 1. verum esse explicat si modo consistit ius aliquod in ea recedentem habuisse, habebitque locum dictum Baldus in l. per diuersus C. mandata affirmantis, statutum disponens, quod de emptione, & venditione soluat gabella habere locum in transacione, & quietatione pro vt eum refert Amodeus à Ponte in questione laudem 32. in principio. Alterc enim si de iure recedentis non constat, quamvis ab eo sui iuris cello fiat nulla venditio erit, sed sola transactio quia deficit res, que veniat vt in l. nec emptio ff. de contrab. emp. ideoque nec gabella debetur.

Hinc est, quod siue actor rem litigiosam relinquat reo pro pecunia siue reus eam retineat actori, pecunia accepta gabellatim non ex hoc habet suam intentionem fundatam pro exigenda gabella, si sola transactio attendatur, quia hæc regulariter est contractus innominatus, do vt facias, ex quo gabella non debetur, vt prædiximus: Gabellaria igitur, vt obtineat, probare debet eam, qui rem relinquit, & ius suum cedere actori, siue rem tunc fuisse verum dominum, vel litem fictam ad occultandam veram permutacionem, vel venditionem iuxta textum in l. cum hi §. sed cum l. ff. de transacione vt resoluunt in similibus terminis, nempe iuris debiti partono ex venditione rei feudalis, Carolus Molinus in consuetudine Paris. titulo 1. §. 22. quæstion. 2. num. 67. quem refert & sequitur applicans ad gabellam Lassar. de decim. venditione d. capitulo 17. sub num. 5. in vers. ex quo illud, sequitur cum Girondo quem citat Azcoed. in d. l. num. 20. tit. 17. hoc lib. 9.

Quorum opinio non parum coadiunatur ex resolutione Tiraquell. de retract. l. i. §. 1. glo. 1. 4. num. 94. vbi probat, quod cum res manet apud ipsum possessorem, dato aliquo pretio habet locum retractus non quidem ipsius rei sed iuris, siue actionis transigentis, qui à se rem omnino abdicauit: Et ita est tenendum in nostris terminis gabellæ iuxta præcedentem resolutionem: tamen si non dicit qui contractum tentare voluerit, gabellam, licet in præd. specie, & secundo casu simpliciter, & indistincte deberi ex præd. cessione, contendens non obitare dicta Carol. Molin. ubi supra, quia ea locum habent in materia laudemij, in qua si cedens dominium non transfert, nec illud habet ad transferendum, non dicitur alienare rem feudalem, ac proinde laudemium non debet, quod alias ex alienatione debetur: sed in materia gabellaria

tradit in expositione textu. in. vbi. ubi. propter pactionem perfonarum, contra quas inquirunt de heret. lib. 6. & in terminis ita existimat in proposito Lassar. de decim vendit. l. 1. n. 10.

6 Venditor autem, qui tenetur gabellam solvere, it intelligitur, qui nomine proprio, vel simpliciter rem tanquam suam veni. vel permutatur: sed si nomine alterius sub commemoratione sui officij procuratoris vendiderit vel permutaverit, nunc enim dominus, cuius nomine res vendita fuit, tenetur gabellam solvere, non vero venditor. Ita exiur in l. 8. tit. 17. hoc lib. 9. vbi limitatur:

En los taberneros y otros hombres, y mugeres que vendieren vino, de qualquiera persona, que dena alcavalas por que ellos son obligados a retener en si el alcavala que mentare el tal vino que assi vendieren y asi de con ella al arrendador, o fiel, o cogedor, assi como si fuisse suya el vino. Et. xviii. dicit. lege latus cauetur. Ex qua hanc notitiam declarationem, intellectam, & interpretationem ad dict. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. in terminis probavit Lassar. dicit. cap. 15. n. 4. cum seq. amplians n. 7. quod predictum de venditione procuratorio nomine facta, ut procedat etiam; quando non expresse predictis modis, sed expresse tanquam alienam, & ut rem illius domini vendidisset, quia semper videtur alieno nomine facere; quo casu mandatum habuit venditio, valebit decimaque debbitur ab ipso domino, tunc ex dict. l. 8. si autem mandatum non habuerit, nec a domino venditio fuerit satisfacta, huiusmodi venditio erit nulla, ex eaque gabella non debbitur ex communi resolutione, quia habet quod ex venditione nulla gabella non debetur, & iuxta hanc veram, & communem distinctionem intelligi debet dictum pauli de Cast. in l. 1. §. executorum ff. de exercit. secundum Laur. Silvan. consil. 3. lib. 1. & Lassar. ubi supra d. 17. ad fin. quod si venditio a domino fit erit satisfacta, quando, & cum gabellam debeat gabella, agemus infra suo loco.

8 Neque obstat, quod venditio rei alienæ valet, & tenet ex eaque debetur gabella, ut decimus supra 9. n. 2. & 3. quia id verum est, & recte procedit, quando ea, ut propria, vel simpliciter: sed si aliena talis domini, quia tunc nomine illius domini videtur, vendi, & procedit prafata communiti distinctio.

9 Et quibus inferre Lassar. ubi supra num. 8. quod si talis procurator, qui tunc nomine domini in hoc loco contraxit, & sic vicinus, & incola, istius loci, non tenetur emptor de animam ex pretio retinere, licet rei domus Pataneus, esset, quia vere non hic dominus forensis, sed vicinus ille venditus est, & ad gabellam tenetur, ut praediximus: & sic in hac specie cessat dispositio d. l. 3. tit. 17. hoc lib. 9. Si vero ille procurator vendiderit expresse nomine domini rei, qui sit foraneus, vel tanquam alienam, & propriam illius domini, habebit locum dispositio d. l. 3. tit. 17. quia tunc dominus rei est verus venditor, & sic ille decimam debebit, quod iam semel litigatum, & iudicatum se vidisse affirmat Lassar.

10 Quia quidem vera sunt, & in praxi tenenda, tamen si Giron. de gabell. §. p. 8. in 2. cum seq. contrariam aduersus Lassar. probet, nempe; ut quamvis venditio facta sit nomine alieno, vel procuratorio nomine, venditor ipse tenetur ad gabellam eius namque fundamenta ad hoc tenent, sed nisi l. probant: improprie namque l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. non precepit generaliter quod ipse Giron. dicit, nempe, venditio res nomine alieno,

vel rerum alienarum teneri solvere gabellam, quæ tunc in casu particulari, de taberneros, y otros hombres, y mugeres, que vendieren vino agena: Vnde per locum ab speciali regula generalis deducitur in contrarium deinde ipsam l. 8. in principio hoc expresse decidit ibi: no el que la vende scilicet que el que vende la cosa de otro, no deus el alcavala, sine el dueño, vendiendose en su nombre, quamvis Giron. inaduetter contrarium dicat, nempe, fallam hoc non asserere. Non etiam est aliud fundamentum eiusdem Giron. nempe iure constitutum esse competere gabellariis ius hypothecarium aduersus res venditas quocumque vadant, ex reg. l. imperatores cum similib. de public. & velligal. sicut etiam pro laudemio solvendo competit exactori ius hypothecarium, iuxta doctrinam Caroli Molin. in consuet. Paris. tit. 2. §. p. 1. n. 139. & Callan. in consuet. Burgund. rubr. l. 1. in tit. de cens. n. 9.

11 Quoniam respondemus, tunc temporis, si dominus cuius nomine res vendita est, foraneus sit, tenebitur quidem emptor retinere in se gabellam debitam, iuxta d. l. 3. tit. 17. hoc lib. 9. & deinde tenetur idem emptor denunciare venditionem gabellario intra triiduum, ad quod etiam tenetur venditor intra quantum diem sub pena contenta in l. 3. tit. 17. hoc lib. 9. & hoc modo erit conultum gabellario, licet dominus, cuius nomine venditio sit esset foraneus, & ita non compelleretur dominus rem venditam in longinquum querere: tandem Giron. loquitur contra literam, & declarationem expressam d. l. 8. in principio. & ideo merito contra cum Lassar. vbi supra tenet Azeved. in l. 1. n. 76. tit. 17. hoc lib. 9.

12 Quod si procurator laicus vendat rem, non quidem expresse nomine domini, sed simpliciter vel suo nomine proprio, contemplatione tamen sui domini, cum vere rei ipsa, & effectum venditionis inspecto, non operabile rem suam, sed alienam, nempe negotium domini sui qui tamen clericus sit, vel alias privilegatus, & immunitus a solutione gabellæ, non erit solvenda gabellæ ex hac venditione, quia clericus per alium exercens talenam non admittit privilegium clericale, secundum Albertum in l. humilem. C. de incest. nupt. quem refert & sequitur Mexia in prag. taxa panis conclus. §. n. 29. & est tex. in l. 1. o. ibi: Ellos o otros por ellos, tit. 18. hoc lib. 9. & contra si dominus esset laicus privilegatus, quamvis procurator vendens suo nomine clericus sit, aut alias exemptus gabella debbitur, secundum Syuester, in summa, verbo gabella 3. numero 10. quem refert & sequitur Otalora de nobilit. 2. par. cap. 1. n. 11. & Mexia ubi supra n. 3. Azeved. in d. l. 1. n. 78. & vtrumque probat Lassar. dicit. cap. 15. n. 9. & vbi 16 e iam quod clericus vendens nomine suo tenet loci, ut gabellam fraudet, male facit, & in suam conscientiam peccat, ut tradit Didac. Perez. in rub. tit. 2. lib. 8. ordinam. pa. 34. col. 2. ad medium, & de ergo iam ad restitutionem gabellæ gabellario teneri, ratione fraudis ab eo admittæ, & quia per eam iniuste abstatit gabellatio qui sibi iuste debebat, & non admittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.

13 Non vero reg. tex. in d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. quæ habet, qui venditores solvant gabellam, limitatur in omnibus casibus.

14 In primo, en el arçete de Sevilla paga la mitad de la alcavala el vendedor, y la otra mitad el comprador, ut cauetur in l. 1. dicit. tit. 17. hoc lib. 9.

18 El 2.º caso de la, l. 18. tit. 17. hoc lib. 9. que dispone que el platero, o cambiador, o mercador que comprare plata de qualquier persona que sea, pague cinco maravedis por marca, y no mas: y si este platero, o cambiador, o mercador vendiere pieza de plata o de oro arriba que pague a otros cinco maravedis por marca, y no mas: y si fuere la venta de ay abajo de un marco de cosas menudas, solamente pague el alcavala de lo que ganare en aquella plata, quitada la costa: y que estas plateros y cambiadores, y mercadores sean cogidos, y asi en la venta, como en la compra, por su juramento, sin que se haga contra ellos otra provanca alguna.

19 El 3.º en los ganados, y carnes del Arçobispado de Sevilla, y Obispado de Cadix, que aunque el vendedor deya alcavala, conrado esto los carniceros, que compran los ganados, son obligados a retener la en si quando pagari el precio, y se les puede pedir: y estan obligados a pagar la por consumo antigua de los dichos Arçobispado de Sevilla, y Obispado de Cadix, y en su villa y lugares, como lo refiere, y manda la, l. 7. tit. 17. hoc lib. 9.

20 El 4.º es, en qualquier carnicero que corta, y vende carne muerta, por si, o por otro, que este tal, aunque ministro, y no vendedor, ni comprador, está obligado a pagar el alcavala de ella, ut cauetur, in l. 16. tit. 17. hoc lib. 9.

21 El 5.º es, quando el vendedor, o comprador no es del lugar donde se haze la venta, o trueque, o fuere hombre poderoso a oficial del Rey del tal lugar donde se haze la venta, o trueque: porque en estos casos, o qualquier de ellos el comprador es obligado a retener en si en alcavala, hasta que el vendedor, o vocador le trayga carta de pago de ella del arrendador, o fiel, o cogedor, sepna de pagarla con mas la mitad, y generaliter in omnibus rebus venditis, vel permutatis cauetur, in l. 32. tit. 19. hoc lib. 9. praterquam, in el vino que se vendiere por menudo, y en la carne, y pescado, otros miente nimientos, que se venden por menudo, que se ha de pagar el alcavala de estas cosas, como se contiene en el quando no de las alcavalas, ut in d. l. 32. in fin. cauetur.

22 El 6.º es, en los taberneros que vendieren vino de otras personas: porque estos, aunque son solo ministros, estan obligados a retener en si el alcavala, para acudir con ello a quien la quiere de aver, vel latus habetur, in l. 8. tit. 17. hoc lib. 9.

23 El 7.º el caso de la l. 31. tit. 19. lib. 9. quando el comprador no manifestta dentro de tres dias la venta al alcavallero, aut de primero el tal alcavallero pregunte al pueblo por dos dias su recudimiento, y donde paja. Pero si el vendedor se lo notifico, no esta obligado a ello el comprador, ut ibidem cauetur. Ceterum si minor negligens fuerit in hoc, advertus suam hanc negligentiam restitui iure poterit, a g. tex. in l. 1. §. consil. §. si in commissum ff. de minor. vbi secus esse dicitur, si dolus interveniat, probatur etiam l. 6. tit. 7. §. 5. vbi cauetur: quel menor de 14 años, que anda descominado por encubrir, o hurtar los portaxos que deus de la cosa que lleva no caeria en la pena de perder todas las cosas que lleva de aquella manera, como las pierden los mayores de edad: y lo mismo dispone la dicha l. scilicet, que no pierda las dichas cosas el mayor de 14 años, y menor de veinte y cinco años, queriendo pagar el portaxo, fueras en de si le fuisse pronunciado, que lo hacia a sabiendas manifestamente, nec oportet restitutione in præd. minoribus, ut voluit, l. 1.

Regia, ita recto observavit tibi Greg. Lopez in glo. menor de 25 años in fi. Ergo idem videtur dicendum in specie nostra minoris, qui vendidit, vel emit rem aliquam, & venditionem gabellario non manifestavit intra terminos d. l. 31. quod etiam comprobatur ex decisione textu. l. denique. §. & si heret. ff. de minor.

26 El 8.º caso es de los compradores, o personas, que sacan mercaderias de algun lugar preguntandoles el arrendador, fiel, o cogedor de aque lugar, de quien las compraron, si no lo dicen, y declaran con juramento, para que puedan cobrar el alcavala de los vendedores, diciendo, no lo pronunciado antes que las saquen y lleven a otras partes, son obligados a pagar el alcavala de ello con el doble ita cauetur in l. 3. tit. 19. lib. 9. nua coll. Reg.

27 El 9.º es la ley 34. del mismo titulo, y libro: del mercader, o vecino, que traxere al lugar donde viene bestias de albarda o mercaderias de qualquier lugar para el lugar donde viene, pudiendole el arrendador del lugar donde viene, a quien perteneciere al alcavala de lo subditicho, y requiriendole por ante eforinano que le diga, y declare, do donde truxo aquellas cosas, y que le noneste testimonio, como se pago al alcavala de ello en el lugar donde le saco, si la bestia fuere de quatro mil maravedis endas arriba, se a obligada de lo mostrar testimonio signado de eforinano publico de ello dentro de tres dias del requerimiento, con juramento, que el tal testimonio es verdadero, y que en esto no hizo cautela. T no lo haciendo assi, está obligado a pagarle el alcavala de ello, exceptio, si la cosa fuere de menor valor de quatro mil maravedis, que en tal caso no ha lugar lo subditicho.

28 El 10.º es de los que fueren a vender, o comprar qualquier mercaderias, y otras cosas a qualquier feria, y mercados francos, los quales estan obligados a pagar el alcavala adonde son vecinos, exceptio si las franquetas estubieren ajustadas en los libros de su Magestad, ita latus cauetur in l. 4. tit. 20. hoc lib. 9.

29 El undecimo es, todas las orzes, que por culpa del comprador las leyes le obligan por pena a que la pague.

30 El duodecimo, en los trueques, y cambios, en los quales, como ambos contrayentes se digan, vendiendose, cada qual deus, y ha de pagar alcavala de la estimacion, y a precio de la cosa que da por la otra que le dan, iuxta l. secundam cum materia, de qua supra tit. 17. lib. 9.

SVMARIA.

- Gabella an debeat ex promissione de vendendo, restitui negatiue n. 5. cum seq. & communitate, ut in n. 9. amplius n. 11. & 12. declaratur n. 13. & n. 15. cum seq.
- Alio ratione vivandi circuitus competit alias sine cessio.
- Promittenti se obligaturum ad dandum mihi decem intra certum diem potest statim, cedente die, sine alia actione conveniri ad illa decem: contrarium n. 18.
- Patium formale de vendendo expresse certo pretio, & conditionibus pro vera venditione, census debet, si pactum sit in forme: nihilominus in vtroque casu gabella non debetur, ut in n. 5.
- Aliud est vendere, & aliud facere pactum de vendendo, n. 7.

- 7 Publicani si statuto habeant arbitrium super venditionibus, ad nec habebunt super pacto de vendendo.
- 8 Landemia non debentur de promissione de vendendo.
- 9 Promissio de vendendo, etsi producat actionem, non tamen transfert dominium.
- 10 Permittente aliquo se ratam habiturum, quod futurum erit de futuro, an sit necessaria ratio habitio, vel statim conceatur facta?
- 11 Circuitus quando sit vitandus, & quando non?
- 12 Gabella cui gabellario debeatur ex promissione de vendendo respõse a tradita?

QVÆSTIO XLVII.

An ex promissione de vendendo debeatur gabella?

- 1 DE promissione de vendendo gabellam debent, videtur prima facie dicendum ratione vitandi circuitus. ¶ Hac neque ratione competit alias actio sine cessione, l. eum fundus. §. seruum tantum impotens. ff. de rei. pet. l. dominus testamento. ff. de cond. ind. clement. auditor de referip. cum concordantibus allegatis. per gl. virobique.
- 2 Hinc est, si quis promiserit intra certum diem se obligaturum ad dandum mihi decem, potest statim, cedente die, sine alia actione conveniri ad illa decem. Ita tenent Alber. Gal. & post eum Ioan. Andriam addit. ad Specul. in rubric. de oblig. & solu. col. 1. & sequuntur plures quos congerit Tiraq. de retract. conuent. ad fin. tit. 9. §. n. 26. ex quo numeris se quem desomi possunt alie plurimæ doctrinæ pro hac parte affirmatiue, cuius ea coordinari potest, & in terminis nostre questionis principalis quæ ex promissione de vendendo debeat solui gabella non tamen de venditione postea sequita, siante statuto, quod ex quolibet contractu, ex quo vis oritur soluat gabella, tenent Bart. & Angel. in l. si pupillus in pass. ad l. fidei. quos & alios refert, & sequitur Bertrach. de gabell. in 3. memb. §. p. prim. q. 13. n. 25. vol. 11. tract. diuers. Doct. in antiquis: sed de iure nostro Regio ex quocunque pacto modo oritur actio efficax ad agendum l. 1. tit. 16. li. 5. col. Reg. Ergo &c.
- 3 Denique hæc sententia saltem tenenda videt, quoties pactum venditionis est formale, expressio pretio, & aliis conditionibus, quibus res vendend. erit, nempe promitte ribi vendere talem domum his & his finibus designatam mille aureis ita soluendis & his conditionibus, & pactis, & in idem placitum consentias, licet que te cepturum, & empturum eandem rem dicto pretio, & illis pactis facturum que ita promittas mihi tunc namque vera, & propria venditio celebrata videtur, vel saltem gratia vitandi circuitum pro tali censuri debet iuxta opinionem similem Lassart. in pacto formali de permutando c. 17. n. 36. cum seq. secus si pactum fuisse informe, veluti de vendendo, & emendo re illa, non autem contentum de pretio, quia hoc casu solum pactum de vendendo est: non vero venditio.
- 4 Nihilominus tamen in nostra q. de pacto de vendendo contractum indistincte probant DD. committere, scilicet quia gabella non debeatur de pacto de vendendo etiam formali expressio pretio, & conditionibus, siquidem nostra l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. & statutum simile de venditione ipsa præcipiat

gabellam solui, non vero de promissione de vendendo, & materia gabellaria sic odiosa, & sic strictè intelligenda de propria, nisi frans interueniat, ut resoluimus, & non temel diximus, non enim verba l. statuti verificatur in promissione de vendendo, Ergo ipsius dispositio locum non habet, l. 4. §. toties. ff. de damn. infecto, cum simi.

Aliud namque est vendere, aliud vero facere pactum de vendendo, ut notatur in l. 1. bona fidei. ff. de eo. quod cert. loc. ¶ vbi docent Alber. Paul. de 7. Castro Fulgos. & Isf. quod si statuto caueatur, quod publicani habeant arbitrium super venditionibus, si aliquis promiserit vendere, non perinet ad eorum arbitrium, quia aliud est vendere, vel locare, aliud est promittere de vendendo, vel locando, quos refert, & sequitur Carol. Molin. in consuetudine Paris. tit. 2. §. 5. gloss. 1. n. 78. vbi n. 80. quod similiter aliud est donare, aliud promittere de donando, ¶ ex quibus ibi dist. n. 8. cum seq. decidit quod de promissione de vendendo, non debentur landemia, sicut nec retractus locum habet, ut per Tiraquel. de retr. lign. §. 1. glof. 2. numero 34. conducut alie plures doctrinæ in proposito, congerit per Tiraquel. in prior. loco supra citatum, nempe de retractu conventionali ad fin. tit. 9. §. n. 4. cum sequent. ¶ Non enim contractus venditionis in præd. specie perfectus est, cum non sit venditio, sed promissio de vendendo, quæ dominium non transfert, & si producat actionem, ut promissor ille cogatur, vel ad vendendum, vel al. interesse, ut respondetur l. 1. col. 2. §. lib. 11. C. in l. i. n. 6. & alios refert Menochium consil. 946. n. 1. vol. 10. fol. mihi 157.

Tandem in nostris terminis, quod si ex statuto debeat solui gabella de contractu venditionis, non soluat de contractu promissionis de vendendo, Baldus & Angel. post Iacobum Butrium in l. 1. C. de pact. pigorum Boët. decis. 48. n. 9. Tiraquel. de retr. lign. §. 1. glof. 14. num. 124. cum seq. & sequuntur plures consilii per Carol. Molin. vbi supra num. 81. quos nolui hic transcribere, & ibidem num. 86. cum aliis, quos refert, tenet contra Bart. in dist. l. si pupillus in princip. ff. de l. fidei. & sequaces post Tiraquel. vbi supra, quod quamuis venditio subsequatur ex causa prioris conventionis de vendendo, nihilominus debentur iura, & gabellæ de venditione ipsa, nisi de promissione fuisse soluta, quia tunc de venditione, quæ venit in executionem non debent iterum solui gabellæ: Hanc eandem sententiam in terminis nostræ l. Regis refertens suprascriptos Auctores, ex communis, sequitur Lassart. de decem. vend. cap. 17. n. 41. loquens etiam in pacto formali de vendendo, interim enim, quod venditio ipsa non celebratur, etiam præcedente pacto de vendendo periculum rei, de qua vendenda pactum præcedit, est domini, non vero eius, qui est emptio, cuius contractum iter, si vero emisset ex toto sit. ff. de periculo & commod. rei vendit. & que tradit Aiton. Gomez secundo tom. variarum resol. cap. 2. numero 32. & prosequitur in specie Lassart. dist. numero 41. cum sententiam principalem eum suprascriptis, tenet etiam Gironda de gabell. §. parte in princip. n. 24. & iterum in noua parte in princip. §. cum sequentiibus, & Rolandus de Valle consil. 69. n. 20. 136. cum sequent. l. n. 18. & 19. tit. 17. hoc lib. 9.

Ampliat hæc vera, & communis sententia, 10 ut procedat, etiam in promissione de vendendo ad retractum, quod venditio facta, intelligitur facta

facta ex nunc, pro tunc, quia in præiudicium gabellari futuri, hoc est, tempore venditionis vera, & realis extitit, non habet locum fictio translata, arguendo stipulatio de dot. ff. de iur. dos. non igitur debetur gabella, ex prædict. pacto de vendendo sed ex ipsa venditione, postea re ipsa sequuta gabellario existenti tempore venditionis, ut infra dicemus.

Limitatio tamen erit prædict. communis sententia, nisi is, qui ita promisit vendere postea rem ipsam est, cui promissio facta est, tradiderit, & vicissim ab eo pretium acceperit, id namque facientes, videtur venditionem ipsam perfectibile, & in actu venditionis consummata deduxisse, ut à Socino, cum ea specie, ex facto contigit, scienter responsum est, consilio 176. in præiudicium consultatio libro secundo ab eodem repetitur in l. si ante ff. solutum matrimonium quam sententiam probauit Tiraquel. de retract. conuent. ad finem tit. in §. q. n. 63. cum sequentibus idem resolutum Couar. lib. 3. variar. resol. cap. 4. n. 8. vers. 18. & in terminis nostris ex suprascriptis ita limitat, & recte communem præcedentem sententiam Lassartus. d. cap. 17. n. 41. id verum intelligens, siue rei traditio, aut pretii solutio sequuta sit ex promissione, quantumvis noua verba de vendendo non intercesserint, quia & tunc purificata, & contracta venditio videtur ex tacito consensu, secundum Couartum, vbi supra eandem limitationem tenet etiam Azonedus, in d. l. n. 18. & 19. cum enim promissio pura facta est de vendendo, & pretium certum, vel pars eius numeratum, vel numerata est, & certum etiam est, res vendi promissa, iam amplius non est promissio de vendendo, sed iam venditio: sique contractus perfectus, & propterea fructus sunt eius, cui facta est promissio, hoc est emptoris, gl. magn. ad finem in l. venditio, C. contrab. emp. & alios plures auctores, quos refert, & Menoch. dist. consil. 946. n. 12.

Secus tamen erit, quando promissio pura facta de vendendo, apud venditorem reperitur pretium incertum tamen, et res vendenda est certa, quia hoc casu non dicitur perfectus contractus, cum pretium non sit certum, ut respondit Paul. l. iulio in l. necessaria in principio ff. de periculo, & commod. rei vendit. ibi, pretium, sicut de re certa paulo supra dixerat: non enim dicitur pretium, nisi certum sit. l. pretium, vbi glof. & DD. committit in l. de emp. & vendit. alibi, si plissime, ita in terminis tenet & probat Menoch. vbi supra n. 1. cum seq. at per consequens in hac specie non debetur gabella.

Nec similiter debetur, quando facta est promissio de vendendo, in certa re, & pretio sub conditione ea ab arbitrio declaranda, hoc enim casu clarum est contractum esse perfectum, ex quo conditionalis est l. velim. C. de contrab. emp. & de locationem idem caueatur in l. si merces in principio ff. locat. & cum aliis ita docet Menochius vbi supra n. 19. & 17. vbi n. 18. quod venditio facta ad mensuram dicitur conditionalis, & sic imperfectum, vbi in l. si in venditione, §. vbi vero ff. de periculo & commod. rei vendit. & in l. Iulianus §. Titius, ff. de actione emp. & de contr. emp. & alij quos refert Menochius d. n. 18. & Socin. consil. 26. col. fin. vol. 1. Rolandus consil. 7. n. 14. vol. mine 3. Addition. Martini de Assis. decis. Neap. 63. & Azonedus n. dist. l. 1. n. 14. in qua specie non debetur gabella, nec peri potest, quia non est perfecta venditio, quod usque facta sit mensura pon-

da, vel numerus, & tunc debetur primo gabellario, non vero existenti tempore mensuræ, pondentis, vel numerationis, ut supra resoluimus alia quaestione.

Secundo limitat prædict. communem sententiam Carol. Molin. dist. §. 5. glof. 1. n. 82. ut ipsa procedat, quando partes remanent in terminis simplicis conventionis de vendendo, vel alio actu faciendo in futurum, atque intentio partio, & verbalis dispositio transferantur ad actum de futuro: scilicet si, & verba obligatiua, & mens referantur ad actum præsentem, & omnia ad substantiam actus requisitam præsto sint: quia tunc licet inferantur verba sonantia in futurum, ut promitto talem rem tanti vendere, tradere, & infra tot dies instrumentum authenticum sub tali sigillo pnta Parisiens. conficere, nihilominus celebratur contractus de presenti, attenda intentione, partium dispositione, & capacitate materie subiectæ, ut in primo casu, inquit consuluisse Anton. Rub. Alexand. consil. 29. & notate Foran. Garf. in l. iuris gentium in principio n. 32. in fine ff. de pact. & allegat pro hoc tex. quem dicit retinendum in fortioribus terminis in l. si procurator ab absentem ff. de procurator. ¶ vbi si quis promittit, se ratam habiturum, quod actum erit, scilicet, etiam in futurum hoc indicit ratificationem de presenti, ut nulla alia deinceps opus sit: quia procurator erat certus, & iudicium certum, & sic omnia concurrerant ad ratificationem de presenti: etiam si negotium omnium esset consummatum, ut etiam inquit tenent Aretin. consilii 90. & consilio 100. v. 2. cum seqq.

Hæc tamen limitatio Carol. Molin. quamuis in eius specie, & exemplo procedere possit promissionis ratificationis futuræ erit, quod per suum procuratorem actum erit, quod negat Tiraq. de retract. lign. glof. 10. q. 14. n. 89. censet enim cum communi, quod etiam pure promittens habere ratum, non tamen ratificat, & respondit ad dist. l. si procuratorem ab absentem, quod ibi præcedebat mandatum, & sic sequens promissio de ratum habendo operatur ratificationem de presenti, sine alia ratificatione, quod si non præcessit mandatum, et ceteris, non satis esse, quem promittere, se ratum habiturum. Neque obstat esse iam ratificationem, nisi re vera hoc est de presenti ratum habuerit, quod congruit literæ dist. l. si procuratorem, vbi non agebatur de constituendo notio procuratore, sed de iam constituto, releuando à ratificatione, tamen verum non esse contendit Molinæ vbi supra n. 84.

Quidquid tamen de hoc sit, in quo potius adhaereo opinioni Tiraquel. quam Molinæ: Aliud est enim ratificare, aliud promittere de ratificando, ideoque non sufficit promittere ratum habere intra tempus, quo actus fieri potuit, nisi, & intra ipsum tempus ratum habuerit, secundum Paul. de Castro consil. 33. in causa ista quinque principaliter col. pen. vers. præterea aliquid in 1. par. consil. Bertran. consil. 345. viso consultationis ibi n. 2. idem Tiraq. de retractu conuent. ad fin. tit. 49.

Limitatio prædict. Caroli Molinæ ad nostrum propositum de promissione de vendendo subsistere non potest: est enim contra literam, & mentem l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. quæ tantum præcipit de venditionibus debent gabellam, & strictè est interpretanda, & intelligenda nempe, de venditionibus, non vero de promissione de vendendo, quantumcumque formali cum pretio certo, & conditionibus de pactis, quouique

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

NOMINAL DE

ipsa venditio vere fiat de presenti, vel saltem pro tali te vera habeatur per traditionem rei, & pretij et supra dicebamus, & in terminis satis recte probavit Lassarte vbi supra numero 41. cum sequentibus, & etiam Gironda prædictas: aliud enim est emere, & vendere, aliud promittere de vendendo, & emendo, & ideo ex sola promissione de vendendo, & emendo non potest agi ad pretium, secundum Paul. de Cast. consilio 93 in causa, que versitur coram notabili viro, column. 3. versicul. c. n. iendo ad decisionem libr. 2. quem refert, & sequitur, pluribus aliis doctrinis confirmans, Tiraquel. vbi supra dict. num. 49. non enim verba pacti de vendendo nec mens partium referuntur ad actum presentem, sed omnia in futurum conferuntur, ideo predict. limitatio in proposito nullo modo congruit.

Modo non obstant adducta supra pro prima parte affirmativa in principio huius questionis.

17 Et non quidem primò de circuitu curando, quia procedit in casibus expressis à iure, qualis hic nollet non est alius securus: vel etiam habet locum vbi circuitus dicitur mutuis: locus si aliqua inficaci voluntas, ut notat Cardinal. in dicto clementina auditor. 14. questione de re scriptis Decius in dicta l. cum fundus. §. seruum trium imprudens in 1. notabil. Tiraquel. de retractu. consuetud. §. 2. glof. 1. n. 7. et ad finem tituli. sub n. 41. hic autem circuitus est vtilis propter dilacionem ad soluendam gabellam.

18 Non obstat secundum ex doctrina Ioannis Andree & sequacium, que habet, vt ex sola promissione aliqui faciendi agi possit, ac si id iam factum esset: quia Decius vbi supra inquit, illud dictum Ioan. And. semper multum sibi vitium fuisse dubitabile multis rationibus, de quibus ibi per eum, quas refert Tiraquelus dict. num. 41.

19 Ex quibus fit, vt præcedente præd. promissione de vendendo, postea tradita gabella quidem non debeatur publico, qui erat tempore conventionis, & pacti præcedentis, vt debent confiteri Antonius Gomez. in 2. tom. variar. resol. capitulo octauo n. 3. & Parladorus libro primo ver. quosdam. capitulo 3. §. 3. n. 31. sed predicta gabella pertinebit ad eum publicanum, qui tempore traditionis fuit, vt latissime contra præfatos Authores, bene probat, & tenet respondens coram fundamentis Lassarte. dict. capitulo 17. n. 43. cum sequentibus, & postea in suis nouis additionibus ad dictum suum primò locum, sequitur etiam Gironda de gabellis. 9. part. in principio. n. 5. §. 6. folio. 1. de. columna. 2. & diximus supra questione 18. tametsi Parladorus vbi supra in noua impressione facta Sal-mantice anno. 1599. suam priorem sententiam n. 33. cum Antonio Gomez. dicat verissimam, atque eam nitatur defendere ab argumentis Lassarte. vbi supra.

S V M M A R I V M.

- 1. Venditioni consentiens, an, teneatur soluere gabellam? & n. 3.
- Consentiens venditioni, an teneatur soluere gabellam? & n. 3.
- 2. Retractus an habeat locum, quando quis consentit venditioni?

Q V Æ S T I O XLVIII.

An venditioni consentiens teneatur soluere gabellam?

Q Væro etiam: An qui non vendit, sed venditioi consentit teneatur soluere gabellam? Et videtur eam ipsum non debere, aliud enim est consentire, aliud contrahere, Laldan rubric. in fine C. de pacto ex textu in l. si pater. §. si. ff. de maon-missione vendit. Affili. in capitulo 1. §. veltigalia numero 40. qua sunt Regal. Præterea aliud est vendere, aliud venditioni consentire, vt in l. aliud est vendere, & ibi Decius ff. de regulis iur. ideo venditio attribui debet vendenti, non vero consentienti; cap. pastoralis, & ibi collectar. colum. 1. versicul. ista de reualis, de donat. & in princip. ne sine vacat. lib. 6. cum similibus que in a vno loquentia, non habent locum in alio vt in d. h. l. §. vltim. & in l. si minor la prima. ff. de maon-missione vendit. cum similibus que agit Tiraquel. de retractu. lignag. §. 1. glof. 9. n. 101.

Nihilominus tamen in præmissa specie locus erit retractui, ac si consentiens venderet, quia mens consuetudinibus retractus, & iuris nostri Regij id permittentis est quod si res transeat in extraneum titulo venditionis, habet locum retractus, que quidem mens, hic locum habet: quia consentius in proposito venditioni præstitus, vim habet venditionis, quantum ad id, de quo agitur, vt probat in specie retractus Tiraquel. in l. consuetudinibus glof. 2. in 13. questione in verbo contraher. & in repetit. l. si vnquam, verbo, donatio-ne largitus in 12. questione, numero 278. cum sequent. C. de reuoc. donat. & de retractu lignag. §. 1. glof. 2. numero. 16. & glof. 9. numero. 106. cum sequentibus.

Ergo eisdem rationibus consentiens venditioni rei propriæ debet gabellam: & hoc est verius, & tenendum, quando consentiens venditioni, recipit, vel recipere debet pretium, vel partem eius, eius namque partis soluit gabellam, vel totius pretij si totum recipiat, vel recipere debeat, vel si ad euictionem se obligauerit, quia tunc censetur vendere vt in l. an ad id §. quod si ius ff. de donat. vel etiam, si probabilibus conditionibus apparet, consentientem noluisse vendere, sed venditioni consentire in fraudem gabelle, veluti si vendens esset derelictus, vel aliter exemptus: his autem cessantibus consentiens venditioni non tenetur ad gabellam, sed vendens per l. aliud est vendere, & ibi Decius ff. de regul. iur. consensus enim domini pretium non recipientis donationem operatur in fauorem venditoris, itaque in hac specie venditio tribuitur vendenti non vero consentienti, argumento l. 2. §. cum vero si de donat. & in l. id, quod §. si cum primus ff. de donat. caus. mort. & non inspicitur consentiens, sed is, in cuius fauorem consentit, Salicetus in l. si loquetur, in principio, C. de inoff. donat. vbi, quod ille videtur vendere, cuius res est, non is, qui tantum verbo donat.

S V M M A

S V M M A R I A.

- 1. Gabella an statim debeatur de venditione pure celebrata, habita fide pretio: & num. sequent. resoluitur affirmatiue nune. 3. & peritres ad gabellarium, existentem tempore contractus, vt in num. 4.
- 2. Laudemium an statim debeatur ex venditione pure celebrata, fide de pretio?
- 3. Venditor ante diem solutionis pretij non liberatur cedendo gabellario alioquin, si que ad quantitatem gabelle debita contra emptorem.

Q V Æ S T I O XLIX.

Vtrum de venditione pure Celebrata, habita fide de pretio, debeatur statim gabella?

Q Væro vltimus an ex venditione pura, habita fide de pretio debeatur statim gabella, vel expectandus sit lapsus termini solutionis pretij ad hoc, vt gabella peti possit?

Et quidem quo ad solutionem laudemij attinet, quod ante lapsum termini solutionis pretij peti non possit, probat Carolus Molin. in consuetud. Parisien. tit. 2. §. 55. glof. 1. numero. 40. cum sequentibus vbi dupliciter limitat. Primo n. 44. nisi frans fiat, & dilatio ad soluendum pretium simulatur, tunc namque, quod vere actum est obferuabitur.

Secundo limitat Carolus Molinus num. 46. suam præd. sententiam, nisi ex alia causa non respiciente taxationem, & limitationem pretij, sed in compensationem, vel contemplationem alicuius oneris per emptorem vltra pretium, suscepti, & promissi in fauorem venditoris concessari venditor dilacionem pretij: vel si postquam pure venditor tē vendisset certo pretio statim soluendo, fidē de eo haberet emptori, vt gratiam ei faceret: tunc enim statim laudemium domino debetur: Ergo & gabellario: Cum enim pure gabellario obligatio gabelle acquisita sit, eius damnum venditor pacisci non potuit, dilacionem pretij soluendi emptori concedendo, & in terminis statui præcipiens, quod ex contractu soluat gabella, idem probat Alexander de Imolin. l. in lege falsidia non habeatur, numero 2. ff. ad falsid. quem sequitur Soderic. Snar. in titulo de las arras. §. ex quibus numero 9. tametsi Bartol. in dict. l. in l. falsidia, in ea sit sententia, vt licet statim debeat solui veltigal, deducendum tamen sit interuisionum medij temporis, quia minor est illa quantitas, que ad diem est soluenda: Sed opinionem negatnam Alexand. sequitur Parladorus libr. 1. verum quædam inuentionem, capitulo 4. §. 7. numero 15. cum sequentibus, dicens hoc quidem magnam habere rationem, durum enim, & pene iniquum videtur, vt venditor ante pretium receptum veltigal soluere cogatur, cuius opinionis alie rationes assignantur, nempe, quod cum nomine gabelle solui debeat decima pars pretij, quoties venit l. tit. 17. hoc libro 6. non colligim. Reg. ante solutionem pretij non potest dari eius decima que soluitur. Ergo gabella regulanda erit eadem mensura temporis qua in omni pretium, argumento l. hoc semel, si in habita l. si quando. dies legat. ced. Cum igitur gabellarius

petens gabellam se fonder in contractu venditionis, nec poterit eos anticipare, vt alias inquit Carolus Molinus in consuetudin. Parisien. 1. par. tit. 1. §. 23. glof. 2. in fine. Deinde, quoniam liberum est vnicuique rem propriam vendens fidem habere de pretio, hoc est eam vendere ad creditum, nec inde aliqua frans fieri videtur fisco, vel gabellario, quod solutione pretij in tempus differat, cum non debeat esse melioris conditionis in hoc fisco, quam dominus ipsius rei, sed venditor vt sibi consulat, vt plurimum contingit, habet fidem de pretio, ergo & fisco respectu gabelle, eidem conventioni stare tenetur licet enim gabellaria non cogit sic, vel sic vendere.

His nihil fecius non obstantibus, contraria sententia verior est, & receptor in praxi, imo quod in specie nostræ questionis ex venditione rei, habita fide de pretio celebrata, statim debeat gabella, & peti possit: antequam veniatis dies solutionis pretij.

Primo ex l. 31. tit. 19. hoc libro. 9. dum generaliter præcipit, statim post quosque dies, à tempore venditionis contrahe computandos, debent solui gabellam nulla distinctione facta, an venditio pura sit, vel in diem celebrata: ergo nec nos distinguere debemus, vt inibus vulgariis. Vnde minus bene dixisse videtur Parladorus, vbi supra scilicet nisi venditio habita fide de pretio facta sit: hæc neque limitatio ad eam l. nimis licentiosa est, & non secuta, imo falsa, vt ex prædict. patet & affirmat Lassarte de decim. vendit. cap. 6. n. 24.

Secundo ex l. 10. tit. 17. hoc libro 9. ad finem ibi Por us ser acabada de pagar. & c.

Tertio, quia licet decima pretij soluenda sit nomine gabelle, vt in dict. l. 1. non tamen est, nec dici potest omni adiectum ipsi pretio, ita quod ipsius namque, & conditionem sequi debeat, sed potius est onus consequitum contractus venditionis, & permutationis, vt scpe cum Baldo in l. 1. numero. 4. C. de contrahenda emptioe docuimus in hac materia. Etenim propter ipsam venditionem, aut permutationem, & ex ipsa soluitur gabella: atque principio concessa fuit gabella nostris Regibus à populis huius Regni ex venditionibus rerum suarum: quantitas autem gabelle nostra designata est decima pretij, quo res venerit: Aduerte tamen, ipsam l. non dicere: De todo el precio por que vendieren, & se pagare, sed tantum de todo el precio por que vendieren & in principio: Mandamos que los vendidores paguen el alcaval ita que nullibi reperitur facta mencio solutionis pretij, ad hoc vt gabella debeatur, & soluenda sit, sed tantum de venditione pretij ideo autem sit mentio, vt designetur quota eius soluenda pro gabella, hoc est decima: Non ergo gabella soluenda sequitur rationem, aut conditionem pretij: alias enim si pretium ad venditorem nonquam perueniret, gabelle locus non fieret, quod verum non est, quia venditio semel celebrata, quiquid de pretio postea contingat debeat gabella, vt quotidie in praxi videmus, atque ita curadum non est, an res tradita vel pretium solutum ad hoc, vt ille peti possit, vt docuimus supra alia quæst. Tandem quia si aliud diceremus in manu venditoris esse d. h. h. e. gabelle solutionem, pro libito suo, assensu saepe, ac lapsus, sibi pretium non esse solutum, vel dilacionem concedendo per gratiam emptori ad solutionem vere, vel fide, vel exigendo per partes etiam minimas aliasque fraudes

confingendo in præiudicio iurium Regalium, quod esse maximum absurdum.

Et in terminis hanc partem sequitur, & tenet Avendañ. resp. 29. in principio ante numerum primum & in versicul. sicut sed ex proposito late contra eum Palladorum probavit dicens, ita ex facto iudicasse Lassarus dist. capitulo 6. numero. 29. cum sequentibus, & Girondus de gabellis. 4. part. 5. 2. numero 1. cum sequentibus ubi numero 8. quod illam opinionem semper prædicatam vidit: & quod intelligi potest, & habet locum in casibus, in quibus res venditæ tradatur, nec dominium transfertur venditione facta, habita fide de pretio: Eandem sententiam late etiam probat, & tenet Azavedus in dicta. l. 1. numero 82. cum sequentibus titulo. 17. hoc libro 9. ubi refert quinquaginta effectus resolutante, ex hac tenenda sententia: & in praxi sic video receptum, & obentum, prout etiam affirmat Azavedus in dicta. l. numero 95. dicens, sic vidisse Repta sententia in Senatu Regio dominici patrimonij determinatum & declinatum nullo interuallio medij temporis venditori per gabellarium soluto, neque soluendo, ut volebat Bartolus ubi supra citatus: Non obstant rationes contrarie partis, quia tam ex supradictis dilantur, & nuncupatio eius satisfactio Lassarte, & Girondus ubi supra.

Illud autem proculdubio in proposito est, quod sine hanc, quam sequitur, sine priorem opinionem sequatur gabella ista omnino soluenda est iis gabellaris, qui tempore contractus fuerint: non autem illis, qui fuissent, die solutionis adiecto, ut tradit Ioannes de Platen in l. sanctimus. C. de consul. libro 12. quem refert ad hoc Lassart. ubi supra numero 25. & probatur in l. 12. ad finem versicul. y los arrendadores, ibi: T pueñto que las dichas y qualas y pagas se fanan a la salida de los ganados: & tenet Azavedus in dicta. l. numero 86. versicul. quartus, & numero 87. ubi refert Lassarus idem tenentem capitulo. 3. n. 10.

Nec venditor ante diem solutionis pretij rei venditæ liberabitur, cedendo gabellario actionem, vsque ad quantitatem gabellæ debite, ut illam exigat ab emptore, adueniente termino solutionis pretij, cum enim venditor statim venditione celebrata, ratione ipsius contractus, teneatur solvere gabellam, ut verissimum, & receptum esse docemus: non ad implebit cedendo actionem, nec potest obligationem suam personalem in emptorem transfundere, initio creditor, qui est gabellarius contra regulam lsi mandato meo s. item si cum tibi notatis s. mandas. Et ita est tenendum, tametsi in simili contrarium velit Carolus Molinus in consuetudine Paris. l. 3. par. titulo. 1. §. 2. ad finem ibi limita, istud notabile: sed illud in nostra materia gabellæ verum non est, nec in praxi recipitur, sed quod prædiximus secundum Lassartum & bene ubi supra, n. 28.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex remissione partis pretij conuenti distinguatur n. 1. ubi quid ex augmento & n. 4.
- 2 Laudemium an debeatur ex diminutione, vel augmento pretij.
- 3 Fraus quomodo probetur in diminutione pretij contra gabellarium.

QVÆSTIO L.

An ex remissione partis pretij conuenti debeatur gabella?

Quæro deinde: An ex remissione partis pretij conuenti facta debeatur gabella; Et videtur quidem ex hoc gabellam non minus, sed ex toto pretio conuenio deberi integram: quia postquam est debita gabella, partes in pretiudicio tertij, hoc est fisci, vel gabellarij, non possunt à contractu discedere, iuxta doctrinam Baldus in l. si constante columna secund. codicis de donatione ante nupt. communiter vbiq; receptam, de qua supra quæst. 10. n. 2. meminimus.

Nihilominus tamen in re hac ita distinguendum videtur: ut siquidem in continenti re integra pretium constituitur, atque conuenium dimittitur, gabella etiam diminuat respectu eius, & ea solum soluitur, quæ conuenit pretio rei venditæ soluto, vel soluendo: Cum liberum sit partibus incontinenti ab emptione discedere, ut in l. ab emptione, cum similibus, de pallio. Si vero ex intervallo hoc fiat, ex causa donationis, gabella non minuitur, sed integra soluitur ex pretio primo conuenio: donatio enim illa quæta, nihil atinet ad venditionem præcedentem semel perfectam in præiudicio tertij: si vero hæc diminutio pretij ex intervallo fiat absque fraude ad reformationem excessus, vel inæqualitatis iusti pretij in illo contractu subsistentis, tunc cum reformatio hæc respiciat ipsam contractum emptiois, & venditionis, dimittat etiam respectu gabellam, quemadmodum per contrarium, & ipsa angebitur, si pretium conuenium augeatur, ut terminis laudemij probauit Carolus Molinus in consuetudine Parisien tit. 2. §. 55. glossa. 1. n. 2. dicens, quod si emptor emit pro mille, sed non soluit, nisi sexcentum, & liberatus fuit, nihilominus tenetur solvere laudemium ad rationem pretij conuenti, non autem soluti, & hoc nisi constaret, rem non valere eicere ultra sexcentum, & quod remissio pretij conuenti facta est, ex ista causa, & per modum reformationis contractus, quæ etiam ex intervallo, re non sequitur, fieri potest, dummodo non simulate, sed ex iusta causa, licet in consequentiam redundet in præiudicium domini: Quemadmodum e dicitur, si eo, quod res plus valebat, reformatum fuerit pretium in augendo, ne dum si per modum reformationis contractus, sed etiam si per modum simplicis supplementi, vel ex libro secundo codicis de rescindenda venditione vel etiam extra compulsionem, dista. l. quia non erat lesio ultra dimidiari, secundum veram proportionem, sed voluntarie bonam fidem agnoscendo supplementi emptor in sum pretium, debent solui laudemia nedum de pretio conuenio, sed etiam de augmento, vel supplemento: Et è contra de pretio bona fide dimittit tanto, nisi hæc sint donandi causa, Et addit numero 3, quod in dubio quando non apparet de causa augmenti, sed constat de pretio soluto, fundatam habere dominus intentionem suam ad ratam pretij veri soluti: nisi essent fortiores præsumptiones prodonatione, quod res non valeret ultra pretium conuenium, & venditor erat plurimum meritis, vel electus ab emptore qui etiam allegaret, se plus soluisse.

soluisse animo donandi. Ergo idem videtur obseruandum in terminis nostræ quæstionis gabellæ soluendæ.

Fraus autem in diminutione pretij contra gabellam fieret, quando ex commensuratione pretij & appretiatu interesse constaret maximum inter hæc differe, hæc namque est coniectura magis iuridica dignoscenda fraus. l. 1. §. 1. ff. de superficib. De cuius cons. 3. co. n. 5. & ibi eius additio. Sed & aliis coniecturis id constare poterit, & ideo indices tenentur inquirere ad petitionem gabellariorum super huiusmodi fraudibus, quibus partes, ut plurimum vtuntur ad fraudandam gabellam, & veritatem, trare: Si fuerint vnos contrarios, de que no se deve alcuala, como son donaciones, por error de que se deve, o si pone menos precio de aquello que reciben, o haçon otras fraudes, por enubrir la dicha alcuala: y si hallaren ser anfi, bande des hazer las fraudes, y hazer acudir al arrendador o receptor de las alcualas, con todo lo que montare el alcuala auido respecto al verdadero precio, con mas el quatro tanto de la dicha alcuala, ita decidit nuncupatum l. 11. tit. 17. hoc lib. 9. nona collect. Reg.

Alias autem, si cessante fraude ex prædictis iustis causis diminuat, vel augeatur pretium conuenium, recte procedere videtur superiora. Nihilominus tamen in nostra materia gabellarum, etiam si reformatio pretij absque fraude fiat, ex causa lesionis intra, vel extra dimidiam contrariam tenendum, & obseruandum erit, quod gabella debeatur, & soluitur respectu totius pretij conuenti, licet excessuum sit vel etiam respectu augmenti suppleti ex rationibus, quibus supra hoc probauimus, & resoluimus quæst. 12. per totam in materia l. 2. C. de rescind. vend. & tenet Azaved. in dicta. l. 1. n. 156. Quod si frans contra gabellam interceperit, à fortiori idem erit dicendum.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex franquitia, hoc est quando se vende per precio franco de alcuala? resolutur affirmatiue n. 2.
- 2 Onera adiecta emptori sunt pars pretij, sicut contra adiecta venditori sunt pars rei.
- 3 Restitutio non conceditur pro minimo, idemque in materia ponalis procedit in qua, qui omisit facere, quod tenebatur, vel indebit fecit, in minimo poenam non incurrit, & potius præsumitur error, quonia culpa: secus quando agitur de iure ordinario cuiusque, tunc enim minimum consideratur.
- 4 Gabellarius potest venditorem conuenire pro gabella, licet ille pro pretio franco a gabella vendiderit: non tamen emptorem, nisi cesset per venditorem actio, ut in n. 7.
- 5 Venditor, quod soluerit nomine gabellæ, recuperabit ab emptore, cui ex pacto incumbit eius solutio.
- 6 Emptor a gabellario conuenitur in premissa specie, si iudum sponte suscipiat, quamuis de iure non teneatur, exceptione tuncsi pallij, si iterum non satisfactus ad venditorem redierit, & videret repellitur.

QVÆSTIO LI.

An ex franquitia (hoc est) de la franquicia que se haze en el precio de alcuala, gabella debeatur?

Quæro præterea, an cum venditio sit franco pretio, nempe mille aureis, ea lege, ut emptor teneatur soluere gabellam ipsa soluenda sit tantum de illo pretio conuenio mille aureorum, vel etiam de quantitate gabellæ?

Et prima quidem facie videtur dicendum, de pretio tantum conuenio, quod peruenit ad venditorem, gabellam esse soluendam, ex l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. nona collect. Reg. ibi: Los vendedores paguen el alcuala de cada diez maravedis uno, de todo el precio por que vendieren: Facit præterea doctrina Carol. Molin. id. consuet. Paris. tit. 2. §. 55. glo. 2. n. 3. ubi in simili specie conuentionis tenet, non deberi duodecimam duodecimæ, quæ est infra centesimam quinquagesimam partem pretij: quia vis est præsumendum pretium pro tantulo augmentatum, nec de hoc habenda est ratio l. scio. ff. de in integr. restit. per Antonium Cortesium tractum de minimis, nisi de maximo pretio ageretur, & verisimile esset ad notabilem aliquam quantitatem ad id pretium propter dictam onus adiectam venditorem.

Nihilominus tamen in contraria sententia in nostra quæst. gabellæ tenenda est imo, quod ipsa debeatur, & soluenda sit non solum de pretio conuenio, quod peruenit ad venditorem, sed etiam de ipsa gabella eiusdem pretij, quæ pacto contractus in emptorem adiecta fuit: hæc enim est pars pretij, quia verisimiliter res minori pretio venditur, & emitur ex eo quod emptor se grauet onere soluendi gabellam, quod alias ad venditorem nostræ l. autoritate expectabat, & sic minor esset gabella, si non solueretur, nisi de pretio conuenio debet enim solui etiam de oneribus adiectis emptori, quæ sunt pars pretij, sicut onera adiecta venditori sunt pars rei, l. fundi partem. ff. de contrah. empt. l. si serilis 6. si ubi ff. de action. empt. Augent enim, vel minuunt contractum: & ideo debent estimari secundum Bald. cons. 164. maritus in s. l. c. Ex quibus hanc opinionem in venditione seuili, hoc pacto celebrata, quod pretium sit francum, & liberum venditori quod debeatur patrono quintum, & sub quintum pretij probauit idem Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 24. n. 1. Ergo idem dicendum est in nostra quæstione.

Secundo eandem verissimam sententiam probatur in præcitata l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ubi: De todo el precio que vendieren: qui enim totum dicit, nihil excludit: sed pactum præd. quod emptor teneatur soluere gabellam est pars pretij, quia ob id res minor pretio venit, ut probauimus, Ergo & de hac gabella sub gabella etiam solui debet, ex quo cessat primum fundamentum partis contrarie: & secundum etiam eiusdem partis fundamentum in proposito locum non habet, quia quod dicitur solet, de minimis non esse curandum, procedit in eum sensum ut pro minimo non concedatur restitutio, & sic remedium extraordinarium, ut in d. l. scio. Idemque in materia ponalis procedit, in qua qui omisit facere quod tenebatur, vel indebit fecit, in minimo poenam non incurrit, & potius præsumitur

presumitur error, quam culpa. quænis, & ibi Bald. ff. de condi. & demonst. Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 2. §. 56. n. 38. & 39. Secus quando agitur de iure ordinario, cuiusque: tunc enim minimum etiam consideratur, si proprietarius, & ibi Bart. ff. de adm. iust. Al. de verb. signific. lib. 1. n. 79. & Titag. in rep. l. si unquam, verb. omnia, vel partem aliquam n. 1. C. de reuocand. donat.

Et ideo in terminis nostræ quæst. hanc secundam partem merito probatur Ioannes Parlat. quæst. lib. 1. capitulo 357. n. 45. secundam priorem impressionem & Lassatus de decim. vendition. cap. 17. nam 19. non sequentibus, ubi quod iure utimur, & licet ut praxi sequitur etiam Girondus de gabellis in pralud. n. 24. tamen eorum opinio non placet Azavedus in d. l. h. n. 31. prius quibusdam rationibus, que potius opinionem supra dictorum comprobant, quam propriam ipsius Azaved.

Illud tamen ad diderim, quod in specie nostræ quæstionis quoties pacto, contrahentium ad emptorem respectu gabellæ solutio, nihilominus gabellarius poterit pro ea venditorem conuenire, non enim in suo pacto facere potuit, ut obligationem suam, inuito creditore, scilicet, aut gabellario, in alium transferret, ut probat text. in l. i. de iur. delictorum ff. de p. l. & in l. si mandata meo, si non si cum ibi notatis. ff. mandat. & in terminis probat Lassatus de cap. 15. n. 11. qui n. 12. recte ex hoc obseruat, nihil speciale tradi in l. 8. tit. 19. lib. 9. noua collect. Reg. dum decidit, quod vendens clericus, vel alia persona privilegiata, atque ad solutionem gabellæ immuni franco pretio, hoc est, herede de alcavala, teneatur soluere gabellam, quia hoc non tam ex eo procedit, quod emptor clericus non ita recte conueniri, quæst, quam quod ita de iure est, ex præd. ratione in quocumque emptore, quod quidem manifeste probat nobis lex illa in illis verbis: Que los vendedores ay en de pagar el alcavala, como si los vendiesen a persona legar: iunctis verbis statim sequentibus, ibi: T que esto aya lugar, y se guarde en embargante, que los compradores exceptos compren los bienes herros de alcavala. Probat ergo expresse lex illa: Que vendiendo uno herro de alcavala, ora sea a Clerigo, o a personas legar se puede cobrar de los heredamientos, y otras cosas, que se vendieren: quam intellegit Gironda de gabellis a. par. §. 1. n. 1. & 12. per indicem secularitatem, quia hypotheca, & causa successione tribuit iurisdictionem.

Sed quod venditor in hac specie soluetur nomine gabellæ recuperabit ab emptore actione ex vendito, argumentores. in l. 2. C. de hered. vel actione vendit. l. 2. §. si venditor ff. eod. tit. & in terminis probant Menochium de successione creat. §. 1. com. 25. vers. in summa & Lassatus ubi supra, n. 12. gabellarius autem non poterit conuenire in specie præmissæ quæstionis emptorem, nisi cella per venditorem actione, tanquod si emptor aliam ad gabellario conuenit iudicium sponte suscipiat, quænis de iure non tenetur exceptione taciti pacti, si iterum non satisfactus ad venditorem recurrat, vult repellitur, arg. l. 1. C. de pact. quam ad hoc late expendit contra glossam ibi, & omnes Lassatus, ubi supra n. 14. com. 109.

SVMARIA.

- 1 Gabella an deducenda sit ex toto pretio, quo res venit antequam deducatur ex eo expensæ factæ in venditione, vel deductæ præd. expensæ: & n. seq. resolutur affirmatiue.
- 2 Gabella soluenda ex legata, solum deducenda erit ex eo, quod supererit deducto onere legati.
- 4 Decima prædialis Ecclesia debita computatur sine deductione expensarum, quæ fructuum ratione sunt: idem est in tributis quotæ partii fisco debiti.
- 5 Gabella soluenda de pretio venditionis an, sit soluenda deductis expensæ factis in proceuentis, & subhastationibus, & aliis referretur distinctio Bart. communiter approbata.
- 6 Promissum an sit deducendum de pretio rei venditæ, antequam de eo soluantur gabella: & n. seq. resolutur affirmatiue.
- 7 Impensæ venditionis in duplici sunt differentia, vt l. i.
- 9 Promissum non est de natura venditionis, nec de eius substantia, sed datur causam eadem.
- 11 Administratores reddituum Reipublicæ possunt promissa licitatis concedere.
- 12 L. 6. tit. 13. libro 9. noua collect. Reg. intellectum.

QVÆSTIO XLII.

An ex pretio pro quo res venit deducantur expensæ antequam gabella, vel ex toto pretio sit soluenda?

Verò modo circa eandem l. i. tit. 7. hoc lib. 1. noua collect. Reg. an ex toto pretio quo res veniens, quodque ab emptore soluetur sit, gabella deducenda, & solui debeat, an potius de residuo pretij deductis prius impensæ factis, non pro preparanda, applicanda, & perficienda venditione, vt supra sumptibus subhastationibus, si res subhastetur, vel sumptibus chartarum proceuentium, & tabellionum, & huiusmodi, vel etiam quod promissum nomine datur, hoc est, lo que se da de promissio.

Et quidem quod ad priores sumptus extra causam promissæ, de quo pollea in hoc eodem capite agamus: Doctores nostri latis inter se dissident: inquit enim Bald. per text. ibi in l. non amplius ff. de legat. 1. quod si debeat solui gabella ex legato, solum soluenda erit de eo, quod, onere legati deducto, supererit, quem ibi DD. sequuntur, & plura in proposito congerit Segur. in l. si ex legati causa cel. 13. ff. de verb. obligat. & in terminis nostræ quæst. sit in iud. Bertrach. de gabell. §. par. 3. memb. n. 45. vol. 1. tract. siuers. Doct. in antiquis, & plures allegans Tiraquel. de verogue retrahit. 1. §. 13. glo. 1. n. 5. & Campegius de dot. 2. par. 9. 12. & è nostris in indiduo Castell. in l. 70. Tant. in gl. El alcavala, in addition. Mexia in pragmatice taxa penis cond. in. 94. & Baptista Villabos in suo arario communis, in l. i. com. littera E. n. 3.

Clarius tamen sententia in hoc verior est, & tenenda, imo quod gabella soluenda sit ex toto pretio, conuenit, absque deductione præd. expensarum, quia sicut decima prædialis debita Ecclesiæ, quæ soluitur sine deductione expensarum, quæ factæ sunt, ita etiam gabella, quæ soluitur ab emptore, antequam de ea soluantur gabella, vel ex toto pretio sit soluenda?

decim. Rebas. de decim. q. 1. n. 5. & D. Soto de instit. iur. ib. q. 4. art. 2. ita etiam, si quotæ partii ratione tribui fisco debeat, absque vlla expensarum deductione soluenda est, ob vtilitatem publicam, quæ in tributorum solutione consistit, vt inquit Auendann. 2. par. 14. n. 13. Mat. thai de Assid. Auctione Neapoli. 25. n. 7. Titag. ubi supra n. 11. Paul. de Castro n. 1. & ceteri in l. fructus ff. solut. matrim. & quamuis in specie huius fundamenti alij contrahentium teneant re que controuersa valde sit, vt constat ex adductis per Titag. ubi supra n. 12. & 13. & per Adlit. Benar. Dicit de Longo in res. 2. 01. art. 1. limit. & Bart. de decim. tit. 5. 29. n. 12. & Ioan. Gar. de expens. & melior. c. 1. n. 20. & ideo ad decisionem nostræ quæstionis principalis de gabella secuta factis non videatur doctrina Auendann. & ceterorum præcitata.

Nihilominus tamen præfata nostra a principalis sententia de re hæc verissima est, & tenenda in praxi, nempe, quod præd. expensæ non deducantur ex pretio, sed quod gabella soluenda sit ex toto pretio conuenito, præd. expensis minime deductis, eo nempe potissimum fundamento, quod lex nostra non procedat gabellam solui ex pretio, quod ad emptorem perueniret, quo casu ingenuè faterer præd. expensæ deducendas esse, sed potius inquit de toto el pretio porque venditorem: ergo non deducuntur impensæ, quia alias non soluetur gabella de toto pretio quo vendiderint, stante aucta, & communiter recepta doctrina Bart. in l. sed si hoc ff. eundem, num. 1. ff. de condit. & demonstrat. f. quæ habet, quod si lege, vel statuto caueatur, vt ex pretio rei venditæ soluantur gabella sex denariorum pro libra, ea solui debet deductis expensis, quæ in proceuentis, & subhastationibus aliove modo factæ erunt: quia pretium rei dicitur, deductis expensis, & labore: si autem lex, vel statutum illa disponat, vt ex pretio, quo res veniunt, gabella soluantur, vt nostra l. 1. Regia præcipit, atque disponit, tunc absque vlla expensarum deductione ex toto pretio, conuenito, & per contrahentes in venditione deducto, soluenda est rem tanti venditam esse: quæ Bart. doctissimus, & distinctionem sequitur, plures allegans, Carolus Molinus in consuetud. Paris. tit. 1. §. 24. numero 1. & 3. & Assid. in capitulo. 1. §. vlt. alia numero 146. quæ sint regul. in vrb. feud. etque communiter approbata, secundum Lassatum de decim. vendit. cap. 19. numero 2. cum sequentibus. Ergo cum nostræ l. Regia 1. tit. 17. hoc libro 9. Mandat. quæ se pagat el alcavala de todo el pretio porque venieren, ad huius regalis decime computationem non erunt deducendæ expensæ prædictæ, prout in terminis eiusdem l. & ex præfatis verbis ipsius recte probatur Ioannes Parlatodorus res. quorid. lib. 1. cap. 37. §. 7. n. 46. & sequuntur Lassat. ubi supra n. 3. & Gironda de gabellis in pralud. n. 34. & Azaved. in dict. l. 1. Regia n. 12. & 13. Et ita tenendum & quoties in praxi obseruati videmus quicquid ex id defendi posse dicat Ioannes Oroscan l. cum quedam puellas, quæ n. 4. ff. de re iur. dist. omni. iud. Et licet contrarium probent ceteris supra citatis, & Antonius Gomez in 1. tom. variat. resolut. cap. 12. n. 25. quorum dicta ad terminos dictæ communis distinctionis Bartolus reducenda sunt, & iuxta eam intelligenda, tamen in eius applicatione ad nostram legem Regiam valde errauerunt, secus non Lassat. ubi supra n. 2.

Superest, vt videamus de secundo, nempe de promissio, hoc est, del promissio, si de ello se agne, & ibi Bald. ff. de condi. & demonst. Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 2. §. 56. n. 38. & 39. Secus quando agitur de iure ordinario, cuiusque: tunc enim minimum etiam consideratur, si proprietarius, & ibi Bart. ff. de adm. iust. Al. de verb. signific. lib. 1. n. 79. & Titag. in rep. l. si unquam, verb. omnia, vel partem aliquam n. 1. C. de reuocand. donat. Et ideo in terminis nostræ quæst. hanc secundam partem merito probatur Ioannes Parlat. quæst. lib. 1. capitulo 357. n. 45. secundam priorem impressionem & Lassatus de decim. vendition. cap. 17. nam 19. non sequentibus, ubi quod iure utimur, & licet ut praxi sequitur etiam Girondus de gabellis in pralud. n. 24. tamen eorum opinio non placet Azavedus in d. l. h. n. 31. prius quibusdam rationibus, que potius opinionem supra dictorum comprobant, quam propriam ipsius Azaved.

Impensæ enim venditionis in duplici sunt differentia, quædam enim sunt ab extra ipsius contractus venditionis, vt iura portationis rei venditæ, & in proceuentis, præconij, & tabellionibus expensæ & similia, quæ etsi requirunt pro adiuuanda, & preparanda venditione, adhuc tamen non efficiunt, nec confirmant ipsam contractum, aut eius pretium, quia sunt extra rem, & contractum, & de his loquitur distinctio Bartol. communiter approbata, de qua supra, vt patet: Alie vero sunt expensæ ipsum contractum efficientes, atque pericentes, vel saltem dantes causam eadem, & pretio ipsius como el prantido, quo emptores allicuntur ad maiorem pretium pro rebus offerendum, quam alias offerant, si eis non promitteretur, & adeo hæc impensæ coheret contractui, vt si non solueret promissam de iure communi posset rescindi venditio, l. cum re C. de pact. inter emptor. & vendit. l. 1. §. 1. §. par. 5. Et ideo hæc impensæ, del promissio, a principio venditum pretium minuet, quandoquidem apud venditorem non remanent, sed apud adicentes sub præd. promissio, modo ipsi remaneant cum rebus venditis, modo alij, & sic diuersæ videtur hæc expensæ a primis: præcipue, quia hoc genus promissæ, de quo loquitur ipso iure minuit pretium, ita vt reuera pretium rei venditæ hoc promissam non videatur, l. quod dicitur ff. de impens. in rebus dotalibus factis. At impensæ in rerum venditione factæ nunquam ipso iure pretium diminuant, si non forent, si centum ff. de condi. indebit. l. si cognouerit, ff. de pignor. act. Ergo nil mitum si diuersum ius in eis statuat, hoc est, que del promissio, na se pagat alcavala.

Secunda autem pars coadiuuatur, si obseruemus nostram l. titulo 17. hoc libro 9. non imponere onus soluendi gabellam verbis habentibus respectum ad certum, & determinatum pretium, hoc est, recipiendum, vel quo res veniunt, quia potius loquitur verbis respicientibus res ipsas venditas, quod autem pertinet ad pretium remanet indistinctum, inquit enim: El alcavala de todo lo que se vendiere, Nec obstat, quod infra loquitur, scilicet, Dediez uno, quia hoc non pungit, vt vnum pretium potius quam alterum intociatur, n. imo receperim, vel recipiendum, aut conueniam, sed potius designat quoriam partem soluendam, non vero aperit, cuius pretij hæc quota sit soluenda.

Non etiam obest eadem l. 1. dum inquit: Que los vendedores paguen el alcavala enteramente, hoc namque eundem habet sensum, & intellectum, vt venditores integram gabellam soluant, non vero partem, hoc est, pro mediate, vt olim erat in vfu, iuxta l. 17. tit. 18. hoc lib. 9.

Tertio, pro hac eadem parte repugnat iustitia naturalis, Cum enim hoc promissum causam det contractui, & crescere faciat eius pretium in communem vtilitatem Regis, & venditoris, secundum naturam est vt quem sequuntur commoda, sequantur & incommoda, atque admonitio, l. secundum naturam, ff. de regul. iur. c. qui sentit, eodem titulo cum similit. alias enim esset melioris conditionis fiscus, quam dominus rei

rei venditæ, æque inæqualitas magna daretur inter eos, & inuisita, diciturque iure censeretur vni idemque contractus abique diversis respectibus, sine culpa venditoris, quinimo, sua propria industria, diligenter fisco proficua, eidem domino noceret quo ad solutionem gabellæ respectu promissæ: Cum igitur infra l. 1. huius iuris regule præarrata expresse non deroget, iuxta eam intelligenda, atque interpretanda est, ut patet in doto vicio iniquitatis, arguunt. l. in ambigua ff. de legibus.

Quibus sic, ut hanc opinionem in terminis nostris nempe, ut promissum deduci debeat à pretio rei, & ex residuo tantum debeat gabella, probaverit Parladorus lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 3. §. 7. numero 47. quam etiam scio prius tenuisse, & sequutum fuisse gravissimum Iurisconsultum huius Regni vira iam functum, ut in eius prius scriptis probatum vidimus, & procul dubio tu praxi admittam accepimus, & affirmat Azevedo sequitur Parladorus contra Lassartum in d. l. l. 1. numero 154. dicens male voluisse Lassartum contrarium.

8 Sed quod promissum hoc, seduci non debeat quo ad solutionem gabellæ, sed potius ex toto integro pretio gabella computetur, & solvenda sit, verissimum esse censeat atque late probare nititur Lassartus d. l. l. 1. numero 6. cum sequentibus, tam ex litera dicti l. primo Regiæ dñi generaliter dicit, præcipit, & statuit, ut pro gabella solvatur decima totius pretij, quo res vendita fuerit, quam quod licet centum (verbi gratia) data sit emptori promissæ nomine, ut mille rem emeret, nihilominus res mille vendita est, quia promissum pretium non minuit ipso iure, alia enim licitatio non fieret super promissio, nec si alius plus liceret, primus emptor promissum acciperet, quod est falsum, & præterea necessarium esset in præconio explicari promissum datum hoc autem non est ita, quin potius contrarium servatur in praxi: ergo prior opinio vera non est.

Præterea allegat pro se Lassart. quasi expressam l. 6. tit. 11. hoc lib. 9. ubi: *F. que la dicha quarta parte de pura se emienda ser fecha contando por precio de la renta todo lo que della nos emos de autr. y solvendo, y situando que nra en ella, y los prometiados que en ella se han otorgado: que decimo non ex alio procedit secundum ipsum, quam quod promissum extra pretium rei sit, per illud minuat, alia enim ratione datur, scilicet, ut emptores ad plura licitandum inviterentur, cui l. Regiæ, tantum respondet Parladorus. Illic alia ratione, promissa hæc in pretio computari, scilicet eam rationem non apparuit, & Lassart. nullam invenit nisi quam prædixit: ergo fortis est hæc lex, & expressa contra Palador opinionem.*

Negue secund. Lassart. doctrina Barr. communitate recepta secund. Parlador. ubi supra d. n. 47. & Lassart. d. cap. 16. n. 5. & 14. quam pro se allegat Patricius in l. qniamitas, ff. ad l. 1. Falcid. nocet quoniam potius pro hac secunda opinione facit cum ibi Barr. promissum cum dato proxenitæ, & aliis impensis conferat, atque coniungit: Ergo quod de impensis supra diximus iuxta eundem Barr. alibi communem distinctionem, de promissio quoque dicendum est. Nec etiam inquit Lassart. obstat, l. quod dicitur, ff. de impens. in reb. dotal. fall. quia imo ea lex de impensis loquitur, quas certum est, gabellæ non minuat.

9 Similiter pro Lassart. responderi poterit ad pri-

mum fundamentum, quod nos supra pro opinione Parlad. adduximus nempe de duplici defectu expensarum ab extra, scilicet, & ipsum contra etum efficientium. & de promissum, nempe, promissum nihilominus rem separatam esse ab ipso contractu, est enim premium quod dominus offert, ut plus liceret res sua, & sic quid accessorium: non tamen ideo est de substantia, & essentiali contractus, qui sine promissio fieri potest, & sepe accidit, ut quis promissum liceret, & remaneat sine te vendita: est igitur causa induciva contractus, non vero essentialis ipsius, nec de eius natura, ut videte licet in casu l. 48. tit. 6. par. 5. & constat ex glos. in l. cum te. C. de pass. inter empt. & vendit. ubi aliud est contractus venditionis, & aliud, quod causam dat contractui, & ita pro eo quod præcedit contractum eidem causam dante, arguit præscriptis verbis, l. apud Leonem, ff. de præscrip. verb. ex pacto tamen incidenti in ipso contractu iam perfectio agit actione ex empto, tenetur §. si vendidi, ff. de ad. empt. nihilominus tamen aliud est, quod in venditione incidit, aliud vero, quæ causam præbet: Fit igitur ex supra dictis, & promissum non sit de natura contractus, nec de ipsius substantia, sed dans causam eidem tantquam res allicite ad licitandum, maiusque pretium offerendum pro te venali, venditionique exposita: Ergo in pretio connumeratur.

Ad considerationem supra factam nostræ l. primo titulo 17. hoc libro nono prima opinione responderi poterit, potius eam hanc secundam partem probare verbis expressis, quam priorem, cum præcipit gabellam esse solvendam à venditoris, *De todo el precio por que vendieren de diez años, vno sed promissum est pretium, ut in d. l. 6. titulo 13 libro 9.* Ergo Lassartus habet intentum contra Parladorum. Quibus, aliis fundamentis firma manere videtur hæc secunda sententia Lassartus cum quæ ipse refert ad suam illius cap. 16. & numero 31. quia quidam (ut ipse ait) audivit à senioribus quibusdam gabellaris, quos in hac materia sæpe consulit, nunquam se de toto pretio decimam exegisse, nec vidisse ab alio exigi, sed de decimis promissis: nihilominus tamen verius esse resoluti, promissorum, & impensarum vnum, & idem ius esse, cuius veritatis praxis, non derogat, iuxta l. 1. tit. 13 hoc lib. 9.

Quod tenendum: Ergo in expensis, de quibus primo loco egimus, eas non esse decendas ad solutionem gabellæ, prohibent, & hoc iure vitur.

De promissu contrarium resollo, & teneo cum Parladoro & reliquis contra Lassartum scilicet, quod id deducitur prius à pretio rei venditæ, & de residuo tantum solvatur gabella, multum siquidem distet promissum à cæteri impensis: illud namque pro communi utilitate venditoris, fisci conceditur, postquam res venditioni exposita est, non sit de cæteri impensis. Vnde stante prædictione iuris naturalis, de qua fecimus vltimum fundamentum pro opinione Parladori absurdum profecto, & iniquum videtur, ut quod pro communi utilitate gestum esse patet, domino gententi vultur negotium etiam fisci.

Præsertim quia etiam administratores reddituum Reipublicæ possunt allicite conductores pro eis, & promittendo certam quantitatem pecuniarum, vel aliarum rerum ob id, quod conductant in certa quantitate, vel in euentum allicite conditionis,

SVMMARIA.

- 1 Gabella an deduci debeat de pretio rei vendita priusquam alia debeat: & numeris sequentibus, resolutum affirmatiue, etiam si debitorem sit prius legatum & hypothecarium, ut in numero 5.
- 2 Decima executionis solvenda est, soluto prius debito integro creditoris.
- 4 Patrimonij quantitas computanda est, deducto, eo quod explicandarum venditionum causa in proxenitæ, & gabellis impeditur.
- 6 Decima si alium Deo debeat a pro fertur decima gabellæ.

QVÆSTIO LIII.

An de pretio rei venditæ deduci debeat prius gabella, quam alia debeat?

Quæro modo An gabella ex pretio prius solvenda sit, quam debitum ipsum pro quo res venit, quoties pretium non sufficit pro viroque? Et quod cætera priora debita sint prius solvenda, persuadere videtur regula iuris ordinaria, qui prior est tempore potior est in iure non enim lex gabellaria nocere debet prioribus creditoribus, quibus est iam ius quæsitum, cui nec in dubio Princeps non videtur derogare l. 2. §. si quis à Principe consimil. ff. de iur. quæsit. publico.

Secundo quoniam sic etiam verum, quod si debitor non habet tantum in bonis, quod possit integra solutio fieri tam debiti principalis, quam decimæ exequutoris, prius solvendum est creditori integrum suum debitum, quam exequutoris sui decimæ, ut constat ex l. 10. tit. 9. lib. 3. Nonæ Collectionis Regiæ, ibi *Hasta que el duen no de la deuda sea pagador* c. 7. tit. 21. lib. 4. ibi *Salvo si endo primer amente contentos, y pagado el acreedor de su deuda, & l. 1. c. iudicem tunc, ibi: *T. que esto en si endo primeramente pagada la parte principal de su deuda y costas*: Ex quibus legibus hanc opinionem deducit, & tenet Doct. Azevedo in d. l. 10. n. 2. per totum contra Azevedo, lib. 3, cap. 17. præ l. 10. versic. vnum tamen, tenentem in hac specie iuxta id, quod solvatur creditoris, debere exequutorem habere decimam, & iura eundem competentia, quia non dicitur esse in bonis creditoris nisi id quod super est, deductis expensis nihilominus tamen contra ipsum Azevedo in hoc præcludo tenendum est in iudicando, & consulendo, & ita quotidie prædicatur, ut inquit Azevedo ubi supra, quem sequitur Lassart. de decim. vendit. cap. 7. num. 59. Ergo ita, & eodem modo videtur dicendum, ut debitum anterior, pro quo res venit, & substatur, prius solvendum sit, quam gabella, deficientibus bonis debitoris pro integra satisfactione omnium.*

Nihilominus tamen contrarium respectu gabellæ tenendum est, nempe ut prius hæc deducenda sit & ex residua pretij pecunia satisfacienda creditoribus, pro qua parte sufficit ea nempe ratione, quod patrimonij quantitas computanda est, deducto eo, quod explicandarum venditionum causa in proxenitæ, & ob illis impeditur, l. qniamitas, ubi glo. & DD. ff. ad l. Falcid. & l. quod privilegium, versic. plane si de post, quod vere in hac nostra specie procedit, in qua gabellæ expensæ

conditionis, quod vulgo ipa nos dicitur: *Dar pro medidos, por ser como es esta en favor de la Republica, y de sus rentas, y en acrecentamiento de las, ita tenet, & probat Azevedo cap. 11. in versiculo circa quod est notandum in 2. p. & Azevedo cap. 3. 2. p. tit. 10. versic. mibi, 219. & Girondas de gabellis 9. par. 8. n. 10. & alij communiter, est, quod verissimum, & in praxi receptum: Ergo à fortiori licet, & sine damno, & incommodo suo hoc idem poterit dominus rei, eam vendens facere utilitatem communem sui, & sociorum, hoc est, fisci ratione iuris gabellaris, quod habet in pretio prædicte rei venditæ, & reliquorum habentium communi tamen in illa re. Denique si praxis hanc opinionem recepit, & ita servatur ab antiquo, ut fatetur idem Lassartus, quorsum nititur contrarium probare grauando dominos rerum venditarum in plerisque consuetudo habet, præcipue in odiosis, & quæ non habent evidentiam in contrarium?*

Non obstat d. l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. dum probat: *Que todos pague en, alcavala, y que no se escusen por uso, ni escuñdre aunque sea immemorial, ni por otra razón alguna, & c.* quia praxis nostra iuxta priorem sententiam Parladorus non est derogatoria gabellæ, sed potius interpretatiua iuris gabellaris, hoc est, ut promissa in pretio non computentur, nec habeantur pro pretio, siquidem ipsa minuant res vera pretium, & pro communi negotio venditorum, & fisci promittuntur atque solvantur: at dispositio dicti l. primo titulo 18. ut lepe in hac materia admonimus, loquitur, & procedit in consuetudine derogatoria gabellæ, non vero in consuetudine, de qua nos egimus.

Similiter non obstat dicti l. 6. tit. 13. hoc libro nono quam expressam pro sua opinione reputat Lassart. quia ipsa, ut patet ex eius litera, loquitur tantum quoad materiam, de las penas del quarto en las rentas delle alcavalas, para que el que humero de pagar en el termino de los tres meses que la misma ley y dice, aya de ofrecer, contando pro precio de la renta lo que el Rey ha de auer de ella, y situando, y situando que nra en ella, y los prometidos, y que de otra manera no se ha da poder, admitir la dicha nra del quarto: Præscribit igitur formam ea lex obseruandam in licitatione del quarto, non vero disponit, quod ad solutionem gabellæ solvenda, non deducatur promissum, neque ob id, quod ibi pro pretio habeantur promissa quo ad licitationem quarti faciendam, decidit lex, nec decidere visa fuit, quod ex promissis quoque solvatur gabella, quia hoc verbum nullum in ea lege, nec in alia habetur: illud vero, quod decidit illa l. quo ad licitationem quarti notissimum est, & clarum: porque la puas clarum: porque las puas claro es que han de ser sobre el prometido, & nihilominus necessarium fuit hoc ibi declarare legis latorem, cum præscriberet formam omnino seruandam in licitatione del quarto, ad eundem lites, & hominum vanas contentiones: Ad hoc igitur, ut licitatio fiat, verum est promissa in pretio computari quamuis re vera pretium non sit, quod remanere debeat penes venditorem, quin potius pretium diminuat.

expensa debetur ratione rei, & propter rem, ex qua debiti solutio fit, vt ex pretio venditionis solutio debiti fiat. Merito ergo, vt expensæ factæ in venditione rei veli gabella, expensum in proventus, & præcens prius soluat, quam creditor satisfiat, quod his soluit, soperest dicitur esse in bonis debitoris: At secus est in decima executionis ita decimam extet præd. ill. Regis. Et in terminis hæc secundam sententiam respectu gabelle, vt prius sit solvenda, quam debitum ipsum principale, pro quo res ipsa venit, etiam si eius pretium omnibus non sufficiat, tenet Azcued, vbi supra, num. 2. ad finem cõsuetudinis lare alit. fundamentis comprobatur, & tenet Lallier vbi supra, num. 5. quoniam sequenti, ad verum esse intelligens, quantumque privilegium, & hypothecarium sit debitum illud, pro cuius solutione facta executio est, etiam si fiscalis sit, quia adhuc prius est solvenda decima, quam priori creditori, si sicone satisfiat ex principali debito, & referat casum, in quo contingit consulens idem respondit pro gabellario membri rerum mobilium venditum pro executione solutionis alterius gabelle membri hereditatem prius debite, & que contractæ, & pretium mobilium non sufficiebat utique decimis gabellarum, nempe ex hac iudiciali venditione gabellarum rerum mobilium proina decima esse preferendum in distributione pretij, & Lallier in hoc sequitur simpliciter Giroud. de gabelle 4. parte 5. in 7. vbi n. 8. cum sequentibus bene probat Ioannes Gasius de expens. & melior. 1. numero 18. quem refert quod decima fructuum Deo debita præferatur decima gabelle.

Non obstant fundamenta pro priori parte adducta quia ex prædictis pro secunda diluuntur.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur statim ex constitutione census consignati, de quo in extranea. & 2. de emp. & vendit. & motus proprii Pij P. super forma creandi census & num. legq. resoluatur affirmatiue.
2 Retrahitur sanguinis locum non habet, quando census venditur, vel imponitur super se patrimoniali, idem in retrahitu communitatis, vt hic.
4 Empria vera, & venditio contrahitur ex census constitutione, & impositione iuris percipiendi redditus, vel fructus rei, vel rebus census suppositis, vsque ad quantitatem census quotannis solvendi.
5 L. 10. & 11. tit. 17. lib. 9. Collect. Reg. declarata.
6 Impensa instrumenti obligationis ei incumbit, qui se obligauit.
7 Gabella abhetur statim ex venditione census iam constituti ab antiquo, & est solvenda in loco, vbi bona primitus census supposita sit fuerint, sicut quando à principio constituitur, vt in n. 8.
9 Census constituitur si pro re alia deat, vt permutatio, duplexque gabella ex ea debetur.
10 Gabella non debetur ex redemptione census à principio ex pacto redimibili, nisi clausula redi-

- mendis esse apposta in nouo contractu, ex cogur redimeretur, vt in num. 12. vel nisi redemptio fieret in aliis rebus, quam in pecunia numerata, vt in n. 1. limitatur hoc, vt cum legq.
14 Gabella an debeatur ex cessione, vel datione fundi specialiter censui supposito pro ipso redimendo, fallit si creditor, & domino census, vel extraneo, & numeris sequenti, referet opinio Lallier. in hoc n. 13. resoluatur num. 19. cum legq. & ampliat n. 29.
15 Censu constituto super tribus fundis, si postea vnus eorum vendatur cum onere totius census, sicut vt ceteri liberi remaneant, & insuper certo pretio in pecunia numerata soluendo, de quo sit solvenda gabella? & n. legq.
17 Solutio pensioe imposita in suo fundo, & alia ab aliis possessoribus repetere potest à ceteris dominiis pariter eis tangentibus.
18 Quando plures rei vno pretio simul venduntur illud pro singulis distribuitur iuxta suum vniuersumque valorem.
21 Quilibet singularis successor, vel possessor vnus fundi ex pluribus super quibus est census constituitur, potest in solium committi.
24 Rem census subiectam habens, tantum videtur habere, quantum vltra censum rei ipsa valeat.
25 Landemium totius valoris rei insensate, legata, censuata non debetur, sed deducto onere census.
26 Gabella totius pretij fundi hypothecati profecturitate census personalis debetur.
27 Gabella debetur cotine prædy venditis pro pretio quodam certo soluendo in pecunia numerata, & pro alio soluendo creditoribus vendentis, vide etiam n. 30. cum legq.
28 Possidentes censum collectantur pro eo, & tanto minus soluit dominus proprietatis.
31 Gabella no debeatur ex datione bonorum cum pacto, vt ea recipiens alimenta præferat danti, eiusque debita soluat, & n. legq.
34 Gabella an debeatur ex toto pretio rei censuata, vendita tamen pro libera, non facta mentione census? & n. legq.

Q V Æ S T I O L I V.

An ex constitutione census debeatur statim gabella?

Veritas vltimus: An ex constitutione, & impositione census consignatus redimibilis, vel perperui hoc est, qui in re propria consignari, & constituitur super pecuniario pretio in fauorem emptoris, de quo loquitur extranea 1. & 2. de emp. & vendit. & motus proprii Pij P. super forma creandi cens. debeatur statim gabella? Videtur prima facie dicendum, gabellam statim non deberi, quia hæc non est proprie venditio, cum res ipsa, super qua census constituitur, apud ipsum census venditorem in plena proprietate remaneat: is enim est, qui illa venit, & froitur, cuiusque vacuum, & liberam possessionem habetien potest autem minime, sed redditum pecuniarium duntaxat percipit: at res vendita transit, vel transire debet ad emptorem, vt in caso rii. de cany. & emp. & de all. emp. & insit. in tit. de emp. & vend. Ergo ex constitutione, & venditione præd census, vera, & propria venditio non celebra

celebratur, sed l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. nona collectionis Regis loquitur, & procedit in vera, & propria venditione, non vero in impropria, & irregulari. Ergo ex venditione census non debetur gabella.
2 Quo fit, vt contractus sanguinis locum non habeat, quando census venditur, seu imponitur super se patrimoniali, quia res illa non exit à potestate venditoris per constitutionem census, sed apud ipsum manet, vt bene resoluat D. Coar. lib. 3. var. resolu. 11. n. 5. vers. in professo, & D. Castell. in l. 70. Tur. in gl. mag. col. 2. in vers. ex quo vnus singulari inf. 8. ubi enim illa imposita census, & Martiencio l. 7. gl. 1. n. 17. a. l. lib. 1. non. Collect. Reg. & Lallier de decim. vend. l. 10. n. 21. vbi idem resoluat in retrahitu communitatis, nempe, vt habens censum super fundo non dicatur locus ad hoc, vt cum venditus fuerit ille fundus retrahere eum possit ratione communitatis, ex Auen. respons. 12. & 23. id quod latius probauimus lib. 2. Pract. q. 166. per totam.

3 Nihilominus tamen proculdubio in nostra specie gabelle contrarium probandum est: imo, quod ex constitutione, & venditione huius census consignati super rebus, que pones ipsum venditorem remaneant, statim debeatur gabella, redemptione ipsius census minime expectata.
4 Et ita in praxi obseruatur ea solida ratione, quod ex hac census constitutione vera emptio, & venditio contrahitur, vt patet ex text. in auct. vt hi, qui obligant, & c. 5. quoniam, vers. licebit, iuxta gl. ibi, verbo redditus in 2. expositione, & ex extranea. gant. 1. & 2. de captione & vend. quicquid Villalob. in suo arario commun. opin. littera L. n. 132. hoc locatione tribuat, est namque vera venditio, vt resoluat Greg. Lopez in l. 28. tit. 8. par. 5. in gloss. A censu, & late Domin. Coar. lib. 3. variorum resolu. c. 7. n. 2. etque hoc indubitabile apud omnes secundum Lallier. d. c. 10. n. 4. Venditur enim non quidem ipsa res, census supposita, nec dominium eius vilo modo in emptorem transfertur, sed ius quoddam percipiendi redditus, vel fructus eius vsque ad quantitatem census quotannis solvendi, vt late cum aliis resoluimus lib. 2. practiarum 9. 168. n. 6. idemque tenet, nos citans, & addens, quod hoc DD. communiter affirmant Meli. Theolog. in 2. tom. de iust. & iur. disp. 383. col. 837. in fin. & in princip. cal. seq. & col. 844. in vers. ex dictis. quod ius percipiendi annuam pensionem pretio vendit, & emi potest, sicut iudicialitio, ius percipiendi tributum, aut fructus rei alienæ, vt probat Carol. Mosi. de usura. 20. quem refert, & sequitur Lallier. d. c. 10. n. 4. At iuxta præfatam l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ex quacunque venditione debetur gabella: Nec enim ea lex requirit quod res vendita transeat ad emptorem, præsertim cum etiam si id desideraret, adhuc in nostra specie verificatur, siquidem ius illud percipiendi redditus fructusque, transit ad emptorem census.

5 Secundo eadem verissima sententia comprobari potest, ex l. 10. tit. 17. hoc lib. 9. in vers. I que les diebus, ubi, Empanamientos, vbi præcipitur tabellionibus, vt pignoratitium copiam edant gabellaribus, quasi ex eis gabella solvenda sit: nam prædicto, nisi de hac census constitutione, & reali pignoratione intelligeretur, lex illa rō. iuxta ea, que ex sententia Speculatoris notat Auen. respons. 23. n. 3. dicens, quod impositio census potius est quadam pignoratione, seu obligatio pro securitate pensionis, quam alienatio dominiij, non videtur aperte intelligi posse: nisi verus

illam intelligas, ideo ibi iuberi tabellionibus, vt omnium illorum contractuum copiam edant gabellaribus, non quia ex omnibus gabella debeatur, sed, quia in omnibus potest esse aliqua, vel occulta venditio, seu permixtio sub alterius contractus titulo, & nomine celebrata in fraudem gabelle, vt alias cauetur in l. 1. d. tit. 17. atque ideo nectum eorum contractuum, ex quibus plane gabella debetur, nempe venditionis, & permutationis, sed generaliter omnium alienationum copiam dare iussit sunt tabelliones in d. l. 10. ubi: Empanamientos. Ex quo non ideo arguere licebit, ex quacunque alienatione gabellam deberi, cum tamen ex venditionibus, & permutationibus eidem legibus gabellaribus alias soluendam esse præcipiatur, ita d. l. 10. et de intelligi Lallier d. c. 10. n. 5.

Cum ergo census constitutio sit vera venditio, vt probauimus, & ex titulis impositionis censuum euidenter apparet, in quibus venditionis sit mentio, ne aliquibus verbis fraudulenter immixtis, vt occultetur ideo iubetur in d. l. 10. tabellionibus, vt omnium alienationum, & pignorationum copiam gabellaribus edant.

Et in terminis nostre questionis hanc opinionem, nempe, vt ex census, de quo loquimur, constitutio debeatur, & sit solvenda statim gabella, tenet & probat Lallier in tractatu de usura. q. 6. n. 129. vers. sic pulchre autem, & Ioan. Parlad. rerum quæst. lib. 1. cap. 3. §. 4. n. 38. & §. 8. n. 49. etque frequentiori omnium vsu receptum secundum Auen. respons. 23. n. 1. & ita prædicari affirmat Didac. Perez in rubric. tit. 2. lib. 8. Ordina. pag. 33. col. 2. vers. sed quero an debeatur gabella: sequitur Lallier. d. cap. 10. n. 5. cum seq. Giton. de gabell. 5. par. in princip. n. 1. vbi citat etiam hoc tenentem Anton. Gou. 2. tom. var. resolu. cap. 11. n. 44. vers. sic secundum effectum, & Monterol. in 7. tract. sue praxi. fol. 254. & Azcued. in d. l. 1. n. 98. tit. 17. hoc lib. 9. vbi in idem citat Felice. de censibus, lib. 2. cap. fin. n. 1. tenet etiam Malin. Theolog. 2. tom. de iust. & iur. disp. 384. col. 847. & Gaspar. Rodrig. de annuis reddit. lib. 2. q. 4. n. 6. etque verissimum atque in praxi receptissimum procul omni dubio, vt semper obseruari vidimus, nempe, vt qui pecuniam in censum recipit gabellam soluat, insuper, & expensam instrumentis: quia de iure talis impenfa proprie illius est, qui se obligat, vt constat ex resolutis per Tiraq. de retrahit. convention. §. 6. gloss. 1. n. 2. Montalu. in l. 5. tit. 8. in gloss. Recibus, lib. 1. vers. & in terminis census, Licet iustus Pizarro in gloss. ordinationis Guadalupe in 4. conditione. fol. 25. col. 1. in vers. 4. quia ubi in expensis, & gabellis, & interest. col. 4. in fin. ubi dicitur gabella, & expensis, quem refert, & sequitur Lallier. vbi supra n. 7.

Quibus non obstant ex aduerso prius adducta quia iam cessant ex fundamentis huius secundæ patris.

Item à fortiori dicendum est in venditione, seu cessione census iam constituti pro pecunia celebrata, ex ea namque gabella debetur, quia propria, & realis venditio contrahitur, vt in terminis probat Didac. Perez vbi supra, pag. 34. in vers. queritur tamen, dicens, quod ita seipsum vidit in practica indicatum, & ipse iudicauit in fauorem gabellarij, quem refert, & sequitur Lallier. vbi supra, num. 8. & dicens, esse soluendam in loco, vbi bona primitus censui supposita sit fuerint, sicut quando à principio

constituitur, idem probat Molin. ubi supra, col. 847. ad finem.

9 Quod si census ipse semel constitutus pro alia redditor, puta, domo, vel tercio, &c. vera permutatio erit, duplexque decima debebitur iuxta dispositionem l. 2. hoc tituli. 17. lib. 9. nona collectio. Reg. vt bene resoluit Lassar. d. cap. 10. num. 9. & Molin. ubi supra, col. 848. in principio.

10 Ex redemptione tamen ipsius census ex pacto principio in ipso contractu census appositio redimibilis, noua gabella non debetur: illa namque solutio fortis distractus est potius, quam nouus contractus, vt late probat D. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 8. ergo non debetur ex hoc distractu noua, nec altera gabella, vt in terminis tenet Didac. Perez. ubi supra, pag. 34. col. 1. & Monte Ros. ubi supra, fol. 153. pag. 2. & Mencha. lib. 1. controuers. var. ius sequens. cap. 12. nu. 16. quos refert, & sequitur Lassar. d. e. 10. numero, 10. & Galpar. Rodrig. de annis reddit. lib. 2. q. 4. numer. 9. nisi clausula redimendi esset apposta in nouo contractu. tunc namque si ex noua conventionione redimetur census, cum sit nouus contractus, ex eo gabella debebitur, secundum Didac. Perez, & Lassar. ubi supra, numero 11. utrumque sequitur Molin. ubi supra, col. 848. in versu. si autem censur.

11 Similiter, & illa debebitur, etiam si census a principio redimibilis sit, si redemptio fiat non in pecunia numerata, vt consentum fuit a principio quod fuerit, sed alia re de communi consensu partium, vel uti fundo dato: tunc namque cum vetus, & nouus contractus esse intelligatur, nempe reconditionis census: aut permutationis pro illo fundo, vel donationis in solutum, non dubium est ex tali census redemptione nouam decimam deberi, iuxta resoluta per Lassar. d. cap. 10. numero. 12. ubi addit, se ite semel in praxi obseruatum vidisse. Ceterum hoc ubi numero. 13. verum intel igit, quando fundus ille in redemptionem datus non esse ex bonis specialiter a censu supposito, & eodem obligatis, sequitur Molin. ubi supra.

12 Quod si fundus ille esset ex suppositis, & eidem censu obligatis (intellige specialiter) secus erit dicendum secundum ipsum Lassar. ubi supra, numero. 13. quia licet aliter in hac specie redemptio fiat quam ab initio conuenit, a hinc tamen in ea nullus est venditionis, aut permutationis contractus, sed simplex quædam cessio rei hypothecate, censuique supposito in fauorem censuarij celebrata, per quam cetera bona, quæ simul obligata fuerunt, libera manent, & quod procedit secundum ipsum, nedum eo casu, quo res illa obligata vero domino census in redemptionem datur, sed etiam si alicui extraneo data sit hac l. vt ipse solus totum censum recognoscat, & soluat, & immouem indeminemque obseruet dantem ab obligatione cæterorum bonorum, quæ apud ipsum præd. censu obligata manent, quia cum vere ex eo pacto, & cessione nihil amplius agnoscat, vel malus onus in se recipiat, quam quod vere a re ipsa debetur, nihil pro re illa dare dici potest, quo minus simplex cessio sit: cuius quidem in hoc iudicium procedere videtur, attendo, quod fundus ipse, qui datur pro redemptione census, sine emtori, sine alteri extraneo erat prius censu suppositus, nihilque ultra pretium ipsius census datur pro fundo.

15 Hæc tamen doctrina, & opinio Lassarte,

de qua modo agimus in versiculo, quod si fundus ille, non videtur expedita, nec opinio certa, cum hæc redemptio, cuiusque forma nouitatem quandam præ se ferant, & differentiam a pacto redimendi eodem pretio in pecunia numerata in contractu censuali appposito, & ideo noua venditio fundi in proprietate, & redditus, hoc est, cum fructibus fieri videtur, cum tamen prius per census constitutionem, & venditionem super ipsi fundis, non quidem fundi ipsi, sed dominium ipsorum venditi fuerant, sed tantum usus percipiendi censum annuum ex redditibus, & fructibus eorum vt supra resoluimus: Quare dare vnum fundum pro redemptione totius census ex pacto, vt ceteri fundi, similiter obligati, liberi remaneant, iam ille fundus pro redemptione datus pro omnibus soluit, hoc est, onus omnium subit, si que venditio eius fieri intelligitur pro pretio, & capitali censu imposito super omnibus fundis: Ergo aliter fit redemptio quam a principio pacto conuenit, & ideo forsan Molin. ubi supra, col. 849. in principio, de opinione præd. Lassarte dubitauit, & potius contra ipsum perpendit. Et hoc opinione contra Lassarte, retenta, gabella in hac specie tantum soluitur pro rata tangente cæteros fundos liberos remanentes apud venditorem census, præter illum, qui pro redemptione datur, quia pretio illius redemptio omnium fiat, ex quo pretio iam principio fuit soluta gabella census.

16 Sed pro vera resolutione huius articuli præmittenda est decisio alterius, ex qua apparebit, quod in viroque tenendum sit, nempe, an census redimibilis certe cuiusdam quantitatis quotannis soluenda super tribus fundis constituto, si postea, vnus eorum vendatur cum onere totius census in posterum soluendi, ita vt reliqui duo fundi liberi ab eo onere remaneant, & insuper certo pretio in pecunia numerata debitori soluendo pro fundo illo a se vendito, verum ex quantitate census, & pretio præd. in pecunia soluendo debeatur gabella: vel tantum ex præd. pretio in pecunia soluendo, non vero ex sorte principalis census. Si enim hoc vltimum resoluimus, & in præcedenti specie huc remissa necessario fatendum erit, nullam gabellam soluendam esse, siquidem nullo pretio ultra sortem principalem census soluitur domino fundi venditi cum onere recognoscendi, & soluendi totum censum: Sin autem in hac, de qua nunc agimus, questione, dixerimus ex quantitate totius census insuper & ex pretio in pecunia numerata soluendo ultra liberationem aliorum fundorum remanentium apud venditorem soluendam esse gabellam, similiter erit dicendum in questione præmissa, illam, scilicet deberi ex partibus capitalis census tangentibus prærata cæteros fundos a censu liberandos Ad rem igitur denotandi in hac vltima de qua nunc agimus, questione, prima facie videtur dicendum, gabellam vtriusque deberi, tam ex sorte principalis census, quam etiam de pretio in pecunia soluendo. Pro cuius cognitione, & facilliori probatione obseruandum est, quod licet respectu cæterorum census, præd. res fundi sint obligati in solidum, iuxta gloss. in l. communis dividendo, ff. commun. diuis. nihilominus tamen ipsi fundi si forte successione, vel alia causa ad iunctos possessores peruenerint, inter se habent diuisiorem, ita vt si dominus vnus fundi in solidum pensionem solueret, repetere posset à cæteris dominis partes vniciusque eorum tangentes,

tangentibus. l. C. de duob. si diuersa. C. locu. Barr. in l. reos ff. de duobus reis, gloss. magna in l. frater a fratre, vbi consiquitur ff. de comiti. ad deb. & notatur in l. qui hominem, ff. de condit. indebit. quoad reculum namque, quom inter se coerte habent, obligatio esse diuisibilis, iuxta notata in l. actorum. C. de pact.

18 Sicut enim, quando plures res vno pretio simul venduntur, vbi de distributione huius pretij vniciusque rei assignandi agendum est, tantum censetur esse pretium singularium, quantum eas tangit iuxta sum vnus cuiusque rei valorem, secundum Paul. de Cast. in l. i. quod ex Pamphila, n. i. ff. de legatis secundo, & gloss. in l. si ex falsis. C. de transact. ita etiam vnica quantitas vt pensionis imposita super pluribus fundis, cum de distributione & diuisione agendum est, nempe ad solutionem gabellæ, vt quia sunt constituti fundi in diuersis territoriis, vniqueque res iuxta suum valorem estimanda est, vt pro rata eius oneris diuisio fiat.

19 Nunc ad rem. Cum igitur pars census ad hunc venditorem pertinere soluenda pro rata, & portione reliquorum duorum fundorum sibi remanentium emptori adiciatur, ipseque eam in se suscipiat ex pacto pacto, ita quod in posterum emptor integrum censum soluere debeat, remanentibus liberis ab eius solutione omnimoda, duobus fundis manentibus penes venditorem apparet, pactum hoc esse pattem pretij, vt in l. fundi partem, ff. de contrahen. emptio. ac ideo gabellam ex eo deberi debet igitur ex præd. vt ex parte census tangenti fundum venditum iuxta suum valorem distributione totius census facta in ipsos tres fundos, super quibus census fuit impositus, gabella non debeatur, quando minus ille fundus venit, vt supra resoluimus, sed debetur ex cæteris partibus census correspondentibus reliquis duobus fundis penes venditorem remanentibus iuxta suum valorem, distributione facta, & ex pretio in pecunia soluendo, verbi gratia: Si vno que tenia tres heredes impiso sobre ellas diez mil maravedis de censo al quitara razon de a cada vn de mil maravedis el millar, y pago su alcuala: y despues vende vna destas tres heredes a otro con cargo, y condicion que el comprador pague los diez mil maravedis de censo por todas las tres heredes: y mas de, y pague al vendedor por precio desta heredad quatro mil maravedis en dinero para saber de que cantidad se deuera el alcuala deste contrato: se han de pagar, y estimar todas tres heredes cada vna destas de por si, y valiendo todas tres cieno y seuenta mil maravedis, y de ellas valia la heredad vendida ochenta mil maravedis, se cobra de la pension, y censo la mitad, que es cinco mil maravedis cada año, de los quales no se deuera alcuala: mas de los cinco mil maravedis que calen a las otras dos heredes que valen ochenta mil maravedis, se pagara el alcuala, y del precio de las quenta mil maravedis que se da de mas en dinero al vendedor, y a este respecto se terha la misma cuenta en otros casos semejantes raris por cantidad: Hæc sententia in summa fuit Carol. Molinici, licet non ita appareat in consuetud. Paris. tit. 2. §. 58. numero 12. par. aphro 55. gloss. 4. n. 39. Verum scio eam ita expresse defendisse quendam Hispanum Iuriscozum subulis aduersum ingenij, & est contra opinionem Lassarte, ubi supra.

Verum quod cum hæc questio consulta fuisset a 20 potioribus Iuriscozulis prædictis Prætorij Regalis Granatensis, & inter se varij essentiaior pars eorum tenuit contrarium, nempe in præmissa specie nullam deberi gabellam ex pretio totius census, sed tantum ex pretio in pecunia numerata soluendo, quam sententiam, vt verioram sequendam esse in praxi censu aduersus priorem modo fundatam, quia reuera vniciusque fundo ex præd. tribus censetur onus soluendi censum in solidum impositum, & ideo quolibet singularis possessore vnus fundi ex pluribus super quibus census est constitutus in solidum conuenit, vt late cum alijs probauimus cons. 49. per istum, & hunc probat nonnulli Meli. Theolog. in 2. tom. de iust. & iur. disp. 383. col. 843. vers. constat: Ergo, cum census in solidum censetur venditor super quolibet fundo, & ideo super pluribus fuit constitutus, vt securus esset exactio nihil noui ex præd. pacto venditor, nisi, quod in pecunia numerata superaddatur, nec pars pretij esse censetur id pactum, sed quod erat singulis fundis impositum, vt securus esset exactio resolutum in fundo vendito pro reuera in eorum: vnde nihil interest, quod redemptio fiat aliter quam in pacto censuali continetur, siquidem sit pretio eiusdem fundi in solidum obligati, & ex æquipoilibus idem est iudicium, vt late iudibus probat Euerard. in sua Censur. legal. cap. 55. Et in terminis ultra præd. in scriptis, quorum iudicium in scriptis non habemus, ita tenet, & late probat Lassart. d. cap. 10. n. 19. in versu. ad re. vt quamuis: Nec distributio, quam in singulos fundos faciendam esse prædictimus, iuxta eorum valorem, quicquam huic nostre veltori sententia in proposito nocet: ea enim locum habet in sensum, quem prædictimus, nempe, quando plures fundi, super quibus census est impositus, sunt in diuersis territoriis, ad sciendum, quid quantumve nomine gabellæ soluendum sit gabellario cuiuslibet territorij. Ac vero in nostro prædicti casu hæc distributio non est necessaria, cum totius census onus cuiusque fundo censetur in solidum constitutum, impositum, & venditum, atque ob id possit ex cuiuslibet fundi possit in solidum pro toto censu conueniri: Ergo pacto hoc ipsum effici potest, ita vt reliqui fundi libera manent ab eo censu.

22 Ex qua resolutione iam patet, idem esse dicendum respectu in priori specie, de qua supra cum eodem Lassart. d. cap. 10. numero. 11. quæ est eadem, ac præcedens, excepto quod nullum aliud pretium datum fuit pro redemptione census super pluribus fundis constituto domino census, quam vnus ex eisdem cum præd. pacto, quod ceteri fundi liberi remaneant penes venditorem, vel quod emptor solus, si extraneus sit totum cum censum recognoscat, & soluat in demumque obseruet venditorem ab obligatione cæterorum bonorum, quæ apud ipsum præd. censu obligata manent, nempe, vt nulla gabella debeatur in hac specie per prædicta, quicquid Lassartem, re tamen non excusa, mordere velt Molina ubi supra, in præd. sua opinione.

23 Deducitur etiam ex prædictis, quod re vendita (verbi gratia mille aureis, quorum quingenti solutio fieri debet, aliorum vero censum emtor agnoscat, cui alias res illa vendita erat specialiter obligata, & supposita, gabella tantum debebitur, & soluenda erit ex pretio numeris soluto, non

vero ex quantitate, & principali valore census, cui ipsa res specialiter supposita erat: Illud namque onus tam semel est apud emptorem primum, & in eo tenet et res vendita pro parte tribui de quo iam supra soluta g. bella, & sic revera non tenet venditor per tulararium, sed solutionis onus transfertur in emptorem: quæ sententia eo confirmatur fundamento, quod rem censui subiectam habens, tantum videtur habere, quantum vicia censum res ipsa valet iuxta textum in l. si fidei commissum, §. tractatum, ff. de iudicis, & l. generali capite §. fin. in fin. ff. de usufructu, leg. pro ut in simili questione feudalis materia resoluit Ludovic. Peguera de feud. vers. §. limitatione 21. n. 182. ubi quod si legatur res feudalis, quæ esset censuata, non debetur laudemium valoris totius rei, sed de iusto onere census. Et inquit Titus de reall. signag. §. 6. glo. §. 1. quæ si vendatur res feudalis pro quo pretio solvendo venditori, ut quia erat censuata, & emptor recepit eam cum suo onere, laudemium debetur ex solo illo pretio recepto duntaxat, non vero ex toto valore, quo æstimata est res, quos refert, & sequitur Lassart. de decim. vend. d. cap. 1. c. num. 18. & Molin. Theolog. 2. tom. 2. de iustis & iur. disputacione 384. column. 849. ubi dicitur hinc est, ubi cum eodem Lassart. addit, quod si census esset personalis, prædiumque suppositum esset specialiter hypothecæ in securitatem illius census, tunc si prædium illud teneat census, venditor, debetur gabella ex toto eo pretio, si insuper, & quod si quis vendat prædium mille aureis, quingentis sibi solvendis, & aliis quingentis solvendis creditoribus suis ex vtiq; gabella debebitur.

25 Sic etiam habemus in iure, quod licet possidentes censum etiam redimibilem possint collectari, tanquam res immobiles possidentes, sicut & usufructuarii, ut in l. quare, ff. de usufructu, leg. actum quantum soluit dominus census, tanto minus soluit dominus proprietatis, ut probat Aucand. de hõ. §. 23. numero 2. & Roland. à Valle cons. 66. num. 3. & 24. vol. 1. Ergo ita in questione proposita gabella solvenda erit illius pretij duntaxat, quod ad venditorem pervenit, non in respectu pretio census, qui etiam in iuris contrahentibus transire debet cum re, eo quod ipsi rei censuata in hærebat, l. c. sine census, vel relig. & soluta sit iam gabella ex eo censu, quando principio fuit constitutus, & in terminis ita tenet Dicit. Perez in rubr. de lib. §. ordin. pag. 25. col. 2. in vers. dubitatur ubi, quod ita fuit iudicatum Salmanticæ, & voluit Palador. lib. 2. rerum quæst. c. 35. fin. n. 3. ubi nec illud interim emittam, & probat late Lassart. d. c. 10. n. 16. cum pluribus seqq.

26 Hæc plane procedunt, quando res censuali venditur cum suo censu, & præterea aliquo etiam pretio in pecunia solvendo: Cæterum ubi prædium censu simul cum alio pretio pecuniario iungitur, & utrumque unum efficitur, & commutatur, ita ut res mille aureis vendatur, cum tamen parces tantum solvenda est in pecunia numerata, & reliqua pars ad complementum mille aureorum pretij contenti est, quod in censu sumitur, & in themate questionis præmissæ fortan aliquibus casibus contentum in præxi videbitur dicendum: Ego vero certius existimo, adhuc in hæc specie idem probandum, nempe, vti tantum gabella solvitur de parte pretij in pecunia solvendi, & hanc rem vera ex his, quæ inter contrahentes de solutione, &

declaratione pretij acta sunt, manifeste apparet, in solis quingentis aureis in pecunia numerata solvendi venditori totam venditionem consistere: Nihilque re ipsa testatur, quod rem venditam quingentis aureis cum declaratione, quod aliorum quingentorum res ipsa censu affecta sit, & cum eo onere te eam vendo, vel quod eam vendam mille aureis, ita ut quingenti mihi solvantur, & aliorum quingentorum censum agnoscat emptor, quo res ipsa ab antiquo erat onerata: Idem enim effectus est in vtroque casu, quamvis verba differant, præcipue cum in hac materia gabbellarum tam pro venditione, quam contra eam venditio positus inspicione sit, quam verba, iuxta doctrinam Bald. in l. prima, num. 2. C. si serv. extra se nisi mandæ. & cum eo resolvit Lassart. cap. 7. num. fin. Ita in terminis tenet, & probat Lassart. d. cap. 10. num. 19. cum sequentibus, dicens, quod ipse tenet iuxta præd. resolutionem iudicavit, & fuit confirmata sua sententia.

Nec supra dictis obest doctrina Ioan. Fabri in §. pretium autem, n. 1. insit. de empt. & vendit. ubi tenet, quod si rem meam vendo modico pretio, ita ut emptor satisfaciat meis creditoribus, quibus res erat obligata, hoc tamen censetur de pretio: Ergo, & gabella debetur ex hoc pretio, si debita solvenda sunt certa, & specificata: Non inquam obest hæc doctrina, quia loquitur, & procedit, quando ego decem aureos, vel aliam quantitatem ex personali mea obligatione debentem, sine res vendita hypotheccata esset pro illo debito, siue non, quo casu merito, ut de illis decem sic debitis laudemium, & gabella debetur, ut prædiximus, quia illis quoque de omni, vltra reliquos mihi solvendos vendita res esse intelligitur, ex l. mortis causa, §. fin. ff. de donat. cau. mort. & hic non est casus nullus: Secus autem est, quando ego decem illos aureos, vel aliam expressam summam ratione rei debite debentem, hoc est, quando prius esse vendita eo pretio pars eundem rei, ut contingit in censu imposito eidem rei: tunc namque cum ex eo pacto nihil mihi acquiritur, sed quod aliis, nullo etiam pacto interveniente, de iure erat faciendum, expressum sit, nempe agalio onerum realium, atque ideo cesset ratio acquisitionis, de qua in d. l. mortis causa consequitur, ut pactam illud pars pretij non sit, neque ex eo laudemium, aut gabella augetur, cum potius rem ipsam venditam eiusque valore minuit, ita Lass. d. c. 10. n. 22.

Similiter etiam si ita rem vendiderim, ut creditoribus meis satisfaciatis, satisfactio illa non erit de pretio, quia non est quid certum, & ideo ex ea non debentur venæ, vel laudemia domino, §. pretium, insit. de empt. & vend. facti l. hereditatem, ff. de donat. per quæ iura ita tenet Ioan. Faber in §. item pretium, n. 1. insit. de empt. & ven. licet l. illa, & hereditatem, non multum ad hoc ardeat Titus de reall. signag. §. 1. n. 14. n. 14. Ergo gabella in hac specie solvitur ex sola pecunia data, vel promissa venditori, non autem ex æstimatione pacti, quia cum circa rem venisset, etiam est pars pretij, secundum Lass. d. c. 10. n. 24.

Nihilominus tamen in hac specie secundum ipsam ibidem n. 32. licet gabella non debeatur ex præd. pacto ut ex venditione, debetur ut ex cunctis innoventis do ut de, & sicut ex permutatione duplex gabella debetur in omnium eventum.

Quod

Quod si debita solvenda creditoribus venditoris ex præd. pacto sunt certa, & specificata, procul dubio debetur simplex gabella ex venditione præd. iuxta doctrinam eundem Fabri in d. §. pretium, n. 1. de qua supra egimus, n. 20.

27 Hinc intelligenda venit decisio quamdam Cappell. Tholof. 278. quæ habet, quod si aliquis det omnia bona sua cum pacto, quod donatarius stat donantem, & solvat eius debita, ex tali conventionione debetur laudemium, seu quinquagesima, quia non est mera donatio: nam quo ad pactum de solvendi debitis incertis, iam resoluimus, gabbellam duplicem deberi, ut ex contractu innoventis permutationis, si vero debita solvenda sunt certa, liquida, & specificata, simplex gabella ut ex venditione debetur, secundum Lass. d. cap. 10. n. 33. cum seqq.

Quod nec attinet ad alteram partem pacti de alimentis præstantis, gabbellam ex eo pacto deberi probat Doct. Cassill. in l. 69. Tur. in gl. Donation. in additione in vers. sed dato, quod valet, quia est contractus innoventis do ut des: contrarium tamen verius est, attæris nostris l. Regis, iuxta quas ex contractibus emtionis, v. n. ditionis & permutationis debetur, & solvenda est gabella. At hic contractus, de quo agimus, non est huiusmodi, nec innoventis do ut des, in quo vna res pro alia datur, ut in l. 1. & ibi Greg. Lopes. n. 8. par. 5. Et in specie præmissa alimentorum ita videor dare, ut ex bonis meis, quæ tibi dono alimenta mihi exhibeas, sique tota conventio circa bona mea & operam tuam versatur. Et ita merito hanc opinionem, ut ex præd. conventionione gabella non debetur contra Castell. probarunt Parlad. ubi supra, d. c. 35. n. 2. ad finem, n. 32. & Lass. d. c. 10. n. 4.

28 cum seqq. Vbi sub n. 36. hoc limitat, quando aliquam rem usufructuam dederit, veluti equum velocem, vel margaritam pretiosam, aliamve rem usufructuam, ut alimenta mihi præstet, quoad vixerit: quia tunc vere, contractus innoventis do ut des, atque permutatio est, atque ita procul dubio gabella debetur: Simili modo distinguendum est secundum ipsum in specie, §. fin. C. de rerum permitt. ubi res ex lege data est, ut menstruum quid à donatario præstetur, si enim ita res datur, ut quod aliud à re ipsa, & eius fructibus separatim, ac diuersim præstetur, ut quia forte usufructuosa (licet pretiosa res illa sit) vera permutatio, & contractus innoventis sit do ut des, ac proinde gabella ex vtriusque parte debeatur: Secus vero, si id singulis mensibus præstantur ex re ipsa, & eius fructibus esset deducendum, quia tunc cum non dux res sint, sed vnica tantum versetur permutatio, & innoventis contractus esse non potest, ex prædictis, sed pactum nudum rei traditione vestitum.

29 Quod si rem censuam vendidero, huius census mentione non facta, sed ut liberam potius certo pretio, licet postea de pretio quantitas census deducatur: nihilominus gabella totius pretij est solvenda, quia vere tantum vendita res est, & venditio valet ipso iure in tota re, non deducta parte census correspondente, quamvis emptor possit contractum rescindere petito pretio, si velit, iuxta l. 6. tit. 5. part. 5. cum materia. Quo fit, ut iuxta verba, l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ubi: De tunc el precio parque venderen, gabella ex toto pretio præd. debeatur, sicut, quando rem alienam, vel communem ut meam certo pretio vendidissent, ut probauimus supra, & in terminis vtrumque probat, & tenet Lassart. d. c. 10. n. 37.

Sed eius opinio meo iudicio vera non videtur saltem, quando venditor bona fide rem tanquam liberam vendidit, ignorans illam esse censui subiectam, quia gabella non debetur nisi ex pretio rei iusto, veritate attendita.

Non enim adhaerendum ita est verbis legis, quando rem dorum dissonamque à recta ratione displiceret, si ut primo aspectu sonare videtur, intelligeret, præsertim quando congruum habent interpretationem iuxta doctrinam Molinæ in similibus terminis 2. tom. de iust. & iur. diffus. 349. col. 572. & in propriis contra Lassart. ubi supra, ita arbitratur eodem Molin. disput. 384. col. 850. in princ. Certum enim est, quod bona dicuntur, deducto ere alieno, præsertim censu constituto specialiter super eadem re, & in materia gabbellæ hoc est constitutum, ut si res cum onere census vendatur, de ea parte pretij solvenda sit solum gabella, quæ in pecunia numerata solvitur vltra censum, non vero de sorte principali census, quæ de exsoluta fuit tempore constitutionis census, ut supra diximus.

Potent tamen sublineri præfata opinio Lassart. quando venditor sciens rem censui esse subiectam, id obtinet, & pro libera vendidit tunc namque ob culpam, & malam fidem ipsius: nil mirum quod totius illius pretij integram gabbellam soluat. Quod si bona fide ignorans censum, ut in priori specie eam vendidit, quamvis gabella totius pretij propter iustam ignorantiam solvatur, conpetta veritate à gabbellario, reddenda est ea pars gabbellæ, quæ pretium census tetigerit, non enim iustum est, ut imple enim factura aliena locupletaretur abique culpa venditoris.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella census constituti super bonis sitis in alio territorio, cui gabellario debeatur & num. seqq. resoluitur in favore gabellarii loci, ubi sunt bona sita, & non idem probatur in venditione census de antiquo iure constituti, & na. 3. quid quando in duobus locis bona sunt sita? & n. 6. quomodo æstimato tunc fiat.
- 4 Onera, & tributa realia sequuntur possessorem.
- 5 Laudemia plurimum prædiorum, vni o pretio non distributo emptorum, quomodo diuersa dominis solvenda sunt?
- 7 Gabella non debetur de bonis super quibus census constitutus est, quando locus in quo bona sita sunt est immuni a solutione gabbellæ.
- 8 Bone generaliter obligata pro censu non sunt æstimanda pro solutione gabbellæ, sed tantum bona super quibus census specialiter constitutus est.
- 9 Obligatio generalis census adiecta non cubaret uniformiter cum bonis specialiter census suppositis.
- 10 contractus census tenet, etiam si quis, vltra obligationem personalem census, obliget generaliter bona sua pro solutione census.

Q V Æ S T I O LV.

Censu constituto super bonis in alio territorio sitis, cui gabellario debeatur gabella census?

Quæro etiam in proposito præcedentis questionis, cui gabellario debeatur gabella anni

M 3. census

tenus, an existens in loco contractus, locove de-
stinata solutionis redditus, vel illius loci, ubi bona
specialiter censui supposita sunt sita. Hinc quæ-
stionem hanc discussit Parlador. lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 3. §. 8. que sit final. per totum ubi addu-
ctis hinc inde rationibus, & fundamentis resolu-
it, n. 10. cum sequentibus gabellam solvendam esse in
hac specie illi publicano, ad quem pertinent ve-
ctigalia, ubi sita sunt bona, super quibus annuus
redditus constitutus est. Idem probavit Dilacus
Perez in rubrica, tit. 2. lib. 7. Ordinanen. pag. 378.
columna. 1. in versu. quo. sit. Et hoc est vera, &
communis resolutio secundum Lassart. de decim.
vendit. c. 4. n. 31. & eam tenet Avendann. resp. n. 27.
n. 1. & sequitur Felicianus de Solis de censibus, libro
2. cap. fin. n. 12. Gicoma de gabell. parte 6. n. 19. &
Azvedon in prima, n. 9. tit. 1. §. 1. lib. 5. & in l. n.
110. tit. 17. lib. 3. non. Collect. Regg.

2 Et procedit hoc etiam in venditione census de
antiquitate constituti, gabella namque huius ven-
ditionis solvenda est quoque gabellatio loci, ubi
sita sunt bona, super quibus primitus fundatus
est census, ut voluit etiam Parlador. ubi su-
pra, ad fin. d. §. 8. n. 30. & Lassart. d. cap. 10. n. 8. &
Doct. Molin. Theologus 2. tom. de iust. & iur. dis-
putatione. 384. col. 847. ad fin.

3 Quod si forte in diversis locis, & territoriis
existant pred. bona, super quibus specialiter cen-
sus constitutus est, pro rata debet fieri solutio ga-
bellæ, arguente text. in l. in fin. C. de pred. & om-
nibus rebus natis. & ubi Ioan. de Placeta lib. 11. ubi
onus reale, vel Patrimoniale nomenclatorum
distinguitur inter possessores pro rata iuxta id, quod
ad unum quemque pertinet.

4 Per tercia onera, & tributa realia sequuntur
possessorem iuxta id, quod possidet, l. in quidem,
& ibi Placeta. C. de annon. & tribus. lib.

5 Hinc est, ut si quis unico non distributo pre-
tio, emerit plura prædia censivalia diversis dominis
divinim moventia, singulis debentur sua laudemia
pro rata partij ab uno quoque moventis, & nisi
aliter concordentur, nec per consensionem con-
trahentium, qui etiam iurare cogentur, siquidari
possit, facienda erit æstimatio prædiorum, ut sciat-
ur, quantum cuique prædio correspondeat, ita
Catal. Molin. in consil. Parisiensi. 2. §. 35. gl. 4. n.
39. ubi agit, cuius impensis hoc fieri debeat.

Ergo ita in proposito dicendum est, ut si in di-
versis territoriis extant bona, super quibus census
specialiter constitutus est, pro rata valoris vnus
cuiusque fundi eorundem bonorum debeat ga-
bellæ solutio fieri, non vero æqualiter, & pro
vitili, ut in terminis nostris tenent Parlador. ubi
supra, n. 28. & Lassart. d. cap. 10. n. 14. ubi, quod
ita apud nos in praxi observatur, iudiciali omni-
um bonorum æstimatione facta in hunc modum,
7 quod si census mille aureorum super multis
bonis valetibus quinque mille aureis constitua-
tur, quotum bonorum quinta, aut alia pars in
vno territorio sit, tanta quoque gabellæ portio
in eo solvatur: ceteræ interem gabellæ partes, pro-
munita, & separata esse reliqua bona constituit,
sicut compositione, iuxta omnium, & cuiusque
fundi valorem respectivo distribuuntur, & sic
venditor in vno quoque loco pro rata gabellæ
e maneri poterit, sequitur Doct. Molin. ubi supra,
columna. 489. in versu. quando census. & Azved.
ubi supra, dicens, esse hoc dubio, quod si locus,
ubi extant bona, immunitus fuerit, vectigal non
debetur, secundum Parlad. ubi supra, ad fin. al-
lius. §. 8.

Illud tamen observatione dignum esse censeo, 8
in proposito, nempe non esse ad hoc habendam
rationem bonorum generaliter obligatorum, sed
tantum eorum, que specialiter censui subiciun-
tur, ut probant Parlador. ubi supra, num. 34.
in versu. æquiquam vero. Lassart. d. c. 10. n. 15. ubi
quod ita tenet practican fecit.

Non enim obligatio hæc generalis vniformi- 9
ter coheret cum bonis specialiter censui suppo-
sitis, hæc enim principaliter censui subiciuntur,
& veniunt in obligatione, illa vero accessoria,
& veluti subsidiaria nominio, & in subsidium
pro maiori securitate, & cautela principalis, &
ideo alterare non debet, aut ampliari principale,
sicut nec alterari, aut ampliari datio fiduciariorum,
ut comprobati poterit ex doctrina Gregorij
Lopez in l. 28. glossa magna, in versu. limita
eum, & ubi tenet, quod etiam si quis ultra obli- 10
gationem personalem census obliget generaliter
bona sua pro solutione census, tenebit talis con-
tractus, cum illa hypotheca sit accessoria ad per-
sonalem obligationem, & emtio ipsa contra-
hatur super bonis aliquibus: cuius sententia
communis est, ut patet ex tractatu per Domin.
Covarr. libro 3. variarum resolutionum, cap. 7. n. 5.
quamvis ipse, & Dominic. à Soto lib. 6. de iusti-
t. & iur. q. 5. artic. 1. conclus. 4. in primo corollario,
contrarium probetis cum sequitur Didac. Perez
in rubrica, tit. 2. lib. 8. Ordinanen. pag. 36. columna.
2. in fine, & nos probauimus plures citando, &
præcipue arguente motu proprio Pij V. super forma
creandi cens. laro Anno. 1569. lib. 2. Prædicte quæstionem,
17. n. 7. & nouissime Lassart. de decim. vendit. c. 10.
n. 15. & 18. Fit igitur ex supradictis, ut obligatio
generalis bonorum censui adiecta, sit accessoria,
& subsidiaria ad principale obligationem bono-
rum specialiter censui suppositorum. Ergo non
est habenda ratio præd. generalis obligationis ad
distributionem gabellæ inter bona specialiter
obligata sciendam, sed tantum ipsorum bono-
rum specialiter censui suppositorum, ut proba-
uimus.

S V M M A R I V M.

1 Gabella an debeatur ex constitutione census ad
vitam: distinguitur.

Q V Æ S T I O L V I.

An ex venditione census ad vitam
debeatur gabella?

Gabellam deberi ex venditione census tem- 1
poralis, nempe ad vitam, sicut de perpetuo,
constat, quia vera venditio celebratur in vitili-
que, ut procul dubio probat Lassart. de decim. ven-
dit. c. 10. n. 38. cum seqq. miratus, quod cum ita
semel, se consentente, in fauorem gabellarj iudi-
catum esset, per Regios, ac supremos iudices
Vallisoletanæ Cancellariæ reuocatum fuit, sed
quod in hoc praxi inconuenit, & consuetudini
nostræ l. 1. tit. 1. 17. interpretatiue standum erit.
Cuius praxis (si ea habet, ut ex venditione cen-
sus vitalis gabella non debeatur) ea ratio reddi
potest, quia hi non constituantur super bonis cer-
tis specialiter deputatis, ut ceteri census perpetui
redimibiles constitui debent per motu proprio
Pij V. an. 1569. lato super forma creandi census:
licet

Q V Æ S T I O L V I I.

An ex constitutione census vitalis, vel per-
petui redimibilis constituti super iu-
rib. Regalibus, debeatur gabella?

Q Vero hic oportune an ex constitutione cen- 1
sus vitalis, vel perpetui redimibilis super iu-
rib. regalibus constituti, debeatur gabella, necne?
Hæc quæstio deciditiam alterius petit, an 2
scilicet census redimibilis, vel ad vitam possit con-
stitui, & de nouo fundari solum super aliis an-
nuis redditibus redimibilibus, siue temporalis
hoc est, sobre intras del Rey, standos en rentas
Reales, o de particulares? Si enim in hac quæ-
stione partem affirmatiuam elegerimus, inde for-
san videbitur ex hac secunda impositione census
super aliis censibus, vel iuribus Regijs, deberi ga-
bellam: si vero negatiuam, contrarium patebit, hoc
est, gabellam ex eo contractu non deberi, cum sit
nulla venditio.

Ad hanc quæstionem postremam quæstionem de-
nunciando, ut inde ad priorem ascendamus, vide-
tur procul dubio in ea dicendum, nullam esse
prædict. census constitutionem super aliis cen-
sibus, vel redditibus Regijs, vel alicuius priuari
fundatam solum absque aliis bonis immobi-
libus, ac proinde ex ea gabellam non deberi.

Primo quia peremptionem census non emittit 3
ipse fundus, super quo imponitur, seu consti-
tuitur annuus redditus, nec dominium eius vili
modo in emtorem transfertur, sed tantum emittit
ius quoddam percipiendi redditus, vel fructus
illius fundi, vsque ad quantitatem census quo-
tannis solvendam, iuxta veram observationem
D. Couar. libr. 2. variar. resolut. c. 7. num. 6. in
versu. quod item diximus, cuius supra meminimus,
& eam sequuti sumus 3. 34. n. 4. & latissime em-
nium probat Avendann. resp. n. 12. per totum,
amplians eam, ut procedat, etiam in contra-
cto dicatur, quod venditur dominium directum
rei, super qua census constituit, & Aluar. Valsc.
de iure emphiteut. 1. par. quæst. 32. numero 8.
optime Mercad. de tratos, y contratos, cap.
de los censos, col. 3. & 4. fol. mibi 74. Greg.
Lopez. in l. 28. tit. 8. parte 5. in gl. a censo,
in princip. in versu. sed quid de contractu: Ergo
cum emptor horum annuorum reddituum, nul-
lum habeat dominium directum, nec vile rei
immobilis, super qua ipse census constituitur est,
sed tantum ius percipiendi, & conlequi vide-
tur, quod cum hoc sit quoddam ius incooperale,
tertiam quandam speciem bonorum constituens
diuersam ab immobilibus, & mobilibus, non possit
super eo iure constitui alius annuus redditus, cum
non sit quid immobile, aut pro tali reputa-
tum.

Neque t obstat, si quis obiciat verba motus 4
proprij Pij Quinti ann. 1569. lato super forma
creandi census. ibi, aut, qua pro immobili habeatur.
7 Ergo cum iura, & actiones, que competunt ad
res immobiles, immobilibus annuatiari soleant,
iuxta doctrinam glossæ in l. 1. C. si aduers. transfat-
t. & in authent. de non alienand. aut permittend.
reb. Eccles. §. 1. verb. numeranda, lat. in l. fin.
num. 12. C. de iur. emphiteo. Tiraquelant. 1. de re-
tract. lignag. §. 1. gloss. 7. n. 17. Ergo cum immo-
bilibus annuatiarentur, habentur pro immobilibus,
M 4 ac

S V M M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur ex constitutione census vi-
talis, vel perpetui redimibilis super iuribus Re-
galibus constituti? & numeris sequentibus, resol-
uitur negatiuè. n. 17. secundum praxim curren-
tem: debetur tamen de censu imposto super aliis
censibus particularibus, ut in n. 18.
- 2 Census redimibilis, vel ad vitam an possit consti-
tui, & de nouo fundari solum super aliis annuis
redditis, que llaman juros del Rey, o de par-
ticulares, & numeris sequentibus, resoluitur affir-
matiuè. n. 12.
- 3 Per emptionem census non emittit ipse fundus
super quo imponitur, nec dominium eius in em-
ptorem vili modo transfertur, sed tantum emittit
ius quoddam percipiendi redditus, vel fructus
illius fundi, vsque ad quantitatem census, quo-
tannis solvendam.
- 4 Iura, & actiones, que competunt ad res immo-
biles immobilibus annuatiarentur, verius tamen est,
quod certam quandam bonorum differentiam
constituunt.
- 5 Emphyteosis constituti non possit super iuribus,
& actionibus competentibus ad res immobiles.
- 6 Motus proprius Pij Quinti super forma crean-
di census adducitur, & de eius intellectu agitur,
& in n. seqq. præcipue n. 12.
- 7 Retrahitur locum non habet in censibus, quibus
hodie vixit, quia reputantur bona mobilia.
- 8 Redditus super redditum constituti possit, licet
non supra censum nisi ut in n. 17.
- 9 Annus redditus inter mobilia computantur,
verum improprie, & large, ut in n. 8.
- 10 Annus redditus excusant a satisfactione, sicut
excusant bona mobilia.
- 11 Emphyteosis, vel feudum constituti possit super
annuis redditibus redimibilibus.
- 12 Gabella non debetur ex venditione officiorum pu-
blicorum Regiorum pretio facta, qua sunt renun-
ciabilia.
- 13 De cessante, & venditione iurium, & aliorum,
an debeatur gabella: remittitur.

ac per consequens super eis census constitui potest, iuxta verba motus proprii prænarata.

5 Nam si licet magis communis sententia sit, quod iura, & actiones, quæ competunt ad res immobilis, in immobilibus annuum tenent: nihilominus tamen veritas est contraria, imo, quod neque immobilibus bonis, aut immobilibus annuum tenent, sed tantum quandam bonorum differentiam constituant, ut dicebamus & probatur in *l. d. Dico Pio §. is conditione ff. de re iud. l. quam Tuberonis, §. in pecunia, ubi hoc amplius nomina debitorum ff. de verborum signific. Abb. in c. nulla n. 9. de reb. Eccl. non alienand. & infiniti, quos refert Tiraquel. ubi sup. n. 9. & Aymon. Graec. conf. 213. ad fin. quam & acceptam. & veriorum sententiam affirmat Arias Pinel. in rubr. C. de hys mater. in 2. par. n. 24. ubi latissime de hoc agendum testatus sum lib. 1. practica. in q. 146. n. 3. & est communis, & recepta, secundum Alvar. Valasc. dist. 9. 12. n. 10. Hinc probantem, emphyteosim constitui non posse super huiusmodi iuribus, & constitutorum esse invalidam, tum quia emphyteosis rem soli deservat, aut solo coherentem: tum etiam, quia dubia est doctrina, gloss. in dist. 1. cum similibus supra relata: Ergo ita in nostra specie videtur diciendum, quod cum annui redditus redimibiles, & ius percipiendi redditus non sint vere, & proprie res immobiles, nec pro talibus habeantur, sed tantum quantum bonorum speciem constituent, ut probabimus, constitui super eis solis, non valeat alius census. Nec decisio tex. in clement. exiui de paradi. §. cumque annui redditus, de verb. signific. extra suum casum extatenda est generaliter ad omnia. Deinde ad verba motus proprii supra relata, ubi, aut que pro immobilibus habeantur, respondendi potest, hoc debet intelligi iuxta mentem pontificis de re illa pro immobili habita, cuius dominium directum, vel saltem velle habeat, vultens annuum redditum in re illa, que pro immobili habetur, ut colligitur ex verbis precedentibus, nisi in re immobili: sed rei immobilis dominium, super qua census constitui potest, debet esse apud venditorem, ut patet: Ergo eodem modo, & rei, que pro immobili habetur ad hoc, ut super ea census constitui possit: Non enim Summus Pontifex ibi inquit, constitui, creative posse censum annuum super iure aliquo in re competente, sed super re immobili, vel que pro tali habeatur, cuius dominium sit penes venditorem.*

8 Secundo modo responderi potest ad verba motus proprii prænarata, quod quicquid annuus redditus inter immobilis computetur, ut in d. clement. exiui de paradi. §. cumque annui redditus: id tamen verum est improprie, & large: Proprie namque minime veniunt annui redditus appellacione mobilium, nec immobilium, sed constituntur quando tertia species bonorum, sicut iura, & actiones, ita Abb. in c. nulli, n. 10. de reb. Eccl. non alienand. & late alios allegans Tiraquel. de reb. §. 2. gloss. 6. n. 3. Pelaez, plures allegans, de maior. 1. par. q. 40. n. 13. & Matien. in l. 7. gloss. 1. n. 11. in l. 1. lib. 5. non collect. Reg. diximus d. q. 146. n. 3.

9 Quintimo census, quibus hodie vituntur, sunt proprie bona mobilia, ac proinde in eis non habet locum retractus iure sanguinis à consuetudine, vel legibus Regis alias concessis, ut per Mier. d. 7. 40. n. 12. & resoluimus cum aliis ubi supra n. 4.

Tertio modo responderi potest: quod etsi ve-

rum sit, annuus redditus huiusmodi inter bona immobilis commun erari solere, considerato presentis statu: tamen considerato redemptionis tempore, ea pecunia, quæ ex redemptione acquiritur, est mobilis, non vero immobilis, ut cum iudicio vere probavit D. Molina lib. 2. de his. primog. c. 10. n. 6. Ergo, hac consideratione observata, census annuus super alio censu annuo redimibilis constitutus firmus non remanebit, utpote iudice carens.

Secundo principalis hæc prima pars negatiua fundatur, ne alias dectur occasio fraudibus, in huiusmodi contractibus censuilibus, in quibus obcurantem suspicionem vicia, candor, & puritas contractus, proxi Summi Pontificibus permittus est, obicere omnino debet.

Et in terminis nostre quæstionis non ita fundet hanc partem tenet Callan in consuet. Dur. tit. de cens. lib. 2. rub. 1. §. 6. v. sic. in textu, ubi, contra le assignat. n. 5. col. 1. 4. 2. resoluens, quod licet census supra censum imponi non possit, tamen redditus supra redditum imponi potest. Primus tamen redditus prius soluitur quia prior est tempore, & ideo posterior est in iure, & in hypotheca: itaque pro consumto habet, censum supra censum imponi non posse: Secus autem dicitur esse in redditus. Quod vltimum in cum censum intelligo (ut ex subsequentiis eius verbis patet) scilicet, ut liceat plures redditus imponere super eisdem bonis diuersa temporibus, sed qui prior fuerit tempore præferatur posteriori: quod non pertinet ad nostram quæstionem. Sed clarius hanc partem negatiuam probat, & tenet Manuel Rodrig. de censib. super motu proprio Pij Quinti in primis conditione, dubia 2. ubi limitat, quando venditor census redimibilis obligat se ad iterum imponendum census: eandem opinionem negatiuam indistincte tenet, & probat D. Molina Theolog. in 2. tom. de iustitia, & iure, dispensatione 389. in clausula. 1. versio. etiam eadem ibi ad nouerim. col. 392.

Nihilominus tamen praxis consuetudinum huius Regni contrarium habet, nempe, ut census annuus redimibilis, vel ad vitam constitui possit, ut communiter constituitur super aliis censibus, annuis redimibilibus, vel iuribus Regis, quo etiam coadiunatur iure sequenti, fundam. tenet. Primo, & principaliter ex præd. motu proprio Pij Quinti in verbis præcitatis, ubi, nisi in re immobili, aut que pro immobili habeatur, quibus verbis congrue responderi minime potest, ne probet hanc partem, tunc anni redditus redimibiles inter immobilis computentur, ut Summus Pontifex prius decreuerat in dict. clement. exiui de paradi. §. cumque annui redditus, de verb. signific. cum similibus congeffis per D. Conar. lib. 3. v. v. res. c. 7. n. 2. v. 2. huius annui redditus, & latissime Pelaez de maior. 1. par. d. q. 40. n. 6. cum seq. Tiraq. plures citando, lib. 1. rub. §. 1. gloss. 4. n. 20. & latius lib. 2. §. 2. n. 18. & seq. Matien. in d. l. 7. §. 1. n. 18. tit. 1. 1. in l. 6. §. 1. n. 13. tit. 10. & in l. 2. gloss. 1. n. 9. n. 2. & 83. lib. 5. non collect. Reg. Aluar. Valasc. de emphy. q. 12. n. 5. Dida. Pérez in rub. tit. 2. lib. 8. ordin. pag. 28. col. 2. & pag. 29. col. 1. congeffimus alios lib. 2. pract. q. 146. n. 2. & iterum lib. 3. §. 3. n. 2. & 3. & post nos Felician. de Solis de censib. lib. 1. c. 7. fol. 75. Ergo si annui redditus redimibiles committantur inter immobilis, & in eorum constitutione vere venditor ius percipiendi redditus, & fructus rei immobilis agnoscens, cuius iuris dominium transfertur in emptorem secundum præsentem statum, qui attendendus est, pro re immobili computari merito debet.

debet, & haberi: Ergo haberi intentum, nec quod postea totum possint, curandum videtur, cum tempus constitutionis census inspicendum sit, sicuti apparet ex præd. motu proprio, dum præcipitur, ut in totum, vel pro parte percepta, aut instructa in totum, vel pro parte affecta, censum ad ratum petitis, & etiam posse pro eodem precio extingui.

14 Secundo t quoniam ita etiam videmus annuus redditus exulare à satisfactione, non secus ac immobilis, secundum omnes, in l. sciendum ff. qui satisf. cog. Tiraq. de retr. lib. 2. §. 1. §. 16. n. 6. Solis de censib. lib. 2. c. 1. n. 33. ubi alia huiusmodi congerit in favorem huius partis: quod procedit, quando huiusmodi redditus essent præstandi perpetui, vel saltem ad longum tempus, non vero ad modicum, puta novem annorum, ut ex gl. Afflic. & Tiraq. probat Dida. Pérez ubi sup. pag. 29. col. 1. dicens hunc intellectum esse memoria tradendam ad d. §. cumque annui redditus, qui tamen meo iudicio non caret distinctione.

15 Tertio, & fortiter pro hac parte facit, quoniam super his redditibus annuis celebrari potest emphyteosis, sicut & fundum, ut tradit Sombochius in §. feud. nom. 23. & 29. Tiraq. de retr. lib. 2. §. 6. gloss. 1. n. 10. quos refert Aluar. Valasc. d. q. 12. n. 6. licet eorum opinionem non probet, sed eam sequitur Solis ubi sup. d. lib. 2. de censib. cap. 5. n. 34. At Aluar. Valasc. eo non probat hanc partem, quia eam tenentes non recte argumentantur de feudo ad emphyteosim: nihilominus tamen fatetur, quod annui redditus habentur pro immobilibus. Ergo etiam si tenentur eius opinionem, consequitur annuus redditus imponi posse supra aliis annuis redditibus etiam redimibilibus: quod in terminis voluit, aut saltem præsupponit Ioan. Faber in §. ad. num. 8. in princip. iustit. de locat. & ex professo hanc partem tenent Petrus Follet. in pragmat. de censib. in verb. huiusmodi census super rebus, n. 49. & Solis de censib. lib. 2. d. c. 3. n. 32. cum seq. & n. 10. sic idem attentis verbis dict. motus proprii probat Lassart. de decim. vendit. c. 10. n. 42. & voluit etiam Girona de gabell. §. par. in princ. num. 39. & ita censum tenendum, præcipue quia ea que certam interpretationem habuerunt, minime sunt mutanda, l. mi. iure, ff. de legib. Et ita communiter quotidie census præd. constituantur super aliis censibus & iuribus Regis, & validi reputantur. Solet tamen pro maiori securitate, & cautela huiusmodi census constitui super aliis censibus, vel redditibus Regis, redimibilibus tradi tempore constitutionis emptori, & sic crediti instrumentum originale censuum, vel privilegiorum reddituum Regalium, supra quibus novus census constituitur, donec redimatur: sed quoniam hoc non fiat, nihilominus validus erit contractus.

16 Ad primam nunc quæstionem respondendo, videbatur ex præmissa decis. 2. q. debere gabellam ex constitutione census super aliis annuis redditibus, sine privatis, sine Regis ad vitam vel redimibilibus, cum venditor hæc fieri possit, & valeat, ac in praxi sit recepta pro valida.

17 Nihilominus tamen tantum ex huiusmodi venditione census ad vitam, vel perpetui redimibilis super redditibus Regis, hoc est subre iuros del Rey: praxis communis habet, ut non solatur gabella, secundum Lassart. d. c. 10. n. 43. Et ita se habet consuetudo, que est observanda, præmaxime cum introducta fuerit cum scientia, & patientia Regis, ut patet, & probat Giron. de gabell. §. par. in princ. n. 39. cum seq. ubi quod pro hac doctrina

exequorie passim obtinentur, præsertim in civitate Hispalensi. contra gabellarios gabellam de dictis iuribus Regis petentes, quando venduntur, vel super eis census imponitur. Cuius praxis ea est ratio, quia si quis habet ius aliquid perpetuum redimibile, aut temporale super iuribus Regalis, gabellis solis, aut alijs, val aliorum tributis constitutum, iuxta l. 9. §. 17. in princ. tit. 10. li. 5. non collect. Reg. quod: iura de heredit. iura de por. v. d. a, vulgo dicitur, & illud vendiderit certa pecunia ex permissione d. l. 17. ut videmus quotidie, quod antiqua praxis recepit, ut Regalis decima, hoc est, gabella ex ea non exigatur, ut affirmat Lassart. ubi sup. n. 76. itaque in his speciebus gabella non debetur, dicens in fin. d. c. 10. quod non est incipienda hæc praxis, sed observanda quidem, proæ quotidie observari videmus: sequitur etiam hæc partem D. Molina Theolog. in 2. to. de iustit. & iur. dist. 384. col. 8. §. in fin. ubi reddit etiam aliam rationem congruentem, & sequitur interprete præd. praxim communem in vtraque specie Azuced. in l. 1. n. 11. §. 116. tit. 17. hoc lib. 6.

18 Quod si annui redditus imponantur super alijs censibus, vel redditibus privatorum, vel si impositi super bonis immobilibus eorum cedantur pro pecunia, debetur procul dubio gabella, quia vera, & propria venditio est, non privilegia Aliam rationem differentie assignat, & probat Lassart. ubi sup. dist. n. 76.

19 Sic etiam videmus in praxi versari, ut ex officio tabellionatus, vel Decurionis, thesaurarij, commentariensis carcerum, depositarij generalis, & alij officiis publicis precio tenentibus, & venditis, nulla gabella debeat, ut probat Lassart. de decim. vendit. c. 9. n. 43. & ita se habet consuetudo, licet in puncto iuris contracta opinio sit vera. (secundum Humad. in d. l. 1. tit. 13. p. 1. gloss. 3. n. 11. Giron. de gabell. §. par. n. 34. cum seq. & Azuced. in l. 7. §. 8. n. 7. tit. 2. lib. 7. non collect. Reg. idem in l. 5. n. 9. & 10. tit. 17. hoc lib. 9.)

De cessione autem, & venditione incum, & actionum precio facta, an debeat gabella late agunt, & distinguunt Lassart. de decim. vendit. c. 9. n. 1. cum seq. & Azuced. in d. l. 3. n. 8. cum plurib. seq. tit. 17. hoc lib. 9.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeat ex censu emphyteosico, vel fundo in eum dato? & n. seq.
- 2 Dominium divellum, & vile transferri in recipientem censum in emphyteosi autem non, nisi vile tantum.
- 3 Clausula contrarium census, quod venditor retineat in se dominium rei vendite ab imperiis tabellionum processit ignorantium contractuum naturam, & discrimina.
- 4 Reservatio domini divelli, quoad est hypotheca non quidem communis, sed cum qualitate habens, ut super eo fundo iure cuiusdam servitutis annuus reddatur sit constitutus.
- 5 Gabella non debetur ex cessione emphyteosico, contrarium n. 5. cum seq. resolvitur n. 13.
- 6 Pretium ad credendum interuenit in contractu emphyteosico solvendum in tempus, quo recipientis emphyteosim voluerit pro redemptione pensionis & n. 6.
- 7 Pensio redimibilis acquiparatur pretio numerato atque idem est, ut hic.

- 8 Laudemium ex contractu emphyteutico statim datur.
- 9 Permutatio æquipollet venditioni, cum profunco datur alius fundus, imo verus est contractualis venditio, & gabella ex eo debetur.
- 10 Emphyteusis contractus quando potius census imperpetuum censetur, quam emphyteusis.
- 11 Emphyteusis in contractu duo contractus sub unius nomine contingunt, secundum Couar. et hic, sed contra n. 19. & 20.
- 12 Emptio, & venditio sine pretio non dicitur.
- 13 Emphyteusis contractualis non est conditionalis, sed in eo reservatur venditionis vis in tempore redemptionis emphyteusis.
- 14 Gabella non debetur ex venditione, in qua pascitur, ne ex ea dominium ad emptorem transferatur: si ut si alia vasa veniant, abique pasc. palle. §. de vi in n. 27.
- 15 Gabella debetur ex contractu emphyteusis in fructum gabella celebrato.
- 16 Gabella debetur ex pretio fundi æstimati dari, quando pro predicto æstimato reditus redimibilis, inponitur ad rationem quatuordecim, quia æstimatio in dubio facit emptionem.
- 17 Gabella non debetur ex fundo concesso ad censum perpetuum nullo tempore redimibilem: nisi postea vere, & realiter ex mutuo pariter concessio data pecunia redimatur, quod si tunc fundus postea domino reddatur, utique a quo pretio, gabella non debetur.
- 18 Gabella debetur, quando in emphyteoticum venditur, sine proprietate ipsius cuiusque altero.

QUESTIO LVIII.

An ex censu emphyteotico, vel fundo in eum dato debeatur gabella?

Varo denique an ex contractu census reservati debetur gabella? nempe, cum fundus meus do sibi ad censum annuum emphyteoticum redimibilem certa quantitate mihi quotannis solvenda, ita, ut quotiescumque dederis mihi tam pecuniam, quam voluit annuus reddere in fundo isto reservatus ad rationem unius pro quatuordecim, vel plus iuxta moderationem l. 6. tit. 1. §. lib. 5. non. coll. Reg. redemptus sit. & fundus ipse liber apud te maneat ab onere predicti census?

Et gabella non debetur ex hoc contractu, eo comprobari potest fundamentum: quia ideo ex contractu censuali consignati gabella debet, quia dominium rei tam directum, quam utile in recipientem transferitur: in emphyteosim autem non nisi utile tantum directum namque apud concedentem manet iuxta gl. in c. consuetud. verbo iuxta ratam in ff. de relig. domib. quam sequuntur DD. communiter esse Abb. ibidem n. 20. l. 1. §. 1. n. 39. de iur. emb. & resoluunt l. l. Clar. l. 4. recep. sen. §. emphyteusis. §. 1. Ant. Gom. & Palat. Rub. in l. 68. Tom. n. 1. & alij passim notant, secundum Lassat. de decem. vendit. n. 10. n. 45. & Alua. Valde. de emphyteos. §. 2. n. 7.

Nec quicquam obicit, si dicatur, quod in contractu censuali expresse venditor excipiat sibi, ac retineat dominium directum rei vendite, donec pretium convenit solvatur: hæc namque clausula ab inoperta gellationem, contractum naturam, & distinctam ignorantium processit. Et tamen in

hac specie retractatio domini directi, quedam est hypotheca, non quidem communis, sed tam qualitate habita, ut ipsæ eo fundo iure cuiusdam servitutis annuis redditus sit constitutus ut probat D. Couar. lib. 2. var. resol. c. 1. n. 3. Nihilominus tamen ex concessione emphyteosim gabella non debetur, quia non transferitur dominium directum in recipientem, sed reletur in concedente, ut aduersus Menchacilib. §. de usuc. creat. §. 2. d. n. 28. secundum impessionem Salmantini. bene probat Lassat. n. 42. §. c. 1. n. 5. Nec obstat l. 10. ibi. Emphyteusis, c. 17. hoc it. 9. non. collat. Reg. quia loquitur de contractu censuali, non veto de emphyteosim secundum Lassat. d. c. 1. n. 4. Couar. autem ubi supra loquitur in merito contractu censu.

Rursus, quod gabella debeatur de præd. contractu, de quo in capite huius questionis faciunt sequentia:

1. *Præterea, perque in esset censos emphyteoticos redimibiles, auctus parere que non videtur, ni se de precio por ellos, sino hacienda rayz, que da el señor de ella por certarvenia de censo, o pensio vendible, que se ha de pagar en cada un año mientras no se redimiere, y quitare por el que recibe a censo emphyteusis la tal hacienda. Pero en efecto, y en realidad, de verdad dicitur considerado, principalmente desde su creación, y principio interueniente precio concertado, fundo para quando el que la recibe quisiera redimir, y quitar el dicho censo, o pensio, pues la pone por condición, que cada, y quando, que el quisiera la pueda hacer, dando, y pagando al que se la concede el precio de la dicha pensio, o censo, que esta razon de a catorze mil maravedis el millar, y a más: y en el interin, que no se haze, o se dilata es, se paga la dicha pensio, y o censo: la qual parece es evidente que se da en lugar del precio, porque dando le el precio, cessa la pensio. Luego el fin del contrato es el precio. T. así el que esta obligado a pensio, o censo redimible por precio cierto, y concertado en efecto ex vito estar obligado al precio, y suerto principal, con que se ha de redimir, con facultad de dilatar la paga del precio, en tanto que quisiera mas pagar la pensio, o redito: y no es obligacion precisa a la pensio. Pnes luego que me da mas vender el fundo por cierto precio concertado al principio, y en la misma escritura de venta darle el dicho precio a censo redimible sobre el mismo fundo, de que es cierto se deve alcanzar, ut questione proxime sequenti dicemus, o darle a pensio, o censo redimible por tal precio: todo parece una misma cosa, y en la substancia alomeno no ay diferencia, aunque la aya en las palabras, pues las unas, y las otras tienden a un mismo fin.*

Lo segundo, por que no obsta decir, que en tanto que no esta redimido el censo, o pensio, no se puede llamar venta, de pacto, & promissio de vendendo: quia ad hoc respondetur, iustitiam esse conventum de pretio certo solvendo pro redemptione census, vel pensiois, ut in primi. insit. de emp. & vendit. cum similib. Est enim pactum de vendendo certum, & formale cum loci conditionibus de pacti solutione pretij collata in tempus voluntate recipientis emphyteosim, cum onere solvendi interin certam pensioem, vel redditum, vel solutio pretij fiat statim, vel postea non est de substantia contractus emptionis, & venditionis, siquidem differri potest ad tempus inter partes conventam, & haberi siles de pretio, prout fuit habita,

habita, & res sub hoc pacto tradita, non enim pretij numeratio, sed conventio perficit sine scriptis habitam emptionem, l. 2. versic. non autem, ff. de contrah. empt.

Nec obstat si dicatur, quod pretium in proposito non datur, nec soluitur pro re seu fundo, aut prædico in emphyteosim concessio, sed pro pensioe, vel censu, qui redimitur, & quod ita solvenda sit gabella saltem quando fit redemptio: quia respondemus, hoc procedere posse in censibus, qui in sui principio fuerunt clausi, & non redimibiles, vel si redimibiles, non tamen certo pretio de pacto, nec signato. In his namque pensio ab initio venit principaliter in contractu propter se, & per prius, non vero loco solutionis pretij conventi, quia tunc non aderat locus quando ab initio conceditur fundus ad pensioem redimibilem, certo pretio signato, tunc namque fundus ille datur, & conceditur principaliter eo pretio, quo redimi potest, quamvis secundario solvatur pensio, & id, quod interest interin, quod pretium non soluitur, & ab initio fit venditio illo pretio.

Pensio enim redimibilis æquiparatur pretio numerato, ac idem est, quod solvere pecuniam pro fundo illo, siue prædico: ideoque retrahi potest solutione pretij, licet pensio non solvatur, nec de ea caueatur, quia ea non erat præfisa, sed resolubilis, & voluntaria ut per Carol. Molin. in consuet. Paris. §. 1. §. 2. n. 5. 4. Quod si non esset venditio, sed contractus promissionis de vendendo, in futurum non posset retrahi, quousque venditio ipsa celebraretur. Ergo cum statim possit retrahi, necessarium fatendum esse venditionem. Sic etiam in hac causa in specie terminus nonem dicitur a nostris l. Regis concessus, statim incipit currere, si credimus D. Couar. hoc latissime probanti lib. 3. varia. resol. c. 1. in princ. ibi, sic, & eadem quando proponitur, iunctio n. 5. cum §. 1. §. 2.

Tercio principaliter eadem pars comprobari videtur ex eo, quia in præmissa specie laudemium statim debetur quod quidem pari passu ambulare videtur cum gabella, ut probat Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 58. n. 9. & 26. Ergo statim est venditio.

Quarto, quia permutatio æquipollet venditioni cum pro fundo datur alius fundus æstimatus, imo verus est contractus venditionis, ut voluit gl. l. 1. in verbo taxa, & ibi Doctores, C. de verum permut. Paul. de Caltr. in l. 1. col. 2. in vers. adhuc oppono, ff. de rem. in. Tiraquel. de retr. ad dign. §. 1. glo. 1. n. 49. ubi ex hoc inferunt, quod stante statuto, quod de contractu venditionis solvatur gabella, solvatur de huiusmodi permutacionibus, sequitur Dec. cons. 60. in casu monasterij, col. 2. & Ludovic. Bologn. cons. 2. stat. statum, & cons. 25. in amplissimo. Æstimatio namque regulariter, & in dubio facit venditionem vel late probat Tiraquel. ubi supra n. 20. & nos quoque cons. 17. n. 19. Luego lo mismo se ha de decir quando se da por el fundo una pensio, censo redimible, y preciado en cierto precio, pues por la misma razon es venta, & proxime, quia intelligitur, atque censetur, pensioem esse impositam, & constitutam ab emptore, qui singitur emphyteora loco pretij, ut in proposito præfistim, si pensio prædictæ, vel census redimibilis impositus sit etiam super aliis bonis emptoris,

10 vel si pensio non sit commentata fructibus, & redditibus ipsius fundi, qui in emphyteosim dicitur concessio, quia tunc potius census impositus quam emphyteosim censetur: vel etiam si dans fundum suum in emphyteosim, eum prius ve-

nalem exposuerat, ex quo fraud, & simulatio colligitur in contractu emphyteotico postea subséquuto, ex traditi per Tiraquel. de retr. ad dign. glo. 1. §. 4. n. 2. cum sequent. Ergo gabella ex eo debetur.

Quinto, & ultimo, hæc pars coadiunatur satis ex eo, quod si aliud ætenuis, mille fraudibus quotidie locus daretur, non enim fundus aliquis venderetur, sed in emphyteosim concederetur, sub pensioe, vel censu annuo redimibili in fructum gabellæ, quia postea in occulto pensio redimere.

Et in terminis, quod ex contractu prædicto emphyteosim, & census redimibilis reservati debeatur gabella, pro constituto habet Auendann. respos. 26. per totum, siquidem in specie nostre questionis principalis querit, cui ex gabellariis debeatur gabella, an gabellario anni, quo inicit, & celebratur hic contractus, vel illius anni quo solvitur pecunia pro redimendo censu: Et adductis hinc inde, pro utroque gabellario fundamentis, concludit, & resolvit in favorem gabellarij existentis tempore contractus, contra gabellarium tempore redemptionis census: Et cum hac resolutione Auendann. interin transit Lassat. de off. cap. 10. n. 55. nempe ex eo contractu gabellam deberi ex redemptione prædicti census, ex qua illius iuris venditio fieri videtur eo pretio: licet adhuc n. 70. aliter sentiat, nempe nullam venditionem hic intervenire, sed nudum pactum de præstando censum redimibilem rei traditione vestitum, neque ex redemptione, aut redimendi pacto contractum venditionis resultare: Sed & opinionem Agend. latissime vidi comprobam ex suprad. & aliis fundamentis a quodam Iurisco. consulto graulissimo huius Regni in suis scriptis privatis in tractat. de gabellis ab eo composito non inpregro, nulla mentione facta Auendanni.

Quinimo si ad opinionem D. Couar. lib. 3. 12. var. resol. cap. 1. n. 6. versic. quia ratio attendamus, in hac datione fundi in censum redimibilem iuxta speciem propositam, duo contractus sub unius nomine contingunt emptionis, & venditionis: primus ipsius fundi pro pretio, & pecunia, per quam census redimi debet, & potest: aliter census constituitur, iuxta ipsius pretij quantitatem ad rationem unius pro quatuordecim cum pacto redimendi, atque hic videtur à priori distinguitur, cum in eo sit ille venditor, qui in priori nomen emptionis habet. Censet enim Episcopus ibidem n. 6. versic. 2. quod in hac specie contractus statim fuit pretium solutum ipso die contractus, cum loco pretij fuerit constitutus annuus redditus: fingitur enim vno acta pretium solutum fuisse venditori, eundemque venditorem id pretium de illo emptori pro annuo reddito redimibili: argumento l. certi conditio §. si numas, & §. vltim. cum l. sequenti, & l. singularia, ff. si cert. pera. Que si vera essent, indicant satis in nostra principali questione, non vnam tantum deberi gabellam ex præd. contractu census reservati, sed imo duplicem, prima à dante fundum sub annua pensioe, altera à recipiente, propter secundam venditionem, hoc est census. Quid tenendum?

Profecto præcis in ploribus istius Regni locis iam diu observari a habet, ut vnicuique gabella tantum ex præd. contractu debeatur, quasi vnicuique tantum venditio contrahatur à venditore fundi solvenda, non vero ab illo, qui fundum sic recipit, exercetum

ex eam illa gabella non soluitur eo tempore, quo res in censuratur, nec illius tempore gabellatio, ut alius censet Aencid. sed eo potius tempore, quo census redimatur, illicque gabellatio, qui illius tunc temporis gabellas condiderit: à qua quidem praxi tunc non est recedendum, ut vitiumque refert, & probat Lassart. d. cap. 10. n. 3. cum sequitur, precipue n. 57. ubi quod ita se habet communis praxis diu obseruata, & ab ea non esse recedendum: & iterum n. 66. quem sequitur D. Molin. Theolog. ubi supra, column. 835. in vers. idem Lassart. ubi quod hæc consuetudo non tanquam legitima legum interpres cum eodem Lassarte est amplectenda, sed tanquam ipsissima rei veritas, ut statim in vers. sequenti eam late iure probat: Eandem sententiam sequitur, & probat late Girond. de gabell. 5. part. 5. quæst. 22. cum sequentibus ubi dicit, esse receptam in praxi, & nunquam de hoc in ea se dubitatione vidisse: quia in hoc contractu non interuenit pretium, sed tantum rei traditio facta à vero domino in emphyteotam quo non solente pensionem ultra tricenarium, res incidit in censuram, & reuertitur ad dominum directum, l. 2. C. de sur. emphyteot. cap. spiritus, cum materia de locat. secundum Aencidann. respon. 1. 2. n. 5. Et cum non interueniat pretium, non dicitur census nec venditio, text. in prin. & in 5. pretium in fin. de reuoc. & venditio. l. 2. ff. de contrahen. emtion. Antoo. Gomez in 2. tom. v. res. resolut. 2. n. 1. l. i. tit. 5. part. 5. ubi Greg. Lopez in gloss. d. 9. cod. tit. Ergo cum non fiat statim census, non debetur statim gabella: sed tunc demum cum census annuus, vel pensio redimitur gabellario illius temporis, quia tunc re vera venditio fundi celebratur. Eandem etiam opinionem sequitur Azenel. in d. d. l. 1. n. 103. cum sequitur. 17. hoc lib. 9. & nouissime Gaspar. Roderic. de annuis reddit. 2. quæst. 2. n. 28. cum seq.

15 Non enim contractus hic est conditionalis, ut censetur Lassart. d. l. cap. 10. n. 63. & ideo cessat difficultas illa retroactionis ad tempus contractus, sed in eo referatur venditionis vis in tempore redemptionis emphyteotæ: & ita consilium apponitur in iustitamento huius contractus verba illa: T cada y quando que diendes, y pagades el principal del conso, a raz en de atanos mil mur ane de el millar, y sea obligado a lo recibir y pagar vos escurra de redempcion, y venta real en forma, ut bene considerauit Girond.

Confirmatur etiam hæc sententia & praxis ex decisione notabili, l. cum mansara in fine, ff. de contrahen. emtion. ubi necesse potest videri rem vendidisse, de cuius dominio id agitur, ut ad emtorē transferat. Et quo inferitur in casu illius tex. gabellam non deberi, ut probauit Lassarte de decim. vendit. c. 2. in fin. & quod de contractu non translatio domini gabella non debetur, sed de translatio tantum, probat Flom. de gabell. 8. part. 5. membro, num. 67. ad fin. Idem in laudemio Peguora de fruct. in sua repetitio. n. 98. fol. 127. intellige, quando ex natura contractus vel pacto contrahentium non transferatur dominium: scilicet si alias valeat venditio, licet non transferatur dominium, transferatur tamen vti capiendi conditio, ut contingit in venditione, rei alienæ iuxta ea, que resoluimus supra q. 15. cum 2. cum seq. Ergo et in hoc, de quo agimus, contractus expresse agitur, quod dominium directum fundi in annuum censum redimibilem datur, remaneat penes concedentem, vtile vero transferatur in recipientem, pretio non

videtur, sed sub annuo censo, vel pensione redimibili conceditur pro fructibus emtionis fundi, quibus recipiens seui debet, & vis venditionis consistit in tempore redemptionis: non igitur debetur gabella, quousque redemptio fiat, quia tunc verum est, venditionem pretio fieri, non vero tempore concessiois fundi in emphyteotam, quia tunc nullum pretium interuenit. Et licet redemptio pactum tunc adsit, non tamen ea redemptio statim fit, sed tempore quo recipiens voluerit soluere pretium census, vel pensionis redimibilis: quousque ergo illud non soluat, venditio fundi non fit, quod si nunquam redimatur, nunquam erit venditio. Pensio autem, vel census interim soluendus pro fructibus, vel redditu d. fundi solui debet, non vero est pretium fundi: Et quod in casu d. l. cum mansara, ff. de contrahen. emtion. non fit proprie venditio, & non soluitur gabella ex eo contractu, statim statim, quod de quolibet contractu soluitur gabella, tenet Alex. in addition. ad Bart. in corpore l. l. v. a. i. d. d. Bart. in l. Sancimus, la prima in fin. C. de censu. lib. 12. Et cum his remanet laus factum fundamenti contrarius supra adductis, modo abste fructus contra gabellam, & que frans in dubio non præsumitur nisi probetur: ea tamen probata, & debetur gabella, ita Gaspar. Roderic. ubi supra, n. 31.

Negue verum est, quod dixit Conar. supra 19 citatus, nempe in nostra specie duos contractus sub vnius nomine contineri, sed contingere emtionem, & venditionem: primum ipsius fundi pro pretio, & penonia per quam census redim debet, & potest: alterum census constituti, iuxta ipsius pretij quantitatem ad rationem vnius pro 14. cum pacto redimendi, &c. Si quidem vnus contractus tantum vti usque rei simul vno contextu, & rationis spiritus in præmissa specie celebratur, ut late probat Lassart. d. l. cap. 10. n. 48. & 49. ubi dicitur Gaspar. probat esse verissimum, nullam venditionem contrahi in præd. casu de quo agimus, nec fundi dari neque census constituti: Illi enim ea consuetio pactum quoddam rei traditione vestitum, ad quod præscripti verbis actio datur, iuxta l. fin. C. de rerum permutat. ex quo gabella non debetur, ut probat ipse Lassart. d. l. cap. 10. n. 36. & 52. cum sequitur. Ergo nullo modo duplex gabella deberi potest ex eo, sed vnica tantum, & hæc cum redemptio census facta fuerit, & gabellatio eius temporis non vero existenti tempore contractus, ut resoluimus cum præcitatatis actoribus.

Præterquam (Secundum Lassart. ubi supra n. 40 47. & Gaspar. Rodrig. ubi supra, n. 30.) quando partes ita expresse contraxerunt, ut primum fundi venditione facerent certo pretio statuto, ac deinde ex pretio illo censum constituerent, siue in eadem scriptura, siue in diuersis, eo quod vete aperteque eo casu partes voluerint duos contractus efficere, tunc namque recte, & procul dubio sententia Conar. procedet, ac proinde duplex gabella debetur, nempe ab vtroque venditore, & probat late Molin. Theolog. in 2. tom. de iust. & iure d. l. p. 1. n. 82. column. 831. in vers. primus est vbi in hac specie tria obleruat, que apud ipsam sunt videnda, non enim oportuna sunt rei de qua agimus, nisi primum nempe, quod in hac vltima specie census non est reseruatius, sed configuratus, ut ibi declarat. Item videtur dici non per Gaspar. Roderic. ubi supra n. 30. si fundus datur redimibilem, & pro estimatione redditus redimibilis imponitur ad rationem quatuordecim, nam estimatio

matio in dubio facit emptionem, iuxta l. quousque vnus materia. C. de iur. do. Superioritate hunc vers. præterquam dicta, procedunt, quando fundus conceditur sub annua pensione redimibili. Secus est, si concedatur ad censum perpetuum nullo tempore redimibilem, tunc enim nulla ex eo contractu vnquam gabella debetur nostro iure, nisi forte postea vete, & realiter ex motu partium consensu census ille data pecunia redimatur, quia tunc vera venditio erit, gabellaque debetur, ut constat: & in terminis tenet Lassart. d. l. cap. 10. n. 56. ubi num. 75. quod si postea rem illam domino census reddam, nulla gabella debetur, sequitur verumque Azenel. in l. 1. num. 107. tit. 17. hoc lib. 9. Molin. Theolog. ubi supra, col. 837. in vers. ex dictis.

33 Similiter gabella debetur, quando ius emphyteoticum venditur, siue proprietario ipsi, siue cuiuscunque alteri, quantum id est vera venditio, non vero contractus emphyteoticus, ex quo gabella non debetur, ut per Lassart. de decim. vendit. cap. 1. n. 22. & recte aduersus Mench. secundum D. Molin. Theolog. de iust. & iure, 2. tom. d. l. p. 1. col. 1318. in vers. quando ius emphyteoticum.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex fundo dato pro pecunia, & sub annuo reddito? & numero seq. resoluatur num. 4. cum seq.
- 2 Contrahitur duo oriuntur ex vno eodemque facto, quando sunt incompatibiles: aliter secus.
- 3 Vna eademque res non debet diuerso iure censeri, nisi diuersis respectibus, ut bico.
- 4 Emptio, & venditio pura perfecta est fundi, quoties pro eo datur pecunia, & annuus redditus, & statim gabella pecunia solum debetur, & postea ex redemptione annui redditus, ut in n. 6.
- 5 Permutatio est, quoties fundus datur pro alia re que non est pretium, & pro annua pensione, atque ideo ex eo contractu duplex gabella debetur, ut bico.

QVÆSTIO. LIX.

An debeatur gabella ex fundo dato pro pecunia, & sub annuo reddito?

Quæro modo opportune citæ præmissa, si fundus ita datur, ut præsentem aliquam pecuniam, vel in tempore soluat, & insuper annuus aliquis redditus præstetur, ut singit Antonius Gomez in l. 68. Tau. numer. 2. versicel. quidam est censurarius: an ex hoc contractu aliqua statim gabella debeatur?

Et quidem in hac questione videtur resoluendum, ut inspicitur, quod præuoluit, & principalis est, & inde iudicatur contractus, ut in simili supra resoluimus questione 30. num. 8. Itaque in nostra questione, si annuus census, sub quo concessus fuit fundus, præualeat pecunie, que pro pretio eiusdem fundi, etiam datur, iudicatur contractus emphyteoticus, & ex eo gabella non soluitur: si vero pecunia præualeat censui, erit venditio, et eaque gabella debetur, ut deducitur ex obleruatio

Fabro in 5. adeo n. 12. instituta de locat. in vers. scilicet, quid dicit, & Tiracuello de retratu lignag. §. 33. gloss. 1. n. 1. Sed quando pecunia data pro fundo, simul cum annuo reddito effect notabilis, & sic præualeat censui, ex ea tantum pecunia videtur soluenda gabella, non vero ex censu: separati enim tunc videntur hi contractus, & quia licet, 2. Bartol. l. 2. in principio, n. 2. ff. si certum quaeratur, dicat, ex vno eodemque facto non diui duas species contractus hoc verum est, secundum Paul. de Castro, & Alex. ubi, quando sunt incompatibiles, alius secus & notat additio Bart. ubi supra n. 1. & est communis secundum Cur. ibi n. 4.

Non est etiam obleruandum, quod vna eademque res non debet diuerso iure censeri, ut in l. cum qui ades cum sim. ff. de vscapion. quia hoc non procedit, vbi curque diuersa ratio datur, & militat in vna parte, quam in alia, ut in l. miles, §. pro parte, ff. de legat. 2. Abb. in c. cum in fin. de decim. sicut videmus, quod vna eademque res diuersis respectibus potest etiam diuerso iure censeri, ut supra diximus alia questione.

Nilominus tamen profecta huius questionis resolutione duo sunt hic obleruanda. Primum, vere eo casu perfectam, puramque fundi venditionem contrahi à principio, est enim pecuniarium pretium, iuxta l. naturalis, §. C. si quidem, ff. de præscript. verbis, quantum si solum pactum de præstando reddito interuenisset, emptio, & venditio non foret: ex dictis in questione præcedente, & argument. text. in l. tenetur, §. 1. ff. de action. empti, ubi si pecunia interueniat simul cum pacto, venditio est: quod si solum pactum sit, venditio non contrahitur, atque ita, qui prædict. modo rem in censum dat, eam vendere ait lat. in l. prima, numero 43. C. de iur. emphyteot. & est planissimum, & indubitabile, ita ut à principio, & statim, ac res in censum datur gabella debetur non minus, quam si simpliciter sola pecunia venderetur, secundum Lassart. de decim. venditio. cap. 10. numero 73. ubi num. 74. ubi, sic ergo: loquitur idem probans, quando fundus valens quingentis aureis venditur pro centum statim in pecunia numerata soluendis: & insuper eo casu, ut censum viginti & octo aureorum mihi præstares cum redimendi facultate: datis mihi quatuorcentis cum vobis. Statim namque ex tempore conventionis soluenda est decima centum aureorum duntaxat, quibus totum illius venditionis pretium consistit, quia cum res eo censu onerata venierit, non plus valuit. Ceterum si emptor postea censum redimatur, datis quatuorcentis aureis, quoque ex illis debebo eo tempore, quasi his etiam fundum meum videret vendidisse, sequitur Molin. Theolog. d. l. 2. tomo de iustitia, & iure, d. l. p. 1. column. 832. in versicel. quando ubi addit.

Quod si permutatio admisceatur, ut quia tradetur prædictum pro alia re, que non est pretium, & pro annua pensione, tunc ex valore rei, que simul cum annua pensione, daretur pro prædico, debetur vna gabella, & alia gabella ex valore prædij, quatenus præcise responderet, non quidem pensionis, sed rei illi, que vnam cum pensione daretur.

Secundo, obleruandum erit in illa eadem specie, gabellam soluendam esse, ex sola pecunia conuenta, non etiam ex estimatione prædij de censu in annum soluendo, ut dicebantur, quia illa solum pecunia pretium est in ea venditione: pactum

patum vero de præstando reddendum non est pars pretij, nec illud auget, sed potius est omnis quoddam reale, quod rem ipsam venditam dimittit: At postea censu redempto ex illo pretio à fundi domino gabella debebitur, ut recte probauit Lassart. dist. cap. 10. numer. 74. Et hæc vitima gabella debebitur gabellario existenti tempore redemptionis census, ut resoluimus in questione precedenti, nisi hic propter adiectionem pretij in pecunia numerata statim solvendi, iunctis aliis coniecturis, fraus præsumeretur contra gabellam: tunc namque tempore contractus celebrati totius contractus gabella debebitur, de qua se latius agemus infra alia questione.

SVM M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur ex cessione rei emptæ, vel alias acquisita eodem pretio facta? & si licet.
2 Venditio ex remissione pretij potius indicabitur in dubio quam locatio.
3 Cessio rei tantum in alterum facta, quæ contractus sit indicanda? n. 1. & 2.
4 Gabella, vel quantum patrono fendi, an debeatur ex cessione alteri facta cum declaratione, quod pro illo emerit, & de eius mandato, cum tamen simpliciter prius emerit, vel nomine proprio? & numerus sequentibus distinguitur plures casus, eademque distinctio in gabella seruatur, ut in num. 8.
5 Gabella non debetur ex cessione, quando est exsequutio, siue exercitium prioris contractus: secus aliter, ut hic.
6 Gabella non debetur ex cessione, aut venditione iurium.
7 Gabella an debeatur ex cessione in iudicio facta in causis exsequutionis per licitacionem in fauorem actoris, qui exsequutionem petiit?

Q V Æ S T I O L X.

An ex cessione rei emptæ, vel alias acquisitæ eodem pretio facta, debeatur gabella?

- 1 Gabellam non deberi in hac questione ex prædicta cessione videtur probari, ac deduci ex l. 1. & 2. tit. 17. hoc libr. 9. noua collect. Reg. siquidem tantum decidunt ex venditione, & permutatione gabellam deberi, non veto ex cessione.
Nihilominus tamen pro huius questionis cognitione censuo, cessionem esse regulandam iuxta eius causam: tot enim sunt causæ cessionis, quot alienationis, secundum Speculatur in tit. de cession. actio. §. 1. in fine: Ideoque si cello pretio facta fuerit, dicitur facta causa venditionis, l. fin. c. de prædell. Deur. lib. 10. ac promide ex ea debebitur gabella, per dist. l. 1. etiam in dubio, an sit contractus emptionis vel locationis,
2 quia ex nominatione pretij indicabitur potius venditio, quam locatio, iuxta glossam, verbo intelligi, & Ioan. de Platea in dist. l. fin. Cum enim sit mentio pretij, cello est venditio Paul. Castrensi. cons. 90. si quis in glo. in l. Cessum §. si cum legitima, verb. pretio accepto, ff. de delict. accori. Ne palastius de pignor. par. 5. membra. 1. n. 24. est communis sententia, ut patet ex Gironda de gabella. 1. par. num. 14.

Quod si cello facta fuerit speciei pro altera specie, erit permutatio, duplexque gabella ex ea debebitur iuxta dispositionem d. l. 2. 1.

Quod si cello non ex causa venditionis, nec permutationis fiat, sed gratuito, est donatio, vel simplex cello, ex qua gabella non debetur: idem erit dicendum ex cessione ex aliis causis facta non sapientibus, nec efficientibus venditionem, aut permutationem.

Hæc tamen cum nulla mentio tertij, cui cello sit, facta fuerit in prima acquisitione, vel etiam in ipsa cessione recte procedunt, & obseruanda erunt.

Sed quid erit dicendum obiecto, cum Titius emit fundum simpliciter, vel nomine suo, deinde illud tradidit, & cello Cajo recepto eodem pretio, declarando tamen, quod emerit ex mandato Caji? & ad eius commodum, & utilitatem, & quod si tradidit agnoscendo bonam fidem ex causa mandati, an ex hac cessione debeatur gabella, sicut ex prima venditione?

Hanc questionem in similibus terminis, nempe in quinto debito patrono fendi decidit Carol. Molin. in consuetudina. Parisiensi. tit. 1. §. 23. quæst. 5. num. 1. & omnia disputatione resoluit, quod ex quo constat bis interuenisse pretij numerationem, & translationem de persona in personam, patronus habet fundam suam intentionem in duplici venditione, & sic potest exigere duo quinta, vel ex vltima venditione retrahere: Neque obstat protestatio, seu declaratio Titij, tunc quia facta est ex intervallo post ius semel questum ex prima venditione, & à persona suspecta, & subsistente materia fraudis, aut simulationis pretextu agnitionis bonæ, & debite fidei: tum quia sit vera, & libera venditio.

Illam conclusionem dupliciter limitat Carolus Molineus vbi supra. Primo, si per instrumentum authenticum, vel alias per legitimam probationem appareat de precedenti mandato Titij ad emendum dictum fendum pro Cajo, vel nomine Caji, quia tunc quamvis Titius emerit de sua propria pecunia, deinde restituit Cajo tantam pecuniam reddenti, tamen in effecta non est nisi vnica venditio, nec restitutio rei, quam Titius fecit Cajo, est venditio, sed liberatio debite fidei, siue in pementum, & satisfactio suscepti mandati, & sic non debebitur quintum pretij, nisi semel.

Secundo tamen limitat precedentem conclusionem Carol. Molin. quando à principio Titius emerit nomine Caji quia tunc, quamvis de pecunia propria, & non aliter appareat de precedenti mandato, constat tamen, quod non est nisi vnica venditio, & quod restitutio sequens non est mutatio fendi, sed restitutio rei veto suo domino.

Quod si Titius emit nomine proprio, vel simpliciter, & postea declarat, se emisse nomine Caji, & de eius pecunia, neque appareat de aliqua secunda numeratione pretij, nec etiam de precedenti mandato, ex hac restitutio, & declaratione non habebit Patronus intentionem fundam in aliquo, nisi sint alie coniecturæ fraudis, vel potius simulatio: Si enim in continenti, seu ex modico intervallo, & re alias integra, fiat huiusmodi declaratio, non præsumitur in huiusmodi declaratione aliqua simulatio, sed potius primam venditionem nomine de commo-datario esse factam, siueque Patronum debere contentari vnico quinto, nisi aliud probare ipse vellet: quod facere poterit, tam ex qualitate personarum,

personarum, quam ceteris circumstantiis facti, si que prudentis iudicis arbitrio satisfeciant. Si vero Titius aliquot annis possedit nomine proprio, tanquam dominus, & forte tanquam vassalus fuerit in celtus, tunc ista, aut similia satis erunt ad præsumendam dictam declarationem simulatam in fraudem iniuriam patroni, etiam alio non probato: non tamen præsumitur: secunda venditio ex quo non constat de aliquo pretio, vel non obliuibus loco pretij datus, vel remissis, sed erit donatio, vel aliud mutationis genus, & sic ultra quintum pretij dictæ venditionis debebitur releuium pro mutatione postea sequuta, hæc tenet Carolus Molin. vbi supra.

8 Erat igitur idem resoluendum in nostra questione de gabella, quod in illa Carolus Molineus de quinto, ut in quibus casibus hoc debet resoluendum Molineus ex cessione, in eisdem gabella quoque ex ea cessione debeatur, & contra, ut in terminis gabellæ ex supra dictis tenet, & probat Lassart de decima venditionis, cap. 1. numer. 1. quem sequentibus. Nec vim facio, quo ad debitum gabellæ, quod pretium bis numeraretur in prædicta specie sufficere enim, quod cello sit eodem pretio, quo prima venditio celebrata fuit, siue bis numeratum fuerit, siue semel tantum, vt pote, quia nondum primum erat solutum, sed habita fides de eo, quando cello facta fuit, dummodo cello facta sit pretio eo casu, quo ex ea debet gabellam probauimus.

9 In summa, quando cello est exsequutio, siue exercitium prioris contractus venditionis, ut quando procurator credit domino, non debetur ex hac cessione gabella, (obseruatis tamen circa hoc, quæ ex Carolo Molineo modo præmissimus:) Si veto cello non oriatur ex priori contractu, sed de per se stat, & pretio sit, siue eodem, siue diuerso, noua gabella ex tali cessione debetur, ut ex Baldo, & Salicet. numer. 2. in l. cum per eos, c. si quis alteri vel sibi & Angel. Petri. in l. Modestinus, numer. 2. ff. de solut. probat Tiraquel. de verique retrah. tit. 1. §. 1. glossa 1. a. numer. 14. & glossa, Peregrinus in parte vlt. gal. glossa 1. quæst. 1. Parlador. lib. 1. verum quousque in cap. 5. §. 2. numer. 27. Lassart de decim. vendition. cap. 13. num. 6. Gironda de gabell. 9. parte in principio, numer. 16. t ex cessione autem aut venditione iurium gabella non debetur, ut tenet Azeued. in l. 5. numero 8. tit. 7. hoc libr. 9.

10 Quod si in subhastatione iudiciali ex causa exequutionis licitatoris res adiecta fuerit, isque cedat statim omne ius suum ereditori, qui eum supponerat, iuxta praxim quotidianam, eo onere, & pacto, vt pretium à se debitum rei domino propter emptionem cessionarius ipse soluat, vel in partem debiti sibi compenlet, & computet, alteram gabellam ex ea cessione debet hic cedens præter eam, quæ ex prima venditione iudiciali debita est, nisi in licitatione adiecerit, dare se pro bonis exsequutioni subiectis tantam pecuniam cum cessionis beneficio, hoc est, Con beneficio de transpasso, vel nisi cello prædicta simpliciter fiat actionis sibi competentis, absque vilo onere, quia venditio sine pretio non constat, ita Lassart. d. cap. 13. num. 19. cum duobus sequentibus.

11 Ego veto semper in praxi obseruatum vidi, nullam in hoc casu gabellam deberi, nec solui, ex prædicta cessione per licitacionem huiusmodi in subhastatione iudiciali ex causa exsequutionis, cui bona exsequuta fuerunt iudiciali decreto adiecta incontinenti facta: ea forsam ratione, quia hoc cello

semper fieri simpliciter consuevit, nullo onere adiecto, neque ad hoc, vt gabella non debeatur, opus est, vt in licitatione excipitur beneficium cessionis, cum si alias gabella deberetur, hæc exceptio, aut pactum inter contractantes adiectum tertio obesse non posset, sicut, vel gabellario, non magis quam si in venditione, vel permutatione adhiberetur, quod ex eo contractu non soluitur gabella: quod si alicubi ea exceptio beneficii cessionis in licitatione deducatur, in aliis quam plurimis partibus, quorum sum memor, id non exprimitur, nec opus est, vt exprimitur: sed quia incontinenti sit cello, ideo praxis obtinuit, vt ex ea cessione gabella non debeatur.

SVM M A R I A.

- 1 Gabella an debeatur, de la carta de lasto, que se da al que paga la deuda por otros resoluitur, proculdubio negatiue.
2 Omnis actio talis esse indicatur, qualis est res ad quam competit.
3 Gabella non debetur ex montem in aliam montem redacta, quamuis eo modo vera permutatio, & venditio contrahatur.
4 Gabella debetur ex cessione iniuriam, quando si de iussu, vel correu solidum soluitur in alia re, quam pecunia debita.
5 Gabella an debeatur cum pecunia constituitur quis procurator in rem propriam, vel actio aliqua venditur.
6 Venditor hereditatis iam delata tenetur soluere gabellam, præterquam de re iniuriam ab eius solutione in hereditate repta.
7 Gabella non debetur in specie l. si rictus vetis, ff. de action. empr. nullis capis piscibus.
8 Gabella non debetur ex venditione iudi iurii, reque incorporatis, & n. 9.
9 Gabella non debetur ex venditione iurium vrbiorum, vel rusticorum prædiorum.
10 Gabellam non debent soluere sumi venditores, proi sunt, qui futuram sententia eorum alii denuntiant pro pecunia.
11 Gabella non debetur ex permutatione horarum ad aquam ducendum.

Q V Æ S T I O L X I.

Si de la carta de lasto para cobrar de los deudadores, o de los demas fiadores, se deua alcuala?

Q Vero etiam in proposito, an ex cessione facta per creditorem fideiussori, vel vni ex reis debent insoluidum obligatus, à quo, vel quibus debent insoluidum exegit contra ceteros fideiussores, vel correos debendi, & sic, de la carta de lasto, quam vulgo vocans Elifiani, debeatur gabella, necne? Et profecto illam deberi, mouet, quod per hanc cessionem venditio quodammodo celebratur l. cum vs. ff. de fideiussor. Ergo gabella ex ea debetur, iuxta l. 1. tit. 17. hoc libr. 9.
Nihilominus tamen proculdubio censuo gabellam minime deberi ex hac cessione, quia creditor hic cedens vere non est venditor, cum pretium pro hac cessione non recipiat, sed tantum suum debitum ante cessionem contractum ab ipsomet debitore insoluidum obligato: Itaque est solutio debiti, atque distractus non vero contractus.

Gabella delicta ex contractu non debetur, si divisione hereditatis fiat per viam refutationis, quia refutatio non est contractus, sed distractio: scilicet si prevo fiat, quia tunc erit contractus, ut in n. 7.

QVÆSTIO LXII.

An ex refutatione, repudiatione, vel renuntiatione pretio facta absque cessione alicuius iuris debeatur gabella?

Abellam deberi in hac specie tenet Girond. de gabell. l. 1. p. num. 27. iuxta ea, quæ de cessione dixerat supra in princ. num. 16. Ego vero contractum procul dubio probo ea potissimum ratione, quod mea refutatio, vel repudiatio non transfert vllum dominium, nec ius rei refutatur; renuntiat, vel repudiatur simpliciter: sed solum operatur, ut refutans, repudians, vel renuntians eam petere non possit, & quod medio sublato per refutationem, repudiationem, vel renuntiationem huiusmodi, res illa in alium succedat, vel alteri accrescat: non vero operatur, quod ego sim auctor iuris alteri acquisiti, nec hic succedit in ea re iure à me transmissio, siquæ refutans, repudians, vel renuntians nihil transfert: cedens autem transfert ius in alium. Et hæc est vera, & realis differentia inter refutantem, repudiantem, & renuntiantem ex vna parte, & cedentem ex altera: illi enim nullum ius transferunt: hic vero ius suum cedit, atque in alium transfert. Quare merito, ut pretio cedens tanquam venditor gabellam debeat iuxta resolutionem à nobis supra traditam quæst. 60. repudiatus vero, aut refutans, siue simpliciter renuntians minime. Non enim de eversione tenetur, sed tantum de facto proprio, ut non contradicat repudiationi, refutationi, vel simpliciter renuntiationi à se factæ, ut dicitur in transactione l. si pro fundo, C. de transact. & in l. sine apud act. & ibi Bald. colum. in eodem in glo. Hanc differentiam inter ablationem, simpliciter renuntiationem, vel repudiationem, & cessionem constituit Carol. Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 9. glof. 4. numer. 4. & 7. ubi d. numer. 4. inquit, quod cedens non repudiat, sed potius pro herede gerit, hoc est, adit hereditatem, siue illa cedit, & gessio fiat expresse, siue tacite quod ultra eum probatur ex text. in l. familia, C. de iur. delib. ubi qui de hereditate sibi relicta testatur, eo ipso eam adire videtur secund. Bald. ibidem.

Idem est, si cedit, donat, vendit, vel vendere mandat secund. Maran. in l. 1. §. potest num. 30. 34. & 55. ff. de acqu. hered. Aymon. Ciraxer. consil. 200. num. 1. & 2. late Pelæz de maiorat. l. 1. p. quæst. 36. per totum, & Simon de Præc. ultim. volunt. lib. 1. dubio 3. num. 55. fol. 464. Adit præterea Carol. Molin. d. num. 4. quod etiam si pro repudiatione tantum decur, quantum valet portio repudiata nihilominus nullum ius transfertur in dantem, dummodo semper sit mera ablatio, vel renuntiatio: scilicet si cedit fiat.

Hinc innotet Bald. in l. tres fratres numer. 3. ff. de pact. quod ubi deberetur gabella de omni contractu ipsa non deberetur, si divisiones hereditatum fiant per viam refutationis, quæ quidem refutatio, siue renuntiatio non est contractus, ut ipsemet Bald. allerit in rubr. C. de pactis, num. 2. in fin. sed potius

distractus Bart. in l. 3. §. contrarium, num. 2. in 2. lectura ff. de contrar. indic. titel. 7. Sed hæc doctrina Bart. tunc procedit, quando repudiatio, vel refutatio fieret sine pretio, vel pacto: tunc si pretio fiat, tunc enim est contractus secund. Bald. in d. §. contrarium, innominatus quidem facio ut des, ex quo iuxta nostras li. gabellarum, gabella non debetur: hodie autem de divisione inter heredes honorum defuncti facta non debetur gabella, iuxta l. 25. in 2. p. titel. 18. hoc lib. 9. de cuius intellectu infra agemus alia quæst. Contraria opinio Girond. ubi supra procedit, ut ex eius mente patet, in cessione pretio facta, vel etiam in renuntiatione non simpliciter, quæ cessionem iuris in se continet: scilicet vero in renuntiatione simpliciter, in qua nulla ceditio in favorem alterius fit, sed fiat in terminis repudiationis, & ablationis, seu refutationis: ex hac namque nulla gabella debetur, quomnis pretio fiat, vel aliqua species pro ea detur, iuxta supra tradita.

SVMARIA.

- 1 Gabella non debetur ex donatione gratuita, nisi in fraudem gabellæ fiat ut in n. 4.
2 Donatio non est proprius contractus, sed improprie.
3 Gabella non debetur ex donatione omnium bonorum ta lege facta, ut donatarius donatorem alere teneatur.
4 Gabella debetur ex donatione, quando in ea intervenit pretium.

QVÆSTIO LXIV.

An ex donatione debeatur gabella?

Varo: An ex donatione gratuita, & nullo iure cogente facta, debeatur gabella? Et quidem non deberi planum est, quia donatio non est proprie contractus, sed improprie, gloss. & committer DD. in l. contractus, C. de iur. in rem. Unde merito, quod lex loquens de contractu ad donationem non extendatur, ut cum communi late probat D. Molin. lib. 4. de Hispan. primogen. num. 61. & in terminis ita tenet Bald. & Salic. in d. l. contractus, n. 1. & Bertach. de gabell. in 8. p. membro 1. n. 21. & 22. vol. 1. tract. duent. Doct. in antiquis fol. milis 35. col. 3. quæ opinio in his Regnis proculdubio est tenenda ex duobus. Primo, quia l. 1. §. 2. tit. 17. hoc lib. 9. tantum iubent solvi gabellam ex contractu emptionis, & venditionis, atque ex permutatione. Sed donatio non est huiusmodi: Ergo ex ea non debetur gabella. Secundo, per l. expressam in l. 1. §. 1. tit. 17. hoc lib. 9. ubi Donaciones, & otros contratos de que no se deve alcavala: quæquid contractum veluti Tiraquell. ad l. communal. glof. 5. num. 32. plures allegans, quem ad hoc citat sed non sequitur Girond. de gabell. l. 1. p. num. 10. cum seqq. & latius duas communes opiniones contrarias referens Menchac. contraven. far. v. si frequ. c. 11. num. 17. cum seq. sed attenta d. l. 1. nihil est dubitandum secund. Azovila l. 2. n. 22. tit. 17. hoc lib. 9.

Quinto si quis omnia bona sua alteri donat, ea lego, ut donatarius eam alere teneatur, non debetur gabella ex huiusmodi donat. one, ut probant Paulad. lib. 1. v. quæst. d. 3. §. 2. n. m. in fin. contra Castell. & opinionem Paulad. Toquitur Laffar. de decim. vendit. c. 10. a num. 33. & Girond. de

num. 49

de gabell. l. 1. p. n. 1. & 12. diximus supra alia quæstione.

Limitatur tamen suprad. principalis opinio, quæ habet, ut ex donatione gratuita non debeatur gabella, ut non procedat, quando de fraude contractum conficitur, nempe, quia simulent, vel fingant vnum pro altero contractum, nempe, ut contractus venditionis sonet donationem, vel minus pretium a quam recipientes, vel alias, ut gabellam evitent: hic est casus expressus in l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. quæ præcipitur iudicibus: Que cada uno, y quando que el arrendador, o fiel cogedor les pidieren que hazgan piquisa sobre esto, sean obligados a hazerlo, y si hallaren que algunas personas simuladamente hazgan que los contratos de ventas suenen donaciones, o otros contratos de que no se deve alcavala, o ponen menos precio de aquello que reciben, o hazen otros finçones para encubrir la dicha alcavala los des hazgan, y hazgan acudir al arrendador, o receptor con todo lo que mostrare el alcavala, auido respeto al verdadero precio que intervinio, y mas el quatro tanto de la dicha alcavala lo mismo se pague en el esp. 2. de los negocios puros venientes de las alcavala. Et quod quando in donatione intervenit pretium venditio, & non donatio censetur, ac proinde gabella debetur, præterquam quod lege illa Regia hoc deciditur, probat, stante simile statuto, alios allegans Firma. de gabella 8. par. 3. membro, numer. 11. versicul. sexto quarto, volu. 11. tractat. duent. Doct. Manlius folio mibi 35. column. 1. Girond. plura adducens de gabell. ubi supra, n. 17.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex contractu venditionis, in quo pretij donatio fit? & numeris sequentibus, ubi late distinguitur.

QVÆSTIO LXV.

An ex contractu venditionis, in quo pretij donatio fit, debeatur gabella?

Varo etiam circa præmissa, quid erit dicendum, si in contractu venditionis expresse donatio fiat pure, & liberaliter pretij a venditore emtori, an nihilominus debeatur gabella pretij. Responditur, contractum hanc non esse venditionis, & ita ex eo non debetur gabella, sed pretium operabitur acquisitionem rei venditæ, non vero venditionem l. si quis donationis, §. l. cum in venditione, ff. de contrah. emr. & l. si tibi habitacionem, ff. de donat. licet enim verba contractus sonare videantur venditionem rei, & donationem pretij: intentio tamen, & mens præcipua partium, quæ inspicenda est, fuit donandi, ut patet ex fine, nempe, quod incontinenti vltimo donanti venditor: ubi enim duo proper vnum, utrobique est vnum iuxta doctrinam Baldi in l. cum dorem, numero 4. in versicul. item quævis duo, C. de iur. dot. Accedit, quod incontinenti poterunt à venditione discedere, vel eam in donationem transferre sine metu gabellæ solvenda, ut diximus supra q. 10. numer. 2.

Quod si donatio pretij fiat ex intervallo, debetur quidem ex pretio venditionis gabella, quia venditio fuit ex se consummata separatum, quæ ex post ficto non mutatur, nec alteratur

donatione pretij ex intervallo facta, argumentis l. si tibi ff. locat. Et in terminis retractus ita distinguunt, & intelligunt materiam hæc Carol. Molin. in consuet. Parisien. tit. 1. §. 3. glof. 5. in 1. 3. n. 55. & Tiraquell. de utroque retract. tit. 1. §. 1. glof. 1. 4. num. 123. f. eademque ratione idem dicendum venit in nostra materia gabellarum.

Quod si in eodem instrumento, vel paulo post is, qui emit, etiam donat (vel bi gratia) Titius emit fundum centum aureis, donat alios centum aureos venditori propter merita solvenda erit gabella, si considerata fundi venditi vera æstimatione, ea æquivaleret summæ donatæ: alias secus, quia tunc (id est, quod valor fundi conuenit utrique pretio tam venditionis, quam donationis) tum donationis appellatio in fradem gabellæ videtur apposita, nisi emptor probaret ea merita intervenisse, quæ huiusmodi donationem merecerent: quod si quantitas donata non conueniat veræ æstimationi fundi empti, tunc gabella respectu donationis non solvitur, argumento glossæ notabilis l. 1. §. 1. verb. agendo, & ibi Bart. ff. de super. fideiuc. & Bald. in l. ex conventionem, C. de pact. cum similibus, ita telonit in similib. terminis (nempe Lanquell.) ex venditione fundi venditi debetur Tiraquell. de utroque retract. titel. 1. §. 1. glof. 18. numer. 19. Quare idem merito in nostris terminis gabellæ probamus.

Verum circa supradictum primum membrum, distinctior is erit obervandum ex eodem Carol. Molin. ubi supra statim citando, id procedere, quando constat, seu verisimiliter apparet, donatorem pretij non habuisse animum vendendi rem illam, ita quod pretium non sit appositum causa venditionis, sed causa donationis, forte æstimatione, ut in dict. l. cum in venditione, ut præmissimus, tunc nullo modo est venditio, nec donatio pretij, sed solum donatio rei: scilicet si constet, non habuisse animum donandi rem, sed ius pretium, rem autem vendere voluit: tunc enim manet venditio rei, quamvis in continentem pretium donationis causa remiserit, quia non cadit donatio nisi super pretio, idque frequenter vii venire potest ad fraudandam gabellam debitam ex venditione, quæ diligenter in dies supra hoc se habeant ad inquirendam veritatem, fraudesque detegendas, atque puniendas.

Quod si facta rei venditione pro certo pretio, donatio partis pretij fieret, etiam si hoc totum in continentem in eodem contractu fiat, gabella de toto pretio deberetur, ut in similibus terminis feodi venditur respectu quanti debiti, tenet & probat bene declatans idem Carol. Mol. ubi sup. §. 23. n. 50. Quare merito, & idem venit dicendum respectu gabellæ, quæ est decima pars pretij ex l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex donatione remuneratoriæ & numeris sequentibus, resoluatur negativæ cum distinctione de qua n. 4. cum sequentibus, vsque ad n. 7. inclusivè, & n. 1.
2 Remunerator non dicitur donare, sed debitum beneficium exsoluere, & compensare.
3 L. sed & si lege, §. consulti, ff. de petit. hered. intellectus.
4 Gabella donationis remuneratoriæ in casibus in quibus iure debetur, intelligitur, cum donatio acceptata fuerit per donatarium, & gabellarius illius temporis, non vero existentis ante acceptationem.

deducatur in contractu, tunc namque hac opera erunt pars pretij, ut in n. 16.
17. Rationi de retro vendendo, aut aliud resolutionum paria vestigia valorem rei quam dimittit.
18. Palla in venditionibus apponitur in favorem emptoris an minuat, vel augetur valorem rei, quo ad solutionem gabellarum num. seqq.

QUESTIO LXVII.

De pactis in venditionibus, & permutationibus apposis, quando, & quibus casibus pars pretij censentur, quo ad gabellam?

1. **Q**uesto quando, & quibus casibus pacta in venditionibus, & permutationibus consentia pars pretij censentur, ut ex eis quæque gabella deducatur, vel non? Habemus namque decisivum l. 1. fundi partem, ff. de contrah. empt. qua habetur, & pactum loco pretij esse: loquitur enim, nulla in fin. Nam hoc ipsum pretium fundi videtur, quod eo pacto venditur fuerit, eoque iure vitium, idem probat text. in l. si tibi, ff. de actio. empt. tenet Abul. in cap. cum laeumer in 3. notabil. de fide instrum. & in cap. cum aliquibus in 2. notabil. de decim. et que communis placitum Doctorum, pactum in venditionibus adiectum loco pretij censeri, de quo late agit Tiraquel. de retractu consent. in presertim ex num. 2. 1. et hinc communis sententia, & ad hoc communiter allegatur, dicitur l. fundi partem secundum Lassart. de decim. vend. cap. 1. §. num. 24. per totum.

Sed antequam ad decisionem nostræ quæstionis principalis deveniamus, agendum necessario est de intellectu d. l. fundi partem, ff. de contrah. empt. cum similibus, & de veritate præd. communis sententia, ut his peractis, nostram quæstionem absolvamus.

3. In primis *Consuetudo Molin. in tractatu de usur. quest. 18. num. 245. in fin.* tunc demum voluisse videtur, pactum venditionis appositum pretij partem esse, quando eo ipso res esset minori pretio vendita, ita quod pactum esset adiectum ad supplendum, & æquandum infirmum pretium: tunc namque solum pars pretij erit, atque ita debere intelligi d. l. fundi partem.

Verum hæc consideratio licet recte procedat, & vera sit in contractu suspecto de fenore, & vitia, in quo ipse loquitur, & generaliter quidem vera non est in aliis contractibus extra causam vitia, in quibus omne illud, quod venditioni præstatur ratione rei vendite, est pretium, sine sit infirmum, sine excessivum, non enim quod pretium excedat infirmum rei valorem, definit esse venditio, & pretium, sed l. provident de remedio, quo venditio rescindatur hoc casu, vel pretium reformetur.

5. Verus igitur intellectus d. l. fundi partem cum similibus videtur esse, ut quoties ita pactum apponeretur propter venditionem ipsam, ut alias sine eo venditurus non esset, vel saltem maiori summa vendidisset, tunc ipsum pactum pars pretij esse videtur, ut tradit Andreas ab Exca de pact. num. 568. vers. 2. limita, & ad ipsius implementum actio ex ipso contractu competit, l. qui fundum, ff. de contrah. empt. licet textus, l. si tibi, ff. de actio empt. secus autem sit, si non propter ipsam venditionem apponeretur, sed ex communi

aliis contrahentium placito, quibus tunc tempera ea de re convenire placuit, oblata occasione, ut late comprobatur in proposito Lassart. d. c. 13. n. 21. cum seqq.

Quare ad decisionem nostræ quæstionis principalis observandum erit, quod in gabellæ computatione non semper propter pactum venditionis adiectum pretij conventum summa augenda est, cum non semper pars pretij sit, sed cum propter ipsam venditionem adiectur, secus vero si incidenter id communi consensu conveniret: puta vendidisti tibi domum mille aureis, tandem ego venditor dixi, si tibi bis mille aureis domus vendita, eo tamen pacto, ut domum tuam, quam in tali parte habes, viginti (quod forte erat infirmum suum pretium, vel merces) hoc anno, vel decem annis conditam habeam, consentit emptor, quia alias, eam locare sibi oportuerat, quia si pactum illud sic adiectur, ut pretium fundi dici posset, ut quia alias non nisi cum eo pacto vendiderim, vel saltem maiori pretio vendidisset, erit pars pretij: ac proinde actione ex vendito agi poterit ad implementum illius locationis, ut in d. l. fundi partem, & ideo æstimandum erit hoc pactum per iudicem, vel alium virum bonam iuxta id, quod alias dispositum in l. 2. n. 17. hoc lib. 9. & inde quoque tanquam ex ipso pecuniario pretio gabella deducenda erit, nempe, quantum venditoris interest, eo amplius pacto præter pretium in pecunia designatum vendidisset: Et hoc modo intelligenda, & limitata est præfata communis Doctorum resolutio ex d. l. fundi partem supra relata secundum Lassart. d. c. 13. n. 24.

Et hæc quidem resolutio ad nostram quæstionem principalem verior, & propior est, ac proinde in praxi tenenda, quam altera cuiusdam subtilis in odium distinguendis, in præmissa specie in hunc modum: ut siquidem Petrus fundum suum Iohanni concedat aliquo pacto, & onere mere consentient in faciendo absque aliqua datione, & sit tamen factum hoc locabile, erit locatio, & non debeatur ex eo gabellati: vero factum hoc non sit locabile, erit contractus innominatus, ut facias, ex quo etiam non debetur gabella: si vero ad sit pactum mixtum, consistens in datione, & facto, considerandum sit, quod præstat: quod si utrumque æquale sit, pro parte erit venditio, vel permutatio, ex qua parte debebitur gabella, & pro parte erit contractus innominatus, de ut facias, ex quo non debetur gabella: quod si emptor oneratus sit solutione alicuius debiti venditoris, erit venditio, ex qua debebitur gabella.

Hæc namque distinctio, quantum in se vera sit, & tenenda, quoties eius casus ex facto contigerit, diversa quidem est, & alia à proposito nostræ quæstionis principalis, de qua nunc agimus: siquidem in ea proculdubio supponimus principalem contractum, qui celebratur esse emptio, & venditionis, adiecto pacto: dubitamus tamen, an hoc pactum sit pars pretij, necne? At resolutio præd. moderni non satis convenit huic quæsti. sed potius alteri, quam supra examinavimus, sc. quando non constat de nomine contractus, nempe cum res conceditur aliquo pacto, vel onere consentienti in mere facto, vel facto mixto, quis contractus indicandus, aut censendus sit, atque ideo merito, ut diversa quæstiones diversis ec. sunt à nobis examinata: verior igitur, & propior ad nostram quæsti. de qua hic agimus, est resolutio Lassart. supra posita.

Ex qua, & ex intellectu ad d. l. fundi partem §. 4. n. 10.

cum similibus, supra assignato, hic se offert difficultas de veritas opinionum Ludov. Mexic. in prægnantia taxa panis, concl. 3. num. 17. ad fin. in praxi facis scita necessaria, an scilicet, licet frumentum vendere legitimo riguroso pretio à l. Regis taxato, hoc insuper addito, ut emtor solvat gabellam insuper, quæ ex huiusmodi venditione deberetur à ipse namque Mexia censet, & ex factu consilium respondit, quod qui ita vendiderit frumentum, non erit transgressor legis, & taxa, eo solum, quod recipiat pretium legitimum.

9. Quod etiam comprobatur ex eleganti doctrina Petri Rebuffi. in 2. tom. ad l. Gallias in tractatu de rescissione contractus. artic. unic. gloss. 15. num. 17. dicentis, quod laudemia non faciunt excessum, nec debent computari ad rescissionem venditionis, quia emtor illa non recipit, atque ita iudicatum fuisse ait Rebuffi, quod ultra dimidiam computetur, eius dimittat pretij ratio habenda est, quod pars recipit. Ergo ita, & eodem modo solutio gabellæ, ex pacto emtori frumenti adiecto non est consideranda in proposito, ad hoc, ut venditorem transgressorem taxa panis efficiat, cum venditor solum recipiat pretium taxatum, non autem gabellam.

10. Nihilominus tamen præfata opinio Mexic. falsa est, & minus tenenda, nec consulenda: alias enim per hæc viam omnes venderent frumentum pretio summo pragmaticæ taxa panis, & insuper adirent emtori onus gabellæ, quod venditores alias subite tenentur, elictæ fraudem facere legi, & menti eius conditoris. Deinde pactum illud de soluenda gabella, quæ alias venditori iure Regio incumbit, pars pretij est, pretijque auger, ut ex d. l. fundi partem, resoluimus, & præfata in terminis notat Baptista Maria. consil. 76. num. 1. lib. 1. Ergo cum venditio tibi lancem tridici decem, & octo argenteis, quod est pretium rigurosum à lege Regia moderna taxatum, & insuper adiectur pactum, ut tu quoque gabellam solvas, palam venditio sit maiori pretio, quam à lege taxato, ac si eo pretio venderem adiecto pacto, quod insulam meam rescias, vel aliquid aliud pro me facias, vel des, vel forte, quod alias merces simul cum tridico me merces isto, vel in iusto pretio, & quia quodcumque pactum eo modo appositum in venditione ad venditoris favorem pretium auger, argumento d. l. fundi partem, & quæ tradit Carol. Molin. in consuet. Parisi. tit. 16. n. 24. n. 1. & §. 23. n. 5. ad fin. & decidit expressè l. 1. ubi per emtor fraudes, & vers. 15. lib. 5. nona collect. Reg. Ergo ita in specie Mexic. constat, venditorem illum contra leg. committere.

11. Item, & quia quidquid emtor solvit ratione emtionis, pro pretio est habendum text. expressis loquens in gabellæ solutione in l. debet 27. ff. de adilit. edit. ubi inquit text. ubi aut non id solum accipimus, quod numeratur venditori, ut vitia pretium, & usuram eius, sed & siquid emtionis causa erogatum sit iuncto vers. final. eiusdem l. siquid ergo si forte vendigalis nomine datum est, quod emtor em fore sequeretur, dicens hoc quoque restituendum: Ecce text. apertum, ubi gabella, quæ forte pacto, vel alia iure communi spectabat ad emtorem loco pretij, habetur ad hoc, ut actione redhibitoria condemnator, id quoque pretij nomine restituere teneret, licet ad venditorem non pervenerit, sed ad filium.

Neque patrocinatur Mexic, quod venditor frumentum vere non accipiat, nisi legitimum & ta-

xatum pretium, quia gabella ad eum non pertinet, sed alteri datur, hoc est gabellatio, & quia nihilominus est pars pretij, licet solutio per pactum in alium tertium dirigatur, cum interfit venditoris id fieri, nempe solvi gabellam, quam ipse alias ex suo solvere tenebatur, iuxta text. in leg. hereditatem Corneli, ff. de hered. vel aliane vendi.

Qua ratione, ut bene perpendit Lassart. d. cap. 21. n. 40. quia regulariter si se exoneret venditor ab illo onere, & tributo, quod ipsum de iure tangit, & oneret emtorem ex vi pacti, vetuit motus proprius Pij V. super forma creanda casus, & omnino annullavit pacta, quæ ultra legitimum pretium census continerent solutionem onerum ad eum spectare, ad quem alias de iure, & ex natura contractus non pertinerent, hoc est, ad venditorem census, cui in ea constitutione consultur: quibus sit ut merito præfaram novam opinionem Mexic. pro falsa damnaverit Lassart. d. c. 13. n. 25.

Neque obstat doctrina Petri Rebuffi. de laudemis loquentis, ubi hæc scilicet laudemio excessum non faciant, nec computari debeant ad rescissionem venditionis: hoc namque verissimum est, sed dissimile ab eo, quod inferit Mexic. ea nempe ratione, quia laudemia solvantur absque partium conventionione, & ideo pretium non auget, nec minuit, quo minus verum sit tanto pretio venditam rem esse, quantum in conventionem ex partium consensu deducitur.

Cum enim res aliqua venditur centum aureis, 14. quamvis explicande venditionis causa aliquid ex eis impendatur venditore, vel quid amplius erogetur ab emptore, certissimum est præd. centum aureis integros esse verum pretium illius venditionis, & ex integro eo pretio gabellam esse deducendam, & soluendam, expensis præfatis minime deductis iuxta communem Doctorum sententiam de qua per Lassart. c. 16. n. 3. & cum Parla. & Giron. post Lassart. probat etiam Azem. in d. l. 1. n. 152. tit. 17. hoc lib. 9. & prout fere alias in terminis, & materia simili tradit Carol. Molin. in consuet. Parisi. tit. 1. §. 24. n. 3.

Ergo ita, & eodem modo ad comparationem iusti pretij, quo res venire debuisset, iuxta l. 1. c. de rescind. vendit. id est computandum pro rei pretio, quod in contractu deductum est absque vlla deductione, quicquid ultra eam pecuniam pretij nomine datam, venditor expenderit propter gabellam, vel aliud onus legale, iuxta l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. & quicquid ex ea pecunia expendat emtor ratione laudemij, quod proprium ipsius onus est ex l. fin. & ibi gloss. verb. accipere communiter receptam. C. de iur. emptor. ameth in conventionem deducatur, cum alias iure insit hoc onus emtori.

Verum si onus illud laudemij, quod de iure tangit emtorem, vel onus gabellæ, quod iure nostro Regio tangit venditorem ex conventionione partium, & lege contractus alter pro altero solvat, proculdubio hoc pactum est pars pretij quo ad terminos d. l. 1. c. de rescind. vendit.

Longa tamen igitur differentia est inter impensas factas ex conventionione partium, quia hæc pars pretij sunt, ut in d. l. fundi partem, iuxta resolutionem supra facta: & impensas aliter, & ex aliis causis erogatas in venditione à contrahentibus, quia hæc ab extra sunt, & in pretium rei veniunt computari non debent, ut alias videtur adnotare Pinel. in d. l. 2. n. 2. part. cap. 3. §. 10. C. de rescind. vendit. & in nostris

notis terminis Carol. Molin. in loco supra allegato, & cum eo Lassat. d. cap. 15. num. 28. qui in terminis precedentibus superiora latius iure tunc probat.

Non tamen semper pactum adiectum venditioni in fauorem venditoris partem pretij intelligimus: ita ut illud augere videatur, & estimari debeat secundum supra dicta.

17 Porius namque aliquando tale pactum adiectum in venditoris fauorem, quod non auget pretium, sed rem venditam diminituita ut de eo curandum non sit ad gabellæ computationem, veluti si fundus venditur mille anreis cum pacto de retinendo, aut alio resolutio: In hoc namque casu pactum huiusmodi rem ipsam minuit, non vero pretium auget, nec plus quam mille anreis res vendita esse intelligitur: minus enim valet res ipsa vendita propter adiectionem pacti illius, quam si libere venisset, secundum Abb. in c. in aliquibus, n. 1. de decimis. & in c. ad nostram de emp. & vendit. Dec. in s. 7. Andr. ab Exca de pact. num. 569. Tiraquel. de retractu conuention. in prefatione, n. 4. quos refert, & sequitur dicens, sic esse intelligendum Lassat. d. cap. 15. n. 35. resoluens, quod quoties adiectum tale pactum, quod rem venditam onerat, & afficit, tunc rem ipsam minuit, quia minus pretio dignam facit: quando vero non afficit rem ipsam, sed extra, & non versatur circa rem venditam pretium conuentum auget, & computari debet estimatio eius pacti, cum vera pecunia pretij nomine data, vel promissa, ubique exempla videlicet casus refert.

18 Egitur hæcenus de pactis venditionibus adiectis in fauorem venditoris, nunc vero videmus de illis pactis, que in fauorem emptorum apponuntur: Videtur namque proculdubio, quod sicut pactum, & onus adiectum emptori in fauorem venditoris propter ipsam venditionem auget pretium conuentum, ut prædiximus: ita quoque per contrarium, pactum, & onus adiectum venditori in fauorem emptoris pretium minuire debeat quo ad gabellam minuendam: Pacta enim venditioni apposita augent, vel minuant contractum, & propterea estimari debent, secundum Bal. conf. 164. maritum in s. lib. 5. quæ in refert & sequitur Carol. Molin. in consue. Paris. tit. 1. §. 24. n. 1. & Lassat. exemplificans d. c. 15. n. 31. & c. 10. n. 74.

19 Nihilominus ipse Lassat. d. n. 31. vers. sed contrarium: late probat nihil in præd. specie esse deducendum ex pretio conuentio ratione d. pacti quo ad gabellam soluendam, sed ex toto integro pretio ipsam debent, quia illud pactum pro emptore positum magis auget rem venditam, quam pretium conuentum minuita, ut quemadmodum pactum, & onus impositum emptori in venditoris fauorem partem pretij est, & illud auget: ita quoque, & similiter eadem ratione pactum, & onus impositum venditori in emptoris fauorem partem pretij est, secundum Molin. ubi supra. Hanc secundam sententiam probamus, tum ex dictis, tum etiam attenda nostra l. i. tit. 17. hoc lib. 9. quæ ex toto pretio venditionis tubet folui gabellam ex singulis dentis maraueritis unum.

SVMARIA.

1 Gabella an debeatur in specie l. si quis stipularum fuerit 17. in ordine, ff. de solut. late distinctio.

QVÆSTIO LXVIII.

An in specie l. si quis stipularum fuerit 17. ff. de solut. debeatur gabella?

17 Vi + promissit decem in melle dare, solvere mel potest antequam decem petita fuerint: scilicet vero postea. Ita deciditur in d. l. si quis stipularum. Solum fuit mel, quæ modo, an ex hoc alii, sine contractu gabella debeatur? Et in hac questione Lassat. de decim. vend. c. 7. n. 4. cum sequit. distinguit plures casus, & late agit de celebri illa questione, quid sit in obligatione generis, scilicet, supra genus ipsam, an vera stipula res contenta sub genere, an nulla res de presentibus? Sed demum solutione facta res soluta fingatur retro promissa, & in obligatione fuisse: sed quia hoc non pertinet ad notitiam materiam gabellam, & longa eget discussione, eam hic omittimus, præsertim cum diligenter, & late de hoc egat Lassat. d. c. 7. n. 10. cum plurib. seqq. ne plus quam oportet, volumus hoc extendamus extra rem, & de qua in eo principaliter agimus: Circa tamen questionem nostram de gabella in casu, & specie, d. l. si quis stipularum, sufficit distinctio eadem auctoris facta, num. 3. cum sequentibus, nempe, quod quando ea stipularum interponitur nouanda alterius obligationis causa, gabella non debetur, neque ex alia quacunque notatione, veluti si cum debetur mihi centum triticum, simpliciter stipulatus sim à te nouandi animo centum aureos, vel e contra cum pecuniam debetes mihi triticum, & de qua rem sim stipulatus, quia in notatione non habetur respectus ad ipsas res debitas, sed solummodo ad ipsas obligationes, nouandam, scilicet, & nouantem, quas nemo inquam dixit permutari, vel vendi, sed pristinam in aliam nouam transfundi, sique transferri, iuxta l. i. ff. de nouat. Si vero stipulatio ex causa lucratiua, scilicet donationis contractu, nec ab alia primaria obligatione pender, tripliciter potest intelligi d. l. si quis stipularum. Primo, aut intelligimus ex illa vero quæ conceptione, decem in melle dabis, vel in quacunque alia merce, vel res, semper decem in obligatione esse: mel autem, triticum, oleum, aut vinum in solutione tantum, vsque ad litem, scilicet, contestatam, secundum Angel. n. 2. contra Barr. in d. l. si quis stipularum, & tunc melle, aut alia merce soluta, antequam decem petita essent, gabella non debetur proculdubio: si soluta fuerit, postquam decem petita fuerint à creditore, licet iam contestata. Secundo, si intelligamus concipi eam stipulationem, decem in melle dabis, ut necessario faciendi sit solutio in melle, pro ut contingit, quando taxata est quantitas pretij, & estimatio eius melle, veluti decem mihi dabis in melle ad rationem vini: hoc enim pro quolibet caso, & tunc non debetur gabella ex ea solutione in melle, cum tunc aliud pro alio non soluitur, sed quod vere debitum est, quia vtrumque est in obligatione. Tertio, si intelligimus ex præd. stipulatione decem in melle dabis, decem, aut mel deberi alternative, pro ut eam intelligit pl. ibi, verbi fuerit ibi id est, aut mel: tunc quidem non bene se explicat Lassat. an debeatur gabella propter longam disputationem, quam ibi inimitet circa intellectum d. l. si quis stipularum, n. 9. cum pluribus sequen. iuxta hunc eius tractum intellectum. Vtrum ego censio in hac tertia specie gabellam non deberi,

deberi, siquidem unum ex duobus alternative promissis soluitur, nec venditio, aut permutatio celebrata videtur.

2 Superest tertius casus principalis diuersus à precedentibus, nempe cum ego stipulor à te, & tu mihi promittis, dare me tibi certam pecuniarum quantitatem, quod tu mihi eam adimplebis in melle, frumento, vino, vel oleo, vel similibus ad rationem certij pretij, tunc destinanti, & constitutori pro quolibet mensura, vel pretio, quo valuerit tali tempore, & tunc quidem vera atque propria venditio est, ex l. si prædium, C. de emul. & ubi id probat datum pro pecunia debita vicem venditionis obtinere, quorum plures refert, & sequitur, dicens indubitabile videri in hac vltima specie regalem decimam deberi quasi ex pura, & vera venditione, Lassat. d. c. 7. in princip. Igitur, & illa proculdubio debetur in præd. tertio casu, de quo agimus, ex l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

SVMARIA.

1 Gabella an debeatur pro pignore suo iusto pretio, vel vitra dato ratione pecunie mutue exsoluenda? & in seqq.

QVÆSTIO LXIX.

An debeatur gabella pro pignore suo iusto valore, vel vitra dato ratione pecunie mutue exsoluenda?

1 Quæro etiam: An res vel fundo pignorate pro mutua pecunia recepta in tantum, vel plus, quam res ipsa, vel fundus valeat, ita quod non sit spes luitiois debeatur gabella? Et quod debeatur facit, quia tunc prædies videtur alienata, vt inquit tex. in l. qui habebat in sin. princ. ff. de legat. 3. vbi DD. Padilla in l. prædium, n. 8. C. de fideicommiss. Secundo, quia pignus, & mutuum in fraudem gabellæ in præd. specie simulata esse videntur, & in effecta venditio celebrata, qui effectus in sapientibus potius est, quam verba contrahentium, l. i. C. plus valet, quod agitur, & c. & in terminis gabella soluenda l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

2 Nihilominus tamen contrarium in praxi regulariter tenendum est, imo quod in præd. specie gabella non debeatur, nisi aliter constet de fictione, fraude, & simulatione, vt probari videtur in d. l. 1. & de probatione fraudis in hac materia gabellarum late agit Hippolyt. singulari. 698. quem allegat Didac. Perez in rubr. tit. 2. lib. 8. ordin. pag. 34. col. 2. alias autem fraude, & simulatione non probatis, cum sit discrimen inter contractus pignoris, & venditionis, de illo gabella non debetur, etiam si res, pro æquo valore, vel in plus pignoretur, vt probat, & tenet in terminis Lassat. de decim. vend. c. 7. n. 65. vbi obseruat, quod si res tantum pignoretur, quanti valeat, & postea per longum tempus cessauerit, debitor in luitioe cum recte posset redimere, que est propria species d. l. qui habebat iuxta l. si seruus depositus, qui est, ff. de nouat. nec ipse creditor petat debitum, potius indicabitur venditioem fuisse à principio celebratam, quam pignus contractum, nisi res esset maiorum suorum illius debitoris, quia tunc propter rerum auararum affectionem semper durat luitiois spes, ex traditis per Tiraq. de retractu litem in prefatione, n. 36. in fin. Concludit ergo Lassat. rem

hanc dicens, n. 66. quod ubi incidit questio hæc, dicitur iudex estimabit ex rerum temporum, & contrahentium qualitate, ac circumstantiis contractus, quid statuerendum sit ita, vt si vere à principio pignus fuisse intelligatur, quamuis deinde debitor pecuniam soluens, se emere asseneret, & verba ipsius, & creditoris in venditionem sonent, vt quia forte creditor potestatem vendendi habere, adhuc iudicetur, non venditionem, sed hypothecam pignoris, vel liberationem esse, vt ex Cyno, & Bald. in l. 1. n. 2. C. si seru. extor. se emi mandau. tradit Carol. Molin. in consue. Paris. tit. 1. §. 22. q. 16. n. 60. ac proinde non habet locum retractus, secundum Matthæ. de Afflic. in tract. de iur. pro homin. super verb. dicit eum, column. pen. nec consequenter iura feudalia, secundum Molinæum ubi supra. Ergo nec gabella debetur, secundum nos post Lassat. ubi supra. Ex quibus + ego in dubio semper iudicantem in specie nostra: quæst. gabellam non deberi, vt constat ex d. l. 1. ibi: Que facit perquisita, & separa in veritas de illa: & si ballaren, que algunas personas simuladamente hazen que los contratos de ventas sinen donacione, o otra contrate, de que no se debe alcuala, & C. ubi O. hazen otros fraudes, por encubir la dicha alcuala, des hazen los dichos fraudes, & hazen acordar al nuestro arrendador, o receptor, con todo lo que montare el alcuala, anido respecto al verdadero precio que interuino, & mas con el quatrato: Itaque igitur, seu simulatio probari debet eo modo, quo iure sufficit, vt locum habet decisio illius l. & nostre questionis pro gabella: alias ea alter non probata, quam quod res fuit pignorat pro suo iusto valore, vel plus, crederem profecto, gabellam minime deberi, nec in praxi condemnationem eius obtineri posse.

SVMARIA.

1 Gabella an debeatur ex contractu depositi pecunie soluenda Petro, si is dederit fundum secuta fundi datione.

QVÆSTIO LXX.

An ex contractu depositi pecunie soluenda Petro, si is dederit fundum, sequuta fundi datione, debeatur gabella?

1 Quæro: Depositi penes Ioannem certam pecuniam quantitatem soluendam Petro, si mihi dederit talem fundum. Petrus recipit pecuniam depositam, & fundum dedit, verum ex hoc Petrus gabellam solvere tenetur? Et videtur non teneri: quia contractus hic depositi est, ex quo attendis notis illi gabellarum, gabella non debetur, pro ut in terminis quæst. videntur tenere Bald. in rubric. C. de possit. q. 7. n. 7. & Matthæ. de Afflic. in c. 5. veltigalia, n. 67. que sint Regalia: ipse veto contractum hic distinguendum censio inter me, & Ioannem, à contractu inter me, & Petrum. Primus namque contractus inter me, & Ioan. depositarius est contractus depositi, vt patet, ex quo gabella non debetur. Secundus vero inter me, & Petrum recipientem pecuniam, & dantem pro ea fundum, proculdubio est contractus emtionis, & venditionis, ex quo gabella debetur, præterquam, quod alia esset apertè viam fraudibus contra Regium sicutum,

Item, quod permitti non debet arg. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. Quinimo etiam si hic contractus, absque fraude, & simulatione fiat, inter me & Petrum, est venditio, ac proinde absque dubio ex eo gabella debetur.

S Y M M A R I A.

- 1 Gabella non debetur de diuisione bonorum defuncti inter heredes facta etiam interueniente pecunia, aliisque rebus ad equalitatem seruandam, iuxta l. 3. tit. 18. lib. 9. nou. collect. Reg. & de eius ratione, & in num. seqq.
- 2 Diuisio rem primis dominis non inferit, sed apud eosdem, quorum iudicia erant, ipsa manet post diuisionem.
- 3 Gabella an debeatur ex diuisione bonorum facta inter socios iudicio communi diuidendo? & n. seqq.
- 4 Diuisio est uerum contractus permutacionis, & si pecunia gabella debetur, si per statutum ex alienatione soluenda precipiatur.
- 5 Laudemium an soluendum sit ex diuisione bonorum, & emphyteusi? & n. 9.
- 6 Gabella non debetur ex quacunque diuisione bonorum facta, sicut inter heredes, sicut inter socios, etiam interueniente pecunia, uel aliis rebus, n. 9. 10. & 11. etiam si recompenfatio fiat de rebus non communibus, si forte non existant, ut in n. 12. & 14. & 15.
- 7 Diuisio est contractus mixtus participans de distractu, & contractu permutacionis, & uenditionis, & sic propriam, & distinctam habet naturam.
- 8 Gabella non debetur ex censu annuo constituto in diuisione bonorum in fauorem vnus ex heredibus uigere Regalis exequutoria super bonis hereditariis.
- 9 Gabella ex diuisione bonorum debetur interueniente pretio in fraudem gabelle, ut in exemplo hic posito.
- 10 Gabella debetur in diuisione, quando res hereditatis communi heredium consensu in publica subuastatione uenditur eo ordinato, quod plus licitanti datur etiam extraneo, tunc namque etiam si uni ex heredibus plus licitanti datur, gabella, ut est uera uenditio debetur: secus si ordinatum fuerit prius inter ipsos heredes, ut licitatio tantum fieret inter eos, extraneo non admisso, ut in n. 19.
- 11 Gabella debetur ex uenditione, permutacione, uel cessione pro pecunia facta partis communis, uel ex sociis, uel cohæredibus, ampliatum n. 22.
- 12 L. 3. tit. 18. lib. 9. nou. collect. Reg. dum inquit, Aunquē interueniāg dimeros, & otras cosas entre herederos para se y gualar, quomodo intelligatur?
- 13 Gabella debetur ex uenditione, uel permutacione facta post diuisionem, uel ex sociis, uel heredibus.
- 14 Gabella non debetur ex diuisione bonorum 1. 2. 3. aut ueterari, ut in exemplo, de quo n. 25.

Q V Æ S T I O LXXI.

An de diuisione bonorum, circa intellectum l. 35. tit. 18. lib. 9. nou. coll. Reg. debeatur gabella?

Vector de ratione praxi, & intellectu l. 35. tit. 18. hoc lib. 9. nou. coll. Reg. dum in ea cauetur: Que no se pague alcavalas de los bienes de los disuortos, que se partieren entre sus herederos, aunque interueniāg dimeros, & otras cosas entre los herederos para se y gualar.

Et i primis eam esse eius rationem censetur: quia diuisio proprie non est alienatio, nec noua acquisitio, sed portiois distributio, & semper esse res haberi inter successores primitiuos, cuius uirtute facta est diuisio, que non est, nisi illius iuris, & primarie acquisitionis exequutio, secumque causam illi ab initio implicitam, quo sit, ut res uideatur in eodem statu manere l. ultim. & ibi Alex. & Iul. ff. si ex noual. cons. agatur. Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 51. n. 11. diximus supra in q. an ex uenditione necessaria debeatur gabella, que est 2. 2. cum seq. & in terminis nostræ l. prædite banc rationem illi assignauit Lassard. de decim. uend. cap. 20. in 47. dicens, quod quammis bonorum diuisio inter heredes facta, uenditio, aut permutatio sit subtili iure, inspecto tamen rectum effectum, alienatio non est, ac proinde permutatio, aut uenditio non potest in ea diuisione intelligi: ut probat text. in authent. de litigios. §. 1. uerbi heredes autem, eorum §. 3. in l. fin. uer. exceptis. C. eodem tit. Et etiam diuisio rem primis dominis non auferit, sed apud eosdem, quorum iudicia erant, ipsa manet post diuisionem, & stricta iuris dispositione relicta, non id agitur in diuisione, ut quicquid ex hereditibus alterius partem acquirat, sed ut dominium, quod sub consensu partibus occultum, & obuiatum erat, in sola intellectus operatione consistens, iuxta l. Manius §. diuorum ff. de legat. 2. distinctione partium ad oculum degerat, & quod antea erat pars vnus rei indiuisæ, sic per diuisionem totam quoddam per se fiat, ut inquit Iuriconsultus in l. uerbo dicimus §. Quintus, ff. de uerb. signific. Et in uenditione, & permutacione id agitur, ut rem nostram alienemus, & alienam nobis uilliosem acquiramus, ut in l. prima, in princ. ff. de contrahen. emt. quam rationem sequitur etiam, dicens esse propriorem aliis ad nostram l. Azco. in d. l. 35. n. 24. Nec obstat, quod nostra l. Regia dicat: Aunquē interueniāg dimeros, & otras cosas para se y gualar, quibus uerbis cum pecunia, uel alia res interuenit in diuisione, uidebatur celebrata uenditio, uel permutatio respectus iuxta regulas generales, ac proinde tunc saltem debetur gabellam per l. 1. & 2. tit. 17. hoc lib. 9. Quoniam nihilominus non est alienatio, nec permutatio, cum id principaliter nõ agatur, sed de diuisione bonorum defuncti, & ad effectum efficiendi commodam, & æqualem diuisionem: & ideo pecunie aliter res interueniunt, quia aliter ea effici non ualereque accessorie, & non principaliter dantur, quod non debet esse in consideratione, sed quod principaliter agitur absque alienatione bonorum defuncti, quorum non fit uenditio, nec permutatio, sed diuisio, iuxta text. expressum in proposito in §. quedam aliones, in l. de alio. & in §. si familia in l. de off. iud. l. 1. tit. 15. par. 6. Apor. de par. 1. p. cap. 1. n. 11. & 12.

Deinde

6 Deinde i agendum nobis est hic, an cum hac l. nostra 35. loquatur expressum de diuisione bonorum defunctorum, que inter eorum heredes fit, hoc est, iudicio familie heredis, habeat ne locum in quacunque alia bonorum diuisione facta inter socios, de qua in tit. ff. comm. diuidendo 3 Et uideatur prima facie in hoc iudicio communi diuidendo, locum minime habere legis nostre decisionem: ac proinde, quod de huiusmodi diuisione bonorum gabella debeatur: tum, quia ex nostra nuncupatum, & quali ratione loquitur de diuisione facta inter heredes defunctorum, quasi uelit, quæcumque aliam bonorum diuisionem in iuris communis dispositione relinquere, & a gabelle solutione non eximere: 2. tum, quia quia diuisio est uetus contractus permutacionis, est pecunie interueniens, efficit uera uenditio l. communi, §. si debitor ibi, quam creditor per adiudicationem emittit, communi. diuid. quem text. ad hoc expendit Tiracord. de retract. lig. n. 5. l. 1. §. 14. numer. 77. Hinc Ludovic. Roman. consilio 182, tenet, quod si statuto cancaur, ut de alienatione solatur gabella solui quidem debet ex diuisione, prout eum refert, & sequitur Callan. in consuetud. Burg. tit. de retract. rubric. 1. o. §. 9. in fin. numer. 21. fol. mibi 242. Azcoel. ubi supra, numer. 17 alios allegans. Fieri igitur uideatur ex supra dictis, uel nostra lex Regia aliud disponens in diuisione bonorum defuncti, contraria sit iuris communis dispositioni, & ideo stricte in suo tantum casu intelligenda, nempe in diuisione, que fit inter heredes, iudicio familie heredis, ut in ipsa bis exprimitur: secus uero in aliis diuisionibus, quod iudicio communi diuidendo fit.

7 Sic Ludovic. Peguera de feud. uersus 1. limitacione 4. n. 103. longam differentiam constituit inter has diuisiones circa solutionem laudemis dicens: quod aut fit diuisio communi diuidendo, & tunc debetur lauilemum, quia est uera permutatio: aut fit diuisio iudicio familie heredis inter coheredes, & tunc laudemium non debetur, quia inter heredes diuisio non est alienatio, ut in dist. authent. de litigios. collatione 8. Eandem distinctionem fecit Capell. Tholosan. 75. f. Rufus in materia emphyteosis est altera opinio distinguens, quam sequuntur, & probant prædic. Papien in lib. pro hered. uel de re diuid. uel de re communi. & Guid. Pape consil. 46. in facta, Stephan. Auser. in addit. ad Capell. Tholosan. 75. in fi. & Bertrand. conf. 78. ex causa lib. 1. conf. 230. ponitur in facta lib. 2. nempe, quod aut fit diuisio ipsius rei inter eos pro rata portiois cuiusque, & tunc nihil debetur domino directo, aut ipsi in se non diuidim, sed tota assignatur uni, qui alios recompenfat in pecunia, uel in aliis rebus, & tunc debentur iura domino proportionibus quas is, cui tota res remanet, acquirit ad alios, ergo idem respectu gabelle uideatur dicendum.

8 His nihil secus non obstantibus, tenendum est, legis nostre decisionem non tantum procedere in casu, quo loquitur, diuisionis bonorum inter heredes defuncti iudicio familie heredis, sed etiam in ea diuisione, que alias fit iudicio generali communi diuidendo, ut in terminis emphyteosis, quod ex utraque diuisione indistincte nihil debeatur domino, & sic nec lauilemum, quia est alienatio necessaria, tenent, & probant Guilielm. de Cug. Albert. & Bart. in l. 1. & ideo, ff. de condit. furtiu. & hoc simpliciter sequuntur Guid. Pap. in Decisi. Delphin. quæst. 43. in fine. Iacob. de sanct. Georg. in tract. de oper. eorum. 10. uer. quid de diuisione l. 1. in l. fin. q. 7. C. de iur. emphyteos. Ni-

col. Boer. in consuet. Bur. : sc. de consuetud. & censur. par. 4. p. 7. Call. in consuet. Burg. titula de scer. §. 7. & Ruger. de Mota in repet. l. raditionibus fall. 18. uer. 2. aduertendum, C. de pati. quæ refert, & sequitur Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 22. n. 69. ubi hoc probat, dicens, quod ita seruatur in practica cum modificationibus, de quibus ibi per eum diximus sup. d. quæst. 22. an ex alienatione necessaria debeatur gabella.

Observandum tamen erit, non ideo ex diuisione, iudicio communi diuidendo, gabellam non deberi, quod sit alienatio necessaria, ut DD. communiter dicunt, sed potius ex ratione, quam supra in princ. huius quæst. assignauimus ad nostræ l. 35. decisionem, que etiam hinc speciei diuisionis iudicio communi diuidendo mire conuenit. Veritas igitur est, legem nostram conformem esse iuri communi, siue sequatur in diuisione, que fit inter heredes defunctorum iudicio familie heredis, de qua loquitur littera eiusdem l. hinc in ea, que fit communi diuidendo, uel ex utraque nõ debeatur domino, nec gabellario gabella. Licet enim lex nostra loquatur, ut prædiximus in priori diuisione, que fit inter heredes, non tam ideo negat, idem seruandum in secunda, que fit iudicio communi diuidendo, sed ea omittit, uide remanet sub dispositione iuris communis, quod, ut probauimus, habet secundum receptiores sententiæ, ut hæc non sit alienatio, nec ex ea domino directo aliquid debeatur: Ergo nec gabella fisco, aut eius publicano ex identitate rationis nostræ l. 35. quia ubi est eadem ratio, id est seruanda est, ut in l. illud ff. ad l. Aquil. eam simit. Et in sequenti quod de diuisione facta inter conlocos gabella non debeatur, tenet Albert. in 1. p. p. uer. 1. 1. u. incip. statuto Parma. & Tiraq. de ueroque retract. §. 1. gl. 14. n. 77. ad fin. qui alios refert Birtach. de gabell. §. p. princ. memb. 3. n. 17. uol. 1. tract. de diuer. Dall. in antiquis, Anta. Gom. uer. resol. 1. com. c. 9. n. 1. §. 3. & in l. 45. Taur. n. 5. uer. ex quib. infero, loquens in diuisione hereditatis patris. Greg. Lopin. 1. 1. u. 3. p. 6. & Guil. Benedic. in c. Rayninus 2. p. uer. morbo itaque iust. et. l. 2. m. 50. de test. Parlad. uer. quæst. lib. 12. §. 6. n. 4. §. 2. uer. refert, & sequitur Girond. de gab. p. 8. 2. p. 1. 5. 2.

Quinimo, & communis praxis hanc interpretationem nostræ l. recept. nempe, ut de quacunque diuisione loquuta esse uideatur: prout generaliter tradit Auedann. respons. 13. n. 6. uer. ad multa igitur, que allegans sequi uident Pinel. in auth. uer. teiconale. n. 25. in fi. C. de bon. matern. & de hæc communi praxi testatur, idem loquens, Lassard. de decim. uend. d. lib. 2. cap. 20. sub m. 4. ad fin. quem refert & sequitur Azcoel. in d. l. 35. n. 25.

Et procedit hæc nostra, & ceterorum sententiæ, etiam si recompenfatio fieret de rebus non communibus, cum forte non esset nisi una res feudalis in hereditate, uel communis, quia non est contra naturam diuisionis, quod recompenfatio fiat de proprio compensantis, imo de eius natura est, quod si non superint in communione mobilia, uel pecunie ad portionem illius, cui domus est adiudicata, debeat condemnari ad recompenfandum de pecunia propria. Est enim diuisio contractus mixtus participans de distractu, & contractu, & permutacione, & uenditione, & permutacione, & distinctam habet naturam, ut in §. per eum, in l. de officio iud. & in §. quedam in l. de act. quo non obstant totum contractus dicitur diuisio, & consequenter nulla iura debentur pro re assignata, etiam pro rata pecunie dante socio uel locis, etiam si illa pecunia non sit accepta de communi, ut in his terminis tenet Carol.

14 *Quæstio d. 5. 2. n. 74.* Ergo nec gabella debetur, quemadmodum in diuisione honorum defuncti inter ipsos heredes facta, statum hoc est, in nostra l. 35. ibi: *Quæque interueniunt dinerios entre los herederos para se y qualor.* Quæ lex mirabilem in hoc ampliationem recipit, ut ex eius mente, & generalitate patere procedat etiam si pecunia non sint acceptæ de communi hereditate, sed de proprio eas dantis: eadem ergo ratione hoc ipsum probandum venit in diuisione, quæ sit in iudicio communi diuidendo: Et ita merito Lassat. d. c. 20. n. 54. vere, ac plane intelligit d. l. 35. in 2. eiu para. de hoc agentem, ut procedat, & loquatur, quando plures res communes, aut plura bona hereditaria sunt: tunc namque licet de facto eueniat, eas res tales esse, ut commode vna quæque diuidatur, adhuc tamen si non per particulas, sed per integra corpora diuisio inter heredes, aut socios fiat, ita ut vni res magni valoris detur: & alteri res parue quantitatæ addita sit, tamen ab illo herede tanta pecunia, quæ eos æquales faciat, & quamuis pro ea pecunie quantitate vera venditio contrarij videatur, nihilominus gabella non debetur, ex dispositione iustissima dicti. l. Regia. 33. quia totum id, quod agitur, diuisio est, sequitur etiam Azueed. in d. l. 35. n. 42.

15 *Quod si in reconpenfam non detur pecunia, sed res immobilis, quod fieri potest volentibus partibus, etiam de re non communi, sed non inuitis partibus, nisi de re communi eiusdem societatis, quamuis indiffinice adiacere possit in pecunia, licet nulla pecunia communis adit ex d. 3. quadam, iustitia de alio. ut tenet Lassat. d. l. 3. 2. n. 76.* adhuc quoque procedit, & in hac specie dicti. l. 35. ne in pe etiam si refuso, aut compensatio ad æqualitatem inter socios, aut coheredos seruandam de rebus non communibus fiat, ut quia forte non possit commode per ipsarum rerum diuisionem, & adjudicationem æqualitas seruari, ut voluit d. l. 35. ibi: *Anque interueniunt dinerios, y otras cosas.* Et ita in terminis declarat, & tenet Lassat. d. c. 20. n. 53. tametsi in hac eadem specie quoad iura, & laudemia domino directo soluenda distinguat Lassat. d. c. 20. n. 76.

16 Ex quibus in praxi in facto consultus idem respondit, censu annuo constituto, in fauorem vnias ex coheredibus super bonis hereditariis ex vi regalis exequuto: ex eo gabellam non deberi.

17 Superiora tamen intelligenda esse censeo, vbi nulla fraus contra gabellam interuenit: Ceterum si verisimiliter appareret, hominis diuisionem factam esse in fraude, & occultationem vere venditionis, aut permutationis, puta, si nedum nihil erat commune inter duos socios, vel coheredes, nisi vna domus, vel fundus qui commode diuidi poterat: tunc enim ex quo nihil aliud erat simul diuidendum, & poterat diuisio fieri per partes æquales, & æque commotas, & tamen maluit alter alteri cedere partem suam pro certa pecunia, vel certa alia domo ad valorem portionis eius, tunc namque quantumcumque dicant, se hoc facere per modum diuisionis, satis apparet, quod in veritate, & in effectu est vera, & voluntaria venditio, vel permutatio, & omnia iura debentur dominis directis, secundum Lassat. d. c. 20. n. 53. Ergo, & gabella fisco, seu eius gabellario.

18 Quoniam secundum ipsum ibidem n. 50. si ex communi heredium consensu substatio fiat aliquarum, vel omnium rerum hereditatis, & aliquis ex ipsis hereditatis plaris licitans rem aliquam hereditariam emerit, gabella ex ea venditione de-

betitur, non minus ac si extraneus aliquis emisset, tunc demum, quando ordinatum fuit ut plus offerenti addicatur, etiam extraneo licitatore admisso: tunc namque etiam si contingat, vnus ex sociis, vel hereditibus in licitatione vincere, est vera venditio per se principaliter subsistens, & ac proinde omnia iura acquiruntur dominis directis, sicut ex vera venditione ac per consequens gabella debetur fisco eiusque publicano totius pretij, ut censuit Lassat. vbi sup. n. 51. & Azueed. in d. l. 35. n. 26.

Secus vero, quando ordinatum fuit, ut licitatio tantum fieret inter heredes, vel socios, extraneo non admisso, ut res maneat meliorem conditionem offerenti secundum Lassat. d. c. 20. n. 52. n. 75. & quod tunc non debeat gabella, Petros Nauarra loquens in foro conscientie, lib. 3. de rebus. c. 1. n. 273. cum seq. idemque est quoad forum iustitiarum, secundum Azueed. vbi sup.

Secundo limitatur, si habens portionem in re communi pro indulto non incipiat à diuisione, sed à venditione, vel permutatione portionis suæ, siue vni tantum ex sociis, vel coheredibus, siue omnibus cedat pro pecunia, vel alia re, quia tunc cum non intendat rem communem, sine communem hereditatem diuidere, sed partem eius acquirere, non est diuisio, sed venditio, aut permutatio, secundum cuius naturam iura dominis directis acquiruntur, argumento text. in l. Tria. 64. ibi permutauit & ibi quasi emptio. ff. de iure dot. & cetera alia probat Lassat. d. c. 20. n. 71. Ergo, & gabella fisco, siue eius publicano, secundum Lassat. d. c. 20. n. 52. reprobat Parlador, verum quotidianarum lib. 1. c. 3. §. 6. n. 10. 20. vers. bis etiam quærit potest, ut quia male contrarium tenuit. Debetur namque vna gabella, si venditio pretio celebrata fuerit, iuxta l. 1. r. 17. hoc lib. 9. duplex vero si permutatio intercesserit, iuxta l. 2. eundem tit. & ibi. Eandem Lassati sententiam sequitur Azueed. in d. l. 35. n. 29. cū seq. contra Parlad. vbi sup. & contra Girond. de gabell. 10. §. 2. n. 2. qui opinionem Parlador sequatur, eos tamen concordat Azueed. ibi, sed non bene eandem nostram sententiam ibi tenet Lassat. in addit. ad c. 20. n. 52. & n. 53. 7. vbi inquit d. l. 35. esse intelligendum, quando aliquid datur vi accessionis ad æqualitatem seruandam: secus autem erit, si pro tota parte hereditatis aliquid extraneum non hereditarium datum sit, quia tunc nullatenus dici potest, diuisionem fieri, sed aut venditionem, aut permutacionem.

Ampliat hæc limitatio, ut procedat, etiam si socij vel heredes expresse non egerint de portione alicuius emenda aut permutanda, sed de diuisione, in fraudem tamen, & occultationem vere venditionis, aut permutationis, vt in casu supradicti. d. l. 35. n. 75. de quo nos sup. n. 17. in vers. superiora tamen, tunc namque gabella debetur, ac si venditio, vel permutatio celebraretur propter fraudem à contrahentibus admixtam: vt ex traditis ibi per Carol. Mol. re. de prohibuit Lassat. d. c. 20. n. 53. & Azueed. vbi sup. n. 28. idem Lassat. in addit. ad c. 21. n. 32. & 33.

Tertio superiora limitatur, si facta diuisione vnus ex sociis, vel hereditibus portionem suam, quam iam pro diuisio possidebat, vni ex sociis, aut coheredibus venderet, vel permutaret etiam pro portione illi assignata, de eadem re deberetur, namque hoc casu proculdubio vna vel duplex gabella, iuxta formam contractus ac si extraneo vendidisset, quia iam sumus extra causam diuisionis, ex his, quæ in simili resolutæ sunt in d. l. 35. n. 70. in vers. secum si res: & in terminis nostris

nostris gabell. tenet Parladorus vbi supra, n. 44. & Lassat. n. 56. & Gironda de gabell. 7. parte, §. 2. numer. 3. & 4. & Azueed. in d. l. 35. n. 34. cum sequent.

24 Vltimo pro complemento huius questionis obseruandum erit legem nostram, cum aliis dicit. hoc lib. 9. gabellæ immunitatem præbentibus certis quibusdam rebus, non tantum procedere in prima diuisione, venditione, aut permutatione earundem rerum, sed etiam in 2. aut 4. & quinque contingeret, ut recte ex pluribus contra Parlador. vbi modo cum citauimus, ibi simul, quia, & c. probat. Lassat. d. c. 20. n. 57. vbi n. 58. respondet. l. 10. tit. 18. hoc lib. 9. quæ videbatur contrarium probare, non obstat quidem, quia expresse ibi est limitatum privilegium per l. ipsam ad primam venditionem singulari, & iuxta rationem, de qua ibi per eum: in quo sit, ut per locum ab speciali pæcui ibi hæc nostra sententia probari videatur, quam contraria Parladoti, & ita censeo tenendum in praxi, & tenit etiam Azueed. vbi supra, n. 34. tametsi Girond. vbi supra, n. 4. incaute opinionem Parladoti in hoc sequatur.

25 Est etiam ex supra dictis, quod si postquam socij, aut coheredes res communes diuiserint, aliqui eorum conueniant post aliquod tempus de diuisione facta, dicentes, sibi fuisse damnosam, ac proinde reliqui, ut lociorum, vel heredium querelas componerent, dixerint se velle, & consentire, vel forte sententia iudicis ad hoc fuerint condemnati, ut honorum diuisio iterum per eundem vel alios iudices, computatores, & arbitratos fiat, & bona iam prius diuisa iterum communicentur, ac si diuisio facta non fuisset, & deinde nona, ac secunda diuisio sequatur, proculdubio ex hac secunda diuisione, gabella non debetur, quia vere hoc, quod agitur, diuisio est, & d. l. Regia. 25. non de primo, aut secundo actu diuisionis duntaxat, sed de quocumque diuisione intelligenda est. Ita in terminis obseruauit Lassat. d. c. 20. n. 58. quem sequitur Azueed. in d. l. 35. n. 36. cum sequent.

SVM M A R I A.

- 1 Gabella non debetur ex rebus in dotem datis: etiam estimatis ea estimatione, qua emtionem facit, ut in num. 2. quod procedit etiam si a principio pecunia fuerit in dotem promissa, & postea res estimata pro pecunia data fuerint, ut in numero 3.
- 2 Gabella de re dotali inestimata recepta, postea commutata, & alienata pro pecunia debetur, sed an valeat præfata alienatio, n. 5.
- 3 In dubio estimatio ex intervallo venditionem non facit, & quid si aliud conueniat.
- 4 Datis causa adeo fauorabilis est, ut non valeat statum præcipiens, quod de dote soluantur gabella.

QVÆSTIO LXXII.

An ex rebus in dotem datis debeatur gabella, & quomodo intelligendum sit?

Q Væro modo de intellectu, & praxi eiusdem l. 35. in 1. p. 18. hoc lib. 9. noua collect. R. 52. quæ hic cauetur: Ordenamos, y mandamos, que no se pague alcunala de las cosas que se dan en

cauimento, quæ se an bienes muebles, y raíces, &c. Et imprimis obseruandum est, hoc plane procedere etiam, quando res in dotem data fuerint estimatæ ea estimatione, qua emtionem faciat, iuxta l. quousies cum materia. C. de iur. dot. & latissime resoluta per D. Couarr. in prac. 9. ca. 28. per totum, & per nos consil. 17. n. 20. cum seq. alia enim lex nostra non feruit de aliquo dubio, si de rebus inestimatis in dotem datis tantum intelligeretur, cum leges Regiæ gabellarum contradicibus duntaxat venditionis, & permutationis hoc onus gabellæ iniciant: Dote igitur fauore vult lex nostra, ut etiam rebus estimatis in dotem datis ea estimatione, qua emtionem iure facit, cum tunc dubium solbelle poterat, veltigal non debeatur, nec soluatur, quod in terminis similibus laudemus non solocodi ex huiusmodi bonis estimatis in dotem datis iure probat, late Carol. Molinens in consil. Paris. tit. 2. §. 35. §. 1. n. 100. cum sequent. Et in terminis gabellæ, sic nostram l. 35. exponunt, intelligunt, & declarant ex mente ipsius, quamuis ea non ita aperiat Parlador, eorum quotidianarum lib. 1. c. 3. §. 6. n. 42. Lassat. de decim. vendition. c. 20. n. 35. & Gironda de gabell. 7. parte. §. 2. n. 8. & voluit prius Bald. in l. quousies. C. de iure dot. dum inquit, quod quando est estimatio facta in dote, non est mera emtio, sed ob causam, quem refert, & sequitur Ancharan. consil. 72. n. 3. & Anendan. 11. p. 1. n. 3. vers. quærit, & hic intellectus, & sensus ad præfatum nostram l. Regiam verisimilis est, licet ratio Doctorum non substat nempe, quod contractus dotis, qui principaliter agitur, debeat attendi, non vero namra emtionis ex eo resultans, quia cum generaliter diffusum sit, ex quocumque venditione gabellam deberi solui, ut in l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. & estimatio in dotibus iure facta mera venditio sit, ut in dicta l. quousies cum materia (quod quid Bald. vbi supra dicat) proculdubio gabella soluenda erit, vbiunque venditionem contractam esse consiterit, siue principaliter, siue accessorie contractam, ut probat Lassat. de decim. venditione. 16. n. 27. atque ideo in hac nostra specie, absque dubio debetur gabella, nisi aliud dotis fauore cautum fuisset in dicta l. 35. in prima parte, secundum eundem Lassat. d. c. 20. n. 40. post Parlad. vbi supra.

Quod adeo verum est, ut procedat non solum in eo casu, quo res à principio in ipsa dote constitutione, & promissione estimatæ sunt: sed etiam in eo casu, quo à principio fuerit pecunia in dotem promissa, & postea res estimatæ loco pecunie datæ fuerint, ut quamuis ea estimatio veram venditionem efficiat, ut ex So. in resolutio Couarr. d. c. 28. præc. n. 1. vers. secundo apparet, & nos dicta consilio 17. n. 27. nulla gabella debeatur, secundum Parlador. vbi supra, & Lassat. d. c. 20. n. 26. vtiroque enim casu verum est dicere, res istas estimatas in dotem datas esse atque ita verificantur verba dicti. l. 35. ibi: *Que sedere en gabella.* Pro qua sententia est etiam bonus text. in l. 2. vers. mulier dotem. ff. de iur. præleg. vbi cum pecunia esset in dotem promissa, fundos, qui postea pro quantitate dotis viro dati sunt, expresse inquit textus in dotem datos esse: Ergo iuxta verba dicta l. 35. modo relata, non debetur gabella, sequitur D. Molin. Theolog. in 2. tom. de iustitia, & iur. dispensa. 426. col. 1. 138. in vers. sextum.

Limitat tamen Lassat. n. 27. hanc sententiam, quando postquam semel data dos esset in rebus dotalibus absque vlla estimatione à postea ex intervallo de dote commutatione inter coniuges

contracta à lege inter virum, & uxorem non est minus privilegiata, quam illa, quæ expressè contractatur inter societas secundum Bald. per text. ibi in l. rei indicia. §. socere. col. 1. vers. in textu. ibi. ff. solennium. cuius opinionem probavimus vbi sup. n. 9. Sed hoc factum est in societate expressè, nempe ut valor tantum harum rerum, quæ ponere numero, vel mensura constant, considerentur tempore, quo in societatem mittuntur, quoad restitutionem capitalis postea faciendam, ut late tradit Carol. Molina in tract. de usur. q. 90. n. 688. Ergo in restitutione capitalis mariti soluto matrimonio, hoc ipsum probandum venit.

10 Secundo pro hac eadem parte considero, quod si socius immittitur in societatem, vel maritus in matrimonium decem mille faveas tritici, quæ tunc temporis singulæ favee triginta argenteæ plus, vel minus communiter valebant, nulla iuris, aut iustitiæ ratio preteritur, ut tempore solutæ societatis, vel matrimonij dissoluti heret restitutio eiusdem frumenti in grano non valenti nisi quotuor regalia pro singulis faveis, & sic de singulis humulmodi: esset namque iniquior multo societas, quam locoina, de qua loquitur l. si non fuerint ff. pro socio. In hac namque societate locoina socius totum locum præcipuum sibi accipit, damnum autem commune efficitur. In prædicta vero specie socius, non solum locum, verum etiam totum capitale alterius socij accipit contra bonam fidem, & æquitatem, quæ debet esse in societate l. verum, & in l. in propositis ff. pro soc.

11 Sicuti per contrarium enormissima iniquitas esset, ac refuleret in casu nostræ questionis principalis, si frumentum, quod tempore contractus matrimonij, vel alterius societatis in eam fuerit immixtum quatuor regalia valebat pro singulis faveis, soluto matrimonio, vel societate soluta restitueretur in eodem genere, & bonitate, hoc est, in grano æque bono, valente tunc temporis ad rationem triginta regalium plus minusve pro singulis faveis cum toribus portationis, vel sine eis pro 14. regalibus iuxta pretium lege Regia taxatum vel aliud simile taxandum: Vt ergo æqua lance hæc omnia sint, & pæd. grandis iniustitia esset, redendum est pro capitali in his generibus, quod res iuste valebat tempore, quo in societatem fuit missa, quod etiam suadet magna æquitas, quæ ad se pro hac parte, secundum quam regulari, & interpretari debet contractus. In his ff. de condit. & demonstrat. præmaxime societatis l. si socius ff. pro socio, ibi, pactum ex æquitate interpretantur.

Nec obstat, si ex aduerso obiciatur, quod habita consideratione grani, nempe quod ipsum sit restitutum, æquitas potius seruetur inter contrahentes, si que cessabit prædicta. in conditiens, cum ita granum subiciatur maiori valori, sicut minori: & secundum naturam est, ut eum sequantur commoda, quem sequuntur incommoda ut in hac iuris regula. † Relpondemus namque scopum societatis esse non ut vnus ex sociis lucraret, & alter damnum patiatur, ut contingit in ludo taxillorum: sed ut vtilitas, & Inerum vel damnum sit commune sociorum, non vero vnus tantum l. alio. §. Labeo. ff. pro socio. Inter enim non esset contractus societatis, & æqualitatis, sed potius sortium, & fortunæ, ac si contingeret, quod si merces tua viliori pretio vendatur mili cedat, si vero cariore mea, tua sit co pretio: & quod peius est, hoc contingeret abique dolo, culpa & mora socij l. si.

13 Tertio, & principaliter, quia societas non tenetur

restituere plusquam id, in quo facta fuit locupletior hoc est, valorem rei, quem ipsa habebat tempore, quo fuit deducta ad societatem: quod vero inde sequitur commodi, vel damni, commodo vel periculo societatis cedit, ut constat ex traditis per Bald. in l. n. q. in vers. hoc est argumentum. C. pro soc. vbi inquit: quod si dedi agnos in societatem, quotenus tunc valebant agni, tanquam capitale meum ante omnia detrahatur, illud autem, quod accretisset, puta quia agni fiant castores, vel porcelli fiant porci est commune. Idem si tractu temporis est deterioratum, æstimatione facta inter nos pro mediocritate æstimationis, periculum pertinet ad me, pro alia mediocritate pertinet ad te, nam hæc est natura societatis, quæ tanquam quoddam intrinsecus omnibus contra dibus inest. Ex Bald. ad literam sequitur Petrus de Vbald. in tract. de duob. fratrib. in §. par. n. 2. voluminis, tractatum dicitur. Doff. in antiqua.

14 Quæro quia in terminis monetæ in societate immixta, quæ maiorem functionem habet in suo genere, quam alia res generica, est considerandus valor ipsius monetæ, quem habebat tempore, quo immixta fuit in societatem, quamvis postea creuerit vel minuerit, ut probat Carol. Molina de usur. q. 90. n. 688. vbi hoc extendit ad alias species capitalis similis, etiam si ab initio conuenisset, ut eadem species restitueretur soluta societate, quia adhuc primus valor considerandus est, qui ad societatem fuit deductus: reliquum vero societati remanebit, alias enim plus minus deduceretur pro capitalibus eius, quod ad societatem pertenuisset: tandem resoluit, quod in materia societatis non habet locum, si cum quid, & l. vltima. ff. si certum petatur.

15 Quinto, facit text. in l. in summa. §. in frumento. ff. de cond. indeb. vbi dicitur, in frumento debito soluto, & bonitas eius, ceteri consumpti frumentum, pretium tepetet, id est, æstimationem, secundum gloss. ibi: quia ut inquit Bar. in vers. postsumus fuit. æstimatio frumenti, vini, & olei variatur, & ideo non conuenitur pro eo reus, vltra quam factus sit locupletior contra naturam conditionis indebiti: Ergo cum triticum delatum ad matrimonium sit consumptum, æstimationem eius, siue pretium tepetet maritus, vel eius hæres, soluto matrimonio, non vero idem triticum in genere ne deducatur ex societate vltra, quam ipsa facta sit locupletior contra eius naturam, præcipue cum ex incremento valoris maritus, vel eius hæres mediocritatem consequi debeat.

16 Et in propriis terminis loquens, in el marido que quando se casa trae al matrimonio cantidad de trigo, o cenada, vino, a ceyte, haziendo inventario dello, ut fieri solet, por los biudos, que se casan con mugeres, moças, o viudas, que si disjuntio el matrimonio no ay bienes mejorados en el matrimonio, lo perdiera el marido sin duda, y no sacara el, ni sus herederos otra tanta cantidad, ni la estimacion de ello, tenet & probat Ayora vbi supra. dicitur 1. parte de parit. c. 7. n. 11. fol. 49. col. 3. in prima edicioni Anno 1589. & in 2. ann. 1595. 1. par. cap. 7. n. 11. fol. 53. col. 3. y de la razon de diferencia en esto entre el marido, y la muger: es: Porque quando la muger lleva en dote estas cosas se mejoran, passa el señorio de ellas en el marido, sicut in aliis rebus dotalibus: y el marido esta obligado a boluer, y restituyr la dote a la muger en aquellas cosas que tienen funcion en su genero, que es otra tanta cantidad: Pero el marido no passa el señorio destas cosas que trae al matrimonio a la muger, sino que siempre

siempre se queda señor de ellas, como antes lo era, & sempre res pende periculo domini, ut in l. pignus. C. de pignor. actio. n. plerumque ff. de iur. dot. cum simi. Præterea vxor non tenetur restituere marito res quas, in matrimon. detulit ipse, pro ut tenetur dotem vxori restituere soluto matrimonio.

17 Pero si bonitas bienes multiplicados durante el matrimonio, in specie præmissa ratione societatis, quæ videtur contracta inter, maritum, & uxorem, propter quam luera facta, durante matrimonio, inter eos diuiduntur, iuxta l. huius Regni, tali casu maritus deducet bona, quæ detulit ad matrimonium, vel æstimationem eorum priusquam luera diuidantur, sicut vxor deducit dotem æstimationem, quamvis fuerit perita: Anque sacador los capitales de marido, y muger, no quedan bienes multiplicados que parir: & in præmissa specie vitæ, vel eius hæredes deducunt valorem, & æstimationem prædicti bonorum consistentium, pondere, numero, vel mensura, quæ ad matrimonium detulit, iuxta valorem quem habebant tunc temporis eam ca in matrimon. deduxit, argumen. text. in l. si vbi. ff. de usufruct. eorum rerum, quæ usu consumuntur. & l. rez in dote, ff. de iur. dot. & sic aliter, quam in vxore eiusque hæredibus supra resoluiimus, & in terminis probat Ayora vbi supra n. 11. & 12.

18 † qui n. 1. recte obseruat, quod si vxor constante matrimonio habuit præd. res, quæ pondere, numero, vel mensura consistunt ex successione, vel hereditate parentum, vel consanguineorum, vel donatione, deducet tantandem ex corpore bonorum virtutis coniugis æstimationem, vel valorem, quem tunc temporis habebant, scilicet cum cas in matrimonium mulier deduxit, & habuit, non vero similem, vel aliam quantitatem eisdem rationibus, quibus hoc idem probant in marito, quia cessante causa dotis non est maior ratio in vno, quam in alio.

19 Iuxta superiora ergo decidendæ venit nostra quæstio, de gabella, ut prædictimus in principio nempe: Que no se deueniendo al heredero clerigo del marido mas de la estimacion, y valor de su pan, que tenia al tiempo que lo metio en el matrimonio su defuncto, como no se le deua nide, pues el trigo que queda, quando muero, es comun del marido, y de la muger, y lo mismo de las demas cosas que existien en peso, numero, y medida, semejantes a las que metio el marido en el matrimonio, se deuenia alcavala de la mitad de lo que se vendia, que pertenencia a la muger: y de la otra mitad del dicho precio, no se deuenia alcavala, porque era del heredero clerigo, que no deue alcavala de lo que vendere, gularmente: y para dexar se de deue alcavala de la mitad del precio, que tra de la muger, no se cerna respecto a que se trato de venta, y particion de herencia de disjuntio, y de que aliano se deue alcavala, conforme a la ley Real, que desto habla, que es ley 35. in secunda par. titul. 18. lib. 9. b. n. non. collect. Reg. porque presuponemos, que esta venta de trigo, y cenada, no se confundio con la particion, ni fue necessaria para ello, sino voluntaria, iuxta late per supra resoluta quæstione 71. Hæres enim socius esset, ut illic resolutimus.

S V M M A R I A.

1 Gabella an debeat ex his, quæ pro anima expiatione, ex bonis defuncti venduntur: & numeris seq. vbi distinguitur, & præferitur n. 7. §. 9. & 10.

- 4 Venditor non privilegiatus gabellam debet ex rebus venditis Ecclesie.
- 5 Leges generales comprehendunt omnes causas, quantumvisque alias privilegatas, qualis causa pia, si in specie non reperitur habere peculiare privilegium.
- 6 Falcidia non detrahatur de legatis piis.
- 8 Privilegia concessa Ecclesie, & legatis piis concessa sunt de iure.
- 9 Deo videtur relictum, quod pauperibus propter eam legatur. Causa pia habet privilegium rei Ecclesiasticæ.

Q V Æ S T I O. L X X I V.

An gabella debeat ex his, quæ pro animæ expiatione ex bonis defuncti venduntur?

1 Q Væro ulterius, an ex his, quæ pro anima expiatione ex bonis defunctorum venduntur, gabella debeat? Et quidem Ioan. Parlador, rerum quotidianarum lib. 1. cap. 3. §. n. 1. §. secundum impressio. ann. 1593. inquit non debet, si credimus Bertachino de gabell. §. p. membro 5. n. 5. quam opinionem sequitur alios allegans Girona de gabell. 1. par. 10. n. 3. cum seq. dicens n. 4. quod ita quotidie prædicatur. Item igitur dicendum erit, si in pauperum elemosynas, aut in virgines collocandas bona relicta fuerint, ut recte deduxit Parlador vbi supra n. 17.

2 Sed in hac re distinguendi sunt duo casus. Primus est, quando certa quantitas pecuniarum relicta est in diuini sacrificij expendenda, vel in pauperes, aut alios pios vsus distribuenda, remanentibus tamen aliis bonis hæreditariis commodo hæredis, vel hæredum, ut quia mille testator in bonis reliqueret, & ducenta in pios vsus expendi iubeat, & tunc si aliqua bona testatoris vendantur mobilia, vel immobilia, ut ex pretio eorum legato huiusmodi pio satisfiat, proculdubio ex ea venditione gabella debebitur, quia cum omnino ea relicta certa quantitas ab hærede, & bonis defuncti expleri debeat, siue gabella solucnda sit, siue non, totum id, quod gabelle nomine expensum, siue expendendum erit, damno hæredis esse conuenitur, non pro causa, & animæ defuncti, ac proinde nulla Religionis gratia, & fauor eo casu considerari potest, quo magis gabellarius à gabelle exactione repellatur: quin potius, si aliud diceremus, esset hæredem, vel testamentarium immunem à solutione gabelle, nullo iure facere, quam pro causa fuerit, & hoc iure vitium, secundum Lasar. de decim. vend. r. 20. n. 60.

3 Secundus casus est, quando ita relinquuntur legatum piam, ut si quid ex venditione rerum hæreditariarum gabelle nomine solueretur, id quidem detraheretur à legato pro causa, & tanto minus pia causa in legato perciperet: veluti si ita dixerit testator, Valen fundum meum vendi iubet, & omne pretium ex eo redactum in Christi pauperes distribuatur, vel pro maritandis puellis, aut in redemptionem captiuorum detur, iuxta speciem text. in l. 3. §. si versic. plane. ff. de usur. & in l. Lucius Titius 12. ff. de legat. vel dixit, volo ut omnia bona mea veniant, & pecunia ex eis redacta in pias causas commertantur, vel si nihil de venditione dicto, collocavit omnia bona sua in hac, & illa pia causa expendi,

expendi, in super, & hæredes, vel testamentarij pro commoſiori executione, & complemento huiusmodi legati p̄ bona vendidissent: & in hac specie adhuc videbatur gabellam deberi, esseque solvendam ex generalitate, l. 1. §. 2. tit. 17. hoc libr. 9. quæ omnes venditiones, & permutationes, etiam eas, quæ favore pie causæ sunt, comprehendere videntur, cum nullibi ab hoc speciali tributo privilegium aliquod habere reperiantur, ut disponit l. 1. tit. 18. hoc libr. 9. quamvis in vna venditione maior ratio sit quam in alia, ex traditis per Decium consil. 5. ¶ Sic etiam videmus, quod ex venditione Ecclesiæ facta nullam immunitatem gabellæ venditor consequitur, nisi alias eam habeat, quamvis inde lucrum Ecclesiæ resiliat, quæ viliori pretio emeret, l. 3. tit. 18. hoc libr. 9. cuius veram rationem decidendi assignat Lassat. de decima venditionis, cap. 19. n. 10. ¶ At leges generales comprehendunt omnes causas quantumcumque privilegatas, qualis est causa pia, si in specie, de qua agitur, non reperitur habere pecuniarum privilegium, in fraudem in fin. ubi notat Bald. ff. de militariibus, secundum Dec. in l. ex testamento C. unde lib. §. in dicitur consil. 5. & late Tiracquel. de præscript. §. 1. glossa 1. 1. & passim utitur ista regulans in pijs causis, secundum Menchac. de success. progress. lib. 3. §. 27. n. 10. quos in hoc refert, & sequitur Lassat. d. c. 10. n. 61. & est communis hæc sententia, secundum Ioan. Vincent. Honded. consil. 3. n. 57.

6 Nec huic principali opinioni de solvenda gabella in prædict. specie obstat videtur authent. similiter C. ad l. falcid. ubi speciali privilegio causæ pie cavetur: ex legatis pijs falcidiam non esse deducendam: ergo nec gabella solvenda. Respondemus namque hoc de falcidia expressa legis decisione provenire: alias namque, nisi hoc ita foret generalitatis legis falcidie omnia legata, etiam pia comprehenderet, ut constat ex l. 1. §. ad munuscipium. ff. ad l. falcid. iuncta modo relata communi doctrina: At cum exceptio de gabella non inveniatur specialiter iure facta in legatis pijs, merito, ut lex generalis nostra, l. 1. §. 2. tit. 17. hoc libr. 9. ea etiam legata comprehendat.

7 Nihilominus tamen, sunt, qui putent ex huiusmodi venditionibus nullam decimam deberi gabellaris, quæ si exigeretur legata pia minueret, quod non videtur esse admittendum, argumento dist. auctent. similiter cum similibus. C. ad legem falcidiam l. 4. titulo 11. partit. 6. quod si legatis imponeretur gabella, non esset quidem ea solvenda de legato pio, secundum Batachin. & Parlador. ubi supra, quod sequitur Alvarad. de consuetudinibus, defuncti libro secundo cap. 1. §. 2. n. 17. Girond. ubi supra voluit Baldan. l. illud numero 1. ubi, faciens etiam ista ad statuta gabellarum. C. de sacrosanct. Eccles. quorum sententiam sustinet nova ratione Lassat. d. cap. 10. n. 62. ¶ Iterum in suis nov. addit. ubi, & sequitur Parlador. ubi supra in 2. edition. dicens, se ita semper intellexisse: quia cum tota pecunia ex eis venditionibus redigenda pauperum, & Ecclesiæ, pieque causæ futura sit, eorum quidem nomine, quibus commodum legatum est, venditiones illas fieri, & celebrari non iuvile dicemus, quasi vere ipsa Ecclesia, pauperes, & pia causa legata domina bonorum sit, atque ita eius respectum, vel personam inspicendam putat Lassat. licet ab hærede, vel testamentarijs laicis venditiones celebrentur, sicut inspicitur persona domini privilegiata non procuratoris vendentis, ut idem author resolvit, cap. 15.

n. 9. Nam & alias hæres, cui, deductis legatis, nihil superest ex hereditate, testamentarij loco est, ut in l. si quis Titio, ff. de legat. 2. habebitque ita locum privilegium textus in l. 6. tit. 18. hoc libr. 9. de Ecclesiis, & clericis venditoribus legentis, siue illud legatum reditum esset Ecclesiæ, siue pauperibus, vel ad alios pijs vius, ¶ quia privilegia concessa Ecclesiis, & legatis pijs concessa sunt de iure, ut in authent. de Ecclesiis, §. pro temporalibus, coll. 9. per quem text. ita dixerunt Angel. Bald. & alij relati per las. in §. ex maleficiis, n. 41. in §. de ill.

Hæc tamen nova ratio Lassat. concludens non videtur extra legatum pijs reditum Ecclesiæ, in eo namque tranſire, quia Ecclesiæ vendens expressè eximitur a solutione gabellæ per d. l. 6. tit. 18. hoc libr. 9. Ceterum in legatis pijs relictis pauperibus, & pro virginibus orphanis maritandis secus videtur, cum hæc personæ in nostris legibus gabellaris non reperiantur specialiter exemptæ a solutione gabellarum ex suis venditionibus: Ergo eam solvete tenentur, ut in l. 1. tit. 18. hoc libr. 9. ubi: *Ni otras personas qualesquier de qualquier ley estado, a condicion que sean, que no se escusen de pagar las dichas alcavalas por voto, ni costumbres, aun que sea inveniencial, ni por otra razon alguna, & ita nullas pauper nullaque mulier etiam orphana, & pauper excusatur a solutione gabellæ ex venditione rerum suarum: At quod eis sit relicta legatum pijs statuerunt tamen contendimus, nulla lege gabellaria ex hoc legato pro pauperibus relicto excusationem a solutione gabellæ concessit: Nec quod privilegia concessa Ecclesiis, concessa esse consentant a iure ceteris legatis pijs, aliquid probant proposito: id quidem namque verum est regulantur extra causam, & materiam gabellarum, in qua tantum certe quedam personæ, & loca pia exempta reperuntur in dist. l. 6. non vero aliæ personæ: quoniam ceteræ gabellam solvete tenentur, si sit pauperes, & virginis maritandæ cum exemptæ ab hoc tributo minime in dist. l. 6. nec alibi reperiantur. Quid tenendum?*

Adhuc tamen probat, hæc secundum partem favore consensumque causæ, pie, quæ vere talis sit tanquam religiosiorum propter communem praxim, quæ leges nostras quatenus gabellarum, ita interpretata est, & merito, ¶ quia Deo videtur relicto, quod pauperibus propter eum legatur, ut inquit Bald. in l. sed & si suscepit in 2. lectura post medium ubi, idem si miserabilibus personis. Nam quod propter Deum relinquuntur, ipsi Deo relicto videtur, qui est nobilissimus, ff. de iudiciis, quod & implet Christus ore proprio affirmavit, dicens: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Et de præxi supra dicta testatur Girond. ubi supra, estque, ut consuevit, certissima, & secundum eam non semel consulti: observato tamen, ut inveniunt prælati auctores, ut si legata pia, pro quibus certa quantitas pecuniæ relinquuntur, non consumant totam hereditatem, sed adhuc aliquid pijs legatis solutis, commodo hæredum remaneat, ex eo remanenti solvatur gabella, non vero de legato, provenit proximus in primo casu precedenti. ¶ Ceterum quando hæres est causa pia, vt pote, quia testator relinquat omnia bona sua pro anima, habendo ea distribui in Missis, & sacrificiis, vel pauperibus, & virginibus maritandis, simul, vel distinctim, vel in redemptionem captivorum, proculdubio ex venditione prædict. bonorum gabella non debetur, quamvis exequa

exequiores sint laici, quia loca pia æquiparantur Ecclesiæ, ut per Abb. in cap. nulli, n. 14. de rebus Ecclesiæ non alien. habetque causa pia privilegium rei Ecclesiæ, ut per Doctores in cap. 1. de integ. restit. & Tiracquel. de privileg. caus. pie, privileg. 140. Quod in præmissis, de qua nunc agimus, specie, nempe causa pia hæredem in solidum instituta, vel in fundo, vel prædicto specialiter relicto, ut ex eius pretio Missæ dicantur, aut in aliam piam, vel piæ causas distribuatur, quod non debetur gabella, ne id minus necessario causa pia ex hereditate percipiat proprium locum habet, quam ubi legatum particulare certæ quantitatit causæ pie relinquuntur, cum eo soluto, remaneat alia bona ex quibus gabella detrahi, & solvi potest damno hæredis non privilegiati: Et quod quando a defuncto expressa sunt bona, quæ in causam piam distribui voluit, gabella ex eis non debetur, tenentur etiam Paris. ubi supra, n. 17. in vers. hæc autem, dum autem addit, idem esse, si ut solutum est fecit potestatem exequutoribus testamenti, ut ad id, quæ vellem, ex suis bonis dividere, restringendum, & subintelligendum est iuxta duos casus supra distinctos, & declaratos, sequitur præd. novissime Flores 2. Pract. Quæst. 9. 21. §. 4. n. 191. cum sequoquens in consiliis, ut non teneatur solvete gabellam ex venditionibus bonorum ad piæ causas deputatorum.

SVM M R I A.

- 1 Gabella an debeatur ex venditione rerum, qua præcepto testatoris venduntur, resolvitur affirmative, n. 3. & 7.
- 2 Gabella de iure communi de ultimis voluntatibus non debetur.
- Gabella an debeatur ex bono clerici defuncti venditis suis præcepto in testamento suo, n. 1. in vers. ex qua doctrina, n. 5. ubi resolvitur affirmative, limitatur, n. 6. in clerico vendente bona sua in testamento emptori presentis, & recipientis, tunc namque gabella non debetur.
- Gabella non debetur ex legato relicto in testamento, nisi si pro ea pecunia præstantia præcipitur, quousque nulla venditio substat, nec pecunia iussu prælati pro pretio solvenda mandetur, sed causa conditionis implenda pro legato consequenda.

QVÆSTIO LXXV.

An debeatur gabella ex venditione facta præcepto, testatoris in testamento de vendendo?

Quæro modo non inconcinne superioribus, an debeatur gabella, quando testator in suo testamento præcipit rem suam, vel bona sua vendi? Et quidem si hoc præcipiat, ut in causam piam expendatur pretium, iam super resolvimus, quid tenendum sit in hac specie: Nunc vero opus est ut agamus, an quando in aliis casibus prophanos præcipitur venditio faciendâ, a testatore, an debeatur ex hac venditione testatoris in fin. facta gabella: Et ipsam non deberi tenet Iacob. Butt. in l. si hæres test. ff. de alt. empti. quem sequitur Bald. consil. 440. n. 7. lib. 5. dicens, quod si statuo cavetur, ut de contractu venditionis solvatur gabella, & testator iul-

ferit in testamento, rem mihi vendi, quæ vendita est, gabella non debebitur, qui rem principaliter habeo ex causa legati per text. in d. l. si hæres, & quia id factum attribuitur testamento, non vero actui inter vivos, argumen. glossæ singularis in l. si quis ita, verb. de furtis ff. de stat. lib. sequitur Mant. de consuetudinibus, volum. 2. §. 18. n. 13.

Ex qua doctrina Iacob. Buttig. Ludon. Ponce Meria in l. Regia Toler. de los terminos in prima partit. 2. fundamento n. 17. inquit, quod utrumque practitarum est in causa quorundam, qui ex testamento cuiusdam clerici post eius mortem omnia bona sua vendiderunt, ut ex ea venditione gabella non deberetur referunt etiam ad hoc Tit. 9. in l. bonæ, §. hoc sermo, ff. de verb. signific. limitatione 9. n. 13. & in tractatu de retract. lignag. tit. 1. in fin. §. 2. n. 4. idem tenentem.

Faciunt etiam pro hac parte congesta per Girond. de gabell. 11. par. in princip. ubi quod iure communi nulla de ultimis voluntatibus debetur gabella, ut per DD. in l. fin. C. de edict. divi Adriani tollend. & Firmian. de gabell. 3. part. membro 5. n. 1. & ideo Lassat. d. l. fin. n. 31. inquit de iure communi non deberi gabellam de relictis in ultima voluntate, & quod statutum dispiciens contrarium, esset iniuriam.

Accedat præterea, quod iuxta nostras II. Regias gabella non debetur ex testamento, nec codicillis, sed tantum de venditionibus, & permutationibus.

Sed profecto in nostra questione principali contraria sententia tenenda est in præximo quod ex venditione facta iussu testatoris debetur gabella ex generalitate l. 1. titulo 17. hoc libr. 9. quæ quominus in testamento suo locum habet testator efficere non potest, ut in nemo potest, cum materia ff. de legat. 1. pro ut retractu bene observat in his terminis Tiracquel. de retract. lignag. ad fin. titul. quæst. 2. n. 7. ¶ Præsertim quia isto casu non minus principaliter rem ex contractu habeam, quam ex testamento, iuxta Butt. in l. si fideiussor, §. commisit, ff. de legat. 1. & in terminis nostre questionis hæc partem adversus Iacob. Buttig. & sequaces tenet, & probat Lassat. de decim. vendit. c. 16. n. 17. cum seqq. & Girond. de gabell. 11. p. in princip. n. 7. cum seqq.

Nec prodesse poterat illis laicis venditionibus, si hæredes erant eisdem clerici testatoris, quod iussu ipsius ac proinde exempti venditio facta esset: quia cum re vera ipsi vendidissent, eorum persona inspicienda fuit, & est, non inbensis testatoris, extraditis per Caldas in l. si civitatem habens. C. de integ. restit. in verb. contractum fecisti, n. 17. ad fin. quamquam hoc nimis controuersum sit ex adductis per Tiracquel. in l. final. communal. gloss. 3. n. 184. & ita merito Mexiam in suprad. sua opinione mordet Lassat. ubi supra, n. 28. recte censens, gabellam deberi in specie Mexicæ, quod si bona sacentia clerici venderentur, gabella quoque deberetur, ut infra late agemus alia questione de clerico vendente, an debeat gabellam?

Quod si clericus in suo testamento bona sua venderet emptori presentis, & accipientis, pro ut recte contractus in testamento fieri potest, iuxta gloss. fin. in l. hæredes palam. §. fin. ff. de testam. cum communi sententia, de qua per nos in repet. l. nemo potest, n. 254. ff. de legat. 1. ex venditione gabella non debetur attentio privilegio clerici, de quo in l. 6. tit. 18. hoc libr. 9. Nam si non clericus, sed laicus foret, adhuc sine dubio gabella solvenda

soluenda esset ex venditione, quamvis in testamento fuisse celebrata ex prædicta venio, & tenenda sententia, & præterea tenet Lassat. de decim. dist. cap. 16. n. 30. & in præfatione in scholio ad l. i. tit. 17. hoc lib. 9. verb. considerandi in fin.

Non obstant modo adducta ptoprii parte, & non quidem doctrina Jacob Butrici contraria, & sequacium, quia ipsa in nostris Regnis falsa est ex generalitate d. l. v. prædictimus.

7 Nec congesta per Girond. vbi supra, nempe, quod de ultimis voluntatibus non debeat gabellearia verum id fatetur detelictis in ultimis voluntatibus: ceterum non ideo sequitur, nec concluditur ex venditione præcepta fieri à restatoribus gabellem non debent, quia cum ipse non vendat, sed hæres, ipsius persona est inspicienda, iuxta d. l. i. tit. 17. vendidit. pag. 1. & quod si ipse restator vendat cum effectu in testamento emtori presentis & acceptanti, iam hoc contractus emtionis, & venditionis est licet fiat in testamento prore fieri potest, & ac proinde comprehenditur sub dispositione, & præcepto, d. l. i. tit. 17. hoc lib. 9.

8 Nihilominus tamen, si eorum quod agitur in testamento, legitimum sit, ita ut nulla venditio subsistat, ut in specie, l. si fundus legatus, ff. ad l. Falcid. eo quod pecunia iusta præstari pro legato consequendo non, ut rei pretium, sed implenda conditionis causa legati deus, cum in toto illo fundo legatum consistat, gabella ex hoc non debetur, ut ex facto consilius respondit Lassat. de decim. vendit. cap. 16. n. 26.

SUMMARI A.

- 1 Gabella quare non debeat de pane cocto
- 2 Si a impo non potest panis cocto.
- 3 Gabella non debetur ex quocumque pane cocto ad vesendum, sive ex tritico, sive ex hordeo, typha, vel de mayz, & c.
- 4 Sententia exdememorata certe quantitas de pan singulis annis solvenda domino alienius loci, de quo pane sit intelligenda, vel an de omni pane & n. 3. cum seqq.
- 5 Frumenti appellatione veniunt omnia, qua arista continentur, nempe, triticum, hordeum, siligo, spelta, & alia id genus.
- 6 Gabella debetur ex paniculis salis coctæ.
- 7 Gabella debetur, de los bizcochos, pastelles, buñuelos, & de otro genero de pan mantecado, & n. 13. cum seqq.
- 8 Panificæ Gabellem non solvunt ex pane cocto, quod tradunt alieni tot panes coctos, videlicet pro qualibet farinæ tritici sibi data.
- 9 Gabella debetur ex parte dantis triticum pro pane cocto presentis: sed ex parte panificæ propter panis cocti privilegium.
- 10 Gabella debetur ex pane non cocto vendito in massa.
- 11 Gabella debetur ex venditione farinae.
- 12 Gabella an debeat ex venditione arrocærum, buñuelos, & fruce de farten, & n. seqq.
- 13 Cum quid est propter aliud, consideratur id propter quod est, & cuius species est maior.
- 14 Argento vase legato veniunt gemme eidem inclusa.
- 15 Gabella debetur, del alfajor vendito.
- 16 Consuetudo interpretatiua non censetur sublata à legibus gabellearum, sed tantum derogatiua.

QVÆSTIO LXXVI.

De pane cocto, quare non debeat gabella

Q Vero de ratione, intellectu & praxi, 34. in princ. tit. 18. hoc lib. 9. nou. Collect. Reg. dum præcipit: Que no se pague alcavala de pan cozidos. Cuius decisionis duplicem quidem rationem refert Lassat. de decim. vend. c. 20. n. 7. Prima est, ut pauperibus consulatur, qui soli regulariter panem coctum emunt in plateis, & foris: diuites enim triticum habent, & vel sibi decoquant, vel pistonibus dant ea lege, ut tot panes coctos, prout conuenit, pro qualibet faneca tritici accipiant. Secunda ratio est, quia inter omnia, que veniuntur homines, panis coctus primas tenet, unde dicitur, panis cocto propter sui excellentiam immunitatis gabella privilegium fuisse concessum: Quibus rationibus non solum in gabella, sed etiam in hia, quia nulla, nec alia impositio imponi possit in pane cocto, late probat Boba dill. in sua Pol. de Correg. lib. 3. ca. 3. n. 8. pag. 59. Ego vero nullam necessariam concludentem rationem huius privilegii rationem assignari posse censeo, nisi quod sic placuit simile privilegium concedere aliis rebus, in quibus non eadem ratio militare videbatur, & nihilominus ex congruo concessum est, ut patet in quampluribus legibus eiusdem tit. 18. hoc lib. 9. & infra videbimus.

Nihilominus tamen rationes supra assignate persvadent merito panis cocto id privilegium immunitatis concessum fuisse. Unde cum verba hæc de pan cozido generalia sint, late patet, ut de quocumque pane simplici ex farina, & aqua confectio intelligatur, hinc quidem panis iste ex tritico, sive ex hordeo, vel ex typha, aut ex mayz, aut alio quoque semine ad vesendum conficiatur, cum hic etiam panis coctus ad vesendum factus sit: Cum ergo verba nostræ legis, & mens in hac conueniant, & eius dispositio locum habere debet, l. 4. §. v. cum similib. ff. de dam. infest. licet generaliter legis nostræ acceptio recepta est secundum Lassat. d. cap. 20. n. 4. sequitur Bobad. vbi supra. d. n. 38. tamen alias autonomastice, proprie, ac simpliciter loquendi panis vocatur, qui conficitur ex farina triticea cum aqua; Nam, qui ex aliorum frumentorum, aut leguminum farinis conficitur, ut tempore caritatis annonæ fieri solet, panis cum adiectione dicitur, panis hordeaceus, typhaceus, fabaceus, ut docet Valles Regius Medicus in lib. de Sacra Theolog. cap. 27. super Psalm. 103. in illis verbis, & panis cor hominis confirmet, quem refert Lassat. d. c. 20. n. 4.

Ex quibus semel in facto consilius respondit, quod cum homines cuiusdam oppidi exequutoffis licitis in contadictorio iudicio latis fuissent condemnati, ut domino temporali illius oppidi soluerent certam quantitatem frumenti (hoc, scilicet, nomine) de pan cada año que lo sembrassen, & cogiesen, nec aperiretur, si aña de ser de trigo, & cada o centeno que cogiesen, & de todo, & de cada una especie del dicho pan la dicha cantidad de fanegas, & forsan videri posset de omnibus suis seminibus esse solvendam præfatam quantitatem singulariter, & quia frumenti appellatione veniunt omnia, que aërta continentur, nempe triticum, hordeum, siligo, spelta, & alia id genus, gloss. in l. 1. C. de condit.

condit. in publ. barre. lib. 10. & ibi Lucas de Penna, de scilum incautus fuit à quodam aduocato veterano: nihilominus mihi vitium fuit contrarium, nempe, que aunque cogiesen los labradores trigo, centeno, & cada, que de solo el trigo han de pagar la dicha cantidad de fanegas de pan, & quia licet prima facie appellatio frumenti, hoc est de pan, generalis quidem sit, & vtrumque comprehendere videant: nihilominus tamen proprie sumptum in potiori significatu accipiendum est, nempe de solo trigo, cum hæc species frumenti ceteris præeminetior sit: Et quia cum hordeum, vel typham significare volumus, adiectione solemus, de cenada, o centeno: nihil vero adiectione de tritico intelligimus, & cum sententia sit stricti iuris intelligi debet stricte, & proprie interpretari, ut minus ledat condemnatum, præmaxime propter odium, & præsumptionem violentiæ, quam ut plurimum solent habere huiusmodi exactiones fieri solite à dominis suis vasallis. Accedat præterea, quia frumentum capitur etiam strictius pro specie nobili tritici, quod siligine, hordeo, & aliis nobilibus est: & sic ex consuetudine frequenter capitur, licet large capiatur pro omni blado, ut docet, & mire probat Rebuff. in l. 77. in vers. frumentum dicitur ff. de verb. signif. pag. 499. & in terminis ita cum aliis tenet, & probat Castill. de Bobadill. ex su. Pol. de Correg. lib. 3. c. 3. n. 15. vers. 8. alio en los contratos, & c. hæc nisi ex probationibus à domino factis in iudicio in quo late fuerint dicte literæ exequutorie aliud consilium ego enim solum vidi chartam exequutoriam, in qua simpliciter de pan continebatur, sin declarat que lo que anian de pagar fuisse trigo, cenada, o centeno.

Sed ut ad propositum d. l. 34. redeamus, obseruandum erit ex paniculis salis cocti gabellem proculdubio deberi, ut indicatum fuisse commemorat Lassat. d. c. 20. n. 5. quia hic non est panis coctus, de quo loquitur, & intelligenda est, dicit l. 34. nempe, de pan para comer no para sa lar, & dar daber a lo que se come: nulli licent hoc privilegium salis coctæ concessum reperitur, sequitur Bobadill. vbi supra. Quintimo si verus panis, de quo loquitur præfata l. Regia, cum se alia ita intueatur, ut in aliam speciem transcat, nonnuncque nomen rotatur, gabella ex eius venditione debetur: est enim aliud plulquam panis, & tertia species, argumento text. in l. si quis vinum. ff. de iur. iur. oleoque leg. ut resoluat exemplum hugens Salaz. de usu, & consuet. c. 5. ex n. 32. cui libenter assentitur Lassat. dist. c. 20. n. 6. & Bobadill. vbi supra, dist. n. 38. ibi: De los vizcochos, & de los pastelles, buñuelos, & de otro genero de pan mantecado, adonde dice, que de estas cosas bien se deve alcavalar, por ser cosa compuesta, & no simple, ni absolutamente pan cozido, & unque Gironda de gabel. 7. part. 8. 1. numer. 17. que alli refiere tenga lo contrario, ut infra numer. 13. dicemus.

Sed cum triticum meum do panificæ, ut certos quosdam panes ex eo coctos det mihi pro qualibet faneca, nulla gabella ex hac conuentione debetur, quia neque venditio est, nec permutatio, qui duo contractus duntaxat gabellem debent, ut in l. 1. & 2. tit. 17. hoc lib. 9. & supra diximus, sed potius est pactum quoddam modum coherentia traditionis rei proprie vestrum, iuxta l. in traditionib. ff. de pact. ut late probat Lassat. de decim. vendit. c. 20. n. 8. cuius seqq. aduersus

Didac. Perez in l. 1. gl. fin. tit. 17. lib. 8. Noua Collectio Regie, asserentem, depositum esse, ac proinde colligit, panificas si non adimplent conuenta cum dominis, quotidie carcerari, & cellate prisulegium l. 62. Tanti, quia cum depositum non reddant, furtum videtur committere: est tamen plulquam depositum, atque illa praxis carcerandi panificas non adimplentes conuenta, aliam rationem habet, ut ibi inquit Lassat. & sequitur Azoued. n. 8. in loco statim citando, reddens aliam rationem, & praxis communis accepit, vi panificæ gabellem non soluant ex hac specie conuentionis per nostram l. 34. nec dantes eis frumentum, nisi in caso infra proximo, & quod non solvatur gabella, del contrario que se haze con los panaderos, para que den por cada hanega de trigo tantos panes, tenet etiam Bobadill. vbi supra. d. n. 58. & Azoued. late in l. 34. n. 5. tit. 18. & 69. quod si procedit non inuestigato, an ex eodem tritico, quod probetur, vel alio panes cocti dentur dominis, indistincte enim obseruatur ex huiusmodi conuentione, & contractu gabellem minime solui.

Quod si panis coctus præfatus daretur simpliciter pro tritico, exit contractus permutatiouis, ac proinde ex parte dantis triticum, debetur gabella, sed ex parte panificæ propter panis cocti privilegium, de quo in hac l. nostra 34. ut in terminis bene probat Lassat. d. c. 20. n. 11. & Bobad. vbi supra. d. n. 58.

Denique, ut ex litera nostræ l. a contrario sensu, ibi: De pan cozido patet, debetur gabella de pane non cocto vendito in massa, & tenet in terminis Girond. de gabel. 7. p. 8. n. 7.

Eadem ratione de venditione farinae debetur gabella, ut contra Dyn. in l. quæstionem §. illud for. iusse. ff. de leg. 3. tenet Barr. ibi n. 1. & Bald. in l. non dubium. C. de legibus, quos refert & sequitur Fitman. de gabel. 8. par. 2. membro. n. 14. vol. 11. tract. diuers. Doct. & Girond. eodem tract. 8. par. n. 4. Bobadill. vbi supra.

De venditione autem arrocærum, buñuelos, & frustra de farten, gabellem non deberi, sicut de pane cocto illa non debetur per nostram l. probat Girond. de gabel. 7. par. 8. n. 17. etiam si in dictis arrocæris caro sit inclusa, quia tantum consideratur panis coctus, argumento text. in l. si quis peruenianus ff. de auro, & argent. & leg. 1. & vbi probatur, quod cum quid est propter aliud, consideratur id, propter quod est, & cuius species est maior, & ideo argenteo vase legato veniunt gemme eidem incluse, ut notant Barr. & scribentes ibidem: Contrarium tamen probat Bobadilla vbi supra, n. 58. vers. De los bizcochos, quod est verius, ut supra probauimus. Quidquid postea distinxerit Azoued. in dist. l. 34. n. 2. cum seqq. gabella, ut ex arrocæris, & pastillis non debeat gabella, cum Girond. sedus vero, de buñuelos, & farta de farten, quia defecit qualitas coctura: sed de vitio que debetur gabellem probat, sicut del alfajor, ut voluit Salaz. de usu, & consuetudine. c. 4. n. 3. & nisi consuetudine interpretatiua legitime præscripta, aliud fuerit introductum, & que conuenio inter pretatiua non censetur sublata à legibus gabellearum, sed tantum derogatiua, ut per Lassat. de decim. c. 2. n. 24. & in casibus dubijs vere interpretatiua est præd. consuetudo.

SUMMARI A.

- 1 Gabella quare non debeat, de los cauallos, mulas y machos de silla que se vendieren, y trocaren en fillados, y en frenados.
- 2 Equitandis vsus in pace incundus, & in bello non modo utilis, verum etiam per quam necessariū, ut experientia docet.
- 3 Gabella non debeat, de los quartagos que se venden en fillados, y en frenados, ni de los rozines, y hacas.
- 4 Gabella non debeat, de las yeguas que se venden en filladas, y en frenadas, excepto sino son domadas, ut in n. 7.
- 5 Malculium comprehendit genui femininum etiam in priuilegiis.
- 6 Gabella ad hoc, ut non debeat, de los cauellos, mulas, y machos que se venden en fillas, os, y en frenados, Equitator simul, que antes sean de silla, o si baltan que se vendan con silla, y freno, aunque antes no fueren de los & in numeris segg.
- 7 Los criadores de qualquiera potros no pagan alcavala de la primera venta que dellos hizieren, aora los vendan en fillados, o en frenados, o en cerro.
- 8 Gabella debeat ex equo nouo, & indomito vendito etiam si cum sella, & freno vendatur.
- 9 Gabella tunc non debeat ex equo ornato sella, & freno vendito, quando hoc simul cum equo venduntur, & non alias.
- 10 Equo simpliciter vendito ornato sella, & freno causa venditionis nulla facta mentione sella, aut freno, ornamenta hoc venisse videntur: sed si equus non vendendi causa, sed inuenis occasione ornatus duceretur cum sella, & freno, ac deinde venierit, nulla ornamentorum mentione facta, ut in num. 13. sed contra numer. 16.
- 11 Gabella debeat ex equo nudo vendito.
- 12 Gabella debeat ex venditione sellarum, & frenorum scorsum facta, & per se sumpta, & n. 19. & 20.
- 13 Gabella debeat ex iumentis venditis.

QVÆSTIO LXXVII.

Quare non debeat gabella, de los cauallos, mulas, ni machos de silla que se vendieren, y trocaren en fillados, y en frenados?

Quarto de ratione, intellectu, & praxi l. 34. tit. 18. hoc lib. 9. non Collect. Reg. dum in ea cauetur: *Que no se pague alcavala de los cauallos, ni de las mulas, y machos de silla que se vendieren, y trocaren en fillados, y en frenados: circa rationem dicimus, tam esse fauore militiæ, ut bene notat Dida. Perez. in l. 1. tit. 17. lib. 5. Ordin. pag. 192. col. 1. vers. forte est ratio, quia ex his, que sunt esse necessaria ad militiam non debeat gabella, ut equus, mulas venditis cum sella, & freno, & armis, &c. Est enim equitandi vsus (addit Lassar. de deci. vend. c. 20. num. 15.) in pace incundus & in bello non modo utilis, verum etiam per quam necessarius, ut experientia docet, & tradit l. 1. tit. 17. lib. 6. Recopil.*

Et quidem primo obseruandum est circa intellectum nostræ l. Regiæ, ut non solum equus, sed etiam rozinius quoque, est qui sunt alia istius speciei animalia continentur, & si minoris longæ staturæ, & dispositionis fuerint (veluti quartagos,) quia licet in corpore, & statura differant secundum plus & minus, non dicuntur corpore, & statura differre, argum. text. in l. fin. ff. de fund. instrum. instrumentoque leg. l. scaphan. ff. de emtion. ita tenet Mexia in l. Regia Tolæ. de los terminos. 2. p. fundamento 4. n. 10. quem sequitur Lassar. d. c. 20. n. 16. licet Girond. de gabell. 7. p. §. 1. n. 25. cum segg. non putet hodie iure Regio esse veram hanc opinionem: quia honos tribuitur equis, habentibus membra congruentia, vulgo dictas cauallos de marca, per l. rozin. 21. p. 2. ad medium, tribui non debet a los quartagos, & quia consuetudo non debet extendi de vno casu ad alium præiudicium tertij, & Regi patrimonio, iuxta auctores ibi per eum allegatos: Verum eius in hoc particularis opinio, quo ad nostrum propositum attinet, falsa est omnino in eo iudicio, & sic præcautio proba in hoc opinione contrariam, que prædiximus Mexia, & Lassar. scilicet, quod ex rozinis, & equis paruis hoc est, quartagos, y hacas venditis, iuxta formam, & qualiter nostræ l. 34. requiritur non debeat gabella, quia d. l. loquitur de equis venditis, ut in ea cauetur nulla adiectione circa statutam facta, nempe de grandes, ni de marca: At quis negabit equulos paruos, equos esse? Cum igitur lex non distinguat in hoc, nec nos distinguere debemus, ut in iorib. vulgaribus præcipue in odiosis, præmaxime cum in dubio (si in hoc esse mus, quod negamus) contra gabellam sit iudicandum, ut sup. resolimus §. 6. n. 10. ubi quomodo hoc sit intelligendum explicuimus: nec fatemur, consuetudinem solum esse non soluendi gabellam de equis, sed nostram hanc l. 34. hoc expresse præcepisse, que indistincte in praxi obtinuit, siue equi magni, medi, vel parui sint: Quod si aliud diceremus, quælo dicas mihi, cuius staturæ debet esse equus, ad hoc, ut ex eo vendito iuxta formam l. non debeat gabella, vel ipsa debeat, estne aliqua lex in proposito gabellæ non soluendi, vel soluenda, que hoc declarat? Perfecto nulla: Iudices igitur in hoc diuersimode iudicarent, si opinio Girondæ vera esset, & quandoque iuberent solui gabellam ex illis equis, ex quibus alij contrarium iudicarent, & e contra: si que Res publica, & Regnum in hoc consensione impleteret, atque decilio nostræ l. 34. obicere inique redderetur, cum ipsa clara, & generalis sit, omnes equos venditos, vel permutatos cum sella, & freno comprehendens.

Quinimo, & secundo de equibus quoque accipiendum est verbum illud, cauallos, quia masculinum comprehendit genus femininum ex regula l. si ita scriptum est. de leg. 2. l. si quis legatus. ff. de in l. qui duos. ff. de leg. 3. de qua regula late agunt l. si quis id. quod. ff. de iurisdict. omni. ind. n. 20. cum pluribus sequentibus, Abb. consil. 36. in 1. par. D. Covar. in cap. Raynuntius de test. a. n. 2. Auiles in c. 1. praxi in gloss. De singula persona, & alij quam plures auctores, & habet etiam locum in priuilegiis, ut resoluit Tiraque. de reuocata. l. 1. §. 1. gloss. 9. n. 209. & in terminis nostræ l. 34. ita tenet, & probat eadem, vel maiori ratione Lassar. d. c. 20. n. 16. & 17. & Girond. d. 7. p. §. 1. n. 22.

Nec obstat l. 1. eodem tit. 18. hoc lib. 9. dom 7. præcipit, de equibus solui gabellam debere,

en ellugar de la Puebla de Villa franca del Arcahispa, quia de indomitis equibus intelligenda est, non vero de domitis iuxta formam nostræ l. 34. venditis, ut obiectat Lassar. d. cap. 20. numero. 17. ad fin. vel quod cum lex illa localis sit, videtur in contrarium esse ius commune in alijs oppidis.

Sed illud inter nostras magis controversum est circa intellectum, & praxim nostræ l. 34. est, an dum ipsa loquitur de equis venditis, ut de hac venditione non soluitur gabella, intelligatur esse necessarium ad hoc, quod duo copulatiue interueniant. Primo, quod equus fuerit antea de silla, & sicque fuerit a huicæctus sellam portare. Secundo, quod equus freno, & sella ornatus veniat, an vero hoc vltimum tantum sufficiat, nempe, quod equus veniat cum freno, & sella, licet primum non concurrat, vel nullum eorum? In mulabus enim & mulis venditis ad non soluendam gabellam vtrunque copulatiue requiri omnes fauentur, & probant ex licita clara nostræ l. ibi: *Ni de las mulas y machos de silla que se vendieren, y trocaren, en fillas, y en frenados*: sed in equis venditis hoc non ita patet: Quinimo contrarium verius videtur generaliter, nempe, ut quomocumque cum freno, & sella non antea ferocierint, sed neque in sella, & cum freno, aut nullo, ut vulgo dicunt venduntur, gabella non debeat ex huiusmodi venditione, ut probare nititur Mexia ubi supra d. n. 10. nempe ex equorum venditione quomocumque facta gabellam non debet decens, hoc satis deduct ex Lipsa Regia si per puncta, & comata, quibus constat, legatur nempe, ut post verbum illud cauallos, punctus sit adhibendus: quasi ibi requiritur sensus, & tradit illis hac deinde alia dispositio sequatur, qualifacata, ibi: *Ni de las mulas y machos de silla que se vendieren, &c. y trocaren en fillados, y en frenados*: itaque hæc verba, *De fillas, & legueta, En fillados, y en frenados*, tantum referantur ad proxima, & sic a las mulas, y machos, non vero ad equos venditos: quasi illa dispositio de equis pura remaneret: additque, se ita vidisse, solitumque esse prædicare: cuius opinionem sequitur dicens, cum veriore videri Girond. de gabell. dicit. 7. p. n. 1. num. 22. sed aliter intelligit Mexiam, quam ipse verè loquitur: Patet namque Girondæ Mexiam tenere, sufficere equos venditos esse cum sella, & freno, vel cum muelo, licet antea in eo tantum ornato non seruiert: & hoc in Girona semper consuetudine approbatum vidisse: Attamen reuera, ut vidimus, Mexia ubi supra plus dicit, & tenet: nempe, quod ex equis simpliciter, & generaliter venditis non debeat gabella, quantumque cum freno, & sella non antea ferocierint, sed neque in sella, & cum freno, aut muelo vendantur: Dixeris igitur hic casus est ad eo sensu, quem Girona tribuit Mexia: Mexia igitur tenet ex equis venditis quomocumque nullam gabellam debere ex nostræ l. 34. Girond. vero ita demum eam non debere, si cum sella, & freno vendantur, vel cum muelo, licet antea in eo tantum ornato non seruiert.

Sed vtrumque falsum videtur: vtriusque est, ita demum ex equis venditis gabellam non debere. *Ni de las mulas y machos, quando los vno, y los otros eran, y seruan antes de silla, y se venden sin ornamento en fillados, y en frenados: demanera que no bastaria para no deuerso, ni pagarse de los cauallos alcavala, ser ellos primero de silla, sino se venden en fillados, y en frenados: ni venderse en*

fillados, y en frenados, si antes no eran de silla, como en las mulas, y machos: claramente lo prouea, y decide nuestra ley, sin contradiccion de nadie: Quod idem in equis probate censendum est, cum sit vna eademque dispositio generalis, equos, mulas, & mulos equaliter comprehendens, & verba illa: *De filla*, sicut cætera sequentia, *En fillados, y en frenados*, relecti debent ad omnia superiora de equis, mulabus, & mulis disposita in eadem oratione ut in l. satis scriptura eum similib. ff. de legat. 1. l. heres meus. §. uxori meæ. ff. de legat. 3. quia eadem ratio adest, argumeto l. si idem cum eodem. §. fin. ff. de iurisdict. vno. iud. Y el ser de silla significa habito, y costumbre de ministerio ordinario, y no el acto simple de tenerla a caballo al tiempo de la venta, pues ambas cosas como diuersas las pone, y requiere la ley: y de otra manera en todas las bestias de albarda, y carga, se defraudaria facil mente la alcavala: ebandotes vna silla, y freno de poco valor al tiempo de la venta: Et ad hoc videtur alludere, l. 2. §. fin. tit. 17. lib. 6. Nonne Collectio Regiæ, qua cauetur: *Que para que los vezinos de los pueblos se animen, y apliquen mas a la crianca de las yeguas y cauallos manda, que de la primera venta que los criadores dellos hizieren de qualquiera potros, aora los vendan en fillados, o en frenados, o en cerro, no paguen ni se les lleue alcavala alguna*. Est igitur hic casus specialis in fauor de los criadores de yeguas, y cauallos: Ergo in contrarium est ius commune extra hunc casum speciale, nempe, que si antes no eran de silla aunque se vendan con ella, y freno, se deuera alcavala, ut in terminis rectius probat contra Mexiam Lassar. de decim. d. c. 20. n. 20. citans in idem Dida. Perez. in d. l. 1. tit. 17. lib. 5. Ordina. pag. 192. col. 1. & Cellin. Repertor. Legum Regni. verb. alcavala. linea 18. & tandem inquit Lassar. num. 18. quod hoc iure vultur, & d. num. 20. quod ita communis praxis, & consuetudo recepit, ut illic qualitates modum in mulis, sed in equis requirantur, ut illorum priuilegium locum habeat.

Sed Dida. Perez ubi supra non videtur tenere hanc opinionem: requirit, scilicet vtrunque copulatiue in equis, sed potius sufficere posterius: loquitur enim ibi, verbis: vnum tamen est notandum, quod vendito equo, seu mula cum freno saltem, & sella non debeat gabella ex tali contractu, prout receptum est in nostro regno Castellæ, nisi intelligamus loqui iuxta l. Regiam de hoc agente, nempe d. l. 34. ut patet quia loquitur Perez etiam in mula, in qua nemo dixit vnumquemque non requiri: Ergo idem in equo vendito videtur sensisse, & sic in sensu, quo cum citauit Lassar.

Quid tenendum? Ego hæc secundam opinionem longe veriore esse censo, & tenendam in praxi præcipue si ita est receptum (ut dicitur, præfati auctores) Cæterum si opinio Girondæ alicubi in praxi recepta sit, vel consuetudine obseruata, nempe, ut ex equi venditione cum freno, & sella venditi non soluatur gabella licet antea in eo tantum ornato non seruiert, non mihi displicet: videtur tamen ipse Girona sentire, & præsupponere in sua opinione, quod equus sit venditus antea in vtroque ministerio seruierat, nempe, de silla, y albarda: dum inquit, *in eo tantum ornato non seruiert*: Ergo in vtroque, alias enim si equus venditus cum sella, & freno antea nunquam fuit de sella, nec credo in praxi immineat esse a gabella, nec verum est quidem et sit artem

dispositione nostræ. I. sicut prædiximus explicata, quia alias passim frans fieret eidem contra Regium sicutum. Procedit igitur opinio Girondæ, quando elcauallo sermia antes de silla, y albarda, & tunc potius inspiciendum est, quod magis consuevit fieri, hoc est, id in quo frequentius sermiat equus, ut si magis cum sella non debeat gabbella: si vero contrarium, ipsa debeat, & ita intelligendum est Girond. ut ipsemet postea, n. 32. seipsum noncupatim declarat, addens, idem esse intelligendum de mulis, & mulabus, ut quod præuulerit inspiciendum sit: Opinio vero generalis Mexicæ nullo modo tenenda est, quia vera non est, sed potius falsa.

13 Ex quibus primo deducitur, quod si equus nouus, & indomitus sit, ex eius venditione gabella debet: quod etiam probatur ex l. 1. tit. 1. §. hoc lib. 9. ubi: Et potius licet talis equus nouus, & indomitus vendatur cum freno, & sella, siue sine eis, ut bene probat Mexicæ d. c. 20. n. 12. addens, hoc intelligendum nedum in pullis equinis, qui matres sequuntur, & adhuc earum lacte nutriuntur, nisi de prima eorum venditione facta ab educatoribus eorum, iuxta d. l. 2. §. fin. tit. 17. lib. Noua Collect. Reg. supra citatam, quod debuit aduertere hanc præd. author. sed etiam in quibuscumque aliis maioris ætatis, modo indomiti sint, quos potros dicimus: quia tales pulli, & equini, cum sint indomiti de sella non sunt, & sit necessarium esse de sella, ad hoc, ut ex eis gabella non debeat.

13 Secundo deducitur, non sufficere, ad hoc, ut ex equo ornato sella, & freno vendito etiam si sella sit, quod equus frenum, & sellam habeat impositam tempore venditionis, nisi hæc simul cum equo vendatur, ut recte probauit idem author, n. 25.

14 Quinimo, n. 27. etiam obseruat, equo simpliciter vendito, ornato sella & freno, causa venditionis, nulla facta mentione sella, aut freno, ornamenta quoque hæc uenisse uidentur, ex tex. in l. adiles, l. 2. in princip. & in ff. uendendi autem causa, l. 1. de adilit. adilit. & traditis per Ant. Gomez. 2. tom. var.

15 resol. c. 2. n. 17. quod si is equus non uenditur causa, sed lincris occasione ornatus duceretur cum sella, & freno ac deinde ueniret, nulla ornamentorum mentione facta, quamuis eo casu solum equus sine ornamentis uenditum intelligat esse iurisconsultus in d. l. adiles, & docet Anton. Gom. ubi supra, & communiter DD. ex noua tamen istius tributi gabellæ consideratione, quam Iurisconsultus non nouerat in ea, l. rei sine, & equi traditio inspicienda sunt, ita ut si uenditum cum freno, & sella tradiderit equum, sic eum uendidisse intelligatur præd. legis Regiæ 34. beneficio gaudere uolens: si lecus uera si eum nudum dederit quia tunc iure potius communi uis uidebitur, & gabellâ soluet.

18 Ex uenditione etiam sellarum, & frenorum seorsum facta, & per se sumpta gabella debetur, ut in l. 3. ubi: Quod esse uisum los silleros, y freneros paguen alcauala de las sillat, y frenos, y espuelas que uendieren, tit. 18. hoc lib. 9. solum enim inueniuntur privilegiati per d. l. 34. equi de sella uenditi. En sillades, y frenados, iuxta in præd. citata.

19 Quo casu neque ex ipsis sella, & freno, quibus equus de sella est ornatus tempore uenditionis, gabella debetur: scus uero erit, quando sella, & frenum per se solum absque equo uenduntur, quia sicut equus per se uenditur sine freno, & sella immunitatem non habet, ita frenum, & sella, nisi cum equo de sella uendantur, nullum privilegium habent, ut recte etiam obseruauit Lassart. d. c. 20. n.

20 26. Cui adde id procedere, nedum quando uen-

ditio sella, & freni, per se sine equo sit ab artificibus sellarum, & frenorum, quo casu loquitur d. l. 1. §. 8. sed etiam si ab alio quocumque fiat ex suprad. ratione, & sic ampliatur dispositio d. l. 38. ut in hac quoque specie procedat, & locum habeat ex generalitate, l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

Ultimo obseruo id, quod de equis, & mulis utriusque sexus sanctum est in d. l. 34. minime esse ad reliqua iumenta extendendum, ut contra Didac. Perez inaduenit aliquid tenentem, probauit merito Lassart. d. l. c. 20. numer. 30. estque de hoc lex expressa l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. ubi: De las Azemilas, potros, y asnos.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella non debetur de pecunia percusa hoc est, la moneda amonedada, & quomodo hoc intelligatur, & n. 2.
- 2 Gabella non debetur de libris, de quo agitur etiam n. 4. & 5.
- 3 Gabella non debetur, de falcones ni ottas aues de cada.
- 4 Gabella an debeat ex permutacione rei immunis a solutione gabellæ, cum alia non immuni: & n. 8.
- 5 Gabella non debetur, del pan que los estrangeros destos Reynos traçeren a uender a Seuilla por la mar: ex uenditione tamen illius trisici gabellæ debetur, ut in n. 10.
- 6 Gabella nec alia iura debentur, de los pinos que se uendieren para las atarazanas Reales de Samilla.
- 7 Herradores de que cosas son libres de pagar alcauala.
- 8 Sylleros, y freneros pagan alcauala de las cosas que uenden de los officios.
- 9 Appellationes armorum non continentur, estribos, y espuelas.
- 10 Gabella de armis perfeltis non debetur: scus de las armas que non estan acabadas.
- 11 Gabella non debetur, de los ubones de malla: peto si de los otros ubones, anque hasta aqui no se aya pagado.
- 12 Gabella non debetur, de los arcabuzes permitidos, ni vedados.
- 13 Gabella non debetur, de las espadas y dagas, peto si de los cuchillos pegueños: scus de maiores, ex numero 19.
- 14 Gabella debetur de ensibus lucidis, omnino consummatis, nullo tamen capulo ornatis.
- 15 Gabella auri quando, & qua gabella debeat?
- 16 Gabella ex argento, quando, & qua debeat?
- 17 Gabella non debetur, de la primera uenta de los cauitinos, y otras cosas sacadas de tierra de Moros en tiempo de guerra.
- 18 Imunitas a solutione gabellæ, de otras cosas, y personas aqui referidas.
- 19 Los boticarios de que cosas, y medicinas han de pagar alcauala, y de quales no? & n. 8. seg.
- 20 Gabella non debetur ex uenditione iurium Regalium, neque ex redemptione aliorum iurium redimibilium super his impositorum.
- 21 Gabella an debeat ex uenditione uestimenti, & aliorum ornamentorum pro diuino cultu consecratorum.
- 22 Gabella non debetur de rebus Cruciate uenditis.
- 23 Gabella de niue debetur.

Q V A E S T I O LXXVIII.

De pluribus rebus, ex quarum uenditione gabella non debetur.

Verò etiam: An sint alia rei immunæ a solutione gabellæ præter enumeratas in quibuslibet præcedentibus, & quæ? Responsum, alias quam plures esse, quæ patent ex l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. noua Collect. Reg. & ut singulas perstringamus, & nonnulla circa eas in praxi dicamus.

Capio 1. nunc pecuniam percusam, hoc est, la moneda amonedada, de qua gabella non debetur, nec soluitur, ex l. 34. d. tit. 18. ubi: Ni de la moneda amonedada, quod procedit siue, ut talis pecunia iuxta intrinsicam eius ualorem a lege impositam una cum alia permittetur, siue, ut qualibet species inspecta materia, & ualore intrinsico pro alia quantitate pecunie uendita fuerit, & siue pro alia re generica, uel specifica permittetur, iuxta speciem l. fin. ff. de condit. caus. dat. Etenim generaliter statuitur in hac l. Regia, ut ex moneta percussa nulla gabella soluitur, modo uere pecunia, & moneta sit, hoc est legitimi ponderis, probæ materie, & forma publica ex causa, l. 1. ff. de contrab. emp. alias enim pecunia sine moneta dici non potest.

Sed 2. quomodo sit pecunia reproba, & non expeditibilis, modo sit anrea, uel argentea, nulla ex eius uenditione, & permutacione gabella soluetur, quia generaliter ex argento & auro distrahitis nihil gabellæ nomine pendit debet, ut probat l. 8. ubi: T que aras personas algunas, & c. tit. 17. hoc lib. 9. & in terminis probat Lassart. de decim. uendit. cap. 2. c. n. 32.

Deinde 3. eadem l. 34. canetur: Que no se pagne alcauala de los libros assi de Latin, como de Romance, en quadrados, y por enquadernar, e ferros de mano, y de mude, quod antea esse dispositum, & auro aptique affirmat Firmian. de gabell. quem refert Girond. de gabell. 7. par. 5. 1. 1. n. 15. ubi id limitat, si codex scriptus non fuerit, sed manualis, hoc est, in blanco, de hoc enim inquit gabellam deberi ex uerbis nostræ libi: E ferros, a contrario sensu, quia requirit hanc qualitatem, ut codex sit scriptus, ad hoc, ut ex eius uenditione gabella non debeat: nihilominus tamen in hoc standum est consuetudini interpretatur, 31. legitime inductæ præcipue Cortæ, & Vniuersitatum huius Regni, ubi semper uenduntur huiusmodi libri manualis in albo, & apud libentarios hæc res comperit erit.

Verum 4. dum lex nostra loquitur de libris: Ansi de Latin, como de Romance. idem intelligendum est, etiam si Gallicæ, Italicæ, aut Græcæ, uel quacumque alia lingua conscripti sint, ut a notauit Lassart. d. c. 20. n. 32. quia in omnibus libris scriptis militat eadem ratio, & gratia exempli fuerunt apposita uerba illa: Ansi de Latin, como de Romance.

Similiter 5. eadem l. 34. canetur: Que no se pagne alcauala de falcones, ni de azores, ni de otras aues de cada, quod intelligit Lassart. d. c. 20. n. 33. siue ab aliis partibus a portentur, siue in his Regnis nutriantur: generaliter enim lex nostra loquitur, ac proinde generaliter est intelligenda.

Verum 6. circa intellectum eiusdem l. 34. in rebus quas immunæ a solutione gabellæ, eadem l. facit obseruat idem Lassart. de decim. uend. c. 17.

n. 19. quod cum unusquisque ex permutacionibus soluetur debeat decimam ex ea re, quam in pretium rei a se date ab alio receperit, si tamen quæ alias uendita immunis esse solet in pretium receperit, non ideo rei illius pretiolegio excusabitur: uelut si fundum pro equo ornato, sella, & freno, uel libris, aut alio ex enarratis in d. l. 1. §. 34. sed potius secundum equi æstimacionem, & librorum ualorem decimam soluturas sum, iuxta l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. etenim ea privilegia locum habent, quando res illæ in contractum ueniunt, ut merc, non ut pretium, atque ita debere intelligi d. l. 34. affirmat protvlati aperte recipi ex ea ait: ubi: Ni de la moneda, ubi si pecunia ueniat in contractum ut merc, aperta immunitatem habet, sicut panis coctus, & cetera ibi expressa: & tamen constat, quod ex pecunia, ut pretium deducta in uenditione, & permutacione, decima debetur, ut in l. 1. & 2. d. tit. 17. hoc lib. 9. tunc non soluatur decima ratione ipsius pecunie, sed ratione rei uenditæ, aut permutatæ pro ea: hæc ille, quod repetit iis author d. c. 20. n. 34.

Hæc tamen 7. obseruatio ex parte recipientis rem immunem a solutione gabellæ loco pretij rei suæ, quo casu loquitur Lassart. recte procedit, & uera est: Ceterum cum ex parte dantis rem præd. immunem, ea merc non ut pretium ueniat in contractum, quia tunc est res non immunis ab eo recepta loco rei suæ immunis, ex quo gabella non debetur propter immunitatem rei a se date: non etiam debetur gabella hac in specie a dante rem suam immunem, siue pretio, siue pro alia re non immuni, id quod manifeste probat d. l. 34. ubi: Quo se uendieren, y trocaren, & c.

Uterius 8. l. 36. tit. 18. hoc lib. 9. canetur: Que 9 sean francos, y no paguen alcauala los estrangeros de fuera destos Reynos del pan que traçeren a uender a Seuilla: quod ideo procedit, ut exteri inueniantur, quo magis titanicum portent ad hæc Regna tempore necessitatis, ut notat Mexicæ in pragmatica taxæ panis, conclusioe 5. n. 38. quem refert & sequitur Lassart. d. c. 20. n. 34. ubi inde recte deducens, quod ex uenditione illius trisici gabellæ debetur, cum non ipsi titico, sed primis illis exteria uenditionibus, quæ illud portauerint in Hispaliem. Cuiusmodi, & ibidem uendiderint, aut permutauerint immunitas concedatur.

Non debetur etiam gabella, nec alia iura, de los pinos, que se uendieren en qualquier manera para las atarazanas Reales de Seuilla, ut in l. 37. tit. 18. hoc lib. 9. Inuadenda persona que los comprare que son para ellas, y no para otras personas, ut in d. l. Regia canetur.

Son 10. tambien francos de alcauala los herradores de todo el herraje que gallaren en los Reales y con la gente de las guaraniones, que per mandado del Rey estuieren en qualquier lugar: pero los otros herradores han de pagar el alcauala de todo el herraje que gallaren en todas las otras partes. T los 13 silleros, y freneros de las sillat, frenos, espuelas, y espuelas que uendieren, ut in l. 38. d. tit. 18. hoc lib. 9. 7. ex quo deducitur: Que los espuelas, y espuelas non continentur appellatione armorum in hac materia, ut notat Montalio in Repert. d. Ord. in uerb. Alcauala, alias enim eorum uenditio immunis esset, ut statim dicemus.

De las armas ofensiuas, o defensiuas que se 15 uendieren no se paga alcauala alguna, quando trocaren, y acabadas en la forma que se suele, y acosumbra ofar de ellas, ut in l. 40. d. tit. 18. hoc lib. 9.

lib. 9. ubi additur: *Que de las cosas de que se hacen los dichos armas, y de las mismas armas, no estando acabadas en la manera: y perfeccion que se suele usar dellas, y de los aparejos para usar dellas, aunque sean tocantes, y anexos a las mismas armas, se pague alcavala quando se vendieren, o trocaren.* De los rubones de malla no se dene ni ha de pagar alcavala pero si de los otros rubones, aunque hasta a qui no se oya pagado, vt in l. 4. eiusdem tit. 18. hoc lib. 9.

17 Ex qua lit: *Que de los arcabuzes, y otras qualesquier piezas, y tiros de artilleria non debentur gabella, nec ex armis etiam lege prohibitis, veluti in casu, l. 8. tit. 6. lib. 6. & in l. 14. tit. 4. lib. 6. noua Collect. Reg. nre. De los arcabuzes menores de una vara de medir el canon, y de nuevas formas de armas, y artes prohibidos, cum hæc omnia sint arma, & armorum appellacione continentur, vt probat Lassat. d. c. 20. n. 67.*

18 Similiter quæ de censibus, & sic is gabella non debetur, quia hæc arma proprie sunt, quibus in prælio utitur, & ipsa tamen debentur de cultellis minoribus, nempe vnus palmi plus minus, quorum vnus domesticus potius est, & familiaris pro vlti mensa, vel domus, argumento text. in authent. de armis, §. vt autem, collatione 6. ibi. *cultellos minores, quibus nullus in prælio utitur: non vero debentur, de cultellis, & gladiis maioribus ad prælium aptis, ita probat, & indicant in facti contingentia Lassat. d. c. 20. num. 69.*

20 Secundo quæ ex litera d. l. 40. supra relata constat ex censibus lucidis, & omnino consummatis, nullo tamen capulo ornatis gabellam debent, *Porque no haffan hechas, ni acabadas en la forma que se suele, va costumbre usar dellas, como se requiere por la dicha ley, quelo esten para que no se deua alcavala, & ita fuit in terminis postea declaratum Madridi in Curia anni 1582. pessione 79. vt refert Lassat. d. cap. 20. num. 70.*

21 Item *es libre de pagar alcavala el oro, fino es quando lo vende el mercader que lo labra vender, que paga de la ganancia quitada la cuarta de maravedis por onca l. 18. tit. 17. hoc lib.*

22 *Y assi mismo de la plata nadie paga alcavala, sino el mercader, o cambiador, o platero, que pagan quando compran cinco maravedis por marco, y despues, quando venden de las piezas de vn marco, o desde arriba lo mismo cinco maravedis por marco, y da las de marco abajo pagan de sola la ganancia quitada la cuarta de diez maravedis vno, vt in d. l. 18.*

23 Item *no se paga alcavala de la primera venta de los cauinos, y ganados, y otras cosas que qualesquier personas assi de acauallo, como de apio sacaren de tierra de Moros en tiempo de guerra, y las vendieren en estos Reynos, ellos, o otros por ellos despues de sacado, y puesto en salno, vt in l. 10. tit. 18. hoc lib. 9.*

24 Item *se exceptan de no pagri alcavala las cosas de las personas ventas, y lugares particulares contenidas en las leyes del quaderno de las alcavalas, que se refieren desde la l. 11. hasta la l. 33. tit. 18. hoc li. 9. que por ser privilegios particulares: que su duçion no los eluidan, y no ser leyes generales, no se refieren a quan por esten.*

25 Sed cum l. 14. tit. 17. hoc lib. 9. *dim. cantum effect: Quo todo los boticarios paguen alcavala a assi*

de las medicinas, como de todas las otras cosas de su officio que vendieren excepto los boticarios declarados en la l. 1. y siguientes del tit. 18. deste lib. 9. pragmática quadam 91. in ordine Catholicorum Regum Ferdinandi, & Elisabeth, condita anno Domini 1493. 18. die Junij fuit declaratum (quamuis in hoc lib. 9. non reperitur) sed potest fuit supradicta, vt hi apothecarij solent teneantur gabellam ex medicamentis simplicibus duntaxat, que ab ipsis venduntur: secus autem ex compositis, y de aguis destiladas: ex qua tota pragmática Regia ea regula generalis deducitur.

Quod quæ quotiescunque medicina, aut alia res venditur, talis, qualis à natura productur, vt sunt radices, herbe, folia herbarum, & arbutorum, flores, semina, fructus, cortices, gummi, masecala, veluti lapides, & metalla, & similia, gabella prestij debetur. Idem est ex venditione earum rerum, que licet compositæ sint, attamen, & sanis quoque ac bene valentibus proficua vendi solent, como son conserua, y conserua, o otras cosas semejantes que se suo len dar a saldos: quas diiudicare poterit iudex suo arbitrio iuxta loci consuetudine, vt arbitratu Lass. n. 73. latam citanditate harum namque venditione, & similia gabella quoque soluenda est.

Si vero res est, aut medicina talis sit, que industria, & operæ apothecarij ad usum, solamque infirmorum vtilitatem redocatur atque componitur cum admisione alterius, sine sine ea gabella soluenda non est, vt latissime explicat ea lex, ibi: *Que las cosas compuestas, & infra: itaque in ratione alcavala facienda est distinctio inter industrialis & naturales medicinas, vt latius deducit, & profequitur hoc Lassat. de decim. d. cap. 20. n. 72. & 73. addens n. 74. se ex hoc semel indicasse mulierem vendentem aquas destillatas ex his, que medicinales sunt, de quibus loquitur, & intelligenda est dict. Regia pragmática, ibi: *Y aguis de alquitaras, gabellam non debent.* Ex quibus suppleendus est Salazar. de vsu, & consuetudin. cap. 4. num. 55. dum dicit. pragmática non meminit, sed tamen l. 104. in quaestio gabellatum, que est dicit. l. 4. tit. 17. hoc lib. 9. & cauendum ab Azeued. in d. l. 14. num. 1. dum cenet dicit. pragmática scilicet de medicamentis simplicibus, que Medici infirmis, & dolentibus iubent prestari, nullam gabellam debent, cum tamen contrariam expresse præcipiat d. pragmática in medicinis simplicibus, vt ex ea patet, & est prædictum.*

Denique quæ praxis communis huius Regni etiam obtinuit, vt ex venditione iurium Regalium, quinimo, & de redemptione aliorum iurium redimibilia super his impositionum gabella non debetur: *Y assi se dan pofisiones Reales de la Contraduria Mayor de su Magestad, para que no se pague, ni se lleue desto alcavala hasta que otra cosa se pague.*

Ex venditione quoque recto pretio ab herede laico facta cuiusdam vestimenti ex iis, quibus Ecclesia pro dimino cultu in sacrificiis, & altariis vti solet, nec consecratis quidem, quia nondum Ecclesie vltus destinatum fuerat ætenuaria lata in Regali Cancellaria Vallisoletan. ann. Domini 1570. mense Junio, declaratum fuisse gabellam non debent, commemorat Lassat. d. c. 20. n. 71. dicens, sibi magnopere hanc sententiam cum religione, & pietatis plena sit, & quod ubi hæc vigerit consuetudo pie religioseque eam esse seruam

QVÆSTIO LXXIX.

Cui gabellario debeat gabella ex venditione rerum consistentium in pondere, numero, vel mensura?

Quæro quæ modo, quando, & cui gabellario debeat gabella ex venditione earum rerum, que pondere, numero, mensuraue consistunt, quando ad pondus numerum, vel mensuram venduntur?

Ad quæ quæstionis decisionem necessario est præmittenda alia, an scilicet, venditio harum rerum sit pura, vel conditionalis. Si enim pura est, statim vt contrahitur, debetur gabella gabellario illius temporis: si vero conditionalis, ipsa non debetur, nisi tunc demum, cum adimpleta fuerit conditio, ac gabellario temporis adimpletæ conditionis.

Et quidem, vt res hæc clarius resoluatur, incipiamus à decisione aures text. in l. quod sepe, §. in iis, ff. de contrab. emt. ex quo text. clare constat, non aliter harum rerum perfectam esse venditionem, etiam si de pretio conuenierit, quam si ad mensuram, appensam admodum fuerit, vt obsecratum fuit in prædicta causa.

Denique de rebus Cruciatæ venditis non soluitur gabella, vt cauetur in l. 5. titulo 18. hoc libro 9. ita disponente: *Et nuestra merced, que de las cosas que se tomaren por qualesquier Tejedores, y Receptores de la Santa Cruzada, y de las que se vendieren por ellos, o sus hazedores no se pague alcavala.*

De l. si niene se deue alcavala, como que da dicho arriba con Parladou. libro 1. rerum quodidinarum, 1. parte, §. 1. a. numero 25. & Lassat. de decim. vendit. capit. 2. numero 30. nunc addo eos sequentem Bobadilla in su Polística de Corregidores, libro 3. cap. 4. num. 10. en el qual en el n. 9. se veeran muchos cosas en fauor del uso de la niene para enfiar la bebida, y prouea ser cosa muy saludable.

SVMARIA.

- Gabellario cui debeat gabella ex venditione earum rerum, que pondere, numero, & mensura constant, resoluatur n. 1. & 7.
- Venditio earum rerum, que pondere, numero, & mensura constant, an sit pura, vel conditionalis non est perfecta ante ponderationem, numerum, vel mensuram, vt in n. 2. nisi vnico pretio totum conuenierit, vt ibidem, & n. 8. est conditionalis, & tamen interim non est locus panitentia, vt in n. 6. & 7.
- Quod sepe, §. in iis, ff. de contrab. emt. loquens in rebus mobilibus ad mensuram venditis, habet etiam in rebus immobilibus ad mensuram distrahitis, & in n. 6.
- Distrahitis Bald. in l. si sit periculum, n. 1. veti. sed quid si, C. de act. empt. reprobatur circa duas formas venditionis vini ad mensuram.

si vero in singula corpora certo pretio non erit perfecta, quousque numerentur animalia, vt in ceteris præcedentibus: Quod si ex dollario pars vini venierit (veluti metretæ centum) verissimum est, & constare videtur, antequam admittatur, omne periculum ad venditorem pertinere: Nec interest etiam pretium omnium centum metretatum insimul dictum sit, an in singulas eas. Hæc textus ille, & per cum Doctores communiter, præsertim infra citandi, nempe Conarr. Lassat. Azeued. in l. 1. n. 40. & 141. tit. 17. hoc libro 9. & Molina Teholog. in secundo tomo de inst. & iur. disp. 366. col. 697. ad fin. & col. sequenti, & ceteris quam plures.

In summa, cum res consistent in pondere, vel mensura, venditur ad pondus, numerum vel mensuram certo quodam pretio conuenito, pro quolibet pondere, numero, vel pro quolibet mensura, imperfecta venditio est, quousque admodum, admetta, appensave ea sint: quia venditio quasi sub hæc conditione videtur fieri: secus quando vno pretio venduntur vniuersaliter sine

pondere, numero, vel mensura. Ita desinit ex preste textum d. 5. in iis, quæ limitatio probatur in l. 23. tit. 5. p. 1.

4. Et si illius textus dispositio loquens in rebus mobilibus ad mensuram mensuram distrahatur, ex rebus immobilibus ad mensuram distrahatur, ex textu in l. fin. venditionis, §. 1. ff. de peric. & commod. rei vend. ubi notatur Bart. & communiter Doctores teste Domin. Couarr. in Practi. Quæstion. cap. 3. n. 2. ut sicul. 10. ex his inferunt, & n. 10. nec non & Lassart. de decim. vendit. cap. 5. n. 28. & nos lib. 3. Practi. quæst. 194. n. 15.

5. Ex quibus proculdubio respondendum erit ad nostram primam, & principalem questionem, ut in specie ipsius gabella non debeatur, nisi demum rebus ponderatis, numeratis, vel mensuratis, quia tunc adimpleta tacta conditio temporis venditionis, & sic primo, non vero secundo gabellatio, qui erat tempore perfectionis contractus, & adimpleta conditio, iuxta supra tractatus, & adimpleta conditio, iuxta supra tractatus, & adimpleta conditio, iuxta supra tractatus.

6. Est tamen prædicta venditio ad pondus, numerum, vel mensuram, ut in d. 6. in iis, iuxta veram & communem sententiam illo textu probatam, quam refert Menoch. consil. 26. num. 28. vol. 1. & Deci. consil. 179. n. 1. lib. 1. quos ad hoc refert, & sequitur Lassart. d. cap. 5. sub n. 29. atque ideo nemo potest altero iure, ab ea venditione recedere, etiam ante mensuram adhibitam, secundum P. in Paris. consil. 59. n. 9. lib. 1. Couarr. d. cap. 3. n. 6. & Lassart. ubi supra d. n. 29. licet enim quo ad translationem domini, & quo ad periculum, & commodum non solum in rebus mobilibus non dicatur perfecta venditio ante mensuram, vel pondus, quod venditio ad mensuram, vel pondus fuit facta, ut in d. quod sepe, §. in iis, & in l. 2. C. de peric. & commod. rei vendit. l. 24. tit. 5. par. 5. sed etiam in rebus immobilibus ad mensuram venditis, ut prædictimus: tamen quo ad effectum, vel non sit licita penitentia ante mensuram, venditio est perfecta, sicut in ceteris venditionibus conditionalibus, ut resoluimus lib. 3. Practi. quæst. 194. n. 15. cum seqq.

7. Et in terminis nostræ questionis per prædicta eam sic decidit Lassart. d. c. 5. n. 21. cum sequentibus, quem sequitur Azmed. in l. 1. n. 43. tit. 17. hoc lib. 9. & Moli. Theolog. de inf. & iur. 1. tom. dissertatione 306. col. 698. quibus adde, quod si venditio harum rerum non fiat ad pondus, numerum, vel mensuram, sed vniuersaliter vno pretio, sine mensura, pondere, vel numero, debet statim gabella ex eius pretio, iuxta regul. d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. cum simulque de venditione conuenierit, statim sit perfecta venditio, sicut in ceteris rebus, quæ pondere, numero, vel mensura non constant, & probatur in d. 12. tit. 5. par. 5.

8. Vnde tamen facile vides, amantissime Lector, quantum in hac re ab scopis veritatis deuiantur Bald. in l. fin. periculum, n. 1. ver. sic, sed quia ff. C. de alti. em. quem sequitur Paul. de Caltr. ibi, dum distinguit inter venditionem illam. hæc modo conceptam, Vendo tibi vinum totum, quod est in ista vasa, & aliam, Vendo tibi tot salmas ex tali vasa, vel ex tali cellario, nempe, ut in primo casu non dicatur venditio facta ad mensuram, quia tunc mensuratio non venit ad substantiam, sed ad declarationem solius pretij, quod etiam in se ipso certum est tam naturaliter, quam per artem geometricam, & sic contractus est perfectus in ipseca veritate sicut quando contrahitur sub con-

ditione de præterito, licet de essentiali talis conditionis incerti sumus: in secundo vero casu prædicti venditionis sub forma mensuræ: vnde substantia formæ, materiæ, & contractus est in ipsa mensura, & sic antequam mensuratur est emptio imperfecta, & non habet substantiam materiam certo, & determinato modo, sed quasi conditionaliter.

Hæc namque differentia Baldi confunditur aperte ex decisione text. in d. 5. in his legibus quæ sepe, ff. de contrab. empt. Ex qua constat in utroque prædicti casu venditionem fieri ad mensuram quasi conditionalem eo modo, ut prædictimus: licet enim, quando totum vinum venditur ad certum pretium pro qualibet mensura, & tunc natura certum sit, quantum sit pretium totius vini: alia tamen ratione videtur non ad speciem, & corpus, sed ad mensuram esse venditionem contractam, quia, scilicet, non est determinatum pretium, & vti tunc vini, sed singulatum pro qualibet mensura, & sic totum corpus non potest dici venditum esse, & ita merito contra Bald. cum reprobandus, tenent Salicet, in proprio loco n. 4. & Curt. Junior. Domin. Couarr. d. c. 5. num. 7. & Gregor. Lopez. (licet tandem relinquat cogitandum in l. 24. tit. 5. par. 5. glo. 2. & affirmatine Lassart. d. c. 5. numer. 25. cum sequentibus, pro qua opinione contra Bald. videtur d. l. 2. tit. 5. par. 5. ubi: No las pesando, ni midiendo, ubi Gregor. Lopez. glo. fin. tam lex pendit contra Bald. dicens, quod per eam videtur destrui dictum Bald. ubi supra.

SVMARIA.

- 1. Consciens bona fide speciem ex aliena materia, tenetur antiquo domino ad pretium actione in factum.
2. Gabella non debetur ex pretio, quod quis tenetur solvere antiquo domino ex eius materia bona fide speciem consciens.

QVÆSTIO LXXX.

An gabella debeatur ex pretio materiæ alienæ, ex qua quis bona fide speciem fecit.

QVÆRO: Supposito, quod consciens bona fide ex aliena materia speciem tenetur antiquo domino ad pretium actione in factum iuxta l. in rem alio. l. 1. §. item quæcumque, ff. de rei vendic. glo. fin. §. cum ex aliena, verb. spicas, in fin. de rerum diuisi. communiter approbata secundum Lassart. ubi addit ad Portium.

An ex isto pretio debeatur gabella, necne? Et videtur ipsam deberi, quia vera soluitur pretium illud pro materia: Ergo est venditio, quia interuenit pretium, iuxta gl. communiter approbatam per text. ubi in l. fin. C. de prædictis Decret. lib. verb. intelligi, & in l. cum dotem, gloss. penult. C. de in. dor. ve. per Padillam in l. voluntas n. 10. & 11. C. de fideicommiss.

Nihilominus tamen in questione præmissa contrarium reuelo esse tenendum, quia in ea bona fidei possessor cum domino materiæ nullum negotium habuit, nec gessit, cum tamen ad rei venditionem requiratur mutus consensus partium, ut patet: sed cum is naturalis ratione dominus

dominus fieret eius rei, quam fecit, iniquum esset, eum cum aliena iactura locupletari, & ideo ad materiæ pretium obligatur, non ad rem: Nulla igitur ex hoc venditio considerari potest, sed potius eius, quod interest solutio ex equitate, l. si me, & Titium cum ibi notatis, ff. de cert. pet. & in terminis ita bene probant Lassart. de decim. vendit. c. 12. n. 1. qui numeris sequentibus, per totum illud caput peribelle agit, an & quando faciens sibi ex aliena materia speciem, dominium sibi acquirat, vel non: sed quia hoc est extra materiam huius tractatus, id omitto.

SVMARIA.

- 1. Gabella an debeatur in specie text. in l. insulam, §. si qui potior, in pig. habeantur? resoluimus? in 5.
2. Pensiones rei vendite, quæ antea locata erat emptori cedant, & debeantur? & num. seq.
3. Fructus maturi atque pendentes, qui in fundo vendito sunt tempore venditionis emptori cedant, nisi aliud inter partes conueniat.

QVÆSTIO LXXXI.

De quo debeatur gabella in specie text. in l. insulam, §. si qui potior, in pignor. hab.

QVÆRO: Cauetur in l. insulam, quod insulam, quam locatam habebam in aliquos annos certa metcede, puta viginti aureorum in singulos annos constituta, mille vendidi tibi pacto coadiactio, ut prioris anni pensio mihi, sequentium tibi esset accessura. An scilicet, nedum ex mille aureis conuenit sed etiam ex viginti, quos pro prima locationis pensione accipiam, gabellam sim soluturus, quos videtur accipere ex pacto venditionis, necne?

2. Videtur tamen hæc questio pendere ab ea, quæ habet, qualiter pensiones rei vendite, quæ antea locata esset emptori cedant, & debeantur? Quæ in re multipliciter distingui solet, ut constat ex tractatibus per Salicet. in l. si libianus, §. si fructibus ex n. 8. ff. de alio. empt. & Domin. Couarr. d. l. var. resolut. c. 15. n. 3. in id tamen DD. magis communiter consentiunt, eatenus pensiones rei locata, quæ post locationem vendita sit, emptori, vel venditori cedere, quatenus fructus ipsius rei ad emptorem, vel venditorem pertinet debuisse, si locata non esset, pro ut singulos casus prosequendo docet Salicet. in d. §. si fructibus, n. 8. quem sequitur Couarr. ubi supra, vno casu tantum excepto, de quo in l. si §. si ff. de iur. sif. est: quæ communis, recepta, ac vera sententia, ut cum aliis resoluimus lib. 1. Cano. Quæst. c. 33. n. 20. ubi n. seqq. late egimus de hac materia.

Verum tamen non sine Lassart. de decim. vendit. c. 15. n. 35. duas regulas inquit colligi in hoc ex d. §. si fructibus, ex quibus recte explicatis tota materia intelligitur.

3. Prima tamen regula est: fructus maturi atque pendentes, qui in fundo vendito sunt tempore venditionis, emptori cedunt tanquam fundi pars, nisi aliud inter contrahentes conuenierit. Ceterum de fructibus, qui post venditionem nascuntur, nulla dubitatio est, quin emptori sint restituendi, nulla

eius mora intercedente quo ad solutionem pretij, iuxta materiam Lenrabii. C. de alti. em. Et hæc prima regula verissima quidem est, & tenenda, ut supra resoluimus.

Secunda tamen regula est, quod si fundus venditus locatus prius erat, pensiones omnes, siue quæ iam debentur propter tempus locationis transactam, de quibus nulla poterat esse dubitatio: siue quæ postea debebuntur ex locationis progressu, ei cedent, qui locauerat tam in prædictis rusticis, quam vrbanis, nisi aliud nominatim conuenierit inter contrahentes tempore venditionis: quod cum ita generaliter dicat, & statuat Iurisconsultus in d. d. §. si fructibus, miratur quidem Lassart. ubi supra, quod DD. nostri ad eo recedentes tot distinctiones induxerint, & numeris sequentibus, late agit de intellectu dict. §. si fructibus, hæc secunda regula non ita plane procedit, nec ex text. illo colligitur, ut prima, & ita ipsemet Lassart. n. 36. supplet illi text. eumque intelligit, ut eam regulam veram efficiat, ubi ex lege venditionis actum esset, ut emptor staret locationi. Ergo vero teno, quod resoluimus in hoc ubi supra.

Ad tamen nostram questionem principalem accedens circa casum d. l. insulam, §. si qui potior, hab. respondeo, quod aut pactum est ibi de stando locationi per emptorem, & tunc illud solum estimabitur, quia ex eo procedit, ut venditor pensionem rei locatae consequatur, & illud pactum vltius adiectum, de quo in d. l. insulam, scilicet, de locata, per venditorem pensio prioris anni, tanquam superfluum venditori, estimandum non est, cum abique eo pacto habitus esset pensio, ceterum si in casu d. l. insulam, adiectum non esset pactum de stando locationi per emptorem, cum nisi illud de lucranda pensio specialiter conuenisset, nihil foret habitus venditor, velle videtur esse illud pactum, & pars pretij erit censendum, ac proinde estimandum ex l. fundi partem, ff. de contrahen. empt. debet igitur gabella in omnem euentum in specie nostræ questionis, nedum ex mille in pecunia solutis nomine pretij, sed & ex viginti, quæ ex vno, vel altero pacto venditori proueniunt, ut bene resoluimus Lassart. d. c. 15. n. 46.

SVMARIA.

- 1. Gabella an debeatur, de la venta de las cabeças, pules, y manos de carneros, y otros animales, resoluimus affirmatiue.

QVÆSTIO LXXXII.

An debeatur gabella ex capitibus, & pedibus arietum, cæterorumque animalium, quorum corpora iuentur ponderari?

QVÆRO: An ex capitibus, pedibus, manibusque arietum, & cæterorum animalium iuenturum, quorum corpora iuentur ponderari, debeatur gabella? Et non debet probare videtur, l. 10. tit. 19. hoc lib. 9. dum præcipit: Que los carniceros sean obligados a pesar la carne de arescenera, sin la cabeça, y las pies, antes que lo corten por menudo: porque desta manera los arrendadores de las alcaualas podrán saber lo que pesan, y conforme a ello pueden cobrar el alcavala. Ergo de prædictis capitibus,

capitibus, & pedibus ipsa non debetur: nihilominus tamen procedit obio contrarium est dicendum. & tenendum imo, quod ex dictis capitibus, pedibus, manibusque debeatur etiam gabella, & solvenda sit ex regula generalis, l. i. tit. 17. hoc lib. 9. precipiens: Que de todo lo que vendieren paguen los vendedores el alcavala de diez vno. Neque obstant verba d. l. 10. supra in contrario expressasque de xarse de pesar los pies, cabeças, y manos, no se dize en la ley a fin de libertarlos de alcavala, sino porque esto no se suele comunmente vender peso, porque no es uniforme su estima, y valor con el valor de la canal ni puede sin perjuicio meterse en el peso aqueño que no vale tanto precio con lo que vale mas, y pues no se vende a peso, no era menester pesarlo, basta saber el numero de las cabeças, y menudas, para cobrar della el alcavala.

SVM MARIA.

- 1 Gabella an debeatur ex duobus rebus uno pretio venditis, quarum una libera est à solutione gabella?
- 2 Quando unum pretium soluitur pro duobus rebus, tantum pro qualibet censetur solutum, quantum unicuique earum convenit secundum valorem earum.
- 3 Pluribus hominibus uno pretio distractis, unus vitiosus redhiberi potest, nisi separari non possint, tunc enim omnes redhiberi possunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An gabella debeatur ex duobus rebus uno pretio venditis, quarum non libera est à solutione gabellæ?

QUæro 1.º etiam: An aliqui debeatur gabella ex duobus rebus simul unico pretio venditis, & forte pretiosior libera est, atque exempta à solutione gabellæ? Et dicendum censco, quamlibet rem suo iusto pretio ex præcepto iudicis estimandam fore (nisi inter partes aliter convenierit) & gabellam deberi ex pretio rei tributariæ definitio, argumen. doctrinæ Paul. de Cast. in l. si quod ex Pamplona, n. 2. ff. de lega. 2. ubi tenet, quod quando unum pretium soluitur pro duobus rebus, tantum pro qualibet censetur solutum, quantum cuique earum convenit secundum valorem earum, facit rex. in l. adites, §. si an h. ff. de edict. edict. ubi pluribus hominibus uno pretio distractis, unus vitiosus redhiberi potest, nisi separari non possint, tunc enim omnes redhiberi possunt, vel oti. si trigadi sunt, vel mimi, non enim est in potestate partium, ut gabellatio præiudicent præd. res unico pretio vendendo, alias enim facile Regio fisco itaus fieret, quod non est permittendum, l. i. tit. 17. hoc lib. 9. ibi. O hazen oros frandes por encubrir la dicha alcavala; deshagan los dichos frandes, y hazgan acudir al nuestro Arrendador, o Receptor, con todo lo que montare el alcavala, anido respecto al verdadero precio que intervinere.

SVM MARIA.

- 1 Omnes regulariter vendentes, & permutantes cuiuscunque sexus, generis, & conditionis sint, gabellam solvere tenentur.
- 2 Nobiles, clarissimi que viri gabellam solvere tenentur.
- 3 Nobilitati non nocet gabella solutio.
- 4 Advena quoque, & alienigena, qui in his Regnis vendiderint, aut permutaverint, gabellam solvere tenentur.
- 5 Gabella ius Regale in totius Regni utilitatem, & defensionem penditur.
- 6 Gabella à solutione non excusatur quis, eo quod nunquam eam solatur.
- 7 Confectudo, vel usus immemorialis non excusat à solutione gabellarum, nec alia ratio, caritas, o privilegio, ni aluaales Reales, & aunge eam confirmados, &c. sino estoveren assendos en los libros Reales de lo saluado, y sobre electio de los Contadores Mayores.
- 8 Confectudo interpretatiua contractuum bene excusat à solutione gabella, sed non derogatoria.
- 9 Confectudo non solum est interpretatiua legum, sed & privilegiorum, & scripturarum, que ex decennij lapsu interpretantur.

QVÆSTIO LXXXIV.

De personis, quæ tenentur, & non tenentur solvere gabellam?

QUæro, quæ persona gabellam solvere tenentur, & quæ non? Quo ad primum hic breviter agam: quo ad secundum aliis sequentibus diffusius disseremus.

Omnes igitur homines vendentes, vel permutantes ad gabellam tenentur, cuiuscunque sexus sint, ætatis, religionis, conditionisque, siue masculi, siue femine, siue maiores, siue minores, siue Christiani, siue ethnici, siue particulares personæ, siue Vniuersitates, & loca, nobiles, siue ignobiles, vel quacunque dignitate prædicti, quales sunt Comites, Marchiones, & Ducës, l. i. tit. 18. hoc lib. 9. Ex qua hanc regulam constituunt Parlad. rerum quotid. lib. 3. cap. 35. n. 16. Laffar. de decim. vend. c. 19. n. 1. Gironi. de gabell. 7. part. in princ. n. 1. & ceteri communiter DD. de hac re agentes.

Nec mirum, quod nobiles clarissimos que viros hoc gabellæ tributum comprehendat, quos tamen antiquissimum Hispaniæ ius ab omni tributum liberauit, ut probat Otalor. de nobilit. 2. p. c. 4. & p. 5. c. ff. in princ. quia cum plebs reliqua potens non esset omnes necessarios sumptos Regibus suppeditare propter magnam fortissim Hispaniæ nobilitatis multitudinem, æquum fuit, ut nobilitati auxilio eleuaretur, ut considerant Domini à Soto, lib. 3. de iust. & iur. q. 5. art. 7. quem refert & sequitur Laffar. de decim. vendit. cap. 19. num. 2. Non tamen ideo nocet gabellæ solutio nobilitati, secundum eundem Laffar in præfatione ad eundem tract. de decim. vendit. c. 33.

Advena quoque, & alienigenæ, qui in his Regnis vendiderint, aut permutauerint, gabellam solvere tenentur, ut constat ex l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. &c.

& probat Bertrachi. de gabell. 7. p. n. 6. & Mencha. lib. 5. contraver. vsu frequenti. c. 2. n. 2. idque iustitiam rationes, quia in totius Regni utilitatem, & defensionem hoc ius Regale penditur, argumen. tex. in auct. de mandati. Princip. §. publicorum, quo casu, & peregrinos grauari debet Regnicolarum tributum, ut animadverterent Angles in suis Florib. Theologi. Quæst. in q. de restituione veltig. 2. dubio diff. 6. & Laffar. d. c. 19. n. 3.

Nec excusari poterit cuiquam à solutione gabellæ, eo quod nunquam cam soluetit, ut inabile probat l. i. tit. 18. hoc lib. 9. ibi: No embargante que digan que nunca la pagaron, y que estan en posesion de no la paga. In hincamque iuris in corporalibus negativis factum contradictionis requiritur, ut quasi possessio acquiratur, in v. doctrinam glo. communiter ubique approbata in l. qui luminibus ff. de seruit. urban. præd. & in l. 1. c. de seruit. & ag. in glo. 1. versu. & incip. ubi Padill. n. 14. plures allegans, testatur esse communem, & in propriis terminis, de quibus agimus probat Petr. de Rebus in 3. rom. ad l. Regias Gallic. in tr. de materia possess. in præfatione, n. 159. quem refert & sequitur Laffar. d. c. 19. n. 4.

De præscriptione autem iuris Regij hic esse agendum, nisi prius de eorum disceptum esset à nobis supra alia questione, ibi dicta in proposito, hic etiam tenentur memoria recolenda.

Nec etiam excusatur à gabellæ solutione consuetudo, nec usus immemorialis, nec alia villa ratio, caritas, privilegio, ni aluaales de los Reyes, & aunge san confirmados, nisi ordo ordenamiento Real, que se aya fecho, saluo si las tales mercedes, y franquicias fueren assendadas en los libros Reales de lo saluado, y sobre ofertas de los Contadores Mayores, ut in l. 1. tit. 18. hoc lib. 9.

Sed quænam consuetudo etiam immemorialis legis gabellatiæ derogatoria non excuset à solutione gabellæ: consuetudo tamen interpretatiua contractuum, ex qua gabellæ solutio cuitetur, bene iure valet, nec censetur exclusio ea, l. Regia, ut supra, non semel reholuimus, atque probauimus, & tenet Laffar. d. c. 19. n. 4. Et hoc coadiuuatur ex traditis à nobis, lib. 3. Prædicarum q. 62. n. 26. & 27. ubi quod consuetudo non solum est interpretatiua legum, sed & privilegiorum, & scripturarum, quæ ex decennij lapsu interpretantur, de quo etiam egimus supra q. 37. n. 20. cum seqq.

SVM MARIA.

- 1 Fiscus an tenentur solvere gabellam ex suis venditionibus, & permutationibus, conductuibus gabellarum ab ipso fisco titulum locationis habentibus? & numeris seqq. restituitur negativæ.
- 2 Fiscus intelligitur de Imperatore, vel Republica Romana.
- 3 Civitas, vel villa locan darium, vel gabellam saluam de contrahib. postea ab ea celebratis gabellam suis conductuibus solvere tenentur? & n. seqq. & quid in Magnatibus huius Regni, in n. 7. & in publicano maioris, respectu minoris, ibidem restituitur n. 10. & 12.
- 4 Cessio maxime differt ab immunitate, & exemptione.
- 5 In venditione, vel cessione iuris ad hereditatem solam venit ius, quod venditor, vel cedens habet, non vero actio, vel ius, quod cedens non habet.

- 11 Alia semel extincta amplius non venisificat.
- 12 Domini temporales locantes gabellas suorum oppidorum, tenentur solvere conductuibus earum, quas ipsi contraxerunt, vel ab aliis recuperaverunt illomet anno locationis, num. 7. 10. & 12. cum seq. nisi aliud conuenierit, ut ibidem limitatur, n. 16. sed contra num. 17. distinguitur optime, n. 18.
- 14 Domini temporales oppidorum vendentes proprietatem gabellarum quam habent, tenentur deinde gabellam solvere emptori suarum venditionum, & permutationum.
- 19 Regia ex contrahibus venditionum, & permutationum rerum suarum gabellam non debet, nec Princeps, nec Infantes huius Regni.

QVÆSTIO LXXXV.

An fisco solvere teneatur gabellam conductoribus gabellarum ab ipso fisco titulum locationis habentibus & quid de aliis locantibus gabellas?

QUæro modo: An fisco solvere debeat, & teneatur gabellam ex venditionibus, & permutationibus rerum suarum, conductuibus gabellarum ab ipso fisco titulum locationis habentibus? Et non teneri probat expressa Licetario, §. si cum ff. de public. & veltig. ubi omnes notant, & in l. si peculium §. sicut de pecu. Bald. in l. emptor ad fin. & ibi Salic. C. de hered. vel actioe vendit. dicit veterem, & communiozem Boët. decil. 21. n. 2. in fin. & cum eo Bobadill. lib. 2. de iur. Politic. de Corregidor. c. 16. n. 173. littera I sequitur dicens, ita esse definitum in d. §. si quis, Parlad. lib. 1. rerum quotid. c. 3. §. 1. num. 31. & 32. Probat in l. 5. in versu. Et au de rinos, tit. 7. par. 5. expressa l. 3. tit. 18. hoc lib. 9. que ita se habetur: Ordenamos, que nos no pagemos, alcavala ni algunos por las villas, y lugares, y hereditamientos, y otras cosas que vniuersales muelles como rayes nuestros, que se vendieren, o trocaren.

Que lex cum generaliter loquitur, procedit, & intelligenda est in quacunque istius Regni parte Rex ipse vendiderit, vel permutauerit, siue in Regali loco, vel alieno alicuius domini particularis, ut recte obseruauit Laffar. de decim. vendit. c. 18. n. 9. §. c. 19. n. 8. Gabella enim Regibus debetur à vassallis, & subditis, non etiam ab ipsismet Regibus, ne sibi ipsis, aut aliis tributarij sint, vel quasi quod est impossibile: nulla etenim persona, vel res sibi ipsi seruire potest, l. vii. ff. de usufruct. per. l. in re communi. ff. de seruit. urbanor. præd. quia cum Regni causa id tributum inuentum sit, absurdum esset eo iure Reges subditi, argumento tex. in l. in perquum, ff. de vsur. Actio enim, & passio non se compungunt, cui rationi immittitur, & fondatur, d. §. fisco, & nostra l. 3. præallegata in eodem iure communis, ut notatur in l. vxor tua. C. de bon. auct. iud. possid. & tradit Carol. Molinens in consuetudi. Parisien. tit. 4. §. 1. gloss. 1. n. 56. licet conductor fisco non cesset actionem contra se, quia nemo contra se eam habet, & ideo inquit ibi Bart. 4. quod d. §. fisco, intelligitur de Imperatore, vel Republica Romana, qui sunt domini huius iuris, & obligationis, non vero de feruis. Idem Bart. consilio 226. conuertit Haino: non vero fundatur ille

ille text. in aliquo fisci privilegio, nec specialitate, tamen contrarium docet Parlat. ubi supra d. n. 32. nec non & Gironi. de gabell. 7. part. s. 1. n. 13. & quicquid Petrus Lopez de Ayala in Chronico. Regis Petri, ann. 2. sui Regni, cap. 18. prope fin. & vulgares existunt, quod nec Rex ipse ab hoc tributo excusatur, hoc enim fallum est, vt patet, & præterea tenet Lassart. ubi supra.

Ex t. quibus decidenda venit quæstio illa satis difficilis: quidam condixit communi civitatis, vel villæ dactum, vel gabellam salis, modo commune emit, vel vendit saltem, de qua emtione, vel venditione salis alias debeatur gabella, conductor ille petit a communi gabellam dict. salis commune autem respondet simul teneri solvere, quia non locavit nisi ius, quod habet, l. qui habet ius, ff. de contrahen. emptio. sed non habet ius contra se exigendi, & petendi gabellam salis, ne sit idem debitor, & creditor, ex notatis in l. emtor, C. de hered. vel alione vend. Ergo illud non locavit gabellario: quæritur quid ius sit in hac specie statuendum: Et hanc quæstionem inquit ita pro communi determinatam fuit a Bald. in d. l. emtor, numero quarto, per D. Rayner in d. s. ff. de iur. & ibi Bart. eandem sententiam tenet: In generali namque sermone persona loquentis videtur excepta l. inquisitio. C. de solution. quod exornat late Bernard. Diaz de Lygo in regul. 307. ubi ad hanc primam sententiam applicat eius addition. Saldæ allegans Baldum ubi supra, & quatuor cogitantem relinquat super ea Boer. decisio. n. 13. hanc opinionem negatiam sequitur, & probat Gironi. de gabell. 2. part. s. 2. n. 34. & dicit communem, & veterem Boer. ubi supra, n. 1. & 2.

Contrarium tamen in hoc opinionem tenuit, & probavit Barto. sibi conuarius consil. 226. incip. cauetur Statuto, imo, quod in præmissa specie commune civitatis tenetur suis publicanis gabellam solvere ex ea venditione duplii fundamenti, vt ibi per eum sequitur Parlat. lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 5. s. 1. n. 3. loquens etiam in Magnatibus huius Regni, si in vestigialibus locandis sibi non caveant, vt conductores ab illis vestigial exigere non valeant, quia hi, scilicet, Magnates sicut non habent, vt notat D. Simanc. de institut. Catal. tit. 9. num. 128. Addit Parlat. n. 37. idem iudicandum esse de publicano principali, seu maiore alteri minori vestigialia locantibus enim maxime differat ab immunitate, & exemptione, vt per Molin. in consuetud. Parisi. tit. 1. s. 15. n. 6. & s. 24. n. 4. Igitur nisi illi domini in contractu locationis gabellarum suas venditiones, & permutationes exceperint, tenebuntur de eis gabellam solvere: tenetur enim venditor, & locator de emtione emtori, vel conductori, vt patet ex tit. de contrahen. emptio, & de locatio, & conduct. aliudque est vendere hereditatem, vel cedere ius, & actionem ad eam, l. hereditatem ff. de hered. vel alione vendit. In venditione namque hereditatis venit omne illud, quod sub hereditate includitur, & comprehenditur: t. In venditione vero, vel cessione iuris ad hereditatem solum venit ius, quod venditor, vel cedens habet, non vero actio, vel ius, quod cedens non habet, vt probat etiam l. venditor, ff. de hered. vel alione vendit. ibi. Tamen rem debent non alione nem, glo. in l. non vniur, si de usufruct.

Ex t. quibus profecto videtur resoluendum, vt si quidem in locatione gabellarum ab illis dominis facta tantum venit actio, & ius, quod ipsi domini tunc habebant tanquam res locata, tunc

non teneantur solvere gabellam de venditionibus, & permutationibus rerum suarum post locationem factis, quia actio cessa, quæ alias vocatur dativa, vt per Alex. in l. iuris gentium in princ. n. 1. ff. de pall. non ligat Dominum, cum eam non traderet, cesserit nec cedere potuisset contra se, vt prædicimus, nec etiam actione propria nativa, quæ orta fuit ex eodem contractu locationis pro emtione contra dominos, gabellam contra eos possunt petere conductores, quia in eo contractu non venit tanquam res locata, nisi tantum actio, vel ius, quod ipsi domini habebant contra alios, non vero contra se, quia nullum contra se habebant.

Sed si in locatione prædict. non venit ius & actio, quod domini habebant, sed potius res ipsa, hoc est, Todas las alcavalas de tal lugar vniuersalment, o las alcavalas de tal lugar indefinitamente, que tiene tanta fuerza como la vniuersal, tunc sub hac locatione gabellarum includi videntur, & comprehenduntur gabellam ipsorum dominorum locantium eas generaliter, nisi specialiter excipiantur in contractu locationis: Et hoc non quidem actione prædict. cessa, quæ cedi non potuit, cum non esset contra dominos, sed actione nativa propria conductorum ex prædict. contractu orta pro emtione res locatæ: Quæ sententias alcavalas arrendadas de aquel lugar o las alcavalas de tal lugar, que es oracion indefinita, obratadas como vniuersal, prout in similibus terminis in materia feudali tenent Carol. Molin. in consuetud. Parisi. tit. 2. s. 5. glo. 1. n. 11. 13.

Cum enim prædict. domini sint subditi huic iuri gabellatio, non possunt se iurare ex decisione text. in dict. s. sicut cum similibus, qui loquuntur in fisco, & nullo modo subiecti huic oneri. Vnde licet locet gabellas sibi fisco, non tenebitur actione nativa contractus de emtione ad solvendam gabellam de suis contractibus, quia non locavit nisi tantum debitas, fisco autem eam non debet, sed ceteræ personæ: Ergo diuersa ratio est inter fisco, & dominos priuatos, locantes gabellas suorum oppidorum.

Nec t. tenendo hanc partem obstat, quod obligatio soluendi gabellam confunditur cum dominio, quod illi domini particulares habent gabellarum in suis oppidis, & dominiis, & actio semel extincta annis non renouiscit, l. qui rem, s. aream, ff. de solut. cum similibus, quia si domini locarunt gabellas, non vero ius tantum, quod ad eas habebant, parum refert, quod dict. obligatio soluendi gabellam fuerit confusa, cum ius ipsum solum, quod domini habebant ad eas exigendas non veniebat in locatione tanquam res locata ad hoc, vt quod confusum erat non includeretur in locatione, sed potius ipsamet res principaliter fuit deducta in locatione, scilicet, las alcavalas de tal anno de tal lugar. Et itaque cum domini prædict. in hac specie teneantur de emtione omnium gabellarum illius anni a se locatarum simpliciter, hoc est, de todas aquellas que obrata, y se incluyen en este nombre alcavalas de tal tiempo a tal tiempo, tenebuntur profecto solvere gabellas suorum contractuum venditionum, & permutationum illius anni, nisi eas exceperint.

Ideoque t. si locatio gabellarum (verbi gratia) esset facta anni 1596. vel alterius antequam hic annus inciperet, & dominus gabellarum locatarum post hanc locationem contraxerit eodem anno iam cepto debitum gabellæ, de quo agimus, iam

agimus, iam tunc temporis locator non erat dominus fructuum illius iuris, quod prius cesserat, & locauerat, sique confusio esse non potuit: Ceterum si locatio gabellarum fuerit facta incepto, & currente dict. anno (verbi gratia) mense Martij eiusdem anni de omnibus gabellis illius anni, debitum autem gabellæ a domino fuit contractum a principio eiusdem anni vsque ad diem locationis exclusive, licet confusio facta esse posset, factique fuisset, qui tunc erat dominus gabellarum illius anni: nihilominus tamen conductoribus non nocet, quia quociescumque constat ob expressionem rei venditæ, vel locatæ, vel per diminutionem partium, quas eadem res habet, vel per relationem ad aliud intentionem partium fuisse, vt extensio fieret etiam ad consula, licet prædict. intentio verbis clavis non exprimeretur, vt in casu l. debitor, C. de pall. ubi glossa, sed aliter a contractu, & mente contrahentium colligeretur, constituitur obligatio de nouo, quæ extenditur etiam ad consula ex traditis per Carol. Molin. in consuetud. Parisi. p. s. 1. glo. 1. n. 63.

Quod in specie nostra ita videtur contingere, primo ob expressionem rei, quæ in contractu venit tanquam res locata, scilicet, las alcavalas de todo aquel año, vniuersaliter, vel indefinite absque aliqua exceptione, argumento l. 2. s. cum quis, & d. l. si hereditatem, ff. de hered. vel alione vend. & ea, quæ sunt confusa, non quidem restituantur sua prima, & originaria actione, quia iam erant extincta, & amplius non renouiscunt, sed de nouo producantur ex ipso solo locationis contractu absque alia prioritate, nec qualitate prioris temporis, iuxta Paul. de Cast. & Ias. in l. si maritus inprin. C. de inefficis testam.

Secundo, quia licet locatio gabellarum facta fuerit prædict. mense Martij, adhuc completæ gabellas contractas a principio eiusdem anni, si quidem fuit facta pro gabellis totius integri anni, siquidem non prout ex nunc, sed prout ex tunc, quod si fuit facta principio anni, a fortiori illas comprehendit.

Tertio hoc præmaxime constaret, vel saltem apparet, si portio fructuum rei locatæ relata ad pretium, vel mercedem venditionis, vel locationis eiusmodi esset, vt ex ea resuleret iniquitas, nisi consula comprehenderentur in contractu, argumentum l. 1. ff. de reb. dub. Ergo iuxta prædicta remanet probatum secundum membrum distinctionis supra positum, nempe, vt locatæ gabellis talis anni in huiusmodi locatione (nisi aliud conueniat) veniant, & includantur gabellæ ab ipsismet dominis contractæ.

Quæ t. opinio eo simili corroboratur, quod si hi domini gabellarum a principio d. anni tempore a mense Ianuarij, vsque ad mensem Martij, quo eas alij locarunt pro toto integro anno, aliquas gabellas ab alijs excepissent ante locationem, non ne (alio non conuenit) tenebuntur conductoribus illius anni exactas iam gabellas illomet anno ante locationem restituere: Proculdubio tenebuntur, atque ideo contractas iam gabellas exigere non possent, sed conductoribus ipse remanebant: nec audiendi essent præd. domini, si se excusantes dicerent, debitum venditorum extinctum fuisse solutione eius ipsi dominis facta, nec non actionem contra ipsos confusione etiam fuisse extinctam, ac prout ead. non potuisse contra se conductoribus: Hoc namque repugnat verbis, & intentioni contrahentium volentium, expresse omnes gabellas illius anni deducere, & venire

in eo contractu: Vnde nisi alias excipiantur, iam exactæ sub ea locatione manifeste comprehenduntur atque includuntur, quia neque ipse fisco hoc allegans audiretur, nempe, que le auia de que dat conlo que su Receptores, y fisco cobraron a quel año de las rentas estando en fieldad. argumento l. venditor, s. 1. ff. de hered. vel alione vendit. porque sino lo saca para si el fisco en el contrato de arrendamiento que despues hizo de todo aquel año, es claro que entra en el dicho arrendamiento lo caydo antes del en el mismo año que se arrienda por la accion de emtione nativa del mismo contrato.

Simili ergo ratione idem dicendum videtur in nostra specie, de qua agimus, quando el señor de las alcavalas despues de aver contratado en su persona algunas, arrienda a otros, o lecede, y transpasa por precio las alcavalas de aquel año, no sacando las suyas: porque asiendo de hazer cierto el arrendamiento como esta obligado a ello, bien parece que se figura que no solo le ha de dexar cobrar las que despues cayeren, sino tambien las que auian caydo antes en el mismo año del arrendamiento, aora las dexan a otros, aora el propio señor y que las que auia cobrado antes de hazer el arrendamiento el mismo señor en el mismo año se las ha de restituir, y por el consiguiente tambien las que el auia hecho y contratado, vendiendo, o trayendo alguna cosa: porque de otra manera no se cumpliria emeramente el arrendamiento fecho, y tanto menos gozaria del el arrendador, quanto valiesen las alcavalas caydas en el mismo año, asi de otros como las suyas, y si otra cosa quisiera el señor, lo auia de declarar en el mismo arrendamiento, y no lo declaranda, contra cum debet fieri interpretatio, l. veteribus cum similibus, de pall.

Deinde t. hæc pars eo astruitur fundamento, quod si hi domini gabellarum vendant alijs proprietatem earum, tenentur proculdubio deinde gabellam solvere emtori, vel domino earum ex ius venditionibus, & permutationibus postea contractis, & contrahendis, vt patet, quia alias venient contra ius venditionis, pro qua de emtione tenentur, quod ex eo prononit, quoniam hi domini particulares principio subiecti fuerunt legi gabellarum, a qua nemo regulariter excusatur, sed ea omnes comprehendit, vt in dict. l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. præter fisco, vt in l. 3. eiusdem tituli: Ergo cum ipsi domini particulares habentes gabellas in suis territoriis ex privilegio, & titulo Regis vendant proprietatem earum alijs, remanent in priori statu subiectionis soluendi gabellam in possetum suarum venditionum, & permutationum, licet durante tempore, quo fuerunt domini proprietatis gabellarum, consula esse videretur obligatio soluendi gabellam cum dominio, & proprietate ipsarum: Secus est in fisco, quia ipse nunquam fuit, nec esse potuit subiecti subditus, nec tributarius: Ergo licet vendat gabellas, non eas solnet, quia semper fuit liber: Si hoc igitur verum est, vendita proprietate per dominos particulares, idem videtur dicendum eisdem locatis, durante tempore locationis, cum emtio, & venditio pari passu ambulent cum locatione vt in l. veteres, ff. de alione emt. & in l. 2. ff. locat. & in princip. instit. de locatione, & conduct. cum similibus.

Tandem pro hac parte est bonus textus in dict. s. fisco, versus mercatores, ubi quod mercatores

instituta. & iura in tractat. dist. 75. versic. in Regno Castelle. col. 4. 17.

- 3 Sed pro parte, & in favorem concilij, & communitatis conuenit facit illa iuris regula, & conclusio, que habet, quod contractus recipit interpretationem à consuetudine l. quod si uoluit. §. quia assidua. ff. de adilit. edit. l. i. ca. omni. que sunt mora. & consuetudini in bona fide iudicis debent uenire: sed hic contractus locationis est bonæ fidei, ut in §. actionum iustit. de action. & ibi omnes. Ergo in eo intelligitur, & venit præd. consuetudo, & iuxta eam debet contractus interpretari: ex quo textus d. §. quia assidua, inquit Cap. pol. in l. ad res. donatas. n. 1. ff. de adilit. edit. l. i. quod in contractu aliquid uenit ratione consuetudinis, quod aliter non ueniret: & alia plura cumulat idem Cap. polla. n. dist. §. quia assidua. præcipue, n. 33. ubi ait, quod si sit de consuetudine, ut uendens fundum sub pacto legis commissorie apponat pactum, quanto minoris uenditor uendat fundum alteri, quod illud minus sibi emptor primus restituat, & postea fiat una uenditio sub d. pacto legis commissorie, neque fuit appositum aliud pactum, quod nihilominus censetur esse appositum, ut tenet gloss. in l. si fundus, §. in commissoria, per illum tex. ff. de lege commiss. quam sequitur infinitos auctores citans, qui generaliter docent, quod contractus recipit interpretationem à consuetudine, Ant. Gabriel in suis communibus opinionibus lib. 6. conel. 1. in princip. tit. de consuet. & inquit Petrus Sard. conf. 94. n. 22. lib. 1. quod consuetudo solet interpretari quoscunque hominum actus, & quolibet dispositio secundum consuetudinem interpretatur, Innocent. e. olim. de verb. signifi. lat. in l. ut liberis. n. 7. C. de collat. Beccius conf. 101. n. 4. ubi ex Bal. in l. si certis annis. C. de pact. ubi concessio in duo censetur facta secundum consuetudinem, & morem concedentis. Idem quod probat in feudi concessione, & inquit Philip. Decius in l. semper in stipulationibus, n. 7. ff. de regur. per tex. ibi, quod si non appareat, quod actum est, consequens erit, ut id sequatur, quod in Regione, in qua id actum est, frequenter, & quod in contractibus, si non apponatur, quod actum est, recurritur ad consuetudinem, & imptimis inspector consuetudo ipsius contrahentis, ut in l. ut uini, ff. de pignor. act. & in aliis iuribus ibi ab eo citatis, ubi concessio facta ab Ecclesia videtur facta secundum consuetudinem loci contractus, ut notat Alexand. consil. 124. consideratis, col. 1. n. 4. lib. 5. quem ibi sequitur Decius.
- 9 Sed cessante consuetudine contrahentis, secundum consuetudinem loci contractus interpretatur, ut in d. l. semper in stipulationibus, & in d. §. qui assidua, & in aliis iuribus, que ibi citat n. 8. in ferens, n. 9. quod Doctor conductus videtur contractus secundum consuetudinem studij, & tandem n. 10. inquit, quod generaliter quilibet dispositio recipit interpretationem à consuetudine secundum Innocent. quem refert & sequitur Abb. in c. certificari de sepulch. & late plura congerit Felin. & alij quos citat ibi Dec. & bonum tex. pro his in l. item coram, §. sed si ita, ibi secundum consuetudinem locorum, ff. quod cuiusque uniuers. n. 2. ubi: Ego uero nisi constaret, contrahentes noluisse sequi consuetudinem, ut cum Gualden. obliuiscit Aut. Gabr. ubi supra, n. 70. Opus ergo est ad

hoc, ut secundum consuetudinem non uideatur contractum, hoc expresse dicitur sic etiam uideamus, quod consuetudo non solum est interpretatiua legum, & privilegiorum, sed etiam scripturarum ex decernij lapsu, tex. cum dilectus, & ibi Ant. de Barr. n. 13. C. 23. ad fin. & Abb. n. 7. de consuet. & communis ut resoluimus lib. 3. Pract. q. 63. n. 26. sequitur, & probat Tyber. Decian. respos. 51. n. 51. vol. 2. & n. 53. 54. 55. 58. 59. & 60. & consil. 46. n. 128. cum segg. vol. 2. idem consil. 32. n. 16. vol. 2. & consil. 124. n. 27. vol. 3.

Secundum principaliter in favorem dicti concilij, & communitatis hoc uidetur in terminis decideite Bart. in l. 1. C. de Pascuis publici. & prima. lib. 2. ubi ita inquit: & nota argumentum ex fine huius l. quia si officiales deputantur ad uendendas gabellas communis, quod omne pactum initum per istos officiales cum emptoris gabellarum contra istum modum uendendi est nullum, quia intelligitur eis concessa potestas, ut uendant more solito, & non aliter quom. sequitur B. trachina tract. de gabellis in 2. pa. p. 1. c. 3. n. 11. vol. 1. tract. diuers. in antiquis: & addens, quod in dubio in ipso contractu, & quolibet alio censetur repetita consuetudo, & stipulatum censetur, quicquid est consuetum ex d. §. quia assidua, iuxta Bald. in l. 1. in 2. q. n. 4. C. pro soc. ibi: & si ita est contentum, intelligitur etiam tacite hoc actum, quod consuetudo, & tacitum pactum deducunt uictoris, quem refert, & sequitur Anton. Gabriel. ubi supra, n. 3. ubi inidem citat Carol. Ruy. consil. 72. vol. 1. est bonus tex. in l. licet. C. locat. ibi: si tamen non est expressum in locatione mor. Regionis postulat, & rationem rei iuxta bonam fidem haberi recte postulat, tanque formam, qui ex appellatione cognoscitur, sequitur. & Omnis namque dispositio accipit interpretationem, & complementum à consuetudine, & ab eo, quod fieri solet, secundum Dec. consil. 441. n. 9. quem refert & sequitur Decius. Genes. 26. n. 14.

Nec contra hanc partem obstat, si dicatur, quod consuetudo excipitur hoc in aliis locutionibus, uenditionibus, & permutationibus ipsius concilij non sit uniuersalis, quia sæpe omittitur, & omnia sunt ea pacto atque exceptio, ut præponitur, & sæpe etiam adicitur, quo casu cessat dispositio d. §. quia assidua, & omnia supra dicta per eum tex. & in terminis sic declarat hanc materiam Ant. Gabriel. ubi supra. & ubi consuetudo uaria est, attenditur ius commune, uel id, quod magis, & frequentius fuit obseruatum, Beccius conf. 101. n. 51. & facit Menoch. lib. 4. presump. 31. n. 8. & Beccius conf. 7. n. 27.

Nam respondeo primo, communis, & frequentius esse solere apponi præd. pactum, & exceptionem in favorem concilij, ut ex processu constat, & præterea hanc esse conditionem expressam inter alias ipsius concilij positas in suo libro communi semper obseruatum in similibus locutionibus, nempe, ut concilium non soluat gabellam suarum uenditionum.

Secundo, quod etiam si uaria esset consuetudo id excipiendi, uel non: attamen illa consuetudo certa omnino, & inuariabilis est, quod sine id excipiat, sine non excipiat, concilium nunquam soluerit gabellas, quamuis sæpe, ac sæpius hinc casus acciderit: At hinc consuetudo excepta uidetur, ac secundum eam contractum, licet eius mentio facta non fuerit in hac uictima locutione gabellarum, uel in quibusdam alijs præcedentibus: siquidem sine excepta fuerit, sine non ad hinc consuetudo

consuetudo legitime præscripta (de cuius valore non subicitur) habet gabellam concilium non debere de suis uenditionibus, nec unquam eam soluisse: Hæc igitur semper censetur excepta, & iuxta eam facta locutio gabellarum: cum etiam si expresse fuisset dictum contrarium per commissarios concilij, non ualere huiusmodi pactum contra consuetudinem ex defectu potestatis, datur à concilio officialibus ad uendendum, uel locandum gabellas, ut supra iure probauimus.

18 Non obstat etiam l. 1. tit. 18. lib. 9. noue Collect. Reg. allegata pro prima parte, quia hoc casu concilium non inuatur ex sola consuetudine non solendi gabellam, quod prohibet d. l. 1. sed præcedat, ut iuxta præd. consuetudinem uilum sit locale gabellas, & sic quod in eorum locutione excepte sint, que alias ex suis uenditionibus deberentur, prout expresse poterat excipere, & pacifici, ut eas solueret non teneretur: quia quod consuetum est, censetur in contractibus dictum, & exceptum, ut supra late probauimus: Itaque præd. consuetudo potius est interpretatiua uoluntatis contrahentium, quam derogatoria legis, & At consuetudo interpretatiua attendenda est etiam in materia gabellarum non solendi, nec censetur sublata d. l. 1. sed tantum eius derogatoria, ut in terminis d. l. 1. probat Lassard. de decim. uendit. cap. 2. n. 3. ad fin. & diximus non semel in quaestione præcedenti. & Licet enim statutum excludat consuetudinis allegationem contra iura scripta, non tamen uidetur comprehendere consuetudinem interpretatiuam, Decius consil. 21. quoniam indicatum n. 10. uel nec obstat, Tibert. Decian. conf. 11. n. 36. uolunt. 2. & consil. 44. n. 19. e. idem uol. & ibi d. n. 16. præmaxime, quod hic non agitur de præiudicio Regis, si quidem ei integre soluendum est pretium capitationis, sed particularium conductorum.

21 Quibus uisus, & consideratis protuli sententiam in causa magni ponderis in fauorem concilij, & communitatis de la villa de Zeclan, absolueno eam in totum à præd. petitione gabellariorum, quibus perpetuum silentium imposui decimotertio die Nouembris ann. 1594. quia reuera fundamenta pro concilio supra adducta expressa sunt, & uigentia, quam prima pro contraria parte, & ideo in hanc sententiam adiectus fui, cum ex supra dictis, que sola sufficiebant: tam etiam ex aliis ex parte concilij insuper probatis, que simul iuncta rem manifestam faciebant, nempe, quia aderat vnus testis deponens affirmatiue, qui fuit presens præfate locutioni gabellarum, nempe, quod fuit recepta sponso iuxta conditiones concilij apponi solitas in præcedentibus locutionibus, hoc est, que elocentio no pagase alcualda de las uenas que biziesse, & otras condiciones, & quod errore calami, & negligencia tabellionis fuit hoc omisum in scriptura sponsonis, & receptionis locationis: aderat etiam alij testes deponentes, quod locatio tunc fieret sub præd. conditione, ut fieri solebat abique eo, quod contra consuetudinem ueniret, & quod hæc fuit intentio rectorum locantium: Iurauerunt etiam alij testes, semper intelligi appositam dictam conditionem, licet non exprimitur: Accessit præterea quod gabellarius actor erat vicinus illius oppidi, & sciebat illam conditionem solere apponi in aliis locutionibus gabellarum, ut constabat ex processu, & quod illa conditio apponi solita erat publica, & notoria in oppido, ut fuit proba-

tum, & licet ignorantia facti in dubio præsumatur: fallit tamen hæc regula in consanguineis, uicinis, & ciuibus, quando extat fama eius facti, cuius scientia præcedit in uicinitate, & ciuitate ut late probat Malcard. de probat. vol. 2. conel. 879. in ep. ignorantia semper præsumitur, n. 11. cum seg. maxime in actis lucceusis, ut ibi per eum n. 14. ut est consuetudo, & in actis publicis, ut est in decretis publicatis ut ibi numero. 23. & in edictis iudicis ordinarij publicatis, ut ibi: & in statutis quorum scientia præsumitur, ut ibi n. 24. Ad conditio præd. & consuetudo erat publica, & notoria, & sæpe publicata, & præterea statutum concilij: Ergo publicani ignorantiam eius iuris præcedere non poterant: Denique in materia gabellariorum, quam odiosa, facienda est interpretatio in dubio contra exigentem, ut uoluit Bosius, titulo de uelital. numero undecimo, quem refert & sequitur Beccius consil. 96. in fin. lib. 1. & diximus supra quaestione. 6. n. 10.

SUMMARI A.

- 1 Ecclesia, Monasteria, & persona Ecclesiastica gabellam non debent, nec soluant de uenditionibus & permutationibus rerum suarum, tam iure huius Regni, quam communi, ut in numero. 2. & 3.
- 2 Gabellarius exigens à clericis gabellam indebitam, si est priuatus excommunicatur ipso iure, si uero uniuersitas interdictum incurrit, nec absoluitur donec restituerit gabella ex alia, & quomodo hoc intelligatur.
- 3 Vendentes Ecclesiam, & personas Ecclesiasticas gabellam solvere tenentur, etiam si prædicentores extorserint, comprehenso horro ad alcaualda.
- 4 L. 8. tit. 18. lib. 9. nou. coll. Reg. ratio, & intellectus, & numero 4. & 6. & laus numero. 9. per totum.
- 5 L. 7. tit. 9. lib. 6. ordinamenti veter. non est seruanda, & ideo merito non fuit posita in noua Recopilatione, & n. 3.
- 6 L. 31. & 32. tit. 19. lib. 9. nou. coll. Reg. intellectus, & n. 10.
- 7 Emores ab Ecclesiis, uel personis Ecclesiasticis, si uendant eisdem res, gabellam soluere tenentur.
- 8 Mutatione persone privilegium amittitur, n. 11.
- 9 Gabella non debetur ex fructibus beneficij uocantis uenditis per laicum administratorem, uel sequesterum, ut in n. 5. nisi de fraude uicaria gabellam constaret, ut in n. 14.
- 10 Gabella debetur ex re communi laici, & clerici uendita pro parte preij laici.

QVÆSTIO LXXXVII.

De Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis immunitibus à solutione gabellarum.

Varo de intellectu, & praxi l. 6. tit. 18. hoc 1. nou. coll. Reg. qua cauetur, ut los arrendadores, & otras que sequester personas que ouieren de recadar las alcualdas, non lampidas, ni demanden de las uenas, que bizieren de sus bienes, qualquier Iglesia, y Monasterio, Perlados, y Clerigos de estos Reynos: ni de los rrequezes, por lo que a ellos toca, y puede tocar.

Imprimis obseruandum est, legem hanc non esse

esse iuris novi promulgatoriam, sed potius declaratoria, etiam siquidem iure communi satis exprefsum, clericos ad huiusmodi iurib. esse exemptos, vt constat ex c. quanguam de censib. lib. 6. & Clem. presentem eodem tit. tradit Abb. in c. 1. n. 1. de censib. & in c. non minus, p. 21. de immunit. Ecclesiæ; & in terminis Bertach. de gabell. 7. p. n. 9. & 10. Dec. consil. 496. per totum loquens in Ecclesiis, & in clericis quod gabellam soluere non teneantur: Didac. Petez. in l. 1. gl. 1. col. 9. 3. in fut. 3. lib. 1. ordina. Paclad. rer. quot. 3. §. 1. n. 16. Matien. in l. 11. tit. 1. n. 2. li. 5. Lassar. de decim. c. 19. n. 9. & cum communi probat Girond. de gabell. 7. p. in prim. n. 3. 2. ¶ Vbi quod gabellarius exigens à clericis gabellam indebit, si est primatus, excommunicatur ipso iure, vt in iuris. Interdictum in iuris, nec abfoluitur, donec restitutor gabella exacta, vt in d. c. quanguam, quod verum intelligit ipse Girond. ibi n. 3. si gabellarius gabellam exigat à clerico inuito: secus si à sponte solente, iuxta gl. verb. extorsit in elem. si de censib. arg. in c. dilectus et de simon. Eandem primam obseruationem decedit l. 3. & l. 1. in prim. tit. 3. lib. 1. non. coll. Reg. ubi dicitur: *Emptor debet ser. los. Sacror. dotes, y Ministros de todo tributo, segun derecho, & in vnt. E qualquier, in ponitur pena contrauentibus trium millium dipondiorum vltra restitutionem principalis cum duplo, & in terminis d. l. 6. Porque cuifras intenciones, que a los clergos, & Yglesias de nueftras Reynos les sean guardadas las franquias, que por derecho les competen, tambien en lo tocante a las alcavalas.*

¶ Tamest aliud iniuste determinatum fuisse in his Regnis ante pradi. 6. tempore Regis Ioan. II. vt referri, & late disputat Montala. in l. 50. in gl. que seruan. tit. 6. p. 1. quem merito reprehendit Lassar. vbi supra, & iuxta dispositionem d. l. 6. debet restitui, & limitari lex generalis, que videbatur contraria Regis Henrici IV. Cordub. ann. 1445. que fuit collocata in ordinamento veteri sub tit. 4. lib. 6. l. 4. præcipiens Clericum venditorem teneri solvere gabellam sub penis, de quibus ibi, ita Greg. Lop. in d. l. 50. in gl. seruan. tit. 6. p. 1.

Nen tamen adeo latum, & amplum est privilegium Ecclesiarum, & clericorum, vt ad venditores laicos res suas Ecclesiis, vel clericis vendentes extendantur, cum solis ipsius Ecclesiis, & clericis vendentibus sit à iure communi, & Regio concessum: Quare hinc est, vt iulle l. 8. dicto tit. 18. hoc libro 9. præcepit: *Que los vendedores leges, y Clerigos, y Yglesias, y Monasterios, y otras personas estmptas, paguen el alcavala, como si vendiesen a personas legas, no embargante, que los compradores estmptos compren los bienes herros de alcavala, y aunque digan, que si los dichos vendedores la pagassen, verrian ellos a comprar mas caro: y que por esta razon les ha de aprouechar su privilegio: si quidem citet res laicorum, & eorum contractus versatur, quomodo inde damnnum aliquod Ecclesiasticis personis provenire videatur, iuxta ea, que alias resolutum Morant. disputatione S. & n. 25. & Mexia in pragmatica parisi. concl. 5. n. 39. & in terminis d. l. 8. hanc esse veram eius rationem decidendi contendit Lassar. d. c. 19. n. 10.*

¶ Quæritioe lex illa prætenit, etiam alienationem, eas, scilicet, pignori subiciendo, antequam ad dominium clericorum emptorum transcant: *Que si los vendedores no pudieren ser auidos, que de los heredamientos, y otras cosas que se vendieren a los dichos clergos, y personas estmptas, se pueda cobrar el alcavala: y que para este efecto,*

siempre, y en todo caso, y en todo tiempo sean obligados los dichos heredamientos, y cosas, que fueren vendidas, y iuxta consimilem doctrinam Bat. in l. rescripto, §. fin. ff. de numer. & honor. cuius opinio eo caso seruanda est, cum de evitanda fraude agatur (non de damno Ecclesie inferendo) vt euenit in specie d. l. 8. nec, debite obtentiones, & iura Regalia deficient, iuxta tradita per Didac. Petez. in l. 1. tit. 1. lib. 1. ordin. col. 9. q. 1. casu lex secularis, scilicet, ad obviandum fraudibus lata valet, & obsecunda est, secundum Petrum Ancharran. consil. 11. factum super quo petitur, quem referunt, & sequuntur Mexia vbi supra. n. 38. & Lassar. d. c. 19. n. 11.

Sic etiam videatur instam esse decisionem l. 7. tit. 9. lib. 6. ordinamenti veteri, qua cauebatur, que qualquier lego sujeto a la jurisdiccion Real, que dynare, vendiere, o en otra qualquier manera a enagenare qualquier bienes rayzes, a Vniuersidad, Colegio, o persona estmpta de la jurisdiccion Real, que a la quinta parte del vnderado valor de las cosas y bienes rayzes, que assi se donaren, y enagenaren, denas de la alcavala, quando por manera de venta fueren enagenadas, y desde luego los obliga a la dicha quinta parte: y manda, que pasen con la misma carga, y que sean auidos por tributarios: y desde luego por tales los haze, y constituye, en quanto toca a la dicha quinta parte, &c.

Nihilominus tamen ex quo ibi non de tam præcædendo antiquo tributo, ordinatioque Regio iure, vt fit in d. l. 8. quam de nouo imponendo agitur in damnum Ecclesie, & clericorum merito non erit seruanda, vt obseruauit Ioan. Matien. in l. 1. §. glossa. 5. ex numero 4. tit. 10. libro 5. non tollit. Reg. quem sequitur Lassar. d. c. 19. n. 21. Quare merito hac soltan ratione d. l. 7. non fuit posita in hac noua collectione Regia, sicut nec d. l. 4. tit. 4. lib. 6. ordinamenti veteri, quæ præcipiebat, clericos teneri solvere gabellam.

Non tamen admittitur, aut probare possum restrictionem, & intellectum Lassar. n. 1. ad d. l. 8. nempe, vt procedat tantum cum venditor laicus forensis est, aut potentior persona, vel cum clericus emptor contractum non manifestauerit gabellario intra tempus aliis laicis emptoribus statutum in l. 3. §. 32. tit. 19. hoc libro 9. vt, scilicet, quibus casibus laicus emptor ad totam venditionis gabellam, quæ solit venditori incumbere obligatus manet legali, ac personali obligatione, vt in dictis l. l. Regis clericius licet emptor ex legali rei vendit pignore teneatur, non quidem semper, vt ceteri emptores, sed in subsidiis duntaxat, quando, scilicet, à venditore commode exigi gabella non possit propter vitandam fraudem, quæ facile alias possit committi: Itaque si laicus venditor ex potentioribus non esset, de quibus in d. l. 3. §. 32. & clericus emptor manifesta- ret venditionem gabellario infra terminum d. l. 3. ad finem, cum hoc casu laicus emptor ad nihilom etiam ratione pignoris teneatur, siue venditor haberi queat, siue non nec quidem clericum istum emptorem teneri dicendum videtur, quomnis venditor haberi nequit, ne peioris conditionis sit clericus in hoc, quam laicus.

Hic enim intellectus maxime restingit literam d. l. 8. cuiusque generalitatem, ipsamque offendere videtur, cum sit certa quedam noua- que principalis decio formam præscribens, que siuilem

similem declarationem non patitur, nec personas clericorum emptorum villo modo obligat, sed bona tantum eis vendita pignori subicit ante translationem domini earum in eisdem clericis, pro securitate solutionis gabelle eo solum casu: *Que los vendedores no pudieren ser auidos: Nec decio d. l. 1. §. 31. & 32. ubi potest ad clericos emptores, quia dum loquitur de emptoribus, tantum disponit contra laicos, eos obligando ad solutionem gabelle eo casu cum pena de qua ibi: Vnde verisimile non est contra clericos emptores loqui voluisse, cum ipsi alias à iure sint exempti & priuilegiati, nec ex venditionibus, & permutationibus reum suarum, aut aliis contra tribus gabellas aliare tributa, aut impositiones soluant, vt in l. 6. hoc tit. 18. Ergo multo minus cum emptores existit, vt in specie d. l. 8. quos, vt prædiximus ea lex non obligat, sed tantum bona eis vendita pignori ante translationem domini earum, vt ex fine d. l. 8. patet. Similiter ergo, nec eos comprehendunt dictæ leges §. 31. & 32. ne alias statum esse videatur contra libertatem Ecclesiasticam, quod abhorret nostri Catholici Reges Legislatores: d. l. 1. §. 6. dicentes: *Porque nuestra intencion es, que a los Clerigos, & Yglesias de nueftras Reynos les sean guardadas las franquias, que por derecho les compete: tambien en lo tocante a las alcavalas, mandamos, &c.* Hac autem immunitas non tantum consistit cum clericis vendunt res suas, vt de eorum venditione gabellam non soluant, sed etiam quando clerici sunt emptores, quo casu laici non semper, sed certis quibusdam casibus tenentur gabellam soluere, vt cauerit in d. l. 31. & 32. vt in eisdem clericis emptores gabellam minime soluant:*

Supereft igitur ex his vt decisiones dictarum legum sint seruandæ singule in suis casibus, in quibus loquuntur, nempe d. l. 8. cum venditio bonorum sit à laicis, clericis, vel Ecclesiis, *hora de alcavala, dicitur vero l. 31. & 32. cum sit laicis, cum quilibet horum casuum suam particularem decisionem habeat, & ideo vnus decio ad alium casum non est trahenda, nec è contra: præterquam si clericus ex negotiationis causa emerit, tunc enim quoad exemptionem gabelle ab eo faciendam laico æquiparatur, vt in l. 7. tit. 18. hoc lib. 9. Ego merito quod in clerico negotiatore emente procedant quoque, & locum habeant dict. tit. 31. & 32. licenti, & ceteræ gabellarie leges de emptoribus agentes, vt probauit Lassar. d. c. 19. sub n. 31. in versu, que sane limitatio.*

Secundo principaliter obseruandum erit, quod licet clericus, & Ecclesie vendentes immunes sint à solutione gabelle, emptores tamen laici tenentur Ecclesiis non gaudent eadem immunitate: quoniam gabellam, & vtiliter solvere tenentur, si eas vendiderint, quia hoc priuilegium concessum fuit personis clericorum, & Ecclesiis, non vero rebus: & sic amittunt mutatione personæ, iuxta textum l. licitatio, §. fin. versu. mercatores ff. de public. & vtilit. & ibi Doctores. Et in terminis ita voluit glossa in clement. fin. verbo, non negotiandi, & ibi etiam Paul. de Eleazar. & Imol. col. 1. de censib. & hæc est communis opinio, vt plures allegans, affirmat Tiraquell. de retr. lignag. §. 1. gloss. 13. n. 11. vbi citat Bald. consilio 496. lib. 4. dicentem, hanc vbiq; locorum seruari: estque communior opinio, secundum Boetium dicit. 213. n. 19. quato sequitur Bertachin. de gabell. 7. p. princip. §. 8. n. 17. ad fin. & Petrus de Antioch. de numer. 3. p. §. 1. n. 7. vol. 1. n. diuersi. Doctores.

D. Castillo in l. 6. Taur. gloss. magna in versu. & quod dixi, & in l. 3. Taur. n. 10. cum seq. & in l. 70. Taur. in verb. T. el alcavala, in addit. in fin. & Montala. in 3. tit. 14. p. 1. quem citat, & Par. ad. rerum quotid. lib. 1. c. 3. §. 1. n. 14. vbi quod hoc iure vtimus, & eam latissime plures comprobant Roland. à Valle consil. 61. per totum vol. 4. & sequitur Petrus Surd. consil. 127. n. 66. lib. 1. & Lassar. d. c. 19. n. 13. & 27. diximus supra. §. 44. n. 2.

Quod si fructus vacantis beneficii Ecclesiastici per laicum administratorem vendantur, gabella non debetur, quia vere is Ecclesie nomine, cuius beneficium vacans est, non suo vendit, ex Lassar. de decim. vendit. 5. §. sub n. 9. & c. 19. n. 43. ¶ Nec etiam debetur cum existente lite super Ecclesiastico beneficio eius fructus commisi laico sequestro, ab eo venduntur, quia is etiam non suo, sed alieno nomine, id est Ecclesie negotium gerit, licet, ff. de pign. & in terminis probat Par. l. 3. lib. 1. rerum quot. §. 1. n. 25. iuxta impressionem an. 1595. quem sequitur Lassar. d. c. 9. n. 43. ad fin.

Hoc tamen verum esse censetur, nisi de fraude administrationis bonorum Ecclesiasticorum laico concessæ constaret, nempe quia præcellerat venditio, vel locatio eorum laico vel laicis facta, & ad fraudandam gabellam, hoc tacito committeretur eisdem, vel aliis laicis administratione, & venditio eorundem. fructuum Ecclesiasticorum nomine Ecclesie, vel dignitatis, cuius erant præd. fructus, tunc namque licet nomine Ecclesie, vel dignitatis verbo negotium gerat, vere tamen, & re ipsa non ita est, sed nomine proprio illius qui emerat, vel conduxerat præd. fructus, & plus valere debet, quod agitur, quam, quod simulate concipitur, vt supra quoque in terminis probauimus, & tenuimus d. c. 9. n. 44. n. fin.

Tertio obseruo, quod re communi inter clericum, & laicum vendita vnico pretio, licet clericus pro sua parte gabellam soluere non teneatur, laicus tamen pro parte pretij ad se pertinenti eam debet, argumto d. l. 6. in fin. l. 1. Por lo que a ellos tocar, y puede tocar, & tenet Lassar. d. c. 19. numero 16. & 17. id quod quotidie in praxi habetur in locis, vbi soluit gabella ex locatione defessorum inter plures heredes laicos, & clericum, vel clericos communium pro indiuiso: Laici namque soluant gabellam pro partibus pretij ad se spectantibus, clerici vero minime pro suis.

SUMMARI A.

- Gabella an debeatur ex bonis hereditatis inuentis clericis venditis, vt creditoribus satisfiat? & n. leg. resolutio affirmatiue, n. 4.
- Hereditas, iacens representat personam defuncti, sed hæc representatio ficta est, & imaginaria, vt in numer. 4. ad fin. quia qua personam requiritur ab ipsa hereditate fieri nequunt, vt in n. 5.
- Personalia, que sunt cum persona, extinguuntur.
- Hereditas postquam est adita non dicitur amplius hereditas defuncti, sed patrimonium hereditatis.
- Gabella non debetur ex venditione bonorum laici facta per Ecclesiam, vel clericum ab eo heredem institutum.

clericus testatoris bona illa venderentur per hæredem laicum, aut testamentarios, quia adhuc istius domini vendentis, non Episcopi, aut clerici iuventis persona inspicenda est, vt probat laicus idem Laffar. cap. 16. sub n. 23. & n. 29. vbi n. 30. limitat, si forte bona illa ab ipso clerico testatore venderentur in suo testamento: emptori presentis, de quo supra egimus.

16 Quod si ipse clericus, vel alias exemptus in suo testamento mandat hæredi laico non exempto, vt vendat talem fundum, vel alia bona Titio certo quodam pretio ibi designato, questionis est, an postea, hæredes huc adimpleant, debeant gabellam ex illo pretio? Videtur namque prima inspectione, gabellam non deberi, vt potest venditionis iustitiam fieri à clerico pretio certo constituto,

17 et ex quo videtur celebrata statim venditio, argumento textus in principio, & in §. pretium cum simili. insinuat, de emptione & venditione, glossa communiter approbata. iuncto textu in l. fin. vbi intelligi.

18 Certe prædictis Decretis lib. 1. c. 7. Secundo, quia in hac specie illo, cui mandatur fieri venditio à testatore, oblatio pretii ab eo designato absque alio nono consensu hæredis potest rem illam rei vendicare, tanquam dominus eius, quia in eum legatarium translatum fuit dominium ipso iure, oblique alia traditione, secundum Bart. in l. exco. em. §. agri plagam per text. ibi, ff. de legatis tertio, & in l. si de iur. §. meminit, ff. de legatis primo, cum quo tran. sunt alij, quos refert Laffar. n. 4. vbi n. sequentibus, late agit de eius veritate contra alios.

19 Tertio, quoniam in rebus venditis ab hærede iustu testatoris certo aliquo pretio, non est locus remedio reuocacionis, l. 2. c. de rescindend. vendit. quia ea lex non habet locum, quando necessitas vendendi oritur ex testamento, vt voluit Bald. in dicit. §. meminit in principio, per illum text. & ibi quoque Imol. Cuman. Paul. Castrenf. & Aretin. in secundo notabili, & alij, quos refert Tiraquell. ad finem tituli de retractu lignagier. numero 5.

20 Verum si his non obstantibus contrarium proculdubio probandum est: imo, quod adhuc ea in specie gabella ex ea venditione debeat, & solvenda sit: quia quod testator præcepit, non fuit contractus, sed vltima voluntas deambulatoria, vltique ad mortem: ad hoc enim vt contractus fuisset deberet concurrere, atque intercedere consensus vtriusque contrahentium in vita eiusdem testatoris, essetque tunc irrevocabilis, & non deberetur tunc gabella ratione privilegij venditoris, vt præmissimus: Sed hic omnia hæc defecerunt, quia nec emptor consensit in vita & presentia testatoris, nec fuit celebratus vllus contractus, sed tantum fuit quedam vltima voluntas deambulatoria, vltique ad mortem: Ergo ex ea solam venditio celebrata non fuit, sed potius quoddam legatum, quod post eius mortem, & non antea defector ad legatarium, vt quælibet hæreditas, vel aliud legatum, quo tempore testator iam non est in rerum natura, nec aliqui facere potest legatum. Igitur istemque emptor acceptans legatum, & contentens post eius delationem non contrahit cum defuncto, sed cum eius hærede, qui vere & realiter venditor actualis est, licet præcise tenentur eam rem pretio destinato à testatore vendere, ac tradere, iuxta eiusdem testatoris voluntatem: Non enim l. Regia. l. titu. 17. hoc libro 9. ex promissione, mandato, vel præcepto de vendendo, etiam certo quodam pretio constituto, iu-

ber gabellam solvi, sed ex pretio, quo res veniunt, vt ex ipsamet. l. eiusque litera patet: At re vera in nostra specie ex solo præcepto testatoris hæredis facto de vendenda re Titio, etiam certo quodam pretio ad id præscripto, venditio dici non potest celebrata vllis modo cum ad hoc requiratur mutuo consensus vtriusque partis: ac denique, quia testator, durante sua vita, potest hoc reuocare, & legatarius huiusmodi futurus emptor potest, etiam mortuo testatore, non consentite, nec legatum huiusmodi agnoscere: Interim igitur quod id non acceptat, venditio nulla est contracta: sed tantum ad id præceptum quoddam simplex de vendendo illo pretio, ex quo gabella non debetur: sed tunc demum cum venditio ipsa celebratur accedente consensu legatarii, quo tempore cum hærede defuncti dicitur contrahi venditio: non vero cum defuncto, qui non est in rerum natura, nec hic venditio tenetor uti potest ad tempus præcepti testatoris, seu legati de vendendo, quia non sunt extrema habilia, vel saltem extremum à quo, morte testatoris intercedente: et quia perfectio contractus dicitur esse idem contractus, Bald. in l. si voluerit. C. de rescindend. vendit. & in l. mulum interest. column. fin. n. 11. vers. sed hic quarto. C. si quis alter. vel sibi. Felyn. in cap. 1. n. 31. de spons. Iuuat etiam hanc partem verba testatoris præcipientis, hæredem facere præd. venditionem.

Non obstat primum fundamentum contrarium supra adductum: quia constituto, & designato pretij ad hoc, vt venditionem efficiat, debet esse facta mutuo consensu partium, vt constat ex eisdem iurib. supra allegatis cum similib. At in nostra questione testator tantum fuit, qui pretium constituit, & designauit in testamento, non vero futurus emptor, Secundum etiam non obest, quia Doctores in id adducti, non dicunt in ea specie esse contractum celebratum cum defuncto, neque quid tale iure dicere poterant, vt potest deficiente consensu, vel acceptatione emptoris: sed tantum asserunt, quod legatarius emptor offerendo, siue consignando pretium à testatore designatum, possit rei vendicare rem sibi vendi mandatum, vt iuam, ex quo non inferunt, quod in quantum est contractus venditionis, celebratus fuerit cum defuncto, sed quod adimplete legatio id, quod eidem incumbit (hoc est) solvendo, vel offerendo, aut consignando pretium à defuncto præscriptum, transibit dominium in ipsum legatarium, absque traditione, prout est regulare in ceteris legatis: Competere igitur legatio huic, de quo agimus, rei venditionem, minime probat, venditionem esse celebratam, neque perfectam in vita testatoris clerici, sed potius cum ipsius hærede: Dato tamen, sed non concessio, contrario: id quidem re vera per fictionem, & improprie procederet, vt patet: Et ita præiudicium tertij factio non procedit. l. stipulatio de dote, ff. de iur. dot. gloss. in cap. quia nostra de privileg. cum similib. Stante igitur præiudicio tertij præmaxime citæ vera sententia, Cyn. & Iacobi. de Aret. quos refert Bart. in d. l. exco. em. §. agri plagam ff. de legat. 3. tenentium, quod in nostra specie venditio sit hæredis, necessitas vero, & obligatio vendendi à defuncto proce. sst.

Tertium etiam non obest, nempe l. 2. c. de rescind. vendit. non habere locum in re vendita certo pretio iustu testatoris, quoniam testator statuendo certum pretium, vt tenet quod residuum est donare, et ideoque Iacobi Raphael Heron. l. 4. Toti.

Tort. & Iacobi §. meminit, quod si testator putauerit, illud esse iustum pretium, habebit locum dicitur. l. 1. argumento l. cum tale. §. legato falsum, ff. de conditio. & demonstrat. quoniam etiam si testator non præscripserit certum pretium, æque habebit locum dicitur. l. 1. ac si absque præcepto testatoris res fuisset veniuit, secundum ipsum Bald. & Imol. in l. Imperator. §. 1. per illum text. ff. de legatis secundis, quos, & alios refert, & sequitur Tiraquell. vbi supra. n. 9.

25 His et igitur sic explicatis, nostra principalis affirmatiua sententia in questione principali, de qua supra. limitatur, vt non procedat, quando clericus, vel Episcopus testaretur de rebus patrimonij sui, vel etiam de reliquis cum facultate tamen Papæ pro anima suavit, quod omnia bona sua, soluit debitis, & legatis, relinquat expendenda pro expiatio anime suæ, quam instituit hæredem vniuersalem, nempe in Missas, & sacrificia, atque pauperum elemosynas, ex his, quæ supra resoluimus, hæc de re principaliter agentes, quæst. 74. per totam, iuxta quæ hæc limitatio intelligenda est.

SVMARIA.

- 1 Gabella an debeat ex parte hæreditatis adita per vnum ex hæredibus clericum minorem 25. ann. & postea beneficio restitutionis repudiata, stante alio cohærede clerico maiore 25. ann. adquiret? & n. lxxq.
- 2 Restitutio tantum adfert, quantum abstulit lesio.
- 3 Portio hæreditatis repudiata accrescit cohæredi etiam inuito, quod verum est, quando pars repudiata nunquam fuit adita: sed si senex aditus, beneficio restitutionis fuit postea repudiata, vt in numero 5. nisi prædict. restitutio impetrata fuisset propter dolum ipsius cohæredis, qui induxit minorem ad adueniendam hæreditatem, vt in n. 6.

QVÆSTIO LXXXIX.

An debeat gabella ex parte hæreditatis hæredis clerici minoris ætatis vendita, qui postea petita restituta in integrum aduersus suam additionem, repudiavit hæreditatem?

1 QVæro etiam, existentibus duobus hæredibus clericis patris sui, ipsique hæreditatem aduenibus, vnus eorum, qui erat minor 25. ann. restitutus fuit contra acceptationem, & postea suam partem hæreditatis repudiavit, quo vendita fuit ante, vel post ad solvenda debita hæreditaria: an ex pretio huius venditionis debeat gabella?

Et videtur, ipsam non deberi: quia, ex privilegio, vel exemptio repudians ab ea non excuset, quandoquidem suam partem repudiavit, & proprietatem per acceptationem prius quaesita, restituta sit ad non caulam propter restitutionem, & repudiationem postea subsequantam, ac si à principio non fuisset acquisita, et quia tantum adfert restitutio, quantum abstulit lesio, vt in l. quod si minor. §. restitutio. ff. de minor. cum similib. et tamen cum portio repudiata accrescat cohæredi inuito in testamento, C. de impub. & aliis iussit. l.

vltima cum materia C. quando non per. par. & in l. re. conuulsi. ff. de legat. 3. tex. in l. vnicuique, vbi ita definitur, ibi, hoc volentibus ipso iure accrescat. C. de caduc. tollend. & cohæres, qui adinit hæreditatem, sit etiam clericus, videtur quod ex sua persona gaudere debeat immunitate eo quoque pars, quæ sibi accrescit, sicut propria, in qua fuit hæres institutus.

Nihilominus tamen his non obstantibus 4 contrarium probandum venit eo casu, quo hic cohæres maior noluerit sibi acquiri partem accretentem, sed eam repudiauerit, prout potest, et quia licet pars hæreditatis repudiata accrescat aliis cohæredibus inuitis, hoc tamen verum est, & procedit, quando pars repudiata nunquam fuit adita: tamen si postquam fuit adita, beneficio restitutionis fuit repudiata, non acquiritur ceteris cohæredibus, absque eorum voluntate, vt in l. si minor. ff. de acquirend. hæred. Ergo cum in specie nostre questionis portio hæreditatis prius fuerit adita, & postea repudiata, consequitur, vt si cohæres suam partem agnoscent, noluerit sibi acquiri partem prædictam, sibi inuito non accretet, sed remanebit creditoribus hæreditatis, ac proinde gabella ex pretio eius debetur: sed erit dicendum, si hic cohæres clericus adierit, vel agnouerit partem præfatam (sui cohæredis minoris), beneficio restitutionis repudiata: tunc namque gabellam ex eius venditione non soluet ex omnibus supradictis pro hac parte in principio huius questionis.

Limitatur tamen d. l. si minor, quando restitutio in casu eius impetraretur propter dolum cohæredis, qui induxit minorem ad adueniendam hæreditatem, tunc enim accretet eidem cohæredi pars repudiata etiam inuito, vt post alios docuimus in repetit. l. nemo potest. n. 39. ff. de leg. 1. quo casu si sit clericus cohæres, non debetur gabella ex prædicta venditione privilegio perone, per supradicta.

SVMARIA.

- 1 Clericus hæres defuncti acceptans eius hæreditatem enidenter damnosam, vt potest non sufficientem ad debita defuncti persoluenta, cum beneficio inuentary in eum finem, vt ex venditione rerum hæreditatis non solvatur gabella, sed integrior fiat solutio creditoribus hæreditariis, nihilominus gabellam soluat, necne? resoluuntur affirmatiue n. 2. nisi fraudis probetur contra gabellam arbitrio iudicis, vt in n. lxxq. & n. 12.
- 2 Fraudus, dolus, vel delictum, in dubio non presumuntur sed competentibus iudiciis probatur, vt in n. 3. 4. & 5.
- 3 Gabellam fraudans peccat mortaliter. Veltigal iniustum, & illicitum fraudans non peccat. d. n. 6.
- 4 Fraudare non licet consanguineo commodo, & beneficio retractus sibi iure sanguinis competentis, & num. 8. & quando dicitur fraudem fieri eidem.
- 5 Gabella fraudatur, quando quis eo solo animo locat, vt gabella euictetur alia venditurus.
- 6 Potest quis alium prouide in sui fauorem facere, licet inde in consequentiam minus principaliter alteri damnus sequatur, & n. 10. & 11. quomodo hoc intelligatur?

QVÆSTIO. XC.

An clericus hæres defuncti adiens cum beneficio inventarij eius hæreditatem evidenter damnosam, vt non soluat gabellam, sed vt fiat integrior solutio creditoribus hæreditatis, teneatur adhuc eam solvere ratione fraudis præsumptæ, necne?

Quæro + ulterius, an clericus qui est vnus ex hæredibus defuncti, adiens eius hæreditatem evidenter damnosam, vt non sufficiens ad debita defuncti per solvenda cum beneficio inventarij ad finem (vt creditur) vt ex venditionibus rerum hæreditatis non solvatur gabella, eam nihilominus solvere teneatur ratione fraudis præsumptæ, necne?

Respondet: In dubio fraudem non presumi, dolum, nec delictum, nisi probetur. I. merito, ff. pro soc. l. quæritur, §. qui dolo, ff. de probat. cum similib. Mascard. de probat. volum. 2. c. 1. §. 1. n. 2. cum sequentibus. & ideo regulariter, nisi aliud constet, vel probetur, clericus hic, cum sit innocuus à solutione gabellæ, vt in nostra l. 6. tit. 18. hoc lib. 9. eam solvere minime tenebitur ex prædicta venditionibus in præmissa specie, cum per additionem hæreditatis sit effectus dominus rerum hæreditariarum, vt diximus supra quæstione ab hinc secunda: Cum enim utatur iure suo adiens hæreditatem cum beneficio inventarij, non est, cur ei aliquid imputandum sit, præmaxime cum potius sit præsumendum hoc fecisse, vt voluntatem relatoris exsequeretur, eaque debita solveret, quod iustissimum est, quamvis gabellam fraudet, & inde minus principaliter sequatur damnum gabellarij: Id namque quod principaliter agitur, semper est attendendum, nisi quis, ne casum, & ibi l. 1. numero 4. ff. si certum petatur, cum similibus. + Ceterum si clericus hic principaliter intendat ex suo facto præiudicare, eumque gabella fraudare, hocque indicis competentibus saltem constitit, l. dolus, C. de dolo, cum similib. late Mascard. de probat. 1. tom. conclusio 530. numero 2. cum sequentibus, vbi qualiter hoc sit intelligendum, debet proculdubio gabellam, ne fraus sua sibi parocinetur, & quia in materia gabellarum potissimum fraudibus obviandum est, vt constat ex l. 1. titulo 17. hoc lib. 9. & in aliis legibus huiusmodi libri: difficile tamen erit hoc competere. + Nihilominus fraus in hac specie probari videbitur, si cum essent hæres simul clericus, & laicus hæreditatis adeo evidenter damnosæ, vt constaret minus sufficienter esse ad persolvenda omnia debita defuncti, nihilque aliud commodi eius resultat, quam se esse ministros creditorum, inter se agerent, vt hæres clericus tantum adiret hæreditatem, non vero laicus, ne gabella deberetur, aliive actus præcedentes huius fraudis probarentur in præiudicium fidei, vel gabellatorum: tunc enim cum clericus hic magis censendus sit minister creditoris, quam dominus hæreditatis, cum notorium sit, nihil ex ea sibi remansurum, ratione huius fraudis admittæ, tenebitur quidem gabellam solvere. + In summa, rectè indicis arbitrio relinquitor, quando, & qualiter hæc fraus suffi-

cienter probata videatur, cum alias sit difficilia probationis, quia rectè probari non potest, vt in dict. l. dolus, & cum aliis tenet. Com. Bec. quæst. 103. n. 4. & Menoch. de arbitrar. iudic. centuria 2. casu 116. n. 2. & late Carter. in pract. crimin. §. homicidij autem species, n. 30. vers. sed qualiter, & Mascard. vbi supra n. 1. plures autem modos probandi fraudem congerit idem Mascard. 2. volum. de probat. concl. 815. per totam. Cum enim hoc gabellæ tributum iustum sit, id fraudare non licet, vt supra resoluimus quæstio. 2. §. 3. quod secus esset, si vethigal illicitum, & iniustum esset, Bart. & Romanan. l. vethigalia, ff. de public. & vethig. Bald. in l. cum proponas in fin. C. de nautic. furor. & plures alios allegans, Tiraquell. in præfatione de viroque retr. a. n. 68. cum sequentibus. Vnde cum leges gabellarum nostri Regni sint iustæ, & obligent in conscientia, vt prædictimus, is qui facit in fraudem eorum, vel consuetudinibus, peccat mortaliter, vt ultra in prædicta nostra practica quæstione allegatos, tenet cum aliis pluribus Tiraquell. vbi supra n. 73. cum sequentibus, vbi generaliter loquitur, + & præterea in terminis legis, vel consuetudinis pertractatis tractatum iure sanguinis, vt minime liceat fraudare consanguineum commodo, & beneficio eius statuti, legis, vel consuetudinis, + & addit vbi Tiraquell. tunc fieri in fraudem legis, vel statuti, hinc consuetudinis, etiam cum quid sit vere, sed eo tantum animo, vt evitetur lex, quod alias non fieret, l. si libertus minore, ff. de tur. patronat. & in terminis gabellæ probat. Lassart. de decim. vendit. cap. 1. n. 17. dicens, quod quando eo solo animo locatur, vt res gabellaria evitaretur, alias venditur, tunc fraus esset, quæ si sic non noceret, + licet enim, quis possit actum factum provide in sui fauorem, licet inde in consequentiam minus principaliter alteri dampnum sequatur, arg. l. 2. §. de iure, ff. de aqua plu. arcend. C. l. Peonius, ff. de dona. in sol. + Hoc tamen intelligendum est, quando id principaliter, & directe ageretur, vt ibi prospiceretur, ne aliud forte dampnum indebite pariatoretur, si quis id faceret eo animo, & consilio principaliter, vt alterum circumveniret, & sus sum fraudaret, vt probat Tiraquell. in præfatione, vbi supra n. 77. argumento l. non omne, ff. de stat. lib. vbi ita scribitur, non omne ab hæredis persona interuentis impedimentum statu libeto pro expressa conditione cedit, sed id duntaxat, quod impediende libertatis causa factum est. Vnde hic secundum ipsum Tiraquell. post Stephan. Phed. quem refert + quod cum actus non destinatur directe ad finem, sine effectum fraudandi legem, sed ad alium, licet incidenter ad eum finem perueniatur, non censetur esse prohibitus, nec factus in fraudem: Ad quod etiam optime facit, l. qui natura, §. sed cum me absente, ff. de neg. gest. qui text. loquitur de eo, qui alium subiecit: & l. seruis dotalis, ff. solut. matrim. C. l. cum pater, §. Titio, ff. de legat. secundo, vbi dolo (quod iam supra diximus) non attribuitur, sed providentia: verum est text. præstantior cæcis in proposito, & secus in terminis in l. si pupillus 42. post principium, ff. de acquir. vend. hæreditat. ibi: nec enim videtur voluisse fraudare, qui sibi prospicit, ne oneribus patris pupilli hæreditarij implicetur.

Ex + quibus omnibus mire confirmantur omnia supradicta, scilicet, tam nostra decisio huius quæstionis principaliter, vt regulariter, & in dubio clericus hic, de quo agitur, gabellam solvere non

non teneatur: cum potuerit id facere principaliter vt animæ defuncti faceret, opusque pium exsequeretur, vt in dubio est præsumendum, quam vt gabellarium læderet, atque fraudaret, licet inde in consequentiam dampnum ipse gabellarius indirecè patiatur: quam etiam limitatio supra assignata ad nostram præfatam sententiam, & decisionem, vt ipsa non procedat, quoniam constaret, iniuste principaliter, id actum fuisse in præiudicium, & fraudem fidei, vel eius conductoris ne gabellam inde consequeretur. In eo autem difficultas consistit, quomodo, & quando sufficienter de hoc constabit? Ideo iustices prudenter, & circumspicte se habeant in hoc, nedum volunt operi pio plus debito facere, gabellario nocere, vel fraudem minus sufficienter præsumentes, creditoribus hæreditariis præiudicent, nos enim regulam generalem hic præfigere non possumus, cum pro diversitate casuum, & probationum, diversimode sit iudicandum: Ideo religiosi, & prudentes atque circumspicè iudicis arbitrio hoc relinquimus, qui pro animi sui iusto motu hæc discernat.

SVMARIA.

- 1 Clericus prima tonsuræ tantum, an debeat solvere gabellam, & resolutur affirmatiue n. 5.
2 Clericus prima tonsuræ appellatione clericorum intelligitur, præcipue in favorabilibus, & n. 3. quomodo hoc debeat intelligi.
3 Clerici coniugati etiam cum unica, & virgine duobus tantum privilegijs utuntur, fori, nempe, & canonici, quoad cetera vero clericorum privilegia laici omnino censentur, vt suis gabella, & vintus.
4 Clerici prima tonsuræ beneficium Ecclesiasticum actualiter habentes non debent solvere gabellam: secus si possessionem eius non habeant, vt in n. 9.
5 Clericus prima tonsuræ debet solvere gabellam infra est, & ideo merito obseruanda, & de eius ratione, n. 8.
6 Clerici prima tonsuræ qui privilegio fori, & canonici gaudere debent, iuxta Concil. Trident. & illum Regni.
7 Clericus prima tonsuræ pensionem Ecclesiasticam habens gabellam solvere tenetur, nisi pensio sit constituta in titulo beneficii, & n. 11.
8 Pensio Ecclesiastica non est beneficium Ecclesiasticum, nisi constituta sit in titulum beneficii.
9 Clericus habens actualiter capellaniam collatiuam, non tenetur solvere gabellam, quia est beneficium Ecclesiasticum, & n. 14.
10 Clericus habens pensionem Ecclesiasticam actualiter in titulum perpetuum non soluit gabellam, alias fecus.

QVÆSTIO XCI.

An clericus primæ tonsuræ tantum debeat solvere gabellam, ex suis venditionibus, & permutationibus?

Quæro modo circa dict. l. 6. tit. 18. hoc libro 9. dum agit de exemptione clericorum à solutione gabellæ, an habeat etiam locum in clericis

prime tonsuræ, ipsiunque comprehendat: In qua quidem quæstione, ita distinguendum videtur, vt clerici primæ tonsuræ non coniugati gaudeant hoc privilegio, & immunitate, vt gabellam non soluant, sicut clerici in facis: clerici vero primæ tonsuræ coniugati, eo non gaudeant, & sic gabellam solvere teneantur ex suis venditionibus, & permutationibus, ac ceteri laici.

Primum membrum huius distinctionis, quod habet, vt clerici primæ tonsuræ non coniugati gabellam non debeant, nec soluant, probatur ex generalitate nostræ legis. 6. ibi: + Clerigos, + Appellatione enim clericorum ille quoque intelligitur, qui prima tantum tonsura est insignitus præcipue in favorabilibus. secundum Abb. in rubric. de vita, & honestat. cleric. & in cap. 2. de prebend. & ibi Decius traditur in clericis de iudicis, text. in l. præsbytero, C. de Episcopis, & cleric. Didac. Perez in l. 1. tit. 1. lib. 1. ordinament. colum. 106. in versicul. nomine etiam clericorum, & latius Rodric. Suarez in quæstio. de maioratibus, num. 34.

Et in terminis nostræ quæstionis ita tenet Ioan. à Medina in suo C. de restitutione, cap. 1. in principio, & D. Conarr. in pract. quæstion. cap. 3. sub n. 9. dicens, quibusdam legibus ordinamenti veteris hoc probari, esseque communem opinionem, & intellectum ad omnes iuris canonici constitutiones, quibus clerici eximuntur ab his muneribus secularibus personalibus quidem, & mixtis, & Gregor. Lopez in l. 10. titulo 6. part. 1. in gloss. verb. fori non per text. ibi, & Didac. cum Perez in dict. l. 1. gloss. 1. colum. n. 99. versicul. clericus etiam coniugatus, titul. 3. lib. 1. ordinament. & in l. 2. per text. ibi titulo 4. lib. 4. ordinament. gloss. fin. quos refert Girond. de gabell. 7. p. in principio, numer. 6. & Matien. alios allegans in l. 1. tit. 10. lib. 5. non collectio. Reg. gloss. 1. m. 4. & Bobadilla in sua Politic. de Corregid. lib. 2. c. 18. n. 11. litera E.

Sunt tamen, + qui existimant, hanc opinionem admittendam fore, cum clerici primæ tonsuræ probant, & honestam rationem viuendi sectantur, saltem vestes & tonsuram non dimittentes, quod deducere videntur ex Innocen. in cap. primo, de apostatis, & hi sunt plures, quos refert D. Conarra. vbi supra dicens, hanc interpretationem non esse fortassis à mente iuris canonici alienam, passim possetur hinc temporibus, quibus tot clerici primæ tonsuræ, absque tonsura, & vestibus vagantur, moribus, ac vite honestate à ceteris laicis minime distincti: Tandem resoluti Conar. quod cum hæc exceptio iure sit tantum humano instituta, plurimum poterit circa eius vim, & usum consuetudo legitime præscripta præmaximeque non erit eius quævis interpretatio Republicæ conueniens à facienda, cum de muneribus agatur, quæ mixta sunt, & ratione rerum temporalium personis, quoad census, & pecuniæ contributionem indicuntur: etiam hi iuxta iuris canonici rigorem, clerici primæ tonsuræ non sint privandi hoc privilegio ex eo, quod tonsuram, & vestes dimiserint, nisi prius tertio moniti in hanc incidissent contumaciam. Sufficeret tamen ea monitio, quam fit per publicationem constitutionis Alexandrinæ. Eandem interpretationem ad hanc primam conclusionem voluit Didac. Perez vbi sup. & Matien. vbi sup. n. 4. alios allegans nihilominus tamen inquit Conar. de vidisse semel Regiæ literas in hoc decretas, vt clerici primæ tonsuræ.

tonsuræ, etiam non coniugati, cogantur solvere decimam partem pretij, quo res proprias, etiam seculi mercimoni, & negotiationis causa vendiderint, quo ius alsacala Hispani, alij gabellam appellant: cum tamen ius Pontificum in cap. quanguam de censib. in 6. non minus hanc exactio- nem, quam alias in clericorum rebus, & per- sonis prohibuerit: Unde fateri oportet | Iste in- quit | posse multum in his immunitatibus con- sistentem.

Secundum membrum principale diste distin- ctionis, quod de clericis primæ tonsuræ coniuga- tis agit, nempe, vt hi gabellam solvere teneantur, ex eo probatur, ¶ quoniam hi etiam si con- iugati, & virgine sint coniugati, & tonsura, vestibul- que coniugalibus vtantur, tantum duo privile- gia, seu videlicet, & canonis obtinent: & gaudent: ad reliqua namque privilegia clericorum laici om- nino carentur ex text. singulari, & ibi glossa com- munitur recepta, verbo, *clericus in cap. de cleric. coniug. lib. 6.* sequitur plures referens D. Covarr. vbi sup. expresse probans, huiusmodi clericis con- iugatis iure negari privilegium immunitatis, quod gabellas, munita secularia, indictiones colle- ctas, aliæque, quævis Regalia obsequia, censum, & his similia: hæc namque subire tenentur hi clerici, sicut subeunt, & præstant omnino laici, quod in specie adnotantur, gloss. prædict. in dist. cap. vnic. & ibi omnes Abb. in cap. ex parte, decla- ric. coniug. Guid. Pap. qu. 393. Bertach. de gabell. 7. parte n. 22. volum. vndecimo tractat. diuersi. Doctoi. Angel. in authentic. de Monach. §. penultim. Ioan. Mauritan. repetitione l. vnic. C. quo loc. munera subis. folian. lib. 10. pag. 75. Quorum opinio commu- nis est, & ab omnibus approbatur in dist. cap. ex parte, atque item dist. leg. Regia. 23. teste Covarr. vbi supra, qui eam sequitur, quam etiam proba- runt Petrus Duennas in. regul. 100. limitation. 10. & D. Azced. in l. 2. titulo 4. n. 2. libr. 1. noua collect. Reg. & Matien. vbi supra n. 5. & Bobadill. lib. 2. c. 18. n. 11. vbi alios allegat.

His tamen non obstantibus indistincte hodie profertur, quod clericis primæ tonsuræ, siue solutus, siue coniugatus etiam deferentes habitum, & tonsuram clericalem non comprehendit sub privilegio, & dispositione nostre l. 6. sed quod hi omnino tanquam laici, nisi beneficium Ec- clesiasticum obtineant, non coniugati gabellam solvere teneantur de venditionibus, & per- mutationibus rerum suarum ex expressa in hoc dispositione noua nostri iustissimi Regis Phi- lip. II. in l. 1. titulo 4. libr. 1. noua collect. Reg. quæ ita se habet:

Los clérigos de Corona y menores Ordenes, que conforme al decreto del santo Concilio de Trento, y a las leyes antes desta queden gozar del privilegio del fuero, sea, y se entienda solamente quanto al privilegio del fuero en las causas criminales. Pero en todo lo demás, así en el pechar, como en el pagar alcaval, y en todas las otras cosas no sean exemptos, ni gozen de privilegio: y paguen, y contribuyan como los legos, en esto, y en todo lo demás sean auidos por tales, salvo los no casados, que aliu- almente tuieren beneficio Ecclesiastico.

Ex ¶ qua l. declaratur nostra l. 6. vt non procedat in clericis primæ tonsuræ solutis, nec coniuga- tis, vbi illi soluti beneficium Ecclesiasticum adualiter continant eant quod perdist. l. 2. nuncupatam, vt clarum obseruant nonnulli, necpe Olanus in concordia autonoma litera C. num. 21. Paulatrar. queridian. lib. 1. cap. 7. §. 1. numero 3.

Matien. dist. numer. 5. Azced. in dist. l. 2. & Las- sart. de decim. cap. 19. numer. 18. vbi numer. 19. inquit, quod cum dist. l. 2. est totus Hispaniæ vsus, sequitur etiam Homadad Greg. Lopez in dist. l. 49. titulo 6. part. 1. in gloss. verb. *has franquezas*, numero 4. & Girond. de gabell. 7. part. in princip. numero 7. sequitur, plures allegans, Bobadill. in sua Politic. de Corregid. lib. 2. cap. 18. numero 10. vbi quodiam præcatur in his Regijs, & numer. 263. & 285. quam praxim agnouit etiam Farinac. in sui quæst. criminal. tit. de inquisition. quæst. 8. num. 7. in si. relatus per Bobadill. d. n. 110.

Et præd. l. Regia iusta est, & ideo merito ob- seruanda: Non enim videtur contraria iuris ca- nonici dispositioni, nempe de. *quanguam, de cen- sib. in 6. & c. aduersus, & c. meminimus de immuni- Eccles.* Nam si credimus Ioseph. Angie. in sua Floribus Topologi quæst. in quæst. de vestib. veligal. in primo Rubric. difficultat. 5. in præd. tit. volum sit mentio Ecclesiasticorum habentes autem primam tonsuram, non sunt Ecclesiastici, vt ille ait, quia quamuis privilegia Canonis gaudeant, non tamen privilegio fori. Hoc autem reponso non est certa quoniam iuxta sacrum Concilium Trident. sess. 23. c. 6. §. l. 1. tit. 4. libr. 1. nou. coll. Reg. habentes pri- mam tonsuram gaudere debent privilegio fori, si non coniugati, & habentes habitum clericalem in aliquo ministerio, & officio ex mandato Episcopi seruiant Ecclesie, vel in seminario clericorum, vel beneficium Ecclesiasticum obtineant, vel de licentia Episcopi, quæst. ad alios ordines promouentur, in aliqua schola, vel vniuersitate studiant.

Sed ¶ verior ratio in proposito est, quia præ- terquam quod est fundata in antiquo Hispaniæ vsu, & consuetudine, quæ in his clericorum im- munitatibus plurimum valet, secundum Covarr. vbi supra, habentes primam tonsuram, quicquid in eis omnia alia requisita necessaria ad fori pri- uilegium concurrant, ad hoc Ecclesiastici omnino non sunt, si Ecclesiasticum beneficium simul non obtineant, & ideo gabellarum immunitate gaudere non debent, tam iuxta ius canonicum, quod de personis Ecclesiasticis expresse loquitur in dist. cap. quanguam cum similibus quam Regium, de quo in hac l. 6. iuncta dist. l. 2. vt latius probat Lassart. dist. cap. 19. numero 21. dicens hanc esse veram, ac fundamentalem rationem dist. l. 2. eamque iustissima ratione nitit, & num- ero 21. refert nonnullas differentias inter cle- ricos in minoribus constitutos cum benefi- cio Ecclesiastico, & eisdem, id non obti- nentibus.

Sed ¶ pro declaratione, & præd. dist. l. 2. titulo 4. lib. 1. obseruandum erit, ex illis eius verbis: Saluo los no casados, quæ actual mente tuieren benefi- cio Ecclesiastico excludit eos clericos, qui licet collationem beneficij habeant, & bonum in eo ius, non tamen adhuc adepti sunt eius possessio- nem, cum lex illa expresse requirat, quod cle- ricus minorum ordinum actualiter obtineat benefi- cium Ecclesiasticum ad hoc, vt fruatur immu- nitate, non soluendi gabellam, vt voluit & recte Lassart. d. c. 19. n. 24.

Secundo circa eisdem l. 2. praxim, & intelle- ctum obseruandum est, non sufficere regulariter, quod clericus minorum ordinum habeat pensio- nem Ecclesiasticam ad hoc vt immunitas sit a gabella nisi illa pensio sit constituta in titulum beneficij, alius enim licet pensio dici queat beneficium, non

non tamen est, nec dici potest Ecclesiasticum, vt probat Gigas de pensio. q. 1. n. 28. §. 2. & 86. & alios plures referens Azced. in l. 1. tit. 4. libr. 1. nou. coll. Reg. n. 5. vbi id pluribus comprobatur, & n. 7. & Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 1. q. 10. n. 68. & lib. 2. q. 15. n. 11. vbi quod est communis opinio idem testatur lib. 1. q. 4. n. 32. & in terminis nostræ l. ex præd. hanc resolutionem tenet Lassart. d. c. 19. n. 24. ¶ quidem probat respectu gabellæ non soluendi, quoties pensio est relectuata in fructibus beneficij resignati ab ipso pensionario, quia in fauorabilibus huiusmodi pensionarij Ecclesiasticus beneficiatus dicitur, vt resoluit Gigas de pensio. q. 94. n. 8.

Adhuc tamen in hac specie, cum hic pensio- narijs vere beneficiis Ecclesiasticum ante re- gressus verificationem actualiter non possideat, sed tantum pensionem de qua dist. l. 2. non loquitur, credo, huiusmodi pensionarij ex causa resignatiōis teneri soluere gabellam, præterquam si expresse in titulum beneficij sibi sic pensio refer- uata, vel si sacro ordine fuerit insignitus, quod solum sufficit ad non soluendam gabellam, vt in nostra hac l. 6.

Similiter etiam clericus minorum ordinum habens capellaniam in titulum perpetuum con- cessam a Papa, vel alio Ordinario, ¶ cum hic dicitur habere, & possidere beneficium Ecclesiasticum iuxta glossam in element. fin. de decim. Gometius in reg. de infra. ref. q. 2. §. 2. & Decius conf. 210. n. 4. quos, & alios refert, & sequitur Azced. in d. l. 1. n. 7. & Lassart. d. c. 19. n. 26. non tenetur soluere gabellam.

Necnon, & præfationum habens in titulum perpetuum, cum tunc dicitur beneficium Ec- clesiasticum, alius secus, vt late probat Azced. in d. l. 1. sub n. 1. & Lassart. d. c. 19. n. 26. non tenetur soluere gabellam per prædicta.

SVM MARIA.

- 1 Clerici, Ecclesiasticæque persona, an iure tenentur soluere ssum, vel aliam contributionem a Rege, vel alio iudicibus secularibus vtilita- libus impostam, como es los millones concedidos a tu Magellad, pot el Reyno? & n. segg.
- 2 Clerici tenentur contribuere in tributis, & contributionibus in dictis omnibus in bonum commune, & publicam vtilitatem atque necessitatem, & n. 40.
- 3 Clericorum exemptio a contributionibus est concessa eisdem per leges ciuiles Regum, & Imperatorum.
- 4 Principi privilegia a se concessa, etiam ab que causa legitime reuocare potest, sed vide n. 57. & 58. & 59.
- 5 Clerici tenentur soluere ssum, seu gabellam im- postam a Consensibus cum consensu domini reu- paralis super vtilitatibus, vt hic, sed contrarium late probatur n. 8. cum seqq.
- 6 Ecclesia emens, vel alio modo acquirens predia a laico tributaria Regi, tenetur Regi satisfacere pro eis, vide n. 61. quomodo hoc intelligatur, & n. 62. & 65.
- 7 Clerici non solum sunt exempti intra possessio a solutione tributorum, & aliarum, & aliarum impostio- num, sed etiam sua exemptio a iuro diuino originem trahit, vt hic, & in n. seqq. latissime probatur, & præcipue cap. 47. Gen. & c. 7. lib. 1. E. Jura, & c. quanguam de censibus

- lib. 6. quicquid contrarium velit Belarm. vt in n. 14. vt resoluitur cum communi, n. 20.
- 11 Cap. quanguam de censibus & exactio lib. 6. licentia, & intellectus, & n. 12.
- 12 Ex ratione generalis omnes casus similes deci- duntur, & expressi loco exempti habentur.
- 13 Cap. non minus de immunit. Ecclesiast. litera referatur.
- 14 Cap. aduersus de immunit. Eccles. litera referatur.
- 15 Clericorum exemptio probatur etiam sacri canonibus, & auctoritatibus sacre pagine, & di- uersi epistolæ Summorum Pontificum, vt in n. 18. & auctoritate decreti sancti Concilij Tridentini, vt in n. 19.
- 16 Concilium generalibus Summorum Pontificum summa fides adhibenda est.
- 17 Bulla in Cana Domini casus 17. alias 18. referatur contra imponentes clericis collectas, & alia onera, & c.
- 18 Episcopi tenentur denunciare, eos, qui in cen- suras Ecclesiasticas incidunt ob impositionem collectarum, & aliorum onerum clericis.
- 19 Successor in officio alius qui ssum impostus cleri- ci remanet in eisdem censura conclusus, nisi satisfecerit intra mensem, non tamen ea censura est reseruatæ ob non satisfactionem, si non ex- ceptio de nouo impositionem ab alio factam, sed statim esset, de quibus autem bonis satisfactio præd. facienda sit, agitur, n. 21.
- 20 Contradictio impositionis si, vel collectæ clericis faciendæ, faciendo quod in se est, licet maior pars id decreuerit, non incidit in censuram Bullæ.
- 21 Successor scienter exequens de nouo impositi- onem contra clericos ab alio factam, ex actionem continuando incurrit censuram Bullæ referatam propter nouum consensum tacite re ipsa a se præsumptum, & c.
- 22 Excommunicatio Bulla in Cana Domini, lata contra imponentes collectas, aliaque onera clericis, est reseruatæ.
- 23 Summo Pontifice mortuo, durante censura lata in Bulla Cana Domini, nisi in ea aliud canca- tur, & n. 30.
- 24 Clerici sine expressa licentia, & concessione Ro- mani Pontifici grauari non possunt ssum, nec alio tributo, ni millones, & n. 35. etiam si ssume clericis velles soluere collectam, nisi vt in n. 31.
- 25 Laici imponentes, & exigentes ssum, & alias impositiones clericis licentia Summi Pontifici, peccant mortaliter, præter excommunicationem, quam incurrun, & n. 36. el legendo.
- 26 Excommunicatio præsupponit culpam mortalem propter subordinationem, & absque culpa, & contumacia mortaliter nullus potest excommunicari.
- 27 Facientes contra legem iustam in ra graui, pec- cant mortaliter.
- 28 Clericum securitate conscientia non possunt dissimulare, nec consentire in collectæ, ssum im- postum.
- 29 Ecclesiasticum Status grauitas est quam pluri- bus oneribus de quibus hic.
- 30 Nobiles non contribuntur in los millones.
- 31 Leges ciuiles præcipientes clericis teneri ad collectas, & onera impostio pro communi vtili- tate, & necessitate sunt correctæ sacris Canonibus secundum commitem Duæ. sententiam, sed in hoc ponitur vera resolutio, n. 42. & 43.
- 32 Ecclesia, & clerici, quamuis possint exhorrari & reguii per iudices seculares vt contribuntur

- in casibus ad iure canonico permittit, non tamen possunt ad id cogi nisi per iudicem Ecclesiasticum competentem. & n. 45.
- 46 Clerici in casu necessitatis compelluntur per suum Episcopum ad vigilias, & custodia civitatis, non tamen per brachium seculare.
- 47 Clerici ad hoc, ut teneantur ad refectionem vicariorum, & fontium, atque pontium tria requiruntur, de quibus hic.
- 48 L. 12. tit. 3. lib. 1. noua coll. Reg. non corrigi quantum ad iudicem, qui compellere debet clericos ad contribuendum leg. 54. tit. 6. p. 1. & n. 53.
- 46 Leges nouæ sunt interpretanda, ne ius commune ledant in quantum fieri possit, etiam si verba impropietur.
- 50 Correptio legis antiquæ cum intenditur, solet significari verbis expressis, aut honorifica aliquâ præfatione, & ubi lex Regia non exprimit, non est de eius intentione ius commune corrigere, vt in n. 51.
- 52 Iudices seculares non debent perturbare iurisdictionem Ecclesiasticam.
- 54 L. 2. tit. 3. lib. 1. nou. collect. Regia intellectus.
- 55 Consuetudo compellendi laicos, clericos ad soluendum solum, & alias collectas, non est vniuersalis, nec seruanda, & n. 60.
- 60 Respondetur fundamentis Syluestri tenentis contra communem opinionem, consules, & rectores cum licentia domini temporarii posse imponere clericis solum in vicariis.
- 64 Ecclesiasticus Status non debet contribuire en el donadio de los millones, nisi Romanus Pontifex id præcepisset, exceptis, quæ pro se, & suis familiis consuntur, vt in numeris sequentibus.
- 67 Bona Ecclesiastica non debent contribuire in pretio exemptiensi alicuius ville: patrimonialia autem clericorum sic.

Q V Æ S T I O. X C I I.

An clerici ceteræque personæ Ecclesiasticæ teneantur solvere sifam, vel aliam contributionem à Rege, vel aliis iudicibus secularibus vicualibus impostam, como es los millones concedidos a su Magestad por el Reyno, absque licentia Summi Pontificis?

Q Væstio hæc orta fuit in congregatione omnium Ecclesiarum horum Regnorum Martici facta anno 1596. cum licentia Regis nostri Philippi II. cui interfecti cum mandato procuratorio hulus alme Ecclesia Ciuitaten. vt canonicus Doctoralis ipsius temporis, quo primus fueron concedidos por el Reyno los millones a su Magestad, y toda la Congregacion me cometo lo estudiase, y fundasse en derecho que el Estado Ecclesiastico no estaua obligado a contribuir en ellos, aunque se pretendia por el Reyno lo contrario, y auendolo visto, y estudiado con cuidado, hizo la informacion de derecho siguiente, que se dio impresa, y firmada de mi nombre a su Magestad, con un memorial, y alor señores de su Real Consejo.

Pro parte affirmatiua primo facit, quia clerici teneantur contribuire in illis tributis, & contributi nibus, quæ indicuntur omnibus in bonum commune, & publicam vtilitatem, atque

necessitatem Reipublicæ, leg. ad instructiones, & ibi communiter Doctores, C. de sacros. Ecclesia. cum similib. 20. tit. 3. p. 3. & l. 4. tit. 6. p. 1. candela-brum auzem. 7. Sacr. 2. de explanatione Bullæ in Cona. Domin. n. 43. p. 71. vbi plures DD. citat. l. 1. tit. 1. lib. 1. nou. coll. Reg. ibi: Pero que en los pechos, que son para el bien comun de todos, assi como para reparo de muro, o de calçada, o de carrera, o de puente, o fuente, o de compra de termino, o en cusa que se hega para velar, y guardar la villa, y su termino en tiempo de menester, que en estas cosas tales, a fulfillmento de propios de Concejo, deuen contribuir, y ayudar los dichos clérigos: por quanto es pro comunal de todos, y obra de piedad, & l. 1. c. in dem. tit. 3. lib. 1. ad fin. ibi: Mandamos, que en razon del pago las penas, y lo que assi fuere ordenado, que todos, assi clérigos, como legos lo paguen assimismo por rata lo que les cupiere: Ergo à fortiori idem videtur dicendum, quando hoc tributum imponitur pro necessitate Regis à quo tanquam à capite dependet vtilitas totius Regni, tanquam in membra.

Secundo, quia sic fertur introductum, atque solitum esse fieri in his Regnis in similibus necessitatibus Regis, vel Reipublicæ, vt clerici in eis quoque contribunt sicut laici.

Tertio, quia exemptio clericorum ab huiusmodi contributionibus est concessa eisdem per leges ciuiles, & Regias conditas ab Imperatoribus & Regibus, l. placet, C. de sacros. Eccl. e. generaliter 40. §. placet, l. 6. q. 1. & l. i. canonicus, l. 2. & ibi DD. C. de sacros. Eccl. cum similib. & in Codice Theodes. relato in c. in quolibet, 2. q. 8. & in l. 50. cum seq. l. 6. p. 1. & in l. 1. cum seq. tit. 3. lib. 1. nou. coll. Reg. & præcipue in d. l. 1. prin. eiusdem tit. 3. que sic habet: Ejemplos deyn ser los Sacerdotes, y ministros de la Santa Iglesia de todo tributo, segun derachos, por ello ordenamos, y mandamos que en quanto en los pedidos de que nos entendamos seruir, y en otros pedidos de qualquier otra calidad los clérigos sean libres de contribuir, y pechar con los concejos. Idem ergo legislatores, hoc est eorum successores in dignitate Reg. tollere possunt præd. immunitatem, atque exemptionem clericis prius tributam, siue concessam eidem derogando, atque contrarium statuere, & decernere, præcipiendo, vt Status Ecclesiasticus contribuat, En los millones que los Reynos concedieron, o concedieren a su Magestad por via de sisa, o repartimiento como los legos, y dar sus provisiones para ello en forma, y Principe namque privilegia à se concessa, etiam absque causa legitima reuocare potest, l. qui fundos, C. de omni agro deseri. lib. 10. lex. & ibi Inn. in c. in nostra de iniurijs glof. in reg. decet de reg. iur. in 6. communis, secundum D. Couar. libr. 3. var. resolu. 6. n. 1. D. Mol. lib. 4. de Hisp. primog. c. 3. n. 8. 16. & 17. vbi lato eam declarat: & ita videtur tenere in terminis Syluestri in summa verb. immunitas et l. in fin. in vers. si vero proper, & vbi dicit, quod quando Consules propter debita, aut aliud gabellam ponunt super carne, aut vino, & huiusmodi, non animo extorquendi pecanias ab Ecclesiasticis, sed quia etiam si non essent Ecclesiasticæ personæ, adhuc eam imponerent, est licitum, habita auctoritate domini temporalis, & habita moderatione, ne ponatur magis super his, que sæpe emuntur à clericis, aut ab extraneis, aut à pauperibus, quam ab aliis ciuibus: & quod sic clerici conueni non possunt: maxime cum alibi possint emere, licet non ita commode, vt inquit probat, ff. de noui oper. nunt. eandem sententiam certiore visam fuisse testatur

testator Octavian. Vulp. de lib. Eccles. 2. p. n. 51. cum Syluest. & aliis duobus.

Quartum, & vltimum fundamentum huius patris est, ex l. 5. tit. 6. p. 1. vbi disponitur, que si per ventura la Iglesia comprase algunas heredades, o se las diesen hombres que fuesen pechoros al Rey, son obligador los clérigos a hazerle a aquellos pechos, y derechos, que auian de cumplir por ellas aquellos de quien las ouieren, ideam probat d. l. 1. in vers. y otro, si heredad que sea tributaria, tit. 3. lib. 2. nou. coll. Reg.

Sed quia accurate diuinas literas, factosque Canones, epistolas, & Bullas Summorum Pontificum perlegit, inuenit, immunitatem Ecclesiarum, personarumque Ecclesiasticarum, & Religiosarum à soluendis tributis, collectis, sifis, & alias quacunque contributiones, & impositiones laicorum, non solum esse de iure positum, sed etiam originem trahere iuris diuini: & itaque status Ecclesiasticus minime contribuere teneatur in prædictis, nec in donatio de los millones per via de repartimiento, sifis, ni de otra manera, sin licencia, y mandado de su Santidad.

Quod primo probatur cap. 47. Genes. cum tempore famis conditorum Aegyptium terram sibi emerat Pharaon, atque sub eadem fame suæ seruituti cuncta subiceret, Sacet dotibus ita necessaria subministrant, vt neque possessionibus, nec liberate donarentur domino ex tunc pronuntiant, sacerdotem in omni gente liberos esse oportere, vt exponitur in cap. tributum, §. quammis, 23. quæst. 8.

Secundo ex c. 7. l. 1. Esdras, vbi refertur quoddam decretum, & stabilimentum Regis Artaxerxis: Por el qual mando a las guardas del arco publica, y teleros de su casa Regal, que todo lo que pidiese el Sacerdote Esdras (e lo diesen sin tardança alguna hasta en cierta cantidad de plata, y ciertas medidas de trigo, vino, y azeyte, y sal sin medida: & statim deinceps inquit: Vobis quoque notum facimus de vniuersis Sacerdotibus, & Levitis & Cantoribus, Lantoribus, & Nathinibus, & ministris domus Dei huius, vt vestigal, & tributis, & annonas non habeatis impostas imponendi super eos. Ecce status Ecclesiasticus exceptus expresse, atque exemptus à solutione cuiuscunque tributi, sifis, & impositionum, sublataque potestas populis, Reipublicis, & communitatibus Regni imponendi tributa clericis, quamuis laicis imponenda sint ex iustis, & necessariis causis.

Tertio hoc ipsam declarat vti Bonifacius 8. in e. quammis de censibus, & ex d. lib. 6. ibi cum igitur Ecclesie, Ecclesiasticæque personæ, ac res ipsarum, non solum iure humano, quinimo, & diuino, & secularium personarum exactionibus sint immunes, & constitutum felicitis recordationis Alexandri Pape 4. prædecessoris nostri, qui statuit, Ecclesias, & personas Ecclesiasticas ad pedagia, & quidagiam penitus non teneri, neque ad exigendum, vel soluendum talia pro rebus suis propriis, quas non causa negotiandi deserant, vel deserti faciunt, seu transmittant, volentes propter multorum insolentiam, & abusum, penæ adminiculo adiuuare, adictimas illitricus inhihendos, contra-tia consuetudine quorundamque, que dicenda est corruptela verius, non obstante, nec Collegium nec Vniuersitas, nec Vniuersitas, nec aliqua etiam singularis personarum, cuiuscunque, sit dignitas, conditionis, aut status à præfatis Ecclesiis, aut personis pro personis ipsis, aut rebus præd. talia exigat, vel extorqueat per se, vel per alium suo nomine, vel

etiam alieno, aut res ad huiusmodi persoluenda compellat: qui vero contra fecerint, si personæ fuerint singulares, excommunicationis: si autem Collegium, vel Vniuersitas ciuitatis, castri, seu loci alterius cuiuscunque, ipsa ciuitas, castrum, vel locus interdicti sententiam ipso facto incurrant: nec ab excommunicatione huiusmodi abolitionem, vel interdicti relaxationem obtineant, donec exacta plenarie restituerint, & de transgressione satisfecerint competenter, Ad idem textum clem. præfatis de censibus.

Nec dicatur quod text. in d. e. quammis, loquitur tantummodo de pedagijs, & quidagis, quoniam ratio illius text. generalis est, vt patet ex eo text. in principio, cum igitur Ecclesia: & ibi à secularium personarum exactionibus sint immunes: Verbum namque illud, Exactionibus, omnia comprehendit: & ex ratione generali omnes casus similes decidentur & comprehenduntur, & expressi loco exempli habentur, vt cum communi resoluimus libro 3. prædicar. quæst. 17. & 18. n. 75. cum pluribus sequent. præcipue n. 80. & 101. Ins præ: etia diuinum, cuius meminit Bonifacius Papa 8. generaliter loquitur in quibuscunque exactionibus: quo fit, vt iuxta hanc tam expressam decisionem arbitri non debeat, ad clericis sint immunes, & exempti à tributis iure diuino: siquidem hoc iam declarauit nuncupatum Summus Pontifex in illo text. dicens, Ecclesias, Ecclesiasticasque personas, ac res ipsarum, non solum iure humano, sed etiam, & diuino à secularium personarum exactionibus esse immunes.

Vnde audiendum minime esse censio doctissimū & illustrissimum Card. Bellar. de controu. orthodox. fides, controuersis, 5. de membr. Eccl. Militian. in 3. par. 1. c. 28. de cleric. folio mibi 161. in paruis, dum defendere, & probare voluit contrarium asserens, hanc exemptionem clericorum esse tantum de iure humano, non vero diuino, loquitur liquidem contra illum text. eiusque aperta verba, cui non bene responderit dicens: Bonifacium eius auctorem nomine iuris diuini intelligere exemplum, quod habetur in scriptura diuina, nimirum Genes. cap. 47. vel certe fuisse Bonifacium in sententia Canonistarum, eamque a permissis, non autem aliquid definitiue, quia non loquitur per modum definitiue rem controuersam, sed simpliciter, & obiter id asserit, & definit: sed vt neque sit, sufficit pro nobis habere interpretationem, declarationem, & auctoritatem Summi Pontificis, cui est standum contra DD. contraria patris, prout etiam fuit declaratum in c. tributum, §. quammis, 23. q. 2. & probatur hodie clare ex Concl. Trid. sessio. 25. cap. 20. ibi Ecclesia, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione, & canonibus, sanctionibus constitutam, & ibi namque Dei præcipua, cuiusque parochias recta venerunt.

Quarto in hoc eodem iure diuino nihil est Concilium generale Lateran. relatum in c. non minus de imm. Eccl. dicens: In diuersis mundi partibus Consules eruantur, & recitent, nec non alij, qui potestatem habere videntur rei contra frequenter imponunt Ecclesiis, vt deteriori conditioni fallum sub eis sacerdotum videatur, quam sub Pharaon: fuerit, qui legis diuinae nitentiam non habebat: ille quidem omnibus alijs seruaturi subleuit, & possessiones eorum in pristina libertate dimisit, & eis alimoniam de publico ministravit: isti vero uera sua fere vniuersa imponunt Ecclesiis, & tot angustias eas affigunt, ut eis, quæ Hieremias deploret, comprehendere videatur: Princeps pronuntiarum

filla est sub tributo: siquidem fissa, sine impedi-
tionibus, seu alia qualitate sibi arbitrarie addita de
bonis Ecclesiarum & clericorum Christi & sicut de
putatis voluit fore cuncta complere: in iustificationem
etiam, & auctoritatem Prelatorum ita emanant, et
si nihil potestatis eis in suis videatur hominibus
remanere, concludit el text. dicens: Quocirca
sub auctoritate districtissime fieri de cetero talia
prohibemus: & in finalibus text. additur, si autem
Consules, aut alij de cetero ista commiserint, &
communiter defilire voluerint, tam ipsi, quam sanctio-
res eorum excommunicatione se noverint subiacere,
neque communioni reddantur, donec satisfactionem
fecerint competentem: & ita gloss. verbo sub tribu-
to, & communiter Doctores notant ex illo text.
claro, quod sacerdotes, & clerici debent esse immu-
nes ab omni exactione seculari.

16 Quinto hinc entius III. in Concilio generali
in e. aduersus de immunitate Ecclesiarum, quod mo-
do per diximus ex Concilio Laterano addidit, quod
constitutiones, & sententia quæ à talibus, vel de
iporum mandato fuerint promulgatae, manes &
iuribus habeantur, nullo vnquam tempore valitu-
re: Inquiretiamque aeternam, quia fructus, & dolus ali-
cui patrocinari non debet, nullus vno decipiatur
errare, ut intra tempus regimini sustineat auctori-
tatem, quatenus post illud non sit ad satisfaciendum
debitum compellendus, nam, & ipsum, qui satisfacere
recusauit, & successores ipsius, nisi satisfecerint
intra mensem, manere decernimus. Ecclesiastica
censura conclusum, donec satisfeceris competenter,
cum succedat in euer, qui in honore substituitur.

Sexto idem probant sacri canones, nisi aucto-
ritatibus sacrae pagine, ut constat ex text. in e.
conuenerit, ibi, que diuina sunt 23. q. 8. & in cap.
tributum; quibus eadem causa, & questione, ibi,
domino ex tunc pronuntiantes: & in cap. si impe-
rator ad fuerit ibi, omnipotens Deus, 96. dist. 11.
& in d. cap. quoniam de censibus libro sexto, & in
d. cap. non minus, & in e. aduersus de immu-
nitate. Ecclesiastica, textus optimus in cap. primo, &
in cap. clericis, in primo. & in §. 1. eodem tit.
lib. 6. & in clem. 1. eodem tit. vbi quod dantes ad
id consilium, auxilium, vel fauorem, excommuni-
cantur: text. in clem. presentis de censibus, cum
alijs similibus.

18 Septimo idem prohibent in fauorem immuni-
tatis Ecclesiasticae diuersæ epistolæ Summorum
Pontificum, ut patet ex epistola Damasi Papæ
scripta ad Aurelium Cattagino. Episcopum, relata
in 1. tom. Concil. fol. 7. col. 2. Bulla Urbani 6. fol. 9.
& Marini 5. fol. 10. & Innoc. 8. fol. 21. & alio-
rum Romanorum Pontificum, quæ referuntur in
libro, cui titulus, Bulla dierum Romanorum
Pontificum, & in bullario plurimorum Pontificum,
impresso Romæ ann. 1586.

19 Octauo omnia hæc probat, confirmat, & inno-
uat sacrosanctum Concilium Tridentinum, dist. sessione,
23. cap. 20. in decreto de reformatione, vbi monet,
& exhortat Reges Catholicos, quos Deus sancte
Fidei, Ecclesieque protectores esse voluit,
exteriorque precipit, vt inuolabiliter obseruent
immunitatem, & libertatem personarum Eccle-
siasticarum Dei ordinatione & canonicis san-
ctionibus constitutam, decernens, atque præci-
piens, factos canones, & Concilia generalia om-
nia, necnon, & alias Apostolicas sanctiones in
fauorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis
Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas,
quæ omnia præsertim etiam decreto innovat exacte

ab omnibus obseruari debere: proptereaque ad-
monet Imperatorem, Reges, Republicas, Prin-
cipes, & omnes, & singulos, cuiuscumque status, &
dignitatis extiterint, vt quo largius bonis tempo-
ralibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo
sanctius, quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam
Dei præcipua, eiusque patrocinio recta vene-
rentur, neque ab vllis Baronibus, domesticis, & do-
ribus, alijve dominis temporalibus, seu magi-
stratibus, maximeque ministris ipsorum Prin-
cipum lædi patiantur: sed seuerè in eos, qui illius
libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem
impediunt animalucent. Hoc decretum sacro-
sancti Concilij Tridentini, ad literam decidit
calum nostræ quæstionis principalis in fauorem
status Ecclesiasticæ, vt ex eius contextura
apparet, & desinit opinio Synelli, & Bellarmin-
vbi supra.

Quibus verissima, & communis redditur hæc
sententia, nempe quod exemptio, & immunitas
Ecclesiasticæ, Ecclesiasticamque personarum ab
exactionibus, & tributionibus sit à iure diuino, ab
eoque originem suam trahat: & ita iustissime
huius iudicij sunt quam plerumque auctores, quos
omnes causa eisdem de prolixitate hic non citabo
contentus aliquorum relatione. Hi enim ceteros
referunt: imprimis hanc partem tenent gloss.
penultimam in dist. cap. si Imperator, & in d. cap.
quoniam, verb. diuina, Abb. in d. cap. non minus
n. 17. & in e. an. 4. de immunitate, Eccl. & cons.
13. in 2. p. cons. Felin. in c. 2. n. 1. de maior. & obed.
Cardinal. in cap. perpendimus de sententia excom-
m. oppositio septima, Ioan. Lup. in tractat. de
libertate. Ecclesiasticæ, p. quæstio. 2. & latius in 2. par.
quæstio. secunda, Ioann. Equit. in Enchirid.
locorum communium c. 23. Bertrandus consil. 182.
n. 1. d. l. Ioan. Bapt. Ferret. consil. 71. Bertach.
de Gabell. 7. p. n. 8. & 11 Petrus Duenn. reg. 100.
diximus in repetitione, l. nemo potest, n. 107. cum
seq. ff. de leg. 1. Azucen. in l. 5. n. 6. per totum tit. 3.
lib. 1. non coll. Reg. & est communis sententia, vt
plures allegans, eam sequuntur, & probans affirmat
nouissime Analt. Germon. de sacrorum immunit.
lib. 3. cap. 17. n. 18. idem lib. 3. c. 15. n. 18. & 19. &
alij quam plures idem post hæc recepta doctissime
probat Azor. in summa in fit. moral. lib. 5. c. 12. col.
mibi 412. in vers. ego sane.

Non itaque recte se habuerunt Medina, Soto
& alij, volentes hanc immunitatem, & exemptio-
nem clericorum non esse de iure diuino, sed posi-
tuo Ecclesiastico, siquidem contrarium euiden-
ter, & multipliciter probauimus, & tandem
decreto sancti Concilij Tridentini, nec agimus
hic de exemptione, & immunitate clericorum
à iudicio seculari, an sit de iure diuino, an huma-
no, quoniam non spectat ad præsentem materiam,
sed agit late de eo Salon. de iust. & iur. q. 66. artic.
7. col. 13. 62. cum seq. vbi col. 1366. in §. conu. con-
cludit, esse hanc exemptionem maxime consensum
iuri diuino. At quando secunda opinio principalis
de qua supra, vera foret, quod negamus, iustice-
ret ad nostrum intentum, esse prælatam immuni-
tatem de iure positivo Ecclesiastico, vt auctores
eius sententia dicunt ad hoc vt præcisè deberet
obseruari præd. immunitas Ecclesiasticæ, Ecclesiasti-
cisque personis sub reatu peccati mortalis, &
excommunicationis maioris late sententia, si-
quidem ita cauere ex præcepto Summorum
Pontificum, & Conciliorum generalium. ¶ 10
quibus summa fides adhibenda est, vt docet
Innocentius in cap. quod suscepti, & in e. hoc est
fidei,

fides, & inc. quoniam verus, 23. q. 1. pulchre Nanar.
in c. non de iudicij in 3. par. tit. 1.

21 Vitimo hæc pars confirmatur vno ex casibus
Bullæ in Cena domini, qui est 17. alias 18. huius-
modi: qui collectas, & alia onera clericis, prælati,
& alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum Eccle-
siarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiato-
rum Ecclesiasticarum bonis, illarumque fructi-
bus, redditibus, & proventibus huiusmodi, ab que-
simili Romani Pontificis speciali, & expressa
licentia imponitur, & diuersis etiam exquisitis
modis exigunt, aut sic imposta etiam à sponte
dantibus, & concedentibus recipiunt per se, vel
alium, seu alios directe, vel indirecte prædicta
facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxi-
lium, consilium, vel fauorem, votum, iustitiam
palam, vel occulte prestare noscerentur, cuius-
cunque sint præminentia, dignitas, ordinis,
conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Re-
gali præfulgeat dignitate, seu Principes, Duces,
Comites, Barones, Republicas, & alij Potentia-
rum: quæcumque etiam Regni, Præuinciarum, Ciuitatibus
& terris quocumque modo Præsidentes, aut qua-
vis etiam Pontificale dignitate insigniti in nouan-
tes decreta supra his per sacros Canones, tam in
Lateranen. nouissime celebratis, quam alijs Con-
cilijs generalibus edita etiam cum censuris, &
pœnis in eis contentis: & in terminis dict. Bullæ
in Cena Domini, & per eam ita tenent Nauarr.
in Manual. c. 27. n. 128. & in e. 17. n. 201. in vers.
85. Azucen. in l. 3. n. 21. tit. 3. lib. 1. non coll. Reg. & ex
Theolog. Lud. Cath. de restit. q. 33. in vers. 7.
adhibitis in primo dist. ¶ addens in texto dicto,
quod Episcopi obligati sunt ad denunciandum
eos, qui in censuris Ecclesiasticis incidunt ob
has: causam, de quo est text. d. d. clemens. præ-
sentis: Eandem sententiam pro constituta habet, &
tenet Manuel. Rodrig. in explanatione Bullæ Cru-
ciant. 59. numero 84. in vers. lo segundo, & Ludo
Veya in suo casu consensu, 26. per totum, vbi
melius fuerit hoc prosequitur, & declarat &
nouissime Pater Franch. Suarez de censuris in 5.
tom. disputat. 21. de excommunicatione. Papa reseruatis
in Bulla in Cena Domini sessione, 2. in 18. censura,
numero 99. cum sequentibus fol. 184. cum sequenti,
& quod rethores populi, vel calqueutores impo-
nentes hanc carnem, vel vinculis sint excom-
municari à iure, ex dict. cap. quoniam, tenet
cum multis candelab. aut. 7. Sacrament. in ex-
planatione Bullæ in Cena Domini, n. 42. fol. 75. in
2. tom.

Quatenus autem attinet ad successorem, de
quo in d. e. aduersus, vbi quod non solum ipse
rethor, qui similia fecit suo tempore, & satisfacere
recusauit, sed etiam ipsius successor nisi
satisfecerit intra mensem manere decernitur
Ecclesiastica censura conclusum, donec satisfecerit
competenter, cum succedat in euer, qui in
honore substituitur. ¶ Illud obseruandum esse
censeo, vt si successor non exequatur de nouo
impositionem ab alio factam, exactionem con-
tinuando, sed statim cesset, solumque sit in
mora restituendi, quod ab alio iustitè petimus, &
acceptum est, licet excommunicationem incur-
rat, non tamen videtur ea reseruata ex vi Bullæ in
Cena Domini, quia in tota hac clausula non est
sermo de non restituendo, sed de imponente,
exigente, vel etiam accipiente, vel quouis modo ad
huiusmodi actiones cooperante: successor au-
tem, qui non satisfacit, non potest dici, illas
actiones exercere, aut ad illas cooperari. Non

ergo incurrit hanc censuram pro vltima in Bulla
Cena.

22 Vt autem incurrat eam, vt latam in d. cap. 25
aduersus, oportet, vt culpabiliter sit in tali mora,
non enim cogendus est talis successor ad satisfac-
ciendum, seu restituendum ex proprijs bonis, cum
ipse non deliquerit, nec aliquid ex bonis Ecclesie
viurpauerit. Debet igitur satisfacere, quatenus
gubernator est, hoc est, vel ex communibus
bonis, vel faciendo, vt qui bona acceperunt, ea
restituunt, quia quantum ad hoc merito succedit
in onere: quare si non possit intra mensem re ipsa
exequi satisfactionem, immo, quod in se est
faciat, non incurret, quia reuera non peccat, ¶
sicut nec etiam Consul, vel alius similis gubernato-
ris, si quantum in se est contradicat tali imposi-
tioni, licet forsam propter plura suffragia impo-
natur, vt recte meo iudicio (salua tamen censura
Sedis Apostolicæ) opinatus est Suarez vbi supra
in vers. queri preest.

23 Ex quibus inferitur, atque bene deducitur, quod
si successor scienter exequatur de nouo imposi-
tionem ab alio factam, exactionem continuando,
incurrit quidem censuram Bullæ reseruata
propter nouum consensum tacite re ipsa à se pre-
stitum, & satisfactionem impositionis, &
exactionis à prædecessore factæ.

24 Reseruata igitur est excommunicatio, de qua
agimus, hoc est eius absolutio Sedi Apostolicæ,
siquidem fulminata est per Bullam in Cena
Domini, nullique alius ab absolute potest
nisi solus Summus Pontifex, & qui eius vices
habuerit, alias incurrit eam excommunicationem,
qui de facto abfoluerit, quam tollere non potuit
præter nullitatem præfate suæ absolutiois, vt
caneitur in casu 22. & 23. eiusdem Bullæ: per
Bullam autem Cruciant. absolui poterit huius-
modi excommunicatus satisfacta parte, vt de-
clarat ipsius expostores, estque hoc conforme
iuri canonico quoad eius similem censuram, vt
vidimus.

25 Quinimo etiam mortuo Romano Pontifice,
qui delictum quoddam eorum commiserit, quæ
in Bulla in Cena Domini continentur, in
censuras per eam latas incidit, quoniam olim
secus esset, quoniam tres Romani Pontifices
Pius V. Greg. XIII. Sixtus Quintus eius Bullæ
sententias eo vique valere voluerunt, quousque
successor creatus alia tulisset, vt dixit Nanar.
Manual. c. 27. n. 40. cum seqq. & summa Corona de
excommunic. cap. 9. artic. 1. in 3. par. & Mattem. de
Alphon. de Viualdo in sandelab. auct. septem
Sacramentorum de excommunic. n. 54. quos refert &
sequitur Vgolimus de censur. tabula 1. §. 4. n. 4.
folio 77. ¶ idemque dicendum erit de eorum
successoribus, qui similem declarari nem fecerint,
nempe eius Bullæ sententias eo vique valere,
quo successor creatus alias tulisset. An autem
Clemens VIII. & Paulus V. hoc voluerint, nobis
non constat: videndum tamen erit in eorum
similibus Bullis.

26 Vera igitur, & euident. atque certa resolutio est
(vt ex prædictis patet) Que est illa Ecclesia-
stica, sine expressa licentia del Summo Pontifice,
no puede ser gravado con los millanes con que el
Reyno suua a su Magestad, ni ella obligada a
contribuyr en ellos, ni en otra imposicion, si
tributo, ni collecta alguna, ni se le puede, ni deve
reparar por personas legas, ni inezes seglars,
comunidades, ni Governadores, sin la dicha licen-
cia de su Santidad. Et ita tenet, & probat ex
R. 4. textibus

textibus iuris canonici supra citatis Remigius de Gornui de charitat. subd. q. 56. n. 4. cum seq. cum regula hinc infra tradit late eam probari cum communitate quod minus reale quod imponitur personis pro rebus, quas possident, quod minus valgetes vocant collectas, tallias, quovales, derramas, vel alio modo, non potest imponi per laicos, nempe Regem, dominum, vel Regnum, civitatem, vel communitatem pro necessitatibus occurrentibus Ecclesiis, seu clericis, pro rebus quas possident quocunque titulo, f. & n. 10. cum seq. ampliatur etiam si clericus vellet sponte solvere collectam, nam non potest, nec communitas deberet recipere, nisi cum iusta causa, & licentia Papæ: quod verum intelligit Candelabrum autem ubi supra, in explanatione Bullæ Cane Doyam n. 38. pag. 7. d. e. o., qui autoritate seculari exigere decimas, & alias ab sponte dante: seculari recipiente sifam, vel guldagium, alias a clerico sponte dante, quia non incurrit in præd. censuram secundum Navarr. & Petrom Doman, quos citat, & voluit etiam Suarez ubi supra in versis. nec enim: ubi, quod non est prohibitum dari ex absoluta, & omnino libera voluntate, & loquens, en los millones, quod non teneatur ad eorum solutionem clericis, nisi consulto Romano Pontifice, ita tenet Blas lib. 2. var. q. 21. l. p. n. 219. fol. 83.

33 De his nos da tambien claro testimonio, y experiencia las gracias, y concesiones Apostolicas del subsidio y exaltado, que son ser para causas, y efectos tan necesarios e importantes, como es para defensa de estos Reynos del Turco, y de nuestra Santa Fe Católica para subsidio de las galeras, y guerra contra infieles, por estar el patrimonio Real tan excauto: su Magestad del Rey nuestra señor ha sacado para ello licencia de su Santidad, y sin ella misma se ha pedido, ni reparado: y el año de 1583, por no aver la dicha concesion para el subsidio, no se repararon cobra, ni pago. Y si en algun Obispado se reparo, y cobro, fue por error, entendiendo que la nua, y se bolvio a sus dueños.

34 Ex supradictis duz conclusiones certissime deducuntur prima est, que los legos que hayen las imposiciones, reparaciones, y cobranças arriba dichas de sifas, y otras contribuciones en el estado Ecclesiastico, sin la dicha licencia de su Santidad, y las que dan consejo, favor, y ayuda para ello en qualquier manera, peccan mortalmente, demas de la excommunication mayor, en que ipso facto incurriunt.

35 Excommunicatio enim præd. præsupponit culpam mortalem propter inobedientiam, & absque culpa, & contumacia mortali nullus potest excommunicari, ut in c. nemo, & in consil. 1. q. 3. & in c. Romana. S. tuncius de sentent. excommunic. lib. 6. D. Thom. Paludan. & alij in 4. dist. 18. q. 2. D. Coar. in calina. mater. 1. p. 5. q. n. 1. de sent. excomm. lib. 6. Navarr. manual. c. 27. n. 9. Martin. de Ledelma in 2. q. 2. art. 3. De Soto in 4. dist. 22. communis. ut per nos lib. 1. canonic. q. 6. 7. & 24. & per Candelab. anticum septem Sacrament. 2. tom. de excomm. n. 105. & 106. pag. 35.

36 Deinde quia facientes contra legem instam in re gravi peccant mortaliter, c. 2. de maior. & obed. cum similibus. Dicitur Bernard. in sic. de dispensand. & præcept. col. 5. Caiet. in parvis. opusc. 1. tom. 11. de oblig. præcept. q. 21. Alphons. à Castr. adversus heresi. verb. Ecclesia ad fin. facit Navarr. in manual. c. 23. n. 36.

At in dubium est in hac specie, laicos agere contra probationem sacrorum Canonum Conciliorum, & Bullas Summorum Pontificum, nec non & contra omnes ius, & rationem: ergo iuste possunt, & debent compelli per censuras, ut à peccato exeant, & se abstineant à similibus impositionibus, & collectis in carne, & vino & similibus victualibus imponendis contra statum Ecclesiasticum, ipsiusque immunitatem, & ablata remittant.

Et quod peccent laici mortaliter in hoc ut probatum exiit, tenet Navarr. manual. 27. n. 115. & in c. 17. n. 202. ubi inquit que los Governadores legos y seglares, que imponen contra los clerigos sifas, & sobre pan, vino, carne, panno, y otras qualesquier cosas necesarias, y gerenciamas ad victim, & vestium peccan gravissimamente y ofenden a Dios e incurren en las censuras horrendas de Bulla in Cena Domini y de la glos. de la clement. præsent. verb. interditi de censu. que afirma que toda Italia esta enervada por lo dicho mismo sienta el de las veras pronuncias, y confessa que teme mucho que Dios castigue a los consultores de los Principes, y Republicas por la poca cuenta que hazen, y el demasado credito que dan a sus consultores y otras personas que vienen cuenta con su codicia, y avaricia, y no devien contra las sacros Canonas y espaldas de los Obispos, y confesores, que parece tienen poca cuenta en caso, mandandolas lo pen ad peccato mortale. Concilio Veneris in d. clem. præsent. que demerit, y prohibe por del conuignadas a los sobredichos, y no los abueluan hasta que restituyan lo mal llevado, y satis fagan competentemente a los clerigos eandem opinionem, quod peccent lethaliiter imponentes rebus clericorum tallias, & qualuncque exactiones, tanquam contemptores iuris canonici, & inobedientes, tenet Petros Jacob. in sua præd. tit. de acquis. ab Eccel. vers. item qui quem refert & sequitur Remigius de Gorn ubi supra q. 62. n. 99. qui n. 96. n. L. probat etiam in terminis, quod clerici non teneatur ad solvendam sifam impostam per laicos administratores vniuersitatis pro suis necessitatibus, vel alias super ventalibus, & victualibus.

Secunda conclusio certissima ex supra dictis deducta habet: que el estado Ecclesiastico con seguridad de conciencia no puede dismular, ni consentir en las dichas imposiciones. Lo uno por ser contra su immunidad. Lo otro, por concurrir en el peccado grave, que en esto cometen los legos: y assi esta obligado a defender su libertad, y esmepcion por via de iusticia, como se suplico a su Magestad, y a los señores del su Consejo por parte del Estado Ecclesiastico de estos Reynos.

Mouete etiam debet ad hoc, animaduertete, quantis oneribus gravatus sit natus Ecclesiasticus, dimittique ipsius redditus tam ob deductionem factam olim ab eis Tertie Regie concessione Apostolica, tum etiam ob cessiones similes Apostolicas quin quinquales subsidij, & tunc domus demicare debentibus in vnaquaque Patriarchia, tandem ob privilegia non solvendis decimas quatuor ordinum militarium de S. Ioann. Alcantara, Santiago, y Calatrana, y los ordenes Monachales, y mendicantes, y los de la Compañia de Iesus, con los privilegios tan amplios, y la orden de Santa Clara en cierta forma: Et similiter quod status Ecclesiasticus sentit, & virtualiter patitur, & soluit tributum alcavale in omnibus que emit, siquidem casus emunt eo quod venditores laici eam solvere

solvere teneatur. Non igitur graui debent Ecclesiasticæ que perlonge aliis oneribus, impositiombus, atque tributis, abique licentia Summi Pontificis, qui est caput omnium Ecclesiarum, & alias cogantur mendicare, & cetera à diuinitus minatur.

39 Accedat præterea, que puer los Canalleros legos, y Hidalgos, y otros esmepcion en muchos lugares no contribuyen por sus hazendas seglares en este donado de los millones, sino que se reparte al demas resto del Reyno, o se hazen otros arbitros, como se ha declarado en el Consejo y librado provisiones Reales para ello segun esta informado el Estado Ecclesiastico con mucha mayor razón deuen ser esmepcion los clerigos y sus bienes de la paga de esto donado, pues tiene tan fundada su libertad, y esmepcion de todo genero de pechos, tributos, y exactiones por todo derecho, y Concilios, como esta prouado, y son, y deuen ser de mejor condicion en esto que los legos.

Reliquum est, ut satis facimus fundamentis supra in contrarium adductis, ex quo etiam nostra pars lucidior apparebit.

Ad primum fundamentum contrarium, in quo dicitur, clericis iuxta ius commune, & Regium tenent contribuere in illis impositionibus, & tributis, que indicuntur ad bonum commune omnium in casibus ingentis necessitatis, & vitularibus Reipublicæ, & Regni ex dict. l. ad instructiones, cum similibus C. de Episcopis & clericis. & l. Regis videm citatis.

40 Respondeo que hablan en cosa especial de reparo de muro, o calçada, o carretera, o de puente, o fuente, y en la costa que se haze para guardar, y velar la villa, y su termino en tiempo de necesidad, y esto a salticamiento de los propios del Consejo, porque es pro communal de todos, y obra de piedad, como le dicen, y de clar an las mismas leyes, y el donado de los millones, no se concede para esto, ni los Procuradores de Cortes fustran partes para conceder los contra el Estado Ecclesiastico, ni en su peruisio, sino solamente en la Republica seglar, la qual ellos representan, mas no la Ecclesiastica, ni la necesidad es tan grande que los legos, y Republicas seglares no la puedan supir con sus propios, y hazendas, y con los arbitrios de que su Magestad lee ha dado licencia puedan usar sin tocar en el Estado Ecclesiastico, ni en sus bienes, y rentas que siempre han sido y son libres, exceptuados, y esmepcion, de semejantes contribuciones, y otros qualesquier tributos, y finalmente no estamos en el caso de las dichas leyes, y aunque estuieramos en el, era menester licencia del Papa para ello, y en caso de dificultad, y peligro de la tardancia, por lo menos del Prelado Ecclesiastico de cada Obispado, y sin ella no se podia hazer, como le dira luego.

41 La segunda se responde quod secundum communem multorum gratium authorum, leges ciuiles supra citate pro præd. 1. fundamento sunt correcte factis canonibus præcatis, quibus canec quod laici non possunt collectas imponere clericis etiam imminente necessitate clericorum, & laicorum sub pena excommunicationis, nec clerici teneantur in hoc casu aliquid contribuere, nisi sponte velint, approbate Episcopo cum clerico, & ubi laicorum non suppetunt facultates: item Romano Pontifice prius consulto, quod si fecerint, iam humiliter, & deuote recipiant cum gratiarum actione, ut in d. non minus, & in c. aduersus immn. Eccl. cum simi. ut late pluribus iuribus, & rationibus comprobat Abb. in d. c. non

minus, n. 18. dicens eam esse communem vtriusque iuxta interpretum opinionem quem ad hoc refert, & sequitur Anasl. Gernon. lib. 3. de sacrorum immnuit. c. 17. n. 16. & alij statim citandi.

Et quamuis alij plures auctores velint vitare præd. correctionem legum ciuiliam, dicentes potius ius canonicum videri, idem disponere in præd. casibus necessitatis, quod leges ciuiles, & Regie supra citata.

Vera tamen resolutio in proposito est, quod status Ecclesiasticus nullo modo teneatur, nec cogi, aut compelli potest ad contribuendum in similibus, autoritate & dispositione præd. legum, quibus non ligatur Ecclesia: & quando talis necessitas, seu vtilitas occurrit, seruanda sunt præd. iura canonica, ut Romanus Pontifex super his consulatur, & ubi tanta necessitas imminet, quod non possit sine aliorum scandalo vel periculo haberi recursus ad Papam sufficeret tunc deliberatio Episcoporum, & clericorum, ita probant, & decidunt expresse textus iuris canonici supra citati & tenent, atque resoluunt per multos graves auctores huius Regni, & exteri, quos gratia prolixitatis vitandæ hic sigillatim non referam, & quæ eos citant omnes, item sequentes prout sunt Greg. Lop. in d. l. 34. in gl. en las calçadas tit. 6. p. 1. & nos lib. 1. præd. q. 5. n. 2. cum seq. præcipue n. 6. Arzed. in l. 1. n. 6. cum seq. tit. 3. lib. 1. nou. coll. Reg. Syluest. in summa, verb. immunitas l. n. 20. & 22. & latè Alphonsi. Guetretan thesaur. Christi. Relig. c. 35. n. 29. cum pluribus seq. Anaslase Gernon. d. c. 17. n. 46. cum seq. & prius n. 32. cum seq. & alij infra citandi, in vers. Esta misma sententia, & alij loquuntur plures ex supracitatis authoribus, nunquam etiam, en esta asserentes, quod eam non possunt imponere laici in victualibus in præd. iuribus Status Ecclesiastici sine licentia sui superioris etiam in casibus in quibus clerici iure canonico teneantur contribuere.

Et quamuis Octau. Chachet de rei. Pedemonta. 68. aliquid deserte videatur in hoc laicis, quando instat necessitas inimicorum, recusatibus Episcopo, & clerico prius requisitis, nihilominus tamen ipse ait occurrer dum prius esse ad Episcopum & clericum & ab eis petendum, ut hoc præcipiant, quia, & si tam grauis necessitas vigeat, ut locus non esset, ut Papa consulatur ob periculum in mora futurum, sufficeret tunc deliberatio Episcoporum & clericorum, ut habet communis sententia super relata: ita etiam in hoc casu interpellatio, & exactio à indice ecclesiastico, non autem à laico fieri debet secundum Acharan. in c. non minus, & Bald. in d. l. ad instructiones quorum opinio placet Gernonio d. lib. 3. c. 17. n. 53. Petrus Duemas in reg. 100. n. 16. in fin. Conar. cum aliis lib. 1. var. res. c. 8. n. 9. & cum eis Candelab. var. 7. Sacram. 2. tom. in explanatione Bullæ Cane Doy. calu. 2. n. 45. pag. 76.

Et quamuis Ecclesia, & clerici possint exhortari, & requiri per indices, & potestates seculares, ut contribuant in casibus à iure canonico permittis, non tamen possunt ad id cogi, nisi per iudicem eorum Ecclesiasticum competentem, ut aduertimus fuisse bletuarum ubi sup. n. 9. adducentes ad idem Guid. n. Papæ. f. & ita merito Theofautus Christianæ Relig. ubi sup. n. 3. in vers. fateor tamen tenet quod si clericus noller sine legitima causa consentire, populus poterit officium Ecclesiasticum implorare, ut compellat clericum ad consentiendum, & contribuendum: Et hoc id est, quod habet communis sententia supra relata quam

quam ut veram & communem expresse approbat. Dominus Rex D. Alphonsus el Sabio, que fue el IX. en la l. 1. tit. 6. de la primera partida: ibi *Esso misuo deus facer* (loquens in clericis) en las calçadas de las grandes caminas de las otras que son comunales, e por a esto facer non les deuen premiar los legos, mas dezirles que lo fagan essi ellos non lo quisieren dezir: han de mostrar lo a los Prelados que lo fagan facer e ellos son tenudos mostrar de go lo mander cum ple. porque son obras buenas, e de piedad: & ibi Greg. Lop. in gl. pen. & vlt. & in l. 5. tit. 1. de m. tit. 3. & vlt. supra citatos, huc fuit etiam opinio Innocentij in d. 6. non minus, & aliorum quos referi, & sequitur Remig. de Gonni. in d. de d. ebari sub gl. 6. n. 39. 44. 50. 53. 54. 88. & 92. cum seq. ubi iuxta hoc constituit regulam & n. 11. 3. & prad. l. 5. ad hoc in terminis allegat Remig. d. 9. 62. n. 77. & Greg. Lop. in l. 1. vlt. tit. 6. par. 1.

46 Dicentem quod licet in casu necessitatis clerici compellantur ad vigiliam, & custodiam civitatis, non tamen possunt ad hoc compelli per brachium seculare, sed per suum Episcopum secundum Henricum, & alios in c. p. venient, de immuni. Eccl. quod etiam loquens in casu vigentis, & imminentes necessitatis, tenet Specul. in tit. de cler. conuocat, quem refert, & sequitur Remig. ubi supra, q. 17. n. 6. vbi n. 8. cum seq. Idem resoluunt cum alijs pijs viris Doctoribus, quando clerici ad collectionem tenentur in adiutium Principis propter necessitatem tunc sibi occurrentem, quia non sunt ad eam solvendam compellendi per principem sed per iudicem Ecclesiasticum, quando laici aliter non possunt supplere.

47 Præterea quod hoc, ut clerici teneantur ad refectionem variatum, fontium, & pontium, tria requirantur: licentia, scilicet Pontificis, vel Episcopi ex causa valde urgenti & necessaria, & quod solutiones laborum non sufficerent, & sic in subsidium late consuluit consil. Laurinum, inter consil. feudali consil. 1. late etiam Tiber. Decian. consil. 1. n. 62. vol. 3. Canonian. dec. 44. sub n. 10. & hos referens Carrotius de locat. & cond. l. 4. par. de collect. n. 37. fol. 120.

48 Ex quibus inferitur, quod l. 12. tit. 3. lib. 1. non collat. Reg. d. p. n. 3. ubi legitur, como clergos, todos paguen por las heredades que tuviere, e en adobos de arroyos, e de presas, o calçadas, o defuertes, o de puente, intelligi debeat, ut singuli compellendi sint in casu contradictionis per suum iudicem competentem, iuxta d. l. parite, la qual no corrige ni quita la dicha. l. 12. non enim inquit, quod iudex secularis possit cogere clericos ad contribuendum in prædictis casibus, nec talis intentio colligi potest, nec debet, ex d. l. 12. nec verbis, nec signo in correctionem dicta. l. parite, & Leges namque nonne sunt interpretandæ, ne ius commune lesant, in quantum fieri possit, etiam si verba improprientur, secundum Ludovic. Gozannum consil. 43. n. 1. ideoque lex generalis non inducit correctionem iuris per tacitos intellectus, etiam si nihil operetur, idem Gozann. consil. 89. col. 2. Craue. consil. 259. n. 2. & nos libr. 3. prad. l. 9. n. 34. & 35. & cum enim de antiquarum legum correctione, seu abrogatione intenditur, illud solet significari verbis expressis, aut honorifica aliqua præfatione, ut docet Aleat. lib. 3. Parerg. in tit. cap. 17. Ludovic. Caton. lib. 2. verissim. c. 16. quod enim non mutatur, quate stare est prohibendum.

49 l. præcipimus, cum fin. c. de appellat. & ubi lex Regia non exprimit, non est de eius intentione

ius commune corrigere, ita Greg. Lop. in l. 10. in gl. ne quere ser heredero, tit. 5. & in l. 9. tit. 13. p. 6. & nos d. q. 15. n. 37. & 38. Sed d. l. 2. hoc non exprimit, ergo non corrigi, d. parite, & Quod etiam comprobatur, quia ad inducendam correctionem vult l. per aliam, vnum ex duobus est necessarium, vel quod lex nova expresse antiquam corrigat cum expressa ad hoc mentione huius vel quod sit adeo directe contra ipsam in sua principali decisione, ut concordiam vna cum altera recipere non possint: neutrum autem hic concurrat, igitur correctio induci non debet, nec potest, & multo minus ea inducenda venit per d. l. 12. sacrorum Canonum, & conciliorum vniuersalium Ecclesie, quibus derogari non potest per legem civilem, nec Regiam, etiam si expresse hoc diceretur in ea arg. solita de mai. & ex hoc defectu potestatis, ut omnes notant in Ecclesie S. Sede constit. præmaxime, quia nulla lex hoc dicit: sed potius contrarium nempe l. 5. eiusdem tit. 3. lib. 1. non collat. Reg. que habet: & Quod como el Rey quiere que ninguno extrema en su iurisdicción temporal, assi es su voluntad que la iurisdicción Ecclesiastica, y espiritual no sea perturbada, y sea pueruadada, y sea guardada en aquellos casos, que el derecho permite, y assi manda, que los señores temporales, ni los canones, ni los reyes Reales, y Alcaldes e legales no embarguen, ni perturben de bienes de la iurisdicción Ecclesiastica en aquellas cosas de que pueden conocer segun derecho: led caso de quogingunos compellendi clericos, ut conturbant ad reparationem fontium, & pontium, ut tenentur ius canonicum ex reffe disponit, ut pertineat ad Episcopum cum consensu Pape: non vero ad iudices seculares: Ergo reffe disponit d. l. 5. quod iudices seculares non perturbent iurisdictionem Ecclesiasticam de facto nec se in ea intromittant, idem præcipit Summus Pontifex in c. nouis de iudic. ubi explicat Navar. notab. 3.

Nec conuenit, quod d. l. 12. quomais posterior explicetur, & intelligatur per l. priorem partem quoniam ita habetur in iure, ut in l. sed & posteriores cum similib. ff. de legib. Similiter non obstat l. 2. tit. 3. lib. 1. non collat. Reg. que allicet: Ordenamos y mandamos, que ninguno concies, ni señores de lugares no construygan, ni apremien a los clergos, y Iglesias, y monasterios a que pechen, ni paguen, ni contribuyan pechos, ni pedidas, ni otras seruicias: saluo en aquellos casos que se contienen en la ley deste titulo, que comienza: Exemptos deuen ser, que es la ley 11. arriba alepada que habla de los reparos de los caminos, fuente a puente &c. que en quanto a aquella excepcion, saluo &c. parece, que da entender es de la regla preceitente, iuxta glossam. l. acción C. de transact. cum similib. T estis que los legos pueden conuier a los clergos, a que contribuyan en los casos especiales de la dicha ley 11. arriba referida.

Quia primo respondetur, quod imo d. l. 2. in regula generali ab ea assignata est in fauorem Status Ecclesiastici, & comprehendit nostrum casum, de seruicio, y donatio de las millones. Secundo, quod non sumus in casu exceptionis eiusdem l. Tertio quod etiam si effectus eo in casu deducti non deberet ab ea lege argumentum a contrario sensu contra ius ex reffum, præmaxime cum in d. l. 2. ad quem se refert, hoc non canetur, ut in terminis obiectauimus ubi supra n. 14. & hoc remanet sufficienter diluunt primum fundamentum contrarium.

55 Secundum etiam fundamentum de conuentione contraria facilliter dissoluitur, primo quia negamus adesse talem consuetudinem generalem: imo inquam plurimis partibus horum Regnorum Republica, & Gubernatores scientes, & recognoscentes immunitatem hanc Ecclesiasticam, prædictam contributionem minime tenari sunt inuicere ipsam imponere in Statum Ecclesiasticum ad soluendum prædicti tributum, sed potius prædictam suam immunitatem obseruauerunt in alijs veto ciuitatibus ubi contrarium nisi sunt facere Rectores, ipsimet s. luti animarum suarum consulentes ad obedientiam Ecclesie sunt reducti, tollentes ad clericos piam. s. iam & contributionem & ablata ab eis restitutum & promittendo in posterum se talia non facturos, & cum hoc non absoluti a præd. censuris quod si in alijs sunt obstantes & contumaces, sibi tradant, quia tanto prauiores sunt peccata, quanto infelicem animam detinent a ligatam, neque hæc consuetudo appellari potest, sed potius corruptela, c. fin. de consuet. lib. 6. & in dist. cap. quanquam de censib. lib. 6.

56 Et conuincatur hæc responsio ex decisione text. in c. conuictis, de sentent. excommuni. ubi excommunicat eos, qui obtemperari faciunt statuta facta, & consuetudines inductas aduersus immunitatem Ecclesiasticam, nisi ex libris tradant, & eos, qui ea faciunt, & scribunt, & Potestas, & Consules, & Gubernatores, & consularios quorilibet locorum, ubi huiusmodi statuta seruauerunt & qui iudicant secum dum illa, & qui ea publice in forma scribunt, quem textum optime declarat in proposito Navar. c. 2. n. 119.

Tertium quoque fundamentum partis contraria omnino est inlaturum ex supradictis quia exemptio, & immunitas Status Ecclesiastici ab omni genere tributorum, & exactio est iuris diuini, & quanto absolute fore de iure positio canonico, in dubium est eam auferri non posse, autem leges civiles, aut Regie quin tantum abell. ut potius confirmant, & maioribus penis coadiucent, ut possunt facere, & similiter idem faciunt in materia probationis matrimoniorum clandestinorum, vlturam & aliarum rerum spiritualium, iuxta tradita per nos lib. 2. prad. l. 9. n. 13. & 14. non tamen ideo sequitur quod possint leges civiles, nec Potestates seculares tollere immunitatem Ecclesiasticam per factos Canones, & Concilia vniuersalia Ecclesie Catholice Ecclesie sacrosanctis, & clericis concessam.

57 Præmissa vero, & exemptiones a Regibus & Imperatoribus ex se concessa clericis, quæ originem non trahunt a iure diuino nec a sacris Canonibus, & Concilijs, sed a Regali, vel imperij consuetudine elementis, hæc ut proceduntia nunt, & ab origine sua a Regia, vel Imperiali largitione recte poterunt, idem, Principes seculares, eorumque successores indignitate tollere, moderari, & declarare pro libro, & nuto suo, quantum credendum non sit hoc facturos, & nec deest Maiestatem Regiam propriam suam priuilegium derogare, aut renouare, ut cum alijs probat Dominus Molinus libr. 4. de Hispan. prim. c. 3. n. 17. ad fin. & numeris seq. siquidem ut Christianissimi Reges semper solent prospicere bonum Ecclesiarum & clericorum, & augere priuilegia a se eisdem concessa, tanquam earum vici protectores, seculis ad dicendum de alijs priuilegijs alias clericis competentibus.

58 De his duobus modis priuilegiorum, & immunitatum Ecclesiarum, & clericorum loquuntur leges civiles, & Regia supra in contrarium allegata, sed necessario intelligenda sunt, ut prædicimus, si quidem ita clarum est de iure, & principijs eius conforme.

Cum enim tota Respublica Christiana, & 60 ipsimet Principes temporales in hanc exceptionem consentiant, obedientiam, non potestatis consensu, ea reuocare nequaquam poterit, ut constat ex his, quæ colligitur nostris Inno. ut tradit Anast. German. de libro 3. de sacrorum immuni. cap. 17. n. 41. ubi, hanc sententiam eo magis confirmat, quo derogatio, sine reuocatio maxime redundaret in Ecclesiasticam libertatis diminutionem, ac detrimentum, ut nemo non videt, quare dissolui non potest a temporalibus Principibus ex traditis per Doctores in c. nonerunt de sentent. excommuni. & in cap. Ecclesia S. Mariae de consil. & in c. vlt. de rebus Ecclesiasticis, non alien. Soto in 4. dist. 25. art. 2. Conarr. in prad. q. c. 3. n. 3.

Minus obstat opinio Syuelli contraria, quia primo dicimus, eam falsam esse vt pote contra textum expressos vtriusque iuris, & concilia Ecclesie, ut vidimus & idem Syueller in eodem verbo immunitatis, la primera n. 10. & 12. tenentur contrarium nec non communis sententia Doctorum, quos supra citauimus. Secundo, quia ratio in qua se fundat Syueller, in loco, quo cum ad iurimus pro contraria parte contra Statum Ecclesiasticum, est nulla, quatenus dicit, quod clerici conuerti non possunt ex eo quod Consules imponant eis s. iam, vel tributum in vidualibus auctoritate domini temporalis quia possunt ea emere abibi, licet non ita commode: Quis enim est, qui non videat, hoc falsum esse? Si quidem maximum grauumen esset atque manifesta extorsio, obligare clericos mittere cum maioribus sumptibus quotidie abibi emere vidualias pro suis personis, & familijs, & alia sibi sibi necessaria, ubi super his non esset imposita s. iam præter incommoditatem supradictam, quod minime facere possent clerici, præmaxime pauperes: Præterea si permissum esset s. iam clericis imponere in vno oppido, idem fieret in omnibus, & ita esset ut vniuersalia s. iam, & præcille teneret eam soluere Status Ecclesiasticos contra omne ius, Nec titulus de nomi oper. s. in quo etiam se fundat Syueller, ad rem facit, ideoque eius sententia, non est tenenda. Anima huc tenet, namque ipse debuerat esse contra factos Canones, & aduersus sacrosancta Concilia, quod domini temporales abique licentia Summi Pontificis possint imponere gabellam s. iam alimode tributum personis Ecclesiasticis, & quod aliter in ponentes, incidunt in sententiam excommunicationis ipso facto a iure canonico, & bulla in Cæna Domini fulminatam, ut vidimus pro v. ipsemet Syueller, nuper prædicti, & tenuit n. 20. & 22. Sanctum denique Concilium Trident. in loco supra citato destruit omnino opinionem Syuelli, contrarium nullo igitur modo eam teneri, aut sustineri potest.

Quarta, & vltimum fundamentum prioris 62 partis de fundis tributis emptis, vel alio modo acquisitis per clericos, quod ipsi præstatum soluere teneantur, nihil premit contra verissimam resolutionem, quam fundauimus, defendemus: Illa namque iura loquuntur, & procedunt, atque intelliguntur, quando prædictum ab antiquo est tributarium, priuata, vel publica dispositione,

puta Principis, nam si peti oia ad clerico, vel Ecclesiam, siue ad alium que eamque titulo legitimo, tranfit in ipse mania cum eodem onere, l. i. a. & c. sine censu vel reliq. Et i. hac specie sunt proprie intelligende leges Regie predictæ ita Greg Lopez d. l. i. glof. 4. & in l. 53. glof. 7. Petrus Doctus in reg. 100. limitatione 5. & Az. u. in d. l. 11. m. 8. quod probat d. l. 11. ibi. Orro si de hereditate que se in tributaria, en que sea clerico, apropiado a la hereditate que los clerigos que compran las tales hereditades tributarias, pechen aquel tributo que es apropiado y anexo a las tales hereditades, nempe quando fundus esset tributarius, ante quam deueniret ad clericum: postea namque non possit lege, vel statuto seculari prouiduari immunitati Ecclesiarum, & clericorum, vt in cap. que in Ecclesiarum de constitutione & in authent. cassa, & irrita. C. de sacrosancta Ecclesi.

62. Præterea sunt intelligende præfate II. Regie, quando prædia sunt affecta onere tributorum expressis, & specialiter ex conuentione partium: secus autem si sunt affecta, vel obnoxia tributo ex generali lege, vel hypotheca, qua sunt tacite hypothecata pro tributo omnia pœdia priuato- rum, vt in l. 1. & 2. C. in quibus caus. sign. vel hypothecæ contrahitur, tunc namque si talia bona penueniant ad Ecclesiam, vel clericum non transeunt cum onere, vt probat Dicit. Perez in l. 1. tit. 1. libro 1. Ordinand. col. 90. & 91. ubi alios allegat, & ante eum Orator. de nobilitate. 2. parte c. 1. numer. 10. Matinec. in l. 3. tit. 1. glof. 2. m. 5. & in l. 6. tit. 1. glof. 2. n. 3. libro 5. Noua Collectio Regie, quos retuli & sequutus fui d. g. 3. n. 17. & Blas Flores lib. 2. Variar. Quæstion. q. 21. par. n. 233 in princip. fol. 187.

63. Vnde quando bona habebant onus perpetuum, annexum & inuicibiliter transeunt ad clericos cum oneribus suis: si vero onus sit perpetuum, sed vtiabile, vt quando imponitur perona pro rebus, vt sunt descriptioes, estimaciones, que sunt hodie, quia estimantur bona cuiuscuque, vt soluant plus, vel minus secundum oppositionem col. ed. (& hic est noster casus) ad huiusmodi onera non transeunt Ecclesia, vel clerici, ita tenent, & probat Theaur. Christian. Reliq. ubi sup. a. numero 9. addens numero 33. in vers. dis. iur. enim, quod bona Ecclesie non tenentur ad alia onera mundana, nisi prius fuissent censu- alia, aut tributaria, quam penuenissent ad Ecclesiam, ita quod soluisent certum tributum, vel censum: aliter autem non tenentur, quamuis per os soluisent tempore necessitatis, vel utilitatis aliquas collectas, seu functiones, vt tenet Abb. in d. cap. non minus n. 18. & sequitur etiam German. d. e. 17. num. 27. & probat latins numero 64. cum pluribus legq. ubi numero 8. sum sequentibus late probat, vt pro his, que Ecclesia possidet spirituali iure, vel iure diuino, vt sunt decime, primitiæ, & obligationes tributum, vel censum minime soluere debet, & quod prædictum in principio huius vers. vnde quando, tenet etiam Flores ubi supra d. num. 233.

64. Ex quibus omnibus relinquunt clara iustitia, & ordinis status Ecclesiastici, vt non debeat contribuere ei donatio de las millanes, nec possit ei imponi sifa aliqua in victualibus ad id, nec alius vilo modo absque expressa licentia, & auctoritate Papa: Et quod similiter in conscientia fieri hoc non possit absque prædicta licentia sub reatu peccati mortalis, & incurfione sententiæ excom-

municacionis maioris late sententiæ Papæ referuata cum obligatione restituendi alias ablatum à qua absoluti non possunt laici, nisi prius restituant, & satisficiant: & quod Status Ecclesiasticus horum Regnorum, tenetur in conscientia remedium querere, vt facit, & non diffimulari saluo iudicio rectius sententis, & Madriti mense Decembris anno, 1596. Doff. Ioannis Gutierrez.

Esta formacion de derecho se dio por la Congregacion de las Iglesias de los Reynos de Castilla, y Leon, y de las Islas y ellos adscritas, con su memorial a su Magestad del Rey don Felipe II. nuestro Señor, que para gloria suya, y a los señores del su Consejo para que lo mandassen ver, y remediar, y visto, y entendido ser conforme a iusticia, no se cobra del Estado Ecclesiastico este donatio de las millones hasta que se gano breue especial del Papa Clemente VIII. de buena memoria para ello, en que se dio licencia a la iusticia seglar de los pueblos para que pudiesen hecbar sifa en la carne, y vino a los clerigos para esto millones, y que fuesen obligados a contribuir en ellos, y se cobrasse por ministros seculares como de las legos: de lo qual se agrauo el Estado Ecclesiastico ante su Magestad, y solamente se reformo en que non la cobrasen los ministros seculares de los clerigos, sino los Ecclesiasticos, compellendo les ello los Obispos por censuras, y que la carne, y 66 vino, y otros en su azuque en que se echo tambien la dicha sifa, no la pagassen los clerigos, y personas religiosas de lo que ellos, y sus familias consumies- sen: contentand tamen conductores res præd. tributi, & sifa, clericos, & personas religiosas tantum esse exemptos a præd. contributione, de la carne, vino, azuque, y vinagre, que de sus consu- ctas, y cryancas gellan, y consumen en sus casas, y familias, y no de lo que compran para comer, beber, y consumir ellos, y sus familias, y así pra- curan de echo cobrar esta sifa de lo. Sed hoc minime cauetur in d. vltim. motu propr. Clementis VIII. nec in eo similis distinctio inuenitur, sed potius generalis exemptio his verbis concessa: non tamen quo ad ea, que pro eorum proprijs, & familiarum suarum vtilibus consumunt, ita vt pro illorum, & suarum familiarum vtilibus præd. sint om- nino immunes, & exempti, luego de todo lo que con- sumieren sin fraude, sed bona fide, son libes, y estempas, aora sea comprado para ellos, aora adqui- rido por donacion, o de cohecho, o por otro titulo, pues de todo esto se mandaua antes por otro motu proprio que refiere alli este postro, que la pagassen los clerigos, y religiosos: y aora se manda por este vltimo motu proprio generalmente, que no la paguen de lo que consumieren en sus vtil, y de sus familias: poterunt etiam suprad. maximo ex vilo esse ad alias contributiones, & sifa imponi præteritas statui Ecclesiastico sine licentia Summi Pontificis.

Fuit etiam in d. Congregatio. Ecclesiastica supplicatum Regie Maiestati, que mandasse que non se repartiesset a las possessiones, y hereditades de las Iglesias, y sus ministros los redditos de los censos, que los concejos de las villas, y lugares que eran de las Iglesias han tomado y cargado sobre si, para se eximir boluendo a las partes que los auian comprado en virtud del breue de las temporalidades el precio que auian pagado por ellos a su Magestad, pues se dexaua bien en- tender, que solo se dieron las provisiones Reales de repartimientos, para que contribuyessen las haciendas de los legos, & interesados, para boluere a eximir, y que en las provisiones que de nuevo se librasse, assi para los lugares que fueren de las Iglesias, como de particulares, fuesse especificado de manera que no quedasse lugar del dicho inconueniente, super quo, & alijs capitulis de mandato d. Congregationis nos etiam de iure informamus dominos dominos de Regali consilio: & tandem post aliquod longum tempus fuit pronisum, & responsum per Regem nostrum huic capitulo que no contribuyan en sentiamos repartimientos, ni se cargue cosa a los bienes Ecclesiasticos de los Per- lades, o Iglesias cuyas fueren los lugares, y que en quanto a las bienes patrimoniales de los clerigos, quando occurrirre el caso se prouera iusticia, y que en el Consejo lo ordinario para que no se reparti a los bienes patrimoniales de los clerigos: videatur namque hoc de solutione pretij exemptionis iurisdictionis concernere bonum commune omnium tam clericorum quam laicorum, & ileo nil mirum si ex bonis patrimonialibus clericorum equaliter fuerit laicorum soluant auctoritate etiam, & cum licentia Prælati clericorum inxta suprad. bona tamen Ecclesiastica Prælatorum & Ecclesiarum eorum sunt vel fuerint oppida vendita, recte iustum fuit, non contribuunt in hoc, quia ipsa nihil debent: satis namque est, vt præd. sua oppida, & iurisdictiones sibi auferatur absque eo, quod postea in exemptione ad aliorum fauorem, & utilitatem factam, vel faciendam contribuunt.

haciendas de los legos, & interesados, para boluere a eximir, y que en las provisiones que de nuevo se librasse, assi para los lugares que fueren de las Iglesias, como de particulares, fuesse especificado de manera que no quedasse lugar del dicho inconueniente, super quo, & alijs capitulis de mandato d. Congregationis nos etiam de iure informamus dominos dominos de Regali consilio: & tandem post aliquod longum tempus fuit pronisum, & responsum per Regem nostrum huic capitulo que no contribuyan en sentiamos repartimientos, ni se cargue cosa a los bienes Ecclesiasticos de los Per- lades, o Iglesias cuyas fueren los lugares, y que en quanto a las bienes patrimoniales de los clerigos, quando occurrirre el caso se prouera iusticia, y que en el Consejo lo ordinario para que no se reparti a los bienes patrimoniales de los clerigos: videatur namque hoc de solutione pretij exemptionis iurisdictionis concernere bonum commune omnium tam clericorum quam laicorum, & ileo nil mirum si ex bonis patrimonialibus clericorum equaliter fuerit laicorum soluant auctoritate etiam, & cum licentia Prælati clericorum inxta suprad. bona tamen Ecclesiastica Prælatorum & Ecclesiarum eorum sunt vel fuerint oppida vendita, recte iustum fuit, non contribuunt in hoc, quia ipsa nihil debent: satis namque est, vt præd. sua oppida, & iurisdictiones sibi auferatur absque eo, quod postea in exemptione ad aliorum fauorem, & utilitatem factam, vel faciendam contribuunt.

SUMMARI A.

- 1 Ecclesia & clericus negotiator gabellam soluit, de lo que vendieren por via de ganancia, trato, y negociacion.
- 2 Clericus negotiator gabellam iure communi etiam soluere tenebatur & iure canonico, vt in n. 5.
- 3 Clerici negotiatiotes sunt vere clerici reputantur tamen pro laicis quo ad solutionem gabella, y de la aduana.
- 4 Negociatio clericis est prohibita, & dum huic se implicat eorum facultates Ecclesia non defendit a laicorum legibus, & statutis: necessarium tamen est ad hoc, quod iure canonico, sit talis negociatio prohibita, & illicita, vt in n. 6. ubi quod generaliter iure canonico est eis prohibita: requiritur tamen iure communi tria monitio, vt in n. 7. & iure Regio, vt n. 8. & in foro conscientie vbi que monitio operatur quo ad alia, vt in n. 9. sed contrarium præxi est tenendum, ino quod nulla monitio requiritur, vt in n. 10. 11. 12. & 13.
- 4 Clericus negotiator gabellam debet: secus si non negocietur, licet itam, quam vendit illicite acquisierit.
- 5 Clericus aduocatus, de facto rem acquisitam ex officio aduocati vendens, vel permutans, gabellam non debet.
- 6 Negotiator dicitur, qui rem acquirit eo animo, & intentione, vt reuendendo lucrificet.
- 7 Clericus rem emens non quidem animo reuendendi, sed sui vtilis causa, sed eam postea ex accidenti vendiderit, gabellam non debet, & n. 10.
- 8 Emens frumentum pro victualibus totius anni, si postea mutato proposito vendat, illud, non incidit in panem legi, vel statuti.
- 9 Obligatio ad molendum, & panem reficien-

- da, si aliquid eis super se possunt id vendere absque panæ.
- 11 Negotiator non dicitur, qui emat, vt sine necessitati succurrat, licet superfluum postea vendat.
- 12 Clericus qui rem, quam emerat, postea mutuo consilio vendit, vt aliam emerat non dicitur negotiator, idem est in eo, qui rem vendit integram, & immutatam, vel qui rem sic vendit, sed hac intentione non emat, sed ad suum vsum empiria statim sibi occurrat lucrum, vt n. 13.
- 14 Clericus fas est emere necessaria ad proprium, suorumque vsum, & vendere superflua, vel ex fructibus suorum agrorum vel ex redditibus sui beneficij, vndeque illa habuerit, non est aliquid vilius emere, non animo vendendi carius eis, licet accrescente postea pretio vendere illud carius, & lucrari, nec inde tributum aliquod debent, vt in n. 15.
- 15 Clericus vendens rem sui patrimonij, vel fructus sui beneficij non dicitur negotiator, nec tributum ex eo soluere debet.
- 17 Clericus vendens, qua ad eum pertenerint ex disoluta societate iuxta cum alio, aut ex quacunque alia negotiatione quam per alium exerceret, gabellam debet, & n. 74. idem est quando socius laicus clericus ea venderet, qua ad negociandum emerat, n. 28.
- 19 Clericus, & Religiosus licet negotiari per alios negotia mere lucratina, tradendo pecunias consanguineo, vt ipsorum loco negotietur aut vendendo societatem cum alio, aut alio, & c. vbi sic sed contra n. 10. cum legq.
- Peccatum lethale est, clericis, vel monachis per se ipsos negotiationem mere lucrativam, qua aliquid emitur, vt immutatum carius vendatur exercere eodem n. 29. & n. 31. ubi ratio assignatur.
- 31 Qui per alium facit per se ipsum facere videtur, & numero 33.
- 32 Quod quis suo nomine exercere prohibetur, id neque per subiectam personam agere debet.
- 34 Exercens per alios artes prohibitas, non vacat omni culpa.
- 35 Negociatio per alium cum pecunia clericis dis- trahit animam ipsius in quampluribus, vt licet.
- 36 Licetum est clericis locare fructus beneficij, vel eos colligere, & vendere per suos familiares, & infiores.
- 37 Clericus vendens vinum suum ad grossum, vel ad minimum non dicitur negotiator, ac proinde gabellam non debet.
- 37 Clericus ex luna de redditibus sui beneficij, aut suorum gregum pannos, quos vendat per operarios, atque artifices conductos efficeret, an ex venditione præd. pannorum gabellam debeat? & num. leg.
- 39 L. in illis verbis. Por. y a. de mercaderia, trato, y negociacion, titulo 18. libro 9. non. Collect. Reg. intellectus, & n. 40.
- 41 Mercator ex vno alio, qui dici non valet, quia nomina verbalia requirunt frequentiam, nihilominus tamen vnica vice dicitur negotiari, vt in n. 45.
- 42 Clericus etiam semel mercando ad reuendendum si reuendat, gabellam soluere tenetur, & n. 44.
- 43 Clericus, nedum mercatura, sed etiam omnis negociatio est prohibita etiam alijs licita.
- 46 Clericus emens fundum vt eum reuenderet lucrificandi causa, tuncque reuendit, gabellam soluere tenetur.

47 Clericus negociator dicitur, quando rem emitt in sua integra, & immutata forma, venditurus in lucrifaciendi causa: scilicet si rem emitt ita ut sit et materia inde aliquid operandi, & sua opera, & industria mutaram vendiderit, aut permutaverit, tunc namque negociari non dicitur, nec gabellam debet, & numero quatragesimo octavo ubi exemplum fingitur.

49 Clericus licitum est artificis aliquo vti, unde aliquid lucratur, ac vitam sustentent, observantia, que hic dicuntur, n. 50.

51 Clericus emens mulam, aut equum rudem, vel vulgiorem vendat, negotiator non dicitur, nec gabellam debet ex venditione.

52 Clericus emens ardetes, aut suos ad eos pingues emendandos causa negotiationis, & lucris, gabellam debet.

53 Clericus laminas, aut vas emens, ut impensa sua per alios pannos, vel vinum faciat lucrifaciendi causa, est negotiator, ac mercator, ac proinde gabellam solvere tenetur ex venditione pannorum, & vini.

54 Monasterium habens venam ferri, & inde per operarios ferrum colligat, & vendat lucrifaciendi causa, gabellam non debet: scilicet si ad id venam ferri emisit, nisi per Monachos ferrum colligatur, ut in n. 55, sed quomodo intelligendum sit, quod de venâ ferri omnia dictum est late agitur, & distinguitur numeris sequentibus, ubi que ad n. 61 includitur.

55 Clericus aut monasterium emens gregem, & inde fructus collectos vendens gabellam non debet: scilicet si conducatur omnium fructus, eoque postea vendat, nam gabellam debet, ut in n. 63.

56 Industria, que clericum excusat a negotiatione illa est, qua per propriam personam præstatur: scilicet vero si conducatur & mercenarias personas præstetur.

57 Negociari dicitur non solum is, qui sic emitt, ut venditurus lucrifacere, sed etiam, qui ex quoque alio contractu acquisivissit, ut venditione lucratur, quia ex contractu locationis, & venditionis.

58 Clericus emens, vel conducens fundum plenum fructibus maturis pendens, an ex venditione fructuum eorundem gabellam debeat? n. 71.

59 Fructus pendentes pars fundi sunt.

60 Clericus alienum agrum conducens, & fructus ex suo semine, sibi, & suorum industria, cura, & cultura colligat, & vendat lucrifaciendi causa, gabellam debet, & n. 72.

61 Agricultura, & cura gregis laudatissima est, & longe distans a mercatorum officio: hoc tamen verum est in ea quam quis exercet in suis agris, & possessionibus non vero in alienis conductis, ut in n. 70.

62 Clericus conducens fructus decimales, eos postea vendens gabellam debet.

63 Clericus conducens prædia aliena, & inde fructus collectos vendat in casibus a iure canonico permixtis, nempe pro sua necessaria sustentatione gabellam non debet.

64 Ratio enim est, quia negotiatio clericis est prohibita, & dum huic se implicent eorum facultates a laicorum statibus, libris, & consuetudinibus Ecclesia non defendit, ut inquit textus c. si de vit. & honest. clerici. atque ideo in eis locum debet habere legis nostre dispositio, cum eo casu iuri canonico contraria non sit argumentum, c. 1. cum materia de non oper. nuntiat. hoc que non tam contingit ex vi & potestate ipsarum legum, quam ex confirmatione ipsa canonica.

65 Gabella debetur ex bonis Ecclesie, vel monasterij per negotiationem causa lucris venditis, & acquisitis, & in n. 77.

QVÆSTIO XCIII.

De clerico negotiatore, quod gabellam soluit?

QVæro tandem de intellectu, & praxi l. 7. tit. 1. §. hoc lib. 9. nouæ Collect. Reg. qua cauetur: Que lo contenida en la ley antes desta (scilicet) que la Iglesia, Monasterios, y Parladors, y clergos de los Rejos no paguen alcavala de ventas que hizieren de sus bienes, ni de los trueques por lo que ellos tocan, y puden tocar, no aya lugar en lo que los clergos, y Iglesias vendan en por vniude mercaderias, y negociacion: cede lo tal mandamos que paguen alcavala como si fueren legos.

In primis obseruo, hoc esse alias iure communi verissimum, & iustissimum, argum. tex. in c. quammquam. de censib. lib. 6. ubi, quas non causa negociandi deferunt, & c. in Clement. præfati cetero tit. de censibus ubi, quas non negociandi causa deferunt, & constat ex re solutis per Felin. in c. Ecclesia Sancta Maria, n. 105. & ibi Dec. n. 57. de consil. Bertachi in tr. de gabellis 7. p. princip. num. 8. Navarr. in Man. Latine. 17. numero 10. in vers. 74. qui gabellus ubi, nisi quando, & c. Reuer. de Senis consil. 207. in fine refert alios Matienens. l. 1. §. l. 1. n. 2. tit. 10. lib. 5. nouæ Collect. Reg. quos citat Lassart. de decim. vendit. c. 19. n. 5. & Girond. cum aliis de gabell. 7. p. princip. num. 1. o. cum seqq. & approbatur in 449. tr. 6. par. 1. ubi quod clerici mercatores termoniti a suis Prelatis non desistant a mercatura, amittunt franquicias, quas ceteri clerici habent, & ibi Gregorius Lopez in glo. Lat. franquezas. cum Abb. & aliis exemplificat, & loquitur in gabella, & nostram l. citat, & optime Molin. Theol. in 2. tom. de iust. & iur. disp. 342. col. 5. §. 8. in vers. sunt vero, refert alios plurimos idem tenentes Castill. de Bobadilla in sua Politic. de Corregido, lib. 2. c. 18. n. 123. liter. E. & n. 124. ubi idem probat, litera A. & B. plures alios refert.

Incante tamen loquitur d. n. 123. dum dicit: Por que los que usan de tales negociaciones no son vendaderos: clerigos: hoc namque fallum est, siquidem facti ordines imprimunt verum characterem, voluit tamen dicere, que non son reputados por clergos en quanto a esto los clergos que son tratantes, y negociadores: y assi refiere luego el c. negociatores 88. distincione, que dice, quod a clerico negotiatore est fugiendam tanquam a peste: y en el dicho num. 124. luego signifiere se declara mai, diciendo, que en los bienes que son de trato y mercancia, el clergo es reputado como lego, scilicet, a cerca de la cobranza de los derechos de aduanas, o alcavala que adeudaren los clergos de las mercaderias de trato que metieren, o de lo que vendieren de sus granjerias, y negociaciones, como lo auia dicho poco antes en el principio del dicho num. 124.

Ratio enim est, quia negotiatio clericis est prohibita, & dum huic se implicent eorum facultates a laicorum statibus, libris, & consuetudinibus Ecclesia non defendit, ut inquit textus c. si de vit. & honest. clerici. atque ideo in eis locum debet habere legis nostre dispositio, cum eo casu iuri canonico contraria non sit argumentum, c. 1. cum materia de non oper. nuntiat. hoc que non tam contingit ex vi & potestate ipsarum legum, quam ex confirmatione ipsa canonica.

Lxx

Lex igitur nostra 7. nostra non tã per se dispositio, ut clerici negotiatores gabellam debeant: hoc enim hanc polleat efficere, quam iubet obseruari id, quod alias iure canonico statutum est per textum in d. capitulo si fundis traditis per Mencha. de successione lib. 1. §. 10. numero 648. in vers. unde inferitur intellectus in impressione Salmant. & lib. 7. §. 26. numero 64. in versiculo ad hoc inferitur, & numero 78. in versiculo unde quod clericis in Penensiana, & Lndonicus Mexia in pragmatica toxa panis, consilio, 60. n. 21. & 22. ubi iura de Navar. in d. l. 7. numero 1. cum aliis, quos citat, & probat iure communi canonico, quod præsumimus clericum negotiatorem teneri solvere gabellam, iusta igitur est nostra lex, hoc idem præsumens, ut ex Matieno Mexia & Ducina tenet Girond. de gabellis 7. parte in principio, num. 10. & Humad. in loco statim citando.

66 Necesse tamen est ad hoc, ut negotiatio illa sit clericis secundum Canones prohibita acque illicita: alias enim, si licitum esset illis negotiari, non posset quidem lex nostra negotiatio clericis, qui subditis non est, tributum imponere: cum ergo generaliter negotiatio iure canonico sit clericis prohibita, generalis quoque est regula, & legis præceptum, vt gabellam soluant, eo quod propter illicitam negotiatiorem, cui se immittent, vt laici iudicantur ab Ecclesia in dict. cap. si de vita, & honest. clerici. cui se conformat nostra l. 7. in fine ubi: Como si fueren legos, ita considerat Lassart. d. l. cap. 19. §. 66. & 64.

67 Requiritur tamen iure communi ad hoc, vt clericus negotiator priuilegium amittat, vt prius sit, tertio comonitus a iudice suo Eclesiastico, vt ab inuisumdi negotiationibus se abstinat, & nihilominus ab eis non respiciat, iuxta tex. in d. cap. si de vit. & honest. clerici. cum similibus & d. l. 49. tit. 6. par. 1. & addit Bernard. Diaz in Partis. crim. Canonica, cap. 5. vers. si de hoc casu, & de iure communit idem tenent Doctores in dict. cap. si de vita, & honest. clerici. Abb. consil. 6. in fine in 2. parte consil. & Felin. in cap. Ecclesia Sancta Maria numero 68. de constitutione Cardin. consil. 11. Baldus in l. usurpationem, C. de veltigali. Quod etiam attenda hac nostra l. 7. procedere insinuat Patladors verum quædianarum libro 2. numero 4. Secundum impress. Salmant. anno. 1595. & in foro conscientie idem probant Ludouicus Lopez libro. 1. in strullery negotiant. capitulo 10. pagin. 32. & Navarr. de restitutione, libro 3. capitulo 1. n. 136. tom. 2. & cum eis tenent Vega in sua summa libro 5. casu 636. & Solon. de iust. & iur. reatus per Azcu. statim citandum.

68 Nihilominus tamen contrarium est verius, & tenendum in praxi, imo quod non requiratur in proposito, de quo agimus, trina, nec alia monitio, quia illa esset magna restrictio ad nostram l. & quasi nunquam consequeretur effectum, eius in talis monitio deberet præcedere. Ita tenet & probat Greg. Lopez in d. l. 49. in gloss. Franquezas, & ubi quod ad hunc effectum monitio nihil operatur, sed ad hoc, vt cetera bona patrimonialia subiacent statuti, & consuetudinibus laicorum, eo quod ista bona suggerunt facilitatem ad negociandum. Et ista sententia Greg. Lopez est verior, & communis scilicet, quod de mercantis clericis tenentur gabellas solvere, nulla expectata monitione secundum Humad. d. l. 49. ad Greg. Lopez ibidem gloss. 3. in vers. Lat. franquezas, n. 1. tit. 6. p. 1. ubi in eandem sententiam citat etiam Lassart. in e. quanguã de censib. lib. 6. & ibi Dominicus n.

5. per textum ibi, & per clem. præfati de censibus dicens. quod illa manifeste bene posterata probant, & ibidem Cardin. n. 11. Navarr. in Manual. cap. 17. numero 101. & Mencha. de success. creat. lib. 3. §. 26. n. 64. hanc eandem sententiam sequitur Girond. de gabellis 7. p. prin. n. 10. ubi quod præd. monitio non requiritur hodie, nec est in vlu, nec in praxi recepta: idem affirmat Lassart. 19. n. 79. & quia sicut Hispanie consuetudo etiam ante Concilium Tridentinum potens fuit introducere, vt trina vel aliqua monitio non requiratur ad hoc, vt clericus primæ consuev. privilegium non perderet, ex eo, quod vestes clericales non desereret, quæ tamen alias de rigore iuris canonici requirebatur, vt prædiximus in q. 46. hinc secunda præcedente valuit quæque ead. m. Hispanie consuetudo, vt in nostro etiam proposito nulla monitio sit necessaria: Eandem sententiam sequitur Bobadilla ubi supra num. 124. quod hoc moribus obtinere affirmat Patladors, ubi supra, numero 5. in additione noua, & nonnullis hinc idem iure acute probat Molin. Theolog. ubi supra & dicens, quod textus in d. si de vit. honest. clerici. non solum non defenduntur clerici a rigore tributorum, quas negociando alienant, sed insuper in penam eis iniungitur, vt si ter ab Ordinario admoniti, negotiari non desistant, vniuersim amittant privilegium clericale, quo ad tributa, & onera ceterorum inorum bonorum, ac personarum: id est, quod non satis attendisse videtur inquit, Lassartus d. capitulo 19. numero 79. ubi arbitratu consuetudine præscripta adocuit d. cap. si de vit. & honest. clerici. exigi alcavalam ab Ecclesiasticis sine præuia trina monitione de rebus quas negociando vendunt, aut permittunt, quasi iuxta caput illud necessaria esset monitio illa. Que consuetudo, & ratio Molina prius fuit Gregorius. Lopez & Humad. ubi supra vt prædiximus, & quidem non contemnenda: vera igitur est in puncto iuris, & tenenda in iudicando, & consulendo, absque aliquo scrupulo præfata communis sententia, de qua supra, quicquid Azcu. in dict. l. 7. n. 123. dicit eam sequendam ubi consuetudine approbata reperitur, & non aliam: Eandem communem sententiam, quod in gabellis ex communi vlu, & praxi nulla monitio sit necessaria tenet Flores lib. 1. var. q. 23. n. 1. p. num. 232. fol. 183.

69 Secundo obseruandum est, quod ad hoc, vt clericus aliqui vendens gabellam debeat, non sufficit, quod rem illam, quam vendit, illicite acquisierit per modum aliquem a canonibus prohibito, sed insuper opus est, quod tam acquirendo, & postea vendendo, negotiari eum contiter, vt probat lex nostra 7. & voluit nuncupatum Federic de Senis consil. 207. ad fin. & tenet expresse Lassartus ubi supra n. 64. inde deducens, & vt quàmvis illicitum, & prohibitum sit clerico aduocare aduocatumque officium exercere, nisi in certis quibusdam casibus, vt in c. 1. de clerici vel monachis, & in l. 10. tit. 3. lib. 1. nouæ Collect. Reg. Si tamen de facto aduocans rem aliquam loco alarij acquisierit, n. 1. triticum, aut aliam rem quam postea vendiderit, vt lucrificeret, gabellam quæ ex ea venditione, aut permutacione proculdubio non debet, quia vece negotiatus non est, qui, quod in premium laboris, & consilij sui accepit, alienat, & vendit, vel permittit vilius sibi sit pretio rei, vel alia permutata fuit, quam rem ipsa vi.

Negotiari enim ex communi omnium sententia, & ex textu in c. 2. & in c. clericis 88. distincione, &

et in a. 1. & 2. e. erit, vel non. Betar. Diaz. in pra-
xi canonica. c. 90. Parlad. ubi sup. num. 6. & Lassar.
ubi supra. dicitur, qui rem acquirit eo animo, &
intentione, ut reuendendo lucrificet: si clericus
ad hoc non acquiritur, ut vendiderit, sed
sibi pro labore facti, & vendidit autem pos-
se, quia nabit precium, quam rem: & qui rem
semel acquiritam vendit, non negotiatur.

17 Hinc est, ut si clericus rem aliquam emerit mo-
bilem sine immobilibus, aut semouentem non qui-
dem animo reuendendi, sed ut ea fruatur, & sui
vici causa iuxta decisionem tex. in *laesoria* 203,
ff. de verbor. signifi. quam rem postea ex accidenti
vendiderit, ut quia vilius sibi esse contingat, pre-
tio rei frui, quam re ipsa. vti. gabellam quidem
non debet, ita in terminis tenet Syluest. in *Soma-
no verbo excommunicatio* q. n. 46 in fine, quem se-
quitur Nanz. in *manual.* 27. n. 128. & Lassar.
dicit. c. 19. n. 81.

18 Similiter etiam ex eisdem datur, quod si
statu caveatur, ut nemo possit iriicium reuende-
re, & aliquis emat in ciuitate fructum pro
victu totius anni, & postea mutato proposito vo-
lens à ciuitate recedere, frumentum illud vendat,
in penam legis, vel statuti non incidit, quia inspi-
cienda est prima destinatio, si modo constat de
proposito, & destinatione primæ, id, quod ex
qualitate rei, & persona erit iudicandum, alias
enim presumetur id fecisse, proposito ab initio
id reuendendi, ita Bartol. post Guilielm. de Cogn.
in *laesoria* 15, sed si separauit. n. 3. per textum ibi ff.
de lega. 1. sequitur plures telestus Titoc. in *pra-
fatione de viroque retr.* n. 77. & D. Castell. in l. 1. *Taur.*
in gl. *Que fuerunt sados, vers. quod etiam facit ad*
ca. 7. & Auenda respons. 33. num. 4. vers. quarta.
& Aniles cap. 52. prat. in gloss. En la tierra, n. 18.
ubi inquiruntur iuramento portantis, an habuerit
bonam animam è principio nisi qualitas persone
id disuaderet, vel probatio de opposito sit in
pompus. & ibi n. 20. inquit ad bonam quaestio-
nem in fauorem illorum, qui obligantur ad mac-
cellum, & pancia reficienda, & complenda ci-
uitatum, villarum, & locorum huius Regni His-
panie, quia tales carniuices, & similes possunt
emere carnes vinas, & etiam fures ad reficiendum
dicta macella non tamen ad iterum vendendum,
ut patet ex legibus Regni: quod si aliquid ex dictis
canibus, & rebus superstitis, completo tempore lux
obligationis, poterint vendere sine pena dicta-
rum legum & pragmatiarum, que prohibent,
triticum, carnes, & lues emi ad reuendendum, quia
initium lux primæ emptiois considerandum est,
quod fuit facta pro victu, & sustentatione ciuita-
tis, seu loci, atque incolarum.

19 Vnde idem obseruandum erit in nostra mate-
ria gabellæ, ut siquidem clericus emerit frum-
entum pro suo victu & sustentatione vnius, vel
duorum annorum, & postea mutato proposito, vel
propriet absentiam, vel quia gramum corruptum,
illud vendat non debet gabellam ex illa venditi-
one, si verisimiliter iuxta qualitatem clerici,
cuiusque familie constat de bono initio, nempe
emptum non fuisse ad reuendendum, & quod
nunc noua superueniente causa vendit, argu-
mento l. 1. §. unde querit *Ossilius*. ff. de exercit.
alt. & doctine Bat. communiter approbat ubi
supra.

20 Non enim dicitur, nec est negotiator, qui
emittit, ut lux necessitati succurrat, l. 1. tit. 7. par.
5. & id, quod principaliter agitur attendendum
est, non vero quod secundario accidit præter

opinionem, & propositum, nisi quis nec casum?
& ibi Iason, n. 4. ff. si cert. per. & in terminis
vno verbo hoc voluit Lassar. d. cap. 19. num.
82. in fine. nec dicitur negotiator, si vendat
triticum, oleum, &c. que superflue ex proxi-
matione anni, ita in terminis inquit Candelab. Au-
reum 7. *Sacrament.* 2. tom. in *explicatione Bullæ
Cæna Domini*, numero quadragesimo, versiculo non
dicitur.

21 Vbi in vers. tertio idem probat si clericus rem,
quam emerit, meliori consilio vendat, ut
etiam diuersam, vel eiusdem specie emat, & idem
est secundum Sylu. d. verb. *excommunicatio*. q. n.
46. *vers. unde non est negotiator*, in eo qui rem
vendit integram, & immutatam, nec qui rem sic
vendit, sed hac intentione non emittit, sed ad suum
vsum empta, statim sibi occurrat lucrum. & Fas-
copm. est clericus emerit necessaria ad proprium
suumque vsum, & vendit superflua, vel ex fru-
ctibus suorum agrorum, vel ex redditibus proprii
beneficii, aut vendit que illa habuerit, & imò
istò aliquid vilius emerit, non animo reuendendi
casus eius, licet, accrescente postea pretio vende-
re illud carius, & lucrari, nec inde tribuam vilius
debeat, ut habet communis omnium sententia se-
cundum D. Molin. vbi supra col. 544. in prin.
ubi quod in hoc nulla est difficultas, esse pretij
magnitudine atque tunc Eccl. siasticus ad venden-
dum, intelligens, se posse vilius, posse emere res
suas, iteque enim ad economicam gubernationem
exspectant, que in clericis atque Episcopis elu-
cere debet iuxta Paul. Tim. 3. & 4. & 5. & 6. & 7.
Vendit autem bona suorum reddituum, vel patrimonij
clarum est, non dici negotiatorem clericum ad
hoc, ut tributum soluere teneatur, non enim in
hac specie tenetur illud soluere, ut cum aliis probat
Candelab. Aureum vbi supra, d. num. 40. in
principio.

22 Si que tamen ad Ecclesiasticum deuenirent ex
dissoluta societate inita cum alio, aut ex quacum-
que alia negotiatione quam per alium exerceret,
eaque venderet ex illis, deberet quidem tributum,
non secus ac si esset laicus, ita Molin. vbi supra,
& recte, & ante eum Lassartum de *decim. venditi-
one capitulo* 19. num. 66. *vers. si clericus*, & cui
addo, idem esse quando locus laicus cuius opera,
& tota industria exercetur societate inita inter ip-
sum, & clericum ea venderet, que ad negotian-
dum, & lucrificandum emerit, cum quia suo no-
mine id facit, tum etiam quia pro clerico negotia-
tio exercetur.

23 Neque his obstat difficultas, que ex doctrina
Ioannis de Medina de *restitutione* q. 30. art. 2.
ocidit existimantis licite clericis, & religiosis ne-
gotari per alios negocia mere lucratiua, tradendo
pecunias consanguineo, vel ipsorum loco nego-
tiantur, aut inuendo societate cum alio, aut aliis,
vel locando redditus beneficii, aut aliquid aliud
cum aliis, ita ut ipsi totam operam, & industriam
adhibeant, id est quia tunc cessat ratio prohibiti-
onis, vt pote hæc negotiatio per alium non distra-
hat, nec clericus animam occupat, & peccata, que
commisit is, per quem fit negotiatio, clericus
non imputatur, modo pecunia ad licitam tradatur
negotiationem. Secundo, quia iura solum videntur
prohibere Ecclesiastico negotiationem per
proprium personam, ut patet ex Clement. 1.
de *vis. & benef. cleric.* que solum punit, quando
clericus per se ipsum exercet officium mercatorij
ergo si per alium exercet non tenetur pena
illius capitis, ut dicit gloss. ibi, in *verbo publice &
personaliter*,

personaliter, quam ibi sequuntur An. Petrus An-
char. arab. 4. Cardin. in *5. notab.* & Imol. col. 2. & in
e. *significante de appellat.* tanquam de re licita
dicitur, canonicos habuisse stallos publicos in
quibus carnes incidebant, late Titoc. de *nobil.* cap.
27. n. 8. *not. lib. 3. Pract. q. 1. n. 97.* & in *Clement. 1. de
stat. Mench.* licet Monachi prohibeantur per se
ipsos venari, non tamen prohibentur id per alios
exercere, quam opinionem Medina ipso non cita-
to mire probat, & tenet Aragon. de *inr.*
q. 72. art. 4. *vers. sed dubitabit.* pag. 644. atque ita
conueniunt Doctores communiter, peccatum
lethale esse clericis vel Monachis per se ipsos
negotiationem mere lucratiuam, qua aliqui emittit,
ut immutatum carius datur, exercere ut soluit
Molinus *ad dissertationem* 34. in *prima conclusio-
ne iuncto versum autem.* col. leg. 57. Ergo si est licita
clericis negotiatio, vel societas per alium, do-
modo clericus nullam operam, nec industriam ponat
sed tantum pecuniam, consequi necessario videtur
in præmissa specie de qua supra *vers. si
que tamen*, quod clericus, qui per se non negotia-
tur, sed per alium, vel alios non debeat tributum
gabellæ pro parte lucri sibi tangente, si eam ven-
dat, vel ille alius pro eo iuxta supra per nos dicta
in hac q. n. 6. in *vers. necessarium tamen est.*

24 Nihilominus tamen probat contrarium cum
Lassar. & Molinus vbi supra simul cum ea addi-
tione in *vers. si que tamen* n. 17. & 18.

25 Quoniam respondemus ad præfata obiectio-
nem, quod & si non censamus culpam lethalem
esse ita per alios negotiari, aliquid tamen fedita-
tis, atque indecentiæ in ea negotiatione inter-
uenit ratione status, quando circumstantia non
adeffet, que illam excusaret, quocirca arbitramur
illam esse improbandam, quatenus est ex se,
ut reddidit contra Melio, arbitratur quoque
Molin. vbi supra. *columna* 543. in *vers. ego*

26 *quæritur*. Ratio namque propriæ quare sit pro-
hibita regulariter clericis negotiatio mere lucrati-
ua, qua aliquid emittit, ut immutatum carius
vendatur, ea nempe, est, indecentiæ, licet, maxi-
ma ratione status propter ea, que idem Molinus
d. 2. tom. de *inr. & iur. dissertatione* 339. col. 519.
per totam recte considerauit, & in terminis d.
dissertat. 342. in 1. *concl.* citans ad hoc iura cano-
nica hoc probantia: sed negari non potest, quin sit
ingens indecentia ratione status saltem de facto,
clericum per alium negotiari: & Accedat regula
iuris canonici 82. *qui per alium facit proinde est,*
*at si fuerit per se ipsum, hæc igitur est totis inter-
pretatio, ut ibi aduertit D. in inuergo sequenda,*
quia vbi est eadem ratio, eadem iuris dispositio
locum habet, ut *lib. cum similit. ff. ad l. Aquil.* &
quod enim quis suo nomine exercere prohibetur,
id neque per subiectam personam agere debet:
atque ideo si subiectis aliorum nominibus prædix
publica colat, que Decretionibus condicere non
licet, secundum legem *vers. utpote teocantur*, l. 2. §.
1. ff. de *admissis verum ad ciuitatem*, vbi notat
gl. quod non possum per me, nec per alium, quo-
que possum, & allegat alios multos tex. concor-
dant, & quod enim per alium facit per se ipsum
facere videtur, ut in *deff. iuris*, & id quidem pro-
prie, ut tenent plures, quos congegit idem Titoc.
in *l. connubi. in gloss. 3. verb. contra*, l. n. 181. &
quamuis nonnulli teneant contrarium, quos re-
fert Titoc. de *nobilis* l. ap. 27. n. 12. ipse tamen ibi
n. 13. fatetur & tenet, & quod non vacat omnino
culpa, qui huiusmodi actus prohibeas per alios
exercere, ut inquit gloss. prædicta d. Clem. 1. de *vi.*

27 *benef. cleric.* quam in hoc sequuntur Anto. Imol.
& Petr. Anchar. Ergo est quoque prohibitum clericis
per alios negotiari, & sic debent gabellam
soluere, & in hac specie.

28 Pro quo accidit etiam alia ratio minime qui-
dem inferior cæteris, quod negotiatio per alium,
vel alios pecunia clericis similiter etiam distrahit
animum clericis, atque eorum occupat, tum cogita-
tionibus futuri encurus, ac lucri desiderio, & com-
municatione socij frequentiori circa materiam
societatis, & modum, & consilium exercendi eam
tempore, & rebus opportunit, tum etiam in ratio-
nibus, & comparationibus faciendis, hæc namque
omnia prope impossibile est quin distrahat, &
occupet clericis animam nimis, atque cum auer-
tatur ab Ecclesiæ debita consideratione diuino: Ergo
eadem proportio conuenit in clerico negoti-
antem per alium, que in negotiante per se ipsum,
& tanto magis si per suos institutos seruos, & fam-
ulos negotietur, si enim per alium negotiari clericis
permitteretur regulariter, esset in fraudem
iuris canonici prohibentis negotiationem clericis,
& locare autem fructus proprii beneficii, vel eos
colligere, & vendere per suos famulos, & institutos
licitum omnino esse censeo, atque alienum
ab omni culpa, & liberum à solutione tribuit ga-
bellæ.

29 Quo fit, ut clericus vendens vinum suum ad
grossum, vel ad minutum non dicatur negotiator,
ac proinde gabellam non debeat, ita tenet Gi-
ronda de *gabell.* 2. par. in *prinip. num.* 15. quod
quidem omni proculsubio caret, cum neque de
cæteris rebus suis clericus teneatur gabellam solu-
uere, sed de his tantum, que causa negotiationis
emittit, atque vendit, ut in l. 6. & 7. *huius tituli*, &
libri gautar, idem cum aliis loquens in vino,
grano, & oleo vendito à clerico ex propriis fundis
Azoued. in d. l. 7. n. 8. ad fin.

30 Quintimo idem videtur dicendum, si clericus ex
lana de redditibus sui beneficii, aut suorum gre-
gum pannos, quos vendat per operarios, atque
artifices conductos efficeret, sicut nec tam debet
ex vino facto de vuis sui beneficii, vel vinearum
suarum, ut prædicimus quia in vtraque specie ve-
rum est, ipsum non emere lucrificandi causa,
tametsi forma mutetur, sed quod ipsos proprium
est administrant, ut sibi magis consulat &
providet: hoc autem expresse iure prohibitum
non inuenio, nec abhorere videtur à pijs
artibus, aut ipsas offondere, etiam si per famu-
los, vel alios artifices ad id conductos fiat: non
tamen per propriam personam, quia non fuit
emptum, vel conductum causa negotiationis,
nec acquisitum ex causa societatis, sed ex te pro-
pria.

31 Nihilominus tamen in præmissa secunda specie
clerico pannos efficiendos ex lana de redditibus
sui beneficii, vel suorum gregum, quos vendit per
artifices, & operarios conductos aliquid feditatis
atque indecentiæ in ea negotiatione interuenire
videtur ratione status, ut dicebamus in societate
per alium exercenda similiter, & indebita auaritia
lucri, ac proinde prohibitum, & quia in hac ne-
gotiatione ratio prohibitoria iuris canonici ne-
gotiationis clericis prohibet supra considerata
concurrere videtur, quare nil mirum quod in hac
specie de qua agimus, clericum gabellam debere, si
pannos prædicatos, tenent in terminis patet Mol.
Theol. de *disp.* 342. col. 539. in *vers. idem dicitur* cuius
in hoc sententia probabilior videtur, & comproba-
tae ex nostra *l. huius tit.* 1. & lib. 9. *notata* Col.
S 3 Regia

Regis in illis verbis: Por via de mercaderia trazo y negociacion.

39 Iuxta interpretationem Lassartus d. cap. 19. n. 85. dicens, ita accipienda esse ut vnum quoddam illorum sufficiat, ut d. l. dispositio procedat, & sic quod sufficit, clericum negotiari, quomnis mercator non fit, quod latius prosequitur, & probat Dominus Azened. in d. l. 17. num. 14. in versu, solum vnum aduerso, & numero 15. ubi quod non sufficit clericum tractare, ut gabella ex tractatu debeatur, sed requirit tractare negotiando, & non aliter, quomnis non fit mercator, & quod alias etiam ex eis, que clericus tractat ad sui, & suorum sustentationem, non per viam negotiationis, neque in rata forma, gabellam debet, quod esse absurdum. & lex illa disponere non potest, sed quod intelligatur in negotiacione, copulatiue apponi, sed distinctiue a verbo Por via de mercaderia cum ergo in premissa specie, de qua agimus clericus tractat, & negotiatur ad lucrandum, efficiendo pannos ex sua lana causa negotiationis, tamen non fit mercator, debet ex predicta venditione pannorum gabellam conuenit siquidem simul tunc tractus, & negotiatio que gabellæ debitum inducant, tamen mercator non fit, merito igitur Molina in hac specie idem dicit, quod prædixit, quando Ecclesiasticus vvas emit, ut per famulos aut ministros ad illi conductos vinum ex his conficiat, quod postea vendat: vel si item lanam emat, ut per operarios, atque a tifices conductos pannos ex illis conficiat, quos vendat, ut utroque casu gabellam debeat propter tractum, & negotiacionem.

41 Tertio in proposito illud animaduersione dignum esse censeo, ut licet alias ex vno actu mercator quis dici non valeat, ut in l. seruis legatis ff. de legat. 3. nomina enim verbalia requiritur frequentiam, quando non sonant in delictum, & ideo mercator proprie est ille, qui plures facit negotiaciones, non vnam tantum ut in l. 15. ff. de tributa. quem ita tenet Bartol. in prima constitutione ff. veteris sub n. 10. & in l. interitus. 1. per textu ibi, ff. de adult. & est communis omnium resolutio, ut patet ex traditis per Cassan. in consuetud. Burgund. rubric. 4. §. 1. in textu ibi. Sellenell. marchande, fol. 151. column. 1. & 3. resoluuit Lassartus d. cap. 19. n. 87. de quo late bene declarat Bembem. in tract. de mercator. 1. par. in princip. num. 6. vbi supra d. opinio. proficitur esse commune, pluresque tenentes citat.

42 Nihilominus tamen in proposito nostre l. 7. clericus etiam semel mercatus ad reuendendum, si reuendat tenebitur ex dispositione nostre l. ad solvendam gabellam, ea nempe ratione, quod in proposito non consideratur officium personæ, sed quod res fit vendita per via de grangeria, tracto y negociacion hoc est, quod fuerit prius emptæ ad reuendendum, ut lucri faciat clericus: & clericus namque nedum mercatura, sed etiam omnis negotiatio est prohibita, etiam alias licita, & 1. ne clericus vel monachus d. cap. 10. de vita & honestate clerici. constitucio ex cap. negotiatorum, & c. formari 88. distinctione, & negotiatio, vel ex unico actu dicitur, ut denotat generalitas, text. in c. eiciens versu. qui vivo 88. distinctione.

44 Et ideo ex huiusmodi negotiatione solui gabellam ut in cap. quamquam de censibus lib. 6. sufficit ergo in casu nostre l. 7. vnum quoddam illorum, per via de mercaderia, tracto y negociacion, ad hoc ut clericus hoc faciens, teneatur soluere gabellam, & sic quod negotiari licet mercator non sit

tamen aliud existimauerint Passif. de Puteo in tr. Sindi. verb. contrabere capitulo 2. numero 1 in fine & Auiles capitulo 2. orat. in glos. De mercaderia, n. 3. quos merito in hoc reprehendit nostram præcedentem opinionem, & intellectum nostra l. 7. ex professo probans Lassartus d. cap. 19. n. 87. dicens, quod iuxta bene resolutionem quotidiana praxi obtemat, ut vel ex vnica clericus venditione per negotiationem contracta, Regalis decima debeatur, quam præstatam sententiam ideo nostram appellamus, quoniam priuilegium visibilem Lassartem, eam probamus, & postea gamsissimi sonus, habere tamen eius coauthorum, atque praxi quotidiana, de qua ipse testatur, esse roboratam: sed & eam communem praxim refert, & sequitur Guirond. de gabell. 7. par. in princip. numero 37. contra Passif. de Puteo, & Auiles vbi supra, & contra alios idem tenentes iure communi, quos ibi refert num. 14. & ita mihi tenendum videtur, tamen nonnulli contrarium probat Azened. in hoc l. 7. tit. 18. libro 9. noua Collat. Reg. num. 10. 11. & 15. dicit, quod Lassart. & Guirond. vbi supra, falluntur in hoc, & quod nec praxi hoc admittit, nisi apud iudices animæ suæ immemor, res nec lex nostra tale quid probat, nec disponit, cum generaliter loquatur, & sic secundum speciales iuris canonici divisiones sit intelligenda: Et tandem refert ita tenentem Parlador. in additionato Codice, ut inquit lib. 1. verum quotidianarum cap. 3. §. 1. numero 5. in fin. usque ad numerum 21.

Sed nihilominus opinio Lassart. & Guirond. 43 verior videtur, quia licet ex vnica vice clericus mercator non dicatur, negari tamen non potest, quin vnica illa vice negotiatur, & clericus nedum mercatura sed & quæ in que negotiatio generaliter sit prohibita & negotiatio, vel ex vnico actu dicitur, ut denotat generalitas textus in d. c. eiciens, versu. qui vero rem comparat 88. distinctione, ut obtemat Lassart. vbi supra, & cum sequitur acutissime Flores lib. 1. variarum q. 2. in 1. p. n. 32. fol. 187.

Sed, & idem probandum est, licet venditio fiat 46 illius rei, in qua mercatura non cadit iuxta decisionem Sanchi appellatam ff. de verb. signifi. veluti si clericus causa negotiationis emittit fundum, ut eum reuenderet lucri faciendi causa, eumque vendidisset, tunc profecto gabellam ex hac venditione soluere teneatur iuxta decisionem nostram l. 7. ut in terminis tenet Dida. Perez in l. 13. in glos. Paquen el alcanala, sibi emittit gratia negociationis pradium, tit. 3. lib. 1. Ordinum. ex professo probauit Lassart. d. e. 19. n. 88. vbi exponit verba nostre l. 7. Mercaderia, tracto, ne obliuit superioribus iuxta verbum infectis eiusdem l. negociatione, & iuxta terminos subiectæ materiæ, nec enim verborum illa non necessitas multiplicatio, retum substantiam mutat, s. periculose, §. Labos. ff. de aur. & argen. legat. cum vere lex illa 7. ius Canonum transtulerit, de quo in d. s. fin. de vita, & honestate clerici cum similibus.

Quarto obseruandum est in proposito, tunc 47 clericum negotiatorem dici, quando rem emit in sua integra, & immutata forma, venditurus lucri faciendi causa: secus autem si rem emit, ita ut sit ei materia inde aliquid operandi, & sua opera, vel industria mutata vendideit, aut permutauerit, tunc namque negotiari non dicitur, nec gabellam debet, aut aliquid quodcunque tributum, text. in d. cap. eiciens in versu. qui unque rem 88. distinctione, per quem text. ita tenent, & lato

late probant Federic. de Senis consil. 207. in fin. Abbas consil. 6. in fin. 2. par. lat. in l.atera, §. sed & si quis ad opus, n. 13. ff. de legat. 1. Dominicus de Sancto Gemiano, in cap. quaquam, num. 10. de censibus lib. 6. Cardenal. in Clementina presentis, num. 2. de censib. Berrachi. de gabell. 7. par. princip. num. 17. Silu. in summa verb. excommunicatio, 9. num. 46. Bembem. in tract. de mercat. 1. par. in princip. n. 25. cum sequentibus. Guirond. de gabell. 7. par. in princip. num. 11. Homad. in scholijs ad Grego. Lop. fol. 49. glos. 3. v. 1. ad fin. tit. 6. par. 1. Auendam. respon. 33. n. 4. versu. 7. conclusio, Petrus Duennas in regula. 100. n. 11. Dida. Perez in l. 1. glos. 1. versu. 15. & aliud, fol. 93. tit. 1. lib. 1. Ordin. Lassart. de decim. vendit. cap. 19. n. 52. vbi rationem differentie assignat Dominicus à Soto lib. 6. de iust. & iur. 2. in princ. decisiois qua finit. est communis secundum Nauarr. in Manuali cap. 17. n. 128. & cum eo plures alios refert Azened. in d. l. numero 45. 6. 7. & 8.

48 Toties igitur, non videretur clericus negotiator, mercatorne, quoties sic emerit, ut sit ei materia per propriam suam personam aliquid operandi, atque ita ex opera, & industria personæ suæ rem mutata vendiderit aliquid lucraturus, vel non, veluti si lanam emerit, aut sericum, ut aliquid vestienti, calciandi causa vtile propriis manibus conficiat, otio non vacaturus, & ut inde labore, & industria manuum suarum licitum lucrum cotoda: non enim negotium iustum interdictum est clericis, & Ecclesiasticis personis propter necessitates diuersas: legitimus namque Sanctos Apostolos negotiari fuisse, & in regula Beati Benedicti præcipitur, prouideri, per quomnis manus negotia monasterij procurantur, ut in c. 1. ne clericus vel monachus & Actum Apostolorum cap. 20. dicit de Beato Paulo Apostolo: nam ad ea que mihi opera erant, & hijs, qui mecum sunt, ministrauerunt manus ista transumptiue in cap. 1. ad fr. 21. q. 1.

49 Licetum est clericis artificio aliquo vri, unde 49 aliquid lucraturi, ac vitam sustentent, modo eadem causa præstat non omittant ea, ad quæ ex officio clericali tenentur, & modo artificum turpe non sit ac fordidum, clericis que indecens textus in capitulo clericus, c. 1. & 2. 91. distinctione, & in capitulo Præbyter eadem distinctione capitulo. 1. de celeb. Miss. & diuus Hyeronimus capitulo, nunquam de consecrat. distinctione 5. exemplo Apostolorum consulti Monachos, si scilicet, vel canistrum texere, hostos colere, fabricare apum alvearias, texere retia, & scribere libros, idque ad comparandum cibum, omnique fugandum, refert patet Molinus column. 544. in fin. & cal. in loco statim citando.

50 In his ergo casibus Sacerdotes, & Monachi 50 vendentes sua opera huiusmodi mercatores, nec negotiatores dicuntur, sed potius artifices, ac proinde gauderunt priuilegio, de quo in l. 6. huius tituli. 18. libro 9. ut bene explicat Lassartus d. d. cap. 19. num. 55. vbi num statim sequenti ex Soto vbi supra, extendit ad eum quotidianum casum,

51 & nempe, quando quis emit mulam, aut equum 51 rudum, ut cultiorem vendat, ut is negotiator non dicatur, quia verè rem illam, quam emit, industria sua mutata, ac meliorem reuendit, hocque esse valde notandum in hac materia affirmat ad hoc, quod clericus huiusmodi lucro occupati gabellam non soluant etiam, si sine freno, & sella vendiderint, quia non tam negotiati, quam artem exercere censentur, quod clericus nou

est prohibitorum, cap. clericus 91. distinctione idem voluit Molinus Theologus. 2. tom. de iust. & iur. dispus. 3. 2. in fin. col. 545. ubi item mulam, aut alia iumentum, & Parlad. lib. 1. rerum quotidianarum, c. 3. §. 2. n. 9. dicens, quod clericus, qui vnum aut alterum equinum pullum emerit ut curam postea vendat, non tenebitur gabellam soluere: turpia autem artificia sunt, que refert Molin. vbi supra.

Secus censeo dicendum quoties clericus eme- 52 ret arietes, aut lues ad eos pingues reuendendos causa negotiationis, & licet licet enim operam suam ei rei imponat atque industriam, ut eos pinguioret, & sic pretiosiores efficiat, nullum tamen artificium in hoc exercet nec mutata forma eos vendit, sed ad eandem integram formam emat, licet maiores, aut pinguioret, in quo mera negotiatio consistit, licet in alijs negotijs, ut studium, nempe, & auaritia lucrandi, quod in clericis est illicitum, ut vidimus.

Quod si clericus lanas emerit, non ut ipse 54 operetur, sed ut impensa sua ex mercenariorum, & opificum industria, ac labore pannos efficiat, postea venditoris lucri faciendi causa, vel vvas emat, & per famulos, ac personas huic rei aptas in sua apotheca recondat vinum, postea venditurus, ut inde aliquid lucrari queat, qui dubitat quin hoc sit mercatura atque negotiatio y pura grangeria, ex qua proculdubio soluenda est gabella? ut in dictis iuris. nulla enim tunc venatur industrialis clericus saltem considerabilis: Ita ex Petro Anchato tenet Siluester in summa, verba excommunicatio 9. versu. 10. vigesimo primo n. 46. sequitur Lassartus d. capitulo 19. n. 67. in principio & Molinus Theologus. 2. tomus de iustitia & iur. disputatio 342. columna 539.

Hinc Siluest. vbi supra, quod si monasterium 55 habet venam ferri, & inde per operarios ferrum colligat, & vendat lucri faciendi causa, non tenebitur ac pedagium, seu gabellam, ut late scriptum reliquit Federicus de Senis consil. 202. per totum: secus vero si venam ferri emerit, per magistris educeret ferrum, idque venderet, quoniam tunc esset negotiatio mixta artificio, & nulla venatur industria clericorum secundum Petrum Anchato contra Federicum de Senis vbi supra, quam distinctionem sequitur Nauarr. in Manuali capitulo 27. numero 128. & Molinus vbi supra column. 340. ubi ex eisdem alleit, quod si monasterium venam ferri emat, sed per monachos ex materia ferrum conficiat, quod vendat, non debet gabellam, quoniam id non negotiari, sed emere materiam, ut ministerio Ecclesiasticorum in aliud transmutatam arte factum ab ipsis Ecclesiasticis confectum vendant, eandem distinctionem bimembrem de vena ferri emptæ à monasterio ad ferrum inde efficiendum sequitur & probat Lassartus d. capitulo 19. n. 17. sic dicens, esse intelligendum dictum consil. 207. Federici de Senis indistincte respondentis, præd. monasterium gabellam non debere, quem reprobat in hoc Siluest. vbi supra, in eo quod prædiximus: sed Feder. intelligendus, & interpretandus est iuxta præd. distinctionem Siluest. & communem, quam ipsemet Lassart. n. 18 hoc nomine appellat.

Sed ne generalitas huius resolutionis alias decipiat vitum parum in iure veritatem, considerari oportet venam ferri dupliciter considerari posse potest, namque esse talis, ut ferrum ibi reuascatur nempe, ut licet inde extrahatur, natura ipsa augatur vena, prout decreti fodinis, argenti fodinis

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

UNIVERSITATIS

QVÆSTIO. XCIV.

Coram quo iudice clericus negotiator conveniendus sit pro gabella solutione?

Prima vulgaris adfuit fundamenta, ex quibus forsitan iustiores aduocati contendent, eorum iudice Ecclesiastico clericum negotiatorem conveniendum esse pro gabellæ solutione, & in terminis hanc opinionem tenent plures, quos refert, & sequitur Ignatius Salzed. in addit. ad Practic. Crim. Bernar. Diaz. de Lugo, cap. 5. vers. tamen. fol. mibi 175. dicens, quod ab hac opinione, quæ venior est, non est recedendum, eo quod in Hispania nullo tempore contraria sententia recepta fuit, & alij vero notam legis 4. tit. 4. lib. 6. Ordinam. veter. sequuntur, proprios accedentes ad questionem, dicere possent, quod si laicus emit ad clericum negotiatorem aliqua bona magna quantitatis, & valoris, ipse laicus tenetur gabellam solvere: sin vero minutam res aliquas clericus ipse vendiderit laico, vel quocumque modo clerico, teneatur ipse clericus venditor. Cuius l. generalitatem, dum clericus indistincte solvere tenetur probat, gabellam intelligendam esse censet, Dido. Petez, ibi glo. 1. quando clericus est negotiator: secus si ex rebus patrimonij venderet, nam tunc ipse nec emptor tenetur, vt in l. 3. quatuor gabellarum, & probat cura alius Lallart. de decim. vendit. cap. 19. n. 80.

Hic tamen intellectus ad d. l. 4. etsi in se hodie verius sit, & tenendus, attenda lege noniori, nempe d. l. 3. del quaderno de las alcavalas, hodie l. 6. & 7. hoc tit. 18. lib. 9. nonne Collecti. Reg. verum tempore quo condita fuit d. l. 4. tit. 4. lib. 6. Ordinam. veter. per el Rey don Enrique III. en Cordona, año de 1455. nullo modo potest procedere, nec verus erat ex magna generalitate, & indistinctioe dicit. l. 4. ibi: De algunos clergos, & ibi: Y no faciendo assi, por el mismo hecho sea tal, como a qual que deniega a su Rey, y señor natural su tributo, y señorio.

Quare pro vera illius l. intelligentia atque interpretatione observandum est: que antiquamente en tiempo del Rey don Ioan el II. se dudo, si generalmente todos los clergos devian alcavala, aunque no fuesen negociadores, ni interpuestas personas de legos, y se resolvió por todos los Consejeros del dicho Rey don Ioan, que devian alcavala, vt referunt Montano in gloss magna, & Greg. Lopez in l. 50. tit. 6. par. 1. gloss. 1. & Remigius de Gon. in tract. de charit. subsid. cap. fin.

Después se hizo de esto ley general en el primero año que començo a Reynar el Rey, don Enrique IV. hijo del dicho Rey don Ioan el II. que fue el dicho año de 1455. en Cordona, en que se mandó lo que emos dicho, que los clergos pagassen alcavala, y que el que no la pagasse fuesse echado del Reyno, y se fuesen tomados sus bienes, haciendo pago al arrendador de la alcavala, y penas desta es la dicha l. 4. tit. 1. lib. 6. del ordenamiento Real antiguo.

Desde donde parece se collige, que deviendo el clergo alcavala, como es renta Real, aya de conocer contra el clergo que no la quisiese pagar el juez seglar.

Subvenieron los Reyes Catolicos, y en la dicha l. 3. del quaderno de las alcavalas, qua noviter cautum est, vt constat ex princip. l. ibi: Porque nuestra intencion es, &c. que no se pida, ni demande alcavala por los arrendadores, y otras qualesquier personas, de las rentas que hizieren de sus bienes qualesquier Iglesias, y Monasterios, Perladors, y clergos de estos Reynos, ni de los rrenguez: hodie est l. 6. tit. 18. hoc lib. 9. Y luego la l. 7. siguiente manda, que lo contenido en la ley antes de ella, no aya lugar en lo que los clergos, e Iglesias vendieren por via de mercaderia, trato, y negociacion, que de esto manda pagueto alcavala, como si fuesen legos.

Rursus in nostra principali questione Doctor Castellillo in l. 70. Taura, in gloss. El alcavala, in addit. an versio. si vero existimant, quod in casu, quo clericus vendens, gabellam debeat, ea exigenda sit ab emptore laico, ex l. 32. tit. 19. hoc lib. 9. dum illa lex iubet, quod quando quis emit ad persona potentiori gabellam, retineat penes se debet.

Nihilominus tamen verius est, & tenendum, quod clericus negotiator gabellam debent pro eius solutione coram iudice seculari conveniri posse, quia cum propter negotiationis delictum iure laici censentur, cumque ad seculari iurisdictione Ecclesiastica non defendat, vt in cap. fin. de vita, & honest. cleric. & ibi gloss. 3. & final. & in cap. quando de censuris, lib. 6. & in Clementina presentis, vbi gloss. verba, Non negociando, eodem titulo, quam ibi probant omnes, & Dec. in capit. Ecclesia sancta Mariae, colam. 1. ad fin. de constit. & relati 4. Berach. de gabell. 7. parte, numer. 8. explicat Humald in l. 49. tit. 6. par. 1. vbi Gregor. Lopez gloss. 3. & Bobadilla in sua Polytica de Corregidores, lib. 2. cap. 18. numero 123. cum sequentibus, vbi plurimos congerit: & probatur etiam in nostra l. 7. ibi: Como si fuesen legos, tit. 18. lib. 9. non poterit privilegium allegare, vt probat in terminis Mexia in pragmatica taxa panis, conclusionem 1. num. 25. quod intelligendum est, non quidem quo ad clericum personam, quæ per iudicem secularem, cuius minister capere non potest, nec incarcerari, sed quo ad eius bona, & facultates, vt cauetur in dist. capit. final. ibi, de suis facultatibus, & sic clericum in hac specie, captis pignoribus, potest adstringi ad solutionem gabellarum, casu quo eas debeat secundum Azeved. in l. 1. tit. 3. lib. 1. Noua Collectio Regia, num. 5. ad fin. quem sequitur Lallart. dist. cap. 19. num. 84. & Humada vbi supra, in gloss. verb. Las franquenzas, num. 2. & latissime idem pluribus comprobatur Girond. de gabell. 7. par. in principio, num. 5. cum sequentibus, vbi quam plurimos auctores antiquos, & modernos pro hac parte citat, & num. 29. inquit, quod hanc opinionem in praxi iam recepitam vidit in sua civitate Rodre, pro quodam gabellario parrochiano, & quod in Granateni. Pretorio, & in supremo calculatore pro iudice seculari fuit pronuntiatum, & semel atque iterum in dict. Granateni. Pretorio declaratum fuisse, iudicem Ecclesiasticum, qui cum censuris contra secularem procedebat, vim inferre, & causa ad secularem iudicem fuit remissa, eique competere fuit declaratum, quem refert, & sequitur etiam Bobadilla vbi supra, n. 124. & alios plures referens contra alios idem late probat Azeved. in l. 7. n. 13. & 14. tit. 18. hoc lib. 9. vbi quod in praxi hæc opinio secunda recepta est. Quare audiendus minime est Igna. Salzed. vbi supra,

Supra dum contrarium negatide assent: si enim ipse non vidit hæc secundam sententiam in Hispania in praxi observari, alii eam viderunt in praxi admittam, vt supra dist. restantur. Vnde magis auctoribus affirmantibus, quam negantibus credendum est, præsertim cum pars affirmativa iure quoque probatur, vt vidimus, eandem sententiam legitur etiam cum aliis, quos refert Flores lib. 2. variarum, quæst. 21. in 1. par. num. 232. ad fin. fol. 187.

Quæ etiam probatur ex l. 1. cap. 9. tit. 2. hoc lib. 9. vbi sic canetur: Otrósi en quanto toca a los jueces Ecclesiasticos, que impiden, y embaracan las cobranças de las nuestras rentas, queriendo eximir, o exceptar alguna, o algunas personas de la paga de ellas, o en otra alguna manera, que se entremeten a conocer de lo que toca a las dichas rentas no les perteneciendo, y proceden contra los nuestrs inezes de rentas en la dicha Contaduria Mayor, se daran, y despacharan las cédulas nuestras que se acostumbra, para que no conozcan, ni procedan, ni embaracen la dicha cobrança, ni se entremetan en lo a esto tocante, quod de clericis negotiatoribus presulduibus intelligendum est, cum ceteri clerici sint immunes ad solutione gabellæ, vt in dict. ill. Regis, quod index non eximit, sed ius Canonicum, & dist. ill. Regia.

Similiter, quando el clergo es persona supuesta de lego, y mediante esto se defraudan los derechos Reales, como es en los pechos, haciendo los legos pecheros donaciones fingidas de sus bienes en personas exemptas, el Rey, y su tribunalson conocen de esto, y no los jueces Ecclesiasticos, vt canetur in l. 1. tit. 10. lib. 5. de la nueva Recopilacion, que lo originem duxit a Humald. C. de annon. & tribu. lib. 10.

Vbi Bar. num. 1. eam inducit contra clericos, & scholares, qui sub pretextu suorum privilegiorum defraudant gabellas, haciendo se personas supuestas de legos, & similes clericos futes esse post multos probat Mexia in pragmatica taxa panis, conclusionem 1. num. 42. vbi, quod non minus in foro animæ ad restitutionem vigiliat fratati tenetur quam fas ad rei subtrahere restitutionem, & quod in fraudatibus gabellarum id communit tenetur.

Præterea, sobre lo mismo ay ley, y determinacion Real en las ordenanças de Valladolid en el año de mil y quinientos, y se senta 7. seys, en el libro nono, titulo primero, folio 7. columna segunda in fine, & folio 8. en el principio, adonde auiedo referido todas las cosas en que el Rey tiene fundada su intencion, y entre ellas las rentas, y derechos Reales, dice estas palabras:

Porque estas cosas tocan a nuestra preeminencia Real de que siempre los Reyes nuestros predecesores de gloriosa memoria, y nos, y nuestros oficiales, y justicias, acostumbramos a conocer, aunque sea contra clergos, frayles, y religios, y Ordenes, sin que otro se aya de entremeter, ni entremeta en ello, ni se la aya de dar, ni de parte alguna de ello, loem cauetur en las ordenanças de Granada del año de mil y quinientos, y veynete y siete, folio 86. pagina 2. y las cédulas, y vistas que tienen las Audiencias, que dan en su fuerza, y vigor, y cauetur en ley, & pragmática polita in principio noua Collectio Regia, circa fin. en la Contaduria Mayor ay obligacion de guardarlas, pues son Oydores de la Contaduria Mayor, y tienen la iurisdiccion, y autoridad que han los Oydores

de las Audiencias Reales, vt cauetur in l. 3. tit. 1. libro 9. de la nueva Recopilacion. Y en la ley doze del mismo titulo se les manda, guarden las leyes de nuestrs Reynos, especialmente las ordenanças de las Audiencias, y ansy las tienen iradas.

Qua ratione alia praxis in hoc observari potest, nempe, vt clericis huiusmodi negotiatoribus gabellam debentes, requiratur primo ad gabellarios, vt eam soluant, quod si remaneat, occurratur ad Regium Consilium de Contaduria Mayor, adonde se dara provision Real para que dentro de cierto termino la paguen, se pena de perder las temporalidades, y naturalvezas, y para que de sus bienes, que para ello se tomen, se pague, quod quidem index Ecclesiasticus impedire non debet, iuxta dict. l. 1. tit. 2. cap. 9. hoc lib. 9. monito tamen præd. de necessitate non requiritur.

Quod si dubium fuerit, an clericus sit negotiator, nec ne, poterunt index secularis, & Ecclesiasticus de causa cognoscere ex resolutis per Gregor. Lopez in l. 49. verbo, Las franquenzas, tit. 6. par. 1. aunque Castillo de Bobadilla en su Politica de Corregidores, lib. 2. c. 18. n. 24. folio 1053. dice, que a su parecer Gregorio Lopez se alargó mucho en esto de que podrá ser juez dello el seglar, & quod hoc expectet ad iudicem Ecclesiasticum contra Gregor. Lopez vbi supra, tenet Parlador. lib. 1. rerum quotidianarum, cap. 3. §. 1. n. 12. vers. si vero in nouis.

Y porque en esta razón estando el Estado Ecclesiastico unido en Madrid, en la Congregacion del año pasado de mil y quinientos y noventa y siete, en que yo me hallé por esta Santa Iglesia de Ciudad rodrigo, se agyauo dello por su memorial a su Magestad del Rey don Felipe el Segundo nuestro Señor, en un pleyto muy reñido, y graue que entonces estava pendiente en el Consejo Real entre el Prior, y clergos de la ciudad de Xerez de la frontera de la una parte, y la justitia Real, y Ecclesiastica de la otra, sobre quien aya de competir a los clergos tratantes en vino, a que pagassen el alcavala, y otras cosas: en el qual pleyto buno años diferentes en diuersos tribunales, y su Magestad començo la ultima determinacion del dicho negocio a ciertos señores Presidentes, y Consejeros, los quales con muchos acuerdos, y deliberacion pronunciaron en auyo muy acertado, y decision de muchas dudas de que en el capitulo precedente, y en este auemo tratado, se pone aquí a la letra, para que por el se libren, y declaren todas las semejantes dudas de aqui adelante, que es del tenor siguiente.

Auto, y decreto del Consejo.

En la villa de Madrid a veynete y siete dias del mes de Enero, de mil y quinientos y noventa y ocho años: visto por los señores Licenciado Rodrigo Vazquez Arce, presidente del Consejo, Licenciado Paulo de Laguna, Presidente del Consejo de Indias, don Francisco de Rojas, Presidente del Consejo de Hazienda, Doctor don Alonso de Ayreda del Consejo, el Licenciado Valladares Sarmiento del Consejo, y Camara de su Magestad el negocio que es entre el Prior, y clergos de la ciudad de Xerez de la Frontera de la una parte: y el Licenciado Alonso Ramirez de Prado, Fiscal de su Magestad de la otra, que les fue remitido por especial cédula de su Magestad, para que pronen en el caso justicia, y el remedio conuenien

conueniente para que cesen fraudes, y el auto proveydo en esta causa por los Oydores de la Contaduria Mayor de Hacienda de su Magestad, en quatro de Noviembre del año pasado de mil y quinientos y noventa y cinco años.

Dixeron, que sin embargo del dicho auto, se despache cedula de su Magestad, para que los administradores, y recaudadores de las alcavalas, y rentas Reales de la dicha ciudad de Xerez de la Frontera no lleuen alcavala a los clérigos de los vinos, caldos, o mostos que vendieren de su cosecha labrança, y criança, procedientes de hacienda suya propia, o de sus beneficios Ecclesiasticos, y para el despacho de ellas les den las cedulas, o alouos de qui necessarias, con solo cedula que los dichos clérigos den, en que testifiquen con juramento ser de la dicha su cosecha, labrança, y criança. Y empero de los vinos, caldos, o mostos que procedieren de viñas que constare auer arrendada, con feuto, o sin ellos, paguen el alcavala a los dichos arrendadores, y recaudadores, quando los vendieren: y lo mismo de otras qualesquier ventas que hagan procedentes de mercaderia, negociacion, y trata, o prangeria: y si assi no lo hicieren, y pagaren, las justicias los compelan a ello, determinando, o exceptando los dichos bienes, o otros qualesquier bienes, o frutos que ayvan vendida, o conradado, y los demás bienes que tuuieren propios, o de sus beneficios, dexando reservada su persona. Y lo mismo se haga, y cumpla, quando por cesiones singulas, o en otra qualquier forma pareciere, que los tales clérigos ayvan hecho fraude alguna, para impedir la paga de la dicha alcavala, en los casos, que como esta dicho perteneciere a su Magestad. Y si oviere duda en si es de los tales casos, o alguno dellos en que deuan, o si lo que vendan es de su labrança, y criança en que no la deuan: las dichas justicias reciban informacion de oficio citadas las partes, procurando averiguar por todas vias la verdad, y la embien a su Magestad, deteniendo el despacho, y cedula de guia, entretanto que la made ver, y prouer lo que sea justicia, y no consentan que iuzer Ecclesiasticos de qualquier calidad que sean conozcan, traten, ni pongan en cosa alguna de lo suso dicho impedimento, ni estorvo alguno. Y por este su auto assi lo proueyeron, y mandaron.

Quando enim dubitatur inter leuantem pedagium, & portantem rom de clericatu, vel de rebus, que portantur, quod fiat negotiationis causa, videtur committendum iuramento defectentium, vel suorum nuntiorum, si personarum qualitas non dissuadeat, vel nisi de contrario fides habeatur in promptu, & quo ad personam videtur sufficere, quod sit in habitu, & tonsura clericali, argumento text. in cap. si index laicus, de sententia excommunicationis, libro 6. ita gloss. verbo, non negotiandi in Clementina si decencia, & Dominicus in c. quoniam de censibus, libro 6. quam gloss. dicit solemnem ist. in l. cetera, §. sed & si quis ad opu, n. 9. ff. de leg. 1. & sequitur Gregor. Lopez in l. §. in gloss. Clerigo, & in gloss. Para si mismo, tit. 7. par. 5. & Aviles in c. 52. prator. in gloss. En la tierra, n. 18. fol. mihi. 253.

- 1 Hospitalia ab Episcopis approbata non debent solvere gabellam ex venditionibus, & permutationibus rerum suarum.
- 2 Dicitur, quodcumque, omnimodam generalitatem importat.
- 3 Gabella, nec collecta debetur de bonis relictis ad capellanas, dummodo sint instituta auctoritate Episcopi.
- 4 Habentes bona in censum, vel emphyteosim Ecclesie non possunt excusari a solutione collectæ, & gabella.
- 5 Fratres, & sorores Beati Francisci Terrij Ordinis, si priuam vitam agant cum vxoribus, & maritis suis, ut laici iudicantur, & ideo contribuere tenentur, ut ceteri homines laici: scilicet si ut religiosi in communitate vixerint, ut in num. 6.
- 7 Heremita non clericus, qui sub nullo precepto, & voto in solitudine habitat, quasi Monasticam vitam agens, gabellam debent, licet alias Episcopi substat, & privilegio clericorum gaudere debeant, ut in n. 8.
- 9 Militis Sancte Marie, & Rectoribus hospitalium gabellam debent, nisi speciale aliquod privilegium habuerint sufficiens, & conuincantur pro solutione gabella coram iudice seculari: si tamen possideant bona in dominium tanquam religiosi gabellam non solunt, & n. 10.
- 11 Fratres Ordinum Militarium presertim sunt, los Comendadores de los Ordenes de San Ioan, Alcantara, Santiago, y Calatrava, an gabellam solvere tenentur, & numeris sequentibus.
- 11 Comendatarij, hoc est, Militis Militarium Ordinum, an sint Ecclesiastica persone, & numeris seqq.
- 11 Comendatarij Ordinum Militarium, si sunt clerici, proculdubio gabellam solvere non tenentur.
- 15 Conduutores fructuum, & reddituum Comendarum Militarium Ordinum gabellam debent ex venditione eorum.
- 16 Ordines Militares aliorum Regnorum, nullum privilegium non contribuendi, nec soluendi gabellam in his nostris Regnis habent, quia sua privilegia sunt localia, & ad hoc Regna non extenduntur, nisi indefinita essent, ut hic, & n. 17.
- 18 Confraternitates laicorum an gabellam solvere debeant, & numeris sequentibus.
- 20 Collegia Vniuersitatis Salmantis, & aliarum, an gabellam soluant?
- 22 Gabella an debeatur de bonis fratris noniti intra annum probationis venditis, aut permutationibus, & numeris sequentibus.
- 23 Nonitijs fratres religiosi nuncupantur, & coram iudice Ecclesiastico conueniunt, non vero coram seculari, ut in num. 24. sed vide num. 32. & num. 34. & 35. in vers. nec quidquam.
- 25 Nonitijs an possit retrahere rem sui generis venditam.
- 26 Professio noniti non retrahitur ad tempus probationis.
- Donatio facta noniti non valet alter, quam si obseruata fuerit solemnitas status laicorum, ibid. & n. 27. & 28.
- 30 Nonitijs durante anno probationis reuincunt omnia

- omnia bona sua, & beneficium, & bona feudalia, ut in n. 31.
- 33 Noniti non dicitur monialis.
 - 35 Noniti non potest impediri vlla modo, quin libere ad saculum possit redire.
 - 37 Fratres noniti Societatis Iesu gabellam debent ex venditione bonorum suorum.
 - 38 Cacus gabellam debet.
 - 39 Excusationem habentes a muneribus, personali- bus gabellam solvere tenentur, veluti minores viginti quinque annis habens annos quinquaginta quinque: vel numerus duodecim filiorum, surdus, & ceteri.
 - 40 Scholares sacris non initiati gabellam solvere tenentur, nec non & tributum cum suis familiaribus, ut in n. 41.
 - 42 Vicini quamplurium locorum hic nominatorum excusantur, & immunes iure Regio sunt a solutione gabella, de las cosas que vendieren de sus labranças, y crianças, iuxta tenorem suorum privilegiorum: de ceteris vero suis rebus venditis causa negotiationis gabellam solvere tenentur, ut in n. 43. alia in proposito adducuntur, n. seq.
 - 43 Descendentes ab Antona Garcia, immunes sunt a solutione gabella omnino, qua vendiderint in ciuitate Taurinensi, etiam causa negotiationis, & num. 44.
 - 45 Vicini locorum exemptorum a solutione gabella, tam solvere non tenentur de venditione reddituum sibi solutorum a conductoribus, & colonis, quia fructum, & redditum aquirantur.
 - 47 Exempti a solutione gabella, an debeant eam solvere ex secunda venditione illius rei, cuius prima fuit distraita voluntate partium, & numeris sequentibus, vbi distinguitur.
 - 49 Gabella quando debeatur ex venditione distraita communi voluntate partium, & quando non!
 - 50 Vicini aliorum locorum de quibus hic, sunt etiam immunes a solutione gabella: & habiti pro vicinis distorum locorum iuxta formam statuti gaudent eodem privilegio, ut in num. 51.
 - 52 Franqueza de alcavala de todos los que fueren a vender algunas cosas a la Puebla de nuestra Señora Santa Maria de Guadalupe.
 - 53 Franqueza del que morare en la heredad de Valdepeñas del Monasterio de Guadalupe, que es en el Obispado de Plasencia.
 - 54 Franqueza de la puebla de Villafranca del Arzobispo.
 - 55 Franqueza de la Puebla de Santa Maria de Nienca.
 - 56 Franqueza de los que viven en la villa de Caldaras.
 - 57 Franqueza con la modificacion del privilegio de la villa de Simanca.
 - 58 Franqueza de Valladolid, y Madrid.
 - 59 Franqueza de ciertas ventas de los Arzobispos de Toledo, y Sevilla, y Obispos de Cordova, Jaen, Segouia, Cuenca, y Cartagena.
 - 60 Franqueza de la venta de Pedro Afan, y de la Aluergeria, y Ruyfery, y Torres de Guisando.
 - 61 Franqueza del carnicero de Obancilleria.
 - 62 Franqueza del carnicero del Rey.
 - 63 Franqueza del regaton del Rey.
 - 64 Franqueza del boticario, pelletero, guarnicero, sillero, joyero, cordonero, platero, y broslador del Rey.

- 65 Franqueza del carnicero, y recaton de la Reyna.
- 66 Franqueza del boticario, pelletero, guarnicero, sillero, joyero, cordonero, platero, y broslador y capatero de la Reyna.
- 67 Franqueza del carnicero, y recaton del Principe.
- 68 Franqueza del boticario, pelletero, platero, y capatero del Principe.
- 69 Franqueza de las emparedadas de Vbeda, y de otras emparedadas assentadas en los libros.
- 70 Franqueza de los descendientes legitimos varones, y hembras de Antona Garcia: non tamen habet locum in descendentes naturalibus tantum illius, ut in n. 71.
- 72 Franqueza de los estrangeros del Reyno del pan que traxeren a vender por mar a Sevilla: ex reuenditione tamen illius frumenti, gabella debetur, ut in n. 73.
- 74 Franqueza de los herradores del herraje que vendieren en los Reales.

QUESTIO XCV.

De hospitalibus, fratribus, & sororibus Tertij Ordinis beati Francisci heremitis non clericis, & fratribus Ordinum Militarium, & aliis personis infra dicendis an soluant gabellam?

Qvæto: An supradict. persona gabellam solvere teneantur? De hospitalibus per Episcopum approbatis, dubium non est, quin ex venditione rerum suarum gabellam non debeant, nec eam solvere teneantur, quia Ecclesia privilegio gaudet, ut notatur in Clementin. per literas, & in Clementin. quia contingit, de religiosis domib. Merito igitur, ut comprehendantur sub dispositione, l. 6. tit. 18. hoc lit. 9. loquentis de exemptione clericorum, & Ecclesiarum a solutione gabella, ibi: Qualescunque, Tglesiæ, & Dico enim, quodcumque omnimodam generalitatem importat, ut in c. solita benignitas, & ibi Doctores de maior. & obediens. & in terminis ita tenet Lassart. de decim. vend. 19. n. 90: & Girond. de gabell. 7. par. in princ. n. 43. & 66. cum sequen. vbi adducit pro hac parte. l. 1. tit. 11. & l. 1. tit. 2. par. 1. & utriusque Gregor. Lopez, & quod ita resoluit Auendam. alios allegans in 2. par. cap. 14. prator. 32.

Vbi etiam, quod de bonis relictis ad capellanas non debetur collecta; nec solueatur gabella, licet vendantur, dummodo sint instituta auctoritate Episcopi, & habentes tamen bona in censum, vel emphyteosim Ecclesie non possunt excusari a solutione collectæ, & gabella. ut per Auendam vbi sup. n. 37. * vbi quod ista opinio viget in practica, & est tenenda, quam libenter sequitur Girond. vbi sup. n. 68. cum seq.

Ex quibus deducitur, ut hospitalia per Episcopum approbata gabellam solvere minime teneantur ex venditionibus, & permutationibus rerum suarum. Fratres autem, & sorores beati Francisci Tertij Ordinis, si priuam vitam agant cum vxoribus, & maritis, & bonis suis, ut laici iudicantur, & ideo contribuere tenentur, ut ceteri homines laici, & ut prius quam fraternitatem acciperent, T vel

vel assumerent, soluebant tributa, vt in l. 1. titulo 14. libro 6. nona Collectio. Regia, & tradit Sarmient. de reddit. Eccles. in defens. libel. 1. par. mo. 56. n. 4. cum sequentibus, agn. Greg. Lopez per tex. ibi in l. 1. gloss. 1. m. 7. par. 1. & Auend. vbi supra. p. 28. & Dila. Perez in l. 19. tit. 4. lib. 6. **4. Ordnam.** in l. 1. col. 3. tit. 3. lib. 1. Quod si hi. vt religiosi, in communitate vixerint, minime tenentur ad tributorum, nec etiam gabellæ solutionem, quia vere sunt religiosi, vt patet ex d. l. 6. in. Telsat. y Monasterios, & in terminis tenet, & probat Lallart. d. n. 90. & Girond. n. 40. & 41. vbi supra. qui eandem distinctionem probat in fratribus aliorum ordinum Mendicantium, & Azeued. in l. 1. n. 7. tit. 18. hoc lib. 9.

7 De heremitis non clericis, qui sub nullo precepto, & voto in solitudine habitant, quasi Monachicam vitam agentes, dubitandum non est, quin gabellam debeant.

8 Licet enim eos Episcopo sabbate, alias dixerit gloss. verba non possunt in l. 2. ff. de v. v. vocanda & ibi Barr. & Angel. & quod privilegio clericorum gaudere debeant affimet altera gloss. in cap. qui vere verba. v. 6. quæst. 1. & latissimo resolu. Boer. in tractatu de vit. & honestate heremit. n. 3. non tamen ita putet, & vere solitani vitam agunt, vt requirit tex. in d. c. qui vere, qui non sicut laici nati sunt, ita laici perseverant, cum neque ordinem habeant clericalem, nec religionem approbatam proficiantur, vt tenent Doctores, quos refert Boer. vbi supra, num. 14. & Manuel. Rodriguez. 2. Reg. Quæst. 9. 62. art. 20. pag. 324. Et in terminis nostræ quæstionis hanc opinionem probant Lallart. d. c. 19. n. 89. & Girond. vbi supra, n. 43. cum sequentibus, & qui idem probat in militibus Sanctæ Mariæ, & Rectoribus hospitalium, vt hi omnes gabellam soluereteneantur, nisi speciale aliquod privilegium sufficienter habeant, & n. 45. late agit eorum quo iudice hæ personæ sunt conuenienda pro solutione gabellæ: & resolu. vt coram iudice laico conueniendos esse in materia gabellarum, sicut conueniri possunt clerici negotiatores pro gabella coram iudice seculari, vt resoluimus in quæstione præcedenti. Idem probat in omnibus supradictis. Azeued. in l. 1. n. 4. & 6. titulo 18. hoc libro 9. & limitat etiam illud de Militibus Sanctæ Mariæ, & Rectoribus hospitalium, nisi possideant bona in communi tanquam religiosi.

11 De fratribus autem Ordinum Militarium nempe, de San Iuan, Alcantara Santiago, y Calatana, an gabellam solvere teneantur, ab illa forma quæstione pendere videbitur, nempe, an vere sint religiosi, confendi, vel laici: In qua diuersæ duæ sunt sententiæ, quarum illa verior est, & communis, & vt non sint Ecclesiasticæ personæ, licet modi viuendi ipsorum appellerentur religionis, ac proinde, nec clericorum, nec religiosorum privilegijs gaudent, nisi quatenus specialia sua privilegia disponunt, vt probat Montaluan. in l. 3. gloss. 1. lib. for. & probamus cum ipso, & alijs pluribus lib. 2. Pract. q. 112. n. 2. & Lallart. d. c. 19. n. 92. Et hæc est magis communis opinio secundum Girondæ gabell. 7. par. in princ. n. 47. qui plures citat: Gabellam igitur solvere tenebuntur iuxta hanc sententiam: Tametsi in contrarium multa sint non leuia fundamenta, quibus probari videntur, istos, nempe fratres religiosos, & Ecclesiasticos esse, ac proinde immunes à gabellis, vt constat ex adductis per Petrum

Duennas in regul. 100. num. 5. in fin. & probat in terminis Menchac. lib. 3. Quæstio. Illustr. cap. 105. v. n. 45. & lib. 3. de success. creat. §. 10. num. 306. qua in re præd. duas opiniones refert frater Manuel. Rodrig. in t. tomo Quæstion. Regul. quæst. 2. pag. 9. vbi ipse est in tertia opinione, nempe, hos Milites esse vere religiosos non absolute, & simpliciter, sed religiosos Militares, non tamen agit de solutione gabellæ: sed in prædicta artic. Milites Sancti Ioannis, inquit, non dubium esse, quod sint religiosi, & gaudeant privilegio Canonis, & fori.

Hodie tamen, quo ad nostram materiam gabellarum attinet, hæc quæstio iure Regio, sed a ea, atque expresse decisa in medium sententiam, l. 9. tit. 18. hoc libro 9. qua ita canitur: *Ordinamos, y mandamos, que los Comendadores de los Ordenes de Santiago, Alcantara, y Calatana, y San Iuan, paguen la alcavala de todas las cosas que vendieren, y trocaran, que de los frutos y rentas de sus Encomiendas, que ellos vendieren, y trocaran, no sean obligados a pagar, ni paguen alcavala alguna: pero de las yerbas de las dichas sus Encomiendas si, y don de huirete cubsuobre de pagar la dicha alcavala (deserte namque videtur lex hæc conclusiuam in hoc) Mandamos, que la paguen los dichos Comendadores, segun y como la pagan, y la acostumbra a pagar otras personas seglares.*

Ad quam l. e. e. remittit in proposito Parador. lib. 1. verum quotidianum. §. 1. n. 19. & Menchac. d. c. 30. n. 306. & cum inquit in praxi seruati Lallart. d. c. 19. n. 91. & per eam idem probat Gironda de gabell. 7. par. princ. n. 46. in fin. & Azeued. in d. l. 9. Bobadilla in su. Política de Corregidores, lib. 2. c. 18. n. 264. & hoc tamen verum est, recteque procedit in huiusmodi Comendataris Cruceque signatis, qui clerici non sunt, de quibus egimus sup. q. 37. n. 25. & 26. Ceterum in clericis particulare ius est, vt gabellam non soluant, vt in l. 6. tit. 18. hoc lib. 9.

Deinde exceptio, de qua in d. l. 9. nempe, de los frutos, y rentas de sus Encomiendas, procedit quando ipsamet Comendatarij eos vendunt, aut permutant: secus vero est in eorum conductoribus: hi namque nisi alias privilegiati sint, solvere tenentur gabellam ex horum fructuum venditionibus, & permutationibus, vt pote privilegium in his concessum proprietatis ex dict. l. 9. mutetur, & cesset mutatio personæ, nempe in conductoribus, sicut in conductoribus decimarum, & ceterorum fructuum Ecclesiasticorum supra iure resoluimus, ex textu in l. licet. §. fin. vers. mercatores. ff. de public. & vellig. cum similib.

Los Ordenes Militares estrangeras en estos Reynos no tienen excepcion de no pechar, ni dexar de dezmar, ni de pagar alcavalas, ni otro privilegio alguno: porque sus privilegios en quanto a esto son dadas alguna son locales, y no se han de estender fuera de sus limites, Reynos, y Prouincias, para donde se instituyeron las tales Ordenes, ni perindicar a los derechos Reales, ni a los subditos de estos Reynos a quien se granuaria, e impondrian las cargas de las tales esenpiones, y assi han sido condenados a pechar, y dezmar, vt tenet Castillo de Bobadilla, vbi supra. dicit libro 2. c. 19. n. 18. & 19. pag. 1122. citans Felin. in cap. cum ordinem, n. 4. de rescript. & textus in c. 1. de privileg. in 6. & c. sume & c. porra de privileg.

privileg. in decretis ad hoc, que los dichos privilegios son locales, y no se han de estender fuera de sus limites, & prædict. opinionem Castillo ad litteram transcribit, & sequitur, eoramen tacito Frat. Manuel. Rodriguez. 2. tomo. Quæstionum Reg. quæstion. 62. artic. 17. pagina. 321. cum sequentibus, vbi circa intellectum dicit. cap. 1. de privileg. in 6. citat etiam Conarruias optime agentem in Prædictis. Quæstionibus. cap. 1. numero 5. qui intelligit dicit. cap. 1. cum exemptionis privilegium sic loco citato circumscribitur: & si vero privilegium exemptionis in huiusmodi, & generale esset, tunc ita obseruandum esset iuxta formam Concilij Tridentini. sessio. 7. c. 14. & sessio. 24. cap. 1. nisi simpliciter exempti obtinerent Ecclesiasticos parochiales, aliæ officij, quorum administratio, & regimen Episcopo competere, vt in d. c. 1. §. in eos, & in c. cum capella eodem tit. in decretis. & in l. 9. ad fin. tit. 9. par. 1. & Conarruias vbi supra, vers. post tamen, & facit Concil. Tridentini. dicit. sessio. 24. c. 11. in vers. que vero privilegia, & in terminis quando beneficia, & Prioratus subiecta sunt Episcopo, vel Archiepiscopo, quæ si ipsi Militariibus Ordinibus subsumunt in spiritualibus, ita tenet Ema. Rodri. in 1. tom. Quæst. reg. q. 19. art. 4. pag. 352. col. 2. vers. nec supradictis obstat.

18 De Collegijs confraternitatum laicorum, quod gabellam solvere teneantur probat Girond. dicit. 7. p. in princ. numer. 41. cum Auend. 2. p. cap. 14. præf. num. 32. & Ant. Gabriel. 2. p. commun. opin. fol. 156. col. 4. & Salaz. de usu, & consuetud. §. 8. num. 22. & Azeued. l. 1. c. 11. lib. 4. non. Collat. Reg. num. 25. qui in his terminis non loquuntur.

Ego vero, cum circa hoc decidendum sit, censeo, pendere ab illa perquam dissili quæstione canonica, quam late discussimus lib. 1. Canoniarum Quæstionum. c. 55. per totum: an scilicet, huiusmodi confraternitates, seu confratriæ sint pia loca, vel religiosa? In qua resoluimus partem negatiuam veriorē, & magis communem videri, que resolutio supra. opinionem Girondæ fauet.

19 Verius tamen in nostrâ quæstione de gabella resoluendum existimo ex traditis per Gabriel. vbi supra. num. 25. & 26. vt siquidem bona confratriæ eo animo sint vna simul contexta, vt confratriæ seruiant, & possit confratria de illis ad libitum disponere, tunc cum non habeantur vt bona loci religiosi, sed prophani, & ad libitum distrahi, & alienari possunt, ex huiusmodi venditione, & permutatione gabella debebitur: si vero fraternitas sit approbata à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vt contingit, quando ipsa vel locus pius, vel oratorium est extraneum principaliter, vt sacrum sit, & Deo Optimo Maximo dicatum, & bona sint eo animo simul contexta, vt ad opera eius necessaria, nempe promissis dicendis, & ceteris illo concernentibus, & ad pauperes sustentandos perpetuo sint, quo casu bona illa, locutque is, religiosa ac pia sunt indicanda, ideoque bona illa ad libitum distrahi non possunt, nisi accedente totius confraternitatis consensu, ac autoritate Episcopi, tunc ex eorum venditione, ac permutatione gabella non debebitur, & ita merito tenet etiam in effectu Azeued. in l. 1. numer. 1. titulo 18. hoc libro 9. dum censet, quod confratria laicorum, vbi nihil pro expiacione expenditur non excludatur à gabellarum solutione, nisi bona talium confraternita-

tum sint relicta, & fixata ad piam causam, puta de la caridad.

Vnde si Collegia sint relicta ad piam causam, vt sunt Collegia Salmanticensia, & aliterius Vniuersitatis, quia Ecclesiastica dicuntur, & coram Ecclesiastico iudice conueniuntur, secundum Abbas. in cap. ex literis, num. 4. de consuet. Bart. in l. fin. num. 6. ad fin. & non. 24. ff. de colleg. illici.

Præmaxime cum sint approbata à Summo Pontifice, non debentur gabella ex venditione, seu permutatione bonorum ipsorum, vt probat Gironda vbi supra. n. 42. & sequitur notissime Azeued. in dicit. l. 1. n. 2. & 3. tit. 18. hoc lib. 9. & vbi numero 7. cum sequentibus addit, quod si plures vniuersique de per se, & pro se conueniorem faciat cum gabellario pro omni gabella ab eis ex rebus suis debenda in illo anno pro certa quantitate, & illi habeant quoniam contractum, & vendant, que in per se ex quadam commessione ipsius confratriæ, expensis suis comedendo, & reliqua remanentia ipsi confratriæ applicando, ex illis reliquijs debebant gabellam, nec se ab ea excusare possunt ob conueniorem particularem præfatam cum gabellario initam.

De venditione autem, vel permutatione bonorum fratris nouitij intra annum professionis facta, an debeatur gabella, dubium non parum videri potest, & siquidem is Religiosus nuncupatur, cap. nullus, de electione in 6. & persona Ecclesiastica esse censetur, cap. duo sunt 12. quæst. 1. gaudetque privilegio Canonis, cap. religioso, §. vltim. de sententia excommunicationis in 6. Bettachin. de gabellis 7. par. princ. n. 56. & Quinimo conueniendus est nouitius coram iudice Ecclesiastico non vero seculari, Hostiens. in cap. statimus, col. 2. vers. posse de reg. Archid. Ioan. Andr. Dominicus, & Philip. Francus in d. cap. religioso, Ioan. Andr. in d. beneficium, & ibi quoque Dominicus, & Philip. Francus de reg. iur. in 6. Feder. de Senis consil. 12. quæst. talis est, quidam de populo, col. penultim. vers. subsequenter queritur, & colum. vltim. vers. verum tamen: faciunt etiam pro hac parte plura alia fundamenta adducta per Tiraquel. qui post. refert, & sequitur de retract. l. 1. glo. 8. sub n. 21. ad fin. & Gironda de gabell. 7. p. in princ. n. 46. vbi hanc partem in terminis tenet, nempe, quod nouitius non teneatur gabellam solvere, allegans ad hoc Firm. Bettach. vbi supra. n. 55. qui hoc non tenet, sed tantum dicit, quod nouitij intra annum professionis sunt liberi ex text. in c. non solum de reg. lib. 6. hoc autem potius probat contrarium, quia text. ille inquit, quod sunt liberi in eo sensu, vt possint omnino ad secularium redire: Quare idem Gironda ibidem tenet, præfatam suam opinionem esse intelligendam cum ca. scilicet, distinctione, quod gabellæ solutio sit in per se, vt si nouitius fuerit professus, gabella de bonorum venditione non debeatur, quod si peniteat, & recedat, & ad seculum redierit gabella debebitur, ex traditis per Tiraquel. vbi supra. n. 39. & vbi hoc probat in terminis retractus, nempe, vt sit in pendenti, an nouitius possit rem sui generis retrahere: vt si professionem fecerit, non valeat retractus interim factus, quia res acquiritur monasterio contra rationem, & mentem consuetudinis, si recedat, valebit: cautio ergo res hæc expedienda est, inquit Tiraquel. vt scilicet, cautus hic nouitius retrahens rem se restituaturum

emptori, si professionem fecerit, vt in simili dicitur in l. cum socij. ff. commun. diuid. cum simili-
libus.
Non tamen animaduerit Girond. Tiraquellum tandem ibi, resolueri in questione præmissa, quod quia ex sua consuetudine, & ea quidem prope generali in illo Regno, bona ingredientis monasterium non acquirantur monasterio, sed hereditibus sanguinis: nihil videtur, quod impediat nouitum retrahere, nam vel sibi acquirat, si redeat, vel proximioribus, si non redeat, & ita res semper in familia manebit. Retrahet igitur nouitus iure sanguinis, ac si laicus esset, quamuis de huius rei veritate hic non agimus, cum non sit nostre materie, nec etiam de bonis nouitij decedentis infra annum probationis, cum de hoc latius egerimus libro 2. Casuarum Quæstionum, c. 1. n. 101. cum sequentibus.

26 Nec meminit Gironda, Tiraquel. vbi sup. num. 40. adducere Paulum de Castro consilio 432. cum statuum, col. 2. varse. Tertio principaliter libro 1. qui tenetur respondit, professionem non retrahit ad tempus probationis, iuxta text. in dist. c. beneficium, quæ ibi in hoc expendit: ex quo de iure, donationem factam nouitio, non aliter valere, quam si oblatæ fuerit solemnitas statuti laicorum, quamvis Religiosi, & alie persone non subiacent huic statuto, & debet enim attendi status temporis donationis, qui certus est, non futurus, qui erat incertus, vt qui poterat non proficere, si statum liberi à ceteris in principio ff. de statu. liber. & lsi ex duobus. §. item Marcellus. ff. de in diem additione.

28 Ac tempore donationis non erat Religiosus, sed secularis per textum in c. Religioso §. vitium. de sententia excommunicationis, libro 6. Igitur iudicandum est de hac donatione, ac si facta sit seculari, non autem Religioso, siue monasterio, si sub conditione ff. de assignatione liber. & notatur per Bartolam. l. si verum debitorem ad fin. ff. de conditione. in debiti. & cum hac Pauli Castrensi. doctrina transit Tiraquel. vbi sup. Ergo potius Tiraquel. relict prædict. retractationem, ac euentum futurum nouitij.

29 Quo fit, vt in nostra questione de gabella, dicendum sit, eam debere nouitum ex venditione, vel permutatione rerum suarum, durante anno sui nouitatus facta. Quod quidem deinde probatur, nam hic nouitum interim, durante probatione, retinet omnia bona sua, & beneficia, vt probatur in c. quod à te de cleric. coniug. & in dist. c. beneficium, nec ea tantum, in quibus habet ius in re, sed & ea, in quibus ius ad re solum habet iuxta glossam in d. c. beneficium, verbo, conferendum, vbi, sed quid dicit, quam ibi sequitur Archid. Ioann. Monach. Ioan. And. Dominicus, & Francus.

31 Nec bona tantum propria, sed & feudalia, vt cum alia probat Tiraquel. vbi sup. num. 28. & vbi quod hic non est religiosus, aut censetur cum effectu, vt expresse probat text. in d. c. Religioso. §. 1. qui, & idem est vltimum de sententia excommunicationis. libro 6. quod idem est, ac si diceret simpliciter, non est religiosus: & quod non sit vere religiosus tenet Bart. in l. 2. C. no sacrum Baptisim. vider.

33 Sicut etiam nouitia non dicitur monialis, Bald. consilio. 199. omnia puncta in fin. libro 3. Tiraquel. vbi sup. & ideo Monachus nouitum ante professionem annum, tanquam laicus censendus

est, nec dicitur monasterium ingressus, qui non dum fecit probationem. Bart. in authent. si qua mulier, numero 20. vbi ceteri scribentes. C. de Sacrosanctis Ecclesijs, est communis, vt deducet ex allegatis per nos libro 2. Canoniarum Quæstionum c. 1. n. 21. sed, & alia plura fundamenta pro hac opinione delumij possunt ex Tiraquel. vbi sup. numero 29. cum sequentibus, e quibus illud præmit, quod nouitum non potest impediri vilo modo, quin libere ad saculum possit redire, vt probat expresse text. in c. non solum de regul. & tradit Gregor. Lopez in l. 7. verbo, si quando, titulo 7. part. 1. tandem considero, si nulla lege gabellata huius Regni nouitum eximi à solutione gabellæ, sed tantum clericos in sacris, Ecclesia, & Monasteria: sed bona nouitij, durante anno probationis, non sunt Ecclesiastica, nec Monasterij, sed ipsius nouitij tantum, de quibus potest libere disponere, seruata forma Concilij Tridentini, c. 16. de reg. iocip. nulla quaque renuntio, sessio. 25. Quinimo testari de his bene potest, vt late diximus dist. c. 1. per eam, libro 2. Canoniarum Quæstionum: Ergo ex venditione, & permutatione eorum soluet gabellam tenetur, cum omnes regulariter cum omniq.ue status, & conditione existant, gabellam solvere teneantur. l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. nisi repetantur excepti, & saluati in libris Regalibus de la saluado, vel à legibus Regijs, vt in d. l. sed nouitum non est huiusmodi, Ergo, &c.

Nec quod iam obest, quod nouitum conuenit debeat coram iudice Ecclesiastico, non vero coram seculari, vt prædiximus, quia in nostra materia gabellaria non attenditur, quoties dubitatur, an aliqua persona debeat gabellam, nec nec coram quo iudice alias conueniatur, sed an is reperitur privilegiatus in hoc, quod soluet non debeat gabellam, vt patet in clerico primæ tonsuræ, qui licet gaudeat privilegio fori, & Canonis: nihilominus tenetur solvere gabellam, nisi actualiter habeat beneficium Ecclesiasticum per l. 2. tit. 4. lib. 1. Non Collectio Regia, etiam si alias electus primæ tonsuræ persona Ecclesiastica dicatur.

Et ideo rectius in terminis nostre questionis, quod nouitum debeat gabellam, probauit & tenet Lassard. de decimarum vendit. c. 19. num. 50. & dicit hoc esse magni momenti pro fratribus Societatis I. s. v. & etenim isti, non vt ceteri religiosi, post annum probationis, sed multos post annos in religione illa sanctissima proficentur: Atque ideo fieri, quod si procurator Monasterij vendiderit aliqua bona, cuiusvis iuuentis eam Religionis ingressi, qui neque professus fuerit, nec sacros Ordines susceperit, gabellæ locum faciat.

De cæco nulla dubitatio esse potest, quin gabellam solvere teneatur, non tam ea ratione, quod excusetur à numeribus patrimonialibus, licet à personalibus minime. l. i. c. qui morbo se excusant, & ibi Doctores, c. licet de censibus, cum gabella minus patrimoniale non sit (pro vt esse huiusmodi male existimabat Parador. statim citandus) quia non indicatur ratione alienius rei, nec personale, nec non imponitur ratione persone, nec iudem mixtum, quia neque ratione persone, & rei simul penditur, sed quarta, ac noua species muneris, quod imponitur ratione contractus, vt non semel in hac materia gabellarum prædiximus: sed ideo cæcus à solutione gabellæ non excusatur, quia nullibi legibus Regijs reperitur exemptus, quare comprehenditur sub dispositione generali, dist. l. 1. titulo 18. hoc lib. 9. vt in terminis 3 non

non tamen hac venioj ratione, sed qua prædiximus, probauit Parador. rerum quæstionarum, libro 2. c. 1. n. 19. & sequitur Lassard. dist. c. 19. n. 95. & idem probans in ceteris, qui à moneribus personalibus iure communi exculantur, vt hi quidem à solutione gabellæ minime sint immunes, veluti minor viginti quinque annis, maior quinquaginta quinque, habens duodecim liberos, futus, & similes.
40 Scholares quoque sacris non initiati gabellam solvere teneantur, vt constat ex l. 3. tit. 7. lib. 1.
41 1. Non Collectio Regia, ibi: & Como los que se escusan de pechar, assi de los dichos esfu- dianes legos, como de los familiares de los dichos esfu- dianes, siendo obligados a pechar, & tener Auendann. segunda parte, c. 14. prator. num. 30. Parador. vbi sup. num. 18. & Gironda de gabellæ 7. parte in princ. num. 49. non enim aliqua l. Regia excipiuntur: ergo comprehenduntur sub regula generali affirmativa dist. l. 1. titulo 18. vt modo dicebamus de cæco, & ceteris, qui ad alios oneribus iure communi exculantur.

42 Sunt tamen nostre legibus Regijs, quam plures persone exemptæ, & immunes à solutione gabellæ, nempe, los vezcos, y moradores de las villas, y lugares, y fortalezas de Tarifa, Tena, Oluera Alcalá la Real, Alcalá de los Gazules, y Cuenca, y Antequera, y Zahara, y Píezgo, y la Torre de Halaquin y Cabera, y Pruna, y Azuimar, y Zadar, y Ximena, y la ciudad de Gibraltar, y la villa de Archidona, y Alcaudete, y Medina Sidonia, y la ciudad de Alamo, y Lucena, y Arcos, y Espera, y Bejar, y la villa de Gilbea, que es en el Arceobispado de Sevilla, y de todas las otras villas, y ciudades, y castillos que se han ganado, y ganaren de aqui adelante por los Reyes de los Moros; que sean francos de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças, segun, y como, y en los ligares que se contiene, o fuere contenido en los privilegios de franquicias, que de esto tienen confirmados por su Magestad, o los fueren donados de aqui adelante, ita cauetur, in l. 1. titulo de azucho, hoc libro nono, vbi hoc dicit, de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças.
43 De ceteris namque rebus venditis causa negotiationis gabellam solvere teneantur, vt expresse cauetur in l. 33. eodem titulo, ibi: & Loqual considerado, queremos, y mandamos, que todas las personas que tienen las dichas franquicias, y los descendientes de la dicha Antona Garcia, y los que se casaren con las hijas de ellos por virtud de las privilegios que tienen, goçen, y sean libres de aqui adelante de pagar alcavala de todo lo que vendieren, que verdaderamente fuere de sus labranças, y críanças, donde quieran que lo vendieren, sin que en ello aya fraude, ni collusion alguna, y que de todo lo vno paguen alcavala confora a las leyes.

44 Excepto que los descendientes de la dicha Antona Garcia, y los que están casados, y casaren con sus hijas que vienen, y moran, y vieren, y moraren dentro de los muros de la ciudad de Toro donde ella hizo el serçicio al Rey, porque se dio el dicho privilegio, que denas de ser francos de la dicha alcavala de las cosas de su labrança, y críança, sean francos, y libres de todo lo vno que vendieren dentro de la dicha ciudad de Toro aunque no se a de su labrança, y críança, basta en cantidad de se senta mil maravedis cada año, de que usaron

seys mil maravedis de alcavala cada año, y si en mas cantidad vendieren, y compraren, que de la demasia paguen el alcavala a los arrendadores a qui es perteneciere.

Ex qua l. in sua prima parte, circa alios exemptos 45 præfati declarationem sumptis, & recte Gironda dist. 7. parte in princ. n. 56. & 57. addens, quod ciues prædict. locorum aliqui vendentes, tenentur probare illud esse, de su labrança, y críança, cum Rex pro exigenda gabella habeat intentionem suam fundatam.

Et præterea num. 62. cum sequentibus addit, 46 quod degentes in prædict. locis exemptis, qui solvere gabellam non tenentur, de las cosas que vendieren de sus labranças, y críanças, neque etiam ad cam teneantur de venditione reddituum sibi solutorum à conductoribus, & colonis: quia fructus & redditus acquirantur, vt tenet Bart. in l. su de Trebatiani, non. 1. & ff. de usufruct. leg. & alij Doctores: quos ibi ad hoc refert, & tandem affirmat, ita fuisse pronuntiatum in Xamant. Prætorio, & exequutoriam obtentam super hoc.

Rufus idem author in eo tract. 9. parte. §. vnic. 47 per consuetudine agit de illa, quam mirabiliter quæstionem appellat in proposito: an si privilegiatus, vel de loco privilegiato, & liberto à solutione gabellæ, de su labrança, y críança, vendat aliquam rem ex ea, & postea partes distrahant ab illa venditione, ita quod prædict. res vendita redeat ad venditorem, eamque postea iterum vendat, an gabella de hac venditione elidatur. In qua questione pluribus pro, & contra adductis, ita distinguit, videlicet, quod quando venditio resoluitur ex vi pacti appositij in principio contractus, vel ex causa necessaria gabella non soluitur: sed quando venditio, & contractus dissoluitur ex mera tantum contrahentium voluntate, tunc secus erit, cum ea subdistinctione scilicet quod ex sola venditione sine rei veniente traditione, vel actu simili translatio dominij non transfertur dominium in emptorem, & sic venditor privilegium non ad iit, quia tunc res non exiit de dominio, & familia ipsius venditoris, quod si distrahatur, & traditio contractus fiat non integra, pura per traditionem, vel pretij solutionem, vel actum similem, tunc gabellam solvendam putat: iuxta quam resolutionem dicit, intelligenda esse verba que in aliquibus privilegijs, & puzertum in privilegio ciuitatis Rodensis apponuntur, nempe sean libres de las cosas que vendieren de su labrança, y críança de la primera venta hoc est, de la primera venta, postea scilicet, hæc ille.

Mihi autem in præmissa quæstione videtur, eam esse breuius, & clarius resoluendam ex late traditis à nobis supra. g. 10. per totam, nempe, vt si ex illa prima venditione communi partium contentu dissoluta, siue distracta debeat gabella, tunc per eam tam sit consumptum privilegium præfatum, & verificatum, vtpote per la primera venta: ac proinde de secunda venditione, de qua in præmissa quæstione debet gabella, quia etiam si id non esset expressum in privilegio de iure lub intelligitur, nempe, quis sermo simpliciter probatus, intelligatur pro prima voce, que consummatum effectum habuit. l. boues. §. hoc sermone, & ibi late Tiraq. ff. de verb. signifi.

Si vero ex prædicta prima venditione sic dissoluta, 48 & distracta partium communi consensu gabella non debeatur, tunc quidem, quia non fuit perfecta, quo ad hunc effectum debiti gabellæ, & sic

præfata prima venditio non est considerabilis in proposito, in hac specie non fuit consumtum privilegium ac proinde remanet in suo robore pro secunda vice venditionis, eoque frui debet privilegiatus in ea: ac vero ad sciendum, quando ex prædicta prima venditione debeatur, vel non gabella, ita breuiter distinguendum est.

49 Nempe, quando partes, celebrato contractu emptionis, & venditionis, vel permutationis simpliciter, & absolute, statim incontinenti (hoc est antequam ad alia diuertantur) ab eo muno consensu recedunt, non debetur gabella ex contractu, seu distinctiue, si ex intervallo, vel re iam tradita, aut pretio soluto, quia in semel hico quitum ab eo auferri per partes non potest hoc est communis sententia, & resolutio, vel late debuimus & probauimus d. q. 10. in prin. in vers. Prima solutio est.

Si vero contractus resoluatur ex vi pacti appositum in ipso contractu, tunc gabella regulariter non debetur, exceptis quibusdam casibus, ut resoluimus d. q. 10. vers. Secundo casus est cum segg.

50 Priuilegia l. 1. tit. 18. hoc lib. 9. disponitur, que los vecinos, y moradores de la villa, y Castillo de Fuencerrada y de las otras villas, y Castillos fronteroz de tierra de Moron, a qui en no se da paga de pan, y maravedis, ni suelen pagar alcavala, que no la paguen de las cosas que vendieren para su proveymiento, y mantenimiento, dentro en las dichas villas, y lugares.

51 Intra quas II. obseruandum est, quod habiti pro ciuibus in forma statuti gaudent privilegio, & exemptione ciuib. veris dictorum locorum concessio l. quod favore, C. de legib. ita in terminis tenet Firmian de gabell. 7. part. princ. n. 4. val. 11. tract. diuersi. Dollorum, quem refert, & sequitur in proposito nostratum II. Gironda de gabell. 7. p. in prin. n. 59. & 60.

52 L. 13. eiusdem tituli ponit immunitatem de la Puebla de Santa Maria de Guadalupe, de qualesquier personas que al dicho lugar vinieren a vender algunas cosas que no paguen alcavala de qualesquier cosas que vendieren, y comparen para su proveymiento, y mantenimiento de ellos, dentro en la dicha Puebla.

Y la l. 14. luego siguiente, pone la franquexa del que morare en la heredad de Valdepeñas, del Monasterio de Guadalupe, que es en el Obispado de Plasencia.

54 La l. 15. pone la franquexa de la Puebla de Villafrauca del Arceobispo, vbi canetur, & præscribitur.

La l. 16. la franquexa de la Puebla de Santa Maria de Nienca.

56 La l. 17. declara la franquexa de todos los que viuen en la villa de Valderas.

57 La l. 18. declara, y modifica el privilegio de la villa de Simancau.

58 La l. 19. la franquexa de Valladolid, y Madrid.

59 La l. 20. pone la franquexa de ciertas ventas de los Arcobispos de Toledo y Seuilla, y de ciertos Obispos, como son Cordoua, laen, Segouia, Cuenca, y Cartagena.

60 La l. 21. pone la franquexa de la venta de Pero Afan, y de la aluargueria, y Roy Ferro, y Toros de Guisande.

61 La l. 22. pone la franquexa del carnizero de Chocilleria.

La l. 23. pone la franquexa del carnizero del 62 Rey.

La l. 24. pone la franquexa del regaton del 63 Rey.

La l. 25. pone la franquexa del boticario, pellejero, guarnicionero, sillero, cordonero, brosadore, capatero del Rey.

La ley 26. pone la franquexa del carnizero, y 65 recaton de la Reyna.

La ley 27. pone la franquexa del boticario, 66 pellejero, guarnicionero, sillero, tejero, cordonero, platero, brosadore, y capatero de la Reyna.

La ley 28. pone la franquexa del carnizero, y 67 regaton del Principe.

La ley 29. pone la franquexa del boticario, pellejero, platero, y capatero del Principe.

La ley 30. la franquexa de las emparedadas de 69 Vueda, y de otras emparedadas assentadas en los libros.

La ley 31. pone la franquexa de los hijos, y hijas 70 descendentes de Antona Garcia, de quibus, & alijs agit Otalora, de nobilib. quarta parte, c. 5. num. 10. & cum l. illa loquatur de filiis, & 72 filiabus legitimis, & ab eisdem legitime descendibus illius femine, non habebit locum quæstio de naturalibus tantum, quam disputant Barol. consil. 229. incip. canetur statuto: & resoluit Gregor Lopez in l. prima, verbo, amara, tit. 11. parus. 4. & in terminis mouet, & decidit Lassat. de decim. vendit. d. c. 19. n. 9.

La ley 36. manda, que no paguen alcavala los 72 estrangeros de fueradesos Reynos, del panque traxeren por mar a vender a Seuilla, de cuius l. ratione, & intellectu agunt Mexia Ponce in pragmatica panis, conclusiones. 5. numero 138. Lassat. de decim. venditio. c. 20. num. 64. & Azcu. d. in eademmet l. 34. num. 1. & qui duo vltimi resoluunt, 73 quod ex reuenditione illius tritici gabella debebitur.

La ley 38. que los herradores no paguen alcava. 74 la del herrage que vendieren en los Reales.

SVM MARIA.

- Gabellario, cuius temporis debeatur gabella?
- Gabella ex venditione celebrata inter patrem, & filium sub eius patria potestate constitutum, habita fide de pretio, quo tempore debeatur, contractus nempè an solutionis? resoluunt, quod tempore contractus debeatur, num. 5. cum sequent. melius n. 11.
- Sicutum de soluenda gabella locum habet in contractu ex causa onerosa celebrato inter patrem, & filium, non vero gratuito.
- Venditio inter patrem, & filium celebrata est in suspensio, quoad eius valorem, vsque ad tempus solutionis pretij: sed si fiat solutio cum pecunia peculij castrensis, vel profectiui, valida est venditio, vt in n. 6. & 8.
- Soluere quis in dubio præsumitur de suo, potius quam de alieno.
- Solutio facta a fratre pro fratre nomine suo, & fratris sui pro emptione alienius rei, præsumitur facta in dubio de bonis proprijs ementis, nisi instrumento dicatur de eius propria, vel communi pecunia, ibidem.
- Emptio filij famil. pro peculio profectiui statim est nulla, pro cæteris vero est valida.
- Emptio seruus facta a seruo usufructuario, non numerato pretio, sed de eo satisfacti, valet, licet in pendens sit eius dominium, cui acquiratur, numeratione pretij declarata, cuius sit, nam si usufructuarij, retrofructuarij fuisse censentur.

non numerato pretio, sed de eo satisfacti, valet, licet in pendens sit eius dominium, cui acquiratur, numeratione pretij declarata, cuius sit, nam si usufructuarij, retrofructuarij fuisse censentur.

QVÆSTIO XCVI.

Al arrendador de que tiempo pertenexa el alavala, ex venditione facta inter patrem, & filium familias?

QVæro, cuius temporis conductor gabellarum debeatur gabella? Respondeo regulariter debet conductor illius temporis, quo venditio, vel permutatio celebratur: de venditione conditionali diximus supr. quæstione 8. de venditione earum rerum, que pondere, numero vel mensura consistunt, egimus supr. quæst. 79. per totam, de venditione, ex qua scriptura fieri debet, cui gabellario gabella debetur, egimus supra quæst. 17. Ex venditione rei alienæ, sequuta postea ratificatione per dominum, quando debeatur gabella, diximus q. 14. de venditione fructuum futurorum, cui gabellario debetur gabella diximus quæst. 37.

Nunc vero differamus primo, an ex venditione celebrata inter patrem, & filium sub eiusdem patri potestate constitutum habita fide de pretio debeatur gabella tempore contractus, vel solutionis pretij?

Supponimus enim, quod statutum de soluenda gabella locum habet in contractu celebrato inter patrem, & filium, ex causa onerosa, non vero gratuita, vt notatum Bar. & Ioannes de Placa, in l. 1. per text. ibi, C. de inoponenda lra, de script. lib. 10. quos sequitur Roman. in l. 1. col. 2. ff. de in ius vocand. & Firmian. de gabell. 7. parte prescip. quæstio. 21. & iterum in tertia parte ollana partis princip. quæst. 15. & Tiraq. de retr. lignag. §. 32. glof. 1. & vnic. num. 47. vbi ait, quod in hac re deceptus est amicus meus Carol. Molin. qui vtrumque confundit in consuetudine Parisien. tit. 1. §. 1. n. 4. in id allegans Albert. Brunum consil. 43. circa casum, column. vltim. vers. 3. videndum qui tamen de donatione tantum loquitur, non etiam de venditione, vt apud eum videre licet: sed Molin. illud incogitans, ac transeuntes alius agens, scripsit, nec dubitat Tiraquel. qui si paulo attentius cogitaret, esset huius sue sententia, adeo est ingenij, animique candidi, & sinceri.

Quo supposito in nostra principali quæstione dubium fuisse doctina Bart. in l. frater a fratre, column. penult. num. 53. vers. si vero filium emit, ff. de condit. indeb. vbi inquit huiusmodi venditionem esse in suspensio, an valeat, necne, vsque ad tempus solutionis pretij: l. sed & si quis. §. interdum. ff. de usufruct. si enim solutio pretij fiat ex peculio profectiui, erit nulla venditio, l. debitor. §. ad hunc ff. de pignor. actio. Quod si solutio fiat ex peculio castrensi, ex eo tempore valebit venditio: videtur igitur esse in hac specie (inquit Bartol.) conditio suspensiu vsque ad suum tempus solutionis: Cum ergo solutio hæc ex peculio profectiui, vel castrensi consistat in potestate filij retractio fieri non debet ad tempus contractus, sed tunc censetur contractus celebratus, cum solutio fiat, arg. l. qui hincum ff. qui possit in pign. hab. cum simi. D. be-

biunt igitur gabella, tempore quo solutio fiat de peculio castrensi, quo casu valet venditio, non vero tempore, quo fuit ipsa venditio celebrata, & sic gabellario temporis solutionis.

Nihilominus tamen contrarium verius esse, & tenendum in praxi censeo, imo quod ex huiusmodi venditione debeatur, statim gabella gabellario eius temporis, quo celebrata fuit: non vero existenti tempore solutionis pretij, quia hoc regulariter statutum est, vt, quacunque venditione facta, habita fide de pretio in tempus aliquod conventum, statim debeatur gabella gabellario præsentis, non vero gabellario futuro tempore solutionis pretij, resoluimus supr. quæst. 7.

Denique, & secundo in nostra specie de venditione facta per patrem filio, idem probatur, quia si solutio fuit facta ex peculio castrensi, nulli dubium, quod contractus à principio valet, & cum statim fuerit perfecta venditio, ea taque transiit dominium habita fide de pretio, vt in §. vendita, instit. de rerum diuisione, & cum simi. statim gabella debetur, in x. l. 1. in d. 1. hoc lib. 9. non enim venditio ipsa est in suspensio, nec imperfecta in nostra specie, sed solutio: nec vltor venditionis pendet à qualitate solutionis pretij, sed statim valet, perfectaque est venditio, quia tenetur filius soluere pretium de peculio castrensi, vt potius actus valeat, quam percat: quominus eadem ratione, etiam si solutio fiat de peculio profectiui, adhuc non vitiat venditio, sed tantum ipsa solutio: immo, & ipsa solutio difficile est, vt vitietur, si consideremus, quod si soluta fuerit pecunia in genere, non vero in specie peculij, profectiui, cum pecunia possit esse vtriusque peculij, in id censenda est facta solutio, quo potius actus valeat quam percat, quæstio. ff. de reb. dubiis.

¶ Et in dubio de suo, quis soluere præsumitur, 7 potius quam de alieno, Bartol. in l. si paruum, column. 1. numer. 45. vers. aut dubitatur communi, vtriusque iudic. Decius consil. 99. column. vltim. 2. idem Bartol. in l. 1. incipit, cum proponas, num. 2. C. pro socio, per text. ibi, vbi inquit, quod licet vnus extra tribus emat pro se fundum, & pro fratre suo, si tamen in instrumento continetur pretium, quod dictus venditor fuit confessus habuisse, & recepisse à dicto tali emente nomine suo, & nomine fratris sui, nec dicitur de eius propria, vel communi pecunia, tunc in dubio intelligitur de pecunia propria soluente, ita quod ab alio fratre potest repetere partem pecunie, si vult partem prædicti, & ideo admittet, vt simus cauti, quod ponatur in instrumento, quod pretium soluit de communi pecunia, & quod hoc perpetuo teneamus menti, quia valebit nobis à mille anteors, quem sequitur idem Decius consil. 11. num. 4. vers. punitus versatur.

Quod si solutio facta fuerit in nostro casu de pecunia speciali peculij profectiui, adhuc dici nulla venditio non potest, quæ fuit perfecta habita fide de pretio, nec suspensio eius valor, vt solutio facta postea de peculio profectiui dissoluatur in preiudicium si ei, absque nouo contractu, cum etiam si vellent partes communi consentit ex intervallo à venditione perfecta dissolueri, sicut nocere non possent, quoad tus gabellæ, & tamen ex venditione valida quæsitum, vt late resoluimus supr. quæst. 10. in princip.

Si vero filius familias emit à patre sigillatim pro 9 peculio profectiui, non etiam pendet venditio, quia ab initio esset nulla, l. debitor, §. ad hunc.

rit, ff. de pignor. tit. esset enim alias pater simul venditor, & emptor, & sic consideret in eodem subiecto actio, & passio, quod esse non potest.

10 Hocigitur vitio casu excepto in ceteris parraratis valida est venditio, nec suspenditur eius valor per solutionem sciendam: Nec obstat lex, quam pro se allegat Bartolus l. sed & si quis. §. prima ff. de usufruct. ibi, namque emptio serui facta à seruo usu fructuario, non numerata pretio, sed de eo satisfactio valet, licet in vendenti sit eius dominium, cui acquiritur numeratione pretii, declaratur à cuius sit, nam si ex re fructuaria, retrofructuaria fuisse censetur: Idemque si forte stipulatus sit seruo numerationem pecuniam, numeratio namque declarabit, cui sit acquisita stipulatio: erit ergo in suspensio dominium, donec pretium numeretur, inquit ille text. non vero ipsa venditio.

11 At in nostro casu, filius emendo sibi à patre simpliciter, sibi perfecte acquisit proculdubio, dubium autem, quid veretur est, an per solutionem postea factam liberetur filius, necne: ita ut iterum solvere teneatur: Nam si solute ex peculio castrensi, vel quasi, prout in dubio soluisse presumunt, ut actus valet, liberatur: si vero ex profectio, soluto tantum ex nulla, iterumque solvere ex iustentebitur, non vero annullabitur venditio semel perfecta: ergo ex ea debebitur statim gabella, ut resoluimus supra.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella venditionis à me facta, duobus presentibus, quem ego ex eis elegerim, cuius temporis gabellario debeatur, resolutur distinguendo, ut in n. 2. cum sequentibus.
- 2 Gabella rei alternative vendita, nempe, huius, vel illius, quam venditor, vel emptor elegerit, debetur gabellario temporis contractus, non vero electionis.
- 3 Gabella ex rebus quibusdam certis cum incertis vendita debetur gabellario temporis contractus.
- 4 Gabella tritici pretio anticipato venditi debetur gabellario temporis contractus, non vero temporis traditionis.
- 5 Gabella alienum mercium in genere venditarum pretio quo tempore traditionis eorum valebunt, cui gabellario debeatur, & solvenda sit? distinguatur, ut hic.

Q V Æ S T I O X C V I I.

De venditione, duobus presentibus facta, quem ego ex eis elegerim, cuius temporis gabellario gabella debeatur?

1 Vero etiam, quo tempore debeatur gabella ex venditione à me facta, duobus presentibus, & recipientibus, quem ego ex eis elegerim, an tempore contractus, & sic gabellario illius temporis, an vero temporis electionis mee?

Videatur namque primo tempore, scilicet, contractus inspicendum esse, utpote venditione certo pretio tunc pure celebrata: quia etiam si esset venditio conditionalis, electione facta, videtur purificata venisse, & retrahitur ad tempus contractus, ut resoluimus in vendi-

tionem conditionalis (supra, quæstion. 8. num. 1. cum seqq.).

Rursus videtur in præmissa specie, quod tempus electionis expectandum sit, cuiusque temporis gabellario gabella debeatur, quia tunc perficitur venditio, antea vero contractus de vendendo in effectu celebratus videtur, & ideo ante electionem agitur præscriptis verbis ad electionem, non vero actione ex empto, vel vendito: post electionem vero agitur actione ex vendito, ad traditionem Bald. in rubric. C. de contrahend. emptione, §. 8. l. si in h. si illa stipulatus, num. 1. ff. de verb. oblig. Cum enim emptor non est certus, cui solvere debeat pretium, & cui acquiritur res empti, deficit substantiale contractus, hoc est, emptor: denique, quia eligere habet effectum conditionis potestatis, quæ venditionem suspendit, iuxta l. interdictum, ff. de verb. oblig. l. neque emptio, ff. de contrahend. emptio, & ideo non retrahitur, Bald. in l. si. col. 2. ver. sic. modo venio. C. de contrahend. emptio. Bart. & communiter Doctores in l. si filiusfamil. ff. de vector. oblig. affirmat Lassart. de decim. venditio. §. n. 1. ubi quod in hac specie vitio gabellario, qui tempore impletur conditionis potestatis existit, debetur gabella, tametsi ipse Lassart. ibi n. 1. cum seq. falsum est hanc communem sententiam probat, de cuius veritate supra egimus dict. quæst. 8. Quid tendendum?

Mihi videtur in re hac ita distinguendum: ut si quidem in præmissa specie venditio pure celebrata fuerit statim duobus presentibus, & recipientibus, quamvis venditor in se referuerit electionem vitus ex eis postea faciendam, cui nominatim cedat venditio, statim debeatur gabella gabellario existenti tempore ipsius contractus, non vero alij existenti tempore electionis, siquidem statim fuit celebrata venditio pura, ex qua debetur gabella, ex l. 1. tit. 17. hoc tit. non vero ex electione: Incertitudo namque illorum duorum, quibus fuit facta venditio, non mutat, nec alterat naturam contractus, nec suspendit debitum gabellæ, quod ex ipsamet venditione contrahitur à venditore solvendum: At quod electio sit faciendæ vitus ex duobus certis presentibus, & recipientibus emptoribus non suspendit debitum gabellæ: si quidem statim, quod fuit celebrata venditio pure, & perfecte, ipsum contrahitur, & solvendum est, quandoquidem non deficit emptor, & pretium certum: at quod emptor sit hic, aut ille ex duobus presentibus, & recipientibus, nihil interest: hoc siquidem potius pertinet ad executionem contractus pure, & vere statim celebrati, vel ad executionem, & nominationem eius, cui res vendita acquirenda sit ex duobus emptoribus, presentibus, & acceptantibus, quam ad substantiam, & essentiam contractus, eiusque valorem.

Si vero venditio celebrata non sit à principio, sed tantum promissa, vel pactum de vendendo duobus presentibus, & recipientibus, cum prædicta restitutione eligendi vnum ex eis, cui venditio faciendæ sit certo quodam pretio, vel eo non conuenito, tunc seruandam sit, quod resoluimus supra q. 47. num. 1. cum seq. quod si prædicta venditio fuerit facta sub conditione eligendi, cui sit acquirenda ex prædictis duobus presentibus, & recipientibus, tunc recurrendum est ad resoluta supra dict. quæst. 8.

Idemque censeo dicendum, & resolvendum in venditione serui, equi, moli, aut alterius rei alternative facta, huius, vel illius, quem, vel quam ego venditor

S V M M A R I A.

1 Gabella rei vendita in publica subhastatione cui gabellario debeatur, an temporis prima sponsonis admisse, vel vitima licitationis? Distinguitur, ut hic.

Q V Æ S T I O X C V I I.

Cui gabellario debeatur gabella rei vendita in publica subhastatione?

1 Vero præterea, cuius temporis gabellario debeatur gabella rei vendita in publica subhastatione, an temporis prima sponsonis admisse, vel vitima licitationis? In qua re distinctione vitio oportet in hanc modum.

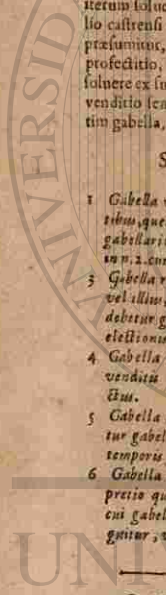
Ut quotiescunque res subhastatur, ut plus licitanti detur die certa constituta, para el remate, contractus huiusmodi sit, & est conditionalis, ideoque eius perfectio suspenditur conditione casuali, l. secunda, ff. de in diem addition. & com. venicit, ceterisque dies del remate, verificatur conditio, si no ay quien de mas por la cosa, & ita contractus remanet pure, & perfectus, retrahiturque ad tempus primæ sponsonis, quoties, ut prædicimus, licitatio non fuit facta, vel vitimæ licitationis quoties ea interuenit, debebiturque gabella gabellario illius temporis, nempe primæ, vel vitimæ sponsonis respectu, non vero gabellario temporis del remate, si tunc fortasse alius gabellarius diuersus aderat.

Quod si venditio statim fuit pura, & perfecta, resolvable tamen sub conditione, ut si intra certum diem alius meliorem conditionem attulerit, emptori auferretur, & licitanti adiceretur, ut in leg. 1. & 2. ff. de in diem addition. relique esset inempta in hac specie, si licitator desisset illo tempore statuto, gabella debebitur gabellario temporis primæ venditionis pure non resolutæ: vero eo tempore adiecto licitator, vel licitatores adfuerint, prior venditio resolutur, non prout ex nunc, sed prout extrinsece, ac si ipsa celebrata non fuisset, ac proinde gabella ex ea non debebitur: hac enim pacta legis commissoria, & de in diem additione resoluunt ipso iure contractum prout ex tunc, & rem ad posteriorem statum reddunt, l. 4. tit. 1. part. 1. & tradit Carol. Molin. in consuetudine Parisien. tit. 1. §. 2. §. 6. & Tiracquel. de retrah. conuenional. §. 1. §. 7. num. 3. 4. 16. & 71. & in §. 6. §. 1. n. 3. & 19. diximus supra quæstione.

Vltimus tamen licitator tempore adiecto interueniens, cui res addita fuerit, tenebitur gabellam solvere gabellario temporis, quo licitatio facta, & recepta fuerit: aunque el remate se haga despues, quia conditio casualis, vel suspensiva retrahitur ad tempus contractus, resoluta vero deficiente, contractus vltimus incommutabilis remanet à sui principio, ergo eius temporis gabellario gabella debetur per supradicta.

S V M M A R I A.

1 Gabellario, cuius temporis solvenda erit gabella ex venditione alienius rei facta partim in pecunia numerata, partim in medietate lucris postea acquirenda

- 1. acquirendi ex reuenditione eiusdem rei resoluatur ad gabellarium existentem tempore prima uenditionis pertinere.
- 2. Augmentum pretij, ut accessorium debet sequi naturam prima principalis.
- 3. Gabellario temporis uenditionis debetur gabella supplementi iusti pretij, non uero existentis tempore supplementi.
- 4. Gabella emptoris rei, si tibi placuerit, qui gabellario debetur, & solvenda erit?
- 5. Gabellario cuius temporis debetur gabella rei uendita certo quodam tempore?
- 6. Vbi unum propter alterum, vel duo propter unum, utrobique unum tantum.
- 7. Gabellario existentis tempore uenditionis debetur gabella ex re uendita retrahat non uero existentis tempore retrahitur.
- 8. Gabella serui fugiui non debetur, nisi seruo reperio fuerit ratificata uenditio tacite, vel expresse, alias est nulla uenditio serui existentis in fuga: ac per consequens gabella debetur gabellario existentis tempore ratificationis predicta.
- 9. Gabella an debeatur rei uendite in loco exempto tempore nundinarum, tradita tamen in eodem loco cessantibus, tamen nundinis, & immunitate? & in sequentibus.
- 10. Leg. in versiculo: Saluo si el lugar donde estava la cosa uendida ex lugar franco de alcuala, tit. 17. lib. 6. non collection. Reg. intellectus, neque cum omnino locus ille francus est: scilicet, si tibi moderatur gabella tempore nundinarum, ita quod aliquid moderatum solvatur.
- 11. Privilegia feriarum, ut profert, quoad franquicia gabella requiritur: Que sean dados, y confirmados por su Magestad, y alcudados en los sus libros de lo saluado, &c.
- 12. Gabella non debetur, nec soluitur ex uenditione celebrata tempore franquicia, sub conditione casuali, adimpleta tempore non franco.

QVÆSTIO. XCIX.

Cui gabellario soluenda sit gabella medietatis lucri, quod ex re uendita reuendenda obuenit in partem pretij assignata.

QUæro ulterius: Vendidi rem decem in pecunia numerata solvendis, in super, & medietate eius, quod emptor postea ex re uendita lucratus fuit ex reuenditione, cuius temporis gabellario soluenda est gabella dimidietatis lucri postea acquisiti ex reuenditione per emptorem facta, an existentis tempore prima uenditionis, vel secunda: Et profecto gabella hæc ad gabellarium temporis primæ uenditionis spectabit, ac pertinerebit: quia pactum illud in prima uenditione adiectum loco eius pretij habetur, l. fundi partem. ff. de contrahend. emptio. Cum igitur conditio predicti pacti adimpleta fuerit emptore pluris uendente, ipsa retrotrahitur ad tempus primæ uenditionis, tanquam casualis, ut sepe in hac materia docuimus, & probatur etiam in l. sancimus, la primera. C. de consuetudinibus non spargem, libro 12. & ibi Bartol. & Ioan. de Platæa, text. etiam in l. nec emptio. ff. de contrahend. emptio. Quod autem predicta

conditio fuerit casualis, patet, quia potuit lucrari; vel non, ex euentu fortunæ, & præterea constat ex Baldo. in l. in uenditis, oppositio. 2. C. de contrahend. emptio.

Secundo hæc nostra principalis sententia probatur, quoniam hæc medietas lucri mihi acquisita ex reuenditione emptoris uirtute predicti pacti, est exequutio prioris contractus, non uero contractus nouus de per se, ac proinde pretium prioris uenditionis, neque oblat, quod ad hoc, ut pretium esse possit, debetur à principio esse certum, non uero relictum in uoluntate emptoris, pro ut in hoc casu uidetur, & sic quod non ualeat huiusmodi uenditio, l. quod sepe. ff. de contrahend. emptio. hoc namque tunc uerum esset, atque procederet, quando tempore uenditionis nullum certum pretium assignatum, aut constitutum fuisset, sed uoluntati emptoris relictum: scilicet uero quoties certum quodpiam pretium fuit ab initio constitutum, & accessorie additur aliud in eadem assignamento l. si in emptio, in princ. ff. de contrahend. emptio.

Tertio, quia augmentum pretij, ut accessorium debet sequi naturam primi principalis, cui additum est Baldo. in l. si quis. Demando de contro. in uerbis, & in l. etiam C. de iure dotium, Titag. de retrah. lignagier. §. glo. 1. d. n. 5. & latius in reper. l. si inquam, uerb. donat. largitur, n. 181. uerbis, quantum ad text. C. de reuocandis donation. Ex quibus idem respondendum erit in eo, quod suppletur uigie ad iustum pretium, ut lex ultra dimidiatum iusti pretij retrahatur, debetur enim gabella, ut supra resoluimus q. 12. ¶ nunc uero addimus, deberi gabellario temporis uenditionis, non uero ei, qui tempore huius reuenditionis, & supplementi facti gabellarius extiterit.

Quod si uenditio celebrata fuerit sub ea conditione, si res emptori placuerit, etque eadem placeat, proculdubio debetur gabella, dubium tamen est, cui gabellatio debeatur, an temporis uenditionis, uel temporis placente? Et quidem si ad communem sententiam attendamus, que habet, quod conditio potestatiua (pro ut est hæc) non retrotrahitur ad tempus contractus, & debetur quidem in hac specie, gabella gabellatio temporis, quo emptori placuerit res empti, non uero priori gabellario: si uero tenemus contrariam opinionem: nempe, etiam conditionem potestatiuam suspendere actum, ac proinde retrotrahi ad tempus contractus, gabella debetur in hoc casu gabellario temporis contractus: ego uero teneo, quod resoluimus supra q. 8. n. 8. cum sequentibus.

Finge tamen, quod uenditio fuit celebrata sub conditione illa, ut traditio rei non fiat, nisi certo quodam tempore, ita ut emptor non debeat uigie ad illud tempus ea frui: quaeritur à quo tempore, & cui gabellario gabella debeatur? Et proculdubio respondendum est, ipsam deberi tempore uenditionis, quia, ut supra q. 7. resoluimus, ex contractu ipsius uenditionis gabella debetur, non expectata traditione rei, uel solutione pretij: dilatio namque traditionis rei contractum non suspendit, ex quo gabella debetur, ut in l. 1. tit. 17. hoc libro 7. sed eius executionem: operatur etiam dilatio traditionis, ut ipsa traditio facta non retrotrahatur, ut per Assis. in capite primo. Suedi. glo. n. 28. qua sine Regalia, in cum nempe effectum, seu finem, ut emptor non lucretur fructus inter medios, siquidem mora regularis uenditoris, non intercessit, cum tamen alias ipsos locos retur, l. Iulianus, §. si quid seruo ff. de alio. em. non tamen operatur predicta.

predicta dilatio traditionis rei ex conventionione pactum intercedens, ut uenditio desierit esse à principio: traditio namque postea sequuta habet necessarium consequentiam ad suum principium, quod fuit uenditio, & iuxta eam regulati debet. l. 3. §. si quis cum minore, ff. de minor. non enim hic sunt duo actus per se, sed unus, uel duo uenditionis, quorum posterior est exequutio prioris, & ubi unum propter alterum, uel duo propter unum, utrobique unum tantum. l. cum seruo, & ibi Paul. de Castr. & Ioann. de Imol. ff. de condition. & demonstrat. Bald. in l. qui unumque, col. 1. C. de seruis fugiui, & alios referens Carol. Molin. in consuetudin. Parisiens. tit. 2. §. 55. gl. 1. sub n. 110.

7. Similiter ¶ ex re uendita retrahata pro eodem pretio debetur gabella tempore uenditionis, non uero retrahatur, ut constat ex predictis, & resoluimus supra alia q.

8. Ex ¶ uenditione tamen serui fugiui non debetur gabella, nisi eo reperio, fuerit ratificata uenditio eiusdem serui tacite, uel expresse, alias est nulla uenditio serui existentis in fuga, l. in fuga C. ad legem Flavianam de plagiar. l. quod sepe §. ff. de contrahend. emptio. ac proinde gabella ex ea uenditione non debetur, nisi ut prædicimus, ratificetur tacite, uel expresse: Ergo ratione noui constituti in hac specie debetur gabella tempore ratificationis, que non retrotrahitur, quia extremum ad quod non est habilis, quoties, ff. de nouat. Gratius consilio 7. d. n. 7. uolunt. Debetur ergo gabella in proposito gabellario temporis ratificationis, non uero temporis uenditionis nullæ, ex quibus gabella non debetur.

9. Vidi ¶ dubitari, quid si res uendatur tempore nundinarum, quo immunitas aliqua gabella conceditur, traditio tamen rei uendita fiat in eodem loco, diuerfo tamen tempore, id est, extra tempus nundinarum, quo nulla immunitas gabella datur, quod tempus inspicendum sit ad gabellam soluendam, uel non an tempus contractus, uel traditionis? Et tempus contractus inspicendum esse, si que gabellam non debetur, tenet Baldus in l. 1. C. de nundin. diximus supra cum alia q. 28. Cum enim ex contractu uenditionis, non uero ex traditione gabella debeatur, ut in d. l. 1. tit. 17. hoc libro 9. & traditio tantum sit exequutio prioris contractus, non uero nouus contractus, ut modo dicebamus, tempus uenditionis, non traditionis inspicendum est: quod uerum esse censeo, ita demum si tempore uenditionis erat ibi res uendita, licet tunc non tradatur: ¶ Ceterum si alibi esset locus, ubi res erat tempore uenditionis, attendendus est, præterquam si immunitas à gabella. solutione ille locus fuerit, quia tunc locus Regalis, ubi traditio fiet, attendendus est, quod sitis alicuius domini particularis fuerit, de quo Rex gabellas non exorat, soluenda est gabella in loco Regali, iuxta dispositionem l. 5. in uerbis. Mas si lo que se vende. tit. 17. hoc libro 9. cuius argumento nostra hæc interpretatio probanda uenit.

10. Circa ¶ casus intellectum, & proxim interim (dum plura infra in glosa sequenti agemus) illud in transitu obseruandum erit, nempe dum dicitur Saluo, si el lugar donde estava la cosa uendida es lugar franco de alcuala: ea in tal caso mandamos, que el alcuala desta uenta se pague en el lugar Realengo, donde se entregare, & c. hoc debere primo intelligi, quando locus ille immunitas est omnino: & franco de toda alcuala, siue perpetuo, siue temporali ter tempore nundinarum: locus

vero ubi in loco illo sunt nundinæ, & tempore nundinarum moderatur gabella, ita ut aliquid moderatum soluat, non tamen omnino uendentes liberantur à solutione gabelle: non enim simpliciter dici potest locus francus, & immunitas à solutione gabelle, ubi aliqua gabella soluitur, licet non tota: ac dista l. 5. loquitur, quando locus ubi res uendita erat tempore uenditionis francus gabellæ est: & sic omnino liber, & immunitas.

Requiritur ¶ præterea ad hoc, ut ferat proficit uenditoribus: aora sean para no pagar totalmente alguna alcuala, o parte de ella solamente, que las tales franquicias sean dadas, y confirmadas por su Magestad, y asentadas en sus libros de lo saluado, & c. ut in l. 1. ad finem. 18. & in l. 1. tit. 20. hoc li. 9. Sin. dicit. l. 5. in uerbis prænotatis intelligitur, de todas franquicias asentadas, o no asentadas en los dichos libros de toda alcuala, o de parte de ella, repugnaret l. 3. titulo de imonono, hoc libro nono. ibi: Porque acates, & c. que dispone, que de las uentas que se traxen, o començan en ferias, se pague el alcuala en la feria, y no donde se entregare la cosa, ni adonde se acaba la uenta, y alli se pone, como se podrá prouar el dicho trato, por ser dificultoso de prouarlo.

Similiter ¶ etiam ex uenditione facta in loco franco sub conditione casuali, verificata tempore non franco, non soluetur gabella, quia prædicta conditio verificata retrotrahitur ad tempus uenditionis celebratæ, ut late in re probat Titag. de retrah. lignagier §. 1. glo. 1. cum unum. quadras esmorerio, & supra non semel diximus debetur tamen predicta immunitas esse positæ in libris Regiis, de lo saluado, ut modo dicebamus.

Quando autem, & cui gabellario debeatur gabella ex datione domus, uel fundi ad centum redimibilem ad rationem quatuordecim millium pro singulis milliaribus sub nomine emphyteosis, diximus supra loco citato.

SVM MARIA.

1. Gabellario debeatur gabella, re uendita ex pacto reuendendi per uiam noui contractus, & quid si conuenierit, ut uenditio futura pro facta habeatur ex uice, pro ut ex tunc? num. 2.

QVÆSTIO C.

Cui gabellario debeatur gabella re uendita ex pacto reuendendi per uiam noui contractus.

QUæro ¶ denique an re uendita ex pacto reuendendi, non tam per uiam distictiu quam noui contractus, quo casu debetur gabella, ut resoluimus supra q. 10. n. 24. cui gabellario debeatur, an illi, qui erat tempore prioris contractus, uel tempore reuenditionis? Et respondendum est proculdubio, quod cum hic sit nouus contractus, debetur quidem gabella ex eo, gabellario existentis tempore reuenditionis: ante reuenditionem namque non erat contractus uenditionis, sed obligatio uendendi in futurum, ex qua non debetur gabella, si que quo uenditio celebratur, ut resoluimus ubi supra.

Adco, ¶ quod etiam si promiserim uendere ea 2 condit.

conditione, vt venditio facta pro facta habeatur ex nunc, prout ex tunc, & per contrarium, nihilominus gabella debebitur tempore venditionis: non enim ante re vera fuit celebrata venditio, sed promissio de vendendo, ex qua, vt prædiximus, non debetur gabella: Clausula autem illa ex nunc, prout ex tunc, & contra est fictio translatiua, quæ licet inter partes operetur, non tamen tenet in præiudicium tertij, hoc est, gabellarij temporis venditionis, argum. text. in l. stipul. de dot. ff. de iur. dot. Denique, quia prior contractus fuit celebratus in ordinem ad posteriorem venditionem, tanquam causam finalem futuram: sed quando ex duobus vnum fit ad finem alterius, ambo sunt illud, ad cuius finem ambo fiunt, sicut in l. fin. ff. ad legem Aquil. Bald. in l. cum dotem, in fine, C. de iur. dotium: Ergo, &c.

SVMARIA.

1 Gabellario cui sit soluenda gabella in casu l. 34. tit. 9. libro 9. nouæ collect. Regiæ?

QVÆSTIO CI.

Cui gabellario sit soluenda gabella in casu l. 34. titulo 9. libro 9. nouæ collect. Reg.

1 Vt etiam, cui gabellario sit soluenda gabella in casu d. l. 34. tit. 19. hoc libro 9. qua cauetur: Que quando el mercaderes o mercaderias de qualquier lugar para el lugar donde viene, que no mostrando testimonio de esferuano publico, con iuramento de que es cierto, y verdadero, dentro de tres dias de como para ello fuere requerido de adonde traxo aquellos cosas, y de como se pago el alcavala de ellas en el lugar donde lo sacó, si fuere de quatro mil maravedis arriba, lo pague el alcavala de aquello que traxo al arrendador, que le hizo el requerimiento: secus si res fuerit minoris valoris.

Respondemus, quod quamuis dist. l. Regia dicat: Que en el dicho caso se ha de pagar el alcavala al arrendador, que le hizo el requerimiento, sin distinguir tiempo. Pero esto se ha de entender, de conductore gabellarum illius membri, & temporis, quo mercator, vel agas in domum suam portauit merces: & in hoc verificatur verba illa: Si el arrendador de aquel lugar donde viene, a quien pertenece la renta, &c. In conductore namque præterito, qui nunc talis non existit, petente dictas literas testimoniales, verificari minime possunt verba illa: nec etiam in eo, qui tunc temporis non erat conductor gabellarum illius membri, licet postea tempore futuro talis esset: Absurdum namque esset, quod lex inscriberet conductori temporum, & conductio-nium separatorem, & differentium, & omitteret conductorem temporis portationis mercium: Et cum in hac specie non sit alius contractus, qui attendi possit, nisi portatio ipsa in locum, & domum portantis prædictas merces, solum hoc tempus portationis in hoc considerari, & attendi debet: Contractus siquidem considerantur respectu temporis quo celebrantur, l. Ruilla Polla. de contrahen. emptioh. in cuius locum succedit in nostro proposito tempus

portationis mercium: Ergo conductori illius temporis, quo merces in locum vicinitatis, & habi acionis portantur, soluenda est huiusmodi gabella.

SVMARIA.

1 Gabellario cui debeat gabella venditionis eo pretio facta, quo partes postea se conuenerint?

QVÆSTIO CII.

Cui gabellario debeat gabella venditionis, eo pretio facta, quo partes postea se conuenerint?

1 Vt etiam, cui gabellario debeat gabella ex venditione facta per nuntium, & tractata sequenti, eo pretio celebrata, quo partes postea inter se conuenerint, si postea tempore conventionis certi pretij adiu alius gabellarius dixerit se ab illo, qui conductor erit gabellarum illius membri tempore venditionis modi celebrata?

Respondemus, gabellam in hac specie deberi gabellario temporis, quo contentum fuit de certo pretio: Tunc namque vere fit, atque celebratur venditio, prout ex tunc, quæ antea nulla erat ob defectum certi pretij: quod si diceremus, conditionalem esse, adhuc conditio non retrotrahitur ad tempus prioris contractus, & conventionis, quoniam conditio, potestatiua non retrotrahitur, iuxta communem sententiam, de qua supra quaestione 8.

Directum ꝑ videtur, quando pretium rei venditæ requiritur in manibus alicuius tertij, tunc enim gabellario temporis venditionis debebitur gabella, non vero illius temporis quo tertius ille arbitratus fuerit pretium: hæc namque venditio est conditionalis, vt per Bald. in l. in vendente, & in l. fin. C. de contrahen. emptioh. cum simit. & probatur in l. pretium, inst. de emptioh. & vendit. & in dist. l. fin. ibi, sub hac conditione stare venditionem: & conditio à tertio in plena, non est in potestate partium, & ita non est potestatiua, & tertio arbitrate retrotrahitur ad tempus contractus, vt sepe, ac sepius prædiximus: Sed nihilominus hæc sententia vera non est, sed potius contraria, vt late probauimus supra, quaest. 18. per totum.

SVMARIA.

- 1 Gabellario cui debeat gabella venditionis facta per nuntium, vel per epistolam, res soluitur deberi gabellario existenti tempore consensus, & acceptationis alterius partis, & loci illius, vt in n. 2. unde si partes variantur, & illic mittendo nuntium, vel epistolam antequam emptio, & venditio consumetur, tempus, & locus perfectionis ipsius, ac simulacri consensus partium inspicienda sunt, in n. 3.
- 4 Gabellario temporis testamenti, in quo testator præcepit heredi, vt venderet Petro talem fundum, vel rem certo quodam pretio non debetur gabella illius, sed gabellario existenti tempore, quo Petrus acceptat huiusmodi legatum, & venditionem.

QVÆSTIO CIII.

Cui gabellario debeat gabella ex venditione facta per nuntium, vel per epistolam?

1 Vt etiam tandem pro complemento huius rubricæ, cui gabellario debeat gabella ex venditione facta per nuntium, vel per epistolam, qua per proculdubio valida est, l. 1. s. fin. ff. de contrah. emptioh. vtrum temporis consensus mittentis nuntium, vel epistolam: an vero temporis consensus, & acceptationis alterius partis? Respondetur, proculdubio inspicendum esse tempus acceptationis, quia hæc perficit contractum, Bald. in l. multum, col. fin. n. 11. versic. sed hæc quæ. C. si quis alter, vel sibi, & Felin. in c. primum, n. 23. versic. sed aduers. de sponsal. conclusio namque contractus est ipse contractus, l. si voluntate, & ibi Bald. C. de rescind. tunc enim contractus emptioh. & venditionis perficitur, simul atque de pretio conuenitur inter partes, & non antea, vt in princip. inst. de emptioh. & vendit. cum similibus: Debetur igitur gabella huius contractus, de quo hic nunc agimus, gabellario illius membri, qui tempore consensus, & acceptationis alterius partis erat talis gabellarius, non vero gabellario temporis primi contrahentis consensus, hoc est, quo missus fuit nuntius, vel epistola ad contrahendum: quia tunc nulla venditio celebrata est, quouique altera pars consentiat.

Item ꝑ probandum venit respectu gabellariorum diversorum locorum, scilicet, vt in præmissa venditione per nuntium, vel per epistolam, eo loco celebrata esse intelligatur venditio, in quo vtriusque partis consensus, & voluntas coniungitur per medium organum nuntij, aut epistolæ: non enim inspicitur locus à quo nuntius, vel epistola dirigitur, atque mittitur, sed locus in quo essentialiter per vniorem consensum perficitur, vt optime tradit Bald. ubi supra, quem ibi sequitur Salicet. n. 17. & ibi eius additio plures allegat: Itaque, si ego misi ad te nuntium, vel epistolam, & tu cum audisses, consensus venditioni, ibi intelligitur facta venditio vbi eras: quod si e contrario tu miseris ad me illum nuntium, aut epistolam, vt emeris, & ego cum audiero, emptioh. consensus, in hac civitate intelligitur esse facta venditio, quia in ea vtriusque partis consensus perfecta est: ita recte considerant Lassus. de decim. vendit. c. 4. n. 23.

Quibus ꝑ addendum censui tertium casum: nempe, cum is, ad quem mittitur nuntius, vel epistola pro contracto emptioh. & venditionis celebrando, non statim simul cum voluntate alterius mittentis concurrat, sed differat in aliquo, nempe in pretio, vel alius conditionibus contractus, quo citra, cum contrahentes variant in modo contrahendi, hoc, illuc, iterum, atque iterum mittendo nuntium, vel epistolam, & tandem aliquo interuallo temporis in his tractato, partes in omnibus simul conueniunt eo tempore, quo alius conductor gabellarum existit: In hac specie efficien rationibus prædictis soluius, illi gabellario soluenda esse gabellam huius contractus, qui tunc temporis talis erat, quo omnino venditio simultaneo consensus partium perfecta, & absoluta fuit, non vero anteriori, quia interim, quo de

venditione agitur, atque disceptatur, non est venditio, sed tractatus de vendendo: idcirco, quousque, simul partes conueniant, atque vere venditionem celebrent, & consumment saltem verbis, gabella non debetur: tuncque debetur gabellario illius temporis, & loci, (non vero anterioris temporis) quo vere perfecta, nec celebrata erat venditio: cum enim ad perfectionem alicuius contractus duo requiruntur, ex vltimo dicitur perficere ac consummari, liquoris cum materia, Cade rei vend.

Hinc ꝑ est etiam, vt si testator præcipiat heredi, vt vendat Petro talem fundum, vel rem hereditatis suæ centum, aliove pretio, non debetur gabella gabellario temporis testamenti, sed illius temporis, quo Petrus acceptat legatum, & venditionem: tunc enim efficitur, atque venditio celebratur, antea vero erat solum legatum, quia sine mutuo consensu partium venditio non efficitur, vt prædiximus.

SVMARIA.

- 1 Gabella rerum mobilium, & semouentium, cuius loci gabellario soluenda sit dispositio l. 5. tit. 17. lib. 9. nouæ collect. Reg. cuius l. decisio quingue conclusionibus sumatur, n. 2. 3. 4. 5. & 6.
- 7 L. 3. dist. tit. 17. generaliter obseruanda erit, si dixerit casus, in quo sine fraude aliquæ traditio rei alibi fieret.
- 8 Gabella nulla debetur, vbi locus in quo res erat, & venditio est, esset immunitas, & francus à gabella solutione, quamuis res illa alibi in loco tributario traderetur, nisi aliud nuncupatum declaratum in privilegio loci, cuius forma erit obseruanda, debet tamen huiusmodi privilegium esse positum in libris Regiæ de los salinados, &c. vt in n. 9.
- 10 Gabella rei existentis tempore contractus in vno loco, & in alio venditio ipsa celebratur, & traditio fit in loco contractus, debetur illic gabella prædicta, hoc est in loco contractus, nisi locus contractus in quo res non erat tempore venditionis, & in pacto postea traditio fit, esset francus, & immunitas à solutione gabellæ, quia tunc non gaudet illa immunitate venditor, sed gabellam soluet eo loco, vbi res erat tempore venditionis, vt in n. 1. & 2. ubi agitur de intellectu l. 4. tit. 20. lib. 9. nouæ collect. Reg.
- 13 Gabella rei vendita in vno loco, existentis in alio tempore venditionis, licet statim debeat, non expectata ipsius traditionis: at tamen ne proper venditorum fraudes, gabellary damnum aliquod ratione loci patiantur, in pendenti erit gabella solutio, donec rei vendita traditio fiat, qua si in loco contractus facta fuerit, illius loci gabellario ius gabellæ acquiritur, si vero traditio fiat, vbi res erat tempore contractus, ibidem gabella soluenda erit, gabellario temporis venditionis, non vero temporis traditionis, vt in n. 14. licet tunc quingue dies à lege Regiæ assignari ad manifestationem venditionis, & permittimus, & solutionis gabellæ, non currant ante rei traditionem, quia nescitur gabellarum, cui solui debeat, vt in n. 15. & 16.
- 17 Gabella rei mobilis, vel se mouentis existentis in vno loco, vendita tamen in alio, & tradita in loco quo res ipsa existebat, ibi debetur, quia traditio dupliciter ibi fieri potest, aut ex conventionibus ab initio, & in ipso contractu opposita, aut ex

ritum euentu, absque pambula paritum destinatione, & utrumque casum d.l. 5. tit. 17. in sua generalitate comprehendit, ut in quoque ratio ponitur hic, & in n. segg.

18 Gabelle debent ubi tradenda res vendita est, licet alio loco venditio celebrata fuerit, iuxta opinionem Bald. & Salic. ceterum iure nostro Regio atento fernanda est in hac specie dispositio d.l. 1. tit. 17. lib. 9. nou. coll. Reg.

19 L. 3. dist. tit. 17. lib. 9. nou. coll. Reg. in secunda eius conclusione, & dicto, an procedat, & locum habeat in rebus venditis in hoc Regno, existens tamen in alio Regno, vel e contra? & n. 21.

20 Gabelle rei existens in uno loco, venditio in alio dispersa, tradenda tamen in alio loco, debent eam quo res existebat tempore venditionis, in quo plures casus considerantur, & declarantur hic, & simul n. seg. Primus est, ut procedat quando præsedia loca, sine Regalia, sine domini- calia sine tributaria. Secundus est, quando locum existens res tempore venditionis erat francus à solutione gabelle, quia tunc ea debetur in loco traditionis, ut in n. 21. Tertius est, quando locum rei est dominicalis, cetera tamen loca, tam contractus, quam traditionis sunt Regalia: & tunc solvenda est gabella in loco rei, ut in n. 24. Quartus casus est, quando el lugar donde se entregare no fuere Realengo, sino de señorio, de que el Reyno cobrare alcavala, que entonces se paga en el lugar Realengo mas cercano a el, con el quatorzanto, ut in n. 25. Quintus casus est, quando rei est in loco franco, & in alio venditur, & in alium quoque locum francum traditio eius confertur rei gesta commadiorem: & tunc nulla gabella debetur, in n. 26. Sextus casus est, quando rei est in uno loco, & in alio venditur, nullibi autem traditur, & tunc in loco contractus debetur gabella, ut in n. 27. Septimus casus est, de venditione facta inter absentes per nuntium, vel per episcopatum, de quo in questione precedenti. Octauus casus est, in venditione meo nomine per alium facta, sine tamen mandato meo alio loco meo existente, & ratificatus in quo dicendum est, ubi celebratam esse intelligi venditionem, ubi ratificata est, ut in n. 29.

30 Traditio loco, quo ad solvendam gabbellam non sufficit constitutum possessorem, sed necessaria est naturalis traditio, & n. 31.

31 Verba legis naturaliter debent intelligi, non vero per fictionem.

32 Possessio vera, & iuridica per alium factum causatur & acquiritur, sicut exalta vero, alius tamen filius est.

33 Gabella debetur in loco contractus inibi sub conditione alibi implenda, non tamen debetur in loco ubi fuit impleta conditio, & n. 34.

35 Gabella non debetur ex venditione facta in nundinis sub conditione, qua post nundinas impleta fuit.

36 Gabella contractus conditionalis debetur gabbellario, qui est tempore contractus celebrato: non vero ei, qui est tempore conditionis expleta sine existenti.

37 Las condiciones del encabezamiento general de los Reynos, por leges observari debent.

38 La alcavala de la primera venta de los paños, que por mar se llevan a vender a la ciudad de Sevilla, despues que entran en su Arcebispado, o en el Obispado de Cadiz, antes que lleguen a Sevilla, no se ha de pagar al arrendador del lugar

donde se hizo la entrega, y celebró la venta, sino que se para el arrendador Real de la renta de la mercaderia de los paños de Sevilla, aunque en ella no se aya celebrado la venta: & hac est prima limitatio d.l. 5. tit. 17. lib. 9. nou. coll. Reg.

40 El alcavala del vino que se carga en el Arcebispado de Sevilla en el rio de Guadalquivir, aunque se niegue por el que lo carga, averse comprado, o vendido alli, se paga en Sevilla, no se muestra otra cosa, hoc est, avar pagado el alcavala adonde se enuola, & est secunda limitatio ad d.l. 3. tit. 17. lib. 9.

41 El alcavala de paños, picotes, y otros qualquier paños, que todas las personas tuviere por trato de obras, y hazer en qualquier lugares de estos Reynos la deuen en el lugar do los labraron, aunque los ayan llevado a vender, y se ayan vendido fuera, si no mostraren por testimonio de escriuano publico, en la forma aqui contenida avar vendido en lugar Realengo dentro de tres dias, y que alli pagaron el alcavala, o que los vendieron en feria, o mercado franco, por franqueza asentada en los libros de lo saluado: & hac est tertia limitatio ad d.l. 5. tit. 17. lib. 9.

42 Los que venden en ferias, o mercados francos, o en lugar franqueado, en que se hizo suelta alguna por franqueza no asentada en los libros de lo saluado pagar el alcavala de lo que assi venden en su tierra donde son vecinos, aunque lo ayan vendido en las tales ferias, o mercados, o lugares francos, y los compradores tambien pagan el alcavala en el lugar donde llevauo que assi compraron en los dichos lugares francos, en todo, o en parte, si la franqueza es por autoridad del señor del lugar, y no por el Rey, pierden tambien las mercaderias: & hac est quarta limitatio ad d.l. 5. tit. 17. lib. 9.

43 Los que venden mercaderias en las ferias do se paga alguna alcavala, y por desfructada, las licen de alii, las venden fuera del lugar, dentro de un mes de como las sacaron, paganel alcavala en las tales ferias con el quarto tanto, y no se debe en el lugar donde se entregaron, o vendieron: & hac est quinta limitatio ad d.l. 5. tit. 17. lib. 9.

44 Los carniceros que traen de fuera comprar ganados vivos para sus carnicerías, o los compran en el lugar donde viven, donde han de pagar el alcavala: textual limitatio dicit. l. 5. tit. 17. lib. 9.

45 Los que llevan, y sacan, o quieren sacar de algun lugar las mercaderias, si no muestran avarias compradas en otro lugar, que las sacaron de sus casas, pagan el alcavala con el doblo de lo que quisieren sacar, y sacan en aquel lugar: & hac est septima limitatio ad d.l. 5. tit. 17. lib. 9.

46 Los mercaderes, o vaceros, que traieren bestias de albarda, o mercaderias de qualquier lugar para el lugar donde viven, siendo requeridos por ante escriuano, por el arrendador del lugar donde viven, a quien pertenece la renta del alcavala de lo susodicho, le diga, y declare, donde traxo aquellas cosas, y que le muestre como se pago el alcavala de ello en el lugar donde lo sacaron, siendo la bestia, o mercaderia de quatro mil maravedis arriba, estan obligados a mostrarlo por testimonio firmado de escriuano publico dentro de tres dias del requerimiento como se pago el alcavala en aquel lugar donde lo sacaron, con iuramento de que el testimonio es verdadero, y que en ello no ay cautela, su pena de pagar el alcavala de aquello que se traxo al arrendador, que hizo el requerido

requerimiento, excepto siendo la cosa de menor valor de quatro mil maravedis: & hac 8. limitatio ad dicit. l. 5. tit. 17. lib. 9.

QUESTIO CIV.

Rubrica quo in loco gabella solui debeat, Cuius loci gabbellatio solvenda sit gabbellari in l. 5. tit. 17. lib. 9. nou. coll. Regiz.

- 1 **Q**uarto, quomodo loci gabbellatio, vel collectio solvenda sit gabbella. Et in hoc circa res mobiles, & immobiliæ habemus legem Regiam definitivam, que est omnino fernanda, quoties casus in praxi contigerit, nempe l. 5. tit. 17. lib. 9. nou. coll. Reg. ex qua sequentes species, & conclusiones deducuntur:
- 2 Prima facti species, & conclusio est: *Que el alcavala de los bienes muebles, y semovientes se pague en el lugar donde se celebre la venta, entregando se en el que se vende, o estando en el al tiempo de la venta, aunque despues se entregue en otra parte.*
- 3 Secunda conclusio est: *Si la cosa mueble, o semoviente se vendiere en un lugar, que estuviere en otro lugar, entregando se en el lugar, quando estuviere, se pague alli el alcavala.*
- 4 Tercia conclusio est: *Si lo que se vende no esta en el lugar, do se hace la venta, sino en otro, y se vende con condicion que se aya de entregar en otro lugar diferente de aquel do estava, y de aquel do se hizo la venta, el alcavala se pague en el lugar, donde tenia el vendedor lo que assi vendio, quando se otorga la venta.*
- 5 Salvo si el lugar donde estava la cosa vendida es lugar franco de alcavala, porque en tal caso, el alcavala desta venta se ha de pagar en el lugar Realengo don do se entregare.
- 6 **T**ercia conclusio est: *Si el lugar donde se entregare no fuere Realengo, y fuere de señorio, de que su Magestad no cobrare alcavala se ha de pagar en el lugar Realengo mas cercano del lugar de señorio, donde se entregare, con el quarto tanto de la tal alcavala: y que no sea escusado de la pagar, aunque muestre que la pago en otra parte.*
- Nunc videamus, quomodo sint intelligendæ, & practicandæ præfate conclusiones.
- Et circa primam obseruandam est, quod cum nostra hac magistralis lex quinta stabilita sit pro diuisione dolioum quam plurimorum ex facto circa questionem nostram contingentium: nec non, & ad obseruandum ingentibus fraudibus committi solitis per venditores, & emptores in huiusmodi casibus, ut patet ex legis ipsius proemio, & principio, ubi *Muchas dudas nascen, &c.* Tpor emendarlas, y tambien por obviar las fraudes, que los vendedores, y compradores suelen hazer, mandamos, &c.
- 7 **S**i t daretur casus, pro, ut dabilis est, in quo sine fraude aliqua traditio rei alibi fiat, nihilominus à generali nostra lege recedendum non erit, quia à casus particularis, & qui raro accidunt iura non adaptantur, nam ad ea, ff. de legib. & in terminis ita recte probauit Lassar. de decimis vendit. c. 4. n. 4. Et hac fit prima obseruatio.
- 8 **S**ecundo t obseruandum est ex eodem autore ibi n. 5. quod si ille locus, ubi res erat, & ven-

dita est, esset immunitas, & francus à gabelle solutione, nulla tunc gabella deberetur ex ea venditione, quomais res illa alibi in loco tributario (hoc est) non exempto traderetur, nisi aliud nuncupatum declararetur in privilegio loci, cuius forma erit obseruanda, ut expressum reperitur in privilegio civium ville de Simancas in l. 18. in vericulo. *Que todas y qualquier personas, ibi: T las entregaren, &c. tit. 8. hoc lib. 9. vbi ad hoc. ut habeat locum illud privilegium locale, requiritur: Que las cosas se vendan, y entreguen alli realmente, y sin fraude: etgo, si alibi traditio fiat, ibi, hoc est, in ipso loco contractus, in quo res erat tempore venditionis, nempe, in ipsa villa de Simancas, solutio gabelle fieri debet, ex hac nostra l. 5. in supradicta. prima conclusione, quæ non derogatur in dict. l. 18.*

Hæc tamen secunda obseruatio notanda quidem est, quoties immunitas illa esset polita in libris Regis de lo saluado, & alias secus, ut in prima ad fin. tit. 18. & in l. 4. tit. 2. hoc lib. 9. in veris. salus, &c.

Tertio t obseruandum sub hac nostra prima conclusione dicit. l. 5. comprehendit expresse, & virtualiter casum hunc: nempe, quoties res vendita tempore contractus in uno loco existit, & in alio venditio ipsa celebratur, & postea deferretur tradenda, traditioque eius fit in eodem loco contractus: non vero alio tertio loco diuerso: debetur namque gabella in loco contractus, in quocumque traditio facta fuit, quia concurrit locus contractus, & traditio, non vero debetur in loco, ubi res existebat tempore contractus: hoc deduco expresse ex dicta l. 5. in prime, in supradicta. dist. eius prima conclusion. ubi: *T mandamos, que el alcavala de los tales bienes muebles, y semovientes se pague en el lugar donde se celebrare la venta, entregando se en el lo que se vende: ecce casum nostrum expresse decisum, quia licet hæcenus non exprimitur, rem venditam alibi existere tempore venditionis, id tamen sic esse probatur ex verbis statim sequentibus, his, scilicet: O estando en el al tiempo de la venta, illa enim dictio, O, est casus præcedentis adæquatus, quæ probatur in precedenti casu, rem in loco contractus non existere, sed alibi, & sic habemus intentum: præmaxime ex illis verbis: O estando en el al tiempo de la venta: per quasque palatras expressamente se prouea, que es tanto estar la cosa al tiempo de la venta en el lugar, donde la venta se celebra, y haze, para que se dena alli el alcavala, aunque no se entregare alli la cosa vendida, como si se huviera entregado en el lugar de la venta, estando entonces la cosa vendida en otro lugar, cuius Luce est verus, & literalis sensus meo iudicio.*

Quarto t obseruandum est circa hanc primam conclusionem, quod si locus contractus, in quo non erat res tempore venditionis, & in quo postea traditio fit esset francus, & immunitas à solutione gabelle non gaudebit illa immunitate venditor, sed gabbellam soluet eo loco, ubi res erat tempore venditionis, non enim licuit venditori rem suam venditoro, eam de loco tributario in francum, & liberum transferre ad traditionem, nisi in casibus exceptis à l. quarta, titulo 20. hoc libro non, ita Lassar. dist. c. 4. n. 7. in princip. hoc addo, quod est hæc obseruatio vera quidem videtur, & tenenda propter fraudem prædictam præsumtam, quæ non datur in casu secunde obseruationis supra adducto: ideoque merito tunc immunitas loci contractus. In quo res erat tempore ipsius

12 contractus prodest, si tamen decisio d.l. 4. extra-
neæ videtur ab hac 4. adnotatione: siquidem
solum illa lex Regia decidit: Que qualescunque
personas que fueren a vender, y comprar quales-
quier mercaderias, y otras cosas, a qualesquier fe-
rias y mercados, y villas, lugares francos, o fran-
queados, o que se faga en ellos alguna gracia, y
quida de alcavalas, &c. Joan venulos de la pagar
enteramente en los lugares donde moraren, y fue-
ren vecinos, no embargante, qualesquier franquea-
dos saluos, si fueren las sales franquezas por nos
dadas, y confirmadas, y asentadas en los nuestras
libros (intellige, & suple de lo saluado, y sobre scri-
tas de nuestras Contadores mayores, vt in l. 1. ad
fin. tit. 18. hoc libro nono. Gironda, de gabellis 6.
parte, n. 36. Pero que esto no se entienda en las
ferias de Medina del Campo, y asimismo se
guarde a las villas de Valladolid, y Madrid las
mercaderias que tienen sobre esta: non tamen l. hac
quarta loquitur in casu huius quarte obserua-
tionis: nempe, quoties merces non sunt in loco
contractus tempore venditionis, licet ibi traditio
postea fiat: sed imo videtur etiam p. suppone-
re, loqui, quando merces ibidem vendende des-
seruntur, vt patet ex principio legis ibi: Man-
damus, que qualesquier personas que fueren a
vender, &c. vt supra: quod est distinctum, & casus
dictæ leg. quarte quotidiem, praxi seruatur, se-
cundum Lassar. ibidem n. 27, & eius contextu-
re. meminit Gironda de gabell. 6. par. n. 35.
& 36.

13 Fit igitur ex supradictis, quod quamuis,
cum res casit in vno loco, & in alio venditur,
statim debeat gabella, non expectata traditio-
ne rei venditæ, vt patet ex venditione perfecta, vt late
resoluitur supra q. 7. attamen, ne propter vendi-
torum fraudes gabellarij damnum aliquod rati-
one loci patiantur, in pendenti erit gabellæ
solutio, donec rei venditæ traditio fiat, quæ
si in loco contractus facta fuerit, illius loci ga-
bellario: ius gabellæ acquiritur, vt in dist. 1.
conclusio nostra l. 5. si vero traditio fiat, alio loco,
nempe vbi res erat tempore contractus, ibidem
gabella soluenda erit, scilicet, in loco vbi res erat
tempore contractus, & vbi postea traditio simili-
ter fit, vt supra in 2. conclusione, dist. l. 5. de qua
postea agemus.

14 Nihilominus tamen prædicta suspensio solum
inducit ad hoc, vt videamus, & sciamus, quo
in loco gabella solui debeat: non autem vt obser-
uemus ex quo tempore, & cui gabellario illius
loci, qui per traditionem rei venditæ sequuntur,
declaratus est prior ad fruendam gabellam,
soluenda sit. Postquam enim declaratus est lo-
cus, in quo gabella solui debeat, iuxta dist. l.
5. illud constat, ac certissimum est, soluendam
esse illi gabellario, qui in eo loco fuisse tempore
venditionis alibi celebratæ: non vero existentem
tempore traditionis, & declarationis subsequen-
tæ: quia ex tunc nata est, & orta obligatio gabellæ
ex pura illa, & essentialiter perfecta venditione
ante traditionem, argumento optimi text. in l.
sed est quis, §. in eadem, ibi, retro usufructuarius
fuisse, ff. de usufructu. vbi, quamuis dominium rei
à tercio empte in pendenti fuerit, donec pretij
solutio fiat, nihilominus, semel declarato
domino per solutionem pretij subsequen-
tam, non ex tempore declarationis, sed retro in
præteritum ex tempore, quo seruo tradita res
est, intelligitur esse acquisitum: per quem
textum hoc in terminis nostris recte applicauit,

& tenet Lassar. d. c. 4. n. 13, & inde bene dedu-
cens, quod in hac specie, quinque illi dies ad
manifestationem venditionis, & permutationis,
& solutionem gabellæ designati per l. 31. tit.
19. hoc libro nono, non currunt ante rei tradi-
tionem, quia nescitur gabellarij, cui solui
debeat, quæ est optima exculatio ex dist. l. 31.
in princip. ibi: Diciendo, que no sabian a quem
aniam de acudir con ella: quamuis alias regu-
lariter à die contractus numerentur, & Lassar.
dist. n. 13, sequitur Azced. in dist. l. 5. n. 30. tit. 17.
hoc lib. 9.

Licet enim generaliter locus contractus, 16
propter quem gabella penditur, & non locus
traditionis, aut rei ad principalem gabellæ obli-
gationem, eiusque ortum consideretur, adhuc
tamen, quia multæ sunt hominum fraudes, quibus
obuiare opus est, ne facile de loco in locum
transmigrant, vt venditiones suas efficiant ad
fraudandos gabellarios, huius loci, & vt commo-
dius cum gabellariis alterius loci conueniant su-
per solutione gabellæ, & in cuiusque potestate
esset, his prodelle, & aliis obesse nostra l. Regia
5. iustissime voluit, huius malo, & fraudibus
pleno remedio subuenire, lauens, vt quamuis
generaliter locus, & tempus contractus inspi-
cienda essent, adhuc eius l. decisio inuolubiler
obseruetur.

Circa secundam conclusionem principalem
supra deactam ex d. l. 5. illud erit primum ob-
seruandum: dupliciter posse hoc contingere,
nempe: Quo si la cosa mueble, o se mouiente se
vendiere en un lugar, que estuuiere en otro lugar,
entregando se en el lugar do estuuiere, se pague allí
el alcuala: aut enim hac traditio ibi fit ex
conuentione ab initio, & in ipso venditionis con-
tractu apposita, aut ex rerum euentu, absque præam-
bula partium destinatione in contrarium deducit:
vtrumque enim casum lex nostra in sua genera-
litate comprehendit.

Sed prior, ea est ratio, quia licet, quoad ortum
obligationis gabellæ, curandum non sit de tradi-
tione rei venditæ, vt supra diximus: tamen, quia si
in vno loco partes contrahunt, & in alium rei
venditæ traditio, & solutio destinatur in eo loco
contraxisse videntur, saltem, quoad contractus
executionem attinet, l. contraxisse, vbi Bar.
notat. ff. de action. & oblig. & declarat Salicet.
in l. multum interest. C. si quis alteri, vel sibi:
& ideo in eo loco, verum forum sortiantur, vt
adnotat Bald. numero 12. Salyc. n. 27. in
dist. l. multum interest, & Lafon. in §. plus
autem, n. 14. & 15. in tit. de action. merito vt
eo loco traditionis gabella debeat, & quoad
eam attinet contractus ille venditionis execu-
tionis ibi mandetur: nec solvatur, vbi vere, &
essentialiter contra dunt, & venditum est, dum-
modo res fuisse eo in loco tempore venditionis, in
quo postea traderetur, secus alias vt in dist. l. 1.
quinta.

Nec tamen aliquid præstat, quod Baldus in dist. l. 18
multum interest, n. 12. quem ibi sequitur Salicet.
in fin. docet: quod si venditio facta est vno loco,
& traditio destinatur in alium, ibi debetur gabel-
la, vbi tradenda res est, nec requirit, quod res esset
tempore venditionis eo in loco, in quo traditio
destinata fuit, prout requirit dist. l. quinta,
quia Bald. hoc decidit ea ratione, quod crede-
retur ex vi statuti requiri ad obligationem gabellæ,
præcedere debere traditionem rei venditæ, prout
expresse dicitur idem Bald. consilio 143. incipit
tempore,

tempore, & melius consil. 233. incip. licet ista al-
legatiore, libro quarto: quem refert & sequitur
Tiraq. de retr. ligno. §. 1. glof. 2. n. 48. & 49.

Quinimo, & huiusmodi opinionis recitimus non-
nulla fundamenta, tum iure communi, tum etiam
iure nostro Regio supra dicta questione 7. ac proinde
de quali tunc demum venditio ad eum gabellæ ef-
fectum perfectetur, cum esset res traditis tempus,
& locum traditionis animaduertit, vt gabella sol-
uatur: exterum cum contrarium iure Regio necdum
communi attentis, verissimum sit, ac tenendum in
praxi, vt resoluimus dicta quæst. 7. merito vt nostra
leg. quinta, non multum fidet de sola rei traditio-
ne alibi facta, vt ibi gabellam esse soluendam di-
ceret, sed simul rei existentiam in eo loco tem-
pore contractus requisitum, vt latius, superiora
adducens, considerauit Lassar. dist. c. 4. præcipue
num. 12.

19 Secundi tamen casus nostræ l. ea est ratio, quia exi-
stentia rei, & subsequuta traditio à principio
non destinata in vno eodemque loco facta præ-
ponderat contractui alibi facto ad vitandas fraudes:
quo fit, vt si hic locus in quo res erat, & tradita est
immunis sit, nulla gabella debetur, quæ tamen
deberetur, si tributarius esset: autem locus vendi-
tionis immunis, & exemptus sit, locus autem rei, &
traditionis tributarius, soluenda est ibi gabella,
quia ille locus, vbi res erat tempore contractus,
& in quo traditio subsequuta est, inspicendus in
hoc proposito, iuxta dist. l. 5. & in terminis
probat Lassar. dist. c. 4. n. 12. sequitur Gironda
de gabell. 6. par. n. 32. exemplificans in re mo-
bili vendita, sita in loco alienis Magnatis,
quem dicitur, lugar de señorio, vel libero;
quia non obstante, quod venditio celebrata
sit in loco Regali, debetur in gabella in lo-
co de señorio, vbi res posita erat tempore vendi-
tionis, & tradita simul fuit, vbi existebat,
ex secunda conclusione d. l. 5. quæ indistincte se
habet, nec obstat exceptio eiusdem l. 5. in 3. con-
clusionis, supra dicta, ibi: Si el lugar donde se en-
tregare no fuere Realengo, &c. quia tantum com-
prehendit casum trimebrem præcedentem, ad
quem iure restringendam esse bene probat Gi-
ronda. vbi supra n. 32. cum sequitur. Casus autem tertie
conclusionis supradictæ diuersus est à secundo
eiusdem l. vt patet ex verbis utriusque supra rela-
tis, vel potius nulla gabella debetur in prædict.
specie, quia cessat fraudis suspicio, ita Azced. in
dist. l. 5. n. 27.

20 Secundo, tamen circa præfatam conclusionem se-
cundam debeatam ex dist. l. 5. obseruat Lassar.
vbi supra n. 14. & 15. eam intelligendam esse,
quando in hoc Regno venditur res intra hoc
Regnum existentis: secus si ego existens in his
Regnis vendam tibi presentem rem aliquam, siue
mobilem, siue immobilem, quam in alio Regno
habebam, vbi gabella ex huiusmodi venditionibus
Regi nostro non penditur, veluti rem existen-
tem in Aragonia, Portugallia, vel in Italia, aut
Gallia, & eiusmodi, in eumque locum res venditæ
traditio destinatur: nihilominus enim debebo
gabellam in hoc Regno ex generalitate l. 1. tit.
17. hoc lib. 9. quæ non distinguit, an res illa ven-
dida existat in hoc Regno, vel extra, cum hic
casus non sit decisus in dist. l. 5. idemque è di-
uerso ex contrariorum disciplina dicendum
esse, ait, vt si in Italia, vel aliis partibus exi-
stens rem meam aliquam presentem tibi vendide-
ro, quæ esset in hoc Regno, mobilis, aut immo-
bilis, quamuis in hunc locum traditio eius de-

stinetur, & fiat, nempe, vt nulla decima de-
beatur vigore legis Regiæ cum gabella sit onus
consequentium contractus venditionis, vt ait
Baldus in l. 1. n. 4. C. de contrah. emptio. & in l.
magis puto, §. illud. ff. de reb. eorum, quem refert
Dec. consil. 457. n. 1. & 2. idem Lassar. d. c. 4.
n. 8.

Ego tamen, etsi crediderim mentem legislati-
oris dictæ legis 5. eam esse, vt loquatur de locis hu-
ius Regni (quamuis verius est, eam loqui genera-
liter, quorumcumque locorum) nihilominus tam-
men censo, idem esse resoluendum in specie præ-
missa huius secundæ obseruationis ex identitate
rationis, ac proinde in vtroque casu tenco con-
tra Lassa. in 1. nempe, vt nulla gabella debeat-
ur, nisi fraus in hoc interuenierit, quia l. 1. tit.
17. hoc lib. 9. loquitur, aut saltem loqui intellige-
nda est, tantum in venditionibus res in eodem
loco existentium, in quo venduntur, vt patet, dum
per nostram legem quintam ita declarat, & in-
terpretatur, aliud disponentem in rebus alibi exi-
stentibus, & traditis, quam in loco venditionis.
Deinde, quia ibi contractum videtur, vbi traditio
destinatur, & sit, l. contraxisse, ff. de actio. & oblig.
Ergo, si ibi nulla debetur gabella, ipsa in nullo
loco soluenda est, si vero ibi debetur aliqua
gabella, ibi soluenda erit, argumento dist. l.
5. quam in secundo casu Lassar. vt gabella debeat-
ur in hoc Regno, cum in eo existit res. (& tra-
datur ibidem) tempore venditionis extra Reg-
num celebratæ, quo extante, nulla vis fieri potest,
quod simul in diuersis Regnis, magnam siquid-
em correlationem, & confusionem habent
inter se venditio vno loco facta & existentia rei
simul cum traditione alibi consistentes, quasi tra-
ditione rei venditæ existentis in alio loco ibique
traditæ debeat, vel non gabella, sicut in his
Regnis idem statuitur per d. l. 5. & vbi eadem est
ratio, eadem iuris dispositio locum habet l. illud,
cum simi. ff. ad l. Agui. Item quia à recta actione
deciare videtur, quod ex re hic vendita, quæ exi-
sit, & traditur extra Regnum, vbi gabella non
debetur, hic solvatur, nisi traditio quoque fieret
in hoc Regno, quia de vno Regno extraneo ad
nostrum Regnum cessare videtur præsumptio
fraudis, de qua in dist. l. 5. scilicet quando de loco
rei res ipsa defertur tradenda ad locum contra-
ctus intra nostrum Regnum: & præterea iustum
non est, dicere, quod in secunda specie Lassar. ga-
bella non debeat ex re hic existentem, & traditam,
venditam tamen extra Regnum, quæ cum ita tene-
rem, & scripta haberem, inueni postea scribentem
Azcedo in dist. l. 5. n. 27. cum sequitur. hanc meam
sententiam in vtroque probantem contra Lassar.
vbi supra.

Circa tertiam conclusionem nostræ l. 5. supra
relatam, quæ habet, que quando se vende una
cosa, que está en otro lugar, con condiccion, que
se aya de entregar en otro tercero lugar diferente
de los dos primeros, se pague el alcuala en el
lugar donde venia el vendedor lo que assi vendio,
quando se otorga la venta: plures casus conside-
randi sunt.

Primus est, cum locus venditionis, & locus rei, 22
& locus tertius, in quem traditio confertur, eiu-
dem conditionis sint, nempe, quod omnia illa loca
sunt Regalia, & tributaria, & hic casus planus est,
vt tunc sit soluenda gabella in loco existentis rei
tempore contractus: eademque decisio seruanda
erit, si omnia illa loca dominicalia sint, simul quo
tributaria, quia eadem est ratio.

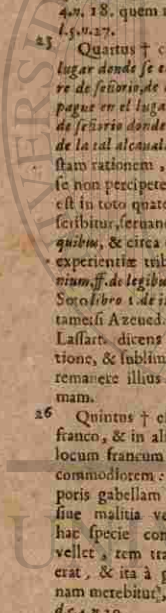
23 Secundus casus est, qui excipitur ab eadem l. quinta, ubi: *Salvo, si el lugar donde estava la cosa vendida es lugar franco de alcavala: por que entonces la alcavala se ha de pagar en el lugar Realengo donde se entregare, y retulimus supra.* Cum enim in loco rei potuisset venditor, si vellet, traditionem rei facere, quo casu nullam gabellam delamisset, ut prædiximus, si in alium locum subiectum, & tributarium rei traditionem conferat, nullam videri potest fraudem commississe, atque ita cessat ratio supra considerata, & inspicendus erit locus traditionis.

24 Tertius casus est, quando locus rei non est immunitus, est tamen, cuiusdam domini particularis: cetera vero loca, tam contractibus, quam traditionis sunt Regalia, & quamvis casus hic non sit excipiens, & nominatim de ius per dict. l. 5. in versiculo: *Mas si lo que se vende, nihilominus tamen eius generalitas eum comprehendit, ac per consequens solvenda est gabella in loco rei etiam dominicali: non enim in ea distinguitur, an ille locus Regius sit, an dominicalis: solumque limitatur, quando locus rei esset immunitus, ita Lassart. d. 6. q. n. 28. quem refert, & sequitur Azeved. in d. l. 5. n. 27.*

25 Quartus casus est positus in d. l. 5. ubi: *si el lugar donde se entregare no fuere Realengo, y fuere de señorio, de que nos no cobraremos alcavala, se pague en el lugar Realengo mas cercano del lugar de señorio donde se entregare, con el quarto tanto de la real alcavala, y supra diximus: eius legis iustam rationem, inquit Lassart. ubi supra. n. 19. se non percipere, & quod nulla sibi sic dura lex est in toto quaterno gabellarum, sed quod ita scribitur, servanda erit, l. professus, ff. qui, & a quibus, & circa eius rationem aliquid legislatoris experientie tribuendum esse, ut circa l. non omnium, ff. de legibus, eleganter aduertit Dominicus Soto libro 1. de iust. & iure, q. 5. art. 2. in fin. tamen si Azeved. in d. l. 5. n. 26. miretur in hoc Lassart. dicens, ex conclusionibus, limitationibus, & sublimitationibus, de quibus ibi per eum remanere illius l. literam, & materiam clarissimam.*

26 Quintus casus est, quando res est in loco franco, & in alio venditur, & in alium quoque locum francum traditio eius confertur rei geste commodiore: & quidem nullam tunc temporis gabellam debent, patet: quia nulla fraus, sine malitia venditoris considerari potest in hac specie contra gabellam, cum possit, si vellet, rem tradere in loco franco, ubi ipsa erat, & ita à gabella excusari: Non igitur peccant meretricibus, nec gabellam soluet: ita Lassart. d. 6. q. n. 20.

27 Sextus casus est, omnis etiam à dict. l. 5. nemp, quando res est in vno loco, & in alio venditur, nulli autem traditur, ut quia per emptorem remissa est venditori traditio donationis causa, & tunc in loco contractus debent gabellam, esseque ibi solvendam, probat Lassart. d. 6. q. n. 21. & 22. ubi limitat, nisi locus ille contractus esset immunitus, & non de expressis in libris Regiis, quia tunc gabella debetur in loco rei, ex l. 4. tit. 20. hoc libro 9. sed Azevedo in d. l. 5. sub n. 26. in versic. quid tamen, rectius asserit meo iudicio, quod Lassart. in eo præsupponit quid impossibile: nam sine venditor rem tradat, sine emptor eam capiat sua auctoritate, ubi eam capiat, confertur traditionem fieri, & sic ibi solvetur gabella.

Septimus casus est, quem supra exposuimus 18 in questione precedenti de venditione facta inter absentes per nuntium, vel epistolam.

Octavus casus est in venditione meo nomine per alium facta, sine tamen mandato meo, me alio loco existente, & ratificata: in quo proculdubio dicendum est, ibi celebratam esse intelligi venditionem, ubi ratificata est, ex traditis per Tiraquellum de retractu lignag. §. 1. glof. 10. n. 68. & in terminis Lassart. ubi supra. n. 24. ubi quod si tradita est res in loco ratificationis, ibi proculdubio debetur gabella, quia concurrunt conditiones, & traditio eo in locum vero tradita res sit in loco, ubi res erat tempore ratificationis alibi facta, ubi erit decima solvenda, concurrente intentione rei, & eius traditio in eodem loco, iuxta d. l. 5. in 2. concl. supra ab ea elicitur.

In casibus autem superioribus, in quibus traditio gabella acquisitionem operatur, non sufficit ad id constitutum possessionum: sed adhuc inspicenda est in hac materia realis traditio, que postea sequitur fuerit: cum enim præfata l. 5. loquat de traditione, ut patet, ibi, *entregandose, de naturali traditione intelligenda est, quia verba legis naturaliter debent intelligi, non vero per fictionem, argumento tex. in l. filio, quem patet, ff. de lib. & postea, & qui habent, ff. de iur. Anto. Gom. in l. 7. n. Taur. 17. & cum lex requirit traditionem realem, constitutum non sufficit, ut ex communitentia resoluti Tiraquell. de iur. comm. possess. limitation. 11. Vnde nec laudemus acquisitionem operatur, ut per Tiraquell. ubi, *limitatio 27. & vtemque refert, & sequitur Lassart. d. 6. q. n. 25. qui ex his, & aliis fundamentis iuridicis hanc declarationem in terminis, de quibus agimus, sequitur, & probat.**

Nec tribuit, quod per actum fictum, vera, & iuridica possessio cauetur, sicut ex actu vero, l. quod meo, ff. si venditorem, vers. aut si vicinum, ff. de acquir. pos. Ant. Gom. in l. 17. Taur. n. 15. vers. 1. quia, & in l. 45. Taur. n. 45. l. 6. tit. 30. p. 3. quia respondemus, quod licet hoc ita verum sit, nihilominus actus hic constituit, vel per aliquid oculorum est fictus, de quo non loquitur dict. l. 5. sed de vera & actuali traditione rei: unde licet per actum fictum acquiratur vera possessio, dict. l. 5. non agit simpliciter de possessione, sed de traditione, que traditio de naturali intelligenda est, non vero de ficta, ut prædiximus ob evitandas fraudes.

Nonus casus est, ubi quis promissit, aut vendidit in provincia, sub conditione que Romæ, vel alibi implenda est, provt fuit ibi implenda, nam non videtur ibi contractus, sed in loco conventionis, iuxta glof. in a. in l. si uxori, ff. de iudic. argumento l. si filius, ff. de verborum obliq. estque communiter approbata illa glof. 1. secundum Lassart. dicto 6. q. n. 28. versic. dicit, & illius, & Neoque debetur gabella in loco, ubi contractus est initus, non in loco conditionis, ut per Firmianum de gabellis in 5. par. princ. q. 11. n. 18. & iterum 6. par. q. 1. n. 1. cum seq. ubi alia multa in id congerit: atque etiam in 4. par. 8. par. princ. q. 27. n. 44. vol. 1. 1. 1. dicitur Doctor & Tiraquell. de retr. lignag. §. 1. glof. 10. n. 44. & Lassart. ubi supra.

Hinc merito dicit Bald. in l. 1. ad fin. C. de nundin. quod si ex statuto non debet solvi gabella ex contractu facta in nundinis, si in illis hinc contractus conditionalis, cuius conditio extet post nundinas, non debetur gabella inspecto tempore,

tempore, & loco contractus, non conditionis: Ita cum refert, & sequitur Arctio. in l. hares quandoque col. vi. ff. de acquir. heredit. ubi id dicit singulariter, & cons. 11. procedendum est breviter col. 1. idque venimus est secundum Tiraq. ubi supra.

28 Deducitur etiam ex supradictis, quod gabella contractus conditionalis debet solum gabellatio, qui est tempore contractus celebrati, non vero ei, qui est tempore conditionis existentis: ita Firmianus dicit. 6. par. in princ. 1. vers. ex quo inferitur, ac per consequens solvenda est gabellatio loci contractus, non vero loci conditionis impletæ, ut patet ex supradictis.

29 Sed & alij casus deducuntur ex conditionibus, del enabecamento general de los Reynos, præcipue ex cap. 48. cum seqq. politis ad finem huius operis, & que ut leges obtineri debent, ex traditis per Menchac. lib. 3. de successione, creatione §. 28. n. 28. versic. illud autem controuersum est, quem refert & sequitur Lassart. d. 6. q. n. 28. in princ. sed & idem Menchac. lib. 5. q. n. 8. vers. denique agit de intellectu, dicit. n. 48. Alij, etiam quamplurimi casus sunt, pro cuiusque civitatis, & locorum suæ jurisdictionis, ac territorij pacta, & conventiones faciunt, quas index, & advocatus videre debent, cum casus sibi occurrat ad indicandum, & consulendum, ut cauet Lassart. d. n. 28. ante d. versic. dicit, & illius.

30 Nunc vero verò dict. l. 5. limitatur primo in casu l. 6. tit. 17. hoc lib. 9. nemp. in los paños que por mar se llevan a vender a la ciudad de Sevilla, que despiques de entrados en su Arceobispado, o al Obispado de Cadix, antes que lleguen a Sevilla, que el alcavala de la primera venta, no se ha de pagar al arrendador del lugar do se hizo la entrega, y celebra la venta, como se aia de pagar segun lo dispuesto en la dicha ley 5. fmo. que es para el arrendador Real de la renta de la mercaderia de los paños de la ciudad de Sevilla, aunque en ella no se aya celebrado la venta, & per præd. l. 6. hoc tenet Girtond. de gabell. 6. p. sub n. 36.

31 Secundo casus fallit in d. l. 5. dispositio, en el vino que se carga en el Arceobispado de Sevilla en el rio de Guadalquivir, que aunque niegue por el que lo carga, o quien lo comprado, o vendido allí, si no muestra aver pagado el alcavala adonde se anuso, se paga en Sevilla, l. 5. tit. 19. hoc lib. 9.

32 Tertio casus fallit, en quanto a los paños picotes, sayales, frías, y otros qualesquier paños, que todas las personas quisieren por trato de obrar, y hacer en qualesquier lugares de estos Reynos: que si las vendieren fuera del lugar donde los labraran, si no muestran por testimonio de escriuano publico, tomado por mandado del juez, y con iuramento de ambas partes, en el lugar donde se labro, averlo vendido en lugar Realengo dentro de tres dias, y que allí pagaron el alcavala, o que los vendieron en ferias, o mercado franco, por franquicia asentada en los libros de lo saluado, denon el alcavala en el lugar de los labraron, aunque los ayan llevado a vender, y se ayan vendido fuera: toxa l. 17. tit. 17. hoc lib. 9.

33 Quarto casus fallit, en los vendedores que venden en ferias, o mercados francos, o en lugar franquizado, o en que se haga suelta alguna por franquicia no asentada en los libros de lo saluado. Porque pagan el alcavala de lo que anfi venden en sus tierras, donde son señorios, aunque lo ayan vendido en las tales ferias, o mercados, o lugares francos, ut in l. 4. tit. 20. hoc lib. 9. que quotidie in praxi observatur, ut supra diximus, y los

compradores tambien pagan el alcavala en el lugar donde llevan lo que anfi compraron en las tales ferias, o lugares francos, en toda, o en parte, ut in dict. l. 2. T si la franquicia es por autoridad del señor del lugar, y no por el Rey pierden tambien las mercaderias, ut in l. 5. tit. 20. hoc lib. 9.

Quinto casus fallit, en aquellos que meten mercaderias en las ferias do se paga alguna alcavala, y por de fraudalla las sacan de allí. Porque esto, si dentro de un mes de como las sacaron, las venden fuera del lugar donde moran, pagan el alcavala en las tales ferias de do sacaron las tales mercaderias, con el quatro tanto, y no se deve en el lugar donde se entregaron, o vendieron, ut in l. 30. tit. 19. hoc lib. 9.

Sexto casus fallit, en los carniceros, que traen de 44. fuera comprados ganados vivos para sus carnicerías, que si no muestran carta de pago signada de escriuano publico, de como pagaron el alcavala en el lugar do dixen, que se compraron, han de pagarla en el lugar de sus carnicerías, con otro tanto mas, ut in l. 7. tit. 19. hoc lib. 9. T si compran ganados vivos, del lugar do vienen y son carniceros, o de su termino, estan obligados a hacer las diligencias, que mandan las leyes 6. y 8. del mismo tit. 19. lib. 9.

Septimo casus fallit, en aquellas personas, que llevan, y sacan, quieren sacar de algun lugar las mercaderias, que si no muestran averlas comprado en otro lugar, o que las sacaron, y traxeron de sus casas, pagan el alcavala con el doblo, de lo que assi quieren sacar, y sacan en aquel lugar. l. 3. tit. 19. lib. 9.

Octavo casus fallit in casu l. 2. eiusdem tituli, & 46. libri, nemp. en los mercaderes, o vendedores, que traxeren bestias de albarda, o mercaderias de qualquier lugar para el lugar donde vienen, que si en requiridos, por ante escriuano, por el arrendador de aquel lugar donde vienen, aguien pertenece la renta de la alcavala de lo susodicho, le diga y declare, donde traxo aquellas cosas, y que le muestre como se pago el alcavala de ello en el lugar donde lo sacó, siendo la bestia, o mercaderia de quatro mil maravedis arriba, estan obligados a mostrarla por testimonio signado de escriuano publico, dentro de tres dias despues del requerimiento, como se pago el alcavala en aquel lugar donde lo sacaron, con iuramento de que el testimonio es verdadero, y que en ello no hizo cautela, so pena de pagar el alcavala de aquello que se traxo al arrendador que le hizo el requerimiento, excepto siendo la cosa de menor valor de quatro mil maravedis.

SVM MARIA.

- Gabella ex venditione rei in genere generalissima, quo in loco solvenda sit? & in numeris sequentibus resolvitur in loco contractus esse solvenda n. 7. limitatur num. 8. in promissione de vendendo.
- Genus generalissimum nec possidetur, nec est in dominio alicuius.
- Gabella ex venditione generis generalissimi videtur deberi in loco quo destinata fuerit traditio, ampliatum duobus modis, n. 6. post princ. sed contra n. 7. limitatur n. 8.
- Non enim, & non apparentis nulla sunt species, nec qualitates.
- Venditio generis generalissimi, non reputatur

contractus venditionis sed quidam contractus innumerat quousque traditione rerum reducitur ad venditionem.

6. Constat si quis videtur, ubi solutio faciendâ destinatur.

QVÆSTIO CV.

Quo in loco debeat gabella ex venditione rei in genere generalissimo? in l. 5. tit. 17. libro 9.

1. Quæstionis huius exemplum figitur, in venditione rei, quæ non habet locum existentia tempore contractus, videlicet, quando se vendit tantum hænegæ de trigo, cenada, centeno, o de falo, arrobos de alyte, vino, & similia, consistunt in pondere, numero, & mensura, sin señalar de trigo, cenada, cierto, & similia, quæ consistunt in specie, nã tenga lugar al tiempo del contrato: & Genus namque generalissimum, nec possidem, nec est in dominio alicuius, nec loco circumscriptum Bald. in l. 3. in princ. ad fin. C. comminatio de leg. & ideo ex quocumque loco detur, debitor liberatur, l. ubi autem in princ. ff. de verb. oblig. & usque ad realem traditionem non reducitur, ad speciem, nec habet circumstantiam loci, l. cum incertus, ff. de leg. 1.

2. Quare & videtur propositæ quæstioni respondendum, gabbellam in eius specie deberi eo loco, quo destinata fuerit traditio, ubi enim pacto locus conceditur, quom natura habebat, l. cum res leg. ff. de leg. 1. quæque enim soluta & recepta sunt,

3. nulla eius erat certitudo, & non erit, & non apparentis nullæ sunt species, nec qualitates, l. 2. ff. de usufruct. Bar. in l. 1. in fin. ff. de eod. tit. & eius qui in provinciâ, quæ vero ff. si car. pet. & ibi Doctores: & denique, quia venditor rerum in genere generalissimo non vendit plus ab initio, quam suam obligationem tradendi eas res, & ideo non reputatur is, contractus innumeratus, quousque traditione reducitur ad venditionem, & huiusmodi facta, & actiones illius sunt loci, ubi exigi de facto, & solvi debent, l. ex facto §. rerum ff. de har. in fin. l. quæro, ff. de soluit. Rom. in l. si constante §. fin. ff. soluto matrimonio, & alios allegans Tiraquel, de rer. leg. §. 36. gloss. 3. n. 16. & 17.

4. Probatur & etiam, quia ibi dicitur quis contraxisse, ubi solutio faciendâ destinatur, l. contraxisse, ff. de action. & oblig. Tiraquel, de rer. leg. §. 1. gl. 2. n. 46. & 47. ubi locum traditionis esse attendendum ad solutionem gabbellæ probat.

5. Et hæc prima opinio, si vera est, procedit etiam, si postea partes noua voluntate locum traditionis rei constitutum, siue destinatum alterassent, esset enim in fraudem, & ideo debetur gabella in loco prius traditioni destinato, arg. d. l. 5. tit. 17. hoc lib. 9.

6. Proccederet etiam eadem opinio, licet in contractu ipso venditionis, locus traditionis destinatus non esset, quamuis enim tunc videbatur, attendendum esse locum contractus ad hoc, ut ibidem gabella debeat, & soluenda sit, ut volumus Abb. & Felinus c. fin. de foro comper. videtur prius attendendum traditionis locus, qua venditio perficitur.

7. Nihilominus & tamen in utroque casu verius, & firmitus videtur contrarium tenendum, &

resolendum in praxi: imo, quod in loco contractus gabella debeat, & soluenda sit in specie nostre quæstionis, siue in venditione definitur locus traditionis, siue non assignetur, sed simpliciter fiat venditio: primo, quia aut constat de mente partium, licet expresse id non agatur, ut sæpe contingit, quod in loco venditionis traditio fieri debeat, & tunc res est clara, quod cum contractus, & traditio rei vendite in eodem loco concurant, ibidem gabella solui debeat, ex dict. l. 5. in princ. & ex supr. quæst. proxime præcedenti late resolutis: si vero id non constat, & in dubio idem intelligendum est, nempe, ut in loco contractus fiat solutio, Ergo ibidem soluenda est gabella.

Dubium remanet, quando expresse partes traditionem in alium locum destinaverint, vel id sufficienter constat: & adhuc in hac specie verius esse credo, quod gabella debeat in loco venditionis, quia gabella in his Regnis debetur ex ipso contractu venditionis valido, & perfecto per consensum simultaneum utriusque contrahentis, non expectata rei traditio, nec pæcis solutione, ut supra non semel diximus: traditio igitur postea subsequuta ex pacto partium, vel abique eo, non immutat, nec alterat naturam, & originem obligationis gabbellæ à principio contractus in prædicatum tenet, cui ius fuit acquisitum, nec tunc videtur considerandus locus traditionis, iuxta dispositionem dict. l. 5. tit. 17. hoc libro 9. quia ipsa hunc casum nostre quæstionis omisit: non enim his videtur esse de contentis in ea, ergo decidi debet ex generali regula, l. 1. tit. 17. hoc libro 9.

8. Tunc & autem traditio in proposito consideranda esset, cum à principio contractus venditionis proprie, & perfecte non esset celebratus, sed tantum esset facta quædam conventio de vendendo rem quandam in genere generalissimo, certo loco tradendam: tunc namque in loco traditionis videtur celebratus contractus ipse venditionis, ibique esset soluenda gabella: secus vero si hic pure, & perfecte, quoad verba, & simultaneum presentem amatum partium consensum venditio celebraretur licet solutio, & traditio alibi destinaretur fienda eius rei, nempe: quæ nullum locum habeat existentia tempore contractus: quia tunc locus ipse contractus attendendus est, cum ex eo ipso contractu debeat gabella, iuxta decisionem generalem dicta l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. Quod si res vendita eiusmodi esset, quæ certo loco circumscripteretur, ut in quæstione proxime præcedenti, tunc seruanda esset dispositio d. l. 5. & que latius petrauerimus circa eius intellectum, & praxim in quæstione prædicta, proxime præcedenti: In hac enim præsentis quæstione agimus de venditione rei in genere generalissimo consentientis, quæ nullibi circumscriptur, & ideo merito, ut ea decidenda sit per regulam d. l. 1. non vero dict. l. 5. tit. 17. hoc lib. 9. cum ea l. 5. eo casu, ut patet, non loquatur, ergo decidenâ venit per dict. l. 1. quæ generaliter loquitur in quocumque rei venditione, ut statim debeat, & exigi possit ex ea ab ipsis venditoribus, in quâ nulla consideratio sit traditionis. Ergo debetur gabella in loco contractus, ut probabimus.

SVMARIA.

- 1. Gabellario cui debeat gabella fructuum futurorum venditorum, & num. seqq. resoluuntur, num. 8.
- 2. Substantia rei vendita, quando est futura, qualitates quoque eius (hoc est) locus & tempus huiusmodi esse debent.
- 3. Venditio fructuum, vel futuorum omnino futurorum non purificatur donec fructus sint percepti, nisi quando venditur actus percipiendi fructus, quia tunc videtur emi ipsidemque videtur dicendum in venditione fructuum vel futuorum non omnino futurorum, ut in n. 4.
- 4. Fructus pendentes pars fundi sunt.
- 5. Ancilla prægnans non iudicatur pro duobus, nec etiam post partum, si mater alit filium, lactem ei præstando, desinunt esse eadem res mater, & filius: ut in n. 7. ubi, quod tunc temporis venditio mater, filius quoque venditibus intelligitur, & accessorius.
- 6. Venditio fructuum pendens, vel immaturorum, vel eius quod præceptum fuerit ex tali fundo, vinea, vel terra, & commodum tunc pertinet ad emptorem.

QVÆSTIO CVI.

Gabella fructuum futurorum venditorum cui gabellario debeat?

1. Vixit modo, quid dicendum sit in proposito loco de fructibus futuris venditis, vel de fructibus animalium, vel lanarum, anni proximi venditori, cuius loci, & temporis gabellario debeat gabella huius contractus? De fructibus futuris venditis alicuius fundi vel vineæ late egimus supr. q. 8. n. 1. & per. ex prioris resolutione: sed quia hic est proprius locus huius quæstionis, nonnulla in hoc loco agemus de utrisque à prioris resolutione non resiliens, in hunc eandem confirmans, & amplius declarans, in hunc, scilicet, modum.

2. Nempe, & quia quando substantia rei vendite est futura, qualitates, quoque eius, hoc est locus, & tempus) huiusmodi esse debent: non enim ipse subsistere possunt absque subiecto l. 2. ff. de usufruct. Bart. in l. 1. in fin. ff. eodem titulo, & ita cum substantia rei est incerta, qualitas quoque eius incerta est, Bald. in l. liberi num. 9. C. de oper. libert. si igitur tempore venditionis rei vendita futura est locus eius esse tunc non potest, ut eadem convenire possit dispositio localis, l. 5. tit. 17. hoc lib. 9. Ut igitur in specie præmissa, venditio ipsa est in suspensio & incertitudo conditionis, si fructus venditi nascantur, l. 1. §. ff. de condit. & demonstratio. l. nec emtio de contrah. emtio. ita etiam, & per consequens, qualitas, & circumstantia, hoc est loci & temporis in suspensio quoque esse debet.

3. Hæc autem procedunt, & locum habent, in venditione fructuum vel futuorum omnino futurorum, in illis etenim venditio non purificatur, quousque fructus sint percepti, antequam percipiantur, nisi quando venditur actus percipiendi fructus, quia tunc videtur emi ipse, ut tenet Bart. in l. eodem ferro §. qui maximos, n. 2. ff. de public. & vectig. præmaxime, si fuerint venditi ad numerum, pondus, vel mensuram, quia tunc venditio non pertinet vique ad

numerationem, pondus, vel mensuram, l. spe, §. in iis, ff. de contrah. emtio. locus igitur horum fructuum percipiendorum, & tempus percipiendis eorum erit tunc temporis inspicendum, quoad solutionem gabbellæ: sicque locus lane futuræ venditæ erit, ubi condentur oner, & atieres, & ab eis lana separatur, ac defici esse vitæra animalis: non vero ubi antea extraxerint, & locus agnorum, adonde desinus de nacidos, y desis rados de las madres se pueden dar, y entregar al comprador, porque antes no son perfectos, ni separables de sus madres, y así han de estar en tal perfeccion, que sin ellas commodamente, segun la costumbre del lugar, se puedan sustentar de porsi, apartarse, y entregarse: y pues el tal apartamiento se purifica el contrato de la primera perfeccion, y se podrá pedir la entrega, nihil petis, ff. de reg. iur. Porque el contrato que se hizo de venia de los corderos, que nacieren tal año: trata como de cosa separada de las madres, y así no se puede verificar, ni se verifica, sino quando estuviere los corderos para apartarse de las madres para entregarse, conforme a la costumbre de la tierra: entonces pues, y en aquel lugar donde entonces anduviere, y estuviere parece de deuter y ha de pagar el alcauala.

Idemque & videtur dicendum eadem ratione in venditione fructuum, vel futuorum non omnino futurorum, sed quod inceperint, iam esse in rerum natura initiative, non autem complete, videlicet, cum venduntur fructus demonstrati, vel partus ovium grauidarum, & similia rerum, tunc enim si euentus, vel ius percipiendi non venit in contractu, ut res vendita, de quo infra agemus n. 5. in verificatum, sed productus fructus, & partus venduntur vel separati, hoc est, para quando fueren separados, y cogidos del suelo, y los partos nacidos perfectamente: erit etiam venditio intrinsece conditionalis, quæ conditio tacite inest, scilicet, si nascantur, ut in dict. l. 1. §. in fin. ff. de condit. & demonstratio. l. nec emptio, ff. de contrah. empt. & tunc demum habebunt suum locum, quando huiusmodi fructus percepti, & separati fuerint à solo: & lana, & agni fuerint separati non vero illum, quem ante separationem habebant: & fructus namque pendentes pars fundi sunt, l. fructus pendentes, ff. de rei vendit. l. fin. §. pen. ff. de his que in fraud. cred. nec partus aliud iudicantur, quam matris ante natiuitatem perfectam, eius temporis, quo à matre separari possunt, & solent, Doctores in l. qui in veter. ff. de Annua in c. sicut el segundo, n. 11. de boni. id. & nec ancilla prægnans pro duobus iudicatur, in ratione, la segunda, ff. ad leg. falcid. & nec etiam post partum, si mater alit filium, lactem ei præstando, desinunt esse eadem res mater, & filius, ut per Anton. Gomez lib. 2. variarum resol. c. 2. n. 14. ubi, quod tunc temporis, venditio matris, filius quoque intelligitur venditus, ut accessorius, &c. l. si se vendit, ff. de acquir. o. vacas præiudic. l. iugo ff. de verbor. el alcuala de todo al lugar donde pertenece, por ser todo una misma cosa que se vende juntamente de presente, y no frutos, ni partos futuros de porsi.

Ceterum & si vendantur fructus pendentes, vel immaturi, vel quod perceptum fuerit ex tali fundo, vinea, vel terra, cum hæc sit venditio, ut de præsentis, quia venditur id, quod est, ut est spes percipiendi, & euentus, quæ est venditio pura statim, nec suspenditur in euentum, & successum futurum, & ideo periculum, & commodum ex tunc

tunc pertinet ad emptorem, Bart, in dicit. s. qui maximus, n. 1. per I. s. s. ubi in fin. ff. de contrab. emptio. & in l. qui pendentes in fin. ff. de utro. em. late Auto. Gom. d. c. 2. n. 7. ad fin. Idemque videtur etiam esse, quoties emtor, huiusmodi fructus sic emtos, vel conditicos, eos deberet cultuare suis expensis, & periculo, hoc enim est emere spem, que semper est, ergo tunc temporis, hoc est venditionis, & in loco eius debetur statim gabella: iuxta supradict.

Ego vero non video congruam rationem differentie inter hunc casum, & proxime præcedentem in versis. Idemque videtur dicendum, n. 4. & ideo in utroque casu indistincte tenendum, gabellam deberi, & solvendam esse gabellario temporis, & loci venditionis fructuum non omnino futurorum, sed demonstratorum, & partus omnium gravidatum, quia iam perfecta est venditio illius spei demonstrata: secus, quando fructus, & partus sunt omnino futuri, non vero pendentes, neque demonstrati vilo modo: quia tunc servandum est, quod prædictum in principio huius questionis, & in d. q. 8. quod tunc quoque probamus.

SUMMARI A.

- 1 Gabella lana, vel fatuum futurorum gregis depascens ordinariæ in uno loco, deducit in alium dicitur ad consensum quo loco debeatur? & num. seq. distinguitur, num. 2. cum seq. limitatur num. 8. quando id ex iustis causis fieret.
- 2 Contractus quando bifariam fieri potest, possunt contrahentes eligere viam, quam maluerint, nisi quando adest præiudicium & fraus contra legem, quia tunc via eligenda debet esse bona fide, & absque animo fraudandæ legem, & qua alias non esse eligenda, vt in n. 4.
- 3 Contra legem tunc fit, non quando quis id faceret eo animo, & consilio principaliter, vt eam circumveniat: secus alias.
- 4 Ratio quando unica cuiusvis facti tantum reddi potest, illa habetur pro expressa.
- 5 Animalia prægnantia deducere de uno territorio ad parandum in alio, est fraudare statum, præcipiens, quod pro animali nascens in territorio primo solvatur vnus solidus domino loci, & ideo debetur idem solidus, licet nascatur in alio diverso territorio, ad quod fuit deducita mater, vt pareret.
- 6 Fraus contra legem, vel statutum fieri non censetur, quando aliquis id fecit non principaliter, & directe, vt retractum fraudaret, sed vt sibi prospiceret, ne forte aliud damnum indebitè pateretur.

QVÆSTIO CVII.

An fraus fiat in specie quæstionis præcedentis ex transmissione pecorum in alium locum diuerum?

Quæro t modo, opportune ad proxime immediate præcedentia, quid si vendita lana, vel fatuum animalium futuris, & tempore proximo consure, vel partus, dominus gregis tendenda, vel paritura, eam extraheret, & portaret in alium

locum diuersum ab eo, in quo pascitur ordinariæ, & de allicto, an dicitur hoc fieri in fraude gabellarij primi loci, si, vt habet locum decisio, l. 5. v. 17. hoc libro 9. in vltimis, scilicet que se vende, & vbi deciditur, que si lo que se vende no esta en el lugar de so haze la venta, sino en otro, & se vende con condiccion, que se aya de entregar en otro lugar diferente, que el alcañala se pague en el lugar donde tenia el vendedor lo que assi vendio, quando se oroga la venta?

Videatur namque prima facie, casum nostræ quæstionis dicitur esse ab specie d. l. 5. in verbis præcitatis. Illa namque lex loquitur, quando la mesma cosa que se vende separada se passa de un lugar a otro, para entregar en otro, non vero, quando non ipsa res vendita, sed eam continens, como si el carnero, o la oveja ante que se traiga, quieto para, se passa a otro lugar, & esto no son dos cosas, si o una misma, & gabella debita ex fructibus per se venditis, non debetur, quando fundus venditur cum fructibus pendensibus, quia tunc non sunt fructus, sed pars fundi venditi, vt in l. fructus pendentes eam similit. ff. de rei vendic. Præterea cum hæc animalia necessario ad pascendum pro sui sustentatione vagentur, & quandoque mutent diuersa territoria, non est fraudi tribuendum, quod necessitate cogente sit, argumento l. Cesar. ff. de public. & vtilit.

Nihilominus tamen in proposito, distinguendum esse casu, quod si grex tempore contractus pascatur de elastia ordinariæ in aquil lugar, sin designacion de mudar lugar, veluti in termino domicilij ipsi de alijs se faciat, o hessa sin necesidad para otro diuerso lugar a solo trasgualarse, o a parte, y holnerse luego al dicho termino, tunc clare dicitur constare, huiusmodi mutationem, & nouitatem fieri in fraudem gabellarij primi loci, ac proinde illi nocere non debet, nec alij præfata extractio prodest.

Quamuis enim hæc electio loci ad tendendum oues, vel vt ipsa pariant, videatur esse in voluntate domini gregis, ac proinde suo iure vtendo, nemini videatur iniuriam facere, & sicut alias dicitur, quod quando contractus bifariam fieri potest, possunt contrahentes eligere viam, quam maluerint, argumento eorum, que tradit in l. 1. de retractu. d. c. 1. n. 104. vbi inquit, quod vasallus nullam fraudem facit patrono, si etiam de industria amittat viam, ex qua iura feudalia oriuntur, & eligat aliam, ex qua nihil, vel minus debeat, dammodo vere eligat, quoniam per huiusmodi iura, & consuetudines nulla lex, nulla restrictio est imposita liberæ voluntati contrahentium.

Nihilominus tamen, quando adest præiudicium, & fraus contra legem, via eligenda debet esse bona fide, & absque animo fraudandæ legem, & que alias non esset eligenda, vt per Tiraguel. in præfatione de vtroque retractu, n. 77. t Vbi tunc demum dicit fieri contra legem, quando quis id faceret eo animo, & consilio principaliter, vt eam circumveniret: secus alias: & in proposito finis fraudandæ legem constat ex defectu alterius causæ extrahendi gregem, siue pecus a loco suo, quam fraudandæ legis, quando enim, cuiusque facti vnica tantum ratio reddi potest, illa habetur pro expressa, iuxta glossam communiter approbatam in l. quomodo, verbo curauit, in versis. nam ob quam C. de fideicommiss. vt per Padill. ibi n. 18. Molin. de Hispan. primogen. lib. 1. c. 5. n. 9. Nec commentitia alia ratio, siue ficticia admitti debet,

QVÆSTIO CVIII.

De venditione facta in confinio duorum oppidorum, quo in loco debeatur gabella?

Quæro, quo in loco debeatur gabella rei venditæ, & tradita in confinio duorum oppidorum, scilicet, in el lindon, o padron de dos terminos, o en mitad de una calle que parte termino en la iurisdiccion de un lugar de los señores? Et respondemus in hac specie soluendum esse gabellam vtriusque loci dominis, vel gabellariis pro dimiditate: idemque erit in mari in el parage, vt per Angel. in l. sano si maris, ff. de iuribus, ex gloss. in c. vbi periculum, §. porro de elect. lib. 6. in verb. territorio, t vbi inquit gl. quod quando Summus Pontif. moritur in mari, Cardinales debent conuenire in ciuitate, per quam locus ille maris distinguitur, & si non distinguitur per aliquam ciuitatem, in viciniori id est facendum, se qua gl. per Roderic. Suarez alleg. 17. in princ. & late per Felin. in c. Rudolphus n. 7. de rescriptis.

Cautus tamen debet esse gabellarius vnus territorij stantis in confinibus, quibus pro dimidia parte debetur gabella, quod eam exigere tenetur, antequam debitores exeat de territorio suo, & inirent in territorium vicinum, vt seruat vnus, secund. Bertach. de gabell. in 6. p. n. 14. in fin. v. 11. et. diuers. Doct. in antiquis, fol. 26. quem refert, & sequitur Auiles c. 4. 2. Præ in gloss. en la tierra, n. 3. & Girond. de gabell. 6. par. n. 64. vbi hoc verum intelligit, quandoquidem pro exigenda debita gabella nemo potest hodie, attento iure Regio, conueniri, nisi in loco vbi habitauerit, & fuerit vicinus, vel in capite illius iurisdictionis intra tres leucas per textum l. 1. tit. 7. hoc libro 9. vbi alia in proposito declarantur.

Quod t si res vendatur in hanc ibidem existens, debetur gabella in loco, vbi est portus, si res existit in portu extra portum vero debetur in termino loci, cui mare adiacet, vbi fuerit celebrata venditio mari propinquiori: is namque dicitur de territorio, cui mare adiacet, vt per Felin. in c. Rudolphus n. 5. t debetur enim gabella de rebus in mari venditis, sicut in terra de rebus in ea venditis, Bald. & Salic. in l. 3. C. de nau. fauor. Bertachin. de gabell. 1. par. q. 6. & in 6. par. n. 10. quos refert & sequitur Girond. dicit. 6. par. in 60. De venditione autem facta per nuntium, vel epistolam, quo in loco sit soluenda gabella, diximus supra alia quæstione.

SUMMARI A.

- 1 Gabella cui loco debeatur ex duobus domiciliis, qua quis habet, distinguitur n. 1. & legq.
- 2 Domicilia duo potest quis habere.
- 3 Vendens vicinus ex oppido non libera armenta, vel pecora, nec in loco, vel macello libero, vel vbi aliqua sit quitatio, vel gratia, gabellam solvere tenetur inter am in loco in quo deper, vel in quo vicinitatem habet, quod si vterque locus sit immunitas a solutione gabellæ, nulla debetur.

quia in hoc ipso, quando de alia rationabili non constat, consistit fraus, animalque fraudandi legem, & similibus fraudibus iure obuiandum est, lex enim hi §. si cum ius, ff. de transact. l. si, §. si, ff. de suspens. iur. t si sio est tracta de vender una cosa, la ley tiene por fraude salir de una feria a perfeccionar la venta, & entregar la cosa en otra parte, vt in l. 3. tit. 19. hoc libro nono, a fortiori lo 7. fra. hazer esto desuget de hecha la venta, t & ita merito Bartol. in l. eam satis, n. 13. C. de agricol. & cens. lib. 1. r. ex glossa ibi verbo in sobole, in versis. item daretur occasio, inquit bene notandum ad statuta decientia, quod pro animali nascens in territorio Perusino debeat solvere dominus vnus solidum, si habens animalia prægnantia, ducit ea, vt pariant extra territorium Perusinum, non enit propter hoc locutionem, quia in fraudem facit lex facta, la grande, ff. de hered. instituen.

Ceterum t si grex (& nunc intrat secundum membrum nostræ distinctionis) deducta fuit ex vno loco, vbi exitebat ad tempus, quod iam erat expletum, vel quia calu ibi aderat, non vero ex proposito: vel etiam, quia locus recolligendi lanam, erat in alio termino, & domino deducenti fuit vtile, vel necessarium deferre oues, vel arietes alibi tendendos pro euitandis expensis portationis lanæ, vel si ex loco ordinarij pastus deducta fuit grex, & alibi delata, ob euitandam pestem, aliudve damnum, vel molestiam, quæ spectabatur contingere existentem in eodem loco, vel ob aliam similem causam exclusiuam fraudis, eiusque suspensionis, tunc hoc potius bonæ fidei, quam fraudandi fini tribuendum est ob necessitatem contingentem, argumento d. l. Cesar. ff. de public. & vtilit. vt tradit Tiraguel. vbi supra in præfatione de vtroque retractu, n. 77. t dicens, quod fraus contra legem, vel statutum non censetur commissa, quando aliquis id fecit non principaliter, & directe, vt retractum ipsum fraudaret, sed vt sibi prospiceret, ne aliud forte damnum indebite pateretur, quia cum actus non destinatur directè ad finem, siue effectum fraudandi legem, sed ad aliam, licet incidenter, ad eum finem peruenitur, non censetur esse prohibitus, nec factus in fraudem, de quo etiam supra diximus.

SUMMARI A.

- 1 Gabella venditionis facta in confinio duorum oppidorum, quo in loco debeatur.
- 2 Electio Summi Pontificis in locum demortui in mari, in quo loco fieri debeat?
- 3 Gabellarius cautus esse debet pro exigenda sua medietate gabella rei vendita in confinio duorum oppidorum, vt hic dicitur.
- 4 Gabella rei vendita in mari debetur in loco, vbi est portus: si res existit in portu, extra portum vero debetur in termino loci, cui mare adiacet, vbi fuerit venditio celebrata mari propinquiori, & n. 5.

QVÆSTIO. CIX.

Cui loco ex duobus domiciliis, quæ aliquis habet, sit solvenda gabella?

- 1 **Q**uæro denique, stante l. quarta, tit. 20. hoc libro 9. non collecti. Reg. qua cauetur: Que el que vendiere, o comprare en feria, o mercado franco do se haga alguna quita de alcavala, sea obligado, a pagar el alcavala de lo que vendiere, o comprare en el lugar donde es vezino. Cui ex duobus domiciliis, que quis simul habet, debeatur in hac specie prædicta gabella? Potest enim quis duo domicilia simul habere, l. Labeo, ff. ad municip. cum similib. estque communis sententia, vt cum aliis tenet Gironda de gabellis 6. par. n. 43. in hac questione distinguendum esse censet: nempe inter res immobiles venditas, quarum gabella debetur, & solvenda est inter Regio in loco, vbi ipse res immobiles exi sunt, vt saepe diximus, & probauimus: & inter res mobiles venditas, quarum gabella illi loco debetur ex quo quis exiit rem, vel pecus, & derelicit vendendum in locum fincama, vt olim cauebatur in l. 2. tit. 6. de lra feria franca, lib. 6. Oránam. veteris, ibi: En el lugar donde salieron de ellas para las llevar a vender, &c. habere est l. 2. tit. 20. hoc libro nouo, & nouior dicta l. 4. eiusdem tit. 20. seruata in reliquis distinctione, l. 5. tit. 17. hoc eodem libro, de qua in questionibus superioribus late egimus: hoc tamen verum esse intelligit Gironda, vbi sup. n. 47. quando res mobiles venduntur in quouis domicilio illorum duorum, que quis simul habet: secus, si extra ea loca, & domicilia vendantur in loco, vbi non soluitur gabella Regia, sed exemptio ab eius solutione, quia tunc debetur vtrique, & gabellario vtriusque pro equali parte, arg. l. 17. in fin. tit. 17. hoc libro 9. & l. 2. & 4. tit. 20. eod. lib. sed si aliquod domiciliu ex prædict. duobus fuerit liberum, debetur tota gabella alteri non libero, secundum Gironda vbi sup. n. 48.
- 2 **Q**uod si res, que deferret vendenda, alibi existeret, quam in locis domiciliis, soluetur gabella in illo loco domiciliis, vbi quis habet principalem, & magis continuam habitationem, quod si in hoc fuerit equalitas, equaliter gabella diuidetur inter gabellarios vtriusque domiciliis, ex supra dictis, & argu. l. arbor in princ. & s. vbi duo, ff. communi. diuid.
- 3 **Q**uod si aliquis fuerit vicinis duorum locorum, a solutione gabelle liberorum, vendatque res mobiles sitas in loco etiam libero, vel in quo fiat aliqua gratia, non debetur gabella, nisi tempore venditionis dictum sit, prædictas res mobiles, seu sumonentes tradendas fore in loco libero, vbi non erant tempore contractus, tunc namque putat Gironda d. 6. par. de gabell. n. 49. cum seq. deberi gabellam in loco Regali propinquiori, ex ratione d. l. 5. & 2. tit. 17. hoc libro 9. ibi: Si el lugar donde se entregare no fuere Realengo, y fuere de señorio, de que nos no cobrara mariscalcuala, se pague en el lugar Realengo mas cercano del lugar de señorio donde se entregare: & hoc etiam, ne Rex standetur iure suo, quia de venditione vna debetur gabella.
- 4 **H**ec tamen opinio Girondæ dicit. n. 49. vera non est meo iudicio, si libertas prædict. locorum scripta fuerit in los libros de lo saluado de fu

Magestad, iuxta formam l. ad fin. cum similib. tit. 18. hoc libro 9. tunc namque licet tempore venditionis dictum, vel pactum sit, quod prædict. res tradantur in loco libero, vbi non erant tempore contractus, nullibi eorum locorum debetur gabella, si quidem omnes ab ea sint liberi iusticianti privilegio Regio, de quo in d. l. 1. ad fin. cum similib. nec tunc in fraudem solutionis gabellæ traditio rei in 3. loco etiam libero similiter destinatur & conuenitur facienda: siquidem in nullo prædict. locorum gabella debetur: sed gratia maioris commoditatis vtriusque vel alterius ex contrahentibus, sit: Neque d. l. 5. tit. 17. hoc lib. 9. neque eius ratio contrarium probat in proposito in dict. verificulo: T el lugar, &c. siquidem loquitur, quod duo precedentes loci, nempe existentis rei, & contractus venditionis sunt tributarij, & non liberi a solutione gabellæ: y el tercero adonde se entrega no el Realengo, sino de señorio, de que su Magestad no cobra alcavala, quo casu traditio manifeste fit in fraudem gabellæ Regie in loco, vbi Regi nostro gabella non debetur, & ideo merito in hac specie gabella debetur solum in loco Regio propinquiori loci de señorio mas cercano donde se entregare con el quatorzanto, aunque muestre el vendedor, que lo pago en otra parte: pero nuestro caso de Gironda es muy diferente, pues en el no ay fraude ninguna, ni se debe alcavala en ninguno de los dichos tres lugares, la l. 9. del dicho tit. 17. que tambien cita por su opinion Gironda, vobis habia en el caso, ni prouenada en el: & pro hac eadem nostra sententia, & differentia inter præd. duo casus, nempe Girond. & d. l. 5. contra Girond. vbi sup. qui eos, similes facit, allego eundemdem Girond. paulo superius, nempe in eadem 6. p. de gabell. n. 39. & 40. vbi inter eos præd. differentiam constituit: & dicens, 7. quod si aliquis de loco non libero, in quo gabella indistincte soluitur, armenta, vel pecora, in loco vendiderit in loco, vel macello libero, in quo nulla soluitur gabella, vel in loco alicuius Municipis in quo aliqua fiat quitatio, vel gratia gabellam integram solvere tenetur in dict. vbi degit, vel in quo viciniam habet, vt dicitur ex l. 17. tit. 17. & l. 4. tit. 20. lib. 9. nouo. cum Reg. & etiam ex d. l. 5. Quod si macellum, vel locus, vbi est vicinus, exemptionem habeant a solutione gabellæ, vel res vendite sunt laboris, & educationis habentes privilegium, & in loco, vel macello etiam libero vendiderit, gabellam non putat deberi in dict. loco, vbi est vicinus, quia eodem modo gabella non soluetur in suo loco, quo in alieno, & sic cessat ratio prædict. legum Regiarum: Ecce nostrum calum, & sententiam, & tamen postea minus recte, n. 49. oblitus eius, quod dixerat d. n. 40. contrarium putat.

SVMARIA.

- 1 Gabella rerum immobilium venditarum, quo loco sit solvenda, vbi quod de iure communis in loco contractus solvenda est, sed de iure nostro Regio in loco vbi res immobiles sunt sitæ, vt in n. 2. excepto in casu viciniam de la ciudad de Sevilla, &c. vt hic.
- 2 El arrendador mayor puede retener en si las rentas redadas de algun lugar, aunque arriende las otras rentas del lugar.
- 3 Gabella bonorum immobilium regulariter debetur

debetur in loco vbi sita sunt, licet alibi vendantur ampliat. hic & n. 5.

6 Gabella ex venditione census debetur in loco, quo bona specialiter census obligata, sita fuerint: & debetur gabellario illius loci, licet in diuersis territoriis sita sint bona, quo casu pro rata gabella considerabuntur, & non debetur loco contractus, neque in loco solutionis, neque gabellariis horum locorum, vt in num. 7. vbi remissive quomodo sit facienda ista præd. bonorum pro rata?

QVÆSTIO CX.

Quo loco sit solvenda gabella rerum immobilium venditarum?

- 1 **Q**uæro modo, quo loci sit solvenda gabella rerum immobilium venditarum, aut permutatarum, de iure communis resolunt DD. quod si contractus fiat in vna ciuitate, & res vendita sit in alia, gabella solvenda sit in loco contractus, licet res vendita sit alibi sita, vt cum aliis resoluit Girond. de gabell. 6. p. num. 26. & 27.
- 2 De iure autem nostro Regio habemus decisionem claram, l. 9. tit. 7. hoc lib. 9. nou. Collect. Reg. vbi sancitur: Mandamos, que el alcavala de bienes rayces, que se vendieren, o trocaren, se pague en el lugar donde estuieren los bienes, con que mandamos, que el alcavala de las heredades que los vezinos de la ciudad de Sevilla vendieren, o trocaren en la dicha ciudad, y su tierra, y en los señorios del Alcazar, y Ribera, assi vezinos de la dicha ciudad de Sevilla, como de otras qualquier partes, sea para los arrendadores de las alcavales de las heredades de la dicha ciudad de Sevilla, y no para los arrendadores de los lugares de estuieren las tales heredades.
- 3 Excipitur etiam per l. 8. ad fin. tit. 2. hoc lib. 9. que el arrendador mayor puede retener en si las rentas de las heredades de algun lugar, aunque arriende las otras rentas del tal lugar.
- Regula tamen generalis est, eo loci solvendam esse gabellam rerum immobilium, quo res sita sunt, licet alibi vendita fuerint, vt in d. l. 9. & notat Greg. Lopez in l. 8. gloss. fin. tit. 5. par. 5. quem sequitur Patia. l. 1. arum quod tit. 3. §. 6. n. 49. cum seq. Lassard. de decim. vendic. 4. n. 29. & Girond. d. 6. par. n. 28.
- Ampliat Lassard. vbi sup. n. 30. ex generalitate d. l. 5. vt procedat, quamuis nullibi traditio fiat, vt quia remissa est venditoris res vendita, quia adhuc gabella debetur in loco rei, non vero in loco contractus, tametsi dicat, contrarium se alias responsurum ex eo, quod non interueniente traditione potior esse debeat locus contractus, quam rei, ex relictis per ipsum eodem, c. 4. n. 21. (nempe in venditione rei mobilis) sed in hoc Lassard. præsupponit quod impossibile: nam sine venditore eam tradat, siue emptor eam capiat sua auctoritate, vbi eam capis censetur traditio fieri, & sic ibi soluetur gabella, vt rectius tenuit Azeu. in d. l. 9. sub n. 26. vtr. quid tamen.
- 5 Procedit autem decisio d. l. 9. secundum Lassard. d. 6. n. 30. non solum in proprietate, sed etiam in usufructu vendito, qui est pars fundi, l. 4. ff. de usufruct. atque ideo pro re immobili reparatur, ex traditio per Tituq. de rest. ligu. §. 1. gl. 7. n. 55.

& alios allegat Girond. de gabell. par. 11. n. 29. & 30.

Hinc etiam est, vt iuxta veram, & communem resolutionem ex venditione census eo in loco gabella solui debeat, quo bona, specialiter censuata, sita fuerint, vt profitentur Arundan. resp. 21. num. 3. & Patia. lib. 1. verum quæst. c. 3. §. fin. ad fin. eoque iure vimur secund. Dilac. Perez. in rubricati. l. 8. O. din. pag. 37. col. 1. & cum communi, & vera resolutione docet Lassard. d. c. 4. n. 31. & Girond. d. 6. par. de gabell. sub n. 28. & vbi etiam, quod debetur gabella gabellario illius loci, licet in diuersis territoriis sita sint bona, quo casu pro rata gabella considerabuntur, & non debetur in loco contractus, nec in loco solutionis, nec gabellariis horum locorum, & quomodo sit facienda æstimatio præd. bonorum pro rata, agit optime Lassard. d. c. 4. n. 4. cum seq. & Azeu. in l. 1. n. 19. tit. 17. hoc lib. 9. vbi omnia sustulit: tenet cum communi, & in praxi recepta sententia, & diximus latius supra.

SVMARIA.

- 1 Gabella arborum secundarum cui gabellario solvenda sit: & numer. seq. sicutur distictio, l. 5. tit. 17. lib. 9. noua Collect. Reg. vt in n. 2.
- 2 Gabella arborum, non vt separantur a solo, sed vt in solo maneat, etiam publico gabellario hereditarium debetur.

QVÆSTIO CXI.

Cui gabellario solvenda sit gabella arborum secundarum & venditarum in requam scindantur.

Quæro etiam in proposito, cui gabellario solvenda est gabella arborum stantium in fundo, venditarum certo quodam precio, que tamen secundum sunt, & anseñada a terra, nempe, almos, noales, y otros semejantes, que venditio arborum loquitur l. Quint. Mutui, ff. de alimon. empot. Videntur namque indicande iniquam scentur, & euellantur a terræ soli, & sic immobiles, ac proinde gabellario hereditarium illius loci, & temporis esse gabellam solvendam, argu. d. l. Quintus Mutui ibi: Non est separatim corpus a fundo, cum notatis in l. fructus pendentes, ff. de rei vendic.

Nilominus et tamen verius esse cenleo, & in praxi quoque tenendum, vt in specie promiss, gabella debeat, & solvenda sit gabellario, qui eam esset habiturus eo casu, quo ipse arborum iam celas, & a solo si parare vendentur, non vero gabellario hereditarium, quia illæ arbores eo animo venduntur, non vt rentent in solo, sed vt statim, vel certo aliquo tempore vendentur, & a terra separantur, easque emptor sibi acciperet, ac in suos vsus conuerteret, vel iteram venderet: quo quidem casu pro separatis, & mobilibus indicandæ sunt ex adductis per Tiraq. de retr. ligu. §. 1. gloss. 7. ex n. 37. præcipue n. 44. vbi, quamuis nominatim de fructibus pendensibus loquitur, idem quoque de arboribus breui separandis dicitur, cum illa in eis militat eadem ratio, præsertim, quia & in arboribus venditis, vt separantur a solo, proposita erat obiter questio

quæstio ab ipso Tiraq. n. 45. & indifferentiter resoluti, quod separandum à solo venditur, sic accipiendum esse, ac si iam separatam, & diuisum foret, & ita ex Tiraq. fundamentum hanc partem in terminis nostris probat Lassar. vbi supr. n. 33. illud addens.

Quod si in vno loco venditio fiat, & in illo arbores sitæ sint, locus traditionis inspicitur in hunc modum, quod si à solo separatim in locum contractus asportentur, & tradantur emptori, ibi gabella debeatur, inu. l. 5. paulo post princip. tit. 17. hoc lib. 9. secus, si in eodem loco, vbi statim venditionis tempore fuerint tradite post separationem, ibidem namque soluetur gabella seruata decisione d. l. finon vero, l. 9. eiusdem tituli & libri, quia non res soli, sed mobiles vendi intelliguntur, cum sic venduntur, vt à solo separantur.

Quod si arbores stantes vendantur, non vt separatim à solo, sed vt in solo maneat, quamuis solum cum eis non vendatur, vt quia vendentis non esset, sed publicum, proculdubio gabella debebitur gabellario hereditario, quia vere dici potest, & debet rem soli venditam esse ex d. l. Quæstus, quemadmodum, si quis venderet domus superficiem à solo non separandam: quia cessat ratio separationis, ita etiam Lassar. vbi supr. n. 34.

SVMARIA.

- 1 Gabella actionis personalis vendite, quo in loco soluenda sit? & n. seqq. resoluti, n. 9. & 10.
- 2 Nomina debitorum nullo loco circumferuntur.
- 3 Omnis actio talis esse indicatur, qualis est res ad quam competit.
- 4 Actio ad rem mobilem competens pro re mobili indicatur, & pro gabella solutione ex venditione ipsam occurrentibus ad decisionem, & distinctionem l. 5. tit. 17. lib. 9. non. collect. Reg. si vero alio ad rem immobilem competat, pro re immobili censetur, & soluenda sit gabella in loco, vbi res ipsa immobilis est sita: sed in hoc sunt alie diuersa opinioniones de quibus n. 5. cum seqq.
- 6 Actio personalis in animo, & omnibus creditoribus inherere dicitur ad quamcumque rem ipsa competit, unde apud ipsum existere dicitur, vbi-cumque eam vendat, ibique gabella debetur, vt in n. 10.
- 11 Gabella hereditatis vniuersalis vendita. cuius loci gabellario competit & distinguitur hoc numero.

QVÆSTIO. CXII.

Quo in loco soluenda sit gabella de actione personali vendita?

- 1 Vero denique, quo in loco soluenda sit gabella de actione personali vendita, & habemus enim de iure, actiones loco non circumferri, l. Cuius Sicut 88. ff. de legatis secundo, ex quo text. est communis opinio, scilicet, quod nomina debitorum, hoc est scripturæ nullo loco circumferuntur, secundum Arum Pinell. in rubric. C. de bon. matern. 1. part. 10. plures referentem.
- 3 Quare in quæstione hac ita videtur dicen-

dam, quod cum omnis actio talis esse iudicetur, qualis est res ad quam competit, l. si ad resoluendam, C. de prod. min. & ipsius rei debite naturam, & qualitate assumit l. i. vbi gloss. & DD. notant. C. si aduers. transactio. vt late comprobatur & resoluti Tiraq. de retr. lign. 5. l. gloss. 7. ex principio. vbi numer. 17. quod hæc distinctio, vt communior est, ita vector: requirit etiam eam Bart. in l. si conuenit la. 2. in princip. ff. de pignor. actione. & in l. potest ff. de auctor. iur. Angel. in auctent. de non alien. aut permittand. rebus Ecclesi. 5. hoc ergo, versic. nota ex ista gloss. collect. 2. & alios allegans Lassar. de decim. vendit. c. 9. n. 32. si actio ad rem mobilem competat, pro re mobili iudicetur, & pro gabella solutione ex venditione ipsam occurrentibus sit ad decisionem, & distinctionem, l. 5. titul. 17. hoc lib. 9. de qua late egimus supra in quæstionibus: precedentibus: si vero actio personalis ad rem, vel res immobiles competat, pro re immobili censetur, & soluenda sit gabella in loco, vbi ipsamet res immobilis est sita, inu. l. 9. eiusdem tituli. 17. hoc lib. 9. de qua etiam supra egimus.

Sed hæc opinio in terminis nostræ quæstionis vera quidem non videtur, quoniam communis illa distinctio actionum forma non est, sicutdem alie quam plures opinioniones in hoc sunt circa eam quæstionem, vtrum actiones computentur inter bona mobilia, vel in mobilia, quas congeit Tiraq. vbi supr. a. n. 1. vsque ad n. 16. inclusiu.

E quibus illam magis communiter Doctores sequuntur, que habet nomina, & actiones, nec mobiles esse, neque immobiles, sed tertiam quandam separatam speciem continere, atque efficere, vt constat ex plurimorum prolisa allegatione facta à Tiraquel. vbi supr. num. 9. vbi numeris sequentibus eius fundamenta refert, & Arto Pinel. in rubr. C. de bon. matern. 1. part. num. 24. cum sequentibus. & quinto ipsemet Tiraq. d. 7. num. 17. dum sequitur priorem supra adductam opinionem, illam intelligit, vt procedat in actionibus competentibus ad certam speciem: Nam si ad genus competunt, vel etiam ad quantitatem in genere, semper faciunt tertiam, & separatam speciem, nam actio per se, nec mobilis est, nec immobilis, vt plerique omnes fatentur, nec etiam genus vt pecunia in genere, & in forma, qua est in obligatione, mobilis est, nec immobilis: genera enim sunt in intellectu, non in sensu. Tange enim, si potest, genus humanum, vel genus pecunie, vel seruatorum, vel moue illud, & certe non potest, hæc prope Lapus allegat. 92. imprimis videndum est in si sequitur, dicens esse singulare, & à nullo alio Doctore tactum Lud. Rom. in l. si constante, 5. vlt. col. 2. in ver. si illa tamen, ff. solut. matrim. & consi. 309. in 4. d. hinc Alexan. in addit. ad Bart. in l. nomenium ff. de verb. signific. & consi. 68. ad fin. lib. 6. & Socin. consi. 101. col. vlt. lib. 1. & alij, quos refert, & sequitur Tiraquel. d. n. 17. vbi numeris sequentibus, alijs etiam modis limitat suam priorem supra relatam sententiam: Ex quibus coniectis, melius esse tenere magis receptam sententiam secundo loco supra adductam, nempe, vt actiones, & nomina debitorum, neque mobiles sint, neque immobiles, sed constituent potius tertiam speciem separatam bonorum: qua magis communis sententia retenta, consequitur, non esse securam precedentem responsonem ad nostram principalem quæstionem, & propterea non erit, etiam si præd. magis communis sententia

sententia tenenda non esset: siquidem quamplures opinioniones diuersæ in eo articulo reperiantur.

Quare mihi in hac quæstione principali, de qua agimus, in nostra materia gabellam verior, & tenenda sententia videtur illa, quam probat Lassar. d. c. 4. n. 37. & 38. nempe, vt vendita actione, siue ad rem mobilem, siue ad immobilem, nullatenus attendenda sit decisio, d. l. 9. que in rebus immobilibus venditis locum habet, & loquitur, nempe vt ibi earum gabella solvatur, vbi sunt bona immobilia sita: licet enim actio competens ad rem immobilem, pro immobili habeatur, vt præmissis, minime tamen dici potest, eam actionem loco aliquo circumferri, ita vt ibi esse videatur vbi res debita existit quia generalis est reg. d. l. Caius, de qua late agit Corn. con. 49. vol. 3. & ita cum in venditione rei immobilis locus rei inspicitur ad hoc, vt sciamus, cui loco gabella soluenda sit, vt constat ex d. l. 9. minime trahi, & extendi potest ex decisio ad actionem venditam, que pro mobili competat, cum nesciatur, quo in loco illa actio sit, imo appareat nullo loco eam circumferri, continere.

Resoluendum igitur est, in nostra quæstione, quod cum in animo, & omnibus creditoris actio personalis inherere dicitur ad quamcumque rem ea ipsa competit, l. quis ergo casus, & ibi gloss. fin. & l. si Stichus ff. de pecul. & notat Tiraquell. de retr. lign. 5. 26. gloss. 1. n. 58. vbi-cumque erit creditor, ibi præsens esse intelligatur actio competens, propterea elegantius notat Salycet. in l. 1. n. 14. in ver. si, si autem essent iur. & actio. C. de summa Trinit. & l. si Stichus ff. de pecul. & notat Tiraquell. num. 7. vol. 1. cum sola sua voluntate possit eam in emptorem transferre per cessionem, que est propria cuiuslibet actionis traditio ex gloss. in l. fin. C. quando, si se, vel priuatione & in l. fin. in princ. verbo, portionibus, ff. de don. & notatur in l. 1. C. de alio. & oblig. & vnde necessario fit: vt quotiescumque, & vbi-cumque creditor existat, reperiturque, & eam actionem vendat, ibidem etiam rem ipsam venditam, scilicet, eam actionem emitte, eo venditionis tempore possimus, & debeamus dicere, cum in promptu sit ad hoc, vt tradatur per cessionem: Gabella igitur actionis personalis vendite debebitur in loco venditionis contractæ, quasi ibidem quoque præsens fuerit actio ipsa vendita quidquid eius traditio, & cessio, in alio loco postea fiet per text. in l. 5. ibi: O stando in al. tempo de la venta, ac proinde eundem non est, quo in loco traditio rei debita postea fiat.

Reliquum est vt, videamus, quid sit dicendum in hereditate vniuersali defuncti vendita? Ex qua gabella debetur proculdubio, vt resoluimus supra, dubitamus tamen nonne, cuius loci gabellario hæc gabella soluenda sit: Resoluimus ergo in hoc dubio, vt ex pretio correspondenti rebus ipsis soli hereditatis per heredem acquisitis, eo in loco, quo res sitæ sint, gabella debeatur, iuxta d. l. 9. tit. 17. hoc libro 9. in alijs autem inspicitur locus, in quo venditio facta est, & locus rerum, & locus possessionis earum rerum ab hereditate emptore apprehensæ, vt exinde gabella vniuersi cuiusque rei loco suo adiudicatur, iuxta regulam in rebus mobilibus venditis traditam ad l. 5. tit. 17. hoc libro 9. Obseruo etiam, quod prædictum in actionibus personalibus venditis, vt primum probatur, & tenet Lassar. d. c. 4. n. 39.

vbi n. 40. in venditione, & cessione rei venditionis pro pecunia facta resoluti; inspicendum esse locum rei, aut traditionis, aut contractus celebrati, si res illa mobilis sit iuxta regulas ab eo superius tractatas circa enarrationem d. l. 5. & à nobis latius in quæstionibus præcedentibus digestas: si vero sit immobilis, seruanda sit dispositio d. l. 9. eodem tit. 17. libro 9. de quo etiam supra meminimus idem probantes.

SVMARIA.

- 1 Gabella quo in loco soluenda sit ab eo, qui durante generali conuentione alicuius loci, domicilium alibi transtulit, & non. seq. resoluti n. 4. iuxta decisionem c. 44. del encabecamiento general, vide n. 5.
- 2 Domicilium, licitum est, de vno loco in alium mutare.
- 3 Seruitium Regium, quomodo sit soluendum ab eo, qui alio se transtulit ad viuendum.
- 5 Forma seruanda, en descargas a los logares despoblados en los repartimientos de pechos, y pedidos.
- 5 Lugares despoblados, como han de ser descargados en los repartimientos de pechos, y pedidos ibid.
- 6 Vicinus ad alium locum migrans, & ibi per multos viuentis annos, si postea redeat ad locum sua originis, & habitationes, ibique aliquid vendiderit, soluere ibi tenetur gabellam, vt vicinus, non vero vt extraneus.
- 7 Originis vicinitas non perditur, neque possessio, quamuis quis ex vna ciuitate in aliam migrauerit.

QVÆSTIO CXIII.

Quo in loco solui debeat gabella ab eo, qui durante generali conuentione alicuius loci, domicilium alibi transtulit?

Verò in calce huius rubricæ: quomodo loco solui debeat gabella ab illo, qui tempore generalis conuentionis alicuius loci, hoc est durante encabecamiento erat incolæ, & vicinus eo loco: ac postea durante alio tempore illius conuentionis, domicilium alibi transtulerit, atque in alium locum transtulerit, voluntate sua.

Licet enim vnicuique domicilium de vno loco in alium mutare: vt expresse cauetur in l. nihil est, ff. ad municip. & in l. 1. tit. 9. lib. 7. non. coll. Regis, cuius verba hæc sunt: Qualesquier personas que vinen, y moran en qualquier ciudades, y villas, y lugares de estos nuestros Reynos, y señoras, assi de Realengo, como Abadengo, Ordenes, y señorios, y Beberrios que se quisieren passar à vniuir de ellos a otros lugares, y partes con sus bienes, y hacienda, lo puedan hazer, y se auerzindar en ellos, y sacar sus ganados, y pan, y vino, y otras manteniimientos, &c. Saluo si por concordia, y comun consentimiento de los concejos, donde primeramente vniuir las tales personas, y donde mudamiento se van a vniuir espasare bienes, y guala, y compra conuencionia, en la forma, y con la solenidad que se requiere, para que los vecinos de vn lugar no se puedan passar a vniuir al otro:

certis quibusdam pœnis, contrauentibus ibi impositis? de quo iure communi agit Menochi de arbit. iudic. 9. 86. & Gironda de gabell. 6. par. n. 59. ubi etiam citat d. l. 1. & 4. eiusdem tit. & libri.

Quæritur modo oportune, quo loci sit solvenda gabella in specie questionis, de qua supr. ab eo, qui de uno loco in alium domicilium mutat, durante el encabecamiento de aquellos pueblos, o del primero de donde se va a venir con su hacienda al otro? Videbatur namque prima facie, quo ad gabellarum solutionem, seruandam esse decisionem l. 10. tit. 14. lib. 6. noua collectionis Regie, & que loquitur in solutione feruitij Regalis, & præcipit: Que en los lugares de se huiere de reparar los maravedis del feruitio por via de pecheria, y repartimiento, y derrama de vezindad, que todos los vezinos que en los tales lugares se hallaren al tiempo de la paga del tercio primero del año primero que en el tal lugar ayen de pagar, y paguen lo que sustamente les cupiere del feruitio de todos los años que durare el feruitio, que a la sazón a nos esia, y estuere otorgado, como quiera que sean passados, o se passen a venir, y morar a otra parte, y que en los otros lugares adonde se fueren a venir, y morar, no les echen, ni repartan cosa alguna del feruitio de los tales años.

Nihilominus tamen, quo ad gabella solutionem, notum hunc casum frequenter in praxi contingentem habemus decum expresse, & formaliter in capite, seu conditione quadragesima quarta, del encabecamiento general de los Reynos, cuius conditiones ad literam ad finem huius operis decreuimus inferendas, vt notæ sint omnibus, prout oportet. ibi enim præmissa longa præfatione ita cauetur: Que qualquier vezino que viniere, y morare en qualquier lugar, o villa que sea de vezientos vezinos, o donde abaxo, y despues de estar encabecada la tal villa, o lugar se fuere de ella a venir, y morar a otro lugar alguno, que en el lugar donde primero vino, y de donde se fue, pague de alcavala aquel año, en que se fuere, otro tanto como pago, y deuo pagar de alcavala el año antes passado enteramente, no embargante que no este, ni more en el todo el dicho año: y que despues no pague cosa alguna sino donde viniere, y morare: pero que de los lugares que fueren de mas de vezientos vezinos, se pueden yr a venir, y morar donde quisieren, conforme a las leyes del Reyno, sin pagar, ni contribuir en el encabecamiento del lugar donde se fueren, mas de aquello que de justicia denieren pagar hasta el día que se fueren, y mudaren vezindad.

Si t autem locus sit omnino desertus, ita, vt in eo nullus vicinus remanserit, seruanda est dispositio l. 4. tit. 6. libr. 7. Noua Collect. Regie, que pone la forma que se ha de tener en descargar a los lugares deshabitados en los repartimientos de los pechos, y pedidos, vt bene obseruat Lassar. d. c. 4. n. 41. dicens, plus habuisse de facto in iudicando, & consulendo hanc frequentem dubitationem, sequitur Arzeuedo in d. l. 10. tit. 14. lib. 6. noua Coll. Reg. n. 1. & 1.

Quod si aliquis sit civis originatus, & naturalis alicuius ciuitatis, vel oppidi, & ad aliam, vel aliud per multos migrauerit annos, & in ea, vel eo vixerit, & postea ad suam originem redierit, ibique aliquod vendiderit, soluere tenebitur gabellam, vt vicinus, non veto vt externus, vt ex pluribus probat Gironda de gabell. 6. par. n. 51. cum 7 seq. t non enim perditur originis vicinitas, neque

possessio, quoniam de vna in aliam ciuitatem aliquis migrauerit, adhuc namque ciuilitas possessio remanet per l. 1. c. l. m. q. ad mundinam, & l. peregre ff. de acquir. poss. vbi Bartol. & Doctores, gloss. in verbo, præscriptum l. 1. c. de seruis fugit. vbi late Doctores, Gironda vbi supr. n. 46.

S Y M M A R I A.

- 1 Causa cognitio requiritur stante in iudicio legitimo contradicere.
- 2 Vicinitas alicui concedi non debet per populum in prauitium notabile pauperum, nec stante concordia legitima, para que los vezinos de vn lugar no se puedan passar a venir a otro: & sufficit, quod præd. concordia fuerit inia cum consensu de las personas intercelladas, vt in n. 3.
- 3 Domicilium ex vno loco in alium, licitum est, mutare.
- 4 Hærens, & possidens aliquam rem libere, si eam scienter accipiat titulo particulari, & limitato, renuntiare videtur priori libero.
- 5 Limitata dispositio ad tempus, inducit reuocationem, & prohibitionem post illud tempus.
- 6 Domicilium ad contrahendum, opus non est, decennia habitasse, sed statim ac quis incipit habitare animo perpetuo ibi morandi, & acquirat domicilium re, & factu.
- 7 Officiales conciliorum possunt recipere aliquem in vicinum, ex cuius receptione vitiatæ prouenit ipsi concilio, & n. 21.
- 8 Ordinatio antiquæ Concilij ciuitatis Civitatis in ista causis prohibet recipere in ea pro vicinis, a los pecheros de los campos de la dicha ciudad, quod etiam cauetur in concordia inita con los selmores de los dichos campos por la dicha ciudad, por via de contrato, ac prouide obseruanda.
- 9 Ordinationes ciuitatis, vel ville comprehendunt exteros in sua iurisdictione habitantes.
- 10 Vivere potest quis in vno loco, & non esse vicinum eiusdem loci.
- 11 Habentes bona in vno loco, ibi contribuere debent pro eis, quamuis in alio loco vnan, sin embargo de qualquier vfo, y costumbre, o otra qualquier razon, o causa en contrario.
- 12 Domicilium potest quis habere vbiunque ei placuerit, nisi ei sit interdillum.
- 13 L. 1. & l. fin. tit. 9. lib. 7. noua collectionis Regie, concordia, & interdillum.
- 14 Oppida horum Regnorum an possint compelli recipere aliquem in vicinum? & n. 16. & civis sit noniter receptus se llama vezino privilegiado, vt in n. 17. & sic receptus non est proprius, nec absolute vicinus, sino en solo lo que se le concediere por la carta de vezindad, vt in n. 18.
- 15 Reuocare statum licitum est ei, qui id fecit, imo faciendo vnum actum contrarium vsus est id reuocare: secum tamen est, quando statum fuit factum in fauorem terræ, cuius fuit acquisitionem, et in n. 20. & a fortiori, si statum fuit conditum in formam contractus, vt in n. 21.
- 16 Facere tenetur quis, quod sibi non nocet, & alteri prodest.
- 17 Condicion quarrentis, & quatuor, del encabecamiento general de estos Reynos, intellectum, & n. 24.

Q V A E S T I O C X I V.

De eo qui cum vno loco haberet sua bona mobilia, & se mouentia, atque culturam in ciuitate capite illius loci vicinitatem impetrauit.

Quæritur modo circa præd. in questione proxime præcedenti, & intellectum legum Regiarum, de quibus ibi de casa eleganti, quem in praxi habuit decidendum de quodam Francisco Sanchio, homine mistico, & tribuario originario oppidi del Robado, qui finito tempore vicinitatis, quorundam locorum huius ciuitatis Ciuitatis, & relictis ibi suis pecoribus, & agricultura magna, petiit vicinitatem in concilio huius ciuitatis, sub. que ab eo abique cognitione cauis fuit concessa, contradicentibus vno ex Rectoribus eiusdem concilij, y los selmores de los campos de la tierra: Hocque fecit dictus Franciscus, vt gauderet pascuis, & aliis privilegijs, atque præminentijs, quibus gaudent, & fruuntur ceteri vicini huius ciuitatis, y vna es, que los vezinos de esta ciudad euenque seu pecheros, no pagan pecho, ni tributo alguno, por los bienes, que tienen en los lugares, y campos de la tierra de ella: an huiusmodi receptio in eum d. Francisci sit facta, vt prædictum sit valida, necne? Oportet namque fuit magna lris super hoc: & causa conclusa ad me delata per viam reuolucationis Iudicis Regij ordinarij huius ciuitatis, & pluribus pro vtraque parte adductis productis, & probatis, sententiam diffinitiuam in ea protulit, qua reuocati, & annullati decretum ciuitatis prædictum, quo in vicinum receperunt dict. Franciscum, declarando ipsum non debere gaudere præd. privilegijs, & præminentijs, ac prouide debere contribuere, atque soluere, in los pechos, y tributos, alcavalas, y los demás repartimientos en los lugares, y pueblos adonde tenia, y traxo se sus ganados, labor, y grangeria, conforme a las leyes de estos Reynos. T por que esta decision es a proposito de la materia deste libro, y de la question precedente, y prouebosa en practica, acorde inserir la aqui con sus fundamentos, que es la que se sigue.

Decision del pleyto que tratan los selmores de la tierra de Ciudad Rodrigo, contra Francisco Sanchez del Collado, sobre la vezindad que le dio esta ciudad.

Los fundamentos que me mouieron a reuocar, y dar por ninguno el decreto del Ayuntamiento desta ciudad, en que recibieran por vezino della al dicho Francisco Sanchez, son los siguientes. Lo primero, porque auiendo los dichos selmores contradicho la dicha vezindad en el Ayuntamiento desta ciudad por justas causas, antes que la pidiese en el Francisco Sanchez: y assi auiendo comenzado la contradiccion, y pleyto antes, por el notable perjuicio que se seguia a la tierra de recibirse por vezino desta ciudad al dicho Francisco Sanchez, no pudo, ni dobio de justicia el Ayuntamiento dar la dicha vezindad, sin oyr en justicia

juridicamente a los selmores, y para esto remirir la causa al Alcalde Mayor, para que oyesse a las partes, y hiziesse justicia en ella, pues se requeria conocimiento de causa, como lo ha de auer siempre que parezca en pleyto algun legitimo contradicor, c. accipimus de stat. & qualiter cum ab eo, & c. si quando de rescript. late Felyn in c. dudum, n. 27. de præsum. et decreto dado sin el auer, nec quocquam, vbi decretum, & ibi communiter Doct. ff. de offic. Procon. l. de vno quoque, ff. de re iud. l. 1. C. de sent. ex breui loc. recit. cum similib. T que esto fuesse necesario en el caso presente, y semejantes, cauita por la prouision del Consejo de Contraduria Mayor, que esta presentada, y puesta en este proceso al fin del, por parte de los dichos selmores, en que su Magestad manda, que llamadas, y oydas las partes se haga justicia sobre ello: luego no se auiendo guardado este orden del derecho, claro es que fue nula, injusta, y precipitada el dicho decreto de recibimiento de vezindad, pues contra inauditam partem sententia ferri non potest, vt in c. 1. cum similib. de cau. poss. & propriæ.

La segunda, porque en lo que toca a la justicia de la causa principal, quando antes de ser recibido por vezino el dicho Francisco Sanchez, huiere sido oydas los selmores, que no lo fueron, no auia lugar de derecho recebirle por vezino la ciudad en perjuicio tan notable de los vezinos pobres de aquel campo del Robledo, sobre quien quedava toda la carga de la paga de los pechos, y otros repartimientos: y el dicho Francisco Sanchez, y su hacienda rayas, que es mucha, y ganados, y grangerias, libre de todo esto, como lo presente, y pide, auenda lugar la dicha vezindad, por la l. 1. ibi. Saluo por concordia, tit. 9. lib. 7. de la nueva. Recopilacion de las leyes de estos Reynos, adonde auiendo primero aquella ley dado facultad a cada vno, para que se pueda libremente passar a venir de vn lugar a otro con sus bienes, y hacienda, y mandado que nadie se le impida, y se amulnen los estatutos, ordenanças, y mandamientos contra esto hechos, y dados: que es en esta parte la dicha ley el principal fundamento de la intencion del dicho Francisco Sanchez: pero ella misma luego mas abaxo en el dicho verso. Saluo, & c. lo limita, y restringe, saluo si por concordia, y comun consentimiento de los concejos donde primeramente vniuan las tales personas, y donde nueuamente se van a venir, estuere hecha y quala, y expresa conueniencia en la forma, y con la solenidad que se requiere, para que los vezinos de vn lugar no se puedan passar a venir al otro: y en el caso presente la ciudad tiene hecha, & meiante concordia con los selmores de aquellos campos, que esta presentada en el proceso, y comprehen de expressemente al dicho Francisco Sanchez, por ser como es labrador pechero, como lo tiene confesado, y es sin duda, y hijo de hombre pechero: y ansi por la dicha concordia esta prohibido ser recibido por vezino desta ciudad, y es muy rico, y se periudicaria en gran manera a la tierra de Ciudad Rodrigo, si fuesse vezino desta ciudad, & ita com sit prohibitum per d. concordiam, ni la ciudad le puede recibir por su vezino en perjuicio del derecho de la tierra, ni a el le fue licito obligar a la ciudad a ello, vt in l. nihil, ibi: nihil est impedimento quominus quis vbi vult habeat domicilium, quod ei interdillum non sit. l. ad municipij, y aqui le esta prohibido por la dicha concordia.

T no obsta si se dixere, que esta concordia no se hizo por consentimiento del concejo de la villa del Robado, donde el dicho Francisco Sanchez, y

su pasados eran entonces vecinos, y naturales, aunque se nya dicho por el Ayuntamiento de esta ciudad, y señores de aquellos campos, y campo, donde casu los lugares del Encina, y el Olmo, y Aldea nueva, y el Bodon: porque a esto se responde, que interueno el comun consentimiento de las personas interesadas, que es lo mismo, y la villa del Bodon se incluye en el mismo campo, y milita la misma razon en el presente caso de tener grangerias, y ganados, y otra mucha bu- rrienda en los lugares de la tierra: y assi ha lugar en la concordia, pues conuenien en el las pala- bras de la concordia, y su razon, iuxta l. illud, ff. ad l. Aquil. l. 4. §. toties cum similib. ff. de damn. infell.

Lo segundo se responde, que la dicha concordia no solamente habla de los vecinos de la tierra de Ciudad Rodrigo, que se quieren venir a vivir a esta ciudad que no se pueden recibir par vecinos della, para gozar de sus privilegios, franquezas, y exenciones, sino tambien con los labradores de fuera de la dicha tierra de Ciudad Rodrigo, como parece por palabras expresas della: y esta concor- dia esta excoñoriada, y mandada guardar por la dicha ley Real.

Lo tercero, que el dicho Francisco Sanchez, antes, y al tiempo que se vino a vivir a esta ciudad, y pidiese la vezindad en ella, era vezino, y morador del lugar del Olmo, y Aldea nueva, que son de los campos, y jurisdiccion desta ciudad, y en ellos tenia, y tiene toda su grangeria, ganados, y labor, como esta probado por los señores, y no negado: antes confesado por el dicho Francisco Sanchez, y assi se comprende mejor la prohibicion de la dicha concordia: y para mas clara inteligencia desto se ha de presu- poner.

Que siendo el dicho Francisco Sanchez natu- ral, y vezino de la villa del Bodon, sin limita- cion de tiempo, viviendo fuera della, asento vezindad en la dicha villa por tiempo de un año, que fue el de noventa y siete, y despues la proroga por el de noventa y ocho limitadamente, como le prueua por parte de los dichos señores en la pre- guntta 5. y 6. de su interrogatorio. De donde se sigue, que acabado el ultimo año porque asento de la dicha vezindad, dexo de ser vezino de la dicha villa del Bodon, y pues regularmente es licito mudar vezindad de un lugar a otro, dexando la que antes tenia, leius qui, §. Celsus. alias l. si quis l. nihil, l. incolæ, iuncta gloss. verb. destinatus, ff. ad municip. §. de incol. gloss. in l. origines, C. de municip. §. orig. lib. 10. vbi Platca, §. in l. filios, eodem titul. expressa l. Regia i. tit. 9. lib. 7. iam supra allegata. y porque el que tiene una cosa por titulo, y derecho libre, si la toma asobrienda por otro titulo particular, y limitado, es visto dexar, y renunciar el que antes tenia libre, l. si aliquis 28. ff. de acquirend. poss. vbi nota- tant gloss. Bar. & communiter scribentes. y la disposicion limitada por cierto tiempo induce renunciaciõ, y prohibicion para acabado aquel tiempo, l. sed si quis ita, vbi post alios notat lal. 4. num. 4. ff. de vul. testif. multa in proposito Bald. in l. obler- uare, §. profuisse, ff. de officio Proconful. De todo lo qual resulta, que asentando el dicho Francisco San- chez la dicha vezindad en la dicha villa del Bodon por el dicho tiempo limitado, fue visto renun- ciar, y renuncio la que antes tenia en la dicha villa sin limitacion, y querir dexar de ser vezino ac- tado el dicho tiempo.

Lo qual se hizo euidente, porque el mismo dia que se cumplio el tiempo por el qual el dicho Francisco Sanchez auia asentado la dicha vezin- dad en el Bodon, se falo de alli con toda su casa, y se fue, y passo a vivir, y morar al dicho lugar del Olmo, como lo prouean los señores en la 6. pregunta de su interrogatorio: con lo qual dexo total- mente por el mismo hecho la vezindad de la villa del Bodon, alomente quanto a los efectos della, y a que en quanto al domicilio de su origen, y natu- raleza no se pudiese mudar, y quia opus non est ad domicilium contrahendum decennio habita- tisse, sed statim ac quis incipit habitare animo perpetuo ibi manendi, acquirit domicilium re. & factio in l. domicilium, ff. ad municip. iuncta gloss. verbo, domicilium, vbi inquit, factio subintellige; & animo, nam hzc duo sunt necessaria, & probat late plures citans Thom. Sanchez lib. 3. de instrum. diffut. 23. num. 2.

Y porque asento vezindad en el dicho lugar del Olmo por tiempo de tres años, en siete de Abril de 1601. Y despues en diez de Abril de 1604. asento vezindad en el lugar de Aldeanueva, jun- tamente con el dicho lugar del Olmo, por el tiempo que fuese su voluntad, como parece por las escrituras presentadas en el processo, y assi quedo por vezino perpetuo de los dichos lugares, pues la dicha vezindad no fue por tiempo limitado, sino por el que fuese su voluntad: luego quedo actualmente por vezino en ellos, entretanto que no se fuese a vivir a otra parte, y mudase su voluntad. Luego bien se sigue, que quando el dicho Francisco Sanchez se vino a vivir a esta ciudad, era vezino, y morador de la tierra, y jurisdiccion della, llana, y asentada- mente.

Y que los Alcaldes, y oficiales de los dichos lugares del Olmo, y Aldeanueva le pudiesen recibir por vezino della por el tiempo que fuese la voluntad del dicho Francisco Sanchez, es llano en derecho, como queda prouado, pues le venia tanto provecho dello, y se prueua tambien por la ley edilicia iuncta gloss. ff. de verb. significacione, vbi Bart. & Alciat. in fin. in verbo, ff. de statut. hoini. notat Bart. in l. si quis pro 60. num. 34. ff. de iur. l. ceteri iuncta gloss. verb. allefito, C. de incol. lib. 10. vbi Ioan. de Plat. & Lucas de Penna, idem Bart. in l. 1. n. 6. ff. ad municip. Petr. Paul. Parif. consil. 71. volum. 1. Y assi comprende, y liga la dicha con- cordia al dicho Francisco Sanchez, por vezino de la tierra de Ciudad Rodrigo, y aunque no lo fuera della: mayormente teniendo como tiene tantos bienes y grangerias en ella, que es a lo que ha de atender, y pues por razon de ellas se pagan los pechos, y tributos, y alcavalas a su Magestad en la misma tierra de Ciudad Rodrigo.

Lo tercero, y principal, que me mouio a renovar, y dar por ninguna la dicha vezindad del Ayunta- miento de Ciudad Rodrigo, fue las ordenanzas della antiguas presentadas en el processo, que expresse- mente lo prohiben por causas justas, y suficientes, como en ellas se declaran, que todas concurren a la letra en el presente caso: y aunque como hemos dicho estas solas no bastaran conforme a la dicha l. 1. titul. 9. libr. 7. pero juntas con la dicha concordia por la qual estan reducidas en fuerza de contrato, tienen precisa obligacion de su obseruancia en la persona del dicho Francisco Sanchez, pues al tiempo que se vino a vivir a esta ciudad, vino, y moraua en los dichos lugares del Olmo, y Aldeanueva, que son de la tierra, y jurisdic- cion de esta ciudad, y tenia, y tiene tanta ba- rrienda, y grangerias en ella: y assi se comprende- benden, y se dexen guardar en los dichos lugares de su jurisdiccion, gloss. in l. ex eo, verb. pona, ff. de postul. Bart. in l. si conuenierit, §. item nuda, ff. de pig- nor. actio. Ioan. Andr. ubi citat, de iung. & pace, q. pen. Paul. de Cast. consil. 87. num. 7. & consil. 129. num. 1. & consil. 171. num. 1. volum. 1. & consil. 29. num. 2. & consil. 368. num. 1. volum. 2. Bart. Sin- cin. consil. 7. num. 7. & consil. 81. num. 3. volum. 1. & consil. 271. num. 2. volum. 2. lasin §. rursus, n. 42. in fin. de actio.

jurisdiccion de esta ciudad, y tenia, y tiene tanta ba- rrienda, y grangerias en ella: y assi se compre- benden, y se dexen guardar en los dichos lugares de su jurisdiccion, gloss. in l. ex eo, verb. pona, ff. de postul. Bart. in l. si conuenierit, §. item nuda, ff. de pig- nor. actio. Ioan. Andr. ubi citat, de iung. & pace, q. pen. Paul. de Cast. consil. 87. num. 7. & consil. 129. num. 1. & consil. 171. num. 1. volum. 1. & consil. 29. num. 2. & consil. 368. num. 1. volum. 2. Bart. Sin- cin. consil. 7. num. 7. & consil. 81. num. 3. volum. 1. & consil. 271. num. 2. volum. 2. lasin §. rursus, n. 42. in fin. de actio.

Quanto mas, y que aunque el dicho Francisco Sanchez fuera vezino de la villa del Bodon, le comprendian toda via las dichas ordenanzas, porque no requieren, que onesta vezino de la tierra de Ciudad Rodrigo por vezindad formal, recibida, y dada por los señores de la tierra, para que no pueda ser recibido por vezino en la ciudad: sino que ningun labrador pechero se pueda venir a vivir a esta ciudad de los lugares de los dichos campos: y estas palabras ultimas no suponen vezindad, y pues puede uno venir en un lugar, y no ser vezino de l. cum neque. C. de incolis, lib. 10. gloss. verb. incolas, in l. est vtrum eodem titulo, & vtrouique Bart. & Ioan. de Plat. alium naunque ello ciuem aliud habitotem, vt constat ex l. ceteri. C. de incol. lib. 10. & ex Carol. Ray. consil. 11. lib. 5. & probat Burg. de Paz in l. 3. Taur. §. conclud. num. 489. fol. 230. Y assi fue el fin de las dichas ordenanzas, y su prohibicion, que ningun labrador que viesse su grangeria en qualquiera de los lugares de la tierra, se pudiese pasar a vivir a esta ciudad, por el gran daño, y perjuicio que de hazer lo contrario ven- dria a los labradores pobres de la dicha tierra, y de defraudarse los pechos de su Magestad, como expressemente en ellas se declara, y expresas la qual razon igualmente procede, quando el que se passa a vivir a la ciudad es vezino de su tierra, como quando no lo es, si tiene grangeria en los lu- gares de ella, quanto mas que la dicha concordia habla expressemente como esta dicho, contra los vezinos de la tierra, y los señores de ella: y assi queda el negocio sin duda alguna, mayormente como pareciera por el quarto, y ultimo fundameto, luego siguiente.

Lo quarto, este pleyto parece, que esta decida- do expressemente por la l. fin. del dicho tit. 9. libr. 7. de la nueva Recopilacion, que manda, que los que tienen bienes en un lugar pechen allí por ellos, aunque vivan en otro lugar, y no en las ciuda- des, villas, y lugares donde los han tenido, y tien- non, sin embargo de qualquier otro, y costumbre, y otra qualquier razon, o causa de qualquier ma- nera, calidad, fauor, y misterio que en contra- rio della sea, y se anula, y reuoca allí todo, y tradit. Avendann. in cap. 14. par. num. 32. versic. item alij volunt, lib. 2. & interua respõsõs. 16. de años allegans Azeved. in d. l. fin. num. 1. y assi no pudo la ciudad conceder la dicha vezindad en perinyzio, ni conuira lo decidido por la dicha l. fin. ni el dicho Francisco Sanchez, aunque viva en ella, se fue de eschuir de pechar, y pagar por los bienes que tiene en los dichos lugares del Olmo, y Aldeanueva, to- dor los pechos pedidos, y derechos, denidos: y esta ley manda guardar vltimamente el Emperador don Carlos en Valladolid: año de 1537. peticion 130. como se adnota sobre la dicha ley final en su principio.

Y assi no obsta dezir, quod cuilibet est libera

potestas transferendi se, & sua de vno loco in alium, ne libertas à iure naturali conceffa restrin- gatur. l. Titio centum, §. Titio, ff. de condit. & demõstr. Potest enim quis vbiunque ei placuerit, nisi ei sit interdicitum, domicilium habere, l. nihil, ff. ad municip. l. Bart. id l. affimpus, & in l. de iure, ff. eodem tit. & cum aliis Azeued. per text. ibi in d. l. titul. 9. libr. 7. Y lo mismo, como hemos dicho, permite, y manda la dicha l. 1. porque ya cessa todo esto con la dicha concordia, y ordenanzas, y por la dicha ley fin. del mismo titulo, y libro: y porque la dicha ley primera en contrario alega- da, habla, quando uno con sus bienes se va a vi- uir, y morar de un lugar a otro, y aun enronces no lo puede hazer auiedo concordia en contrario, como aqui la ay: pero en nuestro caso Francisco Sanchez, no traxo sus bienes, ni grangeria a esta ciudad, sino que los dexo en el Olmo, y Aldea- nueva que son de la tierra de Ciudad Rodrigo, y allí los va a, grangear, y administrar desde esta ciudad, y pretende no pechar por ellos, ni pagar otros repartimientos denidos en lo mismo lugares donde estan, so color de la vezindad preciosa desta ciudad, todo lo qual es en fraude de los derechos, y pechos denidos a su Magestad, y en perinyzio notable de los otros hombres pobres pe- cheros de la tierra, que es lo que expressemente prohibe la dicha l. fin. tit. 9. libr. 7. y de esta manera no son contrarias las dichas l. 1. y fin. sino diferen- tes, porque la primera que da libertad a todos para que se puedan pasar a vivir de unos lugares a otros, habla expressemente llevando a el- los sus bienes, y hacienda, y sacando sus ganados, pan, y vino, y otros mantenimientos, y todos los otros sus bienes muebles que tuuieren en los lugares donde primeramente vivian, y morauan, y los pasan, y lleuan a los otros lugares, y par- tes donde nueva mente se auenialaren, y este no es nuestro caso, y la dicha l. fin. habla quando los que vienen en otra parte tienen sus haciendas en otros partes, y manda que allí peche, y pa- guen por los tales bienes en los lugares donde los tienen, sin embargo, &c. y este es nuestro proprio caso.

Ni tam poco obsta, si se dixere, quod licet fue- rit anceps questio in Cancellaria Pintiana, an oppida horum Regnorum possint compelli ali- quem recipere in ciuem, vtrouit tam, & proba- bilior sententia est affirmatiua, vt puribus hinc inde adductis, & precipue ex d. l. titul. 9. libr. 7. probat, & affirmat Burg. de Paz vbi supra, num. 513. cum sequentibus, quem refert, & sequitur Azeued. in d. l. 1. num. 2. quoniam hoc proce lit regu- lariter, preterquam si concordia initia aliud sic cantum, vt cauetur in eadem l. 1. in versic. Salus, &c. & in d. l. nihil, & probauimus supra, y la ay en nuestro caso.

Lo segundo se responde, que no es esta tierra la dicha opinion affirmatiua, que no ayo otras mu- chas razones y auitores en contrariis, vt constat ex Burg. de Paz vbi supra, y la d. l. 1. no prouea la opinion affirmatiua, porque no induce tal obligacion, ni trata della, y solamente dispone, que nin- guna persona, ni comunidad pueda impedir que el vezino de un lugar no se pueda pasar a vivir a otro: pero no dice, ni prouea que aya de ser recibido por fuerza en el lugar adonde se quiere passar a vivir, ni que aya de ser recibido contra la voluntad del tal pueblo: antes el recibirle es gracia, y fauor, y el recibido nuenamente por tal vezino, se llama vezino privilegiado, vt constat

ex Bartol. l. 3. §. si non anticipatis, ff. de bon. posses. com. ad Alex. l. si Rufianus, ff. de ibi l. n. 4. l. de testam. milii. Paul. Cass. c. 24. n. 2. volum. 2. Alex. conf. 99. n. 3. & volum. 6. l. can. 5. §. 9. vol. 3. Paril. conf. 7. l. n. 6. & 7. vol. 1.

18 De donde se sigue, que el vecino admitido en la dicha forma, no es propio, ni absolutamente vecino, sino en solo lo que se le concediere por la carta de vecindad, & privilegio: vt notat post alios Paril. d. conf. 77. n. 9. lib. 1.

19 Y aunque sea licito al que hazo el estatuto revocarle, y aun baxiendo vn solo año contra el es visto auerle revocado Anto. de Butt. consil. 44. Abb. in cap. ad audientiam. num. 9. de cleric. non resid. & in cap. cum accessissent, numer. 3. de consil. vbi latet Felin. num. 31. Alexandr. consil. 126. lib. 4. Scipio Iannatus in regula, 280. que habetur li. 16. regul. diner. Doctorum, verb. Statuente: & esto no procede quando el estatuto, o constitucion fue hecho en favor de algun tercero, a quien esta adquirido derecho: porque en este caso, ni aun expressamente se puede revocar por el que le hizo. L. apu allegatione 86. incip. in questione veniente, num. 1. vers. In proposito enim, & ibi citat addit. Quinsil. Mandol. l. i. A. notat Felin. in d. cap. cum accessissent, n. 4. & y mismo mens si fuere en forma de contrato, el qual no se puede alterar, ni contrairir sin consentimiento de la parte con quien se trato, y concierro, l. in nostrum, ff. de reg. iur. l. si. ff. de pact. cum simit. & in tem ni probat, & decidit d. l. ver. Salus, titul. 9. lib. 7. De todo lo qual resulta no auer lugar en ninguna manera en el presente caso la dicha opinion afirmativa, que los pueblos puedan ser compellidos contra su voluntad a recibir a todos por vecinos los que se vienen de nuevo a vivir a ellos de otras partes.

20 Y aunque sea licito al que hazo el estatuto revocarle, y aun baxiendo vn solo año contra el es visto auerle revocado Anto. de Butt. consil. 44. Abb. in cap. ad audientiam. num. 9. de cleric. non resid. & in cap. cum accessissent, numer. 3. de consil. vbi latet Felin. num. 31. Alexandr. consil. 126. lib. 4. Scipio Iannatus in regula, 280. que habetur li. 16. regul. diner. Doctorum, verb. Statuente: & esto no procede quando el estatuto, o constitucion fue hecho en favor de algun tercero, a quien esta adquirido derecho: porque en este caso, ni aun expressamente se puede revocar por el que le hizo. L. apu allegatione 86. incip. in questione veniente, num. 1. vers. In proposito enim, & ibi citat addit. Quinsil. Mandol. l. i. A. notat Felin. in d. cap. cum accessissent, n. 4. & y mismo mens si fuere en forma de contrato, el qual no se puede alterar, ni contrairir sin consentimiento de la parte con quien se trato, y concierro, l. in nostrum, ff. de reg. iur. l. si. ff. de pact. cum simit. & in tem ni probat, & decidit d. l. ver. Salus, titul. 9. lib. 7. De todo lo qual resulta no auer lugar en ninguna manera en el presente caso la dicha opinion afirmativa, que los pueblos puedan ser compellidos contra su voluntad a recibir a todos por vecinos los que se vienen de nuevo a vivir a ellos de otras partes.

21 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

22 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

23 No o esta así mismo la condicion quarenta y quatro del encabezamiento general de los Reynos, en que se dispone, que qualquiera vecino que viuiere, y morare en qualquier lugar, o villa que sea de trezientos vecinos, o de de abaxo, y despues de estar encabezada la tal villa, o lugar, se fuere della a vivir, y morar a otro lugar alguno, que en el lugar donde primero viuiere, y de donde se fue, pague de alcavala aquel año en que se fuere, o no tanto como pago, y denio pagar de alcavala el año antepassado en enteramente, no embargante que no esten en mora en todo el dicho año; y que despues no pague cosa alguna, sino donde viuiere, y morare. Y si por la mudanca deste vecino, o vecinos viuiere notable daño a los pueblos de donde salieren, los Contadores Mayores puedan proueer sobre ello lo que fuere justicia, oyen do los Diputados del Reyno: pero que de los lugares de mas de trezientos vecinos arriba se puedan yr a vivir, y morar donde quisieren conforme a las leyes del Reyno, sin pagar, ni contribuir en el tal encabezamiento mas de aquello que de justicia debieren, hasta el dia que se fuere.

24 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

25 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

26 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

27 Solo pudirra auer lugar en caso que a la Republica le este bien, o a lo menos que no le venga daño dello, y al que pide la vecindad le sea vil, y no sea en perjuicio de tercero, ni aya concordia en contrario, excepto la legis in creditore vbi glof. fin. ff. de iust. que punita, que cada vno esta obligado a hazer lo que a el le toca, y a prouecha a otro: lo qual todo cessa en este caso presente, pues la ciudad esta obligada a cumplir con la dicha concordia, y no puede venir contra ella, y la tierra vecindad tanto daño, y perjuicio de lo contrario, como esta prouado.

Porque a todo esto se responde breuemente. Lo primero, que procede, y habra, quando el tal vecino, o vecinos pueden, y denen ser recibidos por vecinos en la otra parte donde van a vivir, de nuevo, como se supone claramente de las palabras de la dicha condicion, y consta de las personas en nuestro caso no pudo, ni denio ser recibido por vecino en esta ciudad el dicho Francisco Sanchez, conforme a la dicha concordia, y ordenanzas, como esta dicho.

Lo segundo se responde, que la dicha condicion quarenta y quatro, se eniende conforme a las dichas leyes de los Reynos, como en ellas se declaran expressamente: las quales son las dichas leyes primera, y final, que hablan, y se concierdan como arriba hemos dicho, y declarado. En Ciudad Rodrigo, a veinte y tres de Junio de 1606. años.

Lo segundo se responde, que la dicha condicion quarenta y quatro, se eniende conforme a las dichas leyes de los Reynos, como en ellas se declaran expressamente: las quales son las dichas leyes primera, y final, que hablan, y se concierdan como arriba hemos dicho, y declarado. En Ciudad Rodrigo, a veinte y tres de Junio de 1606. años.

El Doctor Juan Gutierrez.

S V M M A R I A.

- 1. Gabella salatio in quo termino fieri debeat?
2. Gabella est venditione celebrata ad creditum, statim intra quinq; dies soluenda est, limitatur primo, in lo mantentimientos que se venden por menudo, que de los se ha de pagar el alcavala en los terminos que las leyes del quadero disponen, vt in num. 3. secundo limitatur, en la alcavala de las yernas, adonde se paga: la qual se ha de pagar en todo aquel año en que entran a heruar los ganados, vt in n. 4.

Q V Æ S T I O C X V.

Quando, & in quo termino gabella solui debeat.

Quando, & in quo termino gabella solui debeat.

Quæto intra quem terminum soluis gabella fieri debeat? Et in hoc habemus expressellam decisionem l. 3. titul. 19. hoc lib. 9. qua cauetur: Que porque los vendedores no se puedan excusar de pagar las alcavalas que denen, diciendo que no sabian, a quien anian de acudir con ellas, el arrendador, o fiel, o cogedor que las huuere de cobrar, sea obligado a buer presgonar publicamente por las plazas, y mercados, y otras lugares acostumbrados, dos dias, vno en cada vno de ellos, en cada vn dia vna vez en el pueblo donde ce arrendador, fiel, o cogedor, como lo es tal, y donde mora, y postea y hecho esto despues los vendedores son obligados a hazerlo saber lo que vendieren en la casa que señalare, o le pagar el alcavala dello deuro de cinco dias primeros siguientes despues dell otorgamiento, y fecha de la venta: estos cinco dias no corren de momento ad momentum, sino que en ellos entra por dia entero el mismo dia en que se haze la venta aunque sea tarde, y el mismo dia en que se cumplen de esta manera, que si la venta se hiziere Lunes a qualquier hora del dia, que lo haga saber, y lo pague el Viernes en todo el dia hasta el Sol puesta. Y por esta misma manera haz auer, y pagar lo que se vendiere, y trocar en qualquiera de los otros dias: declarando, por granado, y por menudo lo que vendiere, y trocar, y porque quanta, y a que personas, y que dia, so pena de la pagar con el doblo, sino hallaren al arrendador, fiel, y cogedor dicho en la dicha casa, lo hazgan saber a su morger, o a alguno de su casa, y faltando esto a vno, o dos

vecinos mas cercanos, que pudieren ser auidos de su casa dentro del dicho plazo, para que ellos lo hagan saber al arrendador, fiel, o cogedor, y dentro del dicho termino depositen la tal alcavala en poder del alcalde del lugar, o de quien el mandare: so la dicha pena: y que tambien los compradores sean obligados a hazer saber lo que compraren, y trocaren al arrendador, fiel, o cogedor, en la misma forma dentro de tres dias: so la misma pena: excepto si el vendedor lo hiziere saber en el dicho termino, que en tal caso el comprador aunque no lo haga saber, no cayga por ello en pena alguna.

Pero si el vendedor, o comprador, no fuere del lugar donde se haze la venta, o troque, o fiere hombre poderoso, o oficial de Rey del lugar donde se haze la venta, o troque, el comprador esta obligado a retener en si el alcavala hasta que terraygan carta de pago de como esta pagada, so pena de la pagar de su casa, con la mitad mas: excepto si huuiere concierto entre el vendedor, y alcavallero por todo lo que vendiere: assi lo determina, y manda la l. 3. del mismo tit. 19. hoc lib. 9.

De las leyes bien se colige, y prouea claramente, que proceden, y hablan, otra se haga la venta, y compra al fiado, aora luego pagar: pues dan regla, y forma generalmente de lo que se ha de hazer, y quando se ha de pagar el alcavala, y ponen pena, sin distinguir si se vendiere a luego pagar, o al fiado: y ponen otras particularidades, y declaraciones, y limitaciones: & nihilominus no hazen mencion alguna de quando es la venta a luego pagar, ni al fiado: constat igitur generaliter loqui, & procedere, sine venditio fiat presentis pecunia, sine ad creditum, vtroque enim casu gabella solui debet intra quintum diem venditionis celebratae. seruata forma d. l. 3. quod etiam deducitur ex decisione l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. dum indistincte, & generaliter precipit, Que los vendedores paguen el alcavala de todo lo que vendieren de diez maravedis vna: nulla igitur ratio, nec consideratio fieri debet de dilatione data ad soluendum ex conuentione partium, quoad solutionem gabelle, sed hæc inter quintum diem solui debet, iuxta formam præcitam datam à dict. l. 3. 1. alias enim mille fraudes passim fierent contra fideum, quibus gabellarie leges maxime obuiare intendunt, & hæc quidem sententia verissima est, & omnino in praxi seruanda, vt supra latius probauimus in nona alia questione, hæc ideo hic repetimus, vt reclamamus omnino contrariam opinionem cuiusdam Moderti, qui quibusdam apparentibus fundamentis probare nititur, ex venditione ad creditum facta non deberi statim gabella, sed ad terminum solutionis præij a contrahentibus constitutum, & non aducertis, hoc esse contra generalem decisionem d. l. 3. 1. & d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

Limitatur primo decisio, d. l. 1. vt non procedat, en el vino que se vendiere por menudo, y de la carne, y pescado, y otros mantentimientos que se vendieren por menudo, que se ha de pagar el alcavala de ello en la manera que en las leyes del quadero que de esto hablan se contiene, ita d. l. 3. 2. ad fin. verticulo Salus, leges autem Regie de hoc loquentes sunt, l. 6. 7. & 8. dicit tit. 19. hoc lib. 9. y del vino que se vende por menudo, quando, y como se aya de pagar el alcavala, habla largamente la l. 16. del dicho tit. 19. hoc lib. 9.

Limitatur secundo, en el arrendamiento de yernas adonde se paga el alcavala de ellas, la qual se ha de

vecinos mas cercanos, que pudieren ser auidos de su casa dentro del dicho plazo, para que ellos lo hagan saber al arrendador, fiel, o cogedor, y dentro del dicho termino depositen la tal alcavala en poder del alcalde del lugar, o de quien el mandare: so la dicha pena: y que tambien los compradores sean obligados a hazer saber lo que compraren, y trocaren al arrendador, fiel, o cogedor, en la misma forma dentro de tres dias: so la misma pena: excepto si el vendedor lo hiziere saber en el dicho termino, que en tal caso el comprador aunque no lo haga saber, no cayga por ello en pena alguna.

Pero si el vendedor, o comprador, no fuere del lugar donde se haze la venta, o troque, o fiere hombre poderoso, o oficial de Rey del lugar donde se haze la venta, o troque, el comprador esta obligado a retener en si el alcavala hasta que terraygan carta de pago de como esta pagada, so pena de la pagar de su casa, con la mitad mas: excepto si huuiere concierto entre el vendedor, y alcavallero por todo lo que vendiere: assi lo determina, y manda la l. 3. del mismo tit. 19. hoc lib. 9.

Pero si el vendedor, o comprador, no fuere del lugar donde se haze la venta, o troque, o fiere hombre poderoso, o oficial de Rey del lugar donde se haze la venta, o troque, el comprador esta obligado a retener en si el alcavala hasta que terraygan carta de pago de como esta pagada, so pena de la pagar de su casa, con la mitad mas: excepto si huuiere concierto entre el vendedor, y alcavallero por todo lo que vendiere: assi lo determina, y manda la l. 3. del mismo tit. 19. hoc lib. 9.

Pero si el vendedor, o comprador, no fuere del lugar donde se haze la venta, o troque, o fiere hombre poderoso, o oficial de Rey del lugar donde se haze la venta, o troque, el comprador esta obligado a retener en si el alcavala hasta que terraygan carta de pago de como esta pagada, so pena de la pagar de su casa, con la mitad mas: excepto si huuiere concierto entre el vendedor, y alcavallero por todo lo que vendiere: assi lo determina, y manda la l. 3. del mismo tit. 19. hoc lib. 9.

S V M M A R I A.

- 1. De las leyes bien se colige, y prouea claramente, que proceden, y hablan, otra se haga la venta, y compra al fiado, aora luego pagar: pues dan regla, y forma generalmente de lo que se ha de hazer, y quando se ha de pagar el alcavala, y ponen pena, sin distinguir si se vendiere a luego pagar, o al fiado: y ponen otras particularidades, y declaraciones, y limitaciones: & nihilominus no hazen mencion alguna de quando es la venta a luego pagar, ni al fiado: constat igitur generaliter loqui, & procedere, sine venditio fiat presentis pecunia, sine ad creditum, vtroque enim casu gabella solui debet intra quintum diem venditionis celebratae. seruata forma d. l. 3. quod etiam deducitur ex decisione l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. dum indistincte, & generaliter precipit, Que los vendedores paguen el alcavala de todo lo que vendieren de diez maravedis vna: nulla igitur ratio, nec consideratio fieri debet de dilatione data ad soluendum ex conuentione partium, quoad solutionem gabelle, sed hæc inter quintum diem solui debet, iuxta formam præcitam datam à dict. l. 3. 1. alias enim mille fraudes passim fierent contra fideum, quibus gabellarie leges maxime obuiare intendunt, & hæc quidem sententia verissima est, & omnino in praxi seruanda, vt supra latius probauimus in nona alia questione, hæc ideo hic repetimus, vt reclamamus omnino contrariam opinionem cuiusdam Moderti, qui quibusdam apparentibus fundamentis probare nititur, ex venditione ad creditum facta non deberi statim gabella, sed ad terminum solutionis præij a contrahentibus constitutum, & non aducertis, hoc esse contra generalem decisionem d. l. 3. 1. & d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

Limitatur primo decisio, d. l. 1. vt non procedat, en el vino que se vendiere por menudo, y de la carne, y pescado, y otros mantentimientos que se vendieren por menudo, que se ha de pagar el alcavala de ello en la manera que en las leyes del quadero que de esto hablan se contiene, ita d. l. 3. 2. ad fin. verticulo Salus, leges autem Regie de hoc loquentes sunt, l. 6. 7. & 8. dicit tit. 19. hoc lib. 9. y del vino que se vende por menudo, quando, y como se aya de pagar el alcavala, habla largamente la l. 16. del dicho tit. 19. hoc lib. 9.

Limitatur secundo, en el arrendamiento de yernas adonde se paga el alcavala de ellas, la qual se ha de

Limitatur primo decisio, d. l. 1. vt non procedat, en el vino que se vendiere por menudo, y de la carne, y pescado, y otros mantentimientos que se vendieren por menudo, que se ha de pagar el alcavala de ello en la manera que en las leyes del quadero que de esto hablan se contiene, ita d. l. 3. 2. ad fin. verticulo Salus, leges autem Regie de hoc loquentes sunt, l. 6. 7. & 8. dicit tit. 19. hoc lib. 9. y del vino que se vende por menudo, quando, y como se aya de pagar el alcavala, habla largamente la l. 16. del dicho tit. 19. hoc lib. 9.

Limitatur secundo, en el arrendamiento de yernas adonde se paga el alcavala de ellas, la qual se ha de

Limitatur primo decisio, d. l. 1. vt non procedat, en el vino que se vendiere por menudo, y de la carne, y pescado, y otros mantentimientos que se vendieren por menudo, que se ha de pagar el alcavala de ello en la manera que en las leyes del quadero que de esto hablan se contiene, ita d. l. 3. 2. ad fin. verticulo Salus, leges autem Regie de hoc loquentes sunt, l. 6. 7. & 8. dicit tit. 19. hoc lib. 9. y del vino que se vende por menudo, quando, y como se aya de pagar el alcavala, habla largamente la l. 16. del dicho tit. 19. hoc lib. 9.

Limitatur secundo, en el arrendamiento de yernas adonde se paga el alcavala de ellas, la qual se ha de

pagar en todo aquel año en que entran a bieuar los ganados, iuxta l. 1. tit. 17. hoc lib. 9.

S V M M A R I A.

- 1. Gabella cui membro gabellarum competat, de la carne que compra el obligado para el abasto de la carniceria, y la faca por el tanto de otro a quien se auia vendido primero el alcavala? & num. sequant.
2. Persona primi emptoris, eiusque qualitas inspicitur ad solutionem gabella non vero retrahentis.

Q V Æ S T I O C X V I.

Rubrica: cui membro pertineat gabella in casibus, de quibus insequenti quaestione?

Rubrica: cui membro pertineat gabella in casibus, de quibus insequenti quaestione?

Rubrica: cui membro pertineat gabella in casibus, de quibus insequenti quaestione?

Quæto primo: si tante consuetudine, que del ganado que compra el obligado de la carniceria para proueer la pague el que se lo vende el alcavala al arrendador del miembro de la carniceria: pero de las otras ventas de ganados fechas a otros se pague al arrendador del alcavala de la quatrota, que es otro: si ille obligatus ad macellum retraxit pro eodem precio virtute statuti ab extero, cui venditio pecoris prius facta fuerat, nempe, carneros, buyes, vacas, o lechones, ad prouisionem suæ obligationis, & tertium Reipublicæ: cui membro pertineat gabella hæc, an ad contrahentem gabella de la carniceria, ratione retrahit: an vero ad alium ratione primæ venditionis?

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

Et in hoc clara est responsio, nempe deberi gabellam in præmissa specie con hoc gabellarum illius membri, ad quem ex prima venditione pertinebat, que est al arrendador del alcavala de los ganados que llaman de la quatrota, y no al de los ganados de la carniceria: quoniam præd. retractus non est resolutio, vel annullatio primi contractus, sed transmissio, & subrogatio per legem, ordinationem, statutum, vel consuetudinem facta in locum primi contractus & primi emptoris, & vt in terminis retractus, iure sanguinis tradunt nostri interpretes (super lit. Regis de hoc agentibus, & nos lib. 2. Pract. g. 18 n. 4. Inspicitur ergo persona primi emptoris, eiusque qualitas ad solutionem gabelle, non vero retractantis, & ideo merito, l. 7. Tur. hodie h. 9. tit. 11. lib. 3. Nota Collectionis Regie, disponit, que el parte que facere por el tanto la cosa vendida de patrimonio aya de pagar al comprador la venta, y el alcavala, si la paze el comprador: luego bien se sigue dello, que el primero comprador es el que la deve, y ha de pagar al arrendador del miembro de los ganados, y no al de los ganados que se venden, y compran para la prouision de la carniceria, pues de la primera venta se contraxo la deuda desta alcavala, y no de auerlo sacado por el tanto el obligado de las carnicerias: pare ellas: aunque este esta obligado a pagar la al primero comprador, si la tenia ya el pagador: sino la tenia pagada el primero comprador, la denera el obligado a las carnicerias por el primero comprador al alcavallero de su miembro por derecho de transmissio, y subrogacion en el primero contrato: y assi tratado los anciores de los Reynos sobre aquellas leyes del

del retrato, si se debe alcauala del, y a quien se vuelvan, y praeian muy bien, que se debe la dicha alcauala por el mismo primero comprador, quia iam semel fuit contractus perfectus, ex quo fuit incontinenti us quelcumq; silco, vel conductori gabellarum, unde merito, & precise eam tenetur solvere, vt ex hoc fundamento, & aliis hanc sententiam firmiter tenet Ant. Gom. in d. l. 7. Taur. m. 30. Et est verior, & receptor secund. Matien. in d. l. 7. gl. 3. n. 23. In ego hase de pagar al alcaualero del primero comprador, y no al obligado a la carniceria, y no obsta la ley ordenanca, estatus, o costumbre de la tierra que manda, que el alcauala de los ganados que se compraren para el abasto, y provision de las carnicerias pertenecan, y se paguen al arrendador del miembro dellas, y la alcauala de las otras ventas de ganados, sechas a otros, se paguen al arrendador del alcauala de la quadrapa: porque esto postero se ha de entender, y entienda quando no se facan por el tanto estos ganados vendidos a otro por el obligado a las carnicerias, para el abasto dellas: que es lo mismo que si el los compra para ello, conforme a lo dispuesto por decreto en semejante caso per supradicta, si y a no fuisse, que en lo uno, y en lo otro dispusiese la misma la ley, y ordenanca, esto, y costumbre de la tierra inmutablemente, sin contradiccion alguna: porque en tal caso esso lo auia de guardar.

4 No obsta si se dixere, que las dichas leyes de retrato obligan al comprador a pagar el alcauala, y no al vendedor, y que esta corregida por la dicha l. i. tit. 17. hoc libro 9. que obliga al vendedor a pagar la, y no al comprador: porque la misma razon corre entrambos casos, ora la paga el comprador, ora el vendedor, y porque la venta tambien se puede hazer con pacto, y condicion, que el comprador, demas del precio que paga por el ganado, pague tambien el alcauala, como muchas vezes se suele concertar anfi.

S V M M A R I A.

- 1 Gabella fundi venditi simul cum fructibus pendens uno precio, cui membro gabellarum debeat, & numeris seqq. resoluitur, gabellam in hac specie pertinere integram ad membrum gabellarum hereditatum, limitatur primo, quando fructus tempore venditionis sunt iam collecti, vel separati a fundo, tunc namque seruat quod hic n. 2. dicitur: secundo limitatur, quando fructus sunt certum prout assignatum, ut in n. 4.
- 3 Pretium, quoties idem vnaque simul pro pluribus rebus constituitur, vel datur, illud distribuatur confertur unicuique constituit, & dari, quod singulis correspondet pro rata.
- 5 Finis ad quem, quolibet negotium tendit, potius inspicendus est, quam quod praesens est.
- 6 Finis declarat, qualis sit res vendenda.
- 7 A sine iustum est omnia denominari.
- 8 Executio fieri potest in fructibus pendensibus fundi alias alienari prohibiti, & capi possunt in causam iudicari.
- 9 Fructus pendentes de proximo colligendi, indicantur bona mobilia, & pro talibus substatuntur, non vero et bona immobilia.
- 10 Gabella debita ex fructibus, si vendatur fundus fructibus plenus, illi fructus non veniunt gabellandi, quia iudicatur idem de eisdem: non sunt separati, quod de ipso fundo: ergo si gabella

debetur de fundo, & debetur quoque de suis fructibus pendensibus: sicut alias, ut hic.

Q V A E S T I O C X V I I .

Ex venditione fundi cum fructibus pendensibus, cui gabellario solueda sit gabella:

Q V E R O secundo: cui membro gabellarum debeat, & parsinae gabella fundi venditi simul cum fructibus pendensibus uno precio? Respondeo, gabellam omnia pretij pertinere ad membrum gabellarum hereditatum, eiusque conductorem: fructus enim pendentes considerabiles per se non sunt, sed pars ipsius fundi, & fructus pendentes, ff. de rei vendic. l. 4. ff. de usufruct. & probat late Tiraquel. de retr. l. 2. §. 1. gl. 7. n. 37. & 40. & diximus supra alia questione.

Limitatur primo hae sententia, quando fructus tempore venditionis sunt iam collecti, vel separati a fundo: tunc enim non veniunt, nec considerantur, vt pars fundi, sed vna res de per se principaliter tanquam distincta ab alio: & ideo in hac specie licet venditio fiat omnium rerum simul vnico pretio, hoc pretium singulis rebus pro rata iuxta veritatem veri valoris, vnus cuiusque rei distribuendum est, non enim ex facto contrahentium praedicti debet gabellario, cui alias competit, & debetur gabella fructuum, aut fundi: ex taxatione; ergo pretij fructuum separatorum a fundo debetur gabella gabellario fructuum, fundi vero, hereditatum gabellario: & quoties enim vnus idemque pretium simul pro pluribus rebus constituitur, vel datur, illud distribuatur singulis constituit, siue dari, quod singulis correspondet pro rata, iuxta vnus cuiusque rei valorum, leg. qui solidum §. 1. ff. de leg. 2. l. quod ex Pamphala, & ibi Paul. de Cast. ff. de iur. iud. de leg. 2. gloss. in l. si ex falsis, C. de transact. & in l. si plura, ff. de ad. edic.

Secundo limitatur eadem prior prius: alij sententia, vt non procedat, etiam si fructus tempore venditionis fundi non fuissent separati ab ipso fundo, sed tamen considerati fuerunt tempore venditionis vt separati principiter, & per se: veluti si in venditione assignatum fuisset certum quoddam pretium fructibus separatim a pretio fundi, & aliud per se ipso fundo: tunc enim venditio fundi non comprehendit fructus eius, quamuis pendentes, nec venditio fructuum, fundum comprehendit, sed vna quozque res per se considerari debet: separatorum enim, separata est ratio atque dispositio, l. Papin. ex l. ff. de minor. Et praeterea, quia quotiescumque fructus diuisi, ac separatim considerantur, vt quia sine fundo venduntur, a fundo sunt separandi, debent censeri, tanquam si iam essent separati: tum argumento l. ceter. §. sed si parant, & quae ibi notantur, ff. de leg. 1. & in l. pen. & ibi Bart. ff. de mil. test. cum sim. conge. l. i. Tiraquel. in l. connub. post leg. postremam in ea questione, an sponsa sit in potestate spon. vt vxor mariti, n. 4. sed mature ab eodem Tiraquel. de retr. l. 2. §. 1. gl. 7. n. 44. tum etiam, quia finis, ad quem, quolibet negotium tendit, potius inspicendus est, quam quod praesens est, l. si idem, §. ult. & ibi Paul. Cast. ff. de iur. iud. omn. iud. & l. si dominus ff. loc. qui bona, §. qui inter. ff. de damn. infest. l. ades, §. illud, ff. de acquir. rer. domin.

S V M M A R I A.

7 domin. & finis namque ipse declarat, qualis sit res vendenda, sed est quid, §. 1. ff. de usufruct. & fructibus, l. 5. vltim. de fructu. & malefic. & ex quibus iuribus voluit Speculat. in tit. de fructibus & interest. §. scilicet igitur, versio, sed quid si debeat: aliquid esse censendum mobile, vel immobile secundum finem iustum est enim a fine omnia denominari secundum Aristot. quem citat ex nostris Bald. cons. 272. super eo quod queritur, col. 1. lib. 1. & sequuntur alij plures relati a Tiraq. dicit. gloss. 7. n. 45. At intentio, & finis contrahentium in hac praemissa specie fuit, diuidere fructus, tanquam itam separandos a fundo, quo ad pretium a valore ipsius fundi: Ergo vt diuersa sunt vendenda, & gabella fructuum pertinet ab membrum fructuum separatorum a fundo, & gabella fundi ad membrum hereditatum venditatum.

8 Hinc est, quod executio fieret in fructibus pendensibus etiam eius fundi, qui alias alienari prohibetur, pro vt fieri potest: capi enim possunt in causam iudicari iuxta communem sententiam quamplurium doctorum, quos citat, eam hoc nomine appellans Tiraquel. dicit. gloss. 7. n. 49. cum in hac specie fructus ipsi pendentes considerantur per se tanquam separati, & abstracti a suo fundo iudicantur bona mobilia, & pro talibus substatuntur, non vero vt immobilia, secundum Paul. Castren. cons. 128. videtur vendendum, quod iustum fructuum in antiquis, vol. 1. alia in nouis, cons. 132. num. 2. vol. 1. & Dec. cons. 472. num. 5. Tiraquel. vbi sup. n. 44. & quamuis contrarium teneant Alciat. & Crauet. quos refert, & sequitur Matien. de consuet. vltim. volum. lib. 5. tit. 1. n. 6. & Carol. Rovin. cons. 134. n. 13. vlt. opinionem tamen Paul. Cast. vbi sup. in fructibus de proximo colligendis, veriorum, & tenendam credit Simon de Praetis de vlt. vol. interpret. lib. 4. dub. 7. n. 6. l. fol. 304. & bene: vnde debetur etiam in hac specie gabella gabellario fructuum, similiter ac si separati fuissent a toto, non vero conductori gabellarum hereditatum.

9 Et iuxta suprad. distinctionem fructuum, & caluum erit etiam similiter distinguendum, quando los frutos fuerint libres de alcauala, por entrar en lo que a cada vezina se repare de encabecamiento: pero si las heredades drouiesen alcauala por estar exceptadas en el lugar del dicho encabecamiento, vendito fundo cum fructibus pendensibus, gabella debebitur pro fundo cum suis fructibus pendensibus non separatis a fundo, nec pro talibus consideratis, argumen. l. Quintus, ff. de actio. empt. Alber. & Bald. in l. non solum, versio. item nota §. de integ. restitu. mino. idem Alber. in 2. p. status. 9. 226. pone statuto, & vbi tenent, quod si debetur gabella de venditione fructuum, & venditor fundus fructibus plenus, illi fructus non veniunt gabellandi, quia iudicatur idem de eis. dum non sunt separati, quod de ipso fundo: ergo a contrario sensu si gabella debeatur de fundo, debebitur quoque de suis fructibus pendensibus: factus erit alias, si fuerint fructus separati, vel vt tales considerati, quia tunc liberi erunt a solutione gabellae in praemissa specie, quando los frutos son libres de alcauala por entrar en lo que a cada vezina se repare de encabecamiento.

1 Gabella cui membro debeat ex re vendita composita pluribus speciebus, & materiis, quarum singulae habent sua diuersa membra, ad qua alias gabella pertinet, & numeris seqq.

Q V A E S T I O C X V I I I .

Cui membro debeat gabella ex venditione rei compositae pluribus speciebus, & materiis diuersorum membrorum.

Q V E R O deinde, cui membro debeat gabella ex re vendita, qua composita est pluribus speciebus, & materiis, quarum singulae habent sua diuersa membra, ad qua alias gabella pertinet? Et respondemus, inspicendum esse eam rem, quae principalem formam ex materia omnium sortitur, & cui cetera inserviunt, ab eaque venditio denominabitur, & prout ab eius membrum gabella expectabit, & pertinebit, ceteris vt accessoriis, & eius argumentum sui principalis naturam sequentur argumenta. text. in l. si non sunt §. peruenimus ff. de aur. & arg. leg. itaque si ad ornatum mentis adiciantur vsu sagras de oro cum gemmis pretiosioribus ipsa mentis, quia sit ad ornatum mentis, non vero e contra, hae sequentis ipsam mentem, tanquam suum principale, text. in l. si in em. in princ. & ibi notat Bald. ff. de contrah. am. l. haec mens §. si ff. de leg. 3. & in d. §. peruenimus, & sic de similibus, v. g. vt proprii loquamur, como en una guaracion y laez de cauillo que es oro, y plata, y franias de oro, seguiran la guaracion, y no la guaracion a ello, aunque lo accessorio sea de mas valor, vt in §. si armen in l. de rerum diuis. & ibi gl. verb. Pretiosior.

Pero & esto procede, y se debe entender, quando se vende iuxta la tal cosa formada de muchas: porque entonces la alcauala de la venta pertenece a el miembro de la alcauala de que ella toma su significado, y nombre principal, y no de las demas cosas, aunque sean de mas precio, y valor, que su principal, v. g. si la venta de las ropas de vestir tuuiesen miembro señalado de alcauala: porque entonces sean las materias muebles, o pocas, de seda, o de pao, pp. pura, o brocado teniendo todas ellas forma principal, y esencia de ropa de vestir, perteneciera el alcauala de ellas al miembro de la venta de las ropas de vestir, quia materia supradictae omnes cedunt forme argumento, text. in §. cum ex aliena in l. de rerum diuis. l. quia materia cedit materiali, l. si conuenit, §. si quis scilicet, de pign. act. l. feruus §. ff. de leg. 3.

11 Mas si se vende la materia de pao, nempo, el 3 pao, o seda, o el brocado, o el oro, de uer se ha el alcauala de cada cosa de su miembro.

Pero si las ventas no estuuesen distintas en 4 sus miembros por palabras que mirasen a la forma, sino solo a la materia, si res ex duobus materiis confecta venderetur, accessorium lequeretur naturam sui principalis, vt in d. §. peruenimus cum similibus.

In dubio autem, quando non constat, quae materia seruiat alteri, tunc vtraque estimabitur, & de pretio vnus cuiusque gabella soluetur suo membro,

membrorum arguuntur. Item mixtura. Quod si plures res separatae ad diversa membra expectantur...

SUMMARIA

- 1 Gabella alicuius contractus in particulari quanto tempore prescribitur contra conductores Regios gabellarum & numeris sequi. 2 L. 10. & 20. tit. 17. lib. 9. Nova Coll. Reg. concordia. & intellectus. & n. 1099. 3 L. 10. tit. 17. lib. 9. declaratio. & intellectus. 4 Venditiones & permutaciones & contractus censuum bonorum immobilium debent fieri coram tabellionibus publicis del numero, non tamen contractus compelluntur coram eis contrahere...

QUESTIO CXIX.

Rubrica de prescriptione gabellæ alicuius contractus. Quanto tempore prescribitur gabella alicuius contractus in particulari contra conductores Regios gabellarum?

Questioni huic respondemus: que los tales arrendadores estan obligados a pedir el alcavala, y la pena de la venta que se hizieren de bienes muebles y semovientes en todo el año de su arrendamiento, y dos meses del otro, y no las pueden pedir desde en adelante...

compilatorem. Et est omnium petitorum sententia. Item Lassar. de decim. vend. c. 19. sub n. 68. Non verum servasse ordinem in his legibus digerendis, & ordinandis.

Sed pro veteri harum legum conciliatione, & omnia alia Olani in suo antonom. hoc est, in concord. juris liter. p. 10. 57. resoluendum est d. l. 2. c. 1. de correctam p. concubidum per d. l. 19. vitore nomine quo ad tempus petitionis gabellæ rerum mobilium, & se montem, de quo loquitur d. l. 19. distinguitur inter hanc venditionem, & illam rerum immobilium, cum tamen d. l. 20. indistincte in utroque loqueretur in illa namque rerum mobilium, & semovientium servanda erit decimo nova d. l. 19. Catholice Regum Ferdinandi, & Elisabethæ precipiens, que se p. in per los arrendadores el alcavala de los bienes muebles y semovientes en todo el año de su arrendamiento, y en dos meses después del otro año, y no las pueden pedir desde en adelante...

Pera en quanto al tiempo en que se puede pedir el alcavala de las ventas de las herencias se han de conciliar, y concordar estas dos leyes Reales por estar corrección en duda, distinguendo dos casos. El uno es quando se otorgan los contratos ante escribanos publicos del numero de su heredad que se vende, que enonces se pueda demandar la alcavala en todo el año siguiente, despues de cumplido el año del arrendamiento, y quando se otorgan los tales contratos ante otros escribanos, que no son del numero que en tal caso se pueda demandar el alcavala con la pena dentro de dos años, desde el día que el tal contrato fuere otorgado: Hasta aqui en un caso de los dos que dize, y en este primero no ay duda sino que se deve guardar la dicha l. 19. y no la l. 20. que en su generalidad sentia lo contrario. El otro, y segundo caso es, quando la venta de los bienes razos se haze, y celebra sin escribano, y este caso omitido, y no proueyo, ni decidio la dicha ley 19. y assi quedara a la disposicion del derecho comun, que es la l. 2. c. de usulgal. vbi quinquennium publicanus prescribitur: y la dicha l. 20. que dize, que se pueda pedir en el año que durare el recandamiento, y quatro años despues, que son cinco: quo caso non repetitur correctio d. l. 20. per d. l. 19. quod enim non mutatur, quare stare prohibetur. Sancimus, de test. l. precipimus in fi. c. de appell. Recte igitur additio marginalis super d. l. 20. legem precedentem nouiter esse, & debere feruari in eo, quod contradic d. l. 20. Ergo in ceteris, in quib. et non contradic seruanda erit d. l. 20. ideo que recte posita est, atque transcripta in eo libro Compilacionis Regie noue, & late probat Lassar. d. c. 18. n. 68. & 69.

Addo ego in alijs etiam prouidere d. l. 20. que non sunt decima, sed potius omisso per d. l. 19. precedentem, & ideo remanebant in suo vigore incorrecta,

incorrecta, nempe, en el tiempo en que se han de pedir los alcavalas, & tercias, y pedidos, y monedas de los Reynos: las quales rentas, y las dichas alcavalas manda la dicha l. 20. que se puedan pedir en un mismo tiempo, que es el que esta dicho: luego en lo de las alcavalas se han de distinguir, como auemos dicho, y en lo de demas se ha de guardar la decision de la dicha l. 20. porque en ello no habla la dicha l. 19. que si hablara tambien en ello, como mas auena, se huiera de estar a ella en todo.

6 Similiter in d. l. 20. cauetur in verbo. Saluo: que la prescripcion de su tiempo no ay lugar, si en el tiempo de los dichos quatro años el tal recandador hizo algun año, o años por do la prescripcion de los dichos quatro años se ha interrumpido: porque en esto, atento a que es declaracion del derecho comun, y no habla en ello la dicha l. 19. tambien se ha de guardar en el caso, y prescripcion del tiempo de la dicha l. 19. y entender se esta ley conforme a la declaracion de la dicha l. 20.

7 Tertio eadem l. 20. cauetur, que su decision se emienda en lo que fuere devido a los recandadores, y arrendadores de su Magestad, y no ay lugar en lo que al Rey esta fuere devido, ni aquello que queda por recandar para su Magestad, por remision, o negligencia de los dichos su recandadores, y arrendadores: hoc idem meo iudicio obseruandum erit in specie d. l. 19. cum ibi contrarium non dicatur, quinimo, hoc idem colligitur ex eadem l. dom loquitur in conductibus Regijs, quatinus locum non habere in gabellis debitis ipsi Regie Maiestati, vel saltem est intelligenda, supplenda, & limitanda in hoc per d. l. 20. in fi. vbi de hoc agit.

8 Proprie hæc igitur recte, & cum iudicio inserta fuit d. l. 20. in d. noua Compilacione legum Regiarum, imo fuit necessario apponit declaratur tamen, vt supra hæc materia.

Ex quibus deducitur intellectus ad l. 10. tit. 17. lib. 9. qua cauetur, quod permutaciones, & venditiones fiant coram tabellione publico, nempe, hoc non ita accipiendum est, vt intelligamus, necessitatem imponi venditoribus in scriptis contrahendi, sed id solum statuitur, quod si pro libito suæ voluntatis scripturam contractum facturi sint, non nisi coram his tabellionibus faciant, de quibus in d. l. 20. ceterum si contrahentes nolint suorum contractum instrumenta conficere, bene possunt, sine scriptura contrahere, & solum fiet, quod iuxta d. l. 20. longior dilatio erit gabellario ad petendas gabellas, quas factas esse probabilis ignorauerit, eo quod de eis scriptura facta non sit, nec per tabelliones certiorari poterit, quam si scriptura fiat d. l. 19. quatinus legum hæc est vera ratio decidendi in ampliano, & restringendo tempore prescriptionis secundum Lassar. d. c. 18. n. 70. legitur Azer. in l. 10. sub n. 1. ibi: T. que los dichos escribanos, tit. 17. hoc lib. 9.

Hodie tamen aliter in bonis immobilibus statuitur in nouis illis ordinationibus, & conditionibus Regijs, quas apud nos appellamus del ensabecamiento general contenidos en la cedula Real firmada de su Magestad, fecha en el Parado a 26. dias del mes de Noviembre de 1575. año, que originalmente son, y van puestos al fin deste libro, y es el apuntamiento quinze, que dize desta manera.

Item con condicion, para que se pueda cobrar

cobrar, y no se defraude el alcavala de las verdades de bienes rayzes, censos, trueques, y cambios, las escrituras de todo esta ayam de passar, y passens, y se hagan, y otorguen ante escribanos publicos del numero de las tales ciudades, villas, y lugares donde fueren vezinos los contratantes, que puedan dar las copias dellas: y las que de otra manera se hizieren, demas de la pena en que huieren incurrido por causa del fraude, no prescriba el tiempo al arrendador, para cobrar la alcavala que desta le perteneciere, sino que en qualquier tiempo la pueda pedir, y demandar, y cobrar.

Itaque secundum hanc nonam punctuacionem, & conditionem, hoc non inducitur in premissis, & additur antiquis legibus de hoc loquentibus, nempe, que todas las escrituras de bienes rayzes, censos, trueques, y cambios, se ayam de otorgar ante escribanos publicos del numero de los pueblos donde fueren vezinos los contratantes: y haciendolo se assi no se inona nada en lo que toca al tiempo en que se ha de pedir el alcavala de los bienes rayzes por los arrendadores, y en el que se prescriba la demanda della que esta dispuesto por tal, y que arriba auemos referido muchas vezes.

La segundo, que no corre prescripcion no se otorgando las dichas escrituras ante escribanos publicos del numero de los pueblos donde fueren vezinos los contra yentes (ora se otorguen ante otros escribanos qualesquier que no sean publicos del numero donde son vezinos los contratantes, o no se otorguen por escrito, sino que se hagan las ventas de los dichos bienes rayzes de palabra sin escribano: porque todo esto se da a entender, y la colligido de aquellas palabras del dicho nuevo apuntamiento: ibi: Y las que de otra manera se hizieren, &c. no se prescriba la alcavala de los tales bienes rayzes por ningun tiempo, como ex professo se decide, y determino por el dicho cap. 5. que en esto corrre la l. 19. y la l. 20. La l. 19. on quanto ponia cierto tiempo para pedir la alcavala de los bienes rayzes, cuyas escrituras se otorgaban ante otros escribanos que no eran del numero, conuiente a saber, de dos años desde el dia que el tal contrato fuess otorgado, y la l. 20. en quanto prouana (como auemos dicho arriba) que no auiendo escritura de contrato se puuissse pedir la alcavala dentro de quatro años despues de passado el año del arrendamiento: pero ay dia confirmo al dicho nuevo apuntamiento, en estos dos casos la alcavala de las heredades se puede pedir, y cobrar en qualquier tiempo por los arrendadores, y no se prescriba el tiempo a ellos: & de manera, que en suma solamente que da ay dia en su fuerza, y vigor la decision de la dicha l. 19. quando las escrituras de los contratos de ventas, censos, trueques, y cambios se otorgan como deuen ante escribanos publicos del numero de los pueblos donde fueren vezinos los contratantes, que entones el alcavala dellas se puede pedir, y demandar en todo el año siguiente despues de cumplido el año del arrendamiento: porque esto no se muda, altera, ni corrige por el dicho c. 15. de los nuevos apamientos, y assi se queda como antes estava segun auemos dicho.

Venit hic prudens lector, idem obseruo, 11 quod prædiximus circa intellectum dicti d. l. 19. & 20. supra in veris quibus deducitur, nempe per d. c. 15. minime imponi necessitatem contrahentibus contrahendi in scriptis coram tabellionibus publicis

publicis de numero quo ad substantiam, & valorem contractuum, sed tantum quo ad præscriptionem gabellarum si aliter contraxerint, poterit ab eis, quocumque tempore peti gabella cum sua pæna.

13 Denique dicitur d. l. 19. dicitur, en todo el año de su arrendamiento, & d. l. 20. En el año que durare, debet intelligi, cum annum esse computandum hoc modo, ut volumus ostendere, quod deest illius anni, & insuper reliquum tempus, quod dicitur l. 1. ad iure, ut colligitur ex adductis per Minchac. de successi. c. 1. §. 2. n. 23. verum illud autem notandum est, in 1. edicióne Salinasensis, circa intellectum l. 1. 01. del quadero no ha de ser. l. 10. tit. 17. hoc lib. 9. & in terminis nebor Lallac. d. c. 1. 8. n. 71.

14 Quanto al alcaval de las yerbas, adonde se paga de ellas, en o tiempo se aya de pedir por los arrendadores, & arrendatarios. l. 1. & l. 2. tit. 17. hoc lib. 9. de quibus supra legitur.

SUMMARI A.

- 1. Venditor an transacto tempore petendi ab eo gabellam, ea non petat, nisi securum conscientia, si eam non soluat? & n. segg. resolutio n. 3. negatio.
2. Gabella si non petatur, an debeatur? & n. 4.

QVÆSTIO CXX.

An transacto tempore præscriptionis gabellæ venditor securus sit in conscientia eam non solvens?

1 QVæro modo in proposito l. 19. & 20. tit. 17. hoc lib. 9. de præscriptione temporis, in quo gabellæ peti debent agentium, & eorum, quæ late supra in quæstio. proxime præcedenti circa eorum interpretationem egimus, an legitimo illo tempore transacto venditor præscriptionis munitus, intra sit in foro conscientia non solvendo gabellam, an vero ad eius restitutionem teneatur, quemadmodum ante transactum tempus eum teneri supra resolvimus q. 2. n. 20. cum segg. Et securum esse ex eovideat probari posse: Primo, quia cum ipsæmet leges gabellarum, quæ obligant ad solutionem gabellæ in utroque foro, ut ibi resolvimus, hoc addiderint, & moderaverint, dummodo gabellarij eam petant intra tempus contentum in dict. l. 19. & 20. consequens est, ut post illud tempus ad eius solutionem, si non petatur, noluit intin aliquo foro obligare à contrario sensu: legislator enim, qui potuit obligare, vel non potuit etiam obligationem ad certum tempus coartare, cuiusque vice tempus præscribitur? Secundo, quia ut nonnulli autumant, obligatio gabellæ ita demum premit, & arctat, si petatur, alias secus, quinimo addant, nec esse consuetudine introductam, ita Didac. Perez in terminis in l. 2. tit. 17. pagina 304. in verficul. ex qua inferri, & pagina sequenti in principio libro 8. Bano, Ordinamenti.

3 Nihilominus tamen, re maturius considerata, contractum in proposito nostræ quæstionis est resolutum, nempe, ut præscriptio temporis, de qua in dictis l. in casibus quibus hodie vigent in praxi, præsit tantum in foro exteriori, hoc est, iudiciali: secus in foro conscientie, si soluta non sit gabella, de quo non agunt præscript. l. Rena-

net igitur casus in dispositione aliarum legum, quæ habent, ut gabella debeat solvi etiam, si non petatur, ut statim dicemus: deinde, quia iure Canonico nulla præscriptio currit cum mala fide.

Neque obstat pñimum fundamentum contractum, illud enim operatur, & suam vim habet, ut in foro exteriori, in quo loquuntur d. l. Regij, venditor, qui non solvit gabellam, à quo debito tempore non fuit petitis, nec soluta gabella, molestari nec inquietari exinde possit: idem ergo legislator, qui obligationem solvendi gabellam iudicij, eam certo quodam tempore arctare voluit, in eum nempe finem, ut postea in iudicio debitor molestari, aut committi pro ea non valeat in foro autem interiori nihil dicit: remanent ergo leges 31. & 32. tit. 17. hoc lib. 9. in suo vigore, obligantes venditores, & emtores atque permutantes ad manifestandum contractus venditionum, & permutatorum, & solvendum gabellam eorum intra terminos de quibus in eisdem legibus, etiam si non petatur proit revera eam teneatur solvere: ergo præscriptio de qua in d. l. 19. & 20. tit. 17. hoc lib. 9. tantum habet locum in foro iudiciali exteriori. Ceterum in foro anime remanet obligatio antiqua solvendi gabellam, etiam si præd. tempore non petatur: & non etiam obest secundum fundamentum contractum, quia verum non est, vigere præfatam consuetudinem, & repugnat d. l. 1. tit. 19. hoc lib. 9. ut latius diximus ubi supra. Tamen ego non erit venditor in foro anime, qui bonam fidem, sed potius malam habet, in nostra specie, si que conscientia tenebitur ad solutionem gabellæ licet gabellarius, cui faciendæ solutio est, actionem non habeat ad eam petendam in iudicio exteriori, propter legalem temporis præscriptionem, de qua in d. l. 19. & 20. & ita merito hanc partem in terminis tenent, & probant frater Ioseph. Angles in suis Floribus Topologi. Quæst. in quibus à restituere sit liber in 4. dubio diffin. in fin. & frater Ant. d. Cordub. in suis quæst. 9. 95. quos refert, & sequitur contra Did. Perez Lallac. de dec. vend. c. 1. §. n. 72.

SUMMARI A.

- 1. Præscriptio gabellæ an procedat cum mala fide in foro exteriori? & n. 2. resolutio affirmativa agitur de interpretatione reg. possessor, de reg. iur. in 6.

QVÆSTIO CXXI.

Malæ fidei possessor gabellæ debitor, an præscribar, & in foro exteriori transacto tempore præscriptionis?

1 QVæro etiam: An in foro exteriori iudiciali contra præscriptionem gabellæ legis 19. & l. 20. tit. 17. hoc lib. 9. possit opponi exceptio malæ fidei, nempe, que sabian los contrayentes, que se devia la alcavala, y la encubrieren, y no pagaron, ni manifestaron. Et pars affirmativa plana videtur ex regula possessor malæ fidei de reg. iur. in 6. cum adductis per nos late in simili quæstione circa intellectum aliarum legum Regiarum in repet. nemo potest n. 485. cum segg. ff. de leg. 1. & in terminis ita tenet Girond. de gabell. 4. p. §. 2. n. 22. & 23.

Nihiloml

1 Nihilominus tamen in proposito d. l. 19. & 20. contractum probat, & censo proculdubio tenendum. Decisio enim text. in d. regula possessor agit de præscriptione mere legali, que procedit abique voluntate, & consensu, & nonnunquam etiam abique scientia eius, contra quem præscribitur: At nos in hac quæstione agimus de ea præscriptione, quam ipsæmet dominus rei propria voluntate constituit, & induxit contra suos conductores, qui est Rex: & in re sua quilibet est moderator, & arbitet. l. in re mandata cum similibus, C. mandat. vel. de ea, que est conventionalis inter Reges, & subditos, & conductores: licet enim præscriptio mere legalis dicatur esse contra naturalem æquitatem, secundum Bald. in l. cavilla, n. 10. verficul. sed an per ius Canonicum ibi. quia præscriptio, C. de furt. hoc non sic est in ea, que præsupponit consensum, & voluntatem spontaneam, & proprium motum ipsius Regis (veluti illam, de qua in dict. l. 19. in princip. ut patet ex eius verbis, ibi: Por relear a nuestros subditos, y naturales de molestias, y vexaciones injustas, &c. iuxta glossam l. 1. §. fin. ff. de dol. & l. 1. Familias, ff. de minoribus: Quin imo præscriptio mere legalis (si expresse hoc statuit ipsæmet lex) procedit sine bona fide, eaque licet sic disponens irritat in subditis malam fidem, & tunc cessat auctoritate legis, ut per Ripam in tr. de peste in 3. par. de remed. præferuat. contra pñim, n. 253. quem refert & sequitur Auend. in 1. par. c. 1. p. 2. n. 21.

Quinimo in casu dict. l. 19. & 20. potest contendit non dici illam proprie præscriptio-nem, si quid eademmet lex, que obligat ad gabellam, actionem denegat ultra illud tempus ad gabellam perendum ab eadem l. indultum: si que non inducit perpetuam obligationem exteriori sicut in aliis rebus inductor per alias l. & ideo in eis est necessaria exceptio præscriptionis: Quare conductor gabellarum non dicitur perdere per exceptionem in præscriptionis contra se oppositam, illud quod nunquam ad se perinuit, hoc est, actionem, & ius ultra illud tempus, priusquam liquide præsupponit habitum, l. d. cum similibus, ff. de verbos. oblig. Ergo ubi non fuit habitus, non cadit privatio, non entis: namque, & non apparentis nullæ sunt species, nec qualitates, eius, qui in provincia, & quæ vero, ff. si cert. petat. Accedat, quod conductores, gabellarum, eas conducunt à principio, con las condiciones de las leyes del quadero de las alcavalas, ut est, notum, & certissimum: y una de ellas es que las pidan dentro del dicho tiempo, y no despues: Ergo ex vi contractus eas petere non poterant ultra illud tempus, etiam si debitores scienter eas omiserint solvere, porque el Rey en esto atendio a relear a sus subditos, y naturales de molestias, y vexaciones injustas, como auemos dicho, quanto al fuero exterior o y iudicial: mas no quanto al de la conscientia, que en este nunca les libra, sino es pagando, pues la alcavala obliga en conscientia, aunque no se pida, por ser deuda iusta, y por las demas razones dichas en la quæstion precedente.

SUMMARI A.

- 1. Tempus petendi gabellam in venditionibus sub conditione suspensiva celebratis à quo tempore incipiat? & n. segg.
2. Tempus appellandi à sententia condicionali cur-

rit ex die lata sententia, sed speciale est in hoc, ut in n. 2.

- 3. Tempus retrahit venditionis condicionalis currit à die contractus, sed contra n. 9.
4. Tempus contractus condicionalis inspicendum est non vero ipsius conditionis existentis.
5. Venditio condicionalis statim est perfecta anæquam conditio existat, adeo, ut locus penitentia non sit inuito altero contrahente, vide n. 11. vers. ad eundem.
6. Creditor condicionalis tenetur ius suum opponere adversus subhaftationes intra tempus statuti, non expectata conditio, ne excludatur adveniente postea conditio.
7. Creditor mercatoris falliti, & suspecti de fuga ante diem solutionis potest contra eum agere, & debet præferri creditoribus posterioribus, quorum dies cessat, & veniat.
8. Tempus legale non currit, nisi conditio impleta.
10. Incipio fideicommissi condicionalis non currit anæquam existat conditio.
11. Actio futura anæquam nascatur præscriptio non potest.
13. Gabella non debetur durante tempore quo res vendita, nisi data in solutum ex pacto in contractu adhibere debitor, qui sui potest, sed contra n. 16. ampliatur n. 14. ut præcedat tum petendi lic super valore vel infirmitate contractus, & quid in retrahit, n. 15.
17. Tempus petendi gabellam intentatore medio, l. 1. C. de res. vend. a quo tempore incipiat currere?
18. Actionem non esse natam, vel non apparere esse natam, paria sunt.

QVÆSTIO CXXII.

A quo tempore incipiat tempus petendi gabellam in venditionibus sub conditione suspensiva celebratis?

1 QVæro præterea circa easdem l. Regias 19. & 20. tit. 17. hoc lib. 9. a quo tempore incipiat currere tempus, vel terminus petendi gabellam in venditione sub conditione celebratis (supposito, quod in eis gabella perinet ad conductorem temporis contractus, non vero ad alium, qui tempore conditionis existentis tales erant,) ut resolutus supra, quæst. 8. num. 8.

An à tempore celebrati contractus, vel conditionis existentis: si enim hoc dixerimus: erit maximi momenti quæstio nostra. Nam etiam si transactum sit tempus, quo peti debet gabella ante conditionis existentiam, adhuc peti poterit post impletam conditionem, tempore tam n. debito ab ipsa conditionis existentia numerando: si vero illud, hoc est à tempore contractus, cautus oportebit esse gabellarios, ut eam petant intra tempus illatum legum, connumerandum à die celebrati contractus.

Quid dicendum? Et videtur primo tempus statim currere à tempore contractus, non aliter expectato conditionis euentu, ex l. 1. §. biduum, ff. quand. appell. sat. & in c. biduum in princ. 2. q. 6. §. ubi si fecatur sententia sub conditione statim ex die late sententia tempus ad appellandum computandum est,

est, nec expectandus dies, ex quo conditio ipsius si uenturæ extiterit, & quorum iurium argumento in materia retractus vigore statuti, vel consuetudinis competentis, ita tenet Guid. Pap. decis. Delphin. 257. auatur de consuet. co. 1. vers. sed iuxta. 4. præmissis.

Secundo confirmatur eadem sententia, quia in contractibus conditionalibus debet inspicere tempus contractus non conditionis, l. si filiusfamil. & ibi Bart. & alij, ff. de verb. oblig. l. 2. §. ea quoque, ff. de collat. bon. & in alijs iuribus consensibus per Tiraq. de retr. lign. §. 1. gl. 1. o. m. 43. ubi etiam, quod venditio conditionalis statim est perfecta, antequam conditio exstiterit, ut inquit text. in l. necessario, §. si in rei, ff. de peric. & commod. rei. vend. vique adeo quidem, ut non liceat alteri contractum iniurio altero, ab ea discedere, iuxta gl. in l. in prior. C. eod. tit. & in §. 3. in l. de emptio. & vendit. sequitur alios allegans Tiraq. ubi supra. & prius eodem §. 1. gloss. 2. n. 26. ubi, quod conditio impleta pendente est, ac si contractus ab initio fuisset purus, l. ubi §. 1. & ibi hng. & Alexand. ff. de vulg. & pupill. subfl. & alij plures, quos ibi in idem citat Tiraq.

Hinc est etiam, ut creditor conditionalis teneatur ius suum opponere aduersus subhastationes intra tempora statuti, non expectata conditio, ne excludatur, adueniente postea conditio, ut voluerunt Doctores relati per Tiraq. d. gloss. 10. n. 43. cui addendum est Roderic. Suarez in reposit. l. 7. post remissionem, 7. d. m. ff. de re iudic. fol. mibi 308. ubi de mercatore fallito, & suspecto de fuga agit, nempe, quod creditor ante diem solutionis possit contra eum agere, & debeat præferri alijs creditoribus posterioribus, quorum dies cessat, & veniat.

Tertio eadem opinio probari videtur ex d. l. 19. in veris. T. si los tales conuatoz, ibi: De de el dia que el tal conuatoz fuere auorgada: dum simpliciter, & indistincte loquitur in quocunque contractu.

In contrariam autem partem, imo, quod ex die conditionis existentis incipiat currere tempus perenni gabellam, non vero à tempore contractus conditionalis celebrari, adduci potest tex. in leg. 1. §. annus, ff. quando act. de pecul. facit etiam l. penultim. §. procedit autem, ff. de excusat. im. & plura alia iura congesta per Tiraquel. d. gloss. 10. numero 45. in quibus probatur expectatam esse conditionem, ut tempus legale currat, & non enim tempus currit, nisi conditio impleta, in quod etiam alia plura, iura citat idem Tiraquel. de retr. conuention. §. 2. gloss. 1. n. 25.

Ex quibus Guillem. de Cugno. in dist. §. annus, & ibi Albert. idem Albertic. in 1. part. Statut. quæstio. 97. sed nunquid proximior in fin. & alij relati per Tiraquel. ubi supra. tenent tempus retractus incipere, & currere à tempore conditionis existentis, & hanc partem sequitur Tiraq. ubi supra. in prior. loco, n. 2. & probat late Ant. Gome. in 2. tomo var. resol. c. de qual. contractuum, n. 29. & in l. 70. Tam. n. 21. Et hæc est verior, & receptior sententia, ut cum alijs resoluimus lib. 2. Pract. qu. 10. 153. n. 3.

Secundo, quia eadem ratione vñscapio fidelicommissi conditionalis non currit, antequam exstiterit conditio, per text. in l. vlt. §. si autem auaritia, C. commun. de leg. 1. cuius auctoritate hoc probat Bald. consil. 351. item ad illud lib. 3. id, quod regulare est, ut alias non currit tempus, nisi

impleta conditio, ut voluit Bart. dicens, multum notandum in l. si cui legatur in fin. princip. & ibi ceteri, ff. de leg. 1. Bald. in l. id quod pauperibus, n. 1. 2. vers. Secundo quarto, an iste annus, C. de Episcopis, & clericis, id quod etiam probat Tiraq. d. §. 1. gl. 10. n. 47.

Tertio, quia actio futura antequam nascatur præscribi non potest, l. 1. §. si, & ibi gloss. fin. C. de annal. excepti. impedito enim agere non currit præscriptio, ut ibidem probatur.

Quibus quidem iuribus, & fundamentis in hanc partem adducor, ut tempus petendi gabellam non currat gabellaris in contractu conditionalis, quoties ea tempore præscribi potest, nisi à tempore conditionis existentis, qua veriori, & iudicia sententia tenent.

Non obstat primum fundamentum patris contractus, nempe quod de tempore ad appellandum à sententia diximus, ut à tempore late tenentie conditionalis dixerimus incipere currere: id namque speciale est in eo casu: in ceteris autem temporum præscriptionibus locus est per iura supra allegata pro nostra sententia, & ita expresse voluerunt Bart. & alij in d. §. biduum, & gloss. in d. e. dubium, quos sequitur Tiraquel. d. gl. 10. n. 48. ubi refert rationem specialitatis in sententia, nempe propter eius auctoritatem, aliamque rationem reddit, quam apud eum videre poteris.

Ad secundum respondemus, id procedere quo ad perfectionem, & valorẽ venditionis conditionalis, ut locus non sit penitentis, sicut prædiximus: nõ autem ut currat tempus alias competens ad aliquod petendum ratione putæ venditionis prout est gabella, & ius retractus: hoc namque cum non detur, nisi ex puris venditionibus incipere non potest nisi post purificatã conditionem, ea autem impleta perinde est, ac si ab initio contractus fuisset purus: At vero, quod prædiximus de creditore conditionalis, ut teneatur ius suum opponere aduersus subhastationes intra tempora statuti, ne excludatur adueniente postea conditio potius consilij est, quam præcium.

Tertium etiam ex d. l. 19. cessat, quia verba supra relata intelligi quidem debent iuxta ius commune, nempe in contractibus puris: locus in conditionalibus, quia in eis currit tempore conditionis impleta, ut vidimus.

Quinimo Bald. consil. 164. maritus, volum. 5. quod gabella non debetur durante tempore quo res vendita, aut data in solutum ex pacto in contractu adiecto reddibet, aut lui potest, cum non sit pleno iure translata, l. cum mansura, 80. §. nemo, ff. de contrab. emt. quem refert, & sequitur Tiraq. de retr. conuention. §. 6. gloss. n. 15. ad fin.

Idem erit, quoties venditio facta suboritur controversia inter emptorem & venditorem super valore, vel infinitate ipsius venditionis, & interim labitur tempus petendi gabellam, de quo in dictis ll. Regius, nihilominus namque videtur ipsum gabellarium admittendum, quoniam non dicitur scite alienatam rem fuisse ante exitum litis, argumento l. quando, C. qui admittit, & in rescriptis retractus ita probant plures relati per Tiraquel. de retr. lign. §. 1. gl. 10. n. 36. hæc enim hæc, quantum ad retractum pertinent, non careant scrupulo secundum Tiraquel. ibid. n. 39. quia apud se est expressa consuetudo, id tempus retractus currere ignorantibus minoribus, & abientibus, ut ibi refert, sicuti apud nos

Hispanos

Hispanos eadem est l. Regia 8. tit. 12. libr. 5. nona Collect. Reg. qua attenda, censetur statim à die venditionis incipere currere tempus retractus: Attamen in proposito nostro temporis, intra quod gabella peti debet iuxta nostras ll. Regias bene procedunt: siquidem gabella non debetur ex contractu nullo, vel supra resoluimus q. 9. Ergo dum pendet super valore, vel infinitate contractus venditionis, vel permutationis non currit tempus ad petendam gabellam concessam, quia impedito agere non currit præscriptio.

Nihilominus tamen, cum sciscus eiusque condutores gabellarum habeant intentionem suam fundatam legibus huius Regni, nempe l. 1. & 2. tit. 17. hoc lib. 9. præscriptibus, vt ex venditione, & permutatione soluantur gabella: præcipue offerendo fiduciosum, quod si aliquo tempore apparuerit, eam non deberi ex contractu super quo litigatur, soluta gabella restituetur, vix obtinebit in praxi, vt pendente lite prædicta, non soluantur gabella, sed imo ipsa soluenda erit, non obstante præd. lite, ne detur locus: & occasio fraudis contra fiscum, & iura Regalia, & ideo cum gabellaris non sit impeditus agere, merito vt statim ei currat tempus ad eam petendam.

Scd si vesteris li super remedio, l. 2. C. de rescindend. vendition. agente domino rei venditæ pro supplemento iusti pretij, vel rescissione contractus, tempus petendi gabellam illius supplementi non currit profecto, nisi ex die sententia in fauorem actoris lata, itaque electio nisi a reo factæ supplicandi iustum pretium, cum possit potius eligere rescissionem contractus, quam supplere iustum pretium: Pars enim sunt actionem natam non esse, vel non apparere esse natam, in lege, ff. de contr. emtion. non enim supplementum iusti pretij peti potest, quo vsque reus condemnatus sit in actione proposta, & elegerit potius id supplere, quam contractum rescindi: Ergo nec antea currit tempus petendi gabellam illius supplementi ex prædictis regulis, quæ habet, quod impedito agere, non currit præscriptio.

SVMARIA.

1. Prescriptio an currat contra gabellarium impeditum agere dolo aduersarij? & n. segg.
2. Impedimentum causatum culpa venditoris non nocet.
3. Occulta traditio, & possessionis apprehensio fraude facta ne in notitiam retractandi ius habentis perueniat, ei non nocet, & idem respectu gabella non petenda, probat num. 4. & generaliter ex alia quacunque iusta causa, n. 6. & 7.
4. Cuius aliquid facientes censentur habere malam fidem, neque ignorantiam, aut errorem allegare possunt.
5. Venditores non tenentur notam facere venditionem gabellaris post facta præconia, non vero antea.
6. Gabellaris si tempore debito interrumpit præscriptionem, post tempora requisita ad petendam gabellam eam petere potest, idem si fuerit impeditus interrumpere præscriptionem facto aduersarij tempore debito, ut in n. 10. idem si iudicij facti, secus si facti tertij impediatur, quia tunc, & c. ut in n. 11.
7. Interruptio præscriptionis contra gabellarium inducitur ex sola petitione extraiudiciali: ipsi, & n. 13.

14. Citatio an requiratur ad interrompendam præscriptionem duorum mensium induitam à lege Regia ad petendam omiffa in iude.

QVÆSTIO CXXIII.

An contra gabellarium impeditum, agere dolo aduersarij, currat præscriptio?

Quæro vterius circa casum ll. 19. & 20. tit. 17. hoc lib. 9. an tempus eorum ad petendam gabellam currat contra gabellarium impeditum agere dolo, fraudulente, aut metu, aliaue malitia, aut astutia, culpaue in faciendo confisfenti, venditori, vel permutanti in hoc directa, ut ipsos circumueniat? Et videtur quidem, hanc questionem formari non posse: cum enim venditoris teneantur notam facere venditionem gabellatõ, eique soluere gabellam intra quantum diem, nec non emptores intra tertium eidem intimare sub pena, de qua in l. 31. tit. 19. hoc lib. 9. hoc facientes liberantur, & sic cessare videtur nostra questio.

Nihilominus tamen ipsa locum habere potest antequam præconia dentur, de quibus in l. p. illius l. vel etiam post, quoties ipsa ignorantia procedit ex dolo, arte, vel facto aduersarij, scilicet, eius ad cuius commodum ignorans repellitur, hoc est, venditoris, vel qui huius ign. orantem tenebras, & caliginem oculis, animoque ipsius ignorantis offudit, id est, ita negotium textit, ita callide destruxit eo artificio composuit, vt animo non posset, aut certe vix posset, venire in notitiam illius, qui intra certum tempus agere, & petere debet, vel si in proposito, de quo agimus, venditor negaret venditionem, vel diceret eam conditionalem fuisse, conditionemque ipsius nondum extitisse, vel quod ipse non vendidit, sed quidam clericus, vel alias exemplis, tunc enim illi circumscriptio subuenitur, quia impedimentum causatum fuit culpa venditoris, l. cum proponas, C. de nunci. feno. l. qui officij in fin. ff. de contrab. empt. & in simili casu ex his iuribus ita probat Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 11. §. 13. gloss. 12. n. 6. ad fin. & cum eo Tiraq. de retr. lign. §. 35. glo. 4. n. 29. mire facient tradita in materia retractus per eundem Tiraquel. de retr. lign. §. 1. gloss. 10. n. 44. ubi quod si traditio, & possessio apprehensio alicui eliditina sint, vt de industria ita verifimiliter facta fuerit, quod sanguineus caperetor fraudulenter retractus, dum videtur venditionem conditionalem fuisse, sibi ob oculos ex composito obtulam, & cuius ideo retractandæ tempus non currit, ignorans autem traditionem occultam, non se ad retractandum accingit, potius tempus, vt fert contractus, non currit: proculdubio in hac specie nullus est, vel prudentissimus quisque, qui non hac specie veluti hamo non secus, ac pilcis caperetor: nemini autem fraus sua prodesset, aut patrocinari debet, l. 2. C. qui mili. non poss. lib. 12. & c. feris, & c. ex tenore de rescript. cum simi.

Si aliter namque diceretur, esset viam aperire fraudibus, cum id quotidie fieri posset, cui obuiandum est l. cum hi §. si cum lit. ff. de tranf. & quanto, de diuort. cum similib.

Hæc igitur omnia concurrunt in specie no. 4. sitæ questionis, & proculdubio eam decident. Y 3 quoque

quoque in fauorem gabellarum contra venditorem fraudulentiæ, ad quid enim id nisi ut lateat venditor, aut permutatio gabellarum, quo minus tempore a lege prescripto gabellam petat? ite, & ex hoc capite, quod veluti clam sit etiam post prædictam præconiam, magis præsumitur fraus & dolus, ut satis probatur ex libi quib. quæ est pen. C. de rescrip. vend. in l. ab Augst. verb. Non occulte, & ibi Baldus in §. not. C. mand. & in l. x. ubi fur. in §. uerum ibi, nec clanculo, sed publice: rursusque ibi, ne conuictio furis detegatur, C. de rescrip. & in l. ult. ubi, abscondit. machinationem, C. de leg. & in l. non existimo, ff. de administ. tut. & in c. quia propter ad fidei elect. & in c. consilium, & ibi c. consilium, & DD. præcipue Decius col. 3. vers. vlt. notandum, ff. de off. de leg. c. 1. & ibi glo. verb. Occult. quæ alios tex. alleg. vbi etiam Innocentius, & alij, vbi hoc est, & quod lateatur de re, & voluerunt DD. ubique, quorum plures congerit idem Tiraquel. de re. conuention. in præfatione, n. 1. & vbi n. 14. hinc est probat, quod qui clam aliquid facit, censetur habere malam fidem, neque ignorantiam, aut errorem allegare possunt, l. vlt. in ff. de ritu nupt. c. vlt. §. si quis vero, de clandest. nupt. quod & latius ibi aliter probat.

Idemque dicendum erit, si ad sint minz, metulve cadens in constantem vitium, impediens libertatem gabellarum, in petendo sibi iustitiam ministrari, non minus, quam in rebus futurijs, & vi possit, §. futurijs quoque iust. de usuc. quod etiam probatur argumento d. l. 9. ad fin. in vers. T. porque en algunos lugares de los señorios, Abadengo, y Ordesno no se cobra la alcavala con tanta facilidad, & C. Mandamos, & C. se pueda demandar en qualquier tiempo que demandar las pudiesen, y no se prescriba por causa de los dichos terminos, quæ quidem ratio alios similes casus, vbi adit eadem ratio, inclaudit, argumento l. cum pater, §. de testibus, ff. de leg. & vbi est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio, l. illud cum similibus, ff. ad l. Aquil.

Tandem hæc nostra sententia principalis evidens sit ex decisione d. l. 31. tit. 19. hoc libro 9. supr. relata: Si enim, quicumque veniator, aut permutator tenetur ventilationem, aut permutacionem a se celebratam intra quintum diem gabellario notam facere, & in eodem termino eidem gabellario solvere, hoc omittens, quin potius prædictam fraudem scilicet committens, quo modo liberabitur per lapsum termini d. l. 19. etiam per longissimum tempus: Nullo modo profecto: imo in vitioque foro tenebitur solvere debitam gabellam quocumque tempore.

Poterit tamen proprius nostra quæstio proponi, & verificari eo casu, quo publicanus modum publicari fecerit præconiam in diebus, & locis præceptis ad l. 19. quod ipse sit talis gabellarum, prove facere prius tenetur ex dispositione dict. l. 19. quia post factum præconium, & non antea tenentur venditores notam facere gabellario venditionem, gabellamque ei solvere infra quintum diem immediate sequentem, vt probat expresse dict. l. 19. in l. 1. par. In ea igitur specie, quæ ante præconiam prædicta prescriptio causatur, non quidem simpliciter negligentia, & omissione gabellarum, sed facta malitiosa venditoris, aut emptoris, non quidem noceret gabellario ex supra adductis, præsertim ex doctrina Carol. Molin. sequitur per Tiraq. ubi supr.

Quod si gabellarius interruperit tempore

debito prescriptionem, poterit post prædictam tem-
pora gabellam petere expressa l. 20. in vers. Saluo,
& c. 11. 7. hoc lib. 9.

Idem t. erit si dum gabellarium vellet præd. præ-
scriptionem interumpere, fuerit impeditus litem
contestari facto aduersarij iuste, vel iniuste, quo-
cumque modo, tunc enim restitutione inuaditur
actor hic ex l. ait prætor. §. deinde cum lege, seq.
ff. ex quibus causant, t. idem si iudicis facto fue-
rit impeditus litem contestari, sed est, ff. eod. tit.
quod si factis tertij impeditur, damnus ipse solu-
net, si soluendum est, l. inde Neratius, §. 1. ff. ad
leg. Aquil. quod si soluendo non sit, restituetur
actor, l. quibus diebus in princ. & ibi Batt. ff. de
cond. & demonst.

Ad interrompendam autem prescriptionem in
hac materia gabellarum, sufficere petitio extra
iudicialis facta a gabellario coram testibus, sicut
ad interrompendam prescriptionem triennalem
salari famulorum, & alterius cuiuscunque debiti
sufficere probamus de iuramen. Confirm. 3.
par. c. 1. n. 2. cum seq. vbi id efficacissime demon-
strauimus, quod quod aliud simpliciter absque vilo
iuris fundamento dixerit Casala. de consuet. Burg.
rubr. 4. §. 2. n. 11. in vers. Sexto limit. fol. mihi
200. col. 1. nemp, quod licet ad constituendum
quem in mora, sufficit interpellatio extra iudi-
cialis: non tamen quod ad interrompendam præ-
scriptionem, quia istud non reputatur iure cau-
tam, sed quod ad minus requiritur citatio, libelli
oblato, vel litis contestatio, iuxta glossam dicit
ordinariam in l. cum notissimi. C. de prescrip. 30.
ann. & per DD. in l. ff. de eo per quem factus est, &
est glo. verb. solum conuentionem in d. l. cum notissi-
mi princ. ibi: & dic per solum, id est citando
cum: t. sed respondemus, tex. illum hoc non
dicere, nec probare, sed tantum, quod per solum
conuentionem interrumpit prescriptio debiti,
nec de citatione vilius verbum ibi. Ergo sola quæ-
libet conuentione ad id sufficere, licet sit extrajudi-
cialis, cum generaliter loquatur ille textus. Alias si
aliud vellet, exprimeret, scilicet, iudiciale. Hoc
non fecit, igitur sufficit petitio extrajudicialis ad
interrompendam prescriptionem nondum finitam,
vt alijs quoque fundamentis tam iure
communis, quam iure nostro Regio expresso pro-
bamus ubi supr. Non est igitur periculosa nostra
præfata sententia, vbi supr. sed vera, & iuridica,
quamuis aliud dixerit abique discussione, & debita
consideratione Gironi, de gabell. 4. par. §. 2.
num. 18. qui tandem rationem compulsi, fatetur
ad notum casum de gabella, præd. nostram sen-
tentiam optime adaptari, & sic censet affirman-
dum, petitionem extrajudicalem factam a gabel-
laris coram testibus pro debita gabella sufficere
ad interrompendam prescriptionem, expendens
quoque pro hæc opin. verba l. fin. tituli 17. hoc
libro 9. ubi Saluo si el recandador hic, & alios
por la dicha prescripcion se interrumpa: sed in his
verbis minime declaratur, nec agitur in specie de
petitione extrajudiciali, sed tantum limitatur reg.
d. l. fin. quando gabellarius fecit aliquem actum
vel actus, per quos iure interrumpit prescriptio,
qui autem sint hi actus minime ibi dicitur: sed
deciditur in l. 29. & præcipue in vers. fin. tit. 29.
par. 3. ubi: Esto mismo feria, si el señor del dende se
lo mandasse delante de amigos, lo de auenidores, vt
adduximus ubi supr. n. 2. Et hæc pars vterior, &
tenenda est in indicando & consulendo, in super-
que est scilicet in animæ iudicio.

Sed quod magis obitare videbatur huic 14
sententia

sententia est doctrina Auend. c. 9. par. 6. in 2.
par. vbi tenet, quod prescriptio duorum mensium,
quæ a iure Regio inducitur ad petendam poenam
amissionem in libro, de qua in l. 10. tit. 7. lib. 8. non.
Coll. Reg. non interrumpitur, quamuis offeratur
libellus intra duos menses, si tamen non
emanauerit citatio, & incipietur, diximus lib. 2.
Prædic. q. 89. n. 1. & nos citans, idem probat Arce-
ued. in d. l. 10. n. 7.

Nihilominus tamen hæc sententia, quamuis
vera in se sit, nihil tamen nobis in proposito
obest, quia nos agimus de interruptione prescrip-
tionis debiti, vt ipsa prescriptio interrumpatur
per petitionem extrajudicalem, ne quis re sua
primetur indebitè: illa vero opinio Auend. & se-
quacium agit de petitione poenæ ex delicto, &
causa criminali incurrere, quare merito, vt prescri-
bitur facilis, nec interruptio inducatur per libelli
oblationem, nisi etiam emanauerit citatio, & parti
intimetur, quia cum sit poena, ad idola, ac proin-
de prescriptio continuatur aduersus poenam secus
vero quando agitur de prescribendo debito, tunc
namque interruptio merito debet per solum peti-
tionem extrajudicalem, ne debitor mala fide cum
iactura aliena locupletetur.

SVMARIA.

- 1 Poena imposita in materia gabellarum per leges
huius Regni multiformata sunt, nemp quatuor
modis, & n. 2.
- 2 Poena gabellarum pertinet ad conductores ear-
um, ad quos expectabat principale, licet in
condictione hoc non exprimitur, & pertinet ad
primum firmarium, vel iudicem, qui processum
inchoauit, non ad secundum, & n. 4. & 5.
- 3 Venditorum, & permutantium obligatio in ma-
teria gabellarum in pluribus consistit.
- 4 L. 31. tit. 9. lib. 9. nou. coll. Reg. que ponit la for-
ma, y terminos, en que los vendidores han de ha-
zer saber las ventas, y pagar el alcavala al ar-
rendador, & declaratur, ampliat, & limitatur hic,
& in n. sequent. pluribus modis, vido latissime
viquit ad n. 39. inclusiu.
- 5 L. 5. vers. mas si lo que se vende, tit. 17. lib. 9. nou.
coll. Reg. par. 1.
- 6 L. 1. 3. & l. 26. tit. 19. lib. 9. nou. coll. Reg.
par. 1.
- 7 L. 3. tit. 20. lib. 9. par. 1.
- 8 L. 1. tit. 17. lib. 9. par. 1.
- 9 Supponens venditorem personam exemptam a
solutione gabella, probata fraude, amittit rem sic
venditam.
- 10 L. 18. tit. 21. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 11 L. 19. tit. 17. lib. 9. par. 1.
- 12 L. 10. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 13 L. 11. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 14 Ley 6. & 8. & l. 11. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 15 L. 29. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 16 L. 29. tit. 19. lib. 9. par. 1. & n. 5. & 54. & 55.
- 17 L. 20. & 27. tit. 19. lib. 9. par. 1. & n. 55.
- 18 L. 22. cum seq. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 19 L. 17. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 20 L. 16. tit. 19. lib. 9. par. 1. & n. 60.
- 21 L. 14. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 22 L. 1. 2. 3. 4. 5. 7. & 15. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 23 L. 17. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 24 L. 29. tit. 19. lib. 9. par. 1.
- 25 Al dicho solo del corredor, o comprador, con iu-
ramiento, siendo hombre de buena fama, en raz on
de las ventas, y compras para en quanto a la ul-

- 26 capula se ha de estar, & declaratur n. seq. scdm. con-
tra gabellarium, vt in n. 72.
- 27 Dicho vnus testis etiam præclare multoties
regulariter non est statum, præter quam in
casu præcedenti, quoad exactionem gabella, vt
in n. 66.
- 28 Proxenetæ an possit esse testis regulariter,
quod non fallit, quoad debitum gabella, vt
in n. 68.
- 29 Testis vnicus de factis proprio, an pleno probet:
quoad exactionem gabella statum dicto solius em-
ptoris, vel proxenetæ, vt in n. 70.
- 30 Dicho aliorum præter emptorem, & pro-
xenetam non statum, etiam quoad exactionem
gabella.
- 31 Aequalitas licet regulariter in iudicio seruan-
da sit, hoc procedit, quando correlatiua pariformi-
ter se habent, aliam secum.
- 32 Dicho emptoris vel proxenetæ quoad solutionem
gabella, tunc standum est, quocumque de venditione
constat, dubitatur tamen de certa pretij quan-
titate, aliam secum, & n. 75. fallit in casu de quo
n. 76.
- 33 Testimonium vnus ex contrahentibus ad-
ductis in testam in fauorem gabellarum affir-
mantis fraudem interuenisse, an sit sufficiens?
& n. 79.

QVÆSTIO CXXIV.

Rubrica: De diuersis poenis in materia
gabellarum. De obligatio-
ne venditoris.

Quæto, qua sunt poenæ a nostris Gabellarum
in materia gabellarum impositæ, & ad quem
pertineant, & de obligatione tam venditorum,
quam emptorum, & aliarum personarum, & sub
quibus poenis? Et quia materia hæc legibus nostris
materna lingua editis decidenda est, vt clarius &
expeditius loquamur, & intelligamus hanc quæ-
tionem, & sequitur. eadem patria nostra lingua
exponam, præter ea quæ iure communi deci-
duntur.

Las penas que estan puestas en esta materia
de alcavalas por las leyes Reales, son en qua-
tro maneras: unas estan puestas a los vendedo-
res: otras a los compradores: otras que tocan a
terceras personas: de las causas y razones por que
se ponen estas penas, se sacara que cosas son aque-
llas a que todos estas estan obligados a hazer, y de
baxo de que penas como en particular diremos de
lante.

Las penas pertenecen al arrendador, a quien
pertenecen lo principal, que es el alcavala, aunque
en su arrendamiento no se diga, ni declare, assi lo
tienen Cyn. Bal. y otros autores in c. 1. §. de feud.
cognit. y Salicet. in l. si quis, C. de uel. & commis.
Ang. y Alex. in l. si quis id quod n. 22. ff. de iuris d.
omni. ind. Bald. in rubr. de rer. diu. & in l. si quis sine
C. de uel. & Boet. decis. 5. n. 18. cum seq. vbi tractatur
de communi, nemp, quod ad primum iudicem,
qui processum inchoauit, vel firmarium pertinet
emenda, & emolumentum pronouens ex male-
ficio, non ad eum, qui processum terminauit,
& latius Aules in c. 15. Prag. gl. 1. n. 35. & 36. &
& loquens in decima exsequenti, quod pertinet
ad primum exsequutoem, non vero ad secundum
affirmat Auend. lib. 1. de exsequend. mand.

Notificatio ergo, & denunciatio vnus ex pluribus sufficit, dummodo solutio in eodem termino fiat.

32 Si autem confortes prædicti vendiderint, vel emerint singuli suam partem non pro indiuiso, sed diuisa, & distincte vnico etiam pretio, non sufficeret notificatio vnus, quia non est vna venditio, sed plures vt voluit in similibus terminis Carol. Mol. d. 5. §. 4. nu. 37.

33 Nonio limitator d. l. 31. vt non procedat, quoties ante perfectam venditionem, vel permutationem consentium fuerit inter venditorem, vel permutantem, & gabellatum de certa quantitate soluenda ratione gabelle vt fieri per sepe solet: tunc n. licet intra dictos quinque dies, præfixumve tempus à partibus quantitas contenta soluta non fuerit, non ideo poterit gabellarius, quicquam amplius nomine gabelle petere, quam à principio conuenit, vt soluetur, nisi aliud inter eos expresse conuenisset: dupli tamen poenam bene poterit exigere transacto termino d. l. 31. vel alias si inter eos conuenio solutioni gabelle assignato, de quo tamen dubio cum sit poena, & hæc sit referuata in venditione, vt probat Lall. de decim. vend. c. 18. nu. 36. & nu. 37. adit, & quod qui semel incurrit poenam, d. l. 31. non euitabit eam, quamuis ante sententiam in iudicis debitam gabellam soluat, seu affectat, iuxta l. 8. in vers. T mandamus. tit. 7. hoc lib. 9. vt supra diximus, quæ lex hoc decidit, quando res fuerit iam deducta in iudicio. Pero confessor dolo antes la parte, manda la dicha ley, que se pague la alcuala con mas lo que montare en la mitad de ella, & innot autem euitabit d. poenam, qui contra eam l. vel aliam quamecumque commiserit in omittendo, poterit enim restituat, vt ex l. si ex causa §. pen. ff. de de minor. tradit in terminis D. Castil. in l. 1. Tunc. fol. 18. quæ refert, & sequitur Lall. d. c. 18. n. 8. & Azenu in d. l. 31. nu. 6. 10.

34 Decimo limitari debet decisio d. l. 31. quoad poenam dupli, quoties venditor, vel permutator sic subito mortuus fuerit, post venditionem, vel permutationem, vt nulla ei culpa imputari possit propter non solutam gabellam, vel non manifestam u. c. utrum eo quod morte intra legitimam quinque dierum dilationem præuentus, manifestare, aut solvere non poterit, nec debuerit, nec etiam eius venditionem ignorans non soluisset, aut manifestasset intra præfixum tempus d. l. 31. tunc enim poena illius l. proculdubio non debetur, quia dolo, & culpa defecerunt: & qui regulariter vt poena committatur in fraudatione gabelle requiritur, vt resoluit Roland. à Valle consil. 42. n. 15. lib. 3. post Abb. consil. 68. in 1. part. quos refert, & sequitur Menoch. consil. 98. n. 22. lib. 1. Andrieo. Gail in obseru. Imperial. lib. 2. obseru. 43. n. 27. & Azueo. in d. l. 31. n. 12. ad fin. & est communis sententia secundum Lallat. d. l. c. 18. n. 46. & 47. per totum, ubi ex hac communi sententia præstatam decimam limitationem in terminis d. l. 31. probat, & tenet, & quamuis alias, venditor occultante gabellam, fraudeque, & dolo eam non soluente contra prohibitionem d. l. 31. & aliarum legum eiusdem tituli, & libri, & ab hac vita decedente, poena prædicta transit ab eius heredibus, vt licet venditor, si viuat, ita & eius hæres poenam solvere teneatur, ex l. fraudati §. l. commissi ff. de public. & iurige. ex quibus ita tenet Abbas ubi supra. num. 46.

Si tamen venditor non fuisset in culpa, vt 39 præmissis, quamuis eius hæres sciens, & volens, gabellam non soluerit, legis poenam non incurret, quod eo ipsa expresse loquitur de venditoribus, arque ideo cum sit penalis ad eorum hæres extendi non debet, secundum Lallat. ibid. n. 48.

Lo 1º segundo, y principal, el vendedor, que sea a entregar la cosa vendida fuera del lugar de estada quando la vendio, deus, y ha de pagar la alcuala en el lugar donde tenia lo que así vendio, quando se otorga la venta: solo si el tal lugar es franco de alcuala: porque en tal caso la alcuala de esta venta se ha de pagar en el lugar Realengo, donde se entregare: y si el lugar donde se entregare no fuere Realengo, sino de señorio, de que su Magestad no cobrara alcuala, se ha de pagar en el lugar Realengo mas cercano del tal lugar de señorio donde se entregare, con el quarentario del alcuala: y que no sea escusado de la pagar aunque mesero que la pago en otra parte: esta es la ley quinta, en el veltic. Mas si lo que se vende, es de señorio, de que arriva en otras quisiones auenias tratado largamente, y assi nos remissos a ello.

Lo tercero, que los que vinier a vender pan, o semilla a qualesquier ciudades, villas y lugares, para vender se, lo lleuen, y pongan en el albondiga donde la oviere, y donde no la buuiere, a la plaza, y lugar donde se suele, y a costumbre a vender el pan, y si no le ay acostumbrado, que lo sea en la justicia, y Regidores, y allí lo vendan, y no en otra parte, y que en el camino basta llegar alli, lo compre persona, so pena que pague el vendedor la alcuala con el doblante, y los compradores no lo compren en otra parte sola dicha pena: assi lo dispone la ley. 13. tit. 19. deste lib. 9. y la ley. 16. del mismo tit. y libro manda, que los paños, y sedas se vendan en las alcacerias, y lugares para ello deputados. T que si siendo requeridos los mercaderes, vendieren fuera de los dichos lugares, lo pierdan, o su justo valor, para los arrendadores de la renta de los paños.

Lo quarto, el vendedor, o comprador, que vende, o compra en ferias, que los señores haçen por su autoridad, o los concejos de los lugares, pierden las mercaderias, y bestias, conforme a la l. 15. tit. 20. deste lib. 9. T los que venden en feria donde ay quita de toda la alcuala, o de parte de ella, aunque sean sean fechos por autoridad Real, no siendo asentada en los libros Reales de lo saluado, denen la alcuala donde son vecinos, y tambien los que compran conforme a la ley 4. del mismo titulo, y libro.

Lo quinto, los que venden poniendo nombre de 43 empenos, o de donacion a la venta en fraude de la alcuala, o ponen menor precio de aquello que reciben, o hazen otras fraudes, por encubrir la dicha alcuala, la denen del verdadero precio, que interueno con mas el quarentario para el arrendador, l. 1. tit. 17. deste lib. 9.

Lo sexto, si el vendedor, por de fraudar la alcuala, haze que suene la venta de persona de elerigo, o otra esenta, fingiendo el vendedor, si se proua el fraude, pierda la cosa que vendio, l. i. tit. C. de amon. & tribu. lib. 10. Barr. in l. C. de nauig. non excus.

Lo 7º septimo, si estando cerradas las puertas de 45 la ciudad, villa, o lugar de noche, los que enuien las haues dexaren entrar mercaderias, han de pagar el alcuala de ello con el doblo: y los que metieren

metieren y sacaren las dichas mercaderias, y paños, y otras cosas despues del tiempo, lo tienen perdido por descominado para los arrendadores de las alcualas: assi lo determina la ley 21. del tit. 19. deste lib. 9. T en los otros tiempos en ningun lugar se pueden meter, ni sacar mercaderias de noche, sin licencia, o presencia del arrendador, lo pena de pagar la alcuala con el quarentario, la ley 18. del mismo tit. y libro.

Lo octauo, y a diximos arriba en la 4. limitacion del 1. c. de lo que son obligados a hazer los vendedores, & c. quando, y en que tiempo, y debajo de que pena, han de pagar los carniceros, la alcuala de su carniceria, aia, a qui se puede boluer ver, y procede, aunque la carne sea agena, como los que venden el vino de otro, l. 16. tit. 17. deste lib. 9.

Item, el carnicero es obligado a pesar las reses en la Romana del arrendador, antes que las gaste, si es suuente puesto, so pena de la alcuala, y mas por cada res tener cinquenta maravedis, y por cada mayor diezientos maravedis, l. 10. tit. 19. lib. 9.

Item, el carnicero es obligado a dar cuenta de la corambre de las reses, por el libro del Romavero, y pagar la alcuala en los terminos, y con las penas contenidas en las leyes, que hablan acerca de la paga de las alcualas: y no puede llevar la corambre a vender a fuera parte, sin auisar al arrendador, para que haga irramento, y declare adonde lo lleva, y que no lo ha vendido, ni tiene hecho sobre ello concierto alguno, ley doce, titulo diez, y nueve deste libro nono.

Los carniceros han de manifestar al arrendador el ganado que compran en la forma, y so la pena, que se contiene en la ley sexta, y siguientes del tit. 19. deste libro nono: y si el tal carnicero escriuere por suyo el ganado que fuere de otro, y no suyo, ha de pagar el alcuala de ello al arrendador del ganado vino con el quarentario, l. 8. ad fin. tit. 19. lib. 9. Excepto los carniceros, y rastroeros de las ciudades de Seuilla y Cordona, que si algun ganado mostraren, o registraren, que no sea suyo, lo pierden por de cominado, y si para el arrendador de la carne, o el justo valor de ello, ley onze del mismo tit. y libro.

Item, ninguno puede matar carne para vender, salvo en la carniceria publica, y no en otra parte, y no ha de entrar la carne, sino es por la puerta señalada por la justicia, so pena de ser perdida, l. 9. tit. 19. lib. 9.

Item, los que traexeren ganados, y paños, y mercaderias a las ferias, son obligados a requerir por ante escriuano, y registros a los arrendadores, fieles, y cogedores de las alcualas, haziendolos saber las cosas que traexeren, el mismo dia que llegaren, y en su deshecho en su cosa, y antes no pueden vender, so pena de pagar la alcuala con el doblo, l. 19. tit. 19. lib. 9.

Item, los mercaderes no pueden vender sus paños, si no escriuieren primero señalado con el sello del arrendador, so pena de auerlo perdido, l. 10. tit. 16. deste libro 9. T si algo encubrieren, lo pierden, l. 27. del mismo tit. y libro.

Item, son obligados los mercaderes quatro veces en el año, de tres en tres meses cada vez, poco mas, o menos, siendo requeridos por los arrendadores, fieles, o cogedores, a dar cuenta de lo que han vendido, y pagar la alcuala de ello, so la proteccion que contra ellos fue fecha, con satisfacion, y moderacion de la justicia. T tambien han de pagar la alc-

cala de lo que no mostraren, porque aquellos ha de ser auido por vendidos, la misma ley 29. del tit. 19. lib. 9.

Item, los que traen mercaderias a las ferias, son obligados a lo notificar a los arrendadores el dia que llegaren, so pena de pagar la alcuala de lo que así vendieren, a quel di antes de hazerlo saber, con el doblo, la dicha ley 29. tit. 19. deste libro 9. T Quod si mercator tenet negauit merces emtas, vel fallo pallificauit intra legitimum diei tempus, de quo in d. l. 29. & l. 27. eodem tit. le ipsum cortex u. & veritatem manifestauerit, cuitabit penas illatum legum, vt ex Bal. consil. 34. vol. 3. probat Lallat. d. c. 18. n. 33. & Azueo. in d. l. 27. & 29. n. 1.

Item, el arrendador puede poner guardas a las 56 puertas de las tiendas de los mercaderes de paños, y otras mercaderias, y en los otros lugares donde se vendieren: las quales escriuano lo que se vendiere, para que se pueda saber quanto monta la alcuala, y la puedan cobrar: y ninguno puede poner embargo en ello, so pena de mil maravedis por cada vez, l. 22. del dicho tit. 19. lib. 9. T el arrendador puede tomar cuenta al mercador por su libro en cierta forma, y so la pena contenida en la ley 13. luego siguiente: lo qual ha lugar, aunque el mercader sea extranjero, l. 24. y la pena en que incurra el mercader, quando el libro por donde da la cuenta no es verdadero, pone la ley 25. luego siguiente.

Item, los vendedores de la bilaza de Zamora, y 57 Palencia, la han de vender en el lugar señalado, so pena de descominado, que es ser perdido para el arrendador, l. 17. del dicho tit. 19. lib. 9.

El vendedor de vino por menudo es obligado a 58 pagar la alcuala dentro de tres dias despues que se acabe la cuba, o tinaja, si antes no se le pide, so pena del doblo, l. 16. del dicho tit. 19. adonde largamente se trata dello.

El que metiere de fuera es obligado a lo meser 59 por las puertas, y lugar señalado por los concejos, justicia, y Regidores, so pena de ser perdida la quarta parte de ello para los arrendadores, y es obligado a lo dexar registrar, y despues dar cuenta de ello, y de lo que se hizo, y pagar la alcuala de ello, descominando lo que diere, y buuiere, l. 4. del mismo tit.

Item, el vendedor del vino por menudo es obliga- 60 do a lo pregonar, so pena de la alcuala, y el doblante de ella, d. l. 16.

Los vendedores de carne, vino, y Azeite de Seuilla son obligados debajo de cierta pena a diez cosas, que se contienen en las leyes primera, segunda, tercera, quarta, quinta, onze, y quinze del dicho tit. 19. lib. 9. en ellas se pueden ver.

Los que tuuieren por trato de obrar qualesquier 62 paños, los han de registrar ante el arrendador de la renta de los paños, y a lo pagar la alcuala, conforme al registro que oviere hecho, aunque dixan, que los vendieron fuera de los lugares donde los obraron, y buuiere, so pena de la pagar con el doblo a los arrendadores de su Magestad, salvo si dentro de tres dias no mostraren testiforio señalado de escriuano publico, tomado por mandado de juez, y irramento de ambas partes, en la firma, y legua, y como lo dispone la ley 17. tit. 17. deste lib. 9. con la limitacion, y declaracion en ella contenidas.

Otras muchas penas ay por otras leyes Reales, y puestas contra los vendedores en otros calos, que por esta prolixidad no se refieren aqui, y se

se podrán ver por las dichas leyes, pues no ay cosa nueva que adovir, ni apuntar sobre ellas.

63 Solamente se deve considerar la decisio singular de la ley veynte y ocho, iñiulo diez y nueve deste libro nono, que dispone, que el corredor por cuya mano se hizieren algunas ventar, y trueques y los señores, y ruididores, que algunos paños sacaren para algunas personas, y los moines que cratan las ventar de los vinos arrabados, sean obligados a hazer las saber al arrendador, o fiel, o cogedor de la alcauala hasta segundo dia, deste el dia que se hiziere la venta, o trueque, so pena, que por la primera vez sea obligado a pagar el alcauala sola, y por la segunda, que la pague con el dos tanto: y por la tercera con el quatro tanto.

64 Item, dispone la dicha ley veynte y ocho, que si el arrendador, o cogedor los traxere en prueva contra el vendedor, o comprador, que valga todo lo que dixere, siendo hombre de buena fama, sobre juramento que le sea tomado, aunque no ay aude otro testigo. T assi mismo sea creydo el comprador, siendo hombre de buena fama, con juramento que haga, en forma devida de derecho, aunque no ay otro testigo, y valga lo que dixere.

65 Circa cuius legis intellectum, & praxim plura sunt consideranda, & observanda. Primo, quod licet regulariter, secundum ius commune, vnus testis testimonium, & responsio non audiatur, etiam si praxite Curie honore presulgeat, vt in l. iuris iurandi, & in l. i. de testib. l. 32. ad med. tit. 16. par. 3. Petrus Duennas in regula. 84. latissime cum ampliationibus, & fallentis Prosp. Farinac. in 2. tom. questionum criminalium, quæst. 63. cap. 1. num. 1. cum sequentibus, fol. mibi 324. cum sequentibus: Ad exactionem tamen gabelle vnus mediatoris, seu proxenetæ, aut solius emptoris dicto in iudicio per gabellarium adducti, standum est, vt statuitur in d. l. 28. in 2. par. quam ad hoc vt notabilem allegant Aucendan. prima par. cap. 1. numero 18. versiculo, in materia custodia, c. Prat. Lassart. d. l. 28. num. 74. & Azueed. d. l. 28. n. 1.

67 Secundo, quod etiam maxime controuersum sit in iure communi inter glossas, & Doctores, vtum proxenetæ possit esse testis in negotio, in quo fuit mediator, & tandem communior sententia sit negatiua, quamvis affirmatiua sit etiam communis, & multo verior, vt latissime cum plurius ampliationibus, & limitationibus prioris sententia negatiua, resoluit Prosp. Farinac. in 2. tom. questionum criminalium, de opposit. contra testes, quæst. 60. illatione 16. per totam, fol. mibi 280. cum sequentibus: Attamen in proposito nostro exactionis gabelle statit solo dicto emptoris, vel proxenetæ a gabellario in iudicio in testem producti, vt in d. l. 28. cauetur, cum requisitis de quibus in ea.

68 Tertio, quod similiter etiam si maxime controuersum sit in iure an testis vnicus de facto proprio reponens plene probet: communis namque est sententia affirmatiua cum Paulo de Castro, & aliis: Negatiua tamen cum Cyn. & aliis pluribus etiam communis, vt eos referens, sequuntur negatiua cum plurius ampliationibus & limitationibus, late probat Farinac. vbi supra quæst. 63. cap. 4. folio mibi 366. cum sequentibus: Quo ad exactionem tamen gabelle plene statit dicto solius emptoris, vel proxenetæ in testem producti a gabellario in iudicio, vt aperte videmus decisum per d. l. 28. in secunda eius parte cum se-

69

quisitis euilem statim dicendis, quod est satis singulari.

Quarto, quod cum ea lex duas personas, mediatoris, scilicet, & emptoris nominauerit, eorum cuiusque fides electa esse videtur, ita vt in reliquis personis, præter has duas, generalis iuris regula, de qua supra, obseruanda sit, argumento l. inter artifices, ff. de solut. ita Lassart. num. 75. & Azueed. n. 2. vbi supra.

Quinto, quod ita demum standum est in proposito dicto emptoris, & mediatoris, si per gabellarium adducti sunt in testimonium, vt expresse cauetur in d. l. 28. Secus si contra gabellarium adductus sit in testem, mediator, aut emptor a venditore, quia nullam fidem faciet, iuxta regulam d. l. i. iuris iurandi. Cessat enim tunc fauor, & ratio vitandæ fraudis, quam pro gabellario considerauimus: licet enim æqualitas alias in iudicio seruanda sit inter actorem, & reum, quia sunt correlatiui, iuxta tradita per Felyn. in proximo Gregorij, n. 3. hoc procedit quando correlatiua pariformiter se habent: aliter fecus, vt in nostro casu, vt constat ex traditis per Felyn. post Abb. vbi supra, n. 4. & Abb. in c. 1. de loc. v. Lassart. d. c. 18. n. 75. & Azueed. 3.

Sexto, quod decisio d. l. 28. in 1. par. quæ dicto iurato emptoris, vel mediatoris standum esse, statim adducti in testem per gabellarium, procedit quando constat de ipsa venditione, videlicet, per confessionem partium, vel alio modo: dubitatur tamen de certâ præij quantitate, cuius gabella solui debet: secus si de venditione quoque contentio sit, an scilicet contracta fuerit, vel non, tunc namque nullo modo standum est dicto solius emptoris affirmantis, etiam si per gabellarium contra venditorem negonem venditionem adducti, licet enim fieret, quod emptor esset testis solus sufficiens in causa propria, & præter ea, quod ex non probata venditione, & ideo plerumque nulla gabella solueretur, quod esset absurdum, ita Lassart. n. 77. & Azueed. n. 4. vbi supra, quod idem resoluunt in nominis statim sequentibus in persona mediatoris in hac eadem specie.

Septimo, quod si nenter contrahentium contractui venditionis, aut permutationis stare velit, sed vtique contraxerit negat, bene poterit contra eos, vel contra alterutrum mediator in testem adduci per gabellarium, ex d. l. 28. ne facie contrahentes, cum a contractu mutuo consensu recessissent, contractum occultent Regalem decimam fraudatui, ita recte obseruauit Lassart. d. c. 18. n. 79.

Octauo, & penultimo adnotandum erit ex 78 eadem Lad hoc, vt ipius præfata decisio procedat necessario requiri, quod emptor talis, vel mediator, cuius soli dicto iurato a gabellario in iudicio producti statim, in casibus prædictis sit bonæ famæ, vt constat ex eadem l. ibi: De buona fama: ita vt id omnino probandum sit, etiam si non reprobetur per reum consentum, vt maxime cum ratione obseruauit, & probat Azueed. in d. l. 28. n. 7.

Vltimo, quod argumento d. l. 28. Circa de gabell. 12. parte, nem. 50. decidit, quod sufficiat testimonium vnus ex contrahentibus affirmantis frandem interuenisse producti in testem a gabellario in suum fauorem, allegat Caro, Rynum consil. 105. col. 2. n. 4. libro 4. & Matth. de Afflic. decis. Neapolita. 169. num. 7. & alios quamplures Doctores, quos referet, & sequitur Tiraquell. d.

QVÆSTIO CXXV.

Rubrica de his ygnualis. De pactis factis cum conductoribus gabellarum.

Quæro l. 1. r. ad finem titi. 12. lib. 9. nouæ collectæ. cauetur: Que si aliquis ponedores de mayores quantitas, o fides hizeren algunas ygnualis, no leyendo en ellos rematadas de todo remate las dichas ventar, ni sacando recudimiento de sembargado de ellas: porque las ygnualis serian hechas por no parte, si otro alguno puiere la tal remat, y quedare en el rematada de todo remate, sea en su voluntad de estar por las tales ygnualis, si quisiere, o demandar de nuevo a los ygnualados.

An quod idem sit dicendum e conuerso respectu, & de parte de los assi ygnualados, que tengan la misma libertad de estar por las tales ygnualis, o no, rematadas la renta de todo remate con otros? T parece que si, por razon de guardar ygnualdad entre las partes. Pero sin embargo desto se ha de tener lo contrario, como se collige, y prouea claramente por ella, conuiente a saber, que no ternan la misma libertad los ygnualados, que por ella se da al que pua la renta, y queda en el rematada de todo remate, pues queriendo el estar por las ygnualas, puede compeler a los ygnualados a que esten por ellas, o demandar las de nuevo, escogiendo el esto: porque de otra manera fuera frustratoria la dicha eleccion, y compulsoria, queriendo los ygnualados no estar por las ygnualas scabas: y no obsta la desigualdad que parece se da entre las partes en este caso, ni decir, que claudica el contrato. Porque lo vno se responde, que la regla comun de los correlatiuos, en razon de ygnualdad, procede como deziamos poco ha en la quæstion precedente eolum. fin. quando correlatiui pariformiter se habent, alias scensy en el caso presente non se habent pariformiter, sino que el fauor publico de las alcaualas de su Magestad, y de sus arrendadores es preferido al de los particulares que venden y truecan su hacienda en esta materia de ygnualas, no estando rematada la renta de todo remate, y en otras cosas. Lo otro, porque haciendo el obligado el contrato de ygnualda de cierta ciencia, con tal suspensio, y claudicacion, pues sabe, y deve saber las leyes del Quæderno de las alcaualas: y que en vna de ellas esta, lex constituit. C. de iur. & fact. ignor. cum similib. bien vale la tal obligacion. E impute se assi mismo la desigualdad, pues haze la ygnuala con sabiduria verdadera, o presumpta de lo que las leyes disponen, y se somete de su voluntad a ellas, y mayormente, que con el Rey en su fauor, de cuya hacienda se trata antes que la renta este rematada de todo remate, bien puede claudicar la conuencion, como con el menor. l. Jul. 5. si quis a pupillo. ff. de act. empt.

Pero si el que hizo la ygnuala fue debaro de condicio expresa, que no queria quedar obligado a otro, sino quedasse la renta con aquel, con quien hizo la ygnuala, y que no valiesse la ygnuala para con otro, en tal caso el futuro arrendador no podra compeler a que se ygnualo con el primero, a que este por la tal ygnuala, porque falta su consentimiento, sin el qual no ay ygnualas conuencion, l. 1. §. adco, ff. de pactum simi. Porque la ley no

de otraque rest. titul. 1. gloss. 14. numero 46. cum sequentibus: sed quatenus ad hos Doctores actio, res hæc expedita non est, quoniam loquuntur generaliter, quod dicto vnus testis de facto suo proprio deponenti standum sit secundum opinionem Paul. Cast. & aliorum: At vero contraria est etiam communis, & tenenda, & sic negatiua cum suis ampliationibus, & limitationibus, vt constat ex Farinacio, vbi supra. qui ceteris omnibus expeditis, & citatis, infinitos auctores allegans, remagit. Tiraquell. vero vbi supra, qui magis accedit nostre quæstioni, agit, an, scilicet, venditor sit idoneus testis, quando in materia tractatus est controuersa inter emptorem, & consanguineum de specie contractus, eo nempe casu, quo instrumentum confectum fuisset, tanquam permutationis, in qua non habet locum tractatus, cum tamen actum fuisset, vt fieret venditio. Et pro parte affirmatiua in hac specie dicit. numer. 46. citat Alex. consil. 197. in causa vertente, col. 2. versic. non obest, quod alleg. volum. 7. & Tiraquell. numero 47. Pro hac eadem parte, referent eundem Alex. alibi, Paul. Castren. & alios Doctores tenentes generaliter, esse standum testi deponente de suo ipsius facto: & numero 48. & 49. congerit alia similia. Verum postea n. 50. cum sequentibus, tenet in hoc vltimo, & probat partem negatiuam, & tandem num. 53. in specie prioris quæstionis, quam mouerat d. n. 46. de fraude commissa in modo contrahendi, tenet etiam contrarium cum aliis, nempe, venditorem solum non facere in hac re plenam, ac integram probationem simulationis, nec etiam semiplenam ad deferendam consanguineo iuramentum in supplementum probationis simulatio de facto alieno, nisi forte ea esset de facto ipsius consanguinei: Vides igitur quomodo non sit standum, nec fidendum allegationibus cuiusque auctoris, ni ipse videantur, & digerantur. Ergo iure communi attento non est vera, nec tenenda predicta opinio Girondæ: iure tamen nostro Regio, attenda d. l. 28. in secunda parte, ibi: Que vale todo lo que dixere, sendo hombre de buena fama: & ibi: T assi mismo sea creydo el comprador, siendo hombre de buena fama: veta, & tenenda videtur præd. Girondæ opinio, dummodo intelligatur iuxta obseruationes supra factas, & non alias.

SVM MARIA.

- 1 Las ygnualas en materia de alcaualas scabas con los que tienen prestas las rentas Reales, antes de estarles rematadas de todo remate, ni aver sacado recudimiento de sembargado, no esta obligado a estar por ellas aquel en quien despues se remataren: y esta en su eleccion: pero no en el de los ygnualados, e conuerso, vt in numero 2. Excepto si los ygnualados al tiempo que se conuencieron expresaron lo contrario, vt in num. 3.
- 4 Las ygnualas, y auenencias hechas con el arrendador mayor antes que rematasse por menor alguna renta, valent, vt hic, & in num. 5.

2

suplo el consentimiento, que es lo esencial, aunque en lo consecutivo, y que es de naturaleza de los contratos, la ley suple lo que las partes no expresan. *l. in emptio. ff. de pact. y la dicha ley 1.*, no hablo en este caso del consentimiento limitado, y personal, sino en el de consentimiento llano, y consentimiento simple sin condicion, y así no se ha de entender sino exorbitante, como es del derecho común. *l. si vere. s. de vitæ cum similit. ff. soluti matrim. antes cessa la presunción adonde consta de la verdad: y no se puede decir se hace esto en fraude de la dicha ley, porque no defraudó, ni hace deterior la condición del Rey, ni de la ley el que no quiere hacer concierto, sino estar en la obligación del derecho común: y la dicha ley Real no derogó el consentimiento expreso, contrario del que se quería, ni hablo en este caso: y así a mí no se puede limitar en el paratado, y buena interpretación fundada en el derecho natural, que adonde falta el consentimiento por disenso expreso, no ay obligación: y que ninguna cosa ay tan natural, como que se compra lo concernido, como en muchas partes de entrambos devotos está determinado, que fue, no quedasse obligado el que se compró, auiendo otro que pudiese, en quien quedasse rematada la renta de todo remate.*

4 Pero cada y quando que el arrendador mayor quiere rematado la renta por menor en qualesquier personas concios, y dado su recudimiento, las yguales, y auencias que tuviere fechas con el primero arrendador mayor, o concio en que así fueratada, valen, y quedan firmes: no embargante, que la tal renta sea putada por otro arrendador: con tanto, que las tales auencias fechas con el primero arrendador, ayan sido fechas por ante escriuano publico, o a lo menos se prouen por juramento del arrendado, y del tal arrendador, o por un testigo, que no sea criado, ni compañero de alguno de ellos, y que no aya en ellas interuenido, ni fraude, ni colusion alguna: así lo determina formalmente la l. 14. tit. 11. hoc lib. 9. *Lallart. d. c. 18. n. 88. & Girond. de gabell. 2. par. in princ. n. 22. quomuis iure communi aliud sit dispositum, vt ibi per eum, & latius per Lallart. d. c. 18. n. 87.*

5 Bene igitur, ac consentaneè dictis legibus Regiè distinxit in hac materia Parladot. *lib. 1. rerum quod. c. 3. §. 7. n. 21. cum sequentibus. folio mihi 69. in hunc modum, quod aut, huiusmodi conuentiones facte sunt à priori conductore, antequam expeditam habeat conductio-nis testem (hoc est) el recudimiento desembargado: & non valent, nec obligant conductorem, tanquam à non parte facte, sed in ipsius potius est positum arbitrio, vt ibi illis stare velit, necne. Si vero priori conductori expedita conductio-nis testera data fuerit, scemius conductor stare omnino tenetur conuentionibus à tali priore conductore factis, ex *dist. l. 1. ad finem*, à contrario sensu, quod si hæ conuentiones facte fuerint à conductore habente expeditam, conductio-nis testem, sunt ratae, ac illis parere tenentur, tam contrahentes, quam secundi conductores, vt in *l. 13. & 14. tit. 12. lib. 9. & in l. 14. & 16. tit. 13. eodem lib. hoc adiecto, quod huiusmodi conuentiones darent tantum, quoadusque durauerit tempus prioris conductio-nis, non vero ultra: Verbi gratia, si secundus conductor in plures annos, quam erat prior conductio adiectionem fecerit: etiammodi conuentiones vltra**

tempus prioris conductio-nis vim vllam non habebunt, iuxta l. cum Hermes. C. lo. quod est sine dubio, vt inquit Azeued. in d. l. 11. n. 2. ad finem, qui n. 1. totam prædictam distinctionem sequitur.

SVM MARIA.

- 1 De obligatione emptorum, & de pœnis in quas ipsi incurrunt.
- 2 El comprador que compra fuera del lugar disputado las cosas que se suelen, y deuen vender en alcazeria, o mercado, o albondiga, paga la alcauala con en dobla.
- 3 El comprador que compra en ferias, que hazen los señores, o los pueblos por su autoridad, no que pena incurre?
- 4 L. 6. tit. 8. lib. 9. noua coll. Regia pœna.
- 5 El comprador que no aui a dentro de tres dias al alcaualero de la venta, para que se cobre el alcauala, la deme con el doblo. 31. tit. 19. lib. 9. neque est contraria in hoc la ley. 1. tit. 19. lib. 9. vt in n. 6. & 7. ubi agit de exarandem legum intellectu, & concordia.
- 8 L. 2. tit. 19. lib. 9. noua coll. Regia pœna.
- 9 L. 2. tit. 19. lib. 9. pœna.
- 10 Empor regulatiter non tenetur apud se retinere gabellam, quando ipse, & venditor sunt eiusdem loci, nisi in casibus à iure expressis: idem est in euenit aliquis a clerico debente gabellam, cum namque emptor retinere tenetur, vt in n. 11.
- 12 L. 6. y siguientes, tit. 19. & l. 1. y tit. 17. lib. 9. con sus penas.
- 13 L. 3. tit. 19. lib. 9. pœna.
- 14 L. 2. tit. 19. lib. 9. pœna.
- 15 Empor etiam si sit reus tenetur exhibere instrumentum venditionis, ex qua debetur gabella ad fundandam intentionem scilicet ad fundandam intentionem conductum si sit, quia succedunt in locum si sit, vt in n. 21.
- 16 Mercatores ad petitionem gabellariorum compelli possunt ad exhibendum libros suorum: imo ea ad petitionem aliorum, vt in n. 17. & 19.
- 17 Reus hodie regulatiter tenetur ad exhibendum instrumentum auctori, etiam ad suam intentionem fundandam, secundum communem praxim, & stylum Cancellariae Palisloletanae.
- 18 Venditor, aut emptor, qui casu pro gabella conueniri potest, habens venditionis, aut permutatio-nis instrumentum compelli potest ad illius exhibitionem ad fundandam intentionem gabellariorum: secus autem si illud non habeant, quia tunc à tabellione id petere debet gabellarius.

QVÆSTIO CXXVI.

Rubrica: De lo que son obligados a hazer los compradores, y de baxo de que penas. De eodem.

QVæro modo de oblig. emptorum: & quidem 1 consistit etiam in pluribus. Lo primero, el comprador que compra fuera del lugar disputado las cosas, que se suelen, y deuen vender en alcazeria, o mercado, o albondiga, paga la alcauala con en doblo, l. 1. tit. 19. lib. 9. de la noua Recopilacion de las leyes destes Reynos.

Lo

- 3 Lo segundo, el comprador que compra en ferias que hazen los señores, o los pueblos por su autoridad, pierde las mercaderias, y las bestias, l. 5. tit. 20. deste libro 9. adonde se aplica la pena, y se declara como se ha de reparar, y es obligado a pagar el alcauala en el lugar donde morare, y fuere veçino: (alio siendo las tales franquetas dadas, y confirmadas por su Magestad, y asentadas en su libror Reales de la Saluado, l. 4. del mismo tit. en la l. 1. el fin. tit. 18. del mismo lib. 9.)
- 4 Y por que así como en las ferias con esta suelta se combidan las mercaderias a yr a gozar della en peruisio del Rey, así por la misma raxon, el Rey don Felipe el segundo nuestro señor, en el año de 1566. mandó, que los que tuuiesen derecho de cobrar para sí el seruicio, y montazgo, y almoxarifazgo, y otros derechos semejantes, no hagan mas gracias, que hazen los arrendadores de las mismas rentas Reales, lo pena de cien mil maravedis por cada vez: y que las personas a qui en fueren fechas las tales sueltas, y gracias, sean obligados a pagar los derechos enteros a los recaudadores, que por su Magestad cobran la renta en que se haze la tal franqueta, así esta decidido por la ley sexta, tit. octauo deste libro 9.
- 5 Lo tercero, el comprador que no aui a dentro de tres dias al alcaualero de la venta, para que se cobre el alcauala, la deme con el doblo, l. 31. tit. 19. deste lib. 9. Eña se debe limitar en los casos que diximos supra, en la cuestion 124. per totam. Y no es contraria a esto la ley 33. del mismo tit. 19. que dispone, y manda, que el comprador que sacare alguna mercaderia de alguna ciudad, villa, o lugar a otra, preguntado solo el arrendador, fiel, o cogedor del lugar, donde se saca, se a obligado a declarar con iuramento de quien la compro, luego parece esta libre el comprador de denunciar lo primero al alcaualero dentro de los tres dias, que manda la dicha ley 31. pœna la ley 33. siguiente dize, que preguntado solo el alcaualero, sea obligado el comprador a declarar solo con iuramento: ergo à contrario sensu, no se lo preguntando, no es obligado a ello: y así parece corrige en esto la dicha l. 31. en quanto al comprador, y que no sea obligado a manifestarlo al alcaualero, si el no se lo preguntare.
- 7 Pero a esto se responde, que no es contraria en ello la ley 31. en la dicha ley 31. precedente: porque la ley 33. se hizo en favor de los alcaualeros, y de la cobranza de las alcaualas, para que mejor se cobren, y así no obliga al alcaualero a preguntar lo suso dicho al comprador, sino la dexarlo a su voluntad, y albedrio, para que para seguridad suya quisiere hazerlo, pueda dentro de los tres dias, en que el comprador esta obligado a denunciarlo, y hazerle hazer la venta, o despues, quando el dicho alcaualero quisiere: mas no por esto se quita la dicha obligacion al comprador de hazer la denunciaçion de la venta, y compra dentro de los dichos tres dias, que manda la dicha ley treynta y una, en caso que el arrendador no se lo pregunte dentro de los dichos tres dias: pero si en el dicho termino se lo preguntare, y el comprador lo declarare, no es obligado el tal comprador a hazer lo otra denunciaçion, ni manifestacion de la venta, como lo mandaua la dicha ley treynta y una, y quedara libre de su pena. Pero si passados los dichos tres dias lo preguntare el alcaualero, esta obligado el comprador a declara-

rarlo con iuramento, y lo puede pedir, y cobrar del alcaualero la alcauala con su pena, conforme a la dicha ley 31. si a caso no se la quiere manifestado el comprador antes dentro de los dichos tres dias: de manera, que el alcaualero puede usar de ambos remedios: y por la l. 31. no se excluye el remedio, y obligacion que tiene el comprador por la dicha ley 31. ni por ella la decision de la dicha l. 33. así lo declara el D. Azeued. en la dicha l. 33. num. 1. pero no confidero en favor desto, que aunque la dicha l. 33. en la noua Recopilacion esta puesta primero en orden la dicha l. 31. pero en el Orden de antiguo las alcaualas de adonde se sacaren, y tomaran estas de leyes, primero esta puesta la dicha l. 33. pœna de 108. del Orden de 1. que la l. 31. que es l. 120. Y así queda por sin duda, que la dicha ley 33. que es primera, no corrige la l. 31. que es postrera.

Lo quarto, el comprador, que es mercader, o herrero, que trae mercaderias, o bestia de albarda de valor de quatro mil maravedis, o dende arriba, siendo requerido, ha de mostrar dentro de tres dias en su casa, como se pago el alcauala adonde se compro, so pena de pagar la alcauala del lugar de su casa que le requirio, l. 34. tit. 19. hoc libro 9. de qua supra egimus.

Lo quinto, el comprador esta obligado a retener 9 en sí el alcaualero, si el vendedor es hombre poderoso, o oficial del Rey, o forastero del lugar, so pena de pagarla, y la mitad mas para el arrendador, fiel, o cogedor, ley 32. tit. 19. hoc libro 9. de quo etiam supra egimus.

Ergo à contrario sensu, si venditor, & emptor 10 sint eiusdem loci, non tenentur emptor regulatiter apud se retinere gabellam, vt simili modo probatur etiam in l. 6. tit. 19. hoc lib. 9. nisi in casibus à iure expressis, quorum vnus est in l. 8. tit. 17. hoc libro, en los taberneros que venden vino ageno, alius in l. 6. tit. 19. lib. 9. cum quis emit ab homine potente, domina, aut virgine, vel ab officiali Regis in eodem loco videntibus. An autem idem sit in euenit aliquid à clerico debente gabellam, agit Azeued. in d. l. 1. n. 3. & cum Villalobos restituit, id afirmando, sumendo clericum pro homine potente, & sic poderoso, cum difficiliter conueniatur.

Lo sexto, el comprador carnicero esta obliga- 12 do a dar cuenta de quien compró el ganado vino, y lo ha de mostrar al arrendador, antes que lo entre en su berrano, y jurar sobre ello lo que le preguntare, en la forma, y solas penas contenidas en la l. 6. y siguientes, tit. 19. l. 15. tit. 17. lib. 9.

Lo septimo, el comprador que lleva mercaderias 13 de una parte a otra, o la saca de un lugar a otro, ha de dar cuenta con iuramento al arrendador, donde oyo la mercaderia, y probar lo que dixere, antes que la saque so pena de pagar la alcauala con el doblo, l. 31. tit. 19. lib. 9.

Lo octauo, el que despues de las puertas cerra- 14 das en los lugares mate, o saca mercaderia en ellos, pierda la por descaminada para el arrendador, l. 21. tit. 19. lib. 9.

Nono, emptor etiam si sit reus, tenetur exhibere instrumentum venditionis, ex qua debetur gabella ad fundandam intentionem fieri. Bald. in l. 1. n. 2. ad fin. de edend. per textum in l. ne quisque, & l. Senatus. consuis, eodem tit. & l. 2. §. diuus. ff. de iur. iur. ff. Marcus Anton. Peteg. de priuilegiis.

16 *fict.*, libro 7. tit. 3. n. 11. fol. 402. ¶ Sicut etiam possunt compelli mercatores ad petitionem gabellariorum ad exhibendos libros suos, l. 23. cum sequentibus, tit. 19. hoc lib. 9. ¶ Minimo & ad petitionem aliorum, Bald. in l. 1. c. de condit. ex leg. quem refert & sequitur Firmian. de gabell. 4. part. n. 9. Ergo ita, & eodem modo reus tenetur edere instrumenta ad eam opportuna emptori gabellarum fiscalium, secundum Bald. n. l. ne quisque.

17 Licet enim contrarium teneant ibi in emptore gabellarum, Alex. & las. cum istud privilegium concessum sicut non possit transire in singularem successorum, argumento l. 1. si hères, ff. ad Trebell. c. l. si. ff. de contrahend. emptio. nec in emptorem vicigalium, l. licet. 6. si quis, in fine. ff. de public. & intelligit Firmian. de gabell. 7. parte quæst. 13. n. 33. ex quibus hanc contra Bald. dicit esse communem sententiam Doctorem Roland. à Valle consi. 61. n. 13. ver sic. similiter, vol. 4.

19 Attamen, attento iure nostro Regio, rector, & tenenda est opinio Bald. ubi supra, vii probata in

20 *diff. l. 1. 23. cum sequentibus.* ¶ Preterea, quia hodie regulariter reus tenetur edere instrumentum actori etiam ad suam intentionem fundandam secundum communem praxim, & Rolum Cancellarij Valisolei, ut profertur D. Burg. de Paz. luntor. quæstio. civil. numero 5. & Ioan. Garf. de nobilit. gloss. 2. §. 3. tit. 30. Quinimo, & in nostris terminis etiam iure communi, idem probatur ipsemet Bald. in l. 1. §. aditiones, n. 3. in fin. vers. iuxta. prædict. ff. de edend. fallens, quod si quis sicut petens gabellam ex contractu, potest petere à reo, ut elat instrumentum contractus, & ille cogitur edere, si habeat, idem oque in gabellatis servandum est, quia succedunt in locum fisci, ut refert, & sequitur Motalva. in l. 6. tit. 8. libro 1. fori, & cum eo Lassarte, de decim. vend. c. 18. n. 13. dicens, esse notandum ad extensionem, l. 10. tit. 17. libro 9. huius non collect. Reg. ¶ ut, scilicet, intelligamus, quod si venditor, aut emptor, quo casu pro gabella conueniunt potest, iuxta decisionem, l. 31. c. 32. tit. 9. hoc libro 9. venditionis, aut permutacionis instrumentum habeant, illud possit gabellarius petere, ut edant, ad eius intentionem fundandam: secus autem, si non habeant, quia tunc à rebellionem id petere debet gabellarius, ex d. 1. 10. & Lassartem refert, & sequitur Azuced. in d. 10.

SVM MARIA.

1. Emptor solvens gabellam pro venditore, an eam ab eo repetere possit: & numeris seq. distinguitur n. 2. cum seq. resolvitur affirmative in infinitis n. 7. & 8.
2. Emptor solvens gabellam pro venditore, quando dicatur eius negotiorum gestor.

QVÆSTIO CXXXVII.

An emptor solvens gabellam pro venditore possit ab eo eam repetere?

¶ Vero in proposito quæstionis præcedentis: an qui casu emptor soluit gabellam pro venditore, possit eam repetere ab ipso venditore, eni vero,

Et veniat in cambi: hoc onus solvendi gabellam ex legibus nostris Regiæ?

Et videtur quidem ita distinguendam, vt si emptor, ponte soluit gabellam pro venditore, qui eam vere debebat, eiusque nomine, tanquam ipsius negotiorum gestor proculhio eam ab ipso venditore repetat: tunc negotiorum gestor, Bald. in l. cum proponas, n. 1. C. pro socio, & in l. ea condicione in principio. C. de rescindend. vendit. Inquit enim in d. l. cum proponas, quod emens fundum pro se, & alio, medietatem eius, quod soluit, repetat consorti, & in d. l. ea condicione, magis in terminis notat, quod si il, quod erat solvendum ab emptore, soluit venditor, recuperat ab emptore, & sic, si venditor post traditam possessionem soluit collectas, recuperat ab emptore, quod dicit menti tenendum, licet namque communis, ut sibi diximus, emptor erit, qui gabellam solvere tenebatur. Iure vero nostro Regio venditor est qui gabellam solvere tenetur, vt in l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. In terminis igitur nostris quæstionis habemus doctrinam, & opinionem Bal. expressam affirmativam.

Tunc autem dicitur emptor negotiorum gestor in hac specie, quando intra terminum, in quo venditor gabellam debebat solvere, eam solvisset dictus emptor, priusque obligatio eam solvendi transisset ad ipsum emptorem, solvendo, ff. de negotiis gestis, eam postquam ad eum transisset, eam soluit, magis dicitur negotiorum proptium, quam alienum gestis, Bald. in l. si in rem. C. si certum pot.

Si vero emptor inuitus, & compulsus soluit gabellam pro venditore in penam ob celatam venditionem, & dolum ipsius emptoris, videtur, quod eam à venditore repetere non possit, quia pena debet suos auctores tenere, l. quod à quoque ff. de reg. iuris, l. i. incimus, C. de parnis: Causa enim ob quam emptor in hac specie soluit gabellam pro venditore continet delictum fraudis, & ideo sibi non est solvendum, quod pro alio solverit, cum id solvat ob proprium delictum, l. 1. §. plane, cum seq. ff. de iur. & ration. dist. ab. Dec. in c. qua in Ecclesiastiarum, n. 20. de consi. l. 26. ad fin. tit. 20. part. 1.

Quod si obligatio, ob quam emptor soluit gabellam pro venditore, non processit ex dolo, fraude, aut occultatione emptoris, sed ob solam culpam ipsius, veluti, si eam gabellam notam fecisset gabellario, eam non reinuit, eo casu, quo teneatur tenebatur, iuxta l. 32. tit. 9. hoc lib. 9. vel in similibus speciebus, in quibus tantum culpa, non vero fraus, aut dolus emptoris considerari potest, videturque eam à se solutam repetere posse ab ipso venditore, pro quo soluit.

Sed cum lex huc negligenti non concedat actionem, nec fuerit negotiorum alienorum gestor, opus habet huiusmodi emptor, solvens gabellam, pro venditore petere cessionem à gabellario iuris sui adversus venditorem, ipseque gabellarius eidem tenebitur ius suum cedere, quando emptor soluit gabellam ob propriam negligentiam, non vero ob fraudem, vel dolum, arg. qui in iuria, §. fin. ff. de fori. in quo distinguit Castellus in l. 70. Taur. n. 44.

Quid tenendum? Ego profecto, & si existimem, quæstionem hanc esse difficilem, & distinctionem suprad. subtiliorem: nihilominus verius esse censco, & tenendum in praxi: vt quocumque modo emptor sponte, vel compulsus, & inuitus soluat gabellam pro venditore, ab ipso venditore vere,

vere, & indubie debitam, possit eam repetere ab ipso venditore, nec non, & ad id petere ius sibi cedit à gabellario, cui soluit, quia prima obligatio solvendi hanc gabellam fuit, esseque venditoris, vt patet ex nostris ff. Regis precipue, ex d. l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. Deinde, quia ipsemet venditor prius actus ad manifestandum ipsam venditionem, & solvendum ipsam gabellam: gabellatio intra quinque dies sub pena dupli, ex d. l. 3. tit. 19. hoc lib. 9. Quod si emptor quoque notam facere venditionem, vel permutacionem teneatur gabellario, id est, in subsidium, & maiorem securitatem exactionis gabellæ. Porro, quædã acceperunt que los vendedores, por ser a su cargo la paga de la alcavala, dexaran muchas veces de cumplir lo que son obligados, vt eadem l. 3. præmittit hinc est, que si el vendedor lo hiziera saber, no esta obligado el comprador a ello, y no lo haziendo, no cae por ello en pena alguna, como lo diximos arriba, q. 1. 24. n. 31. luego la principal obligacion de hazerlo saber, y pagar el alcavala, es del vendedor: y la del comprador solamente, para mas seguridad del alcavaleroy aunque no le haziendo saber el vno, ni el otro en los dichos terminos la venta, o trueque, el comprador esta obligado a pagar la alcavala con el doble: esto en quanto a la paga de la alcavala: mas ca por el vendedor, y en quanto a la pena, por su descuido, y negligencia, que ansi se puede llamar, que no dolo, ni fraude, pues no saca provecho de no la manifestar, y ora si se manifeste, o no, cobrandose la alcavala del comprador, et y se paga por el vendedor puez el la deve, y no el comprador, y por el vendedor la paga, excepto en los casos que por la dicha ley 32. esta obligado a retenerla en si del precio, y aus entoncez es por cuenta del vendedor, y no de la suya.

Fit igitur ex supradictis, quod emptor solvens gabellam pro venditore, etiam inuitus, & compulsus, & in penam, eam repetere potest à venditore, cuius primitiva, & originaria est obligatio solvendi eam, & quia ob eius culpam, & non solutionem compulsus fuit emptor, quia si eam solvisset venditor, emptor non compelleretur: Quamvis ergo secundario, & in subsidium emptor teneatur eam solvere, adhuc tamen est pro venditore, tanquam eius fideiusor, vel cotreus. Solvendo igitur pro principali debitore, & qui directo pro se solvere tenebatur, ab eo repetit solutam.

SVM MARIA.

1. Concilia populorum, & indices ad quid teneantur in materia gabellarum, & sub quibus penis, & n. seqq.

QVÆSTIO CXXXVIII.

Rubrica: Lo que son obligados a hazer los concejos, y justicias, y de baxo de que penas. De eodem.

¶ Vero modo ad quid teneantur concilia populorum, & indices in hac materia gabellarum, & sub quibus penis?

Lo primero, & los concejos de treynta vezinos, y de de baxo, por el primera dia de Enero de cada año deuen nombrar un fiel llano, y abonado, que coja la alcavala en tanto que viene arrendador, en la forma, y se las penas contenidas en la l. 1. tit. 14. deste lib. 9. de la nueva Recopilacion,

adonde se declara tambien lo que se deve hazer en los lugares que son de treynta, vezinos arriba, y los concejos de cabezas de Obispado, Arcedianazgo, o Merindad, y la villa de Valladolid.

Los segundos son obligados, siendo requeridos, a poner porteros a las puertas del pueblo, que las cierran de noche, para que no entren, ni salga mercaderia sin verlos, dar las llaves de las puertas al arrendador, o arrendadores que los pidieren, porque ellos las cierran, se pena del prestejo, l. 21. tit. 19. del dicho lib. 9.

Item, ay otras penas particulares contra los iuezes, que no executan las leyes del Quaderno de las alcavalas, como par ellas parece, que por evitar prolixidad, y no ser necesario, no se refieren, y ponen aqui en particular.

SVM MARIA.

1. Ferias, ni mercados francos, no puede ninguna persona hazer por su autoridad, so las penas contenidas en la l. 5. tit. 20. lib. 9. de la nueva Recopilacion, ni el que tuviere las rentas del Rey por privilegio pueden hazer mas gracia, que hazen los arrendadores del Rey so la pena de la l. 6. tit. 8. lib. 9. de la nueva Recopilacion.
2. Mercaderias no se pueden meter, ni sacar de noche, sin estar presente a ello el arrendador, o fiel, o cogedor del alcavala, o con su licencia, so la pena de la l. 8. tit. 19. lib. 9. y si se haze por vrato despues del tiempo de cerrar las puertas, son penadas las mercaderias por descuidadas para el arrendador, l. 21. del mismo tit.
3. L. 23. tit. 19. lib. 9. pena.
4. Los oficineros del numero son obligados a dar al arrendador copia cierta, y verdadera de las ventas, trueques, y enagenamientos perpetuos de bienes rayzes en la forma, tiempo, y so las penas contenidas en la l. 10. tit. 7. lib. 9.
5. El portero de las puertas del pueblo no puede dexar entrar, ni salir mercaderias despues del tiempo de cerrar las puertas, sola pena de la l. 21. tit. 19. lib. 9.
6. Los que impiden el arrendar, y hazer, y recaudar las rentas, tienen la pena que contra ellos se profestare l. 9. tit. 8. lib. 9.
7. Fraudar en esta Regia, no locentur incurrunt penas, de quibus in l. 7. tit. 8. lib. 9.
8. Los que estorvan a otros que no puen las rentas Reales, y los que las dexan de puar por fraudes, ligas, o dadinas, incurrn en las penas de la l. 8. tit. 8. lib. 9.
9. Los que hazen tomas, y embargos de rentas Reales, y los que no dan testimonio de ello, incurrn en las penas de las leyes 10. 11. y 12. del dicho tit. 8. lib. 9.
10. Los tratantes que hazen liga, y monopodio por desfructar las rentas Reales, de no vender, & incurrn en las penas de la ley 5. tit. 8. lib. 9.
11. Imponetas sillas sin licencia, y mandado del Rey, incurrn penas, l. 16. tit. 18. lib. 9. & aliarum legum: & quomodo hoc intelligendum sit agitur n. 12. & 13.

QVÆSTIO CXXIX.

Rubrica: De las penas contra otras personas en esta materia de alcavalas. De eodem.

QVæro si ante pena imposta in hac materia gabellarum contra alias personas?

El señor de la tierra, ni otra persona, no pueden hazer por su autoridad feria, ni mercados francos, ni pena de peramiento de bienes, y otras penas, que se ponen enaley 5. tit. 20. del lib. 9. de la nueva Recopilacion, y en las rentas del Rey, que qualquiera quisiere por privilegio, no puede hazer mas gracia, que hazen los arrendadores del Rey, si pena de cien mil maravedis, y el que recibiere la tal gracia, ha de pagar los derechos por entero al arrendador del Rey, l. 6. tit. 8. del dicho lib. 9.

No se pueden meter, ni sacar de noche mercaderias, sin estar a ello presentes arrendador, o fiel, o cogedor de la alcavala, o con su licencia, si pena de pagar la alcavala con el quatro tanto, l. 18. tit. 19. del dicho lib. 9. Y si en lugar donde se cierra la puerta, si lo hazen despues del tiempo del cerrar por trato con el portero, son perdidas las tales mercaderias por descominadas para el arrendador, l. 1. tit. 19. del dicho lib. 9.

Los corredores, sacres, y moiones, son obligados a hazer saber al arrendador, o fiel, o cogedor de la alcavala, las ventas, y trueques, que ante ellos se hizieren hasta segundo dia, si pena, que por la primera vez pague la alcavala sola, y por la segunda con el doble, y por la tercera con el quatro tanto, l. 28. tit. 19. del dicho lib. 9. como esta dicho arriba en otra questio.

Los escriuanos publicos del numero, ante quien han de passar las ventas, trueques, y enagenamientos de bienes rayces, son obligados a dar copia al arrendador cierta, y verdadera, firmada, y signada de las ventas, trueques, y enagenamientos, que ante ellos passaren, cada vez, que los arrendadores, fieles, y cogedores de la tal renta se la demandaren, una vez cada mes, con iuramento, que no passaron ante ellos otras, salvo aquellas, las quales son obligados a dar desde el dia que les fueren demandadas, fasta dos dias primeros siguientes, si pena de cien maravedis por cada dia de quantos passaren, y se detuvieren sin darlas, y son para el arrendador: aunque digan que estan embargadas las cartas, por no ser acabada la paga, ni en otra manera: y si passaron ante ellos otras ventas, trueques, y enagenamientos, o compradas, demas de las que dieron copia, estan obligados a pagar los tales escriuanos la alcavala de ellas con el quatro tanto, l. 10. tit. 17. del dicho lib. 9.

El portero de las puertas del pueblo no puede dexar entrar, ni salir mercaderias despues del tiempo de cerrarlas, si pena de pagar la alcavala con el doble, l. 21. tit. 19. del dicho lib. 9.

Los que impiden el arrendar, y hazer y recaudar las rentas, tienen de pena lo que contra ellos se profiere, l. 9. tit. 8. del dicho lib. 9.

Los que hazen fraudes, y ligas para que las rentas Reales no se arrienden, y fueren en conuicio de ello, pierden todos sus bienes, y son para la Camara de su Magestad, y si fuere conuicio, ha de pagar lo que el arrendador profiere por la tal renta, siendo moderada la profieracion por los Concedores mayores, y los Regidores, y oficiales del tal conuicio, que en ello fueren, pierden sus bienes, l. 7. tit. 8. lib. 9.

Ninguno se ofuso de estornar a otro de pagar qualquiera renta, que estuviere puesta en precio, o puada en qualquier manera, ni los que comencaren a hablar en algunas rentas dexen de ponerlas por fraudes, o ligas, ni por dadiuas, ni intereses, que les sean dados, o prometidos de qualquier calidad que sean, si pena de peramiento de la mitad de sus bienes, y la mitad de esta pena es para la Camara de su Magestad, y la otra mitad para el acusador, y iuez, que lo sentenciare, por mitad, y demas de esto pierdan los prometidos que quieren ganado en las dichas rentas, y se les puede quitar la renta por su Magestad, si se entendiere, que se cumpliere para su servicio, l. 8. tit. 8. del mismo lib. 9.

Los que hazen tomas, y embargos de rentas Reales, y los que no dan testimonio de ello, incurren en las penas, que ponen las leyes 10. 11. y 12. del dicho tit. 8. lib. 9.

Los que arrienden, que hazen liga, y monopodio, por defraudar las rentas Reales de no vender, ni conuencar aquellas cosas, que son de su trato, si no en haziendoles los recaudadores de las alcavalas las baxas, que ellos quieren, de los derechos que deuan, pierden la quinta parte de sus bienes, y han de ser deserrados del lugar en que vintieron, por el espacio de un año, l. 5. del dicho tit. 8. lib. 9.

Lo que ponen imposiciones, y si las sin licencia, y mandado del Rey en las ventas, y trueques, de mas de ser vengnadas, estan obligados a la profieracion, que contra ellos fuere fecha por el arrendador, o recaudador, de mas de las penas, que por leyes de estos Reynos estan estatuydas, l. 16. tit. 8. del dicho lib. 9.

Enas autem illi intelligit, & limitat Auendans, de exsequend. mand. Reg. 2. part. c. 14. num. 4. iuxta terminos l. 16. tit. 1. lib. 7. Ordin. vicer. hodie l. 1. tit. 6. lib. 7. Recop. l. 25. tit. 6. lib. 3. nempe, ut impositio, illa, sic demum prohibita intelligatur, si excedat tria millia marauenorum: fecus alias, quia (ut inquit) bene potest per modum sine infra illam summam in rebus vendendis onus imponit, absque vlla regis facultate, sicut & per contributionem exactio conceditur, quia par ratio est in vtroque: eandem sententiam sequitur Mexia in pragmatica taxa panis, conclusi. 1. m. 6. 3. & nouissime Azco. in d. l. 16.

Hæc vero opinio, etsi gratium viderim, vera mihi, nec tenenda videtur in specie, & ratione dist. l. 16. que, prohibet, per cuiusque loci aut ciuitatis concilium Pictoresve, tributum aliquod venditionibus, aut perennationibus imponi, sine licentia Principis, ne ratione dist. onetis commercia, & contractus illi impediatur, vel saltem non ita frequentes sint, ut esse solent magni fisci detrimentum, tum praterea, quia d. l. 16. tit. 8. hoc lib. 9. que erat 126. quatenus gabellarum lata nostris Regibus Catholicis Ferdinando, & Elisabeth, est nouior multum trad. l. 16. tit. 1. lib. 7. Ordinam. vicer. condita à Rege Ioanne Secundo, atque idem cum generalis sit, limitari non debet per l. anteriorem, cum tempore Regum Catholicorum fuis constaret, imponi, & exigi posse summam illam trium millium marauenorum, & non aliam ex dict. leg. Ioannis Secundi, & adhuc Reges

Reges Catholici, quasi noni aliquid statuentes generaliter per suam usurpationem, iusserunt, nullum omnino onus, tributum venditionibus, & perennationibus posse imponi, ut his rationibus, & aliis vrgentissimis à prædicta prima sententia merito, & recte dissentit Lassate de decim. vend. c. 18. n. 80. existimans, quod generaliter nulla pecunia contributio, que ex lege, iuxta eam trium millium quantitatem, vel obiecta licentia Regis ad maiorem summam concessa sit, propter quotidiè conceditur, imponi possit per modum sine venditionibus, & perennationibus, inuito fisco, aut gabellatio, nisi illi nominatim concedatur, ex d. l. 18. quatenus gabell. hodie d. l. 16. tit. 8. lib. 9. ibi: Porque por esto se escusa el trato de las rentas, y nuevas rentas se desimponen mandamos, &c. Neque obstat dict. l. Ordinamenti veteris, quia loquitur in distributione, & in suo casu singule obferuari debent, eo quod diuersa ratio est distributionis, & impositionis fise, ut patet ex prædictis.

SVM M A R I A.

- Gabellarum huius Regni, quas facultates, & prerogatiuas habent, & n. l. c. q.
- El arrendador, o cogedor de las alcavalas puede registrar los paños, y otras mercaderias, y hazer otras cosas que aqui se dixen.
- Mercaderes semel negans merces aliquas vel falso pascificans, potest intra diem se ipsum impune corrigere, & veritatem dicere.
- El arrendador, o cogedor puede poner guardas a las puertas de los pueblos, para ver lo que entra, y sale.
- Pueden poner guardas a las puertas de las tiendas, para lo que aqui se dice.
- Pueden tomar cuenta el mercader, o tendero en cierta forma, y si ciertas penas.
- Pueden entrar en las bodegas, y escriuir, y apreciar el vino, y almacenos de azeyte, si ciertas penas.
- Pueden pedir, que se haga pesquisa, sobre las fraudes que se hazen para no pagar alcavala.
- Erram non si bus, vel illo modo contrabando, nisi id fiat principaliter ratione vitanda gabelle.
- Los arrendadores de las rentas Reales estan debaxo de la guarda, y amparo Real.
- Pueden compeler a los vendedores, o compradores, a que exhiban los libros, y cartas de venta, teniendolas en su poder, aunque el arrendador sea a dor para fundar su intencion.

QVÆSTIO CXXX.

Rubrica: De lo que puede hazer el cobrador de las alcavalas, conforme a las leyes de estos Reynos. Super eodem.

QVæro, si quas facultates, & prerogatiuas habent gabellari huius Regni? Puede el arrendador, o cogedor registrar los paños, y otras mercaderias, que los mercaderes, tenderos, y otras personas qualesquier tuuieren para vender en sus casas, y tiendas, y en otras partes, y las traer en de fuera para vender, y sellar, y ferretear la que de ella se pudiere ferretear, y pedir cuenta de reses en tres meses de

lo vendido, y de lo que no mostraren, porque aquello deve ser auido por vendido para pagar la alcavala, si la profieracion que contra ellos fuere fecha, siendo assada, y moderada por la iusticia, y lo que encubrieren, lo pierden, y es de los arrendadores, l. 27. tit. 9. del lib. 9. de la nueva Recopilacion. Bene tamen verum est, quod si mercator semel negauit merces aliquas, vel falso pascificauit, potest intra legitimum diem tempus, de quo in hac l. et in legis 29. eiusdem tit. l. ipsum contigere, & veritatem dicere, ut enitet per am l. ut ex Bal. cons. 34. vol. 5. in terminis probat Lassat. de decim. vend. c. 18. n. 73. & Azco. in d. l. 27. diximus supr. alia questio.

Pueden poner guardas a las puertas de los pueblos para ver lo que entra, y sale, l. 21. del mismo tit. y libro.

Puede poner guardas a las puertas de las tiendas de los paños, y otras mercaderias, y en los otros lugares donde se vendieren, que escriuan lo que se vendiere, para que se pueda saber, quanto monta el alcavala, y la pueden cobrar, y ninguno puede poner embargo en ello, si pena de mil maravedis por cada vez, l. 22. del mismo tit. y libro.

Pueden tomar cuenta al mercader, o tendero por su libro, en cierta forma, y si ciertas penas, aunque el mercader sea extranjero, l. 23. y 24. del mismo tit. y libro: y la pena en que incurren los mercaderes, quando el libro por donde dan la cuenta no es verdadero, pone la l. 25. luego siguiente.

El arrendador, o cogedor de la renta del vino puede entrar en las bodegas, y escriuir, y apreciar el vino, y otra tanto en los almacenos de azeyte en la forma, y si las penas contra los que no lo confiteren, que se contiene en la l. 15. del dicho tit. 19. lib. 9. de quo etiam est videndum, c. 28. punit. & condit. cum quibus debent locari redditus gabellarum ad fin. ius libri posituram.

Pueden pedir, que se haga pesquisa sobre las fraudes que se hazen para no pagar alcavala, l. 1. tit. 17. del dicho lib. 9. Frans autem non fit hoc, per illo modo contrahendo, nisi id fiat principaliter ratione vitanda gabelle, secundum Lassate de decim. vendit. c. 2. n. 37. quem refert, & sequitur Azco. in d. l. 11. n. 2.

Los arrendadores de las rentas Reales estan debaxo de la guarda, y amparo Real, l. 23. tit. 11. lib. 9. de la nueva Recopilacion.

Pueden compeler a los vendedores, o compradores, que exhiban los libros, y cartas de venta, aunque el arrendador sea a dor, y sea para efecto de fundar, y pruar su intencion, y demanda: lo qual se ha de entender, teniendo los tales vendedores, o compradores en su poder las dichas cartas de ventas: porque no las teniendo, les han de dar copia de ellas los escriuanos publicos del numero, ante quien ouieron passado, oidiendo se las conforme a la l. 10. tit. 17. de este lib. 9. como lo auemos dicho, y declarado arriba en la questio. 126. vers. 9. de lo que son obligados a hazer los compradores, &c.

SVM M A R I A.

- Gabella Regia an locari possint, & quos sint earum species?
- Iura tributaria, veluti pedagia, & similia locari possunt.
- Conditioes del encabezamiento general, seruanda sunt, ut leges.

Gabellarum duas sunt species: una es por mayor, y otra por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

QVÆSTIO CXXXI.

Rubrica: De locatione, & conductione gabellarum, An gabellæ Regiæ locari possint, & quot sint earum species?

Quæro 1. an gabella Regiæ locari possint? & quot sint species locationis earum?

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

Quoad primum constat, iura tribusaria velati pedagia, & milia locari posse, ut notat Bart. in l. citem ferro, §. qui max. mos. num. 1. ff. de public. & v. l. ex l. licit. §. 1. & l. v. l. §. 1. ff. de l. Casor. ff. eod. tit. & generaliter de locatione gabellarum, & qualiter fieri debeat, ac possit, agit Firmian. de gabell. 2. par. volum. 11. tract. dices. Doct. nominatim vero, qualiter, & quibus personis gabellæ horum Regnorum locari debeant, vel non, agitur in titulo 10. 11. & 12. lib. 9. huius nona. coll. Reg. & in toto quatenus gabellarum, & in conditionibus quaterni generalis Regni conventionis, & prorogationis illius, que dicitur el encabecamiento general del Reyno, & las quales condiciones se han de guardar como leyes, ut cauetur in fine ipsarum, & in los apuntamientos Reales nuevos, que todo ello para que se sepa, y ande iusto, se pone al fin deste libro: & practica ita tenet Menchaca de suces. creat. lib. 3. §. 28. num. 28. versicul. illud autem conueni. est Venetis. Non enim Rex noster ex renouare, seu abrogare voluit, ut pote viles, & pene necessarias, prout constat ex capitulis habitis Madriti Anno Domini 1578. capitulis 53. & refert Lassart. de decim. vend. c. 18. n. 2.

Quoad 2. secundum respondemus, duas esse species gabellarum: una de illis es por mayor, & alia de illis es por menor, ut hic, differunt tamen inter se in pluribus, ut in p. 5.

de las fianzas que han de dar, como, y en que tiempo, y de la forma de pago ello, agitur late in d. tit. 11. y 12. huius lib. 9. que effect longum sigilla. tum recense. atque inutile, cum ibidem sint conge. lla.

S V M M A R I A.

- 1 Conductores gabellarum, qui esse possint? & n. seq.
- 2 Omnes, qui non sunt iure prohibiti, censentur permisi, ut possint gabellas Regias conducere.
- 3 Conditio, sine locatio facta personis prohibitis est nullius momenti, regulariter fallit, ut in n. 3.
- 4 Minor 25. ann. an possit esse conditor, vel fideiussor Regalium reddituum? & n. 17. cum seq.
- 5 Indici, & Sarrazeni an sint prohibiti conducere redditus Regias? & n. 6. & 7.
- 6 Los Almoravides ser arrendadores de rentas Reales.
- 7 Clerici prohibiti est gabellarum, & aliorum iurium conductio, & aliorum eorum eis locantes tenentur pro eis solvere, ut in n. 10. & precipitur Prelatis horum Regnorum, ut id sub pena prohibeant clericis.
- 8 Clerici conductores gabellarum conuenitur coram iudice seculari, inquam negotiator, tenebuntur, & in Regio carcere detineri debet, licet sit sacri ordinis institutus, ut in n. 12. sed contrarium probatur n. seq.
- 9 L. 1. q. 1. tit. 6. lib. 9. noua Coll. Reg. intell.
- 10 Minor 25. ann. recipiant non iure conductores, nec fideiussoribus reddituum Regalium, nisi cum iuramento de quo hic, & si de facto recipiantur, an tamen obligati? n. 18. cum seq.
- 11 Minor 25. ann. non debet admitti in testem de idoneitate, & sufficientia facultatum conductorum, eorumque fideiussorum reddituum Regalium: quod si de facto admittantur, tenebuntur, sed possunt restitui, ut in n. 22.
- 12 Testes abonadores de los arrendadores de alcavalas, y de sus fiadores quedam obligados a pagar por ellos, & n. 22. ad fin. de praxi precedendi contra eos.
- 13 Minor 25. ann. contrahens, asserendo se esse maiorem, cum reuera sit minor, an obligetur, & restitui possit, necne? & prima resolutio hic, & n. seq.
- 14 Tutores, vel curatores minorum non possunt, durante sua administratione, velligalia conducere.
- 15 Potentes prohibentur redditus Regias conducere, & nuncupari gabellarum.
- 16 Persona prohibita conducere gabellas, & alios redditus a Rege, censentur etiam prohibita conducere ab eius conductibus.
- 17 Officiales conciliorum sunt prohibiti conducere redditus Regias, & conciliorum, & cetera iurata cauetur in l. 3. tit. 5. lib. 7. noua coll. Reg. Lo mismo procede en los escrivanos del n. ut in num. 31. debent tamen predict. persone prohibite habere eam qualitatem officij tempore, quo conducant ad hoc, ut excludantur: secus si prius erant conductores, ut in num. 36. ratio predicta prohibitionis assignatur, num. 37.
- 18 Cessante una ratione, vel causa dispositionis, quæ

que duplici fulcitur, si altera remanet, subsistitur dispositio.

- 19 Conductio personarum prohibitarum de facto facta, regulariter est nulla.
- 20 Syndicus civitatis, vel villa an sit prohibitus conducere redditus Regias, & concilij, & conducere macellum, & num. seq. resolutio affirmatiue num. 43. cum seq. idem en los demas abaltos, ut in n. 52.
- 21 Lex penalis, & ideo odiosa non videtur extendenda ad alias personas, quam in ea expressis, etiam ex identitate rationis, ut in n. 43. nec in correctoriis, ut in n. 43. nisi, quando per l. correctorium reducitur ad ius commune, ut in n. 44. vel quando est favorabilis Republice, ut in n. 50.
- 22 Syndicus civitatis, vel villa officium equiparatur correctoriis, & Decurionibus, ut in n. 48. & n. seq.
- 23 Læcationeria, y trato de mantenimientos, esta prohibido a todas las personas que asisten en el Regimiento, y a todos los eservanos.
- 24 Conductores secundi à primis Republice comprehenduntur sub prohibitione d. l. 3. tit. 3. lib. 7. collect. Reg.
- 25 Quando duo casus sunt equiparati a lege veteri, lex nova loquens in vno habet locum in alio: quod procedit etiam in penalibus, & correctoriis, ut in n. 55. præsertim, quando equiparatio fit in eadem materia, alius scens, ut in n. 56. item per modum regule generatis, & generaliter expressis: secus quando in casu omisso est aliter prescriptum, ut in n. 57.

QVÆSTIO CXXXII.

Conductores gabellarum qui esse possint?

Quæro 1. quæ leges tit. 1. & 12. lib. 9. noua coll. Reg. qui possint, vel non gabellas Regias conducere? Impiis, hæc est regula generalis præ oculis habenda in hac materia, & quod omnes, qui non reperiunt iure prohibiti, censentur, permisi, ut possint gabellas Regias conducere, arg. l. ad officium. ff. commun. diuid. itaque edictum de conducendis gabellis est permissorium omnibus, præterquam illis, qui specialiter reperiuntur à iure prohibiti, idco à lege aliqua, ut patet ex legibus Regiæ de hoc agentibus, & in terminis ita tenet Avenda. in 2. p. c. 12. Prat. n. 13. & Giron. de gabell. 3. par. in primis, quilibet enim reperitur habilis ad contrahendum, Bald. in l. cum virum col. fin. C. de fideiussor. Azuec. in l. 2. tit. 10. lib. 9. noua coll. Reg. ubi ampliat in infamibus, ut possint gabellas conducere, quia prohibiti non reperiuntur.

Quod si personis prohibitis conducantur, regulariter conductio hæc etiam nullius momenti ipso iure, secundum Mench. lib. 2. de success. creat. §. 15. num. 1. in impressione Salmantini, quem refert, & sequitur Lassart. de decim. vend. c. 18. num. 3. & Giron. de gabell. 3. p. sub num. 19. & addit Lassart. ubi supra, 4. ex eodem Mench. §. 17. n. 70. Venetis, quod si rationales, & gabellatum actores, vel quicunque officiales concilij iura ista in parte, vel in totum conduxerint contra prohibitionem conditionis 37. generalis conventionis, conductio valet, & tenet, licet ipsi legalibus penis subiciantur, que per d. conventionem extensa sunt, ultra dispositum in l. 3. tit. 3. lib. 7. huius nona. coll. Reg. quia cum lex, seu conditio penam statuat, nec vltra processerit contractum annullando aduersus illius l. formam intum, videtur dispensasse, ut pena prædicta contractus valeat, ex ite, que ibi resolut: & idem Lassart. inferius d. c. 18. n. 14. ad fin.

Hinc est, ut minores 25. annorum, si de facto recipiantur in conductores, vel fideiussores Regalium reddituum abique iuramento, de quo in l. 16. tit. 10. hoc lib. 9. tenebuntur, ut dicemus latius infra, n. 17.

Prohibiti autem reperiuntur Indici, & Sarrazeni antiquitus indistincte, tum iure communi, ut in c. pen. & ibi DD. de Indici, tum etiam ex variis legibus Regiæ concessis per gloriam, peregrina, verb. Indici, quæst. 5. in principio iure nouiori, cum quadam distinctione, de qua in l. 3. tit. 10. hoc lib. 9. & ibi Azuec. Hodie tamen apud nos neutra illarum legum in praxi decilio necessaria est; eo quod expresse loquuntur de veris infidelibus, quales nulli in Hispania sunt ex beneficio Regum Catholicorum, ut obseruauit Didac. Perez in l. 40. gloss. 1. tit. 3. lib. 8. Ordin. pag. 79. column. 1. quem refert, & sequitur Lassart. de decim. vendit. cap. 18. num. 5. & obseruans omnes istos, quos Moriscos appellamus, cum Christiani sint, & ut tales habeantur, recte posse, vbiq; sine distinctione d. l. Regiæ iura Regalia conducere, prout in praxi receptum videmus, refert, & sequitur Azuec. in d. l. 3. num. 2. post Bertach. quem citat de gabell. 3. par. num. 11. Clerici etiam iure communi prohibita est gabellarum, & aliorum iurium conductio, ex text. in auth. de Sanctiss. Episcopis, §. alium col. tradit Firmian. de gab. 3. par. num. 2. volum. 11. tract. dices. Doct. l. 45. tit. 6. par. 1. & ibi Gregor. Lop. in gloss. arrendadores, l. 2. tit. 12. par. 5. Azuec. in l. 8. huius citanda num. 1. & 2. & Iure tamen nostro Regio concessa est, & in modo sub licitis idoneis fideiussoribus fiat, ut in l. 8. tit. 10. hoc lib. 9. vbi additur, quod si actores reddituum Regalium contrarium fecerint, teneantur pro predict. personis Ecclesiasticis solvere, & precipitur Prelatis horum Regnorum, ut clericis sub pena prohibeant, ne iura Regalia conducant, & inquit Giron. de gabell. 3. par. n. 2. ad fin. quod male recipitur in Hispania dict. permissio.

Primo tamen obseruandum est: quod si clericus sub idoneis fideiussoribus gabellas conduceat, non dum eius fideiussores licite eorum seculari iudice conueniantur, ex tra. l. tit. per Gui. Pap. quæst. 562. sed & ipse quoque clericus coram iudice seculari conueniri poterit, non secus ac conuenitur pro gabellæ solutione, quando est negotiator, ut resoluimus supra in suo proprio loco de clericis negotiatis, & imo, & in Regio carcere detineri debere constat, ex l. 1. 18. huius: quæ non solum in clerico coniungato intelligenda est, ut putat Castell. in l. 66. Tit. in verbo de arroyar, col. 10. vers. per quod videtur in additione, quæ incipit, de hac materia, sed etiam in quocunque alio clerico, ut censuit Bacca de nocte debitor, c. 17. n. 15.

Sed cum hoc vix tolerabile sit, & minime laudabile, in vno solo casu fore admittendum restat Menchac. lib. 2. de success. creat. §. 10. num. 628. vers. quæ casu Venetis, nempe, quoties clericus tempore conductionis, ut licitus in clerico, loquitur laicum esse mentietur, quem refert, & sequitur

Medici

tur, que per d. conventionem extensa sunt, ultra dispositum in l. 3. tit. 3. lib. 7. huius nona. coll. Reg. quia cum lex, seu conditio penam statuat, nec vltra processerit contractum annullando aduersus illius l. formam intum, videtur dispensasse, ut pena prædicta contractus valeat, ex ite, que ibi resolut: & idem Lassart. inferius d. c. 18. n. 14. ad fin.

Hinc est, ut minores 25. annorum, si de facto recipiantur in conductores, vel fideiussores Regalium reddituum abique iuramento, de quo in l. 16. tit. 10. hoc lib. 9. tenebuntur, ut dicemus latius infra, n. 17.

Prohibiti autem reperiuntur Indici, & Sarrazeni antiquitus indistincte, tum iure communi, ut in c. pen. & ibi DD. de Indici, tum etiam ex variis legibus Regiæ concessis per gloriam, peregrina, verb. Indici, quæst. 5. in principio iure nouiori, cum quadam distinctione, de qua in l. 3. tit. 10. hoc lib. 9. & ibi Azuec. Hodie tamen apud nos neutra illarum legum in praxi decilio necessaria est; eo quod expresse loquuntur de veris infidelibus, quales nulli in Hispania sunt ex beneficio Regum Catholicorum, ut obseruauit Didac. Perez in l. 40. gloss. 1. tit. 3. lib. 8. Ordin. pag. 79. column. 1. quem refert, & sequitur Lassart. de decim. vendit. cap. 18. num. 5. & obseruans omnes istos, quos Moriscos appellamus, cum Christiani sint, & ut tales habeantur, recte posse, vbiq; sine distinctione d. l. Regiæ iura Regalia conducere, prout in praxi receptum videmus, refert, & sequitur Azuec. in d. l. 3. num. 2. post Bertach. quem citat de gabell. 3. par. num. 11. Clerici etiam iure communi prohibita est gabellarum, & aliorum iurium conductio, ex text. in auth. de Sanctiss. Episcopis, §. alium col. tradit Firmian. de gab. 3. par. num. 2. volum. 11. tract. dices. Doct. l. 45. tit. 6. par. 1. & ibi Gregor. Lop. in gloss. arrendadores, l. 2. tit. 12. par. 5. Azuec. in l. 8. huius citanda num. 1. & 2. & Iure tamen nostro Regio concessa est, & in modo sub licitis idoneis fideiussoribus fiat, ut in l. 8. tit. 10. hoc lib. 9. vbi additur, quod si actores reddituum Regalium contrarium fecerint, teneantur pro predict. personis Ecclesiasticis solvere, & precipitur Prelatis horum Regnorum, ut clericis sub pena prohibeant, ne iura Regalia conducant, & inquit Giron. de gabell. 3. par. n. 2. ad fin. quod male recipitur in Hispania dict. permissio.

Primo tamen obseruandum est: quod si clericus sub idoneis fideiussoribus gabellas conduceat, non dum eius fideiussores licite eorum seculari iudice conueniantur, ex tra. l. tit. per Gui. Pap. quæst. 562. sed & ipse quoque clericus coram iudice seculari conueniri poterit, non secus ac conuenitur pro gabellæ solutione, quando est negotiator, ut resoluimus supra in suo proprio loco de clericis negotiatis, & imo, & in Regio carcere detineri debere constat, ex l. 1. 18. huius: quæ non solum in clerico coniungato intelligenda est, ut putat Castell. in l. 66. Tit. in verbo de arroyar, col. 10. vers. per quod videtur in additione, quæ incipit, de hac materia, sed etiam in quocunque alio clerico, ut censuit Bacca de nocte debitor, c. 17. n. 15.

Sed cum hoc vix tolerabile sit, & minime laudabile, in vno solo casu fore admittendum restat Menchac. lib. 2. de success. creat. §. 10. num. 628. vers. quæ casu Venetis, nempe, quoties clericus tempore conductionis, ut licitus in clerico, loquitur laicum esse mentietur, quem refert, & sequitur

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

Medici

locutores, & nullitatis contractus. Ita disponit l. 2. tit. 19. hoc lib. 5. idem cauetur, quoad prohibitionem in l. 2. in d. e. r. de los Prebados, y personas poderosas, y Cavalleros, que tienen vassallos, y de los Contadores mayores de su Magestad, y sus reuocados, y en los del Consejo, y Oydores de la Audiencia Real, y Alcaldes de la casa, y Corte, y Councilleros de su Magestad: y en el eserinano mayor de rentas, que esta en la Corte, y en los oficiales de los dichos Contadores: todas estas personas, ni alguna dellas no pueden arrendar por si, ni por interposita persona directa, ni indirecta por mayor ni por menor en la Corte, ni fuera dellas las alcavalas, ni otras rentas Reales. T lo mismo de los alcaldes, y alguaciles, merinos, y Regidores, jurados, y eserinanos de concejos, y oficiales de rentas, y letrados, y mayor domos de concejos, ni alguno de ellos, ni otro por ellos, los quales no pueden arrendar por menor las alcavalas, ni otras rentas Reales, en las ciudades, villas, y lugares donde tienen los dichos officios, si las penas contenidas en las leyes, que sobre esto hablan, la misma prohibicion haze la ley 9. del dicho tit. 10. contra los Peñados, Cavalleros, y personas poderosas, y Comendadores de Ordenes, Alcaides de fortalezas, Regidores, jurados, eserinanos de concejos, y de rentas, y su lugar tiene, so las penas contenidas en las leyes, que sobre esto disponen: y demas, que por el mismo fecho ayen perdido, y pierdan qualquier maravedis, y pan de merced de por vida de iuro, que tengan en los libros Reales por privilegios, y los officios que tuviere. T si no tuviere officio, el que lo contrario hiziere, pierda el tercio de sus bienes para la Camera de su Magestad: y que los Contadores del Rey los carguen, y cobren de ellos el tercio tanto de lo que monta la renta, o rentas que assi arrendaren para la Camera. T esta ley declara, que aquel sea persona poderosa, a quien se prohibe, que no arrende, que es tanto poderoso, y mas como qualquiera de los Alcaldes, o Regidores de la ciudad, villa, o lugar, que es la cabeca del lugar donde se toma la renta.

35 Circa q̄ quartam legum intellectionem, declarationem, atque ampliationem obseruandam est, quod p̄sonæ prohibite conducte gabellas, ceteraque iura Regia, censentur prohibita non solum ea conducere à Rege, et iusque summis computatoribus, sed etiam ab eorum conductoribus ex identitate rationis, & quia ita clare deducitur ex d. l. 4. tit. 10. hoc lib. 5. ibi: Por mayor, ni por menor: & ibi: No arrienden por menor las alcavalas: & in vob. T por que esto sea mejor guardado, mandamos, & c. ibi: T que esso mismo iure el arrendador, y recaudador mayor, que en aquel arrendamiento no tienen, ni ternan parte alguna las personas de suyo contenidas, que esta defendido, que no arrienden por mayor, ni por menor, que esto mismo iure, que no daran ninguna de las rentas, que arrendan por menor a alguna, ni algunas personas, que de suyo estan defendidas, que no arrienden por menor, so las penas contenidas en las leyes que sobre esto hablan. Quidquid aliud simpliciter vult Lassar, de decim vendit. c. 18. m. 14. vob. que sane resolutio: Et enim si prior gabellatus à Rege conducens, locat minori, illud ius, quod à Rege habuit, id ipsum ei cedit, & item in effectu ab ipso Rege causam habet cessionarius, in c. tradita in l. 1. C. de ad. & oblig. & præterea probatur ex d. l. 4. tit. 10. lib. 5. v. prædictimus, & ex identitate rationis.

34 Ita misma prohibicion se haze por la l. 3. tit. 5. li.

7. de la misma Recop. contra los Alcaldes, justicias, y Regidores jurados, merinos, alguaciles, y mayores domos, eserinanos de concejos, y otros oficiales, que han de ver hacienda de concejos, para que no sean arrendadores, ni recaudadores por mayor, ni menor, fiadores, ni abonadores, ni aseguradores de rentas de propios, y concejos, ni de rentas Reales de las ciudades, villas, y lugares donde tuviere los dichos officios, ni de carnicerías de ellas por si, ni por interpositas personas ayen parte en ellas, so pena de perdimento de officio, y mas la quarta parte de sus bienes: la tercia parte della para la Camera, y fisco de su Magestad, y la otra tercia parte para el denunciador, y la otra para el juez, que lo sentenciare. T Ex qua quidem l. in rebellionibus del numero ita tenuit Anlim c. 23. Præter vob. officiales, vobis, quod extendit & Girond. de gabell. 2. par. n. 5. ubi inquit, ita ab omnibus vlt esse interpretatur.

Circa, quam l. nonnulla sunt itidem obseruanda. Primum, quod qui prohibetur gabellas, & cetera Regalia conducere, debent habere eam qualitatem, eos excludentem tempore ipso, quo conducunt, argumet. l. 2. ff. de excus. iur. qualitas enim admittens, vel excludens aliquem debet esse, atque interuenire tempore actus, iuxta regulam, quam tradit, & comprobat lal. in l. 1. in princip. C. de res. Auendam in 2. par. c. 12. Præter, n. 2. & c. 23. n. 7. diximus conf. 1. n. 15. Ergo si prohibitus ratione officij conducere, iam erat conductor, antequam esset prohibitus, non prohibetur vti conductio, & sic poterit eam retinere, facilius enim est retentio, quam acquiritio. s. vnde lib. Ex quibus hanc opinionem, & obseruationem in terminis, & p̄o declarationem nostram legum, tenet, & probat Auendam. d. c. 12. n. 13. quem sequitur Girond. d. 3. par. 5. cum seq. & Bobadilla in sua Polir. de Correg. lib. 3. c. 4. n. 59. & iuxta eam sæpe consultui, & ex factis in praxi allegaui. Et quomodo hoc non reputet vique quaque firmum propter nostras l. Regias Azened. in l. 4. n. 2. tit. 5. lib. 7. non coll. Reg. ergo ex eisdem reputo verum: liquet prohibent personas habentes actualiter dicta officia conducere gabellas, ceteraque iura Regia. Ergo à contrario sensu, & præcipue cum sint penales, conductio nem hominum ante officium habitam, seu celebratam retinebunt, quia nullo iure retentio prohibetur, sed ipsa acquisitio: quod si alius vellent, nostre leges, id exprimerent: Accedat, quod hæc opinio est favorabilis, & benigna: ergo tenenda regula iuris vulgaris, que habet, quod in penis benigna est interpretatio facienda: Odiam enim restringi, fauores vero conuenit ampliari, vt habet altera iuris regula.

Secundo obseruari oportet, quod est præfata 37 prohibito, eo facta fuerit inter alias rationes. Porque por temor, o verguença no dexen de puntar lo que quisieren arrendar, vt inquit l. 7. tit. 10. hoc lib. 5. Prohibendo que los privados, y oficiales de la casa Real no sean arrendadores de rentas Reales: ac proinde videbatur hæc prohibicio cessare, quando huiusmodi prohibiti conducto, valore auxerint, inuoluendo prædictis cessauerit, quasi cessante causa prohibitionis, ex regula iuris vulgaris, quod cessante causa cessat effectus: nihilominus contrarium in terminis nostrarum legum rectius probauit Girond. in d. 2. par. n. 11. cum seqq. Pluribus namque de causis leges præd. prohibent præfatas personas redditus Regios conducere, inter quas est illa, vt facilius possint conduco.

conductores conueniri, nece facilius, quam alij fraudibus vtantur. T At cum aliqua dispositio duplici causa, sine ratione nititur, quomodo vna cesset, si tamen altera remanet, sustinetur, & non cessat præd. dispositio, text. in §. affirmatis, institut. de nup. lib. non lex alia. ff. de hered. instit. vbi notat DD. late Mexia in Regl. Toler. de los terminos in l. 2. fund. prima partis, n. 2. cum seq. f. 32. & ceteri.

39 Tertio, quod p̄sonæ prohibite conducte gabellas in præd. l. Reg. ita regulariter prohibentur, vt si aliter fiat, conductio sit ipso iure nullus momenti, vt recte obseruauit Mench. lib. 2. de suc. creat. §. 1. n. 12. in impressio. Salam. quia vete prohibent præd. l. & habent locum notata in l. cum lex ff. de fideiuss. sequitur Lassar. d. c. 18. num. 3. qui num. 4. refert eundem Mench. in impressio. Venet. lib. 2. §. 17. n. 70. tenentem in præmissa præce valere, & tenere conductio nem, licet ipsi legalibus cenis subiciantur: & cum eo in hac vltima opinione, videtur remanere, & plus placet Azened. in d. l. 2. n. 3. tit. 10. hoc lib. 5. contra Girond. de gabell. 3. par. num. 19. tenentem, quod sit nulla: sed minor, quod præd. auctores in re hac non adueterint ad verba finalia dict. l. 2. annullantia expresse prædict. locationem, & conductio nem vltra penam pecuniariam ab ea impositam, vt patet ex c. ibi: T demas de fecho, que el tal arrendamiento sea ninguno. Non ergo Rex se contentat cum præd. pena pecuniaria, nec est verum, quod d. l. 2. non annullat contrariam locationem, provt inadueniente censit Azened. in eademmet l. 2. dicto num. 3. cum potius iubeat, & declaret contrarium, vt vidimus, & sic standum est lictæ prædict. l. 2. non vtr: opinioni contrarie prædict. auctorum: in minore autem diuersum esse diximus merito supr. n. 18.

40 Quarto, quod est dubium esse videatur, an procurator generalis, hoc est syndicus ciuitatis, vel villa, que assiste en el Ayuntamiento a contradecir, y protestar lo que conuenie la Republica, y bien comun de ella, comprehendatur sub prohibitione, & penis d. l. 3. tit. 5. lib. 7. non coll. Reg. si constituitur, que habet, o bassacio las carnicerías de la tal ciudad, o villa donde tiene el tal officio de procurador sico: cum hic non sit de personis expresse prohibitis à d. l. Regia, sino los que han de ver hacienda de concejos, como son la justicia, y Regidores, que solamente tienen voto, y los eserinanos, & c. y en los otros oficiales, que no son de los suyo dichos, que no han de ver hacienda de los concejos, que estos pueden arrendar si quisieren, vt cauetur in eadem l. T Et cum hi. lex penalis, & ideo o iola, non videtur extendenda vltra personas in ea expresse prohibitas, si sua stipul. 126. §. Corylogonus in ff. de verb. oblig. intelligendum est personam magisquam nisi expressa sit, Sanchez in l. post rem indicatam, limitat. ad l. Reg. ff. de iud. vob. ad, de res. sur. in 6. l. 3. hæc verb. ff. de neg. gest. T etiam ex identitate rationis, vt probat late rationibus, & auctoritate aliorum Thom. Sanchez, 3. tom. de mercator. lib. 1. c. 15. §. 4. num. 1. versibus tandem, & cum communi latissime idem probat contra alios respondens fundamentis ipsorum, Aymon Ctanet. de auisitate temporis, 4. par. princip. num. 148. cum seq. fol. 159 incipiens à n. 146. T fecuti nec in correctoris est licita excessio, etiam ex minoritate rationis, secundum verum, & communem conclusionem, & regulam Doctorum teste lal. in auct. quas aduen. n. 21. C. de sacros. Ecclesi. & nos alibi diximus,

41 vt cauetur in eadem l. T Et cum hi. lex penalis, & ideo o iola, non videtur extendenda vltra personas in ea expresse prohibitas, si sua stipul. 126. §. Corylogonus in ff. de verb. oblig. intelligendum est personam magisquam nisi expressa sit, Sanchez in l. post rem indicatam, limitat. ad l. Reg. ff. de iud. vob. ad, de res. sur. in 6. l. 3. hæc verb. ff. de neg. gest. T etiam ex identitate rationis, vt probat late rationibus, & auctoritate aliorum Thom. Sanchez, 3. tom. de mercator. lib. 1. c. 15. §. 4. num. 1. versibus tandem, & cum communi latissime idem probat contra alios respondens fundamentis ipsorum, Aymon Ctanet. de auisitate temporis, 4. par. princip. num. 148. cum seq. fol. 159 incipiens à n. 146. T fecuti nec in correctoris est licita excessio, etiam ex minoritate rationis, secundum verum, & communem conclusionem, & regulam Doctorum teste lal. in auct. quas aduen. n. 21. C. de sacros. Ecclesi. & nos alibi diximus,

T nisi quando per leg. correctoriam reducitur ad ius commune, quia tunc est favorabilis, & extendenda, vt probat idem Thom. Sanchez 1. tom. de matrim. lib. 1. dispu. 12. n. 2. quod quid Azued. in l. 4. §. 5. n. 3. tit. 5. lib. 5. non coll. Reg. tenet, quod lex penalis extenditur, & procedit in aliis casibus, quam expressis, in quibus ratio locum habet ex gl. verbo incerta, ver. sed nunquid, in v. in electionibus de electilib. 6. que tamen in alia materia multum diuersa loquitur. Nihilominus tamen in terminis nostre quæst. idem Azened. in d. l. 3. tit. 5. lib. 7. non coll. Reg. m. 2. cum seq. partem negatiuam tenet, & probat, nisi in casu, in quo esset conseruatum, quod, & ij procuratores assistent in expendendis, vel recendis propriis ciuitatis, vel villa, nam tunc, & ipsi censentur comprehens sub illius l. dispositione.

His T tamen non obstantibus opinio affirmatiua verior est, & tenenda, imo quod procurator generalis, hoc est, syndicus ciuitatis, vel villa, non possit esse bassecedor de las carnicerías de ellas, ni interesado en ellas, & sic comprehendatur sub prohibitione, & pena d. l. Reg. T quia licet hic non habeat vocem, nec votum in concilio, sed tantum possit requirere, & contradicere. T Officium tamen eius principale est, 47 ser uador, fiel conser, y procurador del bien comun, y defensor auis de defen. ciuit. per totum l. pen. C. de defen. sico de quibus late agit Castill. in cath. glor. in mand. l. 1. p. consider. 5. per totam, T & 48 æquipatur Rectoribus, hoc est Decurionibus, vt late probat Castill. de Bobadilla. in sua Polir. de Correg. lib. 3. c. 4. n. 41. & c. 8. n. 4. Ergo quomodo procurator hic, & syndicus poterit esse conductor macelli? Non enim vtrumque simul compatitur, nec Re publica defendi possit: nec recte gubernaretur, si huic contentioni vtriusque officij locus daretur. T tambien el dicho procurador ver hacienda del concejo, pues se halla a la hacienda de las propios, y al b. 2. miento de rentas, y conra dice las libros. & c. T Et quomodo prohibe 50 bio præd. sit penalis, & odioso, respecto de las personas a quien se dirige, non vete respectu Reipublicæ, cui principaliter prouidetur, sed potius favorabilis, & ita debet extendi ex identitate rationis, iuxta doctrinam Bart. in l. quemadmodum, cum. 4. C. de agril. & censit. lib. 1. quem sequitur, plures referens, Didaco Perez in rubr. tit. 1. lib. 3. Ordine column. 747. post medium, Eneard in cetera legal. loco 35. ar. rione, l. larga, & c. Boccini conf. 71. num. 4. & Bobadilla vbi supr. d. c. 4. num. 45. T tandem hoc dubium cessat ex l. 2. tit. 5. lib. 7. Non coll. Reg. que prohibe la reguoneria, y rato de mantenimientos a todas las personas que assiste en el Regimiento, y a todos los eserinanos, y el mismo fin que cauieron los legisladores para prohibir, que las dichas personas no fuesen arrendadores de las rentas del concejo, y Reales, que sur por el bien publico, y por que con el poder, y autoridad de las, callando los demas, y confiniendolo, fuesen defraudadas las dichas rentas, y las carnicerías mal seruadas en perjuizio de los pobres, y bien comun de la Republica, cocuerre, y milita, si fuesse arrendador de las dichas rentas el Procurador general, y Sindico del pueblo. Et in terminis ita tenet, & latius probat Castill. vbi supr. d. c. 4. n. 41. cum seqq.

Quanto eisdem rationibus item censet dicendum, & tenendum Bobadilla. d. c. 4. num. 44. cum sequenti, non solum en los abastos de carnicerías, de quibus loquitur d. l. 3. sino tambien en los de pescado,

pefido, vine, & cetera, y otras virtuales, quod est verum, & satis lingulare.

53 Sexto, circa dict. l. 3. erit observandum eius prohibitionem, non solum comprehendere prædictos officiales, qui ab ipsa Republica conducunt redditus ipsius, atque los bestecimientos de ella, sino tambien los que los toman, y arriendan (aunque sea sin fraude alguna) de los que los tienen arrendados, y rematados del Consistorio, y sirven los dichos bestecimientos, o se arriendan de los que los arrendaron del Consistorio, y los gozan, pues la dicha l. Real generalmente habla con los que arriendan los propios, y ventas del concejo, y toman, y sirven los bestecimientos de las carnicerías, vt ex ea patet ibi: *¶ No sean arrendadores, ni recaudadores por mayor, ni menor, ni sean fiadores, ni abondadores, ni assecuradores, de ventas de propios, y concejales, ni de las carnicerías de ellas, y milicia la misma razon de prohibicion, danose inconnexiones de la Republica en las ventas que en los otros, que solamente se atiende, a que no sean arrendadores, ni bestecedores de la Republica los del Consistorio de ella, de que resultan los dichos dueros, agora ayun arrendado del Consistorio, o de la persona que de su mano lo tiene por remate, quia nihil inatell, quod ex equipollentibus fiat, siquidem hic reconductor habet causam, & titulum, & cessionem a privo conductore Republicæ, qui ab eo in. & titulum immediatum habet, & subrogatum debet sapere naturam subrogati, l. vnic. C. de rei vxor. ali. cum simit. y et que sine actualmente los abastor, este obligado, y sujeto al goberno, y penas, y ordenanzas del Regimiento, como si arrendado del mismo Regimiento, y a ello lo somete, y sueta.*

Denique, quia sic videmus, quod persone prohibite conducere gabellas, ceteraque iura Regia, censentur prohibite non solum ea conducere a Rege cuiusque summis compartitoribus, sed etiam ab eorum conductoribus ex identitate rationis, vt clare deducitur ex l. 4. tit. 10. hoc lib. 9. vt modo supra dicebamus, num. 3. in versiculo circa quarum legum. Ergo idem est dicendum redditibus, & iuribus, & præcipue in conductione, de las carnicerías, y otros abastor, civitatis & villa, vt persone prohibite ea conducere, sunt etiam prohibite reconducere a primis conductoribus Republicæ sub eisdem penis, siquidem hi duo casus, quantum ad prohibitionem, eandem personarum, sunt equiparati legib. Regis antiquioribus congestis in dict. l. 3. ibi: *¶ De rentas de propios, y concejales, ni de rentas Reales de las ciudades, villas, y lugares, donde tuvieren los dichos officios, ni de las carnicerías de ellas: Ergo. l. nona, nemp. dict. l. 4. título 10. libr. 9. loquens in conductoribus reddituum Regalium prohibitis conducere, vt nec etiam reconducere possint a primis conductoribus sub eisdem penis, locum habere debet, & in conductoribus reddituum, & propriorum, y de las carnicerías de todas las ciudades, y villas de estos Reynos, iuxta doctrinam glorie in l. quod vero contra gloriam, l. ad fin. in versicul. Sed non ne ff. de leg. & in l. si quis seruo alieno, verb. cornampi. C. de iuri. & seru. rrup. Quam doctrinam.*

54 Nemp. quod quando duo casus sunt equiparati a l. veteri, l. nona loquens in vno, habeat locum in alio, dicit communem Anton. Gomez in l. 4. Tauri, num. 7. & Iason, vbi bene loquitur in dict. authentica quas acciones, num. 19. Aymon. Crauet. de antiqui. temporis, 4. part.

in principio, num. 98. cum sequentibus, vbi plures allegat, & ampliat, vt procedat etiam in penalibus, & multo magis in correctoribus, secundum communem opinionem vt ibi per cum numer. 100. ¶ Quod procedit, præsertim cum prædicta equiparatio facta sit punitualiter in eadem materia, & casu, scilicet prohibitionis conducendi redditus Regios, & Republicæ, quo casu procedit recte, & intelligi debet dict. doctrina communis: scens si equiparatio fiat in alia materia: secundum Iason. in l. si constante, num. 10. ff. soluto matrimonio, de quo per Crauetam vbi supra, & quando equiparatio est facta: ¶ Item per modum regule generalis & generaliter expressæ (prout in proposito contingit) secundum Tell. Fernandez in dict. l. 4. Tauri n. 3. quas duas declarationes, & aliam tertiam, scilicet, quando in casu omisso est alter promissum, referret, & l. quinte cum aliis auctoribus decisione 6. Senatus Pedemont. Cetera, nu. 9. & 10. & alias plures declarationes, & limitationes congeit al præd. doctrinam Crauet. vbi supra, num. 124. cum sequentibus, de qua etiam videndus Borg. de Paz in l. 3. Tauri, 2. tit. 1. no. 4. cum seq.

S V M M A R I A.

- 1 Conductores gabellarum maiores, vel minores tenentur iustificare intra terminos legum huius Regni.
- 2 Locatio reddituum Regalium facta in aliis iuxta legum dispositionem valida est, licet fideiussio a conductore neque recepta, neque oblati sit necessaria, autem & rationales ad periculum tenebuntur.
- 3 Fideiussio semel pro iusticiæ recepta, an si postea casu aliud succedat, conductores gabellæ indant in penam l. 1. tit. 17. lib. 9. non. Coll. Reg.
- 4 Los testigos que abonan a los arrendadores de rentas Reales, o a sus fiadores, que entonces realmente eran rivales, después a esto ha venido en quebra, si estan obligados a pagar por ellos de no seq.
- 5 Cautio prenda non est, ab eo qui temporaria rebus erit ita pauper sicut, nunc, sed tunc demum, quando adeit noua causa superueniens.
- 6 Los arrendadores de rentas Reales, que no dicen las fianças que son obligadas en el termino que mandan las leyes de estos Reynos, aunque las den después, pierden el prometido, y las quartas partes de puia.
- 7 Fideiussores dari possunt extra territorium cuius gabella locatur, modo intra Regna sacis dario fiat, loca quibuslibet exceptis de quibus hic limit. 10.
- 8 Los Contadores mayores de su Magestad, ni los del su Consejo, ni Oidores, ni Alcaldes de la casa, y Corte de su Magestad, ni los lugares tenientes, ni officia los de los dichos Contadores mayores, por mayor, ni por menor no pueden ser fiadores de rentas Reales.

Q V Æ S T I O C X X X I I I.

Rubrica: De fideiussoribus præstandis a conductoribus gabellarum. Ad quid teneantur gabellarum conductores.

Quæro modo ad quid teneantur gabellarum conductores: Et in hoc observandum est, quod gabellarum conductores, siue maiores, siue minores tenentur iustificare intra terminos l. 7. 8. & 9. tit. 17. hoc lib. 9. Coll. Reg. & in conditione 6. del encabecamiento, etenal de los Reynos.

Illud autem constat in hac materia, quod si locatio

locatio fiat iuxta legum dispositionem fideiussio, autem a conductore neque recepta, nec oblati sit, non irritant contractus, sed recte valet: committitur autem & rationales ad periculum tenebuntur, vt resoluti Menchac. vbi supra, de successione, §. 1. 3. n. 40. in impressio. Salamanca quod refert, & loquitur Lassart. de acem. vend. c. 1. n. 10.

Hoc vero in dubium vertentian si semel gabellarum dederit satisfationem, & recepta sit a rationalibus, & actoribus gabellarum, qua tamen postea non satis idonea esse reperiat, vel ex eo, quod casu quodam illi fideiussores ad inopiam vergunt, vel quod in elementa temporis reddidit ille exanimus ita fuit, vt quod satis erat contractus tempore, modo non sufficit, incurrat in penam l. 1. tit. 17. del quaderno de las alcavalas hodie l. 1. tit. 1. hoc lib. 9. qua cavetur, *Que quando el arrendador mayor no conceniere de fianças en los terminos en las leyes antes desta señalados, que demas de perder el prometido, y las quartas partes de puia, quedan Contadores mayores tomar la dicha renta para su Magestad, si mas consuniere valueria a la almoneda, y la quebra que en ella buuiere se cobre del arrendador que no conueno de fianças, y de sus fiadores, y fiadores, quod in vtramque partem dissentit Menchac. de successione §. 4. n. 4. vers. illud autem, & licet dicat, se hunc casum non decidere, quia hæc controversia tunc pendet in locutione eius redditus Regalis, qui Puertos Sicos appellatur, nihilominus in eam videtur inclinare sententia, quod præd. gabellarum in hac specie non incidat in præd. penam, quam opinio verior videtur ex verbis d. l. 1. in princ. ibi: *¶ No contentare fianças, ni las abonar, ni fiarar antes desta señalados: & ad si ibi in decisione Que no contentare de fianças, & c. Hæc namque lex est penal, & maxime præiudicialis conductoribus: Ergo in casu tantum in quo loquitur intelligenda, & practicanda est, nemp. quando no conueno el arrendador de fianças, quando vero extendenda ad casum, de quo agimus, qui non est de casibus per d. l. quinto in eo conductor liber est, siquidem impletur, formam d. l. 1. vt concludunt rationes pro hæc parte adductæ per Menchac. Imputent ergo sibi adores Regalium reddituum, qui tales fideiussores receperunt, vel aliter pro securitate non curaverunt, prout iam prope semper hanc rem summi rationales tempore contractus per conuentionem solent dilucidare, vt affirmat Menchac. vbi supra, cum cuius sententia tranlit Lassart. d. c. 18. n. 17. & est vera.**

Ex quibus videtur idem dicendum in rebus deponitibus de probitate, & idoneitate facultatum conductorum, & fideiussorum affirmantibus, illos esse sufficientes ad soluendum debitum Regium, hoc est, que son abonades pagar la renta, & c. nemp. quod si conductores gabellarum, eorumque fideiussores pro quibus testificati sunt, diuites fuerint, & facultatibus potentestempore testificationis, hoc probato excludent præd. testes, licet tempore solutionis in adueriam declinauerint fortunam, pauperiorelque casu, vel fortuna temporis in clementia facti fuerint, pro vt iure communi attento, videtur excusandisiquidem tempus contractus inspicendum est in hoc, & quo ipsi testes testantur, non vero fortium, que opinio comprobatur ex late traditis, & congestis per Roder. Suan. in l. fors tit. de los emplacamientos, §. si mu. 20. cum sequentibus.

Uque in fin. ¶ vbi resoluti, quod cautio ab eo petenda non est, quod tempore contractus erat

ita pauper sicut nunc, sed tunc demum, quando adeit noua causa superueniens paupertatis: eliquæ communis sententia, esse necessariam suspensionem de novo ad præd. cautionem præstandam, affirmat Paul. de Castr. in l. etiam, §. licet, n. 3. ff. sol. matr. idque probatur ex l. omnibus ff. de iudic. Secundo eadem probari videtur ex eo, quod nullo fieri privilegium in hac specie de testibus approbatois, de quibus agimus, inueniamus, quo cessante ius commune est in contrarium, & præterea verba, & intentio, atque affirmatio testium expresse relata ad tempus depositionis ipsorum eorum dicere videtur, quis ergo ultra eorum intentionem eos obligatos esse censet, siquidem obligatio iure Regio, ita demum inducitur nemp. 2. pareciendo que vos se quomo obligar a vno, & non alias denique ex l. cum quis, ff. de soluti. b. tacite enim hæc conuentio inesse stipulationi videtur, si in eadem causa maneat.

Nihilominus tamen in fauorem fieri mouere potest sequens consideratio, nemp. eos testes in eum finem delumi, & recipi, vt conductores, eorumque fideiussores approbati remaneant ad totum debitum Regium exigendum, tempore solutionis adueniente, sicque non solum tempus contractus, & depositionis inspicit sed, sed etiam virtualiter tempus solutionis ex hinc rei argum. text. in l. Magistratus. C. de Magistr. conueniendi, vbi probatur, quod magistratus tenetur in subsidium, si tutor non fuerit soluenti tempore depositionis officij, hoc est tempore finitæ tutelle, & solutionis reliquorum, iux. gloss. ibi. verbo. admissi. strationis, & ibi Salic. num. 1. Similiter etiam arguunt. d. l. cum quis vbi cum quibus sibi, aut Titio dari stipulatus sit: magis esse ait, vtra demum recte Titio soluentum sit, si in eodem statu maneat, quo fuit, cum stipulatio interponeretur: & ibi tacite enim hæc conuentio inesse stipulationi videtur, si in eadem causa maneat: Ergo ita, & eodem modo tempus quoque solutionis in proposito inspicendum est, & tacite adiectum videtur in depositione testium deponendum, conductores Regios, eorumque fideiussores sufficientes esse ad soluendum redditus Regios, si quidem in eum finem recipiuntur, sicque tex. ille recte probate videtur hanc secundam sententiam non vero priorem, ex quib. iurib. præd. secundam opinionem scilicet, quod præd. testib. non sufficit illa exceptio, quod conductores gabellarum pro quibus testificati sunt, vel eorum approbatur, diuites erant idonei, atque sufficientes tempore testificationis quoniam in subsidium tenebuntur, si tempore solutionis, & finitæ officij insolui non fuerint In terminis teneat Girond. de g. bell. 3. p. sub numer. 13. cum seq. vique in finem, quarum sequitur Azen. in l. 14. num. 4. tit. 7. lib. 9. & in l. 6. num. 10. tit. 10. eodem lib. 9. licet etiam tenentur fideiussores ad quorum instar isti testes approbatores in eum finem assumuntur, vt patet, quibus rationibus in hanc sententiam proclivior sum, & eam probo, quando simpliciter generaliter & indistincte testes affirmauerint in suis depositionibus: conductores, vel fideiussores, aut vtroque, & quemlibet ipsorum idoneos, vel sufficientes esse ad soluendum illud pretium; vel debitum, licet postea tempore solutionis aliud quatuorque ratione, & causa appareat: nam nihilominus præd. testes tenebuntur in subsidium eo modo quo refert Azen. in d. l. 6. tit. 10. n. 9. non. Coll. Reg. vbi habet, hæc secunda sententia, quam probo, quod procl. 7. omni dubio procedet, si testes vni supra, adiecerint.

quod conductores, & fideiussores, quos approbant, erunt bonis, & facultatibus sufficientibus tempore solutionis ad solvendum præd. redditum Regiam. Item que erit observandum, quando id præcantum fuerit ab autoribus reddituum Regalium per conditionem expressam testibus postea dependentibus notam factam.

8 Illud autem proculdubio esse videtur, ut si conductor intra tempus à legibus Regis statutum fideiussores idoneos non præstiterit iuxta formam ipsarum, etiam si alias dices sit; fideiussoresque lapio termino præstiterit, amittere promissum, hoc est, et promissio, et las quartas partes de pnia, ut patet primo ex l. 20. tit. 12. hoc lib. 9. non. Coll. Reg. ibi: Dentro de los dicho cinco dias despus del porstrimero remate, &c. pierda el promitido que les ouiere sido prometido con la dicha renta, y los tres su librado, ni ganen quarta parte de pnia en ello, aunque le sea su ada, y queda todo para nos; deinde & secundo ex l. 1. eodem titulo, ibi: En los terminos en las leyes antes desta señalada, que denos de poder el prometida, y las quartas partes de pnia, &c. tandem, & tertio, ex l. 9. tit. 12. hoc lib. 9. ubi idem cauetur: En los arrendadores mayores, que no dieren las fianças en la ley antes de aquella señalada; hæ enim leges requirunt pro fortia, præstari fideiussores idoneos, & reliqua fieri de quibus in ipsis intra terminos ab eisdem assignatos, & alias præcipiunt, ut amittant promissum; ergo forma illa ad vnguem non observata, non gaudent commodo promissi, ut in terminis late probat Gironda de gabel. 2. par. n. 26. cum seqq.

9 Fideiussores autem dari possunt etiam extra territorium, cuius gabelle locantur, modo intra hæc regna latitatio fiat locis, quibusdam exceptis, nempe, Gallia, Asturias, y Vizcaya, ut cauetur in l. 1. tit. 10. hoc libro 9. quod iure speciali procedere resoluat Castellani l. 66. Taur. in gl. De se arrayar, col. 2. in vers. sed pone, ante primam additionem, ut refert Lassat. de decim. vendic. l. 8. n. 18. §. ubi n. 19. limita dispositum in d. l. 1. in dominis particularibus, nisi vel in alio loco sine iustificatione detur latitatio, etiam extra territorium loci, cuius gabelle conductæ fuerint, tunc enim eadem est ratio, alias observanda erit regula iuris communis de qua in l. multis, et ibi gloss. & Bert. C. de Principibus agent. lib. 2. Est enim hæc latitatio voluntaria, cum à voluntario contractu procedat, atque ideo in alium locum remitti non debet, fideiussores, si necessaria, ubi gl. Bart. & communiter DD. explicant ff. qui facit d. cog.

11 Fideiussores autem reddituum Regalium (vltia supra enumeratos) esse non possunt contenti in l. 5. tit. 10. hoc lib. 9. nempe, los Contadores mayores de su Magestad, ni los del su Consejo, ni Oydores, ni Alcaldes de la casa, y Corte de su Magestad, ni los lugares tenientes, ni oficiales de los dichos Contadores mayores por mayor, ni por menor.

S V M M A R I A.

1 Licitor primus an per secundum maiorem summam offerentem liberetur? &c. n. seqq. referuntur dua opinionis contraria in hoc, & concordia inter eas assignatur, n. 3. & quid in redditibus Regalibus, attentis iure nostro Regio, n. 4. cum seqq.

6 El que traspassa la renta Real por mayor, es obligado al saneamiento della, hasta que

obligado al saneamiento della, hasta que contentio de fianças si que la ha recebido à contento de los Contadores mayores, o de sus lugares tenientes; y en las rentas menores a contentamiento de los arrendadores mayores, y recaudadores.

7 Conductor secundus si aufugiat, vel fiat non solvendo tenetur primus, qui non liberatur cedendo communitati iura, & actiones contra secundum falsis, nisi hic secundus satisfecerit de fideiussores, a contento de los Contadores mayores, ut in n. 8.

9 Communis in subsidium agere potest contra secundum conductorem, vel maiorem gabellarum titulum habentem à priori, qui fugit, vel est non solvendo, damnosa locatio fiat alteri aque idoneo, alias potest expelli per locatorem, ut in n. 10. y no basta que sea aque idoneo, sino que ha de contentar de fianças, y entretanto que esto no se haze no se libra el primoroy in n. 11.

Q V A S T I O C X X X I V.

An per secundum licitatore liberetur primus?

Q Væro etiam: An per secundum licitatore maiorem summam in subhastationibus verum offerentem liberetur primus? Et quamvis de hoc alibi egerimus quoniam hic est locus proprius huius questionis, iterum de ea latius agemus in qua Bart. in l. licit. q. 1. ff. de publi. & vellig. tenuit, quod primus non liberetur ex tex. in l. Sabinus, ff. de in alien ad al. q. m. sequitur Alex. in addit. ad ipsum ibid. & Firmian. de gab. 2. p. n. 20. & Salic. in l. penes, C. de vellig. & labor. Burg. in conspectio subhast. c. 4. n. 8. Arg. cons. 124. quos ad hoc refert Arias Pinclan l. 2. C. de reind. vend. 2. p. c. 20. n. 29.

Contrariam tamen sententiam, & sic affirmativam, tenet & probat Cremen. singul. 41. Tuscis post Bald. quem refert per tex. in l. Valer. ff. de præstipul. & l. stipulatus ff. de fideiusso. cum plures, §. lege, ff. loc. Eandem opinionem sequitur Paul. de Cast. in d. licit. in princip. num. 3. & Azuec. 2. p. c. 12. par. n. 8. in vers. item inferius, & Aviles in c. 32. par. in glo. Puar. n. 6. cum seqq. & Arias Pin. ubi supra, & Fabia de Mont. de empirion. & vend. in vers. de forma autem subhastati. n. 92. & refert alios eam sequutus, & dicens, quod hæc opinio est receptor, & Girond. de gab. 2. p. §. 1. n. 20. & 21.

Inter has tamen opiniones contrarias saliet illa concordia assignari, ut prima procedat, quoties secunda licitatio non est acceptata; secunda vero, quando est acceptata, ita Rebuff. de praconis in 2. tom. ad constitutiones Gallia. par. 7. glo. vnic. n. 21. sequitur Cassan. consuet. Burgund. rubric. §. 6. n. 23. & 24. Azuec. in l. 4. n. 26. tit. 5. lib. 7. non. Coll. Reg. & Girond. ubi supra addens ex Fabia de Monte ubi supra, hoc procedere, nempe 2. p. suprad. receptioem, quando res fuit perfectè licitata, traditque plus offerenti, & quoties secundus licitator est idoneus facultatibus, & solvendo, in quod citat etiam Cassan. ubi supra, ad vnum, fol. 207. & in tit. ordin. Cancell. n. 22. fol. 280.

Hæc tamen intelligenda sunt in subhastatione bonorum, quæ Regia non sunt.

Cæterum

4 Cæterum in redditibus Regiis opinio Bartol. iure Regio approbata videtur, primo, ex l. 11. tit. 11. hoc lib. 9. ibi: Y la quebra, y menoscabo que en ella ouiere, se cobie del arrendador que no contento de fianças, y de sus bienes, y fadores, quam l. ad hoc consideravit Doctor Castell. in l. 70. Taur. num. 27. & Azuec. eum sequutus in dist. l. 4. sub num. 26. tit. 5. lib. 7. nona Cell. Reg.

Sed meo quidem iudicio ea lex, ut patet ex eius littera, non loquitur, quando erant plures licitatores, sed quando primus licitator, in quem est hæc remanada la renta, a contento de fianças, como queda de darla a contento, quo ea in merito, ut non ob impletam hæc conditionem conditionem patitur hoc damnium, quod ipse non libetur, quinimo ad hoc expresse tenetur legis provisione, & plerumque conventionem, & pacto in id expresse contrahentium: Nos vero non agimus de hac specie, sed de altera multum diversa nempe, quando auctus que la renta Real se remate de todo remate, ay otro segundo que pnia: si se librara el primero por recibir se esta segunda pnia, por los hazedares de las rentas Reales, et este caso no le decide la ley 11. ut prædict. Cohispani nostri autem, et esse quædam oratio, et va mucha diferencia de un caso a otro, como mas largamente diximos dist. quæst. 71. lib. 4. Practic.

5 Sed quamvis d. l. 11. opinio. Bart. non prohet, adest tamen altera Regia, quæ eam recte probat, nempe, quod iura Regia, v. luti gabellarum, & territorium re leant ad primos præcedentes licitatores, quando vltiores in si erusionem idoneam præstitione defecerint horum periculo, nempe l. 12. tit. 11. hoc lib. 9. quæ loquitur in los arrendamientos de por mayor (ut patet ex rubric. illius tituli, quæ ita se habet: Mandamos, que si en la renta en que el arrendador no contento de fianças, aña auido asta del otro, o otros pondadores, y nuestros Contadores mayores extendieren que conviene a nuestro servicio hazer torro de un pondador en otro, lo puedan hazer successivamente de grado en grado, comenzando desde el que aña fecho mayor pastura hasta el primero pondador en la forma, y en los terminos que en la dicha ley se contiene, adonde tambien se dice: que fecho, los renos, los arrendadores por cuya culpa se hizieron, y sus fadores que ouieren dado, sean obligados a pagar las quebras, y menoscabos que en las rentas ouiere, y que lo mismo en todo se entienda en las rentas a su Magestad pertenecientes, y en otras qualesquier rentas Reales: Et ita in terminis illam l. 12. notat, & expendit pro hac parte Azuec. ibid. num. 1. & 2. dicens, ex text. ad hoc, quod in conditione reddituum Regiorum non liberantur præcedentes licitatores per maiorem licitationem etiam acceptatam, sed tenentur iuxta formam, & decisionem illius legis: Lo mismo esta dispuesto en los arrendamientos de por menor en la l. 11. tit. 12. dist. lib. 9. de la nueva Recop. & ubi Azuec. notat in princ. 6. §. 1. et el que traspasare la renta por mayor que sea obligado al saneamiento della, hasta que

contante de fianças el que ha recebido el traspasse, o dexacion a contentamiento de los Contadores mayores, o de sus lugares tenientes, y en las rentas menores a contentamiento de los arrendadores mayores, y recaudadores assi lo dispone la l. 18. titulo 11. y la l. 7. titu. 12. del dicho libro nono. & utrobique Azuec.

Iure igitur Regio resoluimus, ita demum priores licitatores reddituum Regalium esse liberatos à suis licitationibus, ut ad conditionem, & solutionem non teneantur, secundis non solventibus, cum hi secundis fideiussores idoneos præstiterint, a contentos de los Contadores mayores, ut expresse probant d. l. Regis 2. loco additæ, & in terminis ita ex eis declarat, & tenet Girond. ubi supra in 2. p. §. 1. num. 21. cum seqq. & Azuec. in dist. l. 12. d. num. 1. & 2. qui etiam est videndus in l. 2. num. 10. tit. 13. hoc lib. 9. §. 1. & ex d. l. 18. tit. 11. & l. 7. tit. 12. lib. 9. 7. approbatur opin. Per. de Vbal. in tract. Societ. 10. p. 1. col. ad fin. dicens, quod si secundus conductor aufugiat, vel fiat, non solvendo, tenetur primus, qui non liberatur cedendo communitati iura, & actiones contra secundum, ut in l. de isto in princ. ff. pro soc. quem ad hoc refert, & sequitur Firmian. de gabell. 2. p. n. 25. §. Sed est limitanda eorum opinio, nisi hic secundus satisfecerit de fideiussores, a contento de los tenentes Contadores mayores, quia tunc liberatur primus, ut in d. l. Regis cauetur, præterquam si aliud eo casu etiam caueatur in conditione in favorem fici, nempe, ut si secundus in quem conductio fuerit transmissa, fugerit, vel fiat non solvendo, etiam si fideiussores ad beneplacitum, & contentum dominorum computatorum maiorum præstiterit, primus adhuc teneatur, & contenti possit, tunc namque condicio ipsa contractus tanquam lex observanda erit, argumento l. 1. §. si conveniat eua simil. ff. de possi.

Similiter etiam si emptor, vel conductor gabellarum locet, vel vendat alteri, & primus conductor fugiat, vel factus sit non solvendo, communitas agere poterit in subsidium contra secundum conductorem, vel emptorem ad pretium, argumento l. 1. ff. de instit. act. cum l. seq. §. Quod est verum secundum glo. & 10. Doctores ibi, dum tamen locatio fiat alteri aque idoneo, alias potest expelli secundus conductor per locatorem, ut tenet Specul. in tit. de iudicis. §. 2. vers. circa hoc, ut eum refert, & sequitur Firmian. ubi supra, d. num. 21. & probatur hodie in dist. l. Regis: §. 1. mo per eas declaratur, nempe, ut non sufficiat secundum esse aque idoneum, sino que ha de contentar de fianças; y entretanto que esto no se haze, no se libra el primero.

SVMARIA.

- 1 Quo tempore, & modo gabella locari debeant? & num. legq.
- 2 Subhastatio requiritur in locatione gabellarum, & per quod tempus agitur, num. 3. & 4.
- 3 Solemnitates, quibus Regia gabella locari debent, à quibus pacto partium recedi non potest, vt in num. 6. Secus in aliis conditionibus, que sunt con las condiciones de las leyes del quaderno, vt in numero 7. Idem est in locatione gabellarum dominarum particularium, vt in numero 8.
- 9 Remedium l. 1. C. de rescind. vend. fisco vis non potest contra conductorem, estando rematada la renta de todo remate: pero esto se entienda in perituzio del derecho que tiene su Magestad, cerca de las puias del quarto.
- 10 Conductores Regiorum reddituum non possunt allegare lesionem ultra dimidium iusti pretij, & num. 1. 1. & quid de iure communi? & ratio assignatur, scilicet est in venditione gabellarum, in qua non inuenitur correctum remedium, l. 1. C. de rescind. vend. vt in n. 2.
- 13 Conductores gabellarum possunt in alium, vel in alios eque idoneos, qui de fideiussoribus omnino satisfaciunt dominis computatoribus maioribus, iura sua sic à Rege conducta transferre, cedereque, quibus obseruatis, liberantur primi conductores, nullo contra eos amplius recursum competente fisco Regio.
- 14 Ad conductores pertinent pena in hac materia gabellarum per leges imposta prater eam partem, que iudicibus applicatur, & que non agunt de eo, quod conductorum interest, & fisco, atque denunciatori applicatur.

QVÆSTIO CXXXV.

Rubrica: De tempore, & modo locandi gabellas. De eodem

Quæro vltius, quo tempore, & modo gabella locari debeant: Quo ad primum respondemus, quod antiquitus gabella non locabantur minori tempore quam trionio, vt in l. penes, vbi Bart. & ceteri DD. C. de veltig. & commiss. l. 7. tit. 7. part. 5. ratione secundum Salic. in l. licet, C. locat. quia in tribus annis vnus potest esse fertilis: de iure tamen Regio nouiti, non est tempus limitatum in hoc: relictum igitur censetur libito, & voluntati computatorum superiorum, aliorumque ministrorum Regij, quibus cura hæc mandata sit, vel fuerit: possunt ergo gabellæ locari & conducij, pro vno, duobus tribus, vel pluribus annis, vt deducitur ex l. 2. & 4. tit. 13. & l. 13. & l. 18. tit. 11. lib. 9. noua. Collat. Reg. & in

nostris gabellarum punctuacionibus, capit. 6. incip. Otro si con condicon, que si pareciere a las iusticias, &c. quæ iura in hoc citat Girond. de gabell. 1. part. in princip. num. 17.

Quo ad secundum dicimus, quod sicut olim requiratur subhastatio in locatione gabellarum, vt in d. l. penes: ita etiam hodie iuxta formam in hoc datam à nostris legibus Regijs, que erit omnino obseruanda, precipue per l. 3. tit. 3. & l. 2. & 4. tit. 11. & l. 13. tit. 12. hoc lib. 9. vbi deciditur, quod locatio facta absque præd. solemnitatibus sit nullius momenti: & de forma subhastationis tam in rebus fiscalibus, quam in rebus ciuicis, & priuatorum agit Aouend. in suo diction. verb. Almoneda.

Insuper addimus lege 3. tit. 11. hoc lib. 9. statutum esse, que los Contadores Mayores a veynte dias del mes de Setiembre de cada año, pongan en almoneda publica en el Estrado de rentas Reales, todos los partidos que se buenren de arrendar para el año, e años venideros, y dentro de quarenta dias primeros siguientes, despus que fueren puestos en precio, se rematen de primero, y postrimero remate: pero los señores Contadores Mayores buenren esto, como, y quando les parece que mas conuenga.

Mas quando el arrendador mayor arrienda por menor han de hazer las rentas dentro de setenta dias despus de presentado el recudimiento en la cabeza del partido, si a la sazón restan por correr del año del arrendamiento, y no pasan al año siguiente, y no quedando el tiempo, las remata en quien se hallaren las rentas en fin del año, como lo dispone la l. 24. tit. 21. deste lib. 9. adonde assi mismo se ordenan, y mandan otras cosas tocantes al proposito que se podran ver en la dicha ley quando el caso ocurriere.

Solemnitates autem, quibus gabella Regie locari debent, constat ex l. 4. & 26. tit. 11. hoc lib. 9. & ex l. 13. tit. 12. eodem lib. 6. & ex aliis legibus eiusdem libri, præcipue ex ordinationibus postis in tit. 2. hoc lib. 9. & ab his autem pacto partium conducentium discedi, aut recedi non potest, cum pro forma publica in fauorem fisci introductæ sint. Caterum in aliis locationibus, & conditionibus que sunt, con las condiciones de las leyes del quaderno de las alcualas por pacto, y concierto, sin el qual no ovineran, iidem contrahentes possunt tacite, & expresse approbare alias factum contra sua propria pacta præcedentia, supplerereque nullatenam præcedentem ob defectum obseruationis pactorum remittereque solemnitates à se prius requisitas: Idem dicendum est in gabellis, & redditibus dominorum particularium, & prælatorum, quia quilibet in re propria est moderator, & arbiter, l. in re mandata. C. manda. cum similibus: Vnde licet redditus suos diuerse locauerint, quam à legibus Regijs cauetur, quinimo etiam si locatio facta fuerit, con las condiciones de las leyes del quaderno, vale bit à se specialiter ge. tum, cui non derogatur per generalem conuentionem illam, con las condiciones de las leyes del quaderno, argumento regula iuris, que

quæ habet, generi per speciem non derogari, ipsi enim domini possunt, suis præcedentibus conditionibus derogare, vt prædiximus.

Nunc agamus de conditionibus, quibus locantur gabellæ Regie, & primo de iis, que obligant Regem.

In primis postquam iura Regia fuerint vltimo, ac omnino aliqui addita: hoc est, rematadas de todo remate en qualquier arrendador, iuxta formam, & tenorem legum huius Regni, & seruatis omnibus ab eis dispositis in præd. additione, non possunt à conductoribus auferri temerario lesionis etiam ultra dimidium iusti pretij, nec fiscales Regij debent super hoc aliquam molestiam conductoribus inferre: Ita disponit l. 1. tit. 9. hoc lib. 9. hoc addito, que esta se entienda sin perituzio del derecho que tiene su Magestad cerca de las puias del quarto, y quedando a quel en su fuerza, y vigor, para que qualquier persona que las quisieren echar, lo puedan hazer.

Postquam igitur gabellæ fuerint alicui additæ de vltimo remate, transactis tribus mensibus, in quibus admittitur licitatio quarti, deinceps non erit plus offerens admittendus, etiam si contra Regem intercesserit lesio ultra dimidium, vt in d. l. 1. in d. l. 6. tit. 13. eodem lib. 9. vbi imponitur pena licitanti post terminum trium mensium, quod dictis legibus non vltis iure probatur Callan. in consuetud. Burgur. tit. ordinationes Chancelleria, n. 2. fol. 389. pro vt eam ad hoc referat Girond. de gabell. 2. part. 5. n. 2. addens, hoc locum habere, dummodo seruata fuerit solemnitas, de qua in l. 3. & 4. cum sequent. tit. 11. & in l. 8. cum sequentibus, tit. 1. sub hoc lib. 9. de quibus infra late agimus.

Similiter etiam conductores Regiorum reddituum non possunt deducere, nec allegare deceptionem, vel lesionem ultra dimidium iusti pretij valoris redditus tempore contractus, sicut nec idem Rex hoc potest, ita disponitur in l. 4. tit. 9. hoc lib. 9.

Ex quibus ill. cessat hodie, vt patet in hac gabellarum conductione sicut & in locatione aliorum reddituum Regalium remedium, l. 2. cum similibus. C. de rescind. vendit. vt bene obseruauit Padilla in d. l. 2. n. 3. & nos lib. 1. Canon. Quæstion. c. 39. num. 66. & Martienc. in l. 1. tit. 11. lib. 5. noua Coll. Reg. glof. 6. n. 4. nec non & Girond. vbi supr. & n. 52. atque Laffart. de decim. vend. c. 18. n. 82. Greg. Lopez in l. 16. glof. magna ad med. tit. 1. 5. part. 5. licet iure communi contrarium teneat Bart. in l. licitatio in princip. n. 4. in versio. sed si quis velit. ff. de publico. & veltig. que leges Regie iuxta sunt, ne Regium patrimonium, cuius publica utilitas est, quotidianis litibus vexetur, eo colore questio ex parte conductorum, quod lesio esset ad differendam, vel minnendam solutionem, præsertim, cum vt videmus in hoc à dictis legibus seruatur æqualitas inter contrahentes, que in relatione consistit, argumen. l. si id quod, in fine. ibi, vir bona fidei conuenire ei pacto stari, quod alteri captiosum esset. ff. de rescind. vend. ita Laffart. vbi supr., & Azueq. in d. l. 14. num. 1.

Ex quo etiam deducens, vt quod in locatione gabellarum in hoc statuitur præd. legibus, ad eandem venditionem extendendum non sit: Etenim in huiusmodi venditione rescissio da-

bitur propter lesionem ultra dimidium, iuxta regulam generalem d. l. 2. cum similibus, C. de rescind. vendit. cum in hac specie venditionis, scilicet, gabellarum, & aliorum reddituum Regiorum correctæ non inueniatur præd. l. 2. sed tantum in locatione, & conductione eorundem, vt bene obseruauit Mencha. lib. 1. de success. creat. 5. n. 1. Venetii, Laffart. ad fin. n. 82. c. 18. & Azueq. in d. l. 14. n. 1.

Deinde, & secundo conductores gabellarum possunt in alium, vel alios æque idoneos, qui de fideiussoribus omnino satisfaciunt dominis computatoribus maioribus, iura sua, sic à Rege conductæ transferre, cedereque: quibus fideiussoribus sic acceptis, liberantur præd. primi conductores, sic transferentes, & cedentes, nullo contra eos amplius recursum competente fisco Regio, vt in l. 18. tit. 1. hoc lib. 9. ibi: Haza que el arrendador en quien fuere dexada, o respassada la dicha renta aya contenido de fiancas a contentamiento de los Contadores Mayores, o de sus lugares venientes, en las rentas menores a contentamiento de los nuestros arrendadores mayores, y recaudadores: & clarius ibi: T no es razon, que el que passa la renta quede obligado en todos los años: Mandamos, que conueniendo de fiancas a quel en quien fuere respassada la renta, y haciendo el recudimiento del primero año, el que la respassare, sea quito de todos los años: hanc intelligo, præterquam si aliud in transactione, vel cessione iuris, vel redditus Regij conuenit inter partes, quia talis conuenticio, vt lex contractus seruanda erit, iuxta l. 1. §. si conueniat. ff. de posit. l. contractus. ff. de reg. iur. qui fundum. §. fundi. ff. de contr. ab empti.

Tertio, quod ad conductores pertinent pæne in hac materia gabellarum per leges impostæ, præter eam partem, que iudicibus applicatur, & que non agunt de eo, quod conductorum interest, & fisco, atque denunciatori applicatur, vt supra resolimus.

SVMARIA.

- 1 Casus fortuitus, & periculum redditus Regij ad conductorem pertinet, excepto auicendo encabecamiento, vt lauis declaratur, n. 2. & 3. scilicet eo deficiente, quia tunc obseruanda est dispositio l. 2. cum segg. tit. 9. lib. 9. noua Coll. Reg. vt in n. 4. quia multas habet singularitates contra ius commune, vt in n. 5. & 6. nihilominus iusta est, vt in n. 7.
- 8 Locatio quilibet intelligitur more solito, & iuxta consuetudinem locorum.
- 9 Pensa, nec remittenda est propter sterilitatem conductoribus gabellarum, nec augenda ob vbertatem ex casu fortuito proveniente, intellige, vt in n. 24.
- 10 Inter ciuitates, & villas, & quacumque alia loca, que in generali Regij conuentione comprehenduntur, seruari debet in hac materia conditio 8. del encabecamiento general.
- 11 Gabellarij conductores possunt contradicere pro suo interesse omne factum in suum prædictum per dominum locatorem, vt hic, & n. 12. & vide numerus legq.
- 13 Communitas vendens reddituum mistendiorum tenetur, ad interesse, si cuiusvis aqua impediatur.

- 14 Colonus impediens colere fundum principio anni, agit ad interesse totius anni.
- 15 Conductores gabellarum, vel emptor reddituum publicorum non tenentur ad illud, quod promiserunt, solvendum, ad ipsa redditum, vel gabella non pervenerunt, forte quia contractus non valuit, vel quia eis sublatum fuit ius, vel impedimentum datum a locatore, & quid hodie iure Regio? numero 16. 17. 18. & 19. cum seqq.
- 20 L. 16. tit. 8. lib. 9. noua Coll. Regie intellectus, & n. 21.
- 21 Conductores honorum civitatis, vel ville, & emptores pascuorum publicorum, sterilis, & lesionis ultra dimidiam remediatio vis possunt, nisi illi renuntiantur, qua remediatio eorum iurata, eisdem obesse non poterit, data eversionis lesione, & procedit etiam si pradiit, locatio, vel venditio facta fuerit cum conditionibus quædam gabellarum, ut in num. 23. cum sequenti.
- 22 L. 1. tit. 22. lib. 9. noua Coll. Reg. intellectus.
- 23 Conductior maior gabellarum tenetur observare contenta in l. 12. tit. 12. & l. 19. tit. 11. lib. 9. noua Coll. Reg.
- 24 Conductior maior gabellarum, no had hazer baja del precio de lo que fuere puesta la renta, para encubrio su valor.
- 25 Vendiendo el Rey, o haciendo merced de algunas alcavalas durante el arrendamiento, que es lo que se ha de recibir en cuenta al recaudador del partido, & quid solvendum sit tunc emptori, vide n. 29.
- 26 Situado que se ha de desconfiar por ello al arrendador, y al Rey que se ha de pagar por ello, si se desconfiara.
- 27 Conductior maior, no puede attendar por menor con condicion que se reciba puta mayor, ni menor del quarto, ni con condicion que de lo que se vendiere en un lugar le pague el alcavala en otro: pero bien puede retener en si el alcavala de las heredades.
- 28 El arrendador por mayor no puede dar parte del arrendamiento a las personas que no pueden arrendar, y ha de jurar, &c.
- 29 Requiere el que tuviere librancia al favor que tuviere poder para hazer y cobrar las rentas, para perinjicio al arrendador mayor.
- 30 Los arrendadores no pueden llevar cobeco, o sea pena de los pagar con las setenas: pero bien se pueden concertar de llevar a su ventura a los librantes su dinero, con que no exceda la yqualda de la veintena parte de la librancia: y lo mismo aura lugar en los receptores, y resoreros de rentas Reales, aunque la ley no lo declara, ut in num. 35.
- 31 Los arrendadores, ni otros por ellos, no pueden cobecbar, ni baratar maravedis algunas que otras ayas de aver en ellos, o las penas aqui contenidas.
- 32 El arrendador no puede llevar salario alguno por el recaudamiento de los maravedis de las rentas de cada un año.
- 33 El arrendador es obligado a hazer las

- rentas por menor ante el escriuano de rentas, so la pena aqui contenida, excepte, &c.
- 34 El arrendador mayor es obligado a abonar las fianças y a presentar los abonos, y sacar recudimiento, y presentarle a la cabeca del partido, en la forma, y terminos aqui contenidos.
- 35 El arrendador mayor quando no fuere abonado, que es lo que han de hazer los Contadores mayores.
- 36 Fraudes, & ligas facientes, para que las rentas Reales no se arrienden, las penas en que incurren?
- 37 El arrendador mayor ha de dar hechas, y rematadas las rentas de su partido, y la copia dellas a los Contadores mayores en cierto tiempo, y so ciertas penas, y otras cosas que aqui se dicen.
- 38 El arrendador mayor es obligado a poner en cobro sus rentas dentro de treinta dias, desde el dia que presenta el recudimiento en la cabeca, y descargar a los fieles que las cobran, y no la hacienda ansino son a cargo de los fieles, ni cogedores.
- 39 Los arrendadores que pusieren en un precio dos partidos, o mas juntos, en que tiempo han de dar el repartimiento fecho del precio, y prometido a cada renta, para que cada renta se pueda pagar de por si?
- 40 El arrendador mayor con que puia es obligado a dexar la renta que le fuere rematada?
- 41 El arrendador maior es obligado a hazer pregonar las rentas por menor de su partido, en que tiempo, y debajo de que penas?
- 42 Las auencionias fechas por el arrendador mayor con el primero arrendador menor, o con otro, de que manera sean validas?
- 43 El arrendador mayor quando arrendare por menor, no puede prometter prometido por los años venideros de que no tuviere recudimiento.
- 44 Los arrendadores, fiadores, y abonadores de rentas Reales, no pueden hazer cesion de bienes, y han de jurar do no la hazer, ni pedir relaxacion del iuramento, y si la hizieren no les vale, y han de estar presos hasta tanto que cumplan, y paguen lo que deuen.
- 45 El arrendador mayor quando sacare el recudimiento, es obligado a averiguar lo que esta librado en su cargo, si es mas de lo que en el se monta.
- 46 Exceptase en el arrendamiento todo lo que esta franqugado, y dado por el Rey, y que esta asentado en los libros Reales de la saluada.
- 47 Los que echan la puia del quarto, que son obligados a hazer?

QVÆSTIO CXXXVI.

Rubrica: De conditionibus ligantibus conductorem maiorem. De eodem.

QUæto modo de conditionibus ligantibus conductorem maiorem. Primo: Calus fortuitus, & periculum redditus Regij ad conductorem pertinet, l. 1. tit. 9. hoc lib. 9. noua Coll. Reg. vbi hoc late ampliat, & extenditur, aunque el caso fortuito no sea pensado ni tanquam acatido, y aunque venga por causa, o hecho de los Reyes, como se puede ver mas largamente, quando fuere menester en los casos, y especies alli puestas, y especificadas. Y en la ley, y condicion tercera luego siguiente se manda, que por qualquier leyes y preuisiones que se hizieren, y preuisiones que se dieren tocantes a la gouernacion, ni por el vendamiento de cambios, y prouogacion de ferias, y mudanca de moneda, y tomar dinero de Indias, ni se haga desueto: y esto se declara, y limita excepto auiendo encabecamiento, por la condicion catorze, y quinze del encabecamiento general de los Reynos por quinze años, que comencaron el año de 1562. que durante el dicho.

Y lo mismo sean en los demas encabecamientos que se hizieren de ay adelante con las conuiciones del que se dan ante los dichos quinze años su Magestad diere algunas franquegas, o ferias, o libertades a pueblos, o a personas particulares, que se desueto por ello al Reyno, o al partido donde assi se hizieren las dhas franquegas, y libertades, lo que de iusticia se deue desconfiar, y baxar por ello por los Contadores mayores, oydas las partes sobre ello.

Y otrofi, que si después de encabecado qualquier pueblo durante el tiempo desueto de encabecamiento, se quemare, o despolablare, o le succidiere otro caso fortuito, por donde no mereca pagar tanta cantidad, como el precio de su encabecamiento se le ha de hazer la baxa, y quita que iusta sea, segun el caso que le buuiere succidido, y que aquello se desueto, y baxa de qualquier interes, y ganancia que ay a en el dicho encabecamiento general: y si no le buuiere, se cargue por rata sobre todas las ciudades, villas, y lugares, que estuuieren on cabeça, como se ha de cargar, o descargar assi mismo por rata la ganancia, o pérdida que ouiere en todo el dicho encabecamiento general.

Pero en los arrendamientos por mayor, o por menor, fuera del dicho encabecamiento, no ha lugar, ni hablan en ellas las dichas condiciones catorze, y quinze, del encabecamiento general, y se deue guardar en ellos todo lo dispuesto por la dicha l. 2. y las demas condiciones, y leyes de aquel tit. 9. del lib. 9. de la nueva Recopilacion, por no estar corregidas: y porque en los dichos arrendamientos no han de correr, ni correr los casos fortuitos por quenta, ni en perinjicio de su Magestad, ni de sus Reales rentas: y en el encabecamiento general tam poco, si no por cuenta de los pueblos encabecados, y de sus ganancias si las buuiere; y assi es diuersa raxon de un caso a otro.

reperit Azued. in d. l. 2. per 147. Et ita in terminis, quod iure communi etiam in locacione gabellarum fiat remissio mercedis propter sterilitatem probat, & tenet. Equilius Bollus in sua practica, tit. de remissio mercedis publicorum. n. 6. maxime, quando il pes colligendi fructus esset locata, 2. Boffium ibid. & Maucien in l. 1. tit. 12. glo. 8. n. 9. lib. 9. noua Coll. Reg. & Boffium vbi supr. ad hoc referunt Lassart. de desueto. vend. c. 18. num. 83. & Girond. etiam vbi supr. n. 43. vbi n. seq. dupliciter limitat eius sententiam, & alios allegans Azued. in d. l. 2. n. 1.

Quinimo & Fumian. de gab. 2. part. sub n. 42. tenet, quod conductori impedito vi re condicione sine culpa locatoris, sit remissio mercedis, sed si culpa eius sit impeditus, agit ad totale interelle contra eum, l. si fundus quem in prius, & ibi Bar. ff. loc. c. n. 43. addit, quod conductor impeditus vi re condicione ob voluntariam domini refectionem Reipublice agit ad interelle contra locatorem: secus si ob necessariam, quia tunc fit ei remissio necessitatis pro rata, non autem datur actio ad interelle.

Nihilominus tamen decisio nostrarum legum contrarium disponentium in locacione gabellarum, ceterorumque iurium Regiorum, iusta est, & recte procedit ex rationibus, de quibus per Andeand. respons. 34. num. 3. Menchac. de success. creat. lib. 1. §. 10. num. 23. versis. ad hoc Salmantic. nec non & Girond. vbi supr. n. 48. cum seq. & etiam Azued. vbi supr. & ultra eas ex alia efficacissima adducta per Lassart. n. 83. nempe, quod locatio iurium Regalium, ea lege, & pacto fit, & semper multo recto annis facta fuit, & fieri consuevit, in d. l. 2. tit. 9. hoc lib. 9. atque ite o nedum, vt lex, sed vt iusta partium conuentio seruari debet, l. si quis domum, §. l. ff. loc. & que late resoluit Pinel. in l. 1. c. de reuocad. vend. 1. pari. c. 3. ex num. 26. & Girond. de gab. 2. part. §. 1. num. 10. + vbi quod quilibet locatio intelligitur more resolutio, & iuxta consuetudinem locorum, 2. Ioan. de Platea in l. 1. c. de passis public. lib. 11. & tradit Rebuff. ad Regias constitutiones Gallicæ, 2. tom. de praconiis licit. & subbas. num. 1. fol. 430. in fin.

Et sicut pensio non est remittenda propter sterilitatem conductoribus gabellarum, sic nec argeri debet ob vbertatem ex casu fortuito prouentientem, 2. Lassart. & recte d. c. 18. & 4. dicentem, id esse vtilissimum ad plures quaestiones, & Azued. in d. l. 2. n. 26. ad fin.

Precedens tamen resolutio principalis deacta ex d. l. 2. tit. 9. hoc lib. 9. intelligenda est, quo ad pensionem ipsi Regi soluetam: tenent autem inter ipsas ciuitates & villas, & quæcumque alia loca, quæ in generali Regni conuentione comprehenduntur, tunc enim seruari debet conditio 8. generalis Regni conuentionis, vulgo dictæ del encabecamiento de los Reynos, que esta puesta al fin deste libro, ita nuncupatim obseruante Lassart. d. n. 83. ad fin. sed melius nos supra, n. 4. in vers. Pero en los arrendamientos, &c.

Quod si Rex, dominus, vel communis locans gabellas, aliaue infra sua, aliquid postea facit in perjudicium conductoris, propter quod impediatur redditus gabellarum sita uendo forte, quod granum, vel grassia non extrahatur de territorio, vel quod nondum non fiat tempore consueto, & similia, possunt gabellarij contradicere pro suo interelle, illaque petere aduersus locatorem, ita Florian. per tex. ibi in l. Proculis ff. de usufruct. vbi

1 Præd. tamco. l. 2. multas habet singularitates atque specialitates contra ius commune, quas in vnum late congerit Girond. de gab. 2. part. §. 1. à num. 35. cum seqq. vbi ad num. 47. inclusiue, &

vbi usufructuarius agit contra dominum non patientem fini operis pro rata temporis, quo fuit impeditus: et ex quo inferat ibi Florian. ad noitam materiam gbellarum, quod conductores earum impediti facti, vel culpa locantis, agunt ad interesse contra locantes, nec ipsis iniuris, concedi potest cessatio temporis, vt quia impediti per annum, non coguntur recipere fructum alterius anni: et Addit etiam ibidem Florian. quod communitas vendens redditum molendinorum, tenetur ad interesse, si casum aquæ impedit: quæ omnia refert, & sequitur Firmian. vbi supra d. 2.

14. *part. de gabellis. l. 1. c. 42.* et addens, quo colonus impeditus colere fundum principio anni, agit ad interesse totius anni. *l. ff. de annui leg. l. si in l. colonus. ff. de Florian. vbi supra refert etiam, & sequitur Girond. l. 2. par. 1. n. 29. cum leg.*

15. et infertur n. 32. quod emptor reddituum publicorum, vel gabellarum conductores non tenentur ad illud, quod promiserunt solvendum, si ad ipsos redditus, vel gabella non pervenerint, forte quia contractus non valuit, vel quia eis sublatum fuit, vel impedimentum datum à locatore, secundum Rodor. Suarez in l. post rem iudic. post l. Reg. a. par. vers. sed pro eadem. v. 10. ff. de re iudic.

16. He autem Doctorum determinationes moderande ac mollitande videtur ita, vt tunc procedant cum casu contingens ex facto, vel culpa Regis non sit de contentis in dictis l. 2. c. 3. d. tit. 9. hoc lib. 9. alias scilicet nemp, quando las guerras por la qualos se pretende poner descuento en la renta se mueren por parte del Rey, o quando se pide el descuento por navios, o bestias de carga, que su Magestad embarzara, o tomaren para cosas que tocan a su servicio, en qualquier puertos, o lugares del Reyno, o fuera del, y por qualquier leyes, y premitas que se hizieren, y provisiones que se dieron por buena governacion, y por el vedamiento de cambios, y praxacion de ferias, y mudanca de monedas, y tomar dinero de Indias, porque en estos casos, ni por alguno dellos no se puede poner descuento alguno en las rentas Reales como se dispone, y prouee por las dichas leyes: con tanto que los precios de los arrendamientos que estuviere hechos al tiempo que se hiziere mudanca en el valor, y ley de la moneda se pague por el tiempo que estuviere por passar de los arrendamientos a respecto de los precios que valian las monedas al tiempo que hizieron los dichos arrendamientos, vt cauetur in d. l. 3. ad fin. d. tit. 9. lib. 9. T lo mismo sera en los demas casos fortuitos, y no tales, que por las dichas leyes, y otras del Reyno estuviere expressamente exceptados, y sacados.

17. Pero en los demas que ni se comprehendieren debava de los por la misma, o mayor razon parece quedara el derecho comun en su fuerza, y se guardara en ellos, como omisso por las dichas leyes del Reyno, y dexados a disposicion del derecho comun, argumento l. comodissimo cum similibus. ff. de lib. c. posthum. esta fue opinion de on Levado agudo de los Reynos: mas yo pienso que todos los casos fortuitos que se pueden amaginar, y pensar por transmissos que son, estan comprehendidos expressa, y virtualmente en la dicha l. 2. ibi: Las cosas, y recanden a toda su auentura, poca, o mucha lo que oviere, sin poner en ellas, ni en alguna parte de ellas descuento alguno, &c. & ibi: O por otra causa, o raçon qualquier que sea, o ser pueda, mayor, o menor, o yqual de las pensadas, o no pen-

sada, y hablando en las guerras, dize: Aunque se mueren, y comienzen por nuestra parte: saluo que todo ello sea a su ventura segun dicho es, aunque ligas, y aleguen, que los casos que sucedieron fueren de tales guerras, pestilencias, o hambres, o terremotos, y azuaduchos, y otros casos fortuitos, que no pudieran ser pensados, ni iamas fueren vistos, ni oydos, ni accedidos, y que sea, y passe assi en fecho de verdad, y que por ello vino quiebra, y danno a los rentas, en todo, o en parte, y que son de tal calidad, que a no se auer expresado, se denia hazer baxa, y descuento: luego que mas se podia dezir, ni expresarse, especial, y generalmente, para excluir todos los casos fortuitos, que lo que se dize, y expressa en esta ley: y assi me refuelo, en que sin duda ninguna los comprehende todos, sin quedar ninguno.

Sic etiam dicebat Angel. in l. 1. vbi num. 2. ff. de per. bar. quod locatis gabellis, non poterit ciuitas locatrix exactionem augere, vt loco vnius denarii qui exigi conlueuerunt, duo exigantur, & ille alter suo commodo cedat, quoniam ob illud augmentum, non erunt tunc venditores, aut emptores, quod esse conlueuerunt in eo loco, atque ita semper emptori, seu conductori gabellarum praiudicium fiet, quod etiam tenuit Alber. de statuti. par. quæst. 1. 2. & in rub. C. de pub. & veltig. quos refert, & sequitur Menoch. consil. 34. n. 13. lib. 1. Aymon Crauet. consil. 95. c. 7. vbi inquit se consuluisse, non licuisse Regi Graucorum nouas otinationes constituere, quibus emptor Gra. harius damnum sentiebat, cum accedentes ad illud officium deinde ablinerent, vt refert Menoch. vbi supra n. 14.

Sed apud nos ex d. l. 2. tit. 9. hoc lib. 9. specialiter cautum videtur, ne gabellarum possint aliquam mercedis diminutionem petere ex facto Regis, que cautio, vt formalis partium conuentione ferenda est, vt recte obierunt Lallart. d. c. 18. 7. et ad fin. idemque etiam constat ex l. 3. eiusdem tituli.

Ex quibus etiam deducitur, vt in specie l. 1. 6. 20. tit. 8. lib. 9. noua Coll. Reg. qua cauetur, vt nullus possit imponere impositiones, & sillas absque Regia facultate, & licentia super rebus que venduntur, & emantur, ne impediatur earum commercium, ac proinde redditus Regis diminuantur sub pena profectionis per conductores factæ vltia alias penas legum huius Regni statutas, nemp, vt si nominatim ex litera Regis concederetur, huiusmodi impositionem fieri, si gabellarum idem aliquod damnum patiantur, iure communi attento agere possit ad interesse iuxta doctrinam Angel. & sequantur vbi supra. scilicet vero iure nostro Regio ex d. l. 3. ad fin. ibi: Y en quanto a las provisiones, &c. vt probat Lallart vbi modo cum retulimus. Eadem enim, & maior ratio militat in hac specie pro Rege, quam illa de qua agit d. vers. Y en quanto a las provisiones que se dieran para tomar el dinero que se traçere de las Indias, &c. maius enim damnum, & praiudicium conductoibus ex hoc prouenire potest, quam ex illo, nemp, concessione facultatis Regiæ ad imponendam siltam, quæ minoris est praiudicij multis respectibus.

Vellem tamen modo in transitu oblerues, prohibitionem generalem d. l. 16. excludere omnino limitationem et traditam per Auenas. lib. 2. c. 114. par. n. 4. quoniam refert, & sequitur Mexia in l. Regia taxa paus. c. concl. 63. & Azco. in l. 1. tit. 6.

tit. 6. lib. 7. noua Coll. Reg. num. 3. & in d. l. 16. eam. scilicet, vt intelligenda sit de summa, que trium millium maraueronum taxam excedit, scilicet intra tria milia, vt hæc absque litera, & facultate Regia fieri possit per concilia popolorum, quia cum id sit modici praiudicij, bene habet, non solum per modum contributionis pro quantitate patrimonij, *l. re. scripto. §. ff. de minor. & bon. & l. 1. tit. 6. lib. 7. noua Coll. Reg. & l. 25. tit. 6. lib. 7. eiusdem.* sed etiam per modum sille, imponendo tantum pro pondere, aut mensura panis, vini, aut carniū, vel olei, de qua meminit Cassa. in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 4. in gl. Surfes, n. 48. Verum ista limitatio falla est & iniuriose tenenda, vt late et probat Lallart. d. c. 8. n. 80. & diximus supra. §. 129. n. 12. & 13.

22. Conductores autem bonorum ciuitatis, vel ville, & emptores palæstrorum publicorum, in quibus glandes nati conlueuerunt, vt sterilitatis, & lesionis vltia dimidia remedio vt possunt, nisi illi remissionem que remissioni, etiã iurata, eidem obesse non poterit, data exortissima lesione, vt pluribus allegans testatur Girond. de gabell. 2. par. §. 1. n. 56. & 57. vbi refert D. Molin. de Hispan. primog. lib. 2. c. 13. n. 19. alios allegantem, & dicentem, esse veram atque equitate plenam, & nos quoque eam late probatumus in repet. aub. Sacramenta. pberam, num. 92. C. si aduers. vend. & in cap. quoniam patrum, vers. si tamen iuramento, &c. num. 2. de pall. in 6.

23. Addit Girond. vbi supra, nu. 59. hanc opinionem se veram credere: etiam si præd. locatio facta fuerit cum conditionibus quæretur gabellarum: nam et si huiusmodi verba addita fuerint, intelligi debent secundum ipsam, quantum ad ordinem subbaltationis, non tamen operari debent renuntiationem casuum fortuitorum, nec d. l. 2. C. de rescin. vend. cum ad hoc requiratur expressa renuntiatio, vt ibidem num. sequentibus. late probat que quidem opinio a qua, & vera videtur, ac proinde sustineri potest in praxi.

24. Quod aut supra diximus, quod quemadmodum propter sterilitatem, & casum fortuitum pensionis non sit remissio in redditibus Regis locatis, ita etiam, nec propter vberitatem ex casu fortuito proueniente augeri debet pensio semel conuenta, intelligendum est, & procedit, si generaliter nulla forma, & restrictio facta ad res ciuitatis, vel ville ille illius membri gabella locata sit, alias scilicet: tunc enim, si reum fortensium, que in eam intro hincantur, augmentum fiat, comprehenditur sub illa locacione, sed si locatorem pertinebit ex traditis per Angel. in dicit. l. at vbi, nu. 2. ff. de per. hered. quam refert, & sequitur Decius consil. 4. & Mench. consil. 34. n. 15. lib. 1. Lallart. de decim. vend. cap. 18. num. 84. ad fin.

25. Hinc etiam vera ratio deducitur ad l. 1. par. 2. hoc libro 9. ibi: Como quiera que siendo los dichos derechos que acrecientados, y pamos nuevos, y no acostumbrados antes a llevar, esta claro y sin duda que no se comprehenden en el asiento que del dicho Almojarifazgo mayor tenemos hecho, ni pertenecientes, ni pueden pertenecer a los Almojarifes, y personas que de nos al presente lo tienen por asiento, y arrendamiento: toda via a maior abundamiento ordenamos, y declaramos, que todos los dichos derechos que assi de ueneno se acrecientan, y lo que demas y alieno de en virtud de los nuevos arauales, declaraciones, y asientos que en ellos se hizieren, se acrecientare pertenecernos, y no a los dichos Almojarifes, &c. Est enim huius

decisionis vera ratio: quia regulariter certa forma, & lege portatij locatio fieri solet, nemp, vt tantum pro tali re exigatur, atque ideo ipsius regis locatoris augmentum est ex prædicto. Angel. doctrina, idemque esse probat Lallart. vbi supra, num. 84. si non ius antiquum augeretur, sed de nouo impositus iis meritis, ex quibus antea nullum ius solueretur, prout expressum quoque est in eadem l. Regia: In hac enim specie minime potuit in prima conlucione venire, & intelligi ea res, quæ nondum erat, argumento l. Regia Polla, & in l. in leg. ff. de contrab. empt.

Secunda conditio principalis ligans conductorem maiorem gabellarum est: que quando arrendare los miembros de su paridad o ha de poner todo el precio en el contrato, sin quedar fuerza gallinas, ni otra cosa alguna que le dieren, y en sus arrendamientos no ha de exceptar personas, ni cosa alguna de la renta, y la excepcion no valdra so pena de las setenas de lo que encubriere, y que se prueno por testigos participantes, y singulares: pero si el recandador cubra la paridad es libre desta pena. l. 12. tit. 12. c. 1. 19. tit. 11. hoc lib. 9.

Menor ha de hazer baxa del precio de lo que fuere puestala renta para encubrir su valor, l. 16. tit. 12. del mismo lib. 9.

Si el Rey biziere merced, o vendiere alguna alcauala, o tercias, durante algun arrendamiento, se ha de recibir en cuenta al recandador del partido donde entraren los maravedis que pareciere que verdaderamente ha valido al arrendador del tal partido en los tres años proximos passados, imnando el precio de todos tres años, y tomando por precio la tercia parte ellos, y aquello ha de ser anido por valor, l. 19. tit. 12. de este lib. 9. Reliquum igitur mercedis, sive pensionis Regi soluitur, vt constat ex eadem lege.

Si vero Rex vel nobilis habens ius gabellarum, postquam eas locauerit alicui pro certo tempore, illud ius, durante tempore locacionis, alteri vendiderit, emptori solui debet pensio pro rata temporis ita Firmian. de gabell. 2. par. n. 25. vers. Sexto decimo, quem refert, & loquitur Girond. de gabell. 2. par. §. 1. num. 26.

Si en el partido arrendado a dinero se paga algun situado en pan, vino, o azeyte, se ha de descontar al arrendador los precios por ello, que se comienen en la ley. 17. tit. 9. lib. 9. y si el Rey de sempear algun situado al arrendado, esta obligada a pagar el pan, vino, y azeyte al Rey, con aquel descuento de dinero por ellos, alio si oviere condicion particular en contrario en los arrendamientos o encabecamientos, l. 18. del dicho tit. 9.

No puede arrendar por menor con condicon que se reciba pena mayor, ni menor del quarto, porque no se encubre el valor, l. 7. tit. 12. de este lib. 9. ni con condicon que de lo que se vendiere en un lugar, se pague al alcauala en otro: pero bien puede retener en si el alcauala de las heredades, aunque arriende lo demas, l. 18. del mismo tit. 12.

No puede dar parte del arrendamiento a las personas que no pueden arrendar, y ha de iurar, que no la ha dada, ni dara, so pena de poder el prometido, l. 4. ad fin. tit. 10. lib. 9.

Requiere el que tuuiere libranca para cobrar al factor que tuuiere poder para hazer, y cobrar las rentas, para pernyzio al arrendador mayor, para ser obligados entrambos a pagar la libranca, l. 8. tit. 16. lib. 9.

Los arrendadores no pueden llevar cobecho, ni otras por ellos por espera de tiempo, ni por otras

otras cosas algunas, lo pena de los pagar con las
señas. l. 22. tit. 11. lib. 9. pero bien se puede con-
certar el arrendador de llevar a su cuenta a los
librantes su dinero, con tanto que no exceda la
cantidad de la yguala de la veyntena parte de la
libranca. l. 21. del mismo tit. 7. y lo mismo por la
misma razon parece aver lugar, y sera licio en los
receptores, y refereros de rentas Reales de su Ma-
gestad, aunque la ley no lo declara.

35 Los arrendadores ni sus hazedores, ni otros por
ellas, ni otras personas que tuviere a cargo en qual-
quiera manera descubra las rentas Reales, ni sus
hombres, ni criados no pueden cohechar, ni baratar
maravedis algunos, que otros aygan de aver en
ellos de su Magestad, o que en ellos sean librador,
ni sean en cinco dias hasta el no en consejo dello
so pena de las señas: y se prueva esto segun la
ley que habla de los cohechos, que es l. 20. del mismo
tit.

37 El arrendador no puede llevar salario alguno
por el recudamiento de los maravedis de las ren-
tas de cada un año, pues las rentas se arriendan
juntamente con los recudamientos dello sin salario
alguno. l. 2. tit. 16. lib. 9.

38 Iten, es obligado, a hazer las rentas por menor
ante el escriuano de rentas, so pena de cinco mil
maravedis para el dicho escriuano de rentas: y si
por alguna necesidad se hiziere algo ante oza es-
criuano ha de dar razon dello al de rentas luego
el dia que se lo pidieren, so pena de cinco mil
maravedis por lo que dexa de dar. l. 3. y 4. tit.
12. lib. 9.

39 El arrendador mayor es obligado a abonar las
fiancas, y a presentar los abonos ante los Contado-
res mayores, y a sacar recudimientos, y presentarlos
en la cabeza del partido dentro de sesenta dias,
desde el dia que la renta fuere en el rematada:
la qual presentacion ha de hazer en el Regimiento
ante el escriuano de concejo, y fecha se ha de pre-
gonar en aquel dia por la plaza, y mercados publi-
cos del lugar, do se presentare. l. 9. tit. 11. lib. 9.
de la nueva Recopilacion, y en las 7. siguientes se
pone la forma, y terminos de dar las fiancas, y
abonaras.

40 Quando el arrendador mayor no fuere abonado,
los Contadores mayores han de tomar uno de los
fiadores que ofreciere, para que se obligue con el
tal arrendador de mancomun en todo el cargo,
para que libren en el como en el principal, y den-
tro de quarenta dias ha de traer el arrendador
poder del tal fiador, que assi escogieren por prin-
cipal, para poderle obligar en la dicha forma,
so pena de perder el prometido, y que se vuel-
va en quiebra la renta en el, y en sus fiadores, como
sino huviera contentado de fiancas, y se puede ha-
zer toruo de vs ponerlo en otro. l. 16. tit. 11.
lib. 9.

41 Los que hizieren fraudes, y ligas para que las
rentas Reales no se arrienden assi en la Corte por
Mayor, como fuera della por menor, incurren en
perdimento de sus bienes para la camara de su Ma-
gestad, y otras penas contenidas, y aplicadas, como se
aplican en la l. 8. tit. 8. lib. 9.

42 El arrendador mayor ha de dar bechas, y rema-
tadas las rentas de su partido, y la copia de ellas a
los Contadores mayores en cierto tiempo, y so cer-
tas penas, contenido todo en la l. 24. tit. 11. lib. 9. y
la copia jurada, y firmada de su nombre de los
valores de cada mes de por si de las rentas que coge,
y no arrienda, que son las que llaman dessembarga-
das, y esto cada año so pena de perder el prometido,

y de mil maravedis por cada un año para la camara
de su Magestad. l. 1. tit. 9. libro 9. y esto copia ha
de ser con la claridad, y requisitos que dispone la
l. 7. tit. 2. lib. 9.

El arrendador mayor es obligado a poner cobro
en sus rentas dentro de treinta dias, desde el dia
que presente el recudamiento en la cabeza, y des-
cargar a los fieles que las cogen, y no lo haziendo
ansi no son a cargo de los fieles, ni cogedores. l. 4.
tit. 14. lib. 9.

El tiempo en que los arrendadores que pusieren
en un precio dos partidos, o mas juntos, han de dar
el repartimiento fecho del precio, y prometido a
cada renta, para que cada renta se pueda pular
de por si, pone la l. 17. tit. 11. lib. 9. que es dentro
de cinco dias hasta el no en consejo dello
assi, los Contadores mayores, o sus lugares tenientes
lo hagan a su alvedrio.

Es obligado a dexar la renta que le fuere re-
matada de primero remate, si le pujan despues
diezma, o mediodiezma del precio en que le esta-
va rematada, y despues del primero remate, si le
pujan el quarto, y con las siguientes, tit. 13. y l.
14. tit. 9. lib. 9.

El arrendador mayor es obligado a hazer pre-
gonar las rentas por menor de su partido, al menos
seis dias antes del primero remate, con la solemnidad
contenida en la l. 1. tit. 12. lib. 9. y no lo haziendo
ansi, el remate es ninguno, y queda la renta abierta

para pagar, como alli se declara: y pero valen las
y guales, y conveniencias que tuviere fecha con el
primero arrendador menor, o concejo en que assi
fuere rematada, aunque la tal renta sea puada por
otro arrendador, con tanto que las tales convenien-
cias aygan sido fechas ante el escriuano publico, o se
pucen por iuramento del auerido, y del tal arren-
dador, o por un testigo, que no sea criado, ni cam-
padero de alguno dello, y que no aya intervenido
en ellas fraude, ni foras, ni collusion algunos. l. 14.
tit. 12. lib. 9.

Ningun arrendador por mayor, quando arren-
dare por menor, puede prometer prometido por los
años venideros, de que no tuviere recudimiento,
l. 5. tit. 12. lib. 9. y l. 26. tit. 13. lib. 9. adon de se de-
clara, y pone la condicion con que le puede dar para
los años venideros de que no tuviere el dicho recu-
dimiento.

Los arrendadores, fiadores, y abonadores de
rentas Reales, no pueden hazer cesion de bienes,
y han de iurar de no la hazer, ni pedir relaxacion
del iuramento, si se habizieren en las tales, y han de
estar pretes hasta tanto que cumplan, y paguen lo
que deven, y fueren obligados a pagar de las dichas
rentas. l. 5. tit. 9. libro 9.

El arrendador mayor es obligado al tiempo que
saca el recudimiento a averiguar, si esta li-
brado en su cargo mas de lo que en el se muestra,
y llevar dello razon para responder a los librados,
y sino pagar la libranca con costas, y a el se queda
su recarso contra el Rey, en la forma, y manera
que se contiene, y manda en la l. 3. siguientes, tit.
16. lib. 9.

Excepta se en el arrendamiento todo lo que
ha franquizado, y dado por el Rey, que esta asen-
tado en los libros Reales de lo salnado, l. 4. tit.
9. lib. 9.

A otras mas cosas estan obligados los arren-
dadores de rentas Reales, que se pueden ver, y
collejer de otros titulos del dicho libro 9. de la
nueva Recopilacion, que por sujar prelixidad
no se ponen aqui: las puestas se han referido por
ser

ser las mas ordinarias, y por que facilmente se hal-
len en ellas.

Lo que son obligados a hazer los que cobran la
puia del quarto en las rentas Reales, pone se en la l.
5. y siguientes del tit. 11. lib. 9. Desta puia del quar-
to tratan tambien algunas leyes del tit. 21. lib. 9.

S V M M A R I A.

1. Conductor minor no puede dar la renta a los que
son prohibidos arrendar por menor.
2. Al arrendador menor preiudica el requeri-
miento hecho con libranca, o con privilegio a su
favor, que tuviere su poder para la cobranca,
aunque al tal arrendador no se le re-
quiera.
3. El arrendador menor es obligado ad arfan-
car al arrendador mayor en la forma aqui
dicha.
4. El arrendador menor no ha de esfornar que no
se pujan las rentas, ni ha de hazer ligas, ni
fraudes.
5. El arrendador menor no puede baratar las li-
brancas en el fecho, ni cohechar por la paga del-
las ni de los finados, so pena de señas, excepto
si le dieren algo por poner la paga en otro lugar
a su riesgo, con que no exceda de la veyntena
parte de la libranca.
6. Al arrendador menor despues de rematada en
el la renta, porque pujan se le puede quitar.
7. El arrendador por menor de muchas rentas,
y miembros juntos, dentro de que tiempo es
obligado a dar el repartimiento del precio,
y prometido a cada renta, y miembro?
Oe.
8. El arrendador no se puede concertar en secre-
to, que le paguen mas renta de la que publica-
mente concertare, se ciertas penas.
9. El arrendador menor es obligado a dar al ar-
rendador mayor las traslados de los privilegios
con cartas de pago, hasta mediado el mes de
Hebros del año luego siguientes, so pena que
despues no le sean recibidos en cuenta.
10. El riesgo de qualquier caso fortuito es a cargo
del arrendador menor.
11. Las yguales bechas por el arrendador menor, si
son validas, no?

Q V A E S T I O C X X X V I I .

Rubrica: De las condiciones que obligan a
arrendador menor. De eodem.

Q V E R T O ad quid sententur conductor minor: tot
promero, no puede dar parte de la renta a los
prohibidos arrendar por menor, los quales se decla-
ran en la l. y siguientes tit. 10. de la nueva Re-
copilacion.

Lo segundo, que le preiudica el requerimiento
hecho con la libranca, o con el privilegio a su fa-
vor, que tuviere su poder para la cobranca, aunque
a ellos no se les requiera con esso l. 5. tit. 16. del di-
cho lib. 9.

Lo tercero, es obligado a dar fiancas al arrendador
mayor, en la forma, y como, y quando se declara en
la 8. y siguientes tit. 12. lib. 9.

Lo quarto, no ha de esfornar que no se pujan las
rentas, ni hazer ligas, ni fraudes con los que
las viniere a pular, para que no pujan, so pena

de la mitad de sus bienes, y de los prometidos, l. 8.
tit. 8. lib. 9.

Lo quinto, no puede baratar las librancas en ellos
fechos, ni cohechar por la paga dellas, ni de los finados,
so pena de se tena excepto si por poner la pa-
ga en otro lugar a su riesgo, se dieren algo los libra-
dos, con que no exceda de la veyntena, l. 20. y
22. tit. 11. lib. 9.

Lo sexto, que de se le quitar la renta despues
del remate primero por la puia de diezma, o mediodiezma,
en la forma que se contiene en la l. 1. y
siguientes, tit. 13. lib. 9. y despues del remate pos-
terero por la puia del quarto haziendo se dentro
de noventa dias desde el dia del dicho remate pos-
terero, y notificando se esta puia dentro de cinco
dias desde que se hizo, y lo demas que requieren
las leyes del tit. 13. lib. 9. de la nueva Recopilacion,
que en esto hablan.

Lo septimo, el arrendador por menor de muchas
rentas, y miembros juntos por un precio, es obliga-
do a dar al arrendador mayor repartimiento del
precio, y prometido por cada renta, y miembro
dentro de tercero dia, para que se sepa, y pue-
da pular sobre cada cosa, y no lo haziendo assi,
el juez de la cabeza del partido lo haga, l. 15.
tit. 12. lib. 9. esto es en caso que conenga juntas
muchas rentas en un arrendamiento: porque no
conteniendo, el arrendador mayor, ni menor no
puede arrendar por iunto salvo cada renta de por
si, y sobre si, declarando la quantia por que se arrien-
dan las rentas de los lugares que se junten arrendar
por menor cada una de por si, como lo dispone la
dicha l. 15. en el principio.

Lo octavo, el arrendador no se puede concertar
secreto, que le paguen mas renta de la que publica-
mente concertare, so las penas contenidas en la l.
19. tit. 11. lib. 9.

Lo nono, es obligado a dar al arrendador mayor
los traslados de los privilegios con cartas de pago,
para que pueda dar su cuenta con ello hasta me-
diado el mes de Hebrero del año luego siguiente,
so pena que despues no le sean recibidos en cuenta,
la 21. tit. 16. lib. 9.

Lo decimo, es a su riesgo la renta de qual-
quier a caso fortuito, l. 1. tit. 16. & l. 2. tit. 9.
lib. 9.

Lo undecimo, si el arrendador menor, o fiel, o
que no tiene recudimiento, ni rematada la ren-
ta, hiziere algunas y guales, es en voluntad de
la persona en quien quedare rematada la renta
de todo remate. estar por las tales y guales, o
demandar de nuevo a los y gualdos, l. 11. al fin.
tit. 12. lib. 9.

Otras mas obligaciones tiene el arrendador
por menor, que se vera por las leyes de los titulos
que en esto hablan del libro nono de la nueva
Recopilacion, que por sujar prelixidad no se
refieren aqui todas, sino las dichas por mas su-
ficientes.

S V M M A R I A.

1. Condiciones primo licitationis, an possint
deinde mutari, vel alterari? & numerus
segg.

QVÆSTIO CXXXVIII.

An condiciones primæ licitationis possint deinde mutari?

Quæro modo: An condiciones primæ licitationis, hoc est, de la primera postura, possint deinde mutari, vel alterari: Et hoc fieri non possit in subhastatione, quæ sit in quæbra por no asfuar los primeros arrendadores la renta, ni cumplir con lo que son obligados, decilum est per l. 1. tit. 1. lib. 9. ibi: No mudando las condiciones con que primeramente estuua arrendada: & in l. 10. tit. 12. lib. 9. ibi: No mudando las condiciones con que primeramente estuua arrendado en perinyzio del dicho arrendador, por cuya culpa se torna a la almoneda: pero puede se dar promeida, y alterar el precio, y comate, y la quiebra es por culpa del arrendador que no contento de fiancar, vt in dictis legibus.

Quo in aliis locutionibus ordinariis redditum, Regalium locum habet, nempe, vt in præiudicium priorum licitatorum, quibus ex suo contractu quis quæstum erat mutari, aut alterari condiciones non possunt. Ceterarum in præiudicium aliorum qui nec vllum pretium obtulerant, nec ad licitandam venerant, mutari, & alterari possunt, omnino, vel in parte, siquidem illi nullum ius quæstum habebant, argumento doctrine Bart. in l. omnes populi, n. 29. ff. de iust. & iur. & iterum n. 30. & ibi alios allegans Ioan. Orol. n. 102. & 104. Abb. in cap. noui, n. 23. de iudic. & Quod tamen verum intelligi præterquam si insi irenocabiliter non esset quæstum prioribus licitatoribus sed sub conditione, si alius non licitauerit, & plus obtulerit: tum enim alio plus offerente cum aliis conditionibus, nullum præiudicium fieri videtur prioribus ex mutatione priorum conditionum, cum adhuc res sit integra, & liberum sit aliis licitare, & plus offerre: Nec in hac specie militat doctrina Bart. supra relata, & sequacium, quia loquuntur in reuocatione statuti, quod in vim quasi contractus transit per aduentum forensium civitatem illam habitandam quibus ius irenocabiliter ex hoc fuit quæstum virtute prædicti statuti, & sic in eorum præiudicium postea reuocari non potuit: At secus est in nostra specie, quia licitantibus non est ius quæstum irenocabiliter, sed ita demum, si alius mellorem conditionem non attulerit, y assi no estando hecho el remate y que dando con la renta luego antes de tener derecho adquirido irenocabiliter, quando otro quien pua, o ofrezca mejor condicion, quien quita, que con ella no se puedan mudar, y alterar las condiciones de la puia precedente? Plurimamente esta opinion se prouea ex d. l. 1. tit. 11. y l. 10. tit. 12. lib. 9. per locum ab specialem: porque si en ellas se determina, que no se puean mudar las condiciones con que primeramente estuua arrendada la renta, es por volner en quiebra la renta por culpa del primero arrendador, pues por ella se torna a la almoneda, y porque no se le buga perinyzio, mudando las condiciones, y poniendo otras mas grates, con las quales se dara menos renta que con las primeras (como consta expresamente de las palabras de la dicha l. 10. arriba referida) pero en nuestro caso quando la renta Real no se buene en quiebra, sino que se va puiando por

unos y por otros, cessa el dicho perinyzio, y assi parece que es licito mudar, o alterar las dichas condiciones, y que no se puede quezardello con razon el arrendador primero: y si toda via dixere, que con aquellas nuevas condiciones el dierna lo mismo que da el segundo, si se las concedieran al principio: lo qual es incierto, porque no se sabe si lo hiciera, buen remedio, tomela por el tanto, como por derecho lo puede hazer, vt dicitur infr. q. 59.

Sed an dies assignatus ad gabellas vltima licitatione ad dicendas prorogari in præiudicium priorum licitantium, in quorum fauore dies illa assignata fuerat ad vltimam licitationem, dicemus infra verb. Remate.

SVMARIA.

Locatio facta à summis computatoribus, an possit auferri ob defectum redditum, & alius locari? & numerus seqq.

QVÆSTIO CXXXIX.

An locatio facta à summis computatoribus possit auferri ob non solutionem ab his, quibus fuit addicta, & alius locari?

Quæro vltimus: An summis computatores possint reuocare locationem à se factam, eamque à conductibus non soluentibus auferre, vt alius locent? Et videtur prima facie, hoc eis licere ex text. in l. quarto §. inter loc. ff. loc. & conduct. vbi promissio de non expellendo, intelligitur, si colonus in solutione pensionis per biennium non cessauerit, cui con. onat l. 6. tit. 8. par. 5. que loquitur in locatione ad certum tempus facta, vt patet ex eius verbis: Facta tiempo certo: & debet intelligi vltra biennium: Si enim fuisset ad biennium, vel triennium, tunc ob non solutionem ad finem anni possit à domino expelli, iuxta l. 5. eiusdem tit. 8. quàm in hoc casu intelligi debere, sic eas leges concordans, affirmat Gregor. Lopez in dist. l. 4. in 1. expositione, & cum in hoc loquitur Anton. Gomez de loc. & conduct. n. 6. & an contra hæredem conductoris hoc locum habeat, agit late Beccius consilio 9. per totum lib. 1.

Igitur non adimplens contractum ex sua parte non potest agere ex eodem quod pluribus exornat Roland. à Valle, consilio 68. in primis numeris, vol. 4.

Quinimo, & ob non solutionem veldigalis, v. 2. Et gal auferri potest à conductore l. veldig. §. non soluit, & ibi Bart. ff. de public. & veldig. & in l. fundum veldig. per Bart. ibi. C. de iur. Reipub. libro 11. & l. quid semel, ff. de decret. ab ordin. faciend.

Nihilominus tamen in nostra questione præmissa resoluimus: que si los señores Contadores mayores auian dado recudimiento al arrendador mayor, y el año ya arrendado por menor a otros la renta, no se le puede quitar en perinyzio de los arrendadores de por menor: porque este arrendador de por mayor no coge las rentas, sino que se le dan para que las arrende, y assi las arrenda por menor por autoridad del Rey, y de la ley: Ergo minores conductores, qui auctoritate præd. conductorum iura Regalia à maiore conductore fraudati,

fraudari aut decipi non debent, nec eis aliquod præiudicium inferri in iure iam sibi quæsitæ præd. auctoritate.

Ceterum, si maior conductor non solueret, vel ipse sibi colligeret, la renta que llaman de fegabarda comunem en su robote, & valore, quod pro minor locatum est, poterit Rex, seu fideus prædict. redditus sibi occupare, vt res sua sibi talia sit, & remaneat: & quod si minor conductor non soluat, maior poterit tunc fidos homines ponere, qui redditum exigant expensis ipsius redditus, iuxta formam, & tenorem l. 9. tit. 1. & l. 9. qui omnino obseruandus erit.

SVMARIA.

Conductor Regalium reddituum vnius anni pinguis, an possit compelli ad conducendum pro altero anno sterili ob defectum reddituum? & numerus sequentibus, pars affirmatiua præbatur, num. 7. declaratur numerus seqq.

Conductores rerum fiscalium habent privilegium, vt ab eis res locata auferri non possit, si eandem, quam alius offerant quantitatem, sed n. 3. an ad locum habeat, durante conductione.

Tacita reconductio locum non habet in conductibus fiscalibus.

Fauore fiscali inuitus compellitur quis emere bona debitorum fiscali ob defectum aliorum emptorum in publica subhastatione.

Iudices perquisitores non possunt compellere inuitos emere bona delinquentium.

Restitutio in integrum ac competat, contra el arrendamiento de las cosas de los menores, concejos, & Yglesias, despues del remate injustamente fecho, haziendo nueva puia, o baya, y si los primeros arrendadores o ficcen el tomarla por el tanto, si han de ser preferidos, o no? & numerus seqq.

Debitor fiscalis an ante diem conueniri, & excipi possit ob publicas necessitates, deducto interuento medijs temporis resoluatur affirmatiue de iure: non tamen seruatur in praxi, vt in n. 19.

QVÆSTIO CXL.

An conductor reddituum Regalium vnius anni pinguis compelli possit ad conducendum pro altero anno sterili ob defectum conductorum?

Quæro vltimus: An conductor vnius anni pinguis inuitus, & reddituum Regalium, & similia, in qua licitum consequuntur est, compellatur ad gabellas, ceterosque redditus Regios conducendas pro anno sequenti sterili ob defectum conductorum? Et non esse compellendum, probatur ex regula generali, que habet, neminem posse inuitum compelli emere, vendere, locare, vel conducere, Limitum. C. de contrah. empt. l. nec emere. C. de iur. delib. l. no quis inuitus. C. l. 13. in princ. tit. 5. par. 5. de quo late agunt D. Couart. lib. 3. var. refal. C. 14. Auiles. 17. prat. in glo. A rationabiles precios.

Contra tamen pars, & sic affirmatiua sequentibus affirmi potest fundamentis. Primo, quia

rerum fiscalium conductores hoc vtuntur privilegio, vt ab eis res locata tolli non possit, si eandem, quam alius, offerant quantitatem, vt tenet glol. verbumanear, in l. fin. de loc. fundor. cini. lib. 11. lal. in l. veldig. §. 2. ff. de public. & veldig. lal. in l. qui Roma. §. coheredes, n. 28. ff. de verb. oblig. quos refert, & sequitur Cailli. de Bobadill. in sua Politic. de Corre. gid. lib. 3. cap. 4. n. 21. fol. 87. Guion. de gabell. 2. part. in princ. n. 7. & 8. Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 5. n. 3. fol. 183. & vbi non admittit, quod durante conductione admittatur licitator plus offerens, pro vt sensibile videtur gl. in l. si temporaria. C. de fide iust. & in hac Casl. Cald. lib. 10. per tex. in d. l. fin. quia textalle intelligitur, finita illi conductione, vt ibi per cum, & quia imo finita conductione fiscales conductores liberi sunt, neque in eis locum habet tacita reconductio, non intelliguntur, sicut in minimis de iur. fic. licet secus sit in fundis priuatis, et item quæritur, si qui impleto ff. loc. ita Peregr. vbi sup. Ergo idem dicendum est e conuerso in fauorem filci ex vi correctionis per ea, que latius congerit Eucard. in sua Centuria leg. hoc ead. loco.

Secundo hæc eadem pars comprobatur ex definitione singulari, atque speciali in fauorem fiscali, de qua in l. 20. tit. 7. hoc lib. 9. vbi canerunt, Que los cogedores de los pechos y derechos Reales no nombren compradores para que compren los bienes de los arrendadores, y de aquellas que denen al Rey los maravedis de las dichas rentas sin vn Alacalde ordinario del lugar, y que la nominacion que una vez hicieren, no se pueda variar: y que si precio razonable no se hallare por los bienes de los deudores por almoneda publica (oune ad rem) sean estimadas, y apreciadas los bienes de los dichos dichos deudoras por apreciadores nombrados, y iurados por los oficiales del lugar y según el dicho apreciamento, y estimacion sean recibidos por los compradores.

Hæc verba ideo retuli, vt obseruemus specialissimum fauorem fiscali, nempe, vt quis compellatur inuitus ob defectum emptorum, qui pinto rationabili emant, ad emendas res penatorum positas in publica subhastatione pro debitis fiscalibus: ergo idem videtur dicendum in nostra specie, vt ad locandas redditus Regios ob defectum conductorum compellantur alij, præcipue conductor anni proximi præcedentis qui in conductione sua cotendem redditum ob vberitatem magnam lucratos est.

Hinc (vt obiter dicam) deducet Ledor prudens, & Christianus, quantum abhorret à Christiana Religione, & vera iustitia compellere alios inuitos ad res alienas emendas ob defectum emptorum extra casum præd. d. 29. & alios similitere privilegiatos in iure expellere: cum puto, l. illa inuocet ex sua specialitate, ins commune esse in contrarium, pro vt verè est, & constat ex regula generali relata in principio huius questionis. Vt non possim, non commendare p. f. f. m. & ambitio tam proxim iudicium perquisitorum, qui pro exigendis suis salutiis, & expensis, quællant in ellos gastos de iudicia, compellunt inuitos viciosos diuites innocios, vt emant res, & fundos delinquentium, & permittunt eos ad hoc verax carceratione, & frictis vinculis, vt sic confidit, citius trelio, & ferore affecti in suam eos trahant voluntatem. In primis namque huiusmodi emptiones coacte sunt iniustissimæ, & mille vi vi. & compulsionem ab incarceratis iniuste celebrant.

añiendo pnesto condición especial dello en el arrendamiento: y la mas fuerte razon por donde pienso que no se usa esto, es, porque si se hiziesse no avria quien quisiesse arrendar las rentas Reales, o por lo menos se arrendarian por muy baxo precio, y su Magestad perderia mas en dexar de arrendar sus rentas por estos precios que ganaria en executar a los arrendadores antes de los plazos de las pagas.

SVMARIA.

- 1 Licitatum species, quos sint: ubi quid sit postura, & quid licitatio?
- 2 Licitatio est triplex, videlicet, & in numeris sequentibus. La primera es la que se haze al principio de la almoneda, hasta el primero remate. La segunda es, la que se haze despues del primero remate hasta el postero, y es de diezma entera, o media diezma entera, de todo aquello que esta a la renta puesta por el año, o años en que fuere rematada, & vide num. 13. cum segg.
- 3 Las puas se pueden hazer en el un año repartiendo las por todos los años en que se remata en la forma que aqui se dice.
- 4 La puia del quarto, como, y quando se ha de hazer?
- 5 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 6 La puia del quarto si de hecho fuere admitida de otra manera que manda la ley Real, sera ninguna.
- 7 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 8 La puia del quarto si de hecho fuere admitida de otra manera que manda la ley Real, sera ninguna.
- 9 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 10 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 11 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 12 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 13 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 14 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 15 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 16 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.
- 17 Licitatio admitti non debet, despues de los tres meses dados por la ley Real para hazer la puia del quarta, ni aunque se pida restitucion para ello por parte del fisco.

QVÆSTIO CXLI.

Rubrica: De las posturas, y puas, y quantas maneras ay dellas: De eodem.

QVæto, quid sit postura? Respondeo, quod est contractus pretii, quod conductor offert, & se obligat soluturum quotannis, nomine pensionis, seu mercedis pro redditu cum conditionibus subhastationis: Licitatio vero est, quod adicitur, & superimponitur primo pretio, meliorem conditionem domini locantis faciendum, ut in l. 1. & in l. cum qui ff. de in diem additio.

Licitatio autem est triplex: Prima est ordinaria, & communis, nempe, que fit à principio subhastationis, vique ad primam additionem hoc est, hasta el primer remate: hæc autem prima adiectio sine licitatio non habet in se quantitatem, vel limitem vllum, ultra id, quod convenitur, & in hac prima specie licitationis promissa dari pos-

sunt, atque concedi, non vero in alia l. 22. cum segg. tit. 13. lib. 9.

Secunda licitationis, & adiectionis species est, quæ fit despues del primero remate, durante el tiempo que ay entre el primero remate hasta el postero, con tanto que no pueda terminarse de quinze dias del un remate al otro: Ex hinc licitatio non est recipienda, sino fuere pñando la diezma entera, o media diezma entera de todo aquello en que esta la renta puesta por el año, o años en que fuere rematada. Y pueden se hazer estas puas en el un año repartiendo las por todos los años en que se remata dando a cada un año lo que se debe, y durante el dicho tiempo del un remate al otro, no se recibe otra manera de puia, ni se da por ella promissa, ni premio alguno: y que tenia la renta rematada de primero remate, lleva por premio de que tal se la renta la quarta parte de aquella diezma, o media diezma que se puia sobre el, descontando para el Rey la veynena parte que le queda en poder del arrendador que la puia, para que la pague al Rey. Y esta quarta se paga en el primero tercio de la renta en cada un año. Y la misma quarta lleva el que puia la tal diezma, o media diezma de la puia que despues se haze sobre el, de modo que la quarta pertenece no al que haze la puia, sino a la persona sobre quien in mediatamente se haze, que es el puado: y esta quarta no se pone por cuerpo de renta, como el prometido, sino lo lo aquello que suada ella queda neto para el Rey, y sobre ello se puia, y no sobre todo, y el escrivano de rentas toma obligacion à parte del puado para pagar la quarta a quien la ha de aver, y del quaderno hodie l. 1. 2. 3. & 4. tit. 13. lib. 9.

Tertia species licitationis, hoc est puia es de la quarta que se haze despues del postero remate, y que despues de dado el recudimiento: pero haze de hazer dentro en tres meses despues que la tal renta fuere rematada en el primero arrendador, y no despues: y esto ha lugar, y se puede hazer aunque la renta se a rematada en el primero arrendador en tiempo que no queden del año por pasar los tres meses. Y esta parte de puia se contiene ser fecha contando por precio del arrendamiento todo lo que della ha de aver su Magestad, y salvado, y sinado que ay en ella, y los prometidos que en ella se han otorgado: y el que, pasado el dicho tiempo de los tres meses, o antes de hazer la dicha puia contra el tenor, y forma de la l. 6. tit. 13. lib. 9. de la nueva Recopilacion, que della trata, o en la pena de la ley de don Enrique IV. en Toledo anno de 1462. y es tal, y se refiere en la dicha l. 6. y se manda guardar por ella con la dicha limitacion, y que no pueda ser renunciada. Desta puia del quarto trata tambien la l. 5. y las diez siguientes del dicho tit. 13. lib. 9. Despues tres especies, y tiempos de puas trata Azueved. in l. 2. n. 10. cum sequentibus, d. tit. 13.

Neque post dictos tres meses admitti debet quis etiam perviam restitutionis ad licitandum, etiam si fisco velit uti ad hoc restitutionis remedio, provi in facti contingentia, inquit fuisse decisum, Clapet. in centuria caus. ff. causa 5. in primo, & ibi eius additio, & in gloss. eisdem caus. quem refert, & sequitur in proposito nostre d. l. 6. Regie Azueved. ibi n. 4.

Quod si dicta licitatio del quarto de facto admittatur, aliter quam in d. l. 6. cautetur, erit nulla, quia præ d. l. 6. & sequens sunt prohibitive, & novam formam inducunt, & substantialem, præsertim quod

quod l. 3. & 11. & alia eiusdem tit. 13. procedunt expresse annullando, si contra vel aliter fiat, ita in terminis tractu tenet, & probat Lassar. de decim. vend. c. 3. n. 21. & Azueved. in d. l. 6. n. 5.

Ex quibus inquit Lassar. ubi sup. n. 22. correctæ est l. 7. tit. 7. par. 5. ubi ex tercia partis adiectione quocumque tempore facta, & non minoris iurium Regalium locatio reicindebatur: sed eo quidem Partitum iure tributum gabellarum in Hispania erat incognitum, et dixit idem Auth. in professione illius operis, n. 18. & opinionem Lassar. d. n. 22. sequitur. Azueved. in l. 5. n. 1. 2. 3. lib. 9.

Licitate autem possunt personæ, quæ conducere possunt, de quibus sup. n. 33. nempe omnes, quæ non sunt prohibiti conducere, vel licitare, sed ad id sunt habiles, Azueved. in d. l. 6. n. 3.

Suppositus autem à venditore, vel locatore, vel filius eius, vel securus licitate non potestata ut dicatur meliorem conditionem afferre, & locacionem à primo conductore auferre, l. cum qui ff. cum iugur, & l. si venditor. 9. sed si pupillus, ff. de in diem addit. expressa l. 40. ad fin. tit. 5. par. 5. effect enim fraus in præiudicium locatorum præcedentium.

Antes que sea recibida la postura, se han de publicar las condiciones con que se arrienda la renta, demas de las generales del quaderno, y el ponedor ha de declarar las condiciones con que pone la renta, l. 1. tit. 13. lib. 9.

Licitacionem autem recipere possunt illi, qui locare possunt redditus Regios, nempe, por mayor los Contadores mayores del Rey, y sus tenientes, y por menor los arrendadores mayores en quien se remata el partido, y que han llevado recudimiento, y le han presentado en la cabeza del partido, y tambien el arrendador menor en los casos que diximos arriba.

El tiempo, y manera de poner, y cada una dellas, ya esta dicho arriba: y pero ha de advertir acerca de la primera manera de puia que es la ordinaria, que ora sea en arrendamiento por mayor, o por menor, se puede hazer desde que la renta se puso en precio, hasta que se fecho el primero remate: mas ay esta diversidad entre estos arrendamientos en el tiempo: y porque en los que se hazen por mayor, no se puede exceder de quarenta dias en el tiempo del primero, y postero remate, que corren desde el dia de la primera postura, aunque las rentas se ponen en pregon desde veynte, de Setiembre, l. 1. tit. 13. lib. 9. de la nueva Recopilacion: y pero en las rentas por menor el tiempo es, el que señalar el arrendador menor en la primera postura para el primero remate, dentro del qual se han de hazer las puas desta primera manera, y espacia: y como quera que el tiempo que tiene el arrendador para dar bochas, y arrendadas las rentas por menor en sesenta dias que corren desde el dia que presenta su recudimiento en la cabeza del partido, si los ay desde alli hasta en fin del año de la renta, y no los auiedo las ha de dar bochas hasta en fin del tal año: de tal manera, sin pasar al otro, quedan las rentas rematadas en quien se ballare que las ponga, o puse, l. 24. tit. 11. lib. 8. Y lo mismo se puede decir del que cogio la renta en fieltad, como mayor ponedor ante los concejos, pues el es el que se halla que rema la renta en fin del año: pero en estos ponedores, y puadores que han cogido la renta en fieltad, tiene eleccion, el arrendador mayor dentro de seys meses, despues de passado

el año de tomar el precio de la postura, o de tomarle quenta, y cobrar lo que realmente se cogio de la renta, l. 8. tit. 13. lib. 9. de la nueva Recopilacion, adonde se declaran otras cosas mas acerca dello.

Circa et secundam speciem licitationis habemus l. 4. tit. 13. d. lib. 9. cautetur, quæ quando aliqua de las dichas rentas de su Magestad se arrendan por dos, o tres años, o mas, o se rematan en el primero año por todos los años del arrendamiento, no puede ser recibida puia, ni media puia, salvo en todos los años porque fue arrendada la dicha renta: pero si alguna quisiere echar puia, o media puia sobre la quantia del primero año repartida por todos los años del arrendamiento, se puede hazer, &c.

Sed et circa huius l. intellectum dubitari videtur, quid sit dicendum, quando la postura de la renta fuisse por tres años, pero el remate no fue por mas de un año, porque fue así condicion, que para cada año de los demas quedasse abierto el remate, para hazer se al principio de cada año, an fieri tunc possit licitatio decimar, vel dimidia decime in primo anno diuisa in omnes tres annos? & videtur posse hoc modo fieri, siquidem locatio in tres annos facta fuit, & addita primo conductori, aunque con condicion, que quedasse abierto el remate, non tamen ideo desinit priori esse addita, licet reuocabiliter. Poterit ergo licitatio fieri in primo anno diuisa in omnes tres annos: nihilominus contrarium verius videtur, imo, quod licitatio in præd. specie fieri non possit, nec diuisa, nisi tantum pro illo anno, vel annis, pro quibus fuit res addita primo conductori hoc est, rematada de primero remate unquam quia d. l. 4. loquitur, quando las rentas se arriendan, o rematan en el primero año por todos los años del arrendamiento, y se ha de entender de remate puro verbo, sin condicion de quedar abierto el remate, porque entonces no esta fecho, ni perfecto el remate irrevocablemente: tum etiam quia in re dicitibus non addictis de primo remate, non inuenitur hæc species licitationis de diezma, y media diezma, sed illa prima ordinaria, & communis, ni de lo que se puia en las rentas no rematadas se ha de llevar quarta, como auemos dicho arriba, & an d. l. 4. habeat locum in adiectione del quarto, dicemus infra in quaestione sequenti.

Limitatur præcedens nostra sententia, & resolutio, quando idem, cui fuit primo additus redditus, Regis esset, qui licitare vellet super semetipsum, & se ipsa licitasset, & fuisse admittit prædicta licitatio, vel alia qualibet: tunc enim de consensu partium, videtur quod subsistere possit huiusmodi licitatio: Conductor siquidem prius consentit minori licitationi super se facta, quam à lege permittit, tunc enim & dominus, siquidem eam admittit, pero no se llenaria quarta de la renta no rematada de primero remate, como esta dicho, sino solamente de lo que cupiesse de la puia a la renta del primero año, porque fue rematada.

Circa tertiam speciem adiectionis del quarto de qua supra, multa se offerunt in præd. villa examinandæ, que in sequenti quaestione principaliter dicetur, ne presentem quaestionem plus debito oneremus, & vt omnia simul in ea inueniantur.

SVMARIA.

- 1 La puia del quarto en las ventu Reales de que manera se ha de hazer para que sea valida.
- 2 Locacione semel facta, aucte communi nullus plus offerens admittitur, ibidem fallit in gabellarum, & aliorum inrima Regalium locacione, vt in n. 2.
- 3 El arrendador sobre quien se echare la puia del quarto, no ha de ser desapoderado, ni despojado de la renta de que tuuere sacado recudimiento, hasta que el que le echare lleue recudimiento desembargado, & c. y como se ha de proceder quando el arrendador se opone a la dicha puia, n. 4. & n. 16.
- 5 El arrendador en quien se remato la hazienda del menor, o de la Republica, aunque se admira la gran puia, o baxa de otro, no ha de ser despojado durante el pleyo, sed audiendus summatic.
- 6 La puia del quarto es especial en la hazienda del Rey, y no ha lugar en las cosas de los menores, ni de la Republica, nisi pacto, vel statuto aliud canerent, vt in n. 7. hodie abique eis admittitur, vt in n. segg.
- 10 L. 6. tit. 1. 3. lib. 9. noue Coll. Reg. intellectum, & n. segg. n. 16.
- 13 L. 4. tit. 1. 3. lib. 9. noue Coll. Reg. intellectum, & n. segg.
- 15 La puia del quarto se puede echar en las ventu Reales, aunque aya pacto con pena, y iuramento en contrario.
- 16 El iuramento que ha de hazer el que echare la puia del quarto.
- 18 La puia del quarto en que tiempos se ha de echar.
- 19 L. 8. tit. 1. 3. lib. 9. intellectum.
- 20 Los herederos que ha de pagar el que echare la puia del quarto.
- 21 El que echare la puia del quarto la ha de notificar al primero arrendador sobre quien hizo la puia, en que termino y forma, y abaxo de que pena?
- 22 El que hiziere la puia del quarto la ha de afiancar, y abonar las fiancas en cierto tiempo, y fo cierta pena.
- 23 Hecha la puia del quarto, no se ha de quitar la renta al primero arrendador hasta que se derudimiento desembargado al que hizo la puia.
- 24 Hecha la puia del quarto, se han de guardar los arrendamientos que por menor buuiere hecho el arrendador mayor primero.
- 25 Hecha la puia del quarto en los arrendamientos por menor, el que la hiziere ha de guardar las auencionas que buuiere hecho el primero arrendador.
- 27 La puia del quarto tambien se puede echar en las ventu que por quiebra se bueluen a la almoneda.
- 28 La puia del quarto quien la echare mal, y no conforme a las leyes de estos Reynos, la paga de va?io poterit tamen si tempus integrum tritum mensium non transferit, iterum, debitis solemnitationibus obseruatis, quartum adicere, & in n. 29. imo, & plura quarta, & in n. 30. & 31.
- 32 La puia del quarto no bien hecha se paga a su Magestad de va?io secus quando iuramentum debitum defecit, vel non fuit prestatum, vt debuit, quia tunc pre?ict. licitatio ab initio non valuit.

QVÆSTIO CLXII.

De tertia specie licitationis, hoc est, de adiectione quarti. Quomodo adiectione quarti faciendâ sit, vt valeat?

Quæro primo: circa hanc materiam, quomodo adiectione del quarto faciendâ sit in redituibus Regis, ad hoc, vt ipsa admittatur, & locum habeat?

Licet enim iure communi, postquam semel locatio facta est, nullus plus offerens admittatur, vt notatur in l. licit. in princip. ff. de public. & vellig. & ita communiter Doctores, & alibi iunctis his, que diximus sup. quæst. 140. n. o. q. in hac tamen gabellarum, & aliorum iurium Regalium locacione, speciali quodam iure, etiam post omnimodam adiectionem adiectione quartæ partis totius pretij admittenda est, ex l. 6. cum aliis pluribus sequit. 1. 3. hoc lib. 9. noue Coll. Reg. dommodo fiat dentro de tres meses, despues que la renta fuere rematada en el primero arrendador, y no despues, y con los demas requisitos, y declaraciones de la dicha l. sexta con las siguientes, como diximos arriba en la questio inmediatamente precedente, y adonde tambien resoluios, que si la puia del quarto fue hecha despues de los dichos tres meses no sea valida: y que aunque sea por via de restitucion, no se pueda hazer pasado el dicho termino.

Nunc vero plura alia sunt obseruanda in praxi, vilia in proposito, & primo: que qualquiera de los arrendadores sobre quien se echare la puia del quarto, no ha de ser desapoderado, ni despojado de la renta de que tuuere sacado su recudimiento, hasta tanto que el puiaador del quarto, en quien quedare la renta lleue recudimiento desembargado, para que le acudan con ello: pero si el puiaador del quarto quisiere, que alguna persona por su parte este presente al hazer de las ventu, y hazer auencionas, y recibir, y recaudar la renta, hasta que lleue el recudimiento de ella, los señores Contadores mayores le han de dar provisiones Reales para las personas que el nombre: assi lo dispone la ley doze del dicho titulo treze, libro nono: y pero como se ha de proceder, quando hecha la puia del quarto, se opone a ella el primero arrendador, declaralo la ley diez, y siete del mismo titulo, que se ha de ver toda quando el caso se ofreciere, que es bien larga.

Et ex dict. 12. optimum deduxit argumentum Azeued. ibi, ad id, quod quotidie fit, quoties aliquis minor, vel Respublica restituitur aduersus vltimam satisfactionem rei sue per notam magnam licitationem per tertium factam, vt primus conductor existens in eius possessione non sit ea statim priuandus, sed omnino audiendus abique tamen strepitu, & figura iudicij, vt nos resoluios libro 1. Practicarum questio. 38. num. fin. & addit, quod quotidie sic videmus fieri, imo, & solent annullari sententia late, primo conductore non audito, & iuberi, quod audiat.

Secundo q obseruandum est, quod pre?ict. 6. quarti adiectione specialis est in contractibus Principis, atque ideo in rebus minorum, aut Respublice locum non habet, iuxta notata in l. est sine q. quæstio.

quæstio. ff. de minor. & l. 5. vbi Gregor. Lopez tit. 19. par. 9. & in terminis tenet Azeued. in 2. par. c. 12. Pract. num. 10. & ita Aules c. 12. Pract. verbo, De puia, n. 8. cum segg. Azeued. in l. 2. tit. 1. lib. 2. num. 15. Parlad. lib. 1. rerum quorid. c. 3. §. 7. num. 14. cum sequentiur. Lassat. de decim. vend. c. 18. num. 23. Girond. de gabell. 2. par. §. 1. num. 8. cum segg. c. num. 96. Bobadill. in sua Politia. de Corregi. li. 2. capi. 16. num. 115. Estque hæc sententia sine dubio secundum Azeued. in d. l. 6. 7. num. 1. q. nisi ciuitas sua bona locasset cum forma, & condicionibus de las leyes del quaderno de las alcavalas, provt potest sic licitare, vel si haberet statutum, quo idem caueretur, vel adesset consuetudo antiqua admittendi adiectionem del quarto in locacionibus 60. annorum ciuitatum, & conciliorum post perfectam locacionem, secundum Azeued. d. num. 11. & Azeued. & Bobadill. vbi supra.

Nihilominus tamen secundum quotidianam praxim æque in rebus Respublice, sicut in rebus sicuti hæc adiectione quarti admittitur secundum Lassat. d. n. 23. que praxis probari, & confirmari potest ex resolutis a nobis sup. q. 140. n. 10. vbi ex l. 5. tit. 19. p. 5. & aliis probauimus in simili specie, concedendam esse restitutionem minori, & Respublice despues del remate, quando eis offerretur gran processo: est enim adiectione del quarto magna vtilitas Respublice, ac minoris, vade & in fauorem ipsius locum habebit adiectione hæc del quarto post vltimam licitationem, & adiectionem, quia nullus iudex arbitrari debet, hanc adiectionem del quarto non esse magnam adiectionem. Si hoc ergo iure probatur, & præterea praxi communi conuincitur, non est necessarium statutum, vel quod locatio rerum conciliorum fiat con las condiciones de las leyes del quaderno de las alcavalas ad hoc, vt admitti possit, & debeat adiectione del quarto in locacionibus rerum conciliorum, siquidem sufficit, quod iure communi probetur in quocunque magno commodo, provt est adiectione del quarto, q. quicquid Giron. vbi supra. n. 9. dicat quotidie in praxi semper receptum videt, quod ciuitates ville, & Magnates consuetudine receptam habent in rebus suis locandis, quod tantum vnum remate fiat, & non admittatur adiectione del quarto, licet locatio facta fuerit cum conditionibus legum del quaderno de las alcavalas, quia nisi hæc consuetudo concludenter probata fuerit, contrarium obseruandum est.

Tertio q obseruandum est, quod si locatio fiat gabellarum per duos, vel tres annos, quantum istud offerri debet a primis tribus mensibus anni prioris, qui ex tempore finalis adiectionis computentur, non posse, iuxta d. l. 6. tit. 1. lib. 9. noue Coll. Reg. quia eo casu vnica licitatio est, l. si seruis communis Adauis §. si ff. de stipul. seruis, & in terminis declarat Marian. Socin. consi. 68. vol. 2. ita aduertit Azeued. d. l. 2. c. 12. par. num. 11.

Et Lassat. d. c. 18. num. 24. & 25. q. vbi hoc verum intelligit, si ad omnimodam adiectionem locatio fiat, rematada de todo remate, vt vulgo dicimus: el remate, & refert casum in praxi contingentem aliter declinam ea fortassis ratione, quod ius Regale vltra triennium locati sit prohibitum, vt ibi per eum: Idem nouissime cauetur in l. condicio 21. y 22. del encabecamiento general de estos Reynos, y por quinze años, q. quod in conductibus de pot menor locum habet intra 90. dies, desde el dia que fuere rematada la renta de

todo remate en el arrendador menor, sobre quien se haze la renta del quarto, non vero post, vt cauetur in l. 15. tit. 1. 3. lib. 9. q. vbi habetur etiam, que 13 esse postrem arrendador que hiziere la puia esta obligado a la hazer notificar al primero sobre quien la haze dentro de cinco dias, segun y como y so la pena que se contiene de sujo en los arrendadores mayores.

Quarto q obseruandum est, quod si locatio fiat per plures annos, non tenetur licitator, quantum addere supra omnem pensionem omnium annorum locacionis, sed sufficit addere supra pensionem primi anni, modo in omnes locacionem admittat: & poterit quantitate, ac summam quarti illius per omnes annos, quo ad solutionem, diuidere, vt in decima integra, vel dimidia expressum est in l. 4. tit. 1. 3. lib. 9. noue Coll. Reg. que l. in se difficilis, & intricata quotidiana praxi, etiam in adiectione quarti, obseruatur, secundum Lassat. d. c. 18. num. 27. Sed res alius & radicis considerata, contrarium verius, & tenendum censeo, & in praxi multis retro annis antequam Lassat. suum præfat. librum in locum ederet, defendi, & obtinui, nempe vt d. l. 4. procedet, & intelligenda sit in casu tantum, quo loquitur de puia, y meda puia, non vero in adiectione quarti, que adiectione quarti, vel locum habeat, requiritur, quod fiat pro omnibus annis, pro quibus vltima adiectione redditus Regis est additus, & non sufficit, quod fiat pro primo tantum anno, vt patet ex l. 6. tit. 1. 3. lib. 9. noue Coll. Reg. ibi: De todo el cargo de la tal renta que assi fuere rematada, y no en otra manera, & c. ex l. 8. & 9. eiusdem tituli ibi: Y para los años venideros en quo esta rematada, & ita prima sententia diffinita fuit pronuntiatio Placentia, que per dominos summos rationales fuit confirmata.

Denique q idem author ibi n. 30. notat vsque 16 adeo post omnimodam adiectionem, licitam esse quarti adiectionem, vt in contractum licitatoris pacifici nequeant, cum etiam si redditus, aut gabellæ Regie locentur sub ea lege, & conditione, vt post contractum locacionis consummatum cesset omnis adiectione, hoc est, puia de diezmo, o medio diezmo, o del quarto, nullius momenti sit contractus, quinimo nec pena promissa valet, ex l. 72. in quaterno gabellarum, & l. 6. tit. 1. 3. hoc lib. 9. sed nec iuramento sumabitur talis contractus, ne fiat preiudicium Principi, contra text. in c. cum consingat de iure iuran. c. 2. de pact. lib. 2. nec hac in re summi rationales dispensare possunt, provt hæc omnia recte aduertit Mencha. lib. 2. de successio creat. §. 17. num. 58. in impressione Salamanc. vbi tamen dicit, sepe vidisse contrarium probari, præsertim in locacione illius veltigialis, quod admodum raro dicitur, sed hoc forsitan preiua consultatione cum Principe, eoque consentiente factum fuit.

Vltimus q dicit. l. 6. tit. 1. 3. hoc lib. 9. tetrum 18 præd. tritum mensium præfatiens ad licitationem quarti faciendam, hoc ampliat: aunque la renta sea rematada en tiempo que no quedæ del año por passar los dichos tres meses, y que la dicha quarta parte de puia se entienda ser hecha, contando por precio de la renta todo lo que della ha de auer su Magestad, y saluado, y finado que aya en ella, y los prometidos que en ella se han otorgado: quod vltimam etiam decidit, l. 25. eiusdem tituli, excepto si alguna renta, o partido especial pareciere a los Contadores mayores, que

no se debe cargar el prometido, in super adit. dicit. l. 6. que el que pasado el tiempo de los tres meses...

17 La 7. l. 7. del dicho tit. 13. declara el juramento que ha de hacer el que echar la puia del quarto...

18 La 1. tiempos en que se pueda echar la puia del quarto, hasta ser cumplidos los dichos tres meses...

19 Sed circa dict. l. 8. ibi: O en las tercias quando se arriendan por si sin las alcavalas...

20 Como se ha de proceder quando hecha la puia del quarto, el primero arrendador se opusiere...

como en este caso se ha de juzgar por nuestraz leyes del quaderno de la alcavalas...

El que echa la puia del quarto, ha de pagar al primero arrendador los derechos del recudimiento...

El que echa la puia del quarto, la ha de notificar al primero arrendador mayor primero...

El que hiziere la puia del quarto, la ha de fiancar, y abonar las fiancas que avere en cierto tiempo...

Hecha la puia del quarto, la renta no se ha de quitar al primero arrendador, hasta que se de recudimiento...

Hecha la puia del quarto, se han de guardar los arrendamientos que por interior, ouiere fecho el arrendador mayor primero...

En los arrendamientos por menor, el que hiziere la puia del quarto, ha de guardar las auencias...

Como se ha de proceder quando hecha la puia del quarto, el primero arrendador se opusiere...

Como, y quando las fielas y los arrendadores a quien fuere puiaada alguna renta...

La puia del quarto tambien se puede echar y hazer en las rentas que se bueluen por quiebra...

Observandum est etiam, quod qui male offert quantum, ut quia legitimum aliquam solemnitate...

transierit, iterum debitis solemnitatibus observatis, quantum addere, & admitti debet...

30 Quinimo, nec datur unum quantum valide, sed etiam plura quarta unum post alium in una...

31 Ad est etiam pro hac parte alia non infirma ratio, scilicet, ne sit mellior conditionis, qui primam licitationem quarti fecerit...

32 Sed circa decisionem dict. l. 11. tit. 13. libro nono, que manda, que el que hiziere la puia del quarto...

33 Et circa decisionem dict. l. 11. tit. 13. libro nono, que manda, que el que hiziere la puia del quarto...

SVMARIA.

- 1 Dies ultima mensis habentis 31 dies, an sit computanda in ipso mense, quo ad adiectionem...

que inclusive, usque ad similem diem anni proxime sequentis exclusive.

5 Anni computatio fit, secundum quod menses occurrunt.

6 La puia del quarto en las rentas por mayor se ha de hazer dentro de tres meses despues de remitida la renta...

QVÆSTIO CXLIII.

An dies ultima mensis habentis 31 dies, sit computanda ipso mense, quo ad adiectionem quarti...

Quarto de modo computandi tres menses ad adiectionem quarti in eis faciendam...

Verius tamen in proposito mihi videtur, & tenendum, ut præd. tres menses sint qui casu occurrerint...

Primo, quia lex sexta, tit. 13. lib. 9. inquit, quod hæc adieccio quarti fiat dentro en tres meses...

Secundo,

Secundo, quia dies trigessimus primus cuius que mensis cum habentis, dicitur, & est dies eiusdem mensis, non vero sequentis: Ergo annus citari minime debet mensi sequenti, nec transmitti debet ex suo ordine, & loco ad alium sequentem, hoc enim esset importunum, & e contrarium ratione reddi fecimus.

4 Tercio, quia hic communiter annus computatur ex die contractus inclusive, & usque ad finem diei anni proxime sequentis exclusive: Annus namque novus quilibet incipit primo die Ianuarij inclusive, & finitur ultimo die mensis Decembris immediate sequentis: ita quod alter primus dies mensis Ianuarij iterum sequentis est principium alterius anni noui: Ergo ita, & eodem modo quando iuxta, subiectam materiam annus, vel mensis, alio tempore incipit, & finitur, ad instar præd. computationis commutandus est: fit igitur ex prædictis perspicuum, quod in nostra questione resoluimus, nempe, ut prædicti tres menses, ad additionem quarti faciendam, incipiant currere in specie præmissa septimo die mensis Iulij inclusive, & finiantur septimo die mensis Octobris exclusive statim sequentis vel secundo die mensis diei mensis. Hæc d. numeratio anni, & mensium plana est, ac proinde non eget probatione.

5 Quarto, quod eadem nostra sententia comprobatur veraque efficitur ex l. c. communiter approbata in in eadem sit, Ecclesie verbo, mensum de elect. in 6. vbi secundum correctorem, literam, ita inquit, tot dies habebit iste mensis, quod habuerit ille, in quo præsentata fuit electio, & si dies aliqui lapsi erant, suppleuntur de mense sequenti: additque glossa illa: & probatur aperte supra de suppleta negligentia prelat. licet vbi duo semestria faciunt unum annum. Si enim diceremus, quod mensis debere habere 30 dies: iam non facerent duo semestria integrum annum, sed solum 360. dies, si 31. essent 372. si 28. 336. Est ergo necessarium concludere, quod fieri debet computatio, secundum quod menses occurrunt: quam glossam testatur esse communiter approbatam additio ad Bart. in l. de divisione, la primera, n. 3. liter. F. ff. solut. matrim.

6 Quinto, quod hæc nostra assertio vera efficitur, eo perpenso, que in las rentas por mayor, rematadas de todo remate, inquit, d. l. 6. quod adiectio quarti sit, dentro en tres meses despues que la real renta fuere rematada, y la l. 8. del mismo titulo manda, que se cuenten estos tres meses, desde la presentacion del recudimiento en la cabeza del partido. Pero en las rentas por menor, dice la ley 15. del mismo titulo, que se haga la puia del quarto dentro de nouenta dias, desde el dia que fuere rematada la renta de todo remate en el arrendador menor, sobre que se haze la dicha puia del quarto de manera, que en el primero caso dice, que se haga esta puia dentro de tres meses: y en el segundo dentro de 90. dias: y assi vfo de diversos vocablos, y nombres en ambos casos, aunque parecen todos uno en la sustancia, y en esta. Pero con toda esta es de entender, que hablando como hablan estas leyes, con propiedad, quisieron designar el un caso del otro: porque de otra manera, si tres meses, y 90. dias fueran una misma cosa en este proposito, en entrados casos hablara la ley de una ni a otra manera, dando en ellos terminos de 90. dias o de tres meses para hazer la puia del quarto, luego pues hablo diferentemente cada ley, se han de entender en los terminos, y

caso en que habla, conviene a saber, la de los tres meses, conadidos de la manera que auemos dicho: y la de los nouenta dias como fueron corriendo los dias, de que se sepecauamente que pues los nouenta dias se han de contar sucesiuamente, comenzando inclusiuos, y acabando exclusiuos, assi, y por la misma razon los tres meses, como auemos dicho.

Pero en las rentas Reales de yemas de Alcantara, y Calatrana, la l. 8. tit. 13. hoc lib. 9. manda, que la puia del quarto se aya de echar hasta en fin de Abril de cada año, para todos los años que estuuieren por passar de los arrendamientos.

Circa quod legem duo, vel tria sunt notanda. Primum, ex identitate rationis, idem esse obseruandum in redditibus herbarum Ordinis sancti iacobi, vbi ex eis vigauit consuetudo tollendi gabellam.

Secundum, quod annum mensis Aprilis, in quo fit licitatio centis exclusiua, quando quidem licitationis illius anni, quæ incipit à die sancti Michaelis mensis Septembris præcedentis sit iam finita, & consumpta, si licitatio fiat ad finem d. mensis Aprilis, & ad minus incipit. Fietur namque maxima iniustitia primo conductori, si sua pecora expellerent importuno tempore a defensis, & hereditatis conductis, in quibus iam pascabantur. Et hæc secunda animaduersioni probatur elare ex verbis eiusdem legis, ibi: Para todos años que estuuieren por passar de las arrendamientos: Ergo non ad annum iam præteritum: At vero si licitatio fieret ante unum illius anni inceptum, bene ea tunc locum haberet à ratione cessante.

Vltimum est, quod ex verbo illo distributio illius l. ibi: De cada un año, videtur singulis annis locatio fieri post præd. licitationem quarti vsque ad finem mensis Aprilis. Quod profecto in favorem fisci introductum specialiter videtur in d. l. 18.

S V M M A R I A.

- 1 Licitatio quarti calore iracundia facta, et non valida sit: & numeris seq. vbi num. 3. distinguatur.
2 Omnis alius calore iracundia factus nullus est, nisi ad pias causas.

Q V Æ S T I O C X L I V.

Vtrum licitatio facta calore iracundia sit valida sit?

Q Væto: quod vterius: An licitatio quarti, vel alia facta calore iracundia valida sit? Et videtur eam esse nullam, nisi persequantia apparuerit indicium animi fuisse, ut in l. quidquid calore iracundia, 49. ff. de reg. iur. & ibi glo. vbi quod omnis actus caloze iracundia factus nullus, & irritus est, nullumque roboretur momenti, l. 3. & ibi glossa de diuort. & in l. si filium tuam. C. de inoff. test. & in c. diuortium, & ibi etiam glossa de panis. dist. 11. A. Rom. sing. 1. 4. vobis commentare in princ. l. in d. l. si filium tuam. C. 3. bene Cagnol. in d. l. quidquid, n. 2. & 3. Tiraquel. de panis temper. can. 1. n. 2. 4. Petrus Doeni, reg. 292. in princ. B. mar. Diaz de Lug. in reg. 65. in princ. & ibi

ibi eius additio Farinat. in sua præxi crimin. 3. tom. de panis temper. q. 9. in 18. & 19. vbi alios citat. & loquitur in contradibus celebratis calore iracundia, ut nulli sint, & num. 20. hoc limitat, vt non procedat etiam in contractu ad pias causas.

2 Rufus, quod quod valeat si licitans paratus sit offerre idoneos fideiussores, & cautionem, probat tex. in l. licit. 9. in princ. ff. de public. vel. lig. vbi inquit textus, licitatio seu locatio redigalium, que calore licitantis vltra modum solite conductionis inflauit, ita demum admittenda est, si fideiussores idoneos, & cautionem is, qui licitatione vicit, offerre paratus sit. Quid tenentur?

3 Resoluo, quod licitatio (sicut ceteri contractus) facta calore iracundia ab eo, qui fuisset aliquantulit cõtractus, valet, & tenet: sed si alienatus in totum a mente fuisset propter iracundiam, quia talis contractus, vel licitatio non debet seruari, secundum Ioann. Andr. & Anton. de But. in c. dudum de conuersione conuig. & Felim. in c. sicut ex literis, de iure iurando, quos refert, & sequitur Philipp. Decius in d. l. quicquid calore iracundia, numer. 1. vbi additio alios allegat, & probat late plures allegans Farinat. vbi supra n. 2. 1. 40. & 41. ex quibus constat, hanc esse communem resolutionem. quod licitatio tamen est probari talem iram, per quam quis in totum a mente alienetur, vt com consummi opinione Doctorum docet Farinat. vbi supra n. 42. vbi inquit, quod licet sit difficile non per hoc est impossibile. Limitam, quod pars negatiua nostre præcedentis resolutionis, vt non procedat, quando huiusmodi licitatio, ad se reuertitur in licitatione prius facta perfectauerit, faciendo actus approbationis, vel ratificationis præcedentis licitationis, vt probat l. ff. de diuort. & dist. l. quidquid calore, ibi: nisi persequentia apparuerit indicium animi fuisse: Ergo quod prius factum fuit, absque animi iudicio, & sic extraneam, persequentiam, mente recuperata, ratum sit, vel etiam offerendo idoneos fideiussores, & cautionem, vt in d. l. licit. in principio, & ibi Bart. & Doctores, & plures allegans Farinat. vbi supra n. 37.

S V M M A R I A.

- 1 Postura, o puia, si se puede hazer en muchos partidos inuitamento, & resoluuntur affirmative, pero haze de hazer reparimiento de cada renta, y partido sobre si en el tiempo, y forma aqui contenido, y en los numeros siguientes, T si en el enteraciano, que se haze el reparimiento, a y puador que quiera puia, en todo iunto se ha de recibir su puia, y el puador tiene obligacion de hazer el mismo reparimiento, vt in num. 2.

Q V Æ S T I O C X L V.

An possit fieri postura, o puia, en muchos partidos iuntamente?

Q Væto quod an fieri possit, quod prædiximus in titulo huius questionis: Sin distribuyr, ni repartir lo que se da por cada partido? Respondeo: que se puede hazer esta: pero el arrendador que lo haze, es obligado dentro de cinco dias despues que le fuere recibida, hasta el Sol pueste de el quinto

dia a hazer reparimiento de cada renta, y partido, sobre si, conuinciendo de cada uno el precio, y prometido, y presentarlo, y darlo a los dichos Contadores mayores, o ante sus lugares tenientes, salvo si los Contadores mayores le dieren otro plazo. Y no lo haziendo ansiel que hizo la postura, o puia, los Contadores mayores lo han de reparir a su voluntad: ansí lo dispone la ley 17. tit. 11. n. 9. & ibi Azco. Mas esto del reparimiento del prometido, ha de ser rata por ellos (suelo por libra de la que en cada partido puia, y no toa en un aparte, l. 24. tit. 13. hoc lib. 9. Y aunque de derecho comun auiendo un precio, era solo un contrato, quia per partes non videtur conductorem contra diuim, argumento l. cum eiusdem 34. ff. de ad. l. dist. Pero nuestras leyes del quadero queren, que cada partido sea contrato de por si: y que para ello se haga la dicha distribucion, y reparimiento, y en tanto que este no se haze, no corra el termino señalado para el remate.

Ma si en tanto que se haze el reparimiento ay puador, que quiera puia en todo iunto, se ha de recibir la puia en todo iunto en un precio: pero tiene el puador obligacion de hazer el mismo reparimiento, vt cauetur in dist. l. 17. ad fin. versis. Pero si y deueno con todo esse hazer el reparimiento de la primera postura, o puia, sobre que se hizo la puia, y es necesario que se haga, por que puede boluer por torno al primero puador algun partido, y assi para ellos es menester saber en que precio ha de boluer: y por tanto el reparimiento, que esto segundo hiziere, se a despues de hecho el primero, vt colligitur ex dist. l. 17. in fine, ibi: En la manera que el primero puador le ha de hazer, segun en esta ley se contiene, y declara.

T porque las rentas particulares tienen sus situados, saluados, y cargas, conviene a saber auer cuenta particular con cada una, y tambien de los reparimientos a cada una renta viene esta comodidad, y prauicho, que el precio de las rentas de dos partidos iuntos seria grande, y la cosa que vale mas, es menos vendible, y viene menos compradero, pero reparado, puede puarse cada cosa de por si.

Ma si quando sean dos partidos, o mas par, que ay obligacion de hazer esta distribucion, y reparimiento, declaralo la costumbre: Porque aquello que ouiere a costumbre de a andar iunto en nombre de un partido, assi como se a en un partido, y lo demas sera de otro, y por el contrario.

Lo mismo se dispone arriba en los arrendamientos de por menor, que en los de por mayor por la dicha ley 17. ibi: esto ay a lugar, &c.

S V M M A R I A.

- 1 Folia alidrum an in conductionibus iurium Regalium sint recipienda, vltra ea, que sunt paria, preferim si in illis melior conditio offeratur? & num. 2.
3 Licitationibus pluribus eodem die factis in diuersis locis, que sit preferenda? & valere debent?
4 Licitatio secunda pure facta preferit priori facta cum conditionibus à licitatore declarandis.

QVÆSTIO CXLVI.

Verum in conductionibus iurium Regalium folia aliorum recipi possint ultra ea que sunt paria?

QVæro: Lxx. titulo nono, hoc libro nono, cautur: Que quando el arrendamiento de rentas Reales se quiere de haçer por bovas, en la forma ali declarada, si quiere doz. o mas personas, que en sus bovas den un mismo precio por la renta que se arrendare: de manera, que no haya mas mejor a en la una, que en la otra, los Comadores mayores puedan recibir de aquellas las que les pareciere, que mas convenga al servicio de su Magestad: y si quisieren, puedan dar a las partes las dichas bovas de nuevo, en que cada uno por si declare el precio que mas quiere dar por las dichas rentas del que primero duxo: y la que fuere de mas precio, aquella se reciba: y que los dichos Comadores mayores puedan elegir de las dos cosas la que les pareciere, que mas convenga al servicio de su Magestad: y lo que ellos acordaren se guarde cumplido, y executado.

An folia aliorum possint accipi à summis rationalibus ultra ea, que in quantitate pretij oblati, & licitationis sunt paria, ad hoc ut si in illis melior conditio offeratur acceptari possint: Hoc. n. l. illa non aperit, quinimo denegare videtur, dum inquit: Que de aquellas cedulas y guales en precio, puedan recibir las que les pareciere, &c. Accedit pro hoc prejudicium offerentium minus pretium, si offerentium minus acciperetur. Nihilominus eadem esse alias omnes admittendas ad effectum in dict. l. contentum, siquidem ibi ea l. expresse non excluduntur, & inter communi nullo modo repelluntur, & decet fitio, ut plures licitatores sint eo casu, quo schedule licitum reddantur, arg. l. 4. ff. de oper. nov. nuntiatio. vbi dicitur, quod Re publicæ interest, plurimos ad defendenda sua cavere admitti. Ceterum si plures licitationes fiant eodem die, & diversis locis, & non constet: que fuerit prior, yz posterior, verbi gratia: que la una se hizo donde se halla el Rey, o ante congualesquiera de los Comadores que con el estuviere en el tiempo en que se puedan hazer, y esse mismo dia se hiziere otra puia, o puia en aquella misma renta ante los Comadores mayores que no estuviere con su Magestad, valet illa, que maioris quantitas fuerit, quod si ambe sint pares, valet facta coram Rege, vel eius summis rationalibus cum ipso existentibus, dum tamen huiusmodi licitans suam adiectionem notam faciat, reliquis summis rationalibus alibi existentibus, ab illo die vsque ad tempus, quo illuc pervenire possit, octo leucis singulis diebus computandis, ut in libris Regis servatur. Quod si in præd. termino hoc facere omiserit, solvet ociose licitationem à se factam, & redditus remanebit penes alteram. Quod si in isto impedimento detentus, id facere prætermiserit, nempe nihil, planarium, aut raptus, hoc probato, & non alias audiat: ita decidit, ad litteram, l. 6. tit. 1. lib. 9. Quod si diversis temporibus ambe licitationes facte fuerint, prior valet, atque præfertur posteriori, ut constat ex eadem libri. Et esse mismo dia se hiziere otra puia, o puia, &c. à ratione cessante. Quod si

aliqua licitatio, vel licitationes facte fuerint eorum conditionibus à licitante declarandis, & ante declarationem accesserit alios licitans, pure & sine conditione, sed tantum cum conditionibus positis à summis rationalibus, hæc valet, ut expresse decidit l. 3. eiusdem tit. 1. cam nempe reddens rationem. Porque el que la puo con las condiciones, que el declarante, entendiese que no hizo puia ninguna, hasta ser hecha la dicha declaracion.

S V M M A R I A.

- 1 Pretium falsè impositum an attendendum sit in licitationibus, vel standum sit vero pretio, distinguitur n. 2. cum seq.
2 Error calculi veritatis non offert præiudicium.
3 Læso ultra dimidiam in isti pretij in locationibus, & conductionibus iurium Regalium allegari à neutra parte potest, de pures de remata la renta de todo remate.
4 Læso ultra dimidiam in aliis contractibus priuatorum, in subhastatione publica factis, allegari potest.
5 Læso ultra dimidiam iusti pretij considerari debet, ut interueniam tempore celebrati contractus, adeo, ut si ex post falso valet rei casu contingens maior, vel minor sit, non causat lesionem restitutionis, & numeris sequentibus, nisi breue tempus intervallum inter utrumque intercesserit, ut in n. 19. cum seqq.
6 In restitutione in integrum minoris non attenditur damnum, quod non fuit tempore contractus ab eo celebratis, licet postea superveniat, & n. 12.
7 Restitutio minoris non competit adversus suam renuntiationem, & remissionem, quando aliqua res dependet à futuro eveniunt, in qua damnum, aut commodum erat contingens.
8 Dubius eventus fructuum, & reddituum locationum estimandum est, ad sciendum an congerit læso, nec ne, non vero valor ipsorum fructuum, ut hic.
9 Læso in locatione verum estimatur, attenda consueta mercede, sed probatio in contrarium admittitur, ut in n. 16.
10 Cautela pro aduocatis ad quod tempus debeant articulare valore rei.
11 Valor rei non consideratur tempore contractus, sed traditionis, quando traditio rei, vel extinctio differtur in tempus futurum.

QVÆSTIO CXLVII.

Verum sit attendendum ad pretium falsè impositum, super quo licitatur, an vero standum sit vero pretio.

QVæro, quid si in subhastatione reddituum Regalium, vel priuatorum affirmet subhastans, plus sibi dari, quam reuera dabitur, ut sic alliciat alios emptores, ut plus dent, an plus offerent, comperta veritate minoris pretij, teneatur ad id, quod promisit ex assertione sibi facta maioris pretij, vel possit id repetere condicione indubii?

Hanc questionem primas omnium, quos viderim, tangit in terminis Greg. Lop. in l. 33. in glos. promissio. tit. 26. par. 2. vbi cum examinat pro utraque

utraque parte, & tandem ita distinguit sub dubio, nempe, quod si scienter hoc faciat subhastans, teneatur enim sestellionatus, ut in l. 3. §. si quis in postquam secundum intellectum Barabidem, ff. de criminis stellionatus, & alios DD. quos citat: si vero per errorem id faciat, aliud sit dicendum, nempe quod plus offerens teneatur ad id, quod promisit, ex quo non potest dicere se deceptum, cum pretium, quod dicebatur dari, sciuit, & insuper scienter plus dedit, & sic scienti, & consentienti non fit iniuria, frans, nec dolus, ut in reg. juris: Postea inquit Gregor. in contrarium videtur, quod Bar. vbi sup. nouit, volens, quod assertio pretij, quod non dabitur est in detrimentum aliorum emptorum, plus offerentium, & quod pro hac parte facit etiam illa l. par. dum vult, quod verum pretium subhastatur, & tandem inquit Gregor. se vidisse, hanc questionem de facto sub his terminis, & quia cum certi redditus Regales essent subhastati in alij pretio, quam in veritate datum erat: majus licitans obulerunt plus, scilicet, dimidiam quandam decimam partem super primam emptorem, & postea repetebatur per conditionem indebiti ad vltimo emptore illud plus, assertente, se tantum teneri ad decimam veri pretij secundum tenorem legis quaterni gabellarum, hocque iure comprobatur pluribus fundamentis, nempe quod videtur sibi competere, præd. repetitionem, cum ipse non erat alias daturus, quod plus obtulit, nisi vltimo pretium, in quo redditus erant positi. Contrarium tamen in questione posita affirmat fuisse indicatum, quod vltimo subhastanti non succurratur, sed ipsemet Gregor. relinquit cogitandum, quod ex his testibus sit, & acquies, & sic fluctuat Gregor. Lopez, quandoque declinat in vnam partem, quandoque in aliam: Nihilominus tamen ex his fundamentis, que ibi adducit pro vltimo subhastante, ut sibi competit repetitio, huius magis accedere videtur, aduersus quod iudicandum videtur. Quam mentem ex eo ita deinceps, & sequitur Auend. 2. par. c. 12. prætorum, n. 6. ad fin. his verbis, & fieri debet subhastatio cum publicatione veri pretij, & non debet fingi maior pretium, cum minus offeratur: quia tunc seruandum est, quod ponitur in glossa Gregoriana, in l. 3. tit. 26. par. 2. Eandem partem affirmatiam cum Auend. vbi sup. sequitur nouissime Doctor Azoned. in l. 1. n. 3. tit. 13. hoc lib. 9. dicens, quod ipse in hac questione veritati adhaeret, & non errori, præsertim si ob causam ipsorum calculatorum error fuit admissus, quia tunc nulli dubium, quin error rescindatur, nihil enim tam contrarium est consensui quam error, l. error. C. de iur. & fact. igno. cum simili. Hæ sunt, que in hac questione inuenio scripta à Doctocibus. Ego vero clarius & distinctius hunc articulum comprehendens, atque differens, ita attendendum esse censio. Nempe ut si subhastans scientia affirmet, plus sibi dari, quam reuera dabitur, vel supponit tertium, qui suo periculo, nempe subhastantis, il faceret, procul lubio teneatur ad restitutionem falsi pretij in vtroque foro decepto, & per conditionem indebiti, diudicet petere possit, si forte fuit iam solutum, vel si non fuit solutum, assertere poterit, ut sibi tantumdem de toto pretio tollatur, & delocatur, ita ut ad reddendum veri pretij soluendum minime teneatur vnaquam, & insuper deceptor huiusmodi ponitur potius, & debet propter crimen stellionatus à se in hoc admissum, arbitrio iudicis.

Si per errorem ipsius subhastantis, vel

calculatorum fuit affirmatum plus pretij, quam reuera dabitur, vel datum erat à primo emente, vel conduttore, & alij super illo toto pretio plus licitauerint, crimen quidem non committitur ab affirmantibus falsum pretium, per errorem: Ceterum, & in hac specie, sicut in prioro repetitione competit condicione indebiti pro pretio falso, sic per errorem vero pretio superaddito, quia illam factum fuit plus offerentibus inscis illius falsitatis, quibus error calculi nocere non debet, sed veritati standum est, ut in l. 1. in princ. C. de error. calculi, vbi ita scribitur: Errorum calculi, sine ex vno contractu, siue ex pluribus variatis non offerre præiudicium sapie constitutum est, & rursus in fine ibi: Sed & si per errorem calculi, vel debitum quantitate, cum esset indebitum, promissum, condicio liberationis tibi competit, sicut in l. 14. tit. 18. & l. 19. tit. 22. & l. 4. tit. 26. par. 3. & l. 30. tit. 11. par. 5.

Quinimo, hoc amplandum censet, ut procedat etiam si plus sic offerentes, quibus redditus fuit sibi additus de postero remate, postea ex futuro euenta, nullum damnum fortiantur ex illo contractu re ipsa, quia nihil perdidissent, & etiam si forte aliquid commodi vltimis consequuti fuerint, quoniam adhuc error falsi pretij sibi nocere non debet, sed veritati standum est ex supra dictis.

Nec huic obest si dicator, subhastantem fuisse læsum in pretio, cum res tantum alio, vel plus quanti adhuc sic licitantibus fuit addita, cum affirmatione falsi pretij.

Respondemus namque, quod in locatione reddituum Regalium, de quibus in hoc libro agimus, de pures de remata la renta se todo remate, en la forma que las leyes Reales mandan, no se puede alegar por parte de su Magestad ni de los arrendadores lesion, aunque sea ultra dimidiam, ni por ella se puede quitar la renta, ni rescindir el contrato, como expressamente lo mandan y disponen la l. 14. y 15. tit. 9. de la nueva recopilacion: aunque al tiempo del contrato ouiese lesion en el precio, alienda de la mitad del mismo precio, ut libidem canetur: y por estas leyes que son claras para ello asisto tienen los Autores de estos Reynos, & præcipue Gregor. Lopez, in l. 56. in glos. magna ad mod. tit. 5. par. 5. Matien. 2. in l. 1. glos. 6. num. 4. tit. 11. lib. 5. non. collect. Reg. & ibi Azoned. num. 31.

Et en arrendamientos de dehesas, y otras rentas, y de heredades de particulares, y venias de sus bienes, hechas en almoneda publica, aunque pueda auer lugar en ellas alegar la lesion ultra dimidiam, iuxta l. 1. ad fin. tit. 11. lib. 3. & de iore communi duas opiniones comunis es contrarias in hoc: refert Padilla in l. 2. num. 30. C. de rescind. vendit. & Azoned. in dict. l. 1. num. 31. per deuse considerat la dicha lesion, quod interueniat tempore celebrati contractus, si voluntate ad fin. C. de rescind. vendit. l. 3. §. si ff. de iure fisci, dd. 5. 6. ibi: Que puiera valer en aquella sazón que la compra, & tit. 5. par. 5. dicit l. 1. ibi: El precio derecho que valia la cosa al tiempo que fue comprada, tit. 11. libro 9. & est communis doctrina, in dict. l. 2. C. de rescind. vendit. Item cum Azoned. in l. 1. n. 2. tit. 11. lib. 5. & Aluat. Valac. consult. 47. num. 2. 8. in princ. 1. tom. 4. Læso namque ad rescindendum eam cum aliquem contractum considerari debet tempore celebrati contractus, non vero postea succedens, ut iure probat Aymon Ctraeta consil. 114. numer. 16. & consil. 188. numer. 4. Arias Pinel. in repetit. dict. l. 2.

- 3. parte capite 4. numero 15. C. de rescindend. vendit. Roland. à Valle consil. 59. numero. 36. lib. 1. vbi ampliat etiam in Ecclesia agente, & congerit plurimos, Matien. in dict. l. 1. glof. 4. numero. 1. Et quod lesio regulariter attendatur, secundum tempus contractus, & non secundum tempus superueniens, adeo, vt si ex post facto valor rei maior, vel minor sit casu contingens, non causet lesionem restitutionis aliquam, vt cum aliis refert Sfortia Oddo. de restitut. in integ. 2. part. quæst. 37. artic. 3. num. 18. fol. mibi 709. 7. vbi num. 19. fert aliam communem doctrinam, quæ habet, quod in restitutione in integrum minoris non attenditur damnum, quod non ad fuit tempore contractus ab eo celebrati, licet postea lu- perueniat. Et quod minor non restituatur præ- terti casus & lesionis fortitudo postea contingens, & latius Caldas Petreit. in l. si curatorem habens verb. vel aduersarij dote. num. 5. C. de iniur. restitut. fol. mibi 1257. in tractatibus de restit. DD. C. de transactio. vt testatur Sfortia Oddo. vbi supra in 1. par. g. 59. fol. 702. vbi bene de- clarat.
- 14. Hoc t̄ autem contingit frequenter i loca- tionibus reddituum Regalium, & aliorum priuato- rum, quorum fructus reddunt, & proventus futuri in certi plerumque sunt, & ideo in loca- tionibus reddituum, non sunt estimandi redditus illius anni, nec probandus eorum valor, sed ad exemplum eius, quod dicitur in transactione, scilicet, dubius euentus, nempe pretium iustum, & commune eorundem reddituum, quolibet anno communit̄ homini sciatis, & similitum conditio- nem petito esse centum, & non plus, cum centum, & quinquaginta daobus esse prædi. redditus locati. In locatione autem alia- rum rerum estimatur lesio, attenda consue- ta mercede, an res minus dimidia locetur, vel ultra dimidiam condacatur, vt consilium Ro- man. consil. 423. num. 1. Cognol. Cremenf. & Pinel. quos refert & sequitur Matienzo. in dict. l. 1. glof. 6. num. 2. & 3. Vbi cum Pinel. addit, contrariam probationem, qua constat, e fiat tantam lesionem, vel si conductor fundi dicit se lesum, attenda solita mercede: locator autem concludenter probet conductoris detri- mentum non excedere dimidiam, facta com- putatione valoris fructuum deductis impensis, quia tunc opinio veritatis cedere debet.
- 17. Quod t̄ si iuxta præd. modum probandi lesio- nem ultra dimidiam, vel alias ipsa concluden- ter probetur, tam in locatione fructuum, & re- dituum, quam in venditione rei in publica sub- stantatione facta non dubito quin lesio incurrer- dum sit, iuxta iura vulgaria sed tunc hoc reme- dio agendum, vel excipiendum, erit, computato, vel deducto illo fido pretio in vel à iusto, & communi valore rei, vel reddituum substantia- torum re prædite, ita quidem vt semper veritari flet: non vero falso pretio imposto, & sic non obstat nostre præcedenti resolutioni contra formatum.
- 18. Ceterum, t̄ quod prædictimus lesionem con- siderandam esse tempore contractus non vero postea limitant, & intelligunt plures DD. à Pinel. vbi sup. allegati, nisi de tempore conuentionis,

seo contractus a tempore quo deponunt testes, fuit breuè temporis intervalum, quia tunc licet generaliter deponant, concludunt in tem- pore contractus, quia ex breuitate temporis non presumitur mutatio valoris rei, vt singu- lariter docuit Baldan l. 2. num. 28. & ibi Salicet. eod. per. in vers. quare ad hoc, nu. 4. C. de rescin. vend. C. ex pl. contract. num. 50. Alex. consil. 135. num. 9. lib. 3. & Bal. vbi supra, & alios refert Matien. in d. l. 1. gl. 4. num. 1. t̄ dicens 19 ex eis, quod si in rebus immobilibus probetur per testes quod anno præterito restanti estimabatur, & valeret iusta, & communi estimatione probatur presumptionem in tam breui tempore per locum à communit̄ accidit, non tolet in immobilibus mutatio pretij fieri in notabili quantitate, nisi id probetur ex aduerso, & hoc in effectu sequitur Aluar. Valac. vbi supra, d. n. 28. vers. ego autem, Pinel. tamen vbi supra non admittit hanc opinionem Doctorum, quia iura loquentia de tempore contractus cum non patiuntur, cuius sententia applaudit Matien. vbi supra, non omnino reiecta communi, quam ipse iudicis relinquere arbitrio.

Ego t̄ vero præcedentem limitationem proba, hoc addito, vt minime tempus tam longum vnius anni consideremus in probatione pretij à tem- pore contractus sed multo minus, puta vnius mensis, vel paulo plus a biennio a re iudicis, vt in terminis conuenerit Azened. in d. l. 1. n. 12. vbi quod si iudex eorum, aut communem obseruare, aut suum arbitrium iustificaret aliqua rationabili estimatione, & hoc in probatione valoris rei immobilis.

Si t̄ vero agatur de estimatione rerum mobi- lium præsertim victualium, tunc requiritur, quod testes faciant mentionem de tempore con- tractus, quia in his facile, & intra paucos dies pretia variantur, vt docet experientia, non tamen debent testes se referre in specie ad diem contractus, vel ad illum hebdomadam, sed ad plures dies ante, & post, vt cum Bart. communiter recepto resoluat Aluar. Valac. vbi supra, & se- quuntur Matien. nu. 4. & Azened. præcitatis, t̄ 22 Quare caute esse oportet aduocatum, vt ad tempus instantaneum non se adstringat, sed di- cat, quod communit̄ ea res valuit tantum tem- pore venditionis ante, & post, secum. Bart. Angel. Alex. Afflic. & Lanfrac. quos refert, & sequitur Matien. nu. 4. nec non & Aluar. Valac. qui tandem ad fin. addit, posse iudicem offi- cium suum interponere, quo ad referendos testes ad tempus contractus, eoque ex officio inter- rogare, an de tali tempore intellexerint, ex do- ctrina Bart. in l. si quod ex Pamplila. ff. de legat. 2. vt voluit Pinel. vbi supra in fin. nu. 15. ne insti- tutia parte pereat: sed quod hoc iudices illius Re- gni facere non solent, nisi quando verba testium in hoc sunt æquiuoca.

Secundo t̄ limitatur præfata communis, & 23 vera sententia, qua habet, ad lesionem con- siderandam esse valorem rei tempore contractus, vt non procedat, quando tempore rei, vel executio negotij confertur in futurum: tunc enim non at- tenditur tempus conuentionis, sed executionis, ex sententia Abb. in c. in ciuitate nu. 3. de vfu, quam sequitur Ant. de Brig. Dec. & Pinel. quos refert, & sequitur Matien. vbi sup. nu. 3. ad fin.

SVMMARIA.

- 1. Solutionis reddituum gabellarum tempora qua sint.
- 2. Las libranças que se dieren en los arrendadores mayores se han de pagar en los menores a cada tercio, vt in n. 3. y los firmados a los terminos contenidos en los privilegios, vt in n. 4. Los refereros, y receptores vn mes despues de cada tercio, vt in n. 6.
- 7. Los receptores del seruicio Real estan obligados a tomar, y recibir la moneda que les dieren, y pagaran, aunque no sea de oro, ni de plata, siendo mandada que se vsa, y corra en estos Reynos, y lo mismo de las demas rentas Reales, vt in n. 8. excepto quando se facia otra cosa por condicion, vt in n. 9.
- 10. Las quiebras han de pagar los que quebraron por mayor, por no afiançar las rentas como la renta principal: mas las quiebras por menor se han de pagar, y cobrar passadas diez dias, despues que la renta fuere puesta en vorno, & quomodo hoc intelligendum sit, agitur n. 12.
- 13. Locus solutionis reddituum Regalium, quis sit?
- 14. Menores conductores si terminis præfixis reditu- tum non soluent, potest maior conductor cum iudice loci constituere, & ponere fidam personam habilem, qui redditis exigat sumptibus eorum, iuxta formam l. 9. tit. 14. lib. 9. non. Collect. Reg.
- 15. Conductor minor requisitus cum delegatione, huc est libratum del mayor, quomodo la ha de acceptat, &c.

QVÆSTIO CXLVIII.

Rubrica: De las pagas del arrendamiento. De temporibus solucendi redditus gabellarum à conductoribus earum.

Quæritur quæ sint tempora solutionis reddituum gabellarum iuxta l. Regias del quadero. Et in hoc l. 2. tit. 9. hoc lib. 9. præcipi, que sea condicio, y ley general para los arrendamientos de las rentas Reales, que las pagas de las alcavalas, y almoxarifazgo sean por tercios de cada año, y las pagas de las tercias, y salinas, y pueros, y seruicio, y otras rentas, sean los plazos conuenidos en el quadero de cada vna de las dichas rentas, excepto si en los arrendamientos particulares que se hizieren de las dichas rentas no huuiere condicion en contrario.

Las Libranças que se dieren en los arrendado- res, mayores se han de pagar despues de ser passado cada tercio, y vn mes mas, y nuevos dias despues que fueren requeridos con ellos sus hazedores, o fueren aceptadas, o auidas por acceptadas, en dineros de contado, so pena de pagar por cada vn dia mas de ay en adelante cien maravedis, fasta el dia que se cobraren los tales maravedis, y si no se hallare el tal arrendador mayor, ni su factor en la cabeça del partido en la Corte al tiempo de la paga, no pueda ser auido para ser requerido, pregonado el libra- miento ante la iusticia del lugar que es cabeça de su partido, o veni desde alli adelante los cien mara- uedis, l. 1. tit. 16. lib. 9.

Mes t̄ los arrendadores menores pagan por ter- cios del año cada tercio la tercia parte cumplido el

tal tercio, sin les aguardar mas, t̄ los firmados se han de pagar a los plazos contenidos en los privile- gios por virtud de ellos, o de su traslado signado, sin pedir, ni esperar libramiento del arrendador, y recaudador mayor, ni receptor: t̄ pero si el dueño del privilegio quisiera dar el traslado al arrendador mayor, llevando cedula suya al arren- dador menor, la pague al tiempo que deue, y se le reciba en cuenta, t̄ t̄ los refereros, y recauda- dores, & receptores que huuieren de recoger, y recaudar las rentas de los dichos arrendado- res, y fieles, y cogedores las han de pagar a su Magestad, y a quien por su Mage- stad fuere mandado librar vn mes despues de las dichas pagas de la moneda que corriere en estos Reynos al tiempo de las pagas, assi lo deter- mina la l. 1. tit. 16. del lib. 9. t̄ t̄ la l. 6. tit. 14. 7 lib. 6. de la nueva Recopilacion manda, que los receptores del seruicio Real, o los que por ellos cobraren, tomen, y reciban de los que fueren a haer las pagas la moneda que les dieren, aunque no sea moneda de oro, ni de plata, siendo moneda de la que se vsa, y corra en estos Reynos, t̄ por la misma razon se ha de hazer, y ha lugar lo mismo en las rentas de las alcavalas, y en otras rentas Reales, no auiendo ley en contrario: mayormente porque assi tambien lo prouea virtud, y es pressa- mente la dicha l. 1. tit. 16. lib. 9. pues dize, que se hagan las pagas de la moneda que corriere en estos Reynos al tiempo de las pagas, porque aque- lla corra que se vsa entonces, aunque no sea oro, ni plata: t̄ esto se entiende excepto si al tiempo del arrendamiento, si non, y saca por condicion otra cosa, porque entonces aquello se auia de guar- dar iuxta a nobis resoluta lib. 2. Practi. g. 179. num. 2.

Las t̄ quiebras son obligados los que quebraron 10 por mayor por no afiançar las rentas en la manera, y segun, y como, y en el termino que deua a pa- garlas a los plazos de la renta principal, l. 12. tit. 14. lib. 9. t̄ Mas las quiebras por menor se han de 11 cobrar passadas los diez dias despues que la renta fuere puesta en vorno, en los quales auia de constar de fianças en tal arrendamiento per menor, l. 1. tit. 12. del mismo lib. 9.

Non t̄ intelligas, quod statim immediare per 12 lapsum d. decem dierum possit hac exactio fieri, sed quouique subhastato, & additio fiat plus offendent: non enim prius sciri potest, an aliquid, vel quantum decretura sit præcedens additio, quod exigatur, ab hoc conductore: fallito: Lapsus igitur decem dierum, de quo ibi. nō fuit constitutus loco lapsus termini solutionis, sed vt is transiit cum commisionem penæ induceret, transactis igitur præ- decē diebus, fiet exactio in terminis redditus prin- cipalis, non vero prius: idque conicio tribus ratio- nibus: primo, quia ad hoc ip̄u exactio obligatus con- ductor hic antequā falleret, & quod non mutaret, stare non prohibetur, l. Sancimus cum simit. C. de restam. Secundo, quia hac eadem ratione hoc idem canetur in conductoribus maioribus fallitis, vt in d. l. 12. titu. 11. lib. 9. & vbi est eadem ratio, ea lem debet esse iuris dispositio, l. illud cum sim. ad l. Agal. Tertio, quia penæ non sunt extendende, sufficit ergo perdere pro- missa, & indemnem sit non seruare, solucendo id quod redditus de reuerit suis terminis, a quo co- quod enim soluat ante tempus, cum hoc vltimum tantum non reperiatur: Deinde, & vltimo, quia nec subhastationem, & aliam additionem lecti nec liquidari potest, vtum, nec quantum sit soluen

soluendum, vt dicebamus. Ratione iugurincer...

Non enim præhærent. verba nostre l. terminum certum...

13. Locus autem solutionis est, et del arrendamento...

14. Quod si minor conductor iorium Regalium terminis præfixis...

15. Quomodo autem, & quo tempore conductor minor requisitus...

SVMARIA.

1. Fieles en esta materia de alcavalas, ay quatro maneras de ellos...

QVÆSTIO CXLIX.

Rubrica: Fielidad, y fieles. De eodem.

Varo, quid statutum sit nostris. II. in hac materia de fidelidad y fieles en rentas Reales...

Los fieles de la primera manera ponen los concejos de cada lugar en la forma...

La tercera manera de fieles pone el juez del lugar, quanto con el arrendador mayor...

Los cuartos elige el que hizo la puia del quarto, y dadas las puias...

Como, y quando los fieles son obligados a dar cuenta con pago...

SVMARIA.

1. Substitutionis in materia reddituum Regalium sex sunt species...

QVÆSTIO CL.

Rubrica: Almoneda. De speciebus substitutionis.

Varo, quæ sunt species substitutionis in hac materia reddituum Regalium...

Lo

La segunda es la ordinaria, en que se arriendan las rentas por mayor...

La tercera es la que se haze en la Corte en los arrendamientos por mayor...

La quarta manera de almoneda es la ordinaria que haze por menor...

La quinta manera de almoneda es la que se haze por menor por via de quiebra...

La sexta, y ultima es quando el arrendador mayor despues de pregonada...

La primera manera de almoneda comienza, y se continua, y cumple por los tiempos...

La segunda como se contiene en la ley, y segun se contiene en la...

La tercera como se dice en la ley 10. y siguientes...

En como se declara tambien en las dichas leyes, y con que antes del primero remate...

La manera de almoneda, que es la de quiebra...

por menor, comienza desde el dia que la renta se toma a la almoneda...

La sexta manera de almoneda comienza despues que aniendo el arrendador mayor...

Como se ay, y deuen hazer estas, almonedas, declarase en las leyes arriba citadas.

SVMARIA.

1. Prometidos, y quarta, quid sit?

2. Prometido, es premio que se da al ponedor, o puizador de las rentas Reales...

3. Quarta es el premio que se da a la persona que despues del primero remate...

4. Los Contadores mayores pueden dar prometida por mayor, y la quinta parte...

5. El prometido por menor gana enteramente el puizador...

6. La quarta gana el puizador, mas dexa para el Rey la quinta parte...

7. Los prometidos todos que los arrendadores ganaren se cargan por cuerpo...

8. Prometidos se pueden dar quando buelne la renta en quiebra...

9. El prometido pierde el arrendador quando da parte a las personas prohibidas...

10. Terminis solutionis quarta es el tercio primero de cada un año...

Cc 4 20 Termi

20 Terminus solutionis promissorum, & in n. 21. & 23.
21 Coniunctiones negatiue, que prohibent aliquid fieri sub pan: amissionis, promissum impediunt eius solutionem, quamuis ipsa resoluerent, confuso de contrarietate.

QVÆSTIO CLI.

Rubrica: Prometidos y quarta. Quid sit promissum? & quid quarta? & de aliis in proposito.

1 QVæro? quid sit promissum? & quid quarta? Et de aliis in proposito in materia reddituum Regalium.

2 Promissum est precium que se da al ponedor, o puador de las rentas Reales, por razon la postura, o puia: que haçe en ellas antes del primer remate, l. 22. r. 13. lib. 9. No tiene por las leyes cantada cierta, sino aquello en que las partes se auienen, como lo maraua aquella ley ibi. Qualesquier quantidad de marauedis de prometidos.

3 Quarta es el premio que se da a la persona que despues del primer remate tiene la renta, si se le quita por alguna puia de diezmas, o media diezma, que sobre el se haga, en satisfacion de quitarle la renta por la tal puia, y llamase quarta, por que es la quarta parte de la tal diezma, o media diezma que se puia: de manera, que el prometido se da al puador, y la quarta se da al puado, l. 2. con las siguientes del dicho tit. 13.

4 Prometido se por mayor pueden conceder los Contadores mayores a las personas que a ellos bienisio les fuere, y se lo pueden librar. Pero las personas que ganaren los prometidos, han de dexar el quinto para el Rey, y se les ha de descontar de ellos, l. 22. tit. 13. lib. 9. En los por menor los arrendadores mayores del partido pueden dar prometidos. Pero ningun arrendador, ni recaudador mayor en las rentas que hiziere por menor, no puede dar prometido, sino por el año de que iuuere el recudimiento, l. 3. tit. 13. lib. 9. En los por mayor los arrendadores mayores del partido pueden dar prometidos. Pero ningun arrendador, ni recaudador mayor en las rentas que hiziere por menor, no puede dar prometido, sino por el año de que iuuere el recudimiento, l. 3. tit. 13. lib. 9. En los por menor los arrendadores mayores del partido pueden dar prometidos. Pero ningun arrendador, ni recaudador mayor en las rentas que hiziere por menor, no puede dar prometido, sino por el año de que iuuere el recudimiento, l. 3. tit. 13. lib. 9.

5 Los que no son solm haber locum in primo licitante decimæ, vel dimidiæ decimæ, sed etiam in vltionibus in super similibus licitatoribus, a quibus postea per aliam licitationem auferatur redditus, tum quia ipsi similitet quartam suæ licitationis prioribus soluerunt sine vilo premio sibi remanente cum ab eis per licitationem sequentem etiam auferatur redditus, tum etiam quia eadem ratio in vniuersis militat, & quia lex, hoc premium quartæ, non solum videtur concedere illi, cui res addita erat, sed etiam eis, super quibus

6 An administratores Reipublice possint concedere promissum, in fra agemus.
7 El prometido por menor ganale enteramente el puador, sin dar parte a nadie, aunque a las vezes el arrendador mayor le saca el quinto por parte pero la ley sin el concierto, todo el prometido da al tal puador por menor, como consta por las dichas leyes.

8 La quarta ganala como esta dicho el puador, mas dexa para el Rey la vintena parte della, l. 3. tit. 13. lib. 9.

9 Quod non solum habet locum in primo licitante decimæ, vel dimidiæ decimæ, sed etiam in vltionibus in super similibus licitatoribus, a quibus postea per aliam licitationem auferatur redditus, tum quia ipsi similitet quartam suæ licitationis prioribus soluerunt sine vilo premio sibi remanente cum ab eis per licitationem sequentem etiam auferatur redditus, tum etiam quia eadem ratio in vniuersis militat, & quia lex, hoc premium quartæ, non solum videtur concedere illi, cui res addita erat, sed etiam eis, super quibus

postea licitatur, ut patet ex d. l. 3. ibi: T si fueren fechas otras puia: o medias puia:, que se ayen de cargar sobre el precio nero, que queda la dicha renta en cada un año a esta mismo respecto, contandose para nos las tres quartas partes de puia:, y media puia: y la otra quarta parte que quedare fuera para el que la ganare, de manera que el arrendador sobre quien se hiziere la puia: gane solamente la dicha quarta parte de lo que puia para nos: Et iterum ibi: T que el escriuano de las nuestras rentas como recado del arrendador en quien fuere la dicha renta rematada, para que paguen las dichas quartas partes a aquellos que las ouieren ganado antes que se le de el recudimiento en el tercio primero de cada año, descontando la veyntena parte para nos, &c.

10 Pero todos los prometidos que los arrendadores ganaren se cargan por cuerpo de renta a los puadores que sobre ella las puia:en, pretequam si aliud viderentur summis rationalibus cum licentia Regis, l. 3. tit. 13. lib. 9.

11 Circa promissum licitatum si ad eius literam et veram decisionem attendamus, proculdubio obsecundum est, non solum pretium licitationis, sed etiam promissum ob eam concessi debere onerari, atque ad id pro corpore reddi, ubi gratia, sit licitatio quatuor, ut duo concedantur promissum nomine, constat ex esse ponenda pro corpore redditus, ut legitur licitatio in super fiat, aliter enim non possunt verificari verba, licet totos los prometidos se carguen por cuerpo de renta, non enim compatitur cum hac litera legis, quod solum quatuor in præd. specie ponantur pro corpore redditus: sed quatuor, & duo que faciunt præd. sex: ceterum iudicio, consuetudine obseruari, ut illa duo promissum non ponantur pro corpore redditus, sed tantum quod licitatur, debet tamen huiusmodi consuetudo verificari, ad hoc, ut valeat esse legitime præscripta, cum repugnet d. l. 25. postea in noua collect. legum huius Regni, que magis iustificabitur, quando licitatio ita demum facta fuerit, quatuor, scilicet, sex, vel alietius quantitatis, dummodo ex eis dentur duo, vel tres nomine promissum, tunc enim cum promissum sit de quantitate licitationis merito, ut cum ea faciat eandem quantitatem, que & non plus, sit ponenda pro corpore redditus, etiam deficiente præd. consuetudine, dummodo contraria non adsit.

12 Prometidos se pueden dar quando buelue la renta en quiebra al almoneda, l. 1. tit. 13. lib. 9. que habla en las rentas por maior ibi. T puedan dar de prometido al que la puia:re en precio lo que ellos entendieren que se deue dar. T en las por menor la. 10. tit. 12. lib. 9. ibi: T den de prometido a quien la puia:re en precio lo que ellos entendieren que se deue dar.

13 Los prometidos, y quarta se pierden en los casos siguientes. El primero es: Quando el arrendador mayor no da las fianças que ha de dar al tiempo que hizo la postura, o la puia:, o la que ha de dar dentro de los cinco dias despues del pesteruo remate, y no abonare las fianças, y presentare los abonos ante los Contadores mayores, y sacare el recudimiento deure de sesenta dias, contados desde el dia del dicho pesteruo remate pierde el prometido, y tambien la quarta, aunque se puia: alguna decima, o media decima sobre el, y que da todo para el Rey, l. 10. tit. 13. lib. 8.

14 Iren pierde el prometido el arrendador mayor, que diere parte por mayor, o el menor por menor

15 a las personas defendidas, que no auienda, l. 4. tit. 10. lib. 9.

16 Iren pierde el prometido, y qualquier quarta parte de puia:, que aya ganado el arrendador menor que no da las fianças, que es obligado a los terminos que manda la l. 8. tit. 12. lib. 9. como se promet. y manda por la l. 9. luego siguiente.

17 Iren pierden el prometido los que han persuadido a los que vienen a puia: sobre ellos que no puia:, y tambien se pierden los que por dadiuas, y intereses, y por otras cosas dexan de puia:, y esto se entiendo assi en las rentas Reales por mayor, siendo pedido ante los Contadores mayores, y determinado por ellos, como en otras qualesquier rentas Reales, l. 8. tit. 13. lib. 9.

18 Iren pierde el prometido el que no se da abonado no tras poder dentro de 40 dias de las fiadores, o de uno dellos, qual nombraren los Contadores mayores para obligarse como principal de man comun en todo el cargo, en quien se libre como en el principal l. 16. tit. 13. lib. 9.

19 Terminum autem solutionis quanti, quam licitatur superius licitatione decimæ, vel dimidiæ decimæ, & in tercio primero de cada un año del arrendamiento en que se gana, y para esto na peyorar el escriuano de rentas obligation l. 3. tit. 13. lib. 9.

20 Terminum autem soluendi promissa, nullum signant nostre l. Regis, id est obseruandum est primo circa hoc quod si licitatio fiat, ut ex quantitate eius concludatur licitanti tantum de promissum, tunc promissum soluendum erit idem terminum, quibus soluendus est redditus principalis ex mente vitalium contrahentium.

21 Interdum tamen, & in hac specie ultra illos terminos solutio promissum differenda est, nempe in illis casibus in quibus licitatio Regis quatenus gabellarum obligant eandem etorem verbis affirmatiuis ad aliquid faciendum, se pena que no se libre el prometido, hasta que lo haya, vel sub aliis similibus conditionibus contractus, tunc enim non est sibi soluendum, nec liberandum promissum, quoniam termini redditus principalis pertransant, & ipse conductor adimpleuerit, quod promissum argum. l. qui heredes in p. 20. ff. in s. ff. de cond. & dem. cum sim. ff. N. patitur vero conditiones, que prælibent aliquid fieri sub pena amissionis promissum, non impediunt eius solutionem, quamuis ipsum resoluerent confuso de contrarietate, Al. rana ff. de cond. & dem. demonstr. cum sim. cum præd. conditiones negatiue tunc per eorum haberent tunc eam tempus illud expectandum erit l. veluti ff. de verb. oblig.

22 Secundo obseruandum est, quod si promissum non sit in quantum quantitati licitationis, nempe de los marauedis que se puia:, nec eius solutio aliis aliquomodo fuisset in persona, veluti quoniam deventu fideiussores idonei, vel e. p. a. valoris reddi

a las personas defendidas, que no auienda, l. 4. tit. 10. lib. 9.

15 Iren pierde el prometido, y qualquier quarta parte de puia:, que aya ganado el arrendador menor que no da las fianças, que es obligado a los terminos que manda la l. 8. tit. 12. lib. 9. como se promet. y manda por la l. 9. luego siguiente.

16 Iren pierden el prometido los que han persuadido a los que vienen a puia: sobre ellos que no puia:, y tambien se pierden los que por dadiuas, y intereses, y por otras cosas dexan de puia:, y esto se entiendo assi en las rentas Reales por mayor, siendo pedido ante los Contadores mayores, y determinado por ellos, como en otras qualesquier rentas Reales, l. 8. tit. 13. lib. 9.

17 Iren pierden el prometido el que no se da abonado no tras poder dentro de 40 dias de las fiadores, o de uno dellos, qual nombraren los Contadores mayores para obligarse como principal de man comun en todo el cargo, en quien se libre como en el principal l. 16. tit. 13. lib. 9.

18 Terminum autem solutionis quanti, quam licitatur superius licitatione decimæ, vel dimidiæ decimæ, & in tercio primero de cada un año del arrendamiento en que se gana, y para esto na peyorar el escriuano de rentas obligation l. 3. tit. 13. lib. 9.

19 Terminum autem soluendi promissa, nullum signant nostre l. Regis, id est obseruandum est primo circa hoc quod si licitatio fiat, ut ex quantitate eius concludatur licitanti tantum de promissum, tunc promissum soluendum erit idem terminum, quibus soluendus est redditus principalis ex mente vitalium contrahentium.

20 Interdum tamen, & in hac specie ultra illos terminos solutio promissum differenda est, nempe in illis casibus in quibus licitatio Regis quatenus gabellarum obligant eandem etorem verbis affirmatiuis ad aliquid faciendum, se pena que no se libre el prometido, hasta que lo haya, vel sub aliis similibus conditionibus contractus, tunc enim non est sibi soluendum, nec liberandum promissum, quoniam termini redditus principalis pertransant, & ipse conductor adimpleuerit, quod promissum argum. l. qui heredes in p. 20. ff. in s. ff. de cond. & dem. cum sim. ff. N. patitur vero conditiones, que prælibent aliquid fieri sub pena amissionis promissum, non impediunt eius solutionem, quamuis ipsum resoluerent confuso de contrarietate, Al. rana ff. de cond. & dem. demonstr. cum sim. cum præd. conditiones negatiue tunc per eorum haberent tunc eam tempus illud expectandum erit l. veluti ff. de verb. oblig.

21 Secundo obseruandum est, quod si promissum non sit in quantum quantitati licitationis, nempe de los marauedis que se puia:, nec eius solutio aliis aliquomodo fuisset in persona, veluti quoniam deventu fideiussores idonei, vel e. p. a. valoris reddi

tus. & si aliud non conueniet, nec conuenio dicitur fuerit introductionem, credentem, eius solutionem fieri debere statim, como se aya ganado, sicut in ceteris obligationibus, quibus dies solutionis non adicitur, presentem namque die debetur l. cum qui Kalestus ff. de verb. oblig. cum similit. etiam promissum ponatur pro corpore redditus, ut super utroque licitatio fiat, non tamen ob hoc dicitur esse pars pretij, quia conductor, nec emptor non præbet promissum, sed locator, vel condudor: si esse de per se pars pretij id præbet conductor, vel emptor: nec etiam promissum est pars substantialis contractus, prope est pretium, vel merces, sed est quid diuersum, cum a dans contractus, qua allicitur conductor, vel emptor ad conduendum, vel emendum in summa promissum non est contractus ipse venditionis, aut locationis, ut supra probauimus in verbo, alcaual.

S V M M A R I A.

- 1 El que puia, y falta en dar las fianças que esta obligado, o en otras cosas por que la renta se buelue en quiebra, si pierde, no solo el ultimo prometido que aya ganado, sino tambien el primero, 2.
2 Administratores redduntur Reipublicarum possunt concedere promissa.

QVÆSTIO CLII.

De amissione promissorum.

QVæro secundo in hac materia promissorum, que amittuntur in casibus, & sp. cibus in quo modo præcedenti enarrati, & in aliis similibus, si qui sunt: quid si contingat Ioannem videlicet, ex prima licitatione lucra esse quendam promissum, deinde aliter nempe Petrus ratione alterius licitationis secunda lucra esse aliud promissum postremo idem Ioan. prim. tertio licitanti cum alio promissum, & hinc Ioan. fuit ultimo additus redditus, sed defecit, & defecit in successibus idoneis præstandis vel in aliis ob quod la renta se buelue en quiebra y se torna al almoneda, & non han præd. (por no auer abonada la renta perdat, & amittat tantum vltimum promissum, vel primum, & secundum & sic utrunque.

Et videtur prima facie dicendum vltimum tantum promissum pertere, non vero primum, quia hoc iam erat inenocabilitate ei, quæ situm per licitationem secundam Petrus illud autem quod vltimo loco fuit sibi promissum, minime habere debeat, cum non præstiterit idoneos fideiussores generaliter tamen legum in hoc loquentium, que supra in questione præcedenti enata sunt, contra tamen suadet dicendum, imo quod vtrumque promissum in promissa specie amittatur, ut patet ex illis verbis: Pierda el prometido que le ouiere sido otorgado con la renta, lex enim generaliter loquens generaliter est intelligenda, l. r. ff. gener. ff. de leg. præd. & quod lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, l. de pretio ff. de publi. rem. alio. cum sim. Denique promissum primum & secundum habent suam causam finalem, & respectum, ut si cui conceditur, remaneat cum redditu qui subhastati, si eadem addicantur ob defectum alterius plus licitauerit qui fideiussores idoneos non præstet, sua causa non potest remanere cum redditu quo cessante causa conditionis, cessare debet, & premium concessum, Quid

Quid tenendum? & quidem meo iudicio ita videtur distinguendum, ut si quidem ob defectum praestationis idoneorum fideiussorum, & reliquorum, quæ circa hoc l. nonnullæ requiruntur, redditus Regius redit ad subhastationem per quibram, vel Rex sibi accipit redditum proculdubio, Ioannem, amittit utrumque: promissum rationibus ultimo loco supra adductis: ceterum si ob defectum fideiussorum idoneorum turnus fieret ex vno licitatore ad alterum, prove iuxta eadem leges fieri potest, ita ut redditus prædict. non rediret ad subhastationem, per quibram, amittit quidem Ioannem, promissum ultimæ licitationis à se factæ, ex qua sibi additus, non vero primum, & redditus se libit ad Petrum, qui fuit præcedens immediatus licitor.

Quod si neque Petrus adimplet in præstatione idoneorum fideiussorum, & ob eam causam fieret turnus ad eandem Ioannem primum licitatore in pretio suæ licitationis, & fideiussores idoneos præstatet, cetera, quæ solemnia sibi incumbunt adimplet, proculdubio primum promissum non amitteret, sed id lucraretur, quamvis vitium promissum perdidisset, quia quantum attinet ad primam licitationem à se factam, cuius ratione fuit sibi concessum promissum, ipse Ioannem integre adimplet, & satisfecit, quod in se erat & summi rationales eo ipso, quod eam faciunt prædict. turnum & admittunt, & approbant fideiussores ab eo præstitos, per necessarium consequentiam cum admittit ad illud promissum.

Idem quæ videtur dicendum, si Petrus præfatus acceptat primum turnum in se factum, & assignasse la rente a contento, & facisse recudimento para cobrarla ita quod secundus turnus non fieret in præmissum Ioannem, nempe, ut hic amittat tantum vitium promissum, non vero primum itam sibi questum per licitationem Petri, qui acceptavit primum turnum, & fideiussores idoneos præstitit, ceteraque solemnia adimplevit, ob quod cellanis, secundus turnus, & primum promissum solum remanet, eo namque ipso, quo summi rationales turnum faciunt, videntur singulas licitationes per se considerare, & cum singulis suam diligentiam facere, ut singuli licitatores adimplere possint cum suis licitationibus licet enim Ioannes defecerit adimplendo, quæ tenebatur ratione ultimæ licitationis quam ipse fecit, ratione primi turni facti in Petrum, constitutus fuit in habitu, hoc est in potentia dicta. Ioannes, de assignar la renta por la primera puia, & ganar su prometido, quando ad eum turnus venit, & quousque ad eum non pervenerit, non dicitur esse in mora neque desisse adimplere ex sua parte respectu primæ suæ licitationis, secundum fieri deberet ad eum dicitur: Non enim Ioannes hic quoad primam licitationem in prædict. specie esse debet deterioris conditionis, quam alius terminus licitor, cui turnus nondum esset delatus, si quidem singulas licitationes per se facit considerabiles, & fieri non potest turnus per saltum, sed ad licitatore immediate præcedentem suo ordine dirigendus est, ut constat ex prædict. l. Regis de hoc loquentibus: ceterum super omnibus standum erit in hoc consuetudini, quæ est optima legum interpretis, si de interpret. ff. de legibus cum similibus.

Quoties autem vna eademque persona plures licitationes super se fecerit immediate, & pro singulis sibi sibi concessa fuerit promissa, & tandem

eidem fuerit redditus ultimo adductus, qui in fideiussoribus idoneis præstandis defecit, diversum indistincte iudicamus, nempe, ut omnia promissalis, ob non adimplementum ex sua parte, amittat, omnes enim licitationes, ob hoc factæ, pro vna censentur ob defectum interventus alterius persone licitantis, cum omnes sint factæ immediate ab vna eademque persona, & sic non possunt verificari verba nostrorum legum, præcipientium, que per no assignar las rentas, se haga tomo de un arrendador, o puador a otro: & siendo todas las puas de vno mismo, solo queda en su fuerza la prohibicion, que el que no assignare pierda el prometido, pero no puede caer turno en vna misma persona, sino entre diuersas: porque el turno no dizen las leyes, que se haga de vna puia en otra, sino de un ponedor, arrendador, & puador en otras sucesivamente, & de grado en grado, & c. assi en los arrendamientos por menor, como en los por mayor, ut in l. 2. tit. 1. lib. 1. & in l. 1. tit. 1. lib. 9.

Ultimo pro complemento huius materie promissorum obseruandum, quod administrantes redditus Rerum publicarum possunt allicere conductores, offerendo, & præbendo eis promissa, ob idque conducant, & licent, vel in euentum aliquis conditionis: hæc enim non est proprie donatio pura quæ prohibetur regulariter administratoribus, sed est donatio ob causam, vel ut in metcedem, & remunerationem laboris, & periculi cui exponitur conductor vel licitor, ut late probat Ardenan. lib. 2. c. 12. in versic. circa quod est obseruandum vbi quod licitatorum palium dari hæc promissa admittunt in bonis Regijs, & in bonis civitatum, & aliorum populorum, & quod est admissum in practica & consuetudine, que tanquam vitium, ut experientia competunt est) cessante alia fraude, seruanda est, ut ibi bene probat. Eandem opinionem tenent Franciscus Luca in tr. de sic. in part. num. 4. & num. 47. volum. 11. rr. diuers. Doff. & vbi quod ad hoc possunt accipere pecunias mutuo, & dare auentagias publicanis, ut melius dicitur incitentur, quem refert, & sequitur Auiles c. 21. Præter, in gloss. de puia, num. 7. eandem opinionem sequitur Girond. de gab. 2. p. 3. l. num. 10. & 11. Azued. in l. 22. tit. 6. lib. 3. non. Coll. Reg. gloss. 1. num. 7. & Bobadilla in Sa. Politic. de Corregid. lib. 5. c. 4. n. 60. fol. 1043.

S V M M A R I A.

- 1 Remate est additio, vel adiunctio redditus, vel rei subhastate maiori licitatori facta, & num. 2.
- 2 Remate ordinario in las rentas Reales es de dos maneras, que aqui se descloran.
- 3 Remate conforme a derecho se haze por el lapsa del termino señalado para puia, & si el termino tamen fieri debet serualis diligentis, de quibus in num. 7. & 6. Pero con todo esto ay casos en que el tiempo tambien haze el remate, ut in n. 7. 8. 9. & 10.
- 11 Los terminos del primero, & segundo remate se ponen este numero y en el n. 12. y 13.
- 14 El remate se haze de hazer el dia señalado para el despojo de puesto el Sol y hasta media noche, sino quiesse hora señalada para ello.
- 15 Los terminos de los remates no corren en los arrendamientos que se haze de dias, & mas partidos inpartem, & en quanto se deuenieren de hazer

- hazer los repartimientos, & pregonar las rentas, aunque en el intertanto se pueden iustamente puia los partidos.
- 16 Terminos aditionibus assignari, an possint breuiari, aut extendi, & neque extendi de tan transactis, non est dubium, neque extendi, nec prorogari possint: nec durante tempore aditionis ut in num. 18.
- 18 Terminos extraiudiciales semper sunt preceptiui, & non primo termino aliquis obtulerit cui in finit tam quæstionales fecer.
- 19 Terminos de la postura del quarto inmutari non possunt.
- 20 Terminos quindecim dierum inter primam, & secundam aditionem breuiari non possit absque specialis licentia Regijs.
- 21 Terminos aditionum in ceteris casibus de consensu parium possunt extendi, & breuiari.
- 22 Terminos aditionum ante eorum lapsum, an possint extendi, vel breuiari in preiudicium postorum, & licitatorum præcedentium ipsi inter?
- 23 Terminos aditionis, si de facto minueretur licitatio facta in termino, legali valeret & præstenda esset alteri antequam adimpleretur dicti terminus.
- 24 Terminos prorogatio, & extensio an fieri possit in preiudicium ultimi postoris, & licitatoris, alio licitatore non existente, & in numeris sequentibus: An tunc turnus fieri possit in eum? n. 28.
- 29 Aditio fieri non debet, si dies eidem assignatus feriatu sit, sed altero sequenti non feriatu post occasum solis: aut vero occasum fieri, & recipi possunt licitationes.

Q V Æ S T I O C L I I.

Rubrica: Remate:

Quid sit remate? hoc est additio, & de quibus in proposito.

- 1 Quid sit remate, hoc est additio, de quo tenet sit mentio in nostris Regabellaris, & quousque sit, & de reliquis circa eius materiam.
- 2 Est igitur, remate, additio, vel adiunctio redditus, vel rei subhastate maiori licitatori facta, ut per totum titulum ff. de in diem addit. & in quam pluribus l. Regis huius libro 9. noua coll. Regijs.
- 3 Additio ordinaria, hoc est, remate ordinario in esta materia de alcualas, & otras rentas Reales, duplex est: vna es el que llaman primero, y antes despo se reciben posturas, & puia ordinarias, que su cantidad no tiene otra determinacion mas de aquello en que las partes se conuenen, & despues deste primero remate no se recibe puia ordinaria, & sino de diezma entera, como hemos dicho arriba, & de que habla la ley 2. y siguientes, tit. 13. lib. 9. Otro remate es el que llaman postero, despues del qual no se recibe puia alguna, sino sola la del quarto, & con este postero remate se da recudimiento de senbargado, por que antes no se da, sino en fieldad, como hemos dicho arriba in verbo fieldad, & fieldades, adonde tambien se dize, que quando la renta se buelue al almoneda por quiebra, por no auer assignado aquel en quien se remato de postero remate, & ay necesidad de mas de otros, & remate. Otro remate ay tacito, & extraiudicial, que es el que se haze en las rentas por menor el dia po-

stero del año del arrendamiento, que si para entonces el arrendador mayor no tiene hecha la renta, queda rematada en el que se halla aquel dia. 24. tit. 1. lib. 9. Tambien concluye, & remata todo el tiempo, & termino que ay para poder puia el quarto, por que de ali adelante no ay mas puia, & con las signientes, & particularmente la ley 15. del tit. 13. lib. 9.

Additio autem (hoc est, remate), iure fit lapsum temporis ad licitandum assignari. Nihilominus tamen iuxta prædict. l. Regias, in redditibus per mayor debet fieri voce præconis, & coram tabellione reddituum, vel eius locum tenentem, & officialibus in tribunalis supremo, vel quolibet eorum, & auctoritate summorum rationalium vel suorum locum tenentium, præterquam si ipsi ad hoc vocati ad tribunal non venierint, tunc enim abique eorum præsentia factis præconis redditus remanet additus maiori licitatori l. 4. y 5. tit. 1. lib. 9.

Pero los arrendamientos por menor el remate se haze por el arrendador mayor pregon, & ante escrivano de rentas del partido, & se ay, & sino ante aquel con quien se haze en las rentas, & si los arrendadores mayores son muchos, & no se juntan, pudiendo hazer los que se hallaren presentes con un Alcalde, & un Regidor, & escrivano de rentas, quando primero requerido a los ahentes, para que vengas a ello l. 6. tit. 1. libro 9.

Pero ay casos en que el tiempo tambien haze el remate. Porque si en el almoneda que los concejos hazen para las fieldades, hunc ponedor, & se dio la renta en fieldad al mayor ponedor, & puador, pasado el año de la tal renta, & si no rematar se por el arrendador mayor, queda rematada en el tal ponedor, o puador que entonces se halla, como lo dispone la dicha ley 24. tit. 1. lib. 9. Pero en estos que tuenron en fieldad la renta, que da eleccion al arrendador mayor por tiempo de seys meses despues de pasado el año de pedir a este, que cogio la renta en fieldad, como mayor ponedor, o puador, el precio en que puso la renta, en que el postero dia del año la dize rematada en el, o la que se con pago de lo que valio la renta, pagado al que lo cogio su salario de treynia al millar, al millar, como se ha dicho arriba y es ley 8. tit. 14. lib. 9.

Item quando el arrendador mayor arrienda, & recibe por menor puia, o postura de personas que son fieles si hasta el fin del año de la tal renta no la tiene rematada el lapso del afiõa remata, en el que se halla aquel dia, la dicha ley 24. tit. 1. lib. 9. Item, al que puia el quarto, el lapsa del tiempo señalado para puia sobre el racieramiento se dize la renta libre l. 6. y 15. tit. 13. lib. 9.

Terminus autem aditionis primæ & ultimæ in redditibus per mayor, es el dia que señalan los Coniadores mayores, Pero no puede passar el termino de ambos remates de quarenta dias, & de el dia que se ponen en precio l. 5. tit. 1. lib. 9. ni puede auer menos en el primero, & postero remate de 15. dias l. 2. tit. 13. lib. 9.

Mas en las rentas que se bueluen al almoneda por quiebra por mayor, el dia del remate es el que los Coniadores mayores señalan, con que no sea menos de veinte dias, desde el dia de la postura, que se haze por quiebra l. 1. tit. 1. lib. 9.

En las rentas por menor, el dia del remate es el que se señala por las partes, con que ayau sido pregonadas las rentas despues de la primera postura, seys dias antes del dicho primero remate, donde no el remate es en si ninguno, & queda la renta a bierta

a bierta para poder se quitar, l. 13. tit. 12. lib. 9. T con que entre el primero, y posterior remate no aya menor de quinientos dias de lo que se ponen en precio, dist. 1. tit. 1. lib. 9. T si la venta por menor se hiciere en quiebra el arrendador mayor con que sebra la primera postura por quiebra ante a lo menos tres dias en el almoxeda, ley 10. tit. 12. lib. 9.

14 El remate conforme a estas leyes Reales del Quaderno, se ha de hazer el dia señalado para el remate despues de puesto el Sol l. 5. tit. 11. lib. 9. Quod si iuxta eas non esset res, que subhastatur, addicta, nec hora additionis signaretur, sed tantum dies, intelligitur vique ad mediam noctem, more Romano fidei ferus glo. & Doctores in l. 5. ff. de verb. signific.

15 No corre los terminos de los remates en los arrendamientos que se hacen de dos, o mas partidos iustamente en quanto se desvirtuieren de hazer los reparamientos, y pregonar las rentas en almoxeda, assi las rentas que se arriendan por mayor, como las que se arriendan por menor en un wario, aunque en el enredando se pueden quitar iustamente los partidos, y esse que los quare, esta obligado a hazer el reparamiento en los terminos, y en la manera que el primer ponedor le ha de hazer, segun la ley 17. tit. 1. lib. 9. T aunque el prometido tambien se ha de reparar, como se ha dicho arriba, pero esso no impide, porque ha de ser por rata, fueslo por libra como dice la ley 24. tit. 1. lib. 9. T hecho el reparamiento principal, queda hecho el del prometido.

16 Quanto modo circa predicta in questione proxime procedenti an termini additionibus assignati possint breuiari, aut extendi.

17 Exin hoc primo obsequendum est proculdubio, quod transactis terminis additionum, non possunt extendi, nec prorogari, iuxta glossam in l. si tempora, vel hasta. C. de fid. instrument. & iure h. a. h. se. libro 10. quia termini extrajudiciales semper sunt precepti, Bart. in dist. l. si tempora, num. 6. qui n. 4. hoc putat verum, si in primo tempore aliquis obtulerat, cuius erat questum: secus si alias secundum Platam ibi, & com eo Anil. in c. 12. Prat. in gl. de puar. n. 14. ibi: No corren los terminos.

18 Secundo, quod durante termino additionis in specie questio proxime procedenti fieri non potest extensio, nec prorogatio ut patet ex l. Regia

19 ibi alleg. & Similiter los terminos de la guia del quarto, immutari non possunt, ut supra probauimus ex l. Regis in hoc expressis. & Præterea breuiari non potest terminus 19. dictum inter primam, & secundam additionem per l. huius Regni assignatus, absque speciali licentia, & mandato Regis, l. 2. tit. 13. lib. 9. extendi tunc potest absque præd. licentia, ut constat ex eadem l.

21 In cæteris autem casibus de consensu partium termini additionum poterunt extendi, & etiam breuiari, absque eo, quod videatur præiudicium inferri illis, qui nec pretium obtulerunt, nec licitauerunt redditum; cum hi nullum ius acquisierint ad eum.

22 Quod autem dubitationem habet, & in quo consistit, nostra præfens hæc questio est, an termini additionum ante eorum lapsum, possint extendi prorogari, aut breuiari in præiudicium præcedentium postorum, aut licitatorum, ipsi inuicis, & non contentiõibus?

Et in hac specie Bart. in dist. l. si tempora num. 8. & in l. licit. ff. de public. & Vellig. tenet quod officialis illud tempus a gere potest, minore autem minime, esset enim in præiudicium fisci, & priorum postorum, atque licitatorum, si minui posset terminus ille: extensio autem in fauorem, ac proinde vera est hæc distinctio Bartol. quem sequitur Auendan. 2. par. c. 12. Bart. n. 2. & Iodocus in sr. subhast. c. 5. n. 2. & Azueved in l. 4. tit. 5. lib. 7. noua coll. Reg. n. 15. ad fin. tametsi Auendan. vbi supr. in 3. requisito n. 4. indigisse dicat, quod postquam semel fuerit assignatus ille dies para el remate, si aliquis fecerit licitationem, que vulgo dicitur postura, postea non licet variare in assignatione termini, quia esset in præiudicium iuris acquisiti, ut inquit notare Platam in l. 2. C. de fidei. Republic. lib. 1. Bart. in dist. l. si tempora, n. 5. in v. quæ. quæro vtr. qm: hoc enim verum non est, sed quod prædiximus eum eodem Bart. in dist. l. si tempora, n. 8. & cum Auendan. ibidem num. 2. quod licet præis Placentie secundum Azueved. vbi supr. vbi quotidie, sine in bonis priuatis, sine Republice, sine minorum, etiam si sit assignatus dies, & terminus ad vltimum additionem, & dictum, quod termino illo elapsos res illa remaneat addicta maiori licitatori, facta licitatione aliqua si alius maiorem licitationem fecerit intra terminum illum, hoc adicito, quod terminus assignatus para el remate prolongetur, vel abbrevietur, admittitur talis licitatio: quod in rebus huius Ecclesie Cathedrales Ciuitatis, locandis semper vidi in praxi admissum, tam in prolongatione termini additionis quam in diminutione ipsius. Credo tamen, quod si licitatio semel assignatur dimineretur, & ante lapsum ipsius plus offerenti adiceretur res: posset admitti licitator prior, & facere aliam maiorem licitationem supra vltimum intra terminum prius assignatum, cui in hoc quidam non potuit, absque ipsius voluntate: quæ in l. de ipsa Ecclesia, vel Republica, aut si quis posset restituere contra primam additionem sic breuiatam vel supr. iure resolutum ut recipere in rebus fisci, sed in praxi in rebus Ecclesie nunquam vidi venire contra additionem factam in termino diminuto, neque de eo conueni primum licitatore, nec Bart. dist. num. 5. loquitur in nostra specie, nisi postquam iam est lapsus dies & terminus assignatus para el remate.

Si de facto terminus additionis, minueretur, licitatio facta in termino legali valeret, & præferenda esset, licet redditus additus esset alteri, antequam adimpleretur dict. terminus, videlicet, cum abbreviatio illa nocere non poterit fisco, nec alii licitatore volentibus: Ceterum si primus postor vel licitator in termino legali non licitasset, super licitatione illius questioni terminum abbreviatum, nec vltus alius conueni minime posset nec amplius postea licitare, nisi iuxta l. nostri Regni, nempe la diezma y media diezma despues del primero remate fecho en el termino legal, y la pnia del quarto despues del vltimo remate en los terminos en que las dichas pntas se pueden hazer, que estan arriba dichos en sus questiones.

Prorogatio tamen, & extensio prædict. fieri non potest in præiudicium vltimi postoris, vel licitatoris, alio licitatore non existente, nisi cum consensu illius, præterquam si præco simpliciter diceret: quicumque vellet emere, vel conducere veniat ad offerendum intra talem diem, nec adiceret.

adiceret, & plus offerenti dabitur vel adiceret: in hac namque specie officialis subhastans non obligatur vendere, vel locare plus offerenti: sed tunc demum cum in præco fuit dictum, plus offerenti dabitur, vel res aut redditus adiceretur, si hoc fisco expediat scilicet dare plus offerenti, posset enim esse, quod eius interesset dare minus offerenti, quia offert faciliorem solutionem, vel qua magis idoneus, ut in l. eum qui ff. de in diem adieci. & in l. Sabini ff. coditi. iuxta doctrinam Bart. in dist. l. si tempora, n. 4. Ergo quando in præco fuit dictum, quod plus offerenti in termino assignato para el remate, res adiceretur, non potest terminus ille prorogari, alio licitatore non apparente in termino, inuito primo, iuxta præfatam Bart. doctrinam in præco notando nempe, quando in præco fuit dictum, quod plus offerenti dabitur, & Ceterum in secundo membro nempe quando hoc non fuit dictum, ea doctrina Bart. hodie in locatione reddituum populorum non procedit, sed in his indistincte est tenendum in utroque casu, quod adicito est facienda omnino plus offerenti in termino ad id assignato, ut probatur in l. 4. tit. 5. lib. 7. noua coll. Reg. ibi: T se remate en aquel que mayores precios diere. Ita Auend. vbi supr. n. 7. & Aviles c. 82. Prætor in gl. de puar. n. 1. quos refert & sequitur Azueved. in dist. l. 4. n. 23. addens eis ponderandum, eam, l. non dicere, que mayor precio diere, sed in plurali, que mayores precios diere, ut intelligamus, esse attendendum non solum ad pretium, sed etiam ad quemcumque villitatem concilietur, ut in exemplis præmissis, de quibus in dist. l. eum qui emittit, melior cum seq. de in diem adieci, & notat Lucas la Penna in l. conuenit. C. de loc. pred. civil. libro 11. & Rebuff. de præco n. 2. tom. 1. r. 7. §. l. vnic. num. 21. tametsi Aviles vbi supr. n. 6. non credit verum hodie Bart. dictum hoc tenentis, quia locator res eorum ciuitatum debent accipere fideiussores idoneos de soluen. & si conductores non dant dictos fideiussores, redditus res conductæ ad priorem conductorem, & illud quod plus est offerenti per posteriorem licitatore, per eum debet solvi iuxta l. 47. & 64. in quaterio gabellam.

27 In locatione inuim, & reddituum Regalium idem probandum videtur, quod in locatione rerum conciliorum prædiximus contra Bart. nempe, ut adicito in illis fiat indistincte, sicut in illis quocumque modo dicatur in præcohib. ex l. 2. tit. 11. lib. 9. in illis verbis: T que sean otorgados a quien mas diere por ellas, & l. 50. tit. 12. lib. 9. ibi: T rematandola en quien mas diere por ella: & in aliis similibus: de hoc plus intelligi debet iuxta villitatem fisci videlicet, in exemplis, dist. l. eum qui emittit, melior cum seq. de prædiximus.

28 Denique cum prorogatio termini, de los remates fieri non possit in præiudicium primi licitatoris eo inuito, ut prædiximus: consequitur quod si aliter fiat, & ille primus licitator iterum non licitauerit super illum qui terminum prorogauit, sique non conserit in prorogatione, si postea fieret turnus ad præcedentem licitatore ob defectum fideiussorum, non fieret turnus. adhuc enim qui sub turno primitiuo, vel remate contraxerat, nisi infra terminum intra quem fieri posset præfatos turnus iuxta computationem a die termini primitiuo, qui fuit comprehensus sub eius contractu, & licitatione, non vteret ultra, ut deducitur ex l. 12. tit. 11. & l. 11. tit. 12. lib. 9.

29 Quod si dies additionis signatus feriatas sit,

non debet fieri illo die addicito, sed altero sequenti non feriato post occasum solis, ante eius vero occasum fieri, & recipi possunt licitationes l. 5. tit. 11. lib. 9. vbi etiam, quod cura certiorandi summus rationalis, eo que presens debent esse addit omni de eius die, expectat ad tabellationem redditus sub pena de qua in d. l. 5.

S V M M A R I A.

- 1 Fideiussiones reddituum Regalium, quid sint & quales præstada & sunt multisariam, & num. 2. & 3.
4 Fideiussiones quas præstant conductores mayores, & nuuari sequentibus, y las han de abonar, ut in n. 8. y se pueden dar de qualquier partidos, salvo de Galicia, Asturias y Vizcaya, sino fuere para las rentas de los partidos, ut in n. 9.
10 Fiadores de rentas Reales que ex no pueden ser.
11 Los abonos se cometen a las justicias de los pueblos iurisdicte con una persona conocida del pueblo, & c.
12 Fideiussiones quas præstare debent conductores minores & n. 13.
14 Fideiussores reddituum Regalium, quales esse debeant & intra quem terminum præstada, & cuius etatis esse debent, & instrumentum præstandum a fideiussoribus in verbis 25 annorum, num. 15. & 16.
17 Lo que es obligado a hazer el que hiziere la pnia del quarto.
18 La forma, y orden que las leyes del Reyno dan para las fianças abonos y lazar recudamiento, y hazer turnos para el primero año del arrendamiento, se hizo de guardar en los otros años siguientes del mismo arrendamiento, y quando comienza el termino.

Q V Æ S T I O C L I V.

Rubrica: Fianças.

De fideiussionibus reddituum Regalium.

Quæro, quid sint fideiussiones, & quos modi & quos fideiussiones de quibus in h. l. gabellamur de aliis in hac materia.

Fideiussiones sunt securitas, & cautio redditus, qui locatur, & requiritur in plurali numero idoneorum peritorum in bonis immobilibus, qui se obligent simul & in solidum pro solutione pretij redditus: & vulgo dicitur, fianças lanas, y abonadas, que se obliguen de mancomum & in solidum a la paga de la renta en forma a contento, & c. ut constat ex l. 7. & aliis simul in d. l. tit. 11. lib. 9.

Fideiussiones autem sunt multisariam, seu 3 las que se dan para las fiendades de cada renta particular en cada lugar, por los que ponen, y pujan las rentas, para que las se rematen, y se saca recudimiento, ora sean los ponedores, y puñadores, que al fin del año hazen los conatos para las dichas fiendades en la forma contenida en la ley 1. tit. 14. lib. 9. ora en almoxedas que hazen despues que llenan recudimiento los arrendadores mayores por menor, como se declara en la ley 8. tit. 12. lib. 9.

Fianças que dan los arrendadores ante los Contadores mayores.

Otras fianças son las que dan los arrendadores ante los Contadores mayores, o sus lugares tenientes, en esta forma: luego en poniendo y poniendo la renta, han de dar cien maravedis de cada millar de fianças de hombres llanos, y abonados en bienes raxas, a contento de los Contadores mayores, o sus lugares tenientes, y no las dando, no le ha de ser recibida la postura, o puia: salvo si entendieren, que el que assi arrendare, o puiare la dicha renta, es persona abonada, que en este caso la pueden recibir, aunque no de luego las dichas fianças.

Despues que fuere rematada la tal renta de primero remate, es obligado el arrendador de dar, y obligar fianças de bienes raxos ante los dichos Contadores mayores a su contentamiento, y ante el escriuano mayor de rentas, sobre las que oviere dado de los dichos cien maravedis al millar, basta en cumplimiento de la quarta parte de todo lo que montare la postura, o puia que huviere hecho, desde el dia que le fuere rematada la renta del primero remate, hasta cinco dias primeros siguientes.

Rematada la renta de todo remate en el, es obligado de dar en otras cinco dias primeros siguientes, desde el dia deste remate, fianças de bienes raxos a contentamiento de los dichos Contadores mayores, o de sus lugares tenientes de la otra quarta parte de lo que montare la postura, o puia que oviere hecho, todo esto esta assi decidido por la ley 7. tit. 1. lib. 9. Esto se entiende en las rentas que no son desembargadas, y Pero en las que son las del seruicio, y monazgo, salinas, almoxarifazgo, o otras semejantes, el que las oviere puesto, o puia, es obligado a dar fianças de toda la ganancia del cargo de ellas dentro de cinco dias despues de rematada la renta de todo remate, o de lo que a los Contadores mayores pareciere, segun la qualidad de la persona, que la oviere puesto, o puia: todo lo dicho determina assi la dicha ley 7. tit. 1. lib. 9. de la nueva Recopilacion.

El arrendador, que ante los Contadores mayores quiere puesto alguna renta, es obligado a abonar las fianças, y presentar ante ellos los abonos, y a sacar reconocimiento, y presentarle en la cabeca del partido en el Regimiento ante el escriuano de concejo dentro de sesenta dias, desde el dia que en el fuere rematada, y presentado en el Regimiento, el mismo dia se ha de preguntar por las placas, y mercados publicos del lugar donde se presentare, ley nueue, tit. 1. lib. 9.

Estas fianças se pueden dar de qualquier partidos desta Reyna, assi de Realengo como de Abadengo, Ordenes, y beherrias, salgo de Galicia, y Asturias, y Vizcaya, que estas no se han de tomar, sino para las rentas de los dichos partidos, ley vintetres tit. 10. lib. 9.

Los que no pueden ser fiadores los Contadores mayores de su Magestad, ni los de su Consejo, ni Oidores, ni Alcaldes de su Casa, y Corte, ni los lugares tenientes, ni oficiales de los Contadores mayores de su Magestad, de los que arrendaren las Reales por mayor, ni por menor, vt in l. 5. tit. 10. lib. 9.

Los dichos abonos se comeren a las justicias de los pueblos, juntamente con una persona conocida

del pueblo, que fuere nombrada por los Contadores mayores, para que los trayga ante el zeniente de escriuano de rentas, o ante el escriuano del concejo, assi lo declara la ordenança treynia y obo del tit. 1. segund, libro nueue de la nueva Recopilacion. Quando el arrendador mayor por no hallar quien ponga en precio la renta por menor, la toma para si es obligado a contentar de fianças en ella, como arrendador menor, demas de las fianças que oviere dado en las rentas por mayor, en la forma, y en el tiempo, y segun como se contiene en la l. tit. 12. lib. 9.

Fianças que dan los arrendadores menores a los arrendadores por mayor.

Los arrendadores menores, luego que pusieren la renta qualquier renta menor, de la que son a cargo de los arrendadores mayores, o las pusieren, son obligados de dar buenas fianças de ciento y cinquenta maravedis al millar, de lo que montare todo el cuerpo de la renta de bienes raxos de hombres llanos, y abonados.

Despues de ser rematada la renta de todo remate, son obligados a dar las dichas fianças, hasta el cumplimiento de la mitad de todo el precio de la renta, y si pidiere que le de fidedel de ella, antes del primero remate, ha de dar las dichas fianças, a cumplimiento de toda la mitad de la dicha quantia en que la pusieren en precio, o la pusieren, y en las rentas del pechado y auer del peso, y ferias de los Reynos, y en los mercados de Medina del Campo, ha de dar fianças de las dos tercias partes de las dichas rentas.

Todas estas fianças han de ser de hombres llanos, y abonados, y quantios a pagamento del recaudador, y arrendador mayor, o receptor que huviere de recibir las dichas fianças, que son del Arco-bispado, o Merindad, o Sacada, o Arzobispado, o Partido de fuera la tal renta, y no de otras partes, y se han de dar estas fianças dentro de diez dias despues del dicho remate postero, o al tiempo que le dieren las dichas fidedelades, todo esto prouena la ley octaua, tit. 1. duodécimo, lib. 9.

Los que fiaren por mayor, o por menor, han de declarar en los poderes que dieren, y otorgaren para la fiança que son mayores de 25. años: y si fueren menores han de iurar que no se hanan sobre ello menores de edad, ni se daran lesas, ni dafiscados ni pediran restitucion. Lo mismo ha de iurar el que pareciere por su aspecto, o fuere en duda, que es menor de 25. años, y de otra manera el escriuano de rentas no ha de recibir la obligacion ni fianças, se pena de diez mil maravedis para la Camera de su Magestad, l. 6. tit. 10. lib. 9.

Aquel en quien quedare la renta rematada en torno dentro de diez dias ha de contentar de la mitad de fianças desde el dia que le fuere notificado como se haze el torno en el: y si no lo hiziere, queda hecha quiebra en el l. 11. tit. 1. lib. 9. Lo mismo se dispone en los arrendadores de por menor en la l. 12. tit. 1. lib. 9. y en la ley 14. del dicho tit. 1. se añaden otros diez dias mas, para contentar de fianças aquel en quien se haze el torno, que son por todos veynete dias que corren desde el dia que fuere notificado el torno.

El que hiziere la puia del quarto, es obligado de

de afiancar la el mismo dia, todo quanto montare de bienes raxos, y dentro de otros veynete dias primeros siguientes ha de dar fianças en lo otro que montare la dicha renta segun las deue dar, conformes a las leyes Reales: y dentro de otros veynete dias primeros siguientes contados desde luego que passaren estos qua renta dias en que ha de tratr y presentar el testimonio de la notificacion ante los Contadores mayores es obligado el que hizo la puia a abonar las fianças que huviere dado, y sacar el recudimiento de la tal partido, que assi puia, so pena de pagar la puia del quarto al Rey de vaxto quedando la renta en el primero que la tenia sin poder le prorrogar: los dichos plazos ni alguno dellos, l. 11. tit. 1. lib. 9.

La forma y orden que las leyes Reales del Quarto dan para las fianças, y abonos, y sacar recudimiento y hazer tornos para el primero año del arrendamiento se ha de guardar en los otros años siguientes del mismo arrendamiento, y el termino comienza desde el primero dia del mes de Noviembre del año, antes que huviere de usar de los remedios, l. 13. tit. 1. lib. 9.

S V M M A R I A.

- 1 Turnus & reditus ad precedentem postorem & licitorem quid, & quomplex sit? & n. 2. & 3.
- 2 Turnus est duplex, vnus por mayor y otro por menor & in quo differant?
- 3 Turnus quando fiat?
- 4 Turnus fit quando videtur a los Contadores mayores que conuene al seruicio de su Magestad hazerle, & quando fieri debeat, & intra quem terminus fieri debeat, & quando incipit currere terminus decem dierum ad id assignatus, n. 6. en las rentas por menoren el n. 12. y 13.
- 5 Turnus intra quem licitatur, ad quem fit turnus, debeat praestare fideiussores.
- 6 Turni vbi & apud quos fieri debeant.
- 7 Turnorum tempore durante, los Contadores mayores han de proueer personas que cobren las rentas, y no lo haziendo, y sacandose tarde el recudimiento postea prescribit el fiel dar la cuenta, y hasta que tiempo, y como es obligado a dar la cuenta n. 10. & 13.
- 8 Bales la renta al torno esta a voluntad de los Contadores mayores en las rentas por mayor y en las por menor del arrendador mayor, &c. y la eleccion que los vnos y los otros tienen en esto, pone en los numeros siguientes.
- 9 Turnus debet notificari in personam eius ad quem fit, vel in subsidium in domum, vt in decurrant termini para contentar de fianças: alias poterit postea contentar de fianças, y dandolas pedir la renta que tenta y a otro por el torno malbecho, & n. 21. quod procedit, etiam si alias absque prad. notificatione id fecerit: vt in nom. 22.
- 10 Solemnitas qua turnus fieri debet.
- 11 Turni electione, semel facta, an possit redire ad remedium (substantiis): & n. seq.
- 12 L. 11. tit. 1. & l. 12. tit. 1. lib. 9. nona Coll. Reg. verbum, commencing, intellectu.
- 13 Subhastatio, quandoque non solum concernit fauorem Regis, sed etiam morosi.
- 14 Turnus factus de vno ad alium, & reditu in subhastatione postea plus licitatur, an ceteri liberentur de la quiebra & num. 30. distinguitur,

in quid in licitatione quarti in prad. specie agitur, num. 31.

Turnus an fiat in specie l. 12. tit. 5. lib. 9. nona collectionis Regie, ob defectum praestantionis fideiussorum idoneorum.

Turnus non fit plurium licitationum quoties vnus idemque conductor plures licitationes immediate fecit.

Q V A E S T I O C L V I.

Rubrica: Turno de la renta al precedente ponedor, o puia der.

Del torno.

Quæto: quid sit turnus, & reditus ad precedentem postorem, vel licitorem, & quomplex sit turnus, & in quibus casibus, & quomodo, & in quo termino fiat, & de aliis in proposito.

Torno es recurso, y buelta que se haze sobre el precedente ponedor, o puia der, para que tome en si la renta en aquel precio que la tenia el, por razon de que el que in mediatamente puie sobre el, no contenta de fianças, o no las abonó, o no cumple lo demas a que las leyes del quadero le obligan debaxo de esta pena ley 12. y siguientes, titulo 11. lib. 9. porque si el vltimo puia der no cumple, no es visto auer puia der, ni mejor la condicion, y negocio del Rey, ni auerle alcado mano del primero. quod autem Sabin. ff. de in diem additio. Sabin. in l. penes, num. 1. C. de veltig. & commissi aliud conuenit inter partes, scilicet, vt talis recursus non esset. Sabinus in fin. ff. de in diem additio. Bart. in l. licit. in principio, n. 1. ff. de publico, & veltig.

Duplex autem est turnus, vno por mayor, y otro por menor: non tamen differunt specie, sed tantum in termino, & tempore, quo fieri possunt insuper, & in loco, & solemnitate cum quibus fiunt vt infr. dicetur.

Fit autem turnus quando post vltimam additionem hoc est, despues del postero remate dentro del termino que la ley da, no se afianca la renta, y despues no se abona, vt constat ex dictis, y tambien quando no siendo abonado el arrendador mayor, no se trae poder de vno de los fiadores para obligarle como principal de man comun, para que en el se libre, y esto dentro de quarenta dias, so pena de perder el prometido, y de hazerle quiebra, contra el, como sino afiancara, y que se pueda hazer torno de vn ponedor en otro l. 19. tit. 1. lib. 9.

El torno se haze, pareciendo a los Contadores mayores, que conuene al seruicio de su Magestad hazerle, y haze de hazer successiuamente, y de grado en grado comenzando desde el que auia hecho mayor postura hasta el primero ponedor, con tanto que se haga el dicho torno dentro de diez dias, desde el dia en que se cumplio el termino en que auia de contentar de fianças, y abonadas aequal por cuya culpa se viene a hazer el torno en esta manera.

Que si dexo de afiancar corran los dichos diez dias despues de passados los cinco dias en que lo auia de hazer, y si dexo de abonar las fianças, o de sacar recudimiento, corran los dichos diez dias despues que se cumplieren los sesenta dias, que para esto estan señalados.

Cada ponedor, en quien fuere tornada la renta, 7 tiene diez dias de termino para la contentar de la Dd a mitad

mitad de fiancas, desde el dia que le fuere notificada, como se haze el torno en el C. que por la l. 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. estan prorogados a otros diez dias mas que son veinte por todos, y sino lo hiziere queda hecha quiebra su otro auto, ni declaracion alguna de la quiebra que aya hecho, y se cobra del, y de sus fiadores a los plazos de larenza, y assi se hazen los tornos de un puador en otro sucesivamente hasta el primero ponedor, dando a cada uno para contentar de fiancas los dichos diez dias como lo dispone la l. 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. y la l. 1. 4. del mismo tit. añado los otros dichos diez dias mas para este, como auemos dicho, el qual torno corre desde el dia que le fuere notificado: y esta notificacion es a costa de la persona contra quien se hiziere el torno, por no asfiarar a contentamiento de los Contadores mayores, como lo dispone la dicha ley 1. 2. y pasado el termino en que assi han de contentar de fiancas, y se pueda hazer torno contra los otros primeros ponedores, y estos tornos se han de hazer en el Estrado de rentas Reales, y por ante el oficial mayor, y oficiales de ellas, y ante qualquier dellos, y por pregenoro, l. 1. 2. y 1. 4. del dicho tit. y lib. 9.

10. Porque en hazer los tornos podrian pasar muchos dias, los Contadores mayores han de proueer persona que durante el tiempo ponga cobro, y recauda en las rentas, para acudir con ello a la persona en quien quedar en las rentas, por la manera que les pareciere que mas conuenga, esto dize la dicha ley 1. 4. al fin.

11. No lo haziendo, y sacando se tarde el recudimiento, podria prescriberse el fin el dar la cuenta, como se dispone en la l. 5. tit. 1. 4. lib. 9. y adonde se trata de la cuenta que tiempo, y como el fin es obligado a dar cuenta con pago, quando el arrendador mayor saca tarde el recudimiento, o requiere tarde con el.

12. De la misma manera se haze el torno en las rentas por menor, dentro de diez dias, y no despues, conforme a la l. 1. 1. tit. 1. 2. lib. 9. excepto que esta ley no de mas de diez dias para contentar de fiancas al arrendador en quien ultimamente quedare la renta por torno, que son otros tantos para lo mismo la l. 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. a los en quien se hiziere el torno de las rentas Reales por mayor: y aunque la ley 1. 4. del dicho tit. 1. 2. como hemos dicho arriba lo proroga a cumplimiento de veinte dias, para contentar de fiancas, que son otros diez dias mas aliende de los otros diez dias que primero daua para esto la dicha l. 1. 1.

13. Pero entiendo que estos diez dias mas que se prorogan por la dicha ley 1. 4. es tan solamente para en las rentas por mayor ante los Contadores mayores que es en el caso en que se habla expressamente: y assi en las rentas por menor se dan tan solamente diez dias para contentar de fiancas a la persona en quien quedare por torno la renta por menor, porque en este caso no hallo que este prorogado por ley, o condicion general este dicho termino de diez dias, si lo esfuere o en algun tiempo se prorogare aquello se guardara.

14. Esto de boluer la renta al torno, esta en la voluntad y elecion de los Contadores mayores en las rentas por mayor, y en las rentas por menor del arrendador mayor si ellos quisieren, y les pareciere que mas conueniene, como lo declaran las leyes arriba alegadas.

15. Pero queriendo los Contadores mayores, quando el arrendador mayor no contentare de fiancas, ni las abonare ni sacare el recudimiento en los terminos que las leyes Reales mandan, pueden tomar la renta para si. Motead, o si vieren que mas conuenie a su Real servicio, pueden tornar al almoneda la renta sin requerir al ponedor, o puador que no contento de fiancas en quien esfuere rematada no

mudando las condiciones de su remate, y dar promeido y rematarla en quien mas por ella diere en el termino que les pareciere con tanto que no exceda de los veinte dias, y la quiebra ha de ser a cargo del arrendador que no contento de fiancas, de sus bienes, y fiadores, que se entiende ser lo que menos fuere del precio en que se remata en esta segunda almoneda, del precio en que primero esfuere rematada en aquel que no contento de fiancas: assi lo dispone la ley 1. 1. tit. 1. 1. lib. 9. y conueniendo mas que esto hazer los tornos, se podran hazer en la forma susodicha, como se dispone por la ley doce luego siguiente. y Assi mismo el arrendador mayor que arriendo a otros por menor, si el arrendador por menor no asfiarar en el tiempo que es obligado puede elegir antes de hazer torno de la renta el tomarla para si, si viere que le cumple. y lo mismo puede hazer el receptor del Rey, que por su mandado hiziere sus rentas por falta de arrendador mayor.

16. y si esto no quisieren los pueden tornar al almoneda, no mudando las condiciones con que primeramente esfuere arrendado en perinyzio del arrendador por cuya culpa se torna al almoneda: y pueden dar promeido, y rematar la en quien mas diere por ella, y la quiebra, y menoscabo que en ella buuiere, se ha de cobrar del arrendador contra quien se hiziere, y de sus fiadores, y de sus bienes, como mas largamente se contiene en la ley 10. tit. 1. 1. lib. 9. y no queriendo usar de estos remedios pueden hazer torno de la renta, en la forma que arriba esta dicho, como lo declara la dicha ley 1. 1. luego siguiente del tit. 1. 2. lib. 9. y tambien pueden contentar por el torno, y esto hecho boluer al remedio de la almoneda, pues todo queda en su voluntad, y se concede esta elecion por las dichas leyes en favor del fisco, para que se pueda hazer lo que mas le conueniga, y cumpla, y mejor le esfuuiere, y es la razon final de la concesion, y assi podran contentar por el remedio de los suso dichos que quisieren, les pareciere, y despues boluer al otro, si el comenzado no tuuiere efecto, o conuiniere mas el otro.

17. Aniendo de correr los diez dias, o veinte, que se dan a las personas, en quien se hiziere el torno para contentar de fiancas, desde el dia que le fuere notificado, como se haze el torno en el para que no lo haziendo, queda hecha quiebra en el, si otro auto, ni declaracion alguna de la quiebra que aya hecho, como lo dispone la dicha ley 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. y declarando como declara despues la ley 1. 4. siguiente del mismo tit. que esta notificacion sea hecha en persona pudiendo ser anido, o sino en las casas de su morada, o notificandolo a los fiadores que buuieren dado al tiempo que hizieron la postura pnia, o a alguno de ellos, para que dentro del dicho termino contenten de fiancas: y bien se sigue claramente de todo esto, que si la dicha notificacion no se hizo en ninguna manera de las susodichas y sin ella se hizo torno de la renta al precedente, podra bien este siguiente, a quien no se hizo la notificacion en ninguna manera de las susodichas, venir despues, y ofrecer, y contentar de fiancas, y dandolas pedir la renta que tenia y a otro, por el torno no hecho en el, sin la dicha notificacion, y esfuasar su quiebra, auer lugar la quiebra contra el es forma precisa de la dicha ley, que aya de preceder la notificacion que ella dispone, y no se aniendo guardado esta forma lo

hecho sin ella es nullo, y no le para perinyzio alguno a el, quer la ignorancia es impedimento de derecho natural. y Quinimo meo indicio etiam si alias id sciret, pretermissa predict. forma, non teneatur ad solvendum quod defecit, hoc est la quiebra, quia quando certificatio, & notificatio fieri debet ad allquid ultra faciendum, quam vt habetur negotij scientia, tunc ipsa scientia, alias habita, non sufficit, nisi fiat, vt lex præcipit iuxta coniunctionem resolutionum, de qua supra alia questione, & per nos adductam de iuram. Confirmo. 1. par. c. 61. num. 4.

18. La solemnidad con que se haze el torno al precedente ponedor, o puador, en los arrendamientos por mayor, pone la ley 1. 2. titulo 1. 1. libro 9. que auemos referido arriba: mas en el arrendamiento por menor si la renta es de lugar, que no tiene division de miembros que se arrienden de por si, sino que todo se arrienda junto en un cuerpo, haze el torno en la cabeza del partido, y no en el mismo lugar de la renta: pero si en aquel lugar se arriendan por miembros las rentas del, y no en un cuerpo, ha de ser de hazer el torno, y pregonarse en el mismo lugar donde es la renta, y donde se hiziere ha de ser por el arrendador mayor, o su factor, en publica almoneda por voz de pregenoro y por ante escriuano de rentas del partido, o su tiniente, l. 1. 1. tit. 1. 2. lib. 9.

19. Quarto es el inbium in proposito turnout: An electa primum semel hac via turni, possint summi rationales in redditibus pot maior, & conductores maiores in redditibus, qui locantur pro minoribus, recurre ad remedium subhastationis, stantibus aliis primis postvibus, vel licitatoribus, ad quos turnout inceptum potest fieri, & non fuit nullus, ita vt cum uno quoque deficiente in præstatione fidei iustitiam, eadem detur electio iterum subhastandi, vel faciendi turnout ad præcedentem.

20. Et in hac questione videtur dicendum, turnout semel inceptum finiri plus debere gradatim, & successiue per omnes postores, & licitatores præcedentes, quam ad subhastationem perueniri, ac digni possit, vt deducitur ex litera d. l. 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. ibi: *¶ Lo pueden hazer successivamente, y de grado en grado, comenzando desde el que aya hecho mayor postura, hasta el primero ponedor, & ex dict. l. 1. 1. tit. 1. 2. libro 9. ibi: *¶ De un arrendador, o puador en otro, comenzando desde el posteroo successivamente hasta el primero ponedor de la dicha renta, appare. Namque ex his verbis, potestatem piaz, & electionem maioribus rationalibus, & conductoribus sub ea conditione conceit, vt exantiar omnes licitatores ab ultimo vsque ad primum per turnout, ad quod expendi potest gerundij verbum, quod importat conditionem, vt per Doctores in rubric. ff. de cond. & demonst. & alibi. Accidit præterea, hoc remedium turnout esse iure singulari introductum in fauorem fisci, & contra regulas iuris communis, vt patet: ergo est accipiendum, vt accet, & conceditur non vero trahendum extra formam, & terminos quibus conceditur, ius singul. cum similibus, ff. de legibus: continuare igitur debent fieri turni de ultimo vsque ad primum, vt significat verbum, successivamente, y de grado en grado.**

21. His tamen non obstantibus, contrarium verius censco, & proba, nempe vt summi rationales, & conductores respectiue habeant cum singulis licitatoribus, & inter eos in hac materia turnout eandem electionem, quam habuerunt cum primo, qui fidei iustores idoneos in termino

debito non præstitit, scilicet, de boluer la renta al almoneda, o hazer torno de ella al precedente, o por el contrario como diximos arriba, aunque aya otros puadores primeros a quien no se aya hecho torno.

Verba enim legum in hoc non inducunt necessitatem, nec præceptum, sed quod permittunt relinquunt metæ voluntatis, non vero arbitrio summorum rationalium, nec maiorum conductorum, vt indicat verbum illud, que lo pueden hazer, quod non inducit necessitatem, s. beneficium de reg. iur. in 6. præsertim adiecto verbo si quis iura, quod denotat liberam voluntatem l. si sic ff. de leg. 1. imo quamuis arbitrium regula tum induceret, adhuc idem probandum esset, cum hoc detur in fauorem fisci, vt statim dicemus.

Secundo, quia hoc remedium turni a legibus nostris in redditibus Regis conceitum est, in fauorem fisci Regij introductum, vt patet, & ita id relinquit in manibus, & potestate ministrorum Regis: ergo non debet in suum damnum retorqueri, l. quod fauore cum similibus C. de legibus, provt fieret, si contingeret, quod ob transitum decem dierum intra quos fieri deberet turnus ipse fieri non posset, remaneret enim exclusus Rex in hac specie, & a remedio turni, & ab altero subhastationis, si aliud diceremus: hoc autem esset iniquum, & inæquale, quod non est præsumendum de lege: quinimo iuxta eum semper tenentur lex ipsa accipienda est, vt careat vitio iniustitiae, & absurditatis, l. in ambigua ff. de legibus.

Accedit præterea, quia cum dispositio leges turnoutum sit contra motum in faciendum, quod tenetur nempe, non asfiarar, la renta, & non decet hoc in suum commodum redundare, cum lex eum intendat, punire provt commodum quidem reportaret, si redditus non possent redire ad subhastationem?

Tertio, quia si contra postremum licitatore, cui manus onus solutionis incumbat, conceitur electio prædict. de boluer al almoneda, o hazer el torno nullo modo iure tolli debet prædicta electio contra præcedentem licitatore, in quo adeit eadem culpa, & mora, imo maior minus siquidem est eius pretium, & onus, cum quo tibi sit turnout, alias enim melioris esset conditio hic, qui maiori culpa dignus est, quam ille, qui minori, & ideo locum non habet argumentum a contrario sensu ex quo resularet absurdum, l. 2. C. de condit. insert.

Neque obstat verbum gerundij, ibi: *Comenzando* do. Ponitur enim ibi in eum finem, vt prædicari non possit Regi & licitatoribus, provt fieret, si de la renta de que hizo quiebra el quarto puador, se quisiese hazer torno al de la primera postura, dexando en medio al segundo, y tercero puador, y no haziendo en ellos tornos de manera que a ellos se les quitasse la facultad de venir por el ial torno a ellos la renta, si la cobdicionan, o obligando al primero ponedor a que tomasse la renta, no el estando bien, sin obligar primero al segundo y tercero puador: y al Rey tambien se le haria perinyzio, quitandole la cantidad de puas de este segundo, y tercero: y por esto dicen las dichas leyes, que el torno se haze successivamente de grado en grado, comenzando desde el posteroo hasta el primero, mas no a fin de excluir la eleccion en cada qual de los puadores que fuisse moroso, & con leyes prædict. possint habere hunc iustum intellectum, aliter interpretande non sunt: turnout igitur per saltum fieri non potest, ne præiudicet

hecho sin ella es nullo, y no le para perinyzio alguno a el, quer la ignorancia es impedimento de derecho natural. y Quinimo meo indicio etiam si alias id sciret, pretermissa predict. forma, non teneatur ad solvendum quod defecit, hoc est la quiebra, quia quando certificatio, & notificatio fieri debet ad allquid ultra faciendum, quam vt habetur negotij scientia, tunc ipsa scientia, alias habita, non sufficit, nisi fiat, vt lex præcipit iuxta coniunctionem resolutionum, de qua supra alia questione, & per nos adductam de iuram. Confirmo. 1. par. c. 61. num. 4.

22. La solemnidad con que se haze el torno al precedente ponedor, o puador, en los arrendamientos por mayor, pone la ley 1. 2. titulo 1. 1. libro 9. que auemos referido arriba: mas en el arrendamiento por menor si la renta es de lugar, que no tiene division de miembros que se arrienden de por si, sino que todo se arrienda junto en un cuerpo, haze el torno en la cabeza del partido, y no en el mismo lugar de la renta: pero si en aquel lugar se arriendan por miembros las rentas del, y no en un cuerpo, ha de ser de hazer el torno, y pregonarse en el mismo lugar donde es la renta, y donde se hiziere ha de ser por el arrendador mayor, o su factor, en publica almoneda por voz de pregenoro y por ante escriuano de rentas del partido, o su tiniente, l. 1. 1. tit. 1. 2. lib. 9.

23. Quarto es el inbium in proposito turnout: An electa primum semel hac via turni, possint summi rationales in redditibus pot maior, & conductores maiores in redditibus, qui locantur pro minoribus, recurre ad remedium subhastationis, stantibus aliis primis postvibus, vel licitatoribus, ad quos turnout inceptum potest fieri, & non fuit nullus, ita vt cum uno quoque deficiente in præstatione fidei iustitiam, eadem detur electio iterum subhastandi, vel faciendi turnout ad præcedentem.

24. Et in hac questione videtur dicendum, turnout semel inceptum finiri plus debere gradatim, & successiue per omnes postores, & licitatores præcedentes, quam ad subhastationem perueniri, ac digni possit, vt deducitur ex litera d. l. 1. 2. tit. 1. 1. lib. 9. ibi: *¶ Lo pueden hazer successivamente, y de grado en grado, comenzando desde el que aya hecho mayor postura, hasta el primero ponedor, & ex dict. l. 1. 1. tit. 1. 2. libro 9. ibi: *¶ De un arrendador, o puador en otro, comenzando desde el posteroo successivamente hasta el primero ponedor de la dicha renta, appare. Namque ex his verbis, potestatem piaz, & electionem maioribus rationalibus, & conductoribus sub ea conditione conceit, vt exantiar omnes licitatores ab ultimo vsque ad primum per turnout, ad quod expendi potest gerundij verbum, quod importat conditionem, vt per Doctores in rubric. ff. de cond. & demonst. & alibi. Accidit præterea, hoc remedium turnout esse iure singulari introductum in fauorem fisci, & contra regulas iuris communis, vt patet: ergo est accipiendum, vt accet, & conceditur non vero trahendum extra formam, & terminos quibus conceditur, ius singul. cum similibus, ff. de legibus: continuare igitur debent fieri turni de ultimo vsque ad primum, vt significat verbum, successivamente, y de grado en grado.**

25. His tamen non obstantibus, contrarium verius censco, & proba, nempe vt summi rationales, & conductores respectiue habeant cum singulis licitatoribus, & inter eos in hac materia turnout eandem electionem, quam habuerunt cum primo, qui fidei iustores idoneos in termino

Regi & prioribus conducto, h. s. non vero ve electio remediorum, in feni. uen. filiciemel. con. c. illi. auferator.

23 Præmaxime cum subhastatio quandoque non solum concernat fauorem Regis, sed etiam morosi, contingit enim nonnunquam pluris cicitare, quam esse prius redditus addictus ei qui fideiussores idoneos non præstitit. &c. T. por este camino quedara sin quiebra, sancandose la renta en el almoneda, o con menos quiebra que si se boluiera en torno al precedente possor, o puador, &c. iuxta hanc nostram sententiam, & iudicium accep. fuisse iam pronuntiatum in supremo consilio summorum rationalium.

29 Quæro etiam in proposito: factu turno de uoluntate in alim. ob non præstitis fideiussiones idoneas, &c. & deueno ad primum cum ipse, quæ non præstaret fideiussores, vel desieret in re. quæ, quibus asseritur, cum redditus Regis ad subhastationem reuocari fuit licitatus, & additum alij ampliori precio illo in quo prius fuerat additum, an ceteris, ob quorum defectum fuit factus turno liberetur a solutione de la quiebra puez el Rey queda ya sancado, presupuesto que el ultimo en quien se remito contenta de fiancas y cumple lo demas que es obligado?

Pro cuius quidem questionis vera resolutione distinguendum est, entre la quiebra que resulte de auerse a quæto la renta al almoneda, de la otra quiebra que resulte de auerse hecho torno de la renta al precedente puador: perque en la quiebra que succede por auerse buelta la renta al almoneda es la quiebra incerta y condicional, que se habet ad esse, & non esse, scilicet, si la dicha renta en la tal almoneda quæbrare algo del precio en que antes estava rematada, como se prouea por la ley onze, titulo onze libro nono de la nueva Recopilacion, en aquellas palabras: & Y la quiebra y menoscabo que en ella huuiere (expende h. c. uerba que en ella huuiere, que sunt condicionalia, & incertum continencia verificandum in subhastatione) se ha cobrado, y se cobre del arrendador que no contentare de fiancas y de sus bienes, y fiadores. Lo mismo dize la ley diez en el primer titulo doze del mismo libro nono alij: & Y la quiebra y menoscabo que en ella huuiere se cobre, &c. De manera, que sin quiebra en la almoneda, ni mengua este precio, no ay pena alguna porque la mengua, si la huuiere, forma, y constituye la pena (saluo en el prometido) y no la auendo no ay pena: mas en la del torno al precedente es la quiebra aquella que el que dexo de afiancar auia puado y este es cierta, y se incurre luego, que es hecho el dicho torno irremotablemente puesta por la ley, y puramente, y su condicional alguna despues que en ella se ha incurrido, sin excusar, ni menguar, sino de cantidad cierta, y por el mismo hecho que da la tal pena cometida, y adquirida al Rey incommutabilmente, y assi el suceso, y ueneno que después tauo la renta en el almoneda, no altera, ni quita, ni pone la pena cometida y adquirida ipso facto como se colige de la ley 11. titulo 11. libro 9. desta Recopilacion, en aquellas palabras: Y sino lo buziere que queda hecho quiebra, sin otro auicio, ni declaracion alguna de la pena que auia hecho, y se cobre del, y de sus fiadores, &c. Y de la ley onze titulo doze del mismo libro nono, en aquellas palabras: Y se cobre la tal quiebra de cada uno de aquellos contra quien fuere fecha, y de sus fiadores.

30 Ad questionem respondendo, dicimus, que la quiebra cierta que se contraxo hizo, y se incurrio

por los tornos de un ponedor, o puador a otro, y de otro, a otro necessaria, aunque la renta a la postre se arrendasse en almoneda en mas precizantes fora lo uno, y lo otro para el Rey: pero este mas precio ayudara al primer ponedor contra quien se uso del remedio de buelner la renta al almoneda, porque su pena de pagar la quiebra fue condicional, conuiente a saber, si trayda la renta en almoneda huuiesse quiebra, como lo prouean las leyes arriba alegadas: y assi al primero ponedor de la renta, que no la fianco, o no abono las fiancas que dia, ueniendo a el torno, y por esta razon se boluio la renta al almoneda, y en ella se puso, y remate en mas precio de lo en que el la auia puado dener a quiebra alguna, puez no la buio.

Però el que hizo la pena del quæto en caso deuido, mas no la afianco como era obligado, por que incurrio en pena cierta e inuariabile de perdimento de la pena para el Rey, a quien se le adquirio luego, aunque despues venga otro que puez el mismo quæto, no se librare por esto el otro primero de la dicha pena incurrida: por que aunque el Rey con. sigue la misma cantidad por pena subsiguiente: pero la pena precedente fue cierta, y estava y a adquirida incommutabilmente, sin tener orden, ni respeto a lo que despues se huuisse como es quiebra que atace por buelta de la renta al torno, segun lo que hemos resuelto arriba.

Quæro ulterius: An ob defectum præstationis fideiussorum idoneorum fiat turno in specie, l. 22. tit. 9. hoc lib. 9. que agit, como se han de recibir las posturas de rentas Reales, por boias, y bueltas cerradas, si ay muchas posturas: por boias, de esta manera si ha del que se adquirio por mejor, no contento de fiancas, o no abono las quædas, segun, y como, y en el termino que era obligado, si se podrá buzer torno de la renta en las demas suertissimamente, desde el posturo hasta el primero de grado en grano, conforme a las leyes que desto habian. In qua questione procul dubio hoc est respondendum minime tutum heri posse ad reliquos, sed necessario redire debet redditum ad subhastationem, pro ut fieri debet, quando non adfuit nisi vnus tantum conductor, pro ut in hac nostra specie alius non adfuit, quam ille, cuius folium fuit admissum: ceterorum namque folia non fuerunt admilla, imo per admissiõnem illius fuerunt hæc reiecta, atque repulsa: Ergo ad nihilum hi tenentur, ac per consequens ad eos turno fieri non potest. Leges enim nostre Segie tornorum loquuntur expresse, & merito quando oblationes primi pretij de licitatione fuerunt admilla, & receptæ: contractualque cum singulis eorum perfectus: ut in nostro casu, nec quo ad promissa, nec quædam damna fuerunt admilla folia ceterorum, nec plusquam cum vno, cuius folium fuit admissum, contractualque uilas fuit celebratus: ergo ceteri lege tornorum non sunt obligati.

Sic etiam turno non fiet plurium licitationum, quoties vnus idemque conductor plures licitationes immediate fecit. Omnes namque licitationes, quo ad materiam tornorum pro vna reputantur, nec fiet recursus tum de vna ad aliam licitationem eiusdemmet persone, sed de vna persona ad aliam diuersam inuicem, & gradatim ut supra probauimus.

SVMMA

- 1 Boluer la renta al almoneda, quid sit? & in quibus casibus hoc fiat? & n. seg.
- 2 Las almonedas de rentas Reales aronde se ha de hazer.
- 3 La buelta a la almoneda con que solemnidad, y conuiciones se ha de hazer.
- 4 Las condiciones se pueden mudar, no auendo quiebra en la buelta a la almoneda, y lo mismo aunque huuiesse quiebra, siendo tales que no perjudicessen a la persona contra quien resulta la quiebra, ut in n. d.
- 5 El tiempo que ha de andar la renta en almoneda por quiebra, y en el n. 10. y 11.
- 6 En la buelta al almoneda por quiebra, si ha de auer dos remates, como en las almonedas ordinarias de las rentas Reales, o si basta vno?
- 7 Si en la renta que se buelta al almoneda huuiere ganancia, para quiebra de ser esta ganancia?
- 8 Si siendo notoriamente rico el arrendador de rentas Reales en hacienda ray, no dando fiancas en el termino que es obligado ha de buelner la renta al almoneda, o al torno?
- 9 Dices valde, & notorius habetur proinde, ac si cum fideiussore satisdaret.
- 10 L. 1. tit. 11. lib. 9. non. Coll. Regia.
- 11 L. 7. tit. 1. lib. 9. non. Coll. Regia.

QVÆSTIO CLVI.

Rubrica: Buelta de la renta al almoneda.

De reitu ad subhastationem.

1 Quæro: quid sit, redire redditum ad subhastationem, & in quibus casibus hoc fiat, & de aliis in materia oportuno?

Quo ad primum respondemus, quod redire redditum ad subhastationem est, boluer al pregon la renta para arrendador la de menor a vna, quando el que la tenia rematada o el que la auia de afiancar no contento de fiancas, ni cumple lo demas que es obligado, para sacar recudimiento dessembargado, y cobrar la quiebra del que assino cumplio, l. 1. tit. 1. & l. 10. tit. 2. lib. 9. de la nueva Recopilacion de las leyes desta Reynos.

La renta se buelta al almoneda en caso que el arrendador que la tiene por remate, o por torno, no contenta de fiancas por mayor, o menor en el termino señalado por las leyes de estos Reynos, o si las dio no las abono, y saca recudimiento en el termino que la ley Realmand con la elecion arriba dicha de este remedio o del torno al precedente, como lo declaran las dichas leyes arriba alegadas.

Item se buelta al almoneda la renta, en caso que el arrendador mayor que no es abonado por si, aunque ay afiançado, y se abonado su renta, no queda obligada a vno de sus fiadores que los Contadores mayores eligieren con el de mancomun como principal a la paga del cuerpo de la renta, y que no trae poder del tal fiador dentro de quarenta dias, desde el dia que fuere señalado, y escogido el tal fiador para obligarle consigo en la forma dicha, l. 6. tit. 11. lib. 9.

3 La almoneda en el arrendamiento por mayor se

ha de buzer en la Corte, y en los Estrados de rentas: y es el arrendamiento, por menor, si las rentas son de algun lugar, que se arrienden por metras en vn cuerpo, sin diuidir se por miembros sino lino, se buelta al almoneda en la cabeca del paruido: no as si se arrienda por miembros, se ha de hazer el almoneda, como esta dicho arriba, y se declara por las leyes a legadas.

La solinidad con que se ha de buzer la dicha buelta al almoneda declaran tambien las dichas leyes: y es, que en las rentas por mayor se ha de buzer por los Contadores mayores, o sus rientes, y en los Estrados de las rentas y por ante escriuano de rentas, y por voz deregonoramas en las rentas por menor se ha de buzer por el arrendador mayor en los lugares arriba dichos, segun la distincion de auer miembros, o no, en la renta ante escriuano de rentas, y por voz deregonera.

Esta buelta al almoneda, como consta por las mismas leyes, se ha de buzer con las condiciones con que ella estava antes rematada, sin mudarias, al menos en periuizio de aquel contra quien ha de resultar la quiebra: excepto que se pueden dar promeridas a los ponedores y puadores, y los dias del remate son otros, a bien visto do los que bueluen a la almoneda la renta.

De manera que sino huuiesse en la buelta de la renta al almoneda quiebra alguna, sino que el ponedor la pudiese en el precio en que antes estava rematada, o en otro mayor para rematarle se conuiciones, puez no resultando quiebra contra el primero, no son en su periuizio antes en su prouecho para sacarle sin dano, y lo mismo seric aunque huuiesse quiebra, si las condiciones fussen en periuizio del Rey tales que no perjudicassen a la persona contra quien resulta la quiebra para darse por ellas menos por la renta.

El tiempo en que la renta por mayor ha de andar en el almoneda para rematar se por quiebra, es a voluntad de los Contadores mayores, aunque no sea menos de veynte dias, l. 1. tit. 1. lib. 9. T en las rentas por menor, con que no sea menor de tres dias, sobre el precio en que fuere buelta, l. 1. tit. 1. lib. 9. T de donde se sigue, que estos tres dias se entienda to comecar a correr desde el dia que la tal renta se pone en precio y no desde el dia que se puso, y andauo de buelta en almoneda antes de poner en precio, puez dize la dicha ley que se veynga la renta en almoneda sobre el precio que fuere pueta, al menos tres dias, T por la misma razon la dicha l. 11. tit. 1. lib. 9. que dize, que la renta por mayor no ande en la buelta de la almoneda menos de veynte dias, se ha de emender desde el dia que fuere pueta en precio la renta por mayor en esta buelta a la almoneda, puez es la misma equidad, arg. l. 1. lib. 9. ad 1. Aquil. cum similib.

Sed quæritur, an in hac redicione ad subhastationem ob prædictam causam defectum adimplementis præstationis fideiussorum, & religiosorum, & debeat esse duplex additio, hoc est, dos remates como en las almonedas ordinarias de rentas Reales en que ha de auer necessariamente primero, y postre remate?

Videtur enim prima facie idem dicendum in hac specie, nempe, quod debeat fieri duplex additio, sicut in prima locacione cum enim redditus ob prædictam causam iterum redit ad subhastationem videtur idem esse iudicandum, quo ad additioem sicut in prima locacione, quando quidem videtur hæc vltima subhastatio subrogata in locum prioris, in qua duplex additio fuit facta, vel saltem fieri debuit.

Nihilominus contractum censetur reus & tenendum in specie nostre presentis questionis, nempe, ut non requiratur duplex additio, sed una tantum sufficit, nisi aliud in hac ultima substatione inter partes conveniat, & ipsi paciscantur, si enim loquentes de hac reditioe redditus ad substationem, discendant in suo casu a forma prioris substationis de qua in l. cum seq. tit. 3. libro 9. in terminis ad id assignatis. Item quia substatio ordinaria non subiacet ullis terminis nisi secunda additionis: sed in hac, de qua agimus, secunda substatione non potest esse duplex additio in termino uti in dictum in quo redditus pro menor additio debet, per maxime auendo de aver. de un remate a otro espacio de quinze dias, como lo disponen las leyes Reales, hallando en el primero arrendamiento: porque esto no se puede verificar en esta buelta a la almoneda que ay terminos restrictos, y limitados para hazer el remate, y no mandan las leyes, que hablan en ella, ni requieren que ayamos de un remate: mayormente en materia exorbitante del derecho comun, como es admitir pnia de nuevo para quitar la renta en quien esta rematada, no estando declarado por ley, que en este buelta de la renta al almoneda aya dos remates, ni hablando de mas de uno. Ergo il. que de duabus additionibus loquuntur in prima locacione, & substatione redditum in suo casu (nempe idem locacionis, & substationis atque in fauorem Regis) sunt intelligenda, & practicanda: non vero sunt ad alium trahenda, nec in fauorem alterius personæ, nempe conductoris, qui non adimplet, argumentis sui singul. ff. de l. & l. si vero. §. de viro cum similibus ff. soluto matrimonio. Et ita merito idem in hac eademmet specie probauimus supra.

Si autem in hac secunda per tutum substatione que fit ob defectum fideiussorum, & creditus pluit licitatus sit que prius fuerat additus, deficient, videtur quod illud plus fiat illius, quandoquidem ipse tenebatur ad defectum iuxta regulam iuris, secundum naturam, si de reg. iur. nihilominus tamen si licet, aut maioris conductoris respectu: hac namque secunda conductio non fit nomine deficientis, sed licet, vel conductoris maioris, in ipsius fauorem ob defectum prestationis fideiussorum idoneorum, & c. in penam ipsius, & ideo amplius non debet participare de eo redditu: tandem est textus velut expressus hanc patrem probans in l. ea l. 33. in ord. ff. loc. chius verba sunt hæc: ea l. fundum locari, ut si non ex leuaretur relocare cum mihi liceret, & quo minoris locassem, hoc mihi prestaretur, nec conuenit, ut si pluri locassem hoc tibi prestaretur, & cum nemo fundum coleret pluri tamen fundum locauit.

Quæro: An hoc ipsum prestare debeam? Respondetur in huiusmodi obligationibus, id maxime spectare debemus, quod inter utramque partem conuenit: videtur autem in hac specie id silentio conuenisse, ne quid prestaretur, si ampliori pecunia fundus esset locatus, id est, ut hac conuenio pro locatore tantummodo interponeretur, optimus profero text. in proposito qui nostram questionem decidit ex vi tacite conuentionis, & ideo cessat argumentum contractum, id est secundum naturam non enim hic est contractus societatis, in quo cum sequi debent commoda, quem sequuntur in commodo; sed locutionis, in quo ex vi pacti, non solum expressi, verum etiam taciti in nostra specie damnum contingens in hac substatione

ne. Secundum est periculum primi conductoris ob motam, & defectum ipsius atque propriam culpam, ex l. expressa contractus, quandoquidem iuxta il. quæterni gabellarum (vbi hoc cauetur) redditum conductoris, que conuenio pro locatore tantum, & in ipsius fauorem interposita fuit: Ergo per contractum tacite actum videtur, ut si pluri relocatio prædi fiat, nihil primo conductori præstetur, ut inquit in terminis d. l. ea l.

Quæro demum: An conductor reddendum Regalium nature existente multum diuine in bonis immobilibus, & ideo fideiussores idoneos non præstante, nec cetera ad que alius contraria hoc tenebatur faciente, redditus percipio ipsi debeat, & possit redire ad substationem, vel tutum ad præcedentem conductorem, si forte iste conductor notorie dicitur hoc alleget, & integra? Et videtur ipsum in hac specie esse audiendum, nec tutum fieri posse ad substationem, vel præcedentem conductorem, ex doctrina Bald. in auth. cui restitum C. de iudic. viduis. tollend. n. 17. §. vbi tenet, quod debet esse quis valde, & notorie locuplet, ut habeatur perinde, ac si cum fideiussore latifidere, ergo est valde, & notorie locuplex habetur perinde, ac si fideiussorem præstaret idoneum.

Nihilominus tamen in specie præmissa contractum probo, nisi Rex, aut summi rationales supet hoc consulti aliud decernant, quia leges nostræ Regni de hoc loquentes pro forma, & indistincte requirunt, ut quiuicunque conductor intra certum, & limitatum tempus ab eis præscriptum fideiussores idoneos præstet ad liberum locatum, & intra aliud certum tempus eos idoneos esse probet, atque informationem super hoc receptam summis rationalibus producat, alias quod redditus redeat ad substationem vel tutum præcedentis conductoris, proxi magis liberit, quod autem hæc sit forma, plusquam manifestum est ex his, que late deluximus lib. 3. pract. quæst. 15. num. 5. cum pluribus seq. futua autem & conditio debet adimpleri in specifica forma, nec sufficit, quod per acquipolletus adimpleatur, ut probauimus ibi n. 13.

Et forma omisa contrit actus ut diximus vbi sup. n. 7. Cum ergo hic conductor debeat dare fideiussores idoneos ad conuentum locatum, & consequitur quod his sic non præstatis etiam si alleget, se esse valde diuitem intra tempus prædi. fideiussores præstandi, & a fortiori hoc tempore debito non proposito possit & debeat fieri tutum redditus ad substationem, vel tutum iuxta electionem legem quaterni (de quibus supra) de hoc loquentibus: Accedat etiam pro hac parte dictum Bald. in l. sancimus, n. 3. C. de verb. signific. vbi etiam quod quotiescunque ex forma statuti præstanda est cautio indicatur solui oram arbitrio, debet esse non solum solemnis, sed plena.

Tertio hæc eadem pars comprobatur, ex l. 11. titulo 12. hoc libro 9. noue collectiouis Regie, dum in ea cauetur, que si el arrendador mayor voluere por menor alguna renta al almoneda, por no se auer afiancado, si auiendo la vrydo ten dias en ella, no ballare la panga en precio se puede el encargar della como arrendador menor, porgoñandola primeramente en publica almoneda otros tres dias, vno en dos de otro ante el escriuano de rentas, y su lugar isiniente, en presencia de dos Regidores, o oficiales para ello diputados por la ciudad.

ciudad, villa, o lugar que fuere cabeza del recudimiento, y pagado sobre el mayor precio en que estuviere, y por ella se hallare en la dicha almoneda, y que sea tenudo de contentar fiancas en la renta, como arrendador menor, de las otras fiancas que huiere dadas en las rentas por mayor a contentamiento de los dichos Regidores, y oficiales: las quales sean tenudos de tomar del tales fiancas, que alomenos esta a buen recaudo lo tenudo, y sinuado que huiere en la dicha renta: y si assi no lo hizieren ellos, que sean obligados de pagar los privilegios: que no se pudieren cobrar del dicho arrendador mayor, y que rematado se en el d. dicha renta dentro de cinco dias que comienzen desde otro dia despues del dicho remate, contente de las dichas fiancas a contentamiento de los dichos Regidores, y oficiales.

Luego si auiendo dado el arrendador mayor fiancas abonadas a contento de los Conatadores mayores, y presentado las terminas, y segun, y como era obligado, y estando dadas por buenas las fiancas por ellos: con todo esto el tal arrendador mayor es obligado, si despues se encarga de alguna renta por menor de su arrendamiento mayor, por auerse buuelto en quiebra al almoneda, a dar otras fiancas a contento de los dichos dos Regidores, y oficiales de concejo, y se ellos no las toman buenas, son obligados al dafu, y quiebra con estarza bien asegurada la renta por mayor, y afiancada con abonos: a fortiori el que nunca dio fiadores, aunque alegue que es notoriamente muy abonado, y lo sea, ha de dar fiadores abonados a contento de los hazedores de las rentas, donde no sucedera la que las mismas leyes dicen, y disponen en semejante caso, que se pueda bolver, y buelua la renta al almoneda, o al precedente arrendador, o puaiador, y que la quiebra pague el que no camplio: excepto si a su Magestad, o a sus Conatadores mayores les pareciere otra cosa: pero los que admitieren el arrendador sin fiancas aunque sea muy rico, sea a su riesgo, y peligro: mas en rigor de iusticia no se deve disponer con nadie, sin cumplir con todas la forma de las leyes de estos Reynos, y el que no entendiere pasar por ella, no ponga la renta, y si la pusiere sin sacarlo por condicion a quien la pueda acoger, que este subieto a la pena de la ley, y se exerce en el sin admitir le semejante excusa, excepcion, ni causar dilacion, o pleyo sobre ello.

Potest & alia ratio insuper assignari ultra præmissa quia, scilicet, quis nunc videatur valde diues notorie: plura tamen sunt (vt experientia docet) que parimonia hominum solent exinare, nempe quod sint magno are alieno granati, vel eorum bona vinculata, & restitutioni subiecta, aliivæ oneribus implicata, solentque hæc plerumq; e esse occulta, & postea innotescunt: ad hæc igitur, & alia respicientes leges nostre non immenito sanciverunt indistincte, vt omnes conductores initium Regalium idoneos fideiussores præstent, & c. quod igitur lex non distinguit, quare nos distinguere debemus: l. de pretio cum similibus, ff. de publican rem actionem & cum generaliter loquatur, generaliter est intelligenda cum omnibus l. 15. gener. ff. de leg. præst. cum simi.

Denique post præfata nostra sententia, expendo optimam legem Regiam, nempe l. 7. tit. 11. lib. 9. §. que agos, de las fiancas que ha de dar el que pusiere, alguna renta, inquit, y sino las diere, que no le sea recibida la postura, o pnia, silus si

los maestros Conatadores mayores entendieren, que el que assi arrendare, o puaiare, la dicha renta es persona abonada, que en este caso la podrán recibir, aunque no de luego las dichas fiancas: Expendo enim illa verba, que en este caso, & illa, aunque no de luego las dichas fiancas: ergo per locum ab speciali, & a contrario sensu fuera de aquel caso, que es al tiempo que se haze la postura, o pnia, el ser un hombre abonado, no escusa de dar las fiancas que las leyes mandan despues: y assi claramente pruenza esta ley, iuntas las demas que hablan generalmente con todos los arrendadores de las rentas Reales, que sean obligados a dar fiancas abonadas, despues de admitida la postura, o pnia en el termino que ella manda, y los abonos de los fiadores, tambien el termino para ello estatuado, aunque sea abonado de por si el tal arrendador.

S V M M A R I A.

- 1 Recudimiento, quid, & quotuplex sit: & num. seq.
- 2 Recudimiento, es el poder, o cesion que se da al fiel, o al arrendador respectiue, para cobrar las rentas que son a su cargo.
- 3 Tres maneras ay de recudimiento. Una, es de fieltad que se da a los fieles que ponen los Concejos: y de los de postura, o pnia. La segunda, es que se llama dessembargo, y se da al arrendador despues de estar rematada la renta del ultimo remate, y dadas las fiancas, vt in numero 4. La tercera es, del recudimiento que se da por via de embargo al fiel que ha de coger la renta, quando el arrendador no pago a sus tercios, vt in n. 5.
- 6 El recudimiento dessembargado es el que se da despues del ultimo remate, y de auer dado fiancas, y abonadas dentro de sesenta dias, desde el dia que fuere rematada la renta en el, & in num. 8.
- 9 Los Concejos que ponen la renta en fieltad, o quando las arriendan, y ay ponedor, o puaiador, han de dar el recudimiento.
- 10 El recudimiento dessembargado por mayor la dan los Conatadores mayores, y por menor el arrendador mayor, vt in n. 11. Y si los arrendadores mayores son muchos, y no se iunta quien lo ha de dar, n. 12. Y no le quiendo dar el arrendador mayor quien le podrá dar, n. 13. Y cuando por el tanto la renta quien lo ha de dar, n. 14.
- 15 El recudimiento no se puede dar mas de por un año, aunque la renta este rematada por muchos, y la forma, y orden que las leyes del quadero dan para las fiancas, y abonos, y para sacar recudimiento y hazer tornos para el primero año, esse mismo se ha de tener en los otros años siguientes del mismo arrendamiento, vt in n. 6. Y continen can los remedios, y terminos desde el primero dia del mes de Noviembre del año antes, vt in n. 17.
- 18 El recudimiento quando, y ante quien se ha de presentar, y que se ha de pregonar.
- 19 Los concejos que dan fieltad, a que estan obligados.
- 20 El arrendador mayor quando ha de dar recudimiento al arrendador menor.

QVÆSTIO CLVII.

Rubrica: Recudimiento.

De eodem.

1 QVæro: quid sit recudimiento, de quo nostræ legibellarie loquuntur, & quosuplex sit, & de aliis in materia?

2 Respondeo que recudimiento es el poder, o cesion que se da al fiel, o arrendador respiciens, para cobrar las rentas que son a su cargo.

3 Ay tres maneras de recudimiento. Una es de fealdad de los fieles que ponen los concejos habla la l. titulo. 12. lib. 9. de la nueva Recopilacion de las leyes, y de las de posturas pnia las demas leyes del dicho tit. 14.

4 La segunda manera de recudimiento es, que llaman desambargado, que es que se da al arrendador en quien quedala renta despues de rematada de ultimo remate, y de estar afiancada, y abonada las fiancas de que hablan en arrendamiento por mayor. la ley. 9. tit. 13. lib. 9. y en el por menor las leyes del tit. 13. lib. 9.

5 La tercera es, del recudimiento que se da dapor via de embargo al fiel que ha de coger la tal renta, quando el arrendador no paga a sus tercios, de que habla la l. 9. tit. 14. lib. 9.

6 El recudimiento desambargado es, el que se da despues del ultimo remate, y de aver dado fiancas, y abonadas dentro de sesenta dias desde el oia que fuere rematada la renta en el. l. 9. tit. 11. lib. 9. En las demas quando se dan las fealdades a los fieles de concejo, l. tit. 14. lib. 9. Y quando han afiancado los fieles de postura, l. 8. y siguientes del tit. 12. lib. 9.

7 Pero el puidador del quarto, si es por mayor, tiene sesenta dias desde que hizo la pnia: los veynete para afiancar, y notificar, la pnia, y otros veynete dias para presentar la notificacion ante los Contadores mayores, y otros veynete dias para abonar las fiancas, y sacar recudimiento. l. 11. tit. 13. lib. 9.

8 Lo mismo es en el arrendador por menor, excepto que para verificar la pnia no se dan todos los veynete dias primeros, sino solos cinco. l. 15. del mismo tit. 13.

9 Los concejos que ponen las rentas en fealdad, o quando las arriendan, y ay puidador, o puidador, han de dar a los tales fieles, y arrendadores el recudimiento. l. 13. titulo 14. libro 9.

10 Mas el recudimiento desambargado por mayor le dan los Contadores mayores. l. 9. titulo. 11. libro 9.

11 Y por menor dade el arrendador mayor, como consta por muchas leyes del titulo. 12. libro 9. Y si los arrendadores mayores son muchos, y requeridos no se inician despues que es pasado al termino, en que son obligados a presentar su recudimiento en la cabeza del partido, pueden arrendar, y dar el recudimiento los arrendadores mayores que alli se hallaren, con vn Alcalde, y Regidor, o lurado del lugar, y por ante el escriuano de rentas. l. 6. tit. 12. lib. 9.

12 Pero en caso que el arrendador mayor no quiera dar recudimiento desambargado, deuiendole de dar pudente dar los Contadores mayores del Rey, si la iusticia no compeliere al tal arrendador mayor que le de, o pudente dar el mismo iuez del lugar, tomando las fiancas. l. 1. tit. 13. lib. 9.

14 Mas en caso que alguno saque por ranto al ar-

rendador mayor la renta que tomo para sio que se la pnia, no dando el recudimiento el tal arrendador mayor, pudente dar, los Regidores ante quien el tal arrendador auia tomado en si la renta. l. 11. tit. 12. lib. 9.

Aunque la renta este rematada de postero remate por tres, o mas años, no se da recudimiento por mas de cada vn año de por si por mayor, ni por menor y cumplido vn año se da por otro signiente, l. 18. tit. 11. lib. 9.

Y la forma, y orden que por las leyes Reales delquaderno se da para las fiancas, y abonos, y sacar recudimiento, y hazer tornos para el primero año: esse mismo se ha de tener, y guarda en los otros años signientes del mismo arrendamiento, y comienzan los remedios, y terminos desde el primero dia del mes de Nouiembre del año antes que se deuiere vtar de los tales remedios, l. 13. titulo 11. libro nono.

El recudimiento se ha de presentar dentro de los sesenta dias que hecomos dicho arriba en la cabeza del partido en el Regimiento ante el escriuano de concejo, y fecha la presentacion luego esse dia se ha de preguntar por las pias, y mercados publicos de lugar do se presentare, l. 9. tit. 11. lib. 9.

Los concejos que dan fealdad al fiel que no sea puidador, o puidador, no siendo abonado, o los que la dan a fiel que sea puidador, no dando fiancas, estan obligados a lo sanear, y al interese, l. 1. tit. 14. lib. 9.

El arrendador mayor que diere recudimiento al arrendador menor hasta que le sea rematada la renta en las terminos, y con los pregones, y en la manera contenida en las leyes que desto hablan, incurre en pena que pague la mitad de la pnia de la tal renta para la camara de su Magestad, y se le ha de cargar al tal arrendador por cuerpo de renta, para que se libre en el como en lo del precio, porquo arrendo, l. 13. al fin. titulo 12. lib. 9.

S V M M A R I A.

- 1 Los derechos que son saluados para el Rey, y otras personas del arrendamiento de las rentas Reales, & n. seqq. y a los que ganaren quartas partes pnia, y medias pnia no les ha de ser quita da cosa alguna de los prometidos, saluo en las rentas de por mayor, lo que se declara en el n. 3.
2 Los derechos que el arrendador menor ha de pagar al escriuano de rentas de los partidos.
3 Por dar los recudimientos de las rentas Reales, no se pueden pedir, ni llevar cosa alguna por los oficiales, y iusticias, saluo el escriuano que signare los recudimientos doce maravedis, vt hic no 6.

QVÆSTIO CLVIII.

Rubrica: Derechos saluados.

De eodem.

QVæro: qua iura debeantur Regi, & aliis per. x. sonis ex locacione reddituum Regalium? Et imprimis cautum est, l. 1. tit. 9. lib. 9. noua Coll. huius Regni, que en qualquiera arrendamientos que

QVÆSTIO CLIX.

Rubrica: Escriuanos de rentas.

De eodem.

que se hizieren assi de alcuala, como de tercias, y otras qualesquier rentas Reales, sean saluados por condicion, y ley general onze maravedis al millar, y derechos de oficiales, y vn maravedi al millar para el escriuano, y pregoneros mayores de las rentas, para que se pague todo esto demas, y aliende de los precios en que se remataren las rentas.

Tambien son derechos del Rey los quintos de los prometidos que se ganen, concedidos por los

3 Contadores mayores, l. 22. titulo. 13. lib. 9. pero a los que ganaren quartas partes de pnia, o medias pnia, assi por mayor, como por menor, no les ha de ser quitada cosa alguna de los prometidos, saluo en las rentas de por mayor el dicho quinto del prometido, y de las dichas quartas partes de pnia, o medias pnia la veynete que queda para el Rey, y los arrendadores gozan de todo lo otro, assi en las rentas por mayor, como por menor, como lo prouena la l. 13. al fin. b. Ordenamos, tit. 13. lib. 9.

4 El arrendador menor paga al escriuano de rentas de los partidos los maravedis de cada millar que tienen de merced del Rey con las dichas escriuanias y los tenientes de escriuanos de rentas de los partidos, pueden llevar en los arrendamientos por menor de cada recaudo que ante el passare, si fuere de mil maravedis, o de ay abaxo, diez maravedis, y si fuere de mil maravedis, y de ay arriba veynete maravedis, y de cada fianca que ante el se presentare doce maravedis: qual ha de pagar el que el tal recaudo, o fianca presentare, y no pueda llevar mas maravedis, lo pena que pague lo que mas llevar con las sesias, y no v e mas del oficio, assi lo dispone la l. 1. tit. 12. lib. 9. En lo demas los escriuanos de rentas, y sus tenientes, en lo de llevar sus derechos, han de guardar las leyes, y arancel del Reyno, (ola penas en ellos puestas). l. 13. tit. 4. lib. 9.

5 Por dar los recudimientos de las rentas Reales a los fieles, los oficiales, y iusticias no pueden pedir, ni llevar en publico, ni secreto cosa alguna por via de derecho, ni en otra manera, aunque digan que lo tienen de ofi, y costumbre: y saluo el escriuano que signare los dichos recudimientos, que puede llevar de cada recudimiento que diere doce maravedis, aora sea el recudimiento de vna, o de muchas personas: los quales ha de recibir en cuenta el arrendador que vniere, al fiel, o puidador: y lo que contra esto mas se llevar lo han de pagar con el doblo para el arrendador que fuere de la renta. l. 3. tit. 14. lib. 9.

6 Los derechos de pleyto de alcualas que se traen con cada vez que particular que vende, cruca, o compra son los que se diran adelante en la questio final al fin.

S V M M A R I A.

- 1 Tabellio reddituum Regalium quiz, & quosuplex sit? & in num. seqq.
2 Tabellio reddituum Regalium ad quid tenentur n. 4. cum seqq.

QVæro: quis sit tabellio reddituum Regalium, & quosuplex sit, & ad quid tenentur? & in hoc facili est responso, porque escriuano de rentas es aquel escriuano que esta deputado por el Rey para, que ante el passen las posturas: pnia, y remates, y arrendamientos, y fiancas, y los de mas autos de las rentas Reales.

Ay tres maneras de escriuanos de rentas, vn escriuano mayor de la Corte ante quien se hazen las rentas por mayor que va a los Estrados de las rentas con los Contadores mayores del Rey. El fin principal que se tuvo en hazer, y señalar escriuanos mayores de rentas, fue la conseruacion, y buen recaudo de las rentas Reales, y que por medio dellos se tuuiese mas cierta relacion del verdadera valor de las rentas. l. 2. en el princ. titulo. 12. lib. 9. de la nueva Recopilacion de las leyes de los Reynos.

Otros son los escriuanos de rentas de los partidos, o Prouincias, o Obisbados, ante quien se hazen las rentas por menor.

Otros son aquellos que a falta de estos escriuanos llevan consigo los arrendadores mayores para hazer sus rentas, y los que las leyes permiten tomar quando los escriuanos de rentas ordinarios no quieren, o no pueden yr a las rentas. l. 3. y 4. tit. 12. lib. 9. adin de tambien se dispone que estos escriuanos que por impedimento de los ordinarios de rentas se llevan, se paguen de los derechos del oficio que pertenecian a los tales escriuanos ordinarios de rentas.

El escriuano de la renta de la Corte, demas de lo que toca a su oficio, es obligado a tomar suuamien to al arrendador mayor, que no respondera que no cabe en el lo que en el fuere librado no siendo assi, y a darlo por si en el recaudo que hizieren los caudadores mayores: y no tomando el tal instrumento incurre en pena de dos mil mrs para la camara de su Magestad. l. 12. tit. 9. lib. 9. de la nueva Recopilacion.

Item es obligado a notificar, y advertir a los Contadores mayores, quando es el dia del remate de qualquier renta para que la hagan, lo pena de los marcos de plata por cada vez, para redimir canchios de tierra de Moros. l. 5. tit. 11. lib. 9.

Los escriuanos de rentas Reales, y sus tenientes, son obligados a dar copia curada, y signada a los Contadores mayores de la que han valido cada año las rentas de su partido por menor particularmente, y esto ha de dar hasta fin de Agosto de cada año: y no estando arrendada hasta entonces, la ha de dar hasta fin de Nouiembre de cada año, o antes lo pena de perder los diez maravedis al millar del año luego siguiente para el Rey, y de pagar al Rey por el año que no diere a dicha copia, lo que los arrendadores mayores declararen que vino de dafio a las rentas Reales. l. 2. tit. 12. lib. 9.

Item no han de hazer obligacion, ni recaudo en que aya suelta, o baxa del precio verdaderos del arrendamiento, de manera que se encubran el verdaderos valor ni lo han de consentir, lo pena de perder el oficio, y pagar el interca con el doblo todo esto para la camara de su Magestad. l. 6. tit. 12. lib. 9. y huius

homo de notificari à los Contadores mayores, quando esto acordare so la dicha pena, etc. in d. l. 16. ad fin.

S Y M M A R I A.

- 1 Ordo iudicialis in materia gabellarum & num. seqq.
- 2 Iudex ordinarius locorum ubi gabella iudicari debet sunt competentis etiam contra alios privilegiatos d. n. 1. & n. 2.
- 3 Viduis non licet declinare forum iudicis inferioris, vocata, & conventa pro iuribus Regis exigendis.
- 4 L. 10. tit. 7. lib. 9. non. collect. Reg. valida est nec canonibus expressis aduersus dum prohibet Ecclesiam, monasteria, & personas Ecclesiasticas quascunque exigere redditi Regis, quocunque modo ad se expellantur coram iudicibus Ecclesiasticis, Conservatoribus a conductoribus, & aliis Regis exactoribus, & thesauris sub pena amissionis debiti, & de eius intellectu numeris seqq. etiam si de prad. iudicibus esset facta captiuitas.
- 5 Notarius provincia ubi est Chancelleria Regis est iudex ordinarius gabellarum in eodem loco.
- 6 Notarij etiam, & summi rationales possunt in prima instantia de causa gabellarum cognoscere, vt hic.
- 7 Los Contadores mayores no pueden embiar iueces executores de alcavalas saluo, & c. & num. 10.

Q V Æ S T I O C L X.

Rubrica: Orden iudicial de alcavalas.

De eodem.

- 1 Qvato primo quis sit iudex competens in prima instantia in materia gabellarum? Et in primis respondendum est iudices ordinarios loci ubi gabella iudicari debet esse iudices competentes huius rei gabellaria, etiam contra alios privilegiatos ita statuitur in l. 11. tit. 7. del orden iudicial en pleyos de rentas l. 9. non. collect. Reg. & ubi cauetur que los morederos, y oficiales y obreros de las casas de la moneda, son obligados à parecer ante los iueces y iusticias ordinarias, a cumplir derechos en razon de las alcavalas, y rentas Reales, y que no pueden pedir, ni pretender que han de ser demandados ante los Alcaldes de la casa de la moneda y no ante otras iusticias, no embargante qualesquier privilegios y cartas, y sentencias usos y costumbres que sobre esta razon tengan: idem etiam cauetur l. 11. tit. 7. lib. 3. non. coll. Reg. in hunc modum los Alcaldes ordinarios de las nuestras ciudades, villas, y lugares, conozcan de las rentas pchors y derechos Reales y alcavalas y monedas y no aya otro Alcalde deputado para ellos.
- 2 Ex quibus probanda venit opinio D. Conar. in pract. 99. 7. n. 1. vers. quinto ubi tenet quod ubi agit de redditibus Regis à vidua exigendis non licebit vidua, que vocata fuerit ad iudicem inferioris, eius tribunal declinare, tamen si alias regulariter id facere possit, quem refert & sequitur Gironda de gabellis, 4. par. 3. n. 29.

Quinto & l. 10. tit. 7. lib. 9. non. coll. Reg. & ponit Ecclesias, Monasteria, & clericos, personas Ordinum, & Ecclesiasticas quascunque exigentes redditus Regis quocunque modo ad se expellantur, coram iudicibus Ecclesiasticis & Conservatoribus a conductoribus, & aliis Regis exactoribus, & Theauris, sub poa in ammissionis redditus, & quod Theaurarius Regis illo anno vel annis non soluat redditum, & que l. valida est, nec canonibus expressis aduersatur, quoniam ipsi videtur conformis, dum iubet, a dcoem forum rei sequi, vt par est, secundum Menchac, de successio. creatio. §. 26. num. 26. quem refert Lassart de decim. vendit. c. 18. num. 9. diximus, lib. 3. pract. quæst. 9. num. 7. cum seq. Gironda de gabell. 7. par. in primo. 24. in f. Bobadill. in sua Poñda Correg. l. 2. c. 18. n. 11.

Non tamen accedo intellectui Lassart. quem l. 117. quæst. 9. gabell. (que hodie est d. l. 10. tit. 7. lib. 9. Julignat ex Didaço Perez in l. 17. tit. 3. lib. 1. ordo. in verj. pero que si resumiere corona, nempe vt eius l. decimo locum habet, si cum effecto per sententiam iudicis Ecclesiastici, seculare forum declinauerint: secus autem, si ante sententiam peruenierint, & se iudici seculari subiecerint: Hoc namque imprimis (in meo solum libro) Dida. Perez non dicit: Deinde verum non est, quia rehatuque literæ expresse, dicit. leg. 10. ibi: T si las dichas Iglesias, y Monasterios: & demandaren, o raxeren sobre la col. ante iuez, & Ecclesiasticos, y Conservadores à los nuestros Arrendadores, Fielis, y Cegedores en pleyto, o en quæstion, que por el mismo hecho, ayan perdido, y pierdan los tales maravedis, y doblas, y florines, y otras qualesquier cosas que de nos ayan, y tienen: Expendo enim verba illa y demandaren, o raxeren en pleyto, o en quæstion, hoc enim per solam citationem verificatur etiam si ad sententiam non fuerit peruenitum: deinde id probant expensus, verba itam sequentia dicit. l. ibi: T que el dicho Arrendador, o Fielis Cegedor, que quis fuere ciudadano, y llamado, para ante iuez, Ecclesiastico, y Conservador no sea obligado a pagar, & c. itaque verba precedentia supra relata, explicat ipsamet l. (cuius est optima omnium Doctorum declaratio) vt intelligatur de citatione & vocatione iudicis Ecclesiastici: Non ergo requiritur sententia super hoc, ne litis contestatio, sed ex sola citatione incurritur pena, tamen prædictis verbis & illis eiusdem l. que por el mismo hecho ayan perdido, y pierdan, & c. que operantur, vt post citationem intimatam litico non sit locus penitentia, etiam ante litis contestationem ad euadendam præd. penam per citationem intimatam ipso facto iam mensam, vt in terminis similis generalis, nempe l. 10. tit. 1. lib. 2. huius non. coll. l. iusticiae probantibus cum Dida. Perez contra Arzuens lib. 3. pract. q. 30. per 101. Nullo igitur modo intellectus prædict. Lassart. sustineri potest.

Similiter ex litera d. l. 10. tit. 7. lib. 9. procedere & minime potest distinctio, quam in specie d. l. 10. (ca tamen non visa) tenere vidit quendam intrinsecum, nempe, vt si ex redditibus Regis vulgo dictis iuros del Rey, esset facta, & fundata capellania collatiua, tunc ea ratione, quod per id essent beneficij Ecclesiastici possent peti coram iudice Ecclesiastico; alius, secus: siquidem quocunque modo pertineant ad Ecclesiam, Monasteria, Ecclesiasticasque personas, non possunt peti coram iudice Ecclesiastico aut Conservatore, sed coram iudicibus seularibus, quibus precipitur ab eadem

eadem l. que hanc entero cumplimiento de iusticia, sabida solamente la verdad, lamas breue que ser pueda, conociendo simplemente, y de plano, sin estrepito, y figura de iuzio: Non enim in propria specie consideratur persona agens, nec ipsius forum, etiam si res sit Ecclesie, & que alias ventilarij possent coram iudice Ecclesiastico, sed quod à libertate Regis eiusque patrimonio processerit, ea tacita conditione, hoc est, (sub præd. l. dispositione, cum qua donatarij vel emptores videntur redditus Regis priuilegia, & gratias Regis respectere, habere, tenere, & possidere, nempe vt ea exigant coram iudicibus seularibus, non vero coram Ecclesiasticis, nec conservatoribus sub pena eiusdem l. Vnde si Ecclesie Ecclesiasticæ vel personæ, vel ordinis, ea primito acquiritant, vel accipiant à Rege, ex vt tacti pacti, & contractus videntur eis, se submittere, & tenentur id obseruare: si vero à laicis primis acquiritoribus titulum habeant ex persona hereditum, & successorum, non debet qualitas obligationis mutari, aut alterari, argumento l. 2. §. ex his ff. de verb. oblig. cum simili.

Præsertim in præiudicio iurisdictionis Regalis, & contra d. l. Regiam, Rege ipso inuito, & semper repugnante, vt ex ipsa patet, si que in fortiore specie vidit pronuntiatum in Regali Cancellaria Vallisole, contra iudicem ordinarium Ecclesiasticum huius ciuitatis, qui ad instantiam eiusdem loci pro exigendis redditibus decens censuram censuram, cui se submiterat idem Concilium in fauorem dict. Capellanie: Declaratum enim fuit prædict. iudicem Ecclesiasticum vim facere, causaque remissa ad iudicem secularem competentem.

- 7 Iudex quoque ordinarius in materia gabellarum in prima instantia potest esse notarius provincie, ubi est Regalis Cancellaria in eodem loco, lex 3. tit. 12. lib. 2. non. collect. Reg.
- 8 Notarij etiam, & summi rationales possunt cognoscere in prima instantia de causa gabellarum petitionem gabellarum contra maiores conductores, & alios officiales Regis curie, habentes officia ciuitatum oppidorum, & aliorum locorum, & eorum officiales nec non & contra alios ita potentes, vel plus non soluentes gabellam debitam, si tamen eos irrationabiliter citauerint, tenentur sic citati refarcire expensas, l. 10. tit. 12. lib. 2. non. collect. Reg. Clerici autem quibus casibus tenentur solvere gabellam quomodo, & contra quo iudici conueniri debeant, egimus supra quæst. ubi tradidimus præxim. que in hoc feruatur.

Los Contadores mayores in prima instantia no pueden dar nombrar, ni embiar iueces, ni executores algunos para la cobranza de las alcavalas, ni ante quien se pidan, ni demanden a pedimento de los arrendadores, y recaudadores de ellas, ni en otra manera alguna, salvo en aquellos casos, que segun las leyes del quadero se desieren proouer iueces, y entonces, solamente han de nombrar para ello al Corregidor, o iuez de residencia mas cercano de la ciudad, villa, o lugar, donde las dichas alcavalas se oieren de pedir, o cobrar, y no otra persona alguna, con ensalario, que iusto, y razonable sea, auiendo consideracion al salario que lleuare con el oficio de iusticia que tuuiere, como se determina por la l. 8. tit. 3. lib. 9. por la qual desde luego se comeren las dichas causas à vedar los iusticias dichos Reynos y señorios, à cada uno en su iurisdiccion: y se les manda, ten-

gan mucho cuydado, y diligencia de las expedir, y determinar bien, y sumariamente, con el apercebimiento alli contenido, de que si por testimonio pareciere auer sido negligentes los Contadores mayores, embiaran a costa de las dichas iusticias negligentes, personas que hagan iusticia a las partes.

En lo que toca a las salinas, y seruicios, y montañigos, y otros arifazgos, y sedas del Reyno de Granada, se manda en la misma ley a los Contadores que prouean los iueces, con la menas veicacion que ser pueda de los subditos, y naturales.

En los casos que ha lugar embiar iueces de rentas los Contadores mayores que conozcan de las alcavalas, ha de ser el tal iuez hombre conocido, y llano, el qual ha de conocer, oyr, y librar los rates pleyos, en el lugar en que se den la sal venta, siendo de cien vezinos, o deudo arriba, y si fuera de menos numero, los ha de oyr, y librar alli, o en otro lugar que sea de cien vezinos, que este dos leguas de alli, y no mas, l. 9. tit. 7. lib. 9.

Pero oy dia por la l. 2. tit. 9. lib. 9. esta vnuenante mandado, se guarde la dicha l. 8. tit. 3. lib. 9. con las declaraciones en esta 21. contenidas que se han de ver, quando occurriere el caso, que por ser larga no refero aqui.

De iudicibus autem qui possunt, & debent cognoscere in gradu appellationis de causis gabellarum, egimus infra quæst. fin.

S Y M M A R I A.

- 1 Rem in materia gabellarum debet conueniri in loco, ubi redditus Regius debetur nec est necessarium, vt in loco domicilij conueniatur, & n. 2.
- 2 Vbi res, ex qua debetur gabella, sita est, ibi debetur, & est locus gabella.
- 3 Tributum imponitur & soluitur, ibi ubi res sita est, propterquam imponitur sicut in ceteris quælibet patrimonialibus, & illius loci dicuntur esse, ubi solui debent, & exigi possunt, n. 3.
- 4 Iudices pedanei locorum an possint de causis gabellarum illorum locorum cognoscere, & n. 2. seqq.
- 5 Iudex commissionis gabellarum an possit veos eas debentes extrahere à loco, ubi gabella debetur.
- 6 Las personas poderosas, como son oficiales del Rey, del coneyto, pueden ser conuenidos en la Corte, ante notarios: no embargante, que la alcavala se dena en otro lugar.

Q V Æ S T I O C L X I.

Vbi debeat conueniri debitor gabellæ?

Qvato secundo: ubi rem conueniri debeat pro solutione gabella vel gabellarum? Et videtur quod cum solus procurator Cæsaris, cuius officium hodie habent summi rationales, & in quibusdam etiam los notarios de provincia, & non alios, cognoscat iure communi de causis fiscalibus, vt in tit. C. ubi caus. fiscal. reus coram ipsi conueniendus.

Nihilominus tamen iure nostro Regio, cum sint iam deputati alij iudices inferiores, qui de his

redditis Regis cognoscant, ut vidimus in quæst. precedenti, reus pro his redditis conveniri debet in loco, ubi ipsi redditis debentur non vero necessarium est, ut in loco domicilij conveniatur, & habeat communis praxis, & vius huius Regni, probata in dist. 1.9. tit. 7. lib. 9. ubi tenet el tal lugar, y no fuera del. Idemque constat ex il. Regis supra in quæstione precedenti citatis.

Vetum in hac materia præ oculis semper habenda est decisio trimebris, l. 5. tit. 17. libr. 9. huius non collecti. Reg. de qua late supra egimus, ad sciendum, in quo loco debetur gabella reum alibi existentium tempore venditionis, & ut ille locus in quo debetur, sit locus iudicij, ut reus conveniri possit & debeat, ut patet ex eadem hinc finibi: Las instancias de la tal villa, o lugar, do este acaciere, executen luego en los tales vendedores, y sus bienes por la dicha alcuala con la dicha pena.

Rex namque potuit pro se sua deputare, ut deputavit indices proprios harum castellarum, sive teni reperiri in loco, ubi gabella debetur, & si ibi non inveniantur, ut in dict. or. C. ubi causa fisco, quod non exorbitat à iure communi. Si quidem quoties res, ex qua debetur, & solui debet vectigal, vel tributum, est in alio loco, quam domicilij rei ibi, ubi res est, debetur, & est locus iudicij, ubi conveniri potest, & debet reus, l. forma. §. si vero. §. de censibus, hoc enim onus non incumbit domicilio, neque eius ratione debetur, sed est onus venditionis, & contractus, ut supra solvimus: Ergo locus ubi debetur in sciendum est, non vero locus domicilij rei, l. rescripto. §. fin. ff. de mun. & honor.

Neque distinctio quam facit Bart. in dist. §. si vero. n. 2. illi convenit, si quidem ibi etiam imponitur, & resolutur tributum domino rei propter ipsam rem, sicut in ceteris oneribus patrimonialibus, in quibus patrimonium Princeps dominium non habet, sed tantum illam hypothecam, quam habet in omnibus illis rebus, à quibus sibi solvitur tributum, vel contributio, l. 1. c. in quibus causis. pign. sacri. com. r. Alex. & l. in l. l. lib. 5. h. r. ff. de leg. 1. & nihilominus dicitur in dist. §. si vero, quod possessor alterius domicilij profiteri debet solute & conveniri in loco, ubi debetur tributum, idque meritum. Nam hæc tributa habent hypothecam, nihilominus dicuntur esse illius loci, ubi solvi debent, & exigi possunt, l. ex facto, §. reum. ff. de hered. instruend. l. gnaro. ff. de solutio. Rom. in l. si conflat, §. si ff. sol. matr. Salic. in l. cum sit populus col. pen. n. 4. C. de sum. Trin. & fid. Cathol. Barth. Soc. consi. 101. col. 2. n. 3. vol. 1. & cum sit debitum illius loci, ubi debetur, habet similitudinem cum foro, ratione rei sitæ, qui in redditis Regis excludit locum domicilij, ut in dist. §. si vero. Ideoque non obstat doctrina Pauli de Cast. in l. fin. n. 2. C. ubi in rem actio, ubi quod licet iudex loci, ubi res est, habeat iurisisdictionem supra rem non tamen supra personam, quæ ipsa possidet: tum quia diuersum est negotium in redditis Regis, ut vidimus: tum etiam, quia in contrarium se habet communis opinio, ut constat ex Abb. in c. sane. n. 4. de for. competen. nec non & communis praxis: ab utroque enim esse, & nimis onerosum Regio patrimonij si gabellarum Hispanens conveniri debent, & tenerentur Viceaxi venditorem Viceaxinum pro gabella rei venditæ Hispani ratione domicilij, quamvis Hispani non reperiretur: plus namque forsan pro expensis exactionis expenderetur valeret gabella debita contra dispositum, in l. Mediterranea, C. de ann. & tribut. sicque

redditus Regis plerumque exigentur, & tandem defraudati remanerent, vel saltem valde minuerentur contra finem legum huius Regni, & quarteri gabellarum.

Superiora limitantur, quando el lugar, do se deve el alcuala es, aldea de alguna ciudad, o villa, porque entonces puede el reo ser convenido en un lugar ante el juez de la aldea, o ante el de la cabecera de la jurisdiccion, que es la tal ciudad o villa, no estando distante ella de la aldea por mas de tres leguas, y estando mas lejos, en el aldea, si es el aldea lugar de cien vecinos arriba, y si no es de tanta vecindad, puede ser pedir en ella, o en el lugar mas cercano a la dicha aldea, que tenga la tal vecindad y distancia, y sea de la misma jurisdiccion, y termino de la dicha ciudad o villa, l. 2. tit. 7. lib. 9. para lo qual se le da poder cumplido por la dicha ley a los dichos jueces, y a cada uno en su lugar.

T dice la ley 11. tit. 9. lib. 3. non coll. Reg. que los Alcaldes ordinarios de las ciudades, villas, y lugares de su Magestad conozcan de las rentas Reales, pechos, derechos, y alcualas, y monedas, y que no ay otro Alcalde diputado para ello.

Pero non embargo que in cabecera effiue dist. flante de la dicha aldea, do se deve el alcuala mas de las tres leguas, con todo esto despo de pasado el año del arrendamiento, puede el alcualero llevar a un juez al reo a la cabecera de la jurisdiccion, una vez, y no mas dentro el termino concedido en las leyes, como lo dispone la dicha l. 2. tit. 7. lib. 9.

Ten el juez de comision de ventas, puede llevar al reo a un juez fuera del lugar, do se deve el alcuala, si es de cien vecinos abajo a otra que sea de cien vecinos, o mas, que no este mas de dos leguas a e. dist. 9. tit. 1. lib. 9.

Ten como se dice en la quæstion precedente, las personas poderosas como oficiales del Rey, y del concejo, pueden ser convenidos en la Corte ante los Contadores mayores, y sus lugares tenientes, o ante notarios, l. 10. tit. 12. lib. 2. no embargo que el alcuala se dena en otro lugar.

SUMMARI A.

- 1 Gabellarum, quo tempore, & quoties potest vocare reum in iudicio, super exactione reddituum Regalium? & iuramentum prestandum a gabellario, principio. n. 2.
- 2 Iuramento decisorio delato ab actoris reo, coque absoluto, amplius actor non admittitur ad probandum.
- 3 Ordo iudicialis summarie, & sine strepitu, & figura iudicij procedendi in materia gabellarum, hic referuntur, & n. 5.
- 4 Procurator rei in materia gabellarum an sit admittendus?
- 5 Tabellio in causis gabellarum tenetur reum certiorare, ut intra tertium diem litem contestetur, alias reum eam non contestans, non incurrit penam legis.
- 6 Iuramentum de calumnia, vel decisorium ab actoris petiti in hac materia gabellarum, tenetur reus absolvere intra terminum de quo bic.
- 7 Iudices quomodo procedere debeant, contra los que venden muchas cosas por menudo en sus tiendas, y el alcualero les pide el alcuala dellas?

QUESTIO CLXII.

De conventione rei in iudicio pro solutione gabellæ.

1 QVæro tertio, quo tempore, & quoties gabellarius potest in iudicio vocare reum super exactione reddituum Regalium? Respondetur, hoc late declarari distinctione, l. 1. tit. 7. lib. 9. huius coll.

2 Vbi autem reus extra domicilium proprium iuste convenitur pro gabella, antequam index libelle petitionis recipiat, gabellarius iurare debet se non malitiose petere, neque reum vexare, sed quia credit sibi deberi illam gabellam, quo facto iudex recipere debet libellum, & non alias, quod si de facto aliter recipiatur nullus est libellus, reusque non tenetur litem contestari, nec eidem respondere. Ita cauetur in l. 3. tit. 7. hoc lib. 9.

3 Vbi additur, quid si hoc modo receptus libellus, reus non venierit, actorque ei detulerit iuramentum decisorium, eo absoluto sub penis legum in casu dispositionum, actor non admittitur ad probandum, nec amplius super eo auditur, nec reus tenetur solvere litem expensas, quinimo si ipse reus declaraverit sub illo iuramento, se nihil debere, actor eo casu solvere tenetur expensas.

4 Deinde observandum erit circa ordinem iudiciale gabellarum, & aliorum reddituum Regalium, quod iuxta legem 5. tit. 7. lib. 9. huius non collecti. Reg. summarie, & de plano sine strepitu, & figura iudicij à iudicibus super eis procedendum est, sola facti veritate inspecta, secundum l. Regias, & eorum conditiones, ita ut si pretio aliqua coram iudice, de causa cognoscere debenti, proponenda sit, non est subscribenda per advocatum in modum libelli, sed simpliciter in modum eiusdem memorialis offerri debet, iudexque precipere debet, quod notificetur parti ea petitio, & respondet intra tres dies, negando aut consensendo simpliciter sine advocati consilio, alias pro concessio habeatur, & ita inbeat tabellioni, quod adversarium moveat, certioraque faciat illius l. & ita servatur in praxi, ut affirmat, millies se vidisse Lassari de decim. vend. cap. 18. n. 32. dicens, quod hic specialis ordo iudicij originem habuit à consilio Bald. 1. 1. volum. 1. incipit ad veritatem, quod refert Aven. resp. 1. num. 15. precipit deinde ea iudicibus, que non recipiant la demandada del actor, nec exceptiones rei conveni, per scripto, aunque qualquiera de ellas trayga escrito dello, salvo que el escriuano asiente su registro cada un auto de todo el pleyto, como si ante el fuesse fecho de palabra: y salvo si lo quisiere traer a dar por memorial, manamente hecho sin con se lo de abogado.

5 Ego idem in praxi servari sæpè vidi, sed sæpius contrarium, imo quotidie videmus innumeras lites in materia gabellarum, aliorumque reddituum Regalium versari, tam in inferioribus tribunalibus, quam in superioribus ordine, consilio, & subscriptione advocatorum, cum iuris allegationibus, quæ praxi licet videatur adversari literæ, & decisioni d. l. 5. nihilominus admittitur, at recepta est, pro: tamdiu obtinuit ex consensu conductoris in cuius favorem ordo, dist. l. 5. introductus fuit: proinde potest eidem renunciare, vntendo & ipse consilio, & subscriptione sui advo-

cati, & cum ipse hoc potest, & reus eodem iure uti propter æqualitatem servandam in iudicij: similiter parte actoris hoc non opponente, tacite videtur consentire actor, quibus rationibus introducta fuit forsan præi. praxi, & iudices dissimulant propter tacitum partium consensum: si tamen reus obsecrari vellet omnino formam, & ordinem procedendi d. leg. eamque ex sua parte observaret, petens, ut reus idem faceret, proculdubio esset audiendus, & tunc partes iudicium erant, ut ita videretur.

6 Hinc est etiam, ut petente gabellatio, ut procurator rei non admittatur, is admitti non debet, nisi iudex videat admittendum, iuxta qualitatem personæ conveni, nempe si fuerit dicitas, o doncellas, o otras personas honestas, o Cavalleros, o otros hombres enfermos, que quisieren responder por procuradores, porque estos lo pueden hazer: quo casu autem procurator non admittitur, iudex, & causæ tabellio simul, & statim ibi in eodem actu certiorari debent facere ipsam reum, quod litem contestari debet intra tertium diem, & quibus terminis debeat declarare, & absolvere iuramentum decisorium, vel de calumnia, & quomodocumque rei respondere debeat, ac teneatur, & sub qua pena.

7 Tenetur præterea tabellio de hac certioratione fidem facere in processu: Alias enim reus non incurrit penam contestationis, nec aliam, & alius terminus de novo cum præi. declaratione, & certioratione subscribendis, quæ non facta, iudex, & tabellio solvere tenetur omnes expensas processus, ut nuncupatum hæc omnia cauetur in l. 4. tit. 7. hoc lib. 9.

8 Iuramentum autem de calumnia vel decisorium ab actoris petiti in hac materia præstari debet à reo vique ad alium diem statim sequentem, postquam fuerit petiti, alias remanenti contestus in libello postea ab actoris, & vique ad alios duos dies primo sequentes, vique ad solis occasum tenetur reus absolvere iuramentum sine libello, & consilio advocati: potest tamen scripto, vel verbo responsum adferre, prov maluerit, & declarando specifice iuxta formam l. 7. tit. 7. lib. 9.

9 Quale prescribitur etiam, quomodo index procedere debeat, quando gabellarius convenit aliquos, qui ex officio habent vendere in apotheca plura, por menudo, como son especias, boboverias, horraliza, fruta, cenada porcelemines, leña, guantes, borceguises, cosas de pelageria, barro, y esparto, cañamo, y otras cosas semejantes de que al juez pareciere es dificultoso aver prouancia cierta, reo negante libellum actoris: tunc enim actor petente, ut reus iuret de calumnia, vel decisorie id facere debet, ut in ea lege continetur, & supra ex ea retulimus si el demandado fuere tal persona que venga oficiales o ministrales en su casa, y el arrendador pidiere, que trayga a los obreros, o ministrales de su oficio, o otras personas de su casa a jurar, y a decir verdad sobre lo concedido en la demanda que el juez de la causa sea obligado a se lo hazer traer, y apremiar a ellos que vengan ante el, so la pena que el pusiere. T que si por estas diligencias no se pudiere saber la verdad, que el juez sea obligado, si el actor lo pidiere de aver informacion de dos buenas personas, quales le pareciere que mas cierta informacion le puedan dar de ello, informandose de ellos, que es lo que buenamente pueda mercer de alcuala, y segun aquella informacion, tasse y condene el alcuala que ha de pagar

num. 7. de probationibus Curias in l. admonendi num. 13. de iuricris. vbi refert Doctores ita communitate tenent, pro ut etiam tenet & idem testatur Malcardus de probationibus 2. tom. concl. 975. num. 39. vbi num. 40. f. ampliat vt probet etiam negatiuam, puta, quod quid non soluit colle-

21 Sed nihilominus contrariam opinionem late merito probat Girond. de gab. 4. par. num. 33. cum plurib. seqq. & sic quod intrepide non cedatur libris gabellarum attentis nostris temporibus, quoniam gabellarum non sunt auctoritate publica deputati, sed tantum sunt conditores, quibus non multa semper est adhibenda fides, nec boni viri presumuntur, quorum nomen est Deo, & hominibus odiosum. 2. Franciscum, Luc. in rr. de fide. eius prinil. 4. par. nu. 3. vol. 2. rr. diuers. DD. nec de his gabellaris, loquuntur, DD. primam opinionem tenentes. Tunc namque libris publicis habentur, & plenam fidem facerent, quando essent confecti per officiales publicos ad hoc publice superioris auctoritate constitutos, ita Gar. Molin. alios alleg. in cons. Parisiensi. l. 5. §. n. 23. & Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. Cons. 1. casu 91. n. 19. alios referent, & Molineum vbi sup. Sic intelligit Ficmian. vbi sup. nempe in concretibus officium, dicit officialium.

22 Vnde licet per libros prepositorum gabellis probetur solutio, vel non solutio gabellarum non tamen plene probatur contractus, si de eo principaliter agatur, vt publicè decidit Alex. cons. 36. vbi processu col. 1. lib. 1. Dec. & alij quos ibi citat, sequitur etiam Girond. vbi sup. n. 18.

24 Vbi eam Ficmian. & Bald. opinionem hodie veram intelligit in libris maiorum Contarorum, vel officialium de la contaduria, & contractionis, & factorum maiorum, & in gabellarum administratoribus, qui auctoritate publica, & Regia ad huiusmodi officia deputati sunt, como es en los libros de los fideles puestos por la justicia & sic auctoritate publica, & Regia, para administrar las rentas Reales.

S V M M A R I A.

- 1 Debitor gabellarum qua via conueniri queant pro earum solutione, & num. sequentibus, competit ad hoc conditio ex lege, vbi statuto, vt in num. 2.
- 3 Instrumentum, quodcumque contra fiscales debitor habet executionem paratam, declaratur tamen numeris sequentibus, & resoluitur, n. 12.
- 9 Debitor fiscali an suos debitorum remedijs fiscalibus exequere valeat, & num. 3.
- 10 Mutatione persone mutatur privilegium.
- 11 Debitor debitorum fiscalis, neque ad penas, neque ad carceres ardetur, nisi se subiecerit illis executionibus in forma camera.
- 12 Sententia prima in materia gabellarum, non exequitur, si ab ea fuerit legitime appellatum, nisi fuerint dua conformes.

- 14 Copia Tabellionum circa exactionem gabellarum exequuntur, vbi consuetudine hoc legitime introductum fuerit, vt Placencia, & num. 16. ponitur praxis in hoc.
- 15 Consuetudine officij potest instrumentum id, quod aliam non erat, & quod priuata scriptura crederetur.
- 16 Testis approbatorij, vt non remaneant postea obligati, quemodo sibi cauere possint?
- 17 Creditor priuatus non potest executionem petere aduersus debitorem debitoris sui nisi mandatis sibi actionibus, vel dato nomine debitoris sui insolutum citra accessione, vel delegationem, vel debitore suo condemnato, atque existente non solvendo, tercio se illis debitorem consensente, vel per malitiam refragante, que incontinenti doceri possit: idem in fisco, vt in numer. 18. preterquam in tribus casibus, de quibus in numer. 9.
- 20 Executio via quando procedi valeat, contra testes approbatorios affirmantes, conductorem gabellarum esse diuitem, hoc est abonado para pagar la renta Real que en el se remato.

Q V Æ S T I O C X L I V.

Qua conueniri queat debitor gabellarum.

Quæro modo: quâ viâ gabellarum conueniri possit, ac debeat venditoris, aut permutatoris pro exactione gabellarum ordinaria, vel executiua?

Competit enim conditio ex l. vel ex statuto, 2 argumento l. vbi notans Bart. & DD. ff. de condit. ex l. Bald. in l. ex placit. col. in fin. C. de rerum perm. Firmian. de gab. 4. par. num. 1. Callan. in cons. Burg. Rubric. 4. §. 11. in tit. vers. per la uoi de la duob. num. 2. quod refert, & sequitur Girond. de gab. 4. par. in prin. n. 1. vbi quod attentata nostra l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. competit gabellaris conditio, ex lege.

Sed an hæc conditio sit via ordinaria in iudicio deducenda, vel executio potest agi ex hoc, hoc est, quod querimus, & in hoc Roder. Suarez in repetit. l. post rem iudic. in 7. casu pag. 161. col. 2. ff. de re iudic. tamen f. quodcumque instrumentum contra fiscales debitor habet paratam executionem ex text. in l. nisi oper. C. de exactor. trib. lib. 10. vbi ad fin. loquens text. in ex actoribus publicorum tributorum, dicit, in iudicibus quoque eorumque officiis eatenus subuenimus, vt in contumaces debitorum cuiuslibet dignitatis, auctoritatem suam exerceant: At si impuderent solutio differant actores, procuratores, eorumque prædia persequantur, de eorum quoque nominibus ad nostram sententiam relaturi, & ibi gl. verbor. dignitatis, inquit, & dic auctoritate, scilicet, capiendo personam, ergo pro exactione tributorum Regis competit via executiua. Idem probatur in l. 2. C. de appar. præf. ann. l. 2. cuius verba sunt hæc: Præfictus annonæ canonem, qui ad officium suum pertinet, per compulsores suos exigit, & cum officio non tuncatur obnoxius, qui ad implendum canonem deuotionis sue exactionem non ostenderit: Facit etiam text. in auth. de mand. Princ. §. cogit. coll. 3. vbi quod tributarius ad solutionem tributorum statim debet compelli ergo via executiua. Et f. ita tenet Bald. in l. 1. C. de conditio ex l. 1. n. 1. vers. 3. appono & in l. 1. col. m.

col. 3. num. 7. C. de hered. vel aff. venis, idem Bald. consil. 4. §. 4. num. 1. volum. 3. vbi quod in exigendis publicis functionibus puta, tributis, vel datis, & collectis, nullus ordo exigitur, nec citatio requiritur, & in his iudices, & examinatores procedunt de plano cogendo, & exigendo non citando, & procedendo, licet si debitor aliquam proponeret legitime exceptionem, audiendus sit, refert, & sequitur Agidius Tomati in rr. de coll. §. retenta proxima discussione, num. 30. cum seqq. fol. 119. in 12. volum. rr. diuer. in nouis. & Azeved. in l. 6. num. 11. cum seqq. in 14. lib. 6. nou. coll. Reg. & alios plures allegans in terminis Girond. 4. 4. par. in prin. n. 3. affirmans, ex præd. iudicibus gabellarum debitores conueniendos esse remedio executiua de plano, & abique citatione incarcerationis, & percipiendos pignora: Expendit præterea in hanc eandem partem nonnullas Il. Regias, & præcipue illas, quæ iubent, in gabellarum causis esse procedendum breuiter, & summarie sine strepitu, & figura iudicij, vt in l. 1. §. 1. tit. 7. hoc lib. 9. & Girond. refert & sequitur Azeved. in l. 1. §. 1. lib. 9.

Ego profecto hoc nimis rudiū grossum, & indigestum cenfeo esse. Leges siquidem iuris communis supra allegate loquuntur, quando debitum est liquidum, per confessionem, vel quando non cadit probatio negatiua, vt in tributis, item contra immediatum debitorem fiscali, nam quoad debitores fiscali requiritur ordinarius processus, proposita conditione ex l. in d. l. nisi opinatores & tamen Bald. & Roder. Suarez vbi sup. nec non, & Auiles. 1. op. in gl. execut. num. 43. & Azeved. in l. 4. num. 2. tit. 21. lib. 4. nou. coll. Reg. f. Dicens quod text. in d. l. nisi, loquitur in publicis exigendis tributis, & functionibus, in quibus de plano, nullo seruatō iuris ordine, & sine citatione proceditur, & sic in tributis, vbi nulla negatio ea solvendi cadere potest, & quolibet instrumentum, per quod appareat illum esse debitorem, poterit exequi contra eum, pro vt declarat Roder. Suarez vbi sup. & Quemada in quæst. fise. 9. & Baeca de insp. debiti. c. 13. num. 21. & 22. Sed pro alijs debitis non ita ex. quolibet instrumentum executio procederet contra debitorem fiscali, sed ex tali, quod executionem mereatur, ne leges extra casus, in quibus loquitur, extendamus, f. Quintimo, & idem tenet Girond. vbi sup. n. 6. sapradict. suam resolutionem intelligit veram cum duabus limitationibus, nempe quando debitum fuerit liquidum confessione partis vel instrumentum, & quando ageretur contra debitorem principalem: scilicet si contra debitorem debitoris alienius condactoris, vel gabellæ debitoris: quia tunc temporis tantum procedi potest via ordinaria, & processu ordinario, intentando præ l. Regie conditionem, vt resoluit Roder. Suarez Auiles vbi sup. & vltra eos bene Perez, de iure fise. lib. 6. tit. 7. n. 13. f. dicens, quod quamuis debitor fiscalis summam, & executiue conueniatur, non tamen ipse debitorum suos remedijs fiscalibus exequere valet, sed illos iure ordinario coram suis iudicibus conuenire debet. l. hi qui, C. de conuen. fise. debiti. lib. 10. & quod aliqui intelligunt, nisi ex causa fiscali debitum contraxissent, ad text. in l. non intelligitur §. multa ff. de iure fise. sed ipse non simpliciter admittit, quia

mutacione f. persone, mutatur privilegium, l. Paulus §. 1. ff. de acquir. hered. l. filiusfamil. ff. ad leg. Falcid. & cum infinitis adductis, per Roland. à Vall. consil. 6. num. 5. cum seqq. vol. 4. Ideoque f. debitor debitoris fiscali nec ad penas, neque ad

carceres immediate ardetur, nisi se subiecerit, illis executionibus in forma camera, Quid. Pap. quæst. 208. vbi refert ita obseruari in ea patria, & idem sentit Boher. decif. 180. num. 10. quos refert Peregrin. vbi sup. dicens, quod ita quosque obseruatum vidit, & num. 19. addit, quod neque fiscalis executio procedit in personam aduersus debitorem, & sic in alijs causis debitoris fiscali, secundum Salicet. in l. 1. C. de condit. ex l. limit. vt infr. dicemus: Aliud autem, quod diximus, coram suis iudicibus conueniendos esse debitores fiscali, tenet etiam glof. in l. 2. C. de primip. lib. 1. sed contra sentit rex. in l. si debitorum ibi, per officium procur. quando fiscalis, & ita praticatur, secundum Peregrin. sup. n. 18.

Quare rem hanc esse resoluendam esse cenfeo: 13 vt regulariter pro exactione gabellæ sit agendum via ordinaria summarie tamen, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij est procedendum, præterquam in casibus à iure expressis, in quibus alias executiue agi potest, nempe per instrumentum publicum quare iurium, sententiam transactam in rem indicatam, vel executioriam, confessionem claram in iudicio factam, & byrographum recognitum in iudicio vel iudicis mandato, aut per sententiam vigore compromissi legitime latam: his casibus exceptis & si qui alij, executionem paratam habentes, inueniantur, in cæteris omnibus regulariter agendum est, præd. via ordinaria summarie tamen, & de plano sine strepitu, & figura iudicij, vt præliximus. Ad quod sic tenendum, 1. moneat ex doctrina Roderic. Suarez & cæterorum supra citatorum cum suis declarationibus nempe, vt in his tributis, in quibus potest cadere negatio (pro vt in gabellis contingit) non procedatur via executiua, nec contra debitorem debitoris.

Secundo quia nulla l. gabellarum quatenus hoc privilegium executionis paratæ reperitur concessum expresse exactioni gabellarum: ergo in ea seruandæ sunt alie Il. generales huius Regni, quibus habemus cautum, & decisum, quod præliximus, via enim executiua regulariter agi non potest, nisi in casibus à iure expressis.

Tertio allego pro hac parte optimam, & bene expressam l. in terminis nempe 10. tit. 16. hoc lib. 9. ibi: que fagan envega, y execucion contra las personas, y bienes de las personas, que assi deuieren los tales maravedis, y de sus fiadores por qualesquier maravedis y otras cosas que assi deuieren, o oviere a dar segun las obligaciones, y privilegios, y libramientos acceptados, y otros arcaados quales fueren mostrados, que truxeren aparejada execucion. Expende verba: que truxeren aparejada execucion: Ergo in hac materia gabellarum, ea sola instrumenta executionem paratam habebunt, que alias eam habeant paratam, quæ licet loquatur contra los arrendadores, & fideles, & cogedores de rentas Reales a fortiori locum habere debet in venditoribus, & permutatoribus particularibus, à quibus sigillatim petitor, & prætenditur deberi gabella suorum contractuum, cum illi sint necessaria obligata instrumentum publico cum fideiussoribus: hi vero non, sed libello simplici probando instrumentis, vel testibus conueniantur.

Quarto, pro hac eadem parte confidero, quod Il. gabellaris tit. 17. del orden judicial en pleytos de rentas, dum præd. ordinem iudicalem præscribunt, hablan en via demanda, y respuesta, y de pteuna, negando el reo, que es la via y modo ordinaria

ratione venditionis, aut permutationis rerum suarum regula generalis d. l. 2. & 3. seruanda est, & qui enim habet regulam pro se, habet intentionem suam fundatam, præterquam in casibus à iure expressis, iusta gl. in l. omnia definitio ff. de reg. iur. quem sequitur Dec. in l. 1. n. 6. ff. de cod. ubi etiam Addit. allegat Alex. & Tiraq. idem tenentes, est glossimilis in rub. eodem, tit. lib. 6. est communis vt plures allegari proficitur D. Couar. lib. 2. var. res. l. c. 1. n. 4. simil. gl. in l. bis, que contra ff. de l. & ibi Paul. de Cast. n. 1. l. in l. castra in prin. n. 3. & 4. ff. de leg. 1. & plura in proposito tradit Rolan. à Vall. cons. 1. 3. n. 18. vol. 1.

Secundo quia cum regul. d. l. 2. & 3. d. tit. 1. non reperitur alterata in executionibus, que sunt contra eorum debitores ratione venditionis, aut permutationis rerum suarum, sed tantum in executionibus, que sunt contra conductores Regales gabellarum quibus nouem tantum dies conceduntur ex l. specialibus gabellarum supra pro priori parte adductis in illis tanquam in casu omisso, remanet illata præfata regula & casus noster in dispositione iuris communis d. l. 2. & 3. tit. 1. argum. l. commodissime ff. de lib. & posthum. si enim aliud uellent legislatores expressissent, sicut expresse contra conductores Regios gabellarum, arg. l. omnia, ubi autem in si. ibi, nam si contrarium uolebat, nulla erat difficultas coniunctim ea disponere, rex etiam in ea inter corporalia de translat. Episc. & in ea ad audiens de delict. congerit plura concordantia Tiraq. in l. si unquam uerbo liberis, n. 3. c. de reuoc. don. Rota Vall. cons. 68. n. 3. lib. 4. Bec. cons. 12. n. 4. & cons. 32. n. 16. lib. 1. index ergo ordinarius debitores gabellarum aliarumque reddituum Regalium tam in terminis præconiorum, & venditionis bonorum, quam in citatione para el remate obseruabit ordinem, & formam l. huius Regni, en las execuciones & precipue l. fin. tit. 2. lib. 4. nou. Coll. Reg. & ita obseruatur in praxi.

Limitatur hæc nostra sententia in iudiciis Regis de commissioni, uel iudici delegati in causis gabellarum cum termini certi præfixione hi enim huius ratione breuiari solent terminis præconiorum, & oppositionis faciendæ aduersus executionem, & hoc est quod præfatum uidit Giron. ubi supr. cæterum ordinarij indices exequentes sententias transactas in rem iudicatam uel executas, aliano instrumenta paratam executionem habentia contra debitores gabellarum ratione venditionis uel permutationis rerum suarum, assignare debent terminos executionibus, & oppositiuibus contra executionem assignatos & præfixitos à l. huius Regni omnibus præd. tit. 12. lib. 4. nec est breuiare aut prolongare possunt causa uel sine causa uel sine ea.

Secundo limitatur in executionibus sciendis contra ipsos conductores Regios gabellarum in quibus non capitum nostre l. supra citate d. tit. 7. lib. 9. nou. Coll. Reg. alios terminos assignant, qui omnino tenent obseruandi & non transgrediendi; ergo extra illum casum, per locum ab speciali, in ceteris executionibus aliarum personarum in causa gabellarum seruandi sunt termini aliarum executionum quod enim non mutatur, quare prohibetur ut in l. Sancim. C. de res. & in l. præcipimus. C. de appell. & in his remanet satisfactum plerique fundamentis prioris partis contrariæ.

Non oblat doct.rina Bar. in d. l. 2. n. 4. ff. de re iud. in contrarium allegata: uerit namque & communis opinio est in contrarium & semper

tenenda nempe quod iudex non possit terminum legalem augere uel minuire etiam ex causis quæ tenet l. ac. de Arct. relatus per Bar. ubi supr. & est communis opinio secundum rationem in d. l. 2. n. 21. & Rip. ibi numero 14 quam ibi probant post alios Paulus de Casto num. 4. & Alexander num. 9. à qua in dubio non est recedendum, maxime cum melioribus rationibus iuuetur, sicutque communis, ut affirmat Didac. Perez in l. 3. tit. 3. ordin. colun. 869. cum seq. & latius ipse in l. 1. tit. 1. lib. 3. ordin. col. 903. & refert, esse ueritorem, & magis communem ex l. ubi supr. hanc etiam sequitur addit. Bernard. Diaz. contra suum auctorem in reg. 378. ubi tam communem esse refert ex alius.

SUMMARIA

- 1. Th. conductores, & exallotes, reddituum Reg. sequuti pro eisdem, debent esse in carcere, nec relaxantur sub fideiussoribus, donec earum bona uendantur, & solutio sit, præterquam en clarendador, o recaudador mayor de su Magestad, uel hic.
- 2. Conductores gabellarum an habeant idem privilegium contra suos alios debitores gabellarum, ut relaxandi hi uideantur cum fideiussoribus de saneamiento, & si sequ. referuntur affirmatiue, n. 5. c. in seqq.
- 3. Privilegium fisci cum sit personale, non extenditur ad emptores, seu conductores Regiorum reddituum.
- 4. Mutatio personæ mutatur conditio, & privilegium.
- 5. Privilegium Reale transit ad successorem.
- 6. Contra debitores fiscales proceditur pro eorum debito liquido ad capturam, & ad retentionem bonorum, & contra eorum heredes, nisi inuentarium confecerint, ut in n. 12. & 13.
- 7. Debitores gabellarum possunt ab Eccl. sua extrahi sicut, & quilibet debitor tributorum Regiorum, ut in n. 10. & in n. vi. quomodo hoc sit intelligendum?
- 8. Mulier carcerari non potest pro debito gabellarum, nec ut principalis, nec ut fideiussor, nisi delictum interuenierit, gabellam occultando non obseruata dispositione, l. 2. tit. 19. lib. 9. nou. coll. Reg.
- 9. Nobilis non carceratur pro debito gabella, nisi interuenierit delictum, quia non obseruatur dispositio, l. 3. tit. 19. lib. 9.
- 10. Nobilis conductor, uel collector gabellarum, uel aliorum reddituum Regalium carcerari potest, & debet pro solutione eorundem.
- 11. L. 4. tit. 2. lib. 6. nou. coll. Reg. dispositio ad alios casus, quam in quibus loquuntur extendenda non est.

QUESTIO CLXVI.

An pro solutione gabellarum debitores sint sub fideiussione de saneamiento relaxandi à carcere?

Quæro modo: cum l. 1. tit. 7. lib. 9. cauetur, que en las execuciones que se oviere de hacer en los bienes de los reforeros, y recaudadores, y arrendadores de rentas Reales, o en sus fiadores por los mates que en ellos fueren librados en caso

que por ellos sean dados bienes con fianças que sus cuerpos estén presos en tanto que se vendieren los bienes, y que no puedan ser dados sueltos, ni fiados, hasta queuyan pagada las quantias que en ellos fueren libradas, con las costas derechos, y penas, si en ellas ouieren incurrido. Et idem cauetur in l. 10. tit. 16. hoc lib. 9. saluo si aqnel en quien se oviere de hazer la tal execucion fuere arrendador mayor de su Magestad, o su recaudador mayor, porque este dando bienes de sembargados que sean auidos por suyos en que se haya la execucion con fiadores llanos y abnados, que se obliguen, que aquellos bienes que se librados para la execucion, son suyos, que valdran la quantia, y que no saldra embargo en ellos, no ha de ser preso, y si preso, que sea suelto con la dicha fiança, y que se embargo saliere, pendiente la execucion, que el recaudador, o arrendador, o su fiador se an luego presos, y pendiente la oposicion no sean sueltos de la prison hasta que la causa sea determinada, y pagada la parte.

An ipsi gabellarj, & conductores gabellarum, por mayor, o por menor, hoc uiaatur privilegio contra suos alios gabellarum debitores, ut hi quidem quando iure petuntur contra eos executio debeant remanere in carcere, esseque capti, donec executio uentiletur, & solutio debitis fiat, etiam si offerant fideiussorem idoneum de saneamiento?

Et uidentur l. præd. Regias non habere locum in hac specie, sed tantum in suo casu, quo loquuntur, nempe in fauorem fisci in executionibus, que petuntur contra ipsosmet conductores, & exactores Regios, per liberamiento, o por lo saluado, &c. In cæteris namque casibus regula generalis est in contrarium, nempe, ut in omnibus executionibus debitor incarceratus sub fideiussoribus de saneamiento, exeat à carcere usque ad sententiam de remate, l. fin. tit. 2. de las execuciones lib. 4. Hæc igitur erit obseruanda, præterquam in casu speciali dict. legum, sed noster casus est omnisus ab illis l. Ergo remanet sub dispositione iuris communis dict. regula, quia si legislator aliud uoluisset, expressisset, ut dicebamus alias in questione precedenti.

Secundo, quis privilegium sit l. de quo in dict. l. prioribus, cum sit personale, non extenditur ad emptores, seu conductores Regiorum reddituum, ut in l. reuocatio. §. mercatores, ff. de public. & uel legal. Mutatio tamen personæ mutatur conditio, & privilegium, ut per Bar. in l. per procuratorem, n. 3. ff. de acquir. hered. Montaluo in l. 3. tit. 14. par. 1. in fin. Castell. in l. 13. Taur. col. 5. uerf. ex quo supr. Et in terminis, quod præd. conductibus, & sumatis non competit præfatum privilegium capienti debitores publicos, tenet Rebuff. ad Regias constitutiones Gallie 1. omnia. tit. 1. lib. oblig. artic. 11. gl. 3. n. 19. & sequitur Io. Sayon. in consuet. Taron. in tit. de 9. uel legal. art. 3. ad fin. quos ad hoc refert Giron. de gabell. 4. par. in prin. n. 16. & tenet Guid. Pap. in decis. Delphy. q. 108. iuxta materiam.

Contrariam tamen sententiam, imo, quod ipsi conductores gabellarum eodem, quo Rex privilegio utantur contra suos debitores tenet Bar. in l. in Provinciali §. si ego, n. 4. ff. de non operis nunciat. & in d. §. mercatores, ubi additio eorum in hoc opinio confirmari potest, quia hoc privilegium non tam Regi, quam faciliori exactioni gabellarum concessum uidentur in odium debitorum morosorum, præsertim cum in utroque casu ueretur idem fauor fisci, ut Regi facilius, & breuius sol-

natur reddatur, & ut in posterum plures ad conducendum redditus Regales alliantur, atque conductores inueniantur: Et t quando privilegium conceditur rebus, & sic est reale, transit ad successorem, ut notat Dyn. in regula privilegium, n. 20. de reg. iur. in 6. & in terminis hanc partem quando Rex, uel Princeps gabellarum conducto-ribus iura sua cedit, & transfert, ut potest ex l. fin. Cod. de privileg. fisco. tenet & probauit Giron. de gabell. 4. p. in prin. n. 17. cum seqq. ubi quod hanc opinionem semper præfatum uidit, quia regulariter Rex cedit, & transfert ius suum conducto-ribus gabellarum, & aliorum reddituum Regalium, præsertim cum quoties locentur gabellæ cum conditionibus legam quæterni gabellarum: Idem probat Rebuffus ubi supr. sub d. n. 19. dicens, quod lolet Rex hoc concedere suis firmatis, ut etiam per personæ apprehensionem compelli possint debitores fiscales, & quod conductores alius fisci privilegijs contra debitores uti possint, & quod ita solet fieri in illa patria & cæterum in Curia Genelium iustitie. Quam sententiam scio in his Regnis in praxi communiter obseruari, & ita est tenendum, non obstantibus iis, quæ supra in contrarium adducta fuerunt, que ex præcedentibus remanent iam diluta: Nec etiam obstant, que in præcedenti questione reuolimus circa terminum citationis para el remate, non breuiandum contra debitores gabellarum, quia dispar ratio, & fauor fisci uersatur in hac præfata specie, quam in illis, & præterea in utraque praxis habet, quod reuolimus, & quia sunt diuersa possunt comparari.

Tandem nostra præcedens sententia ex eo uerissima, & euidens efficitur, si consideremus, quod decisio dict. legum, non est specialis in debitore gabellarum, sed generalis in quocumque fisci debitor ex l. faculteij capite §. si ubi corpus retinendo, ff. ad l. l. peculatus, cuius privilegij fiscalis meminit Salic. in l. fin. 10. C. de privileg. fisco. & sequitur Bald. cons. 90. vol. 5. & Peregrin. de iur. fisco. lib. 6. tit. 7. n. 5. ubi n. 7. quod ita conclusuendo obseruatur, t quia contra debitores fiscales pro eorum debito liquido proceditur ad capturam, & ad retentionem bonorum, l. nemo carcerem. C. de exall. tribut. lib. 10. ubi Angel. Bald. in l. 1. col. 2. C. de hered. uel action. uend. Marant. de ord. iud. 4. par. distinctione. §. num. 59. Et in terminis dict. legum Lassart. de decim. uentit. cap. 13. num. 17. dicens hinc haberi debere ueram rationem, & originem illatum l. Unde merito, ut quicumque debitor gabellarum contra quem iure fit executio & sic in casibus, in quibus contra eos habet locum executio, quos diximus in quæst. proxima præcedenti pro eis interim capi debeat, & in carcerem detineri, donec soluat, etiam si fideiussorem indemnitate (hoc est de saneamiento) offerat.

Et non solum debitores gabellarum præd. carcerari possunt, sed etiam ab Eccl. sua extrahi, & carcerentur: t Generale enim est in Regijs tributis, ut eorum debitores Ecclesiæ immunitate non gaudeant, ut probat tex. in ant. de mandat. Princip. §. publicorum collat. 1. & l. 5. tit. 11. p. 1. ita tenet Old. cons. 54. & alij plures DD. communiter, quos congregamus in repetitione, l. nemo potest imm. 183. & nos post nos Giron. de gabell. 4. p. §. 1. n. 29. t Contrariam tamen 11 opinionem, ut ueritorem probant alij multi graues auctores, quos reuolimus ubi supr. & refert etiam Giron. præd. n. 30. que proculdubio in praxi est tenenda, nisi in debitoribus fallitis, qui cum bonis confa

conuolunt ad Ecclesiam ea occultando, & aufertur...

Et pie legum dispositio loquentium de carceratione...

Mulier autem carcerari non potest pro debito gabellarum...

Similiter etiam nobilibus secundum Lassar ibidem...

dem tendant: nostra tamen expressa est in præfata...

S V M M A R I A.

- 1 Exceptiones admittenda contra executionem debiti gabellarum...

Q V Æ S T I O C X X V I I.

De exceptionibus competentibus aduersus executionem in materia gabellarum.

Quæro nunc: quæ exceptiones admittantur contra executionem aduersus conductores...

Et ex parte eorum, qui exequuti sunt, habemus leges Regias...

Etiam induceretur legum correctio, nec opus esset, utramque...

Siquæ, ut ibi docuimus, non est opus examinare, an admittenda sunt...

Verum illud erit obseruandum, quod si aliqua pars territorij...

Si autem etiam gabellarum conductores non...

tenentur ad ea, quæ ut tales alicui promittantur, si apud ipsos...

Ex parte vero tertij oppositoris contra bona, in quibus facta est...

Per hanc tamen huius legis generalitatem non intelligi excludi...

ius suum reddendum, & tribuendum etiam contra filium, & in ambiguis, ut in l. in ambiguis, ff. de nr. fidei iudex igitur exequens in specie d. l. 16. summe curet, ne quid fraudibus irroget, omnibusque viis veritatem rei perquirat, hac vero cognita, & frando seclio, ius suum vnicuique tribuat, & in terminis oppositionis dotis mulieris, nempe quod vxor in casu d. l. 16. pro sua dote præfisco in bonis mariti, si anteriorem hypothecam & causam habuerit, non obstante præd. l. Regia, tenet & late probat Girond. de gabell. 4. part. 5. num. 22. cum seqq. cui etiam fauere l. 10. tit. 9. lib. 3. non coll. Reg. ubi deciditur, que per el delicto que el marido, & la m. ger. cometerie, aunque sea de heregia, & de otra qualquier calidad, no pierda el vno por el delicto del otro sus bienes, ni la mitad de las ganancias auidas durante el matrimonio: ergo a fortiori per la obligacion del vno, aunque sea en favor del Rey ha de perder el otro sus bienes, ni la muger su dote, & c. facit titulus. C. ue vxor pro marito, & c. Idem est probandum eadem iuris ratione in ceteris creditibus potius ius, & anteriorem hypothecam habentibus, nec non in veris dominis bonorum reposito cum penes d. h. e. condutores exequutos, consilio legitime, & absque fraude de eorum iure, & domino.

SUMMARI A.

- Vicini singuli oppidi incapitatur an possint capi, & incarcerari pro redditu gabellarum concilio conuenio? & numeris sequent. resoluuntur n. 3. cum distinctione.
- Pacta de aliis in contractu locationis gabellarum inter commune, & gabellarios an afficiat totum populum, & singulares personas?
- Bona quæcumque vicinorum particularium capi non possunt pro debito vniuersitatis, nec valeat consuetudo in contrarium vt in num. 5. & c. sed sola ciuitas, vel vniuersitas populi incapitatur eiusque bona obligantur, vt in n. 8.
- Syndicus ciuitatis non potest singulos vicinos, qui non consenserunt, nec interfuerunt obligare, eod. num. 4.
- Vicini, vel ciues nolentes comprehendi sub generali incapitatione, offerentes se solutores decimam omnium, que considerant, vel permittantur, sunt audiendi.
- Praxis qua vti solet populus incapitatur, vt precium incapitationis conueniam commodius soluat.
- Requisito semel tantum fieri debet distributionis solta a populo pro soluendo precio inuenio incapitationi, vt grauari in ea releuentur, & ideo merito amplius omnis alius aditus ad illius rei querelam occiditur, vt in n. 11.
- Distributio, & reuissio sine refectione iuste debet fieri inter diuites, & pauperes secundum facultates, prædictas, & negociationes, & non secundum numerum personarum, & ideo si eorum bona fuerint perpetam æstimata, poterunt infra statutum tempus restituere, vt in n. 13.
- Modum releuandi membra gabellarum, & distribuendi redditus, atque æstimandi bona vicinorum ponunt conditiones generalis conuentionis.
- Exemptionis modus faciendi conuentionis ponitur hic, & n. 16.
- Colle l. in his Regis Hispania vltra tria millia maneripetuum imponi non potest per consilia ciuitatum, vel oppidorum absque litera Re-

gia, & quomodo hoc intelligendum sit, n. 18. 19. Releues, & Consules ciuitatis, vel ville capiuntur, quando contra populum fit executio, nisi aliud in Regalibus provisionibus, quibus debita solui iubetur, dispositum sit, vt in n. 20. non tamen fit executio contra Releues, & Consules insoluidum, sed contra vnumquemque pro rata, vt in n. 21. nisi aliter, & insoluidum ipsi obligati fuerint, vt ibidem.

QUESTIO CLXVIII.

An singuli vicini oppidi incapitatur possint capi, & incarcerari?

Quæro modo: An si ciuitas, oppidum, aut quicumque locus capitur, hoc esse se encabezarse, & tomare per encabezamiento de su Magestad, & de otro señor de su pueblo las alcavalas en cierta parte, & el comercio se obligare con sus propios, & rentas, en nombre todos los vecinos del pueblo, & a ellos con sus bienes a la paga del encabezamiento, an singulis eorum censentur obligati, ita vt exequi, conueniri, & capi possint necesse sit quidem Firman in tr. gabell. 2. par. n. 62. quærentian pacta delecta in contractu locationis gabellarum inter commune, & gabellarios afficiat totum populum, & singulares personas, & gabellarios afficiat totum populum, & singulares personas, & decedit, quod sic secundum Bart. in l. donaciones. C. de donatio. inter vir. & vxor. quia contractus per habentem potestatem, & condende, habet vim legis, vt ibi, & in l. Casar. ff. de public. & vectig. & ibi Bartol. idem dicit a fortiori Firman. in contr. Principis d. l. Casar. Et idem esse in contractibus Baronum secundum Bald. in l. pen. n. 3. C. de don. inter vir. & vxor. vbi subdit Angel. quod si Baro, vel Princeps dat castrum filie in dotem cum pacto, quod non alienetur, videtur talis alienatio prohibita ab ipsa, qui etiam dicit Angel. ibi, quod ciuitas in contractu potest obligare bona singulorum. Hac Firman. vbi supra, quem refert sequitur, & intepide probat Girond. de gabell. 2. par. 5. sub n. 15. cum seqq. illud addens, Decuriones populum representare, & posse mutare consuetudinem, iuxta gl. in rubric. C. qua sit long. consuet. & que ficiunt Decuriones, tota ciuitas facere videtur, que obligatur, quatenus ad eius bona, cum eam representent secundum Auend. respons. 34. n. 1. vers. sic. de supradictis. Sed hi quidem Moderni erant nimis, & indigote procedunt, clare non distinguentes inter concilia habentia potestatem, l. condende, & eam potestatem non habentia.

Quare more solito pro vera resolutione nostre quaestionis ita distinguendum censetur, vt prædicta a Firman. & Girond. sint intelligenda in populi facultatem, l. condende habentibus, tunc denum cum commune ciuitatis singulos vicinos inuicemque bona obligant, & teneri voluit expresse ex suo contractu, & eus ipsi commune tantum, & bona propria ciuitatis, vel ville, quia tunc restricta, & limitata obligatio, proxi inact, intelligi debet, nec amplius extendenda, si que quid adstruenda cum simil. ff. de verb. oblig. l. vter ibi. ff. de part.

Ceterum ciuitates, & ville illius Regni Castellæ, & Legionis, quia legis condende facultatem non habent, sed superiorum recognoscant, & similes nullo modo possunt ita contrahere, vt virtute contractus iusti a Decurionibus, & concilio populi reliqui vicini, qui contractui non interfuerint, nec

nec mandatum ad eos obligandum dederint, eorumve bona obligentur ex doctrina Bart. in l. si se non obulit. ff. de iur. iur. n. 9. ff. de re iudic. & Alex. in princ. illius, l. num. 21. cum seqq. prædicti. cum vni. 24. & ista est opinio vera, & tenenda secundum Auendam. respons. 34. num. 1. in prima conclusionem. quam sequitur, dicens communem Rip. in l. si is qui bona ff. de pignori. & est vera, & communis, nemine contradicente in hoc puncto, secundum Lassart. de decim. vendit. c. 18. n. 89. dicentem, hoc constare ex Iason. in l. ciuitatis. n. 9. ff. de iur. iur. & tenet plures allegans Mantien. in l. 7. gl. 1. n. 1. cum seqq. tit. 1. lib. 5. non coll. Reg. per tex. expressum ibi qui hoc probat, & quia, scilicet. loquatur de pecuniis, seu bonis seu mouentibus; postquam tamen hoc fuit gratia exempli, & frequentioris vsus. Nam regulariter hæc conclusio procedit in omnibus bonis tam mobilibus quam immobilibus, iuribus & actionibus, vt pro debito vniuersitatis bona quæcumque particularium capi non possint, vt iure ibi probat Mantien. c. 1. & 2.

Non ergo inuenta singularium personarum in hac specie, & secundo membro distinctionis possunt capi pro debito vniuersitatis ex supradictis nisi adesse consuetudo in contrarium, secundum Bald. in l. etiam. n. 14. C. de execut. rei iudic. quem refert cum eo transiens Gregor. Lopez, in l. 3. in gl. O el Cabildo. tit. 2. par. 3.

Mantiene. tamen vbi supra, in suo d. gl. si. reclusus credit, non valere in hoc Regno d. consuetudinem cum per l. illam improbetur, & quantum non videam in ea præd. improbationem: nihilominus censetur non valere præd. consuetudinem, quia potius est contraria nocuus contra ius, & leges Regias, vt expresse cauetur, in d. l. 1. per totam sit. 30. par. 7. vbi improbat nuncupatum præfata consuetudo, & ea viciis amittit debitum, & ponitur aliis penis, & ibi Greg. Lop. in glof. contra d. herede, id late probat omni inrelecto profecto difficultas extat eo casu, quo ciuitates, vel ville habent facultatem, l. condende: Sunt enim in hac specie duæ communes opinioniones contrarie, quas refert Rip. vbi supra, secus quando eam facultatem, l. scilicet condende non habentem: etenim omnes tenent, atque profitentur, quod Syndicus ciuitatis possit singulos, qui non consenserunt, nec interfuerunt obligare, iuxta hoc secundum membrum nostre resolutionis, & seruat in præd. secundum Lassart. vbi supra, dicentem, salu colligi ex conditione 22. generalis conuentionis. eandem biniembrem sequitur, alios plures allegans, D. Azcu. in l. 16. n. 1. seqq. tit. 21. lib. 5. nona collect. Reg. vbi citat bonam. l. 1. §. in. 10. par. 7. & l. 3. tit. 2. par. 3. & addit ex Roch. de Curt. in enarratione ad quantum de consuet. n. 7. non valere consuetudinem, quod absens obligetur in sui præiudicium: secus vero si præiudicium non fuerit. Eff. etos igitur ille erit, maximus, quod si quicumque cuius, vel vicinus noluerit contribuere, in eaque generali conuentione comprehendit, recte poterit illud testari, offerens se esse soluturum decimam suorum contractuum venditionis, & permutationis, sicut forensis iuxta præd. conditionem 22. ad medium, hęcque ita, vt qui nunquam vendit, aut permittit nullius quoque summe, distributionem, ac solutionem patiat, ac si capitis locus, quod iam mel consuluit Lassart. (vt ipse testatur numero 90.) videt quidam nobili, que pecunia illi menti a generoso suo accipiebat, ni-

hilque vendebat, sed emebat necessaria.

Sola igitur ciuitas, & vniuersitas populi capiti, cuiusque bona ex conductione illa obligantur, iuxta tradita per las. vbi supra, & ibi Doctores, & Auend. respons. 34. n. 1. vers. sic. 2. consil. & Lassart. d. n. 90. qui t addit, quod ne vniuersitas præd. in damno sit, & vt commodius iure isto vt queat, aliqua gabellarum membra locare solet, iuxta formam in vno quoque loco consuetam, vel alias traditam in d. conditione 22. & aliis eiusdem generalis Regni conuentionibus, & quod reliqua pecunie quantitas, que vltra illarum locationum mercedes necessaria est ad complendam omnem capitationis summam inter eos ciues distribuitur, qui capitationis beneficio vti volunt iuxta formam traditam in cond. 22. d. generalis conuentionis, vbi t quoque deciditur, qualiter si qui grauatos se esse dixerint, reuideri licet debeat distributio, vt qui nimis oneratus inuenitus fuerit, releuetur, & quod post hanc secundam refectionem amplius restituari: & conueniri non liceat in hæc verba: que cada vno pague lo que le quedare reparaudo.

Vnde omnis aditus occiditur ad illius rei querelam, & quidem iure, quia cum præd. l. penitissimos illius rei, & oneris diuidendi actores accessit iussissent, eorum iudicio standum est, vt notat Mench. lib. 1. de success. creat. §. 4. n. 30. vers. d. n. que, & lib. 2. §. 1. n. 28. Venenit vbi ex præd. ratione mitatur, quod videtur in vsu forensi sæpe obseruari, vt licet executio fiat, iuxta d. secundam reuisionem, seu refectionem, tamen per summos Regis rationales per modum iustitie de eadem re denouo cognosci possit, quod refert, & sequitur Lassart. d. l. 1. n. 9. quod mihi mirum non videtur, sed potius iustissimum, & æquissimum tanquam Senatu dignum.

Distributio namque præd. & reuissio, sine refectione iuste debet fieri inter diuites, & pauperes secundum facultates, tractus, & negotiationes, & non secundum numerum personarum, iuxta glossam, verbo inopes, in l. 1. C. de apoch. public. lib. 10. & non debent diuites releuari, vt pauperes grauentur, & t ideo si eorum bona fuerint perpetam æstimata, poterunt intra statutum tempus restituere, vt per Ioan. de Platea in l. susceprotes la secunda, C. de suscepro. & arcan. lib. 10. Vnde bonorum taxatores, & æstimatores, atque distributores tenentur pauperibus omnibus de iis, que male æstimauerint, per l. 1. C. de discursor. lib. 10. Quod tradit Auiles. cap. 18. præd. in glof. verbo, En el demandar, & refert Girond. de gabell. 4. part. in princ. num. 51. Modum t autem releuandi membra gabellarum, & distribuendi redditus, atque æstimandi bona vicinorum ponunt conditiones d. generalis conuentionis.

Modum vero faciendi executionem contra communitatem pro debito communitatis, late ponit præfigit Franc. Marc. dees. 305. Parlamen. Delphinat. nempe, quod vniuersitas habet but-fam communem, seu bona in communi, tunc debent primo accipi pro satisfactione creditoris: Si vero ea non habeat, tunc illi de vniuersitate compelluntur facere collectam, quia non debent capi bona singularia pro debito vniuersitatis, sed communia, & in defectum debet imponi collecta per communitatem ex causa necessitatis, & quod pro tali non poterunt capi aliqui insoluidum, sed duntaxat pro parte quia non est debitum proprium, sed vniuersitatis: tamen illi, quibus imponitur onus collectæ elapso

certo tempore, poterunt capi, & post modum recuperabunt ab aliis, & a seipso pro sua rata per se, & liberati vero aliquos particularis, cui imposta est collecta, pro sua rata non sit solvendo, tunc alij de vniuersitate tenebuntur, vt ibi probat, de quo etiam agit Greg. Lopez in d.l. 13. in glof. Et alios lugares, refert & sequitur Azued. in d.l. 16. n. 3. & 4. tit. 21. lib. 4. noua collect. Reg. 16. vbi n. 3. merito improbat Petr. Pechum tenentem, quod in solidum sint conueniendi, dicens, quod hoc non affirmat propter l. 1. tit. 16. lib. 5. noua collect. Reg. In his tamen Regnis Hispanie collecta ultra tria millia maraueorum imponi minime potest per concilia ciuitatum, vel oppidorum abique litera Regis, vt cauetur in l. 1. tit. 6. lib. 7. noua collect. Reg. vbi Azued. notat, & refert contrarias opiniones in hoc de iure communi, circa quod quam l. obferuo minus recte se habuisse Parlador lib. 2. ver. quæ. c. fin. 3. part. 5. n. 16. dum censet, non respicere contributionem, quæ necessario fit, ac proinde habere locum adhuc ius commune de collecta facienda in casu supradicto, sed fallitur, quia d. l. 1. expresse prohibet, que sine licentia, y mandado de su Magestad no se pueda reparir, ni reparti por ninguna ciudad, villa o lugar de los Reynos para su necesidad, demas, ni allende de tres mil maravedis, nota verba illa: Para su necesidad: Ergo neque ad contributionem, quæ necessario fit, & ita communiter practicatur contra Parlador.

19 Consules autem populi capiuntur, quando contra populum sit executio, non quia sunt personaliter debitoribus, sed quia habent facultatem solvendi, vel quia populus robore consulis, soluet: sed non debent personaliter capi, nisi sint in mora, vt in l. providendum de Decurionibus lib. 10. & in l. missi opinatores, de exactionibus tribus, eodem lib. Ita in terminis tenet Bald. in d. l. etiam, n. 11. verba modo ergo queritur. C. de executione rei iudic. sequitur Azued. vbi sup. n. 3. post Greg. Lopez quem citat in d. l. 1. gl. fin. 1. par. 3. & latius Girond. de gabell. 4. par. 5. n. 10. in l. 1. vbi inquit, quod hæc op. no passim in praxi seruatur, & n. 14. quod obferuati semper debet, nisi aliud in Regalibus provisionibus quibus debita persolui iubetur, dispositum sit, vt pluries vixit Regias provisiones, in quibus præcipiebatur, executionem pro debitis Regalibus fieri in propriis, & aliis debitoribus ciuitatum, nulla de Receptoribus facta mentione. Addit etiam hanc veram opinionem ita intelligendam fore, quod executio non possit fieri contra Consules, & Rectores pro vniuersitatis debito, nisi pro rata contra vnumquemque, & non in solidum, nisi aliter, & in solidum fuerint obligati.

S V M M A R I A.

- 1 Fiscus an habeat pro sua gabella hypothecariam actionem aduersus res venditas, quocumque ipse vadant? n. legq.
- 3 Fiscus pro quocumque debito semper habet ius pignoris.
- 4 Ius pignoris gabellarum competens pro gabella intelligitur in ceteris bonis non venditis: factus vero in re ipsa vendita.
- 5 L. 1. tit. 18. lib. 9. noua Collect. Reg. intellectus.
- 6 Emptor, vel possessor rei pro qua debetur gabella, eam solvens pro venditore vero eius debitor, potest pretium solutum recuperare ab eo, & eius heredibus.

- 7 Gabella prius deducenda est ex pretio rei quam debita.
- 8 Decima Ecclesiastica prius deducenda est quam gabella.
- 9 Gabellarius non habet auctoritatem vendendi bona debitoris pro exactione gabellæ, sed indices eam vendunt ad instantiam gabellarij.
- 10 L. 31. tit. 5. par. 3. in l. 1. tit. 11.

Q V Æ S T I O C L X I X.

De hypotheca fisci in bonis debitoris gabellæ?

Q Væro etiam: An fiscus pro sua gabella habeat hypothecariam actionem aduersus res venditas, quocumque ipse vadant? Et habere, competere esse iure videtur per l. Imperatores ff. de publico & vtili. tradit late Redbuff ad Reg. consilij Gallie. 2. tom. tit. de consilij. reddit. artic. 1. gl. 14. n. 26. Tiraquel. de ver. sign. 6. gl. 1. n. 7. Gigas in tract. de pensu. quest. 85. & competere hypothecam tenet Bossius in sua practice. quos refert hanc opinionem in terminis tenet Girond. de gabella. par. 5. n. 3. & 10. loquens in gabellariis, quod habeant ius hypothecarium aduersus res venditas, quocumque vadant, & quod possit gabella exigi a possessore, emptore, vel tercio possessore in quocumque esse text. de iure Regio in l. 8. tit. 18. lib. 9. in tantum, quod tacita obligatio bonorum principalis conductoris gabellarum transit ad secundum conductorem, per l. solutum ff. de pignori ad secundum Ioan. de Platea in l. 1. C. de quib. in ea veniuntur is qui post impet. milit. vers. item nota.

Ego vero in nostra materia hoc ita verum esse censeo, quod cum eo ipso, quod venditio, aut permutatio consensio contrahentium perficitur, ius gabellæ fisco acquiritur, vt sipe prædiximus, ex l. 1. tit. 17. hoc lib. 9. & fisco ff. pro quocumque debito semper habet ius pignoris, l. anferitur. §. fisco ff. de iur. fisco. & tradit optime Franciscus Baldum. in tr. de pignori. c. 2. ad med. vbi ait, publicanum, ideo appellatum esse olim pignoratorem; nec non, & Peregrin. lib. 6. de iur. fisco. tit. 6. num. 1. vbi hoc declarat numerus sequentibus. Ius tamen istud pignoris gabellarij competens in prosecutione gabellæ intelligitur tam est gabellarij competere in reliquis bonis venditoris: licet in re ipsa vendita, quia licet adhuc ipsius maneat ante traditionem, si ex stipulatione ff. de acquir. possess. quo tempore iam orta est gabellæ obligatio: in ea tamen generali, & legali bonorum obligatione comprehendendi non solet, hæc enim non a venditore obliganda, sed tradenda est, vt nota Roman. seq. 40. quem refert Aleciat. in l. alienum 67. in ordin. ff. de verb. signific. Ideoque constat ius istud decime nullatenus debitoribus afficere, nec ratione rei emptæ, nec personali aliqua obligatione, nisi in casibus l. 31. & 32. tit. 19. hoc lib. 9. vt in terminis rectius meo iudicio perspexit Lassart. de decim. vendit. c. 18. n. 54. & 55.

Nec obstat d. l. Imperatores cum reliquis Doctrinibus, pro contraria parte adductis per Giron. qui loquuntur, & procedunt in oneribus Reahibus prædiorum vidualium, in quibus id iure recte procedit: Nos vero in hac questione agimus de gabella, quæ debetur ratione contrahus celebrati, que

quæ non est onus Reale, nec patrimoniale, sed ratione tantum contractus debetur, vt non semel admonuimus.

Non etiam obest d. l. 18. tit. 18. hoc lib. 9. vbi cauetur, que res que venierent in Taxas, y Clerigos, y Monasterios, y otras personas exemptas, paguen el alcavala por entero, como si vendiesen a legos, no embargante que los compradores exemptos compren los bienes heredes de alcavala: y que si los vendedores no pudieren ser auidos, que de los heredamientos, y otras cosas que se vendieren a los dichos Clerigos, y personas exemptas, se pueda cobrar el alcavala, y que por esto siempre, y en todo caso, y en todo tiempo sean obidos los dichos heredamientos, y cosas que fueren vendidas: Hoc enim speciale est in casu illius, l. propter clericorum instantiam, qui dicebant vendentes sibi, quocumque res immunes a gabella esse. Et ideo optime statuitur in ea l. ad omnem fraudem euitandam, quod prædiximus, & in ea continetur, quo casu lex ipsa præuenit rerum alienationem, eas, scilicet, pignorando antequam in dominium clerici emptoris transcant, iuxta consilium Bart. in l. scripto. §. fin. ff. de mun. & honor. cuius quidem opinio eo casu saluanda est, quo de vitanda fraude agitur, non de damno Ecclesiæ inferendo, vt euenit in specie d. l. 8. ne, scilicet debita obventiones, & ita Regalia deficiant, vt late probat Lassart. de decim. vendit. c. 19. n. 1. iunctis his, que idem dicit c. 18. num. 5. ad fin. & iam differimus supra, quod si emptor, vel possessor alienus rei, de qua sit hypothecata ratione prædicti hypothecæ gabellam soluerit pro venditore vero debitor, poterit pretium solutum recuperare ab eo & eius heredibus. Ita in terminis tenet Girond. vbi sup. d. 3. par. 5. n. 9. id probans ex sententia recepta illorum, qui idem tenent in possessore rei pro decima Ecclesiæ, & aliis oneribus, & tribus præteritis fisco debitis, & solutis, nempe, vt possit eam recuperare a vero debitoribus eiusque hereditibus, Roder. de Sen. consil. 81. Aluar. Vaz. de iur. empty. quest. 18. num. 8. & Ioan. Garf. de expens. & melior. c. 11. num. 51. & 53. plures allegantibus.

Ceterum etsi in iudicialibus venditionibus, ex quibus gabella debetur, ipsa prius deducenda sit, quam debita creditorum, vt sup. probauimus cum Lassart. de decim. vendit. c. 7. num. 39. cum seqq. quem sequitur Girond. de gabell. 4. par. 5. n. 7.

Decima autem Ecclesiastica præfertur gabellæ, vt probat ibidem Girond. n. 8. post Ioan. Garf. quem refert in tr. de expens. & melior. c. 11. n. 18. tenentem, quod decima præfertur primo tributo, mercedi, & vectigali.

Ceterum, scilicet, gabellarius ius pignoris in bonis debitoris habet pro consequenda gabella: auctoritatem tamen non habet ea vendendi, sed iudices vendunt ad instantiam suam, sine ordinarij illi sint, in l. 1. tit. 7. lib. 9. sine ad hoc delegati a Principe, vt explicat Gregor. Lopez in l. 32. verbo. Los cogedores, tit. 5. par. 5. quem refert, & sequitur Lassart. c. 18. num. 56.

Neque obstat l. 4. titulo 5. par. 4. ibi: Esso mismo de otros que pueden hazer los cogedores de las rentas del Rey es aguellos que recibieren o prendaren por entrega de las sus rentas pueden vender: ex qua l. videntur corrigi alie iuris communis, quæ habent, quod exactores tributorum non debent propria auctoritate cogere resistentes, sed hoc ex pe-

stat ad Presidem quem debet exactor interpellare, & prohibetur iudici, ne committat exactori, vt habetur in l. fisco. & in l. missi opin. C. de exact. trib. lib. 10. & ibi Bart. & Ioan. de Platea.

Debet namque dict. l. 4. intelligi quando ex delegatione Principis deputantur, alij ad exigenda tributa illi enim poterunt vendere, vt in dict. l. 32. cum sibi hoc sit commissum alias dispositio dict. l. 32. in hoc Regno non seruatur, sed iudices vendunt ad instantiam conductorum, sine iudices sint ordinarij, sine delegati, qui aliquando istis conductoribus a curia Principis datur, ita Gregor. Lop. vbi supra cum quo transit Lassart. præcitatus.

S V M M A R I A.

- 1 Conductores gabellarum an possint cedere bonis si pro debito fisco fuerint incarcerati, & numeris sequentibus, sed num. 5. & 6. resoluitur negatiue sine sint maiores vel minores conductores: vt in n. 7. & 8.
- 2 Cessio bonorum in re permittitur quibuscunque debitoribus etiam privilegiatorum.
- 3 Cessio bonorum permittitur a los que fuerint condenados por hurto, y se executate en su persona la pena corporal, y no tuuieren de que pagar a las partes su interes sed hodie contra, vt in n. 4.
- 8 Ratio generalis extenditur ultra casum.

Q V Æ S T I O C L X X.

An gabellarij conductores possint cedere bonis?

Q Væro vti etiam: An gabellarij conductores possint cedere bonis, si pro debito fisco fuerint incarcerati? Et prima quidem facie videtur dicendum, id eis licere argumenta l. 6. tit. 16. lib. 5. noua collect. Reg. ff. vbi debitoribus quocumque etiam privilegiatorum, & conciliorum permittitur cessio bonorum: Ergo, & debitoribus fisci id licere debet.

Secundo ex l. 9. d. tit. 16. lib. 5. vbi permittitur, a los que fuerint presos, y condenados por hurto, y se executate en su persona la pena corporal en que se condenan y no tuuieren bienes con que pagar a las partes sus intereses, que hagan cesion de bienes de cuius intellectu & praxi late agit Baec. de inop. debiti. c. 11. per totum ergo & debitoribus fisci per contractum.

Sæpe tamen (vt ad casum d. l. 9. redeamus) Regiatum Curiarum indices, non obstante illa lege, solent delinquentem inopem ad cessionis beneficium non admittere in casu illius legis sed eum damnant, mittuntque ad Regias publicasque trimeas, vt ibi laboret, donec ex mercede suscepta damnum satisfiat, vt cum Coar. lib. 2. variarum resoluti. c. 1. n. 8. refert A. iditio Bernard. Diaz in regul. 75. d. tamen l. 9. hodie locum in iure obtinere non potest secundum Martienc. in dict. l. 9. glof. 2. num. 4. cum iudices necessario teneantur eundem furem loco septuag. vel centum flagellorum in trimeas damnare per 6. vel 10. ann. iuxta constitutionem l. 9. tit. 1. lib. 8. noua Collect. Reg.

Et in terminis, quod debitor fisci, etiam si fuerit contumax, possit cedere bonis tenet Salic.

in: 1. 7. in vers. aut est debitor fisci C. qui bon. e. de re possit. & Menc. de succ. creat. lib. 1. §. 6. n. 49. in vers. unde in vsu sepens. dicens. in vsu forensi sepissime respondisse quod debitores fiscales, qui ex forma legum Hispaniarum vinculis continentur sunt donec debitum fiscale persoluerint, adeo ut vinculis non liberentur etiam si idoneos prestiterint fideiussores tamen si bonis cessent liberantur a compedibus non aliter atque si re vera persoluerint, & ita intelligi debere ll. nostras Regias, nempe l. 3. tit. 4. lib. 6. Ordinam. & l. 130. in quaternio gabellarum, que hodie est l. 10. tit. 16. hoc lib. 9. de qua supra late egimus, eandem opinionem latissime comprobat, & sequitur Bacca de inop. debitor. cap. 1. §. 1. n. 1. cum seqq. que in fin.

Altera est in nostra questione opinio nempe, ut debitor fisci non possit credere bonis neque ut beneficio cessionis bonorum si debitor sit ratione collectarum, l. propter honorem C. qui bon. ced. poss. & ibi hoc notat Bal. Firmo. de gabell. 4. p. num. 17. ad fin. est que receptum de iure communi. ut plures referat id affirmans Giron. de gabell. 4. part. §. 1. n. 5. vel si sit cotinax per l. nemo C. de exactor. trib. lib. 10. notat. Cynan l. 5. §. 1. C. qui bon. ced. poss. Bar. in l. cum eo n. 4. ff. ad l. Instar. p. culat. Martin. l. auden. in tra. de fisco. 73. & Franc. Luca. in eadem in principio n. 45. quos in hoc citat Bacca vbi supra n. 16. probans contrarium n. 17. cum sequentibus, quoties debitor fisci non est cotinax, nempe ut possit credere bonis ut prædiximus: sed in hoc late distinguit Andr. de Ysern. in c. 1. verbo condonatorum in tit. que sine Regalia & latius Math. de Afflic. ibi in penultima, & vltima colum. quos refert Peregr. lib. 6. de iur. fisco. tit. 7. n. 17.

Verum his omissis opinio negativa supra dicta, que de iuri communi erat recepta hodie indistincte approbata est iure nostro Regio per l. 7. titulo 9. hoc libro 9. vbi nouiter cauetur, que per quanto meliores arrendadores, y recaudadores mayores que arrendan las rentas Reales las cobran y no pagan lo que denen de ellas antes gastan, y distribuyen lo que cobran de las dichas rentas en otras cosas y si los prenden por ello, hazen cesion de bienes diciendo que no tienen de que pagar lo que denen que por culpar esto se entienda, que las Rentas Reales se arriendan con condiccion, que ningun arrendador que las arrendare, ni sus fiadores, ni abonadores, ni alguno de ellas no puedan hazer ni hazer la dicha cesion de bienes, y iuren de no la hazer, ni pedir relaxacion del iuramento y si la hizieren que no les valga y que ayen de estar presos hasta tanto que cumplan y paguen lo que denen y fueren obligados a pagar de las dichas rentas, que l. dispositio, cum sit generalis comprehendit omnes gabellarum conductores & exactores sine per mayor sine per menor quia licet in principio l. fiat mentio de illis, decisio tamen generalis, ibi: Que las rentas Reales se arriendan con condiccion, que ningun arrendador que las arrendare, &c. eos comprehendit & præterea quia eadem ratio militat in vtroque: ergo idem ius est seruandum in omnibus, sicut cum similibus ff. ad legem Aquil. Quod autem in præfatione, l. tantum facta mentio fuit de maioribus, nihil facit quia ibi facti coningentia potius refertur quam intentio limitandi sequentem generalem decisionem demonstratur, unde quocumque id acciderit in minoribus conductoribus gabellarum & exactoribus, idem ius seruandum erit, & Accedit etiam quia quocumque ratio est generalis

extenditur ultra ca. m l. 1. §. sexum, & ibi Bartolus ff. de postul. est communis ut resoluimus de iuramento confirmatorio, 3. part. c. 2. num. 2. & libr. 3. pract. quæst. 1. 3. num. 104. Sed ratio prædicta huius legit. Per quanto meliores arrendadores, &c. est generalis, & vtroque comprehendens ut patet ergo extenditur ad minores conductores. Tom denique, quia ceditus Regi cum pro minor locantur, cum legibus & conditionibus legis Quaternas gabellarum solent committere quas hoc illa l. 3. cauetur: ergo proclaudubio idem erit seruandum in locationibus reddituum Regiorum per menor: Quinimo si aliquando prædicti. adiectio omittitur, censetur adiecta in locationibus, quia motus est, ut adiciatur, l. quod si nolis. §. quia assidua cum materia ff. de edict. edict.

Vnde opinio contraria affirmativa Menches & Baccus in nostra questione principali, nempe, quod debitor fisci liberetur cedendo bonis, hodie procedere non potest, sicut prædicti. l. noua §. titul. 9. hoc libro 9. quam Menchas. forsan videre non poterit.

S V M M A R I A.

- 1 Appellatio a sententia diffinitiuâ in via ordinaria lata contra reum in materia gabellarum an habeat locum & ad quos iudices sit appellandum & num. seqq.
- 2 Appellatio non potest a duobus sententiis diffinitiuis confirmatis, latæ semper debito reddituum Regalium per iudices competentes secum si una sententia fuerit contra aliam, vel diuersas, ut in r. 5.
- 3 Supplicari potest de sententia diffinitiuâ que in prima instantia dicitur el Notario de su Magestad para ante los Oydores o Contadores mayores de su Magestad en materia de rentas reales y no puede auer apelacion de ninguna sententia interlocutoria, ni de otro auto salvo de sententia diffinitiuâ.
- 4 Si fuerit vna in sententia condemnatoria in 2o. & alia in decem sit executio in decem in materia gabellarum & aliorum reddituum Regalium.
- 5 In maiori summa continetur minor etiam in sententia.
- 6 Las apelaciones que vinieren de sentencias pronunciadas por los iuezes inferiores sobre alcavalas, se han de remitir luego ante los Notarios que residen en las Audiencias Reales. Pero esto se entienda siendo de seys mil maravedis arriba, hasta quinze mil: y siendo de mayor quantia se ha de guardar la ley del quadero que sobre esto habla, ut in n. 10.
- 7 El orden y forma que los Notarios de Prouincia han de tener en conocer, y determinar y librar las causas de las rentas Reales y alcavalas, remissiuas.
- 8 Los Contadores mayores han de conocer en grado de apelacion de los iuezes que en la Contaduria mayor se da en las rentas Reales, aqui contenidas con otras declaraciones.
- 9 Appellari non potest in materia de alcavalas para los Consiptories de las ciudades, y villas de estos Reynos.
- 10 Supplicatio duplarum an habeat locum in materia gabellarum remissiuas.

QVÆSTIO CLXXI.

An appellatio habeat locum in materia gabellarum?

Quæro Tandem an in causis ordinariis gabellarum, & aliorum reddituum regalium, in quibus via ordinaria breuiter & summarie proceditur, non vero via ordinaria habeat locum appellatio a sententia diffinitiuâ in eis lata contra reum, & ad quos iudices sit appellandum, & pertineat cognitio causarum in gradu appellationis.

In qua questione illud erit in præxi primo obseruandum appellati posse à prima sententia diffinitiuâ lata in causa gabellarum aliorumque reddituum Regalium, quoties via executiua non est processum, vel locum non habet executio ipsaque appellatio habeat effectum ordinatum suspensiuum, & deuolutiuum, sicut alias regulat in aliis causis ut patet ex l. 2. §. 12. tit. 12. lib. 2. noua collectionis Reg. & ex c. 19. in gabellarum punishmentibus a contrario sensu & per locum ibi speciali. Dum ibi præcipitur, que las sentencias que se dieran en favor de los arrendadores, que fueren en hasta en ce mitad de mil y quinientos maravedis, o de alli abaxo se executen en luego sin embargo de apelacion, en qualquiera suere en y la del alcavala de las heredades de tres mil maruerdis, y desde abaxo y que despues puedan las partes seguir su iusticia en grado de apelacion, si quisieren, en la contaduria mayor. Luego de las sentencias de mayor quantia, que las alix exprefadas bien se puede apelar, y apelandose, no se han de executar hasta que ayen dos sentencias conformes, y en obsequio de istam sequenti docibimus.

Secundo quod si duo sententia conformes late fuerint super debito reddituum Regalium à quibusconque iudicibus iurisdictionem ad id habentibus, nisi de la Casa, y Corte, y Chancilleria de su Magestad, como de las ciudades villas, y lugares de estos Reynos, y señorias no se puede pelar, ni suplicar dellas, ni agrauar ni reclamar.

Quod si vna tantum sententia fuerit lata contra alteram vel contra dictas, potest ab ea appellari, vel supplicari, & conuerti coram supremis rationalibus hoc est, antedecis Contadores mayores de su Magestad o ante el su Notario de la Prouincia do mas quisiera el apelante, o agrauado: y si se confirmaren algunas de ellas no se pueda mas apelar, ni suplicar.

Pero si antes el Notario de su Magestad fuere nomido pleyto en primera instancia, y dier en el sententia se puede suplicar de ella ante los Oydores de su Magestad o ante los sus Contadores mayores de quisiere el agrauado. T esto se entienda assi en todas las otras rentas Reales como en las alcavalas, y no puede auer apelacion de ninguna sententia interlocutoria, ni de otro auto, salvo de sententia diffinitiuâ de lo que passare ante el dicho Notario; todo esto prouado y decide assi la ley 5. tit. 12. libro 2. la noua Recopilacion de las leyes de estos Reynos. Circa quam aduertendum est, quod si prima sententia sit condemnatoria in viginti. Secunda veto in decem, fiet executio pro decem, nec admittitur appellatio, licet videantur hæc sententia discordes, sed non sunt. Quia enim in sententia in maiori summa continetur

minor. Ita hæc omnia tradit Mathus de Afflic. dione & decisio Neapolis. 352. dicens sacrum Consilium Neapolitanum sic decidisse stante simili statuto.

Tertio aduertendum est que las apelaciones que vinieren de sentencias pronunciadas por iuezes inferiores, ante los Oydores de su Magestad sobre alcavalas, se han de remitir luego ante los Notarios, que residen en las Audiencias Reales: assi se manda por la l. 4. del dicho tit. 12. lib. 2. de la noua Recopilacion.

Quarto que las apelaciones que se interpusieren de las sentencias dadas por los iuezes sobre rentas de alcavalas: siendo la condencion de seys mil maravedis arriba, y hasta quinze mil maravedis han de yr ante los Notarios de su Magestad que residen en las sus Audiencias, y Chancillerias: y siendo de mayor quantia, se ha de guardar la ley del Quadero en esto habla, que es la ley quinta, referida in secunda obseruacione supra dicta & facta que oy dia se manda guardar por la ley 1. vers. 6. al fin del tit. 2. lib. 9.

El orden y forma que los Notarios de Prouincia han de tener en el conocer y determinar, y librar las causas de rentas Reales y alcavalas pone la l. 2. del dicho tit. 12. lib. 2. de la noua Recopilacion.

Quinto obseruandum est, que los Contadores mayores han de conocer en grado de apelacion de los iuezes que en la Contaduria mayor se dan en las rentas de almoxarifazos, sedas, pueros, vicias en que conforme a las leyes de estos Reynos, y capitulos de Correidores se pueden dar los dichos iuezes, con que siendo la causa de diez mil maravedis abaxo, y no se tratandose por derecho perpetuo, ni general: y no siendo en la Corte, o veynte leguas al rededor, se puede ocurrir en grado de apelacion, queriendolo la parte agrauada a las Audiencias, y a los otros iuezes superiores: con que en lo que toca a las alcavalas, se guarde la ley del Quadero (que es la dicha l. 1. tit. 12. lib. 2. de la Recop.) jussio determina la dicha ley 1. vers. 6. tit. 2. lib. 9. de la Recopilacion.

Sexto in materia erit obseruandum d. c. 19. de 13 los nuevos apuntamientos de las alcavalas, in princ. quo ita cauetur: T con condiccion, que de qualquier sentencias que se dieran en los pleytos de las dichas rentas, contra qualesquier personas, en poca, o en mucha cantidad, no se pueda apelar, ni apelo para los Ayuntamientos de las ciudades, villas donde aueniere, ni ante otro tribunal alguno sino fuese para el Consejo de la Contaduria mayor de su Magestad donde prinuasiamente es su Real voluntad, que se conozca de todos los negocios. Quod etiam deducitur ex d. l. 5. tit. 12. lib. 2. Quatenus, ibi, in his causis reddituum Regalium specialiter deputantur iudices, qui in gradu appellationis de eis cognoscere debeant, & possint, & lex feruari præcipitur per d. l. 1. vers. 6. tit. 2. lib. 9. quod per generalem dispositionem l. 7. tit. 8. lib. 1. non collect. Reg. qua tribuitur iurisdictioni concilii locorum in gradu appellationis de diez mil maravedis abaxo, non eam eue deogatum iurisdictioni speciali iudicum designatorum in materia reddituum Regalium per d. l. 1. tit. 12. lib. 2. non. coll. Reg. & in terminis ita tenebat Castell. in l. 49. Taur. in glo. 1. n. 8. in vers. sed iterum quare, quem refert & sequitur Lassart. de decem. vend. c. 8. n. 96. & Azencd. in d. l. 7. n. 30. tit. 1. lib. 4. non. coll. Reg. idem probat Giron. de gabell. 4. p. 5. n. 28. & D. Azencd. in addit. ad Curiam Pisanam, lib. 6. c. 4.

num. 37. ubi quod ita fit, & practicatur, & Bobad. in sua Politi. de Correg. lib. 2. c. 3. num. 22. ad fin. fol. 52. quorum opinio expresse, & in individuo in praxi est tenenda, reprobata contenta cuiusdam magni iuris periti Hispani, qui contrarium putavit quibusdam rationibus tenebat, non viso, nec allegata dict. 19. cum tamen etiam ante decisionem dict. 19. eadem opinio prior negatua, ut verior adhuc probanda esset, nempe, ut in his causis gabellarum ad Consistorium civitatum & villarum appellati non possint summam alias licitam, de qua in dict. l. 7. ut etiam dicemus infra questio. 174. vers. 2. & in terminis. Et an etiam in hac materia locum habeat supplicatio duplicum, late dissentit, & resolut. D. Iuarez de Paz in sua practi. 10. no. 7. par. c. vnic. n. 41. cum segg. folio mibi 192.

SUMMARI A.

Via executiva, quomodo & quando procedendum sit contra debitores gabellarum? & num. 2.

Quomodo procedendum sit via executiva contra debitores gabellarum?

Quarto etiam, quomodo procedendum sit via executiva contra debitores gabellarum, & eorum conductores.

Et respondendum est imprimis contra venditores, & emptores, & permutatores rerum procedi non posse via executiva, nisi virtute sententia transactæ in rem iudicatam contra eos lata, & consentida per la parte, & per dos sententia conformes, ut in l. 3. titul. 12. lib. 2. non. collect. Reg. o. que han confessado en iuzio, o que han reconocido en iuzio su conocimiento, o y quala, o que se ayen obligada a pagar el alcavala, por instrumento que trayga aparejada execucion, como lo resolvimos arriba en la questio. 164.

Pero las execuciones que se hazen por el Rey, o por sus cesionarios, o por los que tienen inyos, o libranças contra los arrendadores mayores, Recetores, y Tesoreros de su Magestad, y las que se hazen por los recaudadores, o arrendadores mayores contra los menores, y sus fiadores, por sus contratos, y fianças, o contratos, y fianças, o contra los sieles, y cogedores, se hazen, y se procede en ellas en la forma, y manera que arriba autmas dicho, y declarado en las questiones precedentes, a los alli dicho me remito, que por estar proxidad no buelvo a repetir aqui, aunque este era su lugar propio.

SUMMARI A.

- 1. Conductores vestigalium quam excusationem habent, & que privilegia & n. segg.
2. Conductores vestigalium fisci non possunt compelli suscipere munera municipalia.
3. Conductores vestigalium tutelam, seu curam subire inuisi non sint cogendi, durante officio, & n. 4. ubi, ni acceptat officio concegiles, ni de mayordo mas de hospitales, ni confradias, ni otras semejantes, ni les pueden echar huespedes de soldados ni gente de guerra, ni pedir bestias ni

carretas de goiani camas, ni ropa, ni otras contribuciones semejantes, excepto huespedes de apolento adande val' Magedady su Corte, y Consejo.

Conductores vestigalium, ni sus guardas, durante el tiempo de su officio, no pueden ser compellidos a que cobren bulas pechos, ni servicio ordinario, ni extraordinario.

Conductores gabellarum, no sean obligados, durante lo officio, a yr, ni embiar a la guerra, en caso que se mande hazer gente forceosa, ni a salir en fiestas, ni a trabajos que la ciudad, o villa, o la justicia acordare, y ordenare, que se hagan por necessarias que sean, con que esta no se entienda, ni ofienda a lo que toca a los Cavallos de quantia.

Conductores vestigalium in quibus sunt immunes non possunt esse aiquid in pecunia distribui contribuendum pro expensis predictorum.

Fabrum malleantem, qui iure potest expellere a sua vicinitate non tenetur ei solvere mercedem alterius domus, in qua habitat extra viciniam.

QVÆSTIO CLXXIII.

De exemptionibus & privilegiis conductorum gabellarum.

Quarto praterea pro complemento huius materie, quam excusationem habent conductores vestigalium, & que privilegia sibi a iure concedantur?

Et imprimis sciendum est, conductores vestigalium fisci non posse compelli suscipere munera municipalia, sicut per. vers. conductores ff. de iur. immunit.

Sed neque tutelam subire inuisi cogendi sunt, glo. in l. coloni, verbo, conductibus, in fin. C. de exco. tur. in ista suo textu sed loquitur gl. hec contra text. expressum in l. padanem §. si civitatis, ibi: qui vestigalia conducit a civitatibus, non excusatur a cura ff. de exco. tur. & ibi notant Bart. in l. unie. C. de iur. vel curat. in fin. glo. in d. l. semper §. conductores, verb. non obstringuntur, Cirond. de gabell. 2. part. n. 18.

Nihilominus tamen hodie opinio glo. in d. l. coloni approbata est, c. 33. de los nuevos apantamientos d. las alcavalas, ubi alia innumera privilegia conductoribus gabellarum conceduntur, cuius verba sunt hec.

Otro si que no puedan ser, ni sean compellidos los arrendadores de las dichas rentas Reales, ni sus guardas, el tiempo que lo fueren, a tener, ni aceptar contra su voluntad ningunas tuellas, ni curadurias de menores, ni aceptar, sino quisieren officio concegiles, ni de mayordimias de hospitales, ni otras semejantes, aunque sean elegidos, y nombrados para ello, ni les puedan echar huespedes de soldados, ni gente de guerra, ni pedir bestias ni carretas de gnia, ni camas, ni ropa, ni otras contribuciones semejantes, ni se entendiendo esto de los huespedes, y apolento yendo a las tales ciudades, villas, y lugares su Magestad, y su Corte, y Consejo que esto se excepta, y salua: en el c. 24. luego siguiente se dice tambien.

Item, que tan poco puedan ser nombrados, ni compellidos los dichos arrendadores, ni sus guardas, por el tiempo que lo fueren, para que ayen de cobrar, ni cobren bulas fiadas, ni el pecho, y servicio ordinario, y extraordinario.

Item,

Item, por el c. 22. se exipin los tales arrendadores, que ni esten, ni sean obligados por el tiempo que lo fueren, a yr, ni embiar a la guerra, en caso que se mande hazer gente forceosa, ni a salir en fiestas, ni a trabajos, que la ciudad, o villa, o la justicia acordare, y ordenare, que se hagan por necessarias que sean, con que esta no se entienda, ni ofienda a lo que toca a la obligacion que tienen algunos pueblos de los Reynos los Caualleros de quantia.

Circa que capita, illud vnum erit observandum, quod cum a præd. omnibus sint immunes conductores Regalium reddituum, non potuerit eis aliquid in pecunia distribui contribuendum pro expensis predictorum: tum ex illis verbis dict. cap. 33. ibi: Ni otras contribuciones semejantes se, tum etiam, quia si aliud diceretur non essent tæ ipsa exempti, & immunes a predictis, argumento doctrine Rebus. in authent. habita in 3. privilegio, n. 7. C. de filium per parte, volum. 11. tract. dierum, Doctorum fol. mibi 93. in Antiquis. Qui iure potest expellere fabrum malleantem a sua vicinitate, non tenetur ei solvere mercedem alterius domus, in qua habitat extra viciniam.

SUMMARI A.

Appellari an possit ad Concilia populorum a sententia gabellarum infra summam viginti milium dipondiorum lata per iudicem ordinarium civitatum, vel oppidorum? & n. segg. resolutur, n. 8. & seqq.

Responso ambigua, & generalis de iure declaratur, & restringitur per præcedentem interrogationem certam, & claram.

Ubi est eadem ratio, idem ius statuendum est.

Ex ratione expressa, in l. quando est generalis & finalis, extenditur & ampliatur dictum speciale ad omnem casum in quo militat eadem ratio.

Ratio finalis ac principaliter contemplata ad aliquam dispositionem non modo non restringitur ad casum decium, verum etiam extenditur ad omnes, qui veniunt, & inferuntur sub sua ratione finali, & expressa.

Las apelaciones de sentencias, dadas por los iuzes, sobre rentas de alcavalas, para ante que otros iuzes han de yr, & n. 10.

QVÆSTIO CLXXIV.

An in materia gabellarum appellari possit ad Concilia populorum?

Quarto ultimo: An a sententia gabellarum infra summam viginti milium dipondiorum lata, per iudicem ordinarium civitatum, vel oppidorum huius Regni appellari possit ad Concilium, hoc est ad Consistorio, y Regimiento de las dichas ciudades y villas, vel appellari debeat ad alios iudices superiores Regios.

Supponimus namque quod hodie in curiis generalibus ann. 1592. fenecidas en el de 98. y publicadas en el de 604. periton 63. cauctor, se pueda apelar para los Ayuntamiento en las causas

civiles, de veynte mil maravedis a baxo, & ita observatur in praxi ex tunc.

Videtur primo dicendum in hac questione, posse appellari a præd. sententia ad Consistorium civitatis, vel villæ, dummodo condemnatio non excedat præd. summam ex d. cap. 63. curiarum, ubi quavis responso sit generalis nempe: A esto vos respondemos, que por parecernos iusto lo que el Reyno pide, mandamos que assi se haga, como nos lo suplicay: tamen petitio fuit extensa, & clarior, comprehendens casus omnes que ita se habet. Por las muchas costas, que se causan de salir a las Chancillerias, o a otros Tribunales, a seguir las apelaciones, se proueyo, por las leyes Reales, que las apelaciones de los pleytos hasta cierta quantidad fuesen a los Ayuntamientoes, y ultimamente se subio a diez mil maravedis: y por auer crecido todas las cosas con los tiempos, se dicha quantidad, al tiempo que se subio, era mayor que al presente serian 205. maravedis: cateno a lo qual, a 7. Magestad suplicamos mande, que en los pleytos de 205. maravedis se pueda apelar para los Ayuntamientoes, y sobre esto cae la dicha respuesta.

Et de iure responso ambigua, & generalis declaratur & restringitur per præcedentem interrogationem certam & claram l. ut responsum 15. C. de trans. h. defensor §. qui interrog. ff. de inter. uisio. Greg. Lopez in l. 26. glo. 1. tit. 11. par. 5. Beccausi 55. num. 4. Itaque cum d. petitio, & supplicatio curiam sit generalis, & extensa ad omnes causas & lites predictæ summæ responso quoque eiusmodi esse debet, & est, siquidem fertur ad ipsam petitionem detinenda que per que nos parece iusto lo que el Reyno pide, mandamos que assi se haga como nos lo suplicay. Accedit etiam ratio expressa in d. supplicacione, per las muchas costas que se causan, &c. Quia eadem est, & concisus in specie materie questionis, & ubi est eadem ratio, idem ius statuendum est iuxta l. illud cum simi ff. l. Aquil. & ex ratione expressa, in l. quando est generalis & finalis extendit, & ampliatur dictum speciale ad omnem casum, in quo militat eadem ratio, ut per nos lib. 3. pract. q. 17. n. 97. quanto mas iudicet el dicho general, y conforme a la suplicacion.

Quinimo ratio finalis ac principaliter contemplata ad aliquam dispositionem non modo non restringitur ad casum decium, verum etiam extenditur ad omnes illos casus, qui veniunt & inferuntur sub sua ratione finali expressa, ut late probauimus, d. q. 17. n. 75. ubi num. segg. plurima in proposito concessimus.

Secundo hæc pars probari videtur in terminis in l. 12. que est mibi fisci. l. 2. lib. 2. on. collect. Reg. ubi cautus, que las apelaciones que se interpusieren de las sentencias dadas por los iuzes, sobre rentas de alcavalas, siendo la condenacion de 63. maravedis arriba (que es de lo que entonces podian conocer los Ayuntamientoes) y hasta a 155. maravedis vayan ante los nuestros notarios, que residen en las nostras Audiencias y Chancillerias. Pero siendo de mayor quantia, manda que se guarde la del quadero que sobre esto habla, que es la l. 5. del dicho tit. 12. Luego, siendo la condenacion de 63. maravedis, y ay dia de 20. ff. en materia de alcavalas bien se puede apelar para el Consistorio, a contario sentu.

Nihilominus tamen contrarium in proposito est tenendum, imo quod in causis gabellarum etiam

etiam minimæ estimationis, non possit appellari ad Confessorium eivatis, vel viliæ, sed ad calculatores Curie, qui in gabellarum causis hinc sunt specialiter deputati in appellationis instantia, ut apparet ex d.l.3. ibi: *E si una sententia fuisse dada contra otras diversas que se pueda apelar, o suplicar, y agraviarse ante los nuestros Contadores mayores, o ante nuestro notario de la provincia, do mai quisere el apelante o gravado.*

Secundo, & in terminis ita cavetur, & deciditur, in c. 19. de los nuevos apuntamientos de las alcavalas, quod obtinet vim legis ubi disponitur, que de qualquiera sententia que se diere en los pleyos de las dichas rentas, contra qualesquier personas, en poca, o mucha quantidad, no se pueda apelar, ni apelo para los Apuntamientos de las ciudades, y villas, dando acaciere, ni a otro tribunal alguno, sino fuere para el Consejo de la Contaduria mayor de su Magestad, dando privativamente ex su Real voluntad, que se conzeca de todos los dichos negocios, ex quo text. ita etiam in terminis cum Castell. tamen Azueved. in l. 7. n. 30. tit. 18. lib. 4. non collect. Reg. & latius diximus supra q. 171. in versic. 6. in materia, &c.

Lectori S.

Por que esta materia de alcavalas vaya mas cumplida, acorde poner aqui el encabezamiento general de estos Reynos, de los quinze años, que començaron el año de 1562. años, con sus condiciones.

Ten los apuntamientos nuevos que despues se hizieron por mandado de su Magestad, de las rentas que entraron en el encabezamiento general del Reyno, con que las justicias, conecios, y personas, a cuyo cargo es, y fuere el hazimiento, beneficio, y administracion de las dichas rentas, las han de arrendar, y beneficiar en las ciudades, villas, y lugares, que no estan encabezadas.

Ten la instruccion, que el Reyno dexo, y mando que cumpliesen sus Diputados, y a los que succediesen en su lugar, cada uno en lo que le toca sin exceder en cosa alguna.

Que todo ello, vno en dos de otro, sacado de sus originales impressos, es del tenor siguiente: para que todo ello ande innto, al fin desta obra, y libro.

Neque obstant supra allegate in contrarium, quia per generalem dispositionem non censetur derogari iurisdictioni speciali calculatorum, preteritum cum hæc questio sit decisa in terminis, præd. c. 19.

Ex quo tanquam nonnoti, nempe ann. 1575. videtur cellare l. 3. tit. 11. lib. 2. non collect. Reg. edita, & publicata ann. 1572. & de nouo addita ad ill. dict. recoll. qua cauetur, quod in gradu appellationis in negotiis gabellarum possint cognoscere, & cognoscant iudices de los hijos dalgo in Cancellariis Pincie, & Granata, prout antea solebant cognoscere eorum vicegerentes & notarij. Ergo d. c. 19. videtur corrigere in hoc d. l. 3. 2.

Nihilominus tamen contrarium, & rectius probat Azueved. in d. l. 2. n. 1. cum segg. imo quod non sit iudicanda, dict. correctio, sed potius declaratio, ut in casu d. l. 3. 2. non procedat dispositio d. c. 19. & sic iudicibus de quibus in d. l. 3. 2. non videtur adempta iurisdictione per dict. c. 19.

Preteritum dum d. l. 3. 2. & cetera contenta in quaterno addicnat. ad ll. d. Reco. additæ fuerint iussu Regis ann. Domini 1580. quo fit, ut potius censendum sit, c. 19. declarari, & limitari per d. l. 3. 2.

LAS CONDICIONES, CONQUE ESTOS REYNOS TOMARON A SV CARGO, por en gabezamiento general, las Rentas dellos, para los quinze años que començaron el año de 1562. Con las cuales, y con las que estan en el contracto, que se hizo de las dichas rentas para los años que començaron el de 1575. tomaron a su cargo el dicho encabezamiento, para los dichos diez años, son las siguientes.

SUMMARIO.

- A** Encabezamiento de los quinze años, que començaron el año de 1562.
B Cédula de su Magestad para el encabezamiento, eodem.
C Cédula de comission firmada de su Real mano, para los Contadores mayores, y Oidores de su Camara, y de Contaduria mayor, para hazer, y ordenar las condiciones.
D Como, y quena se juntaron a hazer las dichas condiciones.

Condición I.

- 1 El precio que han de dar por las rentas que entran en el encabezamiento.
- 2 Que el encabezamiento se haga con las leyes de los quadernos de las alcavalas, y tercias, y con las condiciones y tassaciones de pan, y vino.
- 3 Que el precio del encabezamiento se hazen en cada año todo lo que no estuviere recibido en cuenta al Reyno de lo que su Magestad ha vendido de las rentas que entran en el encabezamiento general, y se le cargue lo que le cupiere de la puia, y crecimiento deste encabezado.
- 4 Que el precio deste encabezamiento se repara por todas las ciudades, y villas, y lugares, y mercadades que entran en el encabezamiento general.
- 5 Que los encabezamientos de las ciudades, y villas, que tienen voto en Cortes, los hagan los señores Contadores mayores, o yendo a los Diputados, y procuradores a los tales lugares.
- 6 Que los encabezamientos de las demas ciudades, y villas, y lugares, los hagan los señores Contadores mayores, o yendo a los Diputados, y procuradores a los tales lugares.
- 7 Que todos los pueblos que no se encubieren, se comprehenden en el encabezamiento general, se entienda que se encubran de man comun a perdida, y ganancia.
- 8 Que se cobre de cada lugar el precio en que se encubriere, y que no se pueda cobrar de los unos lugares lo que dueiere a los otros: pero si de algunos lugares por alguna causa no se pudiere cobrar, que la paga dello quede a cargo del Reyno.
- 9 Que se haga saber a todos los pueblos, para que

que se encubren para los quinze años dentro de ciento y veinte dias, y passados los puedan beneficiar los Diputados, como quisieren.

10 Que las rentas que se arrendaren, reciban los Diputados las fianças, y que de su pedimiento se les de a los arrendadores recudimientos, y fieldades, y no de otra manera, &c.

11 Que no pueda aver puia del quarto en ningun partido encabezado por mayor, sino fuere en las rentas de los lugares que no se encubren, y que pertenezca al Reyno qualquiera que se hiziere.

12 Los plazos en que cada lugar ha de pagar los precios de su encabezamiento, y la orden que se ha de tener en cobrarlos.

13 La orden que se ha de tener en el pan, vino, aceite, situado, y lo que se situara de aqui adelante.

14 Que si se dieren algunas franquenzas, o ferias, o libertades a algunos pueblos, o personas, que se desennen al Reyno, o al partido donde se hiziere, lo que de justicia se dueiere desontar.

15 Que si succediere a algun lugar algun caso ferruño, por donde merezca que se haga alguna baxa, que se le aya de hazer, y se desuente de las sobras, y ganancias que enuere en el dicho encabezamiento.

16 Que se haga la cuenta por las personas que se bicho los años passados, estando presentes los Diputados: y si hubiere alguna ganancia, desontando della las costas, y gastos del encabezamiento general lo que quedare se descatge por todos pueblos, y si enuere perdida, se repara.

17 Que si lo que se encubriere no montare tanto comolo que se ha de pagar a su Magestad, que lo que faltare se repara por el Reyno y igualmente.

18 Que si se librare algo en las sobras del encabezamiento general por algun tribunal de su Magestad, se visto pagado en cuenta del precio encabezamiento folio.

19 Que el precio deste encabezamiento se ve para y igualmente.

20 La orden que se ha de tener en el repartir del precio de la ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, y las otras villas, y lugares que fuerde su tierra, y partido.

21 Que lo que cupiere a pagar a la ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, se ha de arrendar,

etiam minimæ estimationis, non possit appellari ad Confessorium eivatis, vel viliæ, sed ad calculatores Curie, qui in gabellarum causis hinc sunt specialiter deputati in appellationis instantia, ut apparet ex d.l.3. ibi: *E si una sententia fuisse dada contra otras diversas que se pueda apelar, o suplicar, y agraviarse ante los nuestros Contadores mayores, o ante nuestro notario de la provincia, do mai quisere el apelante o gravado.*

Secundo, & in terminis ita cavetur, & deciditur, in c. 19. de los nuevos apuntamientos de las alcavalas, quod obtinet vim legis ubi disponitur, que de qualquiera sententia que se diere en los pleyos de las dichas rentas, contra qualesquier personas, en poca, o mucha quantidad, no se pueda apelar, ni apelo para los Apuntamientos de las ciudades, y villas, dando acreciere, ni a otro tribunal alguno, sino fuere para el Consejo de la Contaduría mayor de su Magestad, dando privativamente ex su Real voluntad, que se conozca de todos los dichos negocios, ex quo textus etiam in terminis cum Castell. tamen Azueved. in l. 7. n. 30. tit. 18. lib. 4. non collect. Reg. & latius diximus supra q. 171. in versic. 6. in materia, &c.

Lectori S.

Por que esta materia de alcavalas vaya mas cumplida, acorda poner aqui el encabezamiento general de estos Reynos, de los quinze años, que començaron el año de 1562. años, con sus condiciones.

Ten los apuntamientos nuevos que despues se hizieron por mandado de su Magestad, de las rentas que entraron en el encabezamiento general del Reyno, con que las justicias, convecios, y personas, a cuyo cargo es, y fuere el hazimiento, beneficio, y administracion de las dichas rentas, las han de arrendar, y beneficiar en las ciudades, villas, y lugares, que no estan encabezadas.

Ten la instruccion, que el Reyno dexa, y mando que cumpliesen sus Diputados, y a los que succediesen en su lugar, cada uno en lo que le toca sin exceder en cosa alguna.

Que todo ello, vno en dos de otro, sacado de sus originales impressos, es del tenor siguiente: para que todo ello ande inuito, al fin desta obra, y libro.

Neque obstant supra allegate in contrarium, quia per generalem dispositionem non censetur derogari iurisdictioni speciali calculatorum, preteritum cum hæc questio sit decisa in terminis, præd. c. 19.

Ex quo tanquam nonnoti, nempe ann. 1575. videtur cessare l. 3. tit. 11. lib. 2. non collect. Reg. edita, & publicata ann. 1571. & de nouo addita ad ill. dict. recoll. qua cauetur, quod in gradu appellationis in negotiis gabellarum possint cognoscere, & cognoscant iudices de los hijos deigo in Cancellariis Pincie, & Granata, prout antea solebant cognoscere eorum vicegerentes & notarij. Ergo d. c. 19. videtur corrigere in hoc d. l. 3. 2.

Nihilominus tamen contrarium, & rectius probat Azueved. in d. l. 2. n. 1. cum segg. imo quod non sit iudicanda, dict. correctio, sed potius declaratio, ut in casu d. l. 3. 2. non procedat dispositio d. c. 19. & sic iudicibus de quibus in d. l. 3. 2. non videtur adempta iurisdictione per dict. c. 19.

Præteritum dum d. l. 3. 2. & cetera contenta in quaterno addicnat. ad l. d. Reco. additæ fuerint iussu Regis ann. Domini 1580. quo fit, ut potius censendum sit, c. 19. declarari, & limitari per d. l. 3. 2.

LAS CONDICIONES, CONQUE ESTOS REYNOS TOMARON A SV CARGO, por en gabezamiento general, las Rentas dellos, para los quinze años que començaron el año de 1562. Con las cuales, y con las que estan en el contracto, que se hizo de las dichas rentas para los años que començaron el de 1575. tomaron a su cargo el dicho encabezamiento, para los dichos diez años, son las siguientes.

SUMMARIO.

- A Encabezamiento de los quinze años, que començaron el año de 1562.
 B Cedula de su Magestad para el encabezamiento, eodem.
 C Cedula de comission firmada de su Real mano, para los Contadores mayores, y Oidores de su Camara, y de Contaduría mayor, para hazer, y ordenar las condiciones.
 D Como, y quena se juntaron a hazer las dichas condiciones.

Condición I.

- 1 El precio que han de dar por las rentas que entran en el encabezamiento.
- 2 Que el encabezamiento se haga con las leyes de los quadernos de las alcavalas, y tercias, y con las condiciones y tassaciones de pan, y vino.
- 3 Que el precio del encabezamiento se hazen en cada año todo lo que no estuviere recibido en cuenta al Reyno de lo que su Magestad ha vendido de las rentas que entran en el encabezamiento general, y se le cargue lo que le cupiere de la puia, y crecimiento deste encabezado.
- 4 Que el precio deste encabezamiento se reparta por todas las ciudades, y villas, y lugares, y merindades que entran en el encabezamiento general.
- 5 Que los encabezamientos de las ciudades, y villas, que tienen voto en Cortes, los hagan los señores Contadores mayores, o yendo a los Diputados, y procuradores a los tales lugares.
- 6 Que los encabezamientos de las demas ciudades, y villas, y lugares, los hagan los señores Contadores mayores, o yendo a los Diputados, y procuradores a los tales lugares.
- 7 Que todos los pueblos que no se encubieren, se comprenden en el encabezamiento general, se entienda que se encubran de man comun a perdida, y ganancia.
- 8 Que se cobre de cada lugar el precio en que se encubriere, y que no se pueda cobrar de los unos lugares lo que dueiere a los otros: pero si de algunos lugares por alguna causa no se pudiere cobrar, que la paga dello quede a cargo del Reyno.
- 9 Que se haga saber a todos los pueblos, para que

que se encubren para los quinze años dentro de ciento y veinte dias, y passados los puedan beneficiar los Diputados, como quisieren.

10 Que las rentas que se arrendaren, reciban los Diputados las fianças, y que de su pedimiento se les de a los arrendadores recudimientos, y fieldades, y no de otra manera, &c.

11 Que no pueda aver puia del quarto en ningun partido encabezado por mayor, sino fuere en las rentas de los lugares que no se encubren, y que pertenezca al Reyno qualquiera que se hiziere.

12 Los plazos en que cada lugar ha de pagar los precios de su encabezamiento, y la orden que se ha de tener en cobrarlos.

13 La orden que se ha de tener en el pan, vino, aceite, situado, y lo que se situara de aqui adelante.

14 Que si se dieren algunas franquenzas, o ferias, o libertades a algunos pueblos, o personas, que se desennen al Reyno, o al partido donde se hiziere, lo que de justicia se dueiere desontar.

15 Que si succediere a algun lugar algun caso ferruño, por donde merezca que se haga alguna baxa, que se le aya de hazer, y se desuente de las sobras, y ganancias que enuere en el dicho encabezamiento.

16 Que se haga la cuenta por las personas que se bicho los años passados, estando presentes los Diputados, y si hubiere alguna ganancia, desontando della las costas, y gastos del encabezamiento general lo que quedare se descatge por todos pueblos, y si enuere perdida, se reparta.

17 Que si lo que se encubriere no montare tanto comolo que se ha de pagar a su Magestad, que lo que faltare se reparta por el Reyno y gualmente.

18 Que si se librare algo en las sobras del encabezamiento general por algun tribunal de su Magestad, se visto pagado en cuenta del precio encabezamiento folio.

19 Que el precio deste encabezamiento se reparta y gualmente.

20 La orden que se ha de tener en el repartir del precio de la ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, y las otras villas, y lugares que fuerde su tierra, y partido.

21 Que lo que cupiere a pagar a la ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, se ha de arrendar,

arrendar, y beneficiar por los miembros de rentas de tres en tres años.

22 La orden que se ha de tener en arrendar y beneficiar los miembros de las rentas de las ciudades, y villas que fueren cabecas de partidos.

23 Si alguna ciudad, villa fuere encabezada por sí a parte y la tierra por sí, y cada una llevar su carga de encabezamiento, que en este caso do es menester hazer el repartimiento contenido en la condicion antes desta, sino que cada uno haga su repartimiento, guardando las condiciones del encabezamiento.

24 Que si alguna ciudad, o villa tuviere por encabezamiento las partes della y de todos los pueblos de su Obispado, y partido guarde, en quanto al repartimiento dellas, y en dar a cada pueblo lo que les tocare, lo que fuere declarado en las cartas de los encabezamientos, y lo que fuere determinado por las cartas de los Contadores.

25 La orden que se ha de tener en el dar y repartir el alcavala de las heredades.

26 La orden que se ha de tener en qualquier ciudad y

27 villa del encabezamiento en repartir la renta.

28 La orden que se ha de tener en el repartir la que cupiere a la tierra de cada ciudad, o villa, que es cabeca de partido entre los lugares della.

29 La orden que se ha de tener en el repartir el precio del encabezamiento en las villas, y lugares donde no huviere miembros de rentas ni tratantes, ni contribuyentes en ellas; y sus encabezamientos montaren cien mil maravedis, y de mas arriba.

30 La orden que se ha de tener en el repartimiento del precio en el lugar que fuere de cien mil maravedis abajo.

31 Que los encabezamientos, y repartimientos, y haciimientos de rentas se hagan con mucho cuidado, y exactitud, y igualdad.

32 Que no se dexen de repartir, y encabezar, y arrendar ningun miembro de rentas de ningun lugar.

33 Que no se reparta, ni cobre mas maravedis de lo que montare el encabezamiento.

34 La orden que se ha de tener en el gastar, y distribuir de las sibras, y ganancias de los pueblos del Reyno.

35 Que las personas que entendieren en hazer, y arrendar, y beneficiar las rentas de algunos pueblos, no las arrienden a criados, ni amigos, ni tengan parte en ellos, ni en los prometidos, so tierra pena.

36 Que las receptorias de los pueblos encabezados, se provean a personas hábiles, y suficientes, y abonadas, y si les dan salarios moderados.

37 Que por el beneficiar de las rentas no se lleve mas salario del que fuere declarado en las cartas de encabezamientos que se dieren.

38 Que si alguna ciudad, villa, o lugar acordare a tener el repartir, y beneficiar lo que le cabe de su encabezamiento pueda dar otra orden en ello, con que sea con menos agravio, y beneficio de aquellos a quien toca, comunicado primero con la justicia, y Diputados, &c.

39 Que haciendo el repartimiento del encabe-

camiento de cada pueblo, se embie ante los señores Contradores mayores, y que hasta que se ha, no se use del.

40 Que el pueblo, que no fuere cabeca de partido, que viere encabezado por sí, entregue al Receptor de su partido en fin del termino primero del año de 65. copia de los vecinos, y rentas del tal lugar.

41 Que los estrimano de renta de los partidos, y sus tenientes embien de tres en tres años lo que huvieren valido las rentas de cada lugar de sus partidos.

42 Que si cominiere que los arrendamientos, y repartimientos, y encabezamientos de los lugares se hagan de tres en tres años, para los otros adelante, se tornen a hazer de nuevo, como los tiempos succedieren.

43 Que si alguna persona quisiere entrar en el encabezamiento, qualquier miembro que no sea verdaderamente tratante, que no sea recibido.

44 Que qualquier vecino que viniere en lugar de otros vecinos, y donde abajo, y se fuere a vivir a otro lugar que pague el alcavala que solia pagar el año venidero, el primer año que asse se mudare.

45 Que ninguna persona desfuere de encabezados en los miembros de rentas, no tome cargo de vender, y contratar ninguna mercaderia de otras personas, que no sean vecinos de los tales pueblos.

46 Que el alcavala de los mercaderes, y isoyeros, y tenderos, y plateros, y lapidarios, que anduvieren en con la Corte, y el alcavala de las mercaderias, y viandas, y mantenimientos que se vendieren en ella, entre y pertenezca al lugar donde estuviere la Corte: y que lo que dello se debiere pagar, sea moderadamente.

47 Que el alcavala de las heredades que se vendieren en el Reyno, que montare el precio porque se vendieren cien mil maravedis, que el alcavala dello sea para el pueblo encabezado. Pero si el alcavala de que se vendiere montare mas que el precio de su encabezamiento, sea para su Magestad.

48 Que entre el encabezamiento de los pueblos que se han hecho villas antes deste encabezamiento el alcavala de las heredades, y pan, y ganados, y que los que se hizieren durante el, se les cargue por ello lo que incho fuere.

49 Que el alcavala de lo que se vendiere, y contratarse en qualquier lugar del termino, y jurisdiccion de qualquier ciudad, o villa de vecino a vecino, o de vecino a forastero, de aquello que fuere para proveymiento de los tales lugares, y vecinos dellos, sea pertenezca a los concejos encabezados.

50 Que los que truxeren a vender qualquier mercaderias, y mantenimientos, no siendo para provision de los lugares, paguen la alcavala dello a los arrendadores de la ciudad, o villa que fuere cabeca de partido.

51 Que si por defraudar el alcavala de alguna ciudad, o villa, se llenaren a vender algunas mercaderias a lugares pequeños, una o dos leguas en rededor, porque alli les hagan alguna quita, y gracia que paguen el alcavala dell en el pueblo principal.

52 La orden que se ha de tener en executar todos los maravedis de los encabezamientos de

de los lugares de la tierra, y partido de algunas ciudades, y villas del Reyno.

53 La orden que se ha de tener quando se sacaren algunas prendas por los maravedis de los encabezamientos.

54 Que los Receptores de los partidos no cobren de los lugares, mas de los precios de sus encabezamientos, descontando dellos lo que ay, y huviere de situado: y que los dueños lo cobren, y que el dicho Receptor cobre de los dichos lugares lo que verdaderamente debieren, descontando los dichos situados, y no mas.

55 Los recaudos que los concejos, y Receptores han de los juros que pagaren.

56 Que las justicias de las ciudades, y villas, y provincias del Reyno, que son cabecas de jurisdiccion no den mandamiento de execucion para executar en los concejos, y uso de las villas, y lugares de jurisdiccion, y partido por ningun juro, hasta tanto que los coste, como los que lo han de aver, han primero requerido a los tales concejos, para que se lo paguen.

57 Que ningun vecino particular de los lugares encabezados por lo que se debiere, y estuviere por pagar de los dichos encabezamientos, y juros no sea executado fuera de los lugares donde es vecino.

58 Que quando se hiziere alguna execucion por los maravedis de los encabezamientos en alguna villa, que tiene jurisdiccion por sí, o por algun situado, y si por razon dello algun Alcalde, o Regidor viere de estar preso, teniendo las dichas villas jurisdiccion por sí, y carceles, y prisiones, los tenga presos en ellas, sin llevar las fueras.

59 Que ninguna persona, ni receptor, a quien fuere comedido el encabezamiento de ningunos lugares, ni sus parientes, ni criados, ni executores arrienden las alcavalas, y tercias de ningunos de los lugares en que tuviere los dichos cargos.

60 Que no se pueda dar por encabezamiento a ningun Grande, ni Cauallero las alcavalas de ningunas villas, y lugares suyos, que entraren en el encabezamiento, sin expreso mandamiento de su Magestad.

61 Que el crecimiento que huviere en las alcavalas de los lugares que estan encabezados de juro, si se desempeñaren sea para su Magestad.

62 Que no entren en este encabezamiento las alcavalas, y tercias de algunos pueblos donde no se solian cobrar, ni llevar para su Magestad, que de nuevo se aplicaren para la Corona Real.

63 Que si durante este encabezamiento se poblaren de nuevo algunos lugares en termino, y jurisdiccion de algunas ciudades, y villas que entran en las alcavalas, y tercias dellos, sean y pertenezcan a la tal ciudad, o villa en cuya jurisdiccion, y termino se poblaren: pero si se

poblaren en los lugares fuera del termino, y jurisdiccion de las ciudades, o villas encabezadas en las alcavalas, y tercias sean para su Magestad.

64 Que por ninguna fuerza, ni gracia, ni apartamiento, ni esenciones de rentas, ni imonaciones que los pueblos hagan, durante este encabezamiento, no pare perjuicio a su Magestad para despues de cumplido.

65 Que si sobre lo contenido en el dicho encabezamiento viere alguna duda la determinen los Contadores mayores: pero que si en algunos negocios de calidad se pediere, para los determinar, se junten los dichos Contadores mayores es con dos del Consejo de su Magestad lo ayen de hazer.

Condiciones añadidas.

66 Que el alcavala de la venta de las heredades de qualquier cantidad que sea, pertenezca a los lugares donde de derecho pertenecen conforme a las condiciones deste encabezamiento por los dichos quinze años.

67 Que el estrimano mayor de rentas de a los Diputados del Reyno una relacion de los miembros de los lugares encabezados, y del precio en que cada uno lo estuviere, y se mande a los Contadores mayores lo ordenen assi: y que siempre que los Diputados pidieren alguna razon, se la hagan dar.

68 Que no se aya de cargar, ni cargue aora, ni en ningun tiempo a las tercias de su Magestad subsidio, ni escusado, ni otra carga, ni imposicion de las que se cargan a los bienes Ecclesiasticos, y si se les cargaren, sea a cuenta de su Magestad, y lo reciba en cuenta.

69 Contrato del encabezamiento general entre su Magestad, y el Reyno.

70 Capítulos, y apuntamientos de las condiciones con que su Magestad da las rentas del encabezamiento general por quatro años, que comencaron el de 1578. y el Reyno ha otorgado con las nuevas condiciones, y limitaciones, contenidas en el dicho contrato.

71 Apuntamientos, advertencias, y condiciones con que los Corregidores, justicias, concejos, y personas a cuyo cargo es, y fuere el haciimiento, beneficio, y administracion de las rentas de su Magestad que entran en el encabezamiento general de Reyno las han de arrendar, y beneficiar en las ciudades, villas, y lugares, que no estan encabezados.

72 Instrucion que el Reyno dexa, y manda que guarden, y cumplan su Diputados, y los demas ministros del Reyno en ella contenidos.

73 Relacion de las deudas que el año de 1537. en adelante se devian a estos Reynos, y la orden que se dio a los Diputados para cobrarlas.

SV Magestad, A por haze bien, y merced a estos sus Reynos, y a todas las ciudades, villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades de ellos, teniendo consideracion a los servicios, que continuamente le hazen: y especialmente a los que le han hecho en las Cortes, que al presente se celebran en esta ciudad de Toledo, y a los que le hazan de aqui adelante: fue servido de les dar por encabeçamiento general las alcavalas, y tercias, y otras rentas, que entran, y se comprehenden en el encabeçamiento general, que al presente corre por quinze años, que comenzaron: quanto a las alcavalas, primero dia del mes de Enero, del año de mil y quinientos, y sesenta y dos: y quanto a las tercias, por el dia de la Ascension del dicho año, en cierto precio, y con ciertas condiciones para en cada año, como se contiene en la cedula de la dicha merced, que es del tenor siguiente.

EL REY.

MIl Contadores B mayores, y lugares tenientes, sabed, que acatando los muchos, y señalados servicios que estos nuestros Reynos continuamente nos hazen, y teniendo respeto, y consideracion a los que nos han hecho en estas Cortes, que de presente se celebran en esta ciudad de Toledo, y esperamos que no hazan, antes tenido por bien, a suplicacion de los procuradores que a ellas vinieron, de hazer merced a estos Reynos, y a las ciudades, villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades dellos, como por la presente se le hazemos, de les dar por encabeçamiento general, las alcavalas, y tercias, y otras rentas, que entran, y se comprehenden en el encabeçamiento general, que agora corre, para que las tengan, y gozen en el dicho encabeçamiento, por quinze años cumplidos, que comenzaron a correr quanto a las alcavalas, primero dia del mes de Enero, del año venidero de mil y quinientos y sesenta y dos: y quanto a las dichas tercias, por el dia de la Ascension del dicho año, por cierto precio, y quanto de quatrocientos y cinquenta y seys quentos de maravedis en cada un año, conque los seys quentos dellos sean para en acrecentamiento, de los salarios de los de mi Consejo, y Oydores, y ministros de justicia, y para la sala que se ha de crear en el dicho Consejo, para ver residencias, y pleytos de mil y quinientas doblas: y demas del dicho precio, han de dar, y pagar quatro mil y quinientas hanegas de trigo, en trigo, y treynta y tres cargas y media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, en cada vna de los dichos quinze años, pagado todo ello por la forma, y a los plazos que se ha acostumbrado, y al presente se acostumbra pagar el precio del dicho encabeçamiento general, con las condiciones que se han hecho, y ordenado por nuestro mandado, con nuestro acuerdo y parecer, y de algunos de nuestro Consejo, teniendo visto la relacion que sobre ellas dieron los Procuradores del Reyno, las quales dichas condiciones, eran firmadas de otros, y de los del dicho Consejo, con las quales soy servido, que se beneficien, y administren las rentas que entran en el dicho encabeçamiento general, durante el tiempo de los dichos quinze años

Por ende nos vos mandamos, que obligando los dichos Procuradores de Cortes, o la mayor parte dellos al Reyno, e a las ciudades, y villas del, que tienen voto en Cortes, de quien tienen poderde man comun, y a voz de Reyno, por el precio de los dichos quatrocientos y cinquenta y seys quentos de maravedis en dinero, y las dichas quatro mil y quinientas hanegas de trigo, en trigo, y treynta y tres cargas y media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, que así dan por el dicho encabeçamiento general: y asentateys las dichas condiciones en los nuestros libros, que vos otros teneyd: y guardays, y cumplays el dicho encabeçamiento general, por el dicho tiempo, y precio: y confirmateys a las dichas condiciones hagays los encabeçamientos particulares de todas las ciudades, y villas, y lugares de estos Reynos, que entran en el dicho encabeçamiento general, por las rentas, que han acostumbrado gozar en los encabeçamientos generales, que han pasado, y en este que agora corre: lo qual hazed con la mayor justificacion que ser pueda, para que todos gozen de la merced, y beneficio del dicho encabeçamiento general, lo mas y igualmente que sea posible, y dello dades, y librateys cartas de encabeçamientos particulares como se suelen despachar: y en los pueblos, y rentas que no se encabeçaren, prometteys lo que conforme a las dichas condiciones se dena hazer: y no fagades ende al. Dada en Toledo, a veynte y cinco dias del mes de Octubre, de mil y quinientos y sesenta años. Yo el Rey. Por mandado de su Magestad. Ioan Vazquez.

Despues de lo qual, su Magestad mando dar, y dio otra su cedula, firmada de su mano, para sus Contadores mayores, y para los de su Consejo de la Camera, y Oydores de su Contaduria mayor, por la qual les dio comision, para hazer, y ordenar las condiciones, que conforme a la dicha cedula suyo incorporada se vieren de hazer, para beneficiar, regir, y gobernar el dicho encabeçamiento general, la qual es del tenor siguiente.

EL REY.

MIl Contadores C mayores, y lugares tenientes, sabed, que acatando los muchos, y señalados servicios, que estos nuestros Reynos continuamente nos hazen, y teniendo respeto, y consideracion a los que nos han hecho en estas presentes Cortes, y esperamos que nos hazan, les he hecho merced de dalles por encabeçamiento general las alcavalas, y tercias, y otras rentas que han entrado en los encabeçamientos generales passados, y para que el Reyno las tenga, y goze por tiempo de quinze años, que comiençen a correr, y se cuenten despues de cumplido el año venidero de quinientos y sesenta y vno en que feneciere el quebreçamiento general que agora corre en quatrocientos y cinquenta y seys quentos de maravedis en cada año, y mas quatro mil y quinientas fanegas de trigo en trigo, y treinta y tres cargas y media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, pagado todo ello en cada un año a los plazos, y segun que aqui se ha pagado con ciertas condiciones, entre las quales se contiene, que yo mandé y qualer todas

todas las ciudades, y villas, y lugares del Reyno, así en alcavalas, como en tercias, sin tener respeto al precio en que al presente estan encabeçadas, para que todos gozen, y paguen lo mas y igualmente que fuere posible, y para que esto se haga así, se vean las condiciones del Quaderno del encabeçamiento general passado, y se ordenen las que parecieren ser mas convenientes para la beneficacion, y buena administracion del dicho encabeçamiento general, y que esto lo hagais vos otros juntamente con los del mi Consejo, que para ello yo nombrare, oyendo a las personas que el Reyno para ello diputare: y porque mi merced, y voluntad es, que lo susodicho se haga, y efcetue con toda la brevedad. Yo vos mando que vos otros juntamente con los Licenciados Menchaca, y Ovalora, y Doctor Velasco del mi Consejo, y Camara, y con los Oydores de mi Contaduria mayor veays las condiciones del Quaderno del encabeçamiento general que agora corre, y la relacion y apuntamientos que cerca de las dichas condiciones han dado los procuradores de las dichas Cortes, y así visto hagays, y asennays las condiciones que vierdes que se denen hazer de nuevo, y enmendays las que se debieren enmendar de las del dicho Quaderno, ordenandolo todo como conuenga, para que el dicho encabeçamiento general, y los particulares que del han de depender, se beneficien, y administren, y repartan, y paguen bien, y justamente demanera, que entre las ciudades, y villas, y lugares que entran en el dicho encabeçamiento general, y vezinos dellos, y tratantes, y contribuyentes en las rentas, aya toda y gualdad en gozar de la merced, y beneficio que les hago en lo del dicho encabeçamiento, y cesen pleytos, y debates, y contiendas y todo se haga lo mas bien, y justamente que ser pueda, teniendo para ello las consideraciones, y respetos que se donen tener, que si necesario es, para hazer, y ordenar las dichas condiciones, doy mi poder cumplido a vosotros, y a los del dicho mi Consejo, y Oydores de la dicha Contaduria mayor, con todas sus incidencias, y dependencias, anexidades, y conexidades, e no fagades ende al. Dada en Toledo a veinte y cinco dias del mes de Octubre de mil y quinientos y sesenta años. Yo el Rey. Por mandado de su Magestad, Ioan Vazquez.

Por virtud de la qual dicha cedula de comision de suyo incorporada se juntaron los muy Illustrres señores Ruy Gomez de Silva, Principe de Ebora, y Gutierrez Lopez de Padilla, contadores mayores de su Magestad, y de sus Consejos de Estado, y los señores Licenciados Menchaca, y Ovalora, y Doctor Velasco, del Consejo, y Camara de su Magestad, y Francisco de Erafo, y Francisco de Almaguer, y Hernando Ochoa, tenientes de contadores por su Magestad, y el Licenciado Hernando de Menchaca, y Doctor Beneco, y Doctor Aguilera, Oydores del Consejo de la contaduria mayor, y teniendo todos visto, e oyo leer la cedula de su Magestad a ellos dirigida, dixeron, que la obedecian, y obedecieron, y acataron, y acataron lo en ella contenido. Y que estavan prestos, y aparejados de hazer, y cumplir, con toda la brevedad lo que su Magestad por ella les manda, y que en cumplimiento della se

avian juntado algunas vezes, para tratar, y platicar sobre lo contenido en la dicha cedula, y para ello avian visto las condiciones del Quaderno de la prorogacion del encabeçamiento general que al presente corre, y el otorgamiento que el Reyno hizo deste nuevo encabeçamiento general, para los dichos quinze años, y los apuntamientos que se dieron por su parte de lo que parecio a los procuradores de las dichas Cortes, cerca de las condiciones del dicho Quaderno. Y aviendo todo visto, y platicado, y conferido entre ellos largamente, sobre la forma, y orden, que se veia en beneficiar, y repartir el dicho encabeçamiento general, y sobre las condiciones que se deuan poner en el, para que fuese bien, y justamente regido, y gobernado, para todas las ciudades, y villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades del Reyno, que entran, y se comprehenden en el dicho encabeçamiento general, y los vezinos, y moradores dellos, lo mas justo, e y gualmente que ser pueda, gozassen de la merced, y beneficio que su Magestad haze a estos Reynos en se le dar, y conceder, y para ello avian hecho, y ordenado, por virtud de la dicha cedula de su Magestad, las condiciones siguientes.

Primeramente, que estos Reynos, y las ciudades, y villas, y lugares, y provincias, y partidos, y merindades dellos, que se encabeçaren, y encabeçaren, ayan de dar, y pagar, y den, y paguen a su Magestad, o a quien por su Magestad lo huviere de aver por las dichas alcavalas, y tercias, y otras rentas, que han andado, y andan al presente en el encabeçamiento general, del qual su Magestad les ha hecho merced de se las dar por encabeçamiento general por quinze años, que comenzaron, quanto a las alcavalas primero dia del mes de Enero del año venidero de quinientos y sesenta y dos, y se cumpliran en fin del mes de Diciembre del año de quinientos y sesenta y dos, y se cumpliran víspera de la Ascension del año de quinientos y sesenta y siete, quatrocientos y cinquenta y seys quentos de maravedis cada año, y mas quatro mil y quinientas hanegas de trigo en trigo, y treynta y tres cargas y media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, pagado todo ello en cada vno de los dichos quinze años, a los plazos, y en las partes, y segun que hasta aqui se ha pagado, y se paga al presente, en el encabeçamiento general de que agora corre, segun, y de la manera que se contiene en la cedula de su Magestad, por donde se hizo merced a estos Reynos, de les dar, y conceder el dicho encabeçamiento general, en el dicho precio, y por el dicho tiempo, la qual dicha cedula está asentada en los libros de la Contaduria mayor de su Magestad, y conforme a ella, estos Reynos, han de cumplir, y pagar lo susodicho, sin que en ello, ni en parte dello aya falta alguna.

Item, que el dicho encabeçamiento general, y los particulares que despues se dicen a las ciudades, y villas, y lugares del Reyno se hagan, y otorguen con las leyes de los Quadernos de las alcavalas, y tercias, y con las condiciones generales, y cassaciones de pan, y vino, firmadas que estan hechas, y ordenadas por los Contadores

mayores de su Magestad, y mandadas pregonar, para arrendar, y encabezar las rentas del Reyno. De las quales dichas condiciones generales, que tocan al dicho encabezamiento se dio traslado a los dichos procuradores de Cortes. Y su Magestad mandara que se impriman y pongan juntamente con estas dichas condiciones, para que todos esten informados, y sepan lo en ella contenido.

5 E con condicion, que del precio de todo el dicho encabezamiento general se baxe, y reciba en cuenta, en cada vno de los quinze años de todo lo que no está recebido en cuenta al Reyno, de lo que su Magestad ha vendido de alcavalas, y tercias, y otras rentas que entran en el dicho encabezamiento general, las quales para hazer la dicha baxa, y delquien se les reparte por rata lo que les cupiere de la puja, y crecimiento que se ha hecho en el dicho encabezamiento general, teniendo consideracion, y respeto al precio en que estan encabezadas al tiempo que se hizo la venta dellas.

Y porque la voluntad de su Magestad es, que todo lo que quedare del precio del dicho encabezamiento general, descontado lo contenido en el capitulo antes deste, se reparta bien, y justa, e ygalmente, entre todas las ciudades, y villas que toman del dicho encabezamiento general y entre todas las otras ciudades, y villas, y lugares, y partidos y merindades, que en el quisieren entrar, y entraren, se pone por condicion, que para hazer la dicha ygalidad no se tenga respeto a los precios en que el presente estan encabezados los pueblos, sino a lo que justamente deuan pagar, y que se haga de manera, que todos gozen de la merced, y beneficio del dicho encabezamiento general, con toda ygalidad, y no sean relevados, ni cargados los vnos mas que los otros, teniendo para ello consideracion, y respeto a los vezinos de cada pueblo, y a los tratos, y caudales, y a lo que los años passados han rentado, y valido, y podido rentar, y valer las rentas dellas, y a las franquezas, y gracias, y otras que se han hecho en las dichas rentas, y a todo lo demas que se deua tener consideracion. Por manera, que en quanto sea posible, todas las ciudades, y villas, y lugares, y partidos, y merindades, que entran, y se comprehenden en el dicho encabezamiento general, gozen de la merced, y beneficio que su Magestad haze a estos sus Reynos en las dar, y conceder el dicho encabezamiento general lo mas justa, e ygalmente que se pueda.

7 Iten, que para declarar los precios, que conforme a lo susodicho han de pagar las dichas ciudades, y villas, que tienen voto en Cortes, por razon dellas, y de sus tierras, y partidos, como agora estan encabezadas, lo hagan los Contadores mayores de su Magestad, juntamente con los del Consejo, que para ello fueren nombrados, oyendo primero sobre ello a los Diputados del Reyno, y a los procuradores particulares de las dichas ciudades, y villas que a ello viniere, y por lo que los dichos Contadores mayores, y los del dicho Consejo declararen, y determinaren, se aya de estar, y passar, y en los precios de su determinacion se ayan de encabezar

encabezen las dichas ciudades, y villas que tienen votos en Cortes, para en cada vno de los dichos quinze años deste encabezamiento general, &c.

8 Iten, que los encabezamientos de todas las otras ciudades, villas, y lugares del Reyno, en qualquier tiempo que se huvieren de hazer, en qualquier tiempo que se huvieren de hazer, y hagan los dichos Contadores mayores de su Magestad, oyendo para ello a los dichos Diputados, y los procuradores particulares, que viniere de los pueblos, teniendo las consideraciones, y respetos que dichos son, y en los precios que los dichos Contadores mayores declararen, se hagan, y otorguen los dichos encabezamientos, para en cada vno de los dichos quinze años.

9 Iten, que todas las ciudades, y villas, y lugares, que se encabezaren, y se comprehendieren, y entraren, y se comprehendieren en el dicho encabezamiento general, se entienda que se encabezaran juntamente con el Reyno de man comun, a perdida, y ganancia.

10 Iten, que todo lo que estuviere encabezado en el Reyno, para los dichos quinze años de este encabezamiento, o para qualquier dellos se cobre de las ciudades, y villas, y lugares, que estuviere encabezados, de cada vno particularmente, lo que se debiere pagar, y que no se cobre, ni pueda cobrar de los vnos lugares, lo que debieren pagar los otros: porque como quiera que este encabezamiento se haze generalmente para todo el Reyno, no se entiende que se ha de cobrar de cada lugar mas del precio de su encabezamiento, y que no se ha de cobrar de los vnos lugares lo que debieren los otros, ni quedan, ni han de quedar obligados a ello. Pero si de algunos de los dichos lugares encabezados no se pudiere cobrar el precio de sus encabezamientos, por qualquier causa que sucediere que aquello aya de quedar, y quede la paga dello a cargo del Reyno, como adelante sera declarado, &c.

11 Y para que todas las ciudades, y villas, y lugares del Reyno, que entran en este dicho encabezamiento general, sepan, como se pueden encabezar de nuevo, para los dichos quinze años, los Diputados del Reyno, a costa del, embien a hazer pregonar, e notificar en las ciudades, y villas, que fueren cabeza de partido, y en las que fueren cabeza de jurisdiccion, o merindad, y en las otras villas, y lugares que conuenga, y sea necesario, para que dentro de ciento y veinte dias despues que assi les fuere notificado, o pregonado en las cabezas de los partidos embien ante los Contadores mayores con sus poderes bastantes a se encabezar, y tomar cada vno a su cargo encabezamiento sus rentas, y embiando dentro del dicho termino, se les den por encabezamiento a cada vno sus rentas en precio justo, y moderado, teniendo para ello las consideraciones, y respetos que dichas son, y los otros que se den tener, segun pareciere a los dichos Contadores mayores, oyendo el parecer de los dichos Diputados, y que si pareciere que por escusar, en quanto fuere posible, de costas, y gastos las villas, y lugares que son en algunas provincias, y merindades, y partidos, y embiar a costa del Reyno personas quales conuenguan, ante quien se hagan, y otorguen los dichos encabezamientos, o cometello a algunas personas que esten, y residan en los dichos partidos, y tengan noticia de los lugares que se huvieren de encabezar, y de los vezinos dellas, y de sus tratos, y caudales se procuran

procuran, y señalen las tales personas, para que conforme a las instrucciones que se les dieren, hagan, y otorguen en la cabeza de los dichos partidos los tales encabezamientos, en los precios que de justamente deuan pagar los pueblos, porque parece que alla se podra mejor, y mas facilmente ver, y saber lo que cada vno mereciere, y deve pagar. E las ciudades, y villas que entran, y se comprehenden en el dicho encabezamiento general que dentro de los dichos ciento y veinte dias no se encabezaren, en tal caso los Diputados del Reyno puedan atender las rentas dellas, o las dar por encabezamiento a los tratantes, y contribuyentes dellas, o a otras personas particulares, o cobrallo, y beneficiarlo todo ello conforme a las leyes de los quadernos de las alcavalas, y tercias, como vienen que mas conuenga a los pueblos, e a los vezinos, y tratantes dellas, y al bien, y seguridad de las dichas rentas, y que para ello se les den todas las cartas de receptorias, y recudimientos, y provisiones, y poderes que sean menester, sin les pedir fiança, ni seguridad alguna, pues estos Reynos, y ciudades, y villas, y lugares dellas, que se encabezaran, y encabezaren, quedan, y han de estar, y estan obligados a fiançar, y pagar el precio principal del dicho encabezamiento general. Los quales se les de fin que ayan de pagar, ni paguen diez, ni onze al millar, ni otros derechos de recudimiento, ni otros derechos algunos de oficiales de rentas ni pregonero mayor, ni derechos de encabezamiento, pues todo esto se cargo, y va cargado en lo precio principal del dicho encabezamiento, general: salvo si otra cosa no fuere declarado en los encabezamientos, o arrendamientos particulares que se hizieren: con tanto que si alguna de las dichas ciudades, y villas, y lugares no se quisieren encabezar, ni tomar a su cargo por encabezamiento las rentas dellas dentro del dicho termino, y por esto se arrendaren, y despues de arrendadas los consejos se quisieren encabezar, que se les aya de dar, y de el dicho encabezamiento por los años que quedaren por pasar de este encabezamiento general el precio en que verdaderamente estuviere arrendadas por menor las rentas dellas al tiempo que las vuieren a tomar conforme a la orden de los encabezamientos, y a las cedulas que los Reyes Catholicos don Fernando, y doña Ysabel dieron en la ciudad de Auija a diez ocho del mes de Setiembre de mil y quatrocientos y nonenta y siete años, o en menos precio si pareciere a los dichos Contadores mayores, oyendo sobre ello a los Diputados del Reyno que se les deve dar.

12 Otrofi, que si por no encabezarse algunas de las dichas rentas los Diputados del Reyno las huvieren de arrendar, y arrendaren, que de los tales arrendamientos los dichos Diputados ayan de recibir, y reciban de los arrendamientos dellas, fianças, y seguridad, y de su pedimento, consentimiento, y no de otra manera, se den a los tales arrendadores recudimientos, o fielidades, e los otros recaudos que fueren menester, y de justicia se den dar, y que los derechos que de los tales recudimientos o fielidades, y los otros despachos que fueren menester, y de justicia se den dar, y debieren pagar de onze, y seis al

millar, y derechos de recudimiento sean para el Reyno, y los cobren, y lleuen, y gozen pues que al Reyno van cargados en el precio principal deste encabezamiento, como está dicho: y si para el buen recaudo de las tales rentas arrendadas conuiere, y fuere necesario hazer se algunos tornos, o quiebras en las dichas rentas que assi arrendaren, o viar de los otros remedios de las leyes del quaderno, contra los arrendadores de las tales rentas, que se pueden hazer, y hagan conforme a las leyes del dicho quaderno, e que si algunas quiebras, e daños, e menoscabos, por esto, o por otra qualquier cosa que sea viniere en las dichas rentas sean a cargo del Reyno, y no de su Magestad, pues de Reyno ha de gozar, y llevar el beneficio, e interes de las dichas rentas.

13 Otrofi, que en este dicho encabezamiento general, ni en ningun particular que estuviere encabezado de los que entran, y entranen el dicho encabezamiento general, no pueda auer, ni aya durante el tiempo de los dichos quinze años, ni encomedio dellas ninguna puja del quarto, ni otra puja, ni crecimiento de ninguna calidad que sea mayor, ni menor, ni otra mudança, ni inouacion alguna: salvo que el Reyno tenga, y goze el dicho encabezamiento general, en el precio, y por el dicho tiempo, segun, y de la manera que agora se de la. Y lo mismo tengan, y gozen sus encabezamientos particulares, las ciudades, y villas, y lugares, y partidos que se vuieren encabezados: pero que si en las rentas de las ciudades, y villas, y lugares, y partidos que por no se quierere encabezar se vuieren de arrendar, y arrendaren, viere alguna puja, o pujas de quarto, otra puja de qualquier calidad que sea, de aquellas que de derecho han lugar, que las tales pujas, o crecimientos sean para el Reyno: mas si las dichas pujas se hizieren en algunas rentas de las ciudades, villas, y lugares, y partidos que estuviere encabezados, que las tales pujas las pertenezcan a cada pueblo lo que le tocare, por manera que su Magestad no aya, ni lleue cosa alguna de las dichas pujas, no embargante quanto qualquier condicion general, e particular, o ley del quaderno, e otras cosas que en contrario sea.

14 Otrofi, que del precio por que se encabezaren las qualesquier ciudades, villas, y lugares del Reyno, paguen cada vno las mercerías, y pan, y vino, y azeite que ay y viere situado en las rentas della, a quien lo viere de auer, conforme a los privilegios, que dello tienen, y tuviere, a los plazos en ellos contenidos, sin les prorogar, ni alargar las pagas, y que todos los mandados que quedaran a cumplimiento del precio de sus encabezamientos, lo den, y paguen lo que fueren de alcavalas por tercios de cada año: y lo que fuere tercias, la mitad por el dia de Navidad de cada año, y la otra mitad por el dia de la Ascension del otro año luego siguiente: salvo si en las cartas de sus encabezamientos fueren puestas, y declarados otros algunos plazos de pagas: lo qual todo paguen puesto en los lugares, y partes que les fuere mandado por las cartas de receptorias, que para la cobrança dello se dieren. Y porque pasado el termino de la paga, los consejos encabezados no sean luego fatigados, ni molestados, ni se les hagan costas, ni

gallos, que el receptor que fuere de cada parte de encabeçado, se obligue à embiar, y embie à notificar à los consejos de cada partido antes de ser cumplido el tercio primero del primero año deste encabeçamiento lo que à cada consejo cabe à pagar de su encabeçamiento en el año, conforme à las receptorías, y repartimientos que se dieren dello, para que lo ponguan à los dichos plazos, y si despues en algun año dellos deste encabeçamiento huviere inouacion en el precio de encabeçamiento de algun lugar, que assi mismo en el tercio primero del primer año embie à notificar al tal lugar el precio que ha de pagar, y que aquella notificacion baste para los años de vn encabeçamiento en que no huviere mudança de precio, y que hasta ser pasado cada plazo, y vn mes mas. Y si hecha la dicha notificacion à los dichos consejos por la orden que está dicha, no pueda ser ni sea executado en ellos, ni en los vecinos, y moradores dellos, por ningunos maravedis que deuan de los dichos sus encabeçamientos: pero que la dicha notificacion y prorogacion, ni alargamiento para que no se execute hasta ser pasado el dicho mes en cada plazo, no se entienda ser, ni sea para lo que toca à los finados que ay ò vniere en las dichas rentas, por que aquellos se han de pagar por los consejos encabeçados, y arrendadores, y fieles, y cogedores de las rentas dellos, à los plazos, y según se contiene, y fuere declarado en los dichos privilegios sin prorogacion, ni alargamiento alguno, como de suso está dicho.

13 E con condicion, que si desde el primero dia del mes de Enero del dicho año de quinientos y dos, que comienza este dicho encabeçamiento en adelante su Magestad hiziere merced, ò vendiere, ò situare algun pan, è vino, ò azeite, en qualesquier rentas de las que entran en el encabeçamiento, demas de la cantidad que agora ay situado en ellas, se reciba en quenta por ello à los consejos à quien tocate el precio que verdaderamente valiere en cada vn año al tiempo de las pagas no embargante qualesquier condiciones que en contrario aya: y que si su Magestad ha mandado, ò mandare desempeñar, ò se desempeñare algun pan, è vino, ò azeite de lo que está vendido al quitar, que aquello los consejos, y arrendadores de las rentas donde está situado lo ayan de pagar y paguen à su Magestad, ò à quien por su Magestad lo vniere de auer en pan, è vino, è azeite, como agora se paga, sin auer en ello inouacion alguna, recibiendoles en cuenta por ello lo que agora se les recibe. Pero que si los Contadores mayores vieren que conviene que desde luego se talze, y modere como se ha de pagar, y cargar el dicho pan, è vino, y azeite cada año, quier valga poco, ò mucho, y tomar sobre ello concierto con los consejos que se encabeçaren que lo puedan hazer, y hagan como vieren, y entendieren que es necesario.

Otrofi, que si durante los dichos quinze años deste encabeçamiento general su Magestad diere algunas franquexas, ò ferias, ò libertades à pueblos, ò à personas particulares que se descuente por ello al Reyno, ò al partido donde assi se hizieren las tales franquexas, y libertades, lo que de justicia se deua descontar, y baxar por ello lo qual se haga por los Contadores mayores, oydas las partes sobre ello.

15 Otrofi, que si despues de encabeçado qual-

quier pueblo, durante el tiempo deste encabeçamiento se quemare, ò despoblare, ò se sucediere otro caso fortuito, por donde no merezca pagar tanta cantidad como el precio de su encabeçamiento, se le haga, y ha de hazer la baxa, y quita que iusta sea, según que le huviere sucedido, y que aquello se descuente, y baxe de qualquier interese, y ganancia que aya en el dicho encabeçamiento general, y fino lo huviere, se cargue por rata sobre todas las ciudades, y villas, y lugares que estuviere encabeçados, como se ha de cargar, ò descargar assi mismo por rata la ganancia, ò perdida que vniere en todo el dicho encabeçamiento general.

Otrofi, que en fin de cada año se haga la cuenta del dicho encabeçamiento general, por las personas, y según se ha hecho los años pasados, estando presentes los Diputados del Reyno, ò qualquier dellos, para que por la dicha cuenta se auerigüe la ganancia, ò perdida que ha auido en el tal año, en todo el dicho encabeçamiento. Y si huviere auido ganancia descontando della lo que fuere menester para las costas, y gastos de la administracion, y beneficio del dicho encabeçamiento general, que esto se ha de librar por los Contadores mayores de su Magestad, al receptor de las sobras del encabeçamiento general del Reyno por pedimento de los dichos Diputados, de lo que dare se descargue, y baxe en el año siguiente, à todas las ciudades, y villas, y lugares, y partidos, y merindades, que entran, y entran en el dicho encabeçamiento general, y estuviere encabeçadas à cada vno lo que le cupiere por rata, al respecto del precio de su encabeçamiento, y si huviere perdida, assi mismo se cargue por rata en el dicho año siguiente, todas las ciudades, y villas, y lugares, y partidos, y merindades que estuviere encabeçadas, à cada vno lo que le cupiere por rata: pero si la ganancia, ò perdida fuere en tan pequeña cantidad, que aya de auer muy poco della à los tales pueblos encabeçados, porque si esto se vniere de baxar, ò subir de los precios de los encabeçamientos, seria necesario hazerlo saber à los pueblos, y en ello se haria muchas costas, y gastos, y por las escusas en quanto fuere posible, y que no se hagan repartimientos de muy pequeñas cantidades, se declara, y manda, que los dichos Contadores mayores, villa la ganancia, ò perdida que vniere, declaren, si se ha de hazer repartimiento dello, ò no, con tanto que de que se junten hasta seis quentos de perdida, ò ganancia, en tal caso aya de hazer el repartimiento dello por la orden susodicha, con parecer de los Diputados del Reyno. Y si por algun buen fin pareciere que conviene, hazerle algunas baxas, ò gratificaciones de la dicha ganancia en qualquiera de los años deste encabeçamiento, ò en comedio dellos, à los pueblos encabeçados, porque esten cargados, ò les suceda algunos daños, ò perdidas de aya de hazer, y haga, como pareciere à los dichos Contadores mayores, oyendo à los dichos Diputados.

Otrofi, que si lo que estuviere encabeçado 17 en el Reyno, no montare tanto como lo que se ha de pagar à su Magestad por el dicho encabeçamiento general que lo que faltare para cumplimiento dello, las ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, que toman el dicho encabeçamiento, y las otras ciudades, y villas, y partidos, y merinda

merindades del Reyno que se encabeçaren, sean obligados à dar, y den consejos, ò personas particulares llanas, y abonadas con seguridad bastante para que lo daran, y pagaran à su Magestad, ò à quien por su Magestad lo vniere de auer, à los plazos, y según que le han de pagar las otras rentas: de manera que su Magestad aya, y llene, y goze enteramente en cada vn año de los dichos quinze años el precio del dicho encabeçamiento general, sin descuento, ni baxa alguna, y que si alguna falta, ò quiebra en qualquier manera huviere en lo que estuviere encabeçado ò por encabeçar. De manera que no se cobre enteramente el precio del dicho encabeçamiento general, lo ayan de pagar, y paguen las dichas ciudades, y lugares, y partidos, y merindades encabeçados, y se reparta, y cargue entre ellos en el año siguiente, según, y como, y de la manera que antes desto se contiene.

18 Item, porque algunos de los años pasados los del Consejo Real, y los Contadores mayores de su Magestad han librado en las sobras del encabeçamiento general algunas quantas de matres para cosas que se han ofrecido, diciendo, que por ser generales, y tocar à todo el Reyno se le deuan pagar, y librar en la ganancia del encabeçamiento general, de lo qual el Reyno se ha agraviado, diciendo no se poder librar las cosas susodichas, ni otras ningunas en las sobras, y ha pedido se buelvan las maneras que para lo susodicho se libraron en ellas, y hasta agora no se ha determinado lo que en ello se ha de hazer, y para que lo susodicho de aqui adelante no se haga se pone por condicion, que los del Consejo Real de su Magestad, ni sus Contadores mayores, no puedan librar, ni libren en las dichas sobras ningunos moros para ningunas cosas generales, ni particulares del Reyno, aunque digan que son en beneficio de la Republica, ni para otro ningun efecto que sea, ò ser pueda: y si contra lo susodicho lo libraren no sea à cargo del Reyno la paga dello, y sea visto anello pagado en cuenta del dicho encabeçamiento general, y se le tome, y reciba en cuenta del: porque la voluntad de su Magestad es, que si algunas sobras huviere en el encabeçamiento general, el Reyno las goze, y se aproveche dellas, y se gassen, y repattan en lo que va dicho en las condiciones de suso contenidas: salvo que las dichas ganancias se distribuyan en las cosas que conforme à estas condiciones se deuen gastar, y distribuir, y en las otras cosas concernientes al encabeçamiento general, y beneficio del, y no en otra cosa alguna.

19 Otrofi, porque la voluntad de su Magestad es, que el precio que vniere de pagar del dicho encabeçamiento, cada vna de las ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, y assi mismo el precio en que fueren encabeçadas las otras ciudades, y villas, y lugares que non tienen voto en Cortes, se repartan bien, y justamente entre las ciudades, è villas que son cabeza de partido, y las villas, y lugares de su tierra, y partido, que entran, y se comprehendieren en sus encabeçamientos, teniendo para ello consideracion y respeto à las cosas contenidas en las condiciones

deste encabeçamiento general, y todas las otras cosas que se deua tener consideracion, y respeto, que esse dicho encabeçamiento general se da, y concede al Reyno, y se haze, y otorga con tal condicion, que el precio en que se diere por encabeçamiento las rentas à qualquier ciudad, ò villa que fuere cabeza de partido, se reparta bien, y justamente para los quinze años del entre la tal ciudad, ò villa que fuere cabeza, y las otras villas, y lugares que fueren de su tierra, y partido, que entran, y se comprehendieren en su encabeçamiento, y para que los tales repartimientos se hagan en la manera que está dicho, se tenga, y guarde en ello la forma, y orden siguiente.

Primeramente, porque conviene que los encabeçamientos sean beneficiados con tiempo para que las rentas no esten en fieltad, y los finados, y libranças se puedan pagar à los plazos, y todo se haga al tiempo, y por la orden que conviene, se pone por condicion que luego como las certas de los encabeçamientos particulares se leuaren à los pueblos, sin poner en ello ninguna dilacion, lo mas presto que ser pueda entiendan en beneficiellos. Y para ello se junten el Corregidor y Regidor de cada ciudad, ò villa, y las otras personas que suelen entrar, y tener voto en los Cabildos, y Ayuntamientos, y ante el escrivano del consejo, ò ante el escrivano de rentas del partido, ò su lugar teniente: juren en forma que à todo su saber, y entender elegran, y nombraran para entender en los dichos repartimientos, y en el hazimiento de las rentas, buenas personas, y de confianza, y que tengan esperiencia de cosas desta calidad, sin tener respeto à que sean de vn linage, ò parentela, ò quadrilla, ò parcialidad, mas que de otra, ni otra cosa alguna, salvo lo que les pareciere que verdaderamente conviene, y son necesarios para el buen efecto de la cosa. Y fecho el dicho juramento, elijan, y nombren para lo susodicho dos Regidores, y si pareciere que conviene mas otros, non sean Regidores: elijan, y nombren en su lugar dos buenas personas quales para ello conuengnan, y otras dos buenas personas elijan, nombren los tratantes, y contribuyentes en las rentas, y para la eleccion de estos, los tratantes, y contribuyentes en cada miembro de renta, nombren tres personas vno de los mas ricos, y caudalosos, y otros de los medianos, y otros de los menores: juntandose para ello todos los del dicho miembro ante la justicia, y en la parte que para ello les señalare, y en su presencia, y ante escrivano hagan el dicho nombramiento de las dichas tres personas: sobre lo qual votaran los de cada miembro de renta por sí, por la orden que la dicha justicia les diere para ello: todas las quales dichas personas que assi fueren nombradas por los tratantes en las dichas rentas, se junten con la justicia en la parte, y para el dia que ella señalare: y assi juntos hagan juramento en forma de elegir las dichas dos personas, y por ellos han de seruir de Diputados, para las cosas contenidas en estas condiciones, y por el tiempo en ellas declarado, los mas habiles, y suficientes de confianza, y esperiencia que ser pueda, sin tener respeto à ninguna de las cosas que van declaradas en el nombramiento de los Diputados que ha de nombrar el Ayuntamiento: y fecho el dicho juramento cada vno por sí en parte ante la dicha justicia, y escrivano, nombren las dichas dos personas que le pareciere, según Dios, y su

conciencia, que para ello sean mas convenientes: y autendo todos votado, y nombrado las dichas dos personas que den por tales Diputados los dos que tuviere mas votos, y si hubiere entre ellos votos y gualtes hechen suertes, y a los que les cupiere la suerte, queden por tales Diputados: y esto hecho, la dicha justicia, y quatro Diputados, con la mas brevedad que ser pueda, embien a notificarse a los lugares de la tierra, e partido de la tal ciudad, e villa, que para un dia qual para ello fuere señalado por el dicho Corregidor, o justicia la dicha tierra embie dos personas por su parte, y cada vna de las villas, y lugares del partido, que no fueren de la tierra, ni jurisdiccion de la tal ciudad, o villa, embien todas otras dos personas, o cada vno dellos por si vna buena persona, como mas quisieren, y en el mandamiento que se diere para la notificacion que se embiare a hazer, vaya inserto este capitulo, para que en sus consejos lo vean, y practiquen, para que sus procuradores vengam informados de lo que les conuiniere: los quales, o los que dellos vinieren para el dicho dia señalado, todos se junten en el lugar, y parte que para ello fuere señalado por el dicho Corregidor, y en su ausencia por su representante: y alli juntos ante todas cosas en presencia de los que han de entender en el repartimiento, y de todos los procuradores que vinieren de los lugares de la tierra, y partido, se vean, y lean estas dichas condiciones, para que todos ellos entendan lo en ellas contenido, y assi leydas el dicho Corregidor, y las dichas quatro personas nombradas por el dicho Regimiento, y tratantes, y contribuyentes, juren en forma deuida de derecho, por ante el dicho escrivano, y en presencia de los procuradores que vniere venido, que a todo lo saber, y entender, repartiendo el precio del encabezamiento entre la tal ciudad, e villa, y su tierra, y lugares de su partido: que entraren en su encabezamiento, y entenderen en todo lo de yuso comedido, lo mas bien, y iustamente que supieren, y alcançaren, sin hazer mas agramo, ni equivalencia a los vnos que a los otros sin aficion, ni parcialidad, y sin tener respeto a otra ninguna cosa que sea, ni ser pueda: y hecho el dicho juramento, y los examenes, y diligencias que conuengan, y sean necesarios para saber lo que cada pueblo dene pagar, y le dene ser repartido si en el encabezamiento entraren las tercias de la tal ciudad, o villa, y su tierra, y partido, las arrienden en publica almoneda a qui en mas por ellas diere, sin que en el tal arrendamiento aya fraude, ni colusion alguna, haciendo el tal arrendamiento en presencia, e con intervencion de los dichos procuradores, pues a la tierra, y partido les va su interese, o perdida en ello, con apercebimiento, que si en algun tiempo se hallare que vna fraude en ello, se daran los arrendamientos por ningunos, y las personas que fueren culpadas seran castigadas, y al que diere ansio de esta fraude se le dara la veintena parte del verdadero valor de las tercias: la qual han de pagar los que comencieren el dicho fraude, sin que se delouente de precio della. Y el precio en que assi se arrendaren las tercias lo delcuernten, y baxen del precio principal de todo el encabezamiento, y de todo lo restante, presentes los dichos procuradores de la tierra, y partido hagan repartimiento: y si en el encabezamiento no entraren las tercias, repartan el precio del encabezamiento,

to de la alcaualas, repartiendolo al cuerpo de la tal ciudad, o villa que fuere cabeza, lo que dene pagar por las rentas de las alcaualas de en todos los lugares de la tierra por si en un precio juntamente lo que deuan pagar: y otrosi, repartan a cada villa, y lugar que no fuere de la tierra, y fuere del partido, y entrare en el encabezamiento lo que deuiere pagar, teniendo consideracion, y respeto al precio principal del dicho encabezamiento, y a los vezinos, y moradores que ay en la tal ciudad, o villa que fuere cabeza de partido, y en todos los lugares de la tierra, y a los que ay en cada villa, o lugar del partido por si, a sus tratos, y caudales: Y assi mismo, teniendo consideracion a que los vezinos de la tierra, y partido lo mas comunmente suelen, y acostumbram traer a vender, y contratar a las ciudades, y villas que son cabeças de partido, las cosas de sus labranças, y crianças, y otras mercaderias tienen, y contratan, y que alli han de pagar alcauala dello, y a todas las otras cosas a que le dene tener consideracion, y respeto, haciendo lo de manera que no ayen de pagar la alcauala de vna cosa dos vezes, no veniendola mas de vna, para que el dicho repartimiento se haga lo mas bien, y iustamente que ser pueda. Demasera que los labradores, y gente de la tierra, y partido sean sobrelevados iustamente, quanto ser pudiere, teniendo las dichas consideraciones, y fecho el dicho repartimiento por la orden que esta dicha, lo firmen todos de sus nombres, y lo firme el escrivano ante quien se hiziere, y lo hagan pregonar en la tal ciudad, o villa un dia de mercado por pregonero, y ante escrivano, y si conuiniere lo embien a notificar a la tierra, y a los lugares del partido, para que si alguno le agraviare del diziendo, que le esta repartido mas de lo que iustamente merece, dentro de ocho dias primeros siguientes despues del dicho pregon, y notificacion, lo digan, y aleguen ante el dicho corregidor, y ante los dichos quatro Diputados, y ante los que dellos pudieren ser auizos, especificando la causa de su agramo: el qual dicho Corregidor con los dichos Diputados, o con los que dellos pudieren ser auizos, y con vna, o dos buenas personas que de nuevo para ello nombre el dicho Corregidor sobre juramento que primero hayan de entender en el negocio con toda rectitud dentro de ocho dias primeros vean el agramo de que qualquiera se queixare, e informados de lo que para el buen espediente dello conuiniere, si hallare, que algunos de los que se queixaren estan agraviados, los desagravian baxandoles lo que de iusticia se les deuiere baxar, y cargandolo sobre los otros lugares que estan aliuizados, a quien de iusticia pareciere que se deve cargar, por manera que passados diez y seys dias despues del dicho pregon, y notificacion, el dicho repartimiento que de bien, y iustamente hecho, con toda la mas y ganancia que ser pueda, y aquel se guarde: y demas de lo que por el dicho repartimiento les cupiere, paguen los maravedis que la justicia, y Diputados aueriguen en presencia de los procuradores de la dicha tierra, y partido, que iustamente se gasso, y hizo de costas en venir a la Corte por el dicho encabezamiento, y leuallo: lo qual paguen la dicha ciudad, y su tierra, y lugares del partido, cada vno lo que le cupiere por rata al respecto de lo que se le hubiere reido todo el dicho encabezamiento,

miendo, y lo que assi cupiere a toda la tierra, y a cada lugar del partido, paguen a la tal ciudad, o villa dentro de quinze dias, contados desde el dia que aceptaren su repartimiento, pues ella lo gasso en embiar por el dicho encabezamiento; y lo que assi les cupieren, y pagaren de las dichas costas, tengan facultad la dicha ciudad, y villa, y la dicha su tierra, y partido de lo poder repartir, demas del precio de su encabezamiento en el primero año del, cada vno lo que le cupiere, y para los otros años no han de repartir mas las dichas costas, ni cosa alguna dellas, salvo el precio que cupiere a cada vno por el dicho repartimiento que le hiziere del precio de todo el dicho encabezamiento, y el precio que por el cupiere a toda la dicha tierra se reparta entre los lugares della, por la forma, y orden que adelante sera contenido. Y el repartimiento, que como dicho es, se hiziere de lo que cupiere a la dicha ciudad, y a la tierra, y a cada villa, y lugar del partido, se trayga ante los dichos Contadores mayores, para que conforme a el se den las cartas de receptorias para cobrar de la tal ciudad, o villa que fuere cabeza, y de las villas, y lugares de su tierra, y de cada vna de las villas, y lugares de su partido lo que les cupiere por el dicho repartimiento en cada vno de los dichos quinze años. E si han alguna ciudad, o villa, e lugar donde hubiere tercias, y anduieren juntas en un precio con las alcaualas, de pedimento, y consentimiento de todos los pueblos a quien tocare, pareciere a los Contadores mayores que no lo denen arrendar, y que se dene tener otra manera en la administracion dellas, que se pueda hazer, y cerca dello se guarde lo que fuere declarado en las cartas de encabezamiento, o en las cartas, y provisiones de su Magestad, que para ello fueren dadas, segun, y como de la manera que con ellas fuere contenido, e declarado, sin exceder dello en cosa alguna: porque no auiendo condicion de encabezamiento, o carta de su Magestad para ello, no se pueda hazer, ni haga de las dichas tercias, o otra cosa alguna, sino arrendallas con toda verdad, y rectitud, y descontallas del precio principal del encabezamiento, segun, y como de suso está dispuesto, y mandado: y porque como de suso va dicho, descomado el precio que las dichas tercias valieren en el primero arrendamiento de lo que restare para cumplimiento del precio del encabezamiento, se ha de hazer repartimiento entre la ciudad, o villa que fuere cabeza, y los lugares de su tierra, y partido: y el dicho arrendamiento de las tercias, no conuene que se haga por todos los quinze años deste encabezamiento general, sino que se arrienden solamente por los tres años que conforme a las condiciones deste encabezamiento se han de arrendar las otras rentas, se declara, y manda, que assi se haga, y que para cada arrendamiento nuevo que se haviere de hazer de las dichas tercias, se an llamados los procuradores de la tierra, y de los lugares del partido, para que en su presencia, y con su intervencion los Diputados de la dicha ciudad, o villa las arrienden a quien mas por ellas diere: y si el tal arrendamiento fuere de mas, o menos precio que el primero que se vniere fecho para los tres años primeros deste encabezamiento, la tal demasia, o perdida se reparta por rata entre la ciudad, o villa, o su tierra, y lugares de su partido al respecto de lo que les cupo de su encabeza-

miendo, en el primero repartimiento que hizieron, pues la perdida, o ganancia de las dichas tercias de todos los dichos quinze años del encabezamiento general ha de ser comun a todos: y porque no aya duda cerca del tiempo porque se han de nombrar los dichos Diputados para hazer los repartimientos, y arrendamientos, y otras cosas de suso contenidas, se declara, y manda a los dichos Diputados, para hazer los repartimientos, y arrendamientos, y otras cosas de suso contenidas, se declara, y manda a los dichos Diputados, assi los que ha de nombrar la ciudad, o villa, como los que han de nombrar los tratantes, y contribuyentes en las rentas della, como de suso dize, los nombren por tiempo de tres años: y los assi nombrados vnen los dichos cargos por los dichos tres años, y no masy cumplidos aquellos se ayen de nombrar por la orden contenida en esta condicion; otrosi quatro Diputados para que vnen los dichos cargos otros tres años, y por esta orden se nombren los dichos Diputados: por manera que en los quinze años deste encabezamiento se hagan cinco nombramientos de Diputados, y que el vna vez lo hubiere sido nombrado, no pueda tornarlo a ser, hasta ser passados tres años, porque desta manera todo se fara iusta, y derechamente, y como dene: el qual dicho nombramiento de Diputados, se haga por la orden, y segun, de suso se contiene, sin embargo de qualquier costumbre, o provision que ay en los pueblos en contrario.

Lo que por el dicho repartimiento se hiziere cupiere a pagar para en cada vno de los dichos quinze años al cuerpo de la tal ciudad, o villa que fuere cabeza de partido, se ha de arrendar, y beneficiar, y repartir por los miembros de rentas della, de tres en tres años, en esta manera.

Que el Corregidor de cada ciudad, o villa, y las dichas quatro personas que han de ser nombradas por la orden que está dicha por el Regimiento: y tratantes, y contribuyentes en las rentas del cuerpo de la tal ciudad, o villa, se junten, y hagan todos juramento en forma, que con todo buen cuidado, y miramiento entendieran en repartir, y beneficiar las rentas del cuerpo de la tal ciudad, o villa, y en todo lo demas que de yuso sera contenido, lo mas bien, y iustamente que ser pueda, sin aficion, ni parcialidad ni otro respeto alguno: y assi fecho platiquen, y confieran entre si las gracias, y quitas, y franquezas que se deuen hazer en las rentas del cuerpo de la tal ciudad, o villa, y en cada vna dellas particularmente: assi a los vezinos del tal pueblo, como a los que de fuera parte vinieren a vender, y contratar qualesquier mercaderias, y mantenimientos, para que el pueblo sea mas bien proneydo, y abastado, y a mas moderados precios, y todos tengan voluntad de las venir a vender, y contratar al tal pueblo, mirando que las dichas gracias, y quitas, y franquezas, se hagan en quanto sea posible, en aquellas rentas, y cosas, de que mas bien, y prouecho venga a la gente comun, y pobre, y que se hagan moderadas, de manera que sea lo mas sin perjnyzio de los que se vniere de encabezar, y contribuir en las rentas del cuerpo de la dicha ciudad, o villa que ser pueda: y que los miembros destas rentas queden en moderados precios: esto se haga, y asiente en concordia de todos si ser pudiere, o de la mayor parte dellos: con tanto que en los pueblos que a la dicha justicia, y Diputados pareciere que

conuenio para la buena provision, e goberna-
cion dello, que las dichas gracias, y quitas, y
franquezas se hagan mas en un tiempo del año,
que en otro, y en unas mercaderias, y manteni-
mientos, y provisiones mas que en otras, lo puen-
dan hazer, y hagan en algunas rentas particula-
res, y no en todas generalmente, teniendo para el-
lo las consideraciones, e respetos que dichos son:
con que lo hagan para todos los tres años,
porque han de repartir, y arrendar las rentas del
tal pueblo, sin poder durante los dichos tres
años mudar, ni alterar, ni crecer, ni menguar
las dichas gracias, y quitas, y franquezas, y no de
otra manera, y lo que se alientare lo firmen todos
de sus nombres, por ante el escrivano del con-
sejo, o ante el escrivano de rentas, o su lugar
teniente, y asentado hagan, y arrienden las
rentas de la carne, y hieladas, y otras del
viento del tal pueblo, que no se suelen, ni a
costumbran encabeçar. Y alli mismo arrienden los
vientos de los vientos de los miembros de rentas
que se suelen, y acostumbrian encabeçar: porque
los dichos vientos no se han de dar a los enca-
beçados en los miembros de rentas, porque se
ha visto por experiencia, que en algunos pueblos
y donde los vientos se dieron a los encabeçados
en los miembros de rentas dellos, que los di-
chos encabeçados a los que de fuera parte vinie-
ron a vender, contratar qualquier provisiones,
y cosas tocantes a los dichos miembros, los
llevaron el alcaual por entero de todo lo que an-
si vendieron, y contrataron, y les hizieron
otros agravios, y extorsiones a fin que no bol-
uiesen a vender semejantes cosas a los tales
pueblos, por vender los dichos encabeçados sus
mercaderias, y mantenimientos, y cosas a ma-
yores precios: lo qual ha sido en daño conocido
de bien comun de los pueblos, y vezinos dellos,
y por escusar lo fuso dicho, no se han de dar
a los dichos encabeçados los dichos vientos, y
se han de arrendar con las gracias, y quitas que
estuviere acordado que hagan, en el mayor precio
que los pueda, y a los tratantes, y contri-
buyentes en los miembros de rentas se les ha
de dar solamente el alcaual de lo que ellos, y
los vezinos, y moradores de las tales ciudades
contrataren en precio justo, y moderado, tenien-
do las consideraciones que se deuen tener y ha-
ziendoles toda la mas gratificacion que justa-
mente se les pueda, y deya hazer: y los arren-
damientos que hizieren de los vientos de los
dichos miembros de rentas, han de ser condi-
cion, que los arrendadores guarden las dichas
gracias, y quitas con que las arrendaren, y no
puedan hazer baxa ninguna dellas, ni yguararse
por junto con ninguno por las cosas que se tru-
xeren a vender el tal pueblo en el tiempo de su
arrendamiento, ni en parte del: por escusar el
daño, y perjuizio que dello podria resultar a los
miembros encabeçados: lo pena que si lo con-
trario hizieren, y se les pronare, por cada vez
pague lo que montare la gracia, o quita, y guala
por junto, que assi hizieren con el quatro tanto:
la mitad para el miembro encabeçado, a quien
tocare, y la quarta parte para el juez que lo sen-
tenciare, y la otra quarta parte para el que lo
acusare: las cuales dichas rentas de viento arrien-
den, para que los arrendadores dellas sean
obligados de hazer, y hagan en ellas las gra-
cias, y quitas, y franquezas que assi estuviere
alientado, y acordado que aya de hazer: en las

quales las dichas rentas se han de pregonar, y
arrendar, y rematar en las personas que mas
por ellas diere, a los terminos, y por el tiempo
que para ello fuere señalado: y deuse mirar, si
sera bien ponerse por condicion en los arren-
damientos, que de las dichas rentas se hizieren,
que en el precio en que se remataren para los tres
años por que se arrendaren, que arrendaren, que-
den abiertas las rentas para se poder pujar, hasta
en fin del año primero para el segundo, y tercero:
y en el precio en que quedaren rematadas para
los dos años pòsteros hasta en fin del segun-
do, queden abiertas para el año tercero: por ma-
nera que con que las rentas se arrienden, alle-
guen por tres años, queden abiertas para los dos
para se poder pujar en cada vno de ellos por
la orden que esta dicha, porque si pareciere que
las dichas rentas se deuen arrendar con la dicha
condicion, lo podian hazer sin embargo de qual-
quier leyes, y ordenanças que aya en con-
trario, y si traxere inconueniente, arriendar por
esta orden, hagale lo que mejor pareciere, y
rematadas las dichas rentas se ha de ver lo que
en ellas montare, e contados los prometidos, y
quantas partes, y otras cosas que se deuiere
descontar, e sobre la cantidad que faltare a cum-
plimiento del precio del dicho repartimiento, car-
guen lo que fuere menester para las cosas, y gastos
y beneficio del dicho encabeçamiento hasta en la
cantidad que fuere declarada en la carta de en-
cabeçamiento que se les diere, y en el primer
año demas de lo fuso dicho, cargando que les
huuiere cabido por rata de las cosas que se hi-
zieren en embiar a la Corte por el dicho enca-
beçamiento, y lleuallo como va declarado en
la condicion antes della: y hecho todo vn tierpo,
y precio, se reparta por todos los miembros
de rentas del cuerpo de la tal ciudad, o villa que
no se arrendare, repartiendo a cada miembro de
renta sin el viento della en lo que justo sea,
teniendo consideracion y respecto al precio que
se ha de repartir en todas las dichas rentas, y a lo
que cada vna por si ha rentado, y valido en ca-
da vno de los tres, o quatro años mas o menos
pasados, y a las gracias, y quitas que en ellas se
han de hazer a los forasteros, y personas que
no se encabeçaren, y a todo lo demas a que
se deua tener consideracion: y porque se ha visto
por experiencia que en los pueblos adonde los
ricos, y principales dellos tienen granerias, y
contrataciones, procuran con muchas formas,
y maneras, que para ello tienen, de descargar
los miembros, y rentas en que ellos tratan, y con-
tribuyen, y cargar a los otros: lo qual es contra
razon, y justicia, pues todos denian par y gual-
mente el alcaual que hazen, aduertese dello,
para que la justicia, y Diputados tengan mucho
cuidado de no dar lugar a que en los reparti-
mientos que se hizieren aya desigualdad, y que
todo se haga de manera, que los tratantes, y
contribuyentes en las rentas, y que se huiniere
de encabeçar en ellas, reciban toda la gratifica-
cion que buena, y justamente puedan, y deuan
recibir, y no tengan causa, ni razon de se que-
rar. Y fecho el dicho repartimiento lo firmen
todos de sus nombres por ante el dicho escrivano,
y lo hagan pregonar publicamente en la di-
cha ciudad, o villa, dos dias vno en pos de
otro: para que si los tratantes, y contribuyentes
de algunas rentas, de las que se suelen, y acostum-
bran estar encabeçadas, o de nuevo le quisieren
encabeçar,

encabeçar, se agruiaren, diciendo, que algunas
de las dichas rentas estan repartidas, e cargadas en
mas precio de lo que justamente valiere, y me-
reciere pagarlo, digan, y aleguen ante el dicho
Corregidor e Diputados dentro de seys dias
despues del pòsteror pregon: los quales dichos
Diputados, o los que dellos pudieren ser auidos
juntos con vna, o dos buenas personas que de
nuevo el dicho Corregidor nombre sobre jura-
mento, que primero hagan dentro de otros seys
dias primeros hechos los exámenes, y diligen-
cias que conuengan, vean si algun miembro de
renta esta cargado, y repartido en mas de lo que
justamente merece, y si hallaren que esta agrua-
niado, le desagruien, y descargandole lo que se
deuiere descargar, y cargandolo a los otros miem-
bros de rentas que estuviere en mas descargados,
que de justicia pareciere que se lo deue cargar:
por manera que el dicho repartimiento quede
bien, y justamente fecho con toda la mayor
y igualdad que ser pueda, y en el precio en que las
dichas rentas quedaren repartidas, los vezinos
de la tal ciudad, o villa: y los tratantes, y con-
tribuyentes en ellas, o en alguna dellas, o la ma-
yor parte dellos puedan tomar, y tomen a su car-
go, si quisieren por encabeçamiento, siendo
abonados, para la paga dello, o dando para la
dicha paga seguridad bastante, viniendo a tomar
el dicho encabeçamiento, e obligarse por el en
forma, dentro veinte dias despues del pòsteror
pregon: las quales dichas rentas se han de dar a
los dichos encabeçados por los dichos tres años,
porque si hiziere el dicho repartimiento: en el
qual dicho encabeçamiento sean obligados a en-
trar, y entren todos los tratantes, y contribu-
yentes en las dichas rentas qual quisieren den-
tro de cinquenta dias primeros despues del dicho
pòsteror pregon: y los tratantes, y contribuyen-
tes que no quisieren entrar, ni entraren en el
dicho encabeçamiento, ni obligarse en el, sean
obligados a pagar, y paguen el alcaual de lo que
vendiere, e contrataren a los encabeçados de las
dichas rentas, o a quien por ellas lo huuiere de
auer, conforme a las leyes del quaderno: pero
que a los vezinos de qualquier pueblo que no
fueren tratantes, ni contribuyentes en las ren-
tas, y acaziere que algunos dellos vendieren, y
contrataren qualquier mercaderias, y cosas,
hansieler de hazer las gracias, e quitas que
estuviere alientado, y concertado que en ellas
se hagan, aunque no esten encabeçados en las
rentas: porque en caso que no sean tratantes, ni
contribuyentes en ellas, como dicho es, no han
de ser obligados a entrar en el encabeçamiento,
sino quisieren. Y si por caso alguno de los vezi-
nos de la tal ciudad, o villa, que verdaderamen-
te fueren tratantes en algunas de las dichas ren-
tas, no entraren, ni se obligaren en el dicho en-
cabeçamiento para el primero año, dentro de
los dichos cinquenta dias, y despues quisieren
entrar en el para los otros años que viendo a
obligarse, y entrar en el dicho encabeçamiento
para los años que estuviere por pasar del dicho
repartimiento: hasta, en fin del mes de Enero de
cada año, sean recibidos, y admitidos a ello. Y
si pasado el termino, que dicho es, algunas
rentas de las fuso dichas quedaren, que los tra-
tantes en ellas no las quisieren tomar por enca-
beçamiento en el precio del repartimiento,
hanse de hazer, y arrendar por los dichos Dipu-
tados, con las gracias, a quitas que estuviere

acordado, o de nuevo se acordaren en el mayor
precio que ser pueda, haziendole en ellas las
gracias, e quitas de forma, que si ser pudiere la
tal renta valga, y se arriende en el precio que
estuviere repartida, y antes mas que menos. Pero
si despues durante los dichos tres años los
tratantes, y contribuyentes en qualquier de las
dichas rentas, o en la mayor parte dellas qui-
sieren tomar por encabeçamiento las dichas ren-
tas, en que ellos tratan, y contribuyen, y obligar
se por ellas para todos los años que quedaren
por pasar del dicho repartimiento, o viniendo
a las pedir, y demandar hasta en fin del mes de
Enero de cada año, hales de dar en el precio
en que las dichas rentas verdaderamente estuviere
arrendadas por menor al tiempo que assi las
vinieren a pedir, e obligarse por ellas, descontando
los prometidos, y quantas partes que en ellas
se vuieren otorgado, y se vuieren ganado, y
lo que en ellas montare han de pagar los di-
chos encabeçados a los arrendadores, y personas
que lo vuieren de auer durante el tiempo porque
estuviere otorgados, y ganados: y con esta
condicion se han de pregonar, y arrendar y re-
matar las dichas rentas. Y passados los tres años
primeros deste encabeçamiento general, que
para beneficiar, y repartir las rentas del cuerpo de
qualquier ciudad, o villa que fuere cabeçale ha
de tener, y guardar la orden antes desto conteni-
da para lo de adelante por el mes de Setiembre
de quinientos, y sesenta y quatro, se nombren
los Diputados, que para el termino siguiente
huiniere de beneficiar, y repartir, y arrendar las
dichas rentas: el qual dicho nombramiento se
haga por la forma que arriba va dicha: y los
assi nombrados con la justicia hasta en fin del
dicho año de quinientos, y sesenta y quatro, be-
nificien, y arrienden, y repartan el precio que
vuiere salido al cuerpo de la tal ciudad, o villa
para los tres años siguientes: de manera que
para en fin del dicho año de quinientos, y sesenta
y quatro, esse beneficiado todo lo que toca a
las rentas de cada ciudad, o villa, y esten dados
los recudimientos a los que arrendaren las ren-
tas, por escusar, en quanto fuere posible, que las
rentas no esten en fiadad, y por esta misma orden
se haga todo lo fuso dicho para los otros tres
años venideros.

Si alguna ciudad, o villa en los años deste
encabeçamiento fuere encabeçada por si a parte,
y la tierra por si, y cada vna lleuare su carta
de encabeçamiento por si, con el precio que
ha de pagar, en este caso no sera necesario ha-
zer el repartimiento de fuso contenido entre
la ciudad, y la tierra. Y la ciudad, o villa hasta
solamente repartimiento de las rentas della, y de
algunos lugares de su partido, si entraren, y se
comprehendieren en su encabeçamiento, y la
tierra hasta repartimiento de lo que le tocare
por si, guardando lo contenido en las condicio-
nes deste encabeçamiento cada vno en lo
que tocate, sin inouar, ni exceder dello en co-
sa alguna.

Otro, porque algunas ciudades, y villas que
son cabeças de partido tienen por encabeça-
miento por si a parte las tercias de la tal ciudad,
o villa, y de todas las ciudades, y villas, y lu-
gares de su Obispado, y partido, y no entran,
ni se comprehenden en el encabeçamiento de las
alcaualas, y las dichas ciudades, villas, y co-
gen, arriendan todas las dichas tercias, y no
dan

dan por encabeçamiento, à los pueblos de los
ta e: Obispados, y partidos lo que sea de las
dichas tercias en precios justos, y modestos, y
se gzan, y apromechan del interese, y ganancia
que ay en todas ellas. Porende que adonde esta
donde estos tales encabeçamientos de tercias
viere, se guarden en quanto al repartimiento
dellas, y al dar à cada pueblo lo que le tocara
dellas, y en todo lo demas à ello tocante lo que
fuere declarado en las cartas de encabeçamientos
que se les dieren, y lo que fuere determinado, y
mandado por los Contadores mayores, sin exce-
der dello en cosa alguna.

25 Otrofi, porque en los arrendamientos, y en-
cabeçamientos de algunas ciudades, y villas que
son cabeza de jurisdiccion, suelen, y acostumbra-
n entrar al alcavala de las heredades que se venden
en el pueblo principal, y en los lugares de su
tierra, y en algunas partes los lugares de la tal
tierra piden que se les de à ellos la dicha alcavala
de toda la tierra en el precio que justo sea, y no
se la quieren dar, y sobre esto ha ayudo pleitos, se
pone por condicion, que lo que suele rentar, y
valer la dicha renta de las heredades de esta
ciudad, ò villa que es cabeza de jurisdiccion, y
de tierra, se reparta justamente entre el cuerpo
de la tal ciudad, ò villa, y en todos los lugares
de la tierra, para que si toda la tierra joramente
quisiere la parte que le toca de la dicha renta en
precio del dicho repartimiento, se les aya de
dar, y de, para que ellos la repartan entre si, y
usen de ella en la manera que mas conuenga, y
se dea hazer: el qual dicho repartimiento se
haga, teniendo consideracion al precio que se
ha de repartir del tal encabeçamiento por todas
las rentas que entraren en el: pero que la dicha
renta no se pueda repartir, ni reparta, sino en
la cantidad que justo sea hasta en la quantia que
verdaderamente ha rentado, y valido por arren-
damiento lo tres años pallados hecho vn tuerpo
dello, y tomando por precio el tercio: y que
en el tal precio, y no mas se pueda repartir: pero
que si en menos cantidad se deuiere repartir,
que en menos se reparta, teniendo consideracion
à lo que esta dicho, y à todo lo demas: à que se
deua tener consideracion, y que lo contenido
en esta condicion se guarde, y aya efecto en los
partidos, y partes que à los Contadores mayores
de su Magestad pareciere, que conueno que se
haga assi, y no en otros, como fuere declarado
en los encabeçamientos particulares que se les
dieren: y si la dicha renta del alcavala de las he-
redades quedare con la cabeza del partido, en
ella sean obligados arrendalla, ò beneficialla con
tal condicion, que el alcavala que se huviere de
llenar por las heredades que se vendieren en la
dicha cabeza del partido, y en los lugares de su
tierra, lo paguen todos y qualmente, à los vecinos
de la tierra, como los de la cabeza del partido,
sin que en ello aya diferencia alguna de los vnos
y otros.

26 Otrofi, que para repartir el precio de qualquier
renta encabeçada en qualquier ciudad, ò villa en-
tre los encabeçados en ella se tenga, y guarde la
orden siguiente.

27 Que el Corregidor, ò Justicia, nombre y seña-
le dia, y lugar donde se junten los encabeçados
en la tal renta, y se pregone publicamente por
pregonero, y ante escrivano, el dicho dia, y lu-
gar, y el tal dia el dicho Corregidor, ò Justicia,
se junte con los dichos encabeçados, ò con lo à

que dellos fueren al lugar señalado, y assi juntos
en concordia de todos, ò de la mayor parte de
los que se juntaren por ante escrivano, nomi-
nien, y señalen tres buenas personas de los dichos
tratables, y vno de los que mas tratan, y contri-
buyen en la renta y otro de los medianos, y otro
de los menores, y estos en presencia del dicho
Corregidor, ò su Teniente por ante el dicho es-
crivano juren en forma, que en quanto sea pos-
sible entendieren en el repartimiento, y hazi-
miento, y beneficio de la dicha renta lo mas
bien, y justamente que pudieren, sin ninguna
aficion, ni parcialidad, ni otro respeto alguno:
y fecho, repartan el precio en que fuere enca-
beçada la tal renta, y no mas, entre todos los
encabeçados en ella, lo mas bien, y justamente
que sea posible, cargando à cada vno lo que les
pareciere que justamente se les deua cargar,
y le deua ser repartido: teniendo consideracion
al precio del encabeçamiento de la tal renta, y
à lo que cada vno trata, y contribuye en ella, y à
todo lo demas que le deua tener consideracion:
por manera que el dicho repartimiento se haga
bien y justamente, y con la mas yqualidad que
se pueda, y sin hazer mas agravio, ni equivalen-
cia à los vnos que à los otros. Y fecho el dicho
repartimiento por ante el dicho escrivano, lo
firmen de sus nombres, y lo presenten ante el
Corregidor, ò Justicia, el qual lo haga pregonar
publicamente, ò notificarlo à los dichos enca-
beçados, para que cada vno sepa lo que le cabe
à pagar: y si alguno de los dichos encabeçados le
agraviaren del tal repartimiento, ò cimiento, que
les esta cargado mas de lo que justamente deua
pagar, lo diga, y alegue ante la dicha Justicia
dentro de seys dias despues del pregon, ò notifi-
cacion, declarando la causa del agrauio, y que la
dicha Justicia dentro de otros seys dias primeros
siguientes se torne à juntar con los dichos repar-
tidores, ò con los que dellos pudieren ser auis-
dos, y con otras dos buenas personas que para
ella nombre la dicha Justicia, que tenga noticia de
lo fuso dicho sobre juramento que hagan, se in-
formen del agrauio que qualquiera pretendiere
tener recebido, y si hallare, que à alguno le está
repartido mas de lo que justamente deua pagar,
y contribuir, le delagravien, baxandole lo que de
Justicia pareciere que se le deua de baxar, y car-
gandolo sobre los otros que se deuiere cargar: por
manera que el repartimiento quede bien, y just-
amente hecho lo mas yqual à todos que se pue-
da, y cada vno pague lo que le quedare repartido.
Pero porque podria ser que todos los encabeçados
en algun miembro de renta, ò la mayor parte
dellos quisieren, que el precio porque estan
encabeçados se repartiessse entre todos ellos por
cientos, ò millares de lo que cada vno vendiessse,
ò contratasse, ò por otra mejor orden de que to-
dos tuviessen contentamiento, y cessassen pleitos,
y debates, aquello se haga, como pare-
ciere que mas conueno, y que mas conten-
tamiento dara à todos los dichos encabeçados,
mirando que esto se haga interueniendo
en ello la Justicia, demanera que ninguno recibia
agravio.

Para repartir lo que cupiere à la tierra de cada
ciudad, ò villa, que es cabeza de partido entre los
lugares della, se han de juntar el Corregidor de
la tal ciudad, ò villa, ò su lugar teniente, y los
procuradores, ò ochaueros, ò señeros, ò
quadrilleros de la dicha tierra, y seys personas
quales

quales por la dicha tierra fueren nombradas:
dos de la cana mayor, y dos de la mediana, y
dos la menor: las quales se han de juntar en el
lugar, y parte que se suelen, y acostumbra juntar,
à semejantes cosas: y todos ellos han de juntar en
forma por ante el escrivano de conrejo, ò ante
el escrivano de rentas ò su lugar teniente, que à
todo lo saber, y entender, repartiran el precio que
cupo à pagar del dicho encabeçamiento à la
tierra por todos los lugares, y castros, ventas, y
edias, y terminos de la dicha tierra à cada vno lo
que les pareciere que justamente deua pagar, y
contribuyr en el dicho encabeçamiento, teniendo
consideracion à vezindad de cada lugar, terminos,
y calerías, y à sus haciendas, tratos, y caudales,
y à lo que de los dichos lugares suelen, y
acostumbra comunmente llevar à vender à la
cabeça del partido, donde han de pagar el al-
cavala dello, y à todo lo otro à que se deua tener
respeto, y consideracion, y sin dexar de repartir,
ni echar à cada lugar, venta y caleria, y termi-
no, lo que les pareciere que justamente deua pa-
gar, y se deua ser repartido, sin tener respeto
que los dichos lugares son de Grandes, ni Regi-
dores, ni Cavalleros, ni otras personas de nin-
guna calidad que sean, ni encomendados, ni fauor-
recidos dellos, ni à ruego, ni à dadiua, ni à pro-
meça que les sea hecha, ni à otra cosa alguna.
Y otrofi, sin tener respeto à que algunos de los
que entendieren en el dicho repartimiento sean
vecinos, y naturales de algunos de los dichos
lugares, ni esten encargados dellos, ni à otra
cosa alguna. Y fecho el dicho juramento, repar-
tan el precio del dicho encabeçamiento entre
todos los lugares de la dicha tierra lo mas bien,
y justamente que ser pueda, teniendo las di-
chas consideraciones. Y fecho el dicho repartimien-
to, lo firmen todos de los nombres por ante
el dicho escrivano, y lo hagan pregonar publi-
camente en la cabeza del partido, ò otros lugares
que conuengan, ò notificallo à los lugares, ò señ-
meros ò quatos, ò qualillas, por manera, que
cada lugar sepa lo que le cabe à pagar del dicho
encabeçamiento: y si dentro de diez dias prime-
ros siguientes, despues que assi fuere pregonado,
ò notificado, alguno se agraviare del dicho
repartimiento, lo diga, y alegue en el dicho ter-
mino ante la Justicia, declarando, y espacificando
la causa del tal agrauio, y la dicha Justicia
juntamente con las personas que huieren entendi-
do en el dicho repartimiento, ò con los que dellos
pudieren ser auisados, ò con otras dos buenas per-
sonas sin sospecha, que para ello la Justicia nom-
bre, sobre juramento que hagan, tornen à tener,
y reuocar el dicho repartimiento, y se informen de
lo que conuenga para saber, y averiguar, si los
que se quejauan estan agraviados: y si hallaren,
que les está repartido mas de lo que justamente
merecen, los delagravien, baxandoles lo que
mas estuviere cargado, y repartiendo lo sobre
otros lugares que esten mas descargados sobre
quien de Justicia se deua repartir: y de manera,
que el dicho repartimiento quede bien, y just-
amente hecho, y conforme, à el cada vno pague
lo que le cupiere, y que el dicho repartimiento
se embie ante los dichos Contadores mayores,
para que conforme à el se den todas las cartas de
receptorías, para lo cobrar de la dicha tierra, y de
cada villa, y lugar por si, lo que conforme al di-
cho repartimiento deuiere pagar, de lo qual tenga
especial cuidado el dicho Corregidor, lo pena

que à su costa los Contadores mayores puedan
embiar por ello.

Para repartir las rentas de qualquier ciudad, ò
ò villa, que fuere cabeza de partido, ò jurisdic-
cion por si, donde viere miembros de rentas,
y tratantes, y contribuyentes ellas, se ha de tener
la forma, y manera que antes desta esta dicha,
sin hazer inonacion alguna: pero para repartir
el precio del encabeçamiento en las otras vil-
las, y lugares donde no huviere miembros de
rentas, ni tratantes, ni contribuyentes en ellas,
el conrejo, y Justicia de cada lugar, si fuere enca-
beçamiento hasta cien mil maravedis, y donde ar-
riba han de nombrar seys personas, dos de la
cana mayor, y dos de la mediana, y dos de la
menor, las quales todos se han de juntar con
los Alcaldes, y Justicia del tal lugar, si le hu-
viere: y sino ante los Regidores, ò jurados, si
los huviere, y todos juntos juren en forma ante
el escrivano de conrejo, si le huviere: y sino ante otro
escrivano, que tenga titula de escrivano, y sino
huviere escrivano, ante el Cura, ò Beneficiado
del tal lugar, que entendaran en el hazimiento de
las rentas del tal lugar, y en el repartimiento de
lo que se huviere de repartir, con toda recti-
tud, y fidelidad, sin ninguna aficion, ni parcialidad,
ni otro respeto, ni interese alguno: y fecho el
dicho juramento, arrienden las rentas de la car-
niceria, y pescaderia, y tienda, y taberna, y
otras heredades del viento, si las huviere en el tal
lugar con las gracias, y quitas que les pareciere.
Y si en los encabeçamientos entraren las tercias,
las arrienden en publica almoneda, à quien
mas por ellos diere: y fechas, y arrendadas to-
das las dichas rentas, lo que faltare para cumpli-
miento del precio del encabeçamiento del tal
lugar, lo repartan entre todos los vecinos, y mo-
radores dello mas bien, è justamente que ser pue-
da, repartiendo à cada vezino lo que deuiere pa-
gar, segun sus haciendas, y tratos, y caudales, mi-
rando mucho que la gente pobre, y necesitada
sean relevados en quanto sea posible, y à que los
Regidores, y oficiales de conrejo, y personas que
mandan, y gobiernan los dichos pueblos, y son
en ellos principales, se les eche, y reparta lo que
cada vno justamente mereciere, y no lean reuocados
mas que los otros de su cailla, y fecho el di-
cho repartimiento, por la orden que está dicha, lo
firmen todos de sus nombres, y lo hagan pregonar,
si huviere pregonero, y sino que el Cura del
lugar lo lea, y publique vno, ò dos Domingos, ò
fiestas de guardar en la Yglesia del dicho lugar,
para que cada vno sepa lo que ha de pagar. Y si
dentro de seys dias despues que assi fuere pregonado,
ò publicado, alguno se agraviare del dicho
repartimiento diciendo, que se le ha car-
gado, y repartido mas de lo que justamente mere-
cen, en el tal caso los Alcaldes, y Regidores, y
Diputados, que en ello huviere entendido, con
otras dos buenas personas del pueblo, que las di-
chos Alcaldes, y Regidores nombraren, sobre
juramento que hagan tornen à tener, y reuocar lo
que assi está repartido à los que assi se agraviaron,
y vean, y se informen, si tienen recebido
agravio: y si hallaren, y les pareciere que estan
agraviados baxen lo que justamente se les deuiere
baxar, y lo carguen à quien les pareciere, se den
cargar de manera que el dicho repartimiento que
de bien y justamente hecho, lo mas sin agravio de
todos que ser pueda, y cada vno sepa lo que
ha de pagar.

Si el precio del encabezamiento fuere de cien mil maravedis abaxo, nombrense para atender, y beneficiar, y repartir las rentas una buena persona de la casa mayor, y otra de la mediana, y otra de la menor: y aquellos con la justicia entendiendos en hazer, y atender, y repartir las rentas de cada lugar, por la forma, y orden que antes esta dicha, para en los pueblos que fueren de cien mil maravedis arriba de encabezamiento.

31 Otrofi, porque como se conoce los dichos encabezamientos, y repartimientos, y hazimiento de las rentas dellos, y las otras cosas dello tocantes, y dello dependientes, tocan a consejos, y universidades, y huerfanos, y pobres, y biudads, y otras miserables personas: y por esto conviene que aya en todo ello mucho cuydado, y solicitud, e ygnaldad: encargale mucho a cada vna de las personas, que huieren de entender, y entendiendos en los repartimientos, y hazimientos de las dichas rentas, que entiendan en ello con todo cuydado, y buen miramiento, y que lo hagan bien, e justamente, guardando en todo lo contenido en las condiciones deste encabezamiento, sin exceder dellas en cosa alguna, aperebiendoles como se les aperebe, que si asi no lo hizieren que su Magestad mandara embiar personas de su Corte a costa de los culpados, para que hagan las dichos repartimientos, y attendamientos y encabezamientos, y todo lo demas, conforme a lo suso contenido, y delagracion a qualquier concejo, o personas que estuviere agraviadas, y executen en los culpados la pena de perjuros, y las otras penas en que huieren caydo, e incurrido por qualquier justicia, negligencia, o otra cosa no deuida que en esto hizieren.

32 E otrofi, porque se dice, que en algunas ciudades, y villas dexan de repartir, y encabezar, y atender algunos miembros de rentas para dexar libres a los que en ellas tratan, y contribuyen, lo qual no se puede ni deve hazer, porque en el dano, y perjuicio de los que se han de encabezar en los otros miembros de rentas, y en disminucion del precio del encabezamiento, se manda, que todas las rentas, y ramos dellas se encabezen, o atiendan enteramente con las gracias, y quitas que en ellas se devieren hazer sin dexar de repartir, ni encabezar, ni atender ninguna dellas, y se ponga en la copia, y valor de todas las dichas rentas, lo pena que los que lo dexaren de hazer paguen el valor della con el doble, como fuere tallado, y declarado por los Contadores mayores de su Magestad.

33 E otrofi, porque se dice, que en algunas ciudades, villas, y lugares encabezados, lo colot del precio que se ha de repartir para la paga de los dichos encabezamientos, reparten, y cobran juntamente con ello otros maravedis demasados, sin tener para ello poder, ni facultad, lo qual es contra las leyes del Reyno, y en dano de los pueblos: por ende que los que huieren de repartir, y cobrar los maravedis de los dichos encabezamientos en qualquier pueblo, no repartan, ni cobren lo colot dello, directa, ni indirectamente mas maravedis de lo, que montare lo que justamente se huere de repartir para los dichos encabezamientos, lo las penas en que caen, e incurren los que hazen repartimiento sin tener para ello licencia y la justicia cada vna en su jurisdiccion tenga cargo, y cuydado de hazer, que

esto se haga, asi, sin que en ello, y a falta ninguna, executen las penas a los que en ellas cayeren.

Otrofi, porque las sobras, y ganancias que vno en los encabezamientos particulares de los pueblos, en los diez años del primer encabezamiento general se dieron, y repartieron entre los miembros de rentas encabezados, por que ellos aseguraron los precios de los encabezamientos, y en los otros diez años siguientes del dicho encabezamiento general, las dichas sobras, y ganancias se huvieron de gastar, y distribuyr en lo que mas vtil y provechoso fuiese al bien, y provecho comun de los pueblos, y haciendole en ellas ciertas diligencias, y trayendo las ante los Contadores mayores de su Magestad, para que platicado por ellos por dos del Consejo de Magestad, que para ello fueren nombrados, se gastasen, y distribuyesen, segun y como por ellos fuiese mandado, y en los cinco años de la prorogacion que agota corte, se vno de hazer lo mismo, excepto que en vn auto que se hizo por los dichos Contadores mayores, e algunos de la prorogacion de los dichos cinco años, se mando que en fin de cada año se averiguassen en cada pueblo por ciertas personas las sobras, e ganancias que huviese, y aquellas que pudiesen en vna arca con tres llaves, para que se hiziese dellas lo que fuiese mas vil, y provechoso al bien, y provecho comun de todo el pueblo, como fuiese mandado por los dichos Contadores mayores, y dos del Consejo de su Magestad. Y como quiera que en beneficiar, y atender, y repartir, y encabezar las rentas, que entran en los encabezamientos particulares de las ciudades, villas, e lugares, que entran, e se comprehenden en el dicho encabezamiento general, se ha de guardar, y cumplir la forma y orden, contenidas en las condiciones deste encabezamiento general de estos dichos quinze años: y esto se ha de hazer de manera, que en quanto fuere posible no aya sobras ningunas en los precios de los dichos encabezamientos, toda via porque podria ser, que por algunas pajas que se haran en las rentas que se atiendan, y por otras causas ay algunas sobras, y ganancias en las rentas de los tales pueblos. Y porque de venir a traer las dichas diligencias a la Corte, y pedir y llevar la dicha licencia, para gastar las dichas sobras, y ganancias, como de suso se dice, que se ha hecho los años passados, los pueblos han hecho costas, y gastos. Su Magestad por relevallas desto, y a suplicacion de los Procuradores del Reyno, que ellas Cortes se han juntado, tuno por bien, que todas las ciudades, y villas, y lugares que entran, y se comprehenden en este encabezamiento general en los dichos quinze años del puedan gastar, y gasten las sobras, y ganancias que estuviere en sus encabezamientos, sin venir a pedir licencia para ello a la Corte, con tanto que para averiguar en cada año la cuenta del encabezamiento de la tal ciudad, o villa, o lugar y saber si ay en el perdida, o ganancia, lo mas brevemente que ser pueda, con que no palle del dia de san Juan de Junio del año siguiente, se junte los Diputados de las rentas, o los que dellos pudieren ser ayudos con la justicia, y por ante el escriuano del concejo o ante el escriuano de rentas, o su teniente hagan, y averiguen cuenta de ella, y verdadera de todo lo que aquel año passado vuleren rentado,

rentado, y valido en qualquier manera las rentas de la tal ciudad, o villa, o lugar, y lo que se repartio por los vecinos del: y si por la dicha cuenta pareciere que ay algun interese, y ganancias, lo cobren luego de las personas que lo devieren pagar, y lo hagan meter en vna arca con tres llaves, que la vna dellas tenga el Alfiende, o Corregidor, o Alcalde mayor, o vno de los Alcaldes Ordinarios, y la otra vn Regidor, y la otra el Procurador general de comun del tal pueblo: y la dicha arca se ponga en parte segura, y dentro della este vn libro en que se asiente a vna parte de las partidas que se metieren en la dicha arca, y en otra las que sacaren della, y lo firmando que tuviere las dichas tres llaves: y lo que se metiere en la dicha arca lo puedan gastar, y gassen en las cosas que a la justicia, y Ayuntamiento, y a los Diputados de rentas, e beneficiados de los encabezamientos pareciere que se deve gastar, que sea en cosas mas convenientes a la Republica, y mas beneficio del bien publico de los tales pueblos, y vezinos dellos, sin que ayan de venir ni vngan a pedir licencia para ello, como hasta aqui se ha hecho, y acostumbrado, con que lo hagan, y gassen bien, y justamente, sin que nadie reciba agraviado de que tenga causa de se quejar, y que del interese, y ganancia que tuvieren, y las cosas en que los gastaren den cuenta a la justicia a quien la devieren de dar los propios de los tales pueblos.

35 Otrofi, porque se dice, que algunos de los Diputados, y personas que en algunas ciudades, y villas suelen entender en hazer, y atender, y beneficiar las rentas, arriendan, y dan algunas dellas a sus criados, y amigos, y les otorgan en ellas prometidos excessivos, y aun lo peor es, que dice, que algunos dellos, o otros por ellos indirectamente tienen parte en las tales rentas, y prometidos dellas, lo qual es en gran dano de la Republica, se pone por condicion: Que los Diputados, y personas que entendieren en hazer, y atender, y repartir las rentas de qualquier ciudad, o villa, o lugar, o partido las hagan, y atiendan, y repartan, y beneficien con todo buen cuydado, y miramiento, conforme a las leyes del Quoderno, y a lo contenido en las condiciones deste encabezamiento con toda diligencia, y fidelidad, y ni den, y otorguen en ellas mas de los prometidos que desan dar, y otorgar: y que ellos, ni ningun oficial de consejo, ni otro por ellos, directo, ni indirecto no tengan, ni llenen parte de las dichas rentas, ni de los prometidos dellas: lo pena, que por el mismo hecho buelvan al tal pueblo lo que alli lleuaren, y lo que montare la renta en que toviere parte, con el doble, y mas pierdan la mitad de todos sus bienes a la tercia parte para la Camara de su Magestad: y la otra tercia parte para el juez que lo entenciare.

36 Otrofi, porque se dice, que en algunos concejos encabezados dan las receptorias de los dichos encabezamientos a personas que no son abonadas, ni habiles, ni suficientes, y que no saben tener el libro, y cuenta, y razon dello, y que no miran bien a los concejos, y a los arrendadores de las dichas rentas, y les hazen muchas execuciones, y cosas que se podrian, y devian elusar, y dilatar las pagas de lo que esta en cargo. Porende, que los concejos, y Diputados de cada ciudad, y villa, que es cabeza de partido, den las dichas rentas a buenas pe-

sonas, limas, y abonadas, y habiles, y suficientes, y que tengan, y sepan tener buen libro, y cuenta, y razon de sus cargos, y les hagan las menos costas, y gastos que les pudieren, y con fianças bastantes, y con las condiciones que paucieren dar los dichos cargos, y la seguridad de todo lo que han de hazer, y cobrar, y pagar, y para todo lo demas, y que se den salarios moderados, losquales tassen, y moderen las justicias, y los Diputados que huvieren de entender, y entendiendos en los dichos repartimientos, y hazimientos de rentas, sin tener respeto a que los dichos receptores se provean por aficion, ni parcialidad, ni por ser parientes, ni allegados de ningun Regidor, ni Cavallero, ni por otra cosa alguna, salvo lo que han si conuengan, verdaderamente cobren de la cosa, y a la buena cobrança, y paga, y cuenta, y razon, y seguridad de todo ello: porque en otra manera, sea a cargo, y culpa de los que nombraren, y pasieren los dichos receptores.

Otrofi, como quiera que la justicia, y regidoret, y oficiales de consejo de las ciudades, villas, y lugares del Reyno, serian obligados a hazer, y beneficiar las dichas rentas, y entender en el hazim ento dellas, por razon de sus officios, sin llevar salario: pero dice que los que en ellas entienden, suelen llevar muy excelusos salarios, declara, y manda, que la justicia, y Regidores, y oficiales de consejo no llenen, ni puedan llevar por entender en los dichos encabezamientos, y repartimientos, y hazimientos de rentas, mas de aquello que fuere tallado, y declarado en las cartas de encabezamientos, que se diere a cada pueblo, y por otra carta, o provision de su Magestad lo pena de buolver lo que an si lleuaren con el quadratanto, repartido por la orden que esta dicha antes desto.

Otrofi, que si en alguna ciudad, o villa, o lugar deue, y no se suele, y costumbra tener en el repartir, y beneficiar lo que cabe de su encabezamiento al cuerpo de la tal ciudad, o villa otra orden que sea mas yqual a todos, que lo contenido en las condiciones deste encabezamiento, con mas beneficio, y menos agraviado de aquellos a quien toca, y con que cesen playtos, y contiendas, y debates, que comunicado primero con la justicia, y Diputados, y con otras buenas personas de los pueblos, quales el Corregidor pareciere, embien relacion dello muy particularmente ante los dichos Contadores mayores, declarando la forma, y orden que se acostumbra tener, para que lo vean: y si aquello estuviere bien hecho, se mande usar dello, o se enmiende, como mas conenga a los pueblos, porque alli es la voluntad de su Magestad: pero que hasta que se trayga la dicha relacion, y se provea en ello lo que se deve hazer, y se lleue carta de su Magestad para ello, no se vie en ningun pueblo, salvo de lo contenido en las condiciones deste encabezamiento, lo pena, que todo lo que se hiziere, y asentare sea en si ninguno, y mas lo pena de cinquenta mil maravedis a cada vno que lo contrario hiziere repartidos por la orden que esta dicha, y las justicias de cada pueblo tengan cuydado que alli se haga, y no permitan lo contrario. Y si lo alguno lo hiziere, executen en el la dicha pena: que si asi no lo cumplieren, las dichas justicias sean obligadas a pagar la dicha pena.

Otrofi, porque este encabezamiento ha de comenzar a correr desde primero de Enero del año

de quinientos y sesenta y dos, y conuene, que de lo que por virtud del se hiziere, aya entera razon en los libros de su Magestad, y porque se eleuaren sobre ello pleytos y debates, y contencias, se manda, que en cada ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, en acabando de hazer el repartimiento del precio de su encabezamiento entre los miembros de rentas della, y las villas, y lugares de su tierra, y partido, que lo depieren repartir, y entraren en su encabezamiento, y de hazer, y atender las rentas que se suelen, y acostumbra atender con las rentas del viento, con las gracias, y quitas que se huieren de hazer, todo ello, segun, y por la forma, y manera que antes dello esta dispuesto lo mas breuemente que puedan, lo embien todo ante los dichos Contadores con los nombramientos, y juramentos de los Diputados, y los repartimientos que huieren hecho: y assi mismo la copia verdadera de las rentas que se viieren arrendado, y encabezado, y en que precios, y con que franquexas, y gracias, y quitas particularmente firmando de la justicia, y personas que en ello entendieren, y signado de escrivano ante quien vniere pasado, para que se vea si esta bien, y justamente hecho: y si lo cituare, se les de licencia para yr dello, y si no se enuende como sea justicia, hasta estar visto, y apionado, y no vñen dello, lo pena que el encabezamiento del tal partido y lugar sea ninguno, y su M. pueda mandar arrendar las rentas del tal partido para si, y el Corregidor, o justicia, o qualquier Regidor, oficial, de consejo que viere, o conuiniere yr del, caya en pena de cinquenta mil maravedis la mitad para la Camara de su Magestad y la otra mitad para el que lo acusare, y para el juez que lo sentenciare, a qual excopte en los que en ella cayeren, y suspendido de oficio que tuviere, por tres años: pero si por algunas justas causas no pudieren embiar los dichos repartimientos, o hazimientos breuemente, mandamos, que tan solamente puedan yr del hasta en fin del dicho año de sesenta y dos, y no mas, hasta que se lleue la dicha aprouacion so la dicha pena, y mas que los Contadores mayores de su Magestad, pasado el dicho termino puedan embiar personas desta Corte, para que traygan lo susodicho o copia de la justicia, y de todos los Regidores de los concejos, que no lo huieren embiado, que traydas las dichas copias, y relacion, los dichos Contadores mayores con la mas breuedad que se pueda las vean, y promean, y despachen lo que en ello se viere de hazer, de manera, que los menageros, y personas que los pueblos embiaren para ellos no se detengan mucho, ni el hazimiento, y cobranca de las dichas rentas se impida, y que de la dicha informacion, y aprouacion no llenen derechos algunos de contadores, ni oficiales, ni fellos, ni registro: pero si en el tiempo que no se llenare la dicha aprouacion, se huriere hecho alguna cosa contra lo contenido en las condiciones deste encabezamiento, que aquello se enuende, y satisfaga a qualquier concejo, o persona particular el agrauio, y dano que vniere recibido, como de justicia se deua hazer. Y mandamos al escrivano de rentas, o de concejo, o de sus tenientes, ante quien pasare lo suso dicho, que den, y entreguen todo ello, sin dexar de poner ni declarar en la copia que dieren cosa alguna del hecho de la verdad, lo pena que por el mismo hecho pierda el oficio, y su Magestad provea

del a quien fuere seruido, y mas caya en pena de veynete mil maravedis, la mitad para el que lo acusare, y la otra mitad para el que lo sentenciare. Otrosi, porque se sepa, que si los concejos de las villas, y lugares perteneciales del Reyno, que estuieren encabezados, que no sean cabeza de partido, y tienen jurisdiccion sobre si vñen bien de sus encabezamientos conforme a las condiciones de suso contenidas, o si excopten en alguna cosa dello, se manda, y apercebe, que cada villa, o lugar, que no sea cabeza de partido, que estuieren encabezados particularmente, y tuviere jurisdiccion sobre si, entregue al Receptor de su partido en fin del tercio primero del año de quinientos y sesenta y tres, y vn mes mas, copia cierta, y verdadera, signada del escrivano del concejo, o de otro escrivano si lo huiere en el tal lugar, o sino firmada del Cura, y vn Alcalde, o dos Regidores, y signado en forma, en que declare, que numero de vezinos ay en cada villa, y lugar, y quanto rentaron, y valieron las rentas de la carniceria, y pelcaderia, y viento, y tercias, y otras rentas, si las viere en el año antes pasado de quinientos, y sesenta y dos, quanto se repartio entre todos los vezinos y moradores de la tal villa, y lugar, para la paga de su encabezamiento, sin que en ello aya falta alguna lo pena que el concejo que no diere la dicha copia, pague el encabezamiento con el pueblo, y mas que a su costa embien los dichos Contadores mayores por ella, y que el dicho Receptor tenga cargo, y cuydado de recibir, y recoger, y embiar las dichas copias a los dichos Contadores mayores lo mas breuemente que se pueda, y de anilar a los concejos que no las huieren dado que las den, conforme a lo de suso contenido, lo pena de perder el salario que por ello huriere de auer, con las dichas receptorias con el doblo, para la Camara de su Magestad, y que otra tal copia se embie de tres en tres años, o antes, si se les mandaren que las den, para que todo lo que se hiziere tocare a las dichas rentas, encabezamientos, y repartimiento de las aya entera razon en los libros de su Magestad, &c. Otrosi se apercebe a los escrivanos de rentas de los partidos delos Reynos, y a sus lugares tenientes, que de tres en tres años que comienzen el año de quinientos y sesenta y dos, hasta ser cumplidos los quinze años deste encabezamiento embien ante los Contadores mayores copia, y razon cierta, y verdadera de lo que huieren rentado, y valido los tres años, pagadas las rentas de cada ciudad, o villa, que es cabeza de partido, y de los lugares de su tierra, y de los otros pueblos, que fueren de su partido de donde ellos son tales escrivanos cada vno por si, assi por repartimiento, como por encabezamiento, o en arrendamiento, o en otra qualquier manera declarando con que gracias, y quitas se han arrendado y como no se han franquexado del todo, ni dexado de arrendar ningunas rentas, ni miembro dellas, y que cantidad se ha repartido por menudo por los vezinos de los pueblos donde no huieren miembros de rentas encabezados, y las copias, y tazimas, de lo que huieren valido las tercias, y tazimas, de lo que huieren valido las tercias, assi en pan como en dineros, y menudos, sin que en todo lo contenido en esta condiccion, ni en parte dello aya falta alguna, lo pena que pierda los diez maravedis al millar, de la escrivania de rentas de aquel año que no traxere, o embiare las dichas copias por la orde suso dicha y deste

agora

agora se apercebe a los dichos escrivanos de rentas, y a qualquier dellos, y a sus lugares tenientes, que no trayendo, o embiando las dichas copias, y repartimientos, cada vno las que le tocaren no se le libranen, ni mandaran pagar los diez maravedis al millar de la tal escrivania de los años que no traxeren, o embiaren las dichas copias, y repartimientos, como dicho es: si alguno de los dichos arrendamientos, o repartimientos, y condiciones, y otras cosas tocantes a los dichos encabezamientos no passaren ante los dichos escrivanos de rentas, ni sus lugares tenientes, que los escrivanos de Ayuntamiento, y otros qualquier escrivanos ante quien passaren qualquier cosas de lo suso dicho siendo requeridos por parte de los tales escrivanos de rentas o sus lugares tenientes se lo den y entreguen en manera que haga fe, segun que ante ellos huriere pasado para lo traer, y presentar ante los dichos Contadores mayores, sin les llenar por ello salario, y derechos ningunos, lo las penas en que caen, e incurrer los escrivanos que denegaren sus oficios, y no quieren darle, y testimonio de lo que ante ellos passa, lo pena de veynete mil maravedis para la Camara de su Magestad. Y para que los dichos escrivanos de rentas no puedan dexar de guardar, y cumplir lo susodicho, se manda, que el traslado desta condiccion se ponga, y asiente en los libros de rentas, y relaciones de la Contaduria mayor: y que los Contadores de estos oficios, no puedan despachar, ni despachen las libranças que se suelen hazer a los dichos escrivanos de rentas por via de por razon de lo encabezado de sus partidos, sin que primero traygan a los dichos tiempos las dichas copias, y repartimientos, y las presenten ante el escrivano mayor de rentas, y el de fenne como quedan en su poder, lo pena de veynete ducados a cada vno dellos por cada librança que despacharen sin este recado para los estrados de la dicha Contaduria mayor, y que el dicho escrivano mayor de rentas, que reside en esta Corte, tenga cuydado de dar el traslado desta condiccion a los dichos Contadores de rentas, y relaciones, y tomar conocimientos dellos de como lo reciben para el dicho efecto, luego como estas condiciones fueren otorgadas, y que pongan con el traslado dellas el di ho conocimiento, lo pena de que si así no lo hiziere, aya de pagar, y pague en pena para los dichos estrados cinquenta ducados. Otrosi, porque este encabezamiento se hizo por los dichos quinze años, y durante este tiempo, o encomedio del podrian crecer, o menguar algunos lugares de cada partido, y los tratos, y comercios, y caudales de las rentas dellos, por lo qual conuene, que los dichos arrendamientos, y repartimientos, encabezamientos se hagan de en tres años, para los otros años adelante se tornen a hazer de nuevo como los tiempos succedieren, y que lo hagan los Diputados y personas que para ello se han de nombrar así mismo de tres en tres años, como antes dello se contiene, con tanto que antes que se vñe del segundo, o de tercero, otros repartimientos que e hizieren, se embien ante los Contadores mayores, para que se vean si estan bien, y justamente hechos: y si lo estuieren se lleue carta de su Magestad para yr dellos, guardandose en todo lo contenido en las condiciones deste dicho encabezamiento, sin inouacion

alguna: porque lo que de otra manera se hiziere, o viare de nuevo repartimiento, no estando mandado, ni aprouado, o confirmado por su Magestad, y por sus Contadores mayores, ha de ser, y sera ninguno, y de ningun valor, y efecto: y en los que lo hizieren, o viaren del, se executaran las penas estan puestas para los que sacen de los dichos repartimientos sin estar confirmados: y que en pueblos pequeños donde no ay tratantes, ni contribuyentes en las rentas, se puedan hazer los repartimientos, y arrendamientos en cada año: si alguno pareciere que conuene. Otrosi, porque se dize que en algunas ciudades, y villas que son cabeza de partido, muchas personas que no tratan, ni contribuyen en los miembros de rentas encabezados cautelosamente, se encabezaron, y obligan en algunos de los dichos miembros de ventar, por tener parte, y mano en lo que en ellas se huriere de hazer, y esto causa algunos pleytos, y desafosigos entre los que verdaderamente son tratantes en las dichas rentas: por ende, que si alguna persona quisiere entrar en el encabezamiento de qualquier miembro de renta no fuere verdaderamente tratante, ni contribuyente en ella, no sea recibido, ni admitido al tal encabezamiento, pues quando fuere, que alguno adelante quisiere ser, y sea verdaderamente tratante nuevamente en qualquier renta lo quiera recibir, para poder entrar en ella despues que así fuere tratante, viniendo a obligarle, hasta el fin del mes de Enego de cada año, como está dicho en las condiciones antes desta. Otrosi, porque acate, que si algunos lugares que se encabezaren viuen, y moran en ellos vezinos ricos, y tratantes, y que denen de pagar, y paguen mucha parte del precio del encabezamiento, y alguno de los dichos derechos despues de encabezado el pueblo, porque les echan, y reparten menas alcavalas de la que ellos querian pagar, o por otras causas que les mucuan se desauzindan de los tales lugares, y se van a viuir, y a morar a otros, porque les echan, y reparten menas alcavalas, o por otras causas que les conuene, y los lugares donde ellos primero viuian, y moraban, y de donde e salieren, no pueden pagar el precio en que se encabezaron. Por ende, que qualquier vezino que viuiere, y morare en qualquier lugar, o villa que sea de trezientos vezinos, o den de abaxo, y despues de estar encabezada la tal villa, o lugar fuera della a viuir, y morar a otro lugar alguno: que en el lugar don le primero viuió, y de donde se fue, pague de alcuala aquel año en que se fuere otro tanto como pago, y deno pagar de alcuala el año antes pasado enteramente, no embargante que no este, ni more en todo el dicho, y que despues no pague cosa alguna sino donde viuiere, y morare. Y si por la mudança deste vezino, o vezinos viniere notable dano a los pueblos de donde salieren, los Contadores mayores puedan proveer sobre ello lo que fuere justicia, oyendo los Diputados del Reyno. Pero que de los lugares que fueren demas de trezientos vezinos, se puedan yr a viuir y morar donde quisiere, conforme a las leyes del Reyno, sin pagar, ni contribuir en el encabezamiento del lugar donde se fueren, mas que de aquello que de justicia debieren pagar, hasta el dia que se fueren, y mudare vezindad. Otrosi, porque se dize que algunos incederates, y

H h 3 tratan

tratantes, y vecinos de la villa de Medina del Campo, y de otras ciudades, y villas del Reyno, despues que estan encabeçados en los miembros de rentas, toman cargo de vender, y contratar en los dichos pueblos encabeçados muchas mercaderias personas, que no son vecinos de las tales ciudades, y villas encabeçadas, y toman con ellos compañía, y les venden, y contratan las dichas mercaderias, y no quieren pagar la alcavala, y derechos, que dello deven diciendo, que son fuyas todas, o parte dellas, y que por estar encabeçados miembros de rentas, no deven, ni han de pagar la dicha alcavala, y derecho que de las dichas mercaderias se devian pagar, si los dueños propios las troxessen a vender, y contratar, en lo qual se hazen muchas fraudes, y colusiones en el valor de las dichas rentas: por ende que para remedio desto se den todas las cartas, y provisiones que fuere menester para las justicias, que averiguen, y sepan la verdad de lo que en esto passa, y a los que hallaren que hazen las dichas fraudes los hagan pagar su dicha alcavala y derechos que devieren pagar de lo que así vendieren, y contratasen, que no fuere suyo proprio con el quatrociento: la mitad para el miembro de renta encabeçado, o para el arrendador de la renta donde entrare la dicha alcavala: y la quarta parte para el juez que lo sentenciare: y la otra quarta para el que lo acusare: y para lo de adelante lo procauan, y remedien de manera, que no se hagan las dichas fraudes, y colusiones: y especialmente se pregonen esta condicion en la villa de Medina del Campo tres dias vno en pos de otro en la plaza publica della, donde estan los cambios en las dos ferias de cada año entre las diez y onze horas ante de medio día, para que vengan a noticia de todos, los quales dichos pregonen se den luego como sean pasados, quinze dias de la entrada de cada feria: pero que esto se haga así, tengan curia de dello los Diputados de las rentas, los quales tomen los dichos pregonen por testimonio signado de escriuano, y lo embien ante los Contadores mayores dentro de otros quinze dias despues que se huvieren dado los dichos pregonen, so pena que sino cumplieren todo lo susodicho así, pague cada vno de los dichos Diputados diez mil maravedis para la Cámara de su Magestad, por cada feria que no lo cumplieren a nisi.

Otrofi, que el alcavala de los mercadores, y joyeros, y tenderos, y plateros, y lapidarios, que andan y anduvieren en la Corte, y el alcavala de las mercaderias, y viandas, y mantenimientos de qualquier calidad, y condicion que sean, que se traxeren a vender, y vendieren en la ciudad, villa, o lugar donde la Corte y Consejo de su Magestad, o el Principe, o infantas, o qualquier dellos estovieren, durante los dichos quinze años deste encabeçamiento, de qualquier calidad, y condicion que sean, entre, y pertenezca a la ciudad, villa, o lugar donde así estovieren, y a los arrendadores de las rentas dellas, con tanto que lo que dello se deviere, y viere de pagar por razon del alcavala se lleve moderadamente, teniendo consideracion a lo que se suele, y acostumbra pagar por razon de la alcavala se lleve moderadamente, teniendo consideracion a lo que se suele, y acostumbra pagar dello, antes que fuesse la tal Corte a las tales ciudades, y villas, y lugares, y a lo que pagan los vecinos del-

los de las semejantes cosas, y a las ganancias, e intereses que ay e viere en el encabeçamiento de la tal ciudad o villa: de manera, que la dicha Corte sea bien proveyda, y abastada en moderados precios: y que si sobre la quantia que se viere de pagar de la dicha alcavala viere alguna dñia, o debate entre los concejos, y arrendadores de los tales lugares, y los que viieren vendido, y vendieren las dichas mercaderias, y provisiones, y mantenimientos, y cosas que la tallacion, y moderacion de lo que se deviere pagar del alcavala de lo susodicho, o de qualquier cosa dello, aya de quedar, y quede a los dichos Contadores mayores, y que por lo que ellos tallaren, y declararen las partes esten, y pasen, y se executen sin embargo de qualquier apelacion que dello se interponga y que con esta condicion se encabeçassen y arrienden, rematen por menor las rentas de las dichas ciudades, y villas, y lugares.

Otrofi, porque el alcavala de las heredades de 47 algunas ciudades, y villas del Reyno, que son cabeza de partido, y de los lugares de su tierra, suelen, y acostumbraban andar, y andar en arrendamiento, y es todo vn cuerpo de renta, y por esta razon el alcavala de las heredades que se venden en cada vna de las dichas ciudades, y villas, que son cabeza de partido, y en los lugares de su tierra es, y pertenece al arrendador de las heredades del cuerpo de las dichas ciudades, y villas que así son cabeza de partido. Pone se por condicion, que adonde esto suele andar en renta de la manera que dicha es, se haga como hasta aqui se ha hecho, y acostumbrado, sin que en ello aya inuocacion, ni su Magestad le quebre derecho alguno para pedir, ni cobrar ninguna cosa de alcavala de las ventas de qualquier heredamientos, y bienes rayzes que se vendieren en las tales ciudades, y villas, y lugares, y sus tierras, pero porque en los Obisposdos de Leon, y Astorga, y en el partido de los fechosos de Materuelo, y en las merindades de Burgos, y Candamunon, y Campos con Palencia, y Moncon, y Carrion y Cerra, y Saldaña, y Logroño, y Villadiego, y Santo Domingo de Silos, y Castroteriz, y Burbuaga, y Campo, y Pernia, y en los Obisposdos de Salamanca, y Zamora, y Avila, y Segovia, y Plalencia, y Ciudad Rodrigo, y Coria: y en las Ordenes de Santiago, Calatrava, y Alcantara, y en Andaluzia, y en el Marquesado de Villena, y Segura de la Sierra, y en otros muchos partidos del Reyno de Castilla, Leon, y Granada. Ay muchas villas, y concejos que cada vna tiene jurisdiccion sobre si, y han estado, y estan encabeçadas por si solas, y el alcavala dellas pertenece, y suele pertenecer al arrendador de las heredades dellas, y ha sacado, que se venden las tales villas, y lugares, o concejos, o alguna parte dellas, o en ellas, y sus terminos se venden algunos lugares, y heredamientos en mucha suma de maravedis, y el alcavala desto no es justo que entre en el dicho encabeçamiento: porque monta mas el alcavala de la venta, que el encabeçamiento: se pone por condicion, que si se vendieren algunas de las dichas villas, y lugares encabeçados, o parte dellos, que el alcavala dello no entre en los dichos encabeçamientos, y puede para que su Magestad la pueda mandar pedir, y demandar, y recibir, y cobrar, para si por otra parte: pero que si en las dichas villas, y lugares, y sus terminos, o alguno dellos se vendieren

vendieren algunos bienes rayzes, y heredamientos: y si el precio por que se vendieren fuere hasta en quantia de cien mil maravedis, y dende abaxo, que el alcavala dellos sea, y pertenezca a los dichos lugares encabeçados en qualquier precio en que esten encabeçados, y cobren para si: y si la venta fuere de cien mil maravedis arriba, que siendo el alcavala de la tal venta de tanta cantidad, quanto montare el precio del encabeçamiento de vn año de la villa, o lugar donde fueren los tales bienes, heredamientos, o en menor precio, que el alcavala dello sea, y pertenezca al concejo encabeçado, y la cobre para si. Pero, si la alcavala de la tal venta que se hiziere montare mas precio y cantidad que lo que montare el encabeçamiento de vn año de la villa, o lugar donde así fueren, y se vendieren los tales bienes, y heredamientos, que el alcavala dello no entre en los dichos encabeçamientos, y quede fuera dellos, para que su Magestad la pueda mandar cobrar para si: y por escusar fraude, se declara, que el lugar, o heredamiento que se huviere de vender, no se venda, ni otorga venta dello por diversas escrituras, ni en diversos tiempos por defraudar el alcavala: porque constando esto, en tal caso la dicha alcavala ha de quedar, y queda para su Magestad, aunque las ventas sean, y fueren en menor precio de lo que conforme a esta condicion, pertenece el alcavala dello a su Magestad, pues que las dichas ventas sean hechas conocidamente por defraudar la dicha alcavala que perteneciere a su Magestad, conforme a lo susodicho se pide, y demande por su Magestad, o por quien su poder huviere dentro de siete años primeros siguientes despues que se hiziere, y celebrare la tal venta, y no despues. Y por que no se podria saber, quando se hazen, y celebran las tales ventas para se poder pedir, y cobrar la dicha alcavala, dentro del dicho termino, que los vendedores de los tales bienes, o los compradores dellos lo vengian a decir, y notificar a los Contadores mayores dentro de sesenta dias despues que se hiziere la venta, y pagar lo que della se deviere pagar de alcavala, y llevar dello carta, o certificacion de los dichos Contadores mayores, lo pena de pagar la dicha alcavala, con el doble: y que si así no lo hizieren, que los concejos, en cuyo termino, y jurisdiccion se vendieren, sean obligados a pedir, y cobrar la tal alcavala con la dicha pena del doble, para acudir con ella a su Magestad, o a quien por su Magestad lo huviere de aver, o a lo menos dentro de otros cien dias despues de pasados los sesenta, en que así los vendedores, o compradores, lo han de venir a decir, y declarar, lo embien a notificar a su Magestad, o a los Contadores mayores, para que ponga cobro en ella: y que por esto el tal concejo, o otra qualquier persona particular, que primero viere, o embiare a decir, y notificar la tal venta, y lo dixere, y manifestare a los dichos Contadores mayores despues de pasados los dichos sesenta dias, no aviendo venido a su noticia, como dicho es aya, y lleue para si la decima parte de todo lo que se huviere, y cobrare de la alcavala de la tal venta por virtud desta condicion sin aver para ello otra cedula, ni mandamiento.

Otrofi, porque despues que se hizo es encabeçamiento general, que agora cotre se han hecho villas con jurisdiccion distinta algunas al-

deas de la tierra de las ciudades, y villas que son cabeças de partido. Y por escusar, y quitar molestias, y vexaciones conviene, que enren en sus encabeçamientos particulares, el alcavala de las heredades, pan, y ganados, que solia cobrar la cabeza del partido: pone se por condicion, que en el precio en que las tales villas novuamente hechas vniere de quedar encabeçadas, entre, y se comprehenda el alcavala de las heredades, y pan, y ganados, que en sus mismos pueblos, y terminos dellos se vendieren, pues teniendo consideracion a esto en lo que se huviere de repartir a estas villas en el repartimiento que la tal ciudad, o villa viere de hazer del precio de su encabeçamiento, y su tierra, y partido, les cargará por la dicha alcavala de heredades, y pan, y ganados, lo que justo fuere: pero si despues de hecho el dicho repartimiento, algunas aldeas de la tierra se hiziere villa, porque en tal caso no entra la dicha alcavala en el precio de su encabeçamiento, ni le estare repartido, y como arriba va dicho, es justo que viniendo a fer villa, tenga, y goze todas sus alcavalas enteramente, hasele de cargar por la dicha alcavala de heredades, y pan, y ganados en lo que sea justo, y que aquello solamente cobren el arrendador presente, y venidero de la cabeza del partido de la tal villa, que de nuevo se hiziere, y no mas por el tiempo que quedare por correr de los quinze años del encabeçamiento general, y con esta condicion se haga el arrendamiento del alcavala de las heredades, y pan, y ganados de cuerpo de la ciudad y de los lugares de su tierra.

Otrofi, porque en si mismo el alcavala del pan, y ganados, y bestias, y otras algunas que se venden, y contratan en algunos lugares, que son en termino, y jurisdiccion de algunas ciudades, y villas hasta aqui ha quedado referuada para los arrendadores del cuerpo de la ciudad, o villa, en cuya jurisdiccion son, y esto en daño de los vecinos de los tales lugares, y sobre ello ay muchos pleytos, y debate por ende, que aquí adelante el alcavala de lo que se vendiere, y contratiere en qualquier lugares de la jurisdiccion de qualquier ciudad, o villa de vezino a vezino, o de vezino a forastero de aquello que fuere para provision, y mantenimiento de los tales lugares, y vezinos dellos, sea, y pertenezca a los concejos encabeçados de los lugares donde se vendiere, y contratiere, y no que se referuada, ni pertenezca a los arrendadores de las rentas del cuerpo, ciudades, y villas, en cuyo termino fueren los tales lugares: y teniendo consideracion a esto, se hagan los repartimientos que se vniere de hazer tocantes a los dichos lugares, excepto si otra cosa no fuere declarado, y especificado en los encabeçamientos de algunas de las dichas ciudades, y villas: pero que lo contenido en esta condicion no se entienda, ni entienda a las rentas de las heredades, porque en esto no se ha de hazer inuocacion en los lugares particulares que no tienen jurisdiccion sobre si, de como hasta aqui se ha hecho, y acostumbrado, y se ha de guardar lo contenido en las condiciones deste encabeçamiento que hablan sobre lo que toca a las dichas heredades.

Otrofi, porque acate que muchos recuperos, y traxinetos, y otras personas vienen a vender algunas mercaderias, y cosas a los pueblos principales, que son cabeças de los partidos para provision

uision, y mantenimiento de los vezinos, y moradores de ellos: y por defraudar el alcaual dello venden, y contratan en lugares que estan a legua, y a dos leguas en rededor de ellos, donde las hazen fueles, y quita del alcaual, y alli se lo van a comprar repatones, y otras personas, que estan encabecados en los pueblos principales, para lo llenar de ellos, y lo tornar suuenderlo qual causa carecia en los mantamientos, y mercaderias, y perdida en las rentas de los dichos pueblos principales, que este encabeçamiento se haze con tal condicion, que si algunas personas troxeren a vender, y vendieren en los lugares que estan vna, y dos leguas al rededor de los pueblos principales, que son cabeza de partido, qualquier mercaderias, y mantamientos, no siendo para prouision, ni mantenimiento de los tales lugares, y vezinos de ellos, que paguen el alcaual dello a los arrendadores de las rentas de campo de la tal ciudad, o villa, que es cabeza de partido a quien perteneciere como si en ellos se vendiese, y contratasse. pues parece claramente que aquello se haze en fraude de las rentas de los pueblos principales, y en daño de ellos: y que los que les compraren las tales mercaderias, y cosas, detengan en si lo que montare la dicha alcaual, para la pagar al arrendador, a quien perteneciere: y si no lo hizieren, sean obligados a pagar, y paguen la dicha alcaual de sus propios bienes.

51. Otrofi, porque acaete que algunos vezinos, y moradores, y otras personas estantes en las ciudades, y villas encabecadas por defraudar el alcaual van a vender, y contratar, y entregar sus mercaderias, y cosas a otros lugares pequeños vna, o dos leguas en rededor de donde viuen, y moran, y tienen las dichas mercaderias, porque alli les hazen quita y gracia de la mayor parte de la alcaual, se pone por condicion, que quando algun vezino, o morador de alguna ciudad, o villa encabeçala, o estante en ella llenare a vender, y contratar, y entregar qualquier mercaderias a lugares pequeños, que sean dentro de dos leguas en rededor de ella, no siendo cosas para prouision, y mantenimiento de los tales lugares donde lo lleuaren, ni de aquellas cosas que alli ordinariamente se suelen, y acostumbra vender, y contratar, que paguen el alcaual dello en el pueblo principal, donde viuen, y moran, y estan, de donde las sacaron, y lleuaron, pues parece claramente, que lo hazen por defraudar el alcaual dello, sin otra causa alguna, &c.

52. Otrofi, porque su Magestad es informalo, que los lugares de la tierra, a partido de algunas ciudades, y villas del Reyno, y los vezinos, y moradores de ellas reciben mucha fatiga, y vexaciones de los alguaziles del campo, y andadores, y otras personas que van a executar por los marauedis de los dichos encabeçamientos, por no ser personas conocidas, y de confianza, quales conuene para semejantes cargos, y que lleuan de los caminos, y derechos de execucion mas de aquello que les pertenece, conforme a las leyes de Quaderno, y de las ordenanças de las dichas ciudades, y villas que assi son cabeza de partido, porque los dichos executores han de lleuar del camino de cada legua, quatro, o cinco marauedis: y acaete, que van a executar treynta lugares, y aun mas, y de cada lugar lleuan vn derecho del camino, como

si a sola la execucion del partieran, lleuan otros derechos demasiados, y los hazen otros y cohechos, y que las bestias, y otras prendas en que executan, las lleuan a la cabeza del partido, y se apronechan dellas, y se pierden, y malbaratan, sin que sus dueños puedan cobrarlas. Y porque la voluntad de su Magestad es: que los vezinos, y moradores de las dichas villas, y lugares, y partidos sean bien tratados, y no sean fatigados injustamente, que de aqui adelante alguaziles del Campo, o andadores, o otras personas, que huieren de yr a hazer las dichas execuciones, sean buenas personas para ello, y de confianza, y que antes que vayan a ninguna de las dichas execuciones, se presenten en el Ayuntamiento de la tal ciudad, o villa, a cuya jurisdiccion, o partido hanieren de yr a executar, para que alli se vean, si son tales quales conuene, y sino fueren tales, no se reciban, y los recibieren, hagan juramento ante el escrivano de consejo de la tal ciudad, o villa, que viaran bien, y fielmente de los dichos oficios, y que de los caminos, y derechos de execuciones, que se hizieren, no lleuaran mas derechos de los que justamente les pertenecieren, y huieren de auer, conforme a las leyes del Quaderno, y a las ordenes de las dichas ciudades, y villas donde assi fueren, y que den fianças, y seguridad bastante, por ante el dicho escrivano, para que estaran a derecho con quien algo les fuere pedido, y demandar, tocante a los dichos cargos. Y pagaren lo que contra ellos fuere juzgado llanamente, y hasta que hagan el dicho juramento, y den las dichas fianças, ninguna justicia las dichas ciudades, y villas les den mandamiento para executar por ninguna cosa de los dichos encabeçamientos, que en los mandamientos que dieren para las dichas execuciones pongan los derechos que han de llenar los dichos executores de cada vno de los dichos lugares: y si algo mas llenaren, o hizieren malos, cohechos, o estorisiones, los castigen conforme a derecho. Y si assi lo hizieren, sea a cargo de la justicia, que diere los dichos mandamientos, lo que los dichos executores lleuaren, o cohechos demasiados, y los agravios y daños que hizieren. Y este capitulo guarde en los escrivanos de las tales ciudades, y villas que assi son cabeza de partido, y que conforme a el hagan los dichos mandamientos, y no de otra manera, so la dicha pena.

Otrofi, que las bestias, y prendas en que se hizieren las dichas execuciones, por los marauedis de los dichos encabeçamientos, se pongan en vna casa del lugar de donde assi se towaren, y sacaren las prendas, o se trayga a la tal ciudad, o villa, que fuere cabeza de partido, y se ponga en poder de vna persona, qual para ello fuere nombrada, y señalada por el Corregidor, o justicia de la tal ciudad, o villa, que sea vezino della, y llano, y abonado, y a contentamiento de proentador de los lugares de la retta, donde las dichas prendas esten guardadas, y bien tratadas, para que no se pierdan, ni reciban daño, y los dichos executores no las lleuen a sus casas, ni se aprouechen dellas, (saluo a la casa que para ello se nombrare, so pena de pagar el valor de la prenda con el doblo a la parte, y que quando los dichos executores fueren recibidos para los dichos cargos, juren de lo guardar assi, en la en la dicha casa ayau de estar, hasta que los dueños dellas vengan a pagar

pagar

pagar lo que deuen, o los executores es pidan que que se vendan.

54. Otrofi, porque en las cartas de receptorias que se dan para que los Receptores de lo encabeçado de los partidos, reciban, y cobren de cada concejo lo que deuen de su encabeçamiento, se manda, y dispone, que los dichos Receptores cobren de cada concejo los marauedis porque estan encabeçados, descontando de ellos el situado de juro, y de por vida, que ay en los tales lugares, con que se ha de acudir a las personas que lo han de auer, conforme a los privilegios, como mas largamente, en las dichas cartas de receptoria se contiene: y acaete, que lo que monta el encabeçamiento de muchas de las ciudades, y villas del Reyno, o la mayor parte dellas, esta ciudad a Yglesias, y a Monasterios, y concejos, y personas particulates, y que descontado aquello lo que sobra, y queda para su Magestad, que es lo que se manda cobrar al dicho Receptor, es muy poco, y que dizque los dichos Receptores piden, y demandan execuciones en los lugares, por todo lo que deuen de sus encabeçamientos, assi por lo que monta el situado, como por lo que demas de aquello queda para su Magestad: y que las justicias, sin saber, ni aueriguar lo suso dicho, dan mandamientos de execucion por todo lo suso dicho contra los tales concejos, sin que los dichos Receptores hagan juramento de lo que verdaderamente le deuen los tales lugares, ni otra diligencia alguna, de lo qual los lugares reciben mucha fatiga, y estorisiones, porque dizque ay muchos de ellos, que todo lo que monta sus encabeçamientos esta situado a particulare, y que lo que el Receptor ha de auer, y cobrar dello, es muy poco, o no nada, y por remediar esto, se manda, que ningunos Receptores de lo encabeçado del Reyno, por virtud de las receptorias que se les dieren para cobrar los dichos encabeçamientos, no pidan, ni demanden a los concejos encabeçados, sino lo que montaren sus encabeçamientos, descontando, y abaxando dello lo que ay, y huuiere situado en los tales lugares, y que los dueños del dicho situado, o quien lo poder auer seayan, o embien a los tales lugares, a cobrar cada vno lo que le pertenece, segun, y de la manera que sera contenido en las dichas cartas de receptorias: y que los dichos Receptores, ni otros por ellos por virtud de las dichas receptorias no pidan, ni demanden, ni cobren, ni saquen mandamientos para executar en ningun lugar por mas de lo que deuen pagar de su encabeçamiento, descontando el situado, y que quando pidieren las dichas execuciones, en caso que ayau lugar las pidan, y demanden por lo que se les deue, descontado el situado: y despues de ser passados los plazos de las pagas, y uocantes, y que las justicias no den mandamientos algunos, talo conforme a lo que dicho es, y jurando primeramente el receptor, o quien lo poder auer, que los lugares contra quien pide la execucion le deuen de plazos passados la quantia, porque assi pide la execucion, y que los escrivanos ante quien se pidieren los mandamientos no les den, ni despachen de otra manera, so pena que el que de otra manera pidiere la execucion, o la mandare hazer, o el escrivano que despachare el mandamiento, pague lo que montare la tal execucion: y las cosas que sobre ello hizieren

con el doblo, la tercia parte para la Camara de su Magestad, y la otra tercia parte para el consejo en quien se hiziere la dicha execucion, y otra tercia parte para el juez que lo sentenciare.

Otrofi, porque por algunas de las dichas cartas de receptorias se manda, y dispone, que los concejos encabeçados tomen en cada tercio los traslados de los privilegios de los marauedis que ay situado en ellos, y de lo que es de por vida, testimonio de como es viua la persona que tiene el situado para lo dar al receptor del partido, y en ello se hazen muchas cosas, y gastos, assi a los dueños de los dichos juros, como a los concejos que han de recibir los recaudos: por coitar esto se manda, que de aqui adelante, si qualquiera que tiene los dichos situados, los quisiere yr a cobrar de los concejos donde estan situados que durante el tiempo de vn encabeçamiento, o prorrogacion del no sean obligados a dar, ni den a los tales concejos mas de vn traslado signado del privilegio que tuuiere, y si el privilegio fuere de por vida, han de tomar en cada tercio testimonio de como es viuo el que ha de auer el tal situado, y extras de pago, y los otros recaudos que conuenigan, y que con esto el receptor de tal partido reciba en cuenta al consejo todo lo que pagare durante el tiempo que tuuiere la receptoria del dicho partido, pues vn traslado del privilegio basta para dar cuenta de todo el tiempo que vn receptor tuuiere el cargo: pero si durante el tiempo de vn encabeçamiento huuiere dueños receptores, que por cada receptor se tome vn traslado del privilegio, y los otros recaudos que conuenigan: pero si las partes quisieren por escular costas dar al receptor los traslados signados de los dichos privilegios, y los otros recaudos que conuenigan, que el receptor sea obligado a los tomar, y dar sus cartas de desembargos para todos los concejos encabeçados de su receptoria, donde estuuiere los tales juros que acudan cada vno con lo que dello se deuiere acudir, sin pedir, ni demandar otro recaudo alguno en cada año, pues el traslado del privilegio, y recaudos que vna vez recibiere, basta para dar cuenta del dicho cargo de todo el tiempo que tuuiere la receptoria de vn partido, y que las justicias lo guarden, y cumplan, y hagan guardar, y cumplir, y executar como de suso se contiene, sin que en ello aya falta alguna. Y encargale a los dichos receptores, que tengan mucho cuydado de no dar sobre esto a los concejos molestia, ni fatiga, ni les hazer vexaciones, y que a los que viuiere de auer los dichos juros les den desembargos, y desyachos con toda la mas breuedad que ser pueda, so pena de pagar las costas, y gastos que sobre ello se hizieren.

Otrofi, porque se dice, que algunas Yglesias, y Monasterios, y personas que tienen juros en las rentas de algunas villas, y lugares de las merindades del Reyno, y de las Ordenes de Santiago, Calatrava, y Alcantara, y de otras partes que estan encabeçadas, sin yr primero a los concejos a les pedir, y requerir, que paguen los tales juros, ni hazer otra diligencia alguna, piden execucion por los dichos juros ante las justicias de cuya jurisdiccion son las tales villas, y lugares, y ellos las mandan hazer, y embian executores para ello con costas, y salarios de que los concejos reciben agrauio: por ende que las justicias de la

ciuda

ciudades, y villas, y provincias del Reyno que son cabeças de jurisdiccion, no den mandamientos de execucion para executar en los conuejos, y vezinos de las villas, y lugares encabeçados de su jurisdiccion, y partido por los dichos jeros basta tanto que les conste como los que los hande auer han requerido primero a los tales conuejos, que les den, y paguen lo que se les deue, que los plazos de las pagas fueren passados, y que no se los han pagado, y que los escrivanos no den, ni desachen, contra estos mandamientos algunos, so pena de pagar lo que montare la tal execucion con las costas, repartido por la orden que antes desto esta dicho. Y otrofi se manda, y apertibe, que si alguna de las villas donde assi estan los dichos conuejos tuieren jurisdiccion, que los Alcaldes, o justicias dellas, siéndoles pedido, executen por los marauejis de los dichos jeros de que los plazos de las pagas fueren passados conforme a los priuilegios, y cartas que sobre ello ente ellos fueren presentadas conforme a derecho lo mas breuemente, y sin dilacion que ser pueda. Corte que a su costa lo haga, y cumpla, y execute assi, y demas pagaran todas las costas, y gastos, y plenos cobros que a las partes le siguieren por no lo hazer cumplir assi; pero si las partes no quisieren venir a demandar a la Corte de su Magestad, que los Gobernadores, y Alcaldes mayores, y otras justicias, en cuya jurisdiccion fueren las tales villas, que constandoles por testimonio signado de escrivano, como los Alcaldes, y justicias de las tales villas han sido requeridos, que paguen los dichos jeros, y por no se les quier pagar han pedido execucion, por ellos, y que no lo han hecho, ni procedido en ello conforme a justicia, que a costa de los Alcaldes, y justicias de las dichas villas que en lo suso dicho fueren remisos, y negligentes, executen, y hagan executar en los conuejos, y personas, y bienes que los deuan pagar por manera que las partes cobren lo que vniere de auer, y no se gasten en ello en pleitos, y dilaciones.

57 Otrofi, porque se dize, que algunos vezinos, y moradores de los lugares encabeçados van a vender, y contratar sus mercadurias por otras cosas que les entuplen a otras ciudades, y villas que son fuera de donde viven, y moran, y que las justicias a pedimiento de los receptores de los encabeçamientos, y de las personas que tienen juro en las rentas de los lugares donde assi viven, y moran executan en ellos por ello, y los tienen presos por ello, y detenidos, sin saber causa para ello, y les hazen hazer muchas costas, y gastos: potende que de aqui adelante no sea executado ningun vezino particular de los dichos lugares encabeçados, por lo que se deniere, y estuviere por pagar de los dichos encabeçamientos, y jeros, tomandolos fuera de las villas, y lugares donde assi viven, y moran, sino que las dichas execuciones se vayan a pedir, y hazer en los dichos lugares encabeçados, de su jurisdiccion conforme a derecho: salvo si las tales personas estuviere obligadas en qualquier manera particularmente a la paga de lo susodicho, o de algo dello.

58 Otrofi, porque se dize, que quando en algunas villas que tienen jurisdiccion por si se haze alguna execucion por los marauejis de los dichos encabeçamientos, y por los situados que en las rentas dellas ay los alguaziles, y executores que

a ello van, prendan por ello a los Alcaldes, y Regidores, y oficiales de conuejo de las tales villas, y los lleuan a los lugares que son cabeças de los partidos, y alli los tienen presos muchos dias, de manera que no se puede dar buena orden en la paga de lo que se deue, viniendo en las villas, de donde son vezinos, carceles, y prisiones adonde pueden estar presos, y a buen recaudo, y que demas de las costas que sobre ello se hazen a los conuejos, los Alcaldes, y oficiales de conuejo que assi prenden, y lleuan presos cada vno al conuejo donde es vezino tres, o quatro reales de salario por cada dia de los que estan presos, y detenidos fuera de las villas de donde vienen: en lo qual a los dichos conuejos se les siguen muchas costas. Para remedio de lo qual se pone por condicion que cada y quando, que se vniere de yssir embiar a executar a qualquiera de las villas por lo que deniere de los dichos sus encabeçamientos, o por qualquier cosa dello, de que los plazos fueren passados, las tales execuciones se hagan conforme a justicia: y si los Alcaldes, y Regidores, y oficiales de los dichos conuejos denieren estar presos por los marauejis, de que assi se hizieren las dichas execuciones, teniendo las dichas villas irridiccion sobre si, y carceles, y prisiones, que tengan, y esten presos en ellas, y a buen recaudo a su costa, y no otra cosa, ni no les saquen, ni lleuen por razon de lo susodicho presos fuera de las dichas villas, ni de ninguna dellas, y que los dichos Alcaldes, y Regidores, y oficiales de los conuejos, no cobren, ni lleuen de las dichas villas salario, ni otra cosa por el tiempo que assi estuviere presos por lo que se deniere de los dichos encabeçamientos: pues ellos por razon de sus oficios son obligados a hazer que los dichos marauejis se repartan, y cobren por manera que se paguen a los plazos que se denieren pagar sin que en ello ay falta: pero porque las execuciones que se van a hazer, y hazen por los marauejis de los dichos encabeçamientos, y por los jeros que ay situados en las dichas rentas, es porque los Alcaldes, y Regidores, y repartidores, y cobradores de los marauejis que caben a pagar a cada lugar de su encabeçamiento, no ponen diligencia en lo repartir, y cobrar con tiempo, y lo pagar al termino que son obligados, se manga, y apertibe a los Alcaldes, y Regidores, y oficiales de conuejo de cada villa, y lugar que tengan cuidado de repartir, y hazer cobrar los marauejis de sus encabeçamientos, lo mas breuemente que ser pueda, y pagar los situados a las personas que los buuiere de auer, y embiar la paga de lo que quedare a poder del receptor de cada partido al tiempo que fueren obligados, por que cesen las dichas execuciones, y costas: porque podria ser que los dichos Alcaldes, y Regidores, y oficiales de conuejo no lo hizieren, ni cumplieren assi, y que se dexasen estar presos muchos dias en su propios lugares, sin dar orden en la paga dello que se deniessa, y desta manera los marauejis de los dichos encabeçamientos no se cobrarían, se manda, que si los dichos Alcaldes, y Regidores, y oficiales de conuejo dentro de ocho dias primeros despues que assi fueren presos en los dichos lugares por razon de lo que dicho es, no dieren orden para pagar, o no se pagare lo que cada conuejo deniere, de que los plazos fueren passados, que passados los dichos ocho dias los lleuar, y lleuen presos a los lugares

lugares, y partes donde se pueden, y deuen llenar, sin embargo de lo arriba contenido, a que los dichos Alcaldes, y Regidores, y oficiales de conuejo por el tiempo que estuviere presos por razon de lo susodicho fuera de sus lugares, no les pidan, ni lleuen a los conuejos salarios ni costas, ni lleuen por razon de lo susodicho son obligados a dar orden en la paga de los marauejis de los dichos encabeçamientos, y por su defecto, y negligencia los lleuan presos por ello.

Otrofi, porque se dize que algunos receptores de los encabeçamientos de algunas merindades, y villas del Reyno, y algunas personas, a quien se comete en el encabeçamiento de algunas de las dichas villas, y lugares tienen formas, y maneras con los pueblos, y oficiales de los conuejos dellos, que comen las alcualas, y tercias dello por encabeçamientos, y que se les den a ellos, o alomenos que les den las tercias en baxos precios, y que si esto no hazen les dizen, que tenían formas, y maneras que no se les den por encabeçamientos sus rentas, sino en crecidos precios, y que de hecho se haze assi, y que por lo menos sinolo hazen en la manera de la cobrança, les hazen en las muchas fatigas, y vexaciones, y costas, y gastos, y prisiones: y porque esta es cosa digna de remedio, y de punicion, y castigo, se manda, que de que aqui adelante las personas a quien fuere cometido el encabeçamiento de las dichas merindades, y villas, y lugares, receptores, ni excoctores, ni cobradores de los dichos encabeçamientos, ni sus parientes, ni amigos, ni criados, ni otros por ellos, no arrienden de los dichos conuejos las alcualas, y tercias de ninguno de los lugares en que tuieren los dichos cargos, ni las tomen ellos por arrendamiento, ni faldad, ni fatoria, ni en otra manera alguna, ni tengan en ellas, ni en la ganancia, o perdida que en ellas huuiere parte alguna, directe, ni indirectamente en manera alguna, aunque los dichos conuejos de su voluntad le quieran dar, ni den, lo pena que el arrendamiento, o contrato que sobre lo susodicho se hiziere, sea en si ninguno, y de ningun valor, y efecto: y mas que lo que lo hiziere, o fuere en dicho, o fecho, o conuejo dello, pague en penas lo que montare, y valiere la renta que assi tomare, y en que tuuiere parte por qualquier de las maneras sobredichas con el quatrociento, la mitad para la Camara de su Magestad, y una quarta parte para el que lo aculare, y la otra quarta parte para el juez que lo sentenciare. Y otrofi mandamos a los Conuejos, Alcaldes, y vezinos de las dichas villas, y lugares, que no den, ni arrienden las dichas rentas a las personas, ni alguna dellas.

Otrofi, que no se puedan dar por encabeçamiento a ningun Grande, ni Cavallero las alcualas de ningunas villas, o lugares suyos, que no entran en este encabeçamiento general, sin expreso mandamiento de su Magestad: y si de otra manera se lo dieron, que el tal encabeçamiento, o encabeçamientos, no valgan, ni sean guardados ni cumplidos.

Otrofi, por que ay algunas villas, y lugares que las alcualas dellas estan encabeçadas de juro acquirar a los señores de los tales lugares, o a los conuejos dellos, y porque el precio de estos encabeçamientos fue cargado al Reyno el primer encabeçamiento general que se hizo, y entre tanto que no se deslempenaren, se recibieren en cuen-

ta al Reyno los mismos precios, y de los que se han deslempañado su Magestad ha gozado de los crecimientos que ha andido en los encabeçamientos que dellos se han hecho, y esto ha pasado asside de el año pasado de quinientos y treynta y siete, que començo el dicho encabeçamiento general, y se ha de guardar hasta en fin del año de quinientos y vno, que fenece el presente encabeçamiento general: e pónese por condicion que lo mismo se haga, y guarde, y cumpla en todas las alcualas, y tercias, y otras rentas que se deslempañen en los quinze años deste encabeçamiento general.

Otrofi, que si en el tiempo de los quinze años deste encabeçamiento general se sacaren, y alicaren para la Corona Real las alcualas, y tercias de algunos pueblos, y terminos, y lugares donde no se solian cobrar, ni lleuar para su Magestad, que esto tal que tal que de fuera del dicho encabeçamiento general para su Magestad, y no entree, ni se comprehenda en el.

Otrofi, con condicion, que si durante los quinze años de este encabeçamiento se poblaren de nuevo algunos lugares en termino, e jurisdiccion de algunas ciudades, y villas que entran en este encabeçamiento, que las alcualas, y tercias dellas, sean, y pertenezcan a la tal ciudad, o villa en cuyo termino, y jurisdiccion se poblaren: pero si los tales lugares que nuevamente se poblaren: no fueren en termino, y jurisdiccion de algunas de las dichas ciudades, y villas encabeçadas, que las alcualas, y tercias de ellos, sean de su Magestad, y no entren, ni se comprehendan en este encabeçamiento general.

Otrofi, que por ninguna, fraquezas, ni graças, ni quitas, ni exmpciones, ni apartamientos de miembros de rentas, ni otras cosas, ni cosas, ni inuocaciones que los pueblos hagan en las dichas rentas durante los dichos quinze años deste encabeçamiento, o en comedio dellos, no pueda parar, ni pare perjuizo a su Magestad, ni a su Corona Real, para despues de cumplido el tiempo del dicho encabeçamiento general: salvo que las dichas rentas queden como estan antes que se diese el Reyno el dicho encabeçamiento general: y se puedan pedir, y demandar, y recibir, y cobrar conforme a las dichas leyes de los quadernos de las alcualas, e tercias, no embargante qualquier inuocacion que en contrario de lo contenido en este encabeçamiento general se aya puesto, e vñado en los pueblos por virtud de las condiciones deste encabeçamiento general, o en otra qualquier manera.

Otrofi, que en los encabeçamientos particulares de las ciudades, y villas, y lugares del Reyno, o en qualquier dellos conuiniere poner algunas condiciones demas de las contenidas en este encabeçamiento general, que los dichos Contadores mayores de su Magestad las puedan poner, y pongan, y las partes a las que venen tocate ayen de estar, y passar por ello, con que las dichas condiciones sean aquellas que se suelen, y acostumbra, y deuen poner.

Otrofi, que si sobre lo contenido en este encabeçamiento general o sobre cosa del dependiente nacieren algunas dudas, o debates entre qualquier conuejo, o personas particulares del Reyno, que los dichos Contadores mayores las vean, y declaren, y detemmin, y por lo que ellos declara

declararen, y mandaren se aya de estar, y passar: pero que si en algunos negocios de calidad los Diputados del Reyno pidieren que para los determinados se junten los dichos Contadores mayores, con dos del Consejo de su Magestad, lo ayan de hazer, y hagan.

67 Fechas en la ciudad de Toledo a dos dias del mes de Noviembre, año del Señor de mil y quinientos y setenta años, y lo firmaron de sus nombres, Roygomez de Sylva, Gutierrez Lopez de Pallila, El Licenciado Menchaca, El Licenciado Otaloga, El Doctor Velasco, Francisco de Etsa, Francisco de Almaguer, Hernando Ochoa, El Licenciado Hernando de Menchaca, El Doctor Venero, El Doctor Antonio de Aguilera.

Cerifico yo don Juan Ramirez de Vargas, Escriptano mayor de Cortes, y Ayuntamiento de los Reynos de su Magestad, que entre las condiciones que el Reyno suplico, a su Magestad fuesse seruido de mandar, se le concediesen para la buena administracion del encabeçamiento general de alcavalas y tercias de quele encargo en estas Cortes de Madrid, este presente año de quinientos y setenta y cinco, para el, y los nueve años siguientes, que se le respondieron señaladas en las margenes de Juan Vazquez de Salazar su secretario, y tres condiciones, y capitulos con sus respuestas, como dicho es, del tenor siguiente.

Otro, porque el alcaval de las heredades de algunas ciudades, y villas del Reyno estava dispuesto en el encabeçamiento pasado que si viniessse a montar tanto el alcaval de la venta de alguna hacienda rayz, como el precio del encabeçamiento de qualquier lugar, excediesse del, perteneciesse a su Magestad, y no al lugar donde le hiziesse: se declara, que para adelante ayan de pertenecer, y pertenezcan todas las dichas alcavalas en qualquier cantidad que fueren a los lugares donde de derecho pertenecen, conforme a las condiciones deste presente encabeçamiento, no embargante lo de suyo referido, dispuesto por la condicion del dicho encabeçamiento pasado.

Que se haga por el tiempo deste encabeçamiento.

Item, que para que el Reyno tenga cuenta con su hacienda, y se haga libro cada año de los pueblos, y partidos encabeçados, se tome razon en los libros del Reyno del tal precio, y rentas que se le da por encabeçamiento, y porque años, y que no se pueda dar ningun recado a los pueblos, sin que se tome la dicha razon, para que se tenga cuenta de los pueblos, y rentas que se encabeçaren, y para que con el dicho libro se puedan hallar los Diputados al concejar de las receptorias: y al hazer de las cuentas en cada un año, se haga por el, y los demas libros de su Magestad el sumario de los partidos que estuviere encabeçados, y se entienda, y sepa si se le carga al tal lugar mas, o menos del precio, y rentas, porque se encabeço.

Que el escriptano mayor de rentas les dé una relacion de los nombres de los lugares encabeçados, y del precio en que cada uno lo estuviere, y se mande a los Contadores mayores lo ordenen assi, y que siempre que los Diputados pidieren alguna razon se la hagan dar.

Item, que no se aya de cargar, ni cargue agra-

ni en ningun tiempo a las tercias de su Magestad subsidio, ni escusado, ni otra carga, ni imposicion de las que se cargaren en estos Reynos a los bienes Eclesiasticos, y que si se le cargaren, o vieren de cargar, sea a cuenta de su Magestad, y lo reciba en cuenta deste encabeçamiento.

Que no se les cargara ninguna destas cosas, y para ello se les daran las prouisiones, y recaudos necessarios.

Segun que todo lo suso dicho parece por los dichos capitulos, y sus respuestas que quedan en mi poder, a que refiero. Que es fecha esta fe en Madrid a veynte y ocho de Septiembre, de mil y quinientos y setenta y cinco años.

Don Juan Ramirez de Vargas.

Su Magestad por hazer bien, y merced, a estos sus Reynos, y a todas las ciudades, villas, y lugares, y partidos, y prouincias, y merindades dellas, teniendo consideracion a los seruidos que continuamente se hazen, especialmente a los que le hizieron en las Cortes que ultimamente le celebraron en esta villa de Madrid, a los que le hazen de aqui adelante, ha sido seruido de les dar por encabeçamiento general las rentas de las alcavalas, y tercias, y otras rentas que entraron, y se comprehendieron en el encabeçamiento general vltimo pasado, que al presente su Magestad posee, y goza y estan en su Corona, y patrimonio Real, sin las rentas que estan vendidas perdidas perpetuamente, porque estas no entraron, ni se comprehendieron en este encabeçamiento por quatro años, que quanto a las alcavalas cometieron primero de Enero deste presente año de mil y quinientos y setenta y ocho, y se cumplan en fin del año de quinientos y ochenta y vno. Y quanto a las tercias comencaran el dia de la Ascension deste dicho año, y se cumplan vltima de la Ascension del año venidero de mil y quinientos y ochenta y dos, en cierto precio, y condiciones, y declaraciones, como se contiene en la escriptura contrato que sobre ello otorgaron los Procuradores de Cortes de la mayor parte de las ciudades, y villas de los Reynos que tienen voto en ellas, en virtud de los poderes especiales que para ello tuvieron, que su Magestad acepto, el qual dicho contrato es del tenor siguiente.

En la villa de Madrid a veynte y nueve dias del mes de Octubre de mil y quinientos y setenta y siete años, estando el Reyno junto en Cortes en el palacio Real de su Magestad, en la sala donde los Procuradores de las dichas Cortes se suelen juntar a ellas, estando en el dicho Ayuntamiento los muy illustres señores Licenciado Juan Diez de Fuen mayor, y Doctor Francisco Fernandez de Lienana, y Licenciado Juan Tomas del Consejo, y Camara de su Magestad, y Francisco de Caruica Contador mayor de su Magestad, y del su Consejo, y Juan Vazquez de Salazar su secretario, que por mandado de su Magestad asistien a las dichas Cortes, y en presencia de nos Christoval Guerra de Cespedes, escriptano mayor de rentas de su Magestad, a don Antonio Ramirez de Vargas, escriptano mayor de Cortes: e Ayuntamientos de los Reynos de su Magestad: los Procuradores de las ciudades, e villas de los Reynos que tienen voto en Cortes, que son los siguientes: Getonyo de Matanca, Alcalde mayor de la ciudad de Burgos,

Juergo, Yanigo de Zamel Saravia, escriptano mayor, Procuradores de Cortes de la dicha ciudad de Burgos, Antonio de Valderas, Regidor e Procurador de Cortes por la ciudad de Leon, Juan Nunez de Hlefcas, señor de Fuente de Cantos, Veynte y quatro de la ciudad de Sevilla, e Andres de Baraia, Procuradores de Cortes della, Francisco Mateo de Balcaer, e Diego Pellicer e Barrionueno, Regidores, e Procuradores de Cortes por la ciudad de Murcia, don Pedro de Cordova Mexia, e Hernando de Quisada Villos, Procuradores de Cortes por la ciudad de Laen, el Licenciado Contreras del Consejo de su Magestad, a Petro Arrias de Herrera, Procuradores de Cortes por la ciudad de Segovia, el Licenciado Figueroa Maldonado, del Consejo de su Magestad en la Chancilleria de Valladolid, e Gonzalo Yanez de Oualle, e de Herrera, Regidores, e Procuradores de Cortes por la ciudad de Salamanca, Gregorio Yfategui Regidor, e don Ladron de Guevara, vezinos, e Procuradores, de Cortes de la villa de Madrid, Alonso de Morales de Gozman vezino, e Procurador de Cortes por la ciudad de Guadaluara, Antonio Sotelo de Ledesma Regidor, e Pedro de Ocampo, Procuradores de Cortes por la ciudad de Zamora, Gabriel de Santillana, y Francisco de Oniedo, vezinos, e Procuradores de Cortes por la villa de Valladolid, don Juan Brauo de Saravia, Procurador de Cortes por la ciudad de Soria, don Diego de Ayala Regidor de la ciudad de Toledo, a Juan Ruyz de Huerta Jurado, y Procuradores de Cortes de la ciudad de Toledo.

Los quales dichos Procuradores de Cortes de sus nobrados, y declarados en nombre de las suso dichas ciudades, y villas, y por virtud de los poderes que dellas tienen, los quales presentaron ante nos los dichos escriptanos mayores, y quedan originalmente asentados en el oficio de la escriptura maior de rentas de su Magestad, y en libro de las Cortes. Y dixeron que aceptauan, y acceptaron, y usando dellos en nombre de las dichas ciudades, y villas, y sus tierras, y partidos, y prouincias, y a voz de Reyno a quien representan, e como mejor derecho lugar aya, dixeron, que por quanto por vn contrato que el Reyno otorgo en las Cortes passadas, que por mandado de su Magestad se tuieron, e celebraron esta villa de Madrid, el año pasado de mil e quinientos e setenta e cinco, por las razones, e causas, e con las condiciones, y limitaciones en el dicho contrato contenidas, como a su cargo por encabeçamiento las rentas de las alcavalas, e tercias, e otras rentas que entraron, e se comprehendieron en el encabeçamiento general pasado, que se fencio, e acabo en fin del año pasado de mil e quinientos e setenta e quatro por diez años, que comencaron: quanto a las alcavalas primero dia del mes de Enero del año pasado de quinientos e setenta e cinco, y se cumplan en fin del mes de Diciembre, de mil e quinientos e ochenta e quatro. Y quanto a las dichas tercias comencaron el dia de la Ascension del dicho año de mil e quinientos e setenta e cinco, y se cumplan la vltima de la Ascension de mil e quinientos e ochenta e cinco, segun que todo mas largamente parece por el dicho contrato, que en razon dello por los Procuradores del Reyno que en

las dichas Cortes se hallaron, fue otorgado en esta villa de Madrid e veynte e dos dias del mes de Hebrero del año pasado de quinientos e setenta e cinco, por un Sancho Mendez de Salazar, que seruia el oficio de escriptano mayor de rentas de su Magestad, e don Juan Ramirez de Vargas, escriptano mayor de Cortes, e Ayuntamiento de los Reynos a que se referian: el qual dicho contrato su Magestad aprobo por vna su Real cedula, fecha en esta villa de Madrid a primero dia de Março del mismo año, y en virtud del dicho contrato, y encabeçamiento se han de yr encabeçando, y estan encabeçadas muchas ciudades, villas, e lugares, prouincias, e partidos de los Reynos: e otras estan por encabeçar en administracion, e yendose procediendo en el dicho encabeçamiento, e cobrandose, e beneficiandose las rentas del, segun dicho es, de parte del Reyno se suplico a su Magestad con instancia en estas presentes Cortes, fuesse seruido, usando con el de su acostumbrada clemencia, y benignidad, mandar dar al Reyno por libre del dicho encabeçamiento que al presente corre, e darle, e concederle de nuevo en precio mas moderado, y con que el Reyno recibiesse mas alivio, y merced, y tomiesse fuercas para poderle seruir, como lo desean, y acostumbrauan, representando quan necesario, y conueniente era esto a su Real seruido, e beneficio publico de los Reynos, trato, e comercio dellos. E su Magestad queriendo hazer albio, e merced a estos Reynos, como siempre lo acostumbraba, acatando su mucha lealdad, e fidelidad, e los continuos seruidos que han hecho, e han de hazer, como tan buenos subditos, y vassallos, ha sido seruido, no embargante el dicho contrato del encabeçamiento que el Reyno otorgo su Magestad en las Cortes passadas, e la cantidad que por el se obligo a pagar a su Magestad, por tiempo de los dichos diez años arriba referidos, de dar por la forma que de suso está declarada, por libre de todo ello al Reyno, para de primero de Enero año venidero de quinientos e setenta e ocho en adelante, y assi mismo de todos los encabeçamientos particulares, que qualquier ciudades, villas, e lugares, prouincias, partidos, e merindades de los Reynos, tengan hechos y a que se ayan obligado en virtud, y a cuenta del dicho encabeçamiento general de los dichos diez años: esto si las dichas ciudades, villas, e lugares que agora estan encabeçadas aceptaren este encabeçamiento, que nuevo su Magestad es seruido hazer merced al Reyno, y se obligaren juntamente de mancomun con el a la gaga, e cumplimiento de todo ello, porque no lo haciendo el Reyno ha de yr del dicho encabeçamiento que agora corre, del derecho que por el compete a su Magestad, como adelante se dira e con que todas las otras ciudades, villas, e lugares, partidos, prouincias, e merindades que al presente no estan encabeçadas a cuenta del dicho encabeçamiento general de los dichos diez años, lo ayan tambien de hazer, y acceptar este nuevo encabeçamiento que agora se otorga, e obligarle de mancomun con el Reyno a la paga, e cumplimiento del precio del, y no lo encabeçando todas las dichas ciudades, villas, e lugares, partidos, prouincias, e merindades: y acceptandose este dicho nuevo encabeçamiento, y entrando en la mancomunidad del, se

entien la, y queda desde agora declarado, que respeto de las tales ciudades, villas, e lugares, partidos, y provincias, e merindades que no se encabeçan, obligaren, y entran en este presente encabeçamiento que al presente se otorga, que el encabeçamiento general que agora corre de los dichos diez años e los particulares a que en virtud, e conforme a el estuviere obligados, ayen de quedar, y queden en su fuerza e vigor, paguen al Reyno, a quien su Magestad es servido de lo ceder, e traspassar todo aquello que devian, y estavan obligados a pagar a su Magestad en los quatro años: porque como adelante se dira, se toma el presente encabeçamiento general, y los otros tres años mas adelante se dira, se toma el presente encabeçamiento general, y los otros tres años mas adelante que quedaran por correr hasta fin del año de mil e quinientos e ochenta e quatro, a cumplimiento de los dichos diez años, despues de passados los quatro deste nuevo encabeçamiento los ha de gozar su Magestad, llevari para si en virtud del dicho encabeçamiento de los dichos diez años, y de los particulares que tienen hechos los precios que al presente estan obligados a pagar todas las ciudades, villas, e lugares, e partidos, que agora estan encabeçados, sino lo hizieren por los quatro años deste nuevo encabeçamiento. Pero haziendo, e obligando por los dichos quatro años, y acciendo este dicho nuevo encabeçamiento, han de quedar libres de los dichos diez años en todo el tiempo que restare por passar dellos, cumplidos los quatro años deste presente encabeçamiento, declarando, que los que no entraren, y se encabeçaren en el por estos quatro años, respeto de esto no se da, ni quita por este presente contrato a su Magestad ningun derecho de nuevo mas del que agora tiene, y le compete, para lo que toca a los tres años vltimos de los diez porque su Magestad concedio el dicho encabeçamiento pasado. El qual para en quanto a esto, y los encabeçamientos particulares hechos para los dichos diez años han de quedar en el caso sobredicho, de que no se encabeçen por estos quatro años, en la fuerza y vigor que se tienen, sin que en ello se adquiera ningun derecho mas del que agora ay. Y por hazer su Magestad mas bien, y merced a estos Reynos, y a todas las ciudades, villas, y lugares, partidos, y provincias, merindades, y vezinos dellos, les ha concedido, y dado por nuevo encabeçamiento general las alcavalas, y tercias, y otras rentas que al entran, y se comprehenden, y han comprehendido en los encabeçamientos generales passados que su Magestad posee, y goza, y estan al presente en su Real Corona, y patrimonio, sin las que estan vendidas perpetuamente hasta oy: por que estas, ya no son de su Magestad, no han de entrar, ni comprehenderse en este encabeçamiento, ni hazerle por ellas defençion alguno del precio del, aunque en los encabeçamientos passados se aya acostumbrado lo contrario por tiempo de quatro años, que comiençan a correr, y contarese quanto dia de Enero del año de alcavalas, deste primero dia de Enero del mes de Diciembre del año venidero de mil e quinientos e setenta e ocho, y se cumpliran postrero dia del mes de Diciembre del año venidero de mil e ochenta e uno. Y quanto a las dichas tercias comiençan a correr el dia de la Ascension del dicho año del mil e quinientos e setenta e

ocho, y se han de cumplir víspera de la Ascension del año venidero de mil e quinientos e ochenta e dos por precio en cada vno de los dichos quatro años de mil e diez e ocho quentos e quinientas mil maravedis en dinero, y quatro mil e quinientas fanegas de trigo, en trigo, y troyota y tres cargas, y media de pelcado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, pagado todo ello en la moneda de la ley, peso, y valor que al presente corre, y se va en estos Reynos, a los plazos, y en las partes, y lugares, y leges, y como hasta aqui se ha pagado el precio de los encabeçamientos generales passados, con que los seys quentos de maravedis dello ayen de ser, y sean para el acrecentamiento de los salarios que se hagan a los señores del Consejo Real, Oidores, y ministros de justicia, y la sala que se acrecento en el dicho Consejo para ver residencias, y pleros de mil e quinientas doblas todo lo qual antes se escrito, y comunicado por el Reyno a las dichas sus ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, y autendulo ellas visto, y entendido lo han aceptado, y les ha embiado los dichos poderes para que hagan, y otorguen e celebren este contrato: de los quales vltimo, dixerun, que en la mejor forma, e manera que podian, y de derecho devian, en nombre deste Reyno, y como tales Procuradores de Cortes dellos, y a voz de Reyno que representaran, aceptaron, y aceptaron para las dichas sus ciudades, y villas cuyos poderes tienen, y para todas las ciudades, villas, y lugares, partidos, provincias, y merindades que los quisieren recibir, y aceptar, y con ellas se quieren juntar el dicho encabeçamiento general, en el dicho precio, y por el tiempo arriba dicho, y toman y toman por encabeçamiento general las rentas de las alcavalas, y tercias, y otras rentas que se comprehenden en el, sin las que su Magestad vendió perpetuamente hasta oy, segun dicho es, para los dichos quatro años venideros de quinientos e setenta e ocho, quinientos e setenta e nueve, quinientos e ochenta, quinientos e ochenta e uno, que comiençan: quanto a las alcavalas primero dia del mes de Enero del dicho año de quinientos e setenta e ocho, y se cumpliran en fin del mes de Diciembre del dicho año de quinientos e ochenta e uno. Y quanto a las dichas tercias, comiençan por el dia de la Ascension del dicho año de quinientos e setenta e ocho, y se cumpliran víspera de la Ascension del año de quinientos e ochenta e dos: y danan, y dieron por todas las rentas que entran, y se comprehenden en el dicho encabeçamiento general, sin las que dellas su Magestad tiene vendidas, e enagenadas perpetuamente hasta oy, sin que por ellas que se han vendido e enagenado perpetuamente, se les aya de hazer defençion, ni baxa alguna del precio deste encabeçamiento para en cada vno de los dichos quatro años, los dichos mil e diez e ocho quentos e quinientas mil maravedis en dinero de la moneda de la ley, valor, y peso que al presente corre en estos Reynos, y quatro mil e quinientas fanegas de trigo: en trigo, y troyota y tres cargas, y media de pelcado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, pagado todo ello a los plazos, y en las partes, y lugares, segun, y como hasta aqui se ha pagado, y al presente se paga el precio del dicho encabeçamiento general, con que los seys quentos de maravedis, dellos

dellos han de ser para el acrecentamiento de los salarios de los señores del Consejo Real, y Oidores, y ministros de justicia, y para la sala que se acrecento en el dicho Consejo para ver residencias, y pleros de mil e quinientas doblas, para que el dicho precio se reparta, y pague bien, y justamente entre todas las dichas ciudades, y villas que al presente lo toman, y entre todas las otras ciudades, villas, e lugares, partidos, e provincias, e merindades dellos Reynos que con ellas se quieren juntar, y entrar en el dicho encabeçamiento general de aquellas que han entrado, y comprehendido en los encabeçamientos passados segun de suyo ella dicho para gozar a perdida, y a ganancia del dicho encabeçamiento, segun, y como, y con las mismas condiciones con que su Magestad dio, y concedio a estos Reynos el encabeçamiento general pasado de que gozó hasta fin de Diciembre de mil e quinientos e setenta e quatro, en lo que no fueren contrarias y diferentes de lo contenido en este presente encabeçamiento, y condiciones nuevamente practicadas, y acordadas para el mejor gouerno, orden y administracion de las rentas deste dicho presente encabeçamiento hechas, y ordenadas por los señores Contadores mayores de su Magestad juntamente con las personas de su Consejo, que para ello su Magestad, nombró los quales hizieron, y ordenaron autendo visto la relacion que certa de las dichas condiciones dieron las personas que el Reyno para ello dispuso: las quales dichas condiciones estan firmadas de los dichos señores Contadores mayores, y de los del dicho Consejo, y seran mostradas, y leydas por mi el dicho Christoval Cuerra de Cepedes, escriuano mayor de rentas de su Magestad, a los Procuradores de cortes de su Magestad, y declarados: los quales autendo oyo, y entendido lo suyo dicho, y en nombre de las dichas sus ciudades, y villas de que tienen poderes, y de las otras ciudades, villas, y lugares, partidos, provincias, y merindades de estos Reynos que representan, y a voz de Reyno, que aceptaron, y aceptaron las dichas condiciones para el dicho encabeçamiento general, y las ayan, y huyeron por buenas: las quales, y cada vna dellas, estos Reynos, y las ciudades, villas, y lugares de las que entran, y entran en el dicho encabeçamiento general, las guardaran, y cumpliran en todo, y por todo, como en ellas se contiene, y declara, sin exceder dellas en cosa alguna, y conforme a lo en ellas contenido, y no en otra manera beneficiaran las rentas que entren en el dicho encabeçamiento general, durante el tiempo de los dichos quatro años, y han los repartimientos, y encabeçamientos de las rentas de los pueblos por virtud de los encabeçamientos particulares que se les han de dar cada vno lo que le tocare, obligaron a las dichas ciudades, y villas de que tienen poderes en cuyo nombre hazen, y toman el dicho encabeçamiento general, y a todas las ciudades, y villas, y lugares, partidos, provincias, y merindades comprehendidas en el, que con las dichas condiciones, y conforme a ellas daran, y pagaran a su Magestad, o a quien por su Magestad lo huviere de anar por las alcavalas, y tercias, y otras rentas que entran, y se comprehenden en el dicho encabeçamiento general que al presente tiene, y goza su Magestad, y estan en su Real patrimonio,

sin las que estan vendidas perpetuamente hasta oy, como dicho es, los dichos mil e diez e ocho quentos, y quinientas fanegas de trigo, en trigo, y el dicho pelcado, y naranjas para en cada vno de los dichos quatro años de quinientos e setenta e ocho, quinientos e setenta e nueve, quinientos e ochenta, quinientos e ochenta e uno, que muestra el precio del dicho encabeçamiento general en cada vno de los quatro años del, sin que del dicho precio se aya de baxar, ni descontar cosa alguna por razon de las rentas vendidas perpetuamente que al presente no las tiene ni goza su Magestad, ni entran segun dicho es en este encabeçamiento, sino que por las otras que goza, y posee de su Magestad, que entran, y se comprehenden, y entraron, y se comprehendieron en el aya de pagar, y pague los dichos mil e diez e ocho quentos, y quinientas mil maravedis, y las dichas quatro mil e quinientas fanegas de trigo, en trigo, y el dicho pelcado, y naranjas lo qual daran, y pagaran a los plazos, segun, y como, hasta aqui se ha pagado, sin hazer en ello inouacion alguna, y para el cumplimiento, y paga dello obligaron las ciudades, y villas de quien tienen poderes, y a todas las otras ciudades, villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades dellos Reynos a quien representan, y para quien hazen, y toman el dicho encabeçamiento a todas en general, y cada vna de las obligada por si, y por el toto renunciando como en su nombre renunciaron la ley de *duobus reis debendi*, y el autentica presente, *locus in de fiduciarius*, y las otras leyes que son: e habian en razon de los que se obligan de mancomun, como en ellas se contiene, y para que las dichas ciudades, y villas, y todas las otras ciudades, y villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades de estos Reynos comprehendidos en el dicho encabeçamiento general debaxo de la dicha mancomunada, daran, y pagaran a su Magestad, y a sus suuados, y libranças en cada un año de los dichos quatro años todos los maravedis, e pan, e pelcado, e naranjas que muestra el dicho encabeçamiento general, pagando en cada vno de los dichos quatro años todo ello a los plazos, y en las partes, y lugares que se ha pagado en los encabeçamientos generales passados, e con las condiciones, que de suyo dize, que les seran mostradas, e leydas, y con cada vna de las que estan juntamente con esta obligacion, y para ello a voz de Reyno obligaron, como dicho es, a las dichas sus ciudades, e villas de quien tienen poder, y a las otras ciudades, villas, y lugares, y partidos, y provincias, y merindades comprehendidas en el dicho encabeçamiento general, e a todos ellos juntamente, e de mancomun, e a voz de vno, segun dicho es, e cada vna de las, e a su propio, e rentas, e a todos los vezinos, y moradores de las, y a sus bienes muebles, y raizes, audios, y por anar, a todos en general, y a cada vno dellos en particular, assi como por maravedis, y anar de su Magestad, y de las sus rentas Reales: para la execucion, y cumplimiento dello dieron poder cumplido a los dichos señores Contadores mayores de su Magestad, e Oidores del Consejo de su Magestad, e a todas y cualesquier justicias, y jnezes de estos Reynos, y señores, a la justificacion de las quales, y de cada vna de las sometieron a estos dichos Reynos, y a las ciudades,

ciudades, villas, y lugares, partidos, y prouincias, y merindades dellos, y renunciando, como en su nombre renunciaron, sus propios fueros, e jurisdicciones, e doncellios, e la ley *si conueniunt de iurisdictione amonitio iudicium*, para que por todo el remedio, y rigor de derecho por via executiua, y por aquella via, e forma que mas conueniga, y derecho lugar aya, consilium, y apremien a las ciudades, y villas de quien tienen poder, y en cuya virtud otorgan, y toman a voz de Reyno que representan este encabeçamiento general, y a todas las otras ciudades, villas, y lugares, y partidos, y prouincias, y merindades dellos Reynos comprehendidos en el dicho encabeçamiento general a lo assi hazer, cumplir, y pagar, e guardar, haciendo, y mandando hazer sobre ello en estos Reynos, y en las ciudades, villas, y lugares, partidos, prouincias, y merindades dellos, que quisieren, e por bien tuuieren, como obligados a la paga dello de mancomon, e cada vno por el todo, y en los propios, y rentas, y en los vezinos, y moradores dellos, y en sus bienes muebles, y raizes anidos, e por auer, todas las execuciones, prisiones, ventas, y rematas de bienes que conuenigan, y menester sean de se hazer bien assi, e a tan cumplidamente como si sobre ello se vnieste contenido en juicio ante juez competente, y estos Reynos, ciudades, villas, y lugares del los fueren a ello condenados por sentencia definitiva, la qual fuesse por ellos consentida, y pasada en cosa juzgada, sin remedio de apelacion, ni otro recurso alguno, y renunciacion en los dichos nombres en la dicha razon todas, y qualesquier leyes, fueros y derechos, vsos, y costumbres, estatutos, e non escritos, y todas las otras qualesquier leyes, y exenciones, y defensionones de que en estos Reynos, y ciudades, y villas, y lugares dellos se puedan auer, e aprovechar para yr, o venir contra lo suso contenido, o con otra qualquier cosa, o parte dello, para que no les vala, ni sean sobre ello oydos en juicio, ni fuera del, y especial y expresamente renunciaron la ley, y regia del derecho en que dize, que general renunciacion fecha de leyes non vala, y porque todo lo susodicho, y cada vna cosa, y parte dello sea cierto, y firme, y no venga en duda, otorgaron la presente escritura de obligacion, y encabeçamiento general en la manera que dicha es, ante nos los dichos Christianoual Guerra de Céspedes, y don Antonio Ramirez de Vargas, escrivanos mayores, siendo testigos Francisco de Ayllon, y Garcia de Vega, y Miguel de Ayllon, y Diego Vicente, porteros de Camara de su Magestad, y los dichos otorgantes, que nos los dichos escrivanos mayores damos fe que conocemos, lo firmaron de sus nombres en el registro desta camara: Geronymo de Matanca, Yanigo de Zúnel, Antonio de Valderas, Juan Nõñez de Illescas, Andres de Barra, Francisco Marco de Valcarcel, Don Pedro de Cordona Mexia, Hernando de Quesada Villo, Diego Pellicer Barrionuevo, El Licenciado Contreiras, Pedro Arias de Herrera Figueroa Maldonado, Goncaluiser de Oualle, y de Herrera, Gregorio de Viategar, Don Ladron de Guenara, Alonso Morales de Guzman, Antonio Sotelo de Ledesma, Pedro de Ocampo, Gabriel de Sanristeuan, Francisco de Quevedo, Don Juan Brauo de Sarauia, Don Diego de Aygala, Juan Ruyz, Pasado ante nos Christianoual de Céspedes, y don Antonio

Ramirez de Vargas, Va testado, y en, entre reinglones, que al presente yo don Antonio Ramirez de Vargas, escrivano mayor de Cortes, y Ayuntamiento de estos Reynos de su Magestad, fue presente al otorgamiento deste contrato juntamente con los dichos señores asistentes, y Procuradores de Cortes: el qual vn escrito en siete fojas con esta, y en fe dello fizim signo. Don Antonio Ramirez de Vargas, Yo Christianoual Guerra de Céspedes, escrivano mayor de rentas de su Magestad, y notario publico en su Corte, Reynos, y señores, en vno con los dichos señores, asistentes, y Procuradores de Cortes, y testigos presentes fuy a todo lo que dicho es, y doy fe, que los poderes originales quedaron en poder de dicho don Antonio Ramirez de Vargas, y por ende fizeraqui este mi signo. En testimonio de verdad. Christianoual Guerra de Céspedes.

EL REY.

Por quanto nos anemos dado, y concedido a estos Reynos, y ellos han tomado de nos por encabeçamiento general las nuestras alcavalas, y tercias, y otras rentas que entraron en el encabeçamiento general pasado, que fenecio, y se acabó en fin del año de mil e quinientos e setenta e quatro, que poseemos, y gozamos, y estan al presente en nuestra Corona, y patrimonio, sin las que estan vendidas perpetuamente hasta agora, porque estas pues ya no son nuestras no entran, ni han de entrar, ni comprehenderse en este presente encabeçamiento, ni hazerse por ellas al Reyno ninguna baja, ni descuento del precio del, aunque en los encabeçamientos passados se aya acostumbrado lo contrario, para que todas las demas el Reyno las tenga, y goze por tiempo de quatro años, que comiençan a correr, e corran el primero dia del mes de Enero del año venidero de mil e quinientos e setenta e ocho, en precio de mil e diez e ocho quentos, e quinientas mil maravedis en dinero, e quatro mil e quinientas fanegas de trigo, en trigo, e treinta e tres cargas e media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, e dos mil marañas dulces, o por ellas dos mil maravedis para en cada vno de los dichos quatro años, e con las condiciones del encabeçamiento general, que se cumplio en fin de Diciembre del dicho año pasado de quinientos e setenta e quatro, en lo que no fueren contrarias y diferentes deste presente encabeçamiento, y con las demas condiciones: y por mi mandado los mis Contadores mayores juntamente con los del mi Consejo, y Camara, y Oydores de mi Contaduria mayor, oydos los Procuradores del Reyno, y vistas las relaciones que sobre ello dieron: han hecho, y ordenado para la buena administracion, orden, y gouerno del dicho encabeçamiento general, que segun parece por la escritura de contrato, obligacion, y encabeçamiento general que otorgaron a voz de Reyno que representan los Procuradores de las ciudades, y villas de estos Reynos que tienen voto en Cortes, en las que al presente se celebran en esta villa de Madrid, contenidas en el dicho contrato, segun parece por la escritura del antes desto escrita, que paso, y se otorgó ante Christianoual Guerra de Céspedes, escrivano mayor de rentas, y de Antonio Ramirez de Vargas, escrivano

escrivano mayor de Cortes a que nos referimos: y auendosenos consultado, y hechosenos particular, y dilinta relacion de lo en el dicho contrato, y encabeçamiento general contenido, e vitolo, y entendido: por la presente le los mos, aprobamos, ratificamos, y prometemos, y asseguramos por nuestra palabra Real a estos Reynos, que guardandose, y cumplendose de su parte lo contenido, y declarado en el dicho contrato de encabeçamiento general, y condiciones del como en el se contienen, nos guardaremos, y mandaremos guardar, e cumplir de la nuestra lo que a nos toca, y por el dicho contrato tenemos obligacion de cumplir, sin que en ello, ni en cosa alguna, ni parte dello aya falta, ni innovacion alguna; y por la presente mandamos a los nuestros Contadores mayores, que asienten en los mis libros que tienen la dicha obligacion, y contrato de encabeçamiento, y las condiciones del y esta nuestra aprobacion, y la guarden y cumplan por el dicho tiempo, y precio, y conforme a el, y a las dichas condiciones hagan los encabeçamientos particulares de todas las ciudades, e villas, e lugares de estos Reynos comprehendidos en el dicho encabeçamiento general por las rentas que han acostumbrado, gozen en los encabeçamientos generales passados, que nos pagamos, y tenemos en nuestro patrimonio, sin las vendidas perpetuamente, segun se contiene en el dicho contrato: lo qual hagan con la mayor justificacion que ser pueda para que todos gozen del beneficio del dicho encabeçamiento general, lo mas yqualmente que sea possible, y que en el, y libien dello las cartas de encabeçamiento particulares como se suelen despachar y en los pueblos, y rentas que no se encabeçaren, proueer en lo que conforme al dicho contrato, y condiciones se deua hazer, que para que todo lo suso dicho aya efecto, anulo, y reuoco por la forma, y manera que contiene en el dicho contrato de encabeçamiento general del que al presente corre, de que el Reyno se encargó por tiempo de diez años, que comiençan primero dia de Enero del año pasado de quinientos e setenta, e concejo, hasta en fin del año venidero de quinientos e ochenta e quatro: y doy respeto de los pueblos que se obligaren, y acceptaren este presente encabeçamiento general por libre al Reyno del contrato, y obligacion que sus Procuradores de Cortes en su nombre otorgan en esta villa de Madrid a veynte e dos dias del mes de Hebrero de mil e quinientos e setenta e cinco, y todo aquello que en virtud del dicho contrato me eran obligados a dar, y pagar desde el primero dia del mes de Enero del año proximo venidero de mil e quinientos e setenta e ocho en adelante, y a todas las ciudades, villas, y lugares, partidos, prouincias, y merindades de estos Reynos de qualesquier encabeçamientos particulares a que en virtud, y cuenta del dicho encabeçamiento general de los dichos diez años ayan obligado, o encabeçado: e si los tales pueblos que agora estan encabeçados, y obligados en virtud, y a cuenta del dicho encabeçamiento de los dichos diez años entran en este nuevo encabeçamiento general, por los dichos quatro años de que hazemos merced al Reyno, y se obligaren, y mancomunaren con el a la paga, y cumplimiento del precio deste dicho encabeçamiento, y no de otra manera,

quedando, como ha de quedar, en su fuerza, y vigor el dicho encabeçamiento general que al presente corre, y los particulares que en virtud, y a cuenta del tuuieren hechos las ciudades, villas, y lugares, partidos, y prouincias, y merindades que no acceptaren este nuevo encabeçamiento, y se obligaren, y mancomunaren con el Reyno a la paga, y cumplimiento del precio del por los dichos quatro años porque el Reyno a quien por la presente yo lo cedo, y traspallo, y el derecho que a ello me pertenece por los dichos quatro años deste presente encabeçamiento, aya, y cobre de los tales pueblos, y partidos para si todo aquello, que por virtud del dicho contrato, y encabeçamiento general de los diez años, y de los particulares a que en virtud, y cuenta del son, y me estan obligados a pagar conforme a las condiciones dellos en los dichos quatro años, quedando como ha de quedar, el dicho encabeçamiento general de los dichos diez años, y los particulares que agora estan hechos, y obligados a cuenta del respeto de los pueblos que no se encabeçaren por los dichos quatro años en su fuerza, y vigor para los tres adelante siguientes, segun, y de la manera que se contiene en la dicha escritura de encabeçamiento. Dada en Madrid, a veynte y nueve dias del mes de Noniembre, de mil e setenta y siete años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.
Juan Bazquez.

EN la Villa de Madrid a nueve dias del mes de Enero, de mil e quinientos e setenta e ocho años en la sala donde se haze el Consejo de la Contaduria mayor de su Magestad, estando presentes los señores Francisco de Garmica Contador mayor de su Magestad, y del su Consejo, y Doctor Lope de Vaylo del Consejo, y por ante nos Christianoual Guerra de Céspedes, escrivano mayor de rentas de su Magestad, y don Antonio Ramirez de Vargas, escrivano mayor de Cortes, y Ayuntamiento de estos Reynos, parecieron Juan Alonso de Valdes, Regidor de la ciudad de Cuenca, y don Ysen de Ayora Regidor, y Diego de Cotina vezinos, y Procuradores de Cortes, que han sido por la dicha ciudad de Cuenca, y dixeron, que en veynte y nueve de Octubre del año pasado de quinientos e setenta y siete, los Procuradores de treze, de las diez, y ocho ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, por ante nos los dichos escrivanos mayores en virtud de los poderes de las dichas sus ciudades, y villas, usando dellos por las razones y fundamentos contenidas en el contrato que sobre ello otorgaron, hubieron hecho, y hizieron cierta escritura, y obligacion, por la qual tomaron por encabeçamiento general de su Magestad las rentas de alcavalas, y tercias, y otras rentas que se comprehenden en el encabeçamiento general, sin las que su Magestad ha vendido perpetuamente hasta el dicho dia, para los quatro años de quinientos, e setenta e ocho, e setenta e nueve, quinientos e ochenta, quinientos e ochenta e vno, que comiençan, y quanto a las alcavalas primero dia del mes de Enero deste dicho año de quinientos e setenta, e ocho, y fe

cumpliran en fin del mes de Diciembre del dicho año de quinientos e ochenta e vno: y quant a las tercias començaran por el día de la Ascension deste dicho año de quinientos e setenta e ocho, y se acabaran el día de la Ascension en del año de quinientos e ochenta e dos, y se obligaron a pagar por precio del dicho encabeçamiento en cada vno de los dichos quatro años mil y diez y ocho quientos y medio de maravedis, y quatro mil y quinientas fanegas de trigo en trigo, y treinta y tres cargas y media de pescado, o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, o por ellas dos mil maravedis: lo qual otorgaron, segun, y por los respetos que en la dicha escritura de encabeçamiento se contiene, y pagar pagarlo a los plazos, y con las condiciones que en ella va declarado, como mas largamente parece por la escritura que sobre ello otorgaron ante los dichos escriuanos mayores: y agora auiedo oydó, y entendido la dicha escritura de encabeçamiento general, que de solo se haze mencion: la qual les he sido leyda por mi el dicho Antonio Ramirez de Vargas, de que damos fe no los dichos escriuanos mayores por virtud del poder que para se mancomunar con las dichas ciudades que assi han tomado el dicho encabeçamiento general tienen de la dicha ciudad de Cuenca, y aceptandole, y viendolo del, y en nombre de la dicha ciudad de Cuenca, y de su tierra, partido, y provincia, como mejor de derecho lugar, aya, auiedo villo, y entendido el tenor de la dicha escritura de encabeçamiento general que de solo se haze mencion, y teniendola presente, dicen, y refieren los motivos, y fundamentos en ella contenidos, segun que en ella se declaran, y auiedo aqui por informas, y referida, se juntan, y agregan, y juntaron, y agregaron a los otros Procuradores de las ciudades, y villas de estos Reynos, que la tienen otorgada, y segun, de la manera, y con las condiciones que en ella se contiene, y haze mencion, la otorgan, y otorgaron, y obligan, y obligaron a la dicha ciudad de Cuenca, partido, y provincia por quien habla en Cortes, a pagar, guardar, y cumplir el precio y lo demas en ella contenido, bien assi, y a tan cumplidamente como si ellos, y el poder de la dicha su ciudad de Cuenca hubieren interuenidos, y sido nombrados, y puestos en la dicha escritura de encabeçamiento general juntamente, y quando los Procuradores de las dichas ciudades la otorgaron, y con las mismas condiciones que para guardarse generalmente a todo el Reyno en ella se pusieron, y espresaron, a lo qual todo obligaron a la dicha ciudad de Cuenca, y partido, y provincia debaxo de la dicha mancomunidad, y con aquellas renunciaciones de su fierno, y de lo demas, y con las mismas sumisiones generales, y particulares que en la escritura del dicho encabeçamiento assi otorgada se espresan, y se contienen, porque en aquella forma, y manera que si los dichos Procuradores de la dicha ciudad de Cuenca aquel día lo vueran otorgado, y fueran puestos, y nombrados con los demas, assi lo otorgan, y otorgaron al presente, auiedo visto, e oydó leer de verbo ad verbum, y entendido segun dicho es, e lo firmaron con sus nombres, siendo testigos a todo lo que dicho es. Assenso de Zanala, e Lucas de Zarayo, porteros del dicho Consejo de la Contaduria mayor, y Hernando de Villarreal,

estantes en la Corte; y nosotros los dichos escriuanos mayores damos fe, que conocimos a los dichos otorgantes, los quales lo formaren. Iuan Alonso de Valdes. Don Yien Ayerue de Albornoz, Diego de Cerina, Passó ante nos Christoual Guerra de Cespedes, Don Antonio Ramirca de Vargas: E no los dichos don Antonio Ramirez de Vargas, y Christoual Guerra de Cespedes, escriuanos mayores susodichos presentes fuimos a lo sobrepicho, y en fe dello lo firmamos de nuestros nombres, e lo signamos de nuestros signos. En testimonio de verdad. Christoual Guerra de Cespedes, Don Antonio Ramirez de Vargas.

Y por parte del Reyno se suplicó a su Magestad, que demas de las condiciones que por su mandado se hizieron, y ordenaron para el encabeçamiento general de los quinze años, que començaron el de mil y quinientos, y setenta y dos, de que se vio hasta fin de quinientos y setenta, y quatro, con que assi mismo se le ha concedido el encabeçamiento de los quatro años, mandasse, que para el beneficio, y administracion del presente encabeçamiento general de los dichos quatro años, que començaron este presente de quinientos y setenta y ocho se hiziesen, y ordenassen algunas otras nuevas condiciones de que en la dicha escritura de contrato solo incorporada se haze mencion, que parecian ser necesarias para la mejor administracion del dicho encabeçamiento sobre que se dio de parte del Reyno cierta relacion, y apuntamientos, y para que se hiziesen, y ordenassen las dichas nuevas condiciones en la forma, y manera que mas conuiniere: su Magestad por vna su cedula cometo la orden dello a los señores sus Contadores mayores juntamente con los señores del su Consejo de Camera, y Oydores de la su Contaduria mayor, segun mas particularmente se contiene en la cedula que sobre ello se despachó, que el del tenor siguiente.

EL RET.

Nuestros Contadores mayores. Bien sabays, que acatando los muchos, y señalados seruiçios que estos nuestros Reynos continuamente nos hazen, y teniendo respeto, y consideracion a los que nos hizieron en las vltimas Cortes passadas, y esperamos, que nos haran, les auemos dicho merced de les dar por encabeçamiento general las rentas de las alcualas, y tercias, y otras rentas que entraron en el encabeçamiento general vltimo pasado, que al presente poseemos, y gozamos, y está en nuestra Corona, y patrimonio Real, sin las rentas que tenemos vendidas perpetuamente, porque estas no han de entrar, ni entrar en el dicho encabeçamiento, para este presente año de mil y quinientos y setenta y ocho, y los tres primeros venideros de quinientos y setenta y nueve, quinientos y ochenta, quinientos y ochenta y vno, en mil y diez y ocho quientos, y quinientos mil maravedis cada año, y mas quatro mil y quinientas fanegas de trigo, en trigo, y treinta y tres cargas, y media de pescado o por cada vna dellas quatro mil maravedis, y dos mil naranjas dulces, y por ellas dos mil maravedis, pagado todo ello en cada vno de los dichos quatro años a los plazos, segun que hasta aqui se ha pagado como se contiene

contiene en la escritura de contrato que dello el Reyno otorgó, que está asentada en los libros de nuestra escrivania mayor de rentas: y porque entro otras cosas en el dicho contrato declaradas se contiene, que se ayan de guardar, y cumplir las condiciones del encabeçamiento general pasado, que se cumplio en fin del año de mil y quinientos y setenta y quatro, y otras ciertas condiciones, que por parte del Reyno se nos suplicó concedi: essemos de novo de que se dieton ciertos capitulos, y apuntamientos que fueron leydas, y otorgadas por el Reyno al tiempo del otorgamiento del dicho contrato: las quales dichas nuevas condiciones se han de hazer, y ordenar en la substancia que estan concedidas, segun, y como pareciere ser mas conueniente para el beneficio, y buena administracion del dicho encabeçamiento general, y que esto lo auays de hazer vosotros juntamente con los del nuestro Consejo, que para ello y o nombrare, oyendo, para ello a las personas que el Reyno ha diputare, o diputare; porque nuestra merced, y voluntad es que lo solodicho se haga, y efete con toda breuedad, y yo vos mado, que vosotros juntamente con el Licenciado Fuen mayor, y Doctor Francisco Fernandez de Liena, y el Licenciado Iuan Tomas del nuestro Consejo, y Camara, y con los Oydores de la nuestra Contaduria mayor, veays las condiciones del dicho encabeçamiento general de los años que se cumplieren el de mil y quinientos y setenta y quatro, y el dicho contrato del presente encabeçamiento general de los quatro años que començaron este presente de quinientos y setenta y ocho, y los capitulos, y apuntamientos que el Reyno dio para las dichas nuevas condiciones que se han de ordenar, y lo que está proueydo, y acordado que se haga cerca dello: y assi villo hagays, y ordenays las condiciones que en conformidad dello vierdes que se denen hazer de nuevo, ordenandolo, y proueyndolo como mas conuenga, para que el dicho encabeçamiento general, y los particulares que del han de pender, se beneficien, y administren, y repartan, y paguen bien, y igual, y justamente: demanera que entre las ciudades, villas, y lugares que entran en el dicho encabeçamiento general, y vezinos dellos, y tratantes, y contribuyentes en las rentas, aya toda y gualdad en gozar de merced, y beneficio que les auemos hecho en lo del dicho encabeçamiento, y cessen pleytos, y contendas, y todo se haga de los mas bien, y justamente que ser pueda: teniendo para ello las consideraciones, y respetos que se denen tener, que si necessario es, para hazer, y ordenar las dichas condiciones, damos poder cumplido a vosotros, y a los del nuestro Consejo, y Camara, y Oydores de la nuestra Contaduria mayor, con todas sus incidencias, y dependencias, anexidades, y conexidades, y no hagays lo contrario. Fecha en San Lorenzo a 30 dias del mes de Marco, 1578 años.

YO EL RET.

Por mandado de su Magestad. Martin de Gezelu.

Por 70. virtud de la qual dicha cedula de comission que de solo va incorporada, se juntaron los muy illustres señores, Licenciado Iuan Diaz de Fuen mayor, y Doctor Francisco Fernan-

dez de Liena, y Licenciado Iuan Tomas del Consejo, y Camara de su Magestad, Francisco de Garnica su Contador mayor de su Consejo de Hacienda, Doctor Lope de Vayllo, y Licenciado Francisco de Villafanna, y Mardones, y Iuan Oualle de Villena, Oydores del Consejo de la Contaduria mayor de su Magestad a ellos dirigida, que de solo va incorporada dixeron, que la obedecieron, y que en cumplimiento della se auian juntao algunas vezes para tratar, y praticar sobre lo contenido en la dicha cedula, y para ello auian visto las condiciones del encabeçamiento general, que se cumplio el año pasado 1574, y los apuntamientos que el Reyno dio vltimamente, para lo tocante a las nuevas condiciones que se auian de ordenar: y auiedo todo visto, y platicado, y conferido entre ellos largamente, y oydo lo que departe del Reyno en aquella conformidad se auia platicado, y perdido, hizieron, y ordenaron las condiciones siguientes.

Primeramente se aya de entender, y entiendan, i que el Reyno toma, y su Magestad le da las rentas del dicho encabeçamiento general, por los dichos quatro años conforme al dicho contrato deste dicho encabeçamiento general de los dichos quatro años, que el Reyno ha otorgado, que començan este presente de 1578, y con las condiciones, y declaraciones, y limitaciones contenidas en el dicho contrato de encabeçamiento general de los dichos quatro años, y con las nuevas condiciones que adelante yran puestas, y declaradas, que se hazen en virtud de la comission solo incorporada, y mas con las condiciones del encabeçamiento general de los quinze años que començaron el de 1561, de que se vio hasta el de 1574, en lo que las dichas condiciones del encabeçamiento de los dichos quinze años no fueren contrarias, ni diferentes al dicho contrato de encabeçamiento de los dichos quatro años, y a la en el contenido, y declarado, y a las nuevas condiciones que agora se hazen, y ordenan para el mejor gouerno, orden, y beneficio del dicho encabeçamiento general de los dichos quatro años: las quales dichas nuevas condiciones son las siguientes.

Que por quanto por las condiciones veynte y ocho, veynte y nueve, y treynta del dicho encabeçamiento general de los dichos quinze años, que començaron el de 1562, está dispuesto la forma, y orden que se ha de tener en repartir entre las villas, y lugares de la tierra, y justificacion, y partido el precio que cada vna dellas ha de pagar por su encabeçamiento, y que personas le han de hazer, y assi mismo la orden, y forma que se ha de tener en hazer los repartimientos de lo que en particular, y por menos se huviere de repartir en cada villa, o lugar de la dicha tierra y partido entre los vezinos della para acabar de cumplir el precio de sus encabeçamientos, demanera que aquello se haga con la mayor y gualdad, y justificacion que sea possible, y no sean mas rehenos los vnos que los otros: y para que esto se cofiga mejor, está assi misma por aquellas condiciones dispuesto, que en caso que alguna villa, o lugar de la tierra o partido, se agraniare del repartimiento que se le huviere hecho, dentro de cierto termino lo dixere ante la justicia, alegando, y especificando la causa del tal agrauio, la dicha justicia juntamente con las personas

que en hazer el dicho repartimiento interinien-
tion con los que dello pudieren ser auídos, y
con otras dos buenas personas que para el o ju-
sticia nombre, con juramento tenean el dicho
repartimiento, y se informen de lo que conuen-
ga, para entender si los que se quejan estan agria-
uados, y si hallaren que les está repartido mas
de lo que justamente merecen, los desagravian,
bayandolos lo que demas les estuviere carga-
do, y cargandolo sobre los otros lugares que
estén mas descargados sobre quien de justicia
se deya repartir: de manera que todo quede
bien, y justamente fecho, y lo mismo se haga, si
algun vezino particular se agraviare del repartimien-
to que por menor le fuere hecho entre los
otros sus vezinos agora de nuevo se manda, y
ordena, que lo dispuesto en las dichas condicio-
nes se guarde, y cumpa como en ellas se contie-
ne: empero por eleuatar algunos inconuenientes
se dispone, que como por las dichas condicio-
nes está proveydo, que para tener los agraviados
que los lugares, o vezinos particulares preten-
dieren auerles hecho en sus repartimientos lo
hiciesen de hazer la justicia, y otras personas
que en ello huiesen entendido, o los que del-
los justiesen ser auídos, con otras dos buenas
personas quales para ello la justicia nombrare,
las personas que assi de nuevo la justicia hovie-
re de nombrar, para tener los dichos agraviados
que se pretendieren, sean de ay en adelante
quatro personas, y por los que todos assi juntos,
o la mayor parte dello fuere declarado, se este,
y palle: lo qual se entiende en los lugares, ren-
tas, y cosas, don de hasta aqui ha auído costum-
bre de juntarse para los dichos primeros repartimien-
tos, la justicia, y otros seys Diputados de
rentas que en este caso se han de nombrar: para
que las requistas otras quatro personas de nuevo que
se junten con las otras siete primero nombra-
das, para que todas onze lo tornen a reuer: pero
en los lugares y rentas, y cosas que no se acos-
tumbra nombrar, ni nombraren para los dichos
primeros repartimientos, la dicha justicia, y
seys Diputados de rentas, sino que lo han hecho
hasta aqui, y hizieren menor numero de perso-
nas, como son la justicia, y quatro Diputados, o
dos Diputados, en este caso ha de guardar para
las requistas de los agraviados que desto resultaren
la orden que está dada por las condiciones
del encabezamiento de los quinze años, que
es que se junten de nuevo para las dichas
requistas otras dos buenas personas, y no las quatro
que de nuevo se pronee por esta condicion, por-
que estas no se entiende que se han de nombrar,
sino que los lugares, rentas, y cosas donde
concurren la justicia, y otros seys Diputados, segun
dicho es.

Y assi mismo, por quanto conforme a la con-
dición quarta y siete de las del dicho encabe-
camiento general de los quinze años que comen-
çaron el de quinientos y sesenta y dos, está
dispuesto, que si se vendiesen algunas de las vil-
las, y lugares de los Reynos que estuiesen en-
cabecados, o parte dello, que el alcuala del-
los no entrasse en sus encabezamientos, y que-
dasse para su Magestad: pero que si en las dichas
villas, y lugares, y en sus terminos, o en algu-
no dello se vendiesen algunos bienes, rayzes, y
heredamientos, que el precio porque se vendiesen
fuere hasta en quantia de cien mil maravedis, y
de de abaxo, el alcuala de ellos fuesse, y pertene-
cielle a los dichos pueblos encabezados, en qual-
quier precio en que lo estuiesen: pero que si el
precio de la venta fuesse de cien mil maravedis
arriba, que siendo el alcuala de la tal venta de
tanta cantidad, quanto montasse el precio del
encabezamiento de vno año de la villa, o lugar
donde fueren los tales bienes, y heredamientos,
o en menor precio, que el alcuala dello fuesse, y
perteneçiese para el concejo encabezado: pero
si el alcuala de la tal venta que se hiziesse mon-
tasse mas precio, y cantidad de lo que montasse el
encabezamiento de vno año de villa, o lugar don-
de así fueren, y vendiesen los tales bienes, y
heredamientos, que el alcuala de ello no entrasse
en los dichos encabezamientos, y quedasse
fuera de ellos para su Magestad, segun que en la
dicha condicion se contiene. se pone agora
por condicion, que la dicha alcuala de las
heredades que conforme a la de que de suyo se
hize mencion, no entró en el dicho encabe-
camiento general pasado, ni en los particulares
de los pueblos y quedó referuado para su Ma-
gestad, ha de entrar, y entia, y se comprehen-
de en el presente encabezamiento general de
estos dichos quatro años, en los encabezamien-
tos particulares de los pueblos a quien por razi-
on de sus encabezamientos perteneçiere el al-
cauala de las heredades del tal pueblo adonde
sucediessen, y se aduadaren las tales alcualas:
pero declarate, que estos no han de pertene-
cer a los arrendadores de las alcualas ordinarias
de las heredades, ni ha de ser visto com-
prenderse en sus arrendamientos, aunque
no declare, ni especifique en ellos, y conque se
ponga, y especifique lo contrario, sino siempre
durante los dichos quatro años de este encabe-
camiento, sea, y se entienda, quedar referua-
das para el concejo, o concejos, a quien como
dicho es, perteneçiere para que lo que en ello
montare, sea, y se conuierca, para que en el
año siguiente del en que se causare la dicha
alcuala, se hagan otras rentas gracias, y qui-
tas como montare en las rentas que entraren
en el encabezamiento de tal pueblo, o pueblos,
a quien conforme a lo susodicho ha de pertene-
cer la dicha alcuala de heredades: de manera
que la gente mas pobre, y necesitada de los di-
chos pueblos por razió de lo susodicho, sean
mas aliviados, y relevados en quanto sea possi-
ble, y gozen de la merced que su Magestad en
esto haze al Reyno, quedando como queda
facultad a los concejos de los tales pueblos, a quien
segun dicho es, perteneçiere la dicha alcuala,
para que pueda hazer sobre la cobrança della,
con que la dueñe, y huuiere de pagar el con-
cierto, y medio justificando lo que le pareciere,
con que no se pueda llevar, ni lleue por razió
dello de alcuala a mas que a cinco por ciento,
y a este respecto, y de allí abaxo se lleue, y pue-
da llevar lo que pareciere, y se concertare, y
encargale mucho las conciencias de las justicias,
y Regidores, y oficiales de concejo, y hazedores de
rentas que en esto entendieren, que lo hagan
con toda justificación, mirando mucho que la
gente mas necesitada de los pueblos participen
dello, pues es para este efecto.

Y con condicion, que se aya de dar, y de al
Reyno, y a sus Diputados, Contador, y ministros
que en esta Corte residen, y han de recibir para
entender en las cosas, y negocios tocantes al di-
cho encabezamiento general de estos dichos
quatro

quatro años, y razió de los libros de su Mage-
stad, de los encabezamientos, y arrendamien-
tos, y otras administraciones que se hizieren de
las rentas que corren en el dicho encabezamien-
to general de los dichos quatro años del, para
que tambien la aya en los libros del Reyno.

Y porque se ha tenido relacion, que en el pe-
dir, y cobrar de las rentas de las alcualas de los
Reynos, los pueblos, y vezinos, y moradores
dello, y los que tratan, y contribuyen en las
dichas rentas han recebido vexaciones hazien-
dose por directas personas denunciaciones, sin
que tengan otro interese mas de la parte que
les puede pertener de las dichas condena-
ciones, y es justo que de aqui adelante se efu-
sen las dichas vexaciones, y molestias, se pone
por condicion, que durante el tiempo de los
quatro años deste encabezamiento general en
los pueblos que entraren, y se encabezaren en
el, no se pueda denunciar, ni denuncie, ni se pro-
ceda de oficio contra persona alguna por razió
de alcuala que deya durante los dichos quatro
años, ni por cosa dello dependiente, sino
fuere de pedimiento de los arrendadores, y fieles
de las tales rentas, y que apartandose los dichos
arrendadores, o fieles de las tales denuncia-
ciones, cesen los pleytos, y causas que so-
bre ello estuieren pendientes en qualquier
estado en que estuieren, no embargante lo
contenido en las leyes del Reyno que sobre esto
hablan, porque en quanto a esto su Magestad
tiene por bien de dispensar con ellas, que asun-
do como quedan en su fuerza, y vigor para en
lo demas.

Otro, porque en los tres años passados de
mil e quinientos e setenta e cinco, setenta e
seis, setenta e siete, que han estado en admini-
stracion las rentas de algunas ciudades, y vil-
las, y lugares de los Reynos, por no se auer en-
cabecado para los dichos tres años, se han dado,
y despachado cedulas, y provisiones de su Ma-
gestad contra algunas personas vezinos de los ta-
les pueblos que pretendian ser essentos de pagar
alcuala, para que la pagassen: se pone por
condicion, que los administradores, y otras
personas que en nombre de su Magestad han en-
tendido en la administracion de las rentas de
qualquiera ciudad, villa, o lugar de los Rey-
nos, que entran en el dicho encabezamiento
general que se encabezaren para los dichos quatro
años del presente encabezamiento que luego que
se encabezaren se ayan de entregar, y entreguen al
consejo del tal pueblo, por los dichos administra-
dores, y otras personas las dichas cedulas, y
provisiones, que estuieren en su poder, y se
huuiere dado en declaracion de que las dichas
personas deuen, y han de pagar la dicha alcuala,
para que se cobre, y pague a quien perteneçiere,
y no se desfrande.

Otro, con condicion que se ayan de dar, y
den las cedulas de su Magestad que fueren neces-
sarias, para que los Presidentes, y Oydores de
las Chancillerias de los Reynos no se entremetan
a conocer, ni conoçcan de los pleytos
que sucedieren sobre lo tocante a las rentas que
entran en este encabezamiento general, y a la ad-
ministracion, y beneficio della, ni en lo dello
dependiente, y que todos los dichos pleytos ayan
de venir, y vengán en grado de apelacion al
Consejo de la Contaduria mayor de hacienda de
su Magestad a quien perteneçiere el conocimiento

dello, y no a otro tribunal, como hasta aqui se
ha hecho.

Otro, que si sobre lo contenido en estas con-
diciones, o sobre alguna cosa della dependien-
te, nacieren algunas dudas, debates entre qua-
lesquier concejo, o personas particulares del
Reyno, los Contadores mayores de su Ma-
gestad, las vean, declaren, y determinen, y por lo
que ellos declararen, y determinaren se aya de
citar, y passar.

Fechas en la villa de Madrid a quinze dias
del mes de Abril de mil y quinientos, y setenta
y ocho años, y las firmaron de sus nombres: va
restando. p. y. l. a. año, que passado y sobretaydo,
su Magestad, y entre rengiones, con, y enmen-
dado, ya, encabeça, mi cedula. El Licenciado
Fuen mayor. El Doctor Francisco Fernandez de
Lienas, El Licenciado Iuan Tomas, Francisco
de Garnica, El Doctor Lope de Vayllo. El Li-
cenciado Francisco de Villafanna. El Licenciado
Mardones. El Licenciado Iuan de Oualle de
Villena.

E L R E Y.

Nuestros Contadores mayores: ya sabays co-
mo auiendo nos hecho merced a estos nue-
stros Reynos de les dar por encabezamiento
general las nuestras alcualas, y tercias, y otras
rentas dellos para este presente año de mil y
quinientos y setenta y cinco, y los nueve prime-
ros venideros, que se cumplan en fin del de
mil y quinientos y ochenta y quatro, en cierto
precio, y con ciertas condiciones, y mandado por
nuestras cedulas fechas en la villa de Madrid a
quinze de Março deste dicho presente año, que
las ciudades, villas, y lugares de los Reynos
que estuieron encabezados de porfi en mis li-
bros por las dichas rentas hasta en fin del año
passado de mil y quinientos y setenta y qua-
tro, y las nuestras justicias, y concejos de las di-
chas ciudades, villas, y lugares beneficiassen, ar-
rendassen, recibiesen, y cobrasen las dichas nue-
stras rentas este dicho año de mil y quinientos
y setenta y cinco, lleuando della a razió de
diez vno en el entretanto que se encabezaren
por ellas, y despues auiendo fecho, y embian-
doles el repartimiento de lo que parecio deuan
pagar, en el entretanto que se encabezaren, y
apercebidoles que embiasen personas con sus
poderes a encabezarse dentro de cierto tiempo,
que se les señaló, no lo han hecho, ni tomado,
ni acceptado el dicho encabezamiento algunas
de las dichas ciudades, villas, y lugares. Atento lo
qual, y para que se ponga el recaudo que con-
tiene en el beneficio de las rentas que hasta aqui no
se han encabezado, y que no se hagan fraudes,
y porque aya mas arrendadores para ellas, y que con
mas facilidad las puedan auanzar, mande a vos
los dichos nuestros Contadores mayores, que
juntamente con algunos del nuestro Consejo tra-
tades, confiertesdes, y platicades, que cosas
se podrian, y deurian proouer, y ordenar para
obuar las dichas fraudes, y que las dichas
nuestras rentas se pudiesen arrendar, benefi-
ciar, y cobrar con mas facilidad. Y auiendo-
lo fecho, y ordenado para el dicho efecto un
quaderno de apuramientos, aduertencias,
y condiciones, su tenor de qual es este que se
figue.

Apuntamientos y condiciones y condiciones con que los Corregidores, Justicias, Concejos y personas a cuya cargo es y fuere el hazimienta, beneficio, administracion de las rentas de su Magestad, que entran en el encabezamiento general del Reyno las han de arrendar, y beneficiar en las ciudades, villas y lugares que no estan encabezados.

Primera, por quanto se tiene esperiencia, que de recibirse las primeras posturas de las rentas en baxos precios, viene daño, disminucion en ellas por los muchos prometidos que se dan, y otorgan a los arrendadores en las dichas primeras posturas, y en las pagas que despues hazen, se ha de advertir, que las dichas primeras posturas que se hizieren en las dichas rentas para ganar los prometidos dellas ayan de ser, y sean en precios racionales, y convenientes conforme a la calidad de las dichas rentas, y al precio, y valor que se entendiere que valen, y puedan valer, y que no se los otorguen los dichos prometidos, poniendolas en baxos precios, aunque se entienda que despues ha de aver otras pagas por evitar los inconuenientes que aya, si se houbiesen de conceder, y ganar los dichos prometidos en qualquier precio que se pudiesen las rentas.

Y porque podria ser que los vezinos, y moradores de algunas ciudades, o villas cuyos tratos solian aniar hasta en fin del año de mil y quinientos y setenta y quatro encabezados en miembros de postis, hiziesen algunos, conciertos con las personas que quisiessen arrendar las dichas rentas para que no las arrienden, ni den por ellas su verdadero valor, con fin de que valen, y se hallaria por ellas, si se arrendasen, que se traten con las tales personas, o con otras que pobgan las dichas rentas para ellos en baxos precios, para que despues de rematadas en las dichas personas se las vuelvan a traspasar a ellos, o a otras personas que ellos nombraren. Y porque todo esto seria en daño de las dichas rentas, y hecho con fraude, y dolo para que no se arrienden en su verdadero valor, y que queden en ellos en menos de lo que valen, se advierte, que se tenga particular cuenta, y cuydado dello para que no se hagan los dichos conciertos, y fraudes por ninguna via, forma, ni manera que sea, y si lo hizieren, o intentaren de hazer, y ganaren, incurran cada uno de los dichos vezinos, y tratantes, y otras personas que lo hizieren en las penas contra dello estatuydas por derecho, y leyes de estos Reynos, y mas en pena de cien mil maravedis, aplicados: la tercia parte para el que lo acusare, y la otra tercia parte para el juez que lo sentenciare.

Item para que se sepa, y entienda las cosas que entran, y se comprehenden en cada renta de postis, conviene que se haga arancel, y memorial en que se declaren en particular, y distintamente todas las cosas que a la tal renta se aplican, y han de contibuyr en ella, sin que de ninguna por declarar, y aplicarle a alguna renta, o ramo della, para que de todo se pague alcauala a los arrendadores, en quien se remataren las dichas rentas, no embargante que hasta aqui no se ayá pagado alcauala de algunas cosas devienandola conforme a las dichas leyes del

quaderno, poniendolo esto muy distinta, y particularmente, para que no aya pleytos, ni confusion.

Item, porque algunas de las dichas rentas especialmente las que son gruesas, y de mucho valor, se representa que dandosele, y desmembrandose aya mas arrendadores que las arrienden, y las podrian mejor afiançar, se advierte, y declara, que en las ciudades, y villas adonde ay y viere las tales rentas (si pareciere que conviene) se dividan, y desmembraren poniendolas de tal manera, y con tal distincion, y claridad, que los arrendadores de las vnas, y de las otras no tengan pleytos, ni diferencias, sino que cada uno lepa claramente lo que le perteneciere.

Han fe de arrendar las dichas rentas con las leyes, y quadernos dellas, y con las condiciones generales ordenadas por los Contadores mayores de su Magestad, que estan impresas de molde en las leyes de la nueva Recopilacion de estos Reynos, y conforme a la cedula de su Magestad de quinze de Mayo, deste año de quinientos setenta y cinco, por donde mando arrendar, y cobrar las alcaualas a razon de diez vno, y a los capitulos, y apuntamientos, e instrucion que los dichos Contadores mayores embiaron con la dicha cedula, que alli mismo se imprimieron.

Otrofi con condicion que si pareciere a las justicias, o a las otras personas a quien su Magestad ha cometido, o cometierte el hazimienta de estas rentas, que conviene para el beneficio de las arrendadas por vno, o dos, o tres años juntamente, lo que han hazer, advirtiendo, que el primero año sea cerrado, y para que despues de rematadas de todo remate no pueda aver en el ninguna puja, salvo la del quarto, y los otros dos años queden abiertos cada uno por si por la orden del primero, para que pueda aver en ellas qualquier puja de las que conforme a las leyes del quaderno ha lugar, de lo que se da la primera postura de las rentas hasta el primero, y ultimo remate, y despues de la puja del quarto, conforme a las dichas leyes.

E con condicion, que los maravedis del precio de las dichas rentas los ayan de pagar, y paguen, conbiene a saber, los de las alcaualas por los tercios de cada un año, que es el primero en fin del mes de Abril, y los otros dos tercios de quatro en quatro meses luego siguientes y lo de las tercias en dos pagas por mitad, que son a Natividad del mismo año siguiente, conforme a las leyes de los quadernos de las alcaualas, y tercias.

E con condicion que los arrendadores de las dichas rentas las afianzen conforme a las dichas leyes del Quaderno, e condiciones generales, y tambien se les podra permitir, y admitir que puedan afiançar con bienes, aunque lo sean rayzes a contento de quien con comission de su Magestad hiziere las dichas rentas, y que estas se reciban por fianças, y cumplan con dar las, como si las diessen de bienes rayzes: con lo qual ha sido su Magestad servido dispensar por facilitar mas los arrendamientos de las dichas rentas: y en caso que pareciese que los arrendadores seran mas acomodados, pagando el precio de las rentas de dos en dos meses, en este caso se les a limita, que afiançan solamente la mitad del cargo de la renta de un año, no den otras fianças, y auendolas dadas de la mitad

mitad del cargo de la dicha renta, se les aya recabamiento della para el tal año, como si diessen las fianças por entorcelo qual fe haga no embargante lo contenido en las dichas leyes, y condiciones, con las quales su Magestad dispensa.

Y con condicion, que los dichos arrendadores paguen lo que montare su cargo de las dichas rentas al tesoro, o receptor de la cabeza del partido, o otra persona la que para ello fuere nombrada por su Magestad, a los plazos que fueren obligados, comitandoles primero que los dichos tesoreros, o receptores, o otras personas tienen dadas fianças por ello ante los Contadores mayores de su Magestad y teniendo carta de receptoria para cobrar las rentas el tal año, despachada por los dichos Contadores mayores, para que del precio de las dichas rentas se paguen los juros que estauan servidos, y cabian y se pagauan del precio, y encabezamiento de las hasta en fin del año de quinientos y setenta y quatro a sus plazos, y con lo demas fe acuala a quien su Magestad mandare por las dichas cartas de receptoria.

Otrofi con condicion, que los dichos arrendadores en quien fe remataren las dichas rentas de ultimo remate, sean obligados a tener, y tengan libros, cuenta, y razon cierta, y verdadera de todo lo que valieren las dichas rentas, y procediere enteramente, assi de contado, como al fiado, y en que dia lo cobraron, y de que personas y que gracias, quitas, y sueltas hizieron a las tales personas en cada un año, y en que mercaderias, y cosas, y en que tiempos, para que se pueda saber, y entender el verdadero valor de las dichas rentas: lo qual hagan, y cumplan so pena de cinquenta mil maravedis, para la Camera de su Magestad: los quales ayan de pagar, y paguen demas del precio de la dicha renta, y que si se averiguare que han dexado de poner en los dichos libros alguna cosa de las dichas rentas lo paguen con el dos tanto.

Otrofi, que si despues de rematadas las dichas rentas de algunos pueblos, viniere a vivir a ellos algunas personas de otras partes que sean fuera de su jurisdiccion, que el alcaual de estas tales personas sea para el arrendador de la renta del viento a quien perteneciere para que se la pueda pedir, y demandar, y sea suya en lo que tocare a la tal renta aquel año que viniere a se auenzindar al tal pueblo, y que para dende en adelante entren las tales personas como vezinos, atiendo tomado vezindad, y si vniere venido ante que esten rematadas las rentas del año, contribuyan con su alcauala a la dicha renta del viento, segun dicho es.

Item, que el arrendador de la renta de ganados vnos de cada ciudad, o villa, no pida, ni cobre el alcaual de lo tocante a esta renta a ningun vezino de la tierra de la tal ciudad, o villa de lo que no se vendiere en ella, y en su propio termino, porque lo que vendieren los vezinos de la dicha tierra en sus lugares, terminos, y dezmertas ha de ser, y pertenecer el alcaual de esto para el lugar donde fueren vezinos, o en cuya dezmertia estuviere lo tocante a la dicha renta: pero si los vezinos de la dicha ciudad, o villa, por defraudar el alcaual de la dicha renta fueren a vender algunos ganados a los lugares de la tierra de las dichas ciudades, o villas, o a las dezmertas, y terminos de los dichos lugares, no

siendo para el proveyimiento de los, ayan de pagar, y paguen el alcaual de esto al arrendador de la dicha renta de la tal ciudad, o villa, y esto mismo se entienda de todas las mercaderias, que por usurpar, y defraudar el alcaual se entienda de todas las mercaderias, que por usurpar, y defraudar el alcaual se llevaren a vender a los lugares de la tierra, o los terminos, o dezmertas donde no fe solian llevar a vender.

Otrofi, que qualquiera que arrendare qualquier renta pueda poner guardas a las puertas de la tal ciudad, o villa, y lugar, y en las puentes, y caminos, y otras partes que quisiere, para poder mejor cobrar la dicha alcauala.

Otrofi, que si fuere acacer, que algunas personas que traen a vender mercaderias a las ciudades, y villas, despues de auerlo hecho no paguen el alcaual al arrendador de la renta a quien pertenece, y fe van con ella: para obviar esto se ha de poner por condicion, que el arrendador pueda cobrar, y cobre en tal caso el alcaual del comprador, si el no huviere dado auiso al arrendador antes que pague lo que anfi huviere comprado para que la cobre del vendedor, y auiendo dado el comprador el tal auiso al arrendador sea libre, y no fe cobre del la dicha alcauala.

Item con condicion, para que se pueda mejor cobrar, y ne se defraude el alcaual de las heredades de bienes rayzes, censos, trueques, y cambios, que las escrituras de todo esto ayan de pasar, y passen, y fe hagan, y otorguen ante escriuanos publicos del numero de las tales ciudades, villas y lugares donde fueren vezinos los contratantes, que puedan dar las copias dellas, y las que de otra manera fe hizieren demas de la pena en que vniere incurrido por causa del fraude, no prescriba el tiempo al arrendador para cobrar el alcaual que dello lo perteneciere, sino que en qualquier tiempo la pueda pedir, y demandar, y cobrar.

Otrofi, porque ha auido, y podria aver pleytos, y diferencias entre los arrendadores, sobre dezir vnos pertenecer el alcaual de alguna mercaderia, o cosas que se vendieren, o trocarren a la renta que ellos tienen arrendada, y otros pretender que les pertenece a ellos. Por evitar esto, y las costas, gastos, y pleytos que sobre ello podrian aver, se ponga por condicion, que oydos por la Justicia del pueblo, donde acaciere lo susodicho, y auida informacion sumaria de dos buenas personas inteligentes, y de experiencia de estas cosas, se determine la tal diferencia breve, y sumariamente, sin que de lugar, a que sobre ello aya pleyto formado, y lo que sobre esto se determinare por la justicia, se execute sin embargo de apelacion, la qual pueda seguir despues las partes si quisieren, y por razon dello no pueda pedir, ni poner defuenco alguno el arrendador contra quien se determinare.

E con condicion, que qualquier persona que arrendare las dichas rentas, o qualquier de las que pueda comprar las mercaderias que viniere a la tal ciudad, o villa, cuya alcauala perteneciere al tal arrendador con que las que fueren de comer haga antes, y primero plaça della el que las truxere para venderlas conforme a la postura que le fuere fechar y hecho esto, y precediendo licencia de la Justicia, o de qualquier de los señores

executores, las puedan comprar los tales arrendadores: y en lo que toca à las otras mercaderias, y promeymentos, las puedan assi mismo comprar con que hagan saber la tal compra à los vezinos tratantes en ellas, para que si dentro del tercero dia, ellos, ò qualquier vezino del pueblo las quieren, las puedan tomar por el precio que tal arrendador las viere comprado, y el tercero dia corra desde el dia que hiziere saber lo susodicho à los dichos vezinos tratantes, ò à los Alcaldes, y Diputados de sus officios, y tratos, con que esto lo haga saber dentro del segundo dia despues que comprò las tales mercaderias: pero esto no se haya de entender, ni entienda que se ha de poder hazer en lo del trigo, y otras cosas en que no puede auer regazoneria conforme à las leyes del Reyno, las quales se han de guardar.

18 ¶ Otrofi con condicion, para que se puedan mejor arrendar las dichas rentas, y aya mas personas que las pongan, que todos los que pusieren, y poxieren qualquier rentas Reales, siendo recibidas las posturas, y pujas que en ellas hizieren, si en el entretanto que tuuieren puestas, y pujadas las tales rentas, y no huviere en ellas otro mayor ponedor, ò pujador, fueren executados por algunas deudas que denan, no puedan ser presos por causa de no dar fiador de fiancamento de las tales execuciones, dando ante todas cosas fianças que passado el tiempo en que el tal deudor no ha de ser preso, que es el que al fin desta condicion va declarado, lo pondra en la carcel, ò pagara por el tal deuda, porque viere sido executado pero que por esto no dexen de correr los terminos de los pregones, y remate como costarian, si estuuiere preso: y si estando preso, executado alguno por deudas hiziere postura, ò puja en algunas de las dichas rentas, y le fuere recibida, y admitida, sean dados en fiança de la haz: esto, y lo arriba dicho se entienda por todo el tiempo que durare el hazimiento de las rentas, y diez dias despues del vltimo remate de las: el qual termino passado se pueda proceder contra ellos à prisión, y à lo demás que conforme à derecho se deua hazer.

19 ¶ Y con condicion, que de qualquier sentencia que se diese en los pleytos de las dichas rentas contra qualquier personas en poca, ò en mucha cantidad no se pueda apelar, ni apelar para los Ayuntamiento de las ciudades, y villas donde acalciere, ni ante otro tribunal alguno, sino fuere para el Consejo de la Contaduria mayor de su Magestad, donde priuatiuamente es su Real voluntad, que se conozca de todos los dichos negocios, y que las sentencias que se dieren en fauor de los arrendadores que fueren hasta en quantia de mil y quinientos maravedis, ò de alli abaxo, se executen luego sin embargo de apelacion en qualquier renta, y en la del alcuala de las heredades de tres mil maravedis, y den de abaxo, y que despues puedan las partes seguir su justicia en grado de apelacion si quisieren la dicha Contaduria mayor: lo qual se haga, y compita sin embargo de qualquier leyes, y ordenanças de estos Reynos que aya en contrario: con los quales su Magestad tiene por bien de dispensar.

20 ¶ Item, que el tesorero, ò receptor que fuere de las dichas rentas, teniendo carta de receptoría para la cobrança de las de los Contadores mayores de su Magestad, sea obligado à recibir

de qualquier arrendador qualquier cantidad de dinero que le diere à cuenta del precio de las dichas rentas, como no baxe de dos mil maravedis, no siendo llegado el plazo, y le de carta de pago para en cuenta de lo que deuiere de su renta, en el entretanto que llega al termino, y plazo en que es obligado à pagar lo que mas deuiere.

¶ Y con condicion, que ningunas personas que tuuieren arrendadas rentas Reales de su Magestad, sean ofados, dar, ni den prestados ningunos dineros suyos, ni de las dichas rentas que tuuieren à su cargo, aunque sean para pagar à su Magestad qualquier otra cosa que la tal ciudad, ò villa le deua en qualquier manera, ni para comprar carne, ni pescado, ni trigo para proveymiento de la ciudad, ò villa, ni para qualquier otro efecto, por necesario que sea, ni para el posito: ni la Justicia, y Regimiento apremie, ni pueda apremiar à ello, solas proclaciones que el tal arrendador contra ellos hiziere, y el tal arrendador aya de pagar à su Magestad demas del precio de la dicha renta arrendandole que presto los dichos dineros de su voluntad, cien mil maravedis.

¶ Item, que los tales arrendadores no esten, ni sean obligados por el tiempo que lo fueren, à yr, ni embiar à la guerra, en caso que se mande hazer gente forzosa, ni à salir en fiestas, ni à trabajos que la ciudad, ò villa, ò la justicia acordare, y ordenare que se hagan, por necesarios que sean, con que esto no se entienda, ni entienda à lo que toca à la obligacion que tienen en algunos pueblos de estos Reynos los Canalleros de quantia.

¶ Item, que se den à los dichos arrendadores las cartas, y provisiones de su Magestad, que fueren necesarias para la cobrança de las dichas rentas, y tambien, si quisieren juizes de comission para el dicho efecto, se les daran à su costa.

¶ Y à tanto que estas rentas Reales han sido, y son de las que han entrado, y comprehendido, y que entran, y se comprehenden en el encabezamiento general del Reyno se ponga por condicion, que los arrendadores de las no han de pagar, ni paguen, demas del precio de las dichas rentas ningunos derechos de diez, y onze al millar meajas, ni pregoneria, ni otros dineros algunos, sino que todo lo que viueren de pagar se haga cuerpo de renta para su Magestad, atento que lo que han de auer por esta razon los escriuanos de rentas, y otros oficiales, su Magestad lo manda librar, y pagar por otra parte, como hasta aqui se ha hecho excepto los derechos ordinarios de las escrituras, è obligaciones, è fianças, y recaudos que se suelen pagar à los escriuanos de rentas de los dichos arrendamientos, que estos se los han de pagar los dichos arrendadores conforme à los aranzels del Reyno.

¶ Item se pone por condicion, que à los arrendadores de las dichas rentas no se les aya de pedir, ni pida que paguen demas del precio que viueren de dar por ellas toros, colaciones, comedas, ni otras adehalas, ni cosas, ni con color de derechos, ni en otra manera para los pueblos, ni para los propios dellos, ni para otras personas, aunque hasta aqui aya auido otra costumbre en contrario, la qual no se ha de guardar en el arrendamiento de las dichas rentas de su Magestad.

¶ Y porque se ha tenido relacion, que en algunas ciudades, y villas, y lugares de estos Reynos,

Reynos, despues que han labrado, y cultivado algunas personas heredades que tienen, y labran de panes, y viñas, y olivares, y otros frutos, y esquilmos, y despues de estar mostrados los dichos frutos, y esquilmos, antes de los coger, los venden à otras personas, y se subtraen de pagar el alcuala de las ventas de estos frutos, con color que las escrituras que se hazen dello fueran, y dicen, que son arrendamientos, siendo real, y verdaderamente ventas: para obviar estas fraudes se ponga por condicion, que han de pagar el alcuala de las tales ventas, aunque como dicho es, fueren, y se diga en las escrituras que desto se hizieren ter arrendamientos: y non embargante que hasta aqui no se aya acostumbrado pagar el alcuala de lo susodicho, ni de qualquier cosa dello.

27 ¶ E con condicion, que cada, y quando que se sacaren de las dichas ciudades, villas, y lugares qualquier mercaderias, y otras cosas, diziendo, que las sacan para llevar las à vender à otras partes los que assi las sacaren, sean obligados à manifestarlas à los arrendadores: à quien tocare el alcuala dello, para que lo sepan, y puedan tener cuenta à donde lo lleuaren à vender, para que pueda cobrar el alcuala que dellas les perteneciere, con que esto no se entienda con los que truxeren algunas mercaderias de passo de otras partes no haziendo alli plaza dellas, que haziendo la, ha de ser obligada la tal persona à hazer la misma manifestacion para que se vea lo que alli se vendio, y si se pago el alcuala dello, y lo que saca fuera.

28 ¶ E con condicion, que los arrendadores, y los fieles, y cogedores que se pusieren para la cobrança de las dichas alcualas, puedan hazer, y hagan cala, y cata y aforar la cantidad de todos los vinos, è azeytes que huviere en cada ciudad, villa, ò lugar en principio del mes de Enero de cada año, y que dos buenas personas que tengan noticia, y experiencia de los nombradas por la justicia, aforen el vino, y azeyte que puede auer en los almazenes, y bodegas, y que despues entre año pueda el dicho arrendador, para ver el vino, y azeyte que se ha vendido, ò si se ha encerrado mas, hazer la dicha cala, y cata de la misma manera las vezes que quisiere, y entendiere que conuiene, con que no sea menos de dos en dos meses, sino fuere ofreciendole alguna ocasion que à la justicia se parezca que conuiene hazerle antes: y los dueños de los vinos, y azeytes, les hagan llanas, y francas las casas, y bodegas, y almazenes donde tuuieren los dichos vinos, y azeytes, las vezes que conforme à lo arriba dicho, se viere de hazer la dicha cala, y cata, so pena de diez dias de carcel, y de diez mil maravedis à cada vno que lo contrario hiziere, aplicados los dichos maravedis en esta manera: la tercia parte para la Camara de su Magestad: y las otras dos tercias partes para el arrendador, ò fiel cogedor, y el alguazil, ò persona que lo denunciare, y para la justicia que lo sentenciare por tercias partes: el qual dicho à febrero se aya de hazer, como dicho es, por las dichas dos personas nombradas por la justicia, y en caso que no se conformen se junte con ellos vn tercero el que la justicia nombrare, y se este por lo que todos tres, ò los dos dellos declaren: y que esto passe, y se haga por ante vn escriuano publico de la tal ciudad, villa, ò lugar, conforme à el sean obligados à pagar la dicha alcuala, aniendo vendido, ò hallando vacias, ò faltas algunas tinajas,

cubas, ò vasijas en que estana el dicho vino, ò azeyte, al tiempo que sea foro lo que en ellas auia à razon de diez por ciento del precio à que se aueriguare auer vendido el dicho vino, y azeyte, y no pudiendo auer aueriguacion del precio à que lo han vendido, se pague la tal alcuala à razon de diez por ciento del precio à que declaren dos personas nombradas por la justicia, que valia en aquella fazon el tal vino, ò azeyte: lo qual se haga assi, non embargante que los dueños de los dichos vinos, y azeytes, niegue auerlos vendido, y si dixeren que lo hemieron, y gastaron en sus casas, ò que lo dieron dado, en tal caso se les aya de tallar, y se les talle por dos buenas personas nombradas, la vna por el dueño del tal vino, y azeyte, y la otra por el arrendador, ò fiel cogedor lo que buenamente auer auido mensurar para su casa, y familia: y de solo aquello que las dichas dos personas declararen, sean escluidos de pagar la dicha alcuala: en caso que las dichas dos personas no se conformen, la justicia nombre vn tercero, y lo que todos tres, ò los dos declararen se execute: y en lo que toca à lo que dixeren auer dado de gracia, ò prestado, sean creydos por su juramento hasta en cantidad de quatro cantaras de vino, ò azeyte por año, y esto se les baxe del dicho ofiuro, y no mas, salvo si lo aueriguaren con probança bastante conforme à derecho, y conforme à lo susodicho, lo sean obligados à pagar la dicha alcuala, so pena que si en ello viere alguna fraude, y cautela para no pagar la dicha alcuala conforme à lo arriba dicho, la paguen con el quatro tanto, aplicado como dicho es.

29 ¶ Otrofi, que todos los harrerios, y otras personas que cargaren, y lleuaren vino, y azeyte, ò otras mercaderias de la tal ciudad, villa, ò lugar para fuera parte, sean obligados luego en acabando de cargar el dicho vino, y azeyte, y otras mercaderias, y antes que salgan de las puertas de la tal ciudad, villa, ò lugar, à declarar, y manifestar con juramento al arrendador, ò fiel cogedor de la renta à quien perteneciere el alcuala dello, la cantidad que lleua de vino, y azeyte, y las demas mercaderias, y à que precio las compro, y de que personas, sin encubrir ninguna cosa en el precio, ni en la cantidad, so pena que si fallieren sin hazer la dicha declaracion cierta, y verdadera de las puertas de la dicha ciudad, villa, ò lugar, incurra el tal harrerio, ò persona en perdimento del vino, y azeyte, y otras mercaderias, aplicadas como dicho es: y para que lo contenido en esta condicion sea publico, y notorio, y ninguno pueda pretender ignorancia, se ha de pregonar en cada ciudad, villa, ò lugar en dos dias de mercado, si lo viere, y no lo auiendo en dos dias de fiesta en la plaza publica, y notificar à los meloneros que lo digan, y hagan saber à los harrerios, carreteros, y otras personas que viniere à sus casas, y meloneros.

30 ¶ Otrofi, que despues que aya anochecido hasta otto dia salido el Sol, ningun harrerio, ni otra persona alguna no sean ofados de sacar, ni llevar vino, ni azeyte, ni otras mercaderias de la dicha ciudad, villa, ò lugar para fuera parte, como sea de media arroba arriba del dicho vino, y azeyte, y las demas mercaderias pasando del valor de quatro reales, sin licencia del tal arrendador, ò fiel cogedor, so pena de perder el vino, y azeyte, y las demas mercaderias, repartido segun dicho es: lo qual se pregonar, assi mismo, como se dice en la condicion antes desta.

31 **Q**uero que todas las vezes que algun vezino de la tal ciudad, villa, ò lugar vendiere algun vino, ò azeite, ò otra qualquiera cosa mueble, ò rayz, ò otro vezino, que el vendedor, y el comprador sean obligados dentro en segundo dia de como ayan hecho el dicho concierto, y venta à manifestarla al arrendador, ò si el cogedor à quien perteneciere el alcaval dello, declarando la cantidad, y el precio cierto porque se vendio, y compro, sin fraude, ni encubierta alguna, lo pena que sino lo manifestaren dentro del dicho termino, ò no hizieren la declaracion verdadera pierda el tal vendedor el valor del dicho vino, ò azeite, y los demas bienes y mercaderias que assi vendio, demas de pagar el alcaval por entero, y el comprador incurra en otra tanta pena, aplicado el valor del dicho vino, y azeite, y demas cosas que comprate, segun dicho es: y la misma declaracion, y por la misma orden sean obligados à hazer los vendedores, y compradores de los molinos, que en cada ciudad, villa, ò lugar se vendieren so las dichas penas.

32 **Y** con condicion, que los arrendadores, y guardas puestas para la cobrança de las dichas rentas, y para que no se puedan hazer fraudes en ellas, puedan traer, y traygan armas ofensivas, y defensivas de dia, y de noche aunque sean en horas prohibidas, no siendo en lugares defendidos ni trayendo armas que por leyes, y pragmatias de estos Reynos esta prohibido que no se traygan.

33 **Q**uero, que no puedan ser, ni sean compelidos los arrendadores de las dichas rentas Reales, ni sus guardas, el tiempo que lo fueren, à tener, ni aceptar contra su voluntad ningunas totelas, ni curadarias de menores, ni accepta, sino quisieren officios concegiles, ni de mayordomias de hospitales, ni cofradias, ni otras semejantes, aunque sean elegidos, y nombrados para ello, ni les puedan echar huespedes de soldados, ni gente de guerra, ni pedir bestias, ni carretas de guia, ni camisas, ni ropa, ni otras contribuciones semejantes, no se entendiendo esto de los huespedes, y aposento, yendo à las tales ciudades, villas, y lugares su Magestad, y su Corte, y Consejos, que esto se excepta, y falza.

Item, que tan poco puedan ser nombrados, ni compelidos los dichos arrendadores, ni sus guardas por el tiempo que lo fueren, para que ayan de cobrar, ni cobren bulas fadadas, ni el pecho, y termino ordinario, y extraordinario.

35 **Y** porque se tiene relacion que algunos harrieros, y otras personas que traen azeite, vino, y otras mercaderias à las ciudades, villas, y lugares de estos Reynos por defraudar el alcaval dello, dizen, que traen el dicho azeite, vino, y otras mercaderias por su jornal, y acatretro para las personas à quien realmente las venden, se ponga por condicion, que los dichos harrieros, y otras personas esten obligados à mostrar testimonios de escriuano, de como en la parte, y lugar de donde se traen las tales mercaderias las compro la misma persona para quien dizen venden, ò hombre conocido por suyo, y con sus dineros, y que en el dicho testimonio venga declaracion con juramento del vendedor, en que diga, como las dichas mercaderias no van, ni son de los dichos harrieros, sino de las personas para quien dizen las llevan por su jornal, declarando sus nombres, y de donde son vezinos, y no trayendo el testimonio en la forma que dichas es, sean

los dichos harrieros obligados à pagar el alcaval dellas à los arrendadores de las rentas, à quien perteneciere la tal alcaval en la ciudad, villa, ò lugar adonde truxeren, y entregaren las dichas mercaderias: y en caso que traygan el testimonio en la forma arriba dicha, y todavia las personas para quien dizen traen las dichas mercaderias, declaren debaxo de juramento que las dichas mercaderias son suyas, y vienen por tales, y se compraron por sus dineros, y que los dichos harrieros no tienen parte alguna en ellas.

Porende nos vos mandamos, que pongays, y asientays esta nuestra cedula, y el quaderno de las dichas condiciones en ella incorporado en los nuestros libros que tenays, y que pongays, y deys orden que se administren, beneficien y arrienden, reciban, y cobren con ellas las dichas rentas de las ciudades, villas, y lugares de estos nuestros Reynos, que entran, y se comprehenden en el dicho presente encabegamiento general, que no estan encabegadas para desde principio del año venisiete de mil y quinientos y setenta y seys en adelante, embiandolo à las dichas ciudades, villas, y lugares, y à las personas que beneficien. Y beneficiaren en ellos en nuestro nombre las dichas nuestras rentas para el dicho año venidero de mil y quinientos y setenta y seys, para que vras dellas, y de las otras condiciones ordinarias, y necesarias que conuiniere ponerse en cada pueblo, para los arrendamientos, y beneficio que hizieren de las nuestras rentas dellos. Y por la presente mandamos à los nuestros Corregidores, y à otras qualquier justicias, y personas à quien toca, y tocare lo en ellas contenido, que las guarden, cumplan, executen, y hagan guardar, cumplir, y executar en todo. Y por todo como en ella, y en cada vna dellas se contiene, y que contra el tenor dellas, ni de lo en ellas contenido, no vayan, ni pasen, ni consientan yr, ni passar por alguna manera, so las penas en ellas contenidas lo qual es nuestra voluntad que assi hagan, y cumplan, no embargante que los dichos apuntamientos, y condiciones solo incorporadas, en todo, ò en parte, sean, ò puedan ser contrarias, y excedan de lo contenido en las leyes, y ordenanças de estos Reynos, y de los quadernos de alcavala. Y tercias, y otras rentas dellos, y condiciones generales, y otras condiciones, y cedulas nuestras con que se arriendan: y encabegan las dichas rentas: porque en quanto à todo esto, nos dispensamos por el tiempo que fuere nuestra voluntad, y hasta que otra cosa proveamos, y mandemos en contrario, con todo ello, y con cada vna cosa, parte dello, y lo abrogamos, y derogamos, quedando en su fuerza, y vigor para en lo demas adelante. Y otrosi os mandamos, que hagays luego imprimir de molde esta nuestra cedula, y las dichas condiciones, y quaderno, y la embieys à todos los pueblos donde se han de administrar, y arrendar las dichas nuestras rentas ordenando que en las cabeças de los partidos, y en las otras partes adonde conuiniere, las dichas nuestras justicias hagan pregonar estas dichas condiciones, y apuntamientos, para que venga à noticia de todos, y ninguno pueda pretender ignorancia. Fecha en el Pardo à 26. dias del mes de Nouiembre de 1575. años.

Y O

T O E L R E T .

Por mandado de su Magestad. Juan Bazquez.

Concejos, Justicias, Regimientos de las ciudades, villas, y lugares, partidos, prouincias, y merindades que entran en el encabegamiento general de los Reynos, ò otras qualquier personas à cuyo cargo es, y fuere por comission de su Magestad, el administracion, y beneficio de sus rentas Reales del dicho encabegamiento general por no estar encabegadas en sus libros: ved la cedula de su Magestad, y quaderno, y condiciones, y apuntamientos en ella incorporado desta otra parte escrito: y en los arrendamientos, y hazimientos que hazeys, y hizierdes de las dichas rentas para desde primero de Enero del año venidero de mil y quinientos y setenta y seys en adelante: guardad, y cumplid la dicha cedula, y quaderno, y condiciones, y harezlo pregonar publicamente para que venga à noticia de todos, segun, y de la manera que en ello se contiene, y su Magestad lo manda.

Bernardo Ortiz. Francisco de Garnica.

La instruccion que el Reyno dexa y manda que guarden, y cumplan sus Diputados don Alonso de Santadomingo Manrique, y Pedro Fernandez de Andrade, nombrados por las ciudades de Burgos, y Sevilla, durante el tiempo de su Diputacion, y los demas Diputados y ministros del Reyno en esta conuenido, ò los que sucedieren en su lugar, cada vno lo que le toca, sin exceder en cosa alguna, es esta.

Primero que el Reyno dexa vn poder à los dichos Diputados para entender en todos los negocios, y cosas tocantes al encabegamiento general, por virtud del qual han de vlar los officios bien, y fielmente, y con la diligencia, y cuydado que dellos se confia: guardando en todo lo contenido en esta instruccion, sin exceder della en cosa alguna, y so las penas en ella contenidas: Y han de seruir los dichos officios hasta tanto que en las primeras Cortes, estando el Reyno junto, les aya tomado cuenta del exercicio dellos, y al receptor de la hacienda, y maravedis que han sido à su cargo todo el dicho tiempo. Y les aya dado, y otorgado finiquito de todo ello: Y si al tiempo que se otorgare por el Reyno el dicho finiquito, no fueren venidos los Diputados de las ciudades à quien toca el nombramiento el trienio siguiente, ordenamos que asistan à la dicha Diputacion los dichos Diputados passados, aunque se les aya dado el finiquito y si vniere venido vno de los tres que ha de venir, salga el mas antiguo de los passados, y si dos, salgan los dos mas antiguos porque siempre aya Diputados que puedan exercir el dicho officio, y no dexen de gozar los que se vniere presentado, como està dicho, y sea anulo por mas antiguo Diputado el que antes se presentare con el poder del Reyno, y de su ciudad en el Consejo: y si se presentaren en vn dia hechen fuertes qual sera el mas antiguo: y assi mismo han de ser obligados los dichos Diputados que agita son à se presentar en el Reyno, y hazer en el mesmo juramento

que hizieron en el Consejo, y jurar de guardar esta instruccion en los casos en que por ella no se les pone pena pecuniaria, y la mesma diligencia han de hazer los que adelante les sucedieren, si vniere de comenzar à seruir sus officios, estando el Reyno junto en Cortes, y si vniere à lo seruir siendo algadas las Cortes, han de ser obligados à hazer la mesma diligencia en la Diputacion antes que sean recibidos.

Item han de ser obligados à estar, y residir en la Corte de su Magestad, donde estuviere, y residiere la Contaduria mayor, pues en ella principalmente han de hazer, y de pagar todos los negocios del dicho encabegamiento general, y residiendo à la continua por la orden que de vulo se dira, se les pague por el dicho receptor del Reyno su salario, à razon de dozientas y cinquenta maravedis se brom, y paguen como hasta aqui se les ha librado, y pagado por tercios del año: y porque los dichos Diputados puedan yr à visitar sus casas, y haciendas, el Reyno les da licencia para que en cada vn año puedan estar ausentes de la Corte tres meses cada vn año, y no mas, quedando siempre los otros Diputados en la Corte, y que de otra manera no puedan vlar, ni gozar de la dicha licencia, con tanto que dentro los dichos tres meses buelvan à esta Corte, y se presenten ante el Contador del Reyno, y asiente en el libro de las ausencias el dia en que el dicho Diputado saliere à gozar de la dicha licencia, y de se como à la razon que falo de la Corte quedan los otros dos Diputados en ella, para poder despachar los dichos negocios: y assi mismo asiente el dia que buolviere, para que se vea si ha hecho mas ausencias de los dichos tres meses, y usando de la dicha licencia por la orden que està dicha, y no en otra manera gozre, y se librado el salario de los dichos tres meses, como si lo residiese en la Corte, y que en vn año no puedan tomar cada vno de los dichos tres Diputados mas de los dichos tres meses de licencia: y que ninguno dellos pueda tomar la licencia de dos años junta mente, sino cada año tres meses, como està dicho, y no mas, lo pena que por otra orden vliaren de la dicha licencia, ò dentro de los dichos meses no buolviere à esta Corte à vlar de los dichos officios que pierdan el salario de los dichos tres meses de licencia, y demas el de todo el tiempo que estuviere ausentes de la Corte. Y que estando vn Diputado ausente, no pueda salir otro à gozar de la licencia hasta que aquel sea buuelto: porque la intencion, y voluntad de Reyno es, que todos los dichos tres Diputados esten siempre en la Corte, al menos los dos dellos, porque en el despacho de los negocios no anra falta. Y porque podria alguno de los Diputados querer gozar de la licencia de los tres meses en viniendo à la Corte, y endole, à su casa, ò otra parte, y no buolviere mas à seruir à su Diputacion, y lleuare el salario del tiempo de la licencia, sin auerle merecido, se ordena, que el Diputado à quien se librare el salario del tiempo de la dicha licencia, se le cobrare, y antes, ò despues no vniere seruido ò fubiere en aquel año en los nueve meses restantes, sea obligado abouer al Reyno, y à su receptor en su nombre todo lo que vniere ganado de salario en el año que no vniere residido los nueve meses del: y los Diputados que quolieren, sean obligados de hazer las diligencias necesarias para que los buelvan: allende dello se ordena, que el primero año no

Rx 2 puda

pueda ningun Diputado yr à gozar de la licencia, ni parte della, hasta aver residido en su oficio tres meses continuos: lo qual se averigüe por el pliego de los apuntamientos de sus ausencias.

3 Item, que los dichos Diputados se junten en vn monasterio, ò en otra parte que sea, conoñe los Martes, y Viernes de cada semana en el Verano à las quatro de la tarde, y en el Inuerno à las tres, y si fuere necesario juntarse mas dias en la semana, lo ayen de hazer, y ayen de asistir todo el tiempo que fuere necesario para los negocios, y por lo menos ayen de estar juntos vna hora, aunque digan que no ay negocios, ni de que tratar, y para esto tengan vn Relox de arena, y en cada vna junta aga poner el Contador por se como estuuieron juntos la dicha hora, y que los dichos Diputados no falten de yr los dichos dias à los Ayuntamientoes, y el que dellos faltare, no se libre aqnel dia el salario, sino tubiere para ello justo impedimento, y que el Contador asiente los dias que faltaren de venir los dichos Diputados, y por ello tenga pliego de residencia con cada vno, en el qual asiente los dias que faltaren, sobre lo qual se les encarga la conciencia, con obligacion de restituçion si assi no lo hizieren, para que al tiempo que se les libre el dicho Contador el salario de tal tercio, delquente à los dichos Diputados lo que montaren los dias que huuieren dexado de yr à la Diputaçion en aquel tiempo por rata, para que tanto menos se les paguen por el receptor, al qual se manda que assi lo haga, y que no pague las tales libranças sin certifiçacion del Contador, en que diga, que se las han descontado las ausencias que han fecho ò que no ha auido ninguna que les descontar, con acerbimiento, que sin este recaudo no se han de pasar en cuenta, y que en los negocios que los dichos Diputados auieren de despachar se este à lo que la mayor parte acordare: y porque acetece que algunos de los dichos Diputados van à la hora que son obligados, y otros no vienen en muy gran rato, y hazen perder el tiempo à los que vienen estando esperando, se declara, que el Diputado que no fuere venido media hora despues de la hora que se le señala, los demas no le esperen, sino que procedan en los negocios, y al tal se le note, y apunte por ausencia, como si no huuiere venido, y en caso que no auiente mas de dos Diputados cayere el vno dellos enfermo, vaya el otro à su casa à hazer junta con el, si el enfermo estuuiere para ello: pero auiendo dos Diputados, ellos se junten en la Yglesia, ò Monasterio, como se les ordena.

4 Item, vno de los dichos Diputados por sus semanas, y turno, tendra cuenta con saber lo que se haze en los pleytos, y negocios del Reyno, y hazer relacion dello à los demas quando se juntaren: por lo qual no se entienda que dar los demas, y los otros oficiales del Reyno desobligados de tener cada vno cuenta de lo que le toca, y para que aya mejor recaudo en los dichos pleytos, si les pareciere que algunos de los Letrados del Reyno, ò el solicitador no hazen como deuen, su oficio, lo puedan despedir: con que para el despedir del tal Letrado sean todos tres Diputados conformes, y para el solicitador los dos: y quando se oviere de despedir al tal Letrado, no recibirán otro, sin consulta de las ciudades: pero por

esto no se les prohibe poner, persona que sirua el oficio de solicitador, hasta las primeras Cortes, si le despidieren, como dicho es.

5 Item, quando se de alguna sentençia, ò hiziere alguna determinacion contra el Reyno de que parezca à la mayor parte de lo Letrados del que se deue suplicar con la fiança, de las mil y quinientas doblas, lo hanran sin ciperar à consultar sobre esto à las ciudades, por escutar las cosas que hasta aqui se han fecho en esto, y quando las escuuieren sobre los demas negocios generales, les daran cuenta de lo que en esto huuiere fecho, y si al tiempo que lo tal acaçiere, el Reyno no tuviere sino dos Letrados, y estos no estuuieren conformes, lo conuolten con vn Letrado de los que les pareciere, y lo que los dos de los tres dixeren, aquello se execute para hazer la dicha suplicacion, porque seria posible no hallar con facilidad persona que haga la dicha fiança de las mil y quinientas doblas, el Reyno encarga, y manda al receptor general que haga por el la dicha fiança que para se legritud, y que no lastra, ni pague cosa alguna se obliga el Reyno por virtud della instruccion à sacarle à paz, y à salvo indene de la dicha fiança.

6 Item, en fin del año han de procurar, y solicitar los dichos Diputados que el escrivano mayor de rentas, y los dos Contadores de rentas, y los otros dos de relaciones de su Magestad, se junten todos cinco para auentigar la cuenta de tal año entre su Magestad, y el Reyno à las qualidichas cuentas hallan presentes los dichos Diputados, y no se hallando à ellas, se tiene de contar à los que faltaren, por cada dia que en ella faltaren, dos dias de salario pro rata: lo qual ha de apuntar el Contador, y librarse tanto menos al tiempo que hizieren las libranças de los salarios de los dichos Diputados, y sin certifiçaciones de homo ha descontado lo susodicho el dicho Contador, ò de que no ha auido que les descontar, el receptor del Reyno no dara ni pagara los maravedis de las dichas libranças, porque no se le recibiran en cuenta de otra manera: salvo si para dexar de yr à las dichas cuentas no huuiessen los dichos Diputados tenido enfermedad, y prision porque con otro impedimento no se han de excusar: y si de las dichas quantas resultare alguna cosa que sea en agrauio del Reyno, dara noticia dello en la parte que vieren que conuene para su remedio, y si por la dicha cuenta pareciere que el Reyno alcanza à su Magestad, procuran con toda instancia que el tal alcance descontrado de lo que fuere menester para las cosas ordinarias de la administracion del encabeçamiento general, lo restante se baxe, y reparta luego en el dicho signiando, por todas las ciudades, villas, y lugares, que estuuieren encabeçadas, à cada vno pro rata lo que le cupiere, sin hazer mas gracia, ni equivalençia à las vnas que à las otras: y si por la dicha cuenta pareciere que su Magestad alcanza al Reyno, se le ha de pagar, y satisfazer el tal alcance que la vna parte hiziere à la otra, se pague, y satisfaga en el año adelante, por la orden que está dicha, conforme à la condicion del encabeçamiento general, que es la condicion diez y seys, y si el alcance que se hiziere fuere en tan pequeña cantidad, que no se pueda baxar, ni repartir por los pueblos encabeçados, en tal caso hagan luego su pedimento para que lo montare el dicho alcance enteramente, se acuda con esto al receptor del Reyno, y se haga cargo dello:

dello: por manera que en cada vn año el Reyno cobre su alcance, baxandole à los pueblos encabeçados, ò acudiendo con ellos, à su receptor, como está dicho. Y para que esto se haga assi hanran todas las diligencias, y pedimentos que sean necesarios por escrito: de las quales tendran traslado en su poder para dar cuenta al Reyno de lo que en esto huuiere fecho en las Cortes venideras, y veran la condicion del encabeçamiento general que su Magestad cercos deste concedio al Reyno, y procuraran que aquello se guarde sin faltar cosa alguna, y assi mismo tomaran traslado de las dichas cuentas, el qual veran, y pasaran ordinariamente para estar mas informados, y mejor poner las cosas que conforme à la dicha cuenta auieren prouer tocantes al Reyno, y dentro de quatro meses despues de la fecha de la presente cuenta, y dentro de los meses en cada año de los venideros, embiaran traslado dellas à cada vna de las dichas diez y ocho ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, para que vean como está la cuenta del dicho encabeçamiento general, y sino lo embiaren, que pasado el dicho termino las ciudades à quien no la huuiere embiado, puedan embiar por ella con menageros propios à costa del salario de los dichos Diputados, pues que por su culpa, y negligencia embian por ella: y los dichos Diputados juren de lo hazer guardar, y cumplir assi, y si assi no lo hizieren, y cumplieren, y puenen toda la diligencia posible para que lo susodicho tenga efecto, pierdan vn tercio de su salario.

7 otrosi, se ordena, y manda, que el Diputado mas antiguo tenga en su poder vn libro en que ponga, y asiente à vna parte del todos los maravedis que se libraren al dicho receptor, y el huuiere de cobrar de derechos de recadamientos, ò otra qualquier manera, y en otra parte del dicho libro ponga, y asiente por relacion todos los maravedis que los Diputados libraren en el dicho receptor, para que el, y sus compañeros, y el Reyno, cada vez que sea necesario, entiendan como está la cuenta del dicho receptor, y para que con mas facilidad puedan ellos, y el Reyno entender la cuenta de su hacienda, y aya mas recaudo, y raxon della, hanran que el dicho receptor firme en el dicho libro todas las partidas de qualquier maravedis que recibiere, y entraren en su poder qualquier forma, y manera que sea, y en otra parte del dicho libro ponga en relacion todos los pedimentos que se hizieren para despachar qualquier receptorias para beneficiar tercias, ò alcavalas, ò otra qualquier renta de las que beneficiar, y administrar los dichos Diputados, y à cuyo pedimento se despacharon, y que personas se embio à ello, y que fianças dio: lo qual el dicho Diputado mas antiguo jure de lo guardar, y hazer assi, y de no firmar ningun pedimento, ni librança, sin assentarlo primero en el dicho libro, por la orden que está dicha.

8 Item, han de procurar con toda instancia que se cobren todas, y qualquier deudas que en qualquier manera se deuen al Reyno, assi por personas particulares, como por concejos, y con lo que assi cobraren hanran se acuda al dicho receptor, y le hanran cargo dello, y para que vean, y sepan las deudas que son, y quien, y

como las deuen en poder de los Diputados, y en los libros del Contador del Reyno: y en esta instruccion pueda en memorial de las dichas deudas verse han, y pondran vn traslado del en el libro de sus Ayuntamientoes, y otro en el arca del Reyno, y pondran en la cobrança de ellas toda la diligencia, y cuydado posible, haziendo de ordinario en ello las diligencias que conuengan hasta que realmente se cobren: y si para ello fuere necesario entrar en contienda de juyzio, hanran las diligencias necesarias, con apereçimiento que si assi no lo hizieren, y alguna de las dichas deudas se perdieren por su culpa, y negligencia, sea à costa de los dichos Diputados, y de sus bienes: y quando el Reyno estuuiere junto, traçaran ante el memorial de las deudas que quedan en su poder, y daran cuenta de lo que en cada vna dellas huuiere fecho, y si se ha fecho cargo al receptor de las que se vnten cobrado.

9 Item, que los maravedis que de pedimento de los dichos Diputados se libraren al dicho receptor, es embie à costa del Reyno à cobrar las libranças que dello se le dieren de los arrendadores, ò receptores, ò concejos donde se libraren, con personas de recaudo de quien se satisfaga pues ha de yr à su riesgo, à los quales no pidan por salario cada dia mas de onze reales al que fuere à caballo, y al de a pie quando fuere por dinero cinco reales, y medio, y quando no quatro reales, y que sean obligados à andar ocho leguas cada dia el de à caballo, y diez el de à pie, y à este respecto libren los Diputados el salario à los dichos cobradores, para que el dicho receptor se lo pague, sin entremeterse los dichos Diputados en el dicho nombramiento de las tales personas, porque esto ha de ser, y puela à cargo del dicho receptor, como dichos es, para que los nombre, y pueua por la orden que mas en beneficio del Reyno sea, como del se confia sobre lo qual se le encarga la conciencia, para que pudiendo los embiar à menos costa dello, lo haga.

10 Item, se manda, y ordena à los dichos Diputados, que con todos, y qualquier maravedis, y pan que en qualquier manera pertenecieren al Reyno, hagan que sea acudido, y lo cobre el receptor del, sin que los dichos Diputados por si, ni por interpolas personas puedan recibir, ni cobrar ningunos maravedis, directos, ni indirectos, ni pueda hazer ni haga ningunos pedimentos, para que à ellos se les libren ninguna cosa de todo lo susodicho, sino que con todo ello haga acudir al dicho receptor: el qual no pueda recibir, ni reciba ningunos maravedis sin mandamiento de Diputados, y sin que le hagan cargo dello, porque de auer hecho lo contrario hasta aqui, algunos de los Diputados passados se han visto algunos inconuenientes, y han cobrado maravedis que el Reyno hasta agora tiene por cobrar, y sobre la cobrança de ellos trata el Reyno pleytos con los herederos: lo qual los dichos Diputados han de jorar de lo guardar, y cumplir asiantes que sean recibidos al vfo, y exercicio de los dichos oficios, y para en este caso de que no puedan recibir, ni cobrar ningunos maravedis, el Reyno les renoua el poder que les da para ser tales Diputados, porque si lo intentaren de hazer, sea visto no tener poder del Reyno para ello, y ellos le han de aceptar, y recibie

con esta condición, y si con todo esto entraren en su poder algunos maravedis de los pertenecientes del Reyno, quier sea cobrandolo ellos, quier sea dandosele alguna persona que ayán embiado à cobrar, y beneficiar alguna renta, pierda por el mismo caso el tal Diputado, ò Diputados que lo recibieren vn tercio de su salario, y juren de asillo goardar, y cumplir: y la mesma pena que de al receptor, si sin mandamiento de Diputados, y sin hazer el cargo de los tales maravedis, recibiere, ò cobrare algunos, declarando, como se declara, que porque seria possibile, que algunos lugares, y partidos de los que hasta agora se han acostumbrado encabeçar, no se encabeçasen en este presente encabeçamiento, se les ordena, y manda a los dichos Diputados, que la que procediere de los arrendamientos, y beneficio de los dichos lugares, no ha de entrar en poder del receptor del Reyno, ni el lo ha de cobrar, ni en la cobrança del dinero los dichos Diputados no han de hazer cosa, aunque lo admittieren, y hagan beneficiar, sino que el recibir, y cobrar del dicho dinero, lo aya de hazer, y haga el receptor de su Magestad del tal partido, para que con ello paguen los juros, y fianças que ali hauiere, y con la fiança acuda à su Magestad, y à quien los señores sus Contadores mayores ordenaren, y mandaren, todo ello en quenta del precio deste encabeçamiento general, declarando ante todas cosas, que todo lo que los tales receptores de su Magestad cobraren aya de ser, y sea por quenta, y à cargo de su Magestad, pues los nombra, y prouer, y assi ha de mandar tomar dellos la legüidad, y fiança necesaria: y que assi lo ordenen à las personas que embiaren.

11 Item, que los dichos Diputados manden à los que fueren à beneficiar algunas rentas del encabeçamiento, que les vayan embiando cuenta, y razon de lo que las tales rentas huieren fecho, para que el Contador tenga razon dello, y para que con la cuenta, y razon que dello huieren, se pueda prouer para adelante lo que pareciere conuenir à la mejor administracion, y beneficio de la hacienda.

12 Item, porque la administracion de lo que quedare por encabeçar, no se sabe en que cantidad sera, y podria ser muy grande, y en qualquiera cantidad que sea, el Reyno quiere que lo admittieren sus Diputados, como hasta aqui: pero por ser negocio tan grande, y no auer ellos tenido tanta pratica, y experiencia como conuiniere, y tener el Reyno mucha satisfacion de la suficiencia, y experiencia del señor Contador Francisco de Garnica, y del zelo, y amor con que trata las cosas del Reyno, se ha suplicado à su Magestad por el Reyno, que no embargante que el Reyno dexa aqui Diputados, y assi el dicho señor Contador no tenga obligacion por su oficio de cuidar de lo que quedare por encabeçar, todavia por lo mucho que importa à su seruicio, y al beneficio del Reyno que esto se gouerne demanera que no aya daño, desperdicio, falta, ni perdida, mande al dicho señor Contador, no pierda de mirar por esto el cuidado que por lo demas del encabeçamiento: antes assista à los dichos Diputados, y les gouerne, y guie demanera, que todo se haga con su intervencion, y consejo, y fauoreça à esta administracion: demanera que esta hacienda no se defacondite, antes la utilidad que en ella

huriere, comiebre al Reyno à durar, y continuar muchos años en el encabeçamiento. Los dichos Diputados, porque assi conuendra al beneficio de la hacienda, den de todo cuenta al dicho señor Contador Garnica, y acudan à el siguiendo en todo su orden, parecer, y consejo, para que lo que al Reyno conuene se asiente en ello lo mejor, declarando como se declara, que el Reyno no comete este negocio al dicho señor Contador, como Contador mayor, sino como à persona de quien tiene satisfacion que lo hara como conuene.

13 Y porque la intencion, y voluntad del Reyno es, que todos los pueblos, si fuere possibile, se encabeçen, y gozen, y reciban el beneficio del encabeçamiento general, se manda, y encarga à los dichos Diputados, que procuren de encabeçar todas las rentas para que si las quisieren por encabeçamiento, embien personas con poder de los concejos, y se les den por el precio que pareciere ser justo, y se les ponga por condicion, que sea para beneficio de todo el pueblo, y no se las den de otra manera, y que del concejo que no lo aceptare, sean obligados los arrendadores de traer antes que se les remate testimonio de como se lo oficeron en el precio que le falta con lo general de Reyno, y no lo quisieron aceptar, para dar razon dello en las Cortes, y que los dichos Diputados pongan por condicion en los arrendamientos que les quede facultad para que si les pareciere por el baxo precio en que las tercias, y otras rentas se remataren, y que en el ha auido colacion, ò otra forma entre los concejos, ò arrendadores, para que las rentas no se pujan, y se rematen en baxo precio, para tomarlas por encabeçamiento, por el tanto puedan en este caso por lo lo su paterer, y voluntad, no dirlas por encabeçamientos à los tales concejos, sino tomallas para el Reyno, y arrendarlas à beneficiarlas, como les pareciere, encargandoles, como se les encarga mucho, la conciencia à los dichos Diputados, que en quanto fuere possible escusen el beneficiarlas, porque no auiendo los dichos fraudes la voluntad del Reyno, y lo que le conuene es que las rentas se encabeçen, ò arrienden.

14 Item, que dichos Diputados no puedan librar, ni libren en el dicho receptor mas de sus salarios, y los otros ordinarios que en cada vn año se fueren, y acostumbraron librar en el dicho receptor, que son los siguientes. A los dichos Diputados à razon de dozientas y cinquenta mil maravedis por año à cada vno dellos, desde que fueron recibidos en el Reyno à sus oficios.

15 A Gaspar de la Verma Contador del Reyno, y Secretario de los Diputados, dozientas mil maravedis de salario en cada vn año de las cinquenta mil maravedis, de las quales ha de gozar desde cinco dias de Ombre del año de setenta y tres, que se le añadieron sobre ciento y cinquenta mil maravedis que lleuara.

16 A Antonio Diaz de Namarete receptor del Reyno, dozientas mil maravedis de salario en cada vn año, de que g. za desde el dia que se contiene en el titulo que del dicho oficio se le da.

17 Al Doctor Berañgüi, y Licenciado Escudero,

Escudero, y Licenciado Pereyra, abogados en esta Corte, y Letrados del Reyno, à cada vno dellos veynte mil maravedis de salario cada año, de que ha de gozar el dicho Licenciado Pereyra, desde veynte y seys, de Nouiembre de quinientos y setenta y siete, que fue nombrado segunda vez.

18 A Gutierre de Campucano solicitador del Reyno, cinquenta mil maravedis de salario en cada vn año, descontandole dellos diez mil maravedis en cada vn año, los quales se han de pagar à Christoual Velazquez, porteto que firme en la Diputación, por lo que trabaja, y se ocupa en lo que se le manda, tocante à los negocios del Reyno, y porque el Reyno en estas presentes Cortes accetento al dicho Gutierre de Campucano su salario otros treynta mil maravedis mas por año, para que gozasse de los desde veynte y seys de Nouiembre deste presente año de quinientos y setenta y siete, que se le hizo el dicho accetamiento: por manera que desde el dicho dia en adelante gozasse para si de setenta mil maravedis en cada vn año: y el dicho Velazquez los dichos diez mil maravedis restantes, como hasta aqui se ha fecho, los dichos Diputados les libran sus salarios à este respecto.

19 A los porteros del Consejo, que firuen en el Ayuntamiento de los Diputados, nueue mil maravedis de salario en cada vn año, à cada vno dello la mitad, y à Christoual Valazquez, que firme de lo mismo, y de hazer lo que mas le ordenen, seys mil maravedis demas de los diez mil arriba contenidos.

20 A Ysabel Perez de Peromato, muger de Aparicio de Zubia, veynte y dos mil y quinientos maravedis en cada vn año por toda su vida, pagados por tercios del, que corran conforme, y de de el dia quando en el acuerdo del Reyno, que à ella se dio por titulo dellos se declaró: los quales el Reyno le dio por las razones en el dicho auto contenidas.

21 Y demas de los dichos salarios de sus declarados, han de librar en el dicho receptor las cosas que fueren necessitas hazerle para la administracion buena de los negocios del dicho encabeçamiento general, y bueno, y breue despacho del, y las libranças que de lo susodicho vieren de hazer, han de yr firmadas de todos tres Diputados, ò de los dos que residieren en la Corte, y no de otra manera: y que si con la librança de la quenta se encienta: y que si con la librança de vn Diputado solo el dicho receptor alguna cosa pagare, no se le recibira en quenta. Y otrofi se les manda, que no puedan librar, ni libren en el dicho receptor otras ningunas cosas, gracias, ni gratificaciones, porque si algunas personas pretendieren, que el Reyno se las ha de hazer por qualquier trabajo que por el tomen, los dichos Diputados no se lo han de librar, ni satisfazer, sino el Reyno, estando junto en Cortes, como agora lo esta, y si para ello algunos truxeren cedolas, ò prouisiones de su Magestad, suplicaran dellas, y haran todas las diligencias que conuengan para que se renouen, y den por ningunas, con apereçimiento que lo que

contra lo susodicho libranen lo pagaren los dichos Diputados por si, y por sus bienes, y haciendas, y el dicho receptor no lo cumpla, ni pague, no embargante que los Diputados apelen, y supliquen de lo contenido en esta instrucion, y digan, y aleguen causas por donde lo dezan hazer contra ella, porque la intencion, y voluntad del Reyno es, que los dichos Diputados guarden, y cumplan en todo lo contenido en esta instrucion, y no excedan della, lo las penas en ellas contenidas.

22 Los derechos de recudimiento, y de onze, y seys al millar lleuó algunos años en el encabeçamiento pasado el Contador Gaspar de la Serna, por voluntad del Reyno, y porque en este encabeçamiento presente son de muy gran importancia, ha paracidole al Reyno no ser justo, que estando el tan cargado haga merced de la hacienda que es de las ciudades: ordena, y manda, que desde dos de Diciembre, de mil quinientos y setenta y siete en adelante el dicho Contador Serna no aya, ni cobre para si estos derechos, ni otros algunos, sino solamente sus dozientas mil maravedis de salario, y que los dichos derechos de seys, y onze al millar, y de recudimiento se carguen à los arrendadores por cuerpo de renta para el Reyno, y que los dichos Diputados hagan que el Contador del Reyno tenga quenta à parte de lo que montan en cada vn año, porque el Reyno siempre sepa, y entienda lo que han valido, y valen sin embargo de lo que el Reyno acordó, quando hizo gracia de estos derechos al dicho Contador Serna, porque entonces era en otro encabeçamiento, y agora es muy diferente el caso con este nuevo encabeçamiento.

23 Y porque auiendo el Reyno en estas presentes Cortes mandado, que de los derechos de recudimiento, y de seys y onze al millar, que hasta aqui por voluntad suya lleuaua Gaspar de la Serna su Contador, no los lleuasse mas, y fuesen, y se cobrasen para el Reyno. En este encabeçamiento presente por ser mucho mayor cantidad la que montara los dichos derechos que la que hasta aqui montaban, por parte del dicho Gaspar de la Serna se suplico al Reyno le hiziese merced por esta razon, y el Reyno en diez de Diciembre deste presente año de quinientos y setenta y siete acordó, que guardandose, como se ha de guardar lo que el Reyno tiene pasado cerca del llenarle, y cobrarse para si los dichos derechos Diputados librasen en cada vn año al dicho Contador Serna, cinquenta y quatro mil y trezientos y dos maravedis, que el Reyno le haze merced, y aynda de cosa, en recompensa, y lugar de estos dichos derechos de que le auian hecho merced las Cortes del año de setenta: los quales le libren señaladamente en lo que precediere, y se cobrare de los derechos de los quales derechos conforme à la orden que el Reyno tiene dada: se ha de tener cuenta à parte, para que en todo tiempo conste lo que valieren al Reyno: haran los dichos Diputados que esto se haga assi, y libran al dicho Contador Serna los dichos cinquenta y quatro mil y trezientos y dos maravedis de aynda de cosa en cada vn año solamente por virtud deste acuerdo, è instrucion, y conforme à lo suso contenido.

24 Item, por quanto don Melchor de Guebara, vezino, y Regides de la ciudad de Guadalupe, y

y Juan Morales, vezino, y Regidor de la ciudad de Sorta, y Juan Fernandez de Paredes, vezino, y Regidor de la villa de Valladolid, Diputados que fueron del Reyno en el trienio que començó en el año de quinientos y cinquenta y dos, ó el de quinientos, y cinquenta é tres, dieron poder á Christofal de Ynojedo, vezino de la dicha villa de Valladolid, para que cobrasse de Matroquin, receptor que fue de la villa Gafiro de Viduales, ochenta y feys mil y dozientos y cinquenta maravedis, y en la quenta que dicho receptor dio, se le recibieron, y pasáren en quenta los dichos maravedis, por auer presentado el poder original que los dichos Diputados dieron, y carta de pago del dicho Ynojedo. Y porque los dichos maravedis hasta agora no parece auer venido á poder del Reyno, ni de sus receptores, y en estas Cortes el Reyno ha querido cobrar del dicho don Melchior de Guenara, lo que le tocava, como á vno de los que dieron el dicho poder, y de Bernardino Morales, hijo del dicho Juan Morales, por lo que le tocava de su padre como su heredero, y para esto se les auia mandado detener el salario que auian de auer, como Diputados que fueron del Reyno del trienio que se acabo en el año de quinientos, y setenta y feys, y porque el dicho don Melchior de Guenara, ni su padre no se acordauan auer dolo tal poder al dicho Ynojedo, ni que en su nombre se ouiesse cobrado los dichos maravedis, se suplicó al Rey, o mandasse se les librasse sus salarios, que el s. duvan fianças depositarias de estar á derecho en el Reyno, y de pagar lo juzgado, y sentenciado contra ellos sobre esta razon, de que otorgaron obligaciones en forma, que estan en el cofre, y archivo del Reyno: en virtud de las quales el Reyno les mando librar lo que assi ouieron de auer de sus salarios: y porque el dicho Ynojedo dize que es huero, y no dexo bienes ningunos, y los dichos Diputados han referido en el Reyno, que han pedido prouision en la Contaduria mayor de quantas de su Magestad, para que el dicho Matroquin muestre el poder original, que el dicho Ynojedo tuuo para cobrar los dichos maravedis, y la carta de pago que en virtud del dio, y que se ha remitido al Fiscal de la dicha Contaduria de quantas, para que haga buscar los papeles de la quenta que dio el dicho Matroquin, para que si estan allí los dichos recaudos, los dichos Diputados procuracin hazer en este particular to las diligencias que fueren necesarias, para que le cobren en los dichos ochenta é feys mil é dozientos é cinquenta maravedis, procurando se de prouision en la dicha Contaduria mayor de quantas, para que el dicho Matroquin, ó sus herederos entreguen el dicho poder que assi se dio al dicho Ynojedo, y la carta de pago que dellos dio, porque con este recaudo los cobraran de los dichos don Melchior de Guenara, y don Juan Brano, de cada vno dellos lo que vniere de pagar conforme á las dichas obligaciones, y para el primero dia que se juntare el Reyno á Cortes, ó monstraran las diligencias por escrito de lo que acerca dello vniereen fecho, sobre que se les encarga la conciencia.

25. Item, por quanto Luys Fernandez receptor que fue de las tercias del Marquillado de

Villena, el año pasado de quinientos é cinquenta é vno, en la quenta que dio de su cargo en la Contaduria mayor de quantas de su Magestad, se le recibieron, y pasáren en quenta setenta y ocho mil maravedis que puso en esta auer dado á los dichos tres Diputados, que á la sazón eran del Reyno, ó á Francisco de Laguna, receptor que fue del, los quales no han entrado en poder del Reyno, ni de sus receptores, y los dichos Diputados han dicho en el Reyno sechó prouision para que entregasse la carta de pago, de como auia pagado los dichos maravedis, para que por ella se vea á quien se pagaron, y se cobren: á lo qual el dicho Luys Fernandez dio cierta respuesta, y ha alegado ciertas cosas por donde no la deuan mostrar, y se ha pedido librecarta, para que no embargante lo que alega, la muestre, y esta en poder del Relator de la dicha Contaduria para ver, los dichos Diputados haran todas las diligencias que conuengan para que los dichos setenta é ocho mil maravedis se cobren de quien los deuen pagar, conforme á la dicha carta de pago, y en las primeras Cortes daran quenta al Reyno de lo que cerca dello vniereen fecho lo que conuiniere, y las mostraran por escrito, sobre que assi mesmo se les encarga la conciencia. Y porque en estas presentes Cortes de quinientos é setenta é siete, se ha pedido por los herederos del dicho Francisco de Laguna, se les pague los dichos cinquenta mil maravedis, que dicen restarles deuenido, y por pagar de cierta ayuda de costa que el Reyno hizo al dicho Francisco de Laguna, como á Contador de la hacienda de su Magestad, en las Cortes de setenta é siete, y en las de setenta, y demas de no se hallar claridad que fuesse, si que los dichos maravedis se estuuiessen por pagar, resta contra el dicho Contador lo de su contenido: se acordo que Gaspar de la Serna Contador del Reyno, note en sus libros esta dicha partida, para que si los herederos del dicho Francisco de Laguna toda via pretendieran que se les pague la dicha librança, y mostraren deuenirles pagar, no se les libre, ni pague, hasta tanto que ayen cumplido, y satisfecho al Reyno de lo que assi resta contra el por este dicho capitulo.

26. Item, los dichos Diputados sabran, que en estas presentes Cortes á veynte y nueue de Noviembre, de quinientos y setenta y siete años, el Reyno ha acordado, y mandado, que en el entretanto que la ciudad de Cuenca, por cuyo nombramiento sería el oficio de Diputado de estos Reynos don Yñen de Ayora, no vniere entrado en este presente encabecamiento general, y obligado á lo como las demas ciudades del Reyno, el dicho don Yñen de Ayora no poder ser Diputado del Reyno, ni entender en cosa tocante al encabecamiento general, y que los dichos Diputados, Contador, y receptor, no le ayen, ni tengan por tal, ni hagan autos con el, ni le admitan la Diputacion, ni le paguen salario alguno, ni por sus libranças el receptor pague cosa alguna, porque en lo tocante al encabecamiento general que se pretendia que auia, y agora corria, ninguna cosa tiene el Reyno que hazer, ni que entender, y los Diputados que el Reyno tiene han de asistir desde luego el encabecamiento, y beneficiar los lugares que le vniereen encabecando, y assi á los encabecamientos que en la Contaduria mayor se hizieren, y que á esto

todo

todo no es justo que asista el dicho don Yñen de Ayora: pero que si la dicha ciudad de Cuenca se encabecare hasta fin del año de setenta y ocho, ó en qualquier tiempo, mientras corrriere el termino de los Diputados presentes que oy siuen, que desde aquel dia que se obligare, y mancomunare con las demas ciudades al encabecamiento en adelante, y no antes, le admitan por Diputado, como á los demas, y le libren el salario del tiempo que le quedare por correr, y corriere, conforme á esta instruccion, y no del tiempo que corriere desde el dicho dia veynte y nueue de Noviembre deste dicho año, hasta se encabecare: porque en este tiempo pues no es encabecada su ciudad, ni el ha de seruir, no ay para que lleue salario: y que si el dicho don Yñen de Ayora, ó la ciudad de Cuenca sobre esto mouieren algun pleyto al Reyno, ó pretendieren alguna otra cosa que sea contraria á ello, Gabriel de Sancteuan, y Francisco de Vniedo, Procuradores de Valladolid en nombre del Reyno, como Comisarios suyos salgan á la causa, y hagan las diligencias que conuengan, y lo que ellos ordenaren lo haga Gutierrez Campucano, solicitador del Reyno, con acuerdo de los Letrados del Reyno, y que si las Cortes fueren alcadas, lo hagan los Diputados que aqui quedaren: y que esto mesmo se entienda, y quede declarado, para que los Diputados no ayen de recibir, ni reciban algun Diputado para el trienio que viene de ciudad que no esté encabecada, pues milita en ello la misma razon: lo qual todo se notificó luego al don Yñen de Ayora, y á los Diputados, Contador, y receptor, y solicitador del Reyno, los dichos Diputados haran, y cumpliran en todo lo de su contenido, sin exceder dello.

Item, que los dichos Diputados, ni alguno dellos no puedan pedir, ni demandar á su Magestad, que les haga merced, y gracia por via de ayuda de costa, ni en otra manera en las sobras del encabecamiento general, por ningun trabajo ordinario, ni extraordinario, que tengan, ni tomen por el Reyno durante el tiempo de su Diputacion, pues tienen, y el Reyno les da conueniente salario, y tres meses de licencia cada año, lo pena que si lo pidieren, y se les diere, buelvan al Reyno lo que assi lleuaren, con el doblo.

Item, que los dichos Diputados ni alguno dellos no puedan salir, ni salgan de Corte á ningun negocio del Reyno, ni del encabecamiento general con salario, porque la voluntad del Reyno es, que asistan en la Corte, segun dicho es.

Item, porque su Magestad para ayuda á sus necesidades ha mandado vender algunas hidalguías en estos Reynos, y los años pasados se descontó á los pueblos, donde eran vezinos, los que assi se hizieron hidalgos, las quantias de maravedis que ellos auian de pagar de seruiçio, han de procurar los dichos Diputados, que aquella misma baya se haga agora, y de aqui adelante, descontando al Reyno todo lo que se auia de repartir á los á quien se vendieron desde el dia de la exempcion hasta el otorgamiento del seruiçio siguiente, de todo el tiempo que ha que no se ha hecho el dicho descuento, porque no es cosa justa que el seruiçio que los tales hidalgos auian de pa-

gar, cargue, y se reparta sobre los otros vezinos pecheros de los tales pueblos: y tendran gran cuydado desto, para que se haga como es justo, y sino bastare esto pediran por justicia el dicho descuento con acuerdo de los Letrados en el tribunal donde conuiniere.

31. Otrofi, que los dichos Diputados tengan especial cuydado de auisar de quatro en quatro meses á ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, del estado en que estan los negocios, y de cosas del dicho encabecamiento general, y de las quantas que se hizieren entre su Magestad, y el Reyno del alcana que en ello vniere, y como se reparte la ganancia ó perdida si la vniere en el dicho encabecamiento general, ó se cobraren el tal alcance, y si vniere otros negocios generales que auisar assi de los que fueren en beneficio del Reyno, como si algunos se pretendieren en su daño, y que para ello no despachen mensajeros á costa del Reyno pues que en la Corte ay siempre con quien poderlos embiar á todas las ciudades de voto, y con que esto lo hagan de quatro en quatro meses, segun dicho es, y hasta aquello hecho, no se libren sus salarios de aquel tercio por el Contador, ni el receptor los pague sin fe de como se ha cumplido lo contenido en este capitulo.

32. Otrofi, porque se ha visto por experiencia que de auer entendido algunos de los Diputados pasados en arrendamientos de rentas y en otras semejantes cosas los negocios del Reyno han recebido, daño, y no se han despachado con aquel calor, y breuedad que se requiere, y han sucedido otros inconuenientes, y por los Diputados que huieren de nombrar sean personas tales quales para el dicho cargo son necesarias, y que no sean tratantes en rentas, ni arrendadores, ni fiadores en ellas, ni tengan parte en ellas, ni entiendan en lo susodicho, ni en cosas semejantes á ello: y porque podria ser que las ciudades por sus particulares fines, ó alguna dellas hiziesen los nombramientos contra el tenor de lo susodicho, y porque en tal caso no sería justo pasar ello, se manda, y encarga á los dichos Diputados, que en qualquier tiempo que vniere á su noticia que alguno dellos trata en cosas semejantes, no entienda desde en adelante en tal cargo de Diputado, ni por los otros sea admitido al uso del, ni le libren salario alguno, y los otros dos Diputados hagan, y despachen los negocios, durante tiempo de su Diputacion, y eciuan luego á la ciudad que huiere nombrado el tal Diputado, para que nombre otro en su lugar, al qual admitan, y reciban al dicho oficio, y le vlien con el, y libren salario, siendo tal qual para ello requiere, por que esta es la intencion, y voluntad del Reyno, lo pena que si contra lo susodicho alguna cosa librare, lo pagaran por si y sus bienes.

33. Item, por quanto en la cuenta final que el Reyno dio en la Contaduria mayor de quantas de su Magestad, del precio del encabecamiento general de los diez años de la primera prorogacion, que començaron el año de quinientos y quarenta, y siete, y se cumplieron: el de quinientos y cinquenta y feys, el Reyno alcanço á su Magestad por vn quento y dozientas, y cinquenta y siete mil y quinientos y treynta y ocho maravedis, y su Magestad alcanço al Reyno por

trezentas,

trezientos y diez fanegas de trigo, segun parece por el finiquito que dello se dio: los dichos Diputados daran que se base, y desuente lo que pareciere que puedan valer las dichas trezientas y diez fanegas de trigo del dicho vno queiro y dozientas y cinquenta y siete mil y quinientos y treynta y ocho del dicho alcance, y lo que restare daran luego pedimientos para que si libre al receptor general del Reyno en parte donde se cobre con brevedad, con aperturamiento que si para el primero dia que el Reyno se juntare en Cortes, no mostraren por escrito auer hecho cerca dello las diligencias necessarias, paguen de pena cada vno de los dichos Diputados veinte ducados, y el Contador del Reyno se los descuenten a cada vno de lo que huviere de auer de su salario hasta cuarenta, sin que en esto aya replica, ni disculpa ninguna que sea: y si el dicho Contador no le lo descontare del dicho salario, pague los veinte ducados a cada vno de los dichos Diputados, y del de luego los vnos, y los otros se dan por condenados en ellos, sin que en esto pueda auer ninguna remission en las Cortes venideras.

34 Otrosi, por quanto estan los dichos traslados del finiquito de los dichos diez años, para embiar a las diez y ocho ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, para que sepan, que entiendan como esta dada la dicha cuenta, y el alcance que en ella hauo los dichos Diputados procuran que luego se autorizen los dichos finiquitos por el Contador del Reyno, y se escriban a cada vna de las dichas ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, para que los tengan en sus archivos: y si dentro de seis meses primeros siguientes no lo hubieren embiado, y traydo certificación de como se entregaron, pague cada vno de los dichos Diputados de pena veinte ducados, y el dicho Contador se los descuenten de su salario, con pena de otros veinte sino lo hiziere, segun, y por la forma que se contiene en el capitulo antes deste.

35 Item, por quanto la cuenta final de los cien años de la segunda prouision que comencaron el año de quinientos y cinquenta y siete, y se cumplieron el de quinientos y sesenta y vno, esta ordenada para darte en la Contaduria mayor de cuentas: y porque es justo que esta se acabe con la mayor brevedad que fuere posible, y se saque finiquito dello, los dichos Diputados procuraran con mucha instancia que la dicha cuenta se encabe con brevedad, pidiendo en el Consejo de la Contaduria mayor de cuentas, se señalen dias, y horas en que se ayan de tomar a las quales los dichos Diputados, y el Contador del Reyno asistiran sin hazer falta, y si alguno de los dichos Diputados dexare de yr a asistir algun dia en las dichas horas señaladas, se le aya de descontar, y cuente tres dias de salario y que no se puedan escusar de la dicha pena, sino fuere por enfermedad: y hecha, y fenecida, y acabada la dicha cuenta se sacen finiquito della, y sacala hiran sacar traslados autorizados del, para las diez y ocho ciudades, y villas que tienen voto en Cortes, a quien los embiaran dentro de diez meses primeros siguientes despues que se huviere sacado el dicho finiquito original, con aperturamiento que sino lo hizieren, y dentro del dicho termino no trayeren certificación de como los han entregado, pague cada vno de los dichos Diputados diez mil ma-

rauedis, los quales se les descuenten de su salario, y el dicho Contador lo haga assi con pena de otros diez mil maravedis sino lo hiziere con el grauamen, y segun se contiene en el capitulo antes deste. Y demas de lo susodicho las dichas ciudades, y villas que assi tienen voto en Cortes puedan embiar a costa de los dichos Diputados por los dichos traslados, y a las personas que vinieren por ellos, se les pague lo que assi huviere de auer de sus salarios.

36 Item, que los dichos Diputados no hagan pedimientos para que se libren en las libras del dicho encabezamiento general ningunos maravedis a ningunas personas de gratificaciones, ni pidan, ni demanden para ello cedulas, ni prouisiones de su Magestad, y si algunas se diesen por cosas semejantes, supliquen dellas, y hagan las otras diligencias que al derecho del Reyno conuengan, para que las dichas cedulas, y prouisiones no se cumplan, y para que ellos no puedan hazer por cosas semejantes, ni hagan pedimiento, ni puedan consentir en nombre del Reyno ninguna cosa que se haga en su perjuizo, y daño: quanto a esto se les reuoca el poder que tienen del Reyno, para que si alguna cosa cerca dello hizieren no valga, ni pueda parar, ni pare perjuizo al Reyno en manera alguna, como cosa hecha, y consentida por personas que no tienen poder para ello.

37 Y porque podria ser, que en fin del tiempo que han de seruir los dichos Diputados resultasen contra ellos algunos cargos, y cosas que desuiesen pagar, y dan: quanto a esto se les reuoca el poder que tienen del Reyno, y que no desuiesen la cuenta, y el cargo de sus officios, que fuesse razon, o que huviessen librado algunos maravedis contra lo contenido en esta instrucion por lo qual lo desuiesen pagar de sus bienes, y siendo assi no sea justo que ellos huviessen cobrado sus salarios por entero, y que el Reyno huviessse de pedirles lo que desuiesen boluer: para remedio dello se manda, que los dichos Diputados no se libren el salario del tercio postero de su Diputacion, y si se libran, que el receptor no pague las dichas libranças lo pena que no se reciban en cuenta, porque el tercio postero de sus officios, o lo que se les deuere, se lo ha de librar el Reyno estando junto, despues auerles tomado las cuentas de su tiempo: y lo mesmo se entienda en el tercio postero del salario del receptor, y Contador y solicitador, para que los dichos Diputados no lo libren hasta que ayan dado las cuentas de sus officios.

38 Item, se ordena a los dichos Diputados, que no tomen ningun libramiento de pan para lo vender por cuenta del Reyno: pero que si por auer quedado algunas tercias por atender lo qual en todo quanto les fuere posible han de procurar escusar, y oiere algun pan que perteneciera al Reyno, y ellos deuan cobrar, en tal caso lo beneficien, y vendan por el Mes de Mayo, si fuere cenada se venda en los meses de Diciembre, y Enero al contado, y no al fiado, y para la venta se den tres, o quatro pregones por las plazas, y mercados, y otros lugares publicos de las villas, y lugares donde estuviere el dicho pan, declarando como se quiere vender, y que se dara a tantos maravedis la hanega, que se a el precio como al presente valieren en la tal ciudad, o villa, y tomanan testimonio

testimonio de todo como se vende en aquel dia el pan de contado en la dicha villa, o lugar, y con los dichos testimonios, y con otro de a quien y como se vende, se tendra por bien vendido el pan que se quiere de vender en nombre del Reyno y con esto se reciba en cuenta y no de otra manera.

39 Y porque en las Cortes de quinientos y cinquenta y cinco el Reyno acordo, y mando, que los Secretarios de las Cortes dexassen vn traslado de el libro que en ellas se hiziesse a los Diputados del Reyno, lo qual no se hizo: y porque conuene que lo susodicho se haga, se encarga a los Diputados que pidan a los Secretarios de las presentes Cortes, traslado autorizado del libro que en ellas se ha hecho, y assi mismo de los que se hizieron en las Cortes passadas, sin que falte cosa alguna: y si para lo que fuere necesario que los dichos Diputados hablen a su Magestad, o al señor Presidente, o a otras personas, lo hagan de parte del Reyno, y todas las demas diligencias que sean necessarias, hasta que lo susodicho aya efecto, por ser cosa que importa mucho.

40 Y porque el Reyno tiene acordado que aya vna arca de dos llaves en poder de vno de los Diputados, y que esten en ella todas las escrituras tocantes al Reyno, y a su hacienda, assi de arrendamientos, y deudas, como otras qualesquier, se les encarga, y manda, que assi lo hagan, y cumplan, y ponga por inuentario todas las que de nuevo se ofrecieren, y hizieren, o hallaren que toquen al Reyno, en el que queda fecho de las que oy ay en la dicha arca quando alguna escritura se quiere de sacar para algun efecto, toman conocimiento de quien las recibiere en vn libro de conocimientos que han de tener en la dicha arca para el dicho efecto, para que aya razon della, y no se pierda: tendran las llaves della los Diputados, vno de los puertos allende, y otro de otro de los puertos aguando, precediendo siempre el mas antiguo, el qual tenga en su casa la dicha arca.

41 Item los dichos Diputados han de tener cuydado de solicitar, pedir, y procurar, que los repartimientos del seruicio ordinario que el Reyno ha otorgado en estas Cortes, se hagan tan al justo, que no se reparta ninguna cosa mas de lo que monta el otorgamiento, y que se haga, y fenecza la cuenta del repartimiento que del dicho seruicio se ha hecho los años passados, y pidan el señor Contador Francisco de Carnica, mande que lo que al Reyno se le deve de libras de seruicio, se base, y desuergue al Reyno en el seruicio extraordinario que en estas Cortes se le ha otorgado, y se tiene de repartir agora, haciendo sobre ello la diligencia, o instancia necessaria.

42 Item, porque a muchas de las personas que los dichos Diputados han embiado hasta aqui algunas cosas tocantes al encabezamiento general, y a beneficiar algunas rentas que estan por encabeçar las han dado crecidos salarios, assi a estos como a los que embia el receptor del Reyno pu-

diendo embiar a lo susodicho peones, y otras personas que los lleuaron mas moderados, y de los dias que en los tales negocios se han ocupado no han traydo testimonios, ni certificaciones, sino solamente lo que ellos declararon con juramento que se auian ocupado, se encarga, y manda a los dichos Diputados, que tengan especial cuydado de que no se hagan gastos superfluos, sino los que fueren necessarios, y que los salarios que dieren sean moderados, y a personas que les conuenga, y que les manden traygan por testimonio seguido de escrivano los dias que en los tales negocios se ocuparen, y el que no lo traxere, no le libren, ni paguen el salario que huviere de auer, ni parte alguna dello, lo pena que quando el Reyno tomare la cuenta a los dichos Diputados, pondra a cuenta dello lo que contra el temor deste capitulo huviere librado, y sobre esto se les encarga las conciencias para que lo traten, y galden como hacienda suya propia, y que las dichas personas que embiaren a esto, las elijan ellos mismos sin tener respetos a importunidades, ni persuasiones de otras personas, ni consentan que por otra ninguna persona sean nombrados, ni las nombre vno solo dello, sino todos estando juntos en su Ayuntamiento, y por ante el Secretario de los dichos Ayuntamientos, y el que de otra manera fuere nombrado, no se le libre el salario a cuenta del Reyno, sino a la del que excelliere de lo en este capitulo contenido. Y assi mismo se les encarga, y manda, que la cuenta que huviere de tomar a las personas que assi embiaren a beneficiar, o atender las dichas rentas, o a cobrar lo que al Reyno deuere, assi de lo que huviere hecho, y beneficiado en los dichos negocios, como de los dias y tiempo que en ello se huviere ocupado, la tomen los Diputados que a la fazon estuviere en esta Corte estando juntos, y por ante el Secretario que para ello tienen, y no de otra manera, porque si solo vn Diputado tomare las cuentas a las dichas personas, no se recibira en cuenta ninguna cosa de lo que por la dicha razon a las tales personas librasen.

43 A Francisco de Reategui se le libron por los Diputados passados, treynta y vn mil y seyscientos maravedis de salario que hauo de auer por los dias que se ocuparon en yr a hazer ciertas aueriguaciones por la yguala del encabezamiento general: y en las cuentas que se tomaron a Francisco de Laguna, Contador mayor, y receptor que era del Reyno, se le passaron en cuenta, sin tener carta de pago del, porque se auian de poner la mitad dello a cuenta de su Magestad, con lo de las demas aueriguaciones, los quales quedaron a cargo del dicho Francisco de Laguna, y el obligado a mostrar carta de pago dello, dentro de quatro meses, o boluelos al Reyno, y porque aunque esto sea assi el dicho Francisco de Laguna no mostro en su vida la dicha carta de pago, y por esta razon se acordo, que Hermandad de Laguna su hijo se obligasse a mostrarla hasta las primeras Cortes, y se le hiziesse cargo

cargo de los dichos maravedis: tendrán los dichos Diputados cuenta de advertir desto al Reyno en las primeras Cortes, para que así se haga, y cumpla sin mas larga, ni dilación: y porque en estas presentes Cortes de quinientos y setenta y siete se ha pedido por los herederos del dicho Contador Francisco de Laguna, se les pagasse vnos cinquenta mil maravedis que dicen restar se les deviendo, y por paga de cierta ayuda de costa, que el Reyno hizo al dicho Francisco de Laguna como à Contador de la hacienda de su Magestad, en las Cortes de setenta y siete, y en las de setenta y ocho, y demas de no se hallar claridad que fuese así que los dichos cinquenta mil maravedis se estuviesen por pagar, resulta contra el dicho Contador lo de su contenido, se acordó que Gaspar de la Serna Contador del Reyno note en sus libros esta dicha partida, para que si los herederos del dicho Francisco de Laguna toda via pretendieren, que se les pague la dicha librança, y mostraren deberle les pagar, no se les libre, ni pague hasta que ayen cumplido, y satisfecho al Reyno de lo que así resulta contra el por este dicho capítulo.

44. Item, se encarga, y manda à los dichos Diputados que en su libro tengan cuenta, y razón muy particular de todas las tercias, y otras qualquier rentas que esten por encabeçar, y se atienden, ò beneficien por ellos, y por su mandado, y lo que cada año valen.

45. Item, hata diligencia el receptor como se cobren à sus plazos los maravedis que restan deviendo su muger, y herederos, y fiadores de Balthasar de Hinostrofa, Secretario que fue de Cortes, conforme à los recaudos que tenia hechos al receptor pasado, y à la fe que el Contador Gaspar de la Serna le diere.

46. Y porque auiendo su Magestad sacado del encabeçamiento general los Alfolis de Galicia, y Principado de Asturias, y medias diezmas que entravan en el, y hecho se aueriguacion de valor dello, para descargarle al Reyno lo que esto monta los señores Contadores mayores de su Magestad hizieron cierta determinacion por la qual en efecto mandaron recibir en cuenta al Reyno por ello cierta cantidad, y se entiençe que quedaron por aueriguarse algunos Alfolis, ò medias diezmas, que se deven recibir mas en cuenta al Reyno, se informaran de si quedaron algunos para que se aueriguen, y descarguen al Reyno.

47. Y porque el Reyno en las Cortes pasadas para tener claridad de su hacienda pidio se le diese traslado de las rentas de las ciudades, y villas que entran el encabeçamiento general, y de lo que cada vna de las paga, y si se arrienda, ò beneficia, y que esta misma razon se fuesse dando adelante, y quando lo sus Diputados lo pidiesen: lo qual se mando así, y estas Cortes se ha suplicado à su Magestad lo mismo: los Diputados tendrán cuidado de hazer que se asiente en el libro del Contador

el traslado de lo susodicho, y que cada, y quando que de nuevo encabeçate, arrendate, ò beneficiate qualquier renta de que conuenga que el dicho Contador tome razon, se pida, y demande la que cerca desto conuiniere à los Contadores mayores de su Magestad, y se asiente en los libros del Contador del Reyno: y los Diputados al tiempo que se fuere encabeçando el Reyno, pues se han de hallar presentes vayan tomando cada dia razon de lo que fuere encabeçando, y dandola vn dia en la semana en su Ayuntamiento, quando se juntaren al Contador del Reyno con claridad, y distincion de los partidos, y precio, diciendo, en quanto encabeçan las alcavalas, y en quanto las tercias, para que el Reyno tenga claridad de todo: el qual dicho Contador lo compruebe con el escriuano de rentas en cada vn mes, para que vea si ay algun yerro, y si le huviere le emienden, y que hasta tanto que los Contadores de rentas, y relaciones huviere dado el dicho Contador razon de todos los lugares que entravan en el primer encabeçamiento general, y los que se han vendido despues aca, no despahe de la razon las libranças de quarenta y cinco mil maravedis que el Reyno les mando pagar en estas Cortes de sus salarios de los años de quinientos y setenta y cinco, y quinientos y setenta y seis, y quinientos y setenta y siete.

48. Otrofi, los dichos Diputados tomaran cuenta à Gutierre de Campuzano de lo que huviere recebido, y recibiere para gastos de pleytos, y lo mismo haran à otros qualquier que recibieren dinero del Reyno.

49. Asimismo por que la voluntad el Reyno es, que sus Diputados rematen de puëto remate las rentas que entraren en el encabeçamiento general se que se huviere de arrendar, y que hecho esto entreguen traslado de los remates, y fianças à los señores Contadores mayores de su Magestad el original de los quales quede en los libros del Contador del Reyno, tendran los Diputados cuenta en hazelo así adelante, porque à la buena cuenta, y administracion de la hacienda del Reyno, conuene que se tenga esta orden.

50. Item, porque el Reyno trata algunos pleytos en Consejo, Real, y en la Contaduria mayor, como lo yeran por vn memorial de los dichos pleytos, de que queda vn traslado en el arca de las escrituras del Reyno, y otro en poder del dicho receptor general, y de los dichos Diputados, firmado del Doctor Betastigui, y Licenciado Cardenas, Letrados del Reyno: el qual dicho memorial veran, y conforme al parecer que allí dan los dichos Letrados, seguitan y proseguiran los dichos pleytos, con toda la diligencia, y cuidado que sea necesario, y pondran en el dicho memorial los que se han començado despues aca, y restaran los que se han fenecido, y daran vn traslado del dicho memorial al solicitador, y haran que se asiente otro en el libro del Contador del Reyno, y todos tendran cuidado de bueluen despacho de los dichos pleytos.

51. Item porque algunas vezes ha accedido no

elitar

estar en esta Corte mas de vn Diputado solo, por ser y dos los compañeros à visitar sus casas, y otras partes, y porque el poder que el Reyno es ha dado, es para que los tres Diputados despachen los negocios, ò los dos solos conforme al dicho poder, vno solo no pueda despahe har ninguna cosa tocante al dicho encabeçamiento general y para suplir esta falta, sacan cedulas de su Magestad para que el que esta sola despache y lo que hiziere valga, como si todos tres estuuiessen juntos: lo qual el Reyno sienta por agratio, porque demas de ser contra lo contenido en el poder que dexa à los dichos Diputados, los negocios no se despachan por la orden que conuiniere manda, que si de aqui adelante alguna vez fuere el poder de vn Diputado solo, à la hora escrita à las ciudades, que nombraron los que estuuieren ausentes, los manden venir à residir, y en su lugar nombren luego otros que lo hagan, y en el entretanto que viniere, no pidan, ni negocien cedulas para poder despacharlos, y si las diere sin pedillas, diciendo que contiene así al bueno, y breve despacho de los negocios que no vnen dellas, antes supliquen porque esta es la intencion, y voluntad del Reyno, y así conuene al bien y buena gouernacion de los dichos Diputados tratan, y han de tratar. Y para que no valga lo que hiziere el Diputado que huviere quedado solo, se le renoca el poder que del Reyno tiene, para que todo lo que hiziere no valga, y sea de ningun valor, y efecto.

Item los dichos Diputados se han de hallar presentes à la visita de los pleytos que el Reyno tratare en los tribunales donde les diere asiento: porque demas de la autoridad del Reyno, conuene para el bueno, y breve despacho dellos que el que no se hallare presente, le quiten el salario de aquel dia, y el Contador se lo descuenta quando le librare.

53. Item que las comisiones que acordaren de hazer juntos, ò cada vno de por si, se junten à ello para el dia que acordaren, y el primero dia que despues de hecha la comission se huviere de juntar à su Ayuntamiento, den cuenta de lo que huviere hecho en la comission, ò comisiones que se huviere encargado, para que visto, y comunicado, prouean lo que conuenga, porque de no hazerle lo susodicho, pueden recibir daño los negocios del Reyno.

54. Item se ordena, y manda el solicitador del Reyno, que vn dia en la semana de los en que los dichos Diputados se juntaren, vaya al Ayuntamiento de los dichos Diputados, y allí les de cuenta y razon del estado en que estuuiere los negocios, y pleytos del Reyno para que si ellos vieren que conuene, y es menester hazer alguna diligencia por sus personas lo hagan, y que auendo acabado los dichos Diputados de tratar lo que aquel dia huviere que hazer, estando presente el solicitador del Reyno, se vea el memorial de los pleytos que el Reyno tiene, y el estado en que cada vno esta, y acuerden lo que conuene hazer en

cada vno, y quien lo ha de executar el dia de la semana siguiente quando se buelua à ver, se vea si se ha hecho, y cumplido lo que allí se acordó la semana antes, y lo que mas conuiniere hazer: y en otro dia por la misma orden vean el memorial de las deudas que al Reyno se denen, y las diligencias que se han hecho, para cobrarlas, y ordenen lo que conuene se vaya haciendo en la cobrança de cada vna dellas, segun el estado en que estuuiere, y que si alguna se manua dexare de yr à dar la dicha cuenta al dicho solicitador, se le descuenta el salario de la tal semana quando el Contador le librare.

55. Item se le manda al receptor del Reyno, que todos los pedimientos, y mandamientos que se le entregaren para cobrar qualquier maravedis, firme como los recibe en los traslados que puedan en los libros del Reyno, para que en ningun tiempo el dicho receptor pueda dezir, que no se los entregaron, y que no se le ha de hazer cargo dellos.

56. Item, se le manda al dicho receptor, que en despachando las libranças que en virtud de los pedimientos se le dieren, las entregue al Contador del Reyno para que tome la razon dellas, para ver, que e lo o e se le libra en cuenta de los tales pedimientos, y en que parte, y à que plazos: y lo mismo haga de qualquier sobrecuenta que se le diere de alguna de las tales libranças, para que se entienda las costas que con ellas se dan, y el salario que se manda que cobre cada vn dia, para que conforme à ello se haga la cuenta con la persona que fuere à la tal cobrança, lo pena que los Diputados les descuenta de su salario diez ducados, sino lo hizieren.

57. Asimismo los dichos Diputados tendran cuenta con pedir que en la que le hiziere entre su Magestad, y el Reyno, se baxe, y descuenta al Reyno del precio del encabeçamiento general, lo que monta las alcavalas de las Alpujarras, y Raldecirín, pues por razon del alcamiento y saca de los moriscos, y pobladores desta tierra, y por no auer sido este de los casos à que el Reyno esta obligado por las condiciones del dicho encabeçamiento se le deve de baxar, y descuenta: si los señores Contadores mayores de su Magestad pretendieren que el Reyno es obligado à pagar enteramente el dicho precio, sin embargo deste alcamiento, los dichos Diputados han con parecer de los Letrados del Reyno los pedimientos necesarios sobre esto, y que por justicia se determine este punto.

58. Item porque se van poblado muchos lugares en el Reyno de Granada, y otras partes de los que quedaron despoblados del alcamiento de los moriscos, y estos tales lugares son de los comprehendidos en este encabeçamiento general, y el alcaval de los tales pertenece al Reyno, tendran cuenta los dichos Diputados, con beneficiar las alcavalas: y tercias dellos luego, y de

Li 14

la manera que beneficiaren las demas del Reyno que no se encabegaren: y si los tales pretendieren tener alguna franqueza de su Magestad, ó su Magestad se la hiziere, ó huviere hecho, defendieran por justicia, que se haga al Rey, o defuente de la tal franqueza, conforme á las condiciones del encabegamiento, y el mismo pidieran de los años que su Magestad los franqueo hasta en el año de setenta y quatro, en el encabegamiento pasado; y proueeran que se cobre lo que huviere valido, así las alcavalas, como las tercias que entraron y se comprendian en aquel encabegamiento, los dichos años.

19 Otroí, en quanto toca á la forma, y orden que el Contador del Reyno ha de tener en el vfo y exercicio de oficio, y lo que conforme á el ha de hazer, y estar á su cargo, se entienda, que ha de guardar, y cumplir así mismo esta instrucion, en lo que del se haze mencion, y todo lo demas que se contiene en la instrucion que el Reyno le dio, y en vn memorial que le dio al tiempo que se le hizo el acrecentamiento de su salario, que esta incorporado en el acuerdo que sobre el acrecentamiento del se hizo, y asentado en sus libros. Y porque el Reyno tiene acordado, que de la manera que hasta aqui tenia el libro de la Diputacion el receptor, y serua en el, le tenga de aqui adelante el dicho Contador, y que en su ausencia escriba, y firmo por el dicho Contador Serna, Antolin de la Serna su hijo, quando el dicho su padre estuviere ocupado, como el Reyno lo tiene ordenado; los dichos Diputados haran que así se guarde, y cumpla de aqui adelante: y que porque parece que el dicho receptor del Reyno no ay para que se halle en el Ayuntamiento de los dichos Diputados, no se halle, sino fuere quando ellos le llamaren.

60 Y porque el Reyno paga en esta Corte los salarios de los Diputados, receptor, y contador, solicitador y Contadores de rentas, y relaciones y escriuano de rentas, y los demas oficiales y personas de que en esta instrucion se haze mencion, y ha hecho algunas libranças y ayudas de costa, á algunas personas por trabajo que han tenido en negocios del Reyno, y por ocupacion de lo que toca al encabegamiento general, los quales se han pagado hasta aqui de las sobras que ha auido en el, y adelante no se sabe si las aya, ni en que cantidad, se acuerda, y manda, se entienda, que todos los dichos salarios, y libranças denese, y anese de pagar de las sobras que huviere del dicho encabegamiento general pasado y presente, y que quando se huviere dado libranças que no quedan todas en el cargo del dicho receptor, el dicho receptor no pague de las las que el quisiere, sino las que los dichos Diputados le ordenaren, que sean siempre las que al Reyno conuiniere, y

vieren que tendra mas necesidad de cumplirlas.

61 En el tanteo de cuenta que el escriuano, y Contadores de rentas, y relaciones han hecho entre su Magestad, y el Reyno, quedo suspendido, como los dichos Diputados saben, lo que se auia de recibir en cuenta al Reyno por razon de las rentas vendidas de las que entraron en el encabegamiento general, por las quales el Reyno pretende se le deue recibir la cantidad que á estas tales rentas se auia de carga, sino estuuiere vendidas, conforme á la executoria, y recaudos que ay: y ni mas ni menos quedo suspendido lo que se auia derado de cobrar de los lugares del Reyno de Granada, y de los demas que pretendien se les haga baxa del precio de sus encabegamientos porrazos de la guerra, y conforme al dicho tanteo queda para el Reyno, y le pertenece todo aquello que el Consejo Real determinare deue recibir en cuenta al Reyno por las dichas rentas vendidas del encabegamiento, y todo aquello que esta suspendido á los dichos lugares que pretendien defuente por razon de la guerra de Granada, á quien se le terminare no se deue hazer el dicho defuente, ó deuerse hazer menos de lo que les esta suspendido, y porque el Reyno entienda que esta suma es gran cantidad, y se piensa valer della en caso que faltasen sobras para prouision de sus gastos ordinarios y para otros efectos vitales, y le importa muy mucho el buen suceso y determinacion de estos puntos, encarga muy de veras á los dichos Diputados Contador, receptor, y solicitador, á quien tambien va en esto su interese, que trabajando cada vno en lo que le toca cerca dello, y pudiere, proueeran la buena determinacion de la dicha duda de lo vendido, y asistien á la defensa de los defuentes que se piden en razon de la dicha guerra de Granada: demanera que en las primeras Cortes el Reyno halle en esto el buen despacho que desea, y á todos conuene.

62 Item los dichos Diputados tendran gran cuenta, y cuidado, en que se determine, y acabe el pleyto que el Reyno trata con Iuan de Cortiel de la Torre, y Lotenezo Espinola, y otros fiadores de Iuan Martinez de la Quadra, receptor que fue del Reyno sobre los maravedis que el dicho receptor, y sus fiadores deuen de su cargo, y sobre ello haran los pedimientos, y execuciones necessarias contra los dichos fiadores, y cada vno dellos, porque por se escusar pleyto de acreedores de bienes del dicho Iuan Martinez de la Quadra, entienda el Reyno sea mas breve camino la execucion de los dichos fiadores hecha por virtud de la cuenta que se haze citadas los heteros del dicho Iuan Martinez y de los otros recaudos que para ello ay.

63 Así mismo los dichos Diputados asistiran á que en el Consejo Real de su Magestad, se determine la pretension que el Reyno tiene intentada allí, de que conforme á ciertos capitulos de Cortes se deuan dar enteramente

mente á los Procuradores de Cortes las receptorias, y cobranças del seruicio de todos los lugares, y partidos por quien hablan, y otorgan, haziendo, que se determine por justicia, y siguiendo lo con acuerdo de los Leutados del Reyno.

64 Con el escriuano mayor de rentas, y los dos Contadores de rentas y los dos de relaciones de su Magestad, tomo el Reyno en las Cortes pasadas cierto asiento y concierto, por medio de ciertos Caualleros Comissarios que para el traro del nombre, su tenor del qual, y de la aprobacion que del se hizo por los dichos escriuano, y Contadores de rentas, y relaciones, es como se sigue.

Los Comissarios de vuestra Señoria tratamos lo que se nos mando con el escriuano mayor de rentas, y Contadores de rentas, y relaciones de su Magestad, que son Hernando de Laguna, y Miguel Sanchez de Arcey, y Alonso Hernandez de Guellar, y Luys de Peralta, y Alexo de Olmos, que siue el oficio de Contador de relaciones, por ausencia del Contador Francisco de Salamanca: y considerando la voluntad de V. S. y la que ellos han mostrado de seruir al Reyno, nos acordamos con ellos de que V. S. dexen promeydo, y ordenado por a uno en sus libros, lo siguiente.

Que los dichos Hernando de Laguna, y Miguel Sanchez de Arcey y Alonso Hernandez, y Luys de Peralta, y Alexo de Olmos sean obligados por la parte que cada vno les toca, de tener, y acabar las cuentas que estan comenzadas entre su Magestad, y el Reyno, desde el año de quinientos y setenta y nueue. Y que por el trabajo, y ocupacion extraordinario que en ello han tenido, y han de tener, demas de lo que se les ha librado por vía de merced, y salario ordinario, en cada vn año se les haga merced de cada quinze mil maravedis: los quales maravedis de gratificacion, y ayuda de costa, los Diputados se los libren, y paguen el dia que estuuiere fenecidas, y acabadas las dichas cuentas: pero entienda estar acabadas, quando los dichos Contadores huviere cumplido con sus oficios, y hecho en ellos todo lo que de su parte denieren hazer á parecer de los Diputados del Reyno, y que de las dichas cuentas, ellos, ni sus oficiales no puedan pedir, ni llevar derechos algunos, ni pedir otra gratificacion alguna en las Cortes venideras, porque con ellas se han de dar, y dan por satisfechos, porque tan solamente se ha de pagar por el Reyno el escrivir dellas al oficial que los huviere escriuano, y ha de escrivir.

Item, así mismo de obliguen, y encarguen de que esta año de quinientos y setenta y todos los demas años que huviere encabegamiento general, haran, y feneceran las cuentas del dicho encabegamiento, entre su Magestad, y el Reyno: de manera que en fin de cada vn año esten fenecidas, y acabadas las dichas cuentas ó lo mas largo en fin del mes de Hebrero del año luego siguiente. Y que el tiempo que se ayen de juntar á ello ausen primero

á los Diputados, y Contador del Reyno, para que se hallen presentes al hazer de las dichas cuentas, como hasta aqui se ha hecho, y haziendolo, y cumplendolo así con las demas cosas que han de quedar á su cargo: los Diputados del Reyno les libren, y paguen á cada vno en cada vn año, quarenta y cinco mil maravedis, el dia del fenecimiento de las dichas cuentas, y no de otra manera: entender se ha estar fenecidas para este caso quando no tuviere mas que hazer en ellas, como en el capitulo antes deste se contiene, y así mismo se ha de entender, que en los dichos quarenta y cinco mil maravedis, que se les han de dar, y librar en cada vn año, entran, y se comprende el salario ordinario que tenían por razon d lo susodicho, y el acrecentamiento que se les hizo en Goroña, y que no han de llevar, ni pedir otro salario, gratificacion, ni ayuda de costa, ni derechos algunos, ellos, ni sus oficiales por el escrivir, y ordenar de los recaudos que tocaren al Reyno, y quier los den auotizados, ó simples.

Item, que desde el dia que entre todos acordaren que se junten al hazer de las dichas cuentas, no alean la mano dellas hasta fenecellas, y acaballa, y para ella se junten en los dias, que señalaren, y que el que faltare el tal dia se le defuente ochocientos maravedis del dicho salario, y que no se le libre, y que se puedan escusar de pagar esta pena, sino fuere por enfermedad, prison, ó ausencia.

Item, que al tiempo que los dichos escriuano y Contadores se juntaren en cada vn año á concertar las receptorias de lo encabegado, y seruicio, y ausien de los dichos Diputados, y Contador, para que se hallen presentes á ello, para sacar entones los lugares por encabeget, y arrendar, para que se ponga cobro en ellos, y para que al tiempo que se huviere alguna duda, aduertan della.

Item, porque ay algunos lugares de granias, y ventas, que no se han encabegado, ni arrendado: ni puesto recaudo en ellos por el Reyno de muchos años atras: y si por el Reyno se huviere de embiar personas á ello, seria de mucha costa, y porque esto no es justo, este perdido, aunque se de muy poca cantidad, se han de obligar, y encargar cada vno por lo que toca, que en las receptorias que se dieren á los receptores de los partidos encabegados de su Magestad, pondran al pie dellos todos los lugares, ventas, y granias que deuiere estar de la manera susodicha, para que los dichos receptores cobren lo que huieren valido desde el año de quinientos y cinquenta y siete, hasta este de quinientos y setenta: y que de lo que hizieren embien razon dello, y para ello se les ponga alguna pena, y que así mismo lo pongan en cada vn año de los años venideros, siendo cosa de poca cantidad, porque para lo demas los Diputados del Reyno haran sus pedimientos para las personas que lo huieren de beneficiar, por virtud de los pliegos, y memorias que dello se han de sacar.

Item, que todas las vezes que por parte de los Diputados, y Contador del Reyno les fuere pedido à los dichos escriuano, y Contadores, o a qualquiera de ellos, o à sus oficiales que les den algunas feças, o traslado de algunas cosas que tuuieren en sus officios, assi de lo que toca al encabezamiento general, como de los del feruicio, sean obligados à se lo dar, sin que por ello ellos, ni sus oficiales lleuen cosa alguna.

Item, porque hasta aqui se ha pagado el escriuir de las cuentas en limpio al oficial donde se juntauan à hazellas, y por ello se le daua cierta cantidad de maravedis, y ha auido diferencias sobre quien las ha de escriuir, y por quitarla para adelante, que los dichos escriuano, y Contadores, se obliguen, y encarguen de dar un traslado del borrador de la cuenta de cada año que assi se hiziero à los Diputados del Reyno, para que ellos la hagan escriuir, y facer los traslados, dellos que fueren menester para cada officio, sin que se entremetan ellos, ni sus oficiales à escriuirlas, ni pedir por razon dello cosa alguna.

Item, que los dichos escriuano, y Contadores de rentas, y relaciones, sean obligados, y se encarguen à facer, y hazer cada año pliegos, y relacion de todos los lugares, y rentas que estuuieren por encahegar, y arrendar de los que entran en el encabezamiento general, para que se ponga cobro en ellos por los Diputados del Reyno, sin que por lo vno, ni lo otro se lleue ninguna, cosa. Luys Gaytande Ayala, Don Francisco de Ratgas, Juan de Bartolomeo.

Nos el escriuano mayor de rentas, y Contadores de rentas, y relaciones de su Magestad, que aqui firmamos nuestros nombres, dezimos, que ordenando el Reyno lo antes desto contenido, cada vno de nosotros por lo que le toca, lo guardaremos como en ello se contiene, y en certitud dello lo firmamos de nuestros nombres. Fecha en la villa de Madrid à quinze dias del mes de Octubre de mil y quinientos y setenta años. Hernando de Laguna, Alonso Hernandez, Miguel de Arayz, Luis de Peralta, por el Contador Francisco de Salablanca. Alexo Dolmos.

En diez y seys de Octubre de quinientos y setenta años, el Reyno juntos en Cortes en Madrid vio este memorial, y assiento, y le aprobo, y mando guardar, y que assentale el traslado del en la instruccion de los Diputados, y se guardasse este original en el arca del Reyno. Don Juan Ramirez de Vargas.

Los dichos Diputados veran el dicho memorial, y assiento que arriba se contiene y haran que los dichos Contadores guarden, y cumplan para los quatro años deste presente encabezamiento lo que por el quedan obligados, y haziendolo, assi, y no de otra manera guardaran, y cumplan el-

los en nombre del Reyno lo que de su parte ay que hazer, y librar les han los maravedis que han de auer conforme à lo susodicho, à los plazos, y de la manera que arriba se contiene, sin exceder dello cosa alguna, y guardaran el dicho memorial en el arca del Reyno.

65 Y porque el Reyno en las Cortes pasadas à supplicacion de Gaspar de la Serna, ha pasado su officio de Contador, y Secretario de la Dipotacion en Antolin de la Serna su hijo, conforme, y de la manera que se contiene en el acuerdo que sobre esto le hizo, y en el se contiene, que por enfermedad, o prision si succediese al dicho Gaspar de la Serna suca el dicho officio el dicho Antolin de la Serna, los dichos Diputados en el dicho caso le aiaron con el dicho su padre.

66 Mateo Vazquez de Ludeña Regidor de Toledo, deue al Reyno dozentas y quarenta y ocho mil maravedis, como fiador de Gomez de San Martin recudador de las tercias de por las quales el Reyno le ha hecho diuersas vezes esperas, y prorogaciones dellas, y nunca le ha acabado de cobrar, vltimamente en las Cortes pasadas ha mandado que se le espere por ello por diez años en cada vno la decima parte, que corren desde tres dias del mes de Julio del año pasado de mil y quinientos y setenta y tres años, obligandose desde luego el receptor del Reyno, que para los dichos plazos pagara al Reyno, y se hara cargado en sus cuentas de la dicha deuda, sin que el Reyno tenga que la cobrar del dicho Mateo Vazquez, ni de otra persona alguna, sino del dicho receptor; y que de la dicha Soma haga cargo el Contador del Reyno al receptor desde luego, como à persona que queda por dendor della; lo qual ha el Reyno aya efecto, dando, o auiendo dado el dicho Mateo Vazquez la dicha obligacion del dicho receptor del Reyno, hasta veynte y ocho de Setiembre deste año de setenta y cinco, que fue el plazo vltimo que para ello se le dio, los dichos Diputados haran que assi se haga, y cumpla, y no se cumpliendo de parte del dicho Mateo Vazquez lo arriba contenido, faceran de la Contaduria mayor de cuentas los recaudos necesarios, y en virtud dellos cobraran del dicho Mateo Vazquez, lo que assi resta deuiendo, sin tener atencion à la dicha espera, porque esta se le hizo con esta condicion, teniendo cuenta con que si por su descuido se empeorare, o perdiere esta deuda, lo pagaran de sus bienes ellos, y el receptor à quien mismo se le manda haga la mesma diligencia.

67 Los Contadores de cuentas honieron de auer por autos de interin del Consejo de su Magestad cierta cantidad de maravedis en cada vn año, por razon de los derechos de los finquitos que deuan de llenar de los partidos encabezados, à causa del encabezamiento general: En los quales dichos autos de interin, se mando executar vn parecer de Francisco de Laguna en el-

los interos, y que conforme à el, el Reyno, y sus Diputados libren à los dichos Contadores los maravedis alli contenidos, y porque excediendo de aquel Agustín de Arceon veynte y quatro de laca, y Diputado que à la razon era, libro à los dichos Contadores de cuentas ochenta mil maravedis mas de las que deuieron auer en ciertos años que el les mando pagar, sin descontarles lo que alli se les mandaua descontar por razon de las teloteries vendidas: por lo qual el Reyno tiene acordado que se cobrasen del, y desta misma manera se cobrasen de los otros Diputados los maravedis que cada vno dellos libro à los dichos Contadores, demas de los que deuiera: y porque el dicho Agustín de Arceon estava auiente no se ha podido cobrar esto, los dichos diputados tendran cuydado de pedir en el Consejo Real manden al dicho Agustín de Arceon, boluer, y pagar los dichos ochenta mil maravedis que assi libro mal librados, y presentaran para esto los autos del Consejo, y las libranças que dio excediendo dellos, que estan en poder del Contador, o receptor, y los acuerdos del Reyno cerca desto hechos, y hara sobre ello todas las diligencias que conuengan.

68 Item, porque entendiendo el Reyno deueserle algunas deudas contenidas en la instruccion de Diputados pasadas de que ay poca claridad, y orden de cobrarlas, acuerdo que los Comisarios del orden de esta instruccion, viesen recaudos que ay para cobrar las dichas deudas, y si huuiesse recaudo para cobrarlas sin hazer en ello mas co-

sta que montasse el principal, orden assien en esta instruccion que se cobrasse, y sino los huuiesse repartiessen las dichas deudas à los Monasterios que les pareciesse: y auiendo los dichos Comisarios villo cierta memoria, y relacion de deudas que el Contador Scrna dio, y la relacion que hizo de los recaudos, y orden de cobrança que auia para que el Reyno cobrasse de Pedro de Cordoua, que beneficio las tercias del Condado de Vrenna, catorze mil maravedis poco mas, o menos que le quedo de ver, y de Pedro Bernal de Espino, vezino de Xerez de la Frontera, onze mil trezientos maravedis de que ay carga executoria, y poder de Pedro de Carrera, à quien pertenecian, pareciendoles que en la cobrança de las dichas dos partidas, el Reyno auia de hazer mas costas que montasse el principal: en virtud del acuerdo, y comission del Reyno, aplicaron la deuda del dicho Pedro de Cordoua, y el Licenciado Tapia su fiador, al Monasterio de san Francisco desta villa de Madrid, y la del dicho Pedro Bernal de Espino, al Monasterio de san Francisco de la ciudad de Xerez conforme à lo qual los dichos Diputados daran poderes en causa propia, para que cada vno de los dichos Monasterios pueda cobrar para si la dicha deuda, que se le aplica, y de que el Reyno les haze gracia, y limosna, y para este efecto les entregaran los recaudos, y claridad que huuiere, para que puedan cobrar los dichos maravedis.

69 Item, los dichos Diputados sepan que al Reyno se le denen por las personas que de yuso se conternan, las partidas, y maravedis siguientes.

RELACION DE LAS DEVDAS QVE SE DEVEN à estos Reynos desde el año de quinientos y treynta y siete en adelante.

Alonso de Herrera vezino de Almagro, recaudador que fue del partido de Lora, y Sete...

El Licenciado Martin de Medina, vezino de Chinchilla, deve tres mil y quatrocientos maravedis de vna puja del quarto que hecho en la grana del Marquessado...

Iuan de Salablanca vezino de Palencia deve al Reyno quarenta y siete mil y quatrocientos y setenta maravedis...

El dicho Iuan de Salablanca vezino de Palencia, hizo cierto assiento con el Reyno, sobre las tercias por encabeçar de ciertas merindades...

Pedro de Bacca vezino de Granada, y Alonso de Herrera vezino de Bacca, quedaron deuenido de los arrendamientos de la provincia de Leon...

Alonso de Herrera vezino de Bacca, quedo deuenido del arrendamiento de la villa de Penafior...

El dicho Alonso de Herrera vezino de Bacca, deve del dicho arrendamiento de la villa de Penafior...

Miguel Hernandez del Pecho Diputado, que fue por la ciudad de Cuenca el año de quinientos y cinquenta...

Diego de Cepeda vezino de Toledo, fue receptor de la villa de Tortuena, los años de treynta y nueve...

El dicho Alonso de Herrera vezino de Bacca, quedo deuenido del arrendamiento que tuvo de las tercias de Arjona...

Gomez de San Martin tuvo arrendadas las tercias de Zorita, para los años de quinientos y quarenta y vno...

Iuan Fernandez de Paredes, Diputado del Reyno que fue por la villa de Valladolid, deve setenta...

xij h deccxxx

iiij y cccc
xivij ffcccclxx

xxij d

xij ffcccxxij

xxijccivj

ccxliijj
xxvijj

xlii

xvijjccccclviii

ccviiiij

setenta y o ho mil maravedis que cobro de Luys Fernandes, de la Canal, receptor que fue de las tercias del Marquessado de Villena...

El dicho Iuan Fernandez de Paredes, Diputado que fue del Reyno por la villa de Valladolid, deve ochenta y seys mil y dozientos y cinquenta maravedis...

Luys Jorge Veneciano, deve al Reyno setenta y cinco mil maravedis, que se le prestaron para hazer cierta inuencion de instrumento para labrar moneda...

El Consejo ha librado en las sobras del encabecamiento general hasta tres mil ducados para negocios, y cosas que se dize que son generales...

Los Contadores mayores libraron en las dichas sobras todo lo que costaron las aueriguaciones que se fueron a hazer del valor de la renta de los pueblos desde el año de quinientos y cinquenta...

Por cedula de su Magestad se libraron a dos señores del Consejo, y a los dos señores Contadores, y a los tres Oidores, y al relator de la Contaduria mayor...

Los señores Contadores mayores libraron por cedula de su Magestad, otras seiscientas y doze mil y dozientos y cinquenta maravedis...

Tambien se han librado en las dichas sobras otros dos mil y quinientos ducados a ciertos condejos, para ayuda à comprar pan el año de quinientos y cinquenta...

Lo que deve su Magestad de las cuentas que sus Contadores mayores de cuentas tomaron de rentas, y partidos que son del Reyno...

Lo que deuen los receptores à quien se ha mandado por las receptorias, y por otras pronuncias que hagan, y arrienden, y reciban...

Los seys mil ducados que se presentaron à ciertas villas, y lugares del Marquessado de Villena, para ayuda de matar la langosta...

El Conde de Aguilar deve ciento y cinquenta ducados por el alcaxala que hiziere en ciertos lugares de la merindad de Santo Domingo...

A la Serenissima Princesa siruo el Reyno en las Cortes de cinquenta y cinco, con veynete mil ducados por via de emprestido, y en las Cortes de cinquenta y ocho...

La Duquesa de Najera deve dozientos ducados al Reyno, de ciertas costas que se hizieron en lxxxij la cobrança de vnos dos mil ducados que della se cobraron por el Reyno.

Bernardo Ramirez vezino de Leon, deve cinquenta y siete mil y novecientos y treze maravedis, como fiador que fue de Pedro Gomez...

lxxviiij

lxxxvijffcd

lxxxvij

jqcviij

ij qv

dec ij

ccviiiij

dcxijj ccl

decccxviiijj

U

U

ijjqccclij

U

lxxqs.88ij 171

lvijjdcce

setenta

cienta y quatro, quinientos y setenta y cinco, de quetena obligacion hecha à Añas de Reyro lo receptor general del Reyno, para lo pagar à ciertos plazos, como se contiene en la dicha obligacion, que es fecha en Madrid à quatro de Enero de mil y quinientos y setenta y cinco años; el regillo de la qual esta en el libro de la cuenta del dicho receptor de su cargo, y dada del se veynte y vno de setiembre de quinientos y setenta y tres en adelante.

Alxxijj Gaspar de la Serna Contador d'ellos Reynos, y donna Maria de Vargas su muger, deuen al Rey mil y quinientos ducados, que valen quinientas y setenta y dos mil y quinientos maravedis, que se le mando prestar en las Cortes que se començaron el año de quinientos y setenta y tres, por ocho años, teniendo consideracion al dño que el dicho Gaspar de las Serna, avia recebido en el fuego que hubo en su casa el día de la Transfiguracion de quinientos y setenta y cinco, que por poner en cobro los papeles del Reyno, se le quemó, perdió, y hurto la mayor parte de su hazienda: de lo qual hizo obligacion, el como principal, y la dicha donna Maria de Vargas como su fiadora, en Madrid, à veynte y quatro de Agosto, de quinientos y setenta y cinco años: la qual se metió originalmente en el cofre, y archiuo del Reyno, y hecho cargo al receptor.

cccclxxijjcccclxxvij Juan Martinez de la Quadra, receptor general que fue del Reyno, ya difunto y sus herederos, y fiadores, deuen al Reyno de resto de lo que recibio, y cobro, como tal receptor, quatrocientas y setenta y dos mil y quatrocientos y setenta y ocho maravedis, que le hizieron de alcanco en la cuenta que à sus herederos se le tomo en treynta de Octubre de quinientos y setenta y quatro, como parece por la dicha cuenta que esta en el libro de los finiquitos que el Reyno ha dado à sus receptores de los que por el han recebido, y cobrado, y pagado, desde el año de quinientos y setenta y siete, en adelante.

Fecha esta instrucion en Madrid, à veynte y tres de Diciembre de mil y quinientos y setenta y siete años.

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE OVIEDO
DIRECCIÓN GENERAL DE

INDEX

INDEX CŌPIOSISSIMVS,

Tam omnium rerum Notabilium, quam Materiarum & interpretatio- num Legum Juris communis, ac Regij, quæ in hoc QVINTO TOMO Practicarum Quæstionum, & Tractatu de GABELLIS continentur, & declarantur.

PRIOR NVMERVS QVÆSTIONEM, POSTERIOR Numerum marginal. m denotat.

Actus se continet a las infirmitades de los pueblos, insumuntur et con una persona concedida del pueblo, q. 113. n. 14.

Actus ad retrahendum est in rem scriptus, vocaturque conditio ex lege, & datur nemo contra primam emptionem, sed etiam contra aliam quæmlibet scilicet possessionem intra terminum novem dierum. q. 11. n. 15.
Actio & passio non possunt coexistere in eodem subiecto. q. 13. n. 35.
Actio personalis proprie cedit non potest ipsi, contra quem cedunt, quamvis in extraneum cedatur transacti possit, si tamen de facto cedatur eidem debitori, nihil aliud optinetur, quam liberationem, non vero transmissionem. q. 23. n. 36.
Actio personalis non est cessibilis, aut vendibilis in debitorem, in tertium vero sic. q. 43. n. 20.
Actio activa creditus in successione debitoris fructum perit, extinguuntur, & confunduntur inventario non facto. q. 47. n. 11.
Actio ratione vitandi erroris competit alias sine cessante. q. 47. n. 2.
Actio omnis rati esse indicatur, quibus res ad unam competit. q. 61. n. 1.
Actio semel extincta amplius non reanimitur, q. 81. n. 11.
Actio personalis venditæ gabelle quo. in loco solvenda sit. q. 113. n. 1. & seq. resolutur. n. 18. & 20.
Actio ad rem mobilem competens pro re mobili iudicatur, & pro gabelle solutione ex ipsius venditione occurrentium est ad decisionem, & distinctionem legis s. tit. 17. lib. 9. novæ collectionis Regiæ, ampliarur. q. 112. n. 4. vlt. ad q. 9.
Actio personalis in animo & oibus creditoris inherere dicitur ad quemcumque rem ipsa comparat, & apud eum existere dicitur, & vbiunque eam vendat, sibi gabella debebitur. q. 112. n. 9. & 10.
Actio futura antequam nascatur, praticari non potest. q. 123. n. 11.
Actionem non esse natam, vel non apparere esse usam, paria sunt. q. 122. n. 18.
Actor transigendo non cedit, aut transmittit in rem rei pteite dominium, sed solum ad lite distendit. q. 11. n. 13. & seq.
Actor de fideiuss. si licet non tenetur de evictio. ne. q. 45. n. 14.
Actor non dicitur voluntarius ad quem quis compelli potest, quamvis actu non compellatur. q. 32. n. 13.

Adum procedi in sui favorem potest quis facere, licet inde in consequentiam minus principaliter damnum alteri sequatur. q. 90. n. 9. 10. 13.
Addictio fieri non debet si dies eidem assignatus fuerit sit, &c. q. 112. n. 29.
Admissionatores reddituum R. & publicæ possunt promissa licentibus concedere. q. 11. n. 17. & q. 131. n. 2.
Adoctus, & alienigenæ, qui in his Regnis vendiderint, aut permutaverint gabbellam solvere tenentur. q. 84. n. 4.
Aequalitas licet regulariter in iudicio servanda sit, hoc procedit, quando correlativa passivitate se habent: alias se. q. 134. n. 73.
Affluatio bonorum antiquitus fiebat, ut iuxta illorum quantitatem & valorem tributum imponeretur. q. 1. n. 1.
Affluatio ius in actione reali constituit, & est pretium: in actione vero personali est interesse. q. 43. n. 32.
Affluatio iure facta in dubio facit emptionem. q. 25. n. 2. & 14. cum seq.
Affluatio habetur pro pecunia numerata. q. 23. n. 3.
Affluatio non facit emptionem, quando res affluata sic datur, ut non affluatio, sed res ipsa reddi debeat, ponitur exemplum. q. 25. n. 14.
Affluatio quæ facit emptionem, an debeat gabbellam? q. 25. n. 1. & 8.
Affluatio rerum dotalium, quando facit emptionem. q. 25. n. 15. & seq.
Affluatio non facit emptionem, quando res simpliciter affluata traditur super negotio quod venditioni repugnat. q. 25. n. 15.
Affluatio iure facta in dotibus statim facit emptionem, non expectato, vitum maritus eligat restituere, soluto matrimonio. q. 2. n. 23.
Affluatio debet fieri per bonum vitum, qui est ipse iudex, vel alius, quem ipse designaverit, ad hoc re solvatur gabella declaratur quibus conditionibus. q. 29. n. 27. 28. 29.
Affluatores eligendi sunt à partibus cum relevatione iudicis. q. 29. n. 25.
Affluatio in dubio facit emptionem, & quando ex pretio fundi dati affluari debeatur gabella? q. 58. n. 19. 20.
Affluatio ex intervallo venditionem non facit in dubio, & quid si alius conveniat. q. 72. n. 5.
Aquid dicitur an debeant gabbellam ex aqua venali, quæ vendunt. q. 55. n. 21. cum seq.
Alcavala in Hispania est ius quoddam, quod movo Principibus apud nos competit, & redditur decima partis pretij omnium re-

Index in Tractatum de Gabellis.

Suit in vim pachi, vel conuentionis, quæst. 4. n. 4.
Privilegia concessa Ecclesiis, & locis piis concessa sunt de iure, quæstio 7. n. 1. n. 4.
Privilegio non solvendi gabellam, quæ va- leant, & quæ non, q. 7. n. 1.
Privilegium cum sit personale non extenditur ad emphyteas, seu consuetudines Regio- rum reddituum, q. 16. n. 1.
Privilegium Reale transit ad successorem, ibidem.
Prius collegio, vel ordini, deinde restitu- tum recuperat antiquitatem, vt pusi- onem locum, sed habetur tanquam de no- uo receptus, quæst. 13. num. 3. declaratur num. 9.
Prius gremio Vniuersitatis, & nomina- tionibus, & deinde restituitur, postpositum omnibus medio tempore nominatis, quæstio 13. num. 4. & declarat. num. 10.
Probationes requirunt in materia gabellarum ad condemnationem, q. 16. n. 1.
Probatio que se requirit acerca del alcavalá del vino, q. 16. n. 1.
Procedit contra debitores fiscales pro co- rum debito liquido ad caputem, & tenent bonorum, & eorum heredes, nisi in- uentarium fecerint, q. 16. n. 1.
Procurator in materia gabellarum ad se admittendus, q. 16. n. 1.
Procurator quando quis constituitur in rem propriam cum petantia, vel ei actio aliqua venditur, an gabellam debeat, quæst. 1. n. 1.
Promissa decem in mille dari, an debeat gabellam, q. 15. n. 1.
Promissa dari aliquid in genere eorum, quæ pondere, numero, vel mensura con- sistunt, est contractus inominatus gene- ralis, Do. vt. dec. q. 15. n. 1.
Promissa de vendendo, an debeat gabellam resolutum de iure, quæst. 17. num. 1. & ampliat. & declarat. num. 11. 13. 14. & 15. cum seq.
Promissa de vendendo, est productus adio- nem, non tamen transfert dominium, q. 17. num. 1.
Promissa an sit deducenda de precio rei ven- ditæ, antequam de eo soluantur gabella, q. 15. n. 1.
Promissa non est de natura venditionis, nec de eius substantia, sed dans causam ei- dem, q. 15. n. 1.
Promissa se obligatorum ad dandum nulli decem intra certum diem, potest statim, cedente die, alia actione conueniri ad illa decem, q. 17. n. 1.
Promittente aliquo, se ratur habitum, quod actum esse de futuro, an sit neces- saria alia substantia, vel hanc censetur facta, q. 17. n. 1.
Promittens & quæstio, quid sit, q. 17. n. 1.
Promissa est promissa que se da al puidor, o pujador de las rentas Reales, por razon de la pofura, o pora que haze en ellas, antes del primer remate, quæstio 15. nu- mero 1.
Promissa per menor, pona enteramente el pujador, no auendo condicio de otra cosa, q. 17. n. 1.
Promittens, etiam los que los arrendadores ganaren, se cargan por cargo de renta a los que sobre ello las pofuran, paxce- quam sit aliud videbitur summæ Rationa- libus cum licentia Regis, quæstio 15. nu- mero 1.
Promittens quædam se dar, quando buelus la renta no quedara al almoxarife en las ca- sas contentas, in q. 15. n. 1.
Promittens si puerd al arrendador, quando la parte a las personas prohibidas, que no arrendan, y el que no diere las fianças

a los terminos que manda la ley Real, q. 15. n. 1. vique ad 1.
Procurator an possit esse testi, regulariter non saluti quoad debitum gabellæ, quæst. 11. n. 1. & 68.
Pujos si sueten hazer en el año, reparandolos por todos los años en que se remate en viciosa forma, quæstio 14. nu- mero 4.
Puis del quarto, com, y quando se ha de ha- zer, q. 15. n. 1.
Puis, si de hecho fuere admitida de otra ma- nera, que manda la ley Real, sera ninguna, q. 15. n. 1.
Puis del quarto en las rentas Reales, de que manera se ha de hazer para que sea vali- da, q. 14. n. 1.
Puis del quarto es especial en la hacienda del Rey, y no ha lugar en las casas de los me- neres, ni la Republica, nisi pacto, vel ha- bitio aliud caueatur, quæstio 14. num. 6. & 7.
Puis del quarto se puede echar en las rentas Reales, aunque no a pello era pena, y no rapante en contrario, quæstio 14. nu- mero 15.
Puis del quarto en que tiempo se ha de echar, cad. q. 14. n. 1.
El juramento que ha de hazer el que echare la puis del quarto, ibid. n. 1.
Las deudas que ha de pagar el puis del quarto, ibid. n. 1.
Puis del quarto, quien la echare ha de notifi- car al primer arrendador, sobre quien se hizo la puis, y en que termino, y forma, y habra de que pona, ibid. n. 1.
Puis del quarto, el que la hiziere la ha de fiançar y abonar las fianças en cierto térmi- no, y pena, ibid. n. 1.
Hecho no ha de quitar la renta al prime- ro arrendador, hasta que se de recuérdo de desembargado al que hizo la puis, ibid. n. 1.
Puis del quarto hecho, se han de guardar los arrendamientos que por menor buelus hecho el arrendador mayor primero, ibid. num. 1.
Hecho en los arrendamientos por me- nor, que la hiziere ha de guardar las ar- rendamientos que buelus hecho el primero arrendador, ibid. num. 1.
Tambien se puede echar en las rentas que por justicia se bueluen al almoxarife, num. 1.
Puis del quarto, quien la echare mal, y no conforme a las leyes de las Rentas, la pa- ga de vicio, extenditur cum limitatione, ibid. num. 1.
Puis del quarto en las rentas por mayor, se ha de hazer dentro de tres meses despues de rematada la renta, y en las de por me- nor dentro de noventa dias, late distinguitur, q. 15. n. 1.
Puis del quarto, quien la haze, que se obliga de hazer, q. 15. n. 1.
Puis del que falla en dar las fianças, que esta obligado en otras cosas, por lo qual la renta se buelue en quibros, puerd no se lo el ultimo promittida, que auia gana- do, sino tambien en el primero, quæst. 15. n. 1.
Publicani, si statuto habeant arbitrium sus- ceper venditionibus, id non habebunt super pacto de vendendo, quæstio 47. nume- ro 7.
Puteses facti non debentur, nisi petantur, q. 3. num. 47.
Q Vando duo casus sunt æquiparati à le- ge veteri, lex noua loquens in vno habet locum in alio, etiam in penultimis, extenditur, q. 13. n. 1.
Quando imponitur noua gabella sine causa,

& est excessiva, vel immoderata, vel de se auctoris imponens, est tributum iudi- cium, q. 2. n. 1.
Quando venditio vel permutatio occidit, vel fraudulenter fit, et non innocente, ge- bellæ proculdubio debetur in conscientia, etiam in nouam partem, quæst. 13. n. 1.
Quando non constitit debitorum ad solu- dum illos certum quantum pecunias in summo, quum et debetur forma- tes, an gabella debeat ex constituto, q. 2. n. 1.
Quando debeat de pecunia numerata ga- bella, & quando non, q. 3. n. 1.
Quando illud quod pecunia datur, est quid genericum, consistens in pondere, nume- ro, vel mensura, verum dar, est de natu- ra venditionis, quis transferat dominium in recipientem, q. 1. n. 1.
Quando plures rei vno pretio simul vendun- tur, illud pro singulis distribuitur, iuxta suam vnicuique valorem, quæstio 14. num. 18.
Quando tempore prescribitur gabella con- tractus alienum in partem contra con- ductores Regio gabellarum, quæst. 11. n. 1. & seq.
Quantitas patrimonij computanda est, de- ducto eo, quod explicatur annu venditio- num causa in procentis, & gabellis im- ponditur, q. 15. n. 1.
Quarta quid sit, q. 15. n. 1.
Quarta la pena el puador, mas gaus la vry- tova parte el Rey, quod procedit in vic- toriosis in super licitatoribus, quæst. 11. n. 1.
Quæstio que se venden en pallas, y en- fer- nados, ni de las rentas, y hazas, non de- bent gabellam, q. 7. n. 1.
Quæstio dubia in proposito fici, vt contra- tum in dubio fit iudicandum intelligitur de respectu iuris, quia sunt plures opinio- nes, vel respectu probationis, vel in casu legi inter patentes, de se iudicat, & c. fin. q. 5. n. 1.
Que constitunt in pondere, numero, vel mensura possunt promitti la specie, q. 19. num. 4. & 5.
Quibus las han de pagar los quibros por mayor, por no abonar las rentas co- mo la renta principal, mas las de por me- nor se han de pagar por sí, q. 15. n. 1.
Quæstio quædam de privilegijs conce- ditos a los pofes, & declaratur, quæstio 35. num. 3.
Quibus tenent bonam fidem agnoscere etiam rei alie administrator, quæstio 11. num. 1.
Quibus singularibus, vel possessis rebus fundis ex pibus, super quibus est census constitutus potest in solidum con- ueniri, q. 15. n. 1.
Quæstio inter legem Regia assignat ad notitiam facienda venditionum, & gabellam solvendam gabellarum, non currunt in ven- ditione conditionali, donec condicio ca- sualis, vel mixta adimpleretur, etiam si tra- ditio rei venditæ interam conditione pen- det, stat. q. 15. n. 1.
Quæstio que dicitur 1. Regia assignat ad nota- dum gabellam non currunt, nisi à die cog- nitæ scripturæ, quod res de facienda conuenit, & cui gabellario debeatur one gabella, q. 15. n. 1.
Quæstio, vel gabella an debeatur patrono fendi ex concessione alteri facta cum de- claratione, quod pro illo emat, quæst. 6. num. 1. distinguntur plures casus, vique ad num. 1.
Qui

Index in Tractatum de Gabellis.

Qui nunquam soluit gabellam à solutione non excusat, q. 8. n. 1.
Qui sine exceptis à solutione gabellæ, q. 9. n. 1.
Qui habet pro se habet intentionem suam fundam, praterquam in casibus à iure expressis, q. 16. n. 1.
Quod fit contra legem est nullum, non lo- lum quoad contractum, sed etiam quoad ea, que inde sequuntur, deficiente sub- stantia deficit substantiandum, quæst. 9. num. 3.
Quoties ex duobus actibus posterior est ex- cutio prioris, ambo sunt illi prius, q. 12. num. 1.
Quo tempore & modo gabellæ locari de- beant, q. 13. n. 1. & seq.

Recundimento no se puede dar mas de por un año, aunque la renta este rematada por muchos años, y orden de las fianças, & c. cad. q. 15. n. 1.
Quando, y ante quien se ha de presen- tar, y que se ha de pregonar, cad. quæst. n. 1.
Quando el arrendador mayor se da dar recundimento al arrendador menor, cad. q. 15. n. 1.
Recundum Regulum locatio facta alii, iuxta legem dispositionem, valida est, licet silentio à conductore, neque receptante obtulit, q. 11. n. 1.
Redditus super redditum constituit potest licet non supra censum, q. 17. n. 1.
Redditus annuiter immobilis computatur, verum inproptere, quæst. 17. num. 1. & excusant à satisfactione, eadem qua- sitione.
Redhibitoria actio statim competit ex die venditionis, nec traditio expectatur, q. 7. num. 1.
Redhibitio non potest dici venditio proprie, & ideo alia gabella non debetur, quæst. 11. num. 4.
Redemptio census à principio ex facto red- ditibus non debet gabellam excipitur, aliqui casus, q. 14. n. 1.
Refutatio, repudiatio, vel renuntiatio pretio facta, absque cessione aliquid iuris an de- beant gabellam, & quæst. 4. n. 1. & po- tuitur differentia, & ampliat. num. 5. & 6.
Regula tempore etiam inueteratam quæri non possunt, q. 15. n. 1.
Regia gabellæ an locari possunt, & quot sint eorum species, q. 13. n. 1.
Reges an iure possint iura exigendi gabellas, & pedagia aliique huiusmodi distrahere, & aliquid populo, vel priuato concedere, & num. seq. pars affirmatiua eligitur, q. 4. num. 1.
Reges & Principes habent potestatem à iure concedendi privilegia per usum, aut vniuersitatibus vectigalium ob benemerita, & seruitia, vel pretio, aut alias ob iustas causas, q. 4. n. 1.
Reges quando aliquid auferunt rem suam, so- luto bono cambio, gabella non debetur, q. 12. n. 1.
Regi facta consultatio ab Ecclesiastico statu horum Regiorum, & de iure eius man- dato facta, refertur, quæstio 94. num. 1. & 14.
Regina, nec Princeps, nec Infans huius Re- gni gabellam non debent ex contractibus venditionum, aut permutacionum certum tractum, q. 15. n. 1.
Regiorum reddituum conductores non pos- sunt allegare lesionem vltra dimidum nulli pretij, quid de iure communi, & ratio assignatur, deest in venditione gabellarum, in qua non inuenitur correctu- medium l. C. de rescind. vendit. q. 13. num. 10. n. 1.
Regula iuris, que habet: quod qui actionem habet ad rem, eam ipsam habere videatur, intellectus, q. 13. n. 1.
Regula iuris, que habet: eum qui certus est non oportet amplius certiorari, quomodo procedat, & intelligatur, quæst. 3. nu- mero 2.
Retenditur in publica subhallatione gabella cui gabellario debeat, an temporis pri- me impositionis, vel vltima locacionis di- stinguitur, q. 9. n. 1.
Rei mobilis & femouentis existentis in vno loco vendit in alio, & tradit in quo existebat, ibi debetur gabella, & quæstio 1. si traditio.
Remane est adiectio, vel ad iudicium redditus, vel vel substantiar maiori licitatori facta, q. 15. n. 1. & c.

Res aliena vendi potest, quomvis emptori auferri possit, q. 15. n. 1.
Res vltima in iudicio liberis à gabella eam non debent, licet instrumentum vel tradi- tio hastra nundinas, quæstio 15. n. 16. & 17.
Res bis vendita diuersis temporibus dupli- cem debet gabellam, quæst. 1. prima pars per facta mutuo consentia partes distinge- rit, q. 19. n. 1.
Res æstimata quando traditur venditæ ga- bella non debetur, sed de venditione ipsa respectu pretij, quo uenit, quæst. 13. n. 16. & 17.
Res separata, que respectu partes de per se existit, mutuo distat à re accessoria, vltra suo preceptum, q. 12. n. 1.
Res hereditaria quando communi contenta hereditum in publica subhallatione ven- ditæ, gabella debetur in diuisione, certis circumstantijs, quæstio 17. num. 13. & 19.
Res inestimabilis pars permutata cum alie- na æstimabilis, veluti sepulchri, vel capelle, non debent gabellam, quæst. 19. n. 1. & 10.
Res in dotem data etiam æstimata ex æsti- matione, que emptorem facit, non de- bent gabellam, & quomodo procedat, q. 7. num. 1. & c.
Res dotalis inuestitura recepta, postea com- mutata & alienata pro pecuniis, debet ga- bellam, q. 7. n. 1.
Res Cruciatæ venditæ non debent gabellam, q. 7. n. 1.
Res communes laici & clerici venditæ, ex parte laici debentur gabella, quæstio 17. num. 1.
Res, que excusant à solutione gabellarum, refertur, q. 8. n. 1.
Res mobiles & femouentes cuius loci gabella- tio debeat gabellam, dispositio l. c. tit. 17. lib. 9. nou. collect. Reg. quibus ob- iudicium

Res conforma, ibid. n. 1.
Remate conforma a derecho se haze por el laço del termino finalado para palar: nihilominus tamen fieri debet teratit dil- ligentis, num. 4. vique ad 16.
Las terminos del primero, y segundo remate, quæst. 11. n. 12. & 13.
Remate se ha de hazer el dia finalado para despues de que se elija, hasta media noche, si no buelue hora finalada para ello, q. 13. n. 1.
Rem censu subiectam habens tantum vide- tur habere quantum vltra censum res ipsa valet, q. 14. n. 1.
Rem quam emerat clericus postea mutato consilio vendit, vt aliam emat, non dicitur negotiator: extenditur, quæst. 33. nume- ro 11.
Remedio l. c. de rescind. venditionis, si quis vel non potest contra conductorem, & san- ctio rematada la renta de todo remate, quæst. 13. n. 1.
Remissio partis pretij conuenit an debeat gabellam, & q. 10. n. 1. & c. 4.
Remuneratoria donatio an debeat gabellam, & negatiue resolutum cum distinctio- ne, q. 6. n. 1. vique ad 7.
Remunerator non dicitur donator, sed debi- tum beneficium exsoluere & compensa- re, q. 6. n. 1.
Requiritur el que caudere libranga al fa- ctos que tuuere poder para hazer, y ce- brar las rentas, para perijuzo al arren- dador mayor, q. 16. n. 1.
Res quando venditur periculo emptoris ante traditionem, hanc conuentione pro tradi- tione habetur, q. 7. n. 1.
Res aliena vendi potest, valeat conditio, & ex ea debetur gabella: si tunc in nomine domini, absque eius mandato vendatur, q. 11. n. 1.
Res aliena vendi potest, quomvis emptori auferri possit, q. 15. n. 1.
Res vltima in iudicio liberis à gabella eam non debent, licet instrumentum vel tradi- tio hastra nundinas, quæstio 15. n. 16. & 17.
Res bis vendita diuersis temporibus dupli- cem debet gabellam, quæst. 1. prima pars per facta mutuo consentia partes distinge- rit, q. 19. n. 1.
Res æstimata quando traditur venditæ ga- bella non debetur, sed de venditione ipsa respectu pretij, quo uenit, quæst. 13. n. 16. & 17.
Res separata, que respectu partes de per se existit, mutuo distat à re accessoria, vltra suo preceptum, q. 12. n. 1.
Res hereditaria quando communi contenta hereditum in publica subhallatione ven- ditæ, gabella debetur in diuisione, certis circumstantijs, quæstio 17. num. 13. & 19.
Res inestimabilis pars permutata cum alie- na æstimabilis, veluti sepulchri, vel capelle, non debent gabellam, quæst. 19. n. 1. & 10.
Res in dotem data etiam æstimata ex æsti- matione, que emptorem facit, non de- bent gabellam, & quomodo procedat, q. 7. num. 1. & c.
Res dotalis inuestitura recepta, postea com- mutata & alienata pro pecuniis, debet ga- bellam, q. 7. n. 1.
Res Cruciatæ venditæ non debent gabellam, q. 7. n. 1.
Res communes laici & clerici venditæ, ex parte laici debentur gabella, quæstio 17. num. 1.
Res, que excusant à solutione gabellarum, refertur, q. 8. n. 1.
Res mobiles & femouentes cuius loci gabella- tio debeat gabellam, dispositio l. c. tit. 17. lib. 9. nou. collect. Reg. quibus ob- iudicium

UAN

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA DE NUEVO LEÓN
COMISIÓN GENERAL DE BIBLIOTECAS

